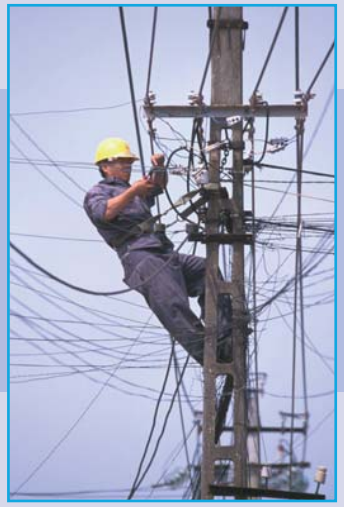

KANSAINVÄLISEN TYÖJÄRJESTÖN ILO:N YLEISSOPIMUKSET

TYÖMINISTERIÖ
SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNTA

KANSAINVÄLISEN TYÖJÄRJESTÖN ILO:N YLEISSOPIMUKSET

2. ja uudistettu painos
Toimittanut Toni Sandell

TYÖMINISTERIÖ
SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNTA

ISBN 951-735-934-9
ISSN 0787-9393

KANSAINVÄLISEN TYÖJÄRJESTÖN ILO:N YLEISSOPIMUKSET

2. ja uudistettu painos
Toimittanut Toni Sandell

1. painoksen toimittanut Helinä Melkas

TYÖMINISTERIÖ
SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNTA

Kannen kuvat:
Elektroniikka-asentaja työskentelemässä. Hoi An.
© International Labour Organization / P. Deloche

Nainen ja mies työskentelemässä rakennustyömaalla. Katmandu.
© International Labour Organization / J. Maillard

Nainen työskentelemässä lääketieteellisessä laboratoriossa Vietnamissa.
© International Labour Organization / P. Deloche

Sisällysluettelo

Esipuhe 1

Johdanto 2

Yleissopimukset

Nro 1: Työajan rajoittaminen teollisuusyrityksissä kahdeksaksi tunniksi päivässä ja neljäksikymmeneksikahdeksaksi tunniksi viikossa (1919) 5

Nro 2: Työttömyys (1919) 8

Nro 3: Naisten pitäminen työssä ennen lapsen synnyttämistä ja sen jälkeen (1919) 9

Nro 5: Alin ikäraja lapsille teollisuustyössä (1919) 11

Nro 6: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuusammateissa (1919) 13

Nro 7: Alin ikäraja aluksella työskenteleville lapsille (1920) 15

Nro 8: Korvaus aluksen haaksirikon aiheuttamasta työttömyydestä (1920) 16

Nro 9: Merimiesten työnvälitys (1920) 17

Nro 10: Lasten käyttäminen maataloustöissä (1921) 19

Nro 11: Maataloustyöntekijäin yhdistymis- ja kokoontumisvapaus (1921) 20

Nro 12: Korvauksen suorittaminen maataloustyössä sattuneiden tapaturmien johdosta (1921) 21

Nro 13: Lyijyvalkoisen käyttäminen maalaustöissä (1921) 22

Nro 14: Viikkolevon sovelluttaminen teollisuusyrityksissä (1921) 24

Nro 16: Meripalveluksessa olevien lasten ja nuorten henkilöiden pakollinen lääkärintarkastus (1921) 26

Nro 17: Työssä sattuneiden tapaturmain korvaaminen (1925) 27

Nro 18: Ammattitautien johdosta annettavat korvaukset (1925) 29

Nro 19: Tasa-arvoisuuden noudattaminen oman maan ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmien johdosta annettavaan korvaukseen (1925) 31

Nro 22: Merimiesten työsopimus (1926) 33

Nro 23: Merimiesten kotiinlähettäminen (1926) 37

Nro 24: Teollisuus-, kauppa- ja kotitaloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927) 39

Nro 25: Maataloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927) 42

Nro 26: Minimipalkkojen määräämismenettelyn aikaansaaminen (1928) 43

Nro 27: Aluksilla kuljetettavien raskaiden kollien painon merkitseminen (1929) 45

Nro 29: Pakollinen työ (1930) 46

Nro 30: Liikkeiden ja toimistojen työajan säännöstely (1930) 53

Nro 32: Alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojeleminen tapaturmilta (muutettu, 1932) 56

Nro 33: Lasten alin ikä pääsyä varten muihin kuin teollisiin töihin (1932) 63
Nro 41: Naisten yötyö (muutettu, 1934) 66
Nro 42: Korvaus ammattitaudeista (muutettu, 1934) 68
Nro 44: Korvauksen tai avustuksen takaaminen henkilöille, jotka ilman omaa syytään ovat joutuneet työttömiksi (1934) 70
Nro 45: Naisten pitäminen maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa (1935) 73
Nro 47: Työajan lyhentäminen neljäänkymmeneen tuntiin viikossa (1935) 74
Nro 52: Vuosiloma (1936) 75
Nro 53: Kauppa-alusten päällystön ammattipätevyyden minimivaatimus (1936) 77
Nro 54: Merimiesten vuosiloma (1936) 79
Nro 55: Laivanisännän vastuu siinä tapauksessa, että merimies sairastuu, joutuu tapaturman uhriksi tai kuolee (1936) 81
Nro 56: Merimiesten sairausvakuutus (1936) 84
Nro 57: Aluksessa noudatettava työaika ja aluksen miehitys (1936) 87
Nro 58: Merityöhön käytettävien lasten minimi-iän vahvistaminen (muutettu, 1936) 93
Nro 59: Lasten minimi-ikä pääsyä varten teollisuustyöhön (muutettu, 1937) 94
Nro 62: Turvallisuusmääräykset rakennusteollisuudessa (1937) 96
Nro 63: Työpalkka- ja työaikatilasto tärkeimmissä kaivos- ja tehdasteollisuuksissa, rakennusteollisuus mukaan luettuna, sekä maataloudessa (1938) 100
Nro 68: Laivaväen ruoanpito aluksessa (1946) 105
Nro 69: Laivakokkien pätevyystodistus (1946) 108
Nro 70: Merenkulkijain sosiaalinen turvallisuus (1946) 110
Nro 71: Merenkulkijain eläkkeet (1946) 114
Nro 72: Merenkulkijain palkallinen loma (1946) 116
Nro 73: Merenkulkijain lääkärintarkastus (1946) 119
Nro 74: Matruusien pätevyystodistus (1946) 121
Nro 75: Laivaväen asunnot aluksessa (1946) 122
Nro 76: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (1946) 132
Nro 77: Lääkärintarkastus, millä todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön (1946) 140
Nro 78: Lääkärintarkastus, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön ei-teollisilla aloilla (1946) 143
Nro 79: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyön rajoittaminen ei-teollisissa töissä (1946) 146
Nro 80: Loppuartikloiden muuttaminen (1946) 149
Nro 81: Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa (1947) 151
Yleissopimukseen nro 81 liittyvä pöytäkirja: Ammattientarkastus (1995) 154
Nro 82: Sosiaalipolitiikka emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 159
Nro 83: Kansainvälisten työnormien soveltaminen emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 165

Nro 84: Yhdistymisvapaus ja työriitojen sovittelu emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 167

Nro 85: Ammattientarkastus emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 169

Nro 87: Ammatillinen järjestäytymisvapaus ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelu (1948) 171

Nro 88: Työnvälityksen järjestely (1948) 173

Nro 89: Teollisuudessa työskentelevien naisten yötyö (muutettu, 1948) 176

Yleissopimukseen nro 89 (muutettu) liittyvä pöytäkirja: Naisten yötyö (1990) 178

Nro 90: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuudessa (muutettu, 1948) 180

Nro 92: Laivaväen asunnot aluksessa (muutettu, 1949) 182

Nro 93: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1949) 192

Nro 94: Työlausekkeet välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena (1949) 200

Nro 95: Palkansuojelu (1949) 203

Nro 96: Maksulliset työnvälitystoimistot (muutettu, 1949) 206

Nro 97: Muuttavat työntekijät (muutettu, 1949) 209

Nro 98: Järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltaminen (1949) 218

Nro 99: Maatalouden minimipalkkojen määräämismenetelmä (1951) 219

Nro 100: Samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettava sama palkka (1951) 221

Nro 101: Maatalouden palkalliset lomat (1952) 222

Nro 102: Sosiaaliturvan vähimmäistaso (1952) 224

Nro 103: Äitiyssuojelu (muutettu, 1952) 241

Nro 105: Pakkotyön poistaminen (1957) 244

Nro 106: Viikkolepo kauppaliikkeissä ja toimistoissa (1957) 245

Nro 107: Itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelu ja sulauttaminen (1957) 248

Nro 108: Merenkulkijain kansalliset henkilöllisyystodistukset (1958) 254

Nro 109: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1958) 256

Nro 110: Plantaasityöntekijäin työolot (1958) 264

Yleissopimukseen nro 110 liittyvä pöytäkirja: Plantaasityöntekijäin työolot (1982) 279

Nro 111: Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä (1958) 281

Nro 112: Kalastajien alin työhönpääsyikä (1959) 283

Nro 113: Kalastajien lääkärintarkastus (1959) 284

Nro 114: Kalastajien työsopimukset (1959) 285

Nro 115: Työntekijäin suojaaminen ionisoivalta säteilyltä (1960) 288

Nro 116: Loppuartiklojen muuttaminen (1961) 291

Nro 117: Sosiaalipolitiikan perustavoitteet ja –vaatimukset (1962) 292

Nro 118: Samanlaisen sosiaaliturvan myöntäminen ulkomaalaisille kuin maan omille kansalaisille (1962) 296

Nro 119: Koneiden varustaminen suojalaitteilla (1963) 300

Nro 120: Kauppa- ja toimistotyön terveysolot (1964) 304

Nro 121: Työvammatapauksissa myönnettävät edut (1964) 306

Nro 122: Työllisyyspolitiikka (1964) 316

Nro 123: Maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittu vähimmäisikä (1965) 317

Nro 124: Lääkärintarkastus, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa (1965) 319

Nro 125: Kalastajien pätevyyskirjat (1966) 321

Nro 126: Laivaväen asunnot kalastusaluksessa (1966) 324

Nro 127: Työntekijän kannettavaksi tarkoitetun taakan enimmäispaino (1967) 333

Nro 128: Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuudet (1967) 334

Nro 129: Maatalouden ammattientarkastus (1969) 347

Nro 130: Lääkintähuolto ja päiväraha (1969) 353

Nro 131: Vähimmäispalkkojen määrääminen erityisesti kehitysmaat huomioon ottaen (1970) 364

Nro 132: Palkalliset vuosilomat (muutettu, 1970) 366

Nro 133: Laivaväen asunnot aluksessa (täydentävät määräykset, 1970) 369

Nro 134: Merenkulkijain työtapaturmien torjunta (1970) 375

Nro 135: Työntekijäin edustajien suojelu yrityksessä ja heidän toimintansa helpottaminen (1971) 377

Nro 136: Suojelu bentseenimyrkytysvaaroilta (1971) 378

Nro 137: Satamissa käytettyjen uusien lastinkäsittelymenetelmien sosiaaliset vaikutukset (1973) 381

Nro 138: Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä (1973) 383

Nro 139: Työnteon yhteydessä syöpää synnyttävistä aineista ja tekijöistä aiheutuvien vaarojen torjunta ja valvonta (1974) 387

Nro 140: Taloudellisesti tuettu opintovapaa (1974) 389

Nro 141: Maaseudun työntekijäjärjestöt ja niiden osuus taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä (1975) 391

Nro 142: Ammatinvalinnanohjauksen ja ammattikoulutuksen osuus kehitettäessä inhimillisiä voimavaroja (1975) 393

Nro 143: Siirtolaisuuteen liittyvät väärinkäytökset sekä ulkomaalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistäminen (1975) 395

Nro 144: Kolmikantaneuvottelut, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista (1976) 399

Nro 145: Merenkulkijain jatkuva työllistäminen (1976) 401

Nro 146: Merenkulkijain palkallinen vuosiloma (1976) 403

Nro 147: Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1976) 406

Yleissopimukseen nro 147 liittyvä pöytäkirja: Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1996) 409

Nro 148: Työntekijöiden suojaaminen työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta (1977) 411

Nro 149: Sairaanhoitohenkilöstön työ sekä työ- ja elinolot (1977) 415

Nro 150: Työasiainhallinnon rooli, tehtävät ja organisaatio (1978) 417

Nro 151: Julkisen sektorin järjestäytymisoikeuden suojelu ja palvelussuhteen ehtojen määräämismenettely (1978) 419

Nro 152: Työturvallisuus ja –terveys satamatyössä (1979) 421

Nro 153: Työ- ja lepoajat maantiekuljetuksissa (1979) 430

Nro 154: Kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistäminen (1981) 433

Nro 155: Työturvallisuus ja –terveys sekä työympäristö (1981) 435

Yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja: Työturvallisuus ja –terveys (2002) 440

Nro 156: Perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu (1981) 442

Nro 157: Sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustaminen (1982) 444

Nro 158: Työnantajan toimesta tapahtuva palvelussuhteen päättäminen (1982) 451

Nro 159: Ammatillinen kuntoutus ja työllistäminen (vajaakuntoiset henkilöt) (1983) 455

Nro 160: Työtilastot (1985) 457

Nro 161: Työterveyshuolto (1985) 461

Nro 162: Turvallisuus asbestin käytössä (1986) 464

Nro 163: Merenkulkijoiden viihtyvyys ja hyvinvointi merellä ja satamissa (1987) 469

Nro 164: Merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoito (1987) 471

Nro 165: Merenkulkijoiden sosiaaliturva (muutettu, 1987) 476

Nro 166: Merenkulkijoiden kotimatkaoikeus (muutettu, 1987) 483

Nro 167: Turvallisuus ja terveys rakentamisessa (1988) 486

Nro 168: Työllisyyden edistäminen ja työttömyysturva (1988) 494

Nro 169: Itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansat (1989) 501

Nro 170: Työturvallisuus kemikaaleja käytettäessä (1990) 509

Nro 171: Yötyö (1990) 514

Nro 172: Hotellien, ravintoloiden ja vastaavien yritysten työolot (1991) 517

Nro 173: Työntekijöiden saatavien turvaaminen työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa (1992) 519

Nro 174: Suuronnettomuuksien torjunta teollisuudessa (1993) 522

Nro 175: Osa-aikatyö (1994) 527

Nro 176: Terveys ja turvallisuus kaivoksissa (1995) 530

Nro 177: Kotityö (1996) 535

Nro 178: Merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastukset (1996) 537

Nro 179: Merenkulkijoiden työnvälitys (1996) 540

Nro 180: Merenkulkijoiden työaika ja alusten miehitys (1996) 543

Nro 181: Yksityiset työnvälitystoimistot (1997) 547

Nro 182: Lapsityön pahimpien muotojen kieltäminen ja välittömät toimet niiden poistamiseksi (1999) 551

Nro 183: Äitiyssuojelusopimuksen (muutettu, 1952) uudistaminen (2000) 553

Nro 184: Maatalousalan työturvallisuus ja –terveys (2001) 556

Nro 185: Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset (muutettu, 2003) 561

Julkilausuma, joka koskee Kansainvälisen työjärjestön päämäärää ja tehtäviä (Philadelphian julistus, 1944) 577

Kansainvälisen työjärjestön julistus työelämän perusperiaatteista ja –oikeuksista (1998) 579

Liite I: Tavanmukaiset loppumääräykset 582

Liite II: Yleissopimusten soveltaminen emämaahan kuulumattomilla alueilla 584

Liite III: Luettelo Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksista (1.1.2005) 587

Liite IV: Luettelo Kansainvälisen työjärjestön suosituksista (1.1.2005) 599

Aihekohtainen sisällysluettelo yleissopimuksista[1]

1. Yhdistymisvapaus ja kollektiivinen neuvottelumenettely

Nro 11: Maataloustyöntekijäin yhdistymis- ja kokoontumisvapaus (1921) 20

Nro 84: Yhdistymisvapaus ja työriitojen sovittelu emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 167

Nro 87: Ammatillinen järjestäytymisvapaus ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelu (1948) 171

Nro 98: Järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltaminen (1949) 218

Nro 135: Työntekijäin edustajien suojelu yrityksessä ja heidän toimintansa helpottaminen (1971) 377

Nro 141: Maaseudun työntekijäjärjestöt ja niiden osuus taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä (1975) 391

Nro 151: Julkisen sektorin järjestäytymisoikeuden suojelu ja palvelussuhteen ehtojen määräämismenettely (1978) 419

Nro 154: Kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistäminen (1981) 433

2. Pakkotyön poistaminen

Nro 29: Pakollinen työ (1930) 46

Nro 105: Pakkotyön poistaminen (1957) 244

3. Lapsityö sekä lasten ja nuorten henkilöiden suojelu

Nro 5: Alin ikäraja lapsille teollisuustyössä (1919) 11

Nro 6: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuusammateissa (1919) 13

Nro 10: Lasten käyttäminen maataloustöissä (1921) 19

(Nro 15): Alin ikäraja lämmittäjinä tai hiilenkantajina käytettäville nuorille henkilöille (1921)

Nro 33: Lasten alin ikä pääsyä varten muihin kuin teollisiin töihin (1932) 63

Nro 59: Lasten minimi-ikä pääsyä varten teollisuustyöhön (muutettu, 1937) 94

(Nro 60): Lasten minimi-ikä pääsyä varten muuhun kuin teollisuustyöhön (muutettu, 1937)

Nro 77: Lääkärintarkastus, millä todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön (1946) 140

Nro 78: Lääkärintarkastus, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön ei-teollisilla aloilla (1946) 143

Nro 79: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyön rajoittaminen ei-teollisissa töissä (1946) 146

Nro 90: Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuudessa (muutettu, 1948) 180

Nro 123: Maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittu vähimmäisikä (1965) 317

[1] Luetteloon on merkitty myös ”hyllytetyt” ja peruutetut sopimukset, joista itse tekstejä ei ole sisällytetty tähän julkaisuun. Kyseisten yleissopimusten numerot ovat luettelossa sulkeissa. Perustavan laatuisiksi luokiteltujen kahdeksan yleissopimuksen numerot ovat luettelossa lihavoituina. (Ks. myös johdanto ja liitteenä IV oleva täydellinen sopimusluettelo.)

Nro 124: Lääkärintarkastus, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa (1965) 319

Nro 138: Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä (1973) 383

Nro 182: Lapsityön pahimpien muotojen kieltäminen ja välittömät toimet niiden poistamiseksi (1999) 551

4. Samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu

Nro 100: Samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettava sama palkka (1951) 221

Nro 111: Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä (1958) 281

Nro 156: Perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu (1981) 442

5. Kolmikantaneuvottelut

Nro 144: Kolmikantaneuvottelut, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista (1976) 399

6. Työasiainhallinto ja ammattientarkastus

Nro 63: Työpalkka- ja työaikatilasto tärkeimmissä kaivos- ja tehdasteollisuuksissa, rakennusteollisuus mukaan luettuna, sekä maataloudessa (1938) 100

Nro 81: Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa (1947) 151

Yleissopimukseen nro 81 liittyvä pöytäkirja: Ammattientarkastus (1995) 156

Nro 85: Ammattientarkastus emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 169

Nro 129: Maatalouden ammattientarkastus (1969) 347

Nro 150: Työasiainhallinnon rooli, tehtävät ja organisaatio (1978) 417

Nro 160: Työtilastot (1985) 437

7. Työllisyyspolitiikka ja työllisyyden edistäminen

Nro 2: Työttömyys (1919) 8

(Nro 34): Maksulliset työnvälitystoimistot (1933)

Nro 88: Työnvälityksen järjestely (1948) 173

Nro 96: Maksulliset työnvälitystoimistot (muutettu, 1949) 206

Nro 122: Työllisyyspolitiikka (1964) 316

Nro 159: Ammatillinen kuntoutus ja työllistäminen (vajaakuntoiset henkilöt, 1983) 455

Nro 181: Yksityiset työnvälitystoimistot (1997) 547

8. Ammattiohjaus ja koulutus

Nro 140: Taloudellisesti tuettu opintovapaa (1974) 389

Nro 142: Ammatinvalinnanohjauksen ja ammattikoulutuksen osuus kehitettäessä inhimillisiä voimavaroja (1975) 393

9. Työsuhteen varmuus

Nro 158: Työnantajan toimesta tapahtuva palvelussuhteen päättäminen (1982) 451

10. Palkat

Nro 26: Minimipalkkojen määräämismenettelyn aikaansaaminen (1928) 43

Nro 94: Työlausekkeet välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena (1949) 200

Nro 95: Palkansuojelu (1949) 203

Nro 99: Maatalouden minimipalkkojen määräämismenetelmä (1951) 219

Nro 131: Vähimmäispalkkojen määrääminen erityisesti kehitysmaat huomioon ottaen (1970) 364

Nro 173: Työntekijöiden saatavien turvaaminen työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa (1992) 519

11. Työaika

Nro 1: Työajan rajoittaminen teollisuusyrityksissä kahdeksaksi tunniksi päivässä ja neljäksikymmeneksikahdeksaksi tunniksi viikossa (1919) 5

(Nro 4): Naisten käyttäminen yötyössä (1919)

Nro 14: Viikkolevon sovelluttaminen teollisuusyrityksissä (1921) 24

(Nro 20): Yötyö leipomoissa (1925)

Nro 30: Liikkeiden ja toimistojen työajan säännöstely (1930) 53

(Nro 31): Työaika hiilikaivoksessa (1931)

Nro 41: Naisten yötyö (muutettu, 1934) 66

(Nro 43): Työaika automaattisissa ikkunalasitehtaissa (1934)

(Nro 46): Työajan rajoittaminen hiilikaivoksissa (muutettu, 1935)

Nro 47: Työajan lyhentäminen neljäänkymmeneen tuntiin viikossa (1935) 74

(Nro 49): Työajan lyhentäminen pullolasitehtaissa (1935)

(Nro 51): Työajan lyhentäminen yleisissä töissä (1936)

Nro 52: Vuosiloma (1936) 75

(Nro 61): Työajan lyhentäminen tekstiiliteollisuudessa (1937)

(Nro 67): Työ- ja lepoaikojen säännösteleminen maantiekuljetuksessa (1939)

Nro 89: Teollisuudessa työskentelevien naisten yötyö (muutettu, 1948) 176

Yleissopimukseen nro 89 (muutettu) liittyvä pöytäkirja: Naisten yötyö (1990) 178

Nro 101: Maatalouden palkalliset lomat (1952) 222

Nro 106: Viikkolepo kauppaliikkeissä ja toimistoissa (1957) 245

Nro 132: Palkalliset vuosilomat (muutettu, 1970) 366

Nro 153: Työ- ja lepoajat maantiekuljetuksissa (1979) 430

Nro 171: Yötyö (1990) 514

Nro 175: Osa-aikatyö (1994) 527

12. Työturvallisuus ja –terveys

Nro 13: Lyijyvalkoisen käyttäminen maalaustöissä (1921) 22

Nro 45: Naisten pitäminen maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa (1935) 73

Nro 62: Turvallisuusmääräykset rakennusteollisuudessa (1937) 96

Nro 115: Työntekijäin suojaaminen ionisoivalta säteilyltä (1960) 288

Nro 119: Koneiden varustaminen suojalaitteilla (1963) 300

Nro 120: Kauppa- ja toimistotyön terveysolot (1964) 304

Nro 127: Työntekijän kannettavaksi tarkoitetun taakan enimmäispaino (1967) 333

Nro 136: Suojelu bentseenimyrkytysvaaroilta (1971) 378

Nro 139: Työnteon yhteydessä syöpää synnyttävistä aineista ja tekijöistä aiheutuvien vaarojen torjunta ja valvonta (1974) 383

Nro 148: Työntekijöiden suojaaminen työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta (1977) 411

Nro 155: Työturvallisuus ja –terveys sekä työympäristö (1981) 435

Yleissopimukseen nro 155 liittyvä pöytäkirja: Työturvallisuus ja –terveys (2002) 440

Nro 161: Työterveyshuolto (1985) 461

Nro 162: Turvallisuus asbestin käytössä (1986) 464

Nro 167: Turvallisuus ja terveys rakentamisessa (1988) 486

Nro 170: Työturvallisuus kemikaaleja käytettäessä (1990) 509

Nro 174: Suuronnettomuuksien torjunta teollisuudessa (1993) 522

Nro 176: Terveys ja turvallisuus kaivoksissa (1995) 530

Nro 184: Maatalousalan työturvallisuus ja -terveys (2001) 556

13. Sosiaaliturva

Nro 12: Korvauksen suorittaminen maataloustyössä sattuneiden tapaturmien johdosta (1921) 21

Nro 17: Työssä sattuneiden tapaturmain korvaaminen (1925) 27

Nro 18: Ammattitautien johdosta annettavat korvaukset (1925) 29

Nro 19: Tasa-arvoisuuden noudattaminen oman maan ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmien johdosta annettavaan korvaukseen (1925) 31

Nro 24: Teollisuus-, kauppa- ja kotitaloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927) 39

Nro 25: Maataloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927) 42

(Nro 35): Teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollinen vanhuusvakuutus (1933)

(Nro 36): Maatalousyritysten työntekijäin pakollinen vanhuusvakuutus (1933)

(Nro 37): Teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollinen työkyvyttömyysvakuutus (1933)

(Nro 38): Maatalousyritysten työntekijäin pakollinen työkyvyttömyysvakuutus (1933)

(Nro 39): Teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollinen jälkeenjääneiden vakuutus (1933)

(Nro 40): Maatalousyritysten työntekijäin pakollinen jälkeenjääneiden vakuutus (1933)

Nro 42: Korvaus ammattitaudeista (muutettu, 1934) 68

Nro 44: Korvauksen tai avustuksen takaaminen henkilöille, jotka ilman omaa syytään ovat joutuneet työttömiksi (1934) 70

(Nro 48): Kansainvälisen järjestelmän perustaminen oikeuksien säilyttämiseksi työkyvyttömyys-, vanhuus- ja kuolemantapausvakuutuksessa (1935)

Nro 102: Sosiaaliturvan vähimmäistaso (1952) 224

Nro 118: Samanlaisen sosiaaliturvan myöntäminen ulkomaalaisille kuin maan omille kansalaisille (1962) 296

Nro 121: Työvammatapauksissa myönnettävät edut (1964) 306

Nro 128: Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuudet (1967) 334

Nro 130: Lääkintähuolto ja päiväraha (1969) 353

Nro 157: Sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustaminen (1982) 444

Nro 168: Työllisyyden edistäminen ja työttömyysturva (1988) 494

14. Äitiyssuojelu

Nro 3: Naisten pitäminen työssä ennen lapsen synnyttämistä ja sen jälkeen (1919) 9

Nro 103: Äitiyssuojelu (muutettu, 1952) 241

Nro 183: Äitiyssuojelusopimuksen (muutettu, 1952) uudistaminen (2000) 553

15. Sosiaalipolitiikka

Nro 82: Sosiaalipolitiikka emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 159

Nro 117: Sosiaalipolitiikan perustavoitteet ja –vaatimukset (1962) 292

16. Ulkomaalaiset työntekijät

(Nro 21): Siirtolaistarkastuksen yksinkertaistuttaminen laivoilla (1926)

(Nro 66): Muuttavien työntekijäin työhönottaminen, työnvälitys ja työehdot (1939)

Nro 97: Muuttavat työntekijät (muutettu, 1949) 209

Nro 143: Siirtolaisuuteen liittyvät väärinkäytökset sekä ulkomaalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistäminen (1975) 395

17. Merenkulkijat

Nro 7: Alin ikäraja aluksella työskenteleville lapsille (1920) 15

Nro 8: Korvaus aluksen haaksirikon aiheuttamasta työttömyydestä (1920) 16

Nro 9: Merimiesten työnvälitys (1920) 17

Nro 16: Meripalveluksessa olevien lasten ja nuorten henkilöiden pakollinen lääkärintarkastus (1921) 26

Nro 22: Merimiesten työsopimus (1926) 33

Nro 23: Merimiesten kotiinlähettäminen (1926) 37

Nro 53: Kauppa-alusten päällystön ammattipätevyyden minimivaatimus (1936) 77

Nro 54: Merimiesten vuosiloma (1936) 79

Nro 55: Laivanisännän vastuu siinä tapauksessa, että merimies sairastuu, joutuu tapaturman uhriksi tai kuolee (1936) 81
Nro 56: Merimiesten sairausvakuutus (1936) 84
Nro 57: Aluksessa noudatettava työaika ja aluksen miehitys (1936) 87
Nro 58: Merityöhön käytettävien lasten minimi-iän vahvistaminen (muutettu, 1936) 93
Nro 68: Laivaväen ruoanpito aluksessa (1946) 105
Nro 69: Laivakokkien pätevyystodistus (1946) 108
Nro 70: Merenkulkijain sosiaalinen turvallisuus (1946) 110
Nro 71: Merenkulkijain eläkkeet (1946) 114
Nro 72: Merenkulkijain palkallinen loma (1946) 116
Nro 73: Merenkulkijain lääkärintarkastus (1946) 119
Nro 74: Matruusien pätevyystodistus (1946) 121
Nro 75: Laivaväen asunnot aluksessa (1946) 122
Nro 76: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (1946) 132
(Nro 91): Merenkulkijain palkallinen loma (muutettu, 1949)
Nro 92: Laivaväen asunnot aluksessa (muutettu, 1949) 182
Nro 93: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1949) 192
Nro 108: Merenkulkijain kansalliset henkilöllisyystodistukset (1958) 254
Nro 109: Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1958) 256
Nro 133: Laivaväen asunnot aluksessa (täydentävät määräykset, 1970) 369
Nro 134: Merenkulkijain työtapaturmien torjunta (1970) 375
Nro 145: Merenkulkijain jatkuva työllistäminen (1976) 401
Nro 146: Merenkulkijain palkallinen vuosiloma (1976) 403
Nro 147: Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1976) 406
Yleissopimukseen nro 147 liittyvä pöytäkirja: Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1996) 409
Nro 163: Merenkulkijoiden viihtyvyys ja hyvinvointi merellä ja satamissa (1987) 469
Nro 164: Merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoito (1987) 471
Nro 165: Merenkulkijoiden sosiaaliturva (muutettu, 1987) 476
Nro 166: Merenkulkijoiden kotimatkaoikeus (muutettu, 1987) 483
Nro 178: Merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastukset (1996) 537
Nro 179: Merenkulkijoiden työnvälitys (1996) 540
Nro 180: Merenkulkijoiden työaika ja alusten miehitys (1996) 543
Nro 185: Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset (muutettu, 2003) 561

18. Kalastajat

Nro 112: Kalastajien alin työhönpääsyikä (1959) 283

Nro 113: Kalastajien lääkärintarkastus (1959) 284

Nro 114: Kalastajien työsopimukset (1959) 285

Nro 125: Kalastajien pätevyyskirjat (1966) 321

Nro 126: Laivaväen asunnot kalastusaluksessa (1966) 324

19. Satamatyöntekijät

Nro 27: Aluksilla kuljetettavien raskaiden kollien painon merkitseminen (1929) 45

(Nro 28): Alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojeleminen tapaturmilta (1929)

Nro 32: Alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojeleminen tapaturmilta (muutettu, 1932) 56

Nro 137: Satamissa käytettyjen uusien lastinkäsittelymenetelmien sosiaaliset vaikutukset (1973) 381

Nro 152: Työturvallisuus ja –terveys satamatyössä (1979) 421

20. Alkuperäis- ja heimokansat

(Nro 50): Työntekijäin pestaamista tarkoittavien eräiden erikoisjärjestelmien säännösteleminen (1936)

(Nro 64): Alkuasukastyöntekijäin kirjallisten työsopimusten säännösteleminen (1939)

(Nro 65): Rangaistusseuraamukset työsopimusten rikkomisesta (alkuasukastyöntekijät, 1939)

(Nro 86): Alkuasukastyöntekijöiden työsopimusten pituuden enimmäismäärä (1947)

(Nro 104): Niiden rangaistusseuraamusten kumoaminen, joita on käytetty alkuasukastyöntekijöiden rikkoessa työsopimuksen (1955)

Nro 107: Itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelu ja sulauttaminen (1957) 248

Nro 169: Itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansat (1989) 501

21. Erityisalat

Nro 83: Kansainvälisten työnormien soveltaminen emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947) 165

Nro 110: Plantaasityöntekijäin työolot (1958) 264

Yleissopimukseen nro 110 liittyvä pöytäkirja: Plantaasityöntekijäin työolot (1982) 279

Nro 149: Sairaanhoitohenkilöstön työ sekä työ- ja elinolot (1977) 415

Nro 172: Hotellien, ravintoloiden ja vastaavien yritysten työolot (1991) 517

Nro 177: Kotityö (1996) 535

22. Loppuartiklojen muuttaminen

Nro 80: Loppuartikloiden muuttaminen (1946) 149

Nro 116: Loppuartiklojen muuttaminen (1961) 291

Esipuhe

Globalisoituvassa maailmassa myös Suomen työelämä on monien muutospaineiden alaisena. Tilanne ei ole uusi. Kyse on periaatteessa samanlaisista paineista, jotka aikoinaan johtivat Kansainvälisen työjärjestön, ILOn, perustamiseen. Ajatuksena oli kansainvälisen yhteistyön avulla saada aikaan työelämän sääntöjä, joilla voitaisiin vähentää kansakuntien välistä epätervettä kilpailua työoloilla ja työehdoilla. Uutta ehkä on se, että pääomamarkkinoiden vapautuminen ja uusi viestintätekniikka ovat lähes poistaneet aikaisemmat, maantieteestä johtuvat, kansakuntien välistä kilpailua rajoittavat tekijät. Tältä kannalta katsoen ILOn perusidea on entistäkin ajankohtaisempi.

Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset ja suositukset ovat yli 80 vuoden aikana huomattavasti vaikuttaneet Suomen työlainsäädäntöön ja työelämään. Lainsäädäntöä on useissa tapauksissa kehitetty sopimusten viitoittamaan suuntaan. Suomi on myös niiden suhteellisen harvojen maiden joukossa, jotka ovat ratifioineet suurimman osan työjärjestön yleissopimuksista. Samalla on tiettyjen irtisanomiskausien puitteissa sitouduttu noudattamaan sopimusvelvoitteita ja ylläpitämään työlainsäädäntöä ja käytäntöjä, jotka täyttävät sopimusten määräykset.

ILOn yleissopimusten kokoaminen kirjaksi perustuu Suomen ILO-neuvottelukunnan aloitteeseen. Jo kirjan edellinen painos on osoittanut, että tällaiselle julkaisulle on käyttöä internet-ajasta huolimatta. Neuvottelukunta toivoo, että kirja uudessa muodossaan entistäkin paremmin palvelee työelämän käytännön ja teorian parissa työtään tekeviä.

Matti Salmenperä
Suomen ILO-neuvottelukunnan puheenjohtaja

Johdanto

Tämä hakuteos on uudistettu painos Helinä Melkaksen toimittamasta työhallinnon julkaisusta *Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukset*, osat I-II. Ensimmäisen painoksen ilmestymisen jälkeen on solmittu kolme uutta yleissopimusta ja yksi pöytäkirja, jotka on lisätty tähän painokseen. Teoksesta on poistettu 28 vanhentunutta sopimusta. Teoksen uudistamisen yhtenä vaikuttimena oli tarve saada ILO:n voimassa olevat yleissopimukset kätevästi yksiin kansiin. Tekstiä on tässä tarkoituksessa tiivistetty ja asua muokattu.

Teoksen tarkoituksena on tarjota ILO:n yleissopimuksien tekstit selkeässä muodossa kaikille, jotka haluavat tutustua kansainvälisten työelämää koskevien määräysten tavoitteisiin ja sisältöön. Näitä yleissopimuksien tekstejä tarvitsevat työoikeuden kanssa tekemisissä olevat ihmiset, mutta teos on hyödyksi myös vaikkapa kansainvälisten sopimusten historiasta kiinnostuneelle. ILO on kolmikantaisuutensa ja vahvojen valvontamenettelyjensä vuoksi mielenkiintoinen järjestö, jonka yleissopimuksilla on huomattavaa merkitystä myös välillisesti esimerkiksi monien EU:n direktiivien perustuessa näille sopimuksille. Kaupan ja talouden maapalloistuessa kansainvälisen yhteistyön puitteissa tehtävä työnormiston luominen ja sen noudattamisen valvonta on kasvattanut edelleen merkitystään.

ILO:n yleissopimukset ovat tässä teoksessa numerojärjestyksessä. Teoksen alkuun on liitetty aihepiireittäin järjestelty sisällysluettelo. Se on myös työnormistolle vähemmän vihkiytyneelle hyvä aloituspaikka, sillä siitä saa nopeasti kuvan ILO:n yli 85-vuotisen historian aikana laatiman normiston laaja-alaisuudesta ja painopisteistä. Luetteloon on merkitty lihavoituna kahdeksan yleissopimusta, jotka ILO:n hallintoneuvosto on luokitellut perustavan laatuisiksi ihmisoikeuksien toteutumiseksi työssä. Hallintoneuvosto kannustaa kaikkia jäsenvaltioita ratifioimaan erityisesti nämä yhdistymisvapautta, pakkotyötä, tasa-arvoa ja lapsityötä koskevat yleissopimukset.

Kirjan loppuun on liitetty kaksi keskeistä ILO:n julistusta. Aina yhtä ajankohtainen Philadelphian julistus vuodelta 1944 sisältää ILO:n toiminnan pääperiaatteet. Työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskeva julistus vuodelta 1998 vahvistaa Philadelphian perusperiaatteet sekä kirjaa seurantamenettelyt niiden toteuttamiseksi.

Vuonna 2000 ILO:n työkonferenssi peruutti kaikkiaan viisi voimaantulematonta sopimusta. Kyseessä ovat sopimukset nro 31, 46, 51, 61 ja 66. ILO:n työkonferenssi hyväksyi vuonna 1997 perussäännön muutoksen, jolla mahdollistetaan myös voimaantulleiden, mutta vanhentuneiden yleissopimusten kumoaminen. Perussäännön muutos ei ole vielä saanut riittävästi ratifiointeja tullakseen voimaan. Normiston ajantasaistamiseksi ILO on kuitenkin hallintoneuvoston päätöksellä ”hyllyttänyt” *(shelved)* 23 yleissopimusta. Tämä tarkoittaa, että ILO:n hallintoneuvosto on katsonut ne vanhentuneiksi. Se ei enää kehota ratifioimaan niitä, eikä jäsenmaita vaadita raportoimaan niiden soveltamisesta. Näihin sopimuksiin ei myöskään pääsääntöisesti enää viitata ILO:n dokumenteissa. ”Hyllyttäminen” ei vaikuta sopimuksen lailliseen asemaan sopimuksen ratifioineessa jäsenvaltiossa. Suomessa on ”hyllytetyistä” sopimuksista voimassa ainoastaan yleissopimus nro 21, muita sopimuksia Suomi ei ole joko ratifioinut tai ne ovat irtisanoutuneet tai irtisanottu.

Tässä teoksessa ei ole peruutettujen eikä ”hyllytettyjen” sopimuksien tekstejä. Niiden tiedot löytyvät aihekohtaisesti järjestellystä sopimusluettelosta sekä täydellisestä sopimusluettelosta (*liite III)*, jossa on kootusti tiedot Suomen ratifiointitilanteesta kunkin sopimuksen osalta. Suomi on ratifioinut 97 yleissopimusta, joista 16 on irtisanottu tai ne ovat irtisanoutuneet uuden muutetun sopimuksen ratifioimisen myötä. Teoksessa on myös täydellinen luettelo ILO:n suosituksista *(liite IV).* Vuoden 2002 työkonferenssissa peruutettiin 20 suositusta ja vuonna 2004 vastaavasti 16 suositusta. Näiden numerot on laitettu luettelossa sulkeisiin. Suosituksien tekstit on tarvittaessa saatavissa työministeriöstä.

Yleissopimusten tekstit ovat teoksessa täydellisinä lukuun ottamatta johdantoja ja loppumääräyksiä. Tämä teos ei siis ole varsinainen virallisasiakirja, vaan oikeudellisesti merkityksellisiä ovat alkuperäiset asiakirjat. Johdannot sisältävät useimmiten yleisiä kannanottoja sopimuksen aiheesta sekä viittauksia

aiempiin sopimuksiin tai muihin kansainvälisiin asiakirjoihin. Johdannot löytyvät tarvittaessa hallituksen esityksistä, joiden numerot on merkitty kunkin sopimuksen yhteyteen.

Mikäli yleissopimus sisältää tavanomaiset loppumääräykset, sopimustekstissä viitataan *liitteeseen I*, josta kyseiset määräykset löytyvät. Sopimuksissa nro 1–25 kunkin loppumääräyksen sisältö on lyhyesti selostettu itse sopimustekstin yhteydessä. Myöhempien sopimusten loppumääräysten poiketessa tavanmukaisesta niiden sisältö tai tavanmukaisesta poikkeava tapa on liitetty sopimustekstiin. Tavanomaisista loppumääräyksistä poikkeavat tekstit koskevat joko voimaantulon ehtoja tai irtisanomisaikoja.

Jotkut yleissopimukset sisältävät määräyksen koskien soveltamista emämaahan kuulumattomiin alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista on vastuussa jäsenvaltio. Muussa tapauksessa soveltamista ohjaa ILO:n perussäännön 35 artikla. Erillisen määräyksen tavallisimmat viisi versiota löytyy *liitteestä II*, johon on tarvittaessa viitattu sopimustekstissä. Sopimusten nro 29, 82, 83 ja 111 määräys ei vastaa yhtäkään viidestä tavallisimmasta versiosta, joten niiden osalta aihetta käsittelevä artikla on jätetty sopimustekstiin sellaisenaan.

Kaksi yleissopimusta koskee ainoastaan aiempien sopimusten loppumääräysten ja johdantojen muuttamista. Sopimus nro 80 sisältää yksinomaan muodollisia muutoksia sopimuksiin nro 1–67 ja sopimus nro 116 vastaavantyyppisiä muutoksia sopimuksiin nro 1–98. Tämän teoksen sopimustekstejä ei pääsääntöisesti ole muutettu sopimusten nro 80 ja 116 määräysten mukaisiksi, sillä tekstit on koottu alkuperäisistä suomennoksista, jotka löytyvät kokonaisuudessaan hallituksen esityksistä. Yleissopimuksen nro 80 mukaisesti vanhimpiin sopimuksiin on kuitenkin liitetty alakohtien numerointi.

Kaikkien sopimuksien alkuperäiset hallituksen esitykset saa tarvittaessa työministeriöstä. Suomen ratifioimien sopimusten alkuperäistekstit ja suomenkieliset käännökset on julkaistu Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa ja ruotsinkieliset käännökset sen ruotsinkielisessä painoksessa. Tässä teoksessa on kunkin sopimuksen kohdalla tiedot siitä, missä sopimussarjan numerossa sopimustekstit tai ratifiointiin liittyvät asiakirjat on julkaistu.

Tyrvään Sammaljoella tammikuussa 2000
Helinä Melkas

Tampereella tammikuussa 2005
Toni Sandell

Lisätietoa verkossa:

www.ilo.org	Kansainvälisen työjärjestön sivuilla on muun muassa ILOLEX-tietokanta, josta löytyy kaikkien yleissopimusten ja suositusten tekstit englannin-, espanjan- ja ranskankielisinä. Tietokanta on kätevä myös etsittäessä esimerkiksi ajantasaista tietoa jonkin sopimuksen ratifiointitilanteesta tai viittauksia muihin tiettyä aihepiiriä käsitteleviin sopimuksiin.
www.mol.fi	Työministeriön sivuilla kohdasta kansainvälisyys löytyy ILO-sivut, joilla on muun muassa perustietoa ILO:sta, kaikkien yleissopimusten suomenkieliset tekstit peruutetut ja ”hyllytetyt” sopimukset mukaan lukien sekä *Kolmikantainen periaatejulistus, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa.*
www.finlex.fi	Valtion säädöstietopankissa on kaikki hallituksen esitykset vuodesta 1992 lähtien sekä muuta lakitietoa.

YLEISSOPIMUS NRO 1

Työajan rajoittaminen teollisuusyrityksissä kahdeksaksi tunniksi päivässä ja neljäksikymmeneksikahdeksaksi tunniksi viikossa (1919)

Voimaantulopäivä 13.6.1921.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 44/1921.

1 artikla

1. Tähän sopimukseen nähden luetaan "teollisuusyrityksiin" kuuluviksi erittäinkin:
a) Kaivokset, kivilouhimot ja muut työt kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuudet, joissa esineitä valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, puretaan tai hävitetään tai joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus sekä sähkön ynnä kaiken muun käyttövoiman synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Rakennuksen, rautatien, raitiotien, sataman, telakan, aallonmurtajan, kanavan, sisävesiliikennettä varten olevan laitteen, tien, tunnelin, sillan, maasillan, likajohdon, viemärin, kaivon, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitoksen ynnä muiden samantapaisten laitteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen ja hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyö jotakin sellaista työtä tai laitetta varten.
d) Matkustajain tai tavaran kuljetus maanteitse, rautateitse, meritse tai sisävesitse, tähän luettuna tavaran käsittely satamissa, laitureilla, telakoissa sekä varastohuoneissa, lukuun ottamatta käsin tapahtuvaa tavarankuljetusta.

2. Työn järjestelyä varten meri- ja sisävesiliikenteessä pidetään erityinen konferenssi, jonka tulee päättää sellaista liikennettä koskevista määräyksistä.

3. Kussakin maassa määrää asianomainen viranomainen rajan, joka erottaa teollisuuden kaupasta ja maanviljelyksestä.

2 artikla

Julkisessa tai yksityisessä teollisessa yrityksessä tai sen yhteydessä olevassa työssä työskentelevien henkilöiden työaika älköön nousko yli kahdeksan tunnin päivässä ja neljänkymmenenkahdeksan tunnin viikossa lukuun ottamatta yrityksiä, joissa ainoastaan samaan perheeseen kuuluvat henkilöt työskentelevät sekä ottaen huomioon seuraavat poikkeukset:
a) Tämän sopimuksen määräyksiä älköön sovellettako henkilöihin, jotka ovat liikkeen valvojina tai johtajina, eikä luottamustoimissa oleviin henkilöihin.
b) Milloin laki, tapa tai työnantajain ja työntekijäin järjestöjen välinen sopimus, tai milloin sellaisia järjestöjä ei ole olemassa, työnantajien ja työntekijäin edustajien välinen sopimus määrää työajan yhtenä tai useampana päivänä viikossa kahdeksaa tuntia vähemmäksi, voidaan työtuntimäärää jäljelläolevina viikon päivinä asianomaisen julkisen viranomaisen luvalla tai äskenmainittujen järjestöjen tai edustajien välisen sopimuksen nojalla korottaa yli kahdeksan tunnin. Kahdeksan tunnin päivittäistä työaikaa ei kuitenkaan missään tapauksessa saa tämän pykälän säännösten nojalla ylittää muuta kuin yhdellä tunnilla.
c) Vuorotöissä sallittakoon henkilön työskennellä enemmän kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja neljäkymmentäkahdeksan tuntia viikossa ellei työtuntien keskimäärä kolmen viikon aikana tai sitä lyhyempänä jaksona nouse yli kahdeksan tunnin vuorokaudessa ja neljänkymmenenkahdeksan tunnin viikossa.

3 artikla

Työaikaa voidaan pidentää yli toisessa artiklassa määrätyn ajan, milloin tapaturma on sattunut tai on uhkaamassa, tai milloin on tarpeen tehdä kiireellistä työtä koneistossa tai kalustossa, tai ”force majeure" tapauksissa, mutta ainoastaan siinä määrin kuin on välttämätöntä, jotta yrityksen säännöllinen työ estetään huomattavasti häiriytymästä.

4 artikla

Toisessa artiklassa määrättyä pisintä työaikaa pidennettäköön myöskin sellaisissa töissä, joiden laatu vaatii yhtäjaksoista toimintaa työvuoroja käyttäen, ehdolla että työtuntien lukumäärä ei keskimäärin nouse yli viidenkymmenenkuuden tunnin viikossa. Tällainen työajan säännöstely älköön missään tapauksessa vaikuttako lepopäiviin, joita kansallinen laki mahdollisesti on säätänyt sellaisen työn tekijöille viikoittaisen lepopäivän asemesta.

5 artikla

1. Poikkeuksellisissa tapauksissa, joihin toisessa artiklassa olevia määräyksiä ei tunnustettavasti voida sovelluttaa, mutta ainoastaan sellaisissa tapauksissa, annettakoon työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen välisille sopimuksille, jotka koskevat päivittäisen työajan rajoittamista pitemmän ajanjakson aikana, laillinen voima, jos hallitus, jonka hyväksyttäväksi ne ovat alistettavat, niin määrää.

2. Keskimääräinen viikoittainen työtuntimäärä älköön missään tapauksessa nousko yli 48 tunnin jokaista viikkoa kohti, jonka kuluessa tällainen sopimus on voimassa.

6 artikla

1. Julkinen viranomainen määrää teollisuusyrityksiin nähden:
a) Sellaiset pysyväiset poikkeukset, jotka sallitaan valmistelu- ja viimeistelytyössä, jota ei millään muotoa voida tehdä liikkeen säännöllisenä työaikana, tai sellaisiin määrättyihin työntekijäryhmiin nähden, joiden työ on olennaisesti vain aika ajoin tehtävää.
b) Sellaiset satunnaiset poikkeukset, joita sallitaan erittäin kiireellisissä töissä.

2. Tällaisia määräyksiä annettakoon vasta sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia työnantajien ja työntekijöiden järjestöjä, jos niitä on olemassa. Ylituntien suurin määrä on tällöin määrättävä erikseen kussakin tapauksessa, ja maksun ylityöstä tulee olla vähintään 25 % korkeampi kuin vakinainen palkka.

7 artikla

1. Kunkin hallituksen on annettava kansainväliselle työtoimistolle:
a) Luettelo töistä, jotka katsotaan ehdottomasti keskeytymättömiksi sillä tavoin kuin neljännessä artiklassa mainitaan.
b) Täydelliset tiedot viidennessä artiklassa olevien määräysten mukaan tehdyistä sopimuksista.
c) Täydelliset tiedot kuudennen artiklan mukaan annetuista säännöksistä sekä niiden soveltamisesta.

2. Kansainvälisen työtoimiston on annettava näistä tiedoista vuotuinen selonteko kansainvälisen työjärjestön yleiselle konferenssille.

8 artikla

1. Tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanon helpottamiseksi on vaadittava, että jokainen työnantaja:
a) julkipanee ilmoitukset näkyville paikoille työmaalle tai muulle sopivalle paikalle tai ilmoittaa muulla hallituksen hyväksymällä tavalla ajan, milloin työ aloitetaan ja lopetetaan, sekä missä tehdään vuorotyötä, milloin kukin työvuoro alkaa tai loppuu. Nämä työajat on järjestettävä siten, että työtuntien lukumäärä ei nouse yli sen rajan, mikä tässä sopimuksessa on säädetty, ja siten ilmoitettuja työaikoja älköön muutettako muuten kuin että muutos tehdään ja siitä ilmoitetaan sellaisella tavalla kuin hallitus on hyväksynyt;
b) ilmoittaa samaan tapaan kaikki sellaiset työajan välillä pidettävät lepohetket, joita ei lueta työaikaan kuuluviksi;
c) pitää luetteloa, jonka muodon kunkin valtion laki tai asetukset lähemmin määräävät, kaikista ylityötunneista, joita tehdään tämän sopimuksen 3:nnen ja 6:nnen artiklan nojalla.

2. Henkilön työssä pitämistä a) kohdassa määrätyn työajan yli tahi b) kohdassa määrättyinä väliaikoina on katsottava rikokseksi lakia vastaan.

9 - 13 artiklat: Koskevat ainoastaan Japania, Brittiläistä Intiaa, Kiinaa, Persiaa, Siamia, Kreikkaa ja Romaniaa.

14 artikla

Sodan tai muun hätätilan sattuessa, joka uhkaa maan turvallisuutta, olkoon hallituksella oikeus määrätä, että tämän sopimuksen säännökset eivät ole toistaiseksi voimassa.

* * *

15 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

16 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

17 - 18 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

19 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1921.

20 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen irtisanomista koskevan loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

21 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

22 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 2

Työttömyys (1919)

Voimaantulopäivä 14.7.1921.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1921.
Hallituksen esitykset 58/1920 ja 44/1921.
Säädöskokoelma 176/1921.
Sopimussarja 2/1921.

1 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee ilmoittaa kansainväliselle työtoimistolle niin lyhyin väliajoin kuin mahdollista ja vähintään joka kolmas kuukausi kaikki saatavissa olevat tilastolliset tai muut tiedot työttömyydestä sekä toimenpiteet, joihin on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä työttömyyden vastustamiseksi. Mikäli mahdollista, on mainitut tiedot koottava siksi ajoissa, että sellainen ilmoitus voidaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa sen ajanjakson jälkeen, johon se kohdistuu.

2 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on järjestettävä julkisia maksuttomia työnvälitystoimistoja, jotka ovat keskusviranomaisen valvonnan alla. Komiteoja, joihin kuuluu sekä työnantajain että työntekijäin edustajia, on asetettava antamaan neuvoja kaikessa, mikä koskee näiden toimistojen toimintaa.

2. Missä on olemassa sekä julkisia että yksityisiä maksuttomia työnvälitystoimistoja, on ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden yhteistoiminnan järjestämiseksi yhdenmukaisesti koko maassa.

3. Kansainvälisen työtoimiston on järjestettävä eri maiden työnvälityslaitosten välinen yhteistyö asianomaisten valtioitten kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.

3 artikla

Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioitten, jotka ratifioivat tämän sopimuksen ja jotka ovat järjestäneet työttömyysvakuutuksen, on keskinäisillä sopimuksilla saatettava voimaan sellainen järjestely, että jäsenvaltion työntekijät, jotka ovat työssä toisen jäsenvaltion alueella, pääsevät osallisiksi samoista työttömyysvakuutuseduista kuin jälkimmäisen jäsenvaltion omat työntekijät.

* * *

4 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

5 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

6 - 7 artiklat: Voimaantulo välittömästi kolmen jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

8 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1921.

9 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen irtisanomista koskevan loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

10 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

11 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 3

Naisten pitäminen työssä ennen lapsen synnyttämistä ja sen jälkeen (1919)

Voimaantulopäivä 13.6.1921. Yleissopimus muutettiin vuonna 1952 yleissopimuksella nro 103.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 44/192.

1 artikla

1. Tähän sopimukseen nähden luetaan "teollisuusyrityksiin" kuuluviksi erittäinkin:
a) Kaivokset, kivilouhimot ja muut työt kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuudet, joissa esineitä valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, puretaan tai hävitetään tai joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus sekä sähkön ynnä kaiken muun käyttövoiman synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Rakennuksen, rautatien, raitiotien, sataman, telakan, aallonmurtajan, kanavan, sisävesiliikennettä varten olevan laitteen, tien, tunnelin, sillan, maasillan, likajohdon, viemärin, kaivon, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitoksen ynnä muiden samantapaisten laitteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen ja hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyö jotakin sellaista työtä tai laitetta varten.
d) Matkustajain tai tavaran kuljetus maanteitse, rautateitse, meritse tai sisävesitse, tähän luettuna tavaran käsittely satamissa, laitureilla, telakoissa sekä varastohuoneissa, lukuun ottamatta käsin tapahtuvaa tavarankuljetusta.

2. Tähän sopimukseen nähden luetaan kaupalliseksi yritykseksi kaikki ne paikat, joissa esineitä myydään tai joissa harjoitetaan kauppaa.

3. Kussakin maassa määrää asianomainen viranomainen rajan, joka erottaa teollisuuden ja kaupan maanviljelyksestä.

2 artikla

Tässä sopimuksessa ymmärretään "naisella" jokaista naispuolista henkilöä, katsomatta ikään tai kansallisuuteen sekä onko henkilö naimisissa vai naimaton, ja "lapsella" jokaista lasta, olipa hän syntynyt avioliitossa tai avioliiton ulkopuolella.

3 artikla

Jokaisessa yleisessä tai yksityisessä teollisuus- tai kauppayrityksessä tai siihen kuuluvassa työssä, paitsi yrityksissä, joissa ainoastaan samaan perheeseen kuuluvat henkilöt työskentelevät, nainen
a) älköön tehkö työtä kuuden ensimmäisen viikon aikana synnytyksen jälkeen;
b) olkoon oikeutettu jättämään työnsä näyttämällä lääkärintodistuksen, joka osoittaa, että synnytys luultavasti tulee tapahtumaan kuuden viikon kuluessa;
c) olkoon oikeutettu ollessaan poissa työstä a) ja b) kohdissa mainituista syistä saamaan avustuksen, joka on riittävä sekä hänen itsensä että lapsen täydelliseen ja terveyden vaatimuksia vastaavaan ylläpitoon. Tämä avustus on suoritettava joko yleisistä varoista tai vakuutusjärjestelmää käyttäen, ja sen suuruuden määrää tarkemmin asianomainen viranomainen kussakin maassa, minkä ohessa nainen on oikeutettu saamaan vapaasti lääkärin tai kätilön hoitoa. Lääkärin tai kätilön erehdys aikaan nähden, jolloin synnytyksen piti tapahtua, älköön estäkö naista saamasta puheenaolevaa avustusta siitä päivästä lukien, jolloin todistus on päivätty siihen päivään asti, jolloin synnytys tapahtuu;
d) olkoon oikeutettu, itse imettäessään lastaan, saamaan puoli tuntia lomaa kahdesti päivässä työn aikana tätä tarkoitusta varten.

4 artikla

Milloin nainen on poissa työstään tämän sopimuksen kolmannen artiklan a) ja b) kohtien perusteella tai pysyy pois työstään pitemmän ajan sairauden takia, jonka lääkäri on todistanut johtuneen raskauden tilasta tai synnytyksestä ja joka tekee hänet työhön kykenemättömäksi, älköön työnantajalla olko

laillista oikeutta erottaa häntä sellaisen poissaolon aikana työstä ennen kuin hänen poissaoloaikansa nousee yli pisimmän ajan, jonka kunkin maan asianomainen viranomainen määrää, eikä myöskään oikeutta irtisanomiseen sellaisena aikana, että irtisanominen tulisi voimaan sellaisen poissaolon kestäessä.

* * *

5 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

6 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

7 - 8 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

9 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

10 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

11 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

12 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 5

Alin ikäraja lapsille teollisuustyössä (1919)

Voimaantulopäivä 13.6.1921. Yleissopimus muutettiin vuonna 1937 yleissopimuksella nro 59 ja vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 44/1921.

1 artikla

1. Tähän sopimukseen nähden luetaan "teollisuusyrityksiin" kuuluviksi erittäinkin:
a) Kaivokset, kivilouhimot ja muut työt kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuudet, joissa esineitä valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, puretaan tai hävitetään tai joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus sekä sähkön ynnä kaiken muun käyttövoiman synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Rakennuksen, rautatien, raitiotien, sataman, telakan, aallonmurtajan, kanavan, sisävesiliikennettä varten olevan laitteen, tien, tunnelin, sillan, maasillan, likajohdon, viemärin, kaivon, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitoksen ynnä muiden samantapaisten laitteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen ja hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyö jotakin sellaista työtä tai laitetta varten.
d) Matkustajain tai tavaran kuljetus maanteitse tai rautateitse tahi sisävesitse, tähän luettuna tavaran käsittely satamissa, laitureilla, telakoissa sekä varastohuoneissa, lukuun ottamatta käsin tapahtuvaa tavarankuljetusta.

2. Kussakin maassa määrää asianomainen viranomainen rajan, joka erottaa teollisuuden kaupasta ja maanviljelyksestä.

2 artikla

Neljäätoista vuotta nuorempia lapsia älköön käytettäkö työssä missään yleisessä tai yksityisessä teollisessa yrityksessä tahi sen yhteydessä olevassa työssä, paitsi milloin ainoastaan samaan perheeseen kuuluvat henkilöt työskentelevät sellaisessa yrityksessä.

3 artikla

Toisen artiklan määräyksiä älköön sovellettako ammattikouluissa oleviin lapsiin, edellyttäen että sellainen työ on julkisen viranomaisen hyväksymä ja valvoma.

4 artikla

Helpottaakseen tämän sopimuksen määräysten noudattamisen valvontaa vaaditaan, että jokainen teollisuustyönantaja pitää luetteloa kaikista kuuttatoista vuotta nuoremmista henkilöistä, jotka ovat hänen palveluksessaan, sekä niiden syntymäpäivästä.

5 - 6 artiklat: Koskevat ainoastaan Japania ja Intiaa.

* * *

7 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

8 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

9 - 10 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

11 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

12 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

13 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

14 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 6

Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuusammateissa (1919)

Voimaantulopäivä 13.6.1921. Yleissopimus muutettiin vuonna 1948 yleissopimuksella nro 90.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 44/1921.

1 artikla

1. Tähän sopimukseen nähden luetaan "teollisuusyrityksiin" kuuluviksi erittäinkin:
a) Kaivokset, kivilouhimot ja muut työt kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuudet, joissa esineitä valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, puretaan tai hävitetään taikka joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus sekä sähkön ynnä kaiken muun käyttövoiman synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Rakennuksen, rautatien, raitiotien, sataman, telakan, aallonmurtajan, kanavan, sisävesiliikennettä varten olevan laitteen, tien, tunnelin, sillan, maasillan, likajohdon, viemärin, kaivon, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitoksen ynnä muiden samantapaisten laitteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen ja hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyö jotakin sellaista työtä tai laitetta varten.
d) Matkustajain tai tavaran kuljetus maanteitse tai rautateitse tahi sisävesitse, tähän luettuna tavaran käsittely satamissa, laitureilla, telakoissa sekä varastohuoneissa, lukuun ottamatta käsin tapahtuvaa tavarankuljetusta.

2. Kussakin maassa määrää asianomainen viranomainen rajan, joka erottaa teollisuuden kaupasta ja maanviljelyksestä.

2 artikla

1. Kahdeksaatoista vuotta nuorempia henkilöitä älköön käytettäkö työssä yöaikana missään julkisessa tai yksityisessä teollisessa yrityksessä tai sen yhteydessä olevassa työssä, lukuun ottamatta yrityksiä, joissa ainoastaan samaan perheeseen kuuluvat henkilöt työskentelevät, paitsi mikäli alempana määrätään.

2. Kuusitoista vuotta täyttäneitä nuoria henkilöitä saadaan käyttää yötyössä seuraavilla teollisuusaloilla, töissä, jotka luonteeltaan vaativat yhtäjaksoista työntekoa päivin ja öin:
a) Raudan ja teräksen valmistuksessa; valmistustavoissa, joissa käytetään lieska- ja jälleensulatusuuneja, metallilangan tai rautalevyjen galvanisoimisessa (lukuun ottamatta petsausta).
b) Lasitehtaissa.
c) Paperin valmistuksessa.
d) Raakasokerin valmistuksessa.
e) Kullanhuuhtomistöissä.

3 artikla

1. Tässä sopimuksessa ymmärretään sanalla ”yö” vähintään yhdentoista tunnin yhtämittaista ajanjaksoa, johon sisältyy aika klo 10:stä illalla klo 5:een aamulla.

2. Hiili- ja ruskohiilikaivoksissa tehtäköön työtä klo 10:n illalla ja klo 5:den aamulla välisenä aikana, jos työjaksojen välillä säännöllisesti on viidentoista tunnin ja vähintään kolmentoista tunnin väliaika.

3. Milloin yötyö leipomoissa on kielletty kaikilta työntekijöiltä, käytettäköön leipurinammatissa vapaa-aikana aikaa klo 9:stä illalla klo 4:ään aamulla ajanjakson asemesta, joka alkaa klo 10 illalla ja päättyy klo 5 aamulla.

4. Niissä troopillisissa maissa, joissa työnteko keskellä päivää keskeytetään, lyhennettäköön yöaika vähemmäksi kuin yksitoista tuntia, jos päivällä annetaan vastaava lepoaika.

4 artikla

Toisen ja kolmannen artiklan määräyksiä älköön sovellutettako kuudentoista ja kahdeksantoista ikävuoden välillä olevien nuorten henkilöiden yötyöhön sellaisissa erikoisissa tapauksissa, joita ei ole voitu edeltäkäsin aavistaa eikä estää ja jotka eivät ole ajoittain uudistuvaa laatua, mutta ehkäisevät teollisen yrityksen säännöllisen työn.

5 - 6 artiklat: Koskevat ainoastaan Japania ja Intiaa.

7 artikla

Hallituksella olkoon valta myöntää poikkeus yötyötä koskevasta kiellosta nuoriin kuudentoista ja kahdeksantoista ikävuoden välillä oleviin henkilöihin nähden, milloin vakavan hätätilan sattuessa yleinen etu niin vaatii.

* * *

8 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

10 - 11 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

12 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

13 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

14 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

15 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 7

Alin ikäraja aluksella työskenteleville lapsille (1920)

Voimaantulopäivä 27.9.1921. Yleissopimus muutettiin vuonna 1936 yleissopimuksella nro 58 ja vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1925.
Hallituksen esitys 59/1921.
Säädöskokoelma 278/1925.
Sopimussarja 36/1925.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1976 yleissopimuksen nro 138 tultua voimaan.

1 artikla

Sanalla ”alus” ymmärretään tässä sopimuksessa kaikenlaatuisia meriliikenteeseen käytettyjä laivoja ja veneitä, olivatpa ne julkista tai yksityistä omaisuutta, sota-aluksia lukuun ottamatta.

2 artikla

Neljäätoista vuotta nuorempia lapsia älköön pidettäkö työssä millään muulla aluksella kuin sellaisella, jolla ainoastaan samaan perheeseen kuuluvat henkilöt työskentelevät.

3 artikla

Toisen artiklan määräyksiä älköön sovellettako työhön, jota lapset tekevät koulu- ja harjoituslaivoilla, ehdolla että sellainen työ on julkisen viranomaisen hyväksymä ja valvoma.

4 artikla

Jotta voitaisiin valvoa tämän sopimuksen määräysten noudattamista, on jokaisen aluksen päällikkö tai omistaja velvollinen pitämään joko erillistä tai merimiesluetteloon sisältyvää luetteloa kaikista kuuttatoista vuotta nuoremmista aluksella työssä olevista henkilöistä sekä heidän syntymäajoistaan.

* * *

5 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

6 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

7 - 8 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

9 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

10 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

11 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

12 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 8

Korvaus aluksen haaksirikon aiheuttamasta työttömyydestä (1920)

Voimaantulopäivä 16.3.1923.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitykset 59/1921 ja 54/1949.
Säädöskokoelma 853/1949.
Sopimussarja 40/1949.

1 artikla

1. Sanalla ”merimies” ymmärretään tässä sopimuksessa kaikkia merenkulkuun käytetyillä aluksilla työskenteleviä henkilöitä.

2. Sanalla ”alus” ymmärretään tässä sopimuksessa kaikenlaatuisia merenkulkuun käytettyjä laivoja ja veneitä, olivatpa ne julkista tai yksityistä omaisuutta, sota-aluksia lukuun ottamatta.

2 artikla

1. Haaksirikon sattuessa on laivanvarustaja tai se henkilö, jonka kanssa merimies on tehnyt sopimuksen palveluksesta laivalla, velvollinen suorittamaan jokaiselle laivalla työssä olevalle merimiehelle korvauksen sellaisen haaksirikon aiheuttamasta työttömyydestä.

2. Tätä korvausta suoritettakoon kaikilta niiltä päiviltä, jotka merimies todella on työttömänä, sama määrä, mikä sopimuksessa on määrätty palkaksi sopimusajalta. Tämän sopimuksen mukaan kullekin merimiehelle suoritettavan korvauksen kokonaismäärä voidaan rajoittaa olemaan korkeintaan kahden kuukauden palkka.

3 artikla

Merimiehillä tulee olla samat lailliset keinot sellaisten korvausten saamiseen, kuin palvelusajan kuluessa ansaittujen maksamatta olevien palkkojen saamiseen.

* * *

4 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

5 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

6 - 7 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

8 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

9 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I), paitsi että määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta.

10 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

11 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 9

Merimiesten työnvälitys (1920)

Voimaantulopäivä 23.11.1921. Yleissopimus muutettiin vuonna 1996 yleissopimuksella nro 179, jonka tultua voimaan (22.4.2000) yleissopimus nro 9 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1922.
Hallituksen esitys 59/1921.
Säädöskokoelma 228/1922.
Sopimussarja 15/1922.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 2000 yleissopimuksen nro 179 tultua voimaan.

1 artikla

Sanalla ”merimies” ymmärretään tässä sopimuksessa kaikkia merenkulkuun käytettyjen aluksien miehistöön kuuluvia henkilöitä, lukuun ottamatta päällystöä.

2 artikla

1. Työnvälitystä merimiehille ei kukaan yksityinen henkilö eikä mikään yhtiö tai toimisto saa harjoittaa taloudellista voittoa tavoittelevana liikeyrityksenä. Älköön myöskään yksityinen henkilö, yhtiö tai toimisto ottako hyvitystä, ei välitöntä eikä välillistä, paikan hankkimisesta merimiehelle laivalla.

2. Kunkin maan laissa on määrättävä rangaistus tämän artiklan määräysten rikkomisesta.

3 artikla

1. Toisen artiklan määräyksien estämättä voidaan yksityishenkilön, yhtiön tai toimiston, joka nykyjään harjoittaa paikanvälitystä merimiehille taloudellista voittoa tavoittelevana liikeyrityksenä, sallia väliaikaisesti jatkaa liikettä hallituksen luvalla, ehdolla että sellaista liikettä, asianosaisten oikeuden turvaamiseksi, harjoitetaan hallituksen tarkastuksen ja valvonnan alaisena.

2. Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin niin pian kuin mahdollista lakkauttaakseen taloudellista voittoa tavoittelevana liikkeenä harjoitetun paikanvälitystoiminnan merimiehille.

4 artikla

1. Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu huolehtimaan tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen järjestelmän perustamisesta ja ylläpitämisestä, jonka mukaan julkiset työnvälitystoimistot maksutta välittävät työtä merimiehille. Sellaisen järjestelmän saattaa perustaa ja ylläpitää joko

1) edustavat laivanvarustaja- ja merimiesjärjestöt yhteisesti keskusviranomaisen valvonnan alaisena, tai
2) sellaisen yhteistoiminnan puuttuessa valtio itse.

2. Sellaisten työnvälitystoimistojen toimintaa johtamaan otettakoon käytännöllisesti meriasioihin perehtyneitä henkilöitä.

3. Missä on olemassa erilaatuisia sellaisia työnvälitystoimistoja, ryhdyttäköön toimiin niiden yhdenmukaistuttamiseksi kansallisella pohjalla.

5 artikla

Näiden toimistojen neuvonantajaksi kaikessa niiden toiminnassa asetettakoon komiteoja, joissa on sama määrä laivanvarustajien ja merimiesten edustajia. Kunkin maan hallitus määrätköön muuten näiden komiteain valtuudet, erikoisesti mikäli koskee puheenjohtajan vaalia komitean ulkopuolelta, valtiovalvonnan laajuutta sekä komiteain oikeutta saada avustusta merimiesten hyväksi toimivilta henkilöiltä.

6 artikla

Merimiesten työnvälitystoiminnassa on varteenotettava, että merimiehillä tulee olla vapaa valta valita laiva ja laivanomistajilla vapaa valta valita miehistö.

7 artikla

Merimiesten työsopimuksen tulee sisältää kaikki asianosaisten suojelemista varten tarpeelliset vakuudet ja merimiehille on varattava tilaisuus tarkastaa sopimusta sekä ennen että jälkeen allekirjoituksen.

8 artikla

Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio ottaa huolehtiakseen siitä, että tämän sopimuksen mukaan merimiehille järjestetty työnvälitys ulotetaan, tarpeen tullen julkisten toimistojen kautta, merimiehiin kaikista maista, jotka ovat ratifioineet tämän sopimuksen ja joissa työolot ovat suunnilleen samanlaiset.

9 artikla

Kunkin maan on ratkaistava, ryhtyykö se soveltamaan tämän sopimuksen mukaisia määräyksiä myös kansi- ja konepäällystöön.

10 artikla

1. Kunkin tämän sopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee antaa kansainväliselle työtoimistolle kaikki saatavissa olevat tilasto- ynnä muut tiedot, jotka koskevat merimiesten työttömyyttä ja merimiesten työnvälitystoimistojen toimintaa.

2. Kansainvälisen työtoimiston tulee ryhtyä toimenpiteisiin yksissä neuvoin kunkin maan hallituksen tai asianomaisen järjestön kanssa yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi merimiesten työnvälitysjärjestelmien kesken eri maissa.

* * *

11 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

12 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

13 - 14 artiklat: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

15 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1922.

16 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I), paitsi että määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta.

17 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

18 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 10

Lasten käyttäminen maataloustöissä (1921)

Voimaantulopäivä 31.8.1923. Yleissopimus muutettiin vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 39/1922.

1 artikla

Alle neljäntoista vuoden olevia lapsia älköön käytettäkö työssä julkisissa tahi yksityisissä maatalousyrityksissä tahi niiden yhteydessä olevalla työalalla muuna aikana kuin kouluopetukseen varattujen tuntien ulkopuolella. Jos heitä käytetään sellaiseen työhön, olkoon työ senlaatuista että se ei ole haitaksi heidän koulunkäynnilleen.

2 artikla

Lukukaudet ja koulutunnit voitakoon, ammatillisen kasvatuksen järjestämistä varten, asettaa siten, että lapsia voidaan pitää helpossa maataloustyössä ja etenkin helpossa korjuutyössä. Sellaisen työn kautta älköön kuitenkaan vähennettäkö koulunkäyntiajan pituutta koko vuotta kohti vähempään kuin kahdeksaan kuukauteen.

3 artikla

Ensimmäisen artiklan määräyksiä älköön sovellutettako lapsien suorittamaan työhön teknillisissä kouluissa, edellytettynä että sellainen työ on julkisen viranomaisen hyväksymä ja valvoma.

* * *

4 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

5 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

6 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

7 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

8 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

9 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

10 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

11 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 11

Maataloustyöntekijäin yhdistymis- ja kokoontumisvapaus (1921)

Voimaantulopäivä 11.5.1923.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1923.
Hallituksen esitys 39/1922.
Säädöskokoelma 166/1923.
Sopimussarja 13/1923.

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu takaamaan kaikille maataloudessa työskenteleville henkilöille saman yhdistymis- ja kokoontumisvapauden kuin teollisuustyöntekijöille sekä kumoamaan kaikki lainsäädännölliset tahi muut määräykset, jotka rajoittavat näitä oikeuksia maataloudessa työskenteleviin nähden.

* * *

2 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

3 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

4 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

5 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

6 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

7 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

8 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 12

Korvauksen suorittaminen maataloustyössä sattuneiden tapaturmien johdosta (1921)

Voimaantulopäivä 26.2.1923. Yleissopimus muutettiin vuonna 1964 yleissopimuksella nro 121.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitykset 39/1922 ja 55/1949.
Säädöskokoelma 854/1949.
Sopimussarja 41/1949.

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu ulottamaan kaikkiin palkkatyöntekijöihin maataloudessa ne lakinsa ja säännöksensä, joiden tarkoituksena on korvausten takaaminen työntekijöille työssä tahi työn johdosta sattuneista tapaturmista.

* * *

2 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

3 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

4 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

5 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

6 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

7 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

8 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 13

Lyijyvalkoisen käyttäminen maalaustöissä (1921)

Voimaantulopäivä 31.8.1923.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1929.
Hallituksen esitykset 39/1922 ja 54/1927.
Säädöskokoelma 102/1929.
Sopimussarja 9/1929.

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu kieltämään, 2 artiklassa mainituilla poikkeuksilla, lyijyvalkoisen sekä lyijysulfaatin ynnä kaikkien näitä aineita sisältävien tuotteiden käyttämisen rakennusten sisämaalauksessa, paitsi milloin asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, harkitsee lyijyvalkoisen, lyijysulfaatin tahi näitä aineita sisältävien tuotteiden käyttämisen välttämättömäksi rautatieasemilla tahi teollisuuslaitoksilla.

2. Tästä huolimatta olkoon edelleen sallittua käyttää valkoista väriainetta, joka sisältää enintään 2 % lyijyä laskettuna lyijymetallin muodossa.

2 artikla

1. Ensimmäisen artiklan määräyksiä älköön sovellutettako koristemaalaukseen tahi hienompaan viivamaalaukseen.

2. Hallitusten tulee määritellä tällaisen maalaustyön rajat sekä säännöstellä lyijyvalkoisen, lyijysulfaatin sekä kaikkien näitä aineita sisältävien tuotteiden käyttämisen näihin tarkoituksiin, tämän sopimuksen 5, 6 ja 7 artiklan määräysten mukaisesti.

3 artikla

1. Alle kahdeksantoista vuotta olevien nuorukaisten sekä naisten käyttäminen teollisuutena harjoitettavassa maalaustyössä, jossa käytetään lyijyvalkoista, lyijysulfaattia tahi näitä aineita sisältäviä tuotteita, olkoon kielletty.

2. Asianomaiset viranomaiset voivat, neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, sallia maalarinoppilaita käytettävän heidän ammatillista kehitystään varten työssä, joka edellisen momentin mukaan on kielletty.

4 artikla

Ensimmäisessä ja kolmannessa artiklassa säädetyn kiellon tulee astua voimaan kuuden vuoden kuluessa kansainvälisen työkonferenssin kolmannen istunnon päättymisestä lukien.

5 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu säännöstelemään lyijyvalkoisen, lyijysulfaatin ja kaikkien näitä aineita sisältävien tuotteiden käyttämisen sellaisissa töissä, joissa niiden käyttäminen ei ole kielletty, seuraavien periaatteiden mukaan:

I

a) Lyijyvalkoista, lyijysulfaattia tahi näitä aineita sisältäviä tuotteita älköön käytettäkö maalaustöissä muussa kuin pastan tahi valmiin väriaineen muodossa.
b) On ryhdyttävä toimenpiteisiin sen vaaran välttämiseksi, mikä johtuu "pulveroimisen" muodossa tapahtuvasta maalauksesta.
c) On ryhdyttävä toimenpiteisiin, sikäli kuin on mahdollista, sen vaaran välttämiseksi, mikä johtuu värin kuiviltaan hankaamisesta ja raappimisesta aiheutuvasta pölystä.

II
a) Tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä tilaisuuden varaamiseksi maalarityöntekijöille tarpeelliseen puhdistautumiseen työn kestäessä ja sen päättyessä.
b) Maalarityöntekijäin tulee koko työnteon aikana olla puettuina erityisiin työpukuihin.
c) Tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä työn ajaksi riisuttujen vaatteiden estämiseksi työnteon aikana tahraantumasta maalaukseen käytetyistä aineista.

III
a) Lyijymyrkytystapauksista ja sellaisiksi epäillyistä tapauksista on annettava tieto, ja asianomaisen pätevän viranomaisen hyväksymän lääkärin tulee myöhemmin tutkia ne.
b) Asianomainen viranomainen olkoon oikeutettu, milloin tarpeelliseksi havaitsee, määräämään työntekijät lääkärin tarkastettaviksi.

IV
Maalarityöntekijöille on jaettava maalaustyössä huomioonotettavia erikoisia terveydellisiä ohjeita.

6 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä kaikkiin toimenpiteisiin, jotka se harkitsee tarpeellisiksi, edelläoleviin artikloihin sisältyvien määräysten noudattamisen turvaamiseksi, neuvoteltuaan asianomaisten työnantajain ja työntekijäin järjestöjen kanssa.

7 artikla

Maalarityöntekijäin keskuudessa sattuvista lyijymyrkytystapauksista on koottava tilastoa:
a) Sairaustapauksien lukumäärästä nojautumalla kaikkiin lyijymyrkytystapauksia koskeviin ilmoituksiin ja tutkimuksiin.
b) Kuolevaisuusmäärästä kunkin maan virallisen tilastoviranomaisen hyväksymällä tavalla.

* * *

8 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

10 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

11 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

12 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

13 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

14 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

15 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 14

Viikkolevon sovelluttaminen teollisuusyrityksissä (1921)

Voimaantulopäivä 19.6.1923.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1923.
Hallituksen esitys 39/1922.
Säädöskokoelma 167/1923.
Sopimussarja 14/1923.

1 artikla

1. Tähän sopimukseen nähden luetaan ”teollisuusyrityksiin” kuuluviksi:
a) Kaivokset, kivilouhimot ja muut työt kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuudet, joissa tavaroita valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, puretaan tai hävitetään, tai joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus sekä sähkön ynnä kaiken muun käyttövoiman synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Rakennuksen, rautatien, raitiotien, sataman, telakan, aallonmurtajan, kanavan, sisävesiliikennettä varten olevan laitteen, tien, tunnelin, sillan, maasillan, likajohdon, viemärin, kaivon, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitoksen ynnä muiden samantapaisten laitteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen ja hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyö jotakin sellaista työtä tai laitetta varten.
d) Matkustajain tai tavarain kuljetus maanteitse tai rautateitse tahi sisävesitse, tähän luettuna tavaran käsittely laitureilla sekä varastohuoneissa, lukuun ottamatta käsin tapahtuvaa tavarankuljetusta.

2. Tähän luetteloon nähden olkoot ne kansalliset poikkeukset voimassa, mitkä luetellaan Washingtonissa hyväksytyssä ehdotuksessa sopimukseksi, joka rajoittaa työajan teollisuusyrityksissä kahdeksaksi tunniksi päivässä ja neljäksikymmeneksikahdeksaksi tunniksi viikossa, sikäli kuin nämä poikkeukset soveltuvat tähän sopimukseen.

3. Edelläolevan luettelon lisäksi saattaa kukin jäsenvaltio määrätä, mikäli välttämättömäksi katsotaan, rajan, joka erottaa teollisuuden kaupasta ja maataloudesta.

2 artikla

1. Jokaisen julkisen tahi yksityisen teollisuusyrityksen tahi sen yhteydessä olevan yrityksen koko henkilökunnan tulee, sikäli kuin ei seuraavissa artikloissa toisin säädetä, kunakin seitsemän päivän ajanjaksona saada nauttia vähintään kahdenkymmenenneljän tunnin yhtäjaksoinen lepoaika.

2. Tämä lepoaika on, mikäli mahdollista, varattava samaksi ajaksi yrityksen koko henkilökunnalle.

3. Lepoaika on, mikäli mahdollista, järjestettävä siten, että se sattuu samalle päivälle, joka maassa tahi paikkakunnalla vallitsevan perinnäistavan tahi käytännön perusteella on otettu lepopäiväksi.

3 artikla

Kukin jäsenvaltio voi myöntää poikkeuksen toisen artiklan määräyksistä sellaisessa teollisuusyrityksessä palveleviin henkilöihin nähden, jossa ainoastaan saman perheen jäsenet ovat työssä.

4 artikla

1. Kukin jäsenvaltio olkoon oikeutettu myöntämään täydellisiä tai osittaisia poikkeuksia (niihin luettuina lepoajan siirtäminen toistaiseksi ja lyhentäminen) 2 artiklan määräyksistä, tällöin ottaen erikoisesti huomioon kaikki asianmukaiset taloudelliset ja inhimilliset näkökohdat sekä neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijäin järjestöjen kanssa, mikäli tällaisia on olemassa.

2. Tällaiset neuvottelut eivät ole tarpeelliset voimassa olevaan lainsäädäntöön jo sisältyviin poikkeuksiin nähden.

5 artikla

Jokaisen jäsenvaltion tulee, mikäli mahdollista, antaa määräyksiä lepoaikojen varaamisesta 4 artiklan nojalla säädetyn lepoajan toistaiseksi siirtämisen ja lyhentämisen korvaamiseksi, paitsi sellaisissa tapauksissa, jolloin sopimuksen tai yleisen tavan kautta on jo otettu käytäntöön tällaiset lepoajat.

6 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion tulee laatia ja kansainväliselle työtoimistolle toimittaa luettelo 3 ja 4 artiklan nojalla myönnetyistä poikkeuksista sekä tämän jälkeen joka toinen vuosi lähettää luettelo kaikista edellämainittuun luetteloon tehdyistä muutoksista.

2. Kansainvälisen työtoimiston tulee antaa kansainvälisen työjärjestön yleiselle konferenssille selostus tästä asiasta.

7 artikla

Tämän sopimuksen määräysten sovellutuksen helpottamiseksi on jokainen työnantaja, työnjohtaja tai isännöitsijä velvollinen

a) julkipanemaan, milloin viikkolepo on järjestetty yhteiseksi henkilökunnalle kokonaisuudessaan, ilmoitus yhteisistä lepopäivistä ja -tunneista näkyville paikoille työmaalle tai muulle sopivalle paikalle tai ilmoittamaan niistä muulla hallituksen hyväksymällä tavalla.

b) laatimaan, milloin lepoaikaa ei ole varattu koko henkilökunnalle yhtaikaa, kunkin maan lainsäädännössä tahi asianomaisen viranomaisen antamissa määräyksissä hyväksytyllä tavalla luettelo niistä työntekijöistä tahi muista palveluksessa olevista, joihin nähden sovellutetaan erityistä lepoaikajärjestelyä sekä tiedottamaan tämä järjestely.

* * *

8 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

10 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

11 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

12 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

13 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

14 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

15 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 16

Meripalveluksessa olevien lasten ja nuorten henkilöiden pakollinen lääkärintarkastus (1921)

Voimaantulopäivä 20.11.1922.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1925.
Hallituksen esitys 39/1922.
Säädöskokoelma 279/1925.
Sopimussarja 37/1925.

1 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanalla ”alus” kaikenlaatuisia meriliikenteessä käytettyjä laivoja ja veneitä, olivatpa ne julkista tai yksityistä omaisuutta, sota-aluksia lukuun ottamatta.

2 artikla

Kahdeksaatoista vuotta nuorempia lapsia tahi nuoria henkilöitä otettakoon palvelukseen aluksella, jossa muita henkilöitä kuin ainoastaan saman perheen jäseniä on työssä, ainoastaan mikäli esitetään asianomaisen viranomaisen hyväksymän lääkärin antama todistus siitä, että sellainen työ on asianomaiselle henkilölle sopiva.

3 artikla

Tällaista lasta tai nuorta henkilöä saatakoon pitää jatkuvasti työssä merellä ainoastaan edellytyksellä, että säännöllisin väliajoin, jotka eivät saa olla vuotta pitempiä, uudistetaan lääkärintarkastus ja että jokaisen tarkastuksen perusteella esitetään lääkärintodistus, jossa tarkastettu henkilö selitetään sellaiseen työhön sopivaksi. Jos aika, jonka kuluessa todistus on voimassa, menee umpeen merimatkan kestäessä, jää se kuitenkin voimaan matkan päättymiseen saakka.

4 artikla

Pakottavissa tapauksissa voi asianomainen viranomainen sallia kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön lähteä matkalle, ilman että tämän sopimuksen 2 ja 3 artiklassa säädettyä tarkastusta on pidetty, kuitenkin ehdolla, että sellainen tarkastus suoritetaan ensimmäisessä satamassa, johon alus poikkeaa.

* * *

5 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

6 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

7 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

8 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1924.

9 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

10 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

11 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

12 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 17

Työssä sattuneiden tapaturmain korvaaminen (1925)

Voimaantulopäivä 1.4.1927. Yleissopimus muutettiin vuonna 1964 yleissopimuksella nro 121.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitykset 28/1926 ja 56/1949.
Säädöskokoelma 855/1949.
Sopimussarja 42/1949.

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu myöntämään työssä tapaturmaisesti vahingoittuneille tai heidän oikeudenomistajilleen vähintään tämän sopimuksen mukaisen oikeuden korvaukseen.

2 artikla

1. Työssä sattuneiden tapaturmien korvaamista koskevia lakeja ja määräyksiä tulee soveltaa kaikenlaatuisissa sekä julkisissa että yksityisissä yrityksissä, liikkeissä ja laitoksissa palveleviin työntekijöihin, virkailijoihin ja oppilaihin.

2. Kullakin jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus tehdä kansallisessa lainsäädännössään sellaisia poikkeuksia, joita se pitää tarpeellisena,

a. henkilöihin nähden, joiden työ on tilapäisluontoista ja vierasta työnantajan liikkeelle;
b. kotityöntekijöihin nähden;
c. työnantajan perheenjäseniin nähden, jotka työskentelevät yksinomaan hänen laskuunsa ja jotka asuvat hänen luonaan;
d. henkilöihin nähden, jotka eivät ole ruumiillisen työn tekijöitä ja joiden ansio ylittää kansallisella lainsäädännöllä määrättävän rajan.

3 artikla

Tämä sopimus ei koske 1) merimiehiä ja kalastajia, joista määrätään myöhemmällä sopimuksella, 2) henkilöitä, jotka saavat korvauksia jonkun erityisen järjestelmän mukaan, minkä määräykset eivät ole epäedullisempia kuin tämän sopimuksen määräykset.

4 artikla

Tämä sopimus ei koske maataloutta, johon nähden pysyy voimassa kansainvälisen työkonferenssin kolmannella istuntokaudellaan hyväksymä sopimus, joka koskee korvauksen suorittamista maataloudessa sattuneiden tapaturmien johdosta.

5 artikla

Korvaukset tapaturmista, joista aiheutuu kuolema tai pysyväinen työkyvyttömyys, maksetaan vahingoittuneelle tai hänen oikeudenomistajilleen eläkkeen muodossa. Sellaiset korvaukset voidaan kuitenkin, kokonaisuudessaan tai osaksi suorittaa kertakaikkiaan pääomana, jos riittävät takeet pääoman järkevästä käyttämisestä voidaan esittää asianomaisille viranomaisille.

6 artikla

Työkyvyttömyystapauksessa on korvausta maksettava viimeistään viidennestä päivästä alkaen tapaturman tapahtumisesta, suorittakoon sen sitten työnantaja, tapaturmavakuutuslaitos tai sairausvakuutuslaitos.

7 artikla

Lisäkorvausta on suoritettava tapaturmaisesti vahingoittuneelle, joka on tullut niin avuttomaksi, että hän ei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön alituista apua.

8 artikla

Kansallisilla laeilla tai määräyksillä säädettäköön sellaisia tarkastustoimenpiteitä sekä menettelytapoja vahingonkorvausten tarkistamiseksi, joita pidetään tarpeellisina.

9 artikla

Työssä tapaturmaisesti vahingoittuneilla tulee olla oikeus saada lääkintähoidollista sekä sellaista kirurgista ja lääkintäapua, mikä tapaturmien johdosta katsotaan tarpeelliseksi. Tällaisen avun aiheuttamat kustannukset suorittaa joko työnantaja tai tapaturmavakuutuslaitokset taikka sairaus- tai työkyvyttömyysvakuutuslaitokset.

10 artikla

1. Työssä tapaturmaisesti vahingoittuneilla tulee olla oikeus työnantajalta tai vakuuttajalta saada välttämättömäksi katsottuja proteettisia ja ortopedisiä laitteita sekä saada ne aikanaan uudistetuiksi, kuitenkin voivat kansalliset lait tai asetukset poikkeustapauksissa sallia, että tällaisten laitteiden hankkimisen ja uudistamisen sijaan vahingoittuneille annetaan lisäkorvaus, joka vastaa tällaisten laitteiden hankinnan ja uudistamisen arvioitua hintaa, ja on tämä hinta määrättävä silloin, kun vahingonkorvausmäärä määrätään tai tarkistetaan.

2. Kansallisilla laeilla ja asetuksilla määrättäköön, laitteiden uudistamiseen nähden, ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeelliset joko väärinkäytösten välttämiseksi tai annetun lisäkorvauksen käytön turvaamiseksi.

11 artikla

Kansallisten lakien ja asetusten tulee sisältää sellaisia määräyksiä, jotka huomioonottaen kunkin maan kansalliset olot, ovat soveliaimmat takaamaan kaikissa olosuhteissa, työnantajan tai vakuuttajan ollessa maksukyvytönkin, tapaturman uhriksi joutuneille työntekijöille tai heidän oikeudenomistajilleen korvauksen suorittamisen.

* * *

12 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

13 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

14 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

15 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1927.

16 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

17 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I), paitsi että määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta.

18 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

19 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 18

Ammattitautien johdosta annettavat korvaukset (1925)

Voimaantulopäivä 1.4.1927. Yleissopimus muutettiin vuonna 1934 yleissopimuksella nro 42 ja vuonna 1964 yleissopimuksella nro 121.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1927.
Hallituksen esitys 28/1926.
Säädöskokoelma 236/1927.
Sopimussarja 20/1927.

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu myöntämään ammattitaudin uhreille tai heidän oikeudenomistajilleen korvauksen samoilla yleisillä perusteilla kuin mitä kansallinen lainsäädäntö määrää työssä sattuneista tapaturmista.

2. Tämän korvauksen ei tule olla pienempi kuin se, minkä kansallinen laki säätää työssä sattuneista tapaturmista. Tämän rajoituksen huomioonottaen on kullakin jäsenvaltiolla, määrätessään kansallisessa lainsäädännössään kyseessä olevien tautien takia myönnettävien korvausten suorituksesta ja soveltaessaan näihin tauteihin tapaturmien korvaamista koskevaa lainsäädäntöään, vapaus tehdä sellaisia muutoksia tai muunnoksia, jotka niistä näyttävät sopivilta.

2 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu pitämään ammattitauteina alempana olevassa luettelossa mainittujen aineiden synnyttämiä tauteja ja myrkytyksiä, kun nämä taudit tai myrkytykset kohtaavat luettelossa tautien kohdalla mainittuihin teollisuus- tai ammattihaaroihin kuuluvia työntekijöitä ja kun ne johtuvat kansallisen lainsäädännön alaisessa yrityksessä toimitetusta työstä.

* * *

3 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

4 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

5 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

6 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1927.

7 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

8 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I), paitsi että määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta.

9 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

10 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

TAULUKKO.

Luettelo taudeista ja myrkyllisistä aineista.	*Luettelo vastaavista teollisuuksista tai ammateista.*
1. Lyijyn, sen seosten tai yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Lyijyä sisältävien malmien käsittely, niihin luettuna sinkkitehtaitten lyijynsekainen tuhka.
	Vanhan sinkin ja harkkolyijyn yhteensulattaminen.
	Esineiden valmistus sulatetusta lyijystä tai lyijypitoisista yhdistyksistä.
	Polygrafiteollisuudet.
	Lyijy-yhdistysten valmistus.
	Akkumulaattorien valmistus ja korjaus.
	Lyijyä sisältävien emalien valmistaminen ja käyttö.
	Kiillottaminen lyijyjauheella tai lyijypitoisella tuhkalla.
	Kaikki sellaiset maalaustyöt, joihin kuuluu lyijypigmenttejä sisältävän rappauksen, kiviliiman tai väriaineiden valmistus tai käsittely.
2. Elohopean, sen amalgaamien ja yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Elohopeata sisältävien malmien käsittely.
	Elohopeayhdistysten valmistus.
	Mitta- tai laboratoriolaitteiden valmistus.
	Hattuteollisuuden raaka-aineiden valmistus.
	Hehkukultaus.
	Elohopeapumppujen käyttö hehkulamppujen valmistuksessa.
	Räjähdyselohopealla varustettujen sytytyslankojen, räjähdysruutien t.m.s. valmistus.
3. Pernaruttomyrkytys.	Pernaruttoisten eläinten kanssa kosketukseen joutuvat työntekijät.
	Eläinjätteiden käsittely.
	Kauppatavaroiden lastaaminen, purkaminen tai kuljetus.

YLEISSOPIMUS NRO 19

Tasa-arvoisuuden noudattaminen oman maan ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmien johdosta annettavaan korvaukseen (1925)

Voimaantulopäivä 8.9.1926.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1927.
Hallituksen esitys 28/1926.
Säädöskokoelma 235/1927.
Sopimussarja 19/1927.

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu myöntämään jokaisen muun, tämän sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion kansalaisille, jotka joutuvat sen alueella työssä sattuneen tapaturman uhreiksi, tai heidän oikeudenomistajilleen, samat edut tapaturman johdosta tulevaan korvaukseen, kuin mitkä se myöntää omille kansalaisilleen tai heidän oikeudenomistajilleen.

2. Tämä tasa-arvoisuuden noudattaminen taataan vieraan maan työntekijöille ja heidän oikeudenomistajilleen ilman ehtoja oleskelupaikkaan nähden. Niiden maksujen suoritusmenettely, joita jonkun jäsenvaltion tai sen kansalaisten tämän periaatteen mukaan olisi lähetettävä valtioalueensa ulkopuolelle, jää asianomaisten jäsenvaltioiden tekemien erityisjärjestelyjen varaan, mikäli sellaiset osoittautuvat tarpeellisiksi.

2 artikla

Asianomaiset jäsenvaltiot voivat erikoissopimuksia tekemällä keskenään sopia siitä, että työntekijöille, heidän väliaikaisesti tai aika ajoin työskennellessään toisen jäsenvaltion alueella toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yrityksen lukuun, työssä sattuneen tapaturman johdosta suoritetaan korvausta jälkimmäisen valtion lakien ja asetusten mukaan.

3 artikla

Jäsenvaltiot, jotka ratifioivat tämän sopimuksen ja joilla ei vielä ole minkäänlaista järjestelmää, joko vakuutus- tai muuta muotoa, työssä sattuneiden tapaturmien korvaamiseksi, suostuvat saattamaan voimaan tällaisen järjestelmän kolmen vuoden kuluessa ratifioimispäivästä.

4 artikla

Jäsenvaltiot, jotka ratifioivat tämän sopimuksen, sitoutuvat antamaan toisilleen keskinäistä apua sopimuksen soveltamisen sekä tapaturmakorvauksia koskevien lakiensa ja määräystensä voimaansaattamisen helpottamiseksi ynnä ilmoittamaan kaikista voimassaolevien lakien ja asetusten muutoksista, jotka koskevat työssä sattuneiden tapaturmien korvaamista, kansainväliselle työtoimistolle, joka antaa niistä tiedon muille jäsenvaltioille, joita asia koskee.

* * *

5 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

6 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

7 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

8 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1927.

9 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

10 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

11 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

12 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 22

Merimiesten työsopimus (1926)

Voimaantulopäivä 4.4.1928.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1947.
Hallituksen esitys 11/1927.
Säädöskokoelma 249/1947.
Sopimussarja 4/1947.

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee kaikkia merenkulkua harjoittavia aluksia, jotka ovat rekisteröidyt jossakin tämän sopimuksen ratifioineessa jäsenvaltiossa, samoin kuin näiden laivojen varustajia ja merimiehiä.

2. Se ei koske:
a) sota-aluksia,
b) sellaisia valtion omistamia aluksia, joita ei käytetä kaupallisiin tarkoituksiin,
c) aluksia, jotka harjoittavat kansallista rannikkoliikennettä,
d) huvialuksia,
e) eräänlaisia intialaisia laivoja (Indian Country craft),
f) kalastaja-aluksia, sekä
g) aluksia, joiden bruttovetoisuus on 100 tonnia tahi 300 kuutiometriä pienempi, ja, mikäli on kysymys eräänlaisesta naapurimaiden välisestä (home trade) liikenteestä, sellaisia aluksia, joiden vetoisuus on pienempi kuin tämän sopimuksen hyväksymishetkellä voimassa olevan kansallisen lainsäädännön tällaisille aluksille erikoisesti määräämä raja.

2 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa on allaolevilla sanoilla ymmärrettävä seuraavaa:
a) sana ”alus” tarkoittaa jokaista laivaa tai venettä – olipa se mitä laatua hyvänsä, ja olipa se julkista tai yksityistä omaisuutta, – jota tavallisesti käytetään meriliikenteeseen;
b) sana ”merimies” tarkoittaa jokaista henkilöä, joka on aluksella toimessa tai palveluksessa, – olkoon se mitä laatua hyvänsä – ja on viety miehistöluetteloon, lukuun ottamatta päällikköjä, luotseja, koululaivojen oppilaita ja merimiesoppilaita, jotka ovat tehneet erikoisen oppilassopimuksen; sopimuksen ulkopuolelle jäävät samoin sotalaivaston miehistöt ynnä muut henkilöt, jotka pysyväisesti ovat valtion palveluksessa;
c) sana ”päällikkö” tarkoittaa jokaista henkilöä, jolle on uskottu aluksen komennus ja valvonta, lukuun ottamatta luotseja;
d) sanat ”eräänlaiseen naapurimaiden väliseen (home trade) liikenteeseen käytetyt alukset” tarkoittavat sellaisia aluksia, jotka välittävät yhteyttä jonkin maan sekä sen naapurimaan satamien välillä kansallisen lainsäädännön määräämien maantieteellisten rajojen sisäpuolella.

3 artikla

1. Työsopimuksen allekirjoittaa laivanvarustaja tai hänen edustajansa ja merimies. Merimiehelle ja tarpeen tullen hänen neuvonantajalleen on annettava tilaisuus ennen sen allekirjoittamista tarkastaa työsopimusta.

2. Ehdot merimiehen työsopimuksen allekirjoittamista varten tulee olla määrätty kansallisissa laeissa siten, että asianomaisen julkisen viranomaisen valvontaoikeus on turvattu.

3. Edelläolevia, työsopimuksen allekirjoittamista koskevia säännöksiä katsotaan noudatetun, jos asianomaisen viranomaisen laatimalla asiakirjalla on todettu, että sopimuksen määräykset on kirjallisesti esitetty tälle viranomaiselle, ja että niin hyvin laivanvarustaja tai hänen edustajansa kuin merimies ovat ne vahvistaneet.

4. Kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräyksiä, jotka antavat takeita siitä, että merimies ymmärtää sopimusmääräysten merkityksen.

5. Työsopimus älköön sisältäkö määräyksiä, jotka ovat vasten kansallista lainsäädäntöä tahi tätä sopimusta.

6. Kansallisiin lakeihin tulee sisältyä määräyksiä kaikista muista työsopimuksen tekemistä koskevista muodollisuuksista ja takeista, jotka katsotaan tarpeellisiksi laivanvarustajan ja merimiehen etujen turvaamiseksi.

4 artikla

1. Kansallisten lakien mukaisesti on sopivilla toimenpiteillä estettävä, että työsopimus sisältäisi määräyksiä, joiden nojalla sopimuspuolet edeltäpäin voisivat päättää poiketa yleisistä tuomioistuinten laillista pätevyyttä koskevista säännöksistä.

2. Tätä säännöstä ei ole tulkittava niin, että se estäisi turvautumasta välitystuomioon.

5 artikla

1. Jokaiselle merimiehelle on annettava asiakirja, jossa mainitaan hänen työnsä aluksella. Kansallisen lainsäädännön tulee määrätä tämän asiakirjan muoto, siihen tehtävät merkinnät sekä miten se on laadittava.

2. Tämä asiakirja älköön sisältäkö mitään arvostelua merimiehen työn laadusta eikä ilmoitusta hänen palkastaan.

6 artikla

1. Työsopimus voidaan tehdä joko määräajaksi, määrättyä matkaa varten tai, jos kansallinen lainsäädäntö sen sallii, määräämättömäksi ajaksi.

2. Työsopimuksessa on selvästi mainittava kummankin sopimuspuolen oikeudet ja velvollisuudet.

3. Siinä on ehdottomasti mainittava seuraavat seikat:
1) Merimiehen suku- ja ristimänimet, hänen syntymävuotensa ja -päivänsä tai hänen ikänsä sekä ilmoitus siitä, missä hän on syntynyt;
2) Sopimuksentekopäivä ja -paikka;
3) Ilmoitus siitä tai niistä aluksista, joilla merimies sitoutuu työhön;
4) Ilmoitus miehistön lukumäärästä, jos kansallinen lainsäädäntö niin määrää;
5) Suoritettava tai suoritettavat matkat, mikäli ne sopimusta tehtäessä voidaan määritellä;
6) Mihinkä työhön merimiestä tullaan käyttämään;
7) Mikäli mahdollista, missä ja milloin merimiehen tulee saapua laivaan alkaakseen työnsä;
8) Merimiehelle annettava ravinto, paitsi jos kansallinen laki säätää tässä suhteessa eri menettelyä noudatettavaksi;
9) Palkan määrä;
10) Sopimuksen umpeenmenemisaika, siten että mainitaan:
a) jos sopimus on tehty määräajaksi, sopimuksen päättymispäivä;
b) jos sopimus on tehty määrättyä matkaa varten, määräpaikka, jossa sopimus päättyy, sekä määräaika, minkä kuluttua mainittuun paikkaan saapumisen jälkeen merimies on päästettävä työstä vapaaksi;
c) jos sopimus on tehty määräämättömäksi ajaksi, ne ehdot, joilla kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen, sekä määräaika irtisanomista varten, minkä määräajan tulee olla yhtä pitkän laivanvarustajalle kuin merimiehelle;
11) Vuosiloma täysin palkkaeduin, jos kansallinen laki määrää vuosiloman annettavaksi, merimiehelle, joka vuoden ajan on ollut saman laivanvarustajayhtiön palveluksessa;
12) Kaikki muut seikat, jotka kansallinen lainsäädäntö mahdollisesti määrää.

7 artikla

Milloin kansallinen laki säätää, että aluksella on pidettävä miehistöluetteloa, on siinä myöskin säädettävä, että merimiehen työsopimus on jäljennettävä tai liitettävä tähän miehistöluetteloon.

8 artikla

Jotta merimiehellä olisi tilaisuus saada selvyys oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa laadusta ja laajuudesta, tulee kansallisen lainsäädännön sisältää määräyksiä tarpeellisista toimenpiteistä, mitkä tekevät merimiehelle mahdolliseksi laivalla ollessaan hankkia itselleen varmuutta työehdoistaan; tämä voi tapahtua joko asettamalla työsopimuksen määräykset julki laivalla sellaiseen paikkaan, mihin miehistö helposti pääsee, tahi jollakin muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

9 artikla

1. Määräämättömäksi ajaksi tehty työsopimus päättyy jossakin aluksen lastaus- ja purkamissatamassa jommankumman sopimuspuolen irtisanottua se, jolloin kuitenkin on noudatettava tässä tarkoituksessa sovittua irtisanomisaikaa, jonka tulee olla vähintään kaksikymmentäneljä tuntia.

2. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti; kansallisen lainsäädännön tulee määrätä, millä tavoin irtisanominen on tehtävä, jotta ehkäistäisiin sopimuspuolten välillä myöhemmin mahdollisesti syntymästä erimielisyyksiä.

3. Kansallisessa laissa tulee olla määrättynä ne poikkeukselliset olosuhteet, joissa säännönmukaisestikin tehty irtisanominen ei aiheuta sopimuksen purkamista.

10 artikla

Työsopimus, olkoon se tehty määrättyä matkaa varten, määräajaksi tai määräämättömäksi ajaksi, raukeaa lain mukaan allaolevissa tapauksissa:

a) asianomaisten keskinäisestä sopimuksesta;
b) merimiehen kuollessa;
c) aluksen häviön tai täydellisesti merikelvottomaksi joutumisen johdosta;
d) muusta kansallisessa lainsäädännössä tai tässä sopimuksessa määrätystä syystä.

11 artikla

Kansallisen lainsäädännön tulee määritellä ne seikat, joidenka perusteella laivanvarustaja tai sen päällikkö ovat oikeutettuja ilman irtisanomista erottamaan merimiehen toimestaan.

12 artikla

Kansallisen lainsäädännön tulee samoin määritellä ne seikat, joidenka perusteella merimies on oikeutettu vaatimaan heti eroa työstään.

13 artikla

1. Jos merimies näyttää toteen varustajalle tai hänen edustajalleen, että hänellä on tilaisuus päästä jonkin aluksen päälliköksi, upseeriksi, konemestariksi tai johonkin muuhun hänen silloista tointaan ylempään toimeen, tahi että hänen työhöntulonsa jälkeen esiintyneitten seikkojen perusteella laivastalähtö on hänelle olennaisen tärkeä, voi hän vaatia eroa työstä, ehdolla, että hän, aiheuttamatta varustajalle uusia menoja, hankkii pätevän sijaisen, jonka varustaja tai hänen edustajansa hyväksyy.

2. Tässä tapauksessa merimies on oikeutettu saamaan todellista palvelusaikaansa vastaavan palkan.

14 artikla

1. Olkoon sopimuksen umpeenmenemisen tai purkamisen syy mikä tahansa, jokaisen sitoumuksen raukeaminen on todettava merimiehelle 5 artiklan mukaisesti annettuun asiakirjaan, sekä miehistöluetteloon tehtävällä erikoisella merkinnällä, minkä tulee olla julkisen viranomaisen vahvistama, jos jompikumpi sopimuskumppani sitä vaatii.

2. Merimiehellä on joka tapauksessa oikeus pyytää laivan päälliköltä erikseen laadittua todistusta, jossa arvostellaan hänen työnsä laatua tai jossa ainakin mainitaan, onko hän kaikin puolin täyttänyt sopimuksen mukaan hänelle kuuluvat tehtävät.

15 artikla

Kansallisen lainsäädännön tulee sisältää määräyksiä sopivista toimenpiteistä tämän sopimuksen noudattamisen turvaamiseksi.

* * *

16 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

17 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

18 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

19 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1928.

20 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

21 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

22 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

23 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 23

Merimiesten kotiinlähettäminen (1926)

Voimaantulopäivä 16.4.1928. Yleissopimus muutettiin vuonna 1987 yleissopimuksella nro 166.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 11/1927.

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee kaikkia merenkulkua harjoittavia aluksia, jotka ovat rekisteröidyt jossakin tämän sopimuksen ratifioineessa jäsenvaltiossa, samoin kuin näiden laivojen varustajia, päälliköitä ja merimiehiä.

2. Se ei koske:
a) sotalaivoja,
b) sellaisia valtion omistamia laivoja, joita ei käytetä kaupallisiin tarkoituksiin,
c) laivoja, jotka harjoittavat kansallista rannikkoliikennettä,
d) huvialuksia,
e) eräänlaisia intialaisia laivoja (Indian Country craft)
f) kalastaja-aluksia sekä
g) aluksia, joiden bruttovetoisuus on 100 tonnia tahi 300 kuutiometriä pienempi, ja mikäli on kysymys eräänlaisesta naapurimaiden välisestä (home trade) liikenteestä, sellaisia aluksia, joiden vetoisuus on pienempi kuin tämän sopimuksen hyväksymishetkellä voimassa olevan kansallisen lainsäädännön tällaisille aluksille erikoisesti määräämä raja.

2 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa on allaolevilla sanoilla ymmärrettävä seuraavaa:
a) sana "alus" tarkoittaa jokaista laivaa tai venettä, olipa se mitä laatua hyvänsä ja olipa se julkista tai yksityistä omaisuutta, jota tavallisesti käytetään meriliikenteeseen;
b) sana "merimies" tarkoittaa jokaista henkilöä, joka on aluksella palveluksessa tai toimessa, - olkoon se mitä laatua hyvänsä - ja on viety miehistöluetteloon, lukuun ottamatta päällikköjä, luotseja, koululaivojen oppilaita ja merimiesoppilaita, jotka ovat tehneet erikoisen oppilassopimuksen; sopimuksen ulkopuolelle jäävät samoin sotalaivaston miehistöt ynnä muut henkilöt, jotka pysyväisesti ovat valtion palveluksessa;
c) sana "päällikkö" tarkoittaa jokaista henkilöä, jolle on uskottu aluksen komennus ja valvonta, lukuun ottamatta luotseja;
d) sanat "eräänlaiseen naapurimaiden väliseen (home trade) liikenteeseen käytetyt alukset" tarkoittavat sellaisia aluksia, jotka välittävät yhteyttä jonkin maan sekä sen naapurimaan satamien välillä kansallisen lainsäädännön määräämien maantieteellisten rajojen sisäpuolella.

3 artikla

1. Jokaisella merimiehellä, joka työsopimuksen kestäessä tahi sen päätyttyä lasketaan maihin aluksesta, on oikeus tulla palautetuksi joko omaan maahansa, sopimuksentekosatamaan tahi laivan lähtösatamaan, riippuen kansallisesta lainsäädännöstä, jonka tulee sisältää tarpeelliset säännökset tässä suhteessa ja myöskin ilmaista, kenenkä on suoritettava kotiinlähettämisestä johtuvat kustannukset.

2. Kotiinlähettäminen katsotaan suoritetuksi, jos merimiehelle on hankittu sopiva toimi sellaisella aluksella, joka lähtee johonkin edellisessä kohdassa sanottuun määräpaikkaan.

3. Kotiinlähetetyksi katsotaan merimies, joka on aluksesta laskettu maihin joko omassa maassaan, sopimuksentekosatamassaan tai sen lähisatamassa, tahi laivan lähtösatamassa.

4. Tämä artikla ei sovellu merimieheen, joka on otettu toimeensa muussa kuin omassa maassaan.

4 artikla

Kotiinlähettämiskuluja älköön asetettako merimiehen itsensä suoritettaviksi, jos hänet on jätetty aluksesta alempana mainituista syistä:

a) työssä aluksella sattunut tapaturma;
b) haaksirikko;
c) sairaus, joka ei ole aiheutunut hänen tahallisesta teostaan eikä hänen tekemästään virheestä; sekä
d) toimesta erottaminen sellaisista syistä, jotka eivät ole hänen itsensä aiheuttamia.

5 artikla

1. Kotiinlähettämiskulujen tulee käsittää kaikki ne menot, mitkä merimiehellä on matkan kuluessa kuljetuksesta, asunnosta ja ravinnosta. Niihin on laskettava myös merimiehen ylläpitokustannukset hänen lähtöään varten määrättyyn hetkeen saakka.

2. Milloin merimies palautetaan kotiin aluksen miehistöön kuuluvana, on hän oikeutettu nauttimaan palkkaa matkan aikana suorittamastaan työstä.

6 artikla

Sen maan julkiset viranomaiset, missä laiva on rekisteröity, ovat velvolliset valvomaan kaikkien merimiesten kotiinlähettämistä kansallisuuteen katsomatta niissä tapauksissa, jolloin tämä sopimus heihin soveltuu. Nämä viranomaiset maksavat myös etukäteen kotiinlähettämiskulut, milloin harkitsevat sen välttämättömäksi.

* * *

7 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

8 artikla: Voimaantulo välittömästi kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisen jälkeen. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo silloin kun niiden ratifiointi on rekisteröity.

9 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

10 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1928.

11 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

12 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

13 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

14 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 24

Teollisuus-, kauppa- ja kotitaloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927)

Voimaantulopäivä 15.7.1928. Yleissopimus muutettiin vuonna 1969 yleissopimuksella nro 130.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 60/1928

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu järjestämään pakollisen sairausvakuutuksen vähintään yhtä edullisin ehdoin kuin tämä sopimus edellyttää.

2 artikla

1. Pakollisen sairausvakuutuksen alaisia ovat teollisuusyritysten ja kauppaliikkeiden työntekijät, toimihenkilöt ja oppilaat sekä kotityöntekijät ja kotitaloustyöntekijät.

2. Jokainen jäsenvaltio voi kuitenkin tehdä kansallisiin lakeihinsa tai asetuksiinsa tarpeellisiksi katsomiansa poikkeuksia, mikäli koskee:
a. Lyhytaikaisia töitä, mitkä kestävät enintään kansallisissa laeissa ja asetuksissa määrätyn ajan, satunnaisia töitä, jotka ovat vieraat työnantajan ammatille tai yritykselle, tilapäisiä töitä ja aputöitä;
b. Työntekijöitä, joiden palkka tai tulot ovat kansallisilla laeilla tai asetuksilla määrättävää rajaa korkeammat;
c. Työntekijöitä, joille ei makseta rahapalkkaa;
d. Kotityöntekijöitä, joiden työehdot eivät ole samanlaiset kuin varsinaisten palkkatyöntekijäin;
e. Työntekijöitä, jotka ovat kansallisilla laeilla tai asetuksilla määrättävien ikärajojen ala- tai yläpuolella;
f. Työnantajan perheen jäseniä.

3. Sitä paitsi voivat pakollisen sairausvakuutuksen ulkopuolelle jäädä henkilöt, jotka sairauden sattuessa ovat lakien tai asetusten tai erityisten säännösten nojalla oikeutetut yhteensä vähintään samanarvoisiin etuihin kuin ne, mitä tämä sopimus takaa.

4. Tämä sopimus ei koske merimiehiä ja merikalastajia, joiden sairausvakuutus voidaan ottaa konferenssin jonkun myöhemmän istunnon ohjelmakysymykseksi.

3 artikla

1. Vakuutetulla, joka on työhön kykenemätön ruumiillisen tai henkisen epänormaalin tilansa johdosta, on oikeus rahassa suoritettavaan vahingonkorvaukseen vähintään työkyvyttömyyden kahdenkymmenenkuuden ensimmäisen viikon aikana ensimmäisestä vahingonkorvauspäivästä lukien.

2. Vahingonkorvauksen suorittaminen voi olla riippuvainen siitä, että henkilö on ollut määrätyn ajan vakuutettuna ja työkyvyttömyys kestänyt määrätyn ajan, enintään kolme päivää.

3. Vahingonkorvausta voidaan olla antamatta:
a. kun vakuutettu saa jo samasta sairaudesta lain nojalla jostain muualta korvausta; korvauksen peruuttaminen voi olla täydellinen tai osittainen riippuen siitä, onko tämä jälkimmäinen korvaus saman suuruinen vai pienempi kuin tämän artiklan määräämä korvaus;
b. niin kauan kun vakuutettu ei työkyvyttömyytensä takia menetä säännöllisiä tulojaan työstään tai on vakuutuslaitoksen tai yleisten rahastojen ylläpidettävänä; rahassa suoritettavat korvaukset peruutetaan kuitenkin vain osittain, kun vakuutetulla on perheenhuoltamisvelvollisuuksia, vaikkakin hän on täten henkilökohtaisesti ylläpidettävänä;
c. niin kauan kun vakuutettu sairaana ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy noudattamasta lääkärin määräyksiä, sairaiden käyttäytymistä koskevia ohjeita tai tahallaan ja luvattomasti vetäytyy alistumasta vakuutuslaitoksen tarkastukseen.

4. Rahassa suoritettava vahingonkorvaus voidaan vähentää tai kieltää, jos tauti on aiheutunut vakuutetun tahallisesta virheellisestä menettelystä.

4 artikla

1. Vakuutetulla on oikeus sairautensa alusta alkaen ja vähintään sen ajan päättymiseen saakka, jolta sairauskorvausta on myönnetty, maksuttomaan, pätevän lääkärin antamaan hoitoon sekä laadultaan ja määrältään riittävien lääkkeiden ja apuvälineiden saantiin.

2. Vakuutettua voidaan kuitenkin vaatia osallistumaan lääkärinhoidon aiheuttamiin menoihin kansallisten lakien ja asetusten määräämin ehdoin.

3. Lääkärinhoito voidaan keskeyttää niin pitkäksi aikaa, kun vakuutettu ilman pätevää syytä kieltäytyy noudattamasta lääkärin antamia määräyksiä tai sairaiden käyttäytymistä koskevia ohjeita tai laiminlyö käyttää hyväkseen vakuutuslaitoksen hänelle hankkimaa avustusta.

5 artikla

Kansalliset lait tai asetukset voivat oikeuttaa tai määrätä annettavaksi lääkärinhoitoa vakuutetun perheenjäsenille, jotka elävät hänen kodissaan ja hänen kustannuksellaan, sekä määrätä, millä ehdoin tätä apua annetaan.

6 artikla

1. Sairausvakuutuksen tulee olla itsenäisten laitosten hoidettavana, jotka ovat pätevien julkisten viranomaisten hallinnollisen ja raha-asiallisen valvonnan alaisina ja jotka toimivat ilman voiton tavoittamisen tarkoitusta. Pätevien julkisten viranomaisten on erityisesti hyväksyttävä yksityisestä aloitteesta perustetut laitokset.

2. Vakuutetut ottavat kansallisten lakien ja asetusten määräämin ehdoin osaa itsenäisten vakuutuslaitosten hallintoon.

3. Kuitenkin voi sairausvakuutuksen hoito olla välittömästi valtion käsissä, milloin ja niin kauan kuin itsenäisten laitosten hallinto on vaikeata tahi mahdotonta tai sopimatonta kansallisten olosuhteiden ja varsinkin ammatillisella pohjalla toimivien työnantajain ja työntekijäin järjestöjen riittämättömän kehityksen tähden.

7 artikla

1. Vakuutettujen ja heidän työnantajainsa on otettava osaa varojen hankkimiseen sairausvakuutusta varten.

2. Kansallisilla laeilla ja asetuksilla voidaan määrätä julkisten viranomaisten rahallisesta avustuksesta.

8 artikla

Tämä sopimus ei millään tavoin kumoa kansainvälisen työkonferenssin ensimmäisessä istunnossaan hyväksymästä naisten työtä ennen ja jälkeen synnytyksen koskevasta sopimuksesta johtuvia velvollisuuksia.

9 artikla

Vakuutetulle on myönnettävä muutoksenhakuoikeus, kun on kysymyksessä korvausoikeutta koskeva erimielisyys.

10 artikla

1. Valtiot, joilla on laajoja ja hyvin harvaan asuttuja alueita, voivat olla soveltamatta tätä sopimusta niillä seuduilla, missä sairausvakuutuksen järjestäminen tämän sopimuksen mukaan väestön harvan ja hajanaisen asutuksen sekä kulkuneuvojen vaillinaisuuden tähden on mahdotonta.

2. Niiden valtioiden, mitkä aikovat käyttää hyväkseen tämän artiklan myöntämää poikkeusta, on ilmoitettava tästä aikomuksestaan ilmoittaessaan kansainliiton pääsihteerille sopimuksen muodollisesta

ratifioinnista. Ne ilmoittavat kansainväliselle työtoimistolle, mihin alueen osiin poikkeusta on sovellettava sekä ilmoittavat syyt siihen.

3. Euroopassa saa vain Suomi käyttää hyväkseen tähän artiklaan sisältyvää poikkeusta.

* * *

11 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

12 artikla: Voimaantulo 90 päivän kuluttua kahden jäsenvaltion ratifiointien rekisteröimisestä. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo 90 päivän kuluttua niiden ratifiointien rekisteröimisestä.

13 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

14 artikla: Ratifioivien jäsenvaltioiden on saatettava yleissopimuksen määräykset voimaan viimeistään tammikuun 1 päivänä 1929.

15 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin: perussäännön 35 artiklan mukaisesti (katso liite II).

16 artikla: Irtisanominen: kuten tavanmukaisen loppumääräyksen 1 kohta (katso liite I).

17 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

18 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 25

Maataloustyöntekijäin sairausvakuutus (1927)

Voimaantulopäivä 15.7.1928. Yleissopimus muutettiin vuonna 1969 yleissopimuksella nro 130.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 60/1928.

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu järjestämään pakollisen sairausvakuutuksen maataloustyöntekijöille vähintään yhtä edullisin ehdoin kuin tämä sopimus edellyttää.

2 artikla

1. Pakollisen sairausvakuutuksen alaisia ovat maatalousyritysten työntekijät, toimihenkilöt ja oppilaat.

2 - 3 kohdat. Kuten 2 - 3 kohdat yleissopimuksessa nro 24

3 - 7 artiklat: Kuten 3 - 7 artiklat yleissopimuksessa nro 24.

8 - 17 artiklat: Kuten 9 - 18 artiklat yleissopimuksessa nro 24.

YLEISSOPIMUS NRO 26

Minimipalkkojen määräämismenettelyn aikaansaaminen (1928)

Voimaantulopäivä 14.6.1930.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 36/1929.

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu järjestämään tai säilyttämään menettelytavan, minkä avulla voidaan määrätä työntekijäin minimipalkat sellaisissa teollisuuksissa tai osissa teollisuutta, etenkin kotityöammateissa, joissa ei ole olemassa työpalkkoja koskevaa tehokasta järjestelyä työehtosopimusten tai muussa muodossa ja joissa palkat ovat poikkeuksellisen alhaiset.

2. Sanalla "teollisuudet" tarkoitetaan tässä sopimuksessa myös jalostustoimintaa ja kauppaa.

2 artikla

Jokaisella tämän sopimuksen ratifioineella jäsenvaltiolla on vapaus päättää, neuvoteltuaan työnantajien ja työntekijäin järjestöjen kanssa, jos sellaisia on kysymyksessäolevissa teollisuuksissa tai osissa teollisuutta, mihin teollisuuksiin tai teollisuuksien osiin sekä erityisesti mihin kotityöammatteihin tai tällaisten ammattien osiin 1 artiklassa tarkoitettua minimipalkkain määräämismenettelyä on sovellettava.

3 artikla

1. Jokaisella tämän sopimuksen ratifioineella jäsenvaltiolla on vapaus päättää minimipalkkojen määräämismenettelystä sekä sen soveltamistavoista.

2. Kuitenkin on tällöin otettava huomioon:
1) ennen kuin menettelytapaa sovelletaan johonkin teollisuuteen tai teollisuuden osaan, on siitä neuvoteltava asianomaisten työnantajain ja työntekijäin edustajain kanssa, mukaanluettuina heidän asianomaisten järjestöjensä edustajat, mikäli sellaisia järjestöjä on, sekä muiden henkilöiden kanssa, jotka ammattinsa tai toimensa takia ovat tähän erityisen pätevät ja joiden kanssa asianomainen viranomainen katsoo olevan tarkoituksenmukaista neuvotella;
2) asianomaisten työnantajain ja työntekijäin tulee yhtä lukuisina ja muutenkin tasavertaisina saada ottaa osaa puheenaolevien menettelytapojen soveltamiseen sillä tavalla ja siinä määrin kuin kansallisissa laeissa ja asetuksissa säädetään;
3) vahvistetut minimipalkkamäärät ovat asianomaisia työnantajia ja työntekijöitä sitovat; he eivät voi niitä alentaa yksityisillä työsopimuksilla eikä edes työehtosopimuksilla, paitsi asianomaisen viranomaisen yleisellä tai erikoistapauksia varten antamalla luvalla.

4 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on ryhdyttävä tarpeen vaatimiin toimenpiteisiin tarkastusjärjestelmän aikaansaamiseksi, siihen liittyvine pakkotoimenpiteineen, sen turvaamiseksi, että asianomaiset työnantajat ja työntekijät saavat tiedon voimassaolevien palkkojen minimimääristä sekä että niissä teollisuuksissa, joihin minimipalkkoja sovelletaan, ei makseta niitä alempia palkkoja.

2. Jokaisella työntekijällä, johon nähden minimipalkkamääriä on noudatettava, ja jolle on maksettu näitä määriä alempaa palkkaa, on oleva oikeus saada kansallisissa laeissa tai asetuksissa mahdollisesti vahvistetun määräajan kuluessa oikeudenkäynnin kautta tai muulla laillisella tavalla se määrä, minkä hän on saanut liian vähän.

5 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee vuosittain lähettää kansainväliselle työtoimistolle yleisselostus, johon sisältyy luettelo niistä teollisuuksista tai teollisuuksien osista, joihin minimipalkkojen määräämismenettelyä on sovellettu, sekä tiedonanto menettelyn soveltamistavoista ja tuloksista. Tämän selostuksen tulee myös sisältää ilmoitus kysymyksessäolevan järjestelyn alaisten työntekijäin arvionmukaisesta lukumäärästä, vahvistettujen minimipalkkojen määristä sekä tarpeen mukaan muista minimipalkkoja koskevista tärkeimmistä toimenpiteistä.

* * *

6 - 11 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi liitteen kohdat 5 (tietojen antaminen Yhdistyneille Kansakunnille) ja 7 (korvaavan yleissopimuksen vaikutus).

YLEISSOPIMUS NRO 27

Aluksilla kuljetettavien raskaiden kollien painon merkitseminen (1929)

Voimaantulopäivä 9.3.1932.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1932.
Hallituksen esitykset 61/1930 ja 19/1932.
Säädöskokoelma 218/1932.
Sopimussarja 7/1932.

1 artikla

1. Jokaisen kollin tai esineen ulkopuolelle, jonka bruttopaino on tuhat kiloa (metrinen tonni) tai enemmän ja joka lähetetään sellaisen jäsenvaltion alueelta, joka ratifioi tämän sopimuksen, meri- tai sisävesitietä edelleen kuljetettavaksi, on, ennen kuin se lastataan, merkittävä selvällä ja pysyväisellä tavalla sen paino.

2. Poikkeustapauksissa, joissa on vaikea määrätä tarkkaa painoa, voi kansallinen lainsäädäntö sallia likimääräisen painon ilmoitettavaksi.

3. Velvollinen valvomaan tämän määräyksen noudattamista on vain sen maan hallitus, mistä kolli tai esine on lähetetty, eikä sellaisen maan hallitus, jonka kautta esine kulkee saapuakseen määräpaikkaansa.

4. Kansallinen lainsäädäntö saa määrätä, kuuluuko velvollisuus merkitä paino yllämainitulla tavalla lähettäjälle vai jollekin muulle.

* * *

2 - 8 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 29

Pakollinen työ (1930)

Voimaantulopäivä 1.5.1932.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1935.
Hallituksen esitys 63/1934.
Säädöskokoelma 373/1935.
Sopimussarja 44/1935.

1 artikla

1. Jokainen kansainväliseen työjärjestöön kuuluva jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa lakkauttamaan pakollisen työn käytön kaikissa muodoissa.

2. Ennen tämän täydellisen lakkauttamisen voimaansaattamista, voidaan pakollista työtä ylimenoaikana käyttää ainoastaan julkisia tarkoituksia varten ja poikkeuksellisena toimenpiteenä sekä seuraavissa artikloissa säädetyin ehdoin ja vakuuksin.

3. Viisivuotisen määräajan kuluttua umpeen tämän sopimuksen voimaanastumisesta ja 31 artiklassa mainittua raporttia käsiteltäessä, kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on tutkittava mahdollisuutta lakkauttaa pakollinen työ kaikissa sen muodoissa ilman uutta lykkäystä sekä harkittava, onko syytä ottaa tämä kysymys konferenssin päiväjärjestykseen.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovellettaessa on nimityksellä "pakollinen työ" ymmärrettävä kaikenlaista työtä tai palvelusta, joka jonkin rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon mainittu henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut.

2. Kuitenkaan ei nimitys "pakollinen työ" tätä sopimusta sovellettaessa tarkoita:
a) työtä tai palvelusta, jota vaaditaan pakollista sotapalvelusta koskevan lain nojalla ja joka tarkoittaa puhtaasti sotilaallisia töitä;
b) työtä tai palvelusta, joka kuuluu täydellisellä itsehallinnolla varustetun maan asukkaiden säännöllisiin kansalaisvelvollisuuksiin;
c) työtä tai palvelusta, jota vaaditaan henkilöltä tuomioistuimen päätöksen nojalla, ehdolla, että tätä työtä tai palvelusta suoritetaan julkisen viranomaisen valvonnan ja tarkastuksen alla ja että mainittua henkilöä ei luovuteta yksityisille, yhtiöille tai yksityisoikeudellisille juridisille henkilöille tai aseteta heidän käytettäväkseen;
d) työtä tai palvelusta, jota vaaditaan force majeure -tapauksissa, kuten sodan syttyessä, sellaisten onnettomuuksien sattuessa tai uhatessa, kuten tulipalon, tulvien, nälänhädän, maanjäristyksen, ankarien kulkutautien tai eläinruttojen, vahingollisten eläinten ja hyönteisten tai loiskasvien maahantulon, sekä yleensä kaikissa sellaisissa tapauksissa, jotka vaarantavat tai uhkaavat vaarantaa koko väestön tai sen osan olemassaoloa tai säännöllistä toimeentuloa.
e) yhdyskunnan pienehköt työt s. o. työt, joita yhdyskunnan jäsenet suorittavat tämän yhdyskunnan välittömäksi hyödyksi ja joita täten voidaan pitää säännöllisinä yhdyskunnan jäsenille kuuluvina kansalaisvelvollisuuksina, ehdolla, että väestöllä itsellään tai sen suoranaisilla edustajilla on oikeus lausua mielipiteensä tämän työn tarpeellisuudesta.

3 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa on "asianomaisilla viranomaisilla" ymmärrettävä joko emämaan viranomaisia tai puheenaolevan alueen korkeimpia keskusviranomaisia.

4 artikla

1. Asianomaiset viranomaiset älkööt määrätkö tai salliko määrättävän pakollista työtä suoritettavaksi yksityisten, yhtiöiden tai yksityisoikeudellisten juridisten henkilöiden hyväksi.

2. Jos tällaista pakollista työtä yksityisten, yhtiöiden tai yksityisoikeudellisten juridisten henkilöiden hyväksi suoritetaan silloin kun kansainliiton yleissihteeri rekisteröi jäsenvaltion tämän sopimuksen ratifioinnin, tämän jäsenvaltion on kokonaan lakkautettava sanottu pakollinen työ siitä päivästä lukien, jolloin tämä sopimus astuu voimaan mainittuun jäsenvaltioon nähden.

5 artikla

1. Yksityisille, yhtiöille tai yksityisoikeudellisille juridisille henkilöille myönnetyt toimiluvat eivät saa johtaa minkäänlaatuisen pakollisen työn vaatimiseen tarkoituksella tuottaa tai koota tuotteita, joita nämä yksityiset, yhtiöt tai yksityisoikeudelliset juridiset henkilöt käyttävät hyväkseen tai joilla he harjoittavat kauppaa.

2. Jos voimassaolevat toimiluvat sisältävät määräyksiä, jotka sallivat tällaisen pakollisen työn vaatimisen, nämä määräykset on kumottava niin pian kuin mahdollista, jotta ne vastaisivat tämän sopimuksen ensimmäisen artiklan säännöksiä.

6 artikla

Hallinnolliset virkamiehet eivät ole oikeutettuja siinäkään tapauksessa, jolloin heidän on kehotettava valtansa alaista väestöä ryhtymään johonkin työhön, harjoittamaan tähän väestöön nähden kollektiivista tai yksilöllistä pakotusta tarkoituksella saada heidät työskentelemään yksityisten, yhtiöiden tai yksityisoikeudellisten juridisten henkilöiden hyväksi.

7 artikla

1. Päälliköt, jotka eivät harjoita hallintovaltaa, eivät ole oikeutettuja käyttämään pakollista työtä.

2. Päälliköt, jotka harjoittavat hallintovaltaa, voivat asianomaisen viranomaisen nimenomaisella luvalla käyttää pakollista työtä tämän sopimuksen 10 artiklassa mainituilla ehdoilla.

3. Laillisesti tunnustetut päälliköt, jotka eivät saa tyydyttävää korvausta muussa muodossa, saavat käyttää hyväkseen asianmukaisesti säännösteltyä henkilökohtaista palvelusta, ehdolla että on ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin väärinkäytösten estämiseksi.

8 artikla

1. Vastuu päätöksestä käyttää pakollista työtä lankeaa asianomaisen alueen korkeimmille siviiliviranomaisille.

2. Kuitenkin voivat nämä viranomaiset luovuttaa korkeimmille paikallisviranomaisille oikeuden vaatia pakollista työtä niissä tapauksissa, jolloin tämä työ ei vaadi työntekijöitä poistumaan tavallisilta asuinpaikoiltaan. Nämä viranomaiset voivat samoin luovuttaa ylimmille paikallisviranomaisille niiksi ajanjaksoiksi ja niillä ehdoilla, jotka määrätään tämän sopimuksen 23 artiklan edellyttämissä säännöksissä, oikeuden vaatia pakollista työtä, jota varten työntekijäin on poistuttava tavallisilta asuinpaikoiltaan, kun on kysymyksessä helpottaa hallintoviranomaisten matkoja heidän suorittaessaan virkatehtäviään ja kuljettaa hallintoa varten tarpeellista kalustoa.

9 artikla

Lukuun ottamatta tämän sopimuksen 10 artiklassa mainittuja poikkeuksia älköön pakollisen työn määräämiseen oikeutettu viranomainen salliko ryhdyttävän tällaiseen työhön ennen kuin sillä on vakuus siitä:

a) että suoritettava työ tai palvelus tulee sitä suorittamaan vaaditun yhdyskunnan suoranaiseksi hyödyksi tai on sille tärkeä;

b) että tämä työ on välttämätön tai kiireellinen;

c) että on ollut mahdotonta hankkia vapaaehtoista työvoimaa tämän työn tai palveluksen suorittamiseen, huolimatta siitä, että on tarjottu vähintään yhtä hyviä työ- ja palkkaehtoja, kuin mitkä ovat voimassa asianomaisella alueella samanlaisesta työstä tai palveluksesta; ja

d) ettei tämä työ tai palvelus aseta asianomaisen väestön kannettavaksi liian raskasta taakkaa, huomioonottamalla saatavissa olevan työvoiman sekä sen sopivaisuuden kysymyksessäolevan työn suorittamiseen.

10 artikla

1. Pakollinen työ, jota vaaditaan verona, ja pakollinen työ, jota hallintovaltaa harjoittavat viranomaiset määräävät suoritettavaksi yleisiä töitä varten, on vähitellen lakkautettava.

2. Kunnes tämä lakkauttaminen saadaan aikaan, on pakollista työtä vaadittaessa verona ja hallintovaltaa harjoittavien päälliköiden vaatiessa pakollista työtä yleisten töiden suorittamiseen, asianomaisten viranomaisten ensiksi oltava vakuutettuja:
a) että suoritettava työ tai palvelus tulee sitä suorittamaan vaaditun yhdyskunnan suoranaiseksi hyödyksi ja on sille tärkeä;
b) että tämä työ on kiireellinen ja välttämätön;
c) että tämä työ tai palvelus ei aseta nykyisen väestön kannettavaksi liian raskasta taakkaa, huomioonottamalla saatavissa olevan työvoiman sekä sen kyvyn kysymyksessäolevan työn suorittamiseen;
d) että tämän työn tai palveluksen suorittaminen ei pakota työntekijöitä poistumaan tavallisilta asuinpaikoiltaan;
e) että tämä työ tai palvelus suoritetaan huomioonottaen uskonnon, yhteiskunnallisen elämän ja maanviljelyksen vaatimukset.

11 artikla

1. Pakolliseen työhön voidaan ottaa ainoastaan työkuntoisia miespuolisia henkilöitä, joiden ikä voidaan arvioida vähintään 18 ja enintään 45 vuodeksi. Lukuun ottamatta tämän sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettuja työlajeja, on huomioonotettava seuraavat rajoitukset ja ehdot:
a) että hallinnon nimittämä lääkäri, mikäli mahdollista, ennakolta toteaa, että henkilö ei sairasta tarttuvaa tautia ja ruumiillisesti kykenee kestämään vaaditun työn ja olosuhteet, joissa sitä suoritetaan;
b) että koulujen henkilökunta, oppilaat ja opettajat samoin kuin yleensä hallinnollinen henkilökunta vapautetaan;
c) että jokaisessa yhteiskunnassa säilytetään sellainen määrä täysi-ikäisiä ja työkuntoisia miehiä, mikä on välttämätön perhe- ja yhteiskuntaelämää varten;
d) että avioliitto- ja perhesiteitä kunnioitetaan.

2. Ylläolevaa c) kohdassa mainittua tarkoitusta varten, tämän sopimuksen 23 artiklassa edellytetyissä säännöksissä on vahvistettava kuinka suuri osa pysyväisestä miespuolisesta työkuntoisesta väestöstä voidaan määrätä pakolliseen työhön; kuitenkaan ei tämä osa missään tapauksessa saa ylittää 25 % tästä väestöstä. Vahvistettaessa tätä suhdetta asianomaisten viranomaisten on otettava huomioon väestön tiheys, tämän väestön sosiaalinen ja fyysillinen kehitys, vuodenaika ja ne työt, joita asianomaisten on suoritettava kotipaikalla ja omaan laskuun; viranomaisten on otettava huomioon kyseessäolevan yhdyskunnan säännöllisen elämän taloudelliset ja sosiaaliset edellytykset.

12 artikla

1. Maksimiaika, jona jotakin henkilöä voidaan pitää erilaatuisissa pakollisissa töissä, ei saa nousta yli 60 päivän 12-kuukautisen ajanjakson aikana, jolloin välttämättömien matkapäivien työmaalle ja sieltä takaisin, tulee sisältyä näihin 60 päivään.

2. Jokainen pakolliseen työhön määrätty työntekijä on varustettava todistuksella, josta ilmenee ne ajat, jolloin hän on suorittanut pakollista työtä.

13 artikla

1. Kaikkien pakolliseen työhön määrättyjen henkilöiden säännöllisen työajan tulee olla saman, kuin mikä on käytännössä vapaassa työssä, ja normaalityöajan yli suoritetusta työstä on maksettava korvausta samojen taksojen mukaan kuin vapaille työntekijöille suoritetaan ylityöstä.

2. Pakolliseen työhön määrätyille henkilöille on myönnettävä yksi lepopäivä viikossa ja tämän päivän tulee, mikäli mahdollista, sattua perintätavan tai maan tai seudun käytännön pyhittämän päivän kohdalle.

14 artikla

1. Lukuun ottamatta tämän sopimuksen 10 artiklassa mainittua työtä, on kaikesta pakollisesta työstä maksettava palkka käteisellä rahalla ja taksain mukaan, jotka eivät saa olla alemmat kuin mitä on voimassa samanlaatuisesta työstä sillä alueella, missä pakonalaiset työntekijät työskentelevät tai mistä he ovat pestatut.

2. Kun päälliköt hallinnollisissa virkatoimissaan vaativat pakollista työtä, on palkan maksaminen edellisessä kohdassa mainittujen määräysten mukaisesti saatettava voimaan niin pian kuin mahdollista.

3. Palkat on maksettava jokaiselle työntekijälle henkilökohtaisesti eikä hänen heimopäällikölleen tai muulle viranomaiselle.

4. Matkapäivät työpaikalle ja takaisin on palkanmaksuun nähden luettava työpäiviksi.

5. Tämän artiklan estämättä olkoon sallittu tavallisten muona-annosten hankkiminen työntekijöille palkan osana, jolloin näiden annosten tulee vähintään olla sen rahasumman arvoisia, jota ne arvioidaan edustavan; vähennyksiä ei saa tehdä palkasta verojen maksua varten eikä sen erityisen ruuan, vaatetuksen tai asunnon maksamiseksi, joka hankitaan työntekijöille, jotta he voisivat suorittaa työnsä niissä erikoisissa olosuhteissa, joissa heidän on työskenneltävä, eikä myös työkalujen hankkimisesta.

15 artikla

1. Lainsäädäntöä, joka koskee työstä johtuvien tautien tai työtapaturmien korvaamista, sekä lainsäädäntöä, joka koskee korvauksen suorittamista kuolleen tai vahingoittuneen työntekijän huollettavina oleville henkilöille, ja joka on voimassa tai tulee voimaan asianomaisella alueella, on sovellettava pakonalaisiin työntekijöihin samoilla ehdoilla kuin vapaisiin työntekijöihin.

2. Ne viranomaiset, jotka käyttävät työntekijää pakolliseen työhön, ovat joka tapauksessa velvolliset turvaamaan mainitun työntekijän toimeentulon, jos työn aiheuttama tapaturma tai sairaus tekee hänet kokonaan tai osittain kykenemättömäksi elättämään itseään. Tämä viranomainen on samoin velvollinen työn aiheuttaman työkyvyttömyys- tai kuolemantapauksen sattuessa, ryhtymään toimenpiteisiin kaikkien niiden henkilöiden toimeentulon turvaamiseksi, jotka todella ovat olleet tämän työntekijän huollettavina.

16 artikla

1. Pakonalaisia työntekijöitä älköön, paitsi erikoisissa pakkotapauksissa, siirrettäkö seuduille, joissa ravinto ja ilmasto siinä määrin eroavat siitä, mihin he ovat tottuneet, että se voisi saattaa vaaraan heidän terveytensä.

2. Tällaista työntekijäin siirtoa älköön missään tapauksessa sallittako, ellei kaikkia vaadittuja terveydenhoitoa ja majoitusta koskevia toimenpiteitä työntekijäin totuttamiseksi muuttuneisiin olosuhteisiin ja hänen terveytensä turvaamiseksi, tarkoin sovelleta.

3. Milloin tällaista siirtoa ei voida välttää, on ryhdyttävä toimenpiteisiin työntekijöiden vähitellen totuttamiseksi uusiin ravinto- ja ilmasto-oloihin asianomaisen lääkärin ohjeiden mukaan.

4. Kun näitä työntekijöitä kutsutaan suorittamaan säännöllistä työtä, johon he eivät ole tottuneet, on ryhdyttävä toimenpiteisiin heidän totuttamisekseen tämänlaatuiseen työhön, erittäinkin mitä tulee asteittaiseen harjaantumiseen, työaikaan, lepohetkien järjestämiseen keskelle työaikaa ja ruoka-annosten parantamiseen ja lisäämiseen, mikäli se osoittautuu välttämättömäksi.

17 artikla

Ennen kuin myönnetään oikeus käyttää pakollista työtä rakennus- tai kuntoonpanotöissä, jotka pakottavat työntekijöitä oleskelemaan huomattavan pitkän ajan työpaikoilla, asianomaisten viranomaisten on huolehdittava:

1) että on ryhdytty kaikkiin vaadittaviin toimenpiteisiin työntekijäin terveyden turvaamiseksi ja välttämättömän lääkärinhoidon hankkimiseksi heille, ja erittäinkin:

a) että lääkäri tarkastaa työntekijät sekä ennen työn alkua että uudestaan määrättyjen väliaikojen kuluttua työkauden kestäessä,
b) että on varattu riittävä lääkintähenkilökunta sekä sairastupia, sairaaloita ja tarveaineita kaikkien tarpeiden varalta;
c) että tyydyttävällä tavalla on huolehdittu työpaikan terveydellisistä oloista, ja veden, elintarpeiden, polttoaineiden ja kaluston sekä tarpeen vaatiessa tyydyttävien vaatteiden ja asunnon hankkimisesta työntekijöille;

2) että on ryhdytty sopiviin toimenpiteisiin työntekijän perheen toimeentulon turvaamiseksi, eritoten helpottamalla palkkaosuuden lähettämistä perheelle varmalla tavalla työntekijän suostumuksella tai pyynnöstä;

3) että työntekijäin matkat työpaikalle ja takaisin tapahtuvat hallinnon vastuulla ja kustannuksella ja että hallinto helpottaa näitä matkoja, käyttämällä mahdollisimman laajassa määrässä kaikkia tarjolla olevia kulkuneuvoja;

4) että sairaus- tai tapaturmatapauksessa, jotka aiheuttavat määrätynaikaisen työkyvyttömyyden, työntekijän kotiinpalauttaminen suoritetaan hallinnon kustannuksella;

5) että jokainen työntekijä, joka pakollisen työkauden päätyttyä haluaa jäädä paikalle vapaana työntekijänä, on tähän oikeutettu, menettämättä kahden vuoden aikana oikeuttaan vapaaseen paluumatkaan.

18 artikla

1. Pakollisen työn käyttäminen henkilöiden ja tavarain kuljetukseen, kuten kantamiseen ja soutamiseen, on lakkautettava niin pian kuin mahdollista, ja kunnes tämä lakkauttaminen on saatettu voimaan, on pätevien viranomaisten annettava säännöksiä, jotka nimenomaan sisältävät:
a) velvoituksen olla käyttämättä tällaista pakollista työtä muuta tarkoitusta varten kuin helpottamaan hallinnollisten virkamiesten matkoja heidän ollessaan virantoimituksessa tai hallintokaluston kuljettamiseen sekä ehdottoman kiireellisissä pakkotapauksissa muiden kuin virkamiesten kuljettamiseen;
b) velvoituksen olla käyttämättä tällaiseen kuljetukseen muita työmiehiä kuin sellaisia, jotka edelläkäyvällä lääkärintarkastuksella on todettu ruumiillisesti sopiviksi tähän työhön, milloin tällainen tarkastus on mahdollinen; milloin tarkastusta ei voida toimeenpanna, on henkilön, joka käyttää tällaista työvoimaa, omalla vastuullaan otettava selvää, että käytetyillä työmiehillä on vaaditut fyysilliset ominaisuudet ja että he eivät sairasta tarttuvaa tautia;
a) työntekijäin kannettavien taakkojen maksimipainon;
b) pisimmän matkan, minkä näitä työntekijöitä saa vaatia suorittamaan heidän kotipaikastaan lukien;
c) suurimman päiväluvun kuukautta tai jotain muuta ajanjaksoa kohden, minkä aikana näitä työntekijöitä saa pitää työssä, paluumatkaan käytetyt päivät mukaanluettuina;
d) henkilöt, joilla on oikeus vaatia tämänlaatuista pakollista työtä, sekä olosuhteet, joissa he ovat oikeutetut vaatimaan sitä.

2. Vahvistettaessa ne maksimirajat, jotka mainitaan tämän artiklan c), d) ja e) kohdissa, asianomaisten viranomaisten on otettava huomioon kaikki sellaiset asiaan vaikuttavat seikat, kuten sen väestön ruumiillisen sopivaisuuden, josta työntekijät otetaan, kuljettavan matkan laadun sekä ilmastosuhteet.

3. Asianomaisten viranomaisten on lisäksi huolehdittava, että kantajien säännöllinen päivittäin kulkema matka ei ylitä välimatkaa, joka vastaa kahdeksantuntisen työpäivän keskimääräistä pituutta, ja on sitä määrättäessä otettava huomioon ei ainoastaan kannettava taakka ja kuljettava matka, vaan myöskin teiden tila, vuodenaika ja kaikki muut asiaan vaikuttavat seikat; jos on välttämätöntä vaatia kantajia suorittamaan ylimääräisiä matkoja, on heille maksettava siitä säännöllistä korkeampain taksojen mukaan.

19 artikla

1. Asianomaiset viranomaiset älkööt salliko pakollisen viljelyksen harjoittamista muussa tapauksessa kuin nälänhädän tai elintarpeiden puutteen estämiseksi ja aina sillä ehdolla, että täten saadut elintarpeet ja tuotteet jäävät niitä tuottaneiden yksilöiden tai yhdyskunnan omaisuudeksi.

2. Tämän artiklan määräysten tarkoituksena ei ole vapauttaa yhdyskunnan jäseniä suorittamasta vaadittua työtä, silloin kun tuotanto lain tai tavan mukaan on järjestetty kunnalliselle pohjalle ja tuotteet tai tulot näiden tuotteiden myynnistä jäävät yhdyskunnan omaisuudeksi.

20 artikla

Lainsäädännössä, joka sisältää määräyksiä "kollektiivisesta rangaistuksesta", joiden mukaan koko yhteiskuntaa voidaan rangaista jostakin rikkomuksesta, jonka on tehnyt joku sen jäsen, älköön määrättäkö rangaistuksena pakollista työtä koko yhteiskunnan suoritettavaksi.

21 artikla

Pakollista työtä älköön käytettäkö maanalaisissa töissä kaivoksissa.

22 artikla

Niiden vuotuisten raporttien, joita jäsenvaltiot, jotka ratifioivat tämän sopimuksen, sitoutuvat antamaan kansainväliselle työtoimistolle Versaillesin sopimuksen 408 artiklan ja muiden rauhansopimusten vastaavien artiklain mukaisesti, niistä toimenpiteistä, joihin he ovat ryhtyneet tämän sopimuksen määräysten voimaansaattamiseksi, tulee sisältää niin täydellisiä tietoja kuin mahdollista, jokaiseen asianomaiseen alueeseen nähden, missä määrin on ryhdytty pakolliseen työhön tällä alueella, sekä seuraavista kohdista: tarkoitus, mitä varten tätä työtä on suoritettu; tiedot sairaalloisuudesta ja kuolevaisuudesta; työaika; palkanmaksutavat ja palkkatariffit; sekä kaikki muut tarvittavat tiedot.

23 artikla

1. Tämän sopimuksen määräysten toteuttamista varten on asianomaisten viranomaisten julkaistava täydelliset ja tarkat säännökset pakollisen työn käytöstä.

2. Näiden säännösten tulee varsinkin sisältää ohjeita, jotka tekevät jokaiselle pakonalaiselle työntekijälle mahdolliseksi esittää viranomaisille valituksensa työoloista sekä jotka takaavat, että nämä valitukset käsitellään ja otetaan asianmukaisesti huomioon.

24 artikla

Pakonalaisen työntekijän käyttämistä koskevien säännösten ehdotonta noudattamista varten on joka tapauksessa ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, joko ulottamalla vapaaehtoisen työvoiman valvontaa varten muodostettu ammattientarkastus pakolliseen työhön tai käyttämällä muuta sopivaa menettelytapaa. Samoin on ryhdyttävä toimenpiteisiin näiden sääntöjen saattamiseksi pakonalaisten työntekijäin tietoon.

25 artikla

Laiton pakollisen työn vaatiminen on rangaistava, ja jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, on velvollinen huolehtimaan siitä, että lain määräämät rangaistukset ovat todellakin tehokkaita ja että niitä ankarasti sovelletaan.

26 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu soveltamaan sitä sen yliherruudessa, tuomiovallassa, suojeluksessa, läänitysherruudessa, holhouksessa tai hallintovallassa olevilla alueilla siinä määrin kuin se on oikeutettu allekirjoittamaan velvoituksia, jotka koskevat niiden sisäistä tuomiovaltaa. Jos jäsenvaltio haluaa käyttää hyväkseen Versaillesin sopimuksen 421 artiklaa ja muiden rauhansopimusten vastaavia artikloita, tulee sen liittää ratifioimiseensa ilmoituksen, jossa mainitaan:
1) alueet, joilla sopimusta on aikomus soveltaa kokonaisuudessaan;
2) alueet, joilla sopimusta on aikomus soveltaa muutettuna ja mitkä nämä muutokset ovat; sekä
3) alueet, joihin nähden pidättäydytään päätöksen teosta.

2. Yllämainittua ilmoitusta pidetään ratifiointiin kuuluvana ja sillä on sama pätevyys. Jokaisella jäsenvaltiolla, joka tekee tällaisen ilmoituksen, on mahdollisuus uudella ilmoituksella joko kokonaan tai osaksi luopua yllämainittujen 2 ja 3 kohtien nojalla tehdyistä rajoituksista tai muuttaa niitä.

* * *

27 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

28 artikla: Voimaantulo: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

29 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

30 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä (katso liite I) siten, että 2 kohdassa kymmenen vuoden määräaika on korvattu viidellä vuodella. Yleissopimuksen oltua voimassa kymmenen vuotta se voidaan täten irtisanoa viiden vuoden välein.

31 artikla: Uudistamistarpeen tutkinta: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

32 artikla: Korvaavan yleissopimuksen vaikutus: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

33 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 30

Liikkeiden ja toimistojen työajan säännöstely (1930)

Voimaantulopäivä 29.8.1933.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1935.
Hallituksen esitys 63/1934.
Säädöskokoelma 372/1935.
Sopimussarja 43/1935.
Suomi on irtisanonut sopimuksen vuonna 1999.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan seuraavien laitosten henkilökuntaan, olkootpa ne julkisia tai yksityisiä:
a) kaupalliset yritykset, niihin luettuna posti, sähkölennätin ja puhelin, samoin kuin kaikkien muiden yritysten kaupalliset osastot;
b) laitokset ja hallintovirastot, joiden henkilökunta suorittaa pääasiallisesti toimistotyötä;
c) yritykset, jotka ovat samalla kertaa kaupallisia ja teollisia, mikäli niitä ei lueta teollisuusyrityksiin.
Joka maassa on asianomaisen viranomaisen määrättävä raja kaupallisten yritysten ja sellaisten yritysten, joiden henkilökunta suorittaa pääasiallisesti toimistotyötä, toiselta puolen, sekä teollisten ja maatalousyritysten välillä, toiselta puolen.

2. Sopimusta ei sovelleta seuraavien yritysten henkilökuntaan:
a) yritykset, joissa sairaille, heikoille, puutteenalaisille ja mielisairaille annetaan hoitoa ja käsittelyä;
b) hotellit, ravintolat, täysihoitolat, kerhot, kahvilat ja muut yritykset, joissa tarjotaan ravinto- ja nautintoaineita;
c) teatterit ja huvittelulaitokset.
Kuitenkin on sopimusta sovellettava sellaisiin a), b) ja c) kohdissa mainittujen yritysten osastoihin, jotka itsenäisinä toimien kuuluisivat yrityksiin, joihin sopimusta on sovellettava.

3. Joka maan asianomainen viranomainen voi jättää tämän sopimuksen ulkopuolelle:
a) yritykset, joissa työskentelee vain työnantajan perheen jäseniä;
b) julkiset virastot, joissa henkilökunta työskentelee valtiovallan elimenä;
c) henkilöt, jotka ovat johtavassa asemassa tai luottamustoimissa;
d) matkustajat ja edustajat, mikäli he suorittavat työnsä yrityksen ulkopuolella.

2 artikla

"Työajalla" tarkoitetaan tässä sopimuksessa aikaa, jonka kuluessa henkilökunta on työnantajan käytettävissä; työaikaan ei lueta lepohetkiä, jolloin henkilökunta ei ole työnantajan käytettävissä.

3 artikla

Tämän sopimuksen alaisen henkilökunnan työaika ei saa ylittää neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa eikä kahdeksaa tuntia päivässä, mikäli alempana ei toisin säädetä.

4 artikla

Kolmannessa artiklassa säädetty viikoittainen työaika voidaan jakaa siten, ettei päivittäinen työaika ylitä kymmentä tuntia.

5 artikla

1. Sellaisten yleisten työnseisausten sattuessa, jotka johtuvat a) paikallisista juhlista, b) tapaturmista tai force majeure -tapauksista, (laitteita kohdanneet onnettomuudet, käyttövoiman, valon, lämmön tai veden puute, laitoksen vahingoittuminen) saadaan päivittäistä työaikaa pidentää menetettyjen työtuntien takaisin saamiseksi seuraavilla ehdoilla:
a) takaisin sallittakoon ottaa enintään kolmenkymmenen päivän työtunnit vuodessa sijoittamalla nämä päivät kohtuullisen pitkälle ajanjaksolle;
b) päivittäisen työajan pidennys ei saa ylittää yhtä tuntia;

c) päivittäinen työaika ei saa ylittää kymmentä tuntia.

2. Asianomaisille viranomaisille on annettava tieto yleisen työnseisauksen luonteesta, syystä ja ajasta, menetettyjen työtuntien luvusta sekä työaikajärjestelyn tilapäisistä muutoksista.

6 artikla

Poikkeustapauksissa, jolloin olosuhteet, joissa työtä on suoritettava, tekevät mahdottomaksi 3 ja 4 artiklain määräysten soveltamisen, voidaan julkisen viranomaisen antamissa säännöksissä sallia työajan jakamisen viikkoa pitemmälle ajanjaksolle ehdolla, että keskimääräinen työaika tänä ajanjaksona ei ylitä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa, eikä päivittäinen työaika missään tapauksessa kymmentä tuntia.

7 artikla

Julkisten viranomaisten antamissa säännöksissä on määrättävä:

1. Pysyväiset poikkeukset, jotka voidaan myöntää:
a) sellaisiin henkilöryhmiin nähden, joiden työ laatunsa puolesta on ajoittaista, kuten ovenvartijoiden sekä työhuoneustojen ja varastojen vartioimisesta ja kunnossapidosta huolehtivan henkilökunnan työ;
b) sellaisiin henkilöryhmiin nähden, jotka välittömästi suorittavat valmistelu- ja viimeistelytöitä, jotka välttämättömästi ovat suoritettavat ulkopuolella yrityksen muun henkilökunnan vahvistetun työajan;
c) myymälöissä tai muissa yrityksissä, joissa työnlaatu, väestön määrä tai työskentelevien henkilöiden luku tekevät mahdottomaksi soveltaa 3 ja 4 artiklassa vahvistettua työaikaa.

2. Tilapäiset poikkeukset, jotka voidaan myöntää seuraavissa tapauksissa:
a) tapaturman sattuessa tai uhatessa, force majeure -tapauksessa tai suoritettaessa koneisiin ja työvälineisiin kohdistuvia kiireellisiä töitä, kuitenkin ainoastaan siinä määrin kuin on tarpeellista laitoksen säännöllistä kulkua haittaavan vakavan häiriön välttämiseksi;
b) pilaantuvien tavarain menetyksen estämiseksi tai työn teknillisten tulosten turvaamiseksi;
c) erikoistöitä, kuten inventoimisluettelon laatimista, bilanssientekoa, määräaikaisia tilijärjestelyjä, tilien tekemistä ja tilinpäätöstä varten;
d) jotta yrityksille tehtäisiin mahdolliseksi suoriutua tapauksissa, jolloin työt erikoisten asianhaarojen johdosta ovat poikkeuksellisesti lisääntyneet, mikäli ei voida säännöllisissä oloissa edellyttää työnantajan ryhtyvän muihin toimenpiteisiin.

3. Lukuun ottamatta 2 a) kohtaa, on tämän artiklan mukaisesti annetuissa säännöksissä määrättävä se työajan pidennys, joka voidaan sallia päivää kohti sekä, tilapäisiin poikkeuksiin nähden, vuotta kohti.

4. 2) b), c) ja d) kohdan mukaisesti suoritetusta ylityöstä maksettava palkka on korotettava vähintään 25 % normaalipalkasta.

8 artikla

6 ja 7 artikloissa mainitut säännökset on laadittava neuvoteltua asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ottamalla huomioon näiden järjestöjen kesken mahdollisesti voimassaolevat kollektiiviset työehtosopimukset.

9 artikla

Tämän sopimuksen säännökset voidaan kaikissa maissa kumota hallituksen määräyksestä sodan syttyessä tai maan turvallisuutta uhkaavissa tapauksissa.

10 artikla

1. Mikään tämän sopimuksen määräys ei kumoa tapaa tai sopimusta, jonka mukaan työaika on lyhyempi tai työpalkat korkeammat kuin mitä tässä sopimuksessa on määrätty.

2. Kaikki tässä sopimuksessa määrätyt rajoitukset lisäävät eivätkä muuta niitä laeissa, asetuksissa tai määräyksissä säädettyjä muita rajoituksia, jotka vahvistavat työajan lyhyemmäksi tai työpalkat korkeammiksi kuin tässä sopimuksessa on määrätty.

11 artikla

Tämän sopimuksen määräysten tehokasta soveltamista varten:

1. On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin tyydyttävän tarkastuksen järjestämiseksi;

2. Jokaisen työnantajan on:
a) tiedotettava näkyvällä paikalla joko työhuoneessa tai muussa sopivassa paikassa tai muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla työn alkamis- ja päättymisajat tai, jos työ suoritetaan vuoroissa, aika, jolloin kunkin vuoron työ alkaa ja päättyy;
b) tiedotettava samalla tavalla henkilökunnalle myönnetyt lepohetket, joita 2 artiklan mukaan ei lueta työaikaan;
c) pidettävä asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla luetteloa kaikista 7 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyistä ylityötunneista sekä niistä suoritettujen palkkojen määrästä.

3. Lainrikkomiseksi katsotaan henkilön pitämistä työssä yli tämän artiklan 2) a) kohdassa säädetyn työajan tai b) kohdan nojalla vahvistettuina aikoina.

12 artikla

Jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on rangaistusuhkaa käyttäen ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän sopimuksen määräysten noudattamisen turvaamiseksi.

* * *

13 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 32

Alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojeleminen tapaturmilta (muutettu, 1932)

Voimaantulopäivä 30.10.1934. Yleissopimus muutettiin vuonna 1979 yleissopimuksella nro 152, jonka tultua voimaan (5.12.1981) yleissopimus nro 32 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys 63/1934.
Säädöskokoelma 444/1949.
Sopimussarja 51/1949.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1981 yleissopimuksen nro 152 tultua voimaan.

1 artikla

Tässä sopimuksessa,
1) tarkoitetaan ”työllä” kaikkea sitä työtä tai työn osaa, joka maalla tai aluksessa suoritetaan jokaisen meri- tai sisävesiliikenteessä käytetyn aluksen, paitsi sota-aluksen, lastauksessa tai purkamisessa meri- tai sisävesisatamassa, satama-altaassa, laivasillalla, laiturilla tai muussa samanlaisessa paikassa, jossa tällaisia töitä suoritetaan; ja
2) ”työntekijällä” tarkoitetaan jokaista sellaisessa työssä käytettävää henkilöä.

2 artikla

1. Kaikki säännöllisesti käytetyt kulkutiet, jotka menevät satama-altaan, laivasillan, laiturin tai muun sellaisen paikan kautta ja joita työntekijäin on käytettävä mennäkseen työpaikkaan, missä töitä suoritetaan, tai sieltä palatakseen, sekä kaikki tällaiset työpaikat maalla on pidettävä asianomaisessa kunnossa, niitä käyttävien työntekijäin turvallisuutta silmälläpitäen.

2. Erikoisesti on huomioonotettava:

1) että kaikki maalla olevat työpaikat ja kaikki lähimmältä yleiseltä tieltä niihin johtavien edellämainittujen kulkuteiden vaaralliset osat turvallisesti ja tehokkaasti valaistaan;

2) että laivasillat ja laiturit pidetään niin vapaana tavaroista, että pääsy 3 artiklassa mainituille kulkuvälineille on esteetön;

3) että jos laivasillan tai laiturin ulkoreunaan on jätetty tilaa, tämä tila pidetään vähintään 90 cm (3 jalkaa) leveänä ja vapaana kaikista muista esteistä paitsi kiinteistä rakenteista ja käytössä olevista laitteista ja välineistä;

4) että sikäli kuin liikenne ja työskentely sallii,
a) kaikki näiden kulkuteiden ja työpaikkojen vaaralliset kohdat (esimerkiksi vaaralliset katkeamat, kulmat ja reunat ovat varustettavat sopivilla, vähintään 75 cm (2 jalkaa 6 tuumaa) korkeilla kaiteilla;
b) siltojen, arkkujen ja allasporttien yli johtavat vaaralliset käytävät ovat varustettavat molemmin puolin vähintään 75 cm (2 jalkaa 6 tuumaa) korkeilla kaiteilla, mitkä molemmissa päissä ovat jatkettavat riittävän pitkälle, kumminkaan ei yli 4.5 m (5 yardia).

5) Tämän artiklan 4 kohdassa säädetyt mittamääräykset, mikäli ne koskevat tätä sopimusta ratifioitaessa käytännössä olevia laitteita, katsotaan täytetyiksi, kun todella käytännössä olevat mittasuhteet eivät alita enemmän kuin 10 % mainitussa 4 kohdassa mainittuja mittoja.

3 artikla

1) Kun alus on töiden suoritusta varten kiinnitettynä laituriin tai toisen aluksen sivuun, on työntekijäin käytettäväksi asetettava turvalliset kulkuvälineet niinä aikoina, jolloin heidän on alukseen tultava tai

sieltä poistuttava, elleivät olosuhteet ole sellaiset, että työntekijäin turvallisuus, vaikka erityisiä laitteita ei ole, ei joudu aiheettomasti vaaralle alttiiksi.

2) Tällaisten kulkuvälineiden tulee olla:
a) milloin käytännössä kohtuudella voidaan vaatia, aluksen sivuporras, kulkusilta tai muu sellainen laite;
b) muissa tapauksissa tikapuut.

3) Tämän artiklan 2) kohdan a) momentissa mainittujen välineiden tulee olla vähintään 55 cm (22 tuumaa) leveät ja niin lujasti kiinnitetyt, etteivät ne pääse siirtymään; niiden kaltevuuskulma ei saa olla liian jyrkkä ja ne on rakennettava laadultaan hyvistä sekä hyvässä kunnossa olevista aineista; ne ovat koko pituudeltaan varustettava molemminpuolisella lujalla kaiteella, jonka nettokorkeus on vähintään 82 cm (2 jalkaa 9 tuumaa) tai aluksen sivuporrasta käytettäessä, yhtä korkealla kaiteella portaan toisella puolella, mikäli aluksen kylki riittävästi suojaa portaan toisen sivun. Sellaisia, edellämainittua laatua olevia laitteita, jotka ovat käytännössä tätä sopimusta ratifioitaessa, saadaan edelleenkin käyttää:
a) siihen asti kunnes kaiteet uudistetaan, jos laitteet on varustettu molemmin puolin kaiteella, jonka nettokorkeus on vähintään 80 cm (2 jalkaa 8 tuumaa);
b) kahden vuoden aikana tämän sopimuksen ratifioinnista lukien, jos ne on varustettu molemmin puolin kaiteella, jonka nettokorkeus on vähintään 75 cm (2 jalkaa 6 tuumaa).

4) Tämän artiklan 2) kohdan b) momentissa mainitun tikapuun tulee olla kyllin pitkä ja kestävä sekä sopivasti kiinnitetty.

5) a) Poikkeuksia tämän artiklan määräyksistä voivat asianomaiset viranomaiset myöntää, jos heidän mielestään artiklassa määrätyt laitteet eivät ole työntekijäin turvallisuudelle välttämättömät. b) Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta lastaustelineisiin tai lastaussiltoihin, milloin niitä käytetään yksinomaan työn suoritukseen.

6) Työntekijäin ei tule käyttää eikä heitä ole vaadittava käyttämään muita kuin tässä artiklassa määrättyjä tai sallittuja kulkuvälineitä.

4 artikla

Milloin työntekijäin on työn suorittamista varten vesitse mentävä alukseen tai sieltä samoin palattava, on määrättävä sopivia toimenpiteitä heidän turvallisen kuljetuksensa varmentamiseksi, samoin kuin ne ehdot, jotka tällaiseen kuljetukseen käytettävän aluksen tulee täyttää.

5 artikla

1) Milloin työntekijäin on tehtävä työtä lastiruumassa, jonka syvyys kansilinjasta ruuman pohjaan on yli 1.5 metriä (5 jalkaa), tulee heidän käytettäväkseen kannelta ruumaan asettaa turvallisia kulkuvälineitä.

2) Tällaisena kulkuvälineenä on tavallisesti tikapuu, jota ei kuitenkaan ole pidettävä turvallisena, ellei se täytä seuraavia vaatimuksia:
a) anna jalalle tukea, jolloin astuimen ja sen takana olevan tilan tulee yhteensä olla vähintään 11.5 cm (4½ tuumaa) ja astuimen leveys vähintään 25 cm (10 tuumaa) sekä siinä ole tukevaa kädensijaa;
b) tikapuuta ei ole sovitettava kauemmaksi kannen alle kuin on kohtuullista, jotta se ei olisi haittana luukkuaukeamassa;
c) tikapuun jatkona on luukun kehyksessä laitteet varmaa käden- ja jalansijaa varten (esimerkiksi astuimet tai syvennykset); joiden kanssa tikapuu on samassa linjassa;
d) jos edellisessä kohdassa mainitut laitteet antavat jalalle tuen, joka lisättynä näiden laitteiden takana olevalla tilalla on yhteensä vähintään 11.5 cm (4½ tuumaa) ja joka on vähintään 25 cm (10 tuumaa) leveä;
e) jos alempien kansien välillä on eri tikapuut, nämä tikapuut ovat, mikäli mahdollista, ylemmältä kannelta johtavien tikapuiden kanssa samassa linjassa. Jos tikapuita ei voida, aluksen rakennetta silmälläpitäen, kohtuudella vaatia, olkoon asianomaisella viranomaisella oikeus sallia muitakin kulkuvälineitä käytettävän ehdolla, että ne soveltuvissa kohdin täyttävät tässä artiklassa tikapuista määrätyt ehdot. Niissä aluksissa, jotka ovat olemassa tätä sopimusta ratifioitaessa, pidetään tämän artiklan a) ja d) kohdissa mainitut mittamääräykset tyydyttävinä siksi kunnes tikapuut ja laitteet

uusitaan, jos todella käytännössä olevat mittasuhteet eivät alita enempää kuin 10 % a) ja d) kohdissa mainittuja mittasuhteita.

3) Luukun kehyksen luo on jätettävä riittävä tila esteetöntä pääsyä varten kulkuvälineille.

4) Akselitunnelit ovat molemmin puolin varustettavat asianmukaisilla käden- ja jalansijoilla.

5) Jos kannettoman aluksen ruumassa on käytettävä tikapuita, on se, joka on ottanut työn suorittaakseen, velvollinen hankkimaan tarvittavat tikapuut. Tikapuun yläpään tulee kiinnittämistä varten olla varustettu koukuilla tai muilla varmoilla kiinnityslaitteilla.

6) Työntekijäin ei tule käyttää eikä heitä ole vaadittava käyttämään muita kuin tässä artiklassa määrättyjä tai sallittuja kulkuvälineitä.

7) Alukset, jotka ovat olemassa tätä sopimusta ratifioitaessa, ovat korkeintaan neljän vuoden aikana ratifioimispäivästä lukien vapautetut täyttämästä tämän artiklan 2) kohdan a) ja b) momentin mittavaatimuksia sekä 4) kohdan määräyksiä.

6 artikla

1) Niin kauan kuin työntekijät ovat aluksessa työtä suorittamassa, jokainen lastiruuman luukkuaukeama, johon työntekijät voivat päästä, ja jonka syvyys kansilinjasta ruuman pohjaan on yli 1.5 m (5 jalkaa) ja jota ei suojaa 75 cm (2 jalkaa 6 tuumaa) kannen yli kohoava luukunkehys, on jollei sen kautta kuljeteta tavaroita, hiiliä tai muita tarveaineita, varustettava lujalla 90 cm (3 jalkaa) korkealla kaiteella, tai se on turvallisesti suljettava. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, onko tämän artiklan määräyksiä sovellettava aterioiden ja muiden lyhyiden työnkeskeytysten aikana.

2) Samanlaisiin toimenpiteisiin on tarvittaessa ryhdyttävä kaikkien muiden kannessa olevien aukkojen suojaamiseksi, jotka voivat olla työntekijöille vaarallisia.

7 artikla

1. Kun aluksessa suoritetaan töitä, on alukseen johtavat kulkuvälineet ja kaikki ne paikat aluksessa, joissa työntekijät työskentelevät, tai mihin heitä työn suorituksen yhteydessä saatetaan määrätä, tehokkaasti valaistava.

2. Valaistus on niin järjestettävä, ettei se tuota työntekijäin turvallisuudelle vaaraa eikä häiritse muitten alusten kulkua.

8 artikla

Työntekijäin turvallisuutta silmälläpitäen, heidän poistaessaan tai paikoilleen asettaessaan luukunkansia ja luukun peittämisessä käytettyjä pelkkoja,

1) on luukunkannet ja luukun peittämisessä käytetyt pituus- ja poikkipelkat pidettävä hyvässä kunnossa;

2) on luukunkannet varustettava niiden kokoa ja painoa vastaavilla kädensijoilla, mikäli ei luukkujen tai luukunkansien rakenne ole sellainen, että kädensijat ovat tarpeettomat;

3) on luukun peittämisessä käytettävät pituus- ja poikkipelkat varustettava niiden poistamista ja paikoilleen asettamista varten sellaisilla sopivilla laitteilla, ettei työntekijäin ole pakko nousta näille laitteille sovittaessaan niitä paikoilleen;

4) on kaikki luukunkannet sekä pituus- ja poikkipelkat, elleivät ne ole vaihdettavia, varustettava selvillä merkeillä osoittamaan, mille kannelle ja mihin luukkuun ne kuuluvat, sekä niiden paikan luukussa;

5) ei luukunkansia ole käytettävä lastaustelineiden rakentamiseen lastin käsittelyssä eikä mihinkään muuhun tarkoitukseen, joka voi niitä vahingoittaa.

9 artikla

1. On ryhdyttävä sellaisiin sopiviin toimenpiteisiin, ettei mitään nostokonetta tai sen yhteydessä käytettyä kiinteää tai irtainta laitetta käytetä työhön maalla tai aluksessa, ellei se ole täysin luotettavassa kunnossa.

2. Erikoisesti on huomioonotettava:

1) ennen kuin mainitut koneet ja kansallisen lainsäädännön mukaan niiden tarpeisiin kuuluvana pidettävät aluksessa olevat kiinteät laitteet sekä niiden yhteydessä käytetyt ketjut ja vaijeriköydet otetaan käytäntöön, kansallisen viranomaisen hyväksymän pätevän henkilön on ne säädetyssä järjestyksessä tarkastettava ja koetettava sekä todistettava niiden korkein sallittu kuormitus;

2) jokainen käytäntöönotettu maalla tai aluksessa käytetty nostokone ja kaikki kansallisen lainsäädännön mukaan sen tarpeisiin kuuluvina pidettävät aluksessa olevat kiinteät laitteet on perusteellisesti tarkastettava tai katsastettava, niin että:
a) lastipuomit, hanhenkaulat, masto- ja puomirenkaat, silmupultit, tukiköydet (spans) ja muut sellaiset kiinteät laitteet, joiden irrottaminen on erikoisen vaikea, perusteellisesti tarkastetaan joka neljäs vuosi ja katsastetaan joka kahdestoista kuukausi;
b) kaikki nostokoneet (kuten nosturit ja vinssit), pylpyrät, sakkelit ja muut tarvelaitteet, joita ei tarkoiteta a) kohdassa, perusteellisesti tarkastetaan joka kahdestoista kuukausi. Kaikki irtonaiset laitteet (kuten ketjut, vaijeriköydet, renkaat ja koukut) on joka kerta ennen käyttöä katsastettava, ellei niitä ole viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden aikana katsastettu. Ketjuja ei saa lyhentää sitomalla niitä solmuille ja ne on sopivilla keinoilla estettävä vahingoittumasta terävistä syrjistä. Vaijeriköyteen tehdyssä silmu- tai silmuriliitoksessa tulee olla vähintään kolme pujotusta koko säikeellä ja kaksi pujotusta säikeellä, josta puolet langoista on katkaistu. Tämä määräys älköön kuitenkaan estäkö käyttämästä muuta sellaista liitosta, joka voidaan todeta yhtä tehokkaaksi kuin tässä määrätty.

3) Ketjut ja muut samanlaiset kansallisen lainsäädännön määräämät laitteet (kuten koukut, renkaat, sakkelit ja pyöriöt) on, ellei niitä ole muulla kansallisen lainsäädännön määräämällä tavalla riittävästi käsitelty, kansallisen viranomaisen hyväksymän pätevän henkilön valvonnanalaisena hehkutettava seuraavasti:
a) Ketjut ja edellämainitut aluksessa olevat laitteet:
1:o korkeintaan 12.5 mm (½ tuuman) vahvuiset säännöllisessä käytössä olevat ketjut ja laitteet vähintään kerran joka kuudes kuukausi;
2:o kaikki muut säännöllisessä käytössä olevat ketjut ja laitteet niihin luettuna tukiköysien ketjut, mutta ei mastoihin ja lastipuomeihin kiinnitettyjä pylpyränkannattimia (”bridle chains”) vähintään kerran joka kahdestoista kuukausi.
Kuitenkin on, jos tällaisia laitteita käytetään yksinomaan käsivoimalla toimivissa nostureissa ja muissa nostovälineissä, 1:o kohdassa määrätty kuuden kuukauden aika vaihdettava kahdeksitoista kuukaudeksi ja 2:o kohdassa määrätty kahdentoista kuukauden aika kahdeksi vuodeksi.
Kuitenkin jos asianomainen viranomainen, ottaen huomioon edellämainittujen laitteiden, paitsi ketjujen, mittasuhteet, rakenteen, aineen tai vähäisen käytön, katsoo, että tämän kohdan määräykset hehkutuksesta eivät ole työntekijäin turvallisuudelle välttämättömät, hän voi antamallaan kirjallisella todistuksella (jonka hän voi harkintansa mukaan peruuttaa) vapauttaa tällaiset laitteet mainituista vaatimuksista sanotussa todistuksessa mahdollisesti määrätyin ehdoin.
b) Ketjut ja edellämainitut laitteet, jotka eivät ole aluksessa:
On määrättävä toimenpiteitä näiden ketjujen ja laitteiden hehkutuksen varmentamiseksi.
c) Ketjut ja edellämainitut laitteet olkootpa ne aluksessa tahi ei:
Ketjut ja laitteet, jotka on hitsaamalla pidennetty, muutettu tai korjattu, on uudelleen koetettava ja tarkastettava.

4) Maalla tai aluksessa on, asianhaarain mukaan, säilytettävä laillisessa järjestyksessä oikeiksi todistetut katsastuspöytäkirjat, jotka riittävästi todistavat kysymyksessä olevien koneiden ja laitteiden olevan luotettavasti toimivassa kunnossa, sekä osoittavat suurimman sallitun kuormituksen kuin myöskin tämän artiklan 1) ja 2) kohdassa mainittujen koetusten ja tarkastusten sekä 3) kohdassa määrättyjen hehkutusten tai muiden käsittelyjen päivämäärät ja tulokset.

Henkilö, jonka hallussa nämä katsastuspöytäkirjat ovat, on velvollinen asianomaisesti valtuutettujen henkilöiden pyynnöstä ne esittämään.

5) Kaikissa nostureissa, lastipuomeissa ja ketjulingoissa sekä aluksessa käytetyissä ja kansallisen lainsäädännön tarkemmin määrittelemissä muissa nostolaitteissa tulee olla selvästi merkittynä korkein sallittu kuormitus. Ketjulinkojen korkein sallittu kuormitus tulee olla selvillä numeroilla tai kirjaimilla merkittynä ketjuun tai siihen kiinnitettyyn, kestävästä aineesta tehtyyn laattaan tai renkaaseen.

6) Kaikki moottorit, hammasrattaat, ketju- ja kitkavoimansiirtäjät, sähkövirran alaiset sähköjohdot ja höyryputket (ellei voida todistaa, että ne ovat niin asetetut ja rakennetut, että työntekijäin turvallisuus niihin nähden on yhtä suojattu, kuin jos ne olisivat tehokkaasti suojustetut) on varustettava suojalaitteilla, mikäli se on käytännössä mahdollista aluksen turvallisen toiminnan sen kautta vaikeutumatta.

7) Nosturit ja vinssit ovat varustettavat sellaisilla laitteilla, jotka tekevät taakan tapaturmaisesta putoamisesta sitä nostettaessa tai laskettaessa niin pieneksi kuin mahdollista.

8) On ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin estämään nostureista ja vinsseistä virtaavan menohöyryn sekä, mikäli mahdollista, niihin virtaavan painehöyryn peittämästä näköalaa missään sellaisessa työpaikassa, jossa työntekijät ovat työssä.

9) On ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotka ehkäisevät lastipuomin jalan tapaturmaisen irtaantumisen sen jalustasta.

10 artikla

Ainoastaan riittävän pätevät ja luotettavat henkilöt saavat olla konevoimalla tai muuten toimivien nosto- tai kuljetusvälineiden käyttäjinä, tai antaa merkkejä sellaisen laitteen käyttäjälle, tai hoitaa lastinnostoköysiä vinssin tukissa tai nokassa.

11 artikla

1) Taakkaa ei saa jättää nostolaitteeseen riippumaan, ellei laite ole pätevän henkilön välittömässä hoidossa taakan näin riippuessa.

2) On määrättävä sopivia toimenpiteitä aikaansaamaan merkinantajan käytäntöönotto, milloin työntekijäin turvallisuus sitä vaatii.

3) On määrättävä sopivia toimenpiteitä ehkäisemään vaarallisten työtapojen käyttö lastin latomisessa, ahtaamisessa, latomain ja ahtausten purkamisessa tai näihin liittyvissä lastin käsittelyissä.

4) Ennen työn alkamista lastiluukulla ovat kaikki luukun pituus- ja poikkipelkat poistettavat tai irtaantumisen estämiseksi vahvasti kiinnitettävät.

5) On ryhdyttävä kaikkiin varokeinoihin, jotta työntekijät voisivat helposti poistua lastiruumasta tai välikansilta ollessaan lastaamassa tai purkamassa hiiliä tai muuta irrallaan olevaa lastia.

6) Töissä ei saa käyttää mitään telinettä, ellei se ole rakenteeltaan vankka ja luja, ja asianomaisesti tuettu sekä tarvittaessa vahvasti kiinnitetty.
Lastin kuljetukseen aluksen ja maan välillä ei saa käyttää työntökärryjä telineellä, jonka kaltevuus tekee sen vaaralliseksi.
Telineet on tarvittaessa peitettävä sopivalla aineella, joka estää työntekijää luiskahtamasta.

7) Jos työpaikka aluksen ruumassa rajoittuu luukkuaukeaman alla olevaan alaan, ei ole luvallista, paitsi milloin lastia tahdotaan irrottaa tai koota taakoiksi,
a) kiinnittää lastikoukkuja puuvillaa, villaa, korkkia, juutesäkkejä tai muuta sellaista tavaraa sisältävien paalujen vöihin tai siteisiin;
b) käyttää uurrehakoja tynnyreihin tynnyreitä lastattaessa tai purettaessa, mikäli ei tynnyreiden rakenne ja laatu sekä uurrehakojen sijoitus ja kunto salli sitä tehdä ilman otaksuttavaa vaaraa.

8) Ei mitään nostolaitetta saa kuormittaa yli korkeimman sallitun määrän, paitsi poikkeustapauksissa ja silloinkin ainoastaan kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa.

9) Maalla käytetyt nosturit, joiden nostokyky muuttuu (esimerkiksi, jos niissä on kohotettava ja laskettava nosturinpuomi, jonka nostokyky muuttuu sen kaltevuuskulman mukaan), on varustettava automaattisella osoittajalla tai taululla, josta nähdään nosturipuomin kutakin eri kaltevuuskulmaa vastaava korkein kuormitus.

12 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä sellaiset varokeinot, joita voidaan pitää välttämättöminä, jotta työntekijäin turvallisuus tulisi, asianmukaisesti ja kunkin eri tapauksen vaatimuksia silmälläpitäen, taatuksi silloin kun työntekijäin on työssä käsiteltävä sellaisia aineita ja oltava sellaisten aineiden läheisyydessä, jotka ovat heidän hengelleen ja terveydelleen vaarallisia, joko aineille ominaisen luonteen tai niiden silloisen kunnon vuoksi, tai kun heidän on työskenneltävä sellaisessa paikassa, jossa tällaista tavaraa on ollut.

13 artikla

1. Satama-altailla, laivasilloilla, laitureilla ja muissa sellaisissa paikoissa, joissa töitä usein suoritetaan, on sopivat apuneuvot, jotka kansallisen lainsäädännön tulee paikallisia olosuhteita silmälläpitäen määrätä, pidettävä saatavissa, jotta pikainen ensiapu voidaan hankkia ja vaikeissa tapauksissa potilas siirtää lähimpään sairaalaan. Riittävä varasto ensiapuun tarvittavia varusteita on aina säilytettävä kyseessäolevissa paikoissa sellaisessa kunnossa ja niin sijoitettuina, että ne työaikana aina ovat käyttövalmiina ja nopeasti saatavissa. Näiden varusteiden hoito on uskottava yhdelle tai useammalle vastuunalaiselle henkilölle, ja yhden tai useamman näistä tulee olla pätevä antamaan ensiapua ja työaikana aina käytettävissä.

2. Satama-altailla, laivasilloilla, laitureilla ja muissa samanlaisissa paikoissa, kuten edellä on sanottu, on muun lisäksi ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta veden varaan joutuneet työntekijät voidaan pelastaa hukkumasta.

14 artikla

Kenenkään ei pidä poistaa tai siirtää sellaista kaidetta, laitetta, tikapuuta, hengenpelastuslaitetta tai välineitä, valoa, kirjoitusta, telinettä tai mitään muuta esinettä, josta tässä sopimuksessa määrätään, ellei hän ole siihen asianomaisesti valtuutettu, tai ellei siihen ole pakkoa; poistetut esineet on uudelleen paikoilleen asetettava heti, kun aika, joksi ne oli poistettava, on päättynyt.

15 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio voi sallia, että tämän sopimuksen määräykset jätetään joko kokonaan tai osaksi soveltamatta, mikäli on kysymys sellaisista satama-altaista, laivasilloista, laitureista tai muista samanlaisista paikoista, joissa töitä suoritetaan vain satunnaisesti, tai joissa liikenne on pieni, ja joissa käy vain pieniä aluksia, taikka kun on kysymys erikoisista aluksista tai erikoisista alusryhmistä, tai määrättyä alhaista tonnilukua pienemmistä aluksista, tai milloin ilmastosuhteiden vuoksi olisi epäkäytännöllistä vaatia tämän sopimuksen määräysten noudattamista.

2. Kansainväliselle työtoimistolle on ilmoitettava niistä määräyksistä, joiden nojalla yllämainittuja poikkeuksia joko kokonaan tai osaksi sallitaan.

16 artikla

Muissa artikloissa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta on ne tämän sopimuksen määräykset, jotka koskevat aluksen rakennetta tai pysyvää varustusta, heti sovellettava aluksiin, joiden rakennus on pantu alulle tämän sopimuksen ratifioimispäivän jälkeen, sekä muihin aluksiin neljän vuoden kuluessa edellämainitusta päivästä lukien. Sillä välin on kuitenkin mainittuja määräyksiä sovellettava viimemainittuihin aluksiin, mikäli se on kohtuullista ja käytännössä toteutettavissa.

17 artikla

Jotta kaikki työntekijäin suojelemista tapaturmilta koskevat säännökset tulisivat asianmukaisesti noudatetuiksi,

1) säännösten tulee selvästi määritellä ne henkilöt tai järjestöt, joiden asiana on valvoa kysymyksessä olevien asetusten noudattamista;

2) on ryhdyttävä toimenpiteisiin tehokkaan valvonnan aikaansaamiseksi ja asetusten rikkomista seuraavien rangaistusten säätämiseksi;

3) jäljennöksiä tai yhteenvetoja säännöksistä on asetettava nähtäväksi huomattaviin kohtiin satama-altailla, laivasilloilla, laitureilla tai muissa samanlaisissa paikoissa, joissa töitä usein suoritetaan.

18 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu tämän sopimuksen pohjalla solmimaan vastavuoroisuussopimuksia kaikkien tämän sopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden kanssa, hyväksymällä molemmin puolin näissä keskinäisissä sopimuksissa erittäinkin asianomaisissa maissa annetut, koetusta, tarkastusta ja hehkuttamista koskevat määräykset sekä niitä tarkoittavat todistukset ja pöytäkirjat.

2. Tämä sitoumus on pätevä ehdolla, että mikäli se koskee laivojen ja laivoilla käytettyjen laitteiden rakennetta sekä pöytäkirjoja ja muita määräyksiä, joita tämän sopimuksen nojalla on noudatettava laivoilla, jokainen jäsenvaltio on vakuutettu siitä, että muiden jäsenvaltioiden hyväksymät toimenpiteet takaavat työntekijöille sellaisen yleisen turvallisuuden, jonka tehokkuus vastaa jäsenvaltion oman lainsäädännön turvallisuusmääräyksiä.

3. Lisäksi hallitusten on otettava asianmukaisesti huomioon ne velvollisuudet, jotka johtuvat Versaillesin sopimuksen 405 artiklan 11 kohdasta ja muiden rauhansopimusten vastaavista artikloista.

* * *

19 - 25 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

22 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että 2 kohdassa määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta. Yleissopimuksen oltua voimassa kymmenen vuotta se voidaan täten irtisanoa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 33

Lasten alin ikä pääsyä varten muihin kuin teollisiin töihin (1932)

Voimaantulopäivä 6.6.1935. Yleissopimus muutettiin vuonna 1937 yleissopimuksella nro 60 ja vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138. Yleissopimuksen nro 60 tultua voimaan (29.12.1950) yleissopimus nro 33 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 63/1934.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin töihin, joita ei ole säännöstelty seuraavissa, kansainvälisen työkonferenssin ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa istunnossaan hyväksymissä sopimuksissa:
Sopimus, joka koskee lasten alinta ikää pääsyä varten teollisuustyöhön (Washington, 1919);
Sopimus, joka koskee lasten alinta ikää pääsyä varten merityöhön (Genua, 1920);
Sopimus, joka koskee lasten alinta ikää pääsyä varten maataloustyöhön (Geneve, 1921);
Kussakin maassa on asianomaisen viranomaisen, neuvoteltuaan asianomaisten tärkeimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, määrättävä raja tämän sopimuksen ja yllämainittujen kolmen sopimuksen soveltamisalan välillä.

2. Tätä sopimusta ei ole sovellettava:
a) avomerikalastukseen;
b) teknillisten ja ammatillisten koulujen työhön, mikäli tämä on luonteeltaan pääasiallisesti oppityötä, ei tavoita kaupallista voittoa sekä on julkisen viranomaisen säännöstelemä, hyväksymä ja valvoma.

3. Kussakin maassa asianomaisella viranomaisella on valta jättää tämän sopimuksen ulkopuolelle:
a) työ yrityksissä, joissa työskentelevät ainoastaan työnantajan perheen jäsenet, kuitenkin ehdolla, että tämä työ ei ole vahingollista, sopimatonta tai vaarallista jäljempänä olevan 3 ja 5 artiklain tarkoittamassa mielessä;
b) perheen jäsenten suorittamat taloustyöt omassa perheessä.

2 artikla

Lapsia, jotka eivät ole täyttäneet 14 vuotta tai jotka ovat sivuuttaneet tämän iän, mutta kansallisen lainsäädännön nojalla vielä ovat kansakoulua koskevan oppivelvollisuuden alaisia, älköön alempana mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta, käytettäkö mihinkään niistä töistä, joihin tätä sopimusta sovelletaan.

3 artikla

1. Kaksitoista vuotta täyttäneitä lapsia voidaan ulkopuolella vahvistettujen koulutuntien käyttää keveisiin töihin ehdolla, että nämä työt:
a) eivät vahingoita heidän terveyttään tai heidän säännöllistä kehitystään;
b) eivät ole sen laatuisia, että ne haittaavat heidän työskentelyään koulussa tai heidän kykyään käyttää hyväkseen siellä annettua opetusta;
c) eivät ylitä kahta tuntia päivässä, ei koulu- eikä lupapäivinä, ja että päivittäisten sekä koulu- että keveisiin töihin käytettyjen tuntien kokonaismäärä ei missään tapauksessa saa ylittää seitsemää tuntia päivässä.

2. Keveät työt on kiellettävä:
a) sunnuntaisin ja laillisina julkisina juhlapäivinä;
b) yöllä, s. o. vähintään kahtenatoista perättäisenä tuntina, käsittäen ajan kello 20:stä kello 8:aan.

3. Neuvoteltuaan asianomaisten tärkeimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa kansallisessa lainsäädännössä:
a) on määriteltävä, mitä töitä voidaan pitää keveinä töinä tämän artiklan tarkoittamassa mielessä;
b) määrättävä ne pääehdot, jotka vaaditaan ennen kuin lapsia saadaan käyttää keveisiin töihin.

4. Yllämainitun 1 momentin a) kohdassa mainituilla ehdoilla:
a) kansallinen lainsäädäntö voi määritellä sallitut työt ja niiden päivittäisen työajan pituuden loma-aikoina 2 artiklassa mainittuja lapsia varten, jotka ovat ylittäneet neljätoista ikävuotta;
b) niissä maissa, joissa ei ole mitään määräyksiä pakollisesta oppivelvollisuudesta, työaika keveissä töissä ei saa ylittää neljää ja puolta tuntia päivässä.

4 artikla

1. Kansallinen lainsäädäntö voi taiteellisia ja tieteellisiä sekä opetustarkoituksia varten, henkilökohtaisesti myönnettävällä luvalla, myöntää poikkeuksia tämän sopimuksen 2 ja 3 artiklain määräyksistä, ja sallia lasten esiintyä julkisissa näytännöissä sekä ottaa osaa näyttelijöinä tai statisteina elokuvafilmejä otettaessa.

2. Kuitenkin on huomattava:
a) ettei mitään poikkeuksia ole myönnettävä käyttöä varten, joka on vaarallinen jäljempänä olevan 5 artiklan tarkoittamassa mielessä, kuten sirkus-, varietee- ja kabarettinäytäntöjä varten;
b) että on vahvistettava ankarat ehdot lasten terveyden, ruumiillisen kehityksen ja moraalin suojelemiseksi ja jotta heille taattaisiin hyvä kohtelu, kohtuullinen lepo ja mahdollisuus jatkaa opintojaan;
c) lapsia, joille tässä artiklassa säädetyillä ehdoilla on myönnetty lupa työskennellä, ei saa pitää työssä yöllä jälkeen kello 24.

5 artikla

Kansallisen lainsäädännön on vahvistettava korkeampi ikäraja tai korkeammat ikärajat, kuin tämän sopimuksen 2 artiklassa mainitaan, nuorten henkilöiden käyttöä varten työhön, joka laadultaan tai olosuhteiden vuoksi, joissa sitä suoritetaan, on vaarallista sitä suorittavien henkilöiden hengelle, terveydelle tai siveellisyydelle.

6 artikla

Kansallisen lainsäädännön on vahvistettava korkeampi ikäraja tai korkeammat ikärajat kuin tämän sopimuksen 2 artiklassa mainitaan nuorten henkilöiden käyttöä varten kiertäviin kaupustelutoimiin, joita harjoitetaan yleisillä teillä, julkisilla paikoilla tai julkisissa laitoksissa, tai vakinaisiin toimiin myymälöiden ulkopuolella oleviin tavaranäyttelyihin tai kiertäviin ammatteihin, kun näitä toimia suoritetaan olosuhteissa, jotka vaativat korkeamman työhönpääsyiän vahvistamista.

7 artikla

Tämän sopimuksen määräysten tehokkaan soveltamisen turvaamiseksi kansallisen lainsäädännön:
a) on määrättävä sopiva järjestelmä julkista tarkastusta ja valvontaa varten;
b) on määrättävä sopivia toimenpiteitä niiden, määrättyä ikää nuorempien henkilöiden henkilöllisyyden toteamisen ja valvonnan helpottamiseksi, jotka työskentelevät 6 artiklassa mainituissa toimissa ja ammateissa;
c) on säädettävä rangaistuksia tämän sopimuksen määräysten toimeenpanemista koskevan lainsäädännön rikkomisesta.

8 artikla

Versaillesin sopimuksen 408 artiklan ja muiden rauhansopimusten vastaavien artiklain edellyttämissä vuosiraporteissa on annettava täydelliset tiedot tämän sopimuksen määräysten soveltamista koskevasta lainsäädännöstä. Näiden ilmoitusten tulee m. m. sisältää:
a) luettelo niistä erilaatuisista toimista, jotka kansallinen lainsäädäntö pitää keveinä töinä 3 artiklan tarkoittamassa mielessä;
b) luettelo niistä erilaatuisista toimista, joihin nähden kansallinen lainsäädäntö, ylläolevien 5 ja 6 artiklan mukaisesti, on vahvistanut korkeamman kuin 2 artiklassa määrätyn työhönpääsyiän;
c) täydelliset tiedot niistä olosuhteista, joissa poikkeuksia 2 ja 3 artiklan säädöksistä on sallittu edelläolevan 4 artiklan perusteella.

* * *

9 artikla: Koskee ainoastaan Intiaa.

10 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

13 artikla: Irtisanominen: 2 kohdassa määräaika on viisi vuotta kymmenen sijasta, eli kun yleissopimus on ollut voimassa kymmenen vuotta, se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 41

Naisten yötyö (muutettu, 1934)

Voimaantulopäivä 22.11.1936. Yleissopimus muutettiin vuonna 1948 yleissopimuksella nro 89 ja vuonna 1990 yleissopimuksella nro 171. (Katso myös yleissopimukseen nro 89 liittyvä pöytäkirja vuodelta 1990.) Yleissopimuksen nro 89 tultua voimaan (27.2.1951) yleissopimus nro 41 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 37/1936.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovellutettaessa pidetään ”teollisuusyrityksinä” varsinkin:
a) Kaivoksia, kivilouhimoita ja muita laitoksia kivennäisten eristämiseksi maasta.
b) Teollisuusyrityksiä, joissa tavaroita valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myytäviksi, tai joissa raaka-aineita muovataan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus ja teollisuusyritykset, jotka hävittävät esineitä, niin myös yleensä käyttövoiman ja sähkön synnyttäminen, muuntaminen ja siirtäminen.
c) Kaikenlaatuisten rakennusten, rautateiden, raitioteiden, satamain, telakkain, aallonmurtajain, kanavain, sisävesiliikennelaitteiden, teiden, tunnelien, siltain, maasiltain, likajohtojen, viemärien, kaivojen, sähkölennätin-, puhelin-, sähkö-, kaasu- ja vesilaitosten sekä muiden rakenteiden rakentaminen, uusiminen, kunnossapito, korjaus, muuntaminen tai hajottaminen ynnä valmistus- ja perustustyöt edellä mainittuja töitä varten.

2. Kussakin maassa on asianomaisen viranomaisen määrättävä raja, joka erottaa teollisuuden kaupasta ja maanviljelyksestä.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovellutettaessa tarkoitetaan sanalla "yö" ainakin yhdentoista tunnin yhtämittaista ajanjaksoa, joka käsittää ajan kello kymmenestä illalla kello viiteen aamulla.

2. Poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka koskevat työntekijöitä määrätyssä teollisuudessa tai määrätyllä alueella, asianomainen viranomainen voi kuitenkin, kuultuaan niitä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, joita asia voi koskea, päättää, että naisiin nähden, jotka työskentelevät tässä teollisuudessa tai tällä alueella, väliaika kello kymmenestä illalla kello viiteen aamulla voidaan vaihtaa väliaikaan kello yhdestätoista illalla kello kuuteen aamulla.

3. Niissä maissa, joissa naisen käyttöä yötyössä teollisuusyrityksissä ei ole tähän asti viranomaisten antamilla määräyksillä säännöstelty, voi hallitus toistaiseksi ja enintään kolmen vuoden aikana määrätä, että sanalla "yö" on ymmärrettävä ainoastaan kymmenen tunnin ajanjaksoa, jonka tulee käsittää ajan kello kymmenestä illalla kello viiteen aamulla.

3 artikla

Naisia, katsomatta heidän ikäänsä, älköön käytettäkö työssä yön aikana missään julkisessa tai yksityisessä teollisuusyrityksessä tai sellaisen yrityksen haarayrityksessä, paitsi yrityksissä, joissa pidetään työssä ainoastaan saman perheen jäseniä.

4 artikla

Kolmatta artiklaa älköön sovellettako:
a) "Force majeure" tapauksissa, jolloin yrityksen toiminnassa tapahtuu keskeytys, mitä oli mahdoton edeltäkäsin arvata ja mikä ei ole luonteeltaan ajoittain uudistuvaa.
b) Tapauksissa, jolloin työ koskee raaka-aineita tahi valmistuksen alaisia aineita, jotka nopeasti pilaantuvat, ja yötyö on välttämätön sellaisten raaka-aineiden muuten ehdottoman menetyksen estämiseksi.

5 artikla: Koskee ainoastaan Intiaa ja Siamia.

6 artikla

Teollisuusyrityksissä, jotka ovat riippuvia vuodenajoista, sekä kaikissa tapauksissa, jolloin poikkeukselliset olosuhteet niin vaativat, rajoitettakoon 2 artiklassa mainittu yöksi ilmoitettu aika kymmeneksi tunniksi kuudenkymmenen päivän aikana vuodessa.

7 artikla

Maissa, joissa ilmasto tekee työn päivällä erikoisen rasittavaksi, noudatettakoon lyhempää yöaikaa kuin mitä edellisissä artikloissa on säädetty, ehdolla että tämä korvataan päivän aikana annettavalla vastaavalla lepoajalla.

8 artikla

Tätä sopimusta ei sovelleta naisiin, jotka toimivat edesvastuullisissa, johtavissa toimissa ja jotka eivät tavallisesti suorita ruumiillista työtä.

* * *

9 - 15 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 42

Korvaus ammattitaudeista (muutettu, 1934)

Voimaantulopäivä 17.6.1936. Yleissopimus muutettiin vuonna 1964 yleissopimuksella nro 121.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitykset 37/1936 ja 57/1949.
Säädöskokoelma 856/1949.
Sopimussarja 43/1949.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1968 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 121.

1 artikla

1. Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu myöntämään henkilöille, jotka joutuvat ammattitautien uhreiksi, tai heidän oikeudenomistajilleen korvauksen, joka perustuu työssä sattuneista tapaturmista annetun kansallisen lainsäädännön yleisiin periaatteisiin.

2. Tämä korvaus ei saa olla pienempi kuin se, minkä kansallinen laki säätää työssä sattuneen tapaturman aikaansaamasta vahingosta. Tällä rajoituksella on kullakin jäsenvaltiolla vapaus, vahvistaessaan kansallisessa lainsäädännössään ne ehdot, joilla korvauksia mainituista taudeista on suoritettava, ja soveltaessaan näihin tauteihin työtapaturmien korvaamista koskevaa lainsäädäntöään, tehdä sellaisia muutoksia tai sovellutuksia, jotka voivat näyttää sopivilta.

2 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu pitämään ammattitauteina seuraavassa luettelossa mainittujen aineiden synnyttämiä tauteja ja myrkytyksiä, kun nämä taudit tai myrkytykset kohtaavat työntekijöitä, jotka työskentelevät luettelossa vastaavalla kohdalla mainituissa ammateissa, teollisuuksissa tai käsittelyissä, ja kun ne johtuvat työstä yrityksessä, joka on kansallisen lainsäädännön alainen.

* * *

3 - 9 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

6 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että molemmissa kohdissa kymmenen vuoden määräaika on korvattu viiden vuoden määräajalla, eli yleissopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

LUETTELO

Taudit ja myrkylliset aineet	*Vastaavat ammatit, teollisuudet tai menettelyt*
Lyijyn, sen seosten tai yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Lyijyä sisältävien malmien käsittely, niihin luettuna sinkkitehtaitten lyijynsekainen tuhka.
	Vanhan sinkin ja lyijyn harkkoihin valaminen.
	Esineiden valmistus sulatetusta lyijystä tai lyijypitoisista seoksista.
	Graafillinen teollisuus.
	Lyijy-yhdistysten valmistus.
	Sähköakkumulaattorien valmistus ja korjaus.
	Lyijyä sisältävien emalien valmistaminen ja käyttö.
	Kiillottaminen lyijyjauheella tai lyijypitoisella tuhkalla.
	Maalaustyöt, joihin kuuluu lyijypigmenttejä sisältävän päällystysaineen, kitin tai väriaineiden valmistus tai käsittely.
Elohopean, sen amalgaamien ja yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä sen suoranaiset seuraukset.	Elohopeata sisältävien malmien käsittely.
	Elohopeayhdistysten valmistus.
	Mitta- tai laboratoriolaitteiden valmistus.
	Hattuteollisuuden raaka-aineiden valmistus.
	Hehkukultaus.
	Räjähdyselohopealla varustettujen sytytysputkien ja nallihattujen valmistus.
Pernaruttotartunta.	Pernaruttoisten eläinten kanssa kosketukseen joutuvat työntekijät.
	Eläinruhojen, nahkojen, kavioiden ja sarvien käsittely.
	Kauppatavaroiden lastaaminen, purkaminen tai kuljetus.
Silikoosi, joko keuhkotuberkuloosin yhteydessä tai ilman, mikäli silikoosi on oleellinen syy työkyvyttömyyteen tai kuolemaan.	Teollisuudet tai työt, joissa kansallinen lainsäädäntö on todennut olevan silikoosivaaraa.
Fosforin tai sen yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Käsittely, joka tarkoittaa fosforin tai sen yhdistysten valmistamista, irrottamista tai käyttämistä.
Arsenikin tai sen yhdistysten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Käsittely, joka tarkoittaa arsenikin tai sen yhdistysten valmistamista, irrottamista tai käyttämistä.
Bensoolin tai sitä vastaavien aineiden tai niistä johtuvien typpi- ja aminojohdannaisten synnyttämä myrkytys ynnä siitä johtuvat suoranaiset seuraukset.	Käsittely, joka tarkoittaa bensoolin tai sitä vastaavien aineiden tai niiden typpi- tai aminojohdannaisten valmistamista, irrottamista tai käyttämistä.
Alifaattiseen sarjaan kuuluvien hiilivetyjen halogeenijohdannaisten synnyttämä myrkytys.	Käsittely, joka tarkoittaa sellaisten alifaattiseen sarjaan kuuluvien hiilivetyjen halogeenijohdannaisten valmistamista, irrottamista tai käyttämistä, jotka mainitaan kansallisessa lainsäädännössä.
Patologinen häiriö, joka on johtunut a) radiumista tai muista radioaktiivisista aineista, b) X-säteistä.	Käsittely, joka asettaa työntekijän radiumin, radioaktiivisten aineiden tai X-säteiden vaikutuksen alaiseksi.
Primäärinen ihosyöpä (epitelioma).	Tervan, pien, maapien, mineraaliöljyjen tai parafiinin tai näiden aineiden yhdistysten, tuotteiden tai jätteiden käsittely tai käyttö.

YLEISSOPIMUS NRO 44

Korvauksen tai avustuksen takaaminen henkilöille, jotka ilman omaa syytään ovat joutuneet työttömiksi (1934)

Voimaantulopäivä 10.6.1938. Yleissopimus muutettiin vuonna 1988 yleissopimuksella nro 168, jonka tultua voimaan (17.10.1991) yleissopimus nro 44 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 37/1936.

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu pitämään voimassa järjestelmää, joka takaa henkilöille, jotka ovat ilman omaa syytään työttömiä ja joihin tätä sopimusta sovelletaan, joko:
a) "korvauksen" s. o. rahamäärän, joka suoritetaan maksujen perusteella, jotka on suoritettu ottamalla huomioon, että edunsaajaa pidetään työssä pakollisen tai vapaaehtoisen järjestelmän alaisena; tahi
b) "avustuksen" s. o. suorituksen, joka ei ole korvaus eikä avustus, joka myönnetään yleisten puutteenalaisten avustamista tarkoittavien säännösten perusteella, mutta joka voi olla palkkio työskentelystä hätäaputyössä, joka on järjestetty 9 artiklassa mainituin ehdoin; tai
c) yhdistetyn korvauksen ja avustuksen.

2. Tämä järjestelmä voi, ehdolla, että se takaa kaikille henkilöille, joihin tätä sopimusta sovelletaan, ensimmäisen kohdan mukaisen korvauksen tai avustuksen, olla:
a) pakollinen vakuutus;
b) vapaaehtoinen vakuutus;
c) yhdistelmä pakollisesta ja vapaaehtoisesta vakuutuksesta; tai
d) jokin edellämainituista järjestelmistä täydennettynä avustusjärjestelmällä.

3. Kansallisessa lainsäädännössä on vahvistettava ne olosuhteet, joiden vallitessa työttömät tarpeen vaatiessa voivat siirtyä korvausjärjestelmästä avustusjärjestelmään.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joita tavallisesti pidetään työssä palkkaa vastaan.

2. Jokainen jäsenvaltio voi kuitenkin kansallisessa lainsäädännössään säätää ne poikkeukset, jotka se katsoo tarpeellisiksi:
a) palveluskuntaan nähden;
b) kotityöntekijöihin nähden;
c) työntekijöihin nähden, jotka vakinaisesti työskentelevät hallituksen, paikallisen viranomaisen tai yleishyödyllisen yrityksen alaisissa toimissa;
d) henkilöihin nähden, jotka eivät ole ruumiillisen työn tekijöitä ja joiden työansion asianomainen viranomainen harkitsee niin suureksi, että he voivat suojella itsensä työttömyysvaaralta;
e) työntekijöihin nähden, joiden työ on luonteeltaan vuodenajoista riippuvaa, mikäli työkauden pituus on säännöllisesti kuutta kuukautta lyhyempi ja asianomaisella ei tavallisesti vuoden jäljelläolevana aikana ole muuta tämän sopimuksen tarkoittamaa tointa;
f) nuoriin työntekijöihin nähden, jotka eivät vielä ole saavuttaneet määrättyä ikää;
g) työntekijöihin nähden, jotka ovat sivuuttaneet määrätyn iän ja jotka nauttivat ero- tai vanhuuseläkettä;
h) henkilöihin nähden, joita ainoastaan tilapäisesti tai sijaisina käytetään tämän sopimuksen tarkoittamiin töihin;
i) työnantajan perheenjäseniin nähden; sekä
j) muihin poikkeuksellisiin työntekijäryhmiin nähden, joihin erikoisten asianhaarain vuoksi ei ole tarpeellista tai mahdollista soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä.

3. Jäsenvaltioiden on vuosiraporteissaan, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamista, ilmoitettava edellisen kohdan nojalla säätämänsä poikkeukset.

4. Tämä sopimus ei koske merimiehiä, merikalastajia eikä maataloustyöntekijöitä, sellaisina kuin nämä ryhmät voidaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä.

3 artikla

Osittaisen työttömyyden sattuessa on korvaus tai avustus suoritettava työttömille, joiden työ on vähentynyt tavalla, joka määrätään kansallisessa lainsäädännössä.

4 artikla

Oikeus korvauksen tai avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi siitä, että hakija täyttää seuraavat ehdot:

a) on työhön kykenevä ja esteetön vastaanottamaan työtä;

b) on julkisen työnvälitystoimiston tai jonkun muun asianomaisen viranomaisen hyväksymän toimiston kirjoissa ja, huomioonottaen ne poikkeukset ja ehdot, joita kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä, käy säännöllisesti mainitussa toimistossa;

c) noudattaa kaikkia muita määräyksiä, jotka voidaan säätää kansallisessa lainsäädännössä, ja joiden tarkoituksena on selvittää, että asianomainen täyttää korvauksen tai avustuksen saamiseen vaadittavat ehdot.

5 artikla

Oikeus korvauksen tai avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi muista ja erittäinkin 6, 7, 8, 9, 10, 11 ja 12 artiklassa mainituista ehdoista ja pätemättömyysperusteista. Muut kuin edellämainituissa artikloissa mainitut ehdot ja pätemättömyysperusteet on ilmoitettava vuosiraporteissa, jotka jäsenvaltiot antavat tämän sopimuksen soveltamisesta.

6 artikla

Oikeus saada korvausta tai avustusta voidaan tehdä riippuvaksi odotusajasta, johon sisältyy;

a) määrätyn jäsenmaksumäärän suorittaminen määrätyn ajanjakson kuluessa ennen korvausanomuksen tekemistä tai työttömyyden alkamista;

b) tämän sopimuksen tarkoittama työskentely määrätyn ajanjakson kuluessa ennen korvaus- tai avustusanomuksen tekemistä taikka ennen työttömyyden alkamista; tahi

c) yhdistelmä edellämainituista vaihtoehdoista.

7 artikla

Oikeus korvauksen tai avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi karenssiajasta, jonka pituus ja soveltamisehdot on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä.

8 artikla

Oikeus korvauksen tai avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi osanotosta ammattiopetus- tai muihin kursseihin.

9 artikla

Oikeus korvauksen tai avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi siitä, että asianomainen, kansallisessa lainsäädännössä määrättävin ehdoin, ottaa vastaan työtä julkisen viranomaisen järjestämässä hätäaputyössä.

10 artikla

1. Hakijalta voidaan evätä oikeus korvauksiin tai avustuksiin kohtuullisen ajanjakson kuluessa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta sopivaa työskentelyä. Sopivaksi ei ole katsottava:

a) työskentelyä, jonka vastaanotto vaatisi asumista seudulla, jossa ei ole saatavissa sopivaa asuntoa;

b) työskentelyä, josta tarjottu palkka on alhaisempi ja muut työehdot huonommat:

1) kuin mitä hakija kohtuuden mukaan olisi voinut toivoa, ottamalla huomioon ne ehdot, jotka hänellä säännöllisesti on ollut tavallisessa ammatissaan ja sillä paikkakunnalla, jossa hän on yleensä työskennellyt, tai jotka hän olisi saanut, jos hän jatkuvasti olisi ollut tällaisessa työssä (kun on kysymys työskentelystä, jota tarjotaan ammatissa ja seudulla, jossa hakija on viimeksi tavallisesti työskennellyt);

2) kuin kysymyksessäolevana aikana yleensä sovellettu taso ammatissa ja paikkakunnalla, jossa työskentely on tarjolla (kaikissa muissa tapauksissa);

c) työskentelyä, joka on tarjona työriidasta johtuvan työnseisauksen perusteella;

d) työskentelyä, joka on senlaatuista, että siitä kieltäytymistä muista kuin edellämainituista syistä ja ottamalla huomioon kaikki asianhaarat, myöskin hakijan henkilökohtaiset olosuhteet, ei voida pitää kohtuuttomana.

2. Hakijalta voidaan evätä oikeus korvauksiin tai avustuksiin kohtuullisen ajanjakson kuluessa:

a) jos hän on menettänyt toimensa välittömänä seurauksena työriidasta johtuneesta työnseisauksesta;
b) jos hän on menettänyt työpaikkansa omasta syystään tai jos hän on jättänyt sen vapaaehtoisesti ilman laillista syytä;
c) jos hän vilpillisesti on yrittänyt saada korvausta tai avustusta;
d) jos hän ei noudata työtä saadakseen julkisen työnvälitystoimiston tai muun asianomaisen viranomaisen ohjeita tai jos asianomainen viranomainen katsoo, että hakija on ollut käyttämättä tai laiminlyönyt käyttää hyvää tilaisuutta saada sopivaa työskentelyä.

3. Jokaiselta hakijalta, joka jättäessään työskentelynsä on saanut työnantajaltaan, työsopimuksensa perusteella, hyvityksen, joka oleellisesti vastaa hänen ansionmenetystään määrättynä aikana, voidaan evätä oikeus korvaukseen tai avustukseen tältä ajanjaksolta. Kansallisessa lainsäädännössä määrättyä eroamiskorvausta ei kuitenkaan ole pidettävä tällaisena hyvityksenä.

11 artikla

Oikeus saada korvausta tai avustusta voidaan rajoittaa koskemaan määrättyä aikaa, joka ei kuitenkaan tavallisesti saa alittaa 156 työpäivää vuodessa eikä missään tapauksessa 78 työpäivää.

12 artikla

1. Korvauksen maksaminen ei saa olla riippuvainen hakijan tarpeesta.

2. Oikeus avustuksen saamiseen voidaan tehdä riippuvaksi hakijan puutteenalaisen tilan toteamisesta kansallisessa lainsäädännössä määrätyllä tavalla.

13 artikla

1. Korvaus on maksettava rahassa, mutta lisäsuoritukset, joiden tarkoituksena on helpottaa työttömän palauttamista työhön, voidaan antaa luonnossa.

2. Avustukset voidaan antaa luonnossa.

14 artikla

Tuomioistuimia on perustettava tai muita asianomaisia viranomaisia asetettava, kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti, ratkaisemaan kysymyksiä, jotka johtuvat korvaus- tai avustushakemuksista, joita tämän sopimuksen tarkoittamat henkilöt tekevät.

15 artikla

1. Oikeus korvaukseen tai avustukseen voidaan kieltää hakijalta koko siltä ajanjaksolta, jolloin hän asuu ulkomailla.

2. Erikoinen järjestelmä on otettava käytäntöön rajaseutujen työntekijöihin nähden, joiden työpaikka on toisessa ja asuinpaikka toisessa maassa.

16 artikla

Ulkomaalaiset ovat oikeutettuja korvaukseen ja avustukseen samoilla ehdoilla kuin oman maan kansalaiset. Jokainen jäsenvaltio voi kuitenkin kieltää sellaisen jäsenvaltion tai valtion kansalaiselta, jota tämä sopimus ei sido, tasa-arvoisuuden omien kansalaistensa rinnalla, mitä tulee maksuihin sellaisista rahastoista, joihin hakija ei ole suorittanut jäsenmaksuja.

* * *

17 - 23 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

20 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että molemmissa kohdissa kymmenen vuoden määräaika on korvattu viiden vuoden määräajalla, eli yleissopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 45

Naisten pitäminen maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa (1935)

Voimaantulopäivä 30.5.1937.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1938.
Hallituksen esitys 34/1937.
Säädöskokoelma 195/1938.
Sopimussarja 14/1938.
Suomi on irtisanonut sopimuksen vuonna 1997.

1 artikla

Tämän sopimuksen soveltamisessa tarkoitetaan sanalla "kaivos" jokaista yksityistä tai julkista yritystä maanpinnan alla olevien aineiden irrottamista varten.

2 artikla

Naista älköön, ikään katsomatta, käytettäkö töissä maanpinnan alla kaivoksissa.

3 artikla

Kansallinen lainsäädäntö voi vapauttaa yllämainitusta kiellosta:

a) henkilöt, jotka ovat johtavassa asemassa eivätkä suorita ruumiillista työtä;

b) henkilöt, joita käytetään terveydenhoidolliseen tai sosiaaliseen toimeen;

c) henkilöt, jotka opintoaikanaan ammattikasvatustaan varten viettävät jonkin ajan kaivoksen maanalaisissa osissa;

d) muut henkilöt, joiden tilapäisesti on laskeuduttava kaivoksen maanalaisiin osiin ammatin harjoittamista varten, joka ei ole ruumiillista työtä.

* * *

4 - 10 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 47

Työajan lyhentäminen neljäänkymmeneen tuntiin viikossa (1935)

Voimaantulopäivä 23.6.1957.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1989.
Hallituksen esitykset 34/1937 ja 224/1988.
Säädöskokoelma 961/1990.
Sopimussarja 69/1990.

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, selittää kannattavansa:
a) neljänkymmenen tunnin viikon periaatetta siten sovellettuna, ettei se aiheuta työntekijöiden elintason alenemista;
b) sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä tai niiden edistämistä, joiden katsotaan voivan johtaa tähän päämäärään;
ja sitoutuu soveltamaan tätä periaatetta eri työaloilla niiden yksityiskohtaisten määräysten mukaisesti, jotka mahdollisesti voidaan antaa erikoissopimuksissa ja jotka mainittu jäsenvaltio ratifioi.

* * *

2 - 8 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 52

Vuosiloma (1936)

Voimaantulopäivä 22.9.1939. Yleissopimus muutettiin vuonna 1970 yleissopimuksella nro 132, jonka tultua voimaan (30.6.1973) yleissopimus nro 52 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys 55/1938.
Säädöskokoelma 389/1949.
Sopimussarja 50/1949.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1990 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 132.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joita pidetään työssä seuraavissa yrityksissä tai laitoksissa, olkootpa ne yksityisiä tai julkisia:
a) yritykset, joissa tuotteita valmistetaan, muutetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistetaan myytävään kuntoon, hävitetään tai hajotetaan tai joissa raaka-aineita muutetaan toisiin muotoihin, niihin luettuina laivanrakennusyritykset sekä yritykset, jotka tuottavat, muuntavat tai siirtävät sähkö- tai muunlaatuista käyttövoimaa;
b) yritykset, jotka yksinomaan tai pääasiallisesti suorittavat seuraavia rakennus-, uusimis-, kunnossapito-, korjaus-, muuttamis- tai purkamistöitä: rakennukset, rautatiet, raitiotiet, lentosatamat, satamat, satama-altaat, aallonmurtajat, suojelulaitteet virtavettä tai merta vastaan, kanavat, laitteet sisävesi-, meri- tai lentoliikennettä varten, tiet, tunnelit, sillat, maasillat, likaviemärit, laskuviemärit, kaivot, kastelu- tai kuivatuslaitteet, kaukoyhteyslaitteet, laitteet sähkövoiman tai kaasun tuottamista tai jakamista varten, putkilinjat, laitteet veden jakamista varten, sekä yritykset, jotka suorittavat samanlaatuisia töitä tai valmistus- ja perustustöitä jotakin edellämainittua rakennustyötä varten;
c) yritykset henkilöiden tai tavaroiden kuljettamista varten teillä, raiteilla, sisävesi- tai lentoteitse, tähän luettuna tavaroiden käsittely satama-altaissa, ranta- tai lastauslaitureilla, pakkahuoneissa tai lentosatamissa;
d) kaivokset, kivilouhokset ja muut aineiden erottamista maasta tarkoittavat laitokset;
e) kaupalliset yritykset, niihin luettuina posti- sekä kaukoyhteyslaitokset;
f) yritykset ja virastot, joiden henkilökuntaa pidetään pääasiallisesti toimistotyössä;
g) sanomalehtiyritykset;
h) laitokset sairaiden, vajaakykyisten, köyhien ja mielisairaiden käsittelyä tai hoitoa varten;
i) hotellit, ravintolat, täysihoitolat, kerhot, kahvilat ja muut yritykset, joissa on tarjoilua;
j) teatterit ja huvitteluyritykset;
k) yritykset, jotka ovat samalla sekä kaupallisia että teollisia ja jotka eivät täysin vastaa mitään edellämainittua ryhmää.

2. Jokaisessa maassa on asianomaisen viranomaisen, kuultuaan tärkeimpiä olemassaolevia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, joita asia voi koskea, määrättävä raja toiselta puolen edellämainittujen yritysten ja laitosten sekä toiselta puolen sellaisten välillä, joihin tätä sopimusta ei sovelleta.

3. Jokaisessa maassa voi asianomainen viranomainen jättää tämän sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle:
a) henkilöt, jotka työskentelevät yrityksissä tai laitoksissa, joissa pidetään työssä ainoastaan työnantajan perheen jäseniä;
b) henkilöt, jotka työskentelevät julkisissa virastoissa, joiden palvelusehdot oikeuttavat vähintään yhtä pitkään vuosilomaan, kuin tässä sopimuksessa määrätään.

2 artikla

1. Jokainen henkilö, johon tätä sopimusta sovelletaan, on yhden vuoden yhtäjaksoisen palveluksen jälkeen oikeutettu saamaan vuotuisen, palkallisen loman (vuosiloman), joka käsittää vähintään kuusi työpäivää.

2. Kuuttatoista vuotta nuoremmat henkilöt, heihin luettuina oppilaat, ovat yhden vuoden yhtäjaksoisen palveluksen jälkeen oikeutettuja saamaan vuosiloman, joka käsittää vähintään kaksitoista työpäivää.

3. Vuosilomaan ei lueta:
a) virallisia tai tavanomaisia vapaapäiviä;
b) työn keskeytyksiä, jotka johtuvat sairaudesta.

4. Kansallinen lainsäädäntö voi erikoistapauksissa sallia vuosiloman jakamisen, kuitenkin ainoastaan sen loma-ajan osalta, joka ylittää tässä artiklassa määrätyn minimipituuden.

5. Vuosilomaa on kansallisessa lainsäädännössä määrättävällä tavalla pidennettävä suhteellisesti palvelusajan pituuden mukaan.

3 artikla

Jokaisen henkilön, joka ottaa vuosilomaa tämän sopimuksen 2 artiklan nojalla, tulee koko loman ajalta saada:
a) joko tavallinen palkkansa, laskettuna kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla, sekä rahakorvaus luontoispalkkaeduista; tai
b) työehtosopimuksella vahvistettu palkka.

4 artikla

Jokaista sopimusta, joka koskee luopumista oikeudesta vuosilomaan tai kieltäytymistä tästä lomasta, on pidettävä pätemättömänä.

5 artikla

Kansallinen lainsäädäntö voi määrätä, että henkilö, joka ottaa suorittaakseen palkattua työtä vuosilomansa aikana, voidaan määrätä menettämään palkkansa koko loman ajalta.

6 artikla

Jokaiselle henkilölle, joka, ennen kuin hän on ottanut hänelle tulevan loman, on erotettu työnantajan viaksi luettavasta syystä, on jokaiselta lomapäivältä, jonka hän on saapa tämän sopimuksen nojalla, annettava 3 artiklassa määrätty palkka.

7 artikla

Tämän sopimuksen soveltamisen helpottamiseksi on jokaisen työnantajan, asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla, merkittävä luetteloon:
a) päivä, jolloin kukin hänen työssään oleva henkilö on tullut palvelukseen, ja sen vuosiloman pituus, johon kukin heistä on oikeutettu;
b) päivät, jotka kukin henkilö on ottanut vuosilomaksi;
c) palkka, jonka kukin henkilö on saanut vuosilomansa ajalta.

8 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee sen soveltamisen turvaamiseksi säätää rangaistusjärjestelmä.

9 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei muuta lakia, tuomiota, tapaa tai työnantajain ja työntekijäin välistä sopimusta, joka takaa edullisemmat ehdot, kuin mitä tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

10 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 53

Kauppa-alusten päällystön ammattipätevyyden minimivaatimus (1936)

Voimaantulopäivä 29.3.1939.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1947.
Hallituksen esitys 50/1946.
Säädöskokoelma 250/1947.
Sopimussarja 5/1947.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen mertakulkevaan alukseen, joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa, lukuun ottamatta:
a) sota-aluksia;
b) sellaisia valtion omistamia tai julkisen viranomaisen käytössä olevia aluksia, joita ei käytetä kauppamerenkulkuun;
c) alkeellista rakennetta olevia puisia aluksia, kuten dhow- ja junk-aluksia.

2. Kansallinen lainsäädäntö voi, kokonaan tai osittain, myöntää poikkeuksia aluksiin nähden, joiden bruttovetoisuus on vähemmän kuin 200 rekisteritonnia.

2 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoittaa
a) "päällikkö tai laivuri" henkilöä, jolla on aluksen päällikkyys;
b) "vartiopalvelusta suorittava perämies" henkilöä - luotsia lukuun ottamatta - joka tosiasiallisesti vastaa aluksen navigoinnista ja ohjailusta;
c) "ylikonemestari" henkilöä, jolle aluksen kulkukoneiston toiminnan ylivalvonta vakinaisesti kuuluu;
d) "vartiopalvelusta suorittava konemestari" henkilöä, joka tosiasiallisesti on vastuussa aluksen kulkukoneiston hoidosta.

3 artikla

1. Aluksessa, johon tätä sopimusta sovelletaan, ei saa aluksen päällikkönä tai laivurina vartiopalvelusta suorittavana perämiehenä, ylikonemestarina tai vartiopalvelusta suorittavana konemestarina olla eikä sellaiseen alukseen saa tällaiseen toimeen ottaa henkilöä, jolla ei ole sen alueen, jossa alus on rekisteröity, viranomaisen antamaa tai hyväksymää todistusta siitä, että hän on pätevä kysymyksessä olevaan toimeen.

2. Tämän artiklan määräyksistä voidaan poiketa vain force-majeure-tapauksessa.

4 artikla

1. Pätevyyskirjaa älköön annettako kenellekään, ellei:
a) hän ole täyttänyt kysymyksessä olevan todistuskirjan saamiseksi määrättyä ikää;
b) hänen ammattipalveluksensa ole niin pitkäaikainen kuin kysymyksessä olevan todistuskirjan saamiseksi on määrätty;
c) hän ole suorittanut asianomaisen viranomaisen järjestämiä ja valvomia tutkintoja, joiden tarkoituksena on selvittää, omaako tutkittava sen pätevyyden, jota kysymyksessä olevan todistuskirjan tarkoittamien tehtävien suoritus vaatii.

2. Kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräykset:
a) minimi-iästä ja ammattipalveluksesta, jotka on vaadittava hakijalta erilaisten pätevyyskirjojen saamiseen;
b) yhdestä tai useammasta tutkinnosta, joita asianomaisen viranomaisen on järjestettävä ja valvottava ja joiden tarkoituksena on selvittää, onko määrättyä pätevyyskirjaa haluavalla tutkittavalla se pätevyys, joka vaaditaan sanotun kirjan tarkoittamien tehtävien suorittamiseen.

3. Kansainvälisen työjärjestön kukin jäsenvaltio voi kolmen vuoden aikana siitä päivästä lukien, jolloin se on ratifioinut tämän sopimuksen, antaa pätevyyskirjoja henkilöille, jotka eivät ole suorittaneet tämän artiklan 2 b) kohdan mukaan järjestettyjä tutkintoja, edellyttäen, että
a) he käytännössä tosiasiallisesti ovat hankkineet riittävän kokemuksen kysymyksessä olevan todistuksen tarkoittamiin tehtäviin ja
b) heitä ei ole havaittu syypäiksi mihinkään vakavaan teknilliseen virheeseen.

5 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee tehokkaalla tarkastusjärjestelmällä turvata sen asianmukainen soveltaminen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, missä tapauksissa jäsenvaltion viranomaiset voivat pidättää alueellaan rekisteröidyn aluksen tämän sopimuksen määräysten rikkomisesta.

3. Jos tämän sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion viranomaiset havaitsevat, että sopimuksen määräyksiä on rikottu aluksessa, joka on rekisteröity toisen jäsenvaltion alueella, ja tämä valtio on myös ratifioinut sopimuksen, tulee viranomaisten ilmoittaa asiasta sen valtion konsulille, jonka alueella alus on rekisteröity.

6 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on säädettävä rangaistuksia tai kurinpidollisia seuraamuksia tämän sopimuksen määräyksien noudattamatta jättämisen varalta.

2. Sellaisten rangaistusten ja kurinpidollisten seuraamusten tulee varsinkin koskea:
a) laivanvarustajaa tai hänen edustajaansa, aluksen päällikköä tai laivuria, joka on ottanut palvelukseen henkilön ilman tämän sopimuksen mukaan vaadittavaa pätevyyskirjaa;
b) päällikköä tai laivuria, joka on sallinut henkilön, jolla ei ole tehtäviä vastaavaa tai sitä ylempää pätevyyskirjaa, hoitaa tämän sopimuksen 2 artiklassa mainittuja tehtäviä;
c) henkilöä, joka on petoksen tai esittämiensä väärien asiakirjojen nojalla saanut tämän sopimuksen 2 artiklassa tarkoitetun toimen omaamatta asianmukaista todistusta.

* * *

7 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

8 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISOPIMUS NRO 54

Merimiesten vuosiloma (1936)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1946 yleissopimuksella nro 72 ja vuonna 1949 yleissopimuksella nro 91, jonka tultua voimaan (14.9.1967) yleissopimus nro 54 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan päällikköön, muuhun päällystöön ja miehistöön, radiolennätinyhtiön palveluksessa olevat radiosähköttäjät siihen luettuina, julkisen yhteisön ja yksityisen omistamissa mertakulkevissa aluksissa, jotka on rekisteröity alueilla, joissa tämä sopimus on voimassa ja joita ansiotarkoituksessa käytetään tavaran tai matkustajain kuljettamiseen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on tämän sopimuksen soveltamiseen nähden pidettävä mertakulkevana.

3. Tätä sopimusta ei sovelleta
a) henkilöihin, jotka on otettu toimeen alukseen, jota käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai muuhun senkaltaiseen tarkoitukseen tahi siihen suoranaisesti liittyvään toimintaan;
b) henkilöihin, jotka on otettu toimeen alukseen, jonka laivaväkenä on yksinomaan laivanisännän perheen jäseniä, niin kuin tämä käsite on kansallisessa lainsäädännössä määrätty;
c) henkilöihin, joilla ei ole toimestaan palkkaa tai jotka saavat vain muodollisen palkan tahi saavat palkkauksensa yksinomaan voitto-osuutena;
d) henkilöihin, jotka tekevät työtä yksinomaan tai pääasiallisesti omaan lukuunsa;
e) henkilöihin, jotka palvelevat alkeellista rakennetta olevissa puisissa aluksissa, kuten dhow- ja junk-aluksissa;
f) henkilöihin, joiden tehtävät koskevat yksinomaan aluksessa olevaa lastia ja jotka tosiasiallisesti eivät ole laivanisännän eivätkä aluksen päällikön palveluksessa;
g) satamatyöläisiin, jotka seuraavat aluksen mukana.

2 artikla

1. Jokainen henkilö, johon tätä sopimusta sovelletaan, on yhden vuoden yhtäjaksoisen palveluksen jälkeen samassa yrityksessä oikeutettu vuosilomaan, jonka pituus on oleva, kun on kysymys
a) päälliköistä, muusta päällystöstä ja radiosähköttäjistä, vähintään kaksitoista työpäivää;
b) muista laivaväen jäsenistä, vähintään yhdeksän työpäivää.

2. Määrättäessä ajankohtaa, jolloin oikeus vuosilomaan alkaa, on otettava huomioon:
a) että palvelus, joka ei perustu ottokatselmuksin vahvistettuun sopimukseen, on sisällytettävä yhtäjaksoiseen palvelusaikaan;
b) että sellaisten lyhytaikaisten, palveluksessa tapahtuvien keskeytysten, jotka eivät johdu työntekijän teosta tai virheestä ja jotka eivät yhteenlaskettuina ylitä kuutta viikkoa, ei katsota rikkovan mainittua keskeytystä edeltäneen ja sitä seuraavan palveluskauden yhtäjaksoisuutta;
c) että palveluksen yhtäjaksoisuuden ei katsota keskeytyneen sen johdosta, että sen aluksen tai niiden alusten johdossa tai omistuksessa, joissa asianomainen on palvellut, tapahtuu muutos.

3. Vuosilomaan ei saa sisällyttää:
a) virallisesti määrättyjä tai tavanmukaisia pyhä- tai vapaapäiviä;
b) sairauden aiheuttamia palveluksen keskeytyksiä;
c) vapaa-aikaa, joka on myönnetty korvaukseksi työstä, joka on suoritettu merellä viikon lepopäivänä tai juhla- tai vapaapäivänä.

4. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa voidaan vahvistaa ne erikoiset olosuhteet, joiden vallitessa, sen mukaan kuin siitä on säädetty,
a) sopimuksessa määrätty vuosiloma voidaan jakaa tai yhdistää seuraavaan vuosilomaan;
b) loma voidaan poikkeustapauksissa, milloin palvelussuhteet niin vaativat, korvata rahavastikkeella, joka on vähintään yhtä suuri kuin 4 artiklassa määrätty palkka.

3 artikla

1. Vuosiloma on annettava sillä alueella, jossa alus on rekisteröity, jossakin seuraavista satamista:
a) satamassa, jossa aluksen kotipaikka on;
b) satamassa, jossa lomaan oikeutettu henkilö on otettu aluksen palvelukseen; tai
c) satamassa, jossa aluksen matka päättyy.

2. Loma voidaan kuitenkin sopimuksen mukaan antaa muussakin satamassa.

3. Kun oikeus vuosilomaan on alkanut, on se, sopimuksen mukaan, annettava ensi tilaisuudessa, kun palvelussuhteet sen sallivat.

4 artikla

1. Jokaisen, joka tämän sopimuksen 2 artiklan nojalla, saa lomaa, tulee koko loma-ajaltaan saada tavalliset palkkaetunsa.

2. 1 momentin perusteella maksettavaan palkkaan tulee sisältyä kohtuullinen rahavastike ruuasta, laskettuna kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa määrätyllä tavalla.

5 artikla

Sopimusta, jolla joku luopuu oikeudestaan vuosilomaan tai jättää lomansa käyttämättä, on pidettävä pätemättömänä.

6 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä, että henkilö, joka ottaa suorittaakseen palkattua työtä vuosilomansa aikana, voidaan määrätä menettämään palkkansa loma-ajalta.

7 artikla

Henkilön, joka eroaa tai erotetaan, ennen kuin hän on ottanut hänelle tulevan loman, tulee jokaiselta tämän sopimuksen nojalla hänelle kuuluvalta lomapäivältä saada 4 artiklan mukainen korvaus.

8 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee, sen tehokkaan soveltamisen helpottamiseksi, velvoittaa työnantajat pitämään luetteloa työntekijäin lomista.

9 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee sopivin rangaistusseuraamuksin turvata sen soveltaminen.

10 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei muuta lakia, tuomiota, tapaa tai laivanisännän ja merimiehen välistä sopimusta, joka takaa edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

11 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

12 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

13 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä kun on rekisteröity viiden sellaisen jäsenvaltion ratifioinnit, joilla kullakin on vähintään miljoonan tonnin suuruinen kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 55

Laivanisännän vastuu siinä tapauksessa, että merimies sairastuu, joutuu tapaturman uhriksi tai kuolee (1936)

Voimaantulopäivä 29.10.1939.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen henkilöön, joka on työssä aluksessa – sota-alusta lukuun ottamatta –, jota tavallisesti käytetään liikenteeseen merellä ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio voi kuitenkin kansallisessa lainsäädännössä myöntää välttämättömiksi katsottuja poikkeuksia, mikäli koskee:
a) henkilöitä, jotka ovat toimessa
(i) julkiselle viranomaiselle kuuluvassa aluksessa, kun alusta ei käytetä kauppamerenkulkuun;
(ii) rannikkokalastusaluksessa;
(iii) aluksessa, jonka bruttovetoisuus on kahtakymmentäviittä tonnia pienempi;
(iv) alkeellista rakennetta olevissa puisissa aluksissa, kuten dhow- ja junk-aluksissa;
b) henkilöitä, jotka on ottanut laivatyöhön muu työnantaja kuin laivanisäntä;
c) henkilöitä, joita satamassa käytetään yksinomaan aluksen korjaus-, puhdistus-, lastaus- tai purkaustyöhön;
d) laivanisännän perheen jäseniä;
e) luotseja.

2 artikla

1. Laivanisännän vastuun tulee käsittää seuraavat tapaukset:
a) sairaus- tai tapaturmatapaukset, jotka sattuvat toimeenottosopimuksessa mainitun palveluksen alkamispäivän ja palveluksen päättymispäivän välisenä aikana;
b) kuolemantapaukset, jotka aiheutuvat tällaisesta sairaudesta tai tapaturmasta.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan kuitenkin myöntää poikkeuksia
a) tapaturmaan nähden, joka ei ole sattunut aluksen palveluksessa;
b) tapaturmaan tai sairauteen nähden, jonka voidaan katsoa johtuneen sairaan, loukkaantuneen tai kuolleen tahallisesta teosta, virheestä tai sopimattomasta käytöksestä;
c) sairauteen tai vammaan nähden, joka on tahallisesti salattu palvelukseen otettaessa.

3. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä, että laivanisännän vastuu ei koske sairautta tai siitä suoranaisesti johtunutta kuolemantapausta, kun palvelukseen otettu henkilö on palvelukseen otettaessa kieltäytynyt alistumasta lääkärintarkastukseen.

3 artikla

Sairaanhoidon ja ylläpidon, jotka laivanisännän on tämän sopimuksen mukaisesti kustannettava, tulee käsittää:
a) lääkärinhoito sekä sopivat ja riittävät lääkkeet ja muut parannusvälineet;
ravinto ja asunto.

4 artikla

1. Laivanisännän tulee kustantaa sairaanhoito ja ylläpito, kunnes sairas tai loukkaantunut henkilö on parantunut tahi kunnes sairaus tai työkyvyttömyys on selitetty pysyväiseksi.

2. Kuitenkin voidaan kansallisessa lainsäädännössä laivanisännän velvollisuus kustantaa sairaanhoito ja ylläpito rajoittaa käsittämään vähintään kuusitoista viikkoa, laskettuna tapaturma- tai sairastumispäivästä.

3. Jos sillä alueella, jossa alus on rekisteröity, on voimassa merimiehiä koskeva pakollinen sairausvakuutus-, pakollinen tapaturmavakuutus- tahi työtapaturmakorvausjärjestelmä, voidaan sen lisäksi kansallisessa lainsäädännössä määrätä:
a) että laivanisännän vastuu sairaan tai loukkaantuneen henkilön suhteen päättyy sinä hetkenä, jolloin tämä henkilö saa oikeuden sairaanhoitoon vakuutus- tai korvausjärjestelmän nojalla;
b) että laivanisännän vastuu päättyy sinä hetkenä, jolloin vakuutus- tai korvausjärjestelmän mukainen oikeus sairaanhoitoon tämän järjestelmän edunnauttijoille lain mukaan alkaa, silloinkin kun sairas tai loukkaantunut henkilö ei ole kysymyksessä olevan järjestelmän alainen, kuitenkin ainoastaan mikäli hän ei jää järjestelmän ulkopuolelle niiden rajoitusten nojalla, jotka erikoisesti koskevat ulkomaalaisia työntekijöitä tai työntekijöitä, jotka eivät asu sillä alueella, missä alus on rekisteröity.

5 artikla

1. Kun sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuu työkyvyttömyys, on laivanisäntä velvollinen
a) maksamaan täyden palkan niin kauan kuin sairas tai loukkaantunut on aluksessa;
b) kun sairaalla tai loukkaantuneella on huollettavia, maksamaan täyden palkan tai osan palkkaa kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti siitä lähtien, kun tämä jättää aluksen, hänen parantumiseensa asti tahi kunnes sairaus tai työkyvyttömyys on selitetty pysyväksi.

2. Kuitenkin voidaan kansallisessa lainsäädännössä laivanisännän velvollisuus suorittaa täysi palkka tai osa siitä henkilölle, joka on jättänyt aluksen, rajoittaa käsittämään vähintään kuusitoista viikkoa loukkaantumis- tai sairastumispäivästä lukien.

3. Jos sillä alueella, jossa alus on rekisteröity, on voimassa merimiehiä koskeva pakollinen sairausvakuutus-, pakollinen tapaturmavakuutus- tahi työtapaturmakorvausjärjestelmä, voidaan sen lisäksi kansallisessa lainsäädännössä määrätä:
a) että laivanisännän vastuu sairaan tai loukkaantuneen henkilön suhteen päättyy sinä hetkenä, jolloin tämä henkilö saa oikeuden raha-avustukseen vakuutus- tai korvausjärjestelmän nojalla;
b) että laivanisännän vastuu päättyy sinä hetkenä, jolloin vakuutus- tai korvausjärjestelmän mukainen oikeus raha-avustukseen tämän järjestelmän edunnauttijoille lain mukaan alkaa, silloinkin kun sairas tai loukkaantunut henkilö ei ole kysymyksessä olevan järjestelmän alainen, kuitenkin ainoastaan, mikäli hän ei jää järjestelmän ulkopuolelle niiden rajoitusten nojalla, jotka erikoisesti koskevat ulkomaalaisia työntekijöitä tai työntekijöitä, jotka eivät asu sillä alueella, missä alus on rekisteröity.

6 artikla

1. Laivanisäntä on velvollinen suorittamaan kustannukset sellaisen sairaan tai loukkaantuneen henkilön kotiinlähettämisestä, joka matkan kestäessä on sairauden tai tapaturman johdosta viety maihin.

2. Kotiinlähettämisen tulee tapahtua johonkin seuraavista satamista:
a) palveluksenottosatamaan;
b) aluksen lähtösatamaan;
c) sairaan tai loukkaantuneen kotimaassa tai siinä maassa, josta hän on kotoisin, olevaan satamaan; taikka
d) muuhun satamaan, josta asianomaisen viranomaisen suostumuksella on sovittu aluksen päällikön tai laivanisännän ja sairaan tai loukkaantuneen kesken.

3. Kotiinlähettämisestä aiheutuviin kustannuksiin on luettava kaikki sairaan tai loukkaantuneen henkilön kuljettamisesta sekä hänen asunnostaan ja ravinnostaan matkan aikana aiheutuvat kustannukset, niin myös ylläpitokustannukset lähtöä varten määrättyyn aikaan saakka.

4. Jos sairas tai loukkaantunut henkilö kykenee tekemään työtä, voi laivanisäntä vapautua kotiinlähettämisvelvollisuudestaan hankkimalla sairaalle tai loukkaantuneelle sopivan toimen aluksessa, joka on määrätty lähtemään johonkin tämän artiklan 2 momentissa mainittuun satamaan.

7 artikla

1. Kuoleman sattuessa on laivanisäntä velvollinen korvaamaan hautauskulut, jos kuolema on sattunut aluksessa tai maissa, ja vainaja viimemainitussa tapauksessa kuolinhetkellään oli ollut oikeutettu hoitoon laivanvarustajan kustannuksella.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä vakuutuslaitos korvaamaan laivanisännän suorittamat hautauskulut, kun sosiaalivakuutus- tai korvausjärjestelmän nojalla sellaisia kuluja on suoritettava.

8 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on velvoitettava laivanisäntä tai hänen sijaisensa ryhtymään toimenpiteisiin sellaisen sairaan, loukkaantuneen tai kuolleen henkilön alukseen jättämän omaisuuden talteenottamiseksi, jota tämä sopimus koskee.

9 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräyksiä, jotka takaavat sellaisten riitakysymysten nopean ja halvan ratkaisemisen, jotka koskevat laivanisännän tämän sopimuksen mukaista vastuuta.

10 artikla

Laivanisäntä voidaan vapauttaa tämän sopimuksen 4, 6 ja 7 artiklassa määrätystä vastuusta, sikäli kuin julkinen viranomainen on ottanut vastatakseen siitä.

11 artikla

Tätä sopimusta samoin kuin kansallista lainsäädäntöä, mikäli se koskee tämän sopimuksen tarkoittamia etuja, on niin tulkittava ja sovellettava, että kaikille merimiehille taataan yhdenvertainen kohtelu kansallisuuteen, kotipaikkaan tai rotuun katsomatta.

12 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei muuta lakia, tuomiota, tapaa tai laivanisännän ja merimiehen välistä sopimusta, joka takaa edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

13 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

14 - 20 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 56

Merimiesten sairausvakuutus (1936)

Voimaantulopäivä 9.12.1949. Yleissopimus muutettiin vuonna 1987 yleissopimuksella nro 165.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

1 artikla

1. Jokainen henkilö, joka päällikkönä, laivaväen jäsenenä tai muutoin on toimessa aluksessa – sota-alusta lukuun ottamatta –, jota käytetään liikenteeseen merellä tai merikalastukseen ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa, on pakollisen sairausvakuutuksen alainen.

2. Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio voi kuitenkin kansallisessa lainsäädännössä myöntää välttämättömiksi katsottuja poikkeuksia, mikäli koskee:
a) henkilöitä, jotka ovat toimessa julkiselle viranomaiselle kuuluvassa aluksessa, kun alusta ei käytetä kauppamerenkulkuun;
b) henkilöitä, joiden palkka tai tulot ylittävät määrätyn summan;
c) henkilöitä, jotka eivät saa rahapalkkaa;
d) henkilöitä, jotka eivät asu jäsenvaltion alueella;
e) henkilöitä, jotka eivät ole täyttäneet määrättyä ikää tai jotka ovat määrätyn iän ylittäneet;
f) työnantajan perheen jäseniä;
g) luotseja.

2 artikla

1. Vakuutettu, joka sairauden vuoksi on tullut työhön kykenemättömäksi ja menettänyt palkkansa, on oikeutettu rahakorvaukseen ainakin työkyvyttömyysajan ensimmäisiltä kahdeltakymmeneltäkuudelta viikolta tai 180 päivältä, laskettuna ensimmäisestä päivästä, jolta hänellä on oikeus saada korvausta.

2. Oikeus korvaukseen voidaan tehdä riippuvaksi edellä käyvän karenssiajan umpeenkulumisesta ja muutamien päivien odotusajasta, laskettuna työkyvyttömyyden alkamisesta.

3. Korvausta, joka on maksettava tämän sopimuksen mukaisesti, ei saa määrätä pienemmäksi kuin yleistä pakollista sairausvakuutusta koskevissa säännöissä on määrätty, milloin sellainen on olemassa, mutta ei koske merimiehiä.

4. Korvaus voidaan pidättää:
a) niin kauan kuin vakuutettu on aluksessa tai ulkomailla;
b) niin kauan kuin vakuutettu saa ylläpitonsa vakuutuslaitoksen kustannuksella tai yleisistä varoista; kuitenkin voidaan korvaus pidättää vain osittain, kun vakuutettu on perheen huoltaja;
c) niin kauan kuin vakuutettu saman sairauden vuoksi muualta saa raha-avustusta, johon hän on laillisesti oikeutettu; jos tämä avustus on korvausta pienempi, pidätettäköön korvauksesta ainoastaan se osa, joka vastaa nostettua avustusta.

5. Korvausta voidaan alentaa taikka se voidaan kieltää vakuutetulta, jos sairaus on johtunut tahallisesta virheestä, johon hän on tehnyt itsensä syypääksi.

3 artikla

1. Vakuutettu on oikeutettu sairauden alusta ja ainakin sen ajan loppuun, jolta hänelle on tuleva sairausavustusta, saamaan ilmaiseksi täysin pätevän lääkärin hoitoa sekä sopivia lääkkeitä ja muita parannusvälineitä riittävin määrin.

2. Kuitenkin voidaan kansallisessa lainsäädännössä määrätä, että vakuutettu saa itse korvata osan sairaanhoitokuluista.

3. Sairausavustus voidaan jättää antamatta, niin kauan kuin vakuutettu on aluksessa tai ulkomailla.

4. Milloin asianhaarat niin vaativat, voi vakuutuslaitos ryhtyä toimenpiteisiin sairaan ottamiseksi sairaanhoitolaitokseen, jossa tapauksessa hänelle on annettava täydellinen ylläpito sekä tarpeellinen lääkärin- ja muu hoito.

4 artikla

1. Jos vakuutettu on ulkomailla ja on sairauden vuoksi menettänyt oikeutensa palkkaan, riippumatta siitä, oliko se kokonaan tai osittain erääntynyt, on rahakorvaus, johon hän olisi ollut oikeutettu, ellei hän olisi ollut ulkomailla, kokonaan tai osittain maksettava hänen perheelleen, kunnes hän palaa jäsenvaltion alueelle.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä tai hyväksyä seuraavat suoritukset:
a) lisäys 2 artiklassa määrättyyn korvaukseen siinä tapauksessa, että vakuutettu on perheen huoltaja;
b) avustus luonnossa tai rahassa siinä tapauksessa, että sairaus on kohdannut sellaista vakuutetun perheenjäsentä, joka elää hänen taloudessaan ja on hänen huollettavanaan.

5 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä ehdot, joilla vakuutettu nainen, ollessaan jäsenvaltion alueella, on oikeutettu äitiysavustukseen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä ehdot, joilla vakuutetun vaimo, ollessaan jäsenvaltion alueella, on oikeutettu äitiysavustukseen.

6 artikla

1. Vakuutetun kuoltua on rahamäärä, jonka suuruus määrätään kansallisessa lainsäädännössä, maksettava vainajan perheenjäsenille tai käytettävä hautauskustannusten suorittamiseen.

2. Jos on olemassa eläkejärjestelmä kuolleiden merimiesten jälkeenjääneiden hyväksi, ei edellisessä kohdassa mainitun avustuksen maksaminen ole pakollista.

7 artikla

Oikeuden vakuutusetuihin tulee koskea myöskin sairaustapausta, joka sattuu määrätyn ajan kuluessa viimeisen toimen päättymisen jälkeen. Tämä aika on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä siten, että se käsittää sen ajan, joka tavallisesti on kahden peräkkäisen toimeenottamisen välillä.

8 artikla

1. Vakuutettujen ja heidän työnantajiensa on otettava osaa vakuutusjärjestelmän rahoittamiseen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä yleisistä varoista maksettavista raha-avustuksista.

9 artikla

1. Sairausvakuutustoimintaa on itsenäisten laitosten harjoitettava julkisen viranomaisen hallinnollisen ja rahallisen valvonnan alaisena; sanottua toimintaa ei saa harjoittaa ansiotarkoituksessa.

2. Vakuutettujen ja, kun on kysymys vakuutuslaitoksesta, joka lain nojalla on perustettu erikoisesti merimiehiä varten, myöskin työnantajien on otettava osaa vakuutuslaitoksen hoitoon ehdoilla, jotka määrätään kansallisessa lainsäädännössä, jossa myöskin voidaan määrätä muiden sellaisten henkilöiden osanotosta, joita toiminta voi koskea.

3. Kuitenkin voi valtio välittömästi harjoittaa sairausvakuutustoimintaa siinä tapauksessa että ja niin kauan kuin sen harjoittaminen itsehallintoelinten toimesta on kansallisten olosuhteiden vuoksi vaikeata tai mahdotonta.

10 artikla

1. Vakuutetulla tulee olla valitusoikeus riitatapauksissa, jotka koskevat hänen oikeuttaan korvauksiin.

2. Riidat on ratkaistava käyttämällä nopeaa ja vakuutetuille halpaa menetelmää ja on ne sitä varten joko jätettävä erikoistuomioistuimille tai käsiteltävä muulla kansallisessa lainsäädännössä sopivaksi katsotulla tavalla.

11 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei muuta lakia, tuomiota, tapaa tai laivanisännän ja merimiehen välistä sopimusta, joka takaa edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa säädetään.

* * *

12 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

13 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 57

Aluksessa noudatettava työaika ja aluksen miehitys (1936)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1946 yleissopimuksella nro 76, vuonna 1949 yleissopimuksella nro 93 ja vuonna 1958 yleissopimuksella nro 109.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen, julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan, mertakulkevaan, koneelliseen alukseen,
a) joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa;
b) jota ansiotarkoituksessa käytetään tavaran tai matkustajain kuljettamiseen; ja
c) joka suorittaa kansainvälistä matkaa, jolla tarkoitetaan matkaa jonkun maan satamasta saman maan ulkopuolella olevaan satamaan; tällöin on jokaista siirtomaata, merentakaista aluetta, suojeluherruudessa olevaa maata tai yliherruuden alaista tai mandaattialuetta pidettävä eri maana.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta
a) apukoneella varustettuun purjealukseen eikä
b) alukseen, jota käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai muuhun senkaltaiseen tarkoitukseen tahi siihen suoranaisesti liittyvään toimintaan.

3. Jokainen jäsenvaltio voi vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta alueellaan rekisteröidyn aluksen, jota käytetään yksinomaan matkoihin, joilla alus ei käy etäämpänä maasta, josta matka on alkanut, kuin naapurimaiden lähisatamissa, niissä maantieteellisissä rajoissa, jotka
a) on kansallisessa lainsäädännössä selvästi määrätty;
b) koskevat yhdenmukaisesti tämän sopimuksen kaikkien määräysten soveltamista;
c) asianomainen jäsenvaltio ratifioidessaan sopimuksen on tehnyt tiettäväksi ratifiointiin liitetyllä selityksellä, ja
d) on vahvistettu neuvoteltua niiden muiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee.

2 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoittaa
a) ”tonni” bruttovetoisuutta rekisteritonneissa;
b) ”päällystöön kuuluva henkilö” henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan on päällystön asemassa, ei kuitenkaan päällikköä;
c) ”miehistö” muita laivaväen jäseniä kuin päällystöön kuuluvia henkilöitä;
d) ”työaika” aikaa, jolloin laivaväkeen kuuluvan on esimiehen määräyksestä tehtävä työtä aluksen tai laivanisännän lukuun tai oltava esimiehen käytettävissä laivaväen asuntojen ulkopuolella.

II osa
Työaika

3 artikla

Tätä sopimuksen osaa ei sovelleta
a) päällystöön kuuluviin henkilöihin, jotka ovat aluksen osaston esimiehiä eivätkä suorita vartiopalvelusta;
b) radiosähköttäjiin eikä radiopuhelimen hoitajiin;
c) luotseihin;
d) lääkäreihin;

e) sairaanhoitohenkilökuntaan, jota käytetään yksinomaan sairaanhoitoon, eikä sairaalahenkilökuntaan;
f) henkilöihin, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa;
g) henkilöihin, jotka saavat palkkansa yksinomaan voitto-osuutena;
h) henkilöihin, joiden tehtävät koskevat yksinomaan aluksessa olevaa lastia ja jotka tosiasiallisesti eivät ole laivanisännän eivätkä aluksen päällikön palveluksessa;
i) satamatyöläisiin, jotka seuraavat aluksen mukana;
j) laivaväkeen, johon kuuluu yksinomaan laivanisännän perheen jäseniä, niin kuin tämä käsite kansallisessa lainsäädännössä on määrätty.

4 artikla

1. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 2,000 tonnin, ei kansimiehistön työaika, joka on jaettu vartiovuoroihin, saa merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä viittäkymmentäkuutta tuntia viikossa.

2. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, ei päivätyössä olevan kansimiehistön työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa.

3. Tulo- ja lähtöpäivinä saadaan työaikaa pidentää yli sen, mitä 1 ja 2 momentissa määrätään. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, missä määrin ja millä ehdoin tällainen pidennetty työaika on sallittu.

5 artikla

1. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, ei konemiehistön työaika, joka on jaettu vartiovuoroihin, saa merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä viittäkymmentäkuutta tuntia viikossa; kuitenkin saadaan työaikaa pidentää tavanmukaista vartion vaihtoa sekä tuhkan nostamista ja aluksesta heittämistä varten.

2. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, ei päivätyössä olevan konemiehistön työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa.

3. Tulo- ja lähtöpäivinä saadaan työaikaa pidentää yli sen, mitä 1 ja 2 momentissa määrätään. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, missä määrin ja millä ehdoin tällainen pidennetty työaika on sallittu.

6 artikla

1. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 2,000 tonnin, ei kansipäällystön työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä viittäkymmentäkuutta tuntia viikossa.

2. Sen lisäksi saadaan kuitenkin merellä sekä tulo- ja lähtöpäivinä suorittaa merenkulullisia ja toimistotehtäviä yksi tunti vuorokaudessa.

3. Lisäksi saadaan työaikaa tilapäisesti pidentää, kun päällikkö pitää tarpeellisena määrätä kaksi päällystöön kuuluvaa henkilöä samanaikaisesti vartiopalvelukseen; kuitenkaan ei päällystöön kuuluvaa henkilöä tämän kohdan nojalla saa velvoittaa työskentelemään enempää kuin 12 tuntia vuorokaudessa.

4. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, ei päivätyössä olevan kansipäällystön työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa.

5. Tulo- ja lähtöpäivinä saadaan työaikaa kuitenkin pidentää yli sen, mitä 1 ja 4 momentissa määrätään. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, missä määrin ja millä ehdoin tällainen pidennetty työaika on sallittu.

6. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan kansiosaston oppilaisiin.

7 artikla

1. Aluksissa, joissa 16 artiklan mukaan tulee olla kolme tai useampia konemestareita, ei konemestarin työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä viittäkymmentäkuutta tuntia viikossa.

2. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, ei päivätyössä olevien konemestarien työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivänä saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa.

3. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan koneosaston oppilaisiin.

8 artikla

1. Aluksissa, joita tämä sopimus koskee, on seuraavia määräyksiä sovellettava kansi- ja konemiehistöön sekä kansi- ja konepäällystöön, kansi- ja koneosaston oppilaat siihen luettuina, heti, kun merivartionpito satamassa päättyy:

a) työaika ei saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa eikä neljääkymmentäkahdeksaa tuntia viikossa;

b) viikon lepopäivä on otettava huomioon eikä sinä päivänä saa vaatia muuta työtä kuin ylityönä suoritettavaa työtä tai juoksevien ylläpito- tai puhtaanapitotöiden suorittamista; ja tulee kaiken tällaisen työn sisältyä neljänkymmenenkahdeksan tunnin viikkotyöaikaan;

c) kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa voidaan myöntää näistä määräyksistä poikkeuksia siihen miehistöön nähden, joka on välttämätön aluksen ja siinä olevien henkilöiden turvallisuudelle tai lastin säilymiselle.

2. Merivartionpito on säännönmukaisesti lopetettava, jos on tarkoituksena, että alus viipyy satamassa sinne tulonsa jälkeen kauemmin kuin 24 tuntia, ei kuitenkaan, jos päällikkö katsoo, että aluksen turvallisuutta sen johdosta vaarannetaan.

3. Jos merivartiot pysytetään satamassa, on kaikki työ, joka tehdään tämän artiklan 1 momentissa määrätyn tai sallitun työajan yli, pidettävä ylityönä, josta sekä päällystö että miehistö on oikeutettu saamaan korvauksen, lukuun ottamatta kuitenkaan:

a) vartiopalvelusta, joka on pysytetty aluksen turvallisuuden vuoksi, ja

b) vartiopalvelusta, jota suoritetaan kahdentoista tunnin aikana saapumisen jälkeen tai ennen lähtöä.

9 artikla

1. Aluksissa, joihin tätä sopimusta sovelletaan ja joissa on voimassaoleva

a) turvallisuuskirja, joka on annettu ihmishengen turvaamista merellä koskevan kansainvälisen sopimuksen määräysten mukaan, sellaisena kuin tämä kulloinkin on, tahi

b) matkustajain kuljetukseen oikeuttava kirja,

on keittiö- ja intendenttiosastojen miehistön työaika merellä järjestettävä siten, että jokainen siihen kuuluva henkilö saa kahdenkymmenenneljän tunnin aikana vähintään kahdentoista tunnin lepoajan, josta vähintään kahdeksan tunnin tulee olla yhtäjaksoista.

2. Aluksissa, joihin tätä sopimusta sovelletaan, mutta joihin nähden ei ole voimassa kumpaakaan 1 momentissa mainituista todistuksista, ei keittiö- ja intendenttiosastojen miehistön työaika merellä tai tulo- tai lähtöpäivinä saa ylittää kymmentä tuntia vuorokaudessa.

3. Aluksissa, joihin tätä sopimusta sovelletaan, ei keittiö- ja intendenttiosastojen miehistön työaika satamassa saa ylittää kahdeksaa tuntia vuorokaudessa; kuitenkin voidaan kansallisessa lainsäädännössä myöntää tästä poikkeuksia.

10 artikla

1. Miehistö sekä kansi- ja konepäällystö, oppilaat siihen luettuina, voidaan velvoittaa työskentelemään yli sen ajan, joka on määrätty tai sallittu tämän sopimuksen edellisissä artikloissa, ehdolla,

a) että tänä aikana suoritettua työtä pidetään ylityönä, joka oikeuttaa korvaukseen; ja

b) että ylityötä ei suoriteta säännöllisesti.

2. Ylityökorvausten suoritustapa sekä sen laskemisen perusteet on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa.

11 artikla

1. Kuuttatoista vuotta nuorempaa, miehistöön kuuluvaa henkilöä ei saa pitää työssä yöaikana.

2. Sanalla "yöaika" tarkoitetaan tässä vähintään yhdeksän tunnin yhtämittaista ajanjaksoa, joka alkaa ennen ja päättyy jälkeen puoliyön siten, kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään.

12 artikla

Sopimuksen tämän osan määräykset eivät koske

a) työtä, jonka päällikkö katsoo tarpeelliseksi ja välttämättömäksi aluksen, lastin tai aluksessa olevien henkilöiden turvallisuuden vuoksi;

b) työtä, jota päällikkö vaatii avun antamiseksi toiselle alukselle tai henkilölle;

c) katselmuksia eivätkä palosammutus-, pelastusvene- ja muita senkaltaisia harjoituksia, joista määrätään kansainvälisessä sopimuksessa ihmishengen turvaamisesta merellä, sellaisena kuin tämä sopimus kulloinkin kuuluu;

d) ylimääräistä työtä, joka aiheutuu päällystöön tai miehistöön kuuluvan henkilön sairaudesta tai loukkaantumisesta tahi päällystön tai miehistön lukumäärän odottamattomasta vähenemisestä matkan kuluessa;

e) ylimääräistä työtä, joka vaaditaan tulliselvitys-, karanteeni- tai muita terveydenhoitomuodollisuuksia varten;

f) päällystön työtä aluksen keskipäiväaseman määräämiseksi.

III osa
Miehitys

13 artikla

Alus, jonka vetoisuus on yli 700 tonnin on miehistön lukumäärään ja pätevyyteen nähden miehitettävä siten, että

a) ihmishengen turvallisuudelle merellä asetettavat vaatimukset tulevat täytetyiksi ja

b) tämän sopimuksen II osassa olevien määräysten soveltaminen käy mahdolliseksi;

ja on sellaisen aluksen erittäinkin täytettävä ne miehitystä koskevat minimivaatimukset, joista määrätään sopimuksen tässä osassa.

14 artikla

1. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin mutta ei yli 2,000 tonnin, tulee päällikön lisäksi olla ainakin kaksi pätevää perämiestä.

2. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 2,000 tonnin, tulee päällikön lisäksi olla ainakin kolme pätevää perämiestä.

15 artikla

1. Aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700 tonnin, tulee aluksen ollessa merellä kansimiehistön lukumäärän olla niin suuri, että miehistö voidaan jakaa vartioihin, joissa jokaisessa on vähintään kolme miestä.

2. Tarkemmin määrättynä tulee miehistön lukumäärän olla vähintään seuraava:

a) aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700, mutta ei yli 2,000 tonnin: 6;

b) aluksissa, joiden vetoisuus on yli 2,000 tonnin: 9 tai sitä suurempi lukumäärä, joka kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa ehkä on määrätty.

3. Edellisessä momentissa vaaditusta lukumäärästä tulee vähintään seuraavan määrän merimiehiä täyttää 4 momentissa mainitut vaatimukset fyysilliseen kuntoisuuteen ja ammattipätevyyteen nähden:

a) aluksissa, joiden vetoisuus on yli 700, mutta ei yli 2,000 tonnin: 4;

b) aluksissa, joiden vetoisuus on yli 2,000 tonnin: 5 tai sitä suuremman lukumäärän, joka kansallisessa lainsäädännössä tahi työehtosopimuksissa ehkä on määrätty.

4. Ne fyysillistä kuntoisuutta ja ammattipätevyyttä koskevat ehdot, jotka eräiden miehistön jäsenien tulee 3 kohdan mukaan täyttää, ovat seuraavat:
a) 18 vuoden ikä; ja
b) vähintään 3 vuoden meripalvelus kansimiehenä tai asianomaisen viranomaisen antama todistus siitä, että asianomaisen henkilön ammattipätevyys vastaa 3-vuotisessa meripalveluksessa kansimiehenä saavutettua keskipätevyyttä.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä niiden miehistön jäsenten lukumäärä, joilla on meripalvelusta kansimiehenä vähemmän kuin yksi vuosi ja jotka saadaan lukea tässä artiklassa määrättyyn kansimiehistön lukumäärään.

6. Miehistöön kuuluvaa, joka on otettu kaksinaiseen tehtävään ja joka voidaan määrätä suorittamaan muuta kuin kansipalvelusta, ei saa lukea tässä artiklassa tarkoitettuun kansimiehistöön kuuluvaksi.

7. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, onko radiosähköttäjää tai radiopuhelimenhoitajaa pidettävä 6 momenttia sovellettaessa kansimiehistöön kuuluvana.

16 artikla

1. Aluksissa, joihin tätä artiklaa sovelletaan, tulee olla vähintään kolme pätevää konemestaria.

2. Tämä artikla koskee aluksia, joiden
a) vetoisuus on yli 700 tonnin; tai
b) konevoima on yli 800 indikoidun hevosvoiman,
sen mukaan käytetäänkö kansallisessa lainsäädännössä määräämisperusteena tonni- vaiko hevosvoimamäärää.

3. Jokainen jäsenvaltio voi kuitenkin siirtää tämän artiklan määräysten soveltamisen enintään viiden vuoden ajaksi, luettuna tämän sopimuksen voimaantulosta, mikäli koskee jo olemassa olevia aluksia, joiden vetoisuus on enintään 1,500 tonnia tai konevoima enintään 1,000 indikoitua hevosvoimaa, sen mukaan, käyttääkö jäsenvaltio määräämisperusteena tonni- vaiko hevosvoimamäärää.

17 artikla

Jos aluksessa käytettävissä olevan päällystön tai miehistön määrä matkalla sattuneen kuoleman, tapaturman tai muun syyn takia alittaa edellä olevissa artikloissa säädetyn määrän, on päällikön ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa poistettava tämä puute.

IV osa
Yleiset määräykset

18 artikla

Laivanisäntien, päällystön ja merimiesten järjestöjä on, mikäli on kohtuullista ja mahdollista, kuultava tämän sopimuksen määräyksien voimaansaattamista tarkoittavia lakeja ja määräyksiä laadittaessa.

19 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, vastaa sen määräysten soveltamisesta alueellaan rekisteröityihin aluksiin ja sellaisen lainsäädännön voimassapitämisestä, joka
a) säännöstelee laivanisännän ja päällikön vastuun siitä, että sopimuksen määräyksiä noudatetaan;
b) määrää sopivia rangaistuksia niiden rikkomisesta;
c) ylläpitää sopivaa virallista järjestelmää sopimuksen III osan noudattamisen valvomiseksi ennen kuin alus lähtee kotimaan satamasta kansainväliselle matkalle;
d) määrää pitämään päiväkirjaa 10 artiklan mukaisesta ylityöstä ja siitä tulevasta korvauksesta; sekä
e) takaa merimiehille samat keinot ylityökorvauksen saamiseen kuin heillä on saamatta olevan palkan perimiseen.

2. Kun jonkin sataman asianomainen viranomainen saa tietää, että aluksessa, joka on rekisteröity alueella, jossa tämä sopimus on toisen jäsenvaltion ratifioinnin johdosta voimassa, ei ole tämän sopimuksen III osan vaatimaa määrää päällystöä ja miehistöä, on sanotun viranomaisen ilmoitettava siitä tämän jäsenvaltion konsulille.

20 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei muuta lakia, tuomiota, tapaa tai laivanisännän ja merimiehen välistä sopimusta, joka takaa edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa on määrätty.

21 artikla

1. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä olemassa olevat alukset, joiden kohdalta sen alueen asianomainen viranomainen, jossa alus on rekisteröity, kuultuaan niitä järjestöjä, joita asia koskee, katsoo olosuhteet sellaisiksi, ettei uusien asuntojen tai muiden pysyväisten, merimiesten lisääntyneen lukumäärän vaatimien laitosten järjestämistä voida kohtuudella pitää mahdollisena, voidaan vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta.

2. Tällainen poikkeus myönnetään antamalla erivapauskirja, ja on alus katsottava vapautetuksi niistä tämän sopimuksen määräyksistä, jotka nimenomaan mainitaan sanotussa kirjassa; tällainen erivapauskirja on säilytettävä aluksessa.

3. Erivapauskirjaa ei saa antaa pitemmäksi aikaa kuin neljäksi vuodeksi kerrallaan.

4. Jokaisen jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen tämän artiklan määräyksiä, on sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan kansainväliselle työtoimistolle ilmoitettava:
a) tämän artiklan nojalla myönnettäviä poikkeuksia koskevien lakien ja asetusten tekstit;
b) ilmoitus niiden alusten lukumäärästä ja yhteenlasketusta tonnimäärästä, joihin nähden sillä hetkellä on voimassa erivapauskirja; sekä
c) ne myönnettyjä poikkeuksia koskevat huomautukset, jotka laivaisäntien, päällystön tai merimiesten järjestöt ovat tehneet.

* * *

V osa
Loppumääräykset

22 artikla: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

23 - 29 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

24 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä kun on rekisteröity viiden sellaisen jäsenvaltion ratifioinnit, joilla kullakin on vähintään miljoonan tonnin suuruinen kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

26 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että kymmenen vuoden määräaika on kummassakin kohdassa korvattu viiden vuoden määräajalla, eli yleissopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 58

Merityöhön käytettävien lasten minimi-iän vahvistaminen (muutettu, 1936)

Voimaantulopäivä 11.4.1939. Yleissopimus muutettiin vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138, tietyillä edellytyksillä (katso 10 (4) (d) artikla yleissopimuksessa nro 138).
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

1 artikla

"Aluksella" tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaa venettä, alusta tai laivaa, minkälaatuista tahansa, jota käytetään liikenteeseen merellä, sota-alusta kuitenkaan lukuun ottamatta.

2 artikla

1. Viittätoista vuotta nuorempia lapsia älköön käytettäkö työhön muissa aluksissa kuin sellaisissa, joissa pidetään työssä ainoastaan saman perheen jäseniä.

2. Lapseen nähden, joka on täyttänyt 14 vuotta, voidaan kuitenkin kansallisessa lainsäädännössä sallia sellaisen todistuksen antaminen, joka oikeuttaa pitämään aluksessa työssä tällaista lasta, kun koulu- tai muu sopiva kansallisessa lainsäädännössä mainittu viranomainen, ottaen asianmukaisesti huomioon lapsen terveyden ja ruumiinrakenteen sekä toimesta saatavat vastaiset ja välittömät edut, on vakuutettu siitä, että toimi on lapsen etujen mukainen.

3 artikla

2 artiklan määräyksiä ei sovelleta työhön, jota lapsi suorittaa koulu- tai harjoitusaluksessa, jos julkinen viranomainen hyväksyy tämän työn ja valvoo sitä.

4 artikla

Tämän sopimuksen määräysten soveltamisen valvomisen helpottamiseksi on jokainen aluksen päällikkö velvollinen pitämään rekisteriä tai miehistöluetteloa, johon on merkittävä kaikki aluksessa toimessa olevat, kuuttatoista vuotta nuoremmat henkilöt sekä heidän syntymäpäivänsä.

5 artikla

Tämä sopimus ei tule voimaan ennen kuin kansainvälinen työkonferenssi on hyväksynyt sopimusehdotuksen, joka muuttaa lasten minimi-iän vahvistamista teollisuustyössä koskevan sopimuksen (1919), sekä sopimusehdotuksen, joka muuttaa lasten minimi-ikää muussa kuin teollisessa työssä koskevan sopimuksen (1932).

* * *

6 - 12 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 59

Lasten minimi-ikä pääsyä varten teollisuustyöhön (muutettu, 1937)

Voimaantulopäivä 21.2.1941. Yleissopimus muutettiin vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138, tietyillä edellytyksillä (katso 10 (4) (d) artikla yleissopimuksessa nro 138).
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 50/1946.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovellettaessa on "teollisuusyrityksinä" pidettävä varsinkin:
a) kaivoksia, kivilouhimoja ja muita laitoksia mineraalien irrottamiseksi maasta;
b) yrityksiä, joissa esineitä valmistetaan, muutetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, tai valmistetaan myytävään kuntoon tai joissa raaka-aineita muutetaan toisiin muotoihin, tähän luettuna laivanrakennus ja yritykset, jotka suorittavat esineiden hävittämistä, sekä sähkön tai yleensä käyttövoiman tuottaminen, muuntaminen tai siirtäminen;
c) kaikenlaatuisten rakennusten, rautateiden, raitioteiden, satamien, satama-altaiden, aallonmurtajien, kanavien, sisävesiliikennelaitteiden, teiden, tunnelien, siltojen, maasiltojen, likaviemärien, laskuviemärien, kaivojen, lennätin- ja puhelinlaitteiden, sähkölaitosten, kaasu- ja vesilaitosten tai muiden rakennustöiden rakentamis-, uusimis-, kunnossapito-, korjaus-, muutos- tai purkamistöitä sekä edellä mainittujen töiden valmistus- ja perustustöitä;
d) henkilöiden tai tavaroiden kuljettamista maanteitse, rautateitse tai sisävesiteitse, tähän luettuna tavarain käsittely satama-altaissa, ranta- ja lastauslaitureilla sekä varastohuoneissa, kuitenkaan lukuun ottamatta käsinkuljetusta.

2. Jokaisen maan asianomaisen viranomaisen on vahvistettava raja toiselta puolen teollisuuden sekä toiselta puolen kaupan ja maanviljelyksen välillä.

2 artikla

1. Viittätoista vuotta nuorempia lapsia ei saa pitää työssä eivätkä he saa työskennellä julkisissa eikä yksityisissä teollisuusyrityksissä tai sellaisen yrityksen jossakin haarayrityksessä.

2. Kuitenkin voidaan kansallisessa lainsäädännössä sallia lasten pitäminen työssä yrityksissä, joissa työskentelee ainoastaan työnantajan perheen jäseniä, paitsi jos työt laatunsa tai niiden olosuhteiden puolesta, joissa niitä suoritetaan, ovat vaarallisia työssäpidettyjen henkilöiden hengelle, terveydelle tai moraalille.

3 artikla

Tämän sopimuksen määräyksiä ei ole sovellettava työhön, jota lapset suorittavat ammattikouluissa, mikäli tämä työ on julkisen viranomaisen hyväksymää ja valvonnan alaista.

4 artikla

Tämän sopimuksen määräysten noudattamisen valvonnan helpottamiseksi on jokaisessa teollisuusyrityksessä työnantajan pidettävä luetteloa, johon merkitään jokainen hänen työssään oleva, kahdeksaatoista vuotta nuorempi henkilö sekä tämän syntymäaika.

5 artikla

1. Töihin nähden, jotka laatunsa tai olosuhteiden puolesta, joissa niitä suoritetaan, ovat vaarallisia niissä työskentelevien henkilöiden hengelle, terveydelle tai moraalille, on kansallisessa lainsäädännössä joko:
a) määrättävä yksi tai useampia viittätoista vuotta korkeampia ikärajoja nuorten henkilöiden pääsyä varten näihin töihin, tahi;

b) valtuutettava sopiva viranomainen määräämään yksi tai useampia viittätoista vuotta korkeampia ikärajoja nuorten henkilöiden pääsyä varten tällaisiin töihin.

2. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavien vuosiraporttien tulee sisältää täydelliset tiedot siitä ikärajasta tai niistä ikärajoista, jotka kansallisessa lainsäädännössä edellisen momentin a) kohdan mukaisesti on vahvistettu tai niistä toimenpiteistä, joihin asianomainen viranomainen on ryhtynyt lainsäädännön nojalla saman momentin b) kohdassa annetun valtuuden mukaisesti.

* * *

II osa
Erikoismääräyksiä eräitä maita varten

6 - 9 artiklat: Määräyksiä yleissopimuksen soveltamisesta Japanissa, Intiassa ja Kiinassa sekä menettely, jolla näitä määräyksiä muutetaan.

III osa
Loppumääräykset

10 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 62

Turvallisuusmääräykset rakennusteollisuudessa (1937)

Voimaantulopäivä: 4.7.1942. Yleissopimus muutettiin vuonna 1988 yleissopimuksella nro 167, jonka tultua voimaan (11.1.1991) yleissopimus nro 62 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1947.
Hallituksen esitys 50/1946.
Säädöskokoelma 251/1947.
Sopimussarja 6/1947.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1997 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 167.

I osa
Sopimukseen yhtyneiden velvollisuudet

1 artikla

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu pitämään voimassa lainsäädäntöä,

a) joka turvaa tämän sopimuksen II-IV osien yleisten määräysten soveltamisen;

b) minkä nojalla sopivan viranomaisen on annettava asetuksia, jotka, siinä määrin kuin on mahdollista ja toivottavaa, ottaen huomioon maan olosuhteet, saattavat voimaan määräyksiä, jotka ovat samansisältöisiä tai samanarvoisia kuin määräykset malliohjesäännössä, joka on liitetty suositukseen, joka koskee turvallisuusmääräyksiä, (rakennusteollisuus), 1937, tai jonkun muutetun malliohjesäännön määräykset, jota kansainvälinen työkonferenssi myöhemmin voi suositella.

2. Jokainen sellainen jäsenvaltio sitoutuu lisäksi lähettämään joka kolmas vuosi kansainväliselle työtoimistolle raportin, jossa ilmoitetaan, missä laajuudessa on saatettu voimaan sen malliohjesäännön määräyksiä, joka on liitetty suositukseen, joka koskee turvallisuusmääräyksiä (rakennusteollisuus), 1937, tai jonkun muutetun malliohjesäännön määräyksiä, jota kansainvälinen työkonferenssi myöhemmin voi suositella.

2 artikla

1. Lainsäädäntöä, joka turvaa tämän sopimuksen II-IV osien yleisten määräysten soveltamisen, on sovellettava kaikkiin rakennustyömaalla suoritettaviin töihin, jotka koskevat kaikenlaatuista rakennusten rakentamista, korjaamista, muuttamista, kunnossapitoa tai purkamista.

2. Mainitussa lainsäädännössä voidaan sallia, että asianomainen viranomainen, kuultuaan olemassa olevia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, joita asia voi koskea, myöntää poikkeuksia kaikista tai joistakin sen määräyksistä sellaisiin töihin nähden, joita tavallisesti suoritetaan turvallisuuden kannalta kohtuullisen tyydyttävissä olosuhteissa.

3 artikla

Lainsäädännössä, joka turvaa tämän sopimuksen II-IV osien yleisten määräysten soveltamisen sekä asetuksissa, jotka asianomainen viranomainen antaa sen malliohjesäännön voimaansaattamiseksi, joka on liitetty suositukseen, joka koskee turvallisuusmääräyksiä (rakennusteollisuus), 1937, on:

a) vaadittava, että työnantaja saattaa mainitun lainsäädännön ja asetukset kaikkien niiden henkilöiden tietoon, joita ne koskevat, asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla;

b) mainittava ne henkilöt, jotka ovat vastuussa niiden soveltamisesta;

määrättävä sopivia rangaistusseuraamuksia asetettujen velvollisuuksien rikkomisesta.

4 artikla

Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu pitämään voimassa tai vakuuttautumaan siitä, että on olemassa tarkastusjärjestelmä, joka turvaa rakennusteollisuuden turvallisuutta koskevien määräysten tehokkaan soveltamisen.

5 artikla

1. Kun jäsenvaltion alue käsittää laajoja aloja, joissa asianomainen viranomainen väestön harvalukuisuuden tai taloudellisen kehitystason vuoksi katsoo mahdottomaksi soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi viranomainen vapauttaa tällaiset alueet sopimuksen soveltamisesta joko kokonaan tai sellaisin poikkeuksin, jotka hän pitää sopivina erinäisiin paikkakuntiin tai erinäisiin rakennustöihin nähden.

2. Jokaisen jäsenvaltion on ensimmäisessä vuosiraportissaan, joka annetaan tämän sopimuksen soveltamisesta kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti, ilmoitettava jokainen alue, johon nähden se aikoo soveltaa tämän artiklan määräyksiä. Sen jälkeen ei mikään jäsenvaltio voi soveltaa tämän artiklan määräyksiä muilla kuin niillä alueilla, jotka se on täten ilmoittanut.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka on soveltanut tämän artiklan määräyksiä, on seuraavissa vuosiraporteissaan ilmoitettava ne alueet, joihin nähden se luopuu oikeudestaan soveltaa mainittuja määräyksiä.

6 artikla

Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu vuosittain toimittamaan kansainväliselle työtoimistolle viimeiset tilastolliset tiedot niiden tapaturmien luvusta ja luokituksesta, jotka ovat kohdanneet henkilöitä, jotka työskentelevät tämän sopimuksen tarkoittamissa töissä.

II osa
Telineitä koskevia yleisiä määräyksiä

7 artikla

1. Sopivia telineitä on järjestettävä työntekijöille kaikissa sellaisissa töissä, joita ei vaaratta voida suorittaa tikapuilta tai muilla apuneuvoilla.

2. Telineitä ei saa rakentaa, purkaa tai huomattavasti muuntaa, jollei sitä suoriteta:
a) pätevän ja vastuunalaisen henkilön johdolla;
b) mikäli mahdollista käyttämällä päteviä ja tämänlaatuiseen työhön tottuneita työntekijöitä.

3. Kaikki rakennustelineet ja niihin liittyvät laitteet sekä kaikki tikapuut on:
a) tehtävä täysikelpoisesta aineesta;
b) tehtävä tarpeellisen lujiksi ottamalla huomioon niille tuleva kuormitus ja rasitus;
c) pidettävä hyvässä kunnossa.

4. Telineet on pystytettävä siten, ettei mikään niiden osista tavallisessa käytössä saata irtaantua paikaltaan.

5. Telineitä ei saa ylikuormittaa ja kuormitus on jaettava niin tasaisesti kuin mahdollista.

6. Ennen nostolaitteiden asetusta telineille on ryhdyttävä erikoisiin varotoimenpiteisiin telineiden vahvuuden ja vakavuuden varmistamiseksi.

7. Pätevän henkilön on määräaikaisesti tarkastettava telineet.

8. Työnantajan on, ennen kuin hän sallii työntekijäinsä ottaa telineen käytäntöön, vakuuttauduttava siitä, että se täysin vastaa tämän artiklan vaatimuksia katsomatta siihen, onko se heidän pystyttämänsä tai ei.

8 artikla

1. Työskentelylavojen, käyntisiltojen ja portaiden tulee olla:
a) siten rakennetut, ettei mikään niiden osa pääse liiaksi tai epätasaisesti taipumaan;
b) siten rakennetut ja kunnossapidetyt, että ne, ottamalla huomioon olevat olosuhteet, niin paljon kuin mahdollista vähentävät henkilöiden vaaraa kompastua tai liukastua;
c) vapaat kaikista turhaan tilaa ottavista esineistä.

2. Kun työskentelylavojen, käyntisiltojen, työpaikkojen ja portaiden korkeus maasta tai lattiasta on suurempi, kuin mitä kansallisessa lainsäädännössä on määrätty, tulee:
a) jokaisen työskentelylavan tai käyntisillan lattian olla täysin tiiviin, jollei muihin sopiviin toimenpiteisiin turvallisuuden takaamiseksi ole ryhdytty;
b) jokaisen työskentelylavan tai käyntisillan olla riittävän leveän;
c) jokaisen työskentelylavan, käyntisillan, työpaikan tai portaan olla asianmukaisesti aidatun.

9 artikla

1. Jokainen rakennuksen lattian tai työskentelylavan aukko on, paitsi sinä aikana ja niin usein kuin on tarpeen henkilöiden kulkemista tai tavaroiden kuljettamista tai siirtämistä varten, varustettava sopivilla laitteilla, jotta henkilöiden ja esineiden putoaminen estettäisiin.

2. Kun henkilöitä pidetään työssä katoilla, missä henkilöiden tai tavaran putoamisvaara on olemassa korkeudelta, joka on suurempi kuin mitä kansallisessa lainsäädännössä määrätään, on ryhdyttävä sopiviin varotoimenpiteisiin, jotta henkilöiden tai esineiden putoaminen estyisi.

3. On ryhdyttävä sopiviin varotoimenpiteisiin, jotta estettäisiin telineiltä tai muilta työpaikoilta putoavia esineitä osumasta henkilöihin.

10 artikla

1. Turvallisuuden kannalta tyydyttävät pääsymahdollisuudet on järjestettävä jokaiselle työskentelylavalle ja muulle työpaikalle.

2. Jokainen tikapuu on kiinnitettävä tukevasti ja sen on oltava kyllin pitkän, jotta se kaikissa asennoissa, joissa sitä käytetään, tarjoaa varman käden- ja jalansijan.

3. Kaikki paikat, joissa rakennustyötä suoritetaan, ja kulkutiet niihin on riittävästi valaistava.

4. On ryhdyttävä tyydyttäviin varokeinoihin sähkölaitteista johtuvan vaaran ehkäisemiseksi.

5. Työpaikalla olevia rakennusaineita ei saa pinota eikä sijoittaa siten, että ne voivat tuottaa vaaraa ihmisille.

III osa
Nostolaitteita koskevia yleisiä määräyksiä

11 artikla

1. Koneiden ja muiden nostamiseen käytettävien apuneuvojen sekä niiden kiinnitys-, ankkuroimis- ja kannatuslaitteiden tulee olla:
a) mekaaniselta rakenteeltaan hyvät, tehdyt täysikelpoisista aineista, riittävän lujat ja vapaat silminnähtävistä vioista;
b) hyvin hoidetut ja hyvässä käyttökunnossa.

2. Kaikkien köysien, joita käytetään aineiden nostamiseen, laskemiseen tai ripustamiseen, tulee olla tehdyt hyvästä aineesta, riittävän lujat ja vapaat silminnähtävistä vioista.

12 artikla

1. Koneet ja muut nostamiseen käytettävät apuneuvot on tarkastettava ja asianmukaisesti koeteltava, sitten kun ne on asennettu työpaikalle ja ennen kuin ne otetaan käytäntöön, sekä kansallisessa lainsäädännössä määrättävin väliajoin uudelleen tarkastettava niiden käyttöpaikalla.

2. Jokainen ketju, rengas, koukku, sakkeli, pyöriö tai pylpyrä, jota käytetään aineiden nostamiseen, laskemiseen tai ripustamiseen, on tarkastettava määräaikaisesti.

13 artikla

1. Nosturin tai muun nostolaitteen jokaisella hoitajalla tulee olla asianmukainen pätevyys.

2. Ketään henkilöä ei saa käyttää nostolaitteen hoitajana, tähän luettuna telinevintturi, tai antamaan merkkejä tällaisen laitteen hoitajalle, jollei hän ole täyttänyt kansallisessa lainsäädännössä määrättävää ikää.

14 artikla

1. Kuorman nostamiseen, laskemiseen tai ripustamiseen käytetyn jokaisen nostokoneen, ketjun, renkaan, koukun, sakkelin, pyöriön ja pylpyrän suurin sallittava kuormitus on määrättävä sopivilla toimenpiteillä.

2. Jokaiseen nostokoneeseen ja jokaiseen muuhun edellisessä momentissa mainittuun apuneuvoon on merkittävä selvästi sen suurin sallittu kuormitus.

3. Mitä tulee nostokoneisiin, joiden suurin sallittu kuormitus vaihtelee, on jokainen sellainen kuormitus ja olosuhteet, joissa se on sallittu, selvästi merkittävä.

4. Mitään nostokoneen tai tämän artiklan 1 momentissa mainitun apuneuvon osaa ei saa ylikuormittaa paitsi koekuormituksessa.

15 artikla

1. Moottorit, hammaspyörästöt, välivaihdot, sähköjohdot ja muut nostokoneen vaaralliset osat on varustettava tehokkailla suojalaitteilla.

2. Nostolaitteet on varustettava apuvälinein, jotka vähentävät mahdollisimman paljon kuorman putoamisvaaraa sitä laskettaessa tai nostettaessa.

3. On ryhdyttävä sopiviin varotoimenpiteisiin, jotta vähennetään mahdollisimman paljon vaaraa, että joku kuorman osa vahingossa siirtyy paikaltaan sen riippuessa.

IV osa

Yleisiä määräyksiä, jotka koskevat suojalaitteita ja ensi-apua tapaturman sattuessa

16 artikla

1. Kaikki tarpeelliset henkilökohtaiset suojavarusteet on pidettävä työpaikalla työskentelevän henkilökunnan saatavissa ja niiden on aina oltava sellaisessa kunnossa, että ne heti voidaan ottaa käytäntöön.

2. Työntekijöitä on velvoitettava käyttämään varusteita, jotka täten asetetaan heidän käytettävikseen ja työnantajan on valvottava, että asianomaiset työntekijät käyttävät näitä varusteita sopivalla tavalla.

17 artikla

Kun töitä suoritetaan sellaisen paikan läheisyydessä, jossa on olemassa hukkumisvaaraa, on huolehdittava välttämättömistä varusteista, joiden tulee olla helposti saatavissa sekä ryhdyttävä kaikkiin muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin vaaraan joutuneiden henkilöiden nopeaksi pelastamiseksi.

18 artikla

On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin ensiavun antamiseksi kaikenlaatuisissa vammoissa, jotka mahdollisesti voivat sattua työn kestäessä.

V osa

Loppumääräykset

19 - 25 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 63

Työpalkka- ja työaikatilasto tärkeimmissä kaivos- ja tehdasteollisuuksissa, rakennusteollisuus mukaan luettuna, sekä maataloudessa (1938)

Voimaantulopäivä 22.6.1940. Yleissopimus muutettiin vuonna 1985 yleissopimuksella nro 160, jonka tultua voimaan (24.4.1988) yleissopimus nro 63 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1947.
Hallituksen esitys 50/1946.
Säädöskokoelma 252/1947.
Sopimussarja 7/1947.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1988 yleissopimuksen nro 160 tultua voimaan.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu:
a) laatimaan työpalkka- ja työaikatilaston tämän sopimuksen määräysten mukaan;
b) niin pian kuin mahdollista julkaisemaan tämän sopimuksen mukaan laaditut tiedot; ja on jäsenvaltion pyrittävä julkaisemaan tiedot, jotka on kerätty kolmen kuukauden tai lyhyemmin väliajoin, seuraavien kolmen kuukauden aikana ja tiedot, jotka on kerätty kuuden tai kahdentoista kuukauden väliajoin, seuraavien kuuden tai kahdentoista kuukauden kuluessa;
c) mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa ilmoittamaan kansainväliselle työtoimistolle tämän sopimuksen mukaan laaditut tiedot.

2 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi ratifioimiseen liitetyllä ilmoituksella jättää ratifioinnista johtuvan sitoumuksensa ulkopuolelle:
a) joko II, III tai IV osan,
b) tai osat II ja IV,
c) tai osat III ja IV.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka on tehnyt tällaisen ilmoituksen, voi milloin tahansa peruuttaa sen myöhemmin tekemällään ilmoituksella.

3. Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämän artiklan 1 kohdan mukaan tehty ilmoitus on voimassa, on joka vuosi tämän sopimuksen soveltamista koskevassa kertomuksessaan ilmoitettava, missä määrin on edistytty sopimuksen sen tai niiden osien soveltamisessa, jotka on jätetty sitoumuksen ulkopuolelle.

3 artikla

Mikään tämän sopimuksen määräys ei velvoita julkaisemaan tai muuten saattamaan tunnetuiksi lukuja, joka aiheuttaisi yksityistä yritystä koskevien tietojen leviämisen.

4 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu antamaan asianomaisen tilastoviraston tehtäväksi toimeenpanna tutkimuksia, jotka kohdistuvat joko kaikkiin sopimuksen tarkoittamiin työntekijöihin tai edustavaan osaan heistä, hankkiakseen tarpeellisia tietoja sitä tilastoa varten, jonka jäsenvaltio on sitoutunut laatimaan tämän sopimuksen mukaisesti, mikäli virasto ei jo ole saanut näitä tietoja muulla tavalla.

2. Mitään ei tässä sopimuksessa ole tulkittava siten, että jäsenvaltio olisi velvollinen laatimaan tilaston silloin, kun jäsenvaltio tämän artiklan 1 kohdan tarkoittamien tutkimusten jälkeen ei katso olevan mahdollista hankkia välttämättömiä tietoja käyttämättä pakkokeinoja.

II osa

Tilasto kaivos- ja tehdasteollisuuksien keskimääräisistä työansioista ja suoritetuista työtunneista

5 artikla

1. Tilaston keskimääräisistä työansioista ja suoritetuista työtunneista tulee käsittää tärkeimpien kaivos- ja tehdasteollisuuksien työntekijät, rakennusteollisuus mukaan luettuna.

2. Tilasto keskimääräisistä työansioista ja suoritetuista työtunneista on laadittava tietojen pohjalla, jotka kohdistuvat joko kaikkiin tai edustavasti valittuihin yrityksiin ja työntekijöihin.

3. Keskimääräisiä työansioita ja tehtyjä työtunteja koskevassa tilastossa on:
a) esitettävä tiedot erikseen kustakin tärkeimmästä teollisuudesta;
b) lyhyesti ilmoitettava ne teollisuudet tai teollisuushaarat, joita tiedot tarkoittavat.

6 artikla

Keskimääräisiä työansioita koskevan tilaston on käsitettävä:
a) kaikenlaiset työssäolevien henkilöiden työnantajalta saamat käteissuoritukset ja palkkiot;
b) kaikki sellaiset työssäolevien henkilöiden suoritettavat maksut, kuten sosiaalivakuutusmaksut, jotka työnantaja palkanmaksussa pidättää;
c) työssäolevien henkilöiden julkisille viranomaisille suoritettavat verot, jotka työnantaja palkanmaksussa pidättää.

7 artikla

Niissä maissa ja teollisuuksissa, joissa luontoisedut, kuten vapaasti tai alennettuun hintaan luovutettu asunto, ravintoaineet tai polttopuut, edustavat huomattavaa osaa työssäolevien työntekijäin koko palkasta, on tilastoa keskimääräisestä työansiosta täydennettävä tiedoilla näistä luontoiseduista ja, mikäli mahdollista, arvioitava niiden raha-arvo.

8 artikla

Keskimääräisiä työansioita koskevaa tilastoa on täydennettävä, mikäli mahdollista, tiedoilla, jotka koskevat kaikkien maksettujen perhelisien keskimääräistä suuruutta kutakin työssäolevaa henkilöä kohden tilaston käsittämänä ajanjaksona.

9 artikla

1. Keskimääräisiä työansioita koskevan tilaston tulee kohdistua keskimääräiseen työansioon tuntia, päivää, viikkoa tai muuta tavanmukaista ajanjaksoa kohden.

2. Kun keskimääräisiä työansioita koskeva tilasto kohdistuu keskiansioon päivää, viikkoa tai muuta tavanmukaista ajanjaksoa kohden, tulee suoritettuja työtunteja koskevan tilaston tarkoittaa samaa ajanjaksoa.

10 artikla

1. Keskimääräistä työansiota ja suoritettuja työtunteja koskeva, 9 artiklassa mainittu tilasto on laadittava kerran vuodessa ja, jos mahdollista, lyhyemmin väliajoin.

2. Joka kolmas vuosi ja, mikäli mahdollista, lyhyemmin väliajoin, on keskimääräisiä työansioita ja, mikäli mahdollista myös suoritettuja työtunteja koskeva tilasto täydennettävä erikoisilla kumpaakin sukupuolta sekä täysi-ikäisiä ja nuoria henkilöitä koskevilla tiedoilla. Kuitenkaan ei ole välttämätöntä kerätä näitä erikoistietoja niistä teollisuuksista, joissa työntekijät, vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta, ovat samaa sukupuolta tai kuuluvat samaan kahdesta mainitusta ikäluokasta, taikka kerätä suoritettuja työtunteja koskevia erikoistietoja mies- ja naispuolisista tai täysi-ikäisistä ja nuorista henkilöistä niissä teollisuuksissa, joissa normaalityöaika ei vaihtele sukupuolen tai iän mukaan.

11 artikla

Kun keskimääräisiä työansioita ja suoritettuja työtunteja koskeva tilasto ei tarkoita koko maata, vaan ainoastaan määrättyjä alueita, kaupunkeja tai teollisuuskeskuksia, on nämä alueet, kaupungit tai keskukset, mikäli mahdollista, ilmoitettava.

12 artikla

1. Indeksiluvut työansioiden yleisestä kehityksestä tuntia ja, jos mahdollista, päivää, viikkoa tai muuta käytettyä ajanjaksoa kohden, on laskettava niin säännöllisesti ja niin lyhyin väliajoin kuin mahdollista sopimuksen tämän osan mukaisesti laaditun tilaston perusteella.

2. Näitä indeksilukuja laskettaessa on otettava huomioon m.m. eri teollisuuksien suhteellinen merkitys.

3. Näitä indeksilukuja julkaistaessa on esitettävä tietoja niiden laskemisessa käytetystä menetelmästä.

III osa

Kaivos- ja tehdasteollisuuksien aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskeva tilasto

13 artikla

Aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskeva tilasto on laadittava edustavasti valituista, tärkeimmistä kaivos- ja tehdasteollisuuksista, rakennusteollisuus mukaan luettuna.

14 artikla

1. Aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevassa tilastossa on ilmoitettava ne palkkamäärät ja se työaika,

a) jotka on vahvistettu lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla tai välitystuomioilla taikka niiden soveltamisella;

b) joista on saatu tiedot työnantaja- ja työntekijäjärjestöiltä, laitoksilta, joissa nämä molemmat asiapuolet ovat edustettuina, taikka sopivista tietolähteistä, milloin palkkamääriä ja työaikaa ei ole vahvistettu lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla tai välitystuomioilla taikka niiden soveltamisella.

2. Aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevassa tilastossa on ilmoitettava tietojen laatu ja alkuperä sekä tarkoittavatko tiedot palkkamääriä ja työaikaa, jotka on vahvistettu lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomioilla tai niiden soveltamisella, vaiko palkkamääriä ja työaikaa, jotka on vahvistettu työnantajain ja työntekijäin välisillä yksityissopimuksilla.

3. Kun aikapalkkamäärät tarkoittavat minimipalkkamääriä (muita kuin laissa säädettyjä) tai standardipalkkoja, tyypillisiä tai juoksevia palkkamääriä tai muita niihin verrattavia palkkamääriä, on näiden termien merkitys tarkemmin selitettävä.

4. Milloin “normaalityöaikaa” ei ole vahvistettu lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomioilla tai niiden soveltamisella, tarkoittaa tämä sitä tuntilukua päivää, viikkoa tai muuta ajanjaksoa kohden, jonka yli suoritetusta työstä maksetaan korvaus ylityötaksan mukaan tai joka muodostaa poikkeuksen yrityksen säännöistä tai tavasta kysymyksessäoleviin työntekijäryhmiin nähden.

15 artikla

1. Aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevassa tilastossa on esitettävä:

a) väliajoin, jotka eivät ylitä kolmea vuotta, erikoistietoja tärkeimmistä ammateista lukuisissa edustavissa teollisuuksissa;

b) ainakin kerran vuodessa ja, mikäli mahdollista, useamminkin erikoistietoja tärkeimmistä ammateista mainituissa edustavissa teollisuuksissa.

2. Aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevat tiedot on, mikäli mahdollista, esitettävä samaa ammattiryhmitystä noudattaen.

3. Erikoistietoja on annettava, kun tilaston pohjana käytetyistä tietolähteistä ei ilmene niitä ammatteja, joihin palkkamääriä tai työaikaa sovelletaan, vaan ne vahvistavat eri aikapalkkamäärät tai normaalityöajan muunlaisille työntekijäryhmille (kuten ammattitaitoisille, puoleksi ammattitaitoisille tai ammattitaidottomille työntekijöille) tai vahvistavat normaalityöajan erilaatuisille yrityksille tai yrityksen haaroille.

4. Kun ne työntekijäryhmät, joista annetaan tietoja, eivät vastaa eri ammatteja, on kunkin ryhmän toimiala ilmoitettava, mikäli tilaston pohjana käytetyistä tietolähteistä on saatavissa tarpeellisia tietoja tässä suhteessa.

16 artikla

Kun aikapalkkamääriä koskevasta tilastosta ei ilmene tuntipalkkamääriä, vaan palkkamäärät päivää, viikkoa tai muuta tavanmukaista ajanjaksoa kohden:

a) tulee normaalityöaikaa koskevan tilaston kohdistua samaan ajanjaksoon;

b) on jäsenvaltion annettava kansainväliselle työtoimistolle kaikki tarpeelliset tiedot palkan laskemiseksi tuntia kohden.

17 artikla

Kun tilaston pohjana käytetyistä tietolähteistä on saatavissa erikoistietoja sukupuoli- ja ikäryhmittäin, on aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevassa tilastossa esitettävä erikseen tiedot kummastakin sukupuolesta sekä täysi-ikäisistä ja nuorista henkilöistä.

18 artikla

Kun aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskeva tilasto ei tarkoita koko maata, vaan ainoastaan määrättyjä alueita, kaupunkeja tai teollisuuskeskuksia, on nämä alueet, kaupungit tai teollisuuskeskukset, mikäli mahdollista, ilmoitettava.

19 artikla

Kun aikapalkkamääriä ja normaalityöaikaa koskevan tilaston pohjana käytetyt tietolähteet sisältävät tietoja tässä suhteessa, on tilastossa, joka laaditaan väliajoin, jotka eivät ylitä kolmea vuotta, ilmoitettava:

a) mahdollisen lomakorvauksen määrät;

b) mahdollisten perhelisien määrät;

c) niiden normaalipalkkamäärien palkka-asteikko tai prosenttilisäykset, joita sovelletaan ylityötunteihin;

d) sallittujen ylityötuntien luku.

20 artikla

Niissä maissa ja niissä teollisuuksissa, joissa luontoisedut, kuten vapaasti tai alennettuun hintaan luovutettu asunto, ravintoaineet tai polttoaineet, muodostavat huomattavan osan työssäolevien työntekijäin koko palkasta, on palkkamäärätilastoa täydennettävä näitä luontoisetuja koskevilla tiedoilla ja, mikäli mahdollista, arviolla niiden raha-arvosta.

21 artikla

1. Tunti- ja viikkopalkkamäärien yleistä kehitystä osoittavat vuotuiset indeksiluvut on laskettava tämän sopimuksen tämän osan mukaisesti laaditun tilaston perusteella ja tarpeen vaatiessa täydennettävä muilla saatavissaolevilla tiedoilla (esim. tiedoilla urakkapalkkamäärien vaihteluista).

2. Kun palkkamääräindeksi lasketaan vain joko päivää tai viikkoa kohden, on normaalityöajan vaihteluja osoittava indeksiluku laskettava samalla perusteella.

3. Näitä indeksilukuja laskettaessa, on asianmukaisesti otettava huomioon m.m. eri teollisuuksien suhteellinen merkitys.

4. Näitä indeksilukuja julkaistaessa on esitettävä tietoja niiden laskemisessa käytetystä menetelmästä.

IV osa
Maatalouden työpalkkoja ja työaikaa koskeva tilasto

22 artikla

1. Tilastoa on laadittava maataloudessa työskentelevien työntekijäin palkoista.

2. Maatalouden työpalkkatilasto:
a) on laadittava väliajoin, jotka eivät ylitä kahta vuotta;
b) sen tulee käsittää tietoja erikseen jokaisesta tärkeimmästä osasta maata;
c) siinä on tarpeen vaatiessa ilmoitettava niiden luontoisetujen laatu (asunto mukaan luettuna), jotka mahdollisesti täydentävät rahapalkkaa, ja, mikäli mahdollista, näiden luontoisetujen arvioitu raha-arvo.

3. Maatalouden työpalkkatilastoa on täydennettävä tiedoilla:
a) niistä maataloustyöntekijäryhmistä, joihin tilasto kohdistuu;
b) tilaston perustana olevien tietojen laadusta ja alkuperästä;
c) tilaston laatimisessa käytetyistä menetelmistä;
d) mikäli mahdollista, kysymyksessä olevien työntekijäin normaalityöajasta.

V osa
Erinäisiä määräyksiä

23 artikla

1. Kun johonkin jäsenvaltioon kuuluu laajoja alueita, joissa joko sen vuoksi, että tarpeellisten hallintoelinten luominen tuottaa vaikeuksia taikka asutuksen harvuus tai taloudellisen kehityksen tila tekevät mahdottomaksi laatia tämän sopimuksen määräysten mukaista tilastoa, on jäsenvaltio oikeutettu jättämään mainitut alueet joko kokonaan tai osittain tämän sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle.

2. Jokaisen jäsenvaltion on ensimmäisessä vuosiraportissaan, joka kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annetaan tämän sopimuksen soveltamisesta, ilmoitettava jokainen alue, jonka suhteen jäsenvaltio aikoo soveltaa tämän artiklan määräyksiä. Myöhemmin ei mikään jäsenvaltio voi soveltaa tämän artiklan määräyksiä muilla kuin niillä alueilla, jotka se on näin ilmoittanut.

3. Jokainen jäsenvaltio, joka on soveltanut tämän artiklan määräyksiä, voi seuraavissa vuosiraporteissaan ilmoittaa ne alueet, joiden suhteen jäsenvaltio luopuu oikeudesta käyttää mainittuja määräyksiä.

24 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvosto voi, hankittuaan teknillisiä lausuntoja, jotka se katsoo tarpeellisiksi, esittää järjestön jäsenvaltioille ehdotuksia, jotka tarkoittavat tämän sopimuksen mukaan laaditun tilaston parantamista tai kehittämistä tai sen saattamista vertailukelpoiseksi eri maiden kesken.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu:
a) alistamaan asianomaisen tilastoviranomaisen harkittavaksi jokaisen tällaisen ehdotuksen, joka on lähetetty työtoimiston hallintoneuvoston jäsenelle;
b) ilmoittamaan tämän sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan, missä määrin tällainen ehdotus on johtanut johonkin toimenpiteeseen.

* * *

VI osa
Loppumääräykset

25 - 31 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 68

Laivaväen ruoanpito aluksessa (1946)

Voimaantulopäivä 24.3.1957.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

1 artikla

1. Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, on vastuussa tyydyttävän muonituksen ja ruoanpidon järjestämisestä laivaväelle mertakulkevissa, julkisen yhteisön tai yksityisen omistamissa aluksissaan, joita käytetään ansiotarkoituksessa lastin tai matkustajien kuljetukseen ja jotka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä tai, sellaisen lainsäädännön puuttuessa, työnantajain ja työntekijäin välisissä työehtosopimuksissa on määriteltävä, mitä aluksia tai aluslajeja on pidettävä mertakulkevina tämän sopimuksen tarkoittamassa mielessä.

2 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia seuraavista tehtävistä, ellei niistä ole tyydyttävästi huolehdittu työehtosopimusten perusteella:
a) muona- ja vesivaroja sekä ruoanpitoa samoin kuin keittiöiden ja muiden talousosaston tilojen, varastosuojat ja jäähdytyshuoneet näihin luettuina, rakennetta, sijaintia, tuuletusta, lämmitystä, valaistusta, vesijohtojärjestelmää ja varustusta koskevien määräysten laatimisesta ja soveltamisesta;
b) muona- ja vesivarojen samoin kuin aluksessa olevien muonavarojen varastoimista, käsittelyä ja valmistusta varten tarkoitettujen suojien, laitteiden ja varusteiden tarkastamisesta;
c) todistusten antamisesta sellaisille taloushenkilökunnan jäsenille, joiden tulee omata määrätty pätevyys;
d) tyydyttävän muonituksen ja ruoanpidon takaavien menetelmien tutkimisesta sekä sellaisia menetelmiä koskevan opetus- ja propagandatoiminnan harjoittamisesta.

3 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee toimia läheisessä yhteistyössä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen sekä ravinto- ja terveyskysymyksiä hoitavien kansallisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, ja voi se tarpeen vaatiessa käyttää hyväkseen tällaisten viranomaisten apua.

2. Eri viranomaisten toiminnan tulee olla sopivasti yhtenäistetty siten, että vältetään sekaannusta tai epävarmuutta toimialoilla.

4 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla vakituinen pätevä henkilökunta, tarkastajat mukaan luettuina.

5 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion tulee pitää voimassa ruoanpitoa koskevaa lainsäädäntöä, joka on tarkoitettu takaamaan 1 artiklassa mainittujen alusten laivaväen terveyden ja hyvinvoinnin.

2. Tässä lainsäädännössä on vaadittava:
a) sellaisten muona- ja vesivarojen hankinta, että ne, ottaen huomioon laivaväen suuruus sekä matkan kestämisaika ja luonne, ovat sopivia määrään, ravintoarvoon, laatuun ja vaihteluun nähden;
b) talousosaston järjestely ja varustaminen jokaisessa aluksessa siten, että laivaväelle voidaan tarjota tyydyttävät ateriat.

6 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä asianomainen viranomainen tarkastamaan:

a) muona- ja vesivarat;
b) kaikki muonan ja veden varastoimiseen ja käsittelyyn käytettävät tilat ja varusteet;
c) keittiö- ja muut varusteet, joita käytetään aterioiden valmistukseen ja tarjoiluun; ja
d) taloushenkilökunnan pätevyys, mikäli siitä on edellä mainitussa lainsäädännössä määrätty.

7 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä tai, sellaisen lainsäädännön puuttuessa, työnantajain ja työntekijäin välisissä työehtosopimuksissa on määrättävä, että päällikkö tai hänen tarkoitusta varten erikoisesti valtuuttamansa, päällystöön kuuluva henkilö, yhdessä talousosaston vastuunalaisen jäsenen kanssa tarkastaa merellä määrätyin väliajoin:

a) muona- ja vesivarat;
b) kaikki tilat ja varusteet, joita käytetään muonan ja veden varastoimiseen ja käsittelyyn samoin kuin keittiö- ynnä muut varusteet, joita käytetään aterioiden valmistukseen ja tarjoiluun.

2. Jokaisen sellaisen tarkastuksen tuloksesta on tehtävä kirjallinen merkintä.

8 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä säädetyn miehistömäärän tai -osan tekemän tai laivanvarustajain tai merenkulkijain tunnustetun järjestön puolesta tehdyn kirjallisen valituksen perusteella tulee rekisteröimisalueen asianomaisen viranomaisen edustajien suorittaa erityinen tarkastus. Viivytyksen välttämiseksi aluksen lähdössä on sellaiset valitukset esitettävä mahdollisimman aikaisin ja viimeistään kaksikymmentäneljä tuntia ennen aluksen määrättyä lähtöaikaa satamasta.

9 artikla

1. Tarkastajilla tulee olla valta esittää ehdotuksia aluksen omistajalle tai päällikölle tai muulle vastuunalaiselle henkilölle ruoanpidon tason parantamiseksi.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä rangaistus:

a) laivanisännän, päällikön, laivaväkeen kuuluvan tai muun vastuunalaisen henkilön laiminlyönnistä noudattaa voimassa olevan kansallisen lainsäädännön määräyksiä; ja
b) yrityksestä estää tarkastajaa suorittamasta tehtäviään.

3. Tarkastajien tulee säännöllisesti esittää asianomaiselle viranomaiselle yhdenmukaisille kaavakkeille laaditut selostukset työstään ja sen tuloksista.

10 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on laadittava vuosiselostus.

2. Vuosiselostus on julkaistava mahdollisimman pian sen vuoden päätyttyä, jota se tarkoittaa, ja on sen oltava kaikkien asianomaisten elinten ja henkilöiden helposti nähtävissä.

3. Vuosiselostuksesta on kappaleita toimitettava Kansainväliselle työtoimistolle.

11 artikla

1. Mertakulkevien alusten talousosaston palvelukseen aikoville on järjestettävä opetuskursseja hyväksytyissä kouluissa tai muulla sekä laivanvarustajain että merenkulkijain järjestöjen hyväksymällä tavalla.

2. Koulutetuille henkilöille on järjestettävä mahdollisuus täydennyskursseilla saattaa tietonsa ja ammattitaitonsa ajanmukaiselle tasolle.

12 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on kerättävä ajanmukaiset tiedot ravitsemisesta sekä muonan osto-, varastoimis-, säilöimis-, valmistamis- ja tarjoilumenetelmistä, erikoisesti mitä tulee ruoanpidon vaatimuksiin aluksessa.

2. Nämä tiedot on maksuttomasti tai kohtuullisin kustannuksin saatettava alusten muonavarojen ja varusteiden valmistajien sekä kauppiaiden, alusten päälliköiden, stuerttien ja kokkien samoin kuin laivanvarustajain ja merenkulkijain ja yleensä heidän järjestöjensä käytettäviksi; tätä tarkoitusta varten on käytettävä sopivia tapoja tietojen levittämiseksi julkisuuteen, kuten käsikirjoja, lentokirjasia, julisteita, taulukoita tai ilmoittamista ammatillisissa aikakauslehdissä.

3. Asianomaisen viranomaisen tulee julkaista ohjeita ravintoaineiden tuhlaamisen välttämiseksi, asianmukaisen puhtauden ylläpitämisen helpottamiseksi ja mahdollisimman edullisten työtapojen saavuttamiseksi.

13 artikla

Asianomaisen viranomaisen tehtävistä, jotka koskevat todistusten antamista talousosaston henkilökunnalle ja tietojen keräämistä ja jakelua, voidaan mikä tahansa hoitaa siirtämällä työ tai osa siitä keskusjärjestölle tai viranomaiselle, joka hoitaa samanlaisia tehtäviä merenkulkijoihin nähden.

* * *

14, 16 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

15 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona yhdeksässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin viidellä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 69

Laivakokkien pätevyystodistus (1946)

Voimaantulopäivä 22.4.1953.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee mertakulkevia, julkisen yhteisön tai yksityisen omistamia aluksia, joita ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen ja jotka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä tai, sellaisen lainsäädännön puuttuessa, työnantajain ja työntekijäin välisissä työehtosopimuksissa on määriteltävä, mitä aluksia tai aluslajeja on pidettävä mertakulkevina tämän sopimuksen tarkoittamassa mielessä.

2 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "laivakokilla" henkilöä, joka on välittömästi vastuussa laivaväen aterioiden valmistamisesta.

3 artikla

1. Alukseen, johon tätä sopimusta sovelletaan, älköön laivakokiksi otettako henkilöä, ellei hänellä ole seuraavien artiklain määräysten mukaisesti myönnettyä laivakokin pätevyystodistusta.

2. Jos asianomaisen viranomaisen mielestä pätevyystodistuksen omaavista laivakokeista on puute, voi sanottu viranomainen myöntää poikkeuksia tämän artiklan määräyksistä.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin tutkintojen pitämiseksi ja pätevyystodistusten antamiseksi.

2. Kenellekään älköön myönnettäkö pätevyystodistusta, ellei hän:
a) ole saavuttanut asianomaisen viranomaisen määräämää alinta ikärajaa;
b) ole palvellut merellä asianomaisen viranomaisen määräämää vähintä aikaa; ja
c) ole suorittanut asianomaisen viranomaisen määräämää tutkintoa.

3. Määrättyyn tutkintoon tulee kuulua käytännöllinen koe tutkittavan ruoanvalmistustaidosta; sen tulee myöskin käsittää koe hänen tiedoistaan ruoka-aineiden ravintoarvosta, vaihtelevien ja oikein harkittujen ruokalistojen kokoonpanosta sekä muonavarojen käsittelystä ja varastoimisesta aluksessa.

4. Määrätyn tutkinnon voi pitää ja pätevyystodistukset antaa joko asianomainen viranomainen välittömästi tai, sen valvonnan alaisena, kokkien koulutukseen hyväksytty koulu tai muu hyväksytty elin.

5 artikla

Tämän sopimuksen 3 artiklaa on sovellettava enintään kolmen vuoden pituisen ajanjakson kuluttua siitä päivästä, jona sopimus tulee voimaan sillä alueella, missä alus on rekisteröity; milloin merimies voi todistaa suorittaneensa tyydyttävästi kahden vuoden palveluksen kokkina ennen edellä mainitun ajanjakson päättymistä, voidaan kansallisessa lainsäädännössä määrätä sellaisesta palveluksesta annettu todistus rinnastettavaksi pätevyystodistukseen.

6 artikla

Asianomainen viranomainen voi määrätä muissa maissa annetut pätevyystodistukset hyväksyttäviksi.

* * *

7, 9 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

8 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona yhdeksässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin viidellä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 70

Merenkulkijain sosiaalinen turvallisuus (1946)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1987 yleissopimuksella nro 165, jonka tultua voimaan (2.7.1992) yleissopimus nro 70 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

1 artikla

1. Tässä sopimuksessa:
a) ”merenkulkija” käsittää jokaisen henkilön, joka on toimessa jossakin mertakulkevassa aluksessa, sota-alusta lukuun ottamatta, joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa;
b) sanalla ”huollettava” on oleva se merkitys, joka sille kansallisessa lainsäädännössä annetaan;
c) ”kotiuttaminen” tarkoittaa kuljettamista satamaan, mihin merenkulkijalla kansallisen lainsäädännön mukaisesti on oikeus tulla palautetuksi.

2. Jokainen jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössä tehdä tarpeelliseksi katsomiaan poikkeuksia mitä tulee:
a) henkilöihin, jotka ovat toimessa:
(i) julkisen viranomaisen aluksissa, milloin niitä ei käytetä kauppamerenkulkuun;
(ii) kalastusveneissä rannikolla;
(iii) alle 25 rekisteritonnin bruttovetoisissa aluksissa;
(iv) alkeellista rakennetta olevissa puisissa aluksissa, kuten dhows ja junks;
(v) Intiassa rekisteröidyissä kotimaan liikenteen (home trade) aluksissa, joiden bruttovetoisuus ei ylitä 300 rekisteritonnia, enintään viiden vuoden aikana siitä päivästä, jona tämän sopimuksen ratifiointi Intiassa on rekisteröity;
b) laivanisännän perheen jäseniin;
c) luotseihin, jotka eivät kuulu laivaväkeen;
d) henkilöihin - ei kuitenkaan radiosähköttäjiin ja taloushenkilökuntaan - jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanisäntä;
e) henkilöihin, jotka ovat toimessa satamassa, mutta jotka varsinaisesti eivät ole toimessa aluksen ollessa merellä;
f) kansallisen julkisen viranomaisen palveluksessa oleviin palkattuihin toimihenkilöihin, jotka ovat oikeutetut vähintään yhtä suuriin etuuksiin kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään;
g) henkilöihin, jotka eivät saa työstään palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan;
h) henkilöihin, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa.

3. Milloin jokin tämän sopimuksen määräämä etuus varataan muulla tavalla kuin laivanisännän vastuuta merenkulkijain sairaus-, tapaturma- tai kuolemantapauksessa koskevan kansallisen lainsäädännön nojalla, voidaan kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa tehdä muitakin tarpeellisina pidettäviä poikkeuksia mitä tulee oikeuteen saada sellainen etuus ja velvollisuuteen suorittaa maksuja, kun kysymyksessä ovat:
a) henkilöt, jotka saavat palkkansa yksinomaan voitto-osuutena;
b) henkilöt, jotka ovat toimessa kalastusaluksissa, joihin nähden ei jo ole myönnetty poikkeusta tämän artiklan 2. a) (ii) kohdassa, tai hylkeenpyyntiin käytettävissä aluksissa;
c) henkilöt, jotka ovat toimessa valaanpyynti-, keittimö- tai kuljetusaluksissa tai muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, joista määrätään merenkulkijain järjestön tekemässä palkkaa, työaikaa ja muita ehtoja koskevassa erityisessä valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa tarkoittavassa työehtosopimuksessa;
d) henkilöt, jotka ovat toimessa aluksissa, joita ei käytetä lastin tai matkustajien kuljetukseen ansiotarkoituksessa;
e) henkilöt, jotka ovat toimessa alle 200 rekisteritonnin bruttovetoisissa aluksissa.

2 artikla

1. Merenkulkijain ja heidän huollettaviensa, jotka asuvat ja oleskelevat jäsenvaltion alueella, tulee merenkulkijain toimen nojalla jäsenvaltion alueella rekisteröidyssä aluksessa olla oikeutetut seuraaviin etuuksiin:

a) merenkulkijain tulee olla oikeutetut sairashuoltoon, joka myöntämisehtoihin, laajuuteen ja jatkumisaikaan nähden on vähintään yhtä edullinen kuin se, johon teollisuustyöntekijät ovat oikeutetut; elleivät teollisuustyöntekijät ole oikeutettuja sairashuoltoon tulee merenkulkijain kuitenkin olla oikeutetut asianmukaiseen ja riittävään sairashuoltoon;

b) työkyvyttömyyden (olkoonpa tähän syynä työtapaturma tai ei) ja työttömyyden sattuessa sekä vanhuuden tullessa tulee merenkulkijain olla oikeutetut raha-avustuksiin, jotka myöntämisehtoihin, määrään ja jatkumisaikaan nähden ovat vähintään yhtä edulliset kuin ne, joihin teollisuustyöntekijät ovat oikeutetut; elleivät teollisuustyöntekijät ole oikeutettuja raha-avustuksiin työkyvyttömyyden sattuessa (olkoonpa tähän syynä tapaturma tai ei), tulee merenkulkijain olla oikeutettuja tällaisiin avustuksiin, ja tulee niiden, ottaen huomioon alueen elintaso, vastata heidän ja heidän huollettaviensa tarpeita;

c) merenkulkijan huollettavien tulee olla oikeutetut sairashuoltoon, joka myöntämisehtoihin, laajuuteen ja jatkumisaikaan nähden on vähintään yhtä edullinen kuin se, johon teollisuustyöntekijäin huollettavat ovat oikeutetut;

d) merenkulkijan kuolemantapauksessa tulee hänen huollettaviensa olla oikeutetut raha-avustuksiin, jotka myöntämisehtoihin, määrään ja jatkumisaikaan nähden ovat vähintään yhtä edulliset kuin ne, joihin teollisuustyöntekijäin huollettavat ovat oikeutetut; elleivät teollisuustyöntekijäin huollettavat ole työntekijän kuolemantapauksessa oikeutettuja raha-avustuksiin, tulee merenkulkijain huollettavien olla oikeutettuja tällaisiin avustuksiin, ja tulee niiden, ottaen huomioon alueen elintaso, vastata heidän tarpeitaan.

2. Milloin merenkulkijain ja heidän huollettaviensa sairashuollosta tai raha-avustuksista on määrätty jossakin erityisessä järjestelmässä, on sellaiset erityiset määräykset (muut kuin laivanisännän vastuusta johtuvat) sopivasti yhtenäistettävä sellaisen järjestelmän kanssa tai sisällytettävä järjestelmään, jota sovelletaan teollisuustyöntekijöihin ja heidän huollettaviinsa ja joka määrää myöntämisehtoihin, laajuuteen tai määrään ja jatkumisaikaan nähden vähintään yhtä edulliset, vastaavat avustukset.

3 artikla

1. Aluksen rekisteröimisalueella asuvan merenkulkijan, joka jätetään toiselle alueelle aluksen palveluksessa sattuneen tapaturman tai sairauden takia, jos sairaus ei ole hänen tahallisesti aiheuttamansa, tulee olla oikeutettu:

a) asianmukaiseen ja riittävään sairashuoltoon, kunnes hän on parantunut tai sitä ennen kotiutettu;

b) elatukseen ja asuntoon, kunnes hän kykenee hankkimaan sopivan toimen tai hänet on sitä ennen kotiutettu; ja

c) kotiuttamiseen.

2. Sellaisen merenkulkijan tulee lisäksi olla oikeutettu korvaukseen, joka vastaa 100 % hänen palkastaan (lisiä huomioon ottamatta), kunnes hän kykenee hankkimaan sopivan toimen tai kunnes hänet on kotiutettu tai kunnes kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa määrätty ajanjakso, pituudeltaan vähintään kaksitoista viikkoa, on kulunut, mikä tahansa näistä vaihtoehdoista ensin toteutuu. Jos määrätty ajanjakso päättyy, ennen kuin merenkulkija kykenee saamaan sopivan toimen tai hänet kotiutetaan, tulee hänen tai hänen huollettaviensa olla oikeutetut kaikkiin pakollisiin sosiaalivakuutus- tai työtapaturmien korvausjärjestelmän mukaisiin etuuksiin, jotka olisi maksettava, jos merenkulkija olisi aluksen rekisteröimisalueella. Kaikenlainen merenkulkijalle tai hänen huollettavalleen sellaisen järjestelmän nojalla ennen määrätyn ajanjakson päättymistä suoritettu hyvitys voidaan vähentää mainitusta korvauksesta.

4 artikla

Tapauksissa, joissa henkilö, lakattuaan olemasta merenkulkijain pakollisen sosiaalivakuutusjärjestelmän alainen, tulee maissa olevia työntekijöitä koskevan järjestelmän alaiseksi tai, lakattuaan olemasta maissa olevia työntekijöitä koskevan järjestelmän alainen, tulee merenkulkijoita koskevan järjestelmän

alaiseksi, on ryhdyttävä toimenpiteisiin eri järjestelmien yhtenäistämiseksi tarkoituksella säilyttää asianomaisen oikeudet siirtymäkautena.

5 artikla

Laivanisännän vastuuta merenkulkijain sairaus-, tapaturma- tai kuolemantapauksissa sekä työntekijäin pakollista tapaturma-, sairaus- ja työttömyysvakuutusta koskevan kansallisen lainsäädännön tulee taata samanarvoisuus merenkulkijoille ja heidän huollettavilleen kansallisuuteen tai rotuun katsomatta.

6 artikla

1. Laivanisännän vastuuta merenkulkijain sairaus-, tapaturma- tai kuolemantapauksissa koskevan kansallisen lainsäädännön tulee taata samanarvoisuus merenkulkijoille ja heidän huollettavilleen siitä riippumatta, asuvatko he aluksen rekisteröimisalueella vai eivät.

2. Ellei jäsenvaltion laivanisännän vastuuta koskevassa lainsäädännössä oikeuteta sen alueen ulkopuolella asuvia merenkulkijoita 3 artiklan 1 kohdassa määrättyihin etuuksiin, tulee jäsenvaltion huolehtia näistä etuuksista muulla lainsäädännöllä.

7 artikla

1. Jäsenvaltion lainsäädännössä, joka koskee sairashuoltoa ja raha-avustuksia työtapaturman sattuessa, älköön asetettako merenkulkijoille tai heidän huollettavilleen, jotka asuvat jonkin toisen jäsenvaltion alueella, johon nähden tätä sopimusta sovelletaan, mitään ehtoja tai rajoituksia, jotka eivät yhtäläisesti koske ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella asuvia merenkulkijoita ja heidän huollettaviaan.

2. Kuitenkaan älköön sellaisia etuuksia tai suorituksia sellaisten etuuksien maksamiseksi suoritettako ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella voimassa olevan järjestelmän mukaan, jos ne on maksettava sellaisiin merenkulkijoihin nähden jonkin järjestelmän mukaan, joka on voimassa viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella.

8 artikla

Vakuutuksen jatkuvaisuuden helpottamiseksi ja kaksinkertaisten vakuutusmaksujen ja kaksinkertaisten etuuksien ehkäisemiseksi voivat jäsenvaltiot sopia siitä, että toisen jäsenvaltion kansalaisten tai sen alueella asuvien, jotka toimivat toisen jäsenvaltion alueella rekisteröidyssä aluksessa, tulee olla ensiksi mainitun jäsenvaltion vakuutus- tai korvausjärjestelmän alaisia ja sen vuoksi jäädä viimeksi mainitun jäsenvaltion vastaavan järjestelmän ulkopuolelle.

9 artikla

Tämän sopimuksen mikään kohta älköön vaikuttako mihinkään lakiin, lain nojalla annettuun päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merenkulkijain väliseen sopimukseen, joka takaa merenkulkijoille edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

10 artikla

1. Tämän sopimuksen 3 artiklan 2 kohta voidaan saattaa voimaan a) lainsäädäntöteitse; b) laivanvarustajain tunnustettujen järjestöjen tai laivanvarustajain ja merenkulkijain tunnustettujen järjestöjen välisillä työehtosopimuksilla, jotka käsittävät kaikki merenkulkijat, joihin sanottua kohtaa sovelletaan; tai c) käyttäen sekä lainsäädäntöä että laivanvarustajain tunnettujen järjestöjen tai laivanvarustajain ja merenkulkijain tunnustettujen järjestöjen välisiä työehtosopimuksia, jotka käsittävät kaikki merenkulkijat, joihin sanottua kohtaa sovelletaan. Mikäli ei tässä sopimuksessa toisin säädetä, on sopimuksen määräyksiä sovellettava jokaiseen ratifioivan jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja jokaiseen henkilöön, joka on toimessa jossakin sellaisessa aluksessa.

2. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle toimittaa ilmoitus toimenpiteistä, joilla sopimusta sovelletaan, ja tulee tämän ilmoituksen sisältää tiedot kaikista työehtosopimuksista, joilla jokin sopimuksen määräyksistä toteutetaan ja jotka ovat voimassa sinä päivänä, jona jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

3. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi sopimuksen, sitoutuu osallistumaan kolmiosaisella valtuuskunnalla jokaiseen hallituksia sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä edustavaan komiteaan, johon

neuvonantajina kuuluu Kansainvälisen työtoimiston yhdistetyn merityökomitean (Joint Maritime Commission´in) edustajia ja joka voidaan asettaa tutkimaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen soveltamiseksi.

4. Pääjohtajan on esitettävä sanotulle komitealle yleiskatsaus edellä olevan 2 kohdan mukaisesti vastaanottamistaan ilmoituksista.

5. Komitean tulee harkita, toteutetaanko sopimuksen määräykset sille ilmoitetuilla työehtosopimuksilla. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi sopimuksen, sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä huomautuksia tai ehdotuksia, jotka koskevat sopimuksen soveltamista, ja sitoutuu lisäksi saattamaan kaikkien 1 kohdassa mainittujen työehtosopimusten osapuolina olevien työnantajain ja työntekijäin järjestöjen tietoon kaikki edellä mainitun komitean huomautukset tai ehdotukset siitä, missä laajuudessa sopimuksen määräykset sellaisin työehtosopimuksin saatetaan voimaan.

* * *

11, 13 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

12 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seitsemässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin neljällä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 71

Merenkulkijain eläkkeet (1946)

Voimaantulopäivä 10.10.1962.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

1 artikla

Tässä sopimuksessa sana "merenkulkija" käsittää jokaisen henkilön, joka on toimessa mertakulkevassa aluksessa, sota-alusta lukuun ottamatta, joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2 artikla

1. Kansainvälisen työjärjestön jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, tulee kansallisen lainsäädännön mukaisesti luoda tai taata järjestelmä eläkkeiden maksamiseksi merenkulkijoille näiden jättäessä meripalveluksen.

2. Järjestelmä voi sisältää jäsenvaltion tarpeellisina pitämiä poikkeuksia mitä tulee:
a) henkilöihin jotka ovat toimessa:
(i) julkisen viranomaisen aluksissa, milloin niitä ei käytetä kauppamerenkulkuun;
(ii) aluksissa, joita ei käytetä lastin tai matkustajien kuljetukseen ansiotarkoituksessa;
(iii) kalastusaluksissa;
(iv) aluksissa, joita käytetään hylkeenpyyntiin;
(v) alle 200 rekisteritonnin bruttovetoisissa aluksissa;
(vi) alkeellista rakennetta olevissa puisissa aluksissa, kuten dhows ja junks;
(vii) Intiassa rekisteröidyissä kotimaan liikenteen (home trade) aluksissa, joiden bruttovetoisuus ei ylitä 300 rekisteritonnia, enintään viiden vuoden aikana siitä päivästä, jona tämän sopimuksen ratifiointi Intiassa on rekisteröity;
b) laivanisännän perheen jäseniin;
c) luotseihin, jotka eivät kuulu laivaväkeen;
d) henkilöihin – ei kuitenkaan radiosähköttäjiin ja taloushenkilökuntaan – jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanisäntä;
e) henkilöihin, jotka ovat toimessa satamassa, mutta jotka varsinaisesti eivät ole toimessa aluksen ollessa merellä;
f) kansallisen julkisen viranomaisen palveluksessa oleviin palkattuihin toimihenkilöihin, jotka ovat oikeutetut vähintään yhtä suuriin etuuksiin kaikkiaan kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään;
g) henkilöihin, jotka eivät saa työstään palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan tai jotka saavat palkkansa yksinomaan voitto-osuutena;
h) henkilöihin, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa;
i) henkilöihin, jotka ovat toimessa valaanpyynti-, keittimö- tai kuljetusaluksissa tai muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, joista määrätään asianomaisen merenkulkijain järjestön tekemässä, palkkaa, työaikaa ja muita ehtoja koskevassa erityisessä valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa tarkoittavassa työehtosopimuksessa;
j) henkilöihin, jotka eivät asu jäsenvaltion alueella;
k) henkilöihin, jotka eivät ole jäsenvaltion kansalaisia.

3 artikla

1. Järjestelmän tulee täyttää yksi seuraavista ehdoista:
a) järjestelmässä säädettyjä eläkkeitä suoritettaessa on otettava huomioon:
(i) että eläkkeet on maksettava merenkulkijoille, jotka ovat palvelleet merellä määrätyn ajanjakson, näiden täyttäessä järjestelmässä määrätyn viidenkymmenenviiden tai kuudenkymmenen vuoden iän;
(ii) että eläkkeiden tulee yhdessä eläkkeensaajalle samanaikaisesti maksettavan muun sosiaaliturvaeläkkeen kera nousta vähintään kokonaismäärään, joka saadaan laskemalla hänen kultakin meripalvelusvuodeltaan puolitoista prosenttia, milloin järjestelmässä määrätään eläkkeet

viisikymmentäviisi vuotta täytettäessä, tai kaksi prosenttia, milloin järjestelmässä määrätään eläkkeet kuusikymmentä vuotta täytettäessä, siitä palkasta, jonka perusteella hänen osaltaan sinä vuonna suoritettiin vakuutusmaksut; tai

b) järjestelmässä on määrättävä niin suuret eläkkeet, että niiden rahoittaminen yhdessä jokaisen muun eläkkeensaajalle samanaikaisesti maksettavan sosiaaliturvaeläkkeen ja jokaisen, kuolleen eläkkeensaajan huollettaville (niin kuin nämä on määritelty kansallisessa lainsäädännössä) maksettavan sosiaaliturvaetuuden rahoittamisen kera vaatii kaikista lähteistä tulevan eläkevakuutusmaksun, joka on vähintään 10 % siitä kokonaispalkasta, jonka perusteella vakuutusmaksut suoritetaan järjestelmälle.

2. Merenkulkijoita älköön velvoitettako suorittamaan enempää kuin yhteensä puolet kuluista niihin eläkkeisiin, jotka järjestelmän nojalla maksetaan.

4 artikla

1. Järjestelmässä on sopivalla tavalla pidettävä huolta siitä, että henkilöt, jotka lakkaavat olemasta sen alaisia, säilyttävät jo suoritettuihin vakuutusmaksuihin perustuvan oikeutensa tai että sellaisille henkilöille annetaan korvaus, joka vastaa heidän lukuunsa suoritettuja vakuutusmaksuja.

2. Järjestelmässä on myönnettävä valitusoikeus jokaisessa riidassa, joka voi syntyä sen soveltamisesta.

3. Järjestelmässä voidaan määrätä eläkeoikeuden menettämisestä tai keskeyttämisestä kokonaan tai osaksi, jos asianomainen henkilö on menetellyt vilpillisesti.

4. Laivanvarustajilla ja merenkulkijoilla, jotka suorittavat järjestelmän nojalla maksettavien eläkkeiden eläkemaksuja, tulee olla oikeus edustajiensa välityksellä osallistua järjestelmän hallintoon.

* * *

5, 7 - 12 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

6 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona viidessä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin kolmella tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 72

Merenkulkijain palkallinen loma (1946)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1949 yleissopimuksella nro 91, jonka tultua voimaan (14.9.1967) yleissopimus nro 72 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys 30/1948.
Säädöskokoelma 388/1949.
Sopimussarja 50/1949.
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1967 yleissopimuksen nro 91 tultua voimaan.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen mertakulkevaan, julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan konealukseen, jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana aluksena.

3. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alkeellista rakennetta oleviin puisiin aluksiin kuten dhows ja junks;
b) aluksiin, joita käytetään kalastukseen tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan tai hylkeenpyyntiin tai senkaltaiseen toimintaan;
c) joensuissa liikennöiviin aluksiin (estuarial craft).

4. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa voidaan myöntää poikkeuksia tämän sopimuksen määräyksistä alle 200 rekisteritonnin bruttovetoisiin aluksiin nähden.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen, missä toimessa tahansa aluksessa olevaan henkilöön, lukuun ottamatta:
a) luotsia, joka ei kuulu laivaväkeen;
b) lääkäriä, joka ei kuulu laivaväkeen;
c) sairaanhoitajia, joiden tehtävänä on yksinomaan sairaanhoito, ja muuta sairaalahenkilökuntaa, joka ei kuulu laivaväkeen;
d) henkilöitä, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa tai saavat palkkansa voitto- tai tulo-osuutena;
e) henkilöitä, jotka eivät saa toimestaan palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan;
f) henkilöitä - ei kuitenkaan radiosähköttäjiä tai radiolennätinyhtiön palveluksessa olevia sähköttäjiä - jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanvarustaja;
g) satamatyöntekijöitä, jotka seuraavat aluksen mukana kuulumatta laivaväkeen;
h) henkilöitä, jotka ovat toimessa valaanpyynti- tai keittimöaluksissa tai muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, joista määrätään merenkulkijain järjestön tekemässä, palkkaa, työaikaa ja muita ehtoja koskevassa erityisessä valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa tarkoittavassa työehtosopimuksessa;
i) henkilöitä, jotka ovat toimessa satamassa, mutta jotka varsinaisesti eivät ole toimessa aluksen ollessa merellä.

2. Asianomainen viranomainen voi neuvoteltuaan asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen kanssa myöntää poikkeuksia sopimuksen soveltamisesta päällikköön, ensimmäiseen perämieheen ja ensimmäiseen konemestariin, joilla kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten nojalla on vuosilomaan nähden vähintään yhtä hyvät työehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

3 artikla

1. Jokaisella, johon tätä sopimusta sovelletaan, tulee kahdentoista kuukauden yhtäjaksoisen palveluksen jälkeen olla oikeus palkalliseen vuosilomaan, jonka pituus on oleva:

a) päälliköille, päällystöön kuuluville ja radiosähköttäjille vähintään 18 työpäivää kutakin palvelusvuotta kohden;
b) muille laivaväkeen kuuluville vähintään 12 työpäivää kutakin palvelusvuotta kohden.

2. Henkilöllä, joka on ollut yhtäjaksoisesti toimessa vähintään kuusi kuukautta, tulee, jättäessään sellaisen toimen, olla oikeus kutakin täyttä palveluskuukautta kohden 1½ työpäivän lomaan, jos hän on päällikkö, päällystöön kuuluva tai radiosähköttäjä, ja 1 työpäivän lomaan, jos hän kuuluu muuhun laivaväkeen.

3. Henkilöllä, joka erotetaan ilman omaa syytään ennen kuin hän on ollut yhtäjaksoisesti toimessa kuusi kuukautta, tulee jättäessään sellaisen toimen, olla oikeus kutakin täyttä palveluskuukautta kohden 1½ työpäivän lomaan, jos hän on päällikkö, päällystöön kuuluva tai radiosähköttäjä ja 1 työpäivän lomaan, jos hän kuuluu muuhun laivaväkeen.

4. Määrättäessä ajankohtaa, jolloin oikeus vuosilomaan alkaa, on otettava huomioon:
a) että palvelus, joka ei perustu ottokatselmuksin vahvistettuun sopimukseen, on sisällytettävä yhtäjaksoiseen palvelusaikaan;
b) että sellaisten lyhytaikaisten, palveluksessa tapahtuvien keskeytysten, jotka eivät yhteenlaskettuina ylitä kuutta viikkoa kutakin kahtatoista kuukautta kohden, ei katsota rikkovan mainittuja keskeytyksiä edeltäneen ja niitä seuraavan palveluskauden yhtäjaksoisuutta;
c) että palveluksen yhtäjaksoisuuden ei katsota keskeytyneen sen johdosta, että sen aluksen tai niiden alusten johdossa tai omistuksessa, joissa asianomainen on palvellut, on tapahtunut muutos.

5. Palkalliseen vuosilomaan ei saa sisällyttää:
a) yleisiä eikä tavanmukaisia pyhäpäiviä;
b) sairauden tai tapaturman aiheuttamia palveluksen keskeytyksiä.

6. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa voidaan määrätä tämän sopimuksen nojalla tulevan vuosiloman jakamisesta tai yhdeltä vuodelta tulevan vuosiloman yhdistämisestä seuraavaan lomaan.

7. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa voidaan, erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa laivatyön niin vaatiessa, määrätä tämän sopimuksen nojalla tulevan vuosiloman korvaamisesta rahavastikkeella, joka on vähintään yhtä suuri kuin 5 artiklassa määrätty palkka.

4 artikla

1. Kun oikeus vuosilomaan on alkanut, on se keskinäisen sopimuksen mukaan annettava niin pian kuin palvelussuhteet sen sallivat.

2. Ketään älköön vastoin omaa suostumustaan vaadittako ottamaan hänelle kuuluvaa vuosilomaa muussa kuin kotimaansa tai sen maan satamassa, missä hänet on toimeen otettu. Tämä määräys huomioon ottaen on loma annettava kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimuksen sallimassa satamassa.

5 artikla

1. Jokaisen, joka ottaa lomaa tämän sopimuksen 3 artiklan nojalla, tulee saada koko loma-ajalta tavalliset palkkaetunsa.

2. Edellisen kohdan nojalla maksettaviin tavanmukaisiin palkkaetuihin tulee sisältyä kohtuullinen rahavastike ruoasta, laskettuna kansallisessa lainsäädännössä määrätyllä tai työehtosopimuksessa vahvistetulla tavalla.

6 artikla

Lukuun ottamatta 3 artiklan 7 kohdan määräystä on jokaista sopimusta, jolla joku luopuu oikeudestaan palkalliseen vuosilomaan tai jättää lomansa käyttämättä, pidettävä pätemättömänä.

7 artikla

Jokaisen, joka eroaa tai erotetaan työnantajansa palveluksesta ennen kuin on ottanut hänelle kuuluvan loman, tulee saada 5 artiklassa määrätty korvaus jokaiselta tämän sopimuksen nojalla hänelle tulevalta lomapäivältä.

8 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee varmistautua sen määräysten tehokkaasta soveltamisesta.

9 artikla

Mikään tässä sopimuksessa älköön vaikuttako mihinkään lakiin, lain nojalla annettuun päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merimiesten väliseen työehtosopimukseen, joka takaa edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

10 artikla

1. Tämä sopimus voidaan saattaa voimaan a) lainsäädäntöteitse; b) laivanvarustajain ja merenkulkijain välisillä työehtosopimuksilla; tai c) käyttäen sekä lainsäädäntöä että laivanvarustajain ja merenkulkijain välisiä työehtosopimuksia. Mikäli ei tässä sopimuksessa toisin säädetä, on sopimuksen määräyksiä sovellettava jokaiseen ratifioivan jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja jokaiseen sellaisessa aluksessa toimessa olevaan henkilöön.

2. Milloin tämän sopimuksen jokin määräys on saatettu voimaan työehtosopimuksella tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltio, jonka alueella työehtosopimus on voimassa, ei ole velvollinen, sen estämättä, mikä tämän sopimuksen 8 artiklassa on säädetty, ryhtymään 8 artiklan mukaisesti mihinkään toimenpiteisiin sellaisiin sopimuksen määräyksiin nähden, jotka on saatettu voimaan työehtosopimuksella.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle toimittaa ilmoitus toimenpiteistä, joilla sopimusta sovelletaan, ja tulee tämän ilmoituksen sisältää täydelliset tiedot kaikista työehtosopimuksista, joilla jokin sen määräyksistä saatetaan voimaan ja jotka ovat voimassa ajankohtana, jolloin jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

4. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu osallistumaan kolmiosaisella valtuuskunnalla jokaiseen hallituksia sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä edustavaan komiteaan, johon neuvonantajina kuuluu Kansainvälisen työtoimiston yhdistetyn merityökomitean (Joint Maritime Commission) edustajia ja joka voidaan asettaa tutkimaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen saattamiseksi voimaan.

5. Pääjohtajan on esitettävä sanotulle komitealle yleiskatsaus edellä olevan 3 kohdan mukaisesti vastaanottamistaan ilmoituksista.

6. Komitean tulee harkita, onko tämän sopimuksen määräykset sille ilmoitetuin työehtosopimuksin täysin saatettu voimaan. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä huomautuksia tai ehdotuksia, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamista, ja sitoutuu lisäksi saattamaan kaikkien 1 kohdassa mainittujen työehtosopimusten osapuolina olevien työnantajain ja työntekijäin järjestöjen tietoon edellä mainitun komitean huomautukset ja ehdotukset siitä, missä laajuudessa sopimuksen määräykset sellaisin työehtosopimuksin saatetaan voimaan.

11 artikla

Vuoden 1936 palkallista lomaa koskevan (merenkulku-) sopimuksen 17 artiklan tarkoittamassa mielessä on tätä sopimusta pidettävä sopimuksena, joka muuttaa ensiksi mainitun sopimuksen.

* * *

12, 14 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

13 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona yhdeksässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin viidellä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 73

Merenkulkijain lääkärintarkastus (1946)

Voimaantulopäivä 17.8.1955.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1956.
Hallituksen esitykset 30/1948 ja 136/1955.
Säädöskokoelma 275/1956.
Sopimussarja 7/1956.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan mertakulkevaan alukseen, jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana.

3. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alle 200 rekisteritonnin bruttovetoisiin aluksiin;
b) alkeellista rakennetta oleviin puisiin aluksiin, kuten dhows ja junks;
c) kalastusaluksiin;
d) joensuissa liikennöiviin aluksiin (estuarial craft).

2 artikla

Niiden toimenpiteiden estämättä, joihin olisi ryhdyttävä varmistautumiseksi siitä, että jäljempänä mainituilla henkilöillä on hyvä terveys ja että he eivät todennäköisesti ole vaaraksi muiden aluksessa olevien henkilöiden terveydelle, sovelletaan tätä sopimusta jokaiseen, missä toimessa tahansa aluksessa olevaan henkilöön, lukuun ottamatta:
a) luotsia, joka ei kuulu laivaväkeen;
b) henkilöitä - ei kuitenkaan radiosähköttäjiä tai radiolennätinyhtiön palveluksessa olevia - jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanisäntä;
c) satamatyöntekijöitä, jotka seuraavat aluksen mukana kuulumatta laivaväkeen;
d) henkilöitä, jotka ovat toimessa satamassa, mutta jotka varsinaisesti eivät ole toimessa aluksen ollessa merellä.

3 artikla

1. Ketään, johon tätä sopimusta sovelletaan, älköön otettako toimeen alukseen, johon tätä sopimusta sovelletaan, ellei hän esitä todistusta, joka osoittaa hänen sopivaisuutensa siihen työhön, jota varten hänet otetaan toimeen merellä, ja jonka todistuksen on allekirjoittanut laillistettu lääkäri tai, milloin kysymyksessä on todistus, joka koskee vain hänen näkökykyään, henkilö, jonka asianomainen viranomainen on oikeuttanut antamaan sellaisen todistuksen.

2. Kuitenkin voidaan, kahden vuoden aikana siitä päivästä, jona tämä sopimus tulee voimaan asianomaisella alueella, henkilö ottaa toimeen alukseen, jos hän esittää todistuksen siitä, että hän on ollut toimessa mertakulkevassa aluksessa, johon tätä sopimusta sovelletaan, oleellisen osan kahdesta edellisestä vuodesta.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee, neuvoteltuaan asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen kanssa, määrätä pidettävän lääkärintarkastuksen luonne ja lääkärintodistukseen otettavat yksityiskohdat.

2. Tarkastuksen luonnetta määrättäessä on asianmukaista huomiota kiinnitettävä tarkastettavan henkilön ikään ja suoritettavien tehtävien laatuun.

3. Lääkärintodistuksessa on erityisesti todettava:
a) että asianomaisen kuulo ja näkökyky sekä, mikäli kysymys on henkilöstä, joka otetaan toimeen kansipalvelukseen (lukuun ottamatta erityistehtäviin otettuja henkilöitä, joiden kelpoisuutta siihen työhön, jota he tulevat suorittamaan, puutteellinen väriaisti ei tule haittaamaan), väriaisti ovat tyydyttävät; ja
b) että asianomainen ei sairasta mitään tautia, jonka voidaan odottaa pahenevan meripalveluksesta tai saattavan hänet sopimattomaksi sellaiseen palvelukseen tai vaarantavan muiden aluksessa olevien henkilöiden terveyden.

5 artikla

1. Lääkärintodistuksen voimassaoloaika on enintään kaksi vuotta sen antamispäivästä lukien.

2. Mikäli lääkärintodistus koskee väriaistia, on sen voimassaoloaika enintään kuusi vuotta sen antamispäivästä lukien. Jos todistuksen voimassaoloaika päättyy matkalla, pysyy todistus voimassa matkan loppuun.

6 artikla

1. Pakottavissa tapauksissa voi asianomainen viranomainen sallia henkilön otettavaksi toimeen yhtä matkaa varten toimeen otettavan täyttämättä edellisten artiklain vaatimuksia.

2. Sellaisissa tapauksissa tulee työehtojen olla samat kuin niille saman ryhmän merenkulkijoille, joilla on lääkärintodistus.

3. Tämän artiklan nojalla tapahtunutta palvelusta älköön myöhemmässä tapauksessa pidettäkö aikaisempana palveluksena 3 artiklan tarkoittamassa mielessä.

7 artikla

Asianomainen viranomainen voi määrätä, että vahvistetunmuotoinen selvitys siitä, että vaadittu lääkäritodistus on annettu, voidaan hyväksyä lääkärintodistuksen sijasta.

8 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, että henkilö, jolta tarkastuksen jälkeen on evätty todistus, saa tilaisuuden pyytää uutta tarkastusta, jonka suorittaa tehtävään määrätty lääkäri tai lääkärit, jotka ovat riippumattomia laivanvarustajasta tai laivanvarustajain tai merenkulkijain järjestöstä.

9 artikla

Mikä tahansa tämän sopimuksen nojalla asianomaiselle viranomaiselle kuuluvista tehtävistä voidaan, laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen kanssa neuvotellen, hoitaa siirtämällä tehtävä tai osa siitä järjestölle tai viranomaiselle, joka yleensä hoitaa samanlaisia tehtäviä merenkulkijoihin nähden.

* * *

10, 12 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

11 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seitsemässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin neljällä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 74

Matruusien pätevyystodistus (1946)

Voimaantulopäivä 14.7.1951.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

1 artikla

Ketään älköön otettako toimeen mihinkään alukseen matruusiksi, ellei häntä kansallisen lainsäädännön mukaan pidetä pätevänä suorittamaan kaikkia tehtäviä, joita voidaan vaatia kansiosastossa palvelevalta laivaväkeen kuuluvalta henkilöltä (lukuun ottamatta päällystöä tai työtä johtavaa tai erikoistehtävissä olevaa miehistöön kuuluvaa henkilöä) ja ellei hänellä ole seuraavan artiklan määräysten mukaisesti annettua matruusin pätevyystodistusta.

2 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin tutkintojen pitämiseksi ja pätevyystodistusten antamiseksi.

2. Kenellekään älköön annettako pätevyystodistusta, ellei:
a) hän ole täyttänyt alinta ikää, jonka asianomainen viranomainen määrää;
b) hän ole palvellut merellä kansiosastossa asianomaisen viranomaisen määräämää vähimmäisaikaa; ja
c) hän ole suorittanut asianomaisen viranomaisen määräämää taitotutkintoa.

3. Määrätty alin ikä ei saa olla kahdeksaatoista vuotta alempi.

4. Määrätty meripalveluksen vähimmäisaika ei saa olla kolmeakymmentäkuutta kuukautta lyhyempi. Kuitenkin voi asianomainen viranomainen:
a) sallia henkilöiden, joilla on vähintään kaksikymmentäneljä kuukautta varsinaista meripalvelusaikaa ja jotka menestyksellä ovat suorittaneet oppikurssin hyväksytyssä koulussa, laskea hyväkseen meripalveluksena sellaiseen koulutukseen käyttämänsä ajan tai osan siitä; ja
b) sallia matruusin pätevyystodistuksen antamisen hyväksytyissä, mertakulkevissa koululaivoissa koulutetuille ja niissä kahdeksantoista kuukautta palvelleille henkilöille näiden erotessa hyvin arvosanoin.

5. Määrätyn tutkinnon tulee sisältää käytännöllinen koe kokelaan merimiestaidosta ja kyvystä tehokkaasti suorittaa kaikki tehtävät, joita voidaan vaatia matruusilta pelastusvenemiehen tehtävät mukaanluettuina; tutkinnon tulee olla sellainen, että se oikeuttaa hyväksytyn kokelaan saamaan erityisen pelastusvenemiehen todistuksen, josta määrätään vuoden 1929 ihmishengen turvaamista merellä koskevan kansainvälisen sopimuksen 22 artiklassa, tai vastaavassa määräyksessä jossakin myöhäisemmässä sopimuksessa, joka muuttaa tai korvaa mainitun sopimuksen ja joka kulloinkin on voimassa asianomaisella alueella.

3 artikla

Pätevyystodistus voidaan antaa jokaiselle, joka tämän sopimuksen voimaan tullessa asianomaisella alueella suorittaa kaikenlaisia matruusin tai työtä johtavan kansimiehen tehtäviä tai on suorittanut sellaisia tehtäviä.

4 artikla

Asianomainen viranomainen voi määrätä muissa maissa annetut pätevyystodistukset hyväksyttäviksi.

* * *

5 - 12 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 75

Laivaväen asunnot aluksessa (1946)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1949 yleissopimuksella nro 92, jonka tultua voimaan (29.1.1953) yleissopimus nro 75 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys: 30/1948
Säädöskokoelma: 387/1949
Sopimussarja: 50/1949
Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta vuonna 1953 yleissopimuksen nro 92 tultua voimaan.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan mertakulkevaan konealukseen, jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana, tämän sopimuksen tarkoittamassa mielessä.

3. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alle 500 tonnin aluksiin;
b) aluksiin, jotka pääasiallisesti kulkevat purjein, mutta joissa on apukone;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai senkaltaiseen toimintaan;
d) hinaajiin.

4. Tätä sopimusta on kuitenkin sovellettava, milloin se on kohtuullista ja mahdollista:
a) aluksiin, joiden bruttovetoisuus on 200-500 rekisteritonnia;
b) valaanpyyntiin tai senkaltaiseen toimintaan käytettävissä aluksissa varsinaisena laivaväkenä palvelevien asuntoihin.

2 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:
a) ”aluksella” alusta, johon sopimusta sovelletaan;
b) ”tonnilla” bruttovetoisuuden rekisteritonnia;
c) ”matkustaja-aluksella” alusta, johon nähden on voimassa joko 1) kysymyksessä olevana ajankohtana voimassa olevan, ihmishengen turvaamisesta merellä hyväksytyn kansainvälisen sopimuksen mukaisesti annettu turvallisuuskirja tai 2) matkustaja-alustodistus;
d) ”päällystöön kuuluvalla”, päällikköä lukuun ottamatta, henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön tai, sopivan lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan päällystöön kuuluvaksi;
e) ”miehistöön kuuluvalla” muuta laivaväkeen kuuluvaa henkilöä kuin päällystöön kuuluvaa;
f) ”alipäällystöön kuuluvalla” johtavassa tai erikoisen vastuunalaisessa asemassa palvelevaa miehistöön kuuluvaa henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön tai sopivan lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan alipäällystöön kuuluvaksi;
g) ”laivaväen asunnoilla” sellaisia makuusuojia, ruokailusuojia, terveydenhoitosuojia, sairassuojia ja virkistykseen käytettäviä suojia, jotka on tarkoitettu laivaväelle;
h) ”määrätyllä” kansallisen lainsäädännön tai asianomaisen viranomaisen määräämää;
i) ”hyväksytyllä” asianomaisen viranomaisen hyväksymää;
j) ”rekisteröinnin uusimisella” uudelleen rekisteröintiä aluksen rekisteröimismaan ja omistajan samanaikaisesti vaihtuessa.

3 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu pitämään voimassa sellaista lainsäädäntöä, joka varmistaa tämän sopimuksen II, III ja IV osan soveltamisen.

2. Lainsäädännössä on:

a) asianomainen viranomainen velvoitettava saattamaan lainsäädännön määräykset kaikkien niiden tietoon, joita ne koskevat;

b) määriteltävä henkilöt, jotka ovat vastuussa niiden noudattamisesta;

c) määrättävä riittävät rangaistukset niiden rikkomisesta;

d) huolehdittava sellaisen tarkastusjärjestelmän ylläpitämisestä, joka on riittävä varmistamaan tehokkaan sovellutuksen;

e) asianomainen viranomainen velvoitettava neuvottelemaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain ja merenkulkijain tunnustettujen bona fide järjestöjen kanssa määräysten laatimisesta ja, siinä laajuudessa kuin käytännössä on mahdollista, työskentelemään yhdessä sellaisten osapuolien kanssa niiden täytäntöönpanemiseksi.

II osa

Laivaväen asuntojen suunnittelu ja tarkastus

4 artikla

1. Ennen kuin aluksen rakentaminen aloitetaan on aluksen piirustus, josta määrätyssä mittakaavassa käy selville laivaväen asuntojen sijainti ja yleinen järjestely, toimitettava asianomaisen viranomaisen hyväksyttäväksi.

2. Ennen kuin laivaväen asuntojen rakentaminen aloitetaan tai ennen kuin jo olevassa aluksessa laivaväen asuntoja muutetaan tai uusitaan, on asianomaisen viranomaisen hyväksyttäviksi toimitettava asunnoista yksityiskohtaiset piirustukset ja tiedot, joista määrätyssä mittakaavassa ja määrätyin yksityiskohdin selviää, miten jokaista tilaa käytetään, kaluston ja varusteiden sijoitus, ilmanvaihto-, valaistus- ja lämmityslaitteiden laatu ja sijoitus sekä terveydenhoidolliset laitteet. Hätätapauksissa tai väliaikaisia muutoksia tai uusimisia suoritettaessa rekisteröimisalueen ulkopuolella, on kuitenkin katsottava tätä määräystä riittävästi noudatetun, jos piirustukset toimitetaan jälkeenpäin asianomaisen viranomaisen hyväksyttäviksi.

5 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee tarkastaa alus ja vakuuttautua siitä, että laivaväen asunnot täyttävät lainsäädännössä olevat määräykset, milloin

a) alus rekisteröidään tai rekisteröinti uusitaan;

b) laivaväen asuntoja aluksessa on oleellisesti muutettu tai uusittu; tai

c) merenkulkijain tunnustettu bona fide ammatillinen järjestö, joka edustaa koko laivaväkeä tai osaa siitä, tai määrätty lukumäärä tai osa aluksen miehistöön kuuluvista on tehnyt asiaomaiselle viranomaiselle määrätyllä tavalla ja ajoissa, aluksen viivytyksen välttämiseksi, valituksen siitä, että laivaväen asunnot eivät vastaa tämän sopimuksen määräyksiä.

III osa

Määräyksiä laivaväen asunnoista

6 artikla

1. Laivaväen asuntojen sijainnin, sisäänkäytävien järjestelyn, rakenteen ja ryhmittelyn toisiin suojiin nähden tulee olla sellainen, että se takaa riittävän turvan, antaa suojan säätä ja merenkäyntiä vastaan sekä riittävän eristyksen toisista suojista tulevaa kuumuutta tai kylmyyttä, liiallista melua tai haihtumaeritteitä vastaan.

2. Makuusuojiin ei saa olla välittömiä aukkoja lasti- ja konesuojista tai keittiöistä, lamppu- tai maalikaapeista tai kone-, kansi- tai muista tarvikesuojista, kuivaussuojista, yhteisistä pesusuojista tai käymälöistä. Se osa seinää, joka erottaa sellaiset paikat makuusuojista, samoin kuin ulkoseinät, on huolellisesti rakennettava teräksestä tai muusta hyväksytystä aineesta ja on niiden oltava veden- ja kaasunpitäviä.

3. Makuu- ja ruokailutilojen ulkoseinien tulee olla riittävästi eristetyt. Kaikkien konekaappien ja kaikkien seinien, jotka rajoittuvat keittiöihin ja muihin tiloihin, joissa kehittyy lämpöä, tulee olla riittävästi eristetyt kaikkialla, missä on olemassa se mahdollisuus, että lämpöä siirtyy rajoittuviin asuntoihin ja käytäviin. Myöskin on huolehdittava lämmön siirtymisen ehkäisemisestä höyry- ja/tai kuumavesiputkistosta.

4. Sisäseinien tulee olla hyväksyttyä ainetta, joka ei aiheuta syöpäläisvaaraa.

5. Laivaväen asuntojen makuusuojien, ruokailusuojien, virkistyssuojien ja käytävien tulee olla riittävästi eristetyt estämään hikeentymisen ja liiallisen kuumenemisen.

6. Vinssien ja muiden sellaisten laitteiden päähöyry- ja pakoputkia ei saa johtaa laivaväen asuntojen läpi, eikä, milloin se vain on teknillisesti mahdollista, laivaväen asuntoihin johtavien käytävien läpi; missä ne on johdettu sellaisten käytävien läpi, tulee niiden olla riittävästi eristetyt ja suojatut.

7. Sisävuorauksen tai -päällyksen tulee olla ainetta, jonka pinta on helppo pitää puhtaana. Ruodettua ja uurrettua lautaa tai muuta rakennetta, joka aiheuttaa syöpäläisvaaraa, älköön käytettäkö.

8. Asianomaisen viranomaisen tulee ratkaista, missä määrin on tarpeellista ryhtyä palonehkäisemis- tai palovaaran vähentämistoimenpiteisiin asuntoja rakennettaessa.

9. Makuu- ja ruokailusuojien seinäpintojen ja kattojen tulee olla helposti puhtaina pidettäviä ja, jos ne ovat maalatut, vaalean värisiä; kalkitsemista älköön käytettäkö.

10. Seinäpinnat on uusittava tai korjattava tarpeen vaatiessa.

11. Kaikkien laivaväen asuntojen lattioiden tulee olla hyväksyttyä ainetta ja rakennetta, ja niiden pinnan tulee olla kosteutta läpäisemätön ja helppo pitää puhtaana.

12. Missä lattia on massaa, tulee lattian ja seinän yhtymäkohdan olla pyöristetty rakojen välttämiseksi.

13. Tyydyttävä viemäri on järjestettävä.

7 artikla

1. Makuu- ja ruokailusuojissa tulee olla riittävä ilmanvaihto.

2. Ilmanvaihtolaitteet on järjestettävä siten, että ilma pysyy tyydyttävän hyvänä ja että taataan tyydyttävä ilmanvaihto kaikilla säillä ja kaikissa ilmastoissa.

3. Aluksissa, jotka säännöllisesti kulkevat tropiikeissa tai Persian lahdella, tulee olla mekaaniset ilmanvaihtolaitteet.

4. Aluksissa, jotka kulkevat tropiikkien ulkopuolella, tulee olla joko mekaaniset ilmanvaihtolaitteet tai sähkötuulettimet. Asianomainen viranomainen voi vapauttaa pohjoisen tai eteläisen pallonpuoliskon kylmillä vesillä tavallisesti kulkevat alukset tämän vaatimuksen täyttämisestä.

5. Edellä 3 ja 4 kohdan edellyttämien ilmanvaihtolaitteiden käyttöön tulee voimaa, mikäli mahdollista, olla käytettävissä kaikkina aikoina, jolloin laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja olosuhteet sitä vaativat.

8 artikla

1. Laivaväen asunnoissa tulee olla tyydyttävät lämmityslaitteet, lukuun ottamatta aluksia, jotka kulkevat yksinomaan tropiikeissa tai Persian lahdella.

2. Lämmityslaitteen tulee toimia, mikäli mahdollista, kaikkina aikoina, jolloin laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja olosuhteet vaativat sen käyttöä.

3. Kaikissa aluksissa, joissa käytetään uunilämmitystä, on huolehdittava siitä, että uuni on riittävän kokoinen, kunnolla asennettu ja suojattu ja ettei ilma pääse pilaantumaan.

4. Lämmityslaitteiden tulee kyetä ylläpitämään lämpötila laivaväen asunnoissa tyydyttävän korkeana sellaisten normaalien sää- ja ilmastosuhteiden vallitessa, jotka todennäköisesti ovat odotettavissa aluksen ollessa liikenteessä; asianomaisen viranomaisen tulee määrätä seurattavat normit.

5. Lämpöpatterit ja muut lämmityslaitteet on sijoitettava ja, milloin se on tarpeellista, suojattava niin, ettei synny tulen- eikä muuta vaaraa eikä haittaa suojassa asuville.

9 artikla

1. Lukuun ottamatta sellaisia erikoisjärjestelyjä, jotka voidaan sallia matkustaja-aluksissa, tulee makuu- ja ruokasuojiin päästä riittävästi päivänvaloa ja on ne varustettava tyydyttävällä keinotekoisella valaistuksella.

2. Kaikkien laivaväen suojien tulee olla tyydyttävästi valaistut. Päivänvalon vähimmäismääränä olosuojissa on pidettävä sellaista valaistusta, jossa normaalin näkökyvyn omaava henkilö voi valoisana päivänä lukea tavallista sanomalehteä jokaisessa paikassa, missä voi vapaasti liikkua. Milloin riittävää päivänvaloa ei ole, on edellä mainittu vähimmäismääräinen keinotekoinen valaistus järjestettävä.

3. Kaikissa aluksissa on laivaväen asuntoihin järjestettävä sähkövalaistus. Ellei valaistukseen ole käytettävissä kahta toisistaan riippumatonta sähkölähdettä, on hätätarvetta varten lisävalaistus järjestettävä sopivasti valmistetuin lampuin tai valaistuslaittein.

4. Keinotekoinen valaistus on järjestettävä siten, että siitä on mahdollisimman suuri hyöty suojassa asuville.

5. Makuusuojissa tulee jokaisen makuusijan pääpuolessa olla sähkölukulamppu.

10 artikla

1. Makuusuojien tulee sijaita lastiviivan yläpuolella aluksen keski- tai peräosassa.

2. Poikkeustapauksissa voi asianomainen viranomainen, jos aluksen koko, laji tai suunniteltu käyttö tekee kaiken muun sijoituksen kohtuuttomaksi tai käytännössä mahdottomaksi suorittaa, sallia makuusuojien sijoituksen aluksen keulaan, mutta ei missään tapauksessa yhteentörmäyslaipion keulapuolella.

3. Matkustaja-aluksissa voi asianomainen viranomainen sallia makuusuojien sijoituksen lastiviivan alapuolelle ehdolla, että valaistus ja ilmanvaihto järjestetään tyydyttävästi. Missään tapauksessa ei makuusuojia saa sijoittaa välittömästi sellaisten käytävien alle, joissa liikutaan aluksessa työskenneltäessä.

4. Miehistöön kuuluvia varten tarkoitettujen makuusuojien lattiapinta-alan tulee olla henkilöä kohden vähintään:

a) 1,85 m^2 (20 neliöjalkaa) alle 800 tonnin aluksissa;
b) 2,35 m^2 (25 neliöjalkaa) 800 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 3000 tonnin aluksissa;
c) 2,78 m^2 (30 neliöjalkaa) 3000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

Matkustaja-aluksissa, joissa samassa suojassa asuu enemmän kuin neljä miehistöön kuuluvaa, saa lattiapinta-ala kuitenkin olla 2,22 m^2 (24 neliöjalkaa) henkilöä kohden.

5. Aluksissa, joissa on toimessa sellaisia miehistöön kuuluvia ryhmiä, jotka tekevät välttämättömäksi olennaisesti suuremman miehistön toimeen ottamisen kuin mitä muutoin käytettäisiin, voi asianomainen viranomainen sellaisiin ryhmiin nähden vähentää makuusuojan henkilöä kohden tulevaa lattiapinta-alaa ehdolla,

a) että ryhmälle tai ryhmille varattu lattiapinta-ala kokonaisuudessaan ei ole pienempi kuin mikä olisi varattu, ellei lukumäärä olisi lisääntynyt, ja

b) että makuusuojien lattiapinta-ala on vähintään:
(i) 1,67 m^2 (18 neliöjalkaa) henkilöä kohden alle 3000 tonnin aluksissa;
(ii) 1,85 m^2 (20 neliöjalkaa) henkilöä kohden 3000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

6. Se tila, jonka makuusijat ja kaapit, lipastot ja istuimet täyttävät, lasketaan lattiapinta-alaan. Pieniä ja muodoltaan epäsäännöllisiä tiloja, jotka eivät todellisuudessa lisää vapaata liikkumatilaa ja joihin ei voida sijoittaa huonekaluja, ei oteta lukuun.

7. Laivaväen makuusuojien vapaan korkeuden tulee olla vähintään 1,90 m (6 jalkaa 3 tuumaa).

8. Makuusuojien luvun tulee olla riittävän suuri, jotta jokainen laivaväen osasto saa eri suojan tai suojat; asianomainen viranomainen voi kuitenkin lieventää tätä määräystä pienien alusten ollessa kysymyksessä.

9. Samaan makuusuojaan sijoitettavien henkilöiden luku älköön ylittäkö seuraavia enimmäismääriä:
a) osaston päällikkönä toimivat päällystöön kuuluvat, vahdista vastuussa olevat perämiehet ja konemestarit sekä ensimmäiset radiosähköttäjät: yksi henkilö suojaa kohden;
b) muut päällystöön kuuluvat yksi henkilö suojaa kohden, mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin kaksi;
c) alipäällystöön kuuluvat: yksi tai kaksi henkilöä suojaa kohden eikä missään tapauksessa useampia kuin kaksi;
d) muut miehistöön kuuluvat: kaksi tai kolme henkilöä suojaa kohden, mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin neljä.

10. Matkustaja-aluksissa voidaan sallia enintään kymmenen talousosastossa toimivan miehistöön kuuluvan sijoittaminen yhteen makuusuojaan.

11. Jokaisessa makuusuojassa sallitun henkilöiden enimmäismäärän tulee olla selvästi ja pysyvästi merkitty johonkin suojan kohtaan, missä se on helposti nähtävissä.

12. Jokaisella laivaväkeen kuuluvalla tulee olla oma makuusijansa.

13. Makuusijat eivät saa olla vierekkäin siten, että toiseen makuusijaan päästään vain toisen yli.

14. Useampia kuin kaksi makuusijaa ei saa olla päällekkäin; milloin makuusijat ovat pitkin aluksen sivua, tulee niiden olla yksinkertaisessa rivissä.

15. Milloin makuusijoja on kaksi päällekkäin, tulee alemman niistä olla vähintään 0,30 m (12 tuumaa) lattian yläpuolella; ylemmän makuusijan on oltava suunnilleen alemman makuusijan pohjan ja kattopalkkien alasyrjän keskivälillä.

16. Makuusijan sisämittojen tulee olla vähintään 1,90 m x 0,68 m (6 jalkaa 3 tuumaa kertaa 2 jalkaa 3 tuumaa).

17. Makuusijan kehyksen ja laidan, jos siinä sellainen on, tulee olla hyväksyttyä ainetta, kova, sileä ja sellainen, ettei se ole altis syöpymiselle, eikä aiheuta syöpäläisvaaraa.

18. Jos makuusijan kehykset ovat putkea, tulee niiden olla täysin umpinaiset sekä ilman reikiä ja rakoja, joihin syöpäläiset voivat päästä.

19. Jokainen makuusija on varustettava jousipohjalla tai jousipatjalla sekä hyväksytystä aineesta valmistetulla patjalla. Patjan täytteenä ei saa käyttää olkea eikä muuta ainetta, joka aiheuttaa syöpäläisvaaraa.

20. Milloin makuusijan yläpuolella on toinen, on ylemmän makuusijan jousipohjan alle kiinnitettävä puusta, purjekankaasta tai muusta sopivasta aineesta tehty pölytiivis pohja.

21. Makuusuojat on suunniteltava ja kalustettava siten, että ne takaavat niissä asuville kohtuullisen mukavuuden ja ovat helposti kunnossa pidettävissä.

22. Kalustoon tulee kuulua vaatekaappi jokaista makuusuojassa asuvaa kohden. Vaatekaappien tulee olla vähintään 1,52 m (5 jalkaa) korkeat ja läpileikkaukseltaan 19,30 dm^2 (300 neliötuumaa) ja on ne varustettava hyllyllä ja säpillä riippulukkoa varten. Riippulukon hankkii kaappia käyttävä.

23. Jokainen asuinsuoja on varustettava pöydällä, joka voi olla kiinteä, kääntölevy- tai vetolevypöytä, sekä tarpeellisilla mukavilla istuimilla.

24. Kaluston tulee olla sileätä, kovaa ainetta, joka ei väänny eikä syövy.

25. Jokaista makuusuojassa asuvaa kohden tulee olla vähintään 0,056 m^3:n (2 kuutiojalan) vetolaatikko tai vastaava tila.

26. Makuusuojien ikkunat on varustettava uutimilla.

27. Makuusuojissa tulee olla peili, pieniä kaappeja henkilökohtaisia tarvikkeita varten, kirjahylly ja riittävä määrä vaatekoukkuja.

28. Mikäli mahdollista, on laivaväki sijoitettava asumaan niin, että vahdit ovat erillään ja etteivät päivämiehet joudu asumaan yhdessä vahtia käyvien kanssa.

11 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla riittävät ruokailusuojat.

2. Alle 1000 tonnin vetoisissa aluksissa tulee olla eri ruokailusuoja:
a) päälliköllä ja päällystöön kuuluvilla;
b) alipäällystöön ja muuhun miehistöön kuuluvilla.

3. 1000 tonnin ja sitä suuremmissa aluksissa tulee olla eri ruokailusuoja:
a) päälliköllä ja päällystöön kuuluvilla;
b) kansipäällystöön ja muuhun kansimiehistöön kuuluvilla;
c) konealipäällystöön ja muuhun konemiehistöön kuuluvilla.

Kuitenkin voidaan
(i) toinen alipäällystöön ja muille miehistöön kuuluville tarkoitetuista kahdesta ruokailusuojasta varata alipäällystöön ja toinen muille miehistöön kuuluville;
(ii) yhteinen ruokailusuoja varata kansi- ja konealipäällystöön ja muille miehistöön kuuluville niissä tapauksissa, joissa laivanvarustajain järjestöt ja/tai laivanvarustajat ja merenkulkijain tunnustetut bona fide ammatilliset järjestöt, joita asia koskee, ovat ilmoittaneet suostuvansa sellaiseen järjestelyyn.

4. Taloushenkilökunnalle on järjestettävä sopivat ruokailusuojat joko varaamalla heille erillinen ruokailusuoja tai antamalla heille oikeus käyttää niitä ruokailusuojia, jotka on määrätty muille ryhmille; 5000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa, joissa taloushenkilökuntaan kuuluu enemmän kuin viisi henkilöä, on erillisen ruokailusuojan varaaminen tälle henkilökunnalle otettava harkittavaksi.

5. Jokaisen ruokailusuojan tilavuuden ja varusteiden tulee olla riittävät sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän sitä samanaikaisesti.

6. Ruokailusuojissa on oltava riittävästi pöytiä ja kelvollisia istuimia sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän sitä samanaikaisesti.

7. Asianomainen viranomainen voi sallia sellaisia poikkeuksia edellä olevista, ruokailusuojia koskevista määräyksistä, jotka ovat tarpeen erikoisten olosuhteiden vuoksi matkustaja-aluksissa.

8. Ruokailusuojien tulee sijaita erillään makuusuojista ja niin lähellä keittiötä kuin käytännöllisesti on mahdollista.

9. Milloin tarjoiluhuoneita (pantries) ei ole ruokailusuojien yhteydessä käytettävissä, on järjestettävä sopivat kaapit ruokailuvälineitä ja tarpeelliset laitteet välineiden pesemistä varten.

10. Pöytien ja istuimien yläpintojen tulee olla kosteutta kestäviä, ilman halkeamia ja helpot pitää puhtaina.

12 artikla

1. Kaikkiin aluksiin on avoimelle kannelle varattava tila tai tiloja, joihin laivaväellä on pääsy vapaa-aikana; tilan tai tilojen tulee olla sopivan suuruiset ottaen huomioon aluksen ja laivaväen suuruus.

2. Päällystöön ja miehistöön kuuluville on järjestettävä sopivasti sijoitetut ja tarkoituksen mukaisesti kalustetut virkistyssuojat. Milloin sellaisia suojia ei ole järjestetty erilleen ruokailusuojista, on jälkimmäiset suunniteltava, kalustettava ja varustettava siten, että ne tarjoavat mahdollisuuden virkistykseen.

13 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla riittävät terveydenhoidolliset laitteet, joihin kuuluu pesualtaat ja amme ja/tai suihkut.

2. Erillisiä vesiklosetteja tulee olla vähintään seuraava määrä:
a) alle 800 tonnin aluksissa: kolme;
b) 800 tonnin ja sitä suuremmissa, mutta alle 3000 tonnin aluksissa: neljä;
c) 3000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa: kuusi;
d) aluksissa, joissa radiosähköttäjien asunnot ovat erillisessä paikassa, on terveydenhoidolliset laitteet järjestettävä asuntojen lähelle tai viereen.

3. Kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräyksiä vesiklosettien jaosta eri ryhmille tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti.

4. Kaikilla laivaväkeen kuuluvilla, jotka eivät asu sellaisissa suojissa, joiden yhteydessä on omat terveydenhoidolliset laitteet, tulee olla jokaista laivaväen ryhmää kohden seuraavat laitteet:
a) yksi kylpyamme ja/tai suihku jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
b) yksi vesiklosetti jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
c) yksi pesuallas jokaista kokonaista tai alkavaa kuuden henkilön ryhmää varten.
Kuitenkin voidaan, milloin jonkin ryhmän henkilöiden luku ylittää säädetyn lukumäärän tasakerrannaisuuden vähemmällä kuin puolella säädetystä lukumäärästä, ylitys jättää ottamatta huomioon tätä momenttia sovellettaessa.

5. Milloin laivaväen kokonaismäärä ylittää 100, niin myös matkustaja-aluksissa, jotka eivät säännöllisesti viivy matkalla neljää tuntia kauempaa, voi asianomainen viranomainen sallia vaadittujen laitteiden erikoisen järjestelyn tai niiden lukumäärän alentamisen.

6. Kaikissa yhteisissä pesusuojissa tulee olla käytettävissä kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai laitteet veden kuumentamista varten. Asianomainen viranomainen voi, yksissä neuvoin laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain tunnustettujen bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, määrätä sen enimmäismäärän suolatonta vettä, minkä laivanvarustaja voidaan velvoittaa antamaan miestä ja päivää kohden.

7. Pesualtaiden ja kylpyammeiden tulee olla riittävän kokoisia ja valmistettu hyväksytystä, sileäpintaisesta aineesta, joka ei halkeile, lohkeile, eikä syövy.

8. Kaikissa vesikloseteissa tulee olla ulkoilmatuuletus, joka ei ole yhdistetty muiden suojien tuuletukseen.

9. Kaikkien vesiklosettien tulee olla hyväksyttyä mallia ja varustetut runsaalla huuhteluvedellä, jota on käytettävissä kaikkina aikoina ja joka on erikseen säädettävissä.

10. Lasku- ja poistoputkien tulee olla tarpeeksi väljät ja siten asennetut, että tukkeutumisen vaara on mahdollisimman vähäinen ja puhdistaminen helppoa.

11. Terveydenhoidollisten suojien, jotka ovat tarkoitetut useamman kuin yhden henkilön käytettäväksi, tulee täyttää seuraavat vaatimukset;
a) lattioiden tulee olla hyväksyttyä, kestävää ainetta, helposti puhdistettavat, kosteutta läpäisemättömät ja varustetut tarpeellisilla poistovesiaukoilla;
b) seinien tulee olla terästä tai muuta hyväksyttyä ainetta, ja tulee niiden olla vedenpitävät vähintään 0,23 m (9 tuumaa) lattian yläpuolelle;
c) suojassa tulee olla riittävä valaistus, lämmitys ja tuuletus;
d) vesiklosettien tulee olla sopivan lähellä, mutta erillään makuu- ja pesusuojista. Niihin ei saa olla suoraa pääsyä makuusuojista eikä makuusuojien ja vesiklosettien välisistä käytävistä, joihin ei ole muuta pääsyä. Tätä määräystä ei kuitenkaan sovelleta, milloin vesiklosetti sijaitsee kahden sellaisen makuusuojan välillä, joissa yhteensä asuu enintään neljä henkilöä;
e) milloin suojassa on useampia kuin yksi vesiklosetti, tulee niiden olla riittävästi eristetyt toisistaan.

12. Jokaisessa aluksessa tulee olla laivaväen suuruuden ja normaalin matka-ajan edellyttämät mahdollisuudet vaatteiden pesemiseen ja kuivattamiseen.

13. Vaatteiden pesulaitteisiin tulee kuulua tarpeelliset pesusoikot, jotka voidaan sijoittaa pesusuojiin, ellei erillisiä vaatteiden pesutiloja käytännössä voida kohtuudella järjestää, sekä riittävästi kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai laitteet veden kuumentamiseksi.

14. Vaatteiden kuivattamismahdollisuus on järjestettävä makuu- ja ruokailusuojista erillään olevaan tilaan, jota voidaan riittävästi tuulettaa ja lämmittää ja jossa on kuivausnuorat tai muut välineet vaatteiden ripustamista varten.

14 artikla

1. Jokaisessa aluksessa, jossa laivaväkeä on viisitoista henkilöä tai enemmän ja jonka matka kestää enemmän kuin kolme päivää, tulee olla eri sairassuoja. Asianomainen viranomainen voi rannikkoliikenteen aluksissa myöntää helpotuksia tästä vaatimuksesta.

2. Sairassuojan tulee sijaita sopivassa paikassa niin, että siihen on helppo päästä, että se tarjoaa siinä oleville kohtuulliset mukavuudet ja että heitä voidaan hoitaa kaikkien säiden vallitessa.

3. Sisäänkäynti, makuusijat, valaistus, tuuletus, lämmitys ja vedensaanti on järjestettävä niin, että sairassuojassa olevilla on riittävät mukavuudet ja että heidän hoitamistaan helpotetaan.

4. Tarvittavien sairassijojen luvun määrää asianomainen viranomainen.

5. Sairassuojassa olevien yksinomaiseen käyttöön on järjestettävä vesiklosetti joko suojan osana tai sen välittömään läheisyyteen.

6. Sairassuojaa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin sairaanhoitoon.

7. Jokaisessa aluksessa, jossa ei ole lääkäriä, tulee olla hyväksytty lääkekaappi helppotajuisine ohjeineen.

15 artikla

1. Makuusuojien ulkopuolella, mutta niiden sopivassa läheisyydessä tulee olla tarpeeksi suuri ja riittävästi tuuletettu suoja, johon öljyvaatteet voi ripustaa.

2. Yli 3000 tonnin aluksissa tulee, erikseen kansiosastossa ja erikseen koneosastossa, olla suoja, joka on sisustettu toimistona käytettäväksi.

3. Aluksissa, jotka säännöllisesti kulkevat moskiittojen vaivaamiin satamiin, on varustauduttava suojaamaan laivaväen asunnot moskiitoilta asettamalla sopivat verkot ikkunoihin, tuuletuslaitteisiin ja avoimelle kannelle johtaviin oviin.

4. Alukset, jotka säännöllisesti kulkevat tropiikkeihin tai tropiikeissa tai Persian lahdella, on varustettava aurinkopurjein levitettäviksi laivaväen asuntojen päällä olevien, suojattomien kansien ylle ja sellaisten kansien ylle, jotka on tarkoitettu laivaväen virkistyspaikoiksi.

16 artikla

1. Aluksiin nähden, jotka mainitaan 10 artiklan 5 kohdassa, voi asianomainen viranomainen sanotussa kohdassa mainittujen laivaväkeen kuuluvien osalta lieventää edellisissä artikloissa säädettyjä vaatimuksia siinä määrin kuin heidän erikoisten kansallisten tottumustensa ja tapojensa huomioon ottamiseksi on välttämätöntä ja varsinkin antaa erityisiä määräyksiä makuusuojissa asuvien henkilöiden lukumäärästä, ruokailusuojista ja terveydenhoidollisista laitteista.

2. Lieventäessään edellä sanottuja säännöksiä tulee asianomaisen viranomaisen noudattaa 10 artiklan 1 ja 2 kohdan määräyksiä sekä niitä vaatimuksia vähimmästä lattiapinta-alasta, joista säädetään 10 artiklan 5 kohdassa sellaisiin miehistöryhmiin nähden.

3. Aluksissa, joissa jonkin osaston laivaväkeen kuuluu henkilöitä, joilla on toisistaan jyrkästi eroavat kansalliset tottumukset ja tavat, on järjestettävä erillisiä ja tarkoituksenmukaisia makuu- ja olosuojia siinä määrin kuin on tarpeen eri ryhmien vaatimusten täyttämiseksi.

4. Aluksissa, jotka mainitaan 10 artiklan 5 kohdassa, on sairaanhoito-, ruokailu- ja pesusuojat sekä terveydenhoidolliset laitteet pidettävä määrältään ja tarkoituksenmukaisuudeltaan samalla tasolla kuin millä ne ovat kaikissa muissa samanlaatuisissa ja samaan rekisteröimisalueeseen kuuluvissa aluksissa.

5. Laatiessaan tämän artiklan nojalla erityisiä säännöksiä tulee asianomaisen viranomaisen neuvotella niiden merenkulkijain tunnustettujen bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, joita asia koskee, sekä niiden laivanvarustajain järjestöjen, ja/tai laivanvarustajain kanssa, jotka ovat heidän työnantajinaan.

17 artikla

1. Laivaväen asunnot on pidettävä puhtaina ja tyydyttävän asuttavassa kunnossa, eikä niissä saa säilyttää lastia eikä laivaväelle kuulumattomia tarvikkeita.

2. Päällikön tai hänen tarkoitusta varten erikoisesti valtuuttamansa, päällystöön kuuluvan henkilön tulee, yhden tai useamman laivaväkeen kuuluvan seuraamana, tarkastaa kaikki laivaväen asunnot vähintään kerran viikossa. Jokaisen sellaisen tarkastuksen tuloksesta on tehtävä kirjallinen merkintä.

IV osa
Sopimuksen soveltaminen jo oleviin aluksiin

18 artikla

1. Ottaen huomioon tämän artiklan 2 ja 3 kohdan määräykset koskee tämä sopimus aluksia, joiden köli on laskettu sen jälkeen kun tämä sopimus on tullut voimaan aluksen rekisteröimisalueella.

2. Sellaisessa aluksessa, joka on täysin valmiiksi rakennettu tämän sopimuksen voimaantulopäivänä rekisteröimisalueella ja joka ei täytä tämän sopimuksen III osan vaatimuksia, voi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, vaatia ottaen huomioon asiassa esiintyvät käytännölliset tekijät, suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita se pitää mahdollisina, milloin

a) aluksen rekisteröinti uusitaan;

b) aluksessa suoritetaan oleellisia rakenteellisia muutoksia tai suurehkoja korjauksia ennakolta laadittujen suunnitelmien perusteella, eikä onnettomuustapauksen tai hätätilan vuoksi.

3. Sellaisessa aluksessa, joka tämän sopimuksen voimaantulopäivänä rekisteröimisalueella on rakenteilla ja/tai uusittavana, voi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita se käytännölliset tekijät huomioon ottaen pitää mahdollisina; sellaiset muutokset katsotaan tämän sopimuksen määräysten lopulliseksi täyttämiseksi, kunnes aluksen rekisteröinti uusitaan.

V osa
Loppumääräyksiä

19 artikla

Tämän sopimuksen mikään kohta älköön vaikuttako mihinkään lakiin, lain nojalla annettuun päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merenkulkijain väliseen sopimukseen, joka takaa edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

* * *

20, 22 - 27 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

21 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seitsemässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia; Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin neljällä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 76

Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (1946)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1949 yleissopimuksella nro 93 ja vuonna 1958 yleissopimuksella nro 109.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 30/1948.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Tämän sopimuksen minkään kohdan älköön katsottako vaikuttavan mihinkään lakiin, lain nojalla annettuun päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merenkulkijain väliseen, palkkoja, työaikaa aluksessa tai miehitystä koskevaan sopimukseen, joka takaa merenkulkijoille edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaisen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan alukseen,
a) joka on konealus;
b) joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa;
c) jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen; ja
d) jota käytetään merimatkaan.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alle 500 rekisteritonnin bruttovetoisiin aluksiin;
b) alkeellista rakennetta oleviin puisiin aluksiin, kuten dhows ja junks;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan;
d) joensuissa liikennöiviin aluksiin (estuarial craft).

3 artikla

Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen, missä toimessa tahansa aluksessa olevaan henkilöön, lukuun ottamatta:
a) päällikköä;
b) luotsia, joka ei kuulu laivaväkeen;
c) lääkäriä;
d) sairaanhoitajia, joiden tehtävänä on yksinomaan sairaanhoito, ja muuta sairaalahenkilökuntaa;
e) henkilöitä, joiden tehtävät kohdistuvat yksinomaan aluksessa olevaan lastiin;
f) henkilöitä, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa tai saavat palkkansa yksinomaan voitto- tai tulo-osuutena;
g) henkilöitä, jotka eivät saa toimestaan palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan;
h) henkilöitä – ei kuitenkaan radiolennätinyhtiön palveluksessa olevia radiosähköttäjiä – jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanisäntä;
i) satamatyöläisiä, jotka seuraavat aluksen mukana kuulumatta laivaväkeen;
j) henkilöitä, jotka ovat toimessa valaanpyynti-, keittimö- tai kuljetusaluksissa tai muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, joista määrätään merenkulkijain järjestön tekemässä, palkkaa, työaikaa ja muita ehtoja koskevassa erityisessä valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa tarkoittavassa työehtosopimuksessa;
k) henkilöitä, jotka eivät kuulu laivaväkeen (ottokatselmuksin toimeen otettuun tai ilman sitä työskentelevään), vaan jotka, aluksen ollessa satamassa, suorittavat korjaus-, puhdistus-, lastaus-, purkaus- tai senkaltaista työtä tai toimivat laivaväen sijaisina, vahtimiehinä tai huolto- tai kunnossapitotehtävissä.

4 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:
a) “päällystöön kuuluvalla” henkilöä, päällikköä lukuun ottamatta, joka on miehistöluetteloon merkitty päällystöön kuuluvaksi tai joka on aluksessa sellaisessa toimessa, jota lain, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan pidetään päällystölle kuuluvana;
b) “miehistöön kuuluvalla” muuta laivaväkeen kuuluvaa (myös pätevyystodistuksen omaavaa) henkilöä kuin päällikköä tai päällystöön kuuluvaa;
c) “matruusilla” jokaista henkilöä, jota kansallisen lainsäädännön tai, sellaisen lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen perusteella pidetään pätevänä suorittamaan kaikkia tehtäviä, joita voidaan vaatia kansiosastossa palvelevalta miehistöön kuuluvalta henkilöltä, lukuun ottamatta työtä johtavan tai erikoisammattimiehen tehtäviä;
d) “peruspalkalla” päällystöön tai miehistöön kuuluvalle henkilölle tulevaa käteistä rahapalkkaa, lukuun ottamatta ylityökorvausta, palkkiota tai muuta rahassa tai luonnossa suoritettavaa korvausta.

II osa
Palkat

5 artikla

1. Tämän sopimuksen alaiseen alukseen toimeen otetun matruusin peruspalkka älköön palvelusajan kalenterikuukaudelta olko pienempi kuin kuusitoista Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin puntaa tai kuusikymmentäneljä Amerikan Yhdysvaltojen dollaria tai vastaava määrä muun maan rahassa.

2. Siinä tapauksessa, että punnan tai dollarin pari-arvon muutoksesta tehdään ilmoitus Kansainväliselle valuuttarahastolle:
a) on vähimmäisperuspalkka, joka tämän artiklan 1 kohdassa on määrätty sellaisessa rahassa, johon nähden mainittu ilmoitus on tehty, tarkistettava siten, että se pysyy samanarvoisena toisen rahalajin kanssa;
b) on Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tehtävä tarkistuksesta ilmoitus Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille; ja
c) sitoo siten tarkistettu vähimmäisperuspalkka tämän sopimuksen ratifioineita jäsenvaltioita samalla tavalla kuin tämän artiklan 1 kohdassa määrätty palkka, ja tulee se voimaan kuhunkin sellaiseen jäsenvaltioon nähden viimeistään toisen kalenterikuukauden alussa siitä kuukaudesta lukien, jonka kuluessa pääjohtaja on tiedottanut muutoksesta jäsenvaltioille.

6 artikla

1. Aluksissa, joissa on toimessa sellaista miehistöä, joka tekee välttämättömäksi suuremman miehistön toimeen ottamisen kuin muutoin olisi ollut tarpeen, on matruusin vähimmäisperuspalkka suuruudeltaan määrättävä sellaiseksi, että se suhteellisesti vastaa edellisessä artiklassa säädettyä vähimmäisperuspalkkaa.

2. Täten sovellettu peruspalkka on määrättävä sen periaatteen mukaisesti, että samasta työstä on maksettava sama palkka, ja on tällöin otettava huomioon:
a) toimeen otetun lisämiehistön lukumäärä; ja
b) kaikki ne laivanvarustajan menoissa aiheutuvat lisäykset tai vähennykset, jotka aiheutuvat sellaisen lisämiehistön toimeen ottamisesta.

3. Sovellettu peruspalkka on määrättävä asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa tai, ellei tällaista sopimusta ole, määrää sen asianomainen viranomainen maassa, johon kysymyksessä olevat merenkulkijat kuuluvat, edellyttäen, että molemmat asianomaiset maat ovat ratifioineet tämän sopimuksen.

7 artikla

Ellei ravintoa anneta maksutta, on vähimmäisperuspalkkaa lisättävä määrällä, joka vahvistetaan kysymyksessä olevien, laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa tai, ellei sellaista sopimusta ole, asianomaisen viranomaisen päätöksellä.

8 artikla

1. Määrättäessä 5 artiklassa säädettyä vähimmäisperuspalkkaa muun maan rahassa, on käytettävä tämän rahalajin pari-arvon sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin punnan tai Amerikan Yhdysvaltojen dollarin pari-arvon välistä suhdetta.

2. Milloin kysymyksessä on Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenenä olevan Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä Kansainvälisen valuuttarahaston sopimusartiklain mukaista kulloinkin voimassa olevaa arvoa.

3. Milloin kysymyksessä on Kansainväliseen valuuttarahastoon kuulumattoman Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä sitä virallista vaihtokurssia, ilmaistuna kullassa tai Amerikan Yhdysvaltojen dollareissa samanpainoisena tai niin kultapitoisena kuin dollari oli 1 päivänä heinäkuuta 1944, joka kulloinkin on voimassa samana ajankohtana tapahtuvien kansainvälisten rahatoimien maksussa ja siirrossa.

4. Milloin on kysymyksessä raha, johon ei voida soveltaa kummankaan kahden edellisen kohdan määräyksiä:
a) määrää asianomainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio sen vaihtokurssin, jota on noudatettava tämän artiklan tarkoittamassa mielessä;
b) tulee asianomaisen jäsenvaltion ilmoittaa päätöksestään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, jonka on viipymättä tiedotettava asiasta muille tämän sopimuksen ratifioineille jäsenvaltioille;
c) voi jokainen muu jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pääjohtaja on tiedotuksen antanut, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle vastustavansa päätöstä, ja on pääjohtajan ilmoitettava tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle ja muille jäsenvaltioille, jotka ovat ratifioineet tämän sopimuksen, sekä tehtävä selostus asiasta 21 artiklassa mainitulle komitealle;
d) on edellä olevia määräyksiä sovellettava siinä tapauksessa, että asianomaisen jäsenvaltion päätöksessä tapahtuu jokin muutos.

5. Peruspalkassa tapahtuva muutos, joka johtuu muussa rahassa ilmaistun vastaavan arvon määräämiseksi käytetyn kurssin muutoksesta, tulee voimaan viimeistään toisen kalenterikuukauden alussa siitä kuukaudesta lukien, jonka kuluessa muutos kysymyksessä olevien rahalajien pari-arvoissa tulee voimaan.

9 artikla

Jokaisen jäsenvaltion tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin:
a) varmistaakseen, tarkastus- ja pakotejärjestelmän avulla, palkkojen suorittamisen vähintään sen määräisinä kuin tässä sopimuksessa säädetään; ja
taatakseen, että jokainen henkilö, jolle on maksettu alempaa palkkaa kuin tässä sopimuksessa säädetään, voi halvalla ja nopealla oikeudenkäynnillä tai muulla tavalla saada maksamatta jääneen erän perityksi.

III osa
Työaika aluksessa

10 artikla

Sopimuksen tämä osa ei koske:
a) ensimmäistä perämiestä tai ensimmäistä konemestaria;
b) purseria;
c) muuta päällystöön kuuluvaa henkilöä, joka toimii osaston esimiehenä eikä suorita vahtipalvelusta;
d) henkilöä, joka on otettu toimeen aluksen toimisto- tai talousosastoon ja joka
1) palvelee sellaisessa johtoasemassa kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään;
2) työskentelee pääasiallisesti omaan lukuunsa; tai
3) saa palkkansa yksinomaan provisioperustein tai pääasiallisesti voitto- tai tulo-osuutena.

11 artikla

Sopimuksen tässä osassa tarkoitetaan:
a) “lähiliikenteen aluksella” alusta, jota käytetään yksinomaan matkoilla, joilla se ei etene liikennöimästään maasta naapurimaiden lähisatamia kauemmaksi niissä maantieteellisissä rajoissa, jotka
(i) on kansallisessa lainsäädännössä tai laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisissä työehtosopimuksissa selvästi määritelty;
(ii) ovat yhdenmukaiset sovellettaessa sopimuksen tämän osan kaikkia määräyksiä;
(iii) jäsenvaltio, rekisteröidessään ratifiointinsa, on siihen liitetyllä selityksellä ilmoittanut;
(iv) on muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa tapahtuneen neuvottelun jälkeen vahvistettu;
b) “kaukoliikenteen aluksella” muuta kuin lähiliikenteen alusta;
c) “matkustaja-aluksella” alusta, joka katsastustodistuksensa mukaan saa kuljettaa enemmän kuin kaksitoista matkustajaa;
d) “työajalla” aikaa, jonka kuluessa henkilön tulee esimiehen määräyksestä suorittaa työtä aluksen tai laivanisännän lukuun.

12 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa kansi-, kone- tai radio-osastossa lähiliikenteen aluksissa.

2. Päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika älköön ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä: kahtakymmentäneljää tuntia kahden perättäisen vuorokauden aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) viikoittaisena lepopäivänä: välttämättömiin tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin tarvittava aika kahta tuntia;
(ii) muina viikonpäivinä: kahdeksaa tuntia, paitsi milloin työehtosopimuksessa määrätään päivää kohden vähemmän;
c) sataakahtatoista tuntia kahden perättäisen viikon aikana.

3. Työtä, joka on tehty yli niiden aikarajoitusten, jotka on määrätty 2 kohdan a) ja b) kohdissa, on pidettävä ylityönä, josta asianomaisella päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 17 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Milloin kahden perättäisen viikon aikana suoritettujen työtuntien kokonaismäärä, lukuun ottamatta ylityöksi katsottavaa aikaa, ylittää satakaksitoista tuntia, on asianomaiselle päällystöön tai miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta myöntämällä hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa saatetaan määrätä.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, milloin aluksen on katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa tämän artiklan tarkoittamassa mielessä.

13 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan niihin päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa kansi-, kone- tai radio-osastossa kaukoliikenteen aluksissa.

2. Aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika vuorokaudessa ylittäkö kahdeksaa tuntia.

3. Aluksen ollessa satamassa älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika ylittäkö:
a) viikoittaisena lepopäivänä: välttämättömiin tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin tarvittava aika kahta tuntia;
b) muina viikon päivinä: kahdeksaa tuntia, paitsi milloin työehtosopimuksessa määrätään päivää kohden vähemmän.

4. Työtä, joka on tehty yli niiden päivittäisten aikarajoitusten, jotka on määrätty edellisissä momenteissa, on pidettävä ylityönä, josta päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 17 artiklan määräysten mukaisesti.

5. Milloin yhden viikon aikana suoritettujen työtuntien kokonaismäärä, lukuun ottamatta ylityöksi katsottavaa aikaa, ylittää neljäkymmentäkahdeksan tuntia, on päällystöön ja miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta myöntämällä hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa saatetaan määrätä.

6. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa on määrättävä, milloin aluksen on katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa tämän artiklan tarkoittamassa mielessä.

14 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan henkilöihin, jotka ovat toimessa aluksen talousosastossa.

2. Matkustaja-aluksessa älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivänä: kymmentä tuntia minkään keskeytymättömän neljäntoista tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) matkustajien ollessa aluksessa: kymmentä tuntia minkään neljäntoista tunnin jakson aikana;
(ii) muissa tapauksissa:
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä: viittä tuntia;
viikoittaisena lepopäivänä: ruoan valmistus- ja tarjoilutehtäviä suorittavien viittä tuntia ja muiden tarpeellisia tavanmukaisia ja terveydenhoidollisia tehtäviä suorittavien henkilöiden kahta tuntia;
muina päivinä: kahdeksaa tuntia.

3. Aluksessa, joka ei ole matkustaja-alus, älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä: yhdeksää tuntia minkään kolmentoista tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
viikoittaisena lepopäivänä: viittä tuntia;
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä: kuutta tuntia;
muina päivinä: kahdeksaa tuntia minkään kahdentoista tunnin jakson aikana.

4. Milloin suoritettujen työtuntien kokonaismäärä kahden perättäisen viikon aikana ylittää satakaksitoista tuntia, on asianomaiselle henkilölle annettava korvausta myöntämällä satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain välisissä työehtosopimuksissa määrätään erikseen yövahtien työajan järjestämisestä.

15 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa lähi- ja kaukoliikenteen aluksissa.

2. Asianomaiset laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöt neuvotelkoot laivatyöstä satamassa annettavasta vapautuksesta siltä pohjalta, että päällystöön ja miehistöön kuuluvat tulevat satamassa saamaan vapautusta laivatyöstä niin paljon kuin käy laatuun ja ettei sellaista vapaa-aikaa lueta lomaksi.

16 artikla

1. Asianomainen viranomainen voi sellaisiin päällystöön kuuluviin nähden, jotka eivät 10 artiklan perusteella jo ole sopimuksen tämän osan ulkopuolella, myöntää poikkeuksia sen soveltamisesta seuraavin ehdoin:
a) päällystöön kuuluvilla tulee työehtosopimuksen perusteella olla oikeus sellaisiin palvelusehtoihin, että asianomainen viranomainen todistaa niiden täysin vastaavan sopimuksen tätä osaa;
b) tällaisen työehtosopimuksen tulee olla alkuaan tehty ennen 30 päivää kesäkuuta 1946 ja sopimuksen on alkuperäisessä tai uusitussa muodossa edelleen oltava voimassa.

2. Jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen 1 kohdan määräyksiä, on toimitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle täydelliset tiedot kaikista tällaisista työehtosopimuksista, ja tulee pääjohtajan esittää 21 artiklassa mainitulle komitealle yleiskatsaus vastaanottamistaan tiedotuksista.

3. Mainitun komitean tulee tutkia, suodaanko sille ilmoitetuissa työehtosopimuksissa sellaiset palvelusehdot, jotka täysin vastaavat tämän sopimuksen tätä osaa. Jokainen sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä, sellaisia sopimuksia koskevia huomautuksia ja ehdotuksia ja lisäksi saattamaan kaikki tällaiset huomautukset ja ehdotukset sopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja päällystöön kuuluvien järjestöjen tietoon.

17 artikla

1. Ylityökorvauksen suuruus on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa, eikä ylityökorvaus tunnilta saa missään tapauksessa olla vähemmän kuin satakaksikymmentäviisi prosenttia peruspalkasta tunnilta.

2. Käteissuorituksen sijasta voidaan työehtosopimuksissa määrätä korvaus annettavaksi vastaavana vapaa-aikana oikeudella poistua aluksesta tai ylityö korvattavaksi jollakin muulla tavalla.

18 artikla

1. Ylityötä älköön tehtäkö säännöllisesti.

2. Varsinaiseen työaikaan kuuluvaksi älköön luettako tai ylityönä pidettäkö tämän sopimuksen tämän osan tarkoittamassa mielessä aikaa, joka käytetään:
a) työhön, jota päällikkö pitää aluksen, lastin tai aluksessa olevien henkilöiden turvallisuudelle välttämättömänä ja joka ei siedä viivytystä;
b) työhön, jota päällikkö vaatii hädässä olevien muiden alusten tai henkilöiden avustamiseksi;
c) tarkastuksiin sekä palosammutus-, pelastusvene- ja muihin sen kaltaisiin harjoituksiin, joista on säädetty ihmishengen turvaamista merellä koskevassa asianomaiseen aikaan voimassa olevassa kansainvälisessä sopimuksessa;
d) ylimääräiseen työhön tulliselvitysten, karanteeni- tai muiden terveydenhoitomuodollisuuksien johdosta;
e) aluksen päällystön varsinaiseen ja välttämättömään työhön aluksen paikan määräämiseksi ja säähavaintojen tekemiseksi;
f) vahtivuorojen tavanmukaiseen vaihtamiseen.

3. Tämän sopimuksen minkään kohdan älköön katsottako vähentävän aluksen päällikön oikeutta ja velvollisuutta vaatia tai päällystöön tai miehistöön kuuluvan velvollisuutta suorittaa työtä, jota päällikkö pitää välttämättömänä aluksen turvalliselle ja tehokkaalle kululle.

19 artikla

1. Kuuttatoista vuotta nuorempaa henkilöä älköön käytettäkö työhön yöllä.

2. Tässä artiklassa tarkoitetaan “yöllä” kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa määrättävää, vähintään yhdeksäntuntista keskeytymätöntä ajanjaksoa, joka alkaa ennen sydänyötä ja päättyy sen jälkeen.

IV osa
Miehitys

20 artikla

1. Jokainen alus, johon tätä sopimusta sovelletaan, on miehitettävä riittävästi ja tehokkaasti siten, että
a) varmistetaan ihmishengen turvaaminen merellä;
b) saatetaan voimaan tämän sopimuksen III osan määräykset; sekä
c) estetään laivaväen liikarasittuminen ja vältetään tai mahdollisuuksien mukaan rajoitetaan ylityötä.

2. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu pitämään voimassa tai vakuuttautumaan siitä, että pidetään voimassa tehokasta järjestelmää kaikkien aluksen miehitystä koskevien valitusten tai riitaisuuksien tutkimiseksi ja sovittelemiseksi.

3. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen edustajain tulee, yhdessä muiden henkilöiden tai viranomaisten kanssa tai ilman näitä, osallistua sellaisen järjestelmän soveltamiseen.

V osa
Sopimuksen soveltaminen

21 artikla

1. Tämä sopimus voidaan saattaa voimaan a) lainsäädäntöteitse; b) laivanvarustajain ja merenkulkijain välisillä työehtosopimuksilla (lukuun ottamatta 20 artiklan 2 kohtaa); tai c) käyttäen sekä lainsäädäntöä että laivanvarustajain ja merenkulkijain välisiä työehtosopimuksia. Mikäli ei tässä sopimuksessa toisin säädetä, on tämän sopimuksen määräyksiä sovellettava jokaiseen ratifioivan jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja jokaiseen henkilöön, joka on toimessa sellaisessa aluksessa.

2. Milloin tämän sopimuksen jokin määräys on saatettu voimaan työehtosopimuksella tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti, ei asianomainen jäsenvaltio ole velvollinen ryhtymään tämän sopimuksen 9 artiklan tarkoittamiin toimenpiteisiin, kun on kysymys sellaisista sopimuksen määräyksistä, jotka on saatettu voimaan työehtosopimuksella.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee tiedottaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle toimenpiteet, joihin on ryhdytty sopimuksen soveltamiseksi, sekä ne työehtosopimusten erityiset määräykset, joilla toteutetaan joitakin sopimuksen määräyksiä ja jotka ovat voimassa sinä ajankohtana, jona jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

4. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu osallistumaan kolmiosaisella valtuuskunnalla jokaiseen hallituksia sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä edustavaan komiteaan, johon neuvonantajina kuuluu Kansainvälisen työtoimiston yhdistetyn merityökomitean edustajia ja joka voidaan asettaa tutkimaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

5. Työtoimiston pääjohtajan on esitettävä sanotulle komitealle yleiskatsaus edellä olevan 3 kohdan mukaisesti vastaanottamistaan ilmoituksista.

6. Komitean tulee harkita, onko tämän sopimuksen määräykset sille ilmoitetuin työehtosopimuksin täysin saatettu voimaan. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä huomautuksia tai ehdotuksia, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamista, ja sitoutuu lisäksi saattamaan kaikkien 1 kohdassa mainittujen, työehtosopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen tietoon kaikki edellä mainitun komitean huomautukset tai ehdotukset siitä, missä laajuudessa tämän sopimuksen määräykset sellaisin työehtosopimuksin saatetaan voimaan.

22 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, on vastuussa sen määräysten soveltamisesta alueellaan rekisteröityihin aluksiin ja tulee jäsenvaltion, lukuun ottamatta tapauksia, jolloin sopimus on saatettu voimaan työehtosopimuksin, pitää voimassa lainsäädäntöä, joka:

a) määrää sekä laivanvarustajan että päällikön vastuun tämän sopimuksen noudattamisesta;
b) määrää sopivat rangaistukset sen rikkomisesta;
c) huolehtii sopimuksen IV osan soveltamisen tarpeellisesta julkisesta valvonnasta;
d) vaatii pitämään tämän sopimuksen III osan määräysten edellyttämää kirjaa suoritetuista työtunneista sekä yli- ja lisätyötunneista tulevasta korvauksesta;
e) takaa merenkulkijoille samat apukeinot yli- ja lisätyökorvausten perimiseksi kuin heillä on muiden palkkasaataviensa perimiseksi.

2. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä on, mikäli se on kohtuullista ja käytännössä mahdollista, kuultava valmisteltaessa lainsäädäntöä tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

23 artikla

Keskinäisen avun antamiseksi tämän sopimuksen soveltamisessa sitoutuu jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi sopimuksen, vaatimaan alueensa kaikkia asianomaisia satamaviranomaisia ilmoittamaan jokaisen muun sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion konsuli- tai muulle asianomaiselle viranomaiselle tapaukset, jolloin edellä mainitun viranomaisen tietoon tulee, että jälkimmäisen jäsenvaltion alueella rekisteröidyssä aluksessa ei noudateta tämän sopimuksen vaatimuksia.

VI osa
Loppumääräyksiä

24 artikla

Vuoden 1936 työaikaa ja miehitystä koskevan (merenkulku-)sopimuksen 28 artiklan tarkoittamassa mielessä on tätä sopimusta pidettävä sopimuksena, joka muuttaa ensiksi mainitun sopimuksen.

* * *

25, 27 - 32 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

26 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seuraavat ehdot on täytetty:
a) seuraavista jäsenvaltioista yhdeksän ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia;
b) niistä jäsenvaltioista, joiden ratifioinnit on rekisteröity, tulee rekisteröinnin tapahtumisaikana ainakin viidellä olla kullakin bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto;
c) niiden jäsenvaltioiden, joiden ratifioinnit on rekisteröity, omistama yhteenlaskettu kauppalaivasto on rekisteröinnin tapahtumisaikaan bruttovetoisuudeltaan vähintään viisitoista miljoonaa rekisteritonnia.
Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 77

Lääkärintarkastus, millä todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön (1946)

Voimaantulopäivä 29.12.1950.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 64/1948.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin, jotka on otettu työhön tai jotka työskentelevät joko yleisissä tai yksityisissä teollisuusyrityksissä tai niiden yhteydessä.

2. Tätä sopimusta sovellettaessa "teollisuusyrityksiksi" katsotaan erityisesti:
a) kaivokset, louhimot ja muut työt, joiden tarkoituksena on irrottaa mineraaleja maasta;
b) yritykset, joissa tuotteita valmistetaan, muutetaan, puhdistetaan, korjataan, koristetaan, viimeistellään, laaditaan myyntikuntoon, hajotetaan tai puretaan, tai joissa aineita muutetaan toiseen muotoon, lukien niihin laivanrakennusyritykset sekä sähkön tai jonkun muun käyttövoiman tuottamisessa, muuntamisessa tai siirtämisessä toimivat yritykset;
c) rakennusyritykset ja siviili-insinöörityöt, lukien niihin rakennus-, korjaus-, ylläpito-, muuttamis- ja purkamistyöt;
d) kuljetusyritykset, jotka harjoittavat henkilöiden tai tavaroiden kuljetusta maanteitse, rautateitse, sisävesistöillä tai ilmateitse, lukien niihin tavaroiden käsittelyn satamissa, rantalaitureilla, lastauspaikoissa, varastoissa tai lentoasemilla.

3. Asianomaisen viranomaisen on määriteltävä raja, joka erottaa teollisuuden maanviljelyksestä, kaupasta ja muista ei-teollisista aloista.

2 artikla

1. Lapsia ja nuoria alle kahdeksantoista vuoden ikäisiä henkilöitä ei saa ottaa työhön teollisuusyritykseen, jollei heitä ole perusteellisessa lääkärintarkastuksessa todettu soveltuviksi siihen työhön, mihin heidät aiotaan pestata.

2. Työhön soveltuvaisuutta koskevan lääkärintarkastuksen suorittaa asianomaisen viranomaisen hyväksymä pätevä lääkäri ja annetaan siitä todistukseksi joko lääkärintodistus tai merkintä työlupaan tai työkirjaan.

3. Todistus, joka osoittaa työhön soveltuvaisuuden
a) voi sisältää määrätyt ehdot työskentelyn suhteen;
b) voidaan antaa erikoista työtä tai työ- tai tehtäväryhmää varten, mihin liittyy samanlaisia terveydellisiä vaaroja ja mitkä on luokiteltu ryhmäksi sen viranomaisen toimesta, jolle kuuluu työhön soveltuvaisuuden toteamiseksi suoritettua lääkärintarkastusta koskevan lainsäädännön sovellutus.

4. Kunkin maan lainsäädännössä on määrättävä asianomainen viranomainen, joka laatii työhön soveltuvaisuustodistuksen, ja tarkemmin määriteltävä ehdot, joita on noudatettava tällaisen todistuksen laatimisessa ja antamisessa.

3 artikla

1. Lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön, jota he tekevät, on asetettava jatkuvan lääkärinvalvonnan alaiseksi siksi, kunnes he ovat täyttäneet kahdeksantoista vuotta.

2. Lapsen tai nuoren henkilön työ voi jatkua vain siinä tapauksessa, että lääkärin-tarkastus uudistetaan väliajoin, jotka eivät ole vuotta pitempiä.

3. Kunkin maan lainsäädännössä on:
a) huomioitava erikoisolot, joiden vallitessa lääkärintarkastus on suoritettava uudelleen vuotuisen tarkastuksen lisäksi tai pienemmin väliajoin, jotta taattaisiin valvonnan tehokkuus työssä esiintyvien vaarojen suhteen sekä lapsen tai nuoren henkilön edellisten tarkastusten perusteella todetun terveydentilan suhteen; tai
b) annettava asianomaiselle viranomaiselle valtuudet vaatia lääkärintarkastuksen uudistamista poikkeustapauksissa.

4 artikla

1. Töissä, joissa esiintyy suuria terveydellisiä vaaroja, työhön soveltuvaisuutta koskevaa lääkärintarkastusta ja sen säännöllistä uudistamista on vaadittava jatkettavaksi ainakin kahteenkymmeneenyhteen ikävuoteen asti.

2. Kunkin maan lainsäädännössä on joko määriteltävä työt tai työn laadut, joissa työhön soveltuvaisuutta koskevia lääkärintarkastuksia on vaadittava vähintään kahteenkymmeneenyhteen ikävuoteen asti tai annettava sopivalle viranomaiselle valtuudet niiden määrittelemiseen.

5 artikla

Edellisissä artikloissa määrätyistä lääkärintarkastuksista ei saa aiheutua mitään kustannuksia lapselle tai nuorelle henkilölle tai hänen vanhemmilleen.

6 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on sellaisten lasten ja nuorten henkilöiden suhteen, jotka lääkärintarkastuksessa on todettu sopimattomiksi määrätynlaisiin töihin tai joissa on havaittu ruumiillisia vikoja tai vajavaisuuksia, ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin heidän fyysillisen kuntonsa palauttamiseksi sekä ammatillisen opetuksen hankkimiseksi heille siinä tarkoituksessa, että heidän työhön sijoittamistaan helpotettaisiin.

2. Asianomaisen viranomaisen on määrättävä tällaisten toimenpiteiden laatu ja laajuus; tässä tarkoituksessa on järjestettävä yhteistoiminta työmarkkina- ja terveydenhoito-, opetus- ja sosiaaliviranomaisten kesken ja riittävää yhteyttä on pidettävä näiden viranomaisten välillä tällaisten toimenpiteiden suorittamista varten.

3. Kunkin maan lainsäädännössä voidaan määrätä, että lapsille ja nuorille henkilöille, joiden työhön soveltuvaisuutta ei ole selvästi todettu, on myönnettävä:
a) väliaikaisia työlupia tai lääkärintodistuksia, jotka ovat voimassa rajoitetun ajan, minkä päätyttyä nuori työntekijä uudestaan tarkastetaan;
b) lupia tai todistuksia, joissa asetetaan erikoisia ehtoja työtä varten.

7 artikla

1. Työnantajan on säilytettävä ja pidettävä ammattientarkastajien saatavissa joko työhön soveltuvaisuutta koskeva lääkärintodistus tai työlupa tai työkirja, josta näkyy, että ei ole mitään lääkärinlausuntoja, jotka kieltäisivät työssä käyttämisen, sen mukaan kuin maan lainsäädäntö määrää.

2. Kunkin maan lainsäädännön on määrättävä muut valvontatoimenpiteet, joilla turvataan tämän sopimuksen tarkka soveltaminen.

II osa
Erikoismääräyksiä eräitä maita varten

8 artikla

1. Jos jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja alueita, joissa, harvan asutuksen tai alueen kehitystason johdosta, asianomainen viranomainen pitää mahdottomana tämän sopimuksen määräysten

noudattamista, voi viranomainen vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta, joko kokonaan tai sopiviksi katsomillaan poikkeusmääräyksillä, joidenkin yritysten ja joidenkin töiden suhteen.

2. Jokaisen jäsenvaltion on esitettävä ensimmäisessä vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti kaikki alueet, joihin nähden se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin, eikä mikään jäsenvaltio saa ensimmäisen vuosiraporttinsa jälkeen vedota tämän artiklan määräyksiin paitsi täten ilmoitettujen alueiden suhteen.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, on ilmoitettava seuraavissa vuosiraporteissa kaikki alueet, joiden suhteen se luopuu oikeudesta vedota tämän artiklan määräyksiin.

9 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, jonka lainsäädännössä, ennen niiden lakien ja säännösten hyväksymistä, joiden nojalla tämä sopimus ratifioidaan, ei ollut lakeja tai säännöksiä, jotka koskevat lääkärintarkastusta, jonka tarkoituksena on todeta lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön, voi ratifiointiin liitetyllä julkilausumalla korvata 2 ja 3 artikloissa määrätyn kahdeksantoista ikävuoden rajan alemmalla, ei kuitenkaan missään tapauksessa kuuttatoista ikävuotta nuoremmalla, ja 4 artiklassa määrätyn kahdenkymmenenyhden ikävuoden rajan alemmalla, ei kuitenkaan yhdeksäätoista ikävuotta nuoremmalla.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka on antanut sellaisen julkilausuman, voi peruuttaa sen milloin tahansa uudella julkilausumalla.

3. Jokaisen jäsenvaltion, jonka suhteen tämän artiklan 1 kohdan mukaan laadittu julkilausuma on voimassa, on ilmoitettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan, missä määrin mitään edistystä on tapahtunut sopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

10 artikla: Koskee ainoastaan Intiaa.

Ill osa
Loppumääräyksiä

11 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei saa vaikuttaa mihinkään lakiin, päätökseen, tapaan tai työnantajien ja työntekijöiden väliseen sopimukseen, jossa turvataan paremmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 78

Lääkärintarkastus, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön ei-teollisilla aloilla (1946)

Voimaantulopäivä 29.12.1950.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 64/1948.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin, jotka työskentelevät palkasta tai välittömän tai välillisen ansion vuoksi ei-teollisilla aloilla.

2. Tätä sopimusta sovellettaessa "ei-teollisiin töihin" luetaan kaikki muut työt, paitsi ne mitkä asianomainen viranomainen on ilmoittanut teollisuus- tai maataloustyöksi tai työksi aluksella.

3. Asianomaisen viranomaisen on määriteltävä raja, joka erottaa ei-teolliset työt teollisuus- ja maataloustöistä sekä työstä aluksella.

4. Kunkin maan lainsäädäntö voi vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta työn perheyrityksissä, missä työskentelevät vain vanhemmat ja heidän lapsensa tai holhokkinsa ja joissa suoritettua työtä ei ole todettu vaaralliseksi lasten tai nuorten henkilöiden terveydelle.

2 artikla

1. Lapsia ja nuoria alle kahdeksantoista vuoden ikäisiä henkilöitä ei saa ottaa työhön ei-teollisille aloille, jollei heitä perusteellisen lääkärintarkastuksen avulla ole todettu soveltuviksi kysymyksessä olevaan työhön.

2. Asianomaisen viranomaisen hyväksymän, laillistetun lääkärin on suoritettava työhön soveltuvaisuutta koskeva lääkärintarkastus, josta on annettava todistukseksi joko lääkärintodistus tai merkintä työlupaan tai työkirjaan.

3. Todistus joka osoittaa työhön soveltuvaisuuden
a) voi sisältää määrätyt ehdot työskentelyn suhteen;
b) voidaan antaa erikoista työtä tai työ- tai tehtäväryhmää varten, mihin liittyy samanlaisia terveydellisiä vaaroja ja mitkä on luokiteltu ryhmäksi sen viranomaisen toimesta, jolle kuuluu työhön soveltuvaisuuden toteamiseksi suoritettavaa lääkärintarkastusta koskevan lainsäädännön sovellutus.

4. Kunkin maan lainsäädännössä on määrättävä asianomainen viranomainen, joka laatii työhön soveltuvaisuutta koskevan todistuksen, ja tarkemmin määriteltävä ehdot, joita on noudatettava tällaisen todistuksen laatimisessa ja antamisessa.

3 artikla

1. Lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön, jota he tekevät, on asetettava jatkuvan lääkärinvalvonnan alaiseksi siksi, kunnes he ovat täyttäneet kahdeksantoista vuotta.

2. Lapsen tai nuoren henkilön työ voi jatkua vain siinä tapauksessa, että lääkärintarkastus uudistetaan väliajoin, jotka eivät ole vuotta pitempiä.

3. Kunkin maan lainsäädännössä on:
a) huomioitava erikoisolot, joiden vallitessa lääkärintarkastus on suoritettava uudelleen vuotuisen tarkastuksen lisäksi tai lyhemmin väliajoin, jotta taattaisiin valvonnan tehokkuus työssä esiintyvien

vaarojen suhteen sekä lapsen tai nuoren henkilön edellisten tarkastusten perusteella todetun terveydentilan suhteen; tai
b) annettava asianomaiselle viranomaiselle valtuudet vaatia lääkärintarkastusten uudistamista poikkeustapauksissa.

4 artikla

1. Töissä, joissa esiintyy suuria terveydellisiä vaaroja, työhön soveltuvaisuutta koskevaa lääkärintarkastusta ja sen säännöllistä uudistamista on vaadittava jatkettavaksi vähintään kahteenkymmeneenyhteen ikävuoteen asti.

2. Kunkin maan lainsäädännössä on joko määriteltävä työt tai työn lajit, joissa työhön soveltuvaisuutta koskevia lääkärintarkastuksia on vaadittava vähintään kahteenkymmeneenyhteen ikävuoteen asti, tai annettava sopivalle viranomaiselle valtuudet niiden määrittelemiseen.

5 artikla

Edellisissä artikloissa määrätyistä lääkärintarkastuksista ei saa aiheutua mitään kustannuksia lapselle tai nuorelle henkilölle tai hänen vanhemmilleen.

6 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on sellaisten lasten ja nuorten henkilöiden suhteen, jotka lääkärintarkastuksessa on todettu sopimattomiksi joihinkin töihin tai joissa on havaittu ruumiillisia vikoja tai vajavaisuuksia, ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin heidän fyysillisen kuntonsa palauttamiseksi sekä ammatillisen opetuksen hankkimiseksi heille siinä tarkoituksessa, että heidän työhön sijoittamistaan helpotettaisiin.

2. Asianomaisen viranomaisen on määrättävä tällaisten toimenpiteiden laatu ja laajuus; tässä tarkoituksessa on järjestettävä yhteistoiminta työmarkkina- ja terveydenhoito-, opetus- ja sosiaaliviranomaisten kesken ja riittävää yhteyttä on pidettävä näiden viranomaisten välillä tällaisten toimenpiteiden suorittamista varten.

3. Kunkin maan lainsäädäntö voi säätää, että lapsille ja nuorille henkilöille, joiden työhön soveltuvaisuutta ei ole selvästi todettu, on myönnettävä:
a) väliaikaisia työlupia tai lääkärintodistuksia, jotka ovat voimassa rajoitetun ajan, jonka päätyttyä nuori työntekijä uudestaan tarkastetaan;
b) työlupia tai todistuksia, joissa asetetaan erikoisia työehtoja.

7 artikla

1. Työnantajan on säilytettävä ja pidettävä ammattientarkastajien saatavissa joko työhön soveltuvaisuutta koskeva lääkärintodistus tai työlupa tai työkirja, josta näkyy, ettei mikään lääkärinlausunto kiellä työssä käyttämistä, sen mukaan kuin maan lainsäädäntö määrää.

2. Kunkin maan lainsäädännön on määrättävä:
a) yhtäläiset toimenpiteet, jotka on hyväksyttävä sen järjestelmän soveltamisen valvonnan takia, jossa lääkärintarkastuksella todetaan omaan lukuunsa tai vanhempiensa lukuun työskentelevien lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön kiertävän kaupustelun alalla tai jossakin muussa työssä, jota harjoitetaan yleisillä teillä tai julkisilla paikoilla;
b) muu valvonta, joka on tarpeellinen sopimuksen tarkan soveltamisen turvaamiseksi.

II osa
Erikoismääräyksiä eräitä maita varten

8 artikla

1. Jos jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja alueita, joissa harvan asutuksen johdosta tai alueen kehitystason johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana tämän sopimuksen määräysten soveltamista, voi viranomainen vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko kokonaan tai sopiviksi katsomillaan poikkeusmääräyksillä joidenkin yritysten ja joidenkin töiden suhteen.

2. Jokaisen jäsenvaltion on ilmoitettava ensimmäisessä vuosiraportissa tämän sopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti kaikki alueet, joihin nähden se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin, eikä mikään jäsenvaltio saa ensimmäisen vuosiraporttinsa jälkeen vedota tämän artiklan määräyksiin, paitsi täten ilmoitettujen alueiden suhteen.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, on ilmoitettava seuraavissa vuosiraporteissa kaikki alueet, joiden suhteen se luopuu oikeudesta vedota tämän artiklan määräyksiin.

9 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, jonka lainsäädännössä ennen niiden lakien ja säännösten hyväksymistä, joiden nojalla tämä sopimus ratifioidaan, ei ollut lakeja tai säännöksiä, jotka koskevat lääkärintarkastusta lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuuden toteamiseksi ei-teollisissa töissä, voi ratifiointiin liitetyllä julkilausumalla korvata 2 ja 3 artikloissa määrätyn kahdeksantoista ikävuoden rajan alemmalla, ei kuitenkaan missään tapauksessa kuuttatoista ikävuotta nuoremmalla, ja 4 artiklassa määrätyn kahdenkymmenenyhden ikävuoden rajan alemmalla, ei kuitenkaan yhdeksäätoista vuotta nuoremmalla.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka on antanut sellaisen julkilausuman, voi peruuttaa sen milloin tahansa uudella julkilausumalla.

3. Jokaisen jäsenvaltion, jonka suhteen tämän artiklan 1 kohdan mukaan laadittu julkilausuma on voimassa, on ilmoitettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissa, missä määrin mitään edistystä on tapahtunut sopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

III osa
Loppumääräyksiä

10 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei saa vaikuttaa mihinkään lakiin, päätökseen, tapaan tai työnantajien ja työntekijöiden väliseen sopimukseen, jossa turvataan paremmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 79

Lasten ja nuorten henkilöiden yötyön rajoittaminen ei-teollisissa töissä (1946)

Voimaantulopäivä 29.12.1950.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 64/1948.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin, jotka työskentelevät palkasta tai välittömän tai välillisen ansion vuoksi ei-teollisissa töissä.

2. Tätä sopimusta sovellettaessa "ei-teollisiin töihin" luetaan kaikki muut työt, paitsi ne, mitkä asianomainen viranomainen on ilmoittanut teollisuus- tai maataloustöiksi tai työksi aluksella.

3. Asianomaisen viranomaisen on määriteltävä raja, joka erottaa ei-teolliset työt teollisuus- ja maataloustöistä sekä työstä aluksella.

4. Kunkin maan lainsäädäntö voi vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta:
a) yksityisissä talouksissa suoritetun kotitaloustyön;
b) työn, jota ei katsota vahingolliseksi tai vaaralliseksi lapsille tai nuorille henkilöille ja jota suoritetaan perheyrityksissä, joissa työskentelevät vain vanhemmat ja heidän lapsensa tai holhokkinsa.

2 artikla

1. Alle neljäntoista vuoden ikäisillä lapsilla, jotka ovat oikeutettuja työskentelemään täyden työajan tai osan työaikaa, ja yli neljäntoista vuoden ikäisillä lapsilla, jotka ovat vielä täysin oppivelvollisuuden alaisia, ei saa teettää työtä eivätkä he saa työskennellä yöllä aikana, joka on pituudeltaan vähintään neljätoista perättäistä tuntia ja johon kuuluu klo 8:sta illalla klo 8:aan aamulla ulottuva ajanjakso.

2. Kuitenkin kunkin maan lainsäädännössä voidaan, mikäli paikalliset olosuhteet sitä vaativat, korvata tämä ajanjakso toisella kahdentoista tunnin pituisella ajanjaksolla, jonka alkua ei saa määrätä myöhäisemmäksi kuin klo 20.30 ja päättymistä varhaisemmaksi kuin klo 6.

3 artikla

1. Yli neljäntoista vuoden ikäisillä lapsilla, jotka eivät ole enää täyden oppivelvollisuuden alaisia, sekä kahdeksaatoista ikävuotta nuoremmilla henkilöillä ei saa teettää työtä eivätkä he saa työskennellä yöllä aikana, joka on pituudeltaan vähintään kaksitoista perättäistä tuntia ja johon kuuluu klo 22:sta klo 6:een ulottuva ajanjakso.

2. Kuitenkin, missä poikkeukselliset seikat ovat vaikuttamassa erityiseen toiminta-alaan tai määrätyllä alueella, asianomainen viranomainen voi neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa päättää, että tällä toiminta-alalla tai tällä alueella työskentelevien lasten ja nuorten henkilöiden suhteen voidaan klo 22:sta klo 6:een ulottuva ajanjakso korvata klo 23:sta klo 7:ään ulottuvalla ajanjaksolla.

4 artikla

1. Maissa, joissa ilmaston vuoksi päivätyö on erittäin rasittavaa, voi lepoaika yöllä olla lyhyempi kuin mitä edellisissä artikloissa on määrätty, sillä ehdolla että vastaava lepo myönnetään päiväsaikaan.

2. Kun maan edut erikoisen vakavasti sitä vaativat, hallitus voi kumota yötyökiellon, joka koskee nuoria, kuusitoista vuotta täyttäneitä henkilöitä.

3. Kunkin maan lainsäädännössä voidaan antaa asianomaiselle viranomaiselle valtuudet myöntää henkilökohtaisia väliaikaisia lupia, joilla sallitaan kuusitoista vuotta täyttäneiden nuorten henkilöiden työskennellä yöllä, milloin ammattikoulutuksen erikoisvaatimukset sitä edellyttävät, sillä ehdolla, että vuorokautinen lepoaika ei ole yhdentoista tunnin yhtäjaksoista aikaa lyhyempi.

5 artikla

1. Kunkin maan lainsäädännössä voidaan antaa asianomaiselle viranomaiselle valtuudet myöntää henkilökohtaisia lupia alle kahdeksantoista vuoden ikäisille lapsille tai nuorille henkilöille toimia esiintyvinä taiteilijoina julkisissa näytöksissä yöllä tai osallistua näyttelijöinä elokuvaukseen yöllä.

2. Kunkin maan lainsäädännössä määrätään alin ikäraja, mistä lähtien voidaan antaa tällaisia henkilökohtaisia lupia.

3. Tällaista lupaa ei voida myöntää, jos näytännön laatu tai elokuvaus tai olosuhteet, joissa näitä suoritetaan, ovat sellaisia, että osallistuminen niihin voi olla vaarallista lapsen tai nuoren henkilön hengelle, terveydelle tai moraalille.

4. Seuraavia ehtoja on noudatettava lupia myönnettäessä:
a) työaika ei saa jatkua yli keskiyön;
b) ankarin suojelumääräyksin on turvattava lapsen tai nuoren henkilön terveyden ja moraalin suojelu, taattava hänelle hyvä kohtelu ja estettävä yötyö haittaamasta hänen koulutustaan;
c) lapsen tai nuoren henkilön on saatava nauttia vähintään neljäntoista tunnin pituista yhtäjaksoista lepoa.

6 artikla

1. Taatakseen tämän sopimuksen määräysten tehokkaan soveltamisen kunkin maan lainsäädännön on:
a) laadittava virallinen tarkastus- ja valvontajärjestelmä, joka on niiden eri toimintahaarojen erikoistarpeiden mukainen, joihin sopimusta sovelletaan;
b) velvoitettava jokainen työnantaja pitämään luetteloa virallisista asiakirjoista tai pitämään saatavissa virallisia asiakirjoja, joista käy ilmi kaikkien hänen työssään työskentelevien alle kahdeksantoista vuoden ikäisten henkilöiden nimet ja syntymäajat sekä heidän työaikansa; siinä tapauksessa, että lapset tai nuoret henkilöt työskentelevät yleisillä teillä tai julkisilla paikoilla, täytyy luettelosta tai asiakirjoista ilmetä työsopimuksessa määrätyt työajat;
c) määrättävä toimenpiteet, joiden avulla todetaan sellaiset henkilöt ja valvotaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat alle kahdeksantoista vuoden ikäisiä ja työskentelevät työnantajan lukuun tai omaan lukuunsa sellaisissa töissä ja toimissa, joita harjoitetaan yleisillä teillä tai julkisilla paikoilla;
d) määrättävä rangaistukset, joita sovelletaan työnantajiin tai muihin vastuunalaisiin täysi-ikäisiin henkilöihin rikkomuksista näitä lakeja ja säännöksiä vastaan.

2. Vuosiraporteissa, jotka on lähetettävä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan määräysten mukaisesti, on annettava täydellisiä tietoja lainsäädännöstä, jolla saatetaan voimaan tämän sopimuksen määräykset, ja erityisesti:
a) kaikista ajanjaksoista, joilla on korvattu 2 artiklan 1 kohdassa määrätty ajanjakso mainitun artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti;
b) siitä, missä määrin on käytetty hyväksi 3 artiklan 2 kohdan määräyksiä;
c) viranomaisista, joille on annettu valtuudet myöntää henkilökohtaisia lupia 5 artiklan 1 kohdan määräysten mukaisesti, ja alimmasta ikärajasta, joka on määrätty lupien myöntämistä varten saman artiklan 2 kohdan mukaisesti.

II osa
Erikoismääräyksiä eräitä maita varten

7 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, jonka lainsäädännössä ennen niiden lakien ja säännösten hyväksymistä, joiden nojalla tämä sopimus ratifioidaan, ei ollut lakeja tai säännöksiä, joiden nojalla lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä rajoitetaan ei-teollisissa töissä, voi ratifiointiinsa liitetyllä julkilausumalla korvata 3

artiklassa määrätyn kahdeksantoista vuoden ikärajan alemmalla, kuitenkaan ei missään tapauksessa kuuttatoista ikävuotta nuoremmalla.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka on antanut sellaisen julkilausuman, voi kumota sen milloin tahansa uudella julkilausumalla.

3. Jokaisen jäsenvaltion, jonka suhteen tämän artiklan 1 kohdan mukaan laadittu julkilausuma on voimassa, on ilmoitettava vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta, missä määrin mitään edistystä on tapahtunut sopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

8 artikla: Koskee ainoastaan Intiaa.

III osa
Loppuartiklat

9 artikla

Mikään tässä sopimuksessa ei saa vaikuttaa mihinkään lakiin, päätökseen, tapaan tai työnantajien ja työntekijöiden väliseen sopimukseen, jossa turvataan paremmat ehdot, kuin mitä tässä sopimuksessa on määrätty.

* * *

10 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 80

Loppuartikloiden muuttaminen (1946)

Voimaantulopäivä 28.5.1947.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1947.
Hallituksen esitykset 29/1947 ja 64/1948.
Säädöskokoelma 505/1947.
Sopimussarja 13/1947.

1 artikla

1. Kansainvälisen työkonferenssin kahdellakymmenellä viidellä siihen asti pidetyllä istuntokaudella hyväksymien päätösten tekstissä sanat “Kansainliiton pääsihteeri” korvataan sanoilla “Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja”, sanat “pääsihteeri” sanoilla “pääjohtaja” ja sana “sihteeristö” sanoilla “Kansainvälinen työtoimisto”, kaikissa kohdissa, missä nämä eri nimitykset esiintyvät.

2. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan suorittamalla kirjaamisella on sama pätevyys sopimusten ja muutosten ratifiointien sekä irtisanomisten ja julkilausumien suhteen, joita on tehty konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudella hyväksyttyjen sopimusten mukaisesti, kuin Kansainliiton pääsihteerin suorittamalla mainittujen ratifiointien, irtisanomisten ja julkilausumien kirjaamisella sanottujen sopimusten alkuperäisten tekstien määräysten mukaisesti.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on ilmoitettava Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista kirjaamista varten kaikki tiedot, jotka koskevat niitä ratifiointi-, irtisanomis- ja julkilausuma-asiakirjoja, jotka hän on kirjannut konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymien sopimusten määräysten mukaisesti muutettuina tämän artiklan edellä olevien määräysten mukaan.

2 artikla

1. Sana “Kansainliitto” poistetaan kunkin konferenssin kahdeksallatoista ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymän sopimuksen johdannon ensimmäisestä kohdasta.

2. Sanat “Versaillesin sopimuksen XIII:n osan ja muiden rauhansopimusten vastaavien osien määräysten mukaisesti” ja näiden sanojen toisinnot, jotka esiintyvät konferenssin seitsemällätoista ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymien sopimusten johdannoissa, korvataan sanoilla “Kansainvälisen työjärjestön perussäännön määräysten mukaisesti”.

3. Sanat “Versaillesin sopimuksen XIII:ssa osassa ja muiden rauhansopimusten vastaavissa osissa määrätyin ehdoin” ja kaikki näiden sanojen toisinnot kunkin konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymän sopimuksen artikloissa, joissa nämä sanat tai toisinnot esiintyvät, korvataan sanoilla “Kansainvälisen työjärjestön perussäännön määräämin ehdoin”.

4. Sanat “Versaillesin sopimuksen 408 artikla ja muiden rauhansopimusten vastaavat artiklat” ja kaikki näiden sanojen toisinnot korvataan kunkin konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymän sopimuksen kaikissa artikloissa, joissa nämä sanat tai niiden toisinnot esiintyvät, sanoilla “Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artikla”.

5. Sanat “Versaillesin sopimuksen 421 artikla ja muiden rauhansopimusten vastaavat artiklat” ja kaikki näiden sanojen toisinnot korvataan konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymien sopimusten kaikissa artikloissa, missä nämä sanat esiintyvät, sanoilla “Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artikla”.

6. Sana “sopimus” tulee sanan “sopimusehdotus” tilalle konferenssin kahdellakymmenellä viidellä ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymien sopimusten johdannossa ja kaikissa artikloissa, joissa tämä nimitys esiintyy.

7. Nimitys “pääjohtaja” korvaa nimityksen “johtaja” konferenssin kahdennellakymmenennellä kahdeksannella istuntokaudellaan hyväksymien sopimusten kaikissa artikloissa, joissa mainitaan Kansainvälisen työtoimiston johtaja.

8. Kussakin konferenssin seitsemällätoista ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymässä sopimuksessa sanat “jonka nimenä on oleva” liitetään johdantoon ja niitä seuraa lyhennetty nimitys, jota Kansainvälinen työtoimisto käyttää kysymyksessä olevasta sopimuksesta.

9. Kussakin konferenssin neljällätoista ensimmäisellä istuntokaudellaan hyväksymässä sopimuksessa kaikki numeroimattomat kohdat artikloissa, joissa on useampia kohtia, numeroidaan.

3 artikla

Järjestön kunkin jäsenvaltion, joka sen päivän jälkeen, jona tämä sopimus tulee voimaan, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ratifioivansa jonkin sopimuksen, jonka konferenssi on hyväksynyt kahdenkymmenen kahdeksan ensimmäisen istuntokautensa aikana, katsotaan ratifioineen sopimuksen niine muutoksineen, jotka tässä sopimuksessa on määritelty.

4 artikla

Konferenssin puheenjohtaja ja Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja allekirjoittavat kaksi kappaletta tätä sopimusta. Toinen kappale talletetaan Kansainvälisen työtoimiston arkistossa, toinen lähetetään Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille kirjattavaksi. Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti. Pääjohtaja lähettää oikeaksi todistetun jäljennöksen tästä sopimuksesta Kansainvälisen työjärjestön kullekin jäsenvaltiolle.

5 artikla

1. Tämän sopimuksen viralliset ratifioinnit lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

2. Tämä sopimus tulee voimaan sinä päivänä, jona pääjohtaja on vastaanottanut Kansainvälisen työjärjestön kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja ilmoittaa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä sekä sen jälkeen vastaanottamistaan tämän sopimuksen uusista ratifioinneista Kansainvälisen työjärjestön kullekin jäsenvaltiolle ja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille.

4. Jokainen järjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, tunnustaa siten kaikkien sellaisten toimenpiteiden lainmukaisuuden, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen mukaisesti sinä väliaikana, mikä on tämän sopimuksen ensimmäisen voimaantulopäivän ja sen päivämäärän välillä, jona asianomainen jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

6 artikla

Tämän sopimuksen tultua voimaan Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on laadittava niiden sopimusten viralliset tekstit, jotka konferenssi on hyväksynyt kahdenkymmenen kahdeksan ensimmäisen istuntokautensa aikana, niiden muutosten mukaisesti, jotka ovat määritellyt tässä sopimuksessa, kahtena alkuperäisenä kappaleena, jotka hän asianmukaisesti allekirjoittaa ja joista toinen säilytetään Kansainvälisen työtoimiston arkistossa ja toinen lähetetään Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille kirjattavaksi Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti; pääjohtajan on lähetettävä oikeaksi todistetut jäljennökset näistä teksteistä järjestön jokaiselle jäsenvaltiolle.

7 artikla

Huolimatta kaikista määräyksistä, joita on konferenssin kahdenkymmenen kahdeksan ensimmäisen istuntokautensa aikana hyväksymissä sopimuksissa, jäsenvaltion suorittama tämän sopimuksen ratifiointi ei aiheuta *ipso jure* minkään sellaisen sopimuksen irtisanomista eikä tämän sopimuksen voimaantulo estä myöhemmin ratifioimasta mitään mainituista sopimuksista.

* * *

8 artikla: Sopimuksen muuttamisen vaikutus: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 81

Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa (1947)

Voimaantulopäivä 7.4.1950.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys 84/1949.
Säädöskokoelma 857/1949.
Sopimussarja 44/1949.
Suomi on ratifioinut myös yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan vuodelta 1995.

I osa
Ammattientarkastus teollisuudessa

1 artikla

Kullakin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltiolla, johon nähden tämä sopimus on voimassa, tulee olla teollisuustyöpaikkojen ammattientarkastusjärjestelmä.

2 artikla

1. Teollisuustyöpaikkojen ammattientarkastusjärjestelmää on sovellettava kaikkiin työpaikkoihin, joissa ammattientarkastajien tehtävänä on valvoa niiden määräysten noudattamista, jotka koskevat työntekijäin työoloja ja suojelua työn aikana.

2. Kansallinen lainsäädäntö voi vapauttaa kaivos- ja kuljetusyritykset tai niiden osia tämän sopimuksen soveltamisesta.

3 artikla

1. Ammattientarkastuksella tulee olla seuraavat tehtävät:
a) turvata niiden määräysten sovellutus, jotka koskevat työntekijäin työoloja ja suojelua työn aikana, niihin luettuna määräykset, jotka koskevat työaikaa, palkkoja, turvallisuutta, terveydellisiä oloja ja hyvinvointia, lasten ja nuorten työhön käyttämistä, sekä muita niihin liittyviä asioita, sikäli kuin ammattientarkastajien tehtävänä on turvata sellaisten määräysten soveltaminen;
b) antaa tietoja ja teknillisiä neuvoja työnantajille ja työntekijöille tehokkaimmista keinoista määräysten noudattamiseksi;
c) kiinnittää asianomaisen viranomaisen huomiota sellaisiin puutteisiin ja epäkohtiin, joita voimassaolevat määräykset eivät erityisesti ota huomioon.

2. Muut ammattientarkastajille annetut tehtävät eivät saa häiritä heidän ensisijaisten velvollisuuksiensa suorittamista eivätkä millään tavoin haitata ammattientarkastajien tarpeellista arvovaltaa ja puolueettomuutta heidän suhteessaan työnantajiin ja työntekijöihin.

4 artikla

1. Mikäli soveltuu jäsenvaltion hallinnolliseen käytäntöön, on ammattientarkastus asetettava keskusviranomaisen tarkastuksen ja valvonnan alaiseksi.

2. Jos kysymyksessä on liittovaltio, voi nimitys "keskusviranomainen" tarkoittaa joko liittoviranomaista tai jonkin liittovaltion keskusviranomaista.

5 artikla

Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin edistääkseen:
a) tehokasta yhteistoimintaa tarkastuselinten ja toisaalta muiden valtion viranomaisten sekä samantapaista toimintaa harjoittavien julkisten ja yksityisten laitosten välillä;
b) yhteistyötä ammattientarkastushenkilökunnan sekä työnantajien ja työntekijöiden tai heidän järjestöjensä välillä.

6 artikla

Tarkastushenkilökunnan tulee olla julkisia virkamiehiä, joiden asema ja työehdot ovat sellaiset, että ne takaavat heille vakinaisen virka-aseman sekä riippumattomuuden kaikista hallituksen vaihdoksista ja asiaankuulumattomasta ulkopuolisesta vaikutuksesta.

7 artikla

1. Sellaisin varauksin, jotka kansallinen lainsäädäntö asettaa julkisiin virkoihin ottamiseen nähden, ammattientarkastajat otetaan toimeensa yksinomaan sen pätevyyden nojalla, mikä heillä on tehtäviensä suorittamista varten.

2. Tapa tämän pätevyyden toteamiseksi on asianomaisen määrättävä.

3. Ammattientarkastajien on saatava sopiva koulutus virkansa hoitamista varten.

8 artikla

Sekä naisia että miehiä tulee voida ottaa tarkastushenkilökuntaan; tarvittaessa voidaan erikoistehtäviä määrätä mies- tai naispuolisille tarkastajille.

9 artikla

Kunkin jäsenvaltion on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin turvatakseen asianmukaisen pätevyyden saavuttaneiden asiantuntijoiden, näihin luettuna lääketieteen, konetekniikan, sähkötekniikan ja kemian alojen erikoisasiantuntijat, yhteistoiminnan tarkastustyössä sellaisella tavalla, joka kansalliset olosuhteet huomioonottaen katsotaan sopivimmaksi turvaamaan niiden määräysten sovellutus, jotka koskevat työntekijäin suojelemista työssä esiintyviltä terveyden ja tapaturman vaaroilta, sekä tietojen hankkimiseksi käytettyjen työmenetelmien ja aineiden sekä työtapojen vaikutuksista työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen.

10 artikla

Ammattientarkastajien lukumäärän on oltava riittävä takaamaan tarkastustehtävien tehokkaan suorittamisen ja se on määrättävä ottamalla huomioon:

a) tarkastajien suoritettavien tehtävien tärkeys, erityisesti:

(i) tarkastettavien laitosten luku, laatu, koko ja sijainti;

(ii) näissä laitoksissa työskentelevien työntekijäin luku ja heidän jakaantumisensa ryhmiin; sekä

(iii) sovellettavien lainmääräysten luku ja laatu;

b) tarkastajien käytettäväksi asetetut aineelliset apuneuvot; sekä

c) käytännölliset edellytykset tarkastusten tehokkaalle suorittamiselle.

11 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin järjestääkseen ammattientarkastajille:

a) toimistohuoneistot, jotka ovat varustetut sopivasti vastaamaan viran tarpeita ja jotka avoinna kaikille asianomaisille;

b) tehtävien suorittamista varten tarpeelliset kulkuvälineet, milloin sopivia yleisiä kulkuvälineitä ei ole.

2. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, että ammattientarkastajille korvattaisiin kaikki matka- ja muut kulut, jotka ovat tarpeellisia heidän tehtäviensä suorittamista varten.

12 artikla

1. Asiaankuuluvilla valtakirjoilla varustetut ammattientarkastajat ovat oikeutettuja:

a) pääsemään vapaasti ilman edeltäkäsin tapahtuvaa ilmoittamista kaikkina vuorokauden aikoina jokaiseen tarkastuksen alaiseen yritykseen tai työpaikkaan;

b) pääsemään päiväsaikaan kaikkiin huoneistoihin, joiden he voivat kohtuullisella syyllä olettaa kuuluvan tarkastuksen alaisuuteen; sekä

c) suorittamaan kaikenlaisia tutkimuksia, tarkastuksia tai tiedusteluja, joita he voivat pitää tarpeellisina varmistautuakseen siitä, että lain määräyksiä tehokkaasti noudatetaan, ja erityisesti:

(i) tiedustelemaan joko yksin tai todistajien läsnäollessa työnantajalta tai yrityksen henkilökunnalta kaikkia asioita, jotka koskevat lain määräysten soveltamista;
(ii) vaatimaan esitettäväksi kaikki kirjat, luettelot tai muut asiakirjat, jotka työlainsäädännön mukaan on määrätty pidettäväksi todetakseen, että ne ovat lain määräysten mukaisia tai ottaakseen niistä jäljennöksiä tai otteita;
(iii) vaatimaan työlainsäädännön määräämien tiedonantojen asettamista näkyville;
(iv) ottamaan ja viemään analysoimista varten näytteitä yrityksessä käytettävistä tai käsiteltävistä aineista edellyttäen, että työnantajalle tai hänen edustajalleen tästä ilmoitetaan.

2. Tarkastuskäyntiä suorittaessaan on tarkastajan ilmoitettava siitä työnantajalle tai hänen edustajalleen, mikäli hän ei katso, että sellainen ilmoitus voi haitata valvonnan tehokkuutta.

13 artikla

1. Ammattientarkastajilla tulee olla oikeus ryhtyä toimenpiteisiin poistaakseen toteamiaan sellaisia puutteellisuuksia rakennuksessa, järjestelyssä tai työmenetelmissä, joiden he voivat kohtuullisella syyllä katsoa olevan vaaraksi työntekijäin terveydelle tai turvallisuudelle.

2. Jotta ammattientarkastajat voisivat ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, heillä täytyy, ottaen huomioon asianomaisten oikeus vedota oikeus- tai hallintoviranomaisiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti, olla valtuus määrätä tai saattaa määrättäväksi:
a) että rakennuksissa tai kalustoissa on määräajan kuluessa suoritettava sellaiset muutokset, jotka ovat tarpeellisia työntekijäin terveyttä ja turvallisuutta koskevien lainmääräysten tarkkaa soveltamista varten;
b) että on käytettävä välittömästi vaikuttavia toimenpiteitä sellaisissa tapauksissa, jolloin välitön vaara uhkaa työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta.

3. Jos 2 kohdassa määrätty menettely ei ole jäsenvaltion hallinnollisen ja oikeuskäytännön mukainen, täytyy tarkastajilla olla oikeus vedota asianomaiseen viranomaiseen, että tämä antaisi määräyksiä tai ryhtyisi toimenpiteisiin, jotka välittömästi tulisivat voimaan.

14 artikla

Ammattientarkastukselle on ilmoitettava työtapaturmista sekä ammattitautitapauksista sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään.

15 artikla

Ottaen huomioon poikkeukset, joita kansallinen lainsäädäntö voi asettaa, ammattientarkastajat:
a) eivät ole oikeutettuja saamaan mitään välillistä tai välitöntä etua valvontansa alaisista yrityksistä;
b) velvoitetaan sopivien rangaistusten tai kurinpidollisten toimenpiteiden uhalla olemaan ilmaisematta senkään jälkeen, kun ovat eronneet toimestaan, valmistus- tai kauppasalaisuuksia tai työmenetelmiä, joita he ovat voineet saada tietoonsa tehtäviään suorittaessaan;
c) ovat velvoitettuja pitämään ehdottoman luottamuksellisina kaikki laitteiden puutteellisuuksia tai lain määräyksiä vastaan tehtyjä rikkomuksia koskevat valitukset, eivätkä he saa ilmoittaa työnantajalle tai hänen edustajalleen, että tarkastuskäynti suoritettiin sellaisen valituksen johdosta.

16 artikla

Työpaikkoja on tarkastettava niin usein ja niin perusteellisesti kuin on tarpeellista kyseessä olevien määräysten tehokkaan sovellutuksen turvaamiseksi.

17 artikla

1. Henkilöitä vastaan, jotka rikkovat tai laiminlyövät niiden määräysten noudattamisen, joiden noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastajille, on välittömästi nostettava syyte ilman ennakkovaroitusta. Kuitenkin kansallinen lainsäädäntö voi määrätä poikkeuksia sellaisissa tapauksissa, jolloin on annettava ennakkovaroitus asiain tilan korjaamista tai ehkäiseviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

2. Ammattientarkastajalla tulee olla vapaa harkinta, antaako hän varoituksen tai neuvoja vai ryhtyykö toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi tai sen puoltamiseksi.

18 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä ja tehokkaasti sovellettava sopivia rangaistuksia rikkomuksista niitä lain määräyksiä vastaan, joiden noudattaminen kuuluu ammattientarkastajien valvontaan, sekä ammattientarkastajien tehtävien hoitamisen estämisestä.

19 artikla

1. Ammattientarkastajat tai paikalliset tarkastusviranomaiset, asianhaarain mukaan, on velvoitettava antamaan ammattientarkastuskeskusviranomaiselle määräaikaisia kertomuksia toimintansa tuloksista.

2. Nämä kertomukset on laadittava ja niissä käsiteltävä asioita siten kuin keskusviranomainen kulloinkin määrää; niitä on annettava niin usein kuin keskusviranomainen määrää ja joka tapauksessa vähintään kerran vuodessa.

20 artikla

1. Ammattientarkastuskeskusviranomaisen on julkaistava vuotuinen yleiskertomus valvontansa alaisesta ammattientarkastustoiminnasta.

2. Nämä kertomukset on julkaistava kohtuullisen määräajan kuluessa, joka tapauksessa kahdentoista kuukauden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jota ne koskevat.

3. Kappaleet vuosikertomuksista on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle kohtuullisen määräajan kuluessa niiden ilmestymisestä ja joka tapauksessa kolmen kuukauden kuluessa.

21 artikla

Ammattientarkastuskeskusviranomaisen julkaisemassa vuosikertomuksessa on käsiteltävä seuraavia asioita:

a) lakeja ja säännöksiä, jotka kuuluvat ammattientarkastuksen toimialaan;
b) ammattientarkastushenkilökuntaa;
c) tilastoja tarkastuksenalaisista työpaikoista ja niissä työskentelevien työntekijöiden lukumäärästä;
d) tilastoja tarkastuskäynneistä;
e) tilastoja tehdyistä rikkomuksista sekä määrätyistä rangaistuksista;
f) tilastoja työtapaturmista;
g) tilastoja ammattitaudeista; samoin kuin kaikista muista seikoista, jotka koskevat näitä asioita, mikäli ne kuuluvat mainitun keskusviranomaisen valvontaan.

II osa
Ammattientarkastus kaupan alalla

22 artikla

Kullakin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltiolla, johon nähden tämän sopimuksen tämä osa on voimassa, tulee olla kauppa-alan työpaikkojen ammattientarkastusjärjestelmä.

23 artikla

Kauppa-alan ammattientarkastusjärjestelmää on sovellettava kaikkiin työpaikkoihin, joissa ammattientarkastajien tehtävänä on valvoa niiden lainmääräysten noudattamista, jotka koskevat työntekijäin työoloja ja suojelua työn aikana.

24 artikla

Kauppa-alan ammattientarkastusjärjestelmän on oltava tämän sopimuksen 3-21 artikloiden määräysten mukainen siinä määrin kuin voidaan soveltaa.

III osa
Erinäisiä määräyksiä

25 artikla

1. Kansainvälisen työjärjestön kukin jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi ratifiointiinsa liittämällään tiedonannolla ilmoittaa jättäneensä II osan hyväksymänsä sopimuksen ulkopuolelle.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on lähettänyt sellaisen tiedonannon, voi kumota sen milloin tahansa uudella tiedonannolla.

3. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden on voimassa tämän artiklan 1 kohdan mukainen tiedonanto, on joka vuosi tiedotettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan lainsäädännöstään ja noudattamastaan käytännöstä tämän sopimuksen II osan määräysten suhteen ilmoittaen tarkemmin, missä määrin on noudatettu tai aiotaan noudattaa sanottuja määräyksiä.

26 artikla

Milloin on epäselvyyttä siitä, sovelletaanko tätä sopimusta johonkin yritykseen, yrityksen osaan tai siihen liittyvään toimintaan tai työpaikkaan, kysymyksen ratkaisee asianomainen viranomainen.

27 artikla

Tässä sopimuksessa sanonta "määräykset" tarkoittaa, paitsi lakeja ja asetuksia, välitystuomioita ja työehtosopimuksia, joilla on lain voima ja joiden soveltamisen turvaaminen on ammattientarkastajien tehtävänä.

28 artikla

Vuosiraportteihin, jotka on laadittava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti, on sisällytettävä yksityiskohtaisia tietoja kaikista laeista ja asetuksista, joilla toteutetaan tämän sopimuksen määräyksiä.

29 artikla

1. Kun jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja seutuja, joissa väestön harvalukuisuuden tai niiden kehitystilan johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi se vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko yleensä tai sopiviksi katsominsa poikkeuksin joidenkin laitosten tai joidenkin töiden suhteen.

2. Jokaisen jäsenvaltion on ilmoitettava ensimmäisessä vuosiraportissaan, joka on laadittava tämän sopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti, kukin alue, jonka suhteen se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin ja on tiedotettava syyt, joiden vuoksi se aikoo vedota näihin määräyksiin. Mikään jäsenvaltio ei sen jälkeen voi vedota tämän artiklan määräyksiin, paitsi mitä tulee alueisiin, jotka se täten on ilmoittanut.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee ilmoittaa seuraavissa vuosiraporteissaan alueet, joiden suhteen se luopuu oikeudesta vedota mainittuihin päätöksiin.

* * *

30 - 31 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

IV osa
Loppumääräyksiä

32 - 39 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUKSEEN NRO 81 LIITTYVÄ PÖYTÄKIRJA

Ammattientarkastus (1995)

Voimaantulopäivä 9.6.1998.
Suomi on ratifioinut pöytäkirjan vuonna 1997.
Hallituksen esitys 257/1996.
Säädöskokoelma 55/1998.
Sopimussarja 10/1998.

OSA I
LAAJUUS, MÄÄRITELMÄ JA SOVELTAMINEN

1 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän pöytäkirjan, tulee laajentaa ammattientarkastusta koskevan yleissopimuksen, 1947 (josta myöhemmin käytetään nimitystä ”yleissopimus”), määräykset koskemaan toimintaa ei-kaupallisella palvelusektorilla.

2. Käsite ”toiminta ei-kaupallisella palvelusektorilla” tarkoittaa toimintaa kaikilla sellaisilla työpaikoilla, joita ei yleissopimusta sovellettaessa katsota teollisiksi tai kaupallisiksi.

3. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan kaikkiin työpaikkoihin, jotka eivät vielä kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan.

2 artikla

1. Tämän pöytäkirjan ratifioiva jäsenvaltio voi ilmoituksellaan, joka on liitetty ratifioimiskirjaan, jättää seuraavat alat kokonaan tai osittain pois sen soveltamisalasta:
(a) varsinainen kansallinen (liitto)valtion hallinto;
(b) puolustusvoimat, riippumatta siitä, onko kysymys sotilas- tai siviilihenkilöstöstä;
(c) poliisi ja muut julkiset turvallisuuspalvelut;
(d) vankilan työtoiminnat, riippumatta siitä, onko kysymys vankilan henkilökunnasta tai vangeista heidän tehdessään työtä,
jos yleissopimuksen soveltaminen johonkin näistä aloista aiheuttaisi luonteeltaan merkittäviä erityisongelmia.

2. Ennen kuin jäsenvaltio käyttää hyväkseen 1 kohdassa tarjottua mahdollisuutta, sen on neuvoteltava edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, tai jollei sellaisia ole, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa.

3. Jäsenvaltion, joka on tehnyt 1 kohdassa mainitun ilmoituksen, on tämän pöytäkirjan ratifioimisen jälkeen ilmoitettava seuraavassa Kansainvälisen työjärjestön perustamisasiakirjan 22 artiklan mukaisessa raportissaan, joka koskee yleissopimuksen soveltamista, syyt tällaiseen menettelyyn ja niin hyvin kuin mahdollista järjestettävä vaihtoehtoiset tarkastusjärjestelyt kaikkia niitä työaloja varten, jotka on siten jätetty pois. Myöhemmissä raporteissaan jäsenvaltion on kuvailtava kaikki ne toimenpiteet, joihin se on mahdollisesti ryhtynyt laajentaakseen pöytäkirjan määräyksiä koskemaan näitä aloja.

4. Jäsenvaltio, joka on tehnyt 1 kohdan mukaisen ilmoituksen, voi milloin tahansa muuttaa ilmoitustaan tai peruuttaa sen myöhemmällä ilmoituksella tämän artiklan määräysten mukaisesti.

3 artikla

1. Tämän pöytäkirjan määräykset on täytäntöönpantava kansallisen lainsäädännön avulla tai muilla keinoilla, jotka ovat kansallisen käytännön mukaisia.

2. Toimenpiteet tämän pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi on suunniteltava edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välisissä neuvotteluissa, tai jollei sellaisia järjestöjä ole, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien kesken.

OSA II
ERITYISJÄRJESTELYT

4 artikla

1. Jäsenvaltio voi tehdä erityisjärjestelyjä varsinaisen kansallisen (liitto)valtion hallinnon, puolustusvoimien, poliisin ja muiden julkisten turvallisuuspalvelujen sekä vankilapalvelujen työpaikkatarkastuksia varten säännelläkseen yleissopimuksen 12 artiklassa määrättyjä työsuojelutarkastajien valtuuksia seuraavilta osin:
(a) tarkastajilta edellytettävät asianmukaiset turvallisuustarkastukset ennen paikalle pääsyä;
(b) tarkastusajankohdasta etukäteen sopiminen;
(c) valtuudet vaatia luottamuksellisten asiakirjojen luovuttamista;
(d) luottamuksellisten asiakirjojen vieminen pois tiloista;
(e) näytteiden otto materiaaleista ja aineista ja niiden analysointi.

2. Jäsenvaltio voi myös tehdä erityisjärjestelyjä puolustusvoimien ja poliisin sekä muiden julkisten turvallisuuspalvelujen työpaikkatarkastuksia varten salliakseen työsuojelutarkastajien valtuuksien rajoittamisen seuraavilta osin:
(a) tarkastusten rajoittaminen manöövereiden ja harjoitusten aikana;
(b) tarkastusten rajoittaminen tai estäminen etulinjassa tai operatiivisessa toiminnassa olevissa palveluyksiköissä;
(c) tarkastusten rajoittaminen tai estäminen kriisitilan aikana;
(d) tarkastusten rajoittaminen, kun kyseessä on räjähteiden ja aseistuksen kuljettaminen sotilaallisiin tarkoituksiin.

3. Jäsenvaltio voi myös tehdä erityisjärjestelyjä vankilan työtoimintojen työpaikkatarkastuksia varten salliakseen tarkastusten rajoittamisen voimaan julistettujen kriisitilanteiden aikana.

4. Ennen kuin jäsenvaltio käyttää hyväkseen 1, 2 ja 3 kohdassa tarjottuja erityisjärjestelyjä, sen on neuvoteltava asiasta edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa tai, jollei sellaisia järjestöjä ole, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa.

5 artikla

Jäsenvaltio saa tehdä erityisjärjestelyjä palokuntien ja muiden pelastuspalveluiden työpaikkatarkastusten rajoittamisen sallimiseksi tulipaloa sammutettaessa tai muissa hätätilanteissa. Sellaisissa tapauksissa työsuojeluviranomaisten tulee jälkeenpäin tarkastella näitä operaatioita ajoittain ja jokaisen merkittävän tapauksen jälkeen.

6 artikla

Työsuojeluviranomaisella on oltava mahdollisuus neuvoa tehokkaiden toimenpiteiden laatimisessa riskien minimoimiseksi harjoiteltaessa sellaisen työn tekemistä, joka on mahdollisesti vaarallista ja osallistua sellaisten toimenpiteiden täytäntöönpanon valvontaan.

OSA III
LOPPUSÄÄNNÖKSET

7 artikla

1. Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samaan aikaan kuin yleissopimuksen tai milloin tahansa sen jälkeen, kun se on ratifioinut yleissopimuksen, ilmoittamalla virallisesta pöytäkirjan ratifioinnistaan Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten.

2. Pöytäkirja tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit. Sen jälkeen tämä pöytäkirja tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt sen

ratifioinnin, ja yleissopimus sitoo sen jälkeen kyseessä olevaa jäsenvaltiota myös tämän pöytäkirjan 1 - 6 artiklan osalta.

* * *

8 artikla: Irtisanominen: kuten yleissopimuksia koskeva tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

9 artikla: Ratifioinneista ilmoittaminen (1 ja 2 kohdat) ja tiedotus Yhdistyneille Kansakunnille (3 kohta): tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

10 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 82

Sosiaalipolitiikka emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947)

Voimaantulopäivä 19.6.1955.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 84/1949.

I osa
Sopimuspuolien velvollisuudet

1 artikla

1. Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu siihen, että tässä sopimuksessa esitettyä politiikkaa ja toimenpiteitä sovelletaan emämaahan kuulumattomilla alueilla, joista se on vastuussa, tai jotka se ottaa vastuulleen, lukien niihin kaikki suojeluksen alaiset alueet, joihin nähden sillä on hallinnollinen valta, lukuun ottamatta tämän artiklan 2 ja 3 kohdissa tarkoitettuja alueita edellyttäen, että kyseessä olevien alueiden hallitukset antavat suostumuksensa silloin, kun kyseeseen tulevat asiat kuuluvat näiden alueiden toimivaltapiiriin.

2. Kun tässä sopimuksessa käsitellyt kysymykset kuuluvat kokonaan tai pääasiallisesti emämaahan kuulumattoman alueen viranomaisten omaan toimialaan, tämän alueen kansainvälisistä suhteista vastuunalainen jäsenvaltio voi yhteisymmärryksessä mainitun alueen hallituksen kanssa lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle sitoumuksen siitä, että se vastaa tämän sopimuksen sisältämistä velvoituksista alueen nimissä.

3. Sitoumuksen vastuusta soveltaa tämän sopimuksen velvoituksia voi Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle lähettää:
a) kaksi tai useampia järjestön jäsenvaltioita niiden yhteisessä suojeluksessa olevan alueen puolesta;
b) jokainen kansainvälinen elin, joka vastaa jonkin alueen hallinnasta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten mukaisesti tai kaikkien muiden tämän alueen suhteen voimassa olevien määräysten mukaisesti.

II osa
Yleisiä periaatteita

2 artikla

1. Kaiken emämaahan kuulumattomilla alueilla sovellettavan politiikan päämääränä on ensisijaisesti oltava näiden alueiden kansojen hyvinvointi ja kehitys sekä sen on autettava näitä kansoja niiden pyrkimyksessä sosiaaliseen edistykseen.

2. Kaiken yleisluontoisemman politiikan määrittelyssä on otettava huomioon asianmukaisesti tällaisen politiikan vaikutus kansojen hyvinvointiin emämaahan kuulumattomilla alueilla.

3 artikla

1. Siinä mielessä, että taloudellista kehitystä edistettäisiin ja siten luotaisiin perusta sosiaaliselle edistykselle, on kaikin tavoin pyrittävä kansainvälisissä, regionaalisissa, kansallisissa tai alueellisissa puitteissa turvaamaan rahallinen ja teknillinen apu paikallisille viranomaisille, jotta siten edistettäisiin emämaahan kuulumattomien alueiden taloudellista kehitystä.

2. Ehdoissa, joiden nojalla tällaista apua myönnetään, on säädettävä, että paikallisten viranomaisten on suoritettava sellaista valvontaa tai työskenneltävä siten keskinäisessä yhteistoiminnassa taloudellisen kehityksen luonnetta ja niitä olosuhteita määriteltäessä, joissa työ on suoritettava, kuin näiden alueiden kansojen etujen turvaamiseksi on tarpeellista.

3. Vastuunalaisten julkisten viranomaisten harjoittaman sosiaalipolitiikan eräänä päämääränä täytyy olla toimia siten, että riittäviä varoja on käytettävissä yleisten tai yksityisten tai yleisten ja yksityisten pääomien taloudelliseen kehittämiseen sellaisin ehdoin, jotka takaavat emämaahan kuulumattomien alueiden kansoille mahdollisimman suuren hyödyn tässä kehityksessä.

4. Kun on aihetta, on ryhdyttävä kansainvälisiin, regionaalisiin tai kansallisiin toimenpiteisiin sellaisten kauppaehtojen luomiseksi, jotka edistäisivät korkeatehoista tuotantoa ja tekisivät mahdolliseksi kohtuullisen elintason turvaamisen emämaahan kuulumattomilla alueilla.

4 artikla

Kansainvälisissä, regionaalisissa, kansallisissa tai alueellisissa puitteissa on sopiviin toimenpiteisiin ryhtyen tehtävä kaikkia mahdollisia aloitteita, jotta saataisiin aikaan parannuksia sellaisilla aloilla kuin yleinen terveydenhoito, asunto-olot, ravitsemus, opetus, lasten hyvinvointi, naisten asema, työehdot, korvaus palkansaajille ja riippumattomille tuottajille, muuttavien työntekijöiden suojelu, sosiaalinen turvallisuus, julkisten elinten toiminta ja tuotanto-olot yleensä.

5 artikla

Kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta saataisiin emämaahan kuulumattomien alueiden kansat kiinnostumaan ja ottamaan osaa tehokkaalla tavalla sosiaaliseen edistykseen tähtäävien toimenpiteiden suunnitteluun ja suorittamiseen, mikä tapahtuisi mieluimmin näiden kansojen valitsemien omien edustajien välityksellä siellä, missä se on sopivaa ja mahdollista.

III osa
Elintason parantaminen

6 artikla

Elintason parantamista on pidettävä taloudelliseen kehitykseen tähtäävien suunnitelmien päätarkoituksena.

7 artikla

1. Kaikkiin mahdollisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä taloudellista kehitystä koskevia suunnitelmia laadittaessa, jotta tämä kehitys saatettaisiin sopusointuun asianomaisten yhteisöjen terveen kehityksen kanssa.

2. Erikoisesti on pyrittävä välttämään perhe-elämän ja kaikkien perinteellisten sosiaalisten yhteisöjen hajottamista, varsinkin:
a) tarkkaavasti tutkimalla muuttoliikkeiden syitä ja vaikutuksia ja tarpeen mukaan ryhtymällä asianmukaisiin toimenpiteisiin;
b) edistämällä kaupunkien ja kylien suunnittelemista alueilla, joissa taloudellinen välttämättömyys johtaa asutuksen keskittymiseen;
c) ehkäisemällä ja poistamalla liika-asutusta kaupunkivyöhykkeiltä;
d) parantamalla elinehtoja maaseudulla ja perustamalla sopivaa teollisuutta sinne, missä on riittävästi ihmistyövoimaa käytettävissä.

8 artikla

Asianomaisten viranomaisten on otettava huomioon seuraavat toimenpiteet maataloustuottajien tuotantokyvyn lisäämiseksi ja heidän elintasonsa parantamiseksi:
a) poistaa jatkuvan velkaantumisen syyt siinä määrin kuin mahdollista;
b) valvoa, että viljelyskelpoista maata luovutetaan henkilöille, jotka eivät ole maanviljelijöitä, ainoastaan silloin kun se on alueen etujen mukaista;
c) sopivaa lainsäädäntöä soveltamalla valvoa maan ja muiden luonnonrikkauksien omistusta ja käyttöä, jotta parhaiten turvattaisiin niiden käyttöalueen väestön etujen mukaisesti ottaen asiaankuuluvasti huomioon perinteelliset oikeudet;
d) valvoa vuokra- ja työehtoja, jotta taattaisiin vuokraajille ja maatyöntekijöille mahdollisimman korkea elintaso ja kohtuullinen osuus voitosta, joka johtuu tuotannon paranemisesta tai hinnoista;
e) pienentää tuotanto- ja jakelukustannuksia kaikin mahdollisin keinoin, varsinkin muodostamalla, rohkaisemalla ja tukemalla tuottajien ja kuluttajien osuustoimintaa.

9 artikla

1. On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta taattaisiin riippumattomille tuottajille ja palkkatyöntekijöille sellaiset edellytykset, jotka tekevät heille mahdolliseksi parantaa elintasoaan omilla ponnistuksillaan ja turvaavat määrätyn minimielintason säilymisen nojautuen elinehtojen viralliseen tutkimiseen, mikä suoritetaan yhteisymmärryksessä työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen kanssa.

2. Minimielintasoa määriteltäessä on otettava huomioon työntekijöiden perhe-elämään liittyvät oleelliset tarpeet, kuten ravinto ja sen ravintoarvo, asunto, vaatetus, lääkärinhoito ja koulutus.

IV osa
Muuttavia työntekijöitä koskevat määräykset

10 artikla

Kun työntekijät työtilaisuuksista johtuen joutuvat asumaan erossa kodistaan, on heidän työehdoissaan otettava huomioon heidän normaalit perheenhuollosta johtuvat tarpeensa.

11 artikla

Kun väliaikaisesti käytetään emämaahan kuulumattoman alueen jonkin seudun työvoimavaroja saman alueen toisella seudulla, on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta työntekijät voisivat siirtää osan palkkaansa ja säästöjään siltä alueelta, missä he ovat työskennelleet alueelle, mistä he ovat lähtöisin.

12 artikla

1. Kun jonkin alueen työvoimavaroja käytetään eri hallinnon alaisella alueella, kyseessäolevien alueiden asianomaisten viranomaisten on, milloin se on tarpeellista ja toivottavaa, tehtävä sopimuksia selvittääkseen yhteisiin etuihin liittyviä kysymyksiä, joita voi syntyä sovellettaessa tämän sopimuksen määräyksiä.

2. Näissä sopimuksissa on edellytettävä, että muuttava työntekijä nauttii vähintään samaa suojelua ja samoja etuja kuin mitä työalueella asuvat työntekijät nauttivat.

3. Näiden sopimusten tulee sisältää työntekijöille myönnettäviä helpotuksia, jotta he voisivat siirtää kotiseudulleen osan palkkaansa ja säästöjään.

13 artikla

Kun työntekijät ja heidän perheensä siirtyvät alueelta, missä elinkustannukset ovat alhaisia, alueelle, missä elinkustannukset ovat kalliimmat, on otettava huomioon asuinpaikan vaihdosta johtuva elinkustannusten kohoaminen.

V osa
Työntekijöiden palkkaus ja siihen liittyvät kysymykset

14 artikla

1. On edistettävä minimipalkkojen määräämistä asianomaisia työntekijöitä ja työnantajia tai työnantajien järjestöjä edustavien ammattijärjestöjen keskenään vapaasti solmimilla työehtosopimuksilla.

2. Kun ei ole tehokkaita menetelmiä minimipalkkojen määräämiseksi työehtosopimusten avulla, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden määräämiseksi yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa, niihin luettuina heidän asianomaisten järjestöjensä edustajat, mikäli näitä järjestöjä löytyy.

3. Tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta toisaalta asianomaiset työnantajat ja työntekijät olisivat tietoisia minimipalkkamääristä ja jotta toisaalta todella maksetut palkat eivät olisi pienempiä kuin sovellutettavat minimipalkkamäärät.

4. Kullakin työntekijällä, johon minimipalkkamääriä sovelletaan ja joka niiden voimaan tultua on saanut pienempää palkkaa kuin mitä nämä edellyttävät, on oltava oikeus oikeudellista tai muuta lainmukaista tietä periä hänelle kuuluvan summan määräajassa, joka voidaan vahvistaa lainsäädännöllä.

15 artikla

1. Tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta varmistettaisiin, että kaikki ansaitut palkat maksetaan asianmukaisesti ja jotta työnantajia vaadittaisiin pitämään kirjaa palkanmaksuista, antamaan työntekijöille todistuksia heidän palkkojensa maksusta ja ryhtymään muihin tarpeellista valvontaa helpottaviin toimenpiteisiin.

2. Palkat maksettakoon normaalisti vain laillisin maksuvälinein.

3. Palkat on maksettava normaalisti suoraan työntekijälle itselleen.

4. Työntekijälle hänen suorittamistaan palveluksista asianmukaisesti kuuluvan palkan korvaaminen osittain tai kokonaan alkoholilla tai alkoholipitoisilla juomilla on kielletty.

5. Palkanmaksua ei saa suorittaa anniskelupaikassa tai myymälässä, jolleivät kyseessä ole työntekijät, jotka työskentelevät siellä.

6. Palkat on maksettava säännöllisesti sellaisin väliajoin, että se on omiaan pienentämään velkaantumismahdollisuutta työntekijäin parissa, mikäli ei vallitseva paikallinen tapa ole päinvastainen ja asianomainen viranomainen on vakuuttautunut siitä, että työntekijät haluavat jatkaa tätä tapaa.

7. Kun ravinto, asunto, vaatteet ja muut oleelliset tarvikkeet ja edut kuuluvat palkkaan, on asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin sopiviin toimenpiteisiin, joilla turvattaisiin, että nämä tarvikkeet ovat asianmukaisia ja että niiden raha-arvo on tarkoin arvioitu.

8. Kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta
a) saatettaisiin työntekijöiden tietoon heidän oikeutensa palkkauksen suhteen;
b) estettäisiin kaikki luvaton ennakkovähennys palkoista;
c) rajoitettaisiin määrä, joka vähennetään palkoista palkkaukseen osana kuuluvien tarvikkeiden ja etujen muodossa näiden tarvikkeiden ja etujen oikeaan rahalliseen arvoon.

16 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on säännösteltävä palkoista suoritettavien ennakkomaksujen korkein määrä ja maksutapa.

2. Asianomaisen viranomaisen on rajoitettava sellaisten ennakkomaksujen määrä, joita voidaan suorittaa työntekijälle tarkoituksella saada hänet ottamaan vastaan työpaikka; sallittujen ennakkomaksujen määrä on selvästi ilmoitettava työntekijöille.

3. Mitään ennakkomaksua, joka ylittää asianomaisen viranomaisen vahvistaman määrän, ei voi lain mukaan saada takaisin, eikä saada siitä korvausta pidättämällä työntekijälle kuuluvasta myöhempänä ajankohtana maksettavasta palkasta.

17 artikla

1. Vapaaehtoisen säästäväisyyden eri muotoja on edistettävä palkannauttijain ja riippumattomien tuottajien keskuudessa.

2. Kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, joiden tarkoituksena on suojella palkannauttijoita ja riippumattomia tuottajia koronkiskonnalta, varsinkin sellaisin toimenpitein, joilla pyritään alentamaan lainojen korkoja valvomalla lainanantajien toimintaa ja edistämällä sellaisia järjestelmiä, joissa rahaa lainataan sopiviin tarkoituksiin osuustoiminnallisten luottojärjestöjen avulla tai asianomaisen viranomaisen valvonnan alaisten laitosten välityksellä.

Vl osa

Diskriminaatioiden poistaminen, mitä tulee rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskontoon, osallistumiseen johonkin heimojärjestöön tai ammatilliseen yhdistykseen

18 artikla

1. Sosiaalipolitiikan eräänä päämääränä olkoon kaiken diskriminaation poistaminen työntekijöiden väliltä mitä tulee rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskontoon, osallistumiseen johonkin heimojärjestöön tai ammatilliseen yhdistykseen:
a) työlainsäädännöstä ja työsopimuksista, joissa on kohdeltava taloudellisesti tasa-arvoisina kaikkia niitä, jotka laillisesti oleskelevat tai työskentelevät alueella;
b) sekä yleisiin että yksityisiin töihin pääsystä;

c) palkkaus- ja ylenemisehdoista;
d) ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksista;
e) työehdoista;
f) terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskevista toimenpiteistä;
g) kuria koskevista toimenpiteistä;
h) osallistumisesta työehtosopimuksia koskeviin neuvotteluihin;
i) palkkamääristä, jotka on vahvistettava "samasta työstä sama palkka" -periaatteen mukaan samasta työstä samassa yrityksessä, mikäli tämä periaate tunnustetaan emämaan alueella.

2. Ottaen huomioon edellisen kohdan i) alakohdan määräykset on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, jotta poistettaisiin kaikki eroavaisuudet palkkamäärissä, jotka johtuvat diskriminaatioista mitä tulee rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskontoon, osallistumiseen heimojärjestöihin tai ammatillisiin yhdistyksiin, korottamalla huonommin palkattuihin työntekijöihin sovellettavia palkkamääriä.

3. Työntekijät, jotka on pestattu joltakin alueelta tekemään työtä toisella alueella, voivat saada palkkansa lisäksi etuisuuksia rahassa tai luonnossa heidän kohtuullisten henkilökohtaisten tai huoltovelvollisuudesta aiheutuvien menojensa peittämiseksi, jotka johtuvat heidän työskentelystään poissa kotoaan.

4. Tämän artiklan edelläolevat määräykset älkööt haitatko sellaisia toimenpiteitä, joihin ryhtymistä asianomainen viranomainen pitää tarpeellisena tai suotavana äitiyshuollon vuoksi ja voidakseen turvata työntekijöiden terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin.

VII osa
Kasvatus ja ammatillinen koulutus

19 artikla

1. Emämaahan kuulumattomilla alueilla on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin, sikäli kuin paikalliset olosuhteet sen suinkin sallivat, jotta asteittain kehitettäisiin laaja kasvatus-, ammatillinen koulutus- ja oppiaikaohjelma, pyrkien siihen, että lapset ja molempiin sukupuoliin kuuluvat nuoret henkilöt saisivat tehokkaan valmennuksen hyödylliseen työhön.

2. Alueen lainsäädännössä määrättäköön kouluiän päättymisaika sekä työhönpääsyä varten vaadittava minimi-ikä sekä työehdot.

3. Jotta lapset voisivat käyttää hyväkseen tarjolla olevia oppimahdollisuuksia ja jotta näiden mahdollisuuksien laajentamista ei ehkäisisi lapsityövoiman kysyntä, kiellettäköön kouluiässä olevien lasten työssä pitäminen koulutuntien aikana sellaisilla alueilla, missä suurimmalla osalla kouluiässä olevista lapsista on riittävästi mahdollisuuksia saada opetusta.

20 artikla

1. Jotta kehittämällä ammattitaitoa taattaisiin korkea tuotanto emämaahan kuulumattomilla alueilla, on, milloin on aiheellista, annettava opetusta uudesta tuotantotekniikasta ammattikoulutuskeskuksissa paikallisissa tai regionaalisissa puitteissa tai emämaan koulutuskeskuksissa.

2. Asianomaisten viranomaisten tehtävänä on tällaisten ammatillisen koulutuksen keskusten järjestäminen tai valvonta neuvoteltuaan työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa sillä alueella, mistä kouluun pyrkivät tulevat, sekä siinä maassa, missä koulutus annetaan.

VllI osa
Erinäisiä toimenpiteitä

21 artikla

1. Mitä tulee tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa mainittuihin alueisiin, järjestön kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on liitettävä ratifiointiinsa tai lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle mahdollisimman pian ratifioinnin jälkeen tiedonanto, jossa ilmoitetaan:

a) alueet, joiden puolesta se sitoutuu siihen, että sopimuksen määräyksiä noudatetaan varauksetta;
b) alueet, joilla se sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä erinäisin muutoksin sekä näiden muutosten sisältö;
c) alueet, joilla sopimusta ei voida soveltaa sekä näissä tapauksissa syyt, minkä vuoksi sitä ei voida soveltaa;
d) alueet, joiden suhteen se pidättyy päätöksen teosta.

2. Tämän artiklan ensimmäisen kohdan a) ja b) alakohdissa mainittujen sitoumusten on katsottava kuuluvan oleellisesti ratifiointiin ja tulevan voimaan samoin vaikutuksin.

3. Kukin jäsenvaltio voi lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain niistä varauksista, joita sen aikaisempi tiedonanto tämän artiklan 1 kohdan b), c) ja d) alakohtien mukaisesti sisältää.

4. Kukin jäsenvaltio voi sinä aikana, jona tämä sopimus 27 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikissa muissa suhteissa tapahtuneista muutoksista kunkin aikaisemman tiedonannon sisältöön nähden sekä tilanteesta määrätyillä alueilla.

22 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle tämän sopimuksen 1 artiklan 2 ja 3 kohtien määräysten mukaisesti lähetetyissä tiedonannoissa on ilmoitettava, sovelletaanko sopimuksen määräyksiä alueella erinäisin muutoksin tai varauksetta. Kun tiedonannossa ilmoitetaan, että sopimuksen määräyksiä sovelletaan erinäisin muutoksin, on siinä määriteltävä näiden muutosten sisältö.

2. Asianomainen jäsenvaltio, jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain oikeudesta vedota muutokseen, josta ne ovat ilmoittaneet aikaisemmassa tiedonannossa.

3. Asianomainen jäsenvaltio, jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat niinä ajanjaksoina, joina tämä sopimus 27 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikissa muissa suhteissa tapahtuneista muutoksista kunkin aikaisemman tiedonannon sisällön suhteen sekä tilanteesta tämän sopimuksen soveltamisen suhteen.

23 artikla

Mitä tulee kuhunkin alueeseen, jonka suhteen on voimassa tiedonanto, jossa määritellään tämän sopimuksen määräyksiä koskevia muutoksia, on tämän sopimuksen soveltamista koskevissa vuotuisissa raporteissa osoitettava missä määrin edistystä on tapahtunut siihen suuntaan, että voitaisiin luopua oikeudesta vedota näihin muutoksiin.

24 artikla

Jos jossakin konferenssin myöhemmin hyväksymässä sopimuksessa, joka koskee jotakin tässä sopimuksessa käsiteltyä kysymystä, niin määrätään; on tämän sopimuksen määräyksiä, jotka on määritelty ensinmainitussa sopimuksessa, lakattava soveltamasta kaikilla alueilla, joiden suhteen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle on lähetetty:
a) joko tiedonanto, joka koskee sitoumusta siitä, että ensiksi mainitun sopimuksen määräyksiä sovellutetaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklan 2 kohdan mukaisesti sellaisena kuin se on muutettu Kansainvälisen työjärjestön perussäännön muutosta koskevassa asiakirjassa, 1946,
b) tai tiedonanto, jolla sitoudutaan hyväksymään tämän saman sopimuksen velvoitukset edellämainitun 35 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

* * *

IX osa
Loppumääräyksiä

25 - 32 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 83

Kansainvälisten työnormien soveltaminen emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947)

Voimaantulopäivä 15.6.1974.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 84/1949.

1 artikla

1. Kansainvälisen työjärjestön kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on liitettävä ratifiointiinsa tiedonanto, jossa ilmoitetaan, missä määrin jäsenvaltio sitoutuu siihen, että liitteeseen sisältyvien sopimusten määräyksiä sovellutetaan alueihin, jotka on mainittu Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklassa sellaisena kuin se on muutettuna Kansainvälisen työjärjestön perussäännön vuoden 1946 muutosasiakirjassa, lukuun ottamatta sanotun artiklan 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja alueita.

2. Edellämainitussa tiedonannossa on ilmoitettava tämän sopimuksen liitteessä olevan jokaisen sopimuksen suhteen:
a) alueet, joiden puolesta jäsenvaltio sitoutuu siihen, että sopimuksen määräyksiä noudatetaan varauksetta;
b) alueet, joilla jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä erinäisin muutoksin sekä näiden muutosten sisältö;
c) alueet, joilla sopimusta ei voida soveltaa sekä näissä tapauksissa syyt, minkä vuoksi sitä ei voida soveltaa;
d) alueet, joiden suhteen jäsenvaltio pidättyy päätöksen teosta.

3. Tämän artiklan 2 kohdan a) ja b) alakohdissa mainittujen sitoumusten on katsottava kuuluvan oleellisesti ratifiointiin ja tulevan voimaan samoin vaikutuksin.

4. Kukin jäsenvaltio voi lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain niistä varauksista, joita sen aikaisempi tiedonanto tämän artiklan 2 kohdan b), c) ja d) alakohtien mukaisesti sisältää.

5. Kukin jäsenvaltio voi sinä aikana, jona tämä sopimus 8 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikissa muissa suhteissa tapahtuneista muutoksista kunkin aikaisemman tiedonannon sisältöön nähden sekä tilanteesta määrätyillä alueilla.

2 artikla

1. Kun tämän sopimuksen liitteessä mainituissa sopimuksissa käsitellyt kysymykset kuuluvat emämaahan kuulumattoman alueen viranomaisen omaan toimialaan, tämän alueen kansainvälisistä suhteista vastuunalainen jäsenvaltio voi yhteisymmärryksessä mainitun alueen hallituksen kanssa lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle sitoumuksen siitä, että se vastaa tämän sopimuksen sisältämistä velvoituksista tämän alueen suhteen.

2. Sitoumuksen vastuusta soveltaa tämän sopimuksen velvoituksia voi Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle lähettää:
a) kaksi tai useammat järjestön jäsenvaltiot niiden yhteisessä suojeluksessa olevan alueen puolesta;
b) jokainen kansainvälinen elin, joka vastaa jonkin alueen hallinnosta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten tai kaikkien muiden tämän alueen suhteen voimassa olevien määräysten mukaisesti.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle tämän artiklan edellisten kohtien määräysten mukaisesti lähetetyissä tiedonannoissa on sitouduttava siihen, että tämän sopimuksen liitteessä olevien sopimusten määräyksiä on sovellettava asianomaisella alueella erinäisin muutoksin tai varauksetta; kun tiedonannossa ilmoitetaan, että jonkin mainitun sopimuksen tai useamman tällaisen sopimuksen

määräyksiä sovelletaan erinäisin varauksin, on siinä määriteltävä kunkin tällaisen sopimuksen kohdalta minkälaisia nämä varaukset ovat.

4. Asianomainen jäsenvaltio, jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain oikeudesta vedota muutokseen, josta ne ovat ilmoittaneet aikaisemmassa tiedonannossa.

5. Asianomainen jäsenvaltio, jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat niinä ajanjaksoina, joina tämä sopimus 8 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikissa muissa suhteissa tapahtuneista muutoksista kunkin aikaisemman tiedonannon sisältöön nähden sekä tiedottaa tilanteesta liitteessä olevan yhden tai useamman sopimuksen suhteen.

3 artikla

Asianomainen viranomainen voi etukäteen julkaistuilla laillisilla määräyksillä vapauttaa kaikkien sellaisten määräysten soveltamisesta, joilla saatetaan voimaan liitteeseen sisältyvät sopimukset, sellaiset yritykset tai laivat, joihin nähden niiden luonteesta tai laajuudesta johtuen, tehokas valvonta ei ole mahdollista.

4 artikla

Mitä tulee kuhunkin alueeseen, jonka suhteen on voimassa tiedonanto, jossa määritellään liitteeseen sisältyvien yhden tai useamman sopimuksen määräyksiä koskevia muutoksia, on tämän sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissa osoitettava, missä määrin edistystä on tapahtunut siihen suuntaan, että voitaisiin luopua oikeudesta vedota näihin muutoksiin.

* * *

5 artikla: Menettely liitteen muuttamiseksi[1]

6 - 13 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

LIITE[2]

Luettelo sopimuksista, joita tarkoitetaan sopimuksen (N:o 83), joka koskee kansainvälisten työnormien soveltamista emämaahan kuulumattomilla alueilla, 1 artiklan 1 kohdassa.

Sopimus, joka koskee lasten minimi-ikää pääsyä varten teollisuustyöhön (muutettu v. 1937).
Sopimus, joka koskee merityöhön käytettävien lasten minimi-iän vahvistamista (muutettu v. 1936).
Sopimus, joka vahvistaa alimman ikärajan lämmittäjinä tai hiilenkantajina käytettäville nuorille henkilöille, 1921.
Sopimus, joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön, 1946.
Sopimus, joka koskee meripalveluksessa olevien lasten ja nuorten henkilöiden pakollista lääkärintarkastusta, 1921.
Sopimus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä teollisuusammateissa, 1919.
Sopimus, joka koskee naisten pitämistä työssä ennen lapsen synnyttämistä ja sen jälkeen, 1919.
Sopimus, joka koskee naisten yötyötä (muutettu v. 1934).
Sopimus, joka koskee naisten pitämistä maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa, 1935.
Sopimus, joka koskee tasa-arvoisuuden noudattamista oman ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmain johdosta annettavaan korvaukseen, 1925.
Sopimus, joka koskee työssä sattuneiden tapaturmain korvaamista, 1925.
Sopimus, joka koskee aluksilla kuljetettavien raskaiden kollien painon merkitsemistä, 1929.
Sopimus, joka koskee viikkolevon sovelluttamista teollisuusyrityksissä, 1921.

[1] Liitettä muutettiin vuonna 1948, ennen kuin yhtään ratifiointia oli rekisteröity. Yleissopimus on ratifioitavissa vain muutetussa muodossa.
[2] Vuoden 1948 muutettu muoto.

YLEISSOPIMUS NRO 84

Yhdistymisvapaus ja työriitojen sovittelu emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947)

Voimaantulopäivä 1.7.1953.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 84/1949.

1 artikla

Tätä sopimusta sovelletaan emämaahan kuulumattomiin alueisiin.

2 artikla

Työnantajien ja työntekijöiden yhdistymisoikeus laillisissa tarkoituksissa on taattava asianmukaisin toimenpitein.

3 artikla

Kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta turvattaisiin asianomaisia työntekijöitä edustaville ammatillisille järjestöille oikeus solmia työehtosopimuksia työnantajien tai työnantajien järjestöjen kanssa.

4 artikla

Kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta saataisiin aikaan neuvotteluja työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen edustajien kanssa sekä saataisiin ne yhtymään kysymyksissä, jotka koskevat sellaisten määräysten laatimista ja soveltamista, joiden tarkoituksena on työntekijöiden suojelu ja työlainsäädännön soveltaminen.

5 artikla

Kaikki työnantajien ja työntekijöiden välisten riitojen tutkimusmenetelmät olkoot niin yksinkertaisia ja nopeita kuin mahdollista.

6 artikla

1. Työnantajia ja työntekijöitä kehotettakoon välttämään riitoja, ja jos sellaisia esiintyy, sovittamaan ne tasapuolisesti sovittelumenetelmien avulla.

2. Tässä tarkoituksessa on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, jotta saataisiin aikaan neuvotteluja työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen edustajien kanssa sekä saataisiin ne yhtymään kysymyksissä, jotka koskevat sovitteluelinten perustamista ja toimintaa.

3. Edellyttäen, että nämä elimet toimivat, julkisten viranomaisten tehtäviin kuuluu ryhtyä tutkimaan näitä riitoja, pyrkiä edistämään sovittelua ja auttamaan osapuolia pääsemään tasapuoliseen ratkaisuun.

4. Milloin mahdollista, nämä viranomaiset on erityisesti määrättävä näihin tehtäviin.

7 artikla

1. Niin nopeasti kuin mahdollista on laadittava työnantajien ja työntekijöiden välisten riitojen sovittelumetodit.

2. Asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien, lukien mukaan heidän vastaavien järjestöjensä edustajat, sikäli kuin tällaisia järjestöjä on olemassa, on ryhdyttävä, mikäli mahdollista, soveltamaan näitä metodeja siinä muodossa ja siinä määrin kuin asianomainen viranomainen määrää, mutta joka tapauksessa lukumäärältään tasavertaisina ja tasavertaisuuden pohjalta lähtien.

* * *

8 - 9 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

10 artikla

Mitä tulee kuhunkin alueeseen, johon nähden on voimassa tiedonanto, jossa määritellään tämän sopimuksen määräyksiä koskevia muutoksia, on tämän sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissa osoitettava, missä määrin edistystä on tapahtunut siihen suuntaan, että voitaisiin luopua oikeudesta vedota näihin muutoksiin.

11 artikla

Jos jossakin konferenssin myöhemmin hyväksymässä sopimuksessa, joka koskee jotakin tässä sopimuksessa käsiteltyä kysymystä, niin määrätään, tämän sopimuksen määräyksiä, jotka on määritelty ensinmainitussa sopimuksessa, lakataan soveltamasta kaikilla alueilla, joihin nähden Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle on lähetetty:

a) joko tiedonanto, joka koskee sitoumusta siitä, että ensiksimainitun sopimuksen määräyksiä sovelletaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklan 2 kohdan mukaisesti sellaisena kuin se on muutettuna Kansainvälisen työjärjestön perussäännön muutosta koskevassa asiakirjassa, vuodelta 1946,

b) tai tiedonanto, jolla sitoudutaan hyväksymään tämän saman sopimuksen velvoitukset edellämainitun 35 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 85

Ammattientarkastus emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947)

Voimaantulopäivä 26.7.1955.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 84/1949.

1 artikla

Ammattientarkastuselimiä, jotka vastaavat tämän sopimuksen 2-5 artikloiden määräyksiä, toimikoon emämaahan kuulumattomilla alueilla.

2 artikla

Ammattientarkastuselimiin kuuluu asianmukaisen koulutuksen saaneita tarkastajia.

3 artikla

Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla kaikki mahdollisuudet vapaasti pitää yhteyttä tarkastajiin.

4 artikla

1. Asianomaisten viranomaisten nimittämien ja valtakirjoilla varustettujen tarkastajien on lyhyin väliajoin suoritettava työolojen tarkastuksia.

2. Tarkastajat olkoot laillisesti oikeutettuja käyttämään seuraavia valtuuksia virkatehtäviensä suorittamista varten:
a) pääsemään vapaasti ilman edeltäkäsin annettua ilmoitusta kaikkina vuorokauden aikoina kaikkiin ammattientarkastuksen alaisiin laitoksiin, joissa he voivat kohtuullisella syyllä olettaa lain määräämää suojelua nauttivien henkilöiden työskentelevän sekä suorittamaan siellä tarkastuksia;
b) pääsemään päiväsaikaan kaikkiin paikkoihin, joiden he voivat kohtuullisella syyllä olettaa kuuluvan tarkastuksen alaisuuteen;
c) suorittamaan kaikkia tutkimuksia, tarkastuksia tai kyselyitä, joita pidetään tarpeellisina, jotta turvattaisiin lainmääräysten tehokas noudattaminen, ja varsinkin:
(i) kyselemään joko yksin tai todistajien läsnäollessa työnantajalta tai yrityksen henkilökunnalta kaikkia asioita, jotka koskevat lainmääräysten soveltamista tai pyytämään tietoja jokaiselta muulta henkilöltä, jonka todistus voi näyttää heistä tarpeelliselta;
(ii) pyytämään kaikkien sellaisten kirjojen, luetteloiden ja asiakirjojen esittämistä, joiden pitäminen on määrätty työooloja koskevassa lainsäädännössä, jotta voitaisiin todeta ne yhtäpitäviksi lainmääräysten kanssa sekä ottaa niistä jäljennöksiä tai otteita;
(iii) vaatia lainmääräysten mukaista tiedonantojen asettamista näkyville;
(iv) ottaa ja viedä tutkimustarkoituksia varten käytettyjä tai käsiteltyjä tavara- ja ainenäytteitä, edellyttäen, että työnantajalle tai hänen edustajalleen ilmoitetaan, että tavaroita tai aineita on otettu ja viety pois tässä tarkoituksessa.

3. Tarkastuskäyntiä suorittaessaan on tarkastajan ilmoitettava siitä työnantajalle tai hänen edustajalleen, mikäli hän ei katso, että sellainen ilmoitus voi haitata valvonnan tehokkuutta.

5 artikla

Ottaen huomioon poikkeukset, joita kansallinen lainsäädäntö voi määrätä, ammattientarkastajat:
a) eivät ole oikeutettuja saamaan mitään välillistä tai välitöntä etua valvontansa alaisista yrityksistä;
b) velvoitetaan sopivien rangaistusten tai kurinpidollisten toimenpiteiden uhalla olemaan paljastamatta, senkään jälkeen kuin ovat eronneet toimestaan, valmistus- tai kauppasalaisuuksia tai työmenetelmiä, joita he ovat voineet saada tietoonsa tehtäviään suorittaessaan;
c) ovat velvoitettuja pitämään ehdottoman luottamuksellisina kaikki valitukset, jotka koskevat laitteiden puutteellisuuksia tai rikkomuksia lain määräyksiä vastaan, ja he eivät saa ilmoittaa työnantajalle tai hänen edustajalleen, että tarkastuskäynti suoritettiin sellaisen valituksen johdosta.

* * *

6 - 7 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

8 artikla

Mitä tulee kuhunkin alueeseen, johon nähden on voimassa tiedonanto, jossa määritellään tämän sopimuksen määräyksiä koskevia muutoksia, on tämän sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissa osoitettava, missä määrin edistystä on tapahtunut siihen suuntaan, että voitaisiin luopua oikeudesta vedota näihin muutoksiin.

9 artikla

Kun tiedonanto, jossa sitoudutaan soveltamaan ammattientarkastusta koskevan sopimuksen, 1947, määräyksiä jollakin alueella, on lähetetty Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle mainitun sopimuksen 30 artiklan mukaisesti tai kun sitoumus vastuusta soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä jollakin alueella on lähetetty tällä tavoin 31 artiklan mukaisesti, tämän sopimuksen määräyksiä lakataan soveltamasta tällä alueella.

10 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 87

Ammatillinen järjestäytymisvapaus ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelu (1948)

Voimaantulopäivä 4.7.1950.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1949.
Hallituksen esitys 58/1949.
Säädöskokoelma 858/1949.
Sopimussarja 45/1949.

I osa
Ammatillinen järjestäytymisvapaus

1 artikla

Kukin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, jonka suhteen tämä sopimus on voimassa, sitoutuu noudattamaan seuraavia määräyksiä.

2 artikla

Työntekijöillä ja työnantajilla ilman mitään erotusta on oikeus perustaa mielensä mukaisia järjestöjä ja liittyä sellaisiin ilman muita ehtoja kuin mitä asianomaiset yhdistyssäännöt edellyttävät.

3 artikla

1. Työntekijöiden ja työnantajien järjestöillä on oikeus laatia omat sääntönsä ja ohjeensa, valita vapaasti edustajansa, järjestää hallintonsa ja toimintansa sekä laatia toimintaohjelmansa.

2. Julkisten viranomaisten on vältettävä kaikkea sellaista asiaanpuuttumista, joka on luonteeltaan tätä oikeutta rajoittavaa tai sen laillista käyttöä vaikeuttavaa.

4 artikla

Työntekijöiden ja työnantajien järjestöjä ei saada hajottaa tai lakkauttaa hallinnollisin toimenpitein.

5 artikla

Työntekijöiden ja työnantajien järjestöillä on oikeus perustaa liittoja ja keskusjärjestöjä sekä liittyä sellaisiin ja kaikilla sellaisilla järjestöillä, liitoilla tai keskusjärjestöillä on oikeus liittyä kansainvälisiin työntekijöiden ja työnantajien järjestöihin.

6 artikla

Edelläolevien 2, 3 ja 4 artikloiden määräyksiä sovelletaan työntekijöiden ja työnantajien järjestöjen liittoihin ja keskusjärjestöihin.

7 artikla

Edellytykset sille, että työntekijöiden ja työnantajien järjestöt, liitot ja keskusliitot voivat saada juridisen henkilön aseman, eivät saa olla sen luontoisia, että ne rajoittaisivat edelläolevien 2, 3 ja 4 artikloiden määräysten soveltamista.

8 artikla

1. Käyttäessään hyväkseen tämän sopimuksen mukaisia oikeuksia työntekijät, työnantajat ja heidän järjestönsä samoin kuin muut henkilöt ja järjestäytyneet yhteisöt ovat velvolliset noudattamaan maan lakeja.

2. Maan lainsäädäntöä ei saa laatia eikä soveltaa siten, että se loukkaisi tämän sopimuksen mukaisia takeita.

9 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, missä määrin tämän sopimuksen määräämiä takeita on sovellutettava sotavoimiin ja poliisiin.

2. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 8 kohdassa lausutun periaatteen mukaisesti sen seikan, että jokin jäsenvaltio ratifioi tämän sopimuksen, ei saa katsoa vaikuttavan mihinkään voimassa olevaan lakiin, päätökseen, tapaan tai sopimukseen, jonka mukaan sotavoimiin tai poliisiin kuuluvat nauttivat tämän sopimuksen määräämiä takuita.

10 artikla

Tässä sopimuksessa sana "järjestö" merkitsee työntekijöiden tai työnantajien järjestöjä, joiden tarkoituksena on edistää ja puolustaa työntekijöiden tai työnantajien etuja.

II osa
Ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelu

11 artikla

Kukin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, jonka suhteen tämä sopimus on voimassa, sitoutuu ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin ja sopiviin toimenpiteisiin turvatakseen työntekijöille ja työnantajille ammatillisen järjestäytymisoikeuden vapaan harjoittamisen.

* * *

III osa
Erinäisiä määräyksiä

12 - 13 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

IV osa
Loppumääräyksiä

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 88

Työnvälityksen järjestely (1948)

Voimaantulopäivä 10.8.1950.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1990.
Hallituksen esitykset 36/1950 ja 224/1988.
Säädöskokoelma 962/1990.
Sopimussarja 70/1990.

1 artikla

1. Kansainvälisen työjärjestön kunkin jäsenvaltion, jonka suhteen tämä sopimus on voimassa, on ylläpidettävä tai valvottava julkista ja maksutonta työnvälityksen järjestelyä.

2. Työnvälityksen järjestelyn oleellisena tehtävänä täytyy olla luoda yhteistoiminnassa, mikäli tarpeellista, muiden asianomaisten julkisten ja yksityisten elinten kanssa paras mahdollinen työmarkkinajärjestely, joka elimellisesti liittyisi kansalliseen ohjelmaan ja jonka tarkoituksena olisi turvata ja pitää yllä täystyöllisyys sekä kehittää ja käyttää tuotannollisia voimia.

2 artikla

Työnvälityksen järjestelyn muodostakoon kansallisen työnvälitystoimistojen järjestelmä, joka on keskusviranomaisen valvonnan alainen.

3 artikla

1. Työnvälitystoimistojärjestelmän on muodostettava verkosto, jossa on riittävä määrä paikallisia työnvälitystoimistoja ja, mikäli aiheellista, alueellisia työnvälitystoimistoja, jotta maan kukin maantieteellinen alue huomioitaisiin ja jotta toimistot sijaitsisivat mukavasti työnantajien ja työntekijöiden edun kannalta.

2. Verkoston järjestäminen
a) on asetettava yleisen tutkimuksen alaiseksi:
(i) kun tärkeitä muutoksia on tapahtunut talouselämän ja työskentelevän väestön jakaantumisessa;
(ii) kun asianomainen viranomainen katsoo, että yleinen tutkimus on toivottava, jotta arvioitaisiin koeajan kuluessa hankittu kokemus;
b) on muutettava silloin, kun sellainen tutkimus on osoittanut muutoksen tarpeellisuuden.

4 artikla

1. Sopiviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä neuvoa-antavien komiteoiden toimesta, jotta taattaisiin yhteistoiminta työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa työnvälityksen järjestelyn organisoinnissa ja toiminnassa sekä työnvälityspolitiikan kehittämisessä.

2. Näitä järjestelyjä suoritettaessa on määrättävä perustettavaksi yksi tai useampia kansallisia neuvoa-antavia komiteoita ja tarpeen mukaan alue- ja paikallisia komiteoita.

3. Lukumääräisesti yhtä monta työnantajien ja työntekijöiden edustajaa on nimitettävä näihin komiteoihin, sen jälkeen kun on neuvoteltu työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa, mikäli tällaisia järjestöjä on olemassa.

5 artikla

Yleisestä työnvälityspolitiikasta, milloin kyseessä on työntekijöiden ohjaaminen tarjolla oleviin työpaikkoihin, on päätettävä neuvoteltua ensin asiasta 4 artiklassa mainittujen neuvoa-antavien komiteoiden välityksellä työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa.

6 artikla

Työnvälityksen järjestely on organisoitava siten, että taataan työntekijöiden työhönottamisen ja työhönsijoittamisen tehokkuus; tämän vuoksi siinä täytyy:

a) auttaa työntekijöitä saamaan sopivaa työtä ja työnantajia saamaan työntekijöitä, jotka ovat sopivia yritysten tarpeisiin; erityisesti siinä täytyy kansallisella pohjalla laadittujen sääntöjen mukaisesti:

(i) luetteloida työnhakijat, ottaa selvää heidän ammatillisesta pätevyydestään, heidän kokemuksestaan ja heidän toivomuksistaan, esittää kysymyksiä heille työpaikan suhteen, tarkistaa, mikäli tarpeellista, heidän fyysillinen ja ammatillinen kuntonsa ja auttaa heitä saamaan, milloin se on aiheellista, ammatinvalinnan ohjausta ja koulutusta sekä uudelleen koulutusta;

(ii) saada työnantajilta tarkkoja tietoja näiden työnvälityksen järjestelyelimiin ilmoittamista avoinna olevista työpaikoista sekä työntekijöiltä niihin vaadittavista ehdoista;

(iii) ohjata avoinna oleviin työpaikkoihin ehdokkaita, joilla on vaadittu ammatillinen ja fyysillinen pätevyys;

(iv) järjestää työn kysynnän ja tarjonnan tasoitus eri toimistojen välillä, milloin toimisto, jonka puoleen ensinnä käännyttiin, ei pysty sopivasti sijoittamaan työnhakijoita työhön tai sopivasti täyttämään avoimia paikkoja tai milloin muut seikat oikeuttavat tällaiset toimenpiteet;

b) ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin:

(i) helpottaakseen ammatin vaihtamista, jotta työvoiman kysyntä saataisiin oikeaan suhteeseen työmahdollisuuksiin nähden eri ammateissa;

(ii) helpottaakseen työvoiman maantieteellistä liikkuvaisuutta tarkoituksella auttaa työntekijöiden siirtymistä seuduille, joissa on mahdollisuuksia saada sopivaa työtä;

(iii) helpottaakseen työntekijöiden väliaikaista siirtymistä seudulta toiselle, jotta lievennettäisiin työvoiman kysynnän ja tarjonnan välistä paikallista ja hetkellistä epäsuhdetta;

(iv) helpottaakseen työntekijöiden siirtymistä maasta toiseen, milloin asianomaiset hallitukset ovat siitä sopineet;

c) koota ja analysoida yhteistoiminnassa, mikäli on aiheellista, muiden viranomaisten sekä työnantajien ja ammattijärjestöjen kanssa kaikki tiedot, joita on saatavissa työmarkkinatilanteesta sekä sen mahdollisesta kehityksestä sekä koko maassa että eri työ- ja ammattialoilta ja seuduilta ja asettaa nämä tiedot järjestelmällisesti ja nopeasti julkisten viranomaisten, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen sekä yleisön käytettäviksi;

d) olla yhteistoiminnassa työttömyysvakuutus- ja työttömyysavustushallinnon kanssa ja yhteistoiminnassa soveltaa muita työttömien avustamista tarkoittavia toimenpiteitä;

e) auttaa tarpeen mukaan muita julkisia ja yksityisiä elimiä laatimaan sen luontoisia sosiaalisia ja taloudellisia suunnitelmia, jotka ovat omiaan vaikuttamaan suotuisasti työllisyystilanteeseen.

7 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta

a) helpotettaisiin eri työnvälitystoimistoissa erikoistumista ammatin ja työn mukaan, kuten esimerkiksi maatalouden tai kaikkien muiden toimialojen, missä tällainen erikoistuminen voi olla hyödyksi;

b) tyydyttävällä tavalla huomioitaisiin työnhakijoiden erikoisryhmien, kuten invalidien, tarpeita.

8 artikla

Työnvälityksen järjestelyn ja ammatinvalinnan ohjauksen puitteissa on ryhdyttävä nuorten henkilöiden suhteen erikoisiin toimenpiteisiin ja kehitettävä toimintaa tässä suhteessa.

9 artikla

1. Työnvälityksen järjestelyä hoitavan henkilökunnan täytyy olla kokoonpantu julkisista viranomaisista, joiden asema on määrätty asetuksella ja työehdoilla, joiden mukaan he ovat riippumattomia kaikista hallituksen vaihdoksista ja kaikesta ulkopuolisesta asiaankuulumattomasta vaikutuksesta, ja joiden työn vakinaisuus, mikäli se on työllisyysjärjestelyn tarpeiden mukaista, on taattu.

2. Ottaen huomioon ehdot, jotka kansallinen lainsäädäntö asettaa työhönottamiseen nähden valtion virkoihin, työllisyysjärjestelyä hoitavat virkailijat ja toimitsijat on otettava toimeensa yksinomaan ehdokkaan pätevyyden perusteella suorittaa kyseessäolevia tehtäviä.

3. Asianomaisen viranomaisen on määriteltävä keinot tämän pätevyyden toteamiseksi.

4. Työnvälityksen järjestelyssä työskentelevän henkilökunnan on saatava sopiva koulutus tehtäviensä suorittamista varten.

10 artikla

Työnvälityksen järjestelyn ja, mikäli aiheellista, muiden julkisten viranomaisten on yhteistoiminnassa työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa sekä muiden asianomaisten elinten kanssa ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on edistää sitä, että työnantajat ja työntekijät käyttävät täysin hyväkseen työllisyysjärjestelyä vapaaehtoisuuden pohjalla.

11 artikla

Asianomaisten viranomaisten on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin turvatakseen tehokkaan yhteistoiminnan julkisen työnvälityksen järjestelyn ja sellaisten yksityisten työnvälitystoimistojen välillä, jotka eivät toimi ansiotarkoituksessa.

12 artikla

1. Jos jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja alueita, joissa harvan asutuksen tai alueen kehitystason johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi viranomainen vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko yleensä tai sopiviksi katsomillaan poikkeusmääräyksillä eräiden laitosten tai töiden suhteen.

2. Jokaisen jäsenvaltion on esitettävä ensimmäisessä vuosiraportissaan, joka on esitettävä tämän sopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti, kaikki alueet, joihin nähden se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin sekä ilmoitettava syyt, joiden vuoksi se aikoo vedota näihin määräyksiin. Sen jälkeen ei mikään jäsenvaltio voi vedota tämän artiklan määräyksiin paitsi tällä tavoin esittämiensä alueiden suhteen.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, on ilmoitettava seuraavissa vuosiraporteissaan alueet, joiden suhteen se luopuu oikeudesta vedota mainittuihin määräyksiin.

* * *

13 - 14 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

15 - 22 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 89

Teollisuudessa työskentelevien naisten yötyö (muutettu, 1948)

Voimaantulopäivä 27.2.1951. Tämä yleissopimus muutettiin osittain vuoden 1990 pöytäkirjalla (katso yleissopimukseen nro 89 liittyvä pöytäkirja). Sopimus on ratifioitavissa joko yhdessä pöytäkirjan kanssa tai erikseen.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 36/1950.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovellettaessa pidetään "teollisuusyrityksinä" varsinkin:
a) kaivoksia, kivilouhimoita ja muita mineraalien irrottamista maasta tarkoittavia työaloja;
b) yrityksiä, joissa tuotteita valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myyntikuntoon, puretaan tai hävitetään tai joissa raaka-aineita muutetaan toiseen muotoon, tähän luettuna laivanrakennusta sekä sähkön ja muun käyttövoiman tuottamista, muuntamista tai siirtämistä harjoittavat yritykset;
c) rakennusyrityksiä ja siviili-insinööritöitä, niihin luettuina rakennus-, korjaus-, ylläpito-, muuttamis- ja purkamistyöt.

2. Asianomainen viranomainen määrää rajan, joka erottaa teollisuuden maanviljelyksestä, kaupasta ja muista ei-teollisista töistä.

2 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa käsitetään sanalla "yö" ainakin yhdentoista perättäisen tunnin aikaa, johon sisältyy asianomaisen viranomaisen määräämä vähintään seitsemän perättäisen tunnin aika klo 22:n ja 7:n välillä. Asianomainen viranomainen voi kuitenkin määrätä eri aikoja eri alueilla, teollisuusaloilla ja yrityksissä, teollisuuden haarain tai yrityksen osissa, mutta on tällöin neuvoteltava asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, ennen kuin aika määrätään alkavaksi myöhemmin kuin klo 23.

3 artikla

Naisia älköön ikään katsomatta käytettäkö työssä yön aikana missään julkisessa tai yksityisessä teollisuusyrityksessä tai siihen kuuluvassa osassa, paitsi yrityksessä jossa työskentelee ainoastaan samaan perheeseen kuuluvia henkilöitä.

4 artikla

Kolmatta artiklaa älköön sovellettako:
a) "force majeure" tapauksissa, milloin yrityksessä tapahtuu toiminnan keskeytys, jota oli mahdoton edeltäkäsin aavistaa ja joka ei ole luonteeltaan uudistuva;
b) tapauksissa, jolloin työ koskee nopeasti pilaantuvia raaka-aineita tahi valmistuksen alaisia aineita, ja yötyö on sellaisten aineiden turmeltumisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

5 artikla

1. Kun yleinen etu erityisen painavien syiden takia niin vaatii, voidaan naisten yötyötä koskeva kielto hallituksen päätöksellä, sitten kun asiasta on neuvoteltu asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, kumota.

2. Asianomaisen hallituksen on sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan ilmoitettava tällaisesta kumoamisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

6 artikla

Kausiluontoisessa teollisuusyrityksessä sekä milloin poikkeukselliset olosuhteet niin vaativat, voidaan 2 artiklassa mainittu yöaika rajoittaa 60 vuorokauden aikana vuodessa 10:ksi tunniksi.

7 artikla

Maissa, joissa ilmasto tekee työn päivällä erityisen rasittavaksi, voidaan noudattaa lyhyempää yöaikaa kuin mitä edellisissä artikloissa on määrätty, ehdolla että vastaava lepoaika annetaan päivällä.

8 artikla

Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) naisiin, jotka toimivat johtavissa tai teknillisluontoisissa vastuunalaisissa asemissa; ja
b) naisiin, jotka työskentelevät terveydenhoitoa ja yleistä hyvinvointia edistävissä laitoksissa ja jotka tavallisesti eivät suorita ruumiillista työtä.

II osa
Eräitä maita koskevat erikoismääräykset

9 artikla

Niissä maissa, joissa naisten käyttämistä yötyössä teollisuuslaitoksissa ei ole julkisten viranomaisten toimesta säännöstelty, hallitus voi määrätä, että sanalla "yö" väliaikaisesti ja enintään kolmen vuoden aikana on ymmärrettävä ainoastaan kymmenen tunnin aikaa, joka asianomaisen viranomaisen määräyksen mukaisesti sisältää vähintään 7:n perättäisen tunnin pituisen ajan klo 22:n ja klo 7:n välillä.

* * *

10 - 12 artiklat: Määräyksiä sopimuksen soveltamisesta Intiassa ja Pakistanissa sekä menettely näiden määräysten muuttamiseksi.

III osa
Loppuartiklat

13 - 20 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUKSEEN NRO 89 (MUUTETTU) LIITTYVÄ PÖYTÄKIRJA

Naisten yötyö (1990)

Voimaantulopäivä 26.6.1990.
Suomi ei ole ratifioinut pääsopimusta eikä pöytäkirjaa.
Hallituksen esitys (pöytäkirjaa koskeva) 88/1991.

1 artikla

1. (1) Edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kuulemisen jälkeen hyväksytyssä kansallisessa lainsäädännössä tai hallinnollisissa määräyksissä voidaan määrätä, että asianomaisen viranomaisen päätöksellä voidaan muunnella yleissopimuksen 2 artiklassa määriteltyä yötyöjakson kestoa sekä poiketa yleissopimuksen 3 artiklaan sisältyvästä yötyökiellosta:
(a) jollakin erityisellä toimi- tai ammattialalla, edellyttäen että asianomaisia työnantajia ja työntekijöitä edustavat järjestöt ovat solmineet asiasta sopimuksen tai antaneet sille suostumuksensa;
(b) yhdessä tai useammassa erityisessä laitoksessa, jota tämän kohdan lausekkeen (a) nojalla tehty päätös ei koske, edellyttäen että:
(i) kyseisessä laitoksessa tai yrityksessä on työnantajan ja asianomaisten työntekijöiden edustajien kesken solmittu asiasta sopimus; sekä
(ii) kyseisen toimi- tai ammattialan työnantajia ja työntekijöitä edustavia järjestöjä tai edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultu;
(c) jossakin erityisessä laitoksessa, jota lausekkeen (a) yllä nojalla tehty päätös ei koske ja jossa ei ole tehty tämän kohdan lausekkeen (b) (i) tarkoittamaa sopimusta, edellyttäen että:
(i) kyseisen laitoksen tai yrityksen työntekijöiden edustajia sekä kyseisen toimi- tai ammattialan työntekijöitä edustavia järjestöjä tai edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultu;
(ii) asianomainen viranomainen on voinut todeta, että laitoksessa on riittävässä määrin huolehdittu työturvallisuusjärjestelyistä, työpaikkaterveydenhoidosta, sosiaalipalveluista sekä naispuolisten työntekijöiden yhtäläisistä mahdollisuuksista ja kohtelusta; sekä
(iii) asianomaisen viranomaisen päätös koskee erikseen määriteltävää ajanjaksoa, joka voidaan uudistaa tämän kohdan alalausekkeissa (i) ja (ii) esitettyjen menettelytapojen mukaisesti.
(2) Tätä kohtaa tulkittaessa sanonnalla "työntekijöiden edustaja" tarkoitetaan kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijöiden edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

2. Kohdassa 1 tarkoitetuissa säädöksissä tai hallinnollisissa määräyksissä tulee määritellä ne olosuhteet, joissa tällaisia muunnelmia ja poikkeamia voidaan sallia sekä ne edellytykset, joita niissä on noudatettava.

2 artikla

1. Tämän pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti sallittujen muunnelmien ja poikkeuksien soveltamisen naispuolisiin työntekijöihin tulee olla kiellettyä vähintään 16 viikon ajanjaksolla ennen ja jälkeen synnytyksen, mistä vähintään kahdeksan viikkoa tulee ajoittua laskettua synnytyspäivää edeltävään aikaan. Kansallisissa säädöksissä tai hallinnollisissa määräyksissä voidaan sallia tämän kiellon poistaminen asianomaisen naispuolisen työntekijän omasta nimenomaisesta toivomuksesta edellyttäen, että hänen tai hänen lapsensa terveyttä ei vaaranneta.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon tulee koskea sanotun ajan lisäksi myös sellaisia ajanjaksoja, joiden lääkärintodistuksen nojalla osoitetaan olevan tarpeen äidin tai lapsen terveydelle:
(a) raskauden aikana;
(b) erikseen määriteltävänä synnytyksen jälkeistä ajanjaksoa pidentävänä aikana siten kuin 1 kohdassa on säädetty.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuina ajanjaksoina:
(a) naispuolista työntekijää ei saa irtisanoa eikä hänelle saa antaa irtisanomisilmoitusta muutoin kuin perustelluista raskauteen tai synnytykseen liittymättömistä syistä;

(b) asianomaisen naispuolisen työntekijän ansio tulee pitää tasolla, joka on riittävä ylläpitämään hänelle itselleen ja lapselle kohtuullisen elintason. Tällaisen ansion turvaaminen voidaan varmistaa siirrolla päivätyöhön, pidennetyllä äitiyslomalla, sosiaaliturvaetuuksilla tai jollakin muulla soveliaalla keinolla tai mainittujen keinojen yhdistelmällä.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohtien määräykset eivät saa vaikuttaa äitiyslomaan liittyvää suojaa tai etuuksia vähentävästi.

3 artikla

Tämän pöytäkirjan nojalla toteutettuja poikkeuksia koskevat tiedot tulee sisällyttää Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22 artiklan nojalla toimitettaviin yleissopimuksen soveltamista koskeviin raportteihin.

4 artikla

1. Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samaan aikaan yleissopimuksen ratifioinnin kanssa tai milloin tahansa tämän jälkeen ilmoittamalla pöytäkirjan virallisesta ratifioinnista Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Tällainen ratifiointi tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pääjohtaja on sen rekisteröinyt. Tämän jälkeen yleissopimus sitoo kyseistä jäsenvaltiota tämän pöytäkirjan 1, 2 ja 3 artikloilla lisättynä.

2. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tulee saattaa kaikkien Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioiden tietoon kaikkien yleissopimuksen sopijapuolten hänelle ilmoittamien tämän pöytäkirjan ratifiointien rekisteröinnit.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tulee ilmoittaa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten kaikki yksityiskohdat kaikista niistä ratifioinneista, jotka hän tämän artiklan kohdan 1 nojalla on rekisteröinyt.

* * *

5 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: kuten sopimuksia koskeva tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 90

Lasten ja nuorten henkilöiden yötyö teollisuudessa (muutettu, 1948)

Voimaantulopäivä 12.6.1951.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 36/1950.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovellettaessa pidetään "teollisuusyrityksinä" varsinkin:
a) kaivoksia, kivilouhimoita ja muita mineraalien irrottamista maasta tarkoittavia työaloja;
b) yrityksiä, joissa tuotteita valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, valmistellaan myyntikuntoon, puretaan tai hävitetään tai joissa raaka-aineita muutetaan toiseen muotoon, tähän luettuina laivanrakennusta sekä sähkön ja muun käyttövoiman tuottamista, muuntamista tai siirtämistä harjoittavat yritykset;
c) rakennusyrityksiä ja siviili-insinööritöitä, niihin luettuina rakennus-, korjaus-, ylläpito-, muuttamis- ja purkamistyöt;
d) kuljetusliikkeitä, jotka harjoittavat henkilöiden ja tavaroiden kuljetusta maanteitse, rautateitse, lukien siihen tavaroiden käsittelyn satamissa, rantalaitureilla, lastauspaikoilla, varastoissa tai lentoasemilla.

2. Asianomainen viranomainen määrää rajan, joka erottaa teollisuuden maanviljelyksestä, kaupasta ja muista ei-teollisista töistä.

3. Kansallinen lainsäädäntö voi vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta lasten ja nuorten henkilöiden pitämisen sellaisessa työssä, jota ei katsota haitalliseksi, vahingolliseksi tai vaaralliseksi heille, perheyrityksissä, joissa vain vanhemmat ja heidän lapsensa tai holhottinsa työskentelevät.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovellettaessa tarkoitetaan "yöllä" ainakin kahdentoista perättäisen tunnin pituista ajanjaksoa.

2. Kuusitoista vuotta nuoremmille tulee sanottuun ajanjaksoon sisältyä kello 22:n ja 6:n välinen aika.

3. Kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneillä täytyy sanottuun ajanjaksoon asianomaisen viranomaisen määräyksen mukaan kuulua vähintään seitsemän perättäistä tuntia klo 22:n ja klo 7:n välillä. Asianomainen viranomainen voi kuitenkin määrätä erilaisia sellaisia aikoja eri alueilla, teollisuusaloilla tai yrityksissä, mutta hänen on neuvoteltava asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ennen kuin ajanjakson alkamishetki määrätään myöhemmäksi kuin klo 23.

3 artikla

1. Kahdeksantoista vuotta nuorempia henkilöitä ei saa pitää työssä yöllä julkisissa eikä yksityisissä teollisuusyrityksissä eikä niiden osassa paitsi jäljempänä mainituissa tapauksissa.

2. Kun heidän oppiaikansa tai ammatillisen koulutuksensa vuoksi on tarpeellista työskennellä teollisuudessa tai ammatissa, jossa työ on keskeytymätöntä, asianomainen viranomainen voi sallia, neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijäin järjestöjen kanssa, sellaisten nuorten henkilöiden yötyön, jotka ovat jo täyttäneet kuusitoista, vaan ei vielä kahdeksaatoista vuotta.

3. Nuorten henkilöiden, jotka työskentelevät yöllä edellisen kohdan mukaisesti, täytyy saada kahden työperioodin välisenä aikana vähintään kolmentoista perättäisen tunnin pituinen lepoaika.

4. Milloin maan lainsäädäntö kieltää yötyön kaikilta työntekijöiltä leipomoissa, asianomainen viranomainen voi vaihtaa kuusitoista vuotta täyttäneille nuorille henkilöille, jos se heidän oppiaikansa

tai ammatillisen koulutuksensa takia on välttämätöntä, viranomaisen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti määräämän vähintään seitsemän perättäisen tunnin pituisen ajan tilalle, joka on klo 22:n ja klo 7:n välisenä aikana, vastaavan ajan, joka on klo 21:n ja klo 4:n välillä.

4 artikla

1. Maissa, joissa ilmasto tekee työskentelyn päivällä erityisen rasittavaksi, voidaan noudattaa lyhyempää yöaikaa kuin mitä edellisissä artikloissa on määrätty, ehdolla, että vastaava lepoaika annetaan päivällä.

2. Toisen ja kolmannen artiklan määräyksiä ei ole sovellettava 16-18 ikävuoden välillä olevien nuorten henkilöiden yötyöhön, kun voittamaton este, jota ei ole voitu ennakolta aavistaa tai estää ja joka ei ole luonteeltaan säännöllisesti uudistuva, estää teollisuusyrityksen normaalia toimintaa.

5 artikla

Milloin yleinen etu erityisen painavien syiden takia niin vaatii, voidaan 16-18 ikävuosien välillä olevien nuorten henkilöiden yötyötä koskeva kielto hallituksen päätöksellä kumota.

6 artikla

1. Tämän sopimuksen määräyksiä toteuttavan lainsäädännön on:
a) määrättävä tarpeelliset toimenpiteet, joilla nämä määräykset saatetaan kaikkien asianomaisten tietoon;
b) määriteltävä ne, jotka ovat vastuussa lainsäädännön soveltamisesta;
c) määrättävä rikkomuksista sopivat seuraamukset;
d) määrättävä perustettavaksi ja ylläpidettäväksi sopiva tarkastusjärjestelmä, jonka tarkoituksena on tehokkaasti taata yllämainittujen määräysten noudattaminen;
e) velvoitettava työnantaja jokaisessa yleisessä tai yksityisessä teollisuuslaitoksessa pitämään sellaista luetteloa tai säilyttämään hallussaan sellaiset viralliset asiakirjat, joista näkyy kaikkien hänen työssään olevien alle kahdeksantoista vuoden ikäisten henkilöiden nimet ja syntymäajat sekä kaikki muut asianomaisen viranomaisen vaatimat asiaankuuluvat tiedot.

2. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden antamien vuosiraporttien tulee sisältää täydelliset tiedot lainsäädännöstä sekä yleinen katsaus tämän artiklan mukaisesti suoritettujen tarkastusten tuloksista.

II osa
Eräitä maita koskevat erikoismääräykset

7 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, jossa ennen sellaisen lainsäädännön hyväksymistä joka tekee tämän sopimuksen ratifioinnin mahdolliseksi, oli voimassa sellainen lasten ja nuorten henkilöiden työtä teollisuudessa rajoittava lainsäädäntö, jonka mukaan ikäraja oli alempi kuin kahdeksantoista vuotta, voi ratifiointiinsa liittämällään julkilausumalla korvata 3 artiklan määrätyn 18:n vuoden ikärajan alemmalla, joka ei kuitenkaan saa olla kuuttatoista vuotta alempi.

2. Jokainen jäsenvaltio. joka on antanut sellaisen julkilausuman, voi kumota sen milloin tahansa uudella julkilausumalla.

3. Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden on voimassa tämän artiklan 1 kohdan mukainen julkilausuma, on vuosittain tämän sopimuksen soveltamista koskevassa raportissa ilmoitettava, onko ja missä määrin edistystä tapahtunut siinä mielessä, että sopimuksen määräyksiä täysin sovellettaisiin.

* * *

8 - 10 artiklat: Määräyksiä sopimuksen soveltamiseksi Intiassa ja Pakistanissa sekä menettely näiden määräysten muuttamiseksi.

III osa
Loppuartiklat

11-18 artiklat: Tavanmukai63set loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 92

Laivaväen asunnot aluksessa (muutettu, 1949)

Voimaantulopäivä 29.1.1953.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1951.
Hallituksen esitys 19/1951.
Säädöskokoelma 624/1951.
Sopimussarja 29/1951.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan mertakulkevaan konealukseen, jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana tämän sopimuksen tarkoittamassa mielessä.

3. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alle 500 tonnin aluksiin;
b) aluksiin, jotka pääasiallisesti kulkevat purjein, mutta joissa on apukone;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai senkaltaiseen toimintaan;
d) hinaajiin.

4. Tätä sopimusta on kuitenkin sovellettava, milloin se on kohtuullista ja mahdollista:
a) aluksiin, joiden bruttovetoisuus on 200-500 rekisteritonnia;
b) valaanpyyntiin tai senkaltaiseen toimintaan käytettävissä aluksissa varsinaista laivatyötä suorittavien asuntoihin.

5. Edelleen voidaan jokaiseen alukseen nähden tehdä poikkeuksia tämän sopimuksen III osan mistä hyvänsä määräyksestä, jos asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain ja merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, katsoo poikkeusten tuovan etuja, joiden seurauksena olosuhteet kokonaisuudessaan eivät ole huonommat kuin ne, jotka olisivat olleet seurauksena sopimuksen määräysten täydellisestä soveltamisesta; kaikista tämänkaltaisten poikkeusten yksityiskohdista on jäsenvaltion ilmoitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, jonka tulee niistä ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille.

2 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:
a) "aluksella" alusta, johon sopimusta sovelletaan;
b) "tonnilla" bruttovetoisuuden rekisteritonnia;
c) "matkustaja-aluksella" alusta, johon nähden on voimassa joko 1) kysymyksessä olevana ajankohtana voimassa olevan, ihmishengen turvaamisesta merellä hyväksytyn kansainvälisen sopimuksen mukaisesti annettu turvallisuuskirja tai 2) matkustaja-alustodistus;
d) "päällystöön kuuluvalla", päällikköä lukuun ottamatta, henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön tai, sopivan lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan päällystöön kuuluvaksi;
e) "miehistöön kuuluvalla" muuta laivaväkeen kuuluvaa henkilöä kuin päällystöön kuuluvaa;
f) "alipäällystöön kuuluvalla" valvovassa tai vastuunalaisessa asemassa palvelevaa miehistöön kuuluvaa henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön tai, sitä koskevan lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan alipäällystöön kuuluvaksi;

g) "laivaväen asunnoilla" sellaisia makuusuojia, ruokailusuojia, pesu- ja mukavuuslaitteita, sairassuojia ja virkistykseen käytettäviä suojia, jotka on tarkoitettu laivaväelle;
h) "määrätyllä" kansallisen lainsäädännön tai asianomaisen viranomaisen määräämää;
i) "hyväksytyllä" asianomaisen viranomaisen hyväksymää;
j) "rekisteröinnin uudistamisella" uudelleenrekisteröintiä aluksen rekisteröimismaan ja omistajan samanaikaisesti vaihtuessa.

3 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu pitämään voimassa sellaista lainsäädäntöä, joka varmistaa tämän sopimuksen II, III ja IV osan soveltamisen.

2. Lainsäädännössä on:
a) asianomainen viranomainen velvoitettava saattamaan lainsäädännön määräykset kaikkien niiden tietoon, joita ne koskevat;
b) määriteltävä henkilöt, jotka ovat vastuussa niiden noudattamisesta;
c) määrättävä riittävät rangaistukset niiden rikkomisesta;
d) huolehdittava sellaisen tarkastusjärjestelmän ylläpitämisestä, joka on riittävä varmistamaan tehokkaan sovellutuksen;
e) asianomainen viranomainen velvoitettava neuvottelemaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain ja merenkulkijain tunnustettujen bona fide järjestöjen kanssa määräysten laatimisesta ja, siinä laajuudessa kuin käytännössä on mahdollista, työskentelemään yhdessä sellaisten osapuolien kanssa niiden täytäntöönpanemiseksi.

II osa
Laivaväen asuntojen suunnittelu ja tarkastus

4 artikla

1. Ennen kuin aluksen rakentaminen aloitetaan, on aluksen piirustus, josta määrätyssä mittakaavassa käy selville laivaväen asuntojen sijainti ja yleinen järjestely, toimitettava asianomaisen viranomaisen hyväksyttäväksi.

2. Ennen kuin laivaväen asuntojen rakentaminen aloitetaan tai ennen kuin jo olevassa aluksessa laivaväen asuntoja muutetaan tai uusitaan, on asianomaisen viranomaisen hyväksyttäväksi toimitettava asunnoista yksityiskohtaiset piirustukset ja tiedot, joista määrätyssä mittakaavassa ja määrätyin yksityiskohdin selviää, miten jokaista tilaa käytetään, kaluston ja varusteiden sijoitus, ilmanvaihto-, valaistus- ja lämmityslaitteiden laatu ja sijoitus sekä pesu- ja mukavuuslaitteet. Pakottavissa tapauksissa tai väliaikaisia muutoksia tai uusimisia suoritettaessa rekisteröimisalueen ulkopuolella, on kuitenkin katsottava tätä määräystä riittävästi noudatetun, jos piirustukset toimitetaan jälkeenpäin asianomaisen viranomaisen hyväksyttäväksi.

5 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee tarkastaa alus ja vakuuttautua siitä, että laivaväen asunnot täyttävät lainsäädännössä olevat määräykset, milloin
a) alus rekisteröidään tai rekisteröinti uudistetaan;
b) laivaväen asuntoja aluksessa on oleellisesti muutettu tai uusittu; tai
c) merenkulkijain tunnustettu bona fide ammatillinen järjestö, joka edustaa koko laivaväkeä tai osaa siitä, tai määrätty lukumäärä tai osa aluksen miehistöön kuuluvista on tehnyt asianomaiselle viranomaiselle määrätyllä tavalla ja ajoissa, aluksen viivytyksen välttämiseksi, valituksen siitä, että laivaväen asunnot eivät vastaa tämän sopimuksen määräyksiä.

III osa
Määräyksiä laivaväen asunnoista

6 artikla

1. Laivaväen asuntojen keskinäisen sijainnin, sisäänkäytävien järjestelyn, rakenteen ja ryhmittelyn toisiin laivaväen suojiin nähden tulee olla sellainen, että se takaa riittävän turvan, antaa suojan säätä ja

merenkäyntiä vastaan sekä riittävän eristyksen kuumuutta tai kylmyyttä sekä toisista suojista tulevaa liiallista melua tai haihtumaeritteitä vastaan.

2. Makuusuojiin ei saa olla välittömiä aukkoja lasti- ja konesuojista tai keittiöistä, lamppu- tai maalikaapeista tai kone-, kansi- tai muista tarvikesuojista, kuivaussuojista, yhteisistä pesusuojista tai käymälöistä. Se osa seinää, joka erottaa sellaiset paikat makuusuojista, samoin kuin ulkoseinät, on huolellisesti rakennettava teräksestä tai muusta hyväksytystä aineesta ja on niiden oltava veden- ja kaasunpitäviä.

3. Makuu- ja ruokailusuojien ulkoseinien tulee olla riittävästi eristetyt. Kaikkien konekaappien ja kaikkien seinien, jotka rajoittuvat keittiöihin ja muihin tiloihin, joissa kehittyy lämpöä, tulee olla riittävästi eristetyt kaikkialla, missä voi tapahtua häiritsevää lämmönsäteilyä rajoittuviin asuntoihin tai käytäviin. Myöskin on huolehdittava lämmön siirtymisen ehkäisemisestä höyry- ja/tai kuumavesiputkistosta.

4. Sisäseinien tulee olla hyväksyttyä ainetta, joka ei helpota syöpäläisten pesiytymistä.

5. Laivaväen asuntojen makuusuojien, ruokailusuojien, virkistyssuojien ja käytävien tulee olla riittävästi eristetyt estämään hikeentymisen ja liiallisen kuumenemisen.

6. Vinssien ja muiden sellaisten laitteiden päähöyry- ja pakoputkia ei saa johtaa laivaväen asuntojen läpi, eikä, milloin se vain on teknillisesti mahdollista, laivaväen asuntoihin johtavien käytävien läpi; missä ne on johdettu sellaisten käytävien läpi, tulee niiden olla riittävästi eristetyt ja suojatut.

7. Sisävuorauksen tai -päällyksen tulee olla ainetta, jonka pinta on helppo pitää puhtaana. Ruodettua ja uurrettua lautaa tai muuta rakennetta, joka tarjoaa syöpäläisille pesiytymispaikkoja, älköön käytettäkö.

8. Asianomaisen viranomaisen tulee ratkaista, missä määrin on tarpeellista ryhtyä palonehkäisemis- tai palovaaran vähentämistoimenpiteisiin asuntoja rakennettaessa.

9. Makuu- ja ruokailusuojien seinäpintojen ja kattojen tulee olla helposti puhtaina pidettäviä ja, jos ne ovat maalatut, vaalean värisiä; kalkitsemista älköön käytettäkö.

10. Seinäpinnat on uusittava tai korjattava tarpeen vaatiessa.

11. Kaikkien laivaväen asuntojen lattioiden tulee olla hyväksyttyä ainetta ja rakennetta, ja niiden pinnan tulee olla kosteutta läpäisemätön ja helppo pitää puhtaana.

12. Missä lattia on massaa, tulee lattian ja seinän yhtymäkohdan olla pyöristetty rakojen välttämiseksi.

13. Tyydyttävä viemäri on järjestettävä.

7 artikla

1. Makuu- ja ruokailusuojissa tulee olla riittävä ilmanvaihto.

2. Ilmanvaihtolaitteet on järjestettävä siten, että ilma pysyy tyydyttävän hyvänä ja että taataan tyydyttävä ilmanvaihto kaikilla säillä ja kaikissa ilmastoissa.

3. Aluksissa, jotka säännöllisesti kulkevat tropiikeissa tai Persian lahdella, tulee olla sekä mekaaniset ilmanvaihtolaitteet että sähkötuulettimet tietysti edellytettynä, että vain toisia näistä laitteista on käytettävä siellä, missä ne varmistavat riittävän tuuletuksen.

4. Aluksissa, jotka kulkevat tropiikkien ulkopuolella, tulee olla joko mekaaniset ilmanvaihtolaitteet tai sähkötuulettimet. Asianomainen viranomainen voi vapauttaa pohjoisen tai eteläisen pallonpuoliskon kylmillä vesillä tavallisesti kulkevat alukset tämän vaatimuksen täyttämisestä.

5. Edellä 3 ja 4 momentin edellyttämien ilmanvaihtolaitteiden käyttöön tulee voimaa, mikäli mahdollista, olla käytettävissä kaikkina aikoina, jolloin laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja olosuhteet sitä vaativat.

8 artikla

1. Laivaväen asunnoissa tulee olla tyydyttävät lämmityslaitteet, lukuun ottamatta aluksia, jotka kulkevat yksinomaan tropiikeissa tai Persian lahdella.

2. Lämmityslaitteen tulee toimia, mikäli mahdollista, kaikkina aikoina, jolloin laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja olosuhteet vaativat sen käyttöä.

3. Kaikissa aluksissa, joissa pitää olla lämmityslaitteet, tulee lämmityksen tapahtua höyryllä, kuumalla vedellä, lämpimällä ilmalla tai sähköllä.

4. Kaikissa aluksissa, joissa käytetään uunilämmitystä, on huolehdittava siitä, että uuni on riittävän kokoinen, kunnolla asennettu ja suojattu ja ettei ilma pääse pilaantumaan.

5. Lämmityslaitteiden tulee kyetä ylläpitämään lämpötila laivaväen asunnoissa tyydyttävän korkeana sellaisten normaalisten sää- ja ilmastosuhteiden vallitessa, jotka todennäköisesti ovat odotettavissa aluksen ollessa liikenteessä; asianomaisen viranomaisen tulee määrätä seurattavat normit.

6. Lämpöpatterit ja muut lämmityslaitteet on sijoitettava ja, milloin se on tarpeellista, suojattava niin, ettei synny tulen- eikä muuta vaaraa eikä haittaa suojassa asuville.

9 artikla

1. Lukuun ottamatta sellaisia erikoisjärjestelyjä, jotka voidaan sallia matkustaja-aluksissa, tulee makuu- ja ruokailusuojiin päästä riittävästi päivänvaloa ja on ne varustettava tyydyttävällä keinotekoisella valaistuksella.

2. Kaikkien laivaväen suojien tulee olla tyydyttävästi valaistut. Päivänvalon vähimmäismääränä olosuojissa on pidettävä sellaista valaistusta, jossa normaalin näkökyvyn omaava henkilö voi valoisana päivänä lukea tavallista sanomalehteä jokaisessa paikassa, missä voi vapaasti liikkua. Milloin riittävää päivänvaloa ei ole, on edellä mainittu vähimmäismääräinen keinotekoinen valaistus järjestettävä.

3. Kaikissa aluksissa on laivaväen asuntoihin järjestettävä sähkövalaistus. Ellei valaistukseen ole käytettävissä kahta toisistaan riippumatonta sähkölähdettä, on hätätarvetta varten lisävalaistus järjestettävä sopivasti valmistetuin lampuin tai valaistuslaittein.

4. Keinotekoinen valaistus on järjestettävä siten, että siitä on mahdollisimman suuri hyöty suojassa asuville.

5. Makuusuojissa tulee jokaisen makuusijan pääpuolessa olla sähkölukulamppu.

10 artikla

1. Makuusuojien tulee sijaita lastiviivan yläpuolella aluksen keski- tai peräosassa.

2. Poikkeustapauksissa voi asianomainen viranomainen, jos aluksen koko, laji tai suunniteltu käyttö tekee kaiken muun sijoituksen kohtuuttomaksi tai käytännössä mahdottomaksi suorittaa, sallia makuusuojien sijoituksen aluksen keulaan, mutta ei missään tapauksessa yhteentörmäyslaipion keulapuolelle.

3. Matkustaja-aluksissa voi asianomainen viranomainen sallia makuusuojien sijoituksen lastiviivan alapuolelle ehdolla, että valaistus ja ilmanvaihto järjestetään tyydyttävästi. Missään tapauksessa ei makuusuojia saa sijoittaa välittömästi sellaisten käytävien alle, joissa liikutaan aluksessa työskenneltäessä.

4. Miehistöön kuuluvia varten tarkoitettujen makuusuojien lattiapinta-alan tulee olla henkilöä kohden vähintään:
a) 1,85 m^2 (20 neliöjalkaa) alle 800 tonnin aluksissa;
b) 2,35 m^2 (25 neliöjalkaa) 800 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 3 000 tonnin aluksissa;
c) 2,78 m^2 (30 neliöjalkaa) 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.
Matkustaja-aluksissa, joissa samassa suojassa asuu enemmän kuin neljä miehistöön kuuluvaa, saa lattiapinta-ala kuitenkin olla 2,22 m^2 (24 neliöjalkaa) henkilöä kohden.

5. Aluksissa, joissa on toimessa sellaisia miehistöön kuuluvia ryhmiä, jotka tekevät välttämättömäksi olennaisesti suuremman miehistön toimeen ottamisen kuin mitä muutoin käytettäisiin, voi asianomainen viranomainen sellaisiin ryhmiin nähden vähentää makuusuojan henkilöä kohden tulevaa lattiapinta-alaa ehdolla,
a) että ryhmälle tai ryhmille varattu lattiapinta-ala kokonaisuudessaan ei ole pienempi kuin mikä olisi varattu, ellei lukumäärä olisi lisääntynyt, ja
b) että makuusuojien lattiapinta-ala on vähintään:
1) 1,67 m^2 (18 neliöjalkaa) henkilöä kohden alle 3 000 tonnin aluksissa;
2) 1,85 m^2 (20 neliöjalkaa) henkilöä kohden 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

6. Se tila, jonka makuusijat ja kaapit, lipastot ja istuimet täyttävät, lasketaan lattiapinta-alaan. Pieniä ja muodoltaan epäsäännöllisiä tiloja, jotka eivät todellisuudessa lisää vapaata liikkumatilaa ja joihin ei voida sijoittaa huonekaluja, ei oteta lukuun.

7. Laivaväen makuusuojien vapaan korkeuden tulee olla vähintään 1,90 m (6 jalkaa 3 tuumaa).

8. Makuusuojien luvun tulee olla riittävän suuri, jotta jokainen laivaväen osasto saa eri suojan tai suojat; asianomainen viranomainen voi kuitenkin lieventää tätä määräystä pienien alusten ollessa kysymyksessä.

9. Samaan makuusuojaan sijoitettavien henkilöiden luku älköön ylittäkö seuraavia enimmäismääriä:
a) osaston päällikkönä toimivat päällystöön kuuluvat, vahdista vastuussa olevat perämiehet ja konemestarit sekä ensimmäiset radiosähköttäjät: yksi henkilö suojaa kohden;
b) muut päällystöön kuuluvat: yksi henkilö suojaa kohden, mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin kaksi;
c) alipäällystöön kuuluvat: yksi tai kaksi henkilöä suojaa kohden eikä missään tapauksessa useampia kuin kaksi;
d) muut miehistöön kuuluvat: kaksi tai kolme henkilöä suojaa kohden, mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin neljä.

10. Riittävien ja mukavampien asuntojen aikaansaamiseksi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivavarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain ja merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, voi myöntää luvan enintään 10 miehistöön kuuluvan henkilön sijoittamiseen samaan makuusuojaan eräissä matkustaja-aluksissa.

11. Jokaisessa makuusuojassa sallitun henkilöiden enimmäismäärän tulee olla selvästi ja pysyvästi merkitty johonkin suojan kohtaan, missä se on helposti nähtävissä.

12. Jokaisella laivaväkeen kuuluvalla tulee olla oma makuusijansa.

13. Makuusijat eivät saa olla vierekkäin siten, että toiseen makuusijaan päästään vain toisen yli.

14. Makuusijoja saa olla päällekkäin enintään kaksi; milloin makuusijat ovat pitkin aluksen sivua, ei saa olla kahta makuusijaa päällekkäin siinä, missä sivuikkuna on makuusijan yläpuolella.

15. Milloin makuusijoja on kaksi päällekkäin, tulee alemman niistä olla vähintään 0,30 m (12 tuumaa) lattian yläpuolella; ylemmän makuusijan on oltava suunnilleen alemman makuusijan pohjan ja kattopalkkien alasyrjän keskivälillä.

16. Makuusijan sisämittojen tulee olla vähintään 1,90 x 0,68 m (6 jalkaa 3 tuumaa kertaa 2 jalkaa 3 tuumaa).

17. Makuusijan kehyksen ja laidan, jos siinä sellainen on, tulee olla hyväksyttyä ainetta, kova, sileä eikä helposti syöpyvä eikä otollinen syöpäläisten pesiytymiselle.

18. Jos makuusijan kehykset ovat putkea, tulee niiden olla täysin umpinaiset sekä ilman reikiä, joihin syöpäläiset voisivat päästä.

19. Jokainen makuusija on varustettava jousipohjalla tai jousipatjalla sekä hyväksytystä aineesta valmistetulla patjalla. Patjan täytteenä ei saa käyttää olkea eikä muuta ainetta, joka aiheuttaa syöpäläisten pesiytymisen.

20. Milloin makuusijan yläpuolella on toinen, on ylemmän makuusijan jousipohjan alle kiinnitettävä puusta, purjekankaasta tai muusta sopivasta aineesta tehty pölyntiivis pohja.

21. Makuusuojat on suunniteltava ja kalustettava siten, että ne takaavat niissä asuville kohtuullisen mukavuuden ja ovat helposti kunnossa pidettävissä.

22. Kalustoon tulee kuulua vaatekaappi jokaista makuusuojassa asuvaa kohden. Vaatekaappien tulee olla vähintään 1,52 m (5 jalkaa) korkeat ja läpileikkaukseltaan 19,30 dm^2 (300 neliötuumaa) ja on ne varustettava hyllyllä ja säpillä riippulukkoa varten. Riippulukon hankkii kaappia käyttävä.

23. Jokainen makuusuoja on varustettava pöydällä, joka voi olla kiinteä kääntölevy- tai vetolevypöytä, sekä tarvittaessa mukavilla istuimilla.

24. Kaluston tulee olla sileätä, kovaa ainetta, joka ei väänny eikä syövy.

25. Jokaista makuusuojassa asuvaa kohden tulee olla vähintään 0,056 m^3:n (2 kuutiojalan) vetolaatikko tai vastaava tila.

26. Makuusuojien ikkunat on varustettava uutimilla.

27. Makuusuojissa tulee olla peili, pieniä kaappeja henkilökohtaisia pikkuesineitä varten, kirjahylly ja riittävä määrä vaatekoukkuja.

28. Mikäli mahdollista, on laivaväki sijoitettava asumaan niin, että vahdit ovat erillään ja etteivät päivämiehet joudu asumaan yhdessä vahtia käyvien kanssa.

11 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla riittävät ruokailusuojat.

2. Alle 1 000 tonnin vetoisissa aluksissa tulee olla eri ruokailusuoja:
a) päälliköllä ja päällystöön kuuluvilla;
b) alipäällystöön ja muuhun miehistöön kuuluvilla.

3. 1 000 tonnin ja sitä suuremmissa aluksissa tulee olla eri ruokailusuoja:
a) päälliköllä ja päällystöön kuuluvilla;
b) kansipäällystöön ja muuhun kansimiehistöön kuuluvilla;
c) konealipäällystöön ja muuhun konemiehistöön kuuluvilla.
Kuitenkin voidaan
(i) toinen alipäällystöön ja muille miehistöön kuuluville tarkoitetuista kahdesta ruokailusuojasta varata alipäällystöön ja toinen muille miehistöön kuuluville;
(ii) yhteinen ruokailusuoja varata kansi- ja konealipäällystöön ja muille miehistöön kuuluville niissä tapauksissa, joissa laivanvarustajain järjestöt ja/tai laivanvarustajat ja merenkulkijain tunnustetut bona fide ammatilliset järjestöt, joita asia koskee, ovat ilmoittaneet suostuvansa sellaiseen järjestelyyn.

4. Taloushenkilökunnalle on järjestettävä sopivat ruokailusuojat joko varaamalla heille erillinen ruokailusuoja tai antamalla heille oikeus käyttää niitä ruokailusuojia, jotka on määrätty muille ryhmille; 5 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa, joissa taloushenkilökuntaan kuuluu enemmän kuin viisi henkilöä, on erillisen ruokailusuojan varaaminen tälle henkilökunnalle otettava harkittavaksi.

5. Jokaisen ruokailusuojan tilavuuden ja varusteiden tulee olla riittävät sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän sitä samanaikaisesti.

6. Ruokailusuojissa on oltava riittävästi pöytiä ja kelvollisia istuimia sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän sitä samanaikaisesti.

7. Asianomainen viranomainen voi sallia sellaisia poikkeuksia edellä olevista, ruokailusuojia koskevista määräyksistä, jotka ovat tarpeen erikoisten olosuhteiden vuoksi matkustaja-aluksissa.

8. Ruokailusuojien tulee sijaita erillään makuusuojista ja niin lähellä keittiötä kuin käytännöllisesti on mahdollista.

9. Milloin tarjoiluhuoneita (pantries) ei ole ruokailusuojien yhteydessä käytettävissä, on järjestettävä sopivat kaapit ruokailuvälineitä ja tarpeelliset laitteet välineiden pesemistä varten.

10. Pöytien ja istuimien yläpintojen tulee olla kosteutta kestäviä, ilman halkeamia ja helpot pitää puhtaina.

12 artikla

1. Kaikkiin aluksiin on avoimelle kannelle varattava tila tai tiloja, joihin laivaväellä on pääsy vapaa-aikana; tilan tai tilojen tulee olla sopivan suuruiset ottaen huomioon aluksen ja laivaväen suuruus.

2. Päällystöön ja miehistöön kuuluville on järjestettävä sopivasti sijoitetut ja tarkoituksen mukaisesti kalustetut virkistyssuojat. Milloin sellaisia suojia ei ole järjestetty erilleen ruokailusuojista, on jälkimmäiset suunniteltava, kalustettava ja varustettava siten, että ne tarjoavat mahdollisuuden virkistykseen.

13 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla riittävät terveydenhoidolliset laitteet, niihin luettuina pesualtaat ja kylpyammeet ja/tai suihkut.

2. Erillisiä vesiklosetteja tulee olla vähintään seuraava määrä:
a) alle 800 tonnin aluksissa: kolme;
b) 800 tonnin ja sitä suuremmissa, mutta alle 3 000 tonnin aluksissa: neljä;
c) 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa: kuusi;
d) aluksissa, joissa radiosähköttäjien asunnot ovat erillisessä paikassa, on pesu- ja mukavuuslaitteet järjestettävä asuntojen lähelle tai viereen.

3. Kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräyksiä vesiklosettien jaosta eri ryhmille tämän artiklan 4 momentin mukaisesti.

4. Kaikilla laivaväkeen kuuluvilla, jotka eivät asu suojissa, joiden yhteydessä on omat pesu- ja mukavuuslaitteet, tulee olla jokaista laivaväen ryhmää kohden seuraavat laitteet:
a) yksi kylpyamme ja/tai suihku jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
b) yksi vesiklosetti jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
c) yksi pesuallas jokaista kokonaista tai alkavaa kuuden henkilön ryhmää varten.
Kuitenkin voidaan, milloin jonkin ryhmän henkilöiden luku ylittää säädetyn lukumäärän tasakerrannaisen vähemmällä kuin puolella säädetystä lukumäärästä, ylitys jättää ottamatta huomioon tätä momenttia sovellettaessa.

5. Milloin laivaväen kokonaismäärä ylittää 100, niin myös matkustaja-aluksissa, jotka eivät säännöllisesti viivy matkalla neljää tuntia kauempaa, voi asianomainen viranomainen sallia vaadittujen laitteiden erikoisen järjestelyn tai niiden lukumäärän alentamisen.

6. Kaikissa yhteisissä pesusuojissa tulee olla käytettävissä kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai laitteet veden kuumentamista varten. Asianomainen viranomainen voi, yksissä neuvoin laivanvarustajan järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain tunnustettujen bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, määrätä sen enimmäismäärän suolatonta vettä, minkä laivanvarustaja voidaan velvoittaa antamaan miestä ja päivää kohden.

7. Pesualtaiden ja kylpyammeiden tulee olla riittävän kokoisia ja valmistettu hyväksytystä, sileäpintaisesta aineesta, joka ei halkeile, lohkeile eikä syövy.

8. Kaikissa vesikloseteissa tulee olla ulkoilmatuuletus, joka ei ole yhdistetty muiden suojien tuuletukseen.

9. Kaikkien vesiklosettien tulee olla hyväksyttyä mallia ja varustetut kaikkina aikoina käytettävissä olevalla runsaalla säädettävissä olevalla vesihuuhtelulla.

10. Lasku- ja poistoputkien tulee olla tarpeeksi väljät ja siten asennetut, että tukkeutumisen vaara on mahdollisimman vähäinen ja puhdistaminen helppoa.

11. Pesu- ja mukavuuslaitteet sisältävien suojien, jotka ovat tarkoitetut useamman kuin yhden henkilön käytettäväksi, tulee täyttää seuraavat vaatimukset:
a) lattioiden tulee olla hyväksyttyä, kestävää ainetta, helposti puhdistettavat, kosteutta läpäisemättömät ja varustetut tarpeellisilla poistovesiaukoilla;
b) seinien tulee olla terästä tai muuta hyväksyttyä ainetta, ja tulee niiden olla vedenpitävät vähintään 0,23 m (9 tuumaa) lattian yläpuolelle;
c) suojassa tulee olla riittävä valaistus, lämmitys ja tuuletus;
d) vesiklosettien tulee olla sopivan lähellä, mutta erillään makuu- ja pesusuojista. Niihin ei saa olla suoraa pääsyä makuusuojista eikä makuusuojien ja vesiklosettien välisistä käytävistä, joihin ei ole muuta pääsyä. Tätä määräystä ei kuitenkaan sovelleta, milloin vesiklosetti sijaitsee kahden sellaisen makuusuojan välillä, joissa yhteensä asuu enintään neljä henkilöä;
e) milloin suojassa on useampia kuin yksi vesiklosetti, tulee niiden olla riittävästi eristetyt toisistaan.

12. Jokaisessa aluksessa tulee olla laivaväen suuruuden ja normaalisen matka-ajan edellyttämät mahdollisuudet vaatteiden pesemiseen ja kuivattamiseen.

13. Vaatteiden pesulaitteisiin tulee kuulua tarpeelliset pesusoikot, jotka voidaan sijoittaa pesusuojiin, ellei erillisiä vaatteiden pesutiloja käytännössä voida kohtuudella järjestää, sekä riittävästi kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai laitteet veden kuumentamiseksi.

14. Vaatteiden kuivattamismahdollisuus on järjestettävä makuu- ja ruokailusuojista erillään olevaan tilaan, jota voidaan riittävästi tuulettaa ja lämmittää ja jossa on kuivausnuorat tai muut välineet vaatteiden ripustamista varten.

14 artikla

1. Jokaisessa aluksessa, jossa laivaväkeä on viisitoista henkilöä tai enemmän ja jonka matka kestää enemmän kuin kolme päivää, tulee olla eri sairassuoja. Asianomainen viranomainen voi rannikkoliikenteen aluksissa myöntää helpotuksia tästä vaatimuksesta.

2. Sairassuojan tulee sijaita sopivassa helppopääsyisessä paikassa, jossa siinä olevat voidaan mukavasti majoittaa ja heille antaa tarpeellista hoitoa kaikkien säiden vallitessa.

3. Sisäänkäynnin, makuusijojen, valaistuksen, tuuletuksen, lämmityksen ja vedensaannin järjestelyn tulee olla sellainen, että se takaa tässä sairassuojassa oleville riittävät mukavuudet ja helpottaa heidän hoitamistaan.

4. Tarvittavien sairassijojen luvun määrää asianomainen viranomainen.

5. Sairassuojassa olevien yksinomaiseen käyttöön on järjestettävä vesiklosetti joko suojan osana tai sen välittömään läheisyyteen.

6. Sairassuojaa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin sairaanhoitoon.

7. Jokaisessa aluksessa, jossa ei ole lääkäriä, tulee olla hyväksytty lääkekaappi helposti ymmärrettävine ohjeineen.

15 artikla

1. Makuusuojien ulkopuolella, mutta niiden sopivassa läheisyydessä tulee olla tarpeeksi suuri ja riittävästi tuuletettu suoja, johon öljyvaatteet voidaan ripustaa.

2. Yli 3 000 tonnin aluksissa tulee, erikseen kansiosastossa ja erikseen koneosastossa, olla suoja, joka on sisustettu toimistona käytettäväksi.

3. Aluksissa, jotka säännöllisesti poikkeavat moskiittojen vaivaamiin satamiin, on varustauduttava suojaamaan laivaväen asunnot moskiitoilta asettamalla sopivat verkot ikkunoihin, tuuletuslaitteisiin ja avoimelle kannelle johtaviin oviin.

4. Alukset, jotka säännöllisesti kulkevat tropiikkeihin tai tropiikeissa tai Persian lahdella, on varustettava aurinkopurjein levitettäviksi laivaväen asuntojen päällä olevien, suojattomien kansien ylle ja sellaisten kansien ylle, jotka on tarkoitettu laivaväen virkistyspaikoiksi.

16 artikla

1. Aluksiin nähden, jotka mainitaan 10 artiklan 5 momentissa, voi asianomainen viranomainen sanotussa momentissa mainittujen laivaväkeen kuuluvien osalta lieventää edellisissä artikloissa säädettyjä vaatimuksia siinä määrin kuin heidän erikoisten kansallisten tottumustensa ja tapojensa huomioon ottamiseksi on välttämätöntä ja varsinkin antaa erityisiä määräyksiä makuusuojissa asuvien henkilöiden lukumäärästä, ruokailusuojista ja pesu- ja mukavuuslaitteista.

2. Lieventäessään edellä sanottuja säännöksiä tulee asianomaisen viranomaisen noudattaa 10 artiklan 1 ja 2 momentin määräyksiä sekä niitä vaatimuksia vähimmästä lattiapinta-alasta, joista säädetään 10 artiklan 5 momentissa sellaisiin miehistöryhmiin nähden.

3. Aluksissa, joissa jonkin osaston laivaväkeen kuuluu henkilöitä, joilla on toisistaan jyrkästi eroavat kansalliset tottumukset ja tavat, on järjestettävä erillisiä ja tarkoituksenmukaisia makuu- ja olosuojia siinä määrin kuin on tarpeen eri ryhmien vaatimusten täyttämiseksi.

4. Aluksissa, jotka mainitaan 10 artiklan 5 momentissa, on sairas- ja ruokailusuojat sekä kylpy- ja mukavuuslaitteet pidettävä määrältään ja tarkoituksenmukaisuudeltaan samalla tasolla kuin millä ne ovat kaikissa muissa samanlaatuisissa ja samaan rekisteröimisalueeseen kuuluvissa aluksissa.

5. Laatiessaan tämän artiklan nojalla erityisiä säännöksiä tulee asianomaisen viranomaisen neuvotella niiden merenkulkijain tunnustettujen bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, joita asia koskee, sekä niiden laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain kanssa, jotka ovat heidän työnantajinaan.

17 artikla

1. Laivaväen asunnot on pidettävä puhtaina ja tyydyttävän asuttavassa kunnossa, eikä niissä saa säilyttää tavaroita eikä varastoja, jotka eivät ole asukkaiden henkilökohtaista omaisuutta.

2. Päällikön tai hänen tarkoitusta varten erikoisesti valtuuttamansa, päällystöön kuuluvan henkilön tulee, yhden tai useamman laivaväkeen kuuluvan seuraamana, tarkastaa kaikki laivaväen asunnot vähintään kerran viikossa. Jokaisen sellaisen tarkastuksen tuloksesta on tehtävä kirjallinen merkintä.

IV osa
Sopimuksen soveltaminen jo oleviin aluksiin

18 artikla

1. Ottaen huomioon tämän artiklan 2, 3 ja 4 momentin määräykset koskee tämä sopimus aluksia, joiden köli on laskettu sen jälkeen kun tämä sopimus on tullut voimaan aluksen rekisteröimisalueella.

2. Sellaisessa aluksessa, joka on täysin valmiiksi rakennettu tämän sopimuksen voimaantulopäivänä rekisteröimisalueella ja joka ei täytä tämän sopimuksen III osan vaatimuksia, voi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, vaatia, ottaen huomioon asiassa esiintyvät käytännölliset tekijät, suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita se pitää mahdollisina, milloin
a) aluksen rekisteröinti uudistetaan;
b) aluksessa suoritetaan oleellisia rakenteellisia muutoksia tai suurehkoja korjauksia ennakolta laadittujen suunnitelmien perusteella, eikä onnettomuustapauksen tai hätätilan vuoksi.

3. Sellaisessa aluksessa, joka tämän sopimuksen voimaantulopäivänä rekisteröimisalueella on rakenteilla ja/tai uusittavana, voi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajien sekä merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita se käytännölliset tekijät huomioon ottaen pitää mahdollisina; sellaiset muutokset katsotaan tämän sopimuksen määräysten lopulliseksi täyttämiseksi, kunnes aluksen rekisteröinti uudistetaan.

4. Siinä tapauksessa, että alus - lukuun ottamatta tämän artiklan 2 ja 3 momentissa mainittua alusta tai alusta, johon tämän sopimuksen määräykset olivat sovellettavissa sitä rakennettaessa - uudelleenrekisteröidään jollakin alueella sen jälkeen, kun tämä sopimus on tullut tällä alueella voimaan, voi asianomainen viranomainen, neuvoteltuaan laivanvarustajain järjestöjen ja/tai laivanvarustajain sekä merenkulkijain bona fide ammatillisten järjestöjen kanssa, vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksessa sen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita viranomainen käytännölliset tekijät huomioon ottaen pitää mahdollisina; näillä muutoksilla on tämän sopimuksen vaatimusten katsottava tulleen lopullisesti täytetyiksi, kunnes alus ehkä jälleen uudelleenrekisteröidään.

V osa
Loppumääräyksiä

19 artikla

Tämän sopimuksen mikään kohta älköön vaikuttako mihinkään lakiin, välitystuomioon, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merenkulkijain väliseen sopimukseen, joka takaa edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

* * *

20, 22 - 27 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

21 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seitsemässä seuraavista maista tapahtuneet ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia, joista ainakin neljällä tulee kullakin olla bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 93

Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1949)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan. Yleissopimus muutettiin vuonna 1958 yleissopimuksella nro 109.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 19/1951.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Tämän sopimuksen minkään kohdan älköön katsottako vaikuttavan mihinkään lakiin, lain nojalla annettuun päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja merenkulkijain väliseen, palkkoja, työaikaa aluksessa tai miehitystä koskevaan sopimukseen, joka takaa merenkulkijoille edullisemmat ehdot kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan alukseen,
a) joka on konealus;
b) joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa;
c) jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen; ja
d) jota käytetään merimatkaan.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) alle 500 rekisteritonnin bruttovetoisiin aluksiin;
b) alkeellista rakennetta oleviin puisiin aluksiin, kuten dhows ja junks;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan;
d) joensuissa liikennöiviin aluksiin (estuarial craft).

3 artikla

Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen, missä toimessa tahansa aluksessa olevaan henkilöön lukuun ottamatta:
a) päällikköä;
b) luotsia, joka ei kuulu laivaväkeen;
c) lääkäriä;
d) sairaanhoitajia, joiden tehtävänä on yksinomaan sairaanhoito, ja muuta sairaalahenkilökuntaa;
e) henkilöitä, joiden tehtävät kohdistuvat yksinomaan aluksessa olevaan lastiin;
f) henkilöitä, jotka tekevät työtä yksinomaan omaan lukuunsa tai saavat palkkansa yksinomaan voitto- tai tulo-osuutena;
g) henkilöitä, jotka eivät saa toimestaan palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan;
h) henkilöitä - ei kuitenkaan radiolennätinyhtiön palveluksessa olevia radiosähköttäjiä - jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanisäntä;
i) satamatyöläisiä, jotka seuraavat aluksen mukana kuulumatta laivaväkeen;
j) henkilöitä, jotka ovat toimessa valaanpyynti-, keittimö- tai kuljetusaluksissa tai muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, joista määrätään merenkulkijain järjestön tekemässä, palkkaa, työaikaa ja muita ehtoja koskevassa erityisessä valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa tarkoittavassa työehtosopimuksessa;
k) henkilöitä, jotka eivät kuulu laivaväkeen (ottokatselmuksin toimeen otettuun tai ilman sitä työskentelevään), vaan jotka, aluksen ollessa satamassa, suorittavat korjaus-, puhdistus-, lastaus-, purkaus- tai senkaltaista työtä tai toimivat laivaväen sijaisina, vahtimiehinä tai huolto- tai kunnossapitotehtävissä.

4 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:
a) ”päällystöön kuuluvalla” henkilöä, päällikköä lukuun ottamatta, joka on miehistöluetteloon merkitty päällystöön kuuluvaksi tai joka on aluksessa sellaisessa toimessa, jota lain, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan pidetään päällystölle kuuluvana;
b) ”miehistöön kuuluvalla” muuta laivaväkeen kuuluvaa (myös pätevyystodistuksen omaavaa) henkilöä kuin päällikköä tai päällystöön kuuluvaa;
c) ”matruusilla” jokaista henkilöä, jota kansallisen lainsäädännön tai sellaisen lainsäädännön puuttuessa, työehtosopimuksen perusteella pidetään pätevänä suorittamaan kaikkia tehtäviä, joita voidaan vaatia kansiosastossa palvelevalta miehistöön kuuluvalta henkilöltä, lukuun ottamatta työtä johtavan tai erikoisammattimiehen tehtäviä;
d) ”peruspalkalla” päällystöön tai miehistöön kuuluvalle henkilölle tulevaa käteistä rahapalkkaa, lukuun ottamatta ylityökorvausta, palkkiota tai muuta rahassa tai luonnossa suoritettavaa korvausta.

II osa
Palkat

5 artikla

1. Tämän sopimuksen alaiseen alukseen toimeen otetun matruusin peruspalkka älköön palvelusajan kalenterikuukaudelta olko pienempi kuin kuusitoista Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin puntaa tai kuusikymmentäneljä Amerikan Yhdysvaltojen dollaria tai vastaava määrä muun maan rahassa.

2. Siinä tapauksessa, että punnan tai dollarin pari-arvon muutoksesta tehdään ilmoitus Kansainväliselle valuuttarahastolle:
a) on vähimmäispalkka, joka tämän artiklan 1 momentissa on määrätty sellaisessa rahassa, johon nähden mainittu ilmoitus on tehty, tarkistettava siten, että se pysyy samanarvoisena toisen rahalajin kanssa;
b) on Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tehtävä tarkistuksesta ilmoitus Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille; ja
c) sitoo siten tarkistettu vähimmäisperuspalkka tämän sopimuksen ratifioineita jäsenvaltioita samalla tavalla kuin tämän artiklan 1 momentissa määrätty palkka, ja tulee se voimaan kuhunkin sellaiseen jäsenvaltioon nähden viimeistään toisen kalenterikuukauden alussa siitä kuukaudesta lukien, jonka kuluessa pääjohtaja on tiedottanut muutoksesta jäsenvaltioille.

6 artikla

1. Aluksissa, joissa on toimessa sellaista miehistöä, joka tekee välttämättömäksi suuremman miehistön toimeen ottamisen kuin muutoin olisi ollut tarpeen, on matruusin vähimmäisperuspalkka suuruudeltaan määrättävä sellaiseksi, että se suhteellisesti vastaa edellisessä artiklassa säädettyä vähimmäisperuspalkkaa.

2. Tähän sovellettu peruspalkka on määrättävä sen periaatteen mukaisesti, että samasta työstä on maksettava sama palkka, ja on tällöin otettava huomioon:
a) toimeen otetun lisämiehistön lukumäärä; ja
b) kaikki ne laivanvarustajain menoissa aiheutuvat lisäykset tai vähennykset, jotka aiheutuvat sellaisen lisämiehistön toimeen ottamisesta.

3. Sovellettu peruspalkka on määrättävä asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa tai ellei tällaista sopimusta ole, määrää sen asianomainen viranomainen maassa, johon kysymyksessä olevat merenkulkijat kuuluvat, edellyttäen, että molemmat asianomaiset maat ovat ratifioineet tämän sopimuksen.

7 artikla

Ellei ravintoa anneta maksutta, on vähimmäisperuspalkkaa lisättävä määrällä, joka vahvistetaan kysymyksessä olevien, laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa tai, ellei sellaista sopimusta ole, asianomaisen viranomaisen päätöksellä.

8 artikla

1. Määrättäessä 5 artiklassa säädettyä vähimmäisperuspalkkaa muun maan rahassa, on käytettävä tämän rahalajin pari-arvon sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin punnan tai Amerikan Yhdysvaltojen dollarin pari-arvon välistä suhdetta.

2. Milloin kysymyksessä on Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenenä olevan Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä Kansainvälisen valuuttarahaston sopimusartiklain mukaista kulloinkin voimassa olevaa arvoa.

3. Milloin kysymyksessä on Kansainväliseen valuuttarahastoon kuulumattoman Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä sitä virallista vaihtokurssia, ilmaistuna kullassa tai Amerikan Yhdysvaltojen dollareissa samanpainoisena ja niin kultapitoisena kuin dollari oli 1 päivänä heinäkuuta 1944, joka kulloinkin on voimassa samana ajankohtana tapahtuvien kansainvälisten rahatoimien maksussa ja siirrossa.

4. Milloin on kysymyksessä raha, johon ei voida soveltaa kummankaan kahden edellisen momentin määräyksiä:
a) määrää asianomainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio sen vaihtokurssin, jota on noudatettava tämän artiklan tarkoittamassa mielessä;
b) tulee asianomaisen jäsenvaltion ilmoittaa päätöksestään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, jonka on viipymättä tiedotettava asiasta muille tämän sopimuksen ratifioineille jäsenvaltioille;
c) voi jokainen muu jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pääjohtaja on tiedotuksen antanut, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle vastustavansa päätöstä, ja on pääjohtajan ilmoitettava tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle ja muille jäsenvaltioille, jotka ovat ratifioineet tämän sopimuksen, sekä tehtävä selostus asiasta 21 artiklassa mainitulle komitealle;
d) on edellä olevia määräyksiä sovellettava siinä tapauksessa, että asianomaisen jäsenvaltion päätöksessä tapahtuu muutos.

5. Peruspalkassa tapahtuva muutos, joka johtuu muussa rahassa ilmaistun vastaavan arvon määräämiseksi käytetyn kurssin muutoksesta, tulee voimaan viimeistään toisen kalenterikuukauden alussa siitä kuukaudesta lukien, jonka kuluessa muutos kysymyksessä olevien rahalajien pari-arvoissa tulee voimaan.

9 artikla

Jokaisen jäsenvaltion tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin:
a) varmistaakseen, tarkastus- ja pakotejärjestelmän avulla, palkkojen suorittamisen vähintään sen määräisenä kuin tässä sopimuksessa säädetään; ja
b) taatakseen, että jokainen henkilö, jolle on maksettu alempaa palkkaa kuin tässä sopimuksessa säädetään, voi halvalla ja nopealla oikeudenkäynnillä tai muulla tavalla saada maksamatta jääneen erän perityksi.

III osa
Työaika aluksessa

10 artikla

Sopimuksen tämä osa ei koske:
a) ensimmäistä perämiestä tai ensimmäistä konemestaria;
b) purseria;
c) muuta päällystöön kuuluvaa henkilöä, joka toimii osaston esimiehenä eikä suorita vahtipalvelusta;
d) henkilöä, joka on otettu toimeen aluksen toimisto- tai talousosastoon ja joka
(i) palvelee sellaisessa johtoasemassa kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään;
(ii) työskentelee pääasiallisesti omaan lukuunsa; tai
(iii) saa palkkansa yksinomaan provisioperustein tai pääasiallisesti voitto- tai tulo-osuutena.

11 artikla

Sopimuksen tässä osassa tarkoitetaan:
a) ”lähiliikenteen aluksella” alusta, jota käytetään yksinomaan matkoilla, joilla se ei etene liikennöimästään maasta naapurimaiden lähisatamia kauemmaksi niissä maantieteellisissä rajoissa, jotka
(i) on kansallisessa lainsäädännössä tai laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisissä työehtosopimuksissa selvästi määritelty;
(ii) ovat yhdenmukaiset sovellettaessa sopimuksen tämän osan kaikkia määräyksiä;
(iii) jäsenvaltio, rekisteröidessään ratifiointinsa, on siihen liitetyllä selityksellä ilmoittanut;
(iv) on muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa tapahtuneen neuvottelun jälkeen vahvistettu;
b) ”kaukoliikenteen aluksella” muuta kuin lähiliikenteen alusta;
c) ”matkustaja-aluksella” alusta, joka katsastustodistuksensa mukaan saa kuljettaa enemmän kuin kaksitoista matkustajaa;
d) ”työajalla” aikaa, jonka kuluessa henkilön tulee esimiehen määräyksestä suorittaa työtä aluksen tai laivanisännän lukuun.

12 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa kansi-, tai radio-osastossa lähiliikenteen aluksissa.

2. Päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika älköön ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä: kahtakymmentäneljää tuntia kahden perättäisen vuorokauden aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) viikoittaisena lepopäivänä: välttämättömiin tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin tarvittava aika kahta tuntia;
(ii) muina viikonpäivinä: kahdeksaa tuntia paitsi milloin työehtosopimuksessa määrätään päivää kohden vähemmän;
c) sataakahtatoista tuntia kahden perättäisen viikon aikana.

3. Työtä, joka on tehty yli niiden aikarajoitusten, jotka on määrätty 2 momentin a) ja b) kohdissa, on pidettävä ylityönä, josta asianomaisella päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 17 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Milloin kahden perättäisen viikon aikana suoritettujen työtuntien kokonaismäärä, lukuun ottamatta ylityöksi katsottavaa aikaa, ylittää satakaksitoista tuntia, on asianomaiselle päällystöön tai miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta myöntämällä hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain välisessä työehtosopimuksessa saatetaan määrätä.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, milloin aluksen on katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa tämän artiklan tarkoittamassa mielessä.

13 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan niihin päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa kansi-, kone- tai radio-osastossa kaukoliikenteen aluksissa.

2. Aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika vuorokaudessa ylittäkö kahdeksaa tuntia.

3. Aluksen ollessa satamassa älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika ylittäkö:
a) viikoittaisena lepopäivänä: välttämättömiin tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin tarvittava aika kahta tuntia;
b) muina viikon päivinä: kahdeksaa tuntia, paitsi milloin työehtosopimuksessa määrätään päivää kohden vähemmän.

4. Työtä, joka on tehty yli niiden päivittäisten aikarajoitusten, jotka on määrätty edellisissä momenteissa, on pidettävä ylityönä, josta päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 17 artiklan määräysten mukaisesti.

5. Milloin yhden viikon aikana suoritettujen työtuntien kokonaismäärä, lukuun ottamatta ylityöksi katsottavaa aikaa, ylittää neljäkymmentäkahdeksan tuntia, on päällystöön ja miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta myöntämällä hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa saatetaan määrätä.

6. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa on määrättävä, milloin aluksen on katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa tämän artiklan tarkoittamassa mielessä.

14 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan henkilöihin, jotka ovat toimessa aluksen talousosastossa.

2. Matkustaja-aluksessa älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivänä: kymmentä tuntia minkään keskeytymättömän neljäntoista tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) matkustajien ollessa aluksessa: kymmentä tuntia minkään neljäntoista tunnin jakson aikana;
(ii) muissa tapauksissa:
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä: viittä tuntia;
viikoittaisena lepopäivänä: ruoan valmistus- ja tarjoilutehtäviä suorittavien viittä tuntia ja muiden tarpeellisia tavanmukaisia ja terveydenhoidollisia tehtäviä suorittavien henkilöiden kahta tuntia;
muina päivinä: kahdeksaa tuntia.

3. Aluksessa, joka ei ole matkustaja-alus, älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä: yhdeksää tuntia minkään kolmentoista tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
viikoittaisena lepopäivänä: viittä tuntia;
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä: kuutta tuntia;
muina päivinä: kahdeksaa tuntia minkään kahdentoista tunnin jakson aikana.

4. Milloin suoritettujen työtuntien kokonaismäärä kahden perättäisen viikon aikana ylittää satakaksitoista tuntia, on asianomaiselle henkilölle annettava korvausta myöntämällä satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, niin kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain välisissä työehtosopimuksissa määrätään erikseen yövahtien työajan järjestämisestä.

15 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan päällystöön ja miehistöön kuuluviin, jotka ovat toimessa lähi- tai kaukoliikenteen aluksissa.

2. Asianomaiset laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöt neuvotelkoot laivatyöstä satamassa annettavasta vapautuksesta siltä pohjalta, että päällystöön ja miehistöön kuuluvat tulevat satamassa saamaan vapautusta laivatyöstä niin paljon kuin käy laatuun ja ettei sellaista vapaa-aikaa lueta lomaksi.

16 artikla

1. Asianomainen viranomainen voi sellaisiin päällystöön kuuluviin nähden, jotka eivät 10 artiklan perusteella jo ole sopimuksen tämän osan ulkopuolella, myöntää poikkeuksia sen soveltamisesta seuraavin ehdoin:
a) päällystöön kuuluvilla tulee työehtosopimuksen perusteella olla oikeus sellaisiin palvelusehtoihin, että asianomainen viranomainen todistaa niiden täysin vastaavan sopimuksen tätä osaa;
b) tällaisen työehtosopimuksen tulee olla alkuaan tehty ennen 30 päivää kesäkuuta 1946 ja sopimuksen on alkuperäisessä tai uusitussa muodossa edelleen oltava voimassa.

2. Jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen 1 momentin määräyksiä, on toimitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle täydelliset tiedot kaikista tällaisista työehtosopimuksista, ja tulee pääjohtajan esittää 21 artiklassa mainitulle komitealle yleiskatsaus vastaan ottamistaan tiedotuksista.

3. Mainitun komitean tulee tutkia suodaanko sille ilmoitetuissa työehtosopimuksissa sellaiset palvelusehdot, jotka täysin vastaavat tämän sopimuksen tätä osaa. Jokainen sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä, sellaisia sopimuksia koskevia huomautuksia ja ehdotuksia ja lisäksi saattamaan kaikki tällaiset huomautukset ja ehdotukset sopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja päällystöön kuuluvien järjestöjen tietoon.

17 artikla

1. Ylityökorvauksen suuruus on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa, eikä ylityökorvaus tunnilta saa missään tapauksessa olla vähemmän kuin satakaksikymmentäviisi prosenttia peruspalkasta tunnilta.

2. Käteissuorituksen sijasta voidaan työehtosopimuksissa määrätä korvaus annettavaksi vastaavana vapaa-aikana oikeudella poistua aluksesta tai ylityö korvattavaksi jollakin muulla tavalla.

18 artikla

1. Säännöllisesti toistuvaa ylityötä on mikäli mahdollista vältettävä.

2. Varsinaiseen työaikaan kuuluvaksi älköön luettako tai ylityönä pidettäkö tämän sopimuksen tämän osan tarkoittamassa mielessä aikaa, joka käytetään:
a) työhön, jota päällikkö pitää aluksen, lastin tai aluksessa olevien henkilöiden turvallisuudelle välttämättömänä ja joka ei siedä viivytystä;
b) työhön, jota päällikkö vaatii hädässä olevien muiden alusten tai henkilöiden avustamiseksi;
c) tarkastuksiin sekä palosammutus-, pelastusvene- ja muihin sen kaltaisiin harjoituksiin, joista on säädetty ihmishengen turvaamista merellä koskevassa asianomaiseen aikaan voimassa olevassa kansainvälisessä sopimuksessa;
d) ylimääräiseen työhön tulliselvitysten karanteeni- tai muiden terveydenhoitomuodollisuuksien johdosta;
e) aluksen päällystön varsinaiseen ja välttämättömään työhön aluksen paikan määräämiseksi ja säähavaintojen tekemiseksi;
f) vahtivuorojen tavanmukaiseen vaihtamiseen.

3. Tämän sopimuksen minkään kohdan älköön katsottako vähentävän aluksen päällikön oikeutta ja velvollisuutta vaatia tai päällystöön tai miehistöön kuuluvan velvollisuutta suorittaa työtä, jota päällikkö pitää välttämättömänä aluksen turvalliselle ja tehokkaalle kululle.

19 artikla

1. Kuuttatoista vuotta nuorempaa henkilöä älköön käytettäkö työhön yöllä.

2. Tässä artiklassa tarkoitetaan ”yöllä” kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa määrättävää, vähintään yhdeksäntuntista keskeytymätöntä ajanjaksoa, joka alkaa ennen sydänyötä ja päättyy sen jälkeen.

IV osa
Miehitys

20 artikla

1. Jokainen alus, johon tätä sopimusta sovelletaan on miehitettävä riittävästi ja tehokkaasti siten, että
a) varmistetaan ihmishengen turvaaminen merellä;
b) saatetaan voimaan tämän sopimuksen III osan määräykset; sekä
c) estetään laivaväen liikarasittuminen ja vältetään tai mahdollisuuksien mukaan rajoitetaan ylityötä.

2. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu pitämään voimassa tai vakuuttautumaan siitä, että pidetään voimassa tehokasta järjestelmää kaikkien aluksen miehitystä koskevien valitusten tai riitaisuuksien tutkimiseksi ja sovittelemiseksi.

3. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen edustajain tulee, yhdessä muiden henkilöiden tai viranomaisten kanssa tai ilman näitä, osallistua sellaisen järjestelmän soveltamiseen.

V osa
Sopimuksen soveltaminen

21 artikla

1. Tämä sopimus voidaan saattaa voimaan a) lainsäädäntöteitse; b) laivanvarustajain ja merenkulkijain välisillä työehtosopimuksilla (lukuun ottamatta 20 artiklan 2 momenttia); tai c) käyttäen sekä lainsäädäntöä että laivanvarustajain ja merenkulkijain välisiä työehtosopimuksia. Mikäli ei tässä sopimuksessa toisin säädetä, on tämän sopimuksen määräyksiä sovellettava jokaiseen ratifioivan jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja jokaiseen henkilöön, joka on toimessa sellaisessa aluksessa.

2. Milloin tämän sopimuksen jokin määräys on saatettu voimaan työehtosopimuksella tämän artiklan 1 momentin mukaisesti, ei asianomainen jäsenvaltio ole velvollinen ryhtymään tämän sopimuksen 9 artiklan tarkoittamiin toimenpiteisiin, kun on kysymys sellaisista sopimuksen määräyksistä, jotka on saatettu voimaan työehtosopimuksella.

3. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee tiedottaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle toimenpiteet, joihin on ryhdytty sopimuksen soveltamiseksi, sekä ne työehtosopimusten erityiset määräykset, joilla toteutetaan joitakin sopimuksen määräyksiä ja jotka ovat voimassa sinä ajankohtana, jona jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

4. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu osallistumaan kolmiosaisella valtuuskunnalla jokaiseen hallituksia sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä edustavaan komiteaan, johon neuvonantajina kuuluu Kansainvälisen työtoimiston yhdistetyn merityökomitean edustajia ja joka voidaan asettaa tutkimaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

5. Työtoimiston pääjohtajan on esitettävä sanotulle komitealle yleiskatsaus edellä olevan 3 momentin mukaisesti vastaanottamistaan ilmoituksista.

6. Komitean tulee harkita, onko tämän sopimuksen määräykset sille ilmoitetuin työehtosopimuksin täysin saatettu voimaan. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä huomautuksia tai ehdotuksia, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamista, ja sitoutuu lisäksi saattamaan kaikkien 1 momentissa mainittujen, työehtosopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen tietoon kaikki edellä mainitun komitean huomautukset tai ehdotukset siitä, missä laajuudessa tämän sopimuksen määräykset sellaisin työehtosopimuksin saatetaan voimaan.

22 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, on vastuussa sen määräysten soveltamisesta alueellaan rekisteröityihin aluksiin ja tulee jäsenvaltion, lukuun ottamatta tapauksia, jolloin sopimus on saatettu voimaan työehtosopimuksin, pitää voimassa lainsäädäntöä, joka:
a) määrää sekä laivanvarustajan että päällikön vastuun tämän sopimuksen noudattamisesta;
b) määrää sopivat rangaistukset sen rikkomisesta;
c) huolehtii sopimuksen IV osan soveltamisen tarpeellisesta julkisesta valvonnasta;
d) vaatii pitämään tämän sopimuksen III osan määräysten edellyttämää kirjaa suoritetuista työtunneista sekä yli- ja lisätyötunneista tulevasta korvauksesta;
e) takaa merenkulkijoille samat apukeinot yli- ja lisätyökorvausten perimiseksi kuin heillä on muiden palkkasaataviensa perimiseksi.

2. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä on, mikäli se on kohtuullista ja käytännössä mahdollista, kuultava valmisteltaessa lainsäädäntöä tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

23 artikla

Keskinäisen avun antamiseksi tämän sopimuksen soveltamisessa sitoutuu jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi sopimuksen, vaatimaan alueensa kaikkia asianomaisia satamaviranomaisia ilmoittamaan jokaisen muun sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion konsuli- tai muulle asianomaiselle viranomaiselle tapaukset, jolloin edellä mainitun viranomaisen tietoon tulee, että jälkimmäisen jäsenvaltion alueella rekisteröidyssä aluksessa ei noudateta tämän sopimuksen vaatimuksia.

VI osa
Loppumääräyksiä

24 artikla

Vuoden 1936 työaikaa ja miehitystä koskevan (merenkulku-)sopimuksen 28 artiklan tarkoittamassa mielessä on tätä sopimusta pidettävä sopimuksena, joka muuttaa ensiksi mainitun sopimuksen.

* * *

25, 28 - 32 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

26 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona seuraavat ehdot on täytetty:
a) seuraavista jäsenvaltioista yhdeksän ratifioinnit on rekisteröity: Amerikan Yhdysvallat, Argentiinan tasavalta, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Ruotsi, Turkki ja Jugoslavia;
b) niistä jäsenvaltioista, joiden ratifioinnit on rekisteröity, tulee rekisteröinnin tapahtumisaikana ainakin viidellä olla kullakin bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto;
c) niiden jäsenvaltioiden, joiden ratifioinnit on rekisteröity, omistama yhteenlaskettu kauppalaivasto on rekisteröinnin tapahtumisaikaan bruttovetoisuudeltaan vähintään viisitoista miljoonaa rekisteritonnia.
Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

27 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanomaisesta loppumääräyksestä siten, että kymmenen vuoden määräaika on molemmissa kohdissa korvattu viiden vuoden määräajalla, eli sopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 94

Työlausekkeet välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena (1949)

Voimaantulopäivä 20.9.1952.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1951.
Hallituksen esitys 19/1951.
Säädöskokoelma 623/1951.
Sopimussarja 30/1951.

1 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan välikirjoihin, jotka täyttävät seuraavat ehdot:
a) ainakin toinen sopimuspuolista on julkinen viranomainen;
b) välikirjan täyttäminen edellyttää:
(i) että julkinen viranomainen käyttää valtion rahavaroja; ja
(ii) että toinen sopimuspuoli käyttää työntekijöitä;
c) välikirja tarkoittaa:
(i) rakentamista, uusimista, kunnostamista tai purkamista yleisissä töissä;
(ii) materiaalin, tarvikkeiden tai kaluston valmistamista, kokoamista, käsittelyä tai kuljetusta; tai
(iii) palvelusten suoritusta tai hankintaa; sekä
d) välikirjan on tehnyt sellaisen Kansainväliseen työjärjestöön kuuluvan jäsenvaltion keskusviranomainen, johon nähden sopimus on voimassa.

2. Asianomainen viranomainen määrätköön, missä määrin ja millä ehdoin sopimusta sovelletaan välikirjoihin, jotka ovat muiden kuin keskusviranomaisten tekemiä.

3. Tätä sopimusta sovelletaan töihin, joita suorittaa aliurakoitsija tai se, jolle välikirja on siirretty; asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin taatakseen sopimuksen soveltamisen mainittuihin töihin.

4. Tämän sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle voidaan jättää ne välikirjat, jotka edellyttävät valtion varojen käyttöä määrään asti, jonka asianomainen viranomainen on vahvistanut neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on.

5. Asianomainen viranomainen voi neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, jättää tämän sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle ne henkilöt, jotka ovat johtavissa asemissa tai joiden työ on teknillistä tai tieteellistä laatua ja joiden työehtoja ei ole säännöstelty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa ja jotka eivät tavallisesti suorita ruumiillista työtä.

2 artikla

1. Välikirjojen, joihin tätä sopimusta sovelletaan, tulee sisältää lausekkeita, jotka takaavat asianomaisille työntekijöille yhtä edullisen palkan (siihen luettuna erilaiset lisät), työajan ja muut työehdot kuin ne, mitkä ovat voimassa samanlaatuisissa töissä kysymyksessä olevassa ammatissa tai työalalla sillä alueella, missä työ suoritetaan, ja jotka on määrätty
a) joko työehtosopimuksella tai jollakin muulla niiden työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kesken sovitulla neuvottelumenettelyllä, jotka edustavat työnantajain ja työntekijäin olennaista osaa asianomaisessa ammatissa tai työalalla;
b) välitystuomiolla; tai
c) kansallisella lainsäädännöllä.

2. Milloin edellisessä momentissa mainittuja työehtoja ei ole määrätty jollakin yllämainituista tavoista alueella, missä työ suoritetaan, tulee välikirjaan otettavien lausekkeiden taata asianomaisille

työntekijöille palkka (siihen luettuna erilaiset lisät), työaika ja muut työehdot, jotka eivät ole epäedullisemmat kuin
a) työehtosopimuksella tai muulla sovitulla neuvottelumenettelyllä, välitystuomiolla tai kansallisella lainsäädännöllä määrätyt ehdot samanlaatuisesta työstä kysymyksessä olevassa ammatissa tai työalalla lähimmällä verrattavissa olevalla alueella; tai
b) kuin se yleinen taso, mitä sopimuspuolen kanssa samaan ammattiin tai työalaan kuuluvat työnantajat samanlaisissa olosuhteissa noudattavat.

3. Asianomaisen viranomaisen tulee vahvistaa välikirjoihin otettavien lausekkeiden sanamuoto samoin kuin lausekkeiden muutokset kansallisiin oloihin parhaiten sopivaksi katsotulla tavalla, sen jälkeen kun se on neuvotellut asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on.

4. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin, kuten urakoitsijalle määrättyjen ehtojen julkaisemiseen, jotta tarjouksentekijöillä olisi tilaisuus tutustua lausekkeiden sisältöön.

3 artikla

Mikäli asianmukaisia määräyksiä, jotka koskevat välikirjan täytäntöönpanemiseksi työskentelevien työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta ja huoltoa, ei sovelleta jo kansallisen lainsäädännön, työehtosopimuksen tai välitystuomion nojalla, tulee asianomaisen viranomaisen ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin taatakseen mainituille työntekijöille oikeudenmukaiset ja kohtuulliset olot, mitä tulee turvallisuuteen, terveyteen ja huoltoon.

4 artikla

Tämän sopimuksen määräyksiä toteuttavat lait, asetukset tai muut säännökset
a)
(i) saatettakoon kaikkien asianomaisten henkilöiden tietoon,
(ii) määritelköötne henkilöt, joiden tehtäviin kuuluu valvoa niiden täytäntöönpanoa,
(iii) määrätköötn, että ilmoitukset asetetaan laitoksissa ja muissa työpaikoissa selvästi näkyville, jotta työntekijät saatetaan tietoisiksi työehdoistaan; sekä
b) määrätköötn, mikäli ei ole voimassa muita toimenpiteitä, jotka takaavat kysymyksessä olevien määräysten tehokkaan täytäntöönpanon,
(i) että pidetään asianmukaista luetteloa, josta käy ilmi suoritettu työaika ja asianomaisille työntekijöille maksetut palkat, ja
(ii) että ylläpidetään sellaista tarkastusjärjestelmää, joka takaa määräysten tehokkaan noudattamisen.

5 artikla

1. Milloin rikkomuksia tapahtuu julkisiin välikirjoihin otettujen lausekkeiden noudattamisessa ja soveltamisessa, on säädettävä sopivia rangaistuksia tai muita seuraamuksia, joko siten, että estetään asianomainen tekemästä välikirjaa julkisen viranomaisen kanssa tai muulla tavoin.

2. On ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin joko pidättämällä välikirjan mukaiset maksut tai muulla tavoin, siinä tarkoituksessa, että asianomaisten työntekijöiden olisi mahdollista saada heille kuuluva palkka.

6 artikla

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti laadittavien vuosiraporttien tulee sisältää täydelliset tiedot toimenpiteistä, joilla toteutetaan tämän sopimuksen määräykset.

7 artikla

1. Kun jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja alueita, joissa väestön harvalukuisuuden tai niiden kehitystilan johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi se, neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko yleensä tai sopiviksi katsominsa poikkeuksin joidenkin yritysten tai töiden osalta.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee ensimmäisessä vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti kaikki alueet, joihin nähden

se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin ja syyt, joiden vuoksi se aikoo vedota näihin määräyksiin. Mikään jäsenvaltio ei sen jälkeen voi vedota tämän artiklan määräyksiin, paitsi mitä tulee alueisiin, jotka se täten on ilmoittanut.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee säännöllisesti, alle kolmen vuoden väliajoin ja neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, uudelleen harkita mahdollisuutta laajentaa tämän sopimuksen soveltaminen koskemaan alueita, jotka on siitä vapautettu 1 momentin nojalla.

4. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee ilmoittaa seuraavissa vuosiraporteissaan alueet, joihin nähden se luopuu oikeudesta vedota mainittuihin poikkeusmääräyksiin ja mahdollisesti tapahtunut edistyminen tämän sopimuksen asteittaisessa soveltamisessa näillä alueilla.

8 artikla

Asianomainen viranomainen voi tilapäisesti lakkauttaa tämän sopimuksen määräysten soveltamisen neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, force majeure tapauksessa tai kansakunnan hyvinvointia tai turvallisuutta vaarantavan tilanteen sattuessa.

9 artikla

1. Tätä sopimusta ei sovelleta välikirjoihin, jotka on tehty, ennen kuin sopimus on tullut voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden.

2. Sopimuksen irtisanominen ei vaikuta niiden välikirjojen määräysten soveltamiseen, jotka on tehty ennen irtisanomisen voimaantuloa.

* * *

10, 11, 14 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

12 - 13 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 95

Palkansuojelu (1949)

Voimaantulopäivä 24.9.1952
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 19/1951.

1 artikla

Tässä sopimuksessa sanalla "palkka" tarkoitetaan - siihen katsomatta, mitä nimitystä siitä käytetään tai miten se lasketaan - korvausta tai työansiota, joka voidaan arvioida rahassa ja on määrätty keskinäisessä sopimuksessa tai kansallisessa laissa, ja jonka työnantaja on velvollinen suorittamaan työntekijälle kirjallisen tai suullisen työsopimuksen mukaisesti joko tehdystä tai tehtävästä työstä tai palveluksesta.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joille palkkaa maksetaan tai on maksettava.

2. Asianomainen viranomainen voi, neuvoteltuaan asiasta työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, joita asia koskee, mikäli sellaisia on, jättää tämän sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle ne työntekijäryhmät, jotka työskentelevät sellaisissa olosuhteissa ja sellaisin työehdoin, että sanottujen määräysten soveltaminen heihin ei olisi asianmukaista, ja jotka eivät tee ruumiillista työtä tai jotka suorittavat kotitaloustyötä tai siihen verrattavia tehtäviä.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee ensimmäisessä vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti ne työntekijäryhmät, jotka se aikoo edellisen momentin määräysten mukaisesti jättää sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle; sen jälkeen ei mikään jäsenvaltio voi myöntää poikkeuksia muihin kuin siten ilmoitettuihin työntekijäryhmiin nähden.

4. Kunkin jäsenvaltion, joka on ensimmäisessä vuosiraportissaan ilmoittanut ne työntekijäryhmät, jotka se aikoo jättää tämän sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle, tulee seuraavissa vuosiraporteissaan ilmoittaa ne työntekijäryhmät, joihin nähden se luopuu oikeudesta soveltaa tämän artiklan 2 momentin poikkeusmääräyksiä, sekä mahdollisesti tapahtunut edistyminen tämän sopimuksen soveltamisessa näihin työntekijäryhmiin.

3 artikla

1. Rahassa maksettavat palkat on suoritettava ainoastaan laillisilla maksuvälineillä; maksaminen omilla vekseleillä, maksuosoituksilla, osinkolipuilla tai missä muussa muodossa tahansa, joka on tarkoitettu korvaamaan laillinen maksuväline, on kielletty.

2. Asianomainen viranomainen voi sallia tai määrätä palkan maksamisen pankkishekillä, postivekselillä tai postiosoituksella, silloin kun tämä maksutapa on yleisesti käytännössä tai on välttämätön erityisten olosuhteiden vuoksi, kun työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa niin määrätään tai kun sellaisten määräysten puuttuessa asianomainen työntekijä siihen suostuu.

4 artikla

1. Kansallisessa laissa, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa voidaan sallia palkan osittainen maksaminen luontoisetuina sellaisella työalalla tai ammatissa missä tätä maksutapaa yleisesti käytetään tai missä se on toivottava johtuen kysymyksessä olevan työalan tai ammatin luonteesta. Palkan maksaminen väkevien alkoholipitoisten juomien tai vahingollisten rohdosten muodossa ei ole sallittua missään tapauksessa.

2. Sellaisissa tapauksissa, joissa palkan maksaminen osittain luontoisetuina on sallittua, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että:
a) luontoisedut vastaavat työntekijän ja hänen perheensä henkilökohtaista tarvetta ja etua; ja että
b) näille luontoiseduille laskettu arvo on oikea ja kohtuullinen.

5 artikla

Palkka on maksettava suoraan asianomaiselle työntekijälle, mikäli kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa ei toisin määrätä tai mikäli asianomainen työntekijä ei ole hyväksynyt muuta menettelytapaa.

6 artikla

Työnantaja ei saa millään tavalla rajoittaa työntekijän oikeutta käyttää palkkansa mielensä mukaan.

7 artikla

1. Milloin yrityksen yhteyteen on perustettu työpaikkamyymälöitä tavaroiden myyntiä varten työntekijöille tai yrityksen yhteydessä suoritetaan palveluksia, ei minkäänlaista pakkoa saa harjoittaa asianomaisiin työntekijöihin nähden, että he käyttäisivät näitä työpaikkamyymälöitä tai palveluksia.

2. Milloin ei ole mahdollista käyttää muita myymälöitä tai palveluksia, tulee asianomaisen viranomaisen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta varmistetaan tavaroiden myynti ja palvelusten suorittaminen käyvillä ja kohtuullisilla hinnoilla tai ettei työnantajan perustamia työpaikkamyymälöitä pidetä tai palveluksia toimiteta hyötymistarkoituksessa, vaan asianomaisten työntekijöiden edun vuoksi.

8 artikla

1. Palkanpidätykset ovat luvalliset vain niillä ehdoilla ja siinä laajuudessa kuin on säädetty kansallisessa lainsäädännössä tai määrätty työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa.

2. Työntekijöille on ilmoitettava asianomaisen viranomaisen sopivimmaksi katsomalla tavalla ne ehdot, joilla sellaisia pidätyksiä saadaan toimittaa sekä mihin määrään ne ovat sallittuja.

9 artikla

Jokainen palkanpidätys, jonka tarkoituksena on varmistaa, että työntekijä maksaa korvauksen suoraan tai välillisesti työnantajalle, hänen edustajalleen tai jollekin välittäjälle (kuten työvoimanhankkijalle) saadakseen tai säilyttääkseen työpaikan, on kielletty.

10 artikla

1. Palkka voidaan panna takavarikkoon tai ulosmitata ainoastaan sillä tavoin ja sellaisin rajoituksin kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään.

2. Palkka on suojattava takavarikolta tai ulosmittaukselta siinä määrin kuin pidetään tarpeellisena työntekijän ja hänen perheensä toimeentulon turvaamiseksi.

11 artikla

1. Milloin yritys tekee konkurssin tai joutuu suoritustilaan, tulee siinä työskennelleillä työntekijöillä olla etuoikeutettujen velkojien asema niiden palkkojen osalta, jotka kuuluvat heille siitä työstä, jonka he ovat suorittaneet sellaisena konkurssia tai suoritustilaa edeltäneenä aikana, josta tulee olla säädettynä kansallisessa lainsäädännössä, tai niihin jo ansaittuihin palkkoihin nähden, jotka eivät ylitä kansallisessa lainsäädännössä säädettyä määrää.

2. Etuoikeutettu palkkasaatava on maksettava kokonaan, ennen kuin etuoikeutta vailla olevat velkojat voivat vaatia osuutensa.

3. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä etuoikeutetun palkkasaatavan ja muiden etuoikeutettujen saatavien keskinäinen suhde.

12 artikla

1. Palkka on maksettava säännöllisin väliajoin. Jollei muulla tyydyttävällä tavalla ole varmistettu säännöllisin väliajoin tapahtuvaa palkanmaksamista, on kansallisessa lainsäädännössä säädettävä tai työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa määrättävä ne ajankohdat, jolloin palkka on maksettava.

2. Työsopimuksen päättyessä tulee vielä maksamatta olevien palkkamäärien lopullisen suorituksen tapahtua kansallisen lainsäädännön, työehtosopimuksen tai välitystuomion mukaisesti, tai sellaisen

lainsäädännön, työehtosopimuksen tai välitystuomion puuttuessa, sopimuksen määräyksiin nähden kohtuullisen määräajan kuluessa.

13 artikla

1. Rahapalkka on maksettava ainoastaan työpäivinä ja työpaikalla tai sen läheisyydessä, ellei kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa toisin määrätä tai mikäli muuta järjestelyä, josta asianomaiset työntekijät ovat tietoisia, ei pidetä sopivampana.

2. Palkanmaksu on kielletty anniskeluravintoloissa tai muissa samankaltaisissa paikoissa sekä, mikäli on välttämätöntä väärinkäytön estämiseksi, vähittäismyyntiä harjoittavissa liikkeissä ja huvittelupaikoissa, paitsi kun on kysymys sellaisissa yrityksissä työskentelevistä henkilöistä.

14 artikla

Jos on syytä, on ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin, että työntekijöille tiedotetaan sopivalla ja helposti ymmärrettävällä tavalla:
a) heihin nähden noudatettavista palkkaehdoista, ennen kuin heidät otetaan työhön ja aina kun tapahtuu muutoksia näissä ehdoissa; ja
b) jokaisen palkanmaksun yhteydessä niistä perusteista, joiden mukaan heidän palkkansa lasketaan kysymyksessä olevalta maksukaudelta, mikäli nämä perusteet saattavat muuttua.

15 artikla

Tämän sopimuksen määräykset toteuttava lainsäädäntö
a) saatettakoon asianomaisten henkilöiden tietoon;
b) määritelköön ne henkilöt, jotka ovat vastuussa lainsäädännön täytäntöönpanosta;
c) määrätköön sopivat rangaistukset tai muut seuraamukset rikkomuksista;
d) määrätköön, kun syytä on, luetteloiden pidon vahvistetun kaavan ja tavan mukaisesti.

16 artikla

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti laadittavien vuosiraporttien tulee sisältää täydelliset tiedot toimenpiteistä, joilla toteutetaan tämän sopimuksen määräykset.

17 artikla

1. Kun jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja alueita, joissa väestön harvalukuisuuden tai niiden kehitystilan johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi se, neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko yleensä tai sopiviksi katsominsa poikkeuksin joidenkin yritysten tai töiden osalta.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee ensimmäisessä vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti kaikki alueet, joihin nähden se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin ja syyt, joiden vuoksi se aikoo vedota näihin määräyksiin; mikään jäsenvaltio ei sen jälkeen voi vedota tämän artiklan määräyksiin, paitsi mitä tulee alueisiin, jotka se täten on ilmoittanut.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee säännöllisesti, alle kolmen vuoden väliajoin ja neuvoteltuaan asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, missä sellaisia on, uudelleen harkita mahdollisuutta laajentaa tämän sopimuksen soveltaminen koskemaan alueita, jotka on siitä vapautettu 1 momentin nojalla.

4. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee ilmoittaa seuraavissa vuosiraporteissaan alueet, joihin nähden se luopuu oikeudesta vedota mainittuihin poikkeusmääräyksiin, ja mahdollisesti tapahtunut edistyminen tämän sopimuksen asteittaisessa soveltamisessa näillä alueilla.

* * *

18, 19, 22 - 27 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

20 - 21 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 96

Maksulliset työnvälitystoimistot (muutettu, 1949)

Voimaantulopäivä: 18.7.1951. Yleissopimus muutettiin vuonna 1997 yleissopimuksella nro 181.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1951.
Hallituksen esitys 19/1951.
Säädöskokoelma 626/1951.
Sopimussarja 31/1951.
Suomi on irtisanonut sopimuksen vuonna 1992.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tässä sopimuksessa sanalla “maksullinen työnvälitystoimisto” tarkoitetaan:
a) voittoa tavoittelevia työnvälitystoimistoja, s.o. jokaista henkilöä, yhdistystä, laitosta, toimistoa, tai muuta järjestöä, joka toimii välittäjänä hankkiakseen työntekijälle työtä tai työnantajalle työntekijän, tarkoituksella saada jommaltakummalta välitöntä tai välillistä aineellista etua; tätä määritelmää ei sovelleta sanomalehtiin tai muihin julkaisuihin, paitsi niihin, joiden yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena on toimia välittäjinä työnantajien ja työntekijöiden välillä;
b) työnvälitystoimistoja, jotka eivät tavoittele voittoa, s.o. yhdistysten, laitosten, toimistojen tai muiden järjestöjen työnvälitystoimistoja, jotka aineellista etua tavoittelematta kantavat työnantajalta tai työntekijältä mainituista palveluksista sisäänkirjoitusmaksun, jäsenmaksun tai muun korvauksen.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta merimiesten työnvälitykseen.

2 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee ilmoittaa ratifioimisasiakirjassaan, hyväksyykö se II osan määräykset, jotka koskevat voittoa tavoittelevien maksullisten työnvälitystoimistojen asteittaista lakkauttamista ja muiden työnvälitystoimistojen toiminnan säännöstelyä tai III osan määräykset, jotka koskevat maksullisten työnvälitystoimistojen toiminnan säännöstelyä, voittoa tavoittelevat työnvälitystoimistot niihin luettuina.

2. Kukin jäsenvaltio, joka hyväksyy sopimuksen III osan määräykset, voi myöhemmin ilmoittaa pääjohtajalle hyväksyvänsä II osan määräykset; sen jälkeen kun pääjohtaja on rekisteröinyt sellaisen ilmoituksen, sopimuksen III osan määräykset eivät ole enää voimassa sanotun jäsenvaltion suhteen ja siihen on sovellettava II osan määräyksiä.

II osa
Voittoa tavoittelevien maksullisten työnvälitystoimistojen asteittainen lakkauttaminen ja muiden työnvälitystoimistojen säännösteleminen

3 artikla

1. 1 artiklan 1 a) momentissa tarkoitetut voittoa tavoittelevat maksulliset työnvälitystoimistot on lakkautettava määräajan kuluessa, jonka pituuden asianomainen viranomainen määrää.

2. Näitä toimistoja ei saa lakkauttaa, ennen kuin julkinen työnvälitys on järjestetty.

3. Asianomainen viranomainen voi määrätä eripituisen määräajan toimistojen lakkauttamiseksi, jotka huolehtivat erilaisten henkilöryhmien työnvälityksestä.

4 artikla

1. Lakkauttamista edeltävän määräajan kuluessa voittoa tavoittelevat maksulliset työnvälitystoimistot
a) on asetettava asianomaisen viranomaisen valvonnan alaisiksi; sekä
b) saavat ottaa maksuja ja kuluja ainoastaan sellaisen taksan mukaan, joka on alistettu tämän viranomaisen tarkastettavaksi ja jonka se on hyväksynyt tai jonka tämä viranomainen on määrännyt.

2. Tämän valvonnan tarkoituksena on erikoisesti poistaa kaikki voittoa tavoittelevien maksullisten työnvälitystoimistojen toimintaa koskevat väärinkäytökset.

3. Tätä varten tulee asianomaisen viranomaisen sopivalla tavalla tiedustella asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen mielipidettä.

5 artikla

1. Asianomainen viranomainen voi erikoistapauksissa myöntää poikkeuksia tämän sopimuksen 3 artiklan 1 momentin määräyksistä niiden kansallisessa lainsäädännössä tarkasti määriteltyjen henkilöryhmien suhteen, joiden työnvälitystä ei voida sopivasti järjestää julkisen työnvälityksen puitteissa; tällaisia poikkeuksia voidaan myöntää vain sen jälkeen, kun on neuvoteltu sopivalla tavalla asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

2. Maksullinen työnvälitystoimisto, jolle tämän artiklan nojalla on myönnetty poikkeus:
a) on asetettava asianomaisen viranomaisen valvonnan alaiseksi;
b) sillä on oltava vuodeksi myönnetty toimilupa, jonka asianomainen viranomainen voi uudistaa harkintansa mukaan;
c) saa ottaa vain sellaisia maksuja ja kuluja, jotka mainitaan joko asianomaiselle viranomaiselle tarkastettavaksi annetussa ja tämän hyväksymässä tai mainitun viranomaisen määräämässä tariffissa;
d) saa ainoastaan asianomaisen viranomaisen suostumuksella ja ottamalla huomioon voimassa olevan lainsäädännön määräämät ehdot välittää työntekijöille paikkoja ulkomaille tai ottaa työntekijöitä ulkomailta.

6 artikla

1 artiklan 1 b) momentissa tarkoitetuilla maksullisilla työnvälitystoimistoilla, jotka eivät tavoittele voittoa,
a) tulee olla asianomaisen viranomaisen myöntämä toimilupa ja on ne alistettava tämän viranomaisen valvonnan alaisiksi;
b) ne eivät saa ottaa suurempaa korvausta kuin sen, mikä on mainittu joko asianomaiselle viranomaiselle tarkastettavaksi annetussa ja tämän hyväksymässä tai mainitun viranomaisen määräämässä tariffissa, jolloin on tarkasti otettu huomioon aiheutuneet kulut; sekä
c) saavat ainoastaan asianomaisen viranomaisen suostumuksella ja ottamalla huomioon voimassa olevan lainsäädännön määräämät ehdot välittää työntekijöille paikkoja ulkomaille tai ottaa työntekijöitä ulkomailta.

7 artikla

Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vakuuttuakseen siitä, että maksuttomat työnvälitystoimistot harjoittavat toimintaansa korvauksetta.

8 artikla

On säädettävä sopivia rangaistuksia, joihin kuuluu tarpeen vaatiessa sopimuksen edellyttämän toimiluvan tai suostumuksen peruutus, sopimuksen tämän osan määräysten rikkomisesta tai niiden määräysten rikkomisesta, joilla sopimus pannaan täytäntöön.

9 artikla

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan edellyttämien vuosiraporttien tulee sisältää kaikki välttämättömät tiedot 3 artiklan nojalla myönnetyistä poikkeuksista, ja aivan erityisesti tietoja niiden toimistojen lukumäärästä ja toiminnan laajuudesta, joille on myönnetty poikkeuksia, syistä, joiden perusteella on myönnetty poikkeuksia sekä toimenpiteistä, joihin asianomainen viranomainen on ryhtynyt valvoakseen k.o. toimistojen toimintaa.

III osa
Maksullisten työnvälitystoimistojen säännösteleminen

10 artikla

1 artiklan 1 a) momentissa tarkoitetut voittoa tavoittelevat maksullisen työnvälitystoimistot
a) on asetettava asianomaisen viranomaisen valvonnan alaisiksi;
b) niillä tulee olla vuodeksi myönnetty toimilupa, jonka asianomainen viranomainen voi uudistaa harkintansa mukaan;

c) saavat ottaa vain sellaisia maksuja ja kuluja, jotka mainitaan joko asianomaiselle viranomaiselle tarkastettavaksi annetussa ja tämän hyväksymässä tariffissa tai mainitun viranomaisen määräämässä tariffissa;
d) saavat ainoastaan asianomaisen viranomaisen suostumuksella ja ottamalla huomioon voimassa olevan lainsäädännön määräämät ehdot välittää työntekijöille paikkoja ulkomaille tai ottaa työntekijöitä ulkomailta.

11 artikla

1 artiklan 1 b) momentissa tarkoitetuilla maksullisilla työnvälitystoimistoilla, jotka eivät tavoittele voittoa,
a) tulee olla asianomaisen viranomaisen myöntämä toimilupa ja on ne asetettava tämän viranomaisen valvonnan alaisiksi;
b) ne eivät saa ottaa suurempaa korvausta kuin sen, mikä on mainittu joko asianomaiselle viranomaiselle tarkastettavaksi annetussa ja tämän hyväksymässä tai mainitun viranomaisen määräämässä tariffissa, jolloin on tarkasti otettu huomioon aiheutuneet kulut; sekä
c) saavat ainoastaan asianomaisen viranomaisen suostumuksella ja ottamalla huomioon voimassa olevan lainsäädännön määräämät ehdot välittää työntekijöille paikkoja ulkomaille tai hankkia työntekijöitä ulkomailta.

12 artikla

Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vakuuttuakseen siitä, että maksuttomat työnvälitystoimistot harjoittavat toimintaansa korvauksetta.

13 artikla

On säädettävä sopivia rangaistuksia, joihin kuuluu tarpeen vaatiessa sopimuksen edellyttämän toimiluvan tai suostumuksen peruutus, sopimuksen tämän osan määräysten rikkomisesta tai niiden määräysten rikkomisesta, joilla sopimus pannaan täytäntöön.

14 artikla

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan edellyttämien vuosiraporttien tulee sisältää kaikki välttämättömät tiedot niistä toimenpiteistä, joihin asianomainen viranomainen on ryhtynyt valvoakseen maksullisten työnvälitystoimistojen toimintaa, voittoa tavoittelevat toimistot niihin erikoisesti luettuina.

IV osa
Erinäisiä määräyksiä

15 artikla

1. Kun jäsenvaltion alueeseen kuuluu laajoja seutuja, joissa väestön harvalukuisuuden tai niiden kehitystilan johdosta asianomainen viranomainen pitää mahdottomana soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä, voi se vapauttaa mainitut alueet sopimuksen soveltamisesta joko yleensä tai sopiviksi katsominsa poikkeuksin joidenkin laitosten tai joidenkin töiden osalta.

2. Jokaisen jäsenvaltion tulee ensimmäisessä vuosiraportissaan tämän sopimuksen soveltamisesta ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti kukin alue, johon nähden se aikoo vedota tämän artiklan määräyksiin ja syyt, joiden vuoksi se aikoo vedota näihin määräyksiin; mikään jäsenvaltio ei sen jälkeen voi vedota tämän artiklan määräyksiin, paitsi mitä tulee alueisiin, jotka se täten on ilmoittanut.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka vetoaa tämän artiklan määräyksiin, tulee ilmoittaa seuraavissa vuosiraporteissaan ne alueet, joihin nähden se luopuu oikeudesta vedota mainittuihin poikkeusmääräyksiin.

* * *

V osa
Loppuartiklat

16, 17, 20 - 25 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

18 - 19 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 97

Muuttavat työntekijät (muutettu, 1949)

Voimaantulopäivä 22.1.1952.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 19/1951.

1 artikla

Kukin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu antamaan Kansainvälisen työtoimiston ja jokaisen muun jäsenvaltion käytettäväksi niiden sitä pyytäessä:
a) tietoja maastamuuttoa ja maahanmuuttoa koskevasta kansallisesta politiikasta ja lainsäädännöstä;
b) tietoja niistä erikoismääräyksistä, jotka koskevat työntekijöiden muuttoliikettä ja heidän työ- ja elinehtojaan;
c) tietoja asianomaisen jäsenvaltion solmimista yleisistä ja erikoisista sopimuksista näiden kysymysten suhteen.

2 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu järjestämään tai huolehtimaan siitä, että järjestetään asianmukainen, maksuton elin muuttavien työntekijöiden avustamiseksi ja varsinkin luotettavien tietojen hankkimiseksi heille.

3 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa ryhtymään kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin maastamuuttoa ja maahanmuuttoa koskevan harhaanjohtavan propagandan ehkäisemiseksi.

2. Tässä tarkoituksessa sen on oltava yhteistyössä, mikäli tarvitaan, muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa.

4 artikla

Jokaisen jäsenvaltion on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin toimivaltansa rajoissa helpottaakseen muuttavien työntekijöiden lähtöä, matkaa ja vastaanottoa.

5 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu toimivaltansa rajoissa huolehtimaan asianmukaisista terveydenhuoltoelimistä, joiden tehtävänä on:
a) varmistautua, mikäli se on tarpeen, sekä lähtö- että saapumishetkellä siitä, että muuttavat työntekijät ja ne heidän perheenjäsenistään, jotka ovat saaneet seurata heitä tai tulla heidän luokseen, ovat tyydyttävässä terveydentilassa;
b) huolehtia siitä, että muuttavat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä saavat riittävää lääkärinhoitoa ja että heillä on hyvät terveydenhoidolliset olot heidän lähtiessään, matkustaessaan ja saapuessaan määrämaahan.

6 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu kohtelemaan, tekemättä eroa kansallisuuteen, rotuun, uskontoon tai sukupuoleen nähden, sen rajojen sisällä laillisesti asuvia maahanmuuttaneita työntekijöitä yhtä edullisesti kuin omia kansalaisiaan, mitä tulee seuraaviin seikkoihin:
a) mikäli näistä asioista määrätään lainsäädännössä tai mikäli ne riippuvat hallintoviranomaisista:
(i) palkkaan, siihen luettuna perhelisät, milloin ne ovat osa palkasta, työaikaan, ylityöhön, maksullisiin lomiin, kotityötä koskevaan säännöstelyyn, työhönpääsyikään, oppilas- ja ammattikasvatukseen sekä naisten ja nuorten henkilöiden työhön;
(ii) liittymiseen ammatillisiin järjestöihin ja työehtosopimuksiin sisältyvien etujen hyväksikäyttöön;

(iii) asunto-oloihin;
b) sosiaaliseen turvaan (s.o. lain säännöksiin, jotka koskevat työtapaturmia, ammattitauteja, äitiyttä, sairautta, vanhuutta ja kuolemaa, työttömyyttä ja perheen huoltoa sekä jokaista muuta riskiä, jolta sosiaalinen turvajärjestelmä suojelee kansallisen lainsäädännön mukaisesti) kuitenkin seuraavin varauksin:
(i) että ryhdytään asiamukaisiin toimiin hankittujen oikeuksien tai parhaillaan hankittavina olevien oikeuksien säilyttämiseksi;
(ii) että maahanmuuttomaan kansalliseen lainsäädäntöön sisällytetään erityisiä säännöksiä yksinomaan julkisista varoista maksettavista avustuksista tai osittaisista avustuksista sekä niille henkilöille maksettavista avustuksista, jotka eivät täytä niitä maksuehtoja, jotka vaaditaan lainmukaisen eläkkeen myöntämiseksi;
c) työstä aiheutuviin veroihin ja maksuihin, jotka kannetaan työntekijän työsuhteen perusteella;
d) oikeudellisiin menetelmiin, jotka koskevat tässä sopimuksessa mainittuja asioita.

2. Milloin on kysymys liittovaltiosta, on tämän artiklan määräyksiä sovellettava sikäli kuin niistä asioista, joita ne koskevat, säädetään liittovaltion laissa tai kuin mainitut asiat on alistettu liittovaltion hallintoviranomaisille. Kunkin jäsenvaltion tulee määrätä, missä määrin ja millä ehdoilla näitä määräyksiä sovelletaan asioihin, joista säädetään osavaltioiden, provinssien ja kantonien lainsäädännössä tai jotka on alistettu niiden hallintoviranomaisille. Jäsenvaltion on ilmoitettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan, missä määrin tässä artiklassa mainituista asioista säädetään liittovaltion lainsäädännössä tai missä määrin ne on alistettu liittovaltion hallintoviranomaisille. Mitä tulee osavaltioiden, provinssien tai kantonien lainsäädännössä säädettyihin asioihin tai asioihin, jotka on alistettu niiden hallintoviranomaisille, jäsenvaltion on toimittava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 7 b) momentissa säädettyjen määräysten mukaisesti.

7 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu siihen, että sen työnvälitys ja sen muut siirtolaisuudesta huolehtivat elimet toimivat, milloin siihen on aihetta, yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden vastaavien elinten kanssa.

2. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu siihen, että sen julkisen työnvälityksen suorittamat palvelukset eivät aiheuta kuluja muuttaville työntekijöille.

8 artikla

1. Muuttavaa työntekijää, joka on saanut luvan olla pysyvästi maassa ja hänen perheensä jäseniä, jotka ovat saaneet luvan seurata häntä tai tulla hänen luokseen, ei voida lähettää takaisin heidän kotimaahansa tai maahan, mistä he ovat muuttaneet, paitsi jos he haluavat sitä tai jos asianomaista jäsenvaltiota sitovissa sopimuksissa niin määrätään, sen vuoksi että muuttava työntekijä ei voi harjoittaa ammattiaan sairauden tai tapaturman tähden edellytettynä, että sairaus tai tapaturma on sattunut hänen saapumisensa jälkeen.

2. Kun muuttavat työntekijät saapuessaan maahanmuuttomaahan saavat luvan jäädä sinne pysyvästi, voi tämän maan asianomainen viranomainen määrätä, että tämän artiklan 1 momentin määräykset tulevat voimaan vasta kohtuullisen määräajan kuluttua, mikä missään tapauksessa ei saa ylittää viittä vuotta luettuna tällaisten siirtolaisten vastaanottopäivästä.

9 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, sitoutuu sallimaan, ottaen huomioon kansallisessa lainsäädännössä määrätyt, valuutan maastavientiä ja maahantuontia koskevat rajoitukset, muuttavan työntekijän haluaman ansioiden ja säästöjen siirron.

10 artikla

Siinä tapauksessa, että yhden jäsenvaltion alueelta toisen jäsenvaltion alueelle muuttavien siirtolaisten määrä on huomattava, kysymyksessä olevien alueiden asianomaisten viranomaisten tulee solmia, milloin on tarpeen tai toivottavaa, sopimuksia niiden yhteistä etua koskevien kysymysten järjestämiseksi, joita saattaa ilmaantua sovellettaessa tämän sopimuksen määräyksiä.

11 artikla

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanalla "muuttava työntekijä" henkilöä, joka muuttaa maasta toiseen maahan työskennelläkseen siellä toisen palveluksessa; se tarkoittaa jokaista henkilöä, joka on päästetty maahan asianmukaisessa järjestyksessä muuttavana työntekijänä.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) rajaseudun työntekijöihin;
b) vapaan ammatin harjoittajiin ja taiteilijoihin heidän saapuessaan maahan lyhyeksi ajaksi; eikä
c) merimiehiin.

* * *

12 artikla: Ratifioinnit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

13 artikla: Voimaantulo: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

14 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi ratifiointiinsa liitetyllä selityksellä jättää ratifioinnin ulkopuolelle jonkin tai kaikki sopimuksen liitteistä.

2. Tällaisen selityksen sisältämät varaukset huomioon otettuina liitteiden määräyksillä on oleva sama vaikutus kuin sopimuksen määräyksillä.

3. Kukin jäsenvaltio, joka antaa sellaisen selityksen, voi myöhemmin lähettämällä uuden selityksen ilmoittaa pääjohtajalle hyväksyvänsä jonkin tai kaikki tiedonannossa mainitut liitteet; niin pian kuin pääjohtaja on rekisteröinyt sellaisen ilmoituksen, sanottujen liitteiden määräykset tulevat voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden.

4. Niin kauan kuin tämän artiklan 1 momentin mukaisesti laadittu selitys on voimassa johonkin liitteeseen nähden, jäsenvaltio voi ilmoittaa olevansa halukas hyväksymään tämän liitteen suosituksen veroisena.

15 - 16 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

17 artikla,

1 - 2 kohdat: Irtisanomista koskevat tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

3. Niin kauan kuin tämä sopimus voidaan sanoa irti edellisten momenttien määräysten mukaisesti, voi jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimus on voimassa ja joka ei sano sitä irti, lähettää milloin tahansa pääjohtajalle selityksen, jolla se sanoo irti ainoastaan jonkin sanotun sopimuksen liitteistä.

4. Tämän sopimuksen, sen kaikkien liitteiden tai jonkin liitteen irtisanominen älköön vaikuttako sen tai niiden muuttavalle työntekijälle tai hänen perheensä jäsenille myöntämiin oikeuksiin, mikäli hän on muuttanut maahan sinä aikana, jolloin sopimus tai liite oli voimassa alueeseen nähden, missä esitetään kysymys näiden oikeuksien jatkuvasta voimassaolosta.

18 - 21 artiklat: Ratifioinneista ilmoittaminen, tiedotus Yhdistyneille Kansakunnille, uudistamistarpeen tutkinta ja sopimuksen muuttamisen vaikutus: tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

22 artikla

1. Kansainvälinen työkonferenssi voi jokaisella istuntokaudella, jonka päiväjärjestykseen kysymys on otettu, hyväksyä kahden kolmanneksen enemmistöllä yhden tai useampien tämän sopimuksen liitteiden muutetun tekstin.

2 Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, tulee vuoden kuluessa tai poikkeuksellisissa olosuhteissa kahdeksantoista kuukauden kuluessa konferenssin istuntokauden

päättymisestä lukien saattaa siten muutettu teksti asianomaisen valtioelimen tai asianomaisten valtioelinten käsiteltäväksi lain antamista tai muunlaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

3. Tämä teksti tulee voimaan jokaiseen jäsenvaltioon nähden, johon nähden tämä sopimus on voimassa, niin pian kuin tämä jäsenvaltio on lähettänyt Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle selityksen, jossa se ilmoittaa hyväksyneensä muutetun tekstin.

4. Sen päivän jälkeen, jolloin konferenssi on hyväksynyt liitteen muutetun tekstin, voivat jäsenvaltiot hyväksyä ainoastaan muutetun tekstin.

23 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

I LIITE

Niiden muuttavien työntekijöiden työhönhankkiminen, työnvälitys ja työehdot, joita ei ole hankittu työhön hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti

1 artikla

Tätä liitettä sovelletaan niihin muuttaviin työntekijöihin, joita ei ole hankittu työhön hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti.

2 artikla

Tässä liitteessä tarkoitetaan:
a) sanalla "työhönhankkiminen":
i) jollakin alueella olevan henkilön ottamista toisella alueella olevan työnantajan työhön;
ii) sitoumusta hankkia jollakin alueella olevalle henkilölle työpaikka jollakin toisella alueella sekä toimenpiteisiin ryhtymistä i) ja ii) kohdissa tarkoitettujen toimintojen johdosta, niihin luettuna siirtolaisten etsintä ja valinta sekä heidän lähtönsä valmistelu.
b) sanalla "maahantuominen" kaikkia toimenpiteitä, jotka koskevat edellä olevan a) kohdan mukaisesti työhön hankittujen henkilöiden maahantulon tai -pääsyn turvaamista tai helpottamista jollekin alueelle;
c) sanalla "työnvälitys" kaikkia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata tai helpottaa edellä olevan b) kohdan mukaisesti maahan tuotujen henkilöiden työnsaantia.

3 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa ja jonka lainsäädännössä sallitaan työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä tarkoittavat toimenpiteet sellaisina kuin ne on määritelty 2 artiklassa, tulee säännöstellä tämän artiklan määräysten mukaisesti ne mainituista toiminnoista, jotka sallitaan sen lainsäädännössä.

2. Ottaen huomioon seuraavassa kohdassa olevat määräykset työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä saavat suorittaa vain:
a) sen alueen julkiset työnvälitystoimistot tai muut viralliset elimet, jossa toiminta tapahtuu;
b) muun alueen kuin sen, missä toiminta tapahtuu, julkiset elimet, jotka ovat oikeutettuja suorittamaan näitä toimintoja viimeksi mainitulla alueella asianomaisten hallitusten solmiman sopimuksen nojalla;
c) jokainen kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettu elin.

3. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä tai molemminpuolisessa sopimuksessa sallitaan, voi työhönhankkimista, maahantuomista ja paikanvälitystä suorittaa:
a) työnantaja tai hänen palveluksessaan oleva ja hänen nimissään toimiva henkilö, sillä ehdolla, että asianomainen viranomainen hyväksyy ja valvoo tätä toimintaa, mikäli se on tarpeellista muuttavan työntekijän edun kannalta;
b) yksityinen toimisto, mikäli sen alueen asianomainen viranomainen, missä toiminnan on määrä tapahtua, on myöntänyt ennakolta luvan tähän toimintaan ja silloinkin vain niissä tapauksissa ja niillä ehdoilla kuin määrätään:
i) tämän alueen lainsäädännössä tai

ii) sopimuksessa, jonka ovat solmineet toisaalta maastamuuttomaan asianomainen viranomainen tai kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettu elin ja toisaalta maahanmuuttomaan asianomainen viranomainen.

4. Sen alueen asianomaisen viranomaisen, missä toimitukset suoritetaan, tulee valvoa niiden henkilöiden ja elinten toimintaa, joille on myönnetty toimilupa 3b) momentin mukaan, lukuun ottamatta kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettua elintä, jonka asema määräytyy jatkuvasti mainitun asiakirjan määräysten mukaisesti tai tämän elimen ja asianomaisen viranomaisen solmimalla sopimuksella.

5. Tämän artiklan määräysten ei saa katsoa oikeuttavan muuta henkilöä tai elintä kuin maahanmuuttomaan asianomaista viranomaista antamaan lupaa muuttavalle työntekijälle päästä jäsenvaltion alueelle.

4 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä liite on voimassa, sitoutuu huolehtimaan siitä, että julkisen työnvälityksen suorittama, muuttavien työntekijöiden työhönhankkimista, maahantuontia ja työnvälitystä koskeva toiminta on maksuton.

5 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä liite on voimassa ja joka on perustanut järjestelmän niiden työsopimusten valvomiseksi, jotka tehdään työnantajan tai hänen nimessään toimivan henkilön ja toisaalta muuttavan työntekijän välillä, sitoutuu vaatimaan:
a) että yksi kappale työsopimusta annetaan muuttavalle työntekijälle ennen hänen lähtöään tai, mikäli asianomaiset hallitukset niin sopivat, vastaanottokeskuksessa hänen saapuessaan maahanmuuttomaan alueelle;
b) että sopimus sisältää määräyksiä, joissa ilmoitetaan työehdot ja varsinkin muuttavalle työntekijälle tarjottu palkka;
c) että muuttava työntekijä saa kirjallisesti ennen lähtöä häntä henkilökohtaisesti koskevan tai hänen ryhmäänsä koskevan asiakirjan välityksellä tietoja niistä yleisistä elin- ja työehdoista, joiden alaiseksi hän joutuu maahanmuuttomaan alueella.

2. Siinä tapauksessa, että työsopimuksen kappale annetaan muuttavalle työntekijälle hänen saapuessaan maahanmuuttomaan alueelle, hänen tulee ennen lähtöään saada kirjallisesti häntä henkilökohtaisesti koskevan tai hänen ryhmäänsä koskevan asiakirjan välityksellä tietoja siitä ammattialasta, jolle hänet on otettu työhön ja muista työehdoista, varsinkin hänelle taatusta minimipalkasta.

3. Asianomainen viranomainen ryhtyköön tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta edellisissä kohdissa olevia määräyksiä noudatetaan ja että sopivia seuraamuksia tuomitaan niitä rikottaessa.

6 artikla

Sopimuksen 4 artiklan edellyttämiin toimenpiteisiin tulee sisältyä milloin on asianmukaista:
a) hallinnollisten muodollisuuksien yksinkertaistaminen;
b) tulkkipalvelun järjestäminen;
c) tarpeellinen avustaminen alkuvaiheessa, kun muuttavat työntekijät ja ne heidän perheenjäsenensä, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, asettuvat asumaan;
d) muuttavien työntekijöiden ja niiden perheenjäsenten, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, huollon turvaaminen matkan kestäessä ja varsinkin laivamatkan aikana.

7 artikla

1. Milloin jonkun jäsenvaltion alueelta toisen jäsenvaltion alueelle muuttavien työntekijöiden lukumäärä on riittävän suuri, kyseessä olevien alueiden asianomaisten viranomaisten tulee solmia, milloin se on tarpeen tai suotavaa, sopimuksia niiden yhteistä etua koskevien kysymysten järjestämiseksi, joita saattaa ilmaantua sovellettaessa tämän liitteen määräyksiä.

2. Milloin jäsenvaltioissa on voimassa järjestelmä työsopimusten valvomiseksi, on mainituissa sopimuksissa ilmoitettava menettelytavat, joiden avulla taataan, että työnantaja täyttää hänelle sopimuksen mukaan kuuluvat velvollisuudet.

8 artikla

Jokainen henkilö, joka edistää salaista tai laitonta maahanmuuttoa, on siitä asianmukaisesti rangaistava.

II LIITE

Niiden muuttavien työntekijöiden työhönhankkiminen, työnvälitys ja työehdot, jotka on hankittu työhön hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti

1 artikla

Tätä liitettä sovelletaan niihin muuttaviin työntekijöihin, jotka on hankittu työhön hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti.

2 artikla

Tässä liitteessä tarkoitetaan

a) sanalla "työhönhankkiminen":

i) jollakin alueella olevan henkilön ottamista toisella alueella olevan työnantajan työhön hallituksen valvomien joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti;

ii) sitoumusta hankkia jollakin alueella olevalle henkilölle työpaikka jollakin toisella alueella hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen mukaisesti sekä toimenpiteisiin ryhtymistä i) ja ii) kohdissa tarkoitettujen toimintojen johdosta, niihin luettuna siirtolaisten etsintä ja valinta sekä heidän lähtönsä valmistelu;

b) sanalla "maahantuominen" kaikkia toimenpiteitä, jotka koskevat niiden henkilöiden maahantulon tai -pääsyn helpottamista tai turvaamista jollekin alueelle, jotka on hankittu työhön edelläolevan a) kohdan mukaisesti hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen nojalla;

c) sanalla "työnvälitys" kaikkia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata tai helpottaa niiden henkilöiden työnsaantia, jotka on tuotu maahan edelläolevan b) kohdan mukaisesti hallituksen valvomien, joukkomuuttoja koskevien järjestelyjen nojalla.

3 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa ja jonka lainsäädännössä sallitaan työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä tarkoittavat toimenpiteet sellaisina kuin ne on määritelty 2 artiklassa, tulee säännöstellä tämän artiklan määräysten mukaisesti ne mainituista toiminnoista, jotka sallitaan sen lainsäädännössä.

2. Ottaen huomioon seuraavassa kohdassa olevat määräykset työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä saavat suorittaa vain:

a) sen alueen julkiset työnvälitystoimistot tai muut viralliset elimet, jossa toiminta tapahtuu;

b) muun alueen kuin sen missä toiminta tapahtuu, julkiset elimet, jotka ovat oikeutettuja suorittamaan näitä toimintoja viimeksi mainitulla alueella asianomaisten hallitusten solmiman sopimuksen nojalla;

c) jokainen kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettu elin.

3. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä tai molemminpuolisessa sopimuksessa sallitaan ja sillä ehdolla, että asianomainen viranomainen hyväksyy ja valvoo toimintaa, mikäli se on tarpeen muuttavan työntekijän edun kannalta, voi työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä suorittaa:

a) työnantaja tai hänen palveluksessaan oleva ja hänen nimissään toimiva henkilö;

b) yksityinen toimisto.

4. Lupa suorittaa työhönhankkimista, maahantuomista ja työnvälitystä on ennakolta haettava sen alueen asianomaiselta viranomaiselta, missä tämän toiminnan on määrä tapahtua, niissä tapauksissa ja sillä tavalla kuin määrätään

a) tämän alueen lainsäädännössä tai

b) sopimuksessa, jonka ovat solmineet toisaalta maastamuuttomaan asianomainen viranomainen tai kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettu elin ja toisaalta maahanmuuttomaan asianomainen viranomainen.

5. Sen alueen asianomaisen viranomaisen, missä toimitukset suoritetaan, tulee asianomaisten viranomaisten solmiman sopimuksen mukaisesti valvoa niiden henkilöiden tai elinten toimintaa, joille on myönnetty toimilupa 4 momentin nojalla, lukuun ottamatta kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustettua elintä, jonka asema määräytyy jatkuvasti mainitun asiakirjan määräysten mukaisesti tai tämän elimen ja asianomaisen viranomaisen solmimalla sopimuksella.

6. Maahanmuuttomaan asianomaisen viranomaisen tulee todeta, ennen kuin se myöntää luvan tuoda muuttavia työntekijöitä alueelleen, eikö alueella ole jo tarpeellista lukumäärää työntekijöitä kysymyksessä olevaan työhön.

7. Tämän artiklan määräysten ei saa katsoa oikeuttavan muuta henkilöä tai elintä kuin maahanmuuttomaan asianomaista viranomaista antamaan lupaa muuttavalle työntekijälle päästä jäsenvaltion alueelle.

4 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä liite on voimassa, sitoutuu huolehtimaan siitä, että julkisen työnvälityksen suorittama, muuttavien työntekijöiden työhönhankkimista, maahantuontia ja työnvälitystä koskeva toiminta on maksuton.

2. Työhönhankkimisesta, maahantuonnista ja työnvälityksestä johtuvat hallintokustannukset eivät saa joutua muuttavan työntekijän maksettaviksi.

5 artikla

Milloin muuttavien työntekijöiden joukkokuljetus maasta toiseen edellyttää kuljetusta kolmannen maan läpi, on läpikulkumaan asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä läpikulkua jouduttaviin toimenpiteisiin, jotta vältettäisiin myöhästymiset ja hallinnolliset vaikeudet.

6 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä liite on voimassa ja joka on perustanut järjestelmän niiden työsopimusten valvomiseksi, jotka solmitaan työnantajan tai hänen nimissään toimivan henkilön ja muuttavan työntekijän kesken, sitoutuu vaatimaan:
a) että yksi kappale työsopimusta annetaan muuttavalle työntekijälle ennen hänen lähtöään tai, mikäli asianomaiset hallitukset niin sopivat, vastaanottokeskuksessa hänen saapuessaan maahanmuuttomaan alueelle;
b) että sopimus sisältää määräyksiä, joissa ilmoitetaan työehdot ja varsinkin muuttavalle työntekijälle tarjottu palkka;
c) että muuttava työntekijä saa kirjallisesti ennen lähtöään häntä henkilökohtaisesti koskevan tai hänen ryhmäänsä koskevan asiakirjan välityksellä tietoja niistä yleisistä elin- ja työehdoista, joiden alaiseksi hän joutuu maahanmuuttomaan alueella.

2. Siinä tapauksessa, että työsopimuksen kappale annetaan muuttavalle työntekijälle hänen saapuessaan maahanmuuttomaan alueelle, hänen tulee ennen lähtöään saada kirjallisesti häntä henkilökohtaisesti koskevan tai hänen ryhmäänsä koskevan asiakirjan välityksellä tietoja siitä ammattialasta, jolle hänet on otettu työhön, ja muista työehdoista, varsinkin hänelle taatusta minimipalkasta.

3. Asianomainen viranomainen ryhtyköön tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta edellisissä kohdissa olevia määräyksiä noudatetaan ja että sopivia seuraamuksia tuomitaan niitä rikottaessa.

7 artikla

Sopimuksen 4 artiklan edellyttämiin toimenpiteisiin tulee sisältyä, milloin on asianmukaista:
a) hallinnollisten muodollisuuksien yksinkertaistaminen;
b) tulkkipalvelun järjestäminen;

c) tarpeellinen avustaminen alkuvaiheessa, kun muuttavat työntekijät ja ne heidän perheenjäsenensä, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, asettuvat asumaan;
d) muuttavien työntekijöiden ja niiden perheenjäsenten, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, huollon turvaaminen matkan kestäessä ja varsinkin laivamatkan aikana; sekä
e) lupa myydä ja kuljettaa mukana sellaisten muuttavien työntekijöiden omaisuus, jotka ovat saaneet luvan asettua pysyvästi maahan.

8 artikla

Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin avustaakseen muuttavia työntekijöitä alkuvaiheen aikana heidän työsuhteitaan koskevien kysymysten selvittämisessä; jos on hyödyksi, voidaan näihin toimenpiteisiin ryhtyä yhteistyössä hyväksyttyjen vapaaehtoisten järjestöjen kanssa.

9 artikla

Jos tämän liitteen 3 artiklan määräysten mukaisesti jonkun jäsenvaltion alueelle tuotu muuttava työntekijä ei jostakin syystä, josta hän ei ole vastuussa, saa sitä työtä, jota varten hänet on työhön hankittu, eikä muuta sopivaa työtä, eivät kustannukset työntekijän ja niiden perheenjäsenten, jotka ovat saaneet luvan seurata häntä tai tulla hänen luokseen, matkasta, niihin luettuna hallinnolliset maksut, matka- ja ylläpitokulut lopulliseen määräpaikkaan sekä taloustavaroiden kuljetuskustannukset, saa joutua muuttavan työntekijän maksettaviksi.

10 artikla

Jos maahanmuuttomaan asianomainen viranomainen katsoo työn, jota varten muuttava työntekijä on työhön hankittu, tämän liitteen 3 artiklan nojalla, olevan sopimattoman, tulee tämän viranomaisen ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin avustaakseen sanottua muuttavaa työntekijää sellaisen sopivan työpaikan etsimisessä, joka ei haittaa kansallisten työntekijöiden etuja; sen tulee ryhtyä toimenpiteisiin turvatakseen muuttavan työntekijän toimeentulon tämän odottaessa sopivaa työtä tai hänen paluunsa seudulle, missä hänet on hankittu työhön, jos muuttava työntekijä on samaa mieltä tai on suostunut palaamaan sieltä näissä olosuhteissa silloin kun hänet on hankittu työhön, tai hänen asettumisensa asumaan johonkin toiseen paikkaan.

11 artikla

Jos muuttava työntekijä, joka on pakolainen tai pakkosiirretty, ei puuttuvien työmahdollisuuksien takia voi saada työtä maahanmuuttomaassa, johon hän on tullut tämän liitteen 3 artiklan mukaisesti, tulee tämän alueen viranomaisen tehdä kaikkensa, jotta hän voisi saada sopivan työpaikan, joka ei tuota haittaa maan omille työntekijöille, ja ryhtyä toimenpiteisiin turvatakseen hänen toimeentulonsa sinä aikana, jolloin hän odottaa sijoittamistaan sopivaan työhön tai siirtämistään jollekin toiselle paikkakunnalle.

12 artikla

1. Näiden maiden asianomaisten viranomaisten, joita asia koskee, tulee solmia sopimuksia niiden yhteistä etua koskevien kysymysten järjestämiseksi, joita saattaa ilmaantua sovellettaessa tämän liitteen määräyksiä.

2. Milloin jäsenvaltioissa on voimassa järjestelmä työsopimusten valvomiseksi, on mainituissa sopimuksissa ilmoitettava menettelytavat, joiden avulla taataan, että työnantaja täyttää hänelle sopimuksen mukaan kuuluvat velvollisuudet.

3. Näissä sopimuksissa on määrättävä, milloin on asianmukaista, yhteistoiminta, joka koskee muuttaville työntekijöille annettavaa apua heidän työolojaan koskevien kysymysten järjestämiseksi 8 artiklan nojalla, toisaalta maastamuuttomaan asianomaisen viranomaisen tai kansainvälisen asiakirjan määräysten mukaisesti perustetun järjestön ja toisaalta maahanmuuttomaan asianomaisen viranomaisen kesken.

13 artikla

Jokainen henkilö, joka edistää salaista tai laitonta maahanmuuttoa, on siitä asianmukaisesti rangaistava.

III LIITE

Muuttavien työntekijöiden henkilökohtaisten tavaroiden, työkalujen ja varusteiden maahantuonti

1 artikla

1. Työhön hankittujen muuttavien työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, henkilökohtaisten tavaroiden tulee olla tullivapaat mainittujen henkilöiden saapuessa maahanmuuttomaahan.

2. Muuttaville työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, kuuluvien, mukana kannettavien käsityökalujen ja varastoiden, jotka ovat sellaisia, joita työntekijöillä on tavallisesti ammattinsa harjoittamista varten, tulee olla tullivapaat mainittujen henkilöiden saapuessa maahanmuuttoalueelle edellytettynä, että maahantuontihetkellä voidaan osoittaa kysymyksessä olevien työkalujen ja varusteiden todella olevan heidän omaisuuttaan tai heidän hallinnassaan, että ne ovat olleet huomattavan ajan heidän hallinnassaan ja käytössään ja että ne ovat tarkoitetut heidän käytettävikseen heidän harjoittaessaan ammattiaan.

2 artikla

1. Muuttavien työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, henkilökohtaisten tavaroiden tulee olla tullivapaat mainittujen henkilöiden palatessa kotimaahansa, jos he ovat edelleen tämän maan kansalaisia.

2. Muuttaville työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen, jotka ovat saaneet luvan seurata heitä tai tulla heidän luokseen, kuuluvien, mukana kannettavien käsityökalujen ja varusteiden, jotka ovat sellaisia, joita työntekijöillä on tavallisesti ammattinsa harjoittamista varten, tulee olla tullivapaat mainittujen henkilöiden saapuessa kotimaahansa, jos he ovat edelleen tämän maan kansalaisia edellytettynä, että maahantuontihetkellä voidaan osoittaa kysymyksessä olevien työkalujen ja varusteiden todella olevan heidän omaisuuttaan tai heidän hallinnassaan, että ne ovat olleet huomattavan ajan heidän hallinnassaan ja käytössään ja että ne ovat tarkoitetut heidän käytettävikseen heidän harjoittaessaan ammattiaan.

YLEISSOPIMUS NRO 98

Järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltaminen (1949)

Voimaantulopäivä 18.7.1951.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1951.
Hallituksen esitys 19/1951.
Säädöskokoelma 627/1951.
Sopimussarja 32/1951.

1 artikla

1. Työntekijöiden tulee saada tyydyttävää suojelua kaikelta ammatillista järjestäytymistä vastaan kohdistuvalta toiminnalta, kun on kysymys heidän työsuhteistaan.

2. Sellaista suojelua on varsinkin annettava, milloin on kysymys toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on:
a) asettaa työntekijän työnsaannin ehdoksi, että hän ei liity ammatilliseen järjestöön tai että hän eroaa ammatillisesta järjestöstä, johon hän kuuluu;
b) erottaa työntekijä tai tuottaa hänelle muulla tavoin vahinkoa sen johdosta, että hän kuuluu ammatilliseen järjestöön tai osallistuu järjestön toimintaan työajan ulkopuolella tai, työnantajan suostumuksella, työaikana.

2 artikla

1. Työntekijöiden ja työnantajien järjestöjen on saatava tyydyttävää suojelua kaikelta joko suoraan vastapuolen tai sen asiamiesten tai jäsenten taholta tapahtuvalta sekaantumiselta järjestöjen perustamiseen, toimintaan tai hallintoon.

2. Erityisesti on katsottava asioihin sekaantumiseksi tämän artiklan mielessä toimenpiteet, joilla koetetaan edistää työnantajain tai työnantajajärjestöjen vaikutusvallan alaisten työntekijäjärjestöjen perustamista tai tukea työntekijäjärjestöjä rahallisesti tai muulla tavoin tarkoituksella saattaa nämä järjestöt työnantajien tai työnantajajärjestöjen valvonnan alaisiksi.

3 artikla

Jos on tarpeellista, on perustettava kansallisten olosuhteiden mukaisia elimiä turvaamaan edellisissä artikloissa määritellyn järjestäytymisoikeuden loukkaamattomuus.

4 artikla

Jos on tarpeellista, on ryhdyttävä kansallisten olosuhteiden mukaisiin toimenpiteisiin, jotta suositeltaisiin ja edistettäisiin niiden menettelytapojen kaikenpuolista kehittämistä ja käyttämistä, jotka koskevat työnantajien tai työnantajajärjestöjen sekä toisaalta työntekijäin järjestöjen välillä käytäviä vapaaehtoisia työehtosopimusneuvotteluja työehtojen järjestämiseksi.

5 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, missä määrin tämän sopimuksen määräämiä takeita on sovellettava puolustusvoimiin ja poliisiin.

2. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 8 momentissa lausutun periaatteen mukaisesti sen seikan, että jokin jäsenvaltio ratifioi tämän sopimuksen, ei saa katsoa vaikuttavan mihinkään voimassa olevaan lakiin, tuomioon, tapaan tai sopimukseen, joiden nojalla puolustusvoimiin ja poliisiin kuuluvilla on tämän sopimuksen määräämät takeet.

6 artikla

Tämä sopimus ei koske valtion virkamiehiä eikä sitä voida millään tavoin tulkita siten, että se rajoittaa heidän oikeuksiaan tai vahingoittaa heidän asemaansa.

* * *

7, 8, 11 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).
9 - 10 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 99

Maatalouden minimipalkkojen määräämismenetelmä (1951)

Voimaantulopäivä 23.8.1953.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 104/1952.

1 artikla

1. Kukin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu luomaan asianmukaisen menetelmän maatalousyrityksissä sekä maatalouteen liittyvissä ammateissa työskentelevien työntekijöiden minimipalkkojen määräämiseksi tai pitämään sellaisen voimassa.

2. Kukin jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi määrätä, kuultuaan asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, ne yritykset, ammatit sekä henkilöryhmät, joihin on sovellettava edellisessä momentissa mainittua minimipalkkojen määräämismenetelmää.

3. Asianomainen viranomainen voi vapauttaa tämän sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisesta ne henkilöryhmät, joihin näitä määräyksiä ei voida soveltaa heidän työehtonsa takia, kuten maanviljelijän työssä olevat oman perheen jäsenet.

2 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa voidaan sallia minimipalkan maksaminen osaksi luontoisetuina, milloin tämä maksutapa on yleisesti käytännössä tai on toivottava.

2. Milloin minimipalkan maksaminen osaksi luontoisetuina on sallittua, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotta
a) luontaissuoritukset vastaavat työntekijän ja hänen perheensä henkilökohtaista etua ja tarvetta;
b) näille suorituksille määrätty arvo on oikea ja kohtuullinen.

3 artikla

1. Kukin tämän sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi ottaen huomioon seuraavissa momenteissa määrätyt ehdot vapaasti päättää minimipalkkojen määräämismenetelmän luonteesta ja muodosta sekä sen soveltamisesta.

2. Ennen kuin päätös tehdään, on asia ensin perusteellisesti tutkittava asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, sekä tällä alalla ammattinsa tai toimintansa vuoksi erityisen pätevyyden omaavien henkilöiden kanssa, joiden mielipiteen kuulemista asianomainen viranomainen pitää tarkoituksenmukaisena.

3. Asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden tulee osallistua minimipalkkojen määräämiseen tai on heidän kanssaan neuvoteltava tahi heitä kuultava sillä tavalla ja siinä laajuudessa kuin maan lainsäädännössä määrätään, mutta joka tapauksessa ehdottoman tasa-arvoisuuden pohjalla.

4. Vahvistettujen minimipalkkamäärien tulee olla asianomaisia työnantajia ja työntekijöitä sitovia eikä niitä saada alittaa.

5. Asianomainen viranomainen voi, milloin on tarpeen, myöntää yksityistapauksissa poikkeuksia minimipalkkamääristä, jotta vältettäisiin fyysillisesti tai henkisesti vajaakykyisten työntekijöiden työnsaantimahdollisuuksien väheneminen.

4 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden tietoon saatetaan voimassa olevat minimipalkkamäärät, ja etteivät todellisuudessa maksetut palkat alita sovellettavia minimipalkkamääriä; näihin toimenpiteisiin

tulee sisältyä ne tarpeelliset valvonta- ja tarkastustoimenpiteet sekä rangaistusseuraamukset, jotka parhaiten soveltuvat asianomaisen maan maatalouden olosuhteisiin.

2. Työntekijällä, johon nähden minimipalkat ovat voimassa ja jonka palkka on ollut näitä palkkamääriä alempi, tulee olla oikeus oikeusteitse tai muuta sopivaa menettelyä käyttäen kansallisessa lainsäädännössä määrättävän ajan kuluessa periä hänelle kuuluva rahamäärä.

5 artikla

Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee vuosittain lähettää Kansainväliselle työtoimistolle yleisselostus, jossa ilmoitetaan tämän menetelmän soveltamistavat sekä tulokset. Tähän selostukseen tulee sisältyä yleisluontoisia tietoja tämän säännöstelyn soveltamisalaan kuuluvien työntekijöiden ammateista ja likimääräisistä lukumääristä, vahvistetuista minimipalkkamääristä ja muista minimipalkkoja koskevista tärkeimmistä toimenpiteistä.

* * *

6, 7, 10 - 15 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

8 - 9 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 100

Samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettava sama palkka (1951)

Voimaantulopäivä 23.5.1953.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1963.
Hallituksen esitykset 104/1952 ja 47/1962.
Säädöskokoelma 128/1963.
Sopimussarja 9/1963.

1 artikla

Tässä sopimuksessa
a) sanonta "palkka" tarkoittaa varsinaista pohja- tai vähimmäispalkkaa sekä kaikkia muita palkkaetuja, jotka työnantaja suoraan tai välillisesti suorittaa työntekijälle työsuhteen perusteella joko rahana tai luontoisetuina;
b) sanonta "sama palkka samanarvoisesta työstä miehille ja naisille" tarkoittaa palkkaperusteita, jotka on määrätty ilman työntekijän sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää.

2 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion tulee voimassaolevan palkkojenmääräämismenetelmän mukaisella tavalla edistää ja, siinä määrin kuin tämä menetelmä sallii, turvata samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavan saman palkan periaatteen soveltaminen kaikkiin työntekijöihin.

2. Tätä periaatetta voidaan soveltaa:
a) kansallisella lainsäädännöllä;
b) lainsäädännössä määrätyllä tai tunnustetulla palkanmääräämisjärjestelmällä;
c) työnantajien ja työntekijöiden välisillä työehtosopimuksilla; tai
d) yhdistämällä a-c kohdissa mainittuja soveltamistapoja.

3 artikla

1. Mikäli siten voidaan helpottaa tämän sopimuksen täytäntöönpanemista, on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotka edistävät työtehtävien objektiivista arvostusta suoritettavana olevan työn perusteella.

2. Tässä arvostuksessa käytettävistä menetelmistä saavat päättää palkkaperusteiden määräämisestä vastuussa olevat viranomaiset tai, milloin sellaiset perusteet määrätään työehtosopimuksissa, näiden sopimusten osapuolet.

3. Palkkaeroja, jotka vastaavat, työntekijän sukupuolta huomioon ottamatta, tällaisen objektiivisen arvostuksen perusteella todettuja eroavuuksia suoritettavana olevassa työssä, ei ole pidettävä samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavan saman palkan periaatteen vastaisina.

4 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi olla sopivalla tavalla yhteistyössä asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

* * *

5, 6, 9 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

7 - 8 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 101

Maatalouden palkalliset lomat (1952)

Voimaantulopäivä 24.7.1954. Yleissopimus muutettiin vuonna 1970 yleissopimuksella nro 132.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitykset 130/1953 ja 39/1954.

1 artikla

Maataloudellisissa yrityksissä sekä niihin liittyvissä ammateissa työskenteleville työntekijöille on annettava palkallinen vuosiloma heidän oltuaan määräajan yhtäjaksoisesti saman työnantajan palveluksessa.

2 artikla

1. Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi vapaasti määrätä tavasta, jolla maatalouden palkalliset lomat myönnetään.

2. Maatalouden palkallisten lomien myöntäminen voidaan turvata, milloin niin sopii, työehtosopimuksella tai voidaan säännösten antaminen niistä uskoa erityisille elimille.

3. Kun maatalouden palkallisten lomien myöntämistapa sallii,
a) on ennakolta perusteellisesti kuultava asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, sekä muita, työalansa tai toimintansa perusteella asiassa erityisen pätevyyden omaavia henkilöitä, joiden kuulemista asianomainen viranomainen pitää tarkoituksenmukaisena;
b) on asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden osallistuttava palkallisia lomia koskevan säännöstön laadintaan tai on heitä kuultava tai tulee heillä olla oikeus esittää mielipiteensä sillä tavoin ja siinä laajuudessa kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään, mutta joka tapauksessa ehdottoman tasavertaisuuden pohjalla.

3 artikla

Yhtäjaksoisen palvelusajan minimikausi ja palkallisen vuosiloman minimipituus on määrättävä kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksella, välimiespäätöksellä tai erityisten elinten toimesta, joille on uskottu maatalouden palkallisten lomien säännöstely, tai jollain muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla.

4 artikla

1. Jäsenvaltiolla, joka ratifioi tämän sopimuksen, tulee olla oikeus määrätä sen jälkeen, kun se on kuullut asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, mihin 1 artiklassa tarkoitettuihin yrityksiin, ammatteihin ja henkilöryhmiin sopimuksen määräyksiä sovelletaan.

2. Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi vapauttaa sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisesta ne henkilöryhmät, joihin nähden näitä määräyksiä ei voida soveltaa heidän työolosuhteidensa vuoksi, kuten maanviljelijän perheen jäsenet, jotka ovat hänen palveluksessaan.

5 artikla

Kun on tarkoituksenmukaista, on maatalouden palkallisten lomien säännöstelyä koskevan, voimassa olevan menetelmän mukaisesti määrättävä:
a) edullisempi kohtelu nuoriin työntekijöihin nähden, ammattioppilaat mukaan luettuina, milloin aikuisille työntekijöille myönnettyjä palkallisia vuosilomia ei pidetä riittävinä nuorille työntekijöille;
b) palkallisen vuosiloman piteneminen palvelusajan pituuden mukaan;
c) suhteellisesti lyhyempi loma tai sen korvaaminen rahassa, jos työntekijän yhtäjaksoisen työkauden pituus ei oikeuta häntä vaatimaan palkallista vuosilomaa, mutta ylittää voimassa olevan menettelyn mukaisesti määrätyn minimikauden;

d) että viralliset ja tavanmukaiset juhlapäivät, viikkolevot sekä etenkin sairauden tai tapaturman aiheuttamat tilapäiset työnkeskeytykset jätetään huomioonottamatta voimassaolevan menetelmän määrittelemissä rajoissa myönnettäessä palkallista vuosilomaa.

6 artikla

Palkallinen vuosiloma voidaan jakaa useampiin osiin sellaisten rajojen puitteissa, jotka määritellään kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välimiespäätöksessä tahi joista erityiset maatalouden palkallisten lomien säännöstelyelimet määräävät tai jotka määritellään muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla.

7 artikla

1. Jokaisen henkilön, joka ottaa lomaa tämän sopimuksen nojalla, on saatava koko loma-ajalta palkkaa, joka ei saa alittaa hänen tavallista palkkaansa tai sellaista palkkaa, joka on määrätty tämän artiklan 2 ja 3 momenttien mukaan.

2. Loma-ajalta maksettava palkka on laskettava sillä tavalla kuin määrätään kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa, välimiespäätöksessä tai niiden erityisten elinten toimesta, joiden asiana on maatalouden palkallisten lomien säännöstely, tai muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla.

3. Milloin lomaa ottavan henkilön palkkaan sisältyy luontoissuorituksia, voidaan näiden luontoissuoritusten arvo maksaa hänelle rahassa loma-ajalta.

8 artikla

Sopimusta, joka tarkoittaa palkallisen vuosiloma-oikeuden jättämistä käyttämättä tai luopumista mainitusta lomasta, on pidettävä mitättömänä.

9 artikla

Henkilön, joka erotetaan ilman omaa syytään ennen kuin hän on pitänyt hänelle kuuluvan loman, tulee saada jokaisesta hänelle tämän sopimuksen nojalla kuuluvasta lomapäivästä 7 artiklassa määrätty palkka.

10 artikla

Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu ylläpitämään tai varmistautumaan siitä, että sopivaa tarkastus- ja valvontajärjestelmää sopimuksen määräysten soveltamiseksi ylläpidetään.

11 artikla

Jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on vuosittain lähetettävä Kansainväliselle työtoimistolle yleisselostus, josta käy ilmi, millä tavoin sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön. Tämän selostuksen tulee sisältää suppeita tietoja säännöstelyn piiriin kuuluvien työntekijöiden ammateista, ryhmistä ja likimääräisistä luvuista, myönnettyjen lomien pituudesta ja, tarvittaessa, tärkeimmistä maatalouden palkallisia lomia koskevista toimenpiteistä.

* * *

12, 13, 16 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

14 - 15 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 102

Sosiaaliturvan vähimmäistaso (1952)

Voimaantulopäivä 27.4.1955.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitykset 130/1953 ja 39/1954.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

1. Tässä sopimuksessa tarkoittavat käsitteet:
a) ”määrätty” kansallisessa lainsäädännössä tai sen nojalla määrättyä;
b) ”asuinpaikka” vakinaista oleskelua jäsenvaltion alueella, ja käsite ”asukas” henkilöä, joka vakinaisesti oleskelee jäsenvaltion alueella;
c) ”vaimo” aviovaimoa, jota hänen miehensä huoltaa;
d) ”leski” naista, jonka huoltajana hänen miehensä oli kuolemansa hetkellä;
e) ”lapsi” lasta, jonka ikä on alempi kuin oppivelvollisuuden päättymisikä tai alle 15 vuotta sen mukaan kuin siitä määrätään;
f) ”odotusaika” sitä ajanjaksoa jona maksut on suoritettu tai jona työssäolo tai oleskelu jatkuu tai jotakin näiden ajanjaksojen yhdistelmää sen mukaan kuin siitä määrätään.

2. Artikloissa 10, 34 ja 49 mainittu ”etu” tarkoittaa joko välitöntä etua hoidon muodossa tai välillistä etua korvauksena asianomaisen henkilön kuluista.

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, tulee
a) soveltaa:
(i) l osaa;
(ii) vähintään kolmea II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX ja X osista siten, että niihin kuuluu ainakin yksi osista IV, V, VI, IX ja X;
(iii) vastaavia XI, XII ja XIII osien määräyksiä;
(iv) XIV osaa; sekä
b) määritellä ratifioinnissaan, mitkä osista II—X ovat sellaisia, joihin nähden se hyväksyy sopimuksen velvoitukset.

3 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka talous ja sairaanhoidolliset mahdollisuudet eivät ole riittävästi kehittyneet, voi, asianomaisten viranomaisten katsoessa sen tarpeelliseksi ja niin pitkäksi aikaa kuin ne pitävät sitä tarpeellisena, kuitenkin enintään 10 vuodeksi, varata ratifiointiinsa liitetyllä selityksellä itselleen oikeuden seuraavissa artikloissa edellytettyihin tilapäisiin poikkeuksiin: 9 d); 12: 2; 15 d); 18: 2; 21 c); 27 d); 33 b); 34: 3; 41 d); 48 c); 55 d) ja 61 d).

2. Jäsenvaltion, joka on antanut tämän artiklan 1 momentin mukaisen selityksen, tulee tämän sopimuksen soveltamista koskevassa, Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22 artiklan mukaisesti antamassaan vuosiraportissa, ilmoittaa kustakin poikkeuksesta, johon se on varannut itselleen oikeuden:
a) joko että syyt tähän menettelyyn edelleen ovat olemassa;
b) tahi että se määräpäivästä lähtien luopuu käyttämästä hyväkseen oikeutta kysymyksessä olevaan poikkeukseen.

4 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka ratifioi tämän, voi ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy sopimuksen velvoitukset yhden tai useamman sellaisen osan II—X kohdalta, joita se ei ollut jo ratifioitaessa hyväksynyt.

2. Tämän artiklan 1 momentin mukaisia sitoutumisia on pidettävä ratifiointiin liittyvinä osina ja niillä on sama vaikutus siitä päivästä lähtien jona niistä on ilmoitettu.

5 artikla

Kun jäsenvaltion on tämän sopimuksen niiden II—X osien soveltamiseksi, jotka ratifiointi käsittää, järjestettävä turva määrätyille ryhmille, joiden henkilöluku muodostaa vähintään määrätyn prosentin työntekijöistä tai maassa asuvista, tulee jäsenvaltion ennen kuin se sitoutuu soveltamaan jotakin näistä osista varmistautua siitä, että kysymyksessä oleva prosenttimäärä on saavutettu.

6 artikla

Tämän sopimuksen II, III, IV, V, VIII (lääkintöhuollon osalta), IX tai X osien soveltamiseksi jäsenvaltio voi ottaa huomioon sellaisen vakuutuksen antaman turvan, jota ei ole turvattaville henkilöille järjestetty pakolliseksi lainsäädännöllä, mutta joka

a) on julkisten viranomaisten valvoma tai työnantajien ja työntekijäin määrättyjen normien mukaan yhdessä hoitama;

b) käsittäisi oleellisen osan niistä henkilöistä, joiden ansio ei ylitä ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillista työtä tekevän henkilön ansiota; sekä

c) täyttää yhdessä turvan muiden esiintyvien muotojen kanssa sopimuksen asianomaiset määräykset.

II osa
Lääkintöhuolto

7 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, on taattava turvaa saaville henkilöille edut jokaisessa ehkäisevää tai parantavaa lääkintöhuoltoa vaativassa tapauksessa, tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

8 artikla

Tässä tarkoitettujen tapahtumain tulee käsittää kaikki sairaustilat syyhyn katsomatta sekä raskaus ja synnytys ja niiden seuraukset.

9 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua

a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä sekä heidän vaimonsa ja lapsensa; tai

b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia kaikista maassa asuvista, niin myös heidän vaimonsa ja lapsensa; tai

c) määrätyt maassa asuvien ryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista maassa asuvista; tai

d) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittivät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä niissä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 työntekijää, sekä heidän vaimonsa ja lapsensa.

10 artikla

1. Etujen tulee käsittää vähintään:

a) sairaustapauksissa:

(i) yleislääkärin antama hoito, siihen luettuna kotikäynnit;

(ii) erikoislääkärien sairaalassa antama hoito sisä- ja ulkopotilaille; sekä sellainen erikoislääkärin hoito, jota on saatavissa sairaalan ulkopuolella;

(iii) tärkeät, lääkärin tai muun päteväksi katsotun sairaanhoitoa harjoittavan henkilön määräämät lääkkeet;

(iv) tarvittaessa sairaalahoito;

b) kysymyksen ollessa raskaudesta, synnytyksestä tai niiden seurauksista:

(i) lääkärin tai tutkinnon suorittaneen kätilön antama hoito ennen synnytystä, synnytyksessä ja synnytyksen jälkeen;

(ii) tarvittaessa sairaalahoito.

2. Edunsaaja tai hänen huoltajansa voidaan velvoittaa osallistumaan sairaustapauksissa saadun lääkintöhoidon kustannuksiin; tätä osallistumista koskevat säännökset on laadittava sellaisiksi, ettei niistä aiheudu taloudellisia vaikeuksia asianomaiselle.

3. Tämän artiklan mukaisesti annetun lääkintöhoidon tarkoituksena tulee olla säilyttää tai palauttaa turvaa saavan henkilön terveys, tahi vahvistaa sitä samoin kuin hänen kykyään tehdä työtä ja huolehtia henkilökohtaisista tarpeistaan.

4. Etujen myöntämisestä vastuussa olevien laitosten ja hallinnollisten viranomaisten tulee sopivaksi katsottavalla tavalla ohjata turvaa saavat henkilöt käyttämään hyväkseen julkisten viranomaisten tai näiden hyväksymien elinten heidän käytettäväkseen järjestämää yleistä lääkintöpalvelua.

11 artikla

10 artiklassa mainitut edut on tässä tarkoitetun tapahtuman sattuessa taattava ainakin sellaisille turvaa saaville henkilöille, jotka joko itse tai joiden huoltajat täyttävät vaatimuksen sellaisesta odotusajasta, jota voidaan pitää tarpeellisena väärinkäytösten välttämiseksi.

12 artikla

1. 10 artiklassa mainitut edut on myönnettävä koko sen ajan, jona tässä tarkoitetun tapahtuman seuraukset jatkuvat, paitsi sairaustapauksessa, jossa etujen antaminen voidaan rajoittaa 26 viikkoon kussakin tapauksessa; kuitenkaan ei tähän kuuluvia muita etuja voida lakkauttaa niin kauan kuin rahakorvausta maksetaan; lisäksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin mainitun aikarajan pidentämiseksi, kun on kysymys määrätyistä sairauksista, joiden tiedetään vaativan pitempiaikaista hoitoa.

2. 3 artiklaan nojautuvan selityksen ollessa voimassa voidaan edun antamisaika rajoittaa 13 viikkoon kussakin tapauksessa.

III osa
Rahasuoritukset sairaustapauksissa

13 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, on taattava turvaa saaville henkilöille sairauskorvaus tämän osan jäljempänä seuraavien artikloiden mukaisesti.

14 artikla

Tässä edellytetty tapahtuma tarkoittaa sairaustilasta johtuvaa ja ansion loppumisen aiheuttavaa työkyvyttömyyttä, sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa lainsäädännössä.

15 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikkien työntekijöiden määrästä; tai
b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia koko asukasluvusta; tai
c) kaikki asukkaat, joiden varat sattuneen tapahtuman aikana eivät ylitä vahvistettua rajaa, joka vastaa sitä, mitä 67 artiklassa määrätään; tai
d) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt työntekijäin ryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä niissä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

16 artikla

1. Kun turva käsittää määrätyt työntekijäin tai ansiotyössä olevan väestön ryhmät, on korvauksena toistuvaissuoritus, joka on laskettu 65 tai 66 artiklan määräysten mukaisesti.

2. Kun turva käsittää kaikki asukkaat, joiden varat sattuneen tapahtuman aikana eivät ylitä vahvistettuja rajoja, on korvauksena toistuvaissuoritus, joka on laskettu 67 artiklan määräysten mukaisesti.

17 artikla

16 artiklassa mainitut edut tässä tarkoitetun tapahtuman sattuessa on taattava ainakin sellaisille turvaa saaville henkilöille, jotka täyttävät vaatimuksen sellaisesta odotusajasta, jota voidaan pitää tarpeellisena väärinkäytösten välttämiseksi.

18 artikla

1. 16 artiklassa mainittu etu on annettava koko sinä aikana, jona tapahtuma jatkuu, kuitenkin niin, että etu voidaan rajoittaa 26 viikkoon kussakin sairaustapauksessa, jolloin korvaus voidaan jättää maksamatta kolmelta ensimmäiseltä päivältä ansion lakkaamisen jälkeen.

2. Milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, edun jatkuminen voidaan rajoittaa:
a) määräajaksi siten, että niiden päivien kokonaisluku, joilta sairausavustusta annetaan yhden vuoden kuluessa, ei jää pienemmäksi kuin saman vuoden aikana turvaa saaneiden henkilöiden keskimääräinen luku kerrottuna kymmenellä;
b) 13 viikkoon kussakin sairaustapauksessa, jolloin korvaus voidaan jättää maksamatta kolmelta ensimmäiseltä päivältä ansion lakkaamisen jälkeen.

IV osa
Työttömyyskorvaus

19 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille työttömyysetu tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

20 artikla

Tässä edellytetyn tapahtuman tulee tarkoittaa kansallisessa lainsäädännössä määriteltyä ansion lakkaamista, jonka on aiheuttanut sopivan työn saannin puuttuminen turvaa saavalta henkilöltä, joka on työkykyinen ja esteetön ryhtymään työhön.

21 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä; tai kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä 67 artiklan määräysten mukaisesti vahvistettua rajaa;
b) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt palkannauttijaryhmät käsittäen vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä niissä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

22 artikla

1. Kun määrätyt työntekijäryhmät saavat turvaa, etuna tulee olla toistuvaissuoritus, joka on laskettu 65 tai 66 artiklan määräysten mukaisesti.

2. Kun turva käsittää kaikki asukkaat, joiden varat eivät tapahtuman sattumisaikana ylitä määrättyjä rajoja, edun tulee olla toistuvaissuoritus, joka on laskettu 67 artiklan määräysten mukaisesti.

23 artikla

22 artiklassa mainitun edun tulee tässä tarkoitetussa tapahtumassa olla taattu ainakin niille henkilöille, jotka täyttävät vaatimuksen sellaisesta odotusajasta, jota voidaan pitää tarpeellisena väärinkäytösten välttämiseksi.

24 artikla

1. 22 artiklassa mainittu etu on annettava koko sinä aikana, jona tapahtuma jatkuu, kuitenkin niin, että edun jatkuminen voidaan rajoittaa:
a) 13 viikkoon 12 kuukauden jakson aikana turvan käsittäessä määrätyt työntekijäryhmät;
b) tahi 26 viikkoon 12 kuukauden jakson aikana turvan käsittäessä kaikki ne asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä määrättyä rajaa.

2. Milloin kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että edun jatkumisen pituus vaihtelee maksukauden pituuden tai aikaisemmin määrättynä ajanjaksona saatujen etujen mukaan, on 1 momentin a) kohdan määräykset katsottava täytetyiksi, jos edun antamisajan keskimääräinen pituus on ainakin 13 viikkoa 12 kuukauden jakson aikana.

3. Etua ei tarvitse antaa omavastuuajalta (karenssiajalta), joka käsittää seitsemän ensimmäistä päivää kustakin ansion puuttumiskaudesta, jolloin työttömyyspäivät ennen ja jälkeen sellaisen tilapäisen työssäolon, joka pituudeltaan ei ylitä määrättyä ajanjaksoa, luetaan samaan ansion puuttumiskauteen.

4. Kun on kysymys kausityöntekijöistä, edun antamisajan pituus ja omavastuuaika voidaan sovittaa heidän työolojensa mukaiseksi.

V osa
Vanhuusedut

25 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille vanhuusetu tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

26 artikla

1. Tässä tarkoitettu tapahtuma on määrätyn ikärajan ylittäminen.

2. Määrätty ikäraja ei saa ylittää 65 vuotta tai sellaista korkeampaa ikää, jonka asianomaiset viranomaiset voivat määrätä ottamalla asianmukaisesti huomioon kysymyksessä olevan maan iäkkäämpien henkilöiden työkyky.

3. Kansallisella lainsäädännöllä voidaan määrätä etu lakkautettavaksi, jos siihen muuten oikeutettu henkilö harjoittaa jotakin ansiotoimintaa, tai, mikäli etu perustuu suoritettuihin maksuihin, pienennettäväksi, jos edunsaajan ansio ylittää vahvistetun perusmäärän sekä, milloin se ei perustu suoritettuihin maksuihin, alennettavaksi jos edunsaajan työansio tai muut varat tahi molemmat yhteensä ylittävät vahvistetun määrän.

27 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia työntekijäin kokonaismäärästä; tai
b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia kaikista asukkaista; tai
c) kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä 67 artiklan mukaisesti vahvistettua rajaa; tai
d) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt palkannauttijaryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä sellaisissa teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

28 artikla

Etuna tulee olla toistuvaissuoritus, joka on laskettu
a) 65 tai 66 artiklan määräysten mukaisesti kun turva käsittää määrätyt ryhmät työntekijöistä tai ansiotyössä olevasta väestöstä;
b) 67 artiklan määräysten mukaisesti kun turva käsittää kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä vahvistettua rajaa.

29 artikla

1. 28 artiklassa mainittu etu on tässä tarkoitetussa tapahtumassa taattava ainakin:
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen tapahtumaa täyttää annettujen määräysten mukaisesti vaatimuksen odotusajasta, käsittäen joko 30 maksu- tai työssäolovuotta tahi 20 asumisvuotta; tai
b) milloin turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat, turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt vaatimuksen määrätystä maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisten elinvuosiensa aikana on suoritettu määrätty keskimääräinen luku vuotuismaksuja.

2. Milloin 1 momentissa mainitun edun myöntämisen ehtona on maksusuoritusten tai työssäolon minimikausi, alennettu etu on taattava ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen tapahtumaa annettujen määräysten mukaisesti on täyttänyt vaatimuksen 15 maksuvuoden tahi 15 työssäolovuoden odotusajasta; tai
b) milloin turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat, turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt vaatimuksen määrätystä maksusuoritusten odotusajasta ja jonka hyväksi on hänen työkykyisten elinvuosiensa aikana suoritettu puolet siitä määrätystä vuosimaksujen keskimääräisestä luvusta, jota tarkoitetaan tämän artiklan 1 b) momentissa.

3. Tämän artiklan 1 momentin määräykset katsotaan täytetyiksi kun etu, joka on laskettu XI osan mukaisesti, mutta käyttämällä 10 yksikköä pienempää prosenttilukua, kuin miksi ilmoitetaan sanottuun osaan liitetyssä taulukossa kysymyksessä olevan edunsaajatyypin kohdalla, taataan ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt annettujen määräysten mukaisesti vaatimuksen joko 10 vuoden maksu- tai työssäolokaudesta tahi 5 vuoden asumiskaudesta.

4. XI osaan käytetyssä taulukossa ilmoitettua prosenttilukua voidaan suhteellisesti alentaa, milloin odotusaika on pidempi kuin 10 mutta lyhyempi kuin 30 maksu- tai työssäolovuotta. Odotusajan ollessa pitempi kuin 15 vuotta, on alennettu etu myönnettävä tämän artiklan 2 momentin mukaan.

5. Milloin tämän artiklan 1, 3 tai 4 momentissa mainitun edun myöntämisen ehtona on maksusuoritusten tai työssäolon minimikausi, on alennettu etu määrätyillä ehdoilla annettava turvaa saavalle henkilölle, joka yksinomaan korkean ikänsä vuoksi ei ole sopimuksen tämän osan soveltamista koskevien määräysten tullessa voimaan voinut täyttää tämän artiklan 2 momentin mukaisesti määrättyjä ehtoja, mikäli tämän artiklan 1, 3 tai 4 momentin määräysten mukaista etua ei myönnetä sellaiselle henkilölle vasta normaali-ikää korkeammassa iässä.

30 artikla

28 ja 29 artiklassa mainitut edut on annettava tässä tarkoitetun tapahtuman koko ajaksi.

VI osa
Edut työtapaturma- ja ammattitautitapauksissa

31 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille etujen myöntäminen työtapaturma- tai ammattitautitapauksissa tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

32 artikla

Tässä tarkoitettuun tapahtumaan tulee sisältyä seuraavat tapaukset, milloin ne aiheutuvat työtapaturmista tai määrätyistä ammattitaudeista:
a) sairaustila;
b) työkyvyttömyys, joka johtuu sairaustilasta ja aiheuttaa ansion lakkaamisen, niin kuin se määritellään kansallisessa lainsäädännössä;
c) todennäköisesti pysyvä ansiokyvyn täydellinen menetys tai määrätyn asteen ylittävä osittainen menetys, tai vastaava fyysillisen kunnon menetys;
d) lesken tai lasten menettämä huolto perheenhuoltajan kuoleman johdosta; lesken oikeus etuun voidaan määrätä riippuvaksi siitä, että kansallisen lainsäädännön mukaiset edellytykset ovat olemassa olettamukselle hänen kyvyttömyydestään huolehtia toimeentulostaan.

33 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä, näihin lukien, milloin on kysymyksessä perheenhuoltajan kuoleman johdosta annettava etu, myös heidän vaimonsa ja lapsensa; tai
b) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä sellaisissa teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee

vähintään 20 henkilöä, heihin lukien, milloin kysymyksessä on perheenhuoltajan kuoleman johdosta annettava etu, myös heidän vaimonsa ja lapsensa.

34 artikla

1. Sairaustilan sattuessa etuna tulee olla tämän artiklan 2 ja 3 momentissa määritelty lääkintöhuolto.

2. Lääkintöhuoltoon tulee kuulua:
a) yleislääkärin ja erikoislääkärin sairaalassa ja sen ulkopuolella oleville antama hoito, kotikäynnit mukaan luettuina;
b) hampaiden hoito;
c) sairaanhoitajan joko kotona tai sairaalassa tahi muussa lääkintölaitoksessa antama hoito;
d) huolto sairaalassa, toipilaskodissa, parantolassa tahi muussa lääkintölaitoksessa;
e) hammashoitoon liittyvät apteekki- ja muut lääkintö- tai kirurgiset tarvikkeet, niihin luettuina proteesit ja niiden kunnossapito sekä silmälasit;
f) lääkärin tai hammaslääkärin valvonnassa tapahtuva hoito, jota antavat muut laillisesti tunnustetut lääkintöhuollon harjoittajat.

3. Milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, lääkintöhuollon tulee käsittää ainakin:
a) yleislääkärin antama hoito, kotikäynnit mukaan luettuina;
b) erikoislääkärin sairaalassa antama hoito siellä ja ulkopuolella oleville potilaille sekä sellainen erikoislääkärin hoito, joka voidaan antaa sairaalan ulkopuolella;
c) tärkeimpien apteekkitavarain hankkiminen lääkärin tai muun pätevän ammattihenkilön määräyksestä; sekä
d) hoito sairaalassa, milloin se on tarpeen.

4. Edellisten momenttien mukaisesti annetun lääkintöhuollon tulee pyrkiä säilyttämään turvaa saavan henkilön terveys, palauttamaan se tai edistämään sitä samoin kuin hänen kykyään tehdä työtä ja huolehtia henkilökohtaisista tarpeistaan.

35 artikla

1. Hallinnollisten viranomaisten tai laitosten, jotka vastaavat lääkintöhuollon hallinnosta, tulee olla yhteistyössä, milloin se on mahdollista, yleisten ammatillisesta kuntouttamisesta huolehtivien elinten kanssa työkyvyltään heikentyneiden henkilöiden sijoittamiseksi sopivaan työhön.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan oikeuttaa mainitut viranomaiset tai laitokset ryhtymään toimenpiteisiin työkyvyltään heikentyneiden henkilöiden kouluttamiseksi uuteen ammattiin.

36 artikla

1. Työkyvyttömyyden, todennäköisesti pysyvän ansiokyvyn täydellisen menetyksen, tai vastaavan fyysillisen kunnon menetyksen tai perheenhuoltajan kuoleman sattuessa etuna on toistuvaissuoritus, joka on laskettu 65 artiklan tai 66 artiklan määräysten mukaisesti.

2. Todennäköisesti pysyvän ansiokyvyn osittaisen menetyksen tai vastaavan fyysillisen kunnon menetyksen sattuessa etuna on, milloin sitä on annettava, toistuvaissuoritus, joka on määrätty sopivassa suhteessa etuun, mikä annetaan kysymyksen ollessa täydellisestä ansiokyvyn tai vastaavasta fyysillisen kunnon menetyksestä.

3. Toistuvaissuoritukset voidaan vaihtaa kertakaikkiseen kokonaissummaan,
a) kun työkyky on vain lievästi alentunut, tai
b) kun asianomainen viranomainen harkitsee kokonaissumman tulevan käytetyksi sopivalla tavalla.

37 artikla

34 ja 36 artiklassa mainitun edun tulee tässä tarkoitetussa tapauksessa olla taattu ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka oli työntekijänä työssä jäsenvaltion alueella tapaturman tai sairastumisen sattuessa ja, jos kysymyksessä on perheenhuoltajan kuolemasta johtuva toistuvaissuoritus, tämän leskelle ja lapsille.

38 artikla

34 ja 36 artiklassa mainittu etu on myönnettävä sattuneen tapahtuman koko ajaksi paitsi työkyvyttömyyden ollessa kysymyksessä, jolloin etu voidaan jättää antamatta kolmelta ensimmäiseltä päivältä kussakin ansionmenetystapauksessa.

VII osa
Perhe-edut

39 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, on taattava turvaa saaville henkilöille perhe-etu tämän osan seuraavien artiklain mukaisesti.

40 artikla

Tässä tarkoitettu tapahtuma on velvollisuus huoltaa lapsia annettujen määräysten mukaisesti.

41 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä; tai
b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia kaikista asukkaista; tai
c) kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä vahvistettua rajaa;
d) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

42 artikla

Etuna tulee olla
a) jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt vaatimuksen määrätystä odotusajasta, toistuvaissuoritus; tai
b) ravinnon, vaatteiden, asunnon, lomanvieton tai kotiavun järjestäminen lapsille tai lapsia silmälläpitäen; tai
c) kohdat a) ja b) yhdistettyinä.

43 artikla

42 artiklassa mainittu etu on taattava ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka määrätyn ajanjakson kuluessa on täyttänyt vaatimuksen odotusajasta, mikä voi olla joko kolme kuukautta kestävä maksu- tai työssäolokausi tahi yksi asumisvuosi, sen mukaan kuin siitä määrätään.

44 artikla

42 artiklan mukaan turvaa saaville henkilöille myönnettyjen etujen kokonaisarvon tulee vastata
a) 3 prosenttia aikuisen miespuolisen tavallisen työläisen palkasta, joka määrätään 66 artiklan säännösten mukaisesti, kerrottuna kaikkien turvaa saavien henkilöiden lasten kokonaismäärällä; tai
b) 15 prosenttia yllämainitusta palkasta, kerrottuna kaikkien asukkaiden lasten kokonaismäärällä.

45 artikla

Kun etuna on toistuvaissuoritus, se on myönnettävä tapahtuman koko ajaksi.

VIII osa
Äitiysedut

46 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille äitiysedut tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

47 artikla

Tässä tarkoitettu tapahtuma on raskaus, synnytys ja niiden seuraukset sekä niistä johtuva ansion lakkaaminen, niin kuin se määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

48 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) kaikki naiset määrätyissä työntekijäryhmissä, jotka yhteensä käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä, sekä lääkintöetuja annettaessa äitiystapauksissa myös näihin ryhmiin kuuluvien miesten vaimot; tai
b) kaikki naiset määrätyissä ansiotyössä olevissa väestöryhmissä, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia kaikista asukkaista, ja lääkintöetuja annettaessa äitiystapauksissa näihin ryhmiin kuuluvien miesten vaimot; tai
c) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, kaikki naiset määrätyissä työntekijäryhmissä, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä sellaisissa teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä, sekä lääkintöetuja annettaessa äitiystapauksissa näihin ryhmiin kuuluvien miesten vaimot.

49 artikla

1. Kysymyksen ollessa raskaudesta, synnytyksestä ja niiden seurauksista, lääkintöetujen tulee käsittää äitiystapauksissa tämän artiklan 2 ja 3 momentissa määritelty lääkintöhuolto.

2. Lääkintöhuollon tulee käsittää ainakin:
a) lääkärin tai tutkinnon suorittaneen kätilön ennen synnytystä, sen aikana ja sen jälkeen antama hoito;
b) sairaalahoito, jos se on tarpeen.

3. Tämän artiklan 2 momentissa mainitun lääkintöhuollon tulee pyrkiä säilyttämään ja palauttamaan turvaa saavan naisen terveys tai edistämään sitä niin myös hänen kykyään tehdä työtä ja huolehtia henkilökohtaisista tarpeistaan.

4. Lääkintöetujen järjestämisestä vastuussa olevien laitosten ja hallinnollisten viranomaisten tulee sopivin keinoin ohjata turvaa saavat naiset käyttämään hyväkseen julkisten viranomaisten tai näiden tunnistamien elinten heidän käytettäväkseen asettamaa yleistä lääkintöpalvelua.

50 artikla

Kysymyksen ollessa raskauden, synnytyksen tai niiden seurausten aiheuttamasta ansion lakkaamisesta etuna on toistuvaissuoritus, joka lasketaan 65 tai 66 artiklan määräysten mukaisesti. Toistuvaissuorituksen määrä voi vaihdella suoritusaikana, kunhan sen keskiarvo vastaa mainittujen artiklojen vaatimuksia.

51 artikla

49 ja 50 artiklassa mainitut edut on tässä tarkoitetun tapahtuman sattuessa taattava ainakin jokaiselle turvaa saaviin ryhmiin kuuluvalle naiselle, joka on täyttänyt vaatimuksen väärinkäytösten välttämiseksi tarpeelliseksi katsotusta odotusajasta; 49 artiklassa mainitut edut on samaten taattava turvaa saaviin ryhmiin kuuluvien miesten vaimoille, milloin miehet ovat täyttäneet vaatimuksen sellaisesta odotusajasta.

52 artikla

49 ja 50 artiklassa mainitut edut on myönnettävä tapahtuman koko ajaksi; toistuvaissuoritus voidaan kuitenkin rajoittaa kahteentoista viikkoon, jollei kansallinen lainsäädäntö vaadi tai oikeuta pitempiaikaista työstä poissaoloa, missä tapauksessa korvauksen suoritusta ei voida rajoittaa tätä lyhyempään aikaan.

IX osa
Edut työkyvyttömyystapauksissa

53 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, on taattava turvaa saaville henkilölle työkyvyttömyysedut tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

54 artikla

Tässä tarkoitettu tapahtuma käsittää kyvyttömyyden harjoittaa ammattia määrätyssä laajuudessa, kun on todennäköistä, että tämä kyvyttömyys on pysyväistä; tai kun se jatkuu sairauskorvausten suorittamisen lakattua.

55 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä; tai
b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 20 prosenttia kaikista asukkaista; tai
c) kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä 67 artiklan mukaisesti määrättyä rajaa;
d) milloin 3 artiklaan nojautuva selitys on voimassa, määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

56 artikla

Etuna on toistuvaissuoritus, joka lasketaan seuraavasti:
a) milloin turva käsittää määrätyt työntekijäryhmät tai ansiotyössä olevat väestöryhmät 65 tai 66 artiklan määräysten mukaan;
b) kun turva käsittää kaikki asukkaat, joiden varat tapahtuman sattumisaikana eivät ylitä määrättyä rajaa, 67 artiklan määräysten mukaan.

57 artikla

1. 56 artiklassa mainittu etu on tässä tarkoitetun tapahtuman sattuessa taattava ainakin:
a) turvaa saavalle henkilölle, joka tapahtumaa edeltäneenä aikana on määräysten mukaan täyttänyt vaatimuksen odotusajasta, joka voi olla joko 15 maksu- tai työssäolovuotta tai 10 asumisvuotta;
b) kun turva käsittää periaatteessa kaikki ansiotyössä olevat, turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka hyväksi ennen työkykyisten ikävuosiensa aikana on suoritettu määrätty keskimääräinen luku vuotuismaksuja.

2. Milloin 1 momentissa mainitun edun ehtona on minimikausi maksusuorituksia tai työssäoloa, on alennettu etu taattava ainakin:
a) turvaa saavalle henkilölle, joka tapahtumaa edeltäneenä aikana on määräysten mukaisesti täyttänyt vaatimuksen 5-vuotisesta maksu- tai työssäolokaudesta;
b) kun turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat, turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisinä ikävuosinaan on maksettu puolet siitä keskimääräisestä vuotuismaksujen luvusta, jota tarkoitetaan tämän artiklan 1 momentin b) kohdassa.

3. Tämän artiklan 1 momentin määräykset on katsottava täytetyiksi, kun etu, joka lasketaan XI osan mukaisesti mutta käyttämällä 10 yksikköä alempaa prosenttilukua, kuin mikä on merkitty edunsaajatyypin kohdalla mainittuun osaan liitetyssä taulukossa, taataan ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt määräysten mukaisen vaatimuksen 5 maksu-, työssäolo- tai oleskeluvuodesta.

4. XI osaan liitettyyn taulukkoon merkittyä prosenttilukua voidaan suhteellisesti alentaa, kun sellaisen eläkkeen ehtona oleva odotusaika, joka vastaa alennettua prosenttilukua, käsittää enemmän kuin 5 mutta vähemmän kuin 15 maksu- tai työssäolovuotta. Alennettu etu on annettava tämän artiklan 2 momentin mukaisesti.

58 artikla

56 ja 57 artiklassa mainitut edut on myönnettävä tapahtuman koko ajaksi tai siksi, kunnes ne korvataan vanhuusedulla.

X osa
Jälkeenjääneiden edut

59 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, on taattava turvaa saaville henkilöille edut perheenhuoltajan kuolemantapauksessa tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

60 artikla

1. Tässä tarkoitettu tapahtuma käsittää lesken tai lasten toimeentulon menetyksen, joka johtuu perheenhuoltajan kuolemasta; lesken oikeus edun saamiseen voidaan jättää riippuvaksi siitä, että kansallisen lainsäädännön mukaiset edellytykset ovat olemassa olettamuksella hänen kyvyttömyydestään huolehtia omasta toimeentulostaan.

2. Kansallisella lainsäädännöllä voidaan etu jättää antamatta, jos siihen muuten oikeutettu henkilö tekee tiettyä ansiotyötä, tai maksuihin perustuvaa etua alentaa, milloin edunsaajan työansio ylittää vahvistetun määrän, samoin kuin maksuihin perustumatonta etua alentaa, milloin edunsaajan työansio tai hänen muut varansa tai molemmat yhdessä ylittävät vahvistetun määrän.

61 artikla

Turvaa saavien henkilöiden piiriin tulee kuulua:
a) määrättyihin työntekijäryhmiin kuuluvien perheenhuoltajien vaimot ja lapset, ryhmien käsittäessä vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä;
b) määrättyihin ansiotyössä oleviin väestöryhmiin kuuluvien perheenhuoltajien vaimot ja lapset, ryhmien käsittäessä vähintään 20 prosenttia kaikista asukkaista;
c) kaikki maassa-asuvat lesket ja lapset, jotka ovat menettäneet perheenhuoltajansa ja joiden varat eivät tapahtuman aikana ylitä 67 artiklan mukaisesti määrättyä rajaa;
d) milloin 3 artiklaan nojautuva annettu selitys on voimassa, määrättyihin työntekijäryhmiin kuuluvien perheenhuoltajien vaimot ja lapset ryhmien käsittäessä vähintään 50 prosenttia työntekijöistä niissä teollisuusyrityksissä, joissa työskentelee vähintään 20 henkilöä.

62 artikla

Etuna on toistuvaissuoritus, joka lasketaan seuraavasti:
a) 65 tai 66 artiklan määräysten mukaisesti, milloin turva käsittää työntekijäryhmät tai ansiotyössä olevat väestöryhmät;
b) 67 artiklan määräysten mukaan, milloin turva käsittää kaikki maassa asuvat, joiden varat tapahtuman aikana eivät ylitä määrättyä rajaa.

63 artikla

1. 62 artiklassa mainittu etu on tässä tarkoitetussa tapahtumassa taattava ainakin:
a) turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on määräysten mukaan täyttänyt vaatimuksen odotusajasta, joka voi olla 15 maksu- tai työssäolovuotta tai 10 asumisvuotta;
b) kun turva periaatteessa käsittää kaikkien ansiotyössä olevien vaimot ja lapset, turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on täyttänyt vaatimuksen 3 vuoden maksukaudesta, edellytettynä, että tämän perheenhuoltajan hyväksi on hänen työkykyisten ikävuosiensa aikana suoritettu määrätty keskimääräinen luku vuotuismaksuja.

2. Kun 1 momentissa mainitun edun ehtona on minimikausi maksusuorituksia tai työssäoloa, on alennettu etu taattava ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on täyttänyt määräysten mukaan vaatimuksen 5 vuoden maksu- tai työssäolokaudesta;

b) kun turva periaatteessa käsittää kaikkien ansiotyössä olevien vaimot ja lapset, turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on täyttänyt vaatimuksen 3 vuoden maksukaudesta edellytettynä, että tämän perheenhuoltajan hyväksi on hänen työkykyisinä ikävuosinaan maksettu puolet siitä keskimääräisestä luvusta vuotuismaksuja, jota tarkoitetaan tämän artiklan 1 momentin b) kohdassa.

3. Tämän artiklan 1 momentin määräykset on katsottava täytetyiksi, kun etu, joka lasketaan XI osan mukaisesti mutta 10 yksikköä alemman prosenttiluvun mukaan kuin mikä on merkitty kysymyksessä olevan edunsaajatyypin kohdalla tähän osaan liitettyyn taulukkoon, taataan ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on täyttänyt määräysten mukaisesti vaatimuksen 5 vuoden maksu-, työssäolo- tai asumiskaudesta.

4. XI osaan liitettyyn taulukkoon merkittyä prosenttilukua voidaan suhteellisesti alentaa, milloin alennettua prosenttilukua vastaavan edun ehtona on odotusaika, joka on pitempi kuin 5, mutta lyhyempi kuin 15 maksu- tai työssäolovuotta. Alennettu etu on annettava tämän artiklan 2 momentin mukaan.

5. Jotta lapseton leski, jonka oletetaan olevan kykenemätön huolehtimaan toimeentulostaan, saisi oikeuden jälkeenjääneen etuun, voidaan vaatia, että avioliitto on kestänyt tietyn minimikauden.

64 artikla

62 ja 63 artiklassa mainitut edut on annettava tapahtuman koko ajaksi.

XI osa
Toistuvaissuoritusten laskentanormit

65 artikla

1. Toistuvaissuorituksessa, johon tätä artiklaa sovelletaan, tulee edun määrän, lisättynä tapahtuman aikana maksettavien perheavustusten määrällä, olla sellainen, että se kysymyksessä olevassa tapahtumassa on tähän osaan liittyvässä taulukossa mainitun edunsaajatyypin kohdalla ainakin yhtä suuri kuin taulukkoon merkitty prosentti edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmasta kokonaisansiosta sekä sellaisen turvaa saavan henkilön perheavustusten määrästä, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmat ansiot on laskettava määrättyjen sääntöjen mukaan; milloin turvaa saavat henkilöt tai heidän perheenhuoltajansa on ansion perusteella luokiteltu voidaan aikaisemmat ansiot laskea niiden luokkien perusansion mukaan, joihin he ovat kuuluneet.

3. Edun määrälle tai edun määrää laskettaessa huomioon otettavalle ansiolle voidaan määrätä yläraja edellyttäen, että tämä yläraja määrätään siten, että tämän artiklan 1 momentin määräykset tulevat täytetyiksi, milloin edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisempi ansio on alempi tai sama kuin ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka.

4. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisempi ansio, ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka, etu ja perheavustukset on laskettava samaa aikaperustaa käyttäen.

5. Muiden edunsaajien kohdalta edun on oltava kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuun.

6. Tässä artiklassa tarkoitettu ammattitaitoinen miespuolinen ruumiillisen työn tekijä on:
a) joko asentaja tai sorvaaja muussa kuin sähkökoneita valmistavassa koneteollisuudessa; tai
b) henkilö, jota voidaan pitää tyypillisenä ammattitaitoisena työntekijänä, joka on valittu 7 momentin määräysten mukaan; tai
c) henkilö, jolla on yhtä suuri tai suurempi ansio kuin 75 prosentilla kaikista turvaa saavista henkilöistä, laskettaessa nämä ansiot vuotta tai lyhempää jaksoa kohden sen mukaan kuin siitä määrätään; tai
d) henkilö, jonka ansio on 125 prosenttia kaikkien turvaa saavien henkilöiden keskimääräisestä ansiosta.

7. 6 momentin b) kohdan mukaisena tyypillisenä ammattitaitoisten työntekijäin edustajana on pidettävä henkilöä, joka kuuluu siihen alaryhmään, joka huomioonottaen kulloinkin kysymyksessä olevassa tapahtumassa turvaa saavien henkilöiden tai turvaa saavien henkilöiden perheenhuoltajien lukumäärän

on suurimpana ryhmänä siinä pääryhmässä, joka käsittää suurimman lukumäärän sellaisia ansiotyössä olevia tai perheenhuoltajia. Tätä varten on käytettävä tähän sopimukseen kuuluvassa liitteessä esitettyä Yhdistyneiden Kansakuntien taloudellisen ja sosiaalisen neuvoston 7 istuntokaudella 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kansainvälistä toiminnan laadun mukaista tyyppiluokittelua kaikista elinkeinoelämän aloista, jolloin on otettava huomioon luokitteluun mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

8. Kun edun määrä vaihtelee eri alueilla, voidaan ammattitaitoinen miespuolinen ruumiillisen työn tekijä valita kutakin aluetta varten tämän artiklan 6 ja 7 momenttien mukaisesti.

9. Ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka määrätään normaalia työaikaa vastaavan palkan perusteella, niin kuin se on määrätty työehtosopimuksella, kansallisella lainsäädännöllä tai soveltuvissa tapauksissa sen nojalla, tahi vallitsevan tavan perusteella, jolloin palkkaan lasketaan kalliin ajan lisät, mikäli niitä maksetaan; milloin näin määrätyt palkat vaihtelevat eri alueilla eikä tämän artiklan 8 momenttia sovelleta, on käytettävä keskimääräistä palkkaa.

10. Vanhuuden, työtapaturmien ja ammattitautien (lukuun ottamatta ohimeneviä työkyvyttömyystapauksia), invaliditeetin ja perheenhuoltajan kuoleman vuoksi maksettavien toistuvaissuoritusten määrät on tarkistettava elinkustannusten huomattavista muutoksista aiheutuneiden ansiotasossa tapahtuneiden huomattavien muutosten johdosta.

66 artikla

1. Jokaisessa toistuvaissuorituksessa, johon tätä artiklaa sovelletaan, tulee edun määrän, lisättynä tapahtuman aikana maksettavien perheavustusten määrällä olla sellainen, että se tämän osan liitteenä olevassa taulukossa mainitulle edunsaajatyypille kysymyksessä olevassa tapahtumassa on vähintään sama kuin tähän taulukkoon merkitty prosentti tavallisen miespuolisen työläisen palkan ja sellaiselle turvaa saavalle henkilölle maksettavien perheavustusten yhteismäärästä, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Tavallisen aikuisen miespuolisen palkka, etu ja perheavustukset on laskettava samaa aikaperustaa käyttäen.

3. Toisten edunsaajien kohdalta on edun oltava kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuun.

4. Tässä artiklassa tarkoitettu tavallinen aikuinen miespuolinen työläinen on:
a) joko henkilö, jonka katsotaan tyypillisesti edustavan ammattitaitoa vailla olevaa työläistä koneteollisuudessa, sähkökoneita valmistavaa teollisuutta lukuun ottamatta;
b) tai henkilö, jonka katsotaan tyypillisesti edustavan sellaista ammattitaitoa vailla olevaa työläistä, joka on valittu 5 momentin mukaisesti.

5. Edellisen momentin b) kohdan mukaisena tyypillisenä ammattitaitoa vailla olevana työläisenä on pidettävä henkilöä, joka kuuluu siihen alaryhmään, joka ottaen huomioon kulloinkin kysymykseen tulevan tapahtuman käsittämien miespuolisten ansiotyössä olevien lukumäärän tai turvattujen henkilöiden perheenhuoltajien luvun on suurimpana ryhmänä siinä pääryhmässä, joka käsittää suurimman lukumäärän tällaisia ansiotyössä olevia tai perheenhuoltajia; tätä varten on käytettävä tähän sopimukseen kuuluvassa liitteessä olevaa Yhdistyneiden Kansakuntien taloudellisen ja sosiaalisen neuvoston 7 istuntokaudellaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kansainvälistä toiminnan laadun mukaista tyyppiluokittelua kaikista elinkeinoelämän aloista, jolloin on otettava huomioon luokitteluun mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

6. Kun edun määrä vaihtelee alueellisesti, voidaan tavallinen aikuinen miespuolinen työläinen valita erikseen kutakin aluetta varten tämän artiklan 4 ja 5 momentin mukaisesti.

7. Tavallisen aikuisen miespuolisen työläisen palkka on määrättävä normaalista työajasta maksettavan palkan perusteella, niin kuin se on määrätty työehtosopimuksella tai kansallisella lainsäädännöllä tahi sen nojalla tai vallitsevan tavan perusteella, sisällyttäen siihen kalliinajanlisät, mikäli niitä on; kun näin

määrätty palkka vaihtelee alueellisesti eikä tämän artiklan 6 momenttia sovelleta, on käytettävä keskimääräistä palkkaa.

8. Vanhuuden, työtapaturmien ja ammattitautien (ohimenevää työkyvyttömyyttä lukuun ottamatta), invaliditeetin ja perheenhuoltajan kuoleman johdosta maksettavien toistuvaissuoritusten määrät on tarkistettava elinkustannusten huomattavista muutoksista aiheutuneiden palkkatason huomattavien muutosten yhteydessä.

67 artikla

Toistuvaissuorituksissa, joihin tätä artiklaa sovelletaan:
a) on edun määrä laskettava määrätyn taulukon tai asianomaisen julkisen viranomaisen määrättyjen sääntöjen mukaan vahvistaman taulukon mukaisesti;
b) voidaan sanottua määrää alentaa vain siinä määrin kuin edunsaajan perheen muut varat ylittävät vahvistetut oleelliset määrät tai asianomaisten julkisten viranomaisten määrättyjen sääntöjen mukaan vahvistamat oleelliset määrät;
c) etujen yhteismäärän ja kaikkien muiden varojen, edellä b) kohdassa mainitut oleelliset määrät vähennettyinä, kokonaismäärän on oltava riittävä turvaamaan edunsaajan perheelle terveelliset ja kohtuulliset elämisen ehdot eikä se saa alittaa 66 artiklan määräysten mukaisesti lasketun edun määrää;
d) c) kohdan määräykset on katsottava täytetyiksi, jos tämän sopimuksen kysymykseen tulevan osan mukaan annettujen etujen kokonaismäärä ylittää ainakin 30 prosentilla sen edun kokonaismäärän, joka saataisiin soveltamalla 66 artiklaa sekä seuraavia määräyksiä:
(i) III osan suhteen 27 artiklan b) kohtaa;
(ii) V osan suhteen 27 artiklan b) kohtaa;
(iii) IX osan suhteen 55 artiklan 1) kohtaa;
(iv) X osan suhteen 61 artiklan b) kohtaa.

TAULUKKO (Liite XI osaan)
Toistuvaissuoritukset edunsaajatyypeille

Osa	*Tapahtuma*	*Edunsaajatyyppi*	*Prosentti*
III	Sairaus	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	45
IV	Työttömyys	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	45
V	Vanhuus	Mies, jolla on eläkeiässä oleva vaimo	40
VI	Työtapaturmat ja ammattitaudit:		
	Työkyvyttömyys	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	50
	Invaliditeetti	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	50
	Jälkeenjääneet	Leski, jonka huollettavana on kaksi lasta	40
VIII	Äitiys	Nainen	45
IX	Invaliditeetti	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	40
X	Jälkeenjääneet	Leski, jonka huollettavana on kaksi lasta	40

XII osa
Maassa asuvien toisen maan kansalaisten tasavertainen kohtelu

68 artikla

1. Maassa asuvilla, toisen maan kansalaisilla tulee olla samat oikeudet kuin maan omilla, maassa asuvilla kansalaisilla. Kuitenkin voidaan antaa erityisiä määräyksiä toisen maan kansalaisiin sekä jäsenvaltion alueen ulkopuolella syntyneisiin maan omiin kansalaisiin nähden, kun on kysymys yksinomaan tai pääasiassa julkisista varoista maksettavista eduista tai niiden osista ja siirtymäkauden järjestelmistä.

2. Sosiaaliturvan järjestelmissä, jotka perustuvat ja käsittävät työntekijöitä, tulee turvaa saavilla henkilöillä, ollessaan sellaisen toisen jäsenvaltion kansalaisia, joka on hyväksynyt tämän sopimuksen asianomaisesta osasta johtuvat velvoitukset, olla sanottuun osaan nähden samat oikeudet kuin jäsenvaltion omilla kansalaisilla. Tämän kohdan soveltaminen voidaan kuitenkin tehdä riippuvaksi vastavuoroisuutta edellyttävän bilateraalisen tai multilateraalisen sopimuksen olemassaolosta.

XIII osa
Yhteisiä määräyksiä

69 artikla

Etu, johon turvaa saavalla henkilöllä olisi muuten ollut oikeus jonkin tämän sopimuksen II—X osan mukaisesti, voidaan pidättää siinä laajuudessa kuin määrätään:
a) siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö ei oleskele jäsenvaltion alueella;
b) siksi ajaksi, jona asianomaiselle henkilölle annetaan elatus julkisista varoista tai jonkin sosiaaliturvan laitoksen tai elimen varoista, kuitenkin, jos etu on suurempi kuin tällainen elatus, on erotus annettava edunsaajan huollettavina oleville henkilöille;
c) siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö saa jotakin muuta sosiaaliturvan etua rahasuorituksena, lukuun ottamatta perheavustusta, sekä sinä aikana, jolloin hän saa kolmannelta osapuolelta korvausta samasta tapahtumasta, edellyttäen, että siten pidätetty osa ei ylitä mainittua toista etua tai kolmannen osapuolen maksamaa korvausta;
d) kun asianomainen henkilö on yrittänyt saada edun vilpillisesti;
e) kun asianomainen henkilö on aiheuttanut tapahtuman tekemällään rikoksella;
f) kun asianomainen henkilö tahallisella rikkomuksella on aiheuttanut tapahtuman;
g) aiheellisissa tapauksissa, jolloin asianomainen henkilö jättää hyväkseen käyttämättä hänen käytettävissään olevia lääkintö- tai kuntouttamismahdollisuuksia tai ei noudata tapahtuman sattumisen tai jatkumisen toteamista tai edunsaajan käyttäytymistä koskevia määräyksiä;
h) työttömyysedun ollessa kysymyksessä, kun henkilö jättää käyttämättä hyväkseen hänen käytettävissään olevia työnvälityselimiä;
i) työttömyysedun ollessa kysymyksessä, kun asianomainen henkilö on menettänyt työpaikkansa työriidasta johtuvan työnseisauksen välittömänä seurauksena tai on vapaaehtoisesti ilman pätevää syytä jättänyt työpaikkansa;
j) jälkeenjääneiden eläkkeen ollessa kysymyksessä, siksi ajaksi, jona leski elää yhdessä toisen miehen kanssa tämän vaimona.

70 artikla

1. Jokaisella anojalla tulee olla oikeus valittaa edun epäämisestä tai sen laadusta tai määrästä.

2. Milloin tätä sopimusta sovellettaessa lääkintöhuollon hallinto on uskottu lakia säätävälle elimelle vastuussa olevalle ministeriölle, voidaan tämän artiklan 1 momentissa määrätty valitusoikeus korvata oikeudella saada asianomaisen viranomaisen tutkittavaksi lääkintöhuollon epäämistä tai saadun huollon laatua koskeva valitus.

3. Kun etua koskevan anomuksen ratkaisee sosiaaliturvaa käsittäviä asioita varten perustettu erityinen tuomioistuin, jossa turvaa saavat henkilöt ovat edustettuina, ei valitusoikeus ole tarpeellinen.

71 artikla

1. Kaikkien tämän sopimuksen mukaisesti myönnettyjen etujen kustannukset ja niiden hallintomenot on rahoitettava kollektiivisesti vakuutusmaksuilla tai veroilla tai molemmilla tavoilla, kuitenkin niin, ettei vähävaraisia henkilöitä rasiteta liian ankarasti, ja että myös otetaan huomioon jäsenvaltio ja turvaa saavien henkilöryhmien taloudellinen asema.

2. Turvaa saavien työntekijöiden maksettavien vakuutusmaksujen kokonaismäärä ei saa ylittää 50 prosenttia työntekijöiden, heidän vaimojensa ja lastensa turvaamiseen myönnettyjen rahavarojen kokonaismäärästä. Sen toteamiseksi, onko tämä ehto täytetty, voidaan kaikki ne edut, joita jäsenvaltio tämän sopimuksen mukaisesti myöntää, laskea yhteen, lukuun ottamatta perheavustuksia sekä työtapaturma- ja ammattitautitapahtumista annettavia etuja, mikäli viimemainitut edut hoidetaan erityisenä sosiaalisen turvan alana.

3. Jäsenvaltion on otettava kannettavakseen vastuu etujen asianmukaisesta jakamisesta tämän sopimuksen mukaisesti ja ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin tässä tarkoituksessa; milloin sopii, on jäsenvaltion varmistauduttava siitä, että rahataloudellista tasapainoa koskevat tarpeelliset vakuutusteknilliset tutkimukset ja laskelmat suoritetaan määräajoin ja joka tapauksessa ennen jokaista eduissa, vakuutusmaksuissa tai kysymykseen tulevien tapahtumain rahoittamiseen varatuissa veroissa tapahtuvaa muutosta.

72 artikla

1. Milloin hallintoa ei ole uskottu julkisten viranomaisten valvomalle laitokselle tai lakiasäätävälle elimelle vastuussa olevalle ministeriölle, tulee turvaa saavien henkilöiden edustajien osallistua hallintoon tai olla siinä mukana neuvoa-antavina jäseninä määrätyin ehdoin; kansallisessa lainsäädännössä voidaan myös määrätä työnantajien ja julkisten viranomaisten edustajain osallistumisesta hallintoon.

2. Jäsenvaltion on yleinen vastuu niiden laitosten ja elinten asianmukaisesta hallinnosta, jotka soveltavat tätä sopimusta.

XIV osa
Erinäisiä määräyksiä

73 artikla

Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) tapahtumiin, jotka ovat sattuneet ennen kuin asianomainen tämän sopimuksen osa tuli voimaan kysymyksessä olevaan jäsenvaltioon nähden;
b) niissä tapahtumissa annettaviin etuihin, jotka ovat sattuneet asianomaisen sopimuksen osan tultua voimaan kysymyksessä olevaan jäsenvaltioon nähden, mikäli oikeus näihin etuihin on peräisin sanottua voimaantuloa edeltäneeltä ajalta.

74 artikla

Tämän sopimuksen ei ole katsottava aiheuttavan muutosta mihinkään olemassaolevaan sopimukseen.

75 artikla[1]

Milloin sopimus, jonka konferenssi myöhemmin saattaa hyväksyä ja joka koskee yhtä tai useampaa tässä sopimuksessa käsiteltyä asiaa, niin määrää, lakkaavat ne tämän sopimuksen määräykset, jotka uudessa sopimuksessa erikseen mainitaan, olemasta voimassa uuden sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion osalta siitä päivästä lukien, jolloin uusi sopimus tulee voimaan tähän jäsenvaltioon nähden.

76 artikla

1. Jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on esitettävä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisessa sopimuksen soveltamisesta antamassaan vuosiraportissa:
a) täydelliset tiedot lainsäädännöstä, jolla sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön;
b) muodoltaan mahdollisimman tarkasti Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston suuremman yhtäläisyyden aikaansaamiseksi antamien ohjeiden mukaiset todisteet siitä, että se on täyttänyt seuraavissa kohdissa esitetyt tilastolliset vaatimukset:
(i) artiklat 9 a), b), c) tai d); 15 a), c) tai d); 21 a) tai c); 27 a), b) tai d); 33 a) tai b); 41 a), b) tai d); 48 a), b) tai c); 55 a), b), tai d); 61 a), b) tai d), turvaa saavien henkilöiden lukumäärästä;
(ii) artiklat 44, 65, 66 tai 67, etujen määrästä;
(iii) 18 artiklan 2 a) momentti, sairausavustusten jatkuvuudesta;
(iv) 24 artiklan 2 momentti, työttömyysedun jatkuvaisuudesta;
(v) 71 artiklan 2 momentti, niiden varojen osuudesta, jotka saadaan turvaa saavien työntekijöiden vakuutusmaksuista.

2. Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston puheenjohtajalle sopivin väliajoin, sen mukaisesti kuin hallintoneuvosto siitä päättää, raportteja

[1] 75 artiklan mukaiset määräykset ovat yleissopimuksissa nro 121 (29 artikla), 128 (45 artikla) ja 130 (36 artikla).

lainsäädännöstään ja käytännöstä niiden sopimuksen II-X osien suhteen, joita ei ole mainittu jäsenvaltion ratifioinnissa tai 4 artiklan nojalla myöhemmin tehdyssä ilmoituksessa.

77 artikla

1. Tätä sopimusta ei sovelleta merimiehiin tai merikalastusta harjoittaviin; merimiesten ja merikalastusta harjoittavien kalastajien turvaamista koskevat määräykset on Kansainvälinen työkonferenssi hyväksynyt sopimuksessa, joka koskee merenkulkijoiden sosiaalista turvallisuutta, 1946, ja sopimuksessa joka koskee merenkulkijoiden eläkkeitä, 1946.

2. Jäsenvaltio voi jättää huomioon ottamatta merimiehet ja merikalastusta harjoittavat kalastajat, ansiotyössä olevien tai maassa asuvien lukumäärää määrättäessä, kun lasketaan niiden työntekijäin tai asukkaiden prosenttilukua, jotka saavat turvaa jäsenvaltion ratifioimien osien II-X nojalla.

XV osa
Loppumääräyksiä

* * *

78, 79, 83 - 87 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

80 – 81 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

82 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, voi sanoa sen taikka yhden tai useampia sen II—X osista irti kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus alkuaan tuli voimaan, lähettäen kirjelmän Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, joka rekisteröi sen. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen ja joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenvuotiskauden jälkeen käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeutta, on sidottu uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen jokaisen kymmenvuotiskauden kuluttua sanoa tämän sopimuksen taikka yhden tai useampia sen II—X osista irti tämän artiklan määräämin ehdoin.

LIITE
Kaikkien elinkeinoelämän alojen toiminnanaloittain
laadittu kansainvälinen tyyppiluokittelu[2]

[2] Ei ole liitteenä. Alkuperäinen tyyppiluokittelu on korvattu vuonna 1968 muutetulla luokittelulla, joka on yleissopimuksen nro 130 liitteenä.

YLEISSOPIMUS NRO 103

Äitiyssuojelu (muutettu, 1952)

Voimaantulopäivä 7.9.1955. Yleissopimus muutettiin vuonna 2000 yleissopimuksella nro 183, jonka tultua voimaan (7.2.2002) yleissopimus nro 103 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitykset 130/1953 ja 39/1954.

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee sekä teollisuusyrityksissä että ei-teollisissa ja maataloustöissä työskenteleviä naisia, kotona ansiotyötä suorittavat naiset mukaanluettuina.

2. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "teollisuusyrityksellä" julkisia ja yksityisiä yrityksiä sekä niiden eri työaloja; erityisesti niihin kuuluvat:
a) kaivokset, kivilouhimot ja muut kivennäisten kaivuutyöt;
b) yritykset, joissa esineitä valmistetaan, muunnetaan, puhdistetaan, korjataan, koristellaan, viimeistellään, pannaan myyntikuntoon, romutetaan tai hävitetään, tahi joissa raaka-aineita muokataan, mukaan luettuna laivanrakennus, sekä sähkön tai muun käyttövoiman tuottaminen, muuntaminen ja siirtäminen;
c) rakennus- ja laitostöitä suorittavat yritykset, uudisrakennus-, korjaus-, kunnossapito-, muuntamis- ja purkaustyöt mukaan luettuina;
d) yritykset, jotka suorittavat henkilöiden tai tavaroiden kuljetusta maanteitse, rautateitse, meritse, sisävesillä tai ilmateitse, mukaan luettuna tavaroiden käsittely satamissa, laitureilla, telakoissa, varastosuojissa tai lentosatamissa.

3. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "ei-teollisilla töillä" töitä, jotka suoritetaan seuraavissa julkisissa tai yksityisissä yrityksissä tai laitoksissa tai niiden yhteydessä:
a) kauppaliikkeet;
b) posti- ja lennätinlaitos;
c) liikkeet ja virastot, joiden henkilökunta tekee pääasiassa toimistotyötä;
d) sanomalehtiyritykset;
e) hotellit, täysihoitolat, ravintolat, klubit, kahvilat ja muut tarjoilupaikat;
f) laitokset, joissa hoidetaan tai pidetään huolta sairaista, raajarikkoisista, puutteessa olevista ja orvoista;
g) teatterit ja yleiset huvittelupaikat;
h) palkallinen kotitaloustyö yksityistalouksissa;
sekä muut ei-teolliset työt, joihin asianomainen viranomainen päättää soveltaa sopimuksen määräyksiä.

4. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "maataloustöillä" kaikkia töitä, joita tehdään maatalousyrityksissä, plantaasit ja teollistetut maataloudelliset suuryritykset niihin luettuina.

5. Niissä tapauksissa, jolloin ei ole varmuutta siitä, sovelletaanko tätä sopimusta johonkin määrättyyn yritykseen, yrityksen työalaan tai työhön, asianomaisen viranomaisen on ratkaistava kysymys neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia järjestöjä on olemassa.

6. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan vapauttaa tämän sopimuksen soveltamisesta yritykset, joissa työskentelee vain sellaisia työnantajan perheenjäseniä kuin sanotussa lainsäädännössä määritellään.

2 artikla

Tässä sopimuksessa ymmärretään "naisella" naispuolista henkilöä katsomatta hänen ikäänsä, kansallisuuteensa, rotuunsa tai uskontoonsa taikka siihen, onko hän naimisissa vai naimaton, sekä "lapsella" avioliitossa tai avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

3 artikla

1. Nainen, johon nähden tätä sopimusta sovelletaan, on oikeutettu äitiyslomaan, kun näyttää lääkärintodistuksen, josta ilmenee hänen synnytyksensä arvioitu päivämäärä.

2. Tämän loman tulee olla ainakin 12 viikon pituinen, ja siihen tulee sisältyä pakollinen lomakausi synnytyksen jälkeen.

3. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä synnytyksen jälkeisen pakollisen loman pituus, mutta se ei saa missään tapauksessa olla kuutta viikkoa lyhyempi; muu osa lomasta voidaan ottaa sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään, joko ennen arvioitua synnytyspäivää tai pakollisen loman päätyttyä, tai osaksi ennen arvioitua synnytystä ja osaksi pakollisen loman päätyttyä.

4. Kun synnytys tapahtuu arvioitua synnytyspäivää myöhemmin, on aikaisemmin otettua lomaa pidennettävä joka tapauksessa synnytyksen todelliseen päivämäärään saakka eikä synnytyksen jälkeen pidettävää pakollista lomaa saa lyhentää tämän vuoksi.

5. Sairaustapauksessa, jonka lääkärintodistus osoittaa johtuneen raskaudesta, kansallisessa lainsäädännössä voidaan määrätä ennen synnytystä pidettävä lisäloma, jonka maksimipituuden asianomainen viranomainen voi määrätä.

6. Sairaustapauksessa, jonka lääkärintodistus osoittaa johtuneen synnytyksestä, nainen on oikeutettu pidennettyyn synnytyslomaan, jonka maksimipituuden asianomainen viranomainen voi määrätä.

4 artikla

1. Milloin nainen on poissa työstään yllä mainitun 3 artiklan määräysten nojalla, hänellä on oikeus saada raha-avustusta ja lääkintäapua.

2. Raha-avustuksen määrä on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä sellaiseksi, että se riittää sekä naisen itsensä että hänen lapsensa kohtuulliseen ja terveyden vaatimuksia vastaavaan ylläpitoon kohtuullisen elintason mukaisesti.

3. Lääkintäapuun tulee kuulua tutkinnon suorittaneen kätilön tai lääkärin antama hoito ennen synnytystä, synnytyksen aikana ja sen jälkeen sekä tarvittaessa sairaalahoitoa; asianomaiselle on annettava mahdollisuus itse valita lääkäri ja yleinen tai yksityinen sairaala.

4. Raha-avustukset ja lääkintäapu on myönnettävä joko pakollisen sosiaalivakuutuksen puitteissa tai valtion varoista; kummassakin tapauksessa ne on myönnettävä ilman muuta kaikille määrätyt ehdot täyttäville naisille.

5. Naisten, jotka eivät voi oikeutetusti vaatia edellisessä momentissa mainittuja avustuksia, tulee saada riittävää avustusta sosiaalihuollon varoista, mikäli he täyttävät sosiaalihuollon saamiseksi asetetut varattomuusehdot.

6. Kun pakollisen sosiaalivakuutuksen puitteissa suoritettavat raha-avustukset määrätään aikaisemman ansion perusteella, ne eivät saa olla alle kahden kolmasosan täten huomioidusta naisen aikaisemmasta ansiosta.

7. Äitiysavustuksia jakavan pakollisen sosiaalivakuutuksen jäsenmaksut ja maksettuihin palkkoihin perustuvat sekä näitä avustuksia varten kannettavat verot on siitä riippumatta, maksaako työnantaja ne tai sekä työnantaja että työntekijät yhdessä, maksettava asianomaisessa yrityksessä palvelevien miesten ja naisten kokonaisluvun mukaan sukupuolta huomioonottamatta.

8. Työnantaja ei missään tapauksessa ole henkilökohtaisesti vastuussa hänen palveluksessaan oleville naisille maksettavien avustusten kustannuksista.

5 artikla

1. Jos nainen imettää lastaan, olkoon hän oikeutettu keskeyttämään työnsä tätä varten yhden tai useamman kerran ajaksi, jonka pituus on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä.

2. Imettämisen tähden tapahtuvat työn keskeytykset on laskettava työaikaan ja korvattava siten kuin asiasta kansallisella lainsäädännöllä määrätään tai muuten on säädetty; milloin asiasta määrätään työehtosopimuksella, on olosuhteet järjestettävä sovitulla, asianmukaisella tavalla.

6 artikla

Milloin nainen on poissa työstään ollen äitiyslomalla tämän sopimuksen 3 artiklan määräysten nojalla, ei hänen työnantajallaan ole laillista oikeutta erottaa häntä työstä sellaisen poissaolon aikana eikä sellaisena ajankohtana, että irtisanominen tulisi voimaan poissaolon aikana.

7 artikla

1. Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen voi liittämällä ratifiointiinsa selityksen jättää sopimuksen soveltamisen ulkopuolelle:
a) eräät ei-teollisten töiden ryhmät;
b) muissa maatalousyrityksissä kuin plantaaseilla suoritettavat työt;
c) yksityistalouksissa tehtävän palkallisen kotitaloustyön;
d) palkannauttijat, jotka työskentelevät kotona;
e) yritykset, jotka meritse kuljettavat henkilöitä tai tavaroita.

2. Ne työt ja yritykset, joihin nähden jäsenvaltio aikoo soveltaa tämän artiklan 1 momentin määräyksiä, on lueteltava sopimuksen ratifiointiin liitetyssä selityksessä.

3. Tällaisen selityksen antanut jäsenvaltio voi milloin tahansa sen kumota uudella selityksellä kokonaan tai osittain.

4. Jäsenvaltion, johon nähden tämän artiklan 1 momentin mukaan annettu selitys on voimassa, on ilmoitettava vuosittain tämän sopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan, mikä on maan lainsäädännön ja käytännön tila niihin töihin ja yrityksiin nähden, joihin mainitun selityksen nojalla sovelletaan tämän artiklan 1 momenttia sekä missä määrin sopimus on pantu tai aiotaan panna täytäntöön kysymyksessä oleviin töihin ja yrityksiin nähden.

5. Kun viisi vuotta on kulunut siitä, kun tämä sopimus ensimmäisen kerran tuli voimaan, on kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston esitettävä Työkonferenssille erityinen näiden poikkeusten soveltamista koskeva selostus, johon sisältyy sen sopiviksi katsomia ehdotuksia vastaisista toimenpiteistä asiassa.

* * *

8, 9, 12 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

10 - 11 artiklat: Soveltaminen emämaahan kuulumattomiin alueisiin (katso liite II).

YLEISSOPIMUS NRO 105

Pakkotyön poistaminen (1957)

Voimaantulopäivä 17.1.1959.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1960.
Hallituksen esitys 39/1959.
Säädöskokoelma 244/1960.
Sopimussarja 17/1960.

1 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu lakkauttamaan pakkotyön ja olemaan käyttämättä sitä missään muodossa

a) poliittisena pakko- tai kasvatuskeinona tai rangaistuksena poliittisista tai voimassa olevalle poliittiselle, sosiaaliselle tai taloudelliselle järjestelmälle aatteellisesti vastakkaisista mielipiteistä tai niiden esittämisestä;

b) työvoiman mobilisoimiseksi ja käyttämiseksi taloudellista kehitystä edistäviin tarkoituksiin;

c) menetelmänä työkurin ylläpitämiseksi;

d) rangaistuksena lakkoon osallistumisesta;

e) rodullisiin, sosiaalisiin, kansallisiin tai uskonnollisiin syihin perustuvana syrjintämenettelynä.

2 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin tämän sopimuksen 1 artiklassa mainittujen pakkotyömuotojen poistamiseksi välittömästi ja täydellisesti.

* * *

3 - 10 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 106

Viikkolepo kauppaliikkeissä ja toimistoissa (1957)

Voimaantulopäivä 4.3.1959.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 39/1959.

1 artikla

Tämän sopimuksen määräykset on, mikäli niitä ei panna täytäntöön virallisten palkanmääräämiselinten toimesta, työehtosopimuksilla, välimiespäätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivalla tavalla, pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä.

2 artikla

Tämä sopimus koskee kaikkia seuraavien julkisten tai yksityisten yritysten, laitosten tai toimistojen palveluksessa olevia henkilöitä, ammattioppilaat mukaan luettuina:
a) kauppaliikkeet;
b) yritykset, laitokset ja toimistot, vapaata ammattia harjoittavien henkilöiden toimistot mukaan luettuina, joiden palveluksessa olevat henkilöt suorittavat pääasiassa toimistotyötä;
c) mikäli asianomaiset henkilöt eivät ole 3 artiklassa tarkoitettujen yritysten palveluksessa eivätkä kuulu viikkolepoa teollisuudessa, kaivoksissa, kuljetusalalla tai maataloudessa koskevien kansallisten säännösten tai muiden sitä koskevien määräysten piiriin,
(i) muiden alojen yritysten kaupalliset osastot;
(ii) muiden alojen yritysten sellaiset osastot, joiden palveluksessa olevat henkilöt suorittavat pääasiassa toimistotyötä;
(iii) kaupallis-teolliset yritykset.

3 artikla

1. Tätä sopimusta on sovellettava myös henkilöihin, jotka työskentelevät niissä jäljempänä mainituista yrityksistä, jotka jäsenvaltio sopimusta ratifioidessaan luettelee ratifiointiasiakirjaansa liittämässään ilmoituksessa:
a) henkilökohtaisia palveluksia suorittavat yritykset, laitokset ja toimistot;
b) posti ja lennätin;
c) sanomalehdet;
d) teatterit ja muut julkiset huvittelupaikat.

2. Tämän sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin antaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoituksen, että se sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä niihinkin edellisessä momentissa lueteltuihin yrityksiin nähden, joita ei mainittu sen aikaisemmassa ilmoituksessa.

3. Tämän sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavissa vuosiraporteissaan, missä määrin se on pannut täytäntöön tai aikoo panna täytäntöön sopimuksen määräykset niiden tämän artiklan 1 momentissa mainittujen yritysten osalta, joita tämän artiklan 1 ja 2 momentin mukaisesti annettu ilmoitus ei koskenut, sekä miten on edistytty sopimuksen asteittaisessa soveltamisessa näihin yrityksiin.

4 artikla

1. Mikäli on tarpeen, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin rajan vetämiseksi niiden yritysten, joita tämä sopimus koskee, ja muiden yritysten välille.

2. Niissä tapauksissa, joissa syntyy epätietoisuutta siitä, koskeeko tämä sopimus tiettyä yritystä, laitosta tai toimistoa, on joko asianomaisen viranomaisen ratkaistava kysymys sen jälkeen kun on kuultu edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, tai on se ratkaistava muulla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla.

5 artikla

Asianomainen viranomainen tai sopiva elin voi kussakin maassa jättää tämän sopimuksen määräysten ulkopuolelle

a) yritykset, joissa työntekijöinä käytetään ainoastaan työnantajan perheenjäseniä, mikäli he eivät ole tai heitä ei voida pitää palkansaajina;

b) henkilöt, joilla on korkea johtaja-asema.

6 artikla

1. Kaikilla henkilöillä, joita tämä sopimus koskee, on oikeus, ellei seuraavissa artikloissa toisin määrätä, saada kunkin seitsemän päivän pituisen jakson aikana vähintään 24 tunnin pituinen yhdenjaksoinen viikkolepo.

2. Viikkolepo on annettava, mikäli mahdollista, samanaikaisesti yrityksen kaikille asianomaisille henkilöille.

3. Viikkolepo on sovitettava yhteen, mikäli mahdollista, sen viikonpäivän kanssa, jota maan tai alueen perinnäistavan mukaisesti pidetään lepopäivänä.

4. Uskonnollisten vähemmistöjen perintötapoja on pidettävä arvossa siinä määrin kuin on mahdollista.

7 artikla

1. Milloin työn laatu, yrityksessä suoritettavien palvelusten laatu, palveltavan väestön suuruus tai työssä olevien henkilöiden lukumäärä on sellainen, ettei 6 artiklassa mainittuja määräyksiä ole mahdollista soveltaa, voidaan asianomaisen viranomaisen toimesta tai sopivaa menettelyä käyttäen kussakin maassa tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin viikkolepoa koskevan erikoisjärjestelmän soveltamiseksi määrättyihin, tämän sopimuksen piiriin kuuluviin henkilö- tai yritysryhmiin, jolloin on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat.

2. Henkilöillä, joita tällaiset erikoisjärjestelmät koskevat, on oikeus saada kultakin seitsemän päivän jaksolta lepo, joka yhteenlaskettuna on ainakin yhtä pitkä kuin 6 artiklassa määrätty lepokausi.

3. Niiden erikoisjärjestelmäin alaisten yritysten osastojen henkilöihin, jotka osastot itsenäisinä olisivat 6 artiklan määräysten alaisina, on kuitenkin sovellettava sanotun artiklan määräyksiä.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 momentissa olevien määräysten soveltamista koskeviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä neuvottelemalla asiasta asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on.

8 artikla

1. Tilapäisiä joko täydellisiä tai osittaisia poikkeuksia (lepokauden lakkauttaminen tai lyhentäminen niihin luettuina) 6 ja 7 artiklan määräyksistä voidaan kussakin maassa myöntää joko asianomaisen viranomaisen päätöksellä tai sen hyväksymällä ja kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla

a) tapaturman sattuessa tai uhatessa, force majeure tapauksissa tai rakennuksia ja laitteita koskevissa pakottavan kiireellisissä töissä, kuitenkin vain mikäli on välttämätöntä estää vakavanlaatuinen häiriö yrityksen normaalissa toiminnassa;

b) erikoisolosuhteista johtuvan epätavallisen työruuhkan sattuessa, mikäli ei normaalisti voida edellyttää työnantajan ryhtyvän muihin toimenpiteisiin;

c) pilaantuvien tavaroiden turmeltumisen estämiseksi.

2. Määriteltäessä niitä tapauksia, joissa voidaan myöntää tilapäisiä poikkeuksia edellisen momentin b) ja c) kohtien määräyksiä soveltaen, on kuultava asianomaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on.

3. Milloin tilapäisiä poikkeuksia tämän artiklan määräysten mukaisesti sallitaan, on asianomaisille henkilöille annettava vastaava lepo, joka yhteenlaskettuna on vähintään yhtä pitkä kuin 6 artiklassa määrätty lepokausi.

9 artikla

Mikäli palkat määrätään lainsäädännössä tai hallinnollinen viranomainen valvoo niitä, ei sopimuksen mukaisista toimenpiteistä saa olla seurauksena sopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden ansion väheneminen.

10 artikla

1. On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin, että riittävällä tarkastuksella tai muulla tavalla varmistetaan viikkolepoa koskevien määräysten asianmukainen noudattaminen.

2. Mikäli on tämän sopimuksen täytäntöönpanotavan mukaista, on määräysten tehokas soveltaminen varmistettava sopivilla rangaistusmääräyksillä.

11 artikla

Kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa vuosiraportissa:
a) 7 artiklassa mainittujen, viikkolepoa koskevien erikoisjärjestelmien piiriin kuuluvat henkilö- ja yritysryhmät; sekä
b) ne tapaukset, joissa 8 artiklan määräysten mukaisesti voidaan myöntää tilapäisiä poikkeuksia.

12 artikla

Mikään tämän sopimuksen määräyksistä ei saa vaikuttaa mihinkään lakiin, päätökseen, tapaan tai sopimukseen, joka takaa asianomaisille työntekijöille edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa määrätään.

13 artikla

Tämän sopimuksen määräysten soveltaminen voidaan kussakin maassa toistaiseksi keskeyttää hallituksen määräyksestä sodan tai muun maan turvallisuutta uhkaavan tilanteen sattuessa.

* * *

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 107

Itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelu ja sulauttaminen (1957)

Voimaantulopäivä 2.6.1959. Yleissopimus muutettiin vuonna 1989 yleissopimuksella nro 169, jonka tultua voimaan (5.9.1991) yleissopimus nro 107 ei ole enää ratifioitavissa.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 39/1959.

I osa
Yleiset periaatteet

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee
a) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestöryhmien jäseniä, joiden sosiaalisten ja taloudellisten olojen kehitysaste on alhaisempi kuin maan muiden väestöryhmien ja joiden asema määräytyy kokonaan tai osittain niiden omien tapojen tai perintätiedon tai erikoislainsäädännön mukaan;
b) niiden itsenäisissä maissa elävien, kokonaan tai osittain heimoasteella olevien väestöryhmien jäseniä, joita pidetään alkuasukkaina, koska he polveutuvat väestöstä, joka asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella, johon maa kuuluu, valloituksen tai asutuksen tapahtuessa, ja jotka katsomatta siihen, millainen juridinen asema heillä on, elävät enemmän tuon ajan yhteiskunta-, talous- ja sivistyselämän instituutioiden mukaan kuin sen valtion, johon he kuuluvat.

2. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanonnalla "osittain heimoasteella oleva" ryhmiä ja henkilöitä jotka eivät vielä ole sulautuneet kansayhteisöön, vaikkakin ovat jo kadottamassa heimopiirteensä.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 momenteissa mainittuja alkuasukas- ja muita kokonaan tai osittain heimoasteella olevia väestöryhmiä nimitetään seuraavassa "asianomaisiksi väestöryhmiksi".

2 artikla

1. Vastuun asianomaisten väestöryhmien suojelua ja niiden asteittaista sulauttamista k.o. maiden elämään tarkoittavien yhdenmukaisten ja järjestelmällisten toimintaohjelmien toteuttamisesta tulee kuulua ensi sijassa hallituksille.

2. Näihin ohjelmiin tulee kuulua toimenpiteitä, joilla
a) sanotuille väestöryhmille luodaan mahdollisuus päästä tasa-arvoisina osallisiksi niistä oikeuksista ja mahdollisuuksista, jotka maan lainsäädäntö myöntää muille väestöryhmille;
b) edistetään näiden väestöryhmien sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä ja nostetaan elintasoa;
c) luodaan mahdollisuudet kansayhteisöön sulauttamiselle välttämällä kuitenkin kaikkia väestöryhmien keinotekoista liittämistä tarkoittavia toimenpiteitä.

3. Tällaisilla ohjelmilla on pyrittävä ennen muuta kehittämään yksilön omanarvontuntoa, hänen arvoaan yhteiskunnan kannalta ja hänen aloitekykyään.

4. Väkivallan tai pakon käyttäminen edistämään asianomaisten väestöryhmien sulautumista kansayhteisöön ei saa tulla kysymykseen.

3 artikla

1. Niin kauan kuin asianomaisten väestöryhmien sosiaaliset, taloudelliset ja sivistykselliset olosuhteet estävät näitä pääsemästä osallisiksi sen maan lainsäädännön suomista eduista, johon ne kuuluvat, on ryhdyttävä erikoistoimenpiteisiin näiden väestöryhmien instituutioiden, yksityisten jäsenten, omaisuuden ja työn suojelemiseksi.

2. On pidettävä huolta siitä, että tällaiset suojelutoimenpiteet
a) eivät muodostu eristystilan luomis- tai ylläpitämiskeinoksi;
b) jäävät voimaan vain niin kauaksi aikaa kuin erikoissuojelun tarvetta on ja vain siinä laajuudessa kuin tällainen suojelu on tarpeellinen.

3. Nämä suojelutoimenpiteet eivät saa millään tavalla vaikuttaa epäedullisesti yleisten kansalaisoikeuksien tasavertaiseen hyväksikäyttöön.

4 artikla

Sovellettaessa tämän sopimuksen asianomaisten väestöryhmien sulauttamista koskevia määräyksiä
a) on otettava asianmukaisesti huomioon näille väestöryhmille ominaiset sivistykselliset ja uskonnolliset arvot ja yhteiskunnallisen valvonnan muodot sekä niiden ongelmien laatu, joita niiden kohdalla sekä ryhmänä että yksilöinä ilmaantuu, silloin kun ne joutuvat kokemaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia;
b) on oltava selvillä siitä vaarasta, joka liittyy mainittujen väestöryhmien omaksumien arvojen ja instituutioiden repimiseen, ellei niitä voida korvata sopivalla asianomaisten ryhmien hyväksymällä tavalla;
c) on pyrittävä tasoittamaan vaikeuksia, joita näillä väestöryhmillä on uusiin elin- ja työehtoihin sopeutumisessa.

5 artikla

Sovellettaessa tämän sopimuksen asianomaisten väestöryhmien suojelua ja sulauttamista koskevia määräyksiä hallitusten on
a) koetettava saada mukaan yhteistyöhön nämä väestöryhmät ja niiden edustajat;
b) valmistettava näille väestöryhmille tilaisuus aloitekykynsä kaikenpuoliseen kehittämiseen;
c) edistettävä näiden väestöryhmien keskuudessa kaikin mahdollisin keinoin kansalaisvapauksien kehittymistä ja vaaleihin perustuvien instituutioiden muodostumista tai osallistumista sellaisten työskentelyyn.

6 artikla

Asianomaisten väestöryhmien elin- ja työehtojen parantamiselle ja niiden sivistystason kohottamiselle on annettava selvä etusija, milloin on kysymys niiden alueiden taloudellisen kehittämisen yleissuunnitelmista, joilla nämä väestöryhmät asuvat. Samoin on näiden alueiden taloudellista kehittämistä koskevat erikoissuunnitelmat laadittava siten, että ne edistävät tällaisen päämäärän saavuttamista.

7 artikla

1. Määriteltäessä asianomaisten väestöryhmien oikeuksia ja velvollisuuksia on otettava huomioon niiden perinteelliset oikeuskäsitykset.

2. Näiden väestöryhmien on annettava säilyttää omat tapansa ja instituutionsa, mikäli ne eivät ole ristiriidassa maan oikeusjärjestyksen tai sulauttamissuunnitelmien päämäärien kanssa.

3. Tämän artiklan edellisten momenttien soveltaminen ei saa estää näiden väestöryhmien jäseniä käyttämästä kykynsä mukaan maan kaikille kansalaisille kuuluvia oikeuksia eikä ottamasta täyttääkseen vastaavia velvollisuuksia.

8 artikla

Siinä laajuudessa kuin yhteisön edut ja maan oikeusjärjestys sallivat,
a) on käytettävä mahdollisimman suuressa määrin puheena olevien väestöryhmien omia yhteiskuntakurin ylläpitämistä tarkoittavia menetelmiä käsiteltäessä näiden väestöryhmien jäsenten tekemiä rikoksia tai rikkomuksia;
b) on, milloin tällaisia kurinpitomenetelmiä ei voida käyttää, näitä tapauksia käsittelemään joutuvien viranomaisten ja tuomioistuinten pidettävä mielessä asianomaisten väestöryhmien rikosasioissa käyttämät rankaisutavat.

9 artikla

Lukuun ottamatta laissa mainittuja kaikkia kansalaisia koskevia tapauksia, on laillisen rangaistuksen uhalla kiellettävä pakollisten henkilökohtaisten palvelusten, yhtä hyvin maksua vastaan kuin ilmaiseksi suoritettavien, vaatiminen missään muodossa asianomaisten väestöryhmien jäseniltä.

10 artikla

1. Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia henkilöitä on erityisesti suojeltava tutkintovankeuden väärinkäytöltä ja heillä tulee olla mahdollisuus turvautua oikeudenkäyntiin suojatakseen tehokkaasti perusoikeuksiaan.

2. Määrättäessä yleisen lainsäädännön säätämiä rangaistuksia puheena olevien väestöryhmien jäsenille on heidän sivistystasonsa otettava huomioon.

3. Kasvatukselliset rankaisumenetelmät on asetettava vapausrangaistusten edelle.

II osa
Maa

11 artikla

On tunnustettava asianomaisten väestöryhmien jäsenten kollektiivinen tai yksilöllinen omistusoikeus niihin maihin, joita he perinteellisesti pitävät hallussaan.

12 artikla

1. Asianomaisia väestöryhmiä saa siirtää muualle niiden vakinaisilta asuma-alueilta vastoin niiden tahtoa ainoastaan silloin, kun siirtäminen tapahtuu maan lainsäädännön mukaisesti kansallisten turvallisuussyiden tähden, maan taloudellista kehitystä ajatellen tai mainittujen väestöryhmien terveyden suojelemiseksi.

2. Milloin tällaisissa tapauksissa väestöryhmien siirto on välttämätön poikkeustoimenpide, on asianomaisille annettava tilalle ainakin yhtä hyvänlaatuista maata kuin heillä aikaisemmin oli, maata, joka riittää turvaamaan heidän toimeentulonsa ja vastaiset kehitysmahdollisuutensa. Mikäli muita työnsaantimahdollisuuksia on ja asianomaiset väestöryhmät haluavat mieluummin saada korvauksen rahana tai luonnossa, on niille suoritettava tällainen korvaus myöntämällä tällöin asianmukaiset takuut.

3. Tällä tavalla siirretyille henkilöille on annettava täysi korvaus siirron aiheuttamista menetyksistä tai vahingoista.

13 artikla

1. Maan lainsäädännön puitteissa on pidettävä arvossa niitä maan omistus- ja käyttöoikeuden siirtoon liittyviä menettelytapoja, jotka asianomaisten väestöryhmien keskuudessa ovat vakiintuneet, sikäli kuin ne vastaavat väestöryhmien tarvetta eivätkä estä niiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

2. On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta estettäisiin puheena oleviin väestöryhmiin kuulumattomia henkilöitä käyttämästä hyväkseen näitä tapoja tai asianomaisten laintuntemuksen puutetta ja hankkimasta siten itselleen tällaisille henkilöille kuuluvien maiden omistus- ja käyttöoikeutta.

14 artikla

Koko maan käsittävissä maatalousohjelmissa on varmistettava asianomaisille väestöryhmille yhtä hyvä kohtelu kuin muille väestönosille, mitä tulee

a) lisämaan hankkimiseen näille väestöryhmille, silloin kun käytettävissä oleva maa-ala ei riitä turvaamaan niille normaalia toimeentuloa tai peittämään mahdollisen väestönkasvun aiheuttamaa maantarvetta;

b) tarvittavien varojen myöntämiseen ennestään näiden väestöryhmien omistuksessa olevien maiden parantamista varten.

III osa
Työhönotto ja työehdot

15 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee kansallisen lainsäädäntönsä puitteissa ryhtyä erikoistoimenpiteisiin suojellakseen tehokkaasti puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia työntekijöitä työhönottoon ja työehtoihin nähden niin kauan kuin nämä eivät voi päästä osallisiksi yleisestä lakisääteisestä työväensuojelusta.

2. Kunkin jäsenvaltion on parhaansa mukaan estettävä kaikenlainen asianomaisiin väestöryhmiin kuuluvien työntekijöiden ja muiden työntekijöiden välinen syrjintä, erityisesti mitä tulee
a) työnsaantiin, ammattitaitoa vaativat työpaikat mukaan luettuina;
b) samanarvoisesta työstä maksettavaan samaan palkkaan;
c) lääkintä- ja sosiaalihuoltoon, työtapaturmien ja ammattitautien torjuntaan ja niistä maksettaviin korvauksiin, työhygieniaan ja asunto-oloihin;
d) yhdistymisvapauteen ja oikeuteen vapaasti osallistua kaikkeen lailliseen ammattiyhdistystoimintaan sekä oikeuteen tehdä työehtosopimuksia työnantajien tai työnantajajärjestöjen kanssa.

IV osa
Ammattikoulutus, käsityöammatit ja maaseudun teollisuus

16 artikla

Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvilla henkilöillä tulee olla samat mahdollisuudet kuin muilla kansalaisilla ammattikoulutuksen saantiin.

17 artikla

1. Milloin yleisesti sovellettava ammattikoulutusohjelma ei vastaa puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvien henkilöiden tarpeita, on hallitusten järjestettävä erityiskoulutusmahdollisuuksia näille henkilöille.

2. Näiden erityiskoulutusmahdollisuuksien tulee perustua mainittujen väestöryhmien taloudellisten ympäristötekijöiden, sivistyksellisen tason ja eri ammattiryhmien todellisten tarpeiden huolelliseen tutkimiseen; niiden tulee erityisesti antaa asianomaisille tilaisuus tarpeellisen koulutuksen saantiin ammatteja varten, joihin näillä väestöryhmillä tiedetään ennestään olevan taipumuksia.

3. Näitä erityiskoulutusmahdollisuuksia on järjestettävä vain niin kauan kuin asianomaisten väestöryhmien sivistyksellisen tason kannalta on tarpeen; sulauttamisprosessin edistyessä ne on korvattava muille kansalaisille järjestetyillä koulutusmahdollisuuksilla.

18 artikla

1. Käsityöammatteja ja maaseudun teollisuutta on edistettävä puheena olevien väestöryhmien taloudelliseen kehitykseen vaikuttavina tekijöinä tavalla, joka tekee mahdolliseksi näille väestöryhmille kohottaa elintasoaan ja mukautua nykyaikaisiin tuotanto- ja markkinointimenetelmiin.

2. Käsityöammatteja ja maaseudun teollisuutta on kehitettävä niin, että mainittujen väestöryhmien kulttuuriperintö säilyy ja käsitöille ja teollisuudelle ominaiset taidearvot ja kulttuurin ilmentämismuodot jatkuvasti paranevat.

V osa
Sosiaaliturva ja terveyshuolto

19 artikla

Käytännössä oleva sosiaaliturvan järjestelmä on asteittain ulotettava koskemaan, mikäli mahdollista,
a) puheena oleviin väestöryhmiin kuuluvia palkansaajia;
b) muita mainittuihin väestöryhmiin kuuluvia henkilöitä.

20 artikla

1. Hallitusten tulee huolehtia tyydyttävän terveyshuollon järjestämisestä puheena olevia väestöryhmiä varten.

2. Tällaisen huollon järjestämisen tulee perustua asianomaisten väestöryhmien sosiaalisten, taloudellisten ja sivistyksellisten olosuhteiden järjestelmälliseen tutkimiseen.

3. Terveyshuollon kehittämisen tulee tapahtua rinnan yleisten sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä tarkoittavien toimenpiteiden kanssa.

VI osa

Opetus- ja tiedotusmenetelmät

21 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta asianomaisten väestöryhmien jäsenille turvataan mahdollisuus opetuksen saantiin kaikilla tasoilla tasa-arvoisina maan muun väestön kanssa.

22 artikla

1. Puheena olevien väestöryhmien opetussuunnitelmat on sovitettava menetelmiin ja opetustekniikkaan nähden sen asteen mukaisiksi, jonka nämä väestöryhmät ovat saavuttaneet sosiaalisessa, taloudellisessa ja sivistyksellisessä sulautumisessa kansayhteisöön.

2. Ennen tällaisten suunnitelmien laatimista on yleensä suoritettava kansantieteellisiä tutkimuksia.

23 artikla

1. Puheena oleviin väestöryhmiin kuuluville lapsille on annettava luku- ja kirjoitusopetusta heidän äidinkielellään tai ellei tämä ole käytännössä mahdollista ainakin sillä kielellä, jota ryhmä, johon he kuuluvat, yleisemmin käyttää.

2. On huolehdittava siitä, että siirtyminen äidinkielestä tai paikallisesta murteesta maan pääkieleen tai johonkin sen virallisista kielistä tapahtuu vähitellen.

3. Sikäli kuin on mahdollista on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin äidinkielen tai paikallisen murteen säilyttämiseksi.

24 artikla

Puheena olevia väestöryhmiä varten järjestetyn alkeisopetuksen päämääränä tulee olla sellaisten yleistietojen antaminen ja tietojen opettaminen lapsille, jotka auttavat heitä sulautumaan kansayhteisöön.

25 artikla

On suoritettava valistustyötä maan muiden väestöryhmien ja erityisesti niiden keskuudessa, jotka lähinnä joutuvat kosketukseen asianomaisten väestöryhmien kanssa, jotta saataisiin poistetuksi kaikki ennakkoluulot, joita niillä mahdollisesti on kysymyksessä olevia väestöryhmiä kohtaan.

26 artikla

1. Hallitusten on ryhdyttävä, ottaen tällöin huomioon puheena olevien väestöryhmien sosiaaliset ja sivistykselliset erikoispiirteet, toimenpiteisiin, jotta näille väestöryhmille selvitettäisiin heidän oikeutensa ja velvollisuutensa erityisesti työhön ja sosiaalihuoltoon nähden.

2. Tällöin on tarvittaessa turvauduttava kirjallisiin käännöksiin ja muihin näiden väestöryhmien kielellä tapahtuviin joukkotiedotusmenetelmiin.

VII osa
Hallinto

27 artikla

1. Tässä sopimuksessa mainituista asioista vastaavan valtion viranomaisen on perustettava tai kehitettävä elimiä, joiden tehtävänä on hoitaa kysymykseen tulevat ohjelmat.

2. Ohjelmiin tulee kuulua
a) asianomaisten väestöryhmien sosiaalista, taloudellista ja sivistyksellistä kehitystä tarkoittavien sopivien toimenpiteiden suunnittelu, yhtenäistäminen ja täytäntöönpano;
b) lainsäädännöllisten tai muunlaisten toimenpiteiden ehdottaminen asianomaisille viranomaisille;
c) näiden toimenpiteiden täytäntöönpanon valvonta.

VIII osa
Yleiset määräykset

28 artikla

Niiden toimenpiteiden laatu ja laajuus, joihin on ryhdyttävä tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, on määrättävä joustavasti ottaen huomioon kunkin maan erikoisolosuhteet.

29 artikla

Tämän sopimuksen määräysten soveltaminen ei saa vaikuttaa niihin etuihin, jotka taataan asianomaisille väestöryhmille muiden sopimusten tai suositusten nojalla.

* * *

30 - 37 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 108

Merenkulkijain kansalliset henkilöllisyystodistukset (1958)

Voimaantulopäivä 19.2.1961.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1970.Yleissopimus muutettiin vuonna 2003 yleissopimuksella nro 185, jonka tultua voimaan (9.2.2005) yleissopimus nro 108 ei ole enää ratifioitavissa.
Hallituksen esitykset 17/1960 ja 182/1969.
Säädöskokoelma 832/1970.
Sopimussarja 64/1970.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee jokaista merenkulkijaa, olkoon hän missä toimessa tahansa aluksessa, sota-alusta lukuun ottamatta, joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, ja jota vakinaisesti käytetään merenkulkuun.

2. Mikäli syntyy epätietoisuutta siitä, onko joitakin henkilöryhmiä pidettävä tässä yleissopimuksessa tarkoitettuina merenkulkijoina, kysymys siitä on kunkin maan asianomaisen viranomaisen ratkaistava kuultuaan asianomaisia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä.

2 artikla

1. Jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, on annettava jokaiselle kansalaiselleen, joka on merenkulkija, hänen pyynnöstään tämän yleissopimuksen 4 artiklan määräysten mukainen merenkulkijan henkilöllisyystodistus. Mikäli ei kuitenkaan ole mahdollista antaa tällaista todistusta joillekin merenkulkijaryhmille, voi jäsenvaltio antaa sen asemesta passin, josta ilmenee, että sen haltija on merenkulkija, ja on tällaisella passilla tätä sopimusta sovellettaessa sama pätevyys kuin merenkulkijan henkilöllisyystodistuksella.

2. Jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, voi pyynnöstä antaa merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen jokaiselle muullekin merenkulkijalle, joka on toimessa sen alueella rekisteröidyssä aluksessa tai joka on otettu sen alueella olevan työnvälitystoimiston kirjoihin.

3 artikla

Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen tulee aina olla merenkulkijan hallussa.

4 artikla

1. Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen on oltava muodoltaan yksinkertainen, kestävästä aineesta valmistettu ja siten laadittu, että jokainen muutos on helposti havaittavissa.

2. Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksessa on oltava todistuksen antaneen viranomaisen nimi ja virka-asema, antamisaika ja -paikka sekä maininta siitä, että todistus on tässä yleissopimuksessa tarkoitettu merenkulkijan henkilöllisyystodistus.

3. Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksessa on oltava seuraavat sen haltijaa koskevat tiedot:
a) täydellinen nimi (etunimi ja sukunimi);
b) syntymäaika ja -paikka;
c) kansalaisuus;
d) tuntomerkit;
e) valokuva; ja
f) nimikirjoitus tai, mikäli asianomainen ei osaa kirjoittaa nimeään, peukalonjälki.

4. Mikäli jäsenvaltio antaa merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen ulkomaalaiselle merenkulkijalle, todistuksessa ei tarvitse olla mainintaa hänen kansalaisuudestaan; tällainen maininta ei myöskään ole sitova todistus hänen kansalaisuudestaan.

5. Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksesta on selvästi käytävä ilmi todistuksen voimassaoloaikaa koskevat rajoitukset.

6. Huomioon ottaen edellisten momenttien määräykset on sen jäsenvaltion, joka antaa merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen, määrättävä sen täsmällinen muoto ja sisältö kuultuaan asianomaisia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä.

7. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan merenkulkijan henkilöllisyystodistukseen määrätä otettavaksi muitakin tietoja.

5 artikla

1. Merenkulkijan, jolla on voimassa oleva merenkulkijan henkilöllisyystodistus, jonka on antanut sen alueen asianomainen viranomainen, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, on sallittava palata tuolle alueelle.

2. Merenkulkijalle on myönnettävä oikeus tällaiseen palaamiseen vähintään yhden vuoden aikana todistuksen voimassaoloajan päättymisestä.

6 artikla

1. Jäsenvaltion on sallittava merenkulkijan, jolla on voimassa oleva merenkulkijan henkilöllisyystodistus, päästä alueelle, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, milloin pääsyä pyydetään tilapäistä maissakäyntiä varten aluksen ollessa satamassa.

2. Mikäli merenkulkijan henkilöllisyystodistuksessa on tilaa sitä koskeville merkinnöille, jäsenvaltion on sallittava merenkulkijan, jolla on voimassa oleva merenkulkijan henkilöllisyystodistus, päästä alueelle, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, myös milloin asianomainen anoo pääsyä:
a) mennäkseen omalle alukselleen tai siirtyäkseen toiseen alukseen;
b) kauttakulkua varten päästäkseen toisessa maassa olevalle alukselleen tai kotimaahan palauttamista varten; tai
c) muuta asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten hyväksymää tarkoitusta varten.

3. Ennen kuin jäsenvaltio sallii pääsyn alueelleen edellisessä momentissa mainittua tarkoitusta varten, se voi vaatia asianomaiselta merenkulkijalta, laivanvarustajalta tai tämän edustajalta tahi asianomaiselta konsulilta merenkulkijan matka-aikeesta ja hänen mahdollisuudestaan sen toteuttamiseen riittävän selvityksen kirjallisine todistuksineen. Jäsenvaltio voi myös rajoittaa merenkulkijan oleskelun sen pituiseksi kuin kysymyksessä olevan tarkoituksen kannalta on katsottava kohtuulliseksi.

4. Tämän artiklan määräykset eivät voi rajoittaa jäsenvaltion oikeutta estää jonkun henkilön pääsy tai jääminen sen alueelle.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 109

Palkat, työaika aluksessa ja miehitys (muutettu, 1958)

Yleissopimus ei ole tullut voimaan.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 17/1960.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Tämän sopimuksen ei ole katsottava vaikuttavan mihinkään palkkoja, työaikaa aluksessa tai miehitystä koskevaan lakiin, päätökseen, vakiintuneeseen tapaan tai sopimukseen, joka takaa merenkulkijoille edullisemmat ehdot kuin tässä sopimuksessa määrätään.

2 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan alukseen,
a) joka on konealus;
b) joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa;
c) jota ammattimaisesti käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen; ja
d) jota käytetään merimatkaan.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta:
a) pienempiin kuin 500 rekisteritonnin bruttovetoisiin aluksiin;
b) alkeellista rakennetta oleviin puisiin aluksiin, kuten “dhows” ja “junks”;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen tai siihen välittömästi liittyvään toimintaan;
d) joensuissa liikennöiviin aluksiin (“estuarial craft”).

3 artikla

Tätä sopimusta sovelletaan jokaiseen aluksella toimessa olevaan henkilöön lukuun ottamatta:
a) päällikköä;
b) laivaväkeen kuulumatonta luotsia;
c) lääkäriä;
d) sairaanhoitohenkilökuntaa, jonka tehtävänä on yksinomaan sairaanhoito;
e) laivapappia;
f) henkilöitä, joiden tehtävänä on yksinomaan koulutus;
g) muusikoita;
h) henkilöitä, joiden tehtävät koskevat yksinomaan aluksessa olevaa lastia;
i) henkilöitä, jotka tekevät työtä ainoastaan omaan lukuunsa tai saavat palkkansa yksinomaan voitto- tai tulo-osuutena;
j) henkilöitä, jotka eivät saa toimestaan palkkaa tai jotka saavat vain nimellisen palkan;
k) henkilöitä, ei kuitenkaan radiolennätinyhtiön palveluksessa olevia radiosähköttäjiä, jotka on ottanut toimeen alukseen muu työnantaja kuin laivanvarustaja;
l) satamatyöläisiä, jotka kuulumatta laivaväkeen seuraavat aluksen mukana;
m) henkilöitä, jotka ovat toimessa valaanpyynti-, keittimö- tai kuljetusaluksissa tai jotka muutoin osallistuvat valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan ehdoin, jotka on määrätty lainsäädännössä tai merenkulkijain järjestön kanssa tehdyssä, työaikaa ja muita työehtoja koskevassa erityisessä, valaanpyyntiä tai senkaltaista toimintaa koskevassa työehtosopimuksessa;
n) henkilöitä, jotka eivät kuulu laivaväkeen (oli heidät otettu toimeensa ottokatselmuksin tai ilman sitä), mutta jotka, aluksen ollessa satamassa, suorittavat korjaus-, puhdistus-, lastaus- tai purkaustyötä tai muuta sellaista työtä tahi toimivat laivaväen sijaisina, vahtimiehinä tai huoltotehtävissä.

4 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:
a) ”päällystöön kuuluvalla” henkilöä, päällikköä lukuun ottamatta, joka on miehistöluetteloon merkitty päällystöön kuuluvaksi tai joka palvelee sellaisessa toimessa, jota lain, työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan pidetään päällystölle kuuluvana;
b) ”miehistöön kuuluvalla” muuta laivaväkeen kuuluvaa (myös pätevyystodistuksen omaavaa) henkilöä kuin päällikköä tai päällystöön kuuluvaa;
c) ”matruusilla” henkilöä, jota kansallisen lainsäädännön nojalla tai, jos sellaista lainsäädäntöä ei ole, työehtosopimuksen perusteella pidetään pätevänä suorittamaan kaikkia tehtäviä, jotka kuuluvat kansiosastossa palvelevalle miehistölle, lukuun ottamatta työtä johtavan tai erikoisammattimiehen tehtäviä;
d) ”peruspalkalla” päällystöön tai miehistöön kuuluvalle henkilölle tulevaa käteistä rahapalkkaa, lukuun ottamatta korvausta ruoasta tai ylityöstä, palkkioita tai muita rahana tai luontoisetuina suoritettavia lisiä.

5 artikla

1. Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, voi liittämällä siitä ratifiointiinsa ilmoituksen jättää ratifioimatta sopimuksen II osan.

2. Tällaisen ilmoituksen sisältämin varauksin on sopimuksen II osan määräyksillä sama pätevyys kuin sopimuksen muilla määräyksillä.

3. Tällaisen ilmoituksen tehneen jäsenvaltion on lisäksi annettava tietoja sellaiselle alukselle toimeen otetun matruusin peruspalkasta palvelusajan kalenterikuukaudelta, mihin on sovellettava tätä sopimusta.

4. Tällaisen ilmoituksen tehnyt jäsenvaltio voi myöhemmin uuden ilmoituksen lähettämällä tiedottaa pääjohtajalle hyväksyvänsä II osan; sopimuksen II osan määräykset tulevat tällöin kysymyksessä olevan jäsenvaltion osalta voimaan silloin kun pääjohtaja rekisteröi tällaisen tiedotuksen.

5. Samalla kun tämän artiklan 1 momentin mukaisesti tehty ilmoitus on voimassa II osaan nähden, voi jäsenvaltio ilmoittaa olevansa halukas hyväksymään II osan suosituksen arvoisena.

II osa
Palkat

6 artikla

1. Sellaiseen alukseen, mihin tätä sopimusta on sovellettava, toimeen otetun matruusin peruspalkka älköön palvelusajan kalenterikuukaudelta olko pienempi kuin kuusitoista Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin puntaa tai kuusikymmentäneljä Amerikan Yhdysvaltojen dollaria tai vastaava määrä muun maan rahana.

2. Siinä tapauksessa, että punnan tai dollarin pari-arvon muutoksesta on tehty ilmoitus Kansainväliselle valuuttarahastolle kesäkuun 29 päivän 1946 jälkeen tai että uudesta sellaisesta muutoksesta tehdään ilmoitus tämän sopimuksen hyväksymisen jälkeen:
a) on tämän artiklan 1 momentissa määrätty vähimmäisperuspalkka sen rahalajin osalta, johon nähden mainittu ilmoitus on tehty, tarkistettava siten, että se pysyy samanarvoisena toisen rahalajin kanssa;
b) on Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan tehtävä tarkistamisesta ilmoitus Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille; ja
c) sitoo näin tarkistettu vähimmäisperuspalkka tämän sopimuksen ratifioineita jäsenvaltioita samalla tavoin kuin tämän artiklan 1 momentissa määrätty palkka, ja tulee se voimaan kuhunkin sellaiseen jäsenvaltioon nähden viimeistään toisen kalenterikuukauden alusta sen kuukauden jälkeen, minkä kuluessa pääjohtaja on tiedottanut muutoksesta jäsenvaltioille.

7 artikla

1. Aluksissa, joissa on toimessa sellaista miehistöä, jonka vuoksi on välttämätöntä ottaa palvelukseen enemmän miehistöä kuin muutoin olisi tarpeen, on matruusin vähimmäisperuspalkka sovellettava suuruudeltaan suhteellisesti vastaamaan edellisessä artiklassa määrättyä vähimmäisperuspalkkaa.

2. Sovellettu peruspalkka on määrättävä noudattaen periaatetta, jonka mukaan samasta työstä on maksettava sama palkka, ja asianmukaisesti ottaen huomioon:
a) palvelukseen otetun lisämiehistön lukumäärän; ja
b) ne laivanvarustajan menoissa aiheutuvat lisäykset tai vähennykset, jotka aiheutuvat sellaisen lisämiehistön palvelukseen ottamisesta.

3. Sovellettu peruspalkka on määrättävä asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa; jollei sellaista työehtosopimusta ole ja molemmat asianomaiset maat ovat ratifioineet tämän sopimuksen, määrää sovelletun peruspalkan sen maan asianomainen viranomainen, johon kysymyksessä olevat merenkulkijat kuuluvat.

8 artikla

Jollei ravintoa anneta ilmaiseksi, on vähimmäisperuspalkkaa korotettava määrällä, joka vahvistetaan asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa tai, jollei sellaista sopimusta ole, asianomaisen viranomaisen päätöksellä.

9 artikla

1. Määrättäessä 6 artiklassa säädettyä vähimmäisperuspalkkaa muun maan rahana on käytettävä tämän rahalajin pariarvon sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin punnan tai Amerikan Yhdysvaltojen dollarin pari-arvon suhdetta.

2. Milloin kysymyksessä on Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenenä olevan Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä Kansainvälisen valuuttarahaston sopimusartiklain mukaista kulloinkin voimassa olevaa arvoa.

3. Milloin kysymyksessä on Kansainväliseen valuuttarahastoon kuulumattoman Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion raha, on pari-arvona pidettävä sitä virallista vaihtokurssia, ilmoitettuna kullassa tai Amerikan Yhdysvaltojen dollareissa, sen painon ja kultapitoisuuden mukaan, joka dollarilla 1 päivänä heinäkuuta 1944, joka vaihtokurssi kulloinkin on voimassa samana ajankohtana tapahtuvien kansainvälisten rahatoimien maksussa ja siirrossa.

4. Milloin on kysymyksessä raha, johon ei voida soveltaa kummankaan kahden edellisen momentin määräyksiä:
a) määrää asianomainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio tässä artiklassa tarkoitetun vaihtokurssin;
b) on asianomaisen jäsenvaltion ilmoitettava päätöksestään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, jonka on viipymättä annettava asiasta tieto muille tämän sopimuksen ratifioineille jäsenvaltioille;
c) voi jokainen muu tämän sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin pääjohtaja on antanut tiedon päätöksestä, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, ettei se hyväksy päätöstä, ja on pääjohtajan ilmoitettava tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle samoin kuin muille tämän sopimuksen ratifioineille jäsenvaltioille, sekä annettava selostus asiasta 22 artiklassa mainitulle komitealle;
d) on edellä olevia määräyksiä sovellettava siinä tapauksessa, että asianomainen jäsenvaltio muuttaa päätöstään.

5. Peruspalkan muutos, joka aiheutuu sen kurssin muuttumisesta, jota käytetään vastaavan arvon määräämiseksi muuna rahana, tulee voimaan viimeistään toisen kalenterikuukauden alussa siitä kuukaudesta lukien, minkä kuluessa kysymyksessä olevien rahalajien pari-arvojen muutos tulee voimaan.

10 artikla

Jokaisen jäsenvaltion tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin:
a) varmistaakseen valvonta- ja pakotejärjestelmän avulla palkkojen suorittamisen vähintään sen määräisinä kuin tässä sopimuksessa määrätään; ja
b) taatakseen, että jokainen henkilö, jolle on maksettu tässä sopimuksessa määrättyä palkkaa alempi palkka, voi halvasti ja nopeasti oikeudenkäynnin avulla tai muulla tavoin saada maksetun palkan ja tämän sopimuksen mukaisen palkan erotuksen.

III osa
Työaika aluksessa

11 artikla

Sopimuksen tämä osa ei koske:
a) ensimmäistä perämiestä tai konepäällikköä;
b) purseria;
c) muuta osaston esimiehenä toimivaa päällystöön kuuluvaa henkilöä, joka ei suorita vahtipalvelusta;
d) aluksen toimisto- tai talousosastoon toimeen otettua henkilöä, joka
1) palvelee asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätyssä johtotehtävässä;
2) työskentelee pääasiassa omaan lukuunsa; tai
3) saa palkkansa yksinomaan provisioperustein tai pääasiassa voitto- tai tulo-osuutena.

12 artikla

Sopimuksen tässä osassa tarkoitetaan:
a) ”lähiliikenteen aluksella” alusta, jota käytetään yksinomaan matkoilla, joilla se ei etene siitä maasta, mistä käsin se liikennöi, naapurimaiden lähisatamia kauemmaksi maantieteellisissä rajoissa, jotka
1) on kansallisessa lainsäädännössä tai laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisissä työehtosopimuksissa selvästi määritelty;
2) ovat yhdenmukaiset sopimuksen tämän osan kaikkia määräyksiä sovellettaessa;
3) jäsenvaltio, ratifiointinsa rekisteröidessään, on siihen liitetyssä selityksessä ilmoittanut; ja
4) on vahvistettu muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa tapahtuneen neuvottelun jälkeen;
b) ”kaukoliikenteen aluksella” muuta kuin lähiliikenteen alusta;
c) ”matkustaja-aluksella” alusta, joka katsastustodistuksen mukaan saa kuljettaa enemmän kuin kaksitoista matkustajaa;
d) ”työajalla” aikaa, jonka kuluessa henkilön tulee esimiehen määräyksestä suorittaa työtä aluksen tai laivanvarustajan lukuun.

13 artikla

1. Tämä artikla koskee päällystöä ja miehistöä, joka on toimessa lähiliikenteen aluksien kansi-, kone- tai radio-osastossa.

2. Päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika älköön ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä kahtakymmentäneljää tuntia kahden perättäisen vuorokauden aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) viikoittaisena lepopäivänä sitä aikaa, enintään kahta tuntia, joka välttämättömästi tarvitaan tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin;
(ii) muina viikonpäivinä kahdeksaa tuntia, ellei työehtosopimuksessa ole määrätty lyhyempää työaikaa;
c) sataakahtatoista tuntia kahden perättäisen viikon aikana.

3. Työtä, joka on tehty aikana, joka ylittää 2 momentin a ja b kohdissa määrätyt rajoitukset, on pidettävä ylityönä, josta asianomaisella päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 18 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Milloin kahden perättäisen viikon aikana suoritettujen työtuntien kokonaismäärä, ylityöksi katsottavaa aikaa lukuun ottamatta, ylittää satakaksitoista tuntia, on asianomaiselle päällystöön tai miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta myöntämällä hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, sen mukaan kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain välisessä työehtosopimuksessa määrätään.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa on määrättävä, milloin aluksen on tätä artiklaa sovellettaessa katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa.

14 artikla

1. Tämä artikla koskee kaukoliikenteen aluksissa kansi-, kone- tai radio-osastoissa toimessa olevaa päällystöä ja miehistöä.

2. Aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika vuorokaudessa ylittäkö kahdeksaa tuntia.

3. Aluksen ollessa satamassa älköön päällystöön tai miehistöön kuuluvan varsinainen työaika ylittäkö:
a) viikoittaisena lepopäivänä sitä aikaa, enintään kahta tuntia, joka välttämättömästi tarvitaan tavanmukaisiin ja terveydenhoidollisiin tehtäviin;
b) muina viikon päivinä kahdeksaa tuntia, ellei työehtosopimuksessa ole määrätty lyhyempää työaikaa.

4. Työtä, joka on tehty aikana, joka ylittää edellisissä momenteissa määrätyt aikarajoitukset vuorokautta kohti, on pidettävä ylityönä, josta päällystöön tai miehistöön kuuluvalla on oikeus saada korvausta tämän sopimuksen 18 artiklan määräysten mukaisesti.

5. Milloin työtuntien kokonaismäärä yhden viikon aikana, lukuun ottamatta ylityöksi katsottavaa aikaa, ylittää 48 tuntia, on päällystöön ja miehistöön kuuluvalle suoritettava korvausta antamalla hänelle satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, sen mukaan kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään.

6. Kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa on määrättävä, milloin aluksen on tätä artiklaa sovellettaessa katsottava olevan merellä ja milloin sen on katsottava olevan satamassa.

15 artikla

1. Tämä artikla koskee aluksen talousosastossa toimessa olevia henkilöitä.

2. Matkustaja-aluksessa älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivänä kymmentä tuntia minkään keskeytymättömän 14 tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
(i) matkustajien ollessa aluksessa kymmentä tuntia 14 tunnin jakson aikana;
(ii) muissa tapauksissa:
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä viittä tuntia;
viikoittaisena lepopäivänä ruoan valmistus- ja tarjoilutehtäviä suorittavien viittä tuntia ja muiden henkilöiden sitä aikaa, enintään kahta tuntia, joka välttämättömästi tarvitaan tavanmukaisten ja terveydenhoidollisten tehtävien suorittamiseen;
muina päivinä kahdeksaa tuntia.

3. Muussa kuin matkustaja-aluksessa älköön varsinainen työaika ylittäkö:
a) aluksen ollessa merellä samoin kuin lähtö- ja tulopäivinä yhdeksää tuntia minkään 13 tunnin jakson aikana;
b) aluksen ollessa satamassa:
viikoittaisena lepopäivänä viittä tuntia;
viikoittaista lepopäivää edeltävänä päivänä kuutta tuntia;
muina päivinä kahdeksaa tuntia minkään 12 tunnin jakson aikana.

4. Milloin työtuntien kokonaismäärä kahden perättäisen viikon aikana ylittää 112 tuntia, on asianomaiselle henkilölle suoritettava korvausta antamalla satamassa vapautusta laivatyöstä tai muulla tavalla, sen mukaan kuin asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen välisessä työehtosopimuksessa määrätään.

5. Kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain välisissä työehtosopimuksissa määrätään erikseen yövahtien työajan järjestämisestä.

16 artikla

1. Tämä artikla koskee sekä lähi- että kaukoliikenteen aluksissa toimessa olevaa päällystöä ja miehistöä.

2. Asianomaisten laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen asiana on neuvotella laivatyöstä satamassa annettavasta vapautuksesta, jolloin edellytetään, että päällystöön ja miehistöön kuuluvat tulevat satamassa saamaan vapautusta laivatyöstä siinä määrin kuin se on mahdollista ja ettei sellaista vapaa-aikaa lueta lomaksi.

17 artikla

1. Asianomainen viranomainen voi sellaisten päällystöön kuuluvien osalta, jotka eivät 11 artiklan nojalla jo ole sopimuksen tämän osan soveltamisalan ulkopuolella, myöntää vapautuksen sen soveltamisesta seuraavin ehdoin:
a) päällystöön kuuluvilla tulee työehtosopimuksen perusteella olla oikeus sellaisiin palvelusehtoihin, että ne asianomaisen viranomaisen todistuksen mukaan täysin vastaavat sopimuksen tätä osaa;
b) tällaisen työehtosopimuksen tulee olla alkuaan tehty ennen 30 päivää kesäkuuta 1946, ja sopimuksen on alkuperäisessä tai uusitussa muodossa edelleen oltava voimassa.

2. Jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen 1 momentin määräyksiä, on toimitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle täydelliset tiedot kaikista tällaisista työehtosopimuksista, ja tulee pääjohtajan esittää 22 artiklassa mainitulle komitealle yleiskatsaus vastaanottamistaan tiedoista.

3. Mainitun komitean tulee tutkia, suodaanko työehtosopimuksissa, jotka sille on ilmoitettu, sellaiset palvelusehdot, jotka täysin vastaavat sopimuksen tässä osassa määrättyjä ehtoja. Sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä, sellaisia sopimuksia koskevia huomautuksia ja ehdotuksia ja lisäksi saattamaan kaikki tällaiset huomautukset ja ehdotukset sopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja päällystöön kuuluvien järjestöjen tietoon.

18 artikla

1. Ylityökorvauksen suuruus on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa; ylityökorvaus tunnilta ei kuitenkaan saa missään tapauksessa olla vähemmän kuin 125 prosenttia peruspalkasta tunnilta.

2. Käteissuorituksen asemesta voidaan työehtosopimuksissa määrätä korvaus annettavaksi vastaavana vapaa-aikana ja oikeutena poistua aluksesta tai ylityö korvattavaksi muulla tavoin.

19 artikla

1. Säännöllisesti toistuvaa ylityötä on mikäli mahdollista vältettävä.

2. Varsinaiseen työaikaan kuuluvaksi älköön luettako tai ylityönä pidettäkö sopimuksen tätä osaa sovellettaessa aikaa, joka käytetään:
a) työhön, jota päällikkö pitää aluksen, lastin tai aluksessa olevien henkilöiden turvallisuudelle välttämättömänä ja kiireellisenä;
b) työhön, jota päällikkö vaatii hädässä olevien muiden alusten tai henkilöiden avustamiseksi;
c) tarkastuksiin sekä palosammutus-, pelastusvene- ja muihin sen kaltaisiin harjoituksiin, joista on säädetty ihmishengen turvaamista merellä koskevassa, kysymyksessä olevana aikana voimassa olevassa kansainvälisessä sopimuksessa;
d) tulliselvitysten, karanteeni- tai muiden terveydenhoitomuodollisuuksien vaatimaan ylimääräiseen työhön;
e) aluksen päällystön varsinaiseen ja välttämättömään työhön aluksen paikan määräämiseksi ja säähavaintojen tekemiseksi;
f) ylimääräisesti vahtivuorojen tavanmukaiseen vaihtamiseen.

3. Tämän sopimuksen minkään kohdan älköön katsottako vähentävän aluksen päällikön oikeutta ja velvollisuutta vaatia tai päällystöön tai miehistöön kuuluvan velvollisuutta suorittaa työtä, jota päällikkö pitää välttämättömänä aluksen turvalliselle ja tehokkaalle kululle.

20 artikla

1. Kuuttatoista vuotta nuorempaa henkilöä älköön käytettäkö yötyöhön.

2. Tässä artiklassa tarkoitetaan ”yöllä”, sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa määrätään, vähintään yhdeksäntuntista keskeytymätöntä ajanjaksoa, joka alkaa ennen keskiyötä ja päättyy sen jälkeen.

IV osa
Miehitys

21 artikla

1. Jokainen alus, johon tätä sopimusta sovelletaan, on miehitettävä riittävästi ja tehokkaasti siten, että:
a) varmistetaan ihmishengen turvaaminen merellä;
b) saatetaan voimaan tämän sopimuksen III osan määräykset; sekä
c) estetään laivaväen liikarasittuminen ja vältetään tai mahdollisuuksien mukaan rajoitetaan ylityötä.

2. Kukin jäsenvaltio sitoutuu pitämään voimassa tai vakuuttautumaan siitä, että siellä pidetään voimassa tehokasta järjestelmää kaikkien aluksen miehitystä koskevien valitusten tai riitaisuuksien tutkimiseksi ja sovittelemiseksi.

3. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen edustajain tulee, yhdessä muiden henkilöiden tai viranomaisten kanssa tai ilman näitä, osallistua sellaisen järjestelmän soveltamiseen.

V osa
Sopimuksen soveltaminen

22 artikla

1. Tämä sopimus voidaan saattaa voimaan a) lainsäädäntöteitse; b) laivanvarustajain ja merenkulkijain välisillä työehtosopimuksilla (lukuun ottamatta 21 artiklan 2 momenttia); tai c) käyttäen sekä lainsäädäntöä että laivanvarustajain ja merenkulkijain välisiä työehtosopimuksia. Mikäli ei tässä sopimuksessa toisin määrätä, on tämän sopimuksen määräyksiä sovellettava jokaiseen sen ratifioivan jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja jokaiseen sellaisessa aluksessa toimessa olevaan henkilöön.

2. Milloin jokin sopimuksen määräys on saatettu voimaan työehtosopimuksella tämän artiklan 1 momentin mukaisesti, ei asianomainen jäsenvaltio ole velvollinen ryhtymään siten voimaan saatettujen sopimuksen määräysten osalta tämän sopimuksen 10 artiklan tarkoittamiin toimenpiteisiin.

3. Tämän sopimuksen ratifioineen jäsenvaltion tulee antaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle tieto niistä toimenpiteistä, joihin sopimuksen soveltamiseksi on ryhdytty, sekä niistä työehtosopimusten erityisistä määräyksistä, joilla toteutetaan joitakin sopimuksen määräyksiä ja jotka ovat voimassa sinä ajankohtana, jolloin jäsenvaltio ratifioi sopimuksen.

4. Tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu osallistumaan kolmiosaisella valtuuskunnalla jokaiseen hallituksia sekä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä edustavaan komiteaan, johon neuvonantajina kuuluu Kansainvälisen työtoimiston yhdistetyn merityökomitean edustajia ja joka voidaan asettaa tutkimaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

5. Pääjohtajan on esitettävä sanotulle komitealle yleiskatsaus 3 momentin mukaisesti vastaanottamistaan tiedoista.

6. Komitean tulee harkita, onko tämän sopimuksen määräykset sille ilmoitetuin työehtosopimuksin täysin saatettu voimaan. Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu harkitsemaan kaikkia komitean tekemiä, tämän sopimuksen soveltamista koskevia huomautuksia tai ehdotuksia ja sitoutuu lisäksi saattamaan 1 momentissa mainittujen työehtosopimusten osapuolina olevien laivanvarustajain ja

merenkulkijain järjestöjen tietoon kaikki edellä mainitun komitean huomautukset tai ehdotukset siitä, missä laajuudessa tämän sopimuksen määräykset saatetaan voimaan sellaisin työehtosopimuksin.

23 artikla

1. Tämän sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio on vastuussa sen määräysten soveltamisesta alueellaan rekisteröityihin aluksiin ja tulee jäsenvaltion, lukuun ottamatta tapauksia, jolloin sopimus on saatettu voimaan työehtosopimuksin, pitää voimassa lainsäädäntöä, joka:
a) määrää sekä laivanvarustajan että päällikön vastuun tämän sopimuksen noudattamisesta;
b) määrää sopivat rangaistukset sopimuksen rikkomisesta;
c) huolehtii sopimuksen IV osan soveltamisen tarpeellisesta julkisesta valvonnasta;
d) vaatii pitämään tämän sopimuksen III osan määräysten edellyttämää kirjaa suoritetuista työtunneista sekä yli- ja lisätyötunneista tulevasta korvauksesta;
e) takaa merenkulkijoille samat keinot yli- ja lisätyökorvausten perimiseksi kuin heillä on muiden palkkasaataviensa perimiseksi.

2. Laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä on, mikäli se on kohtuullista ja mahdollista, kuultava valmisteltaessa lainsäädäntöä tämän sopimuksen voimaan saattamiseksi.

24 artikla

Keskinäisen avun antamiseksi tämän sopimuksen soveltamisessa sitoutuu jokainen sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio määräämään alueensa kaikkia asianomaisia satamaviranomaisia ilmoittamaan sopimuksen ratifioineen muun jäsenvaltion konsuli- tai muulle asianomaiselle viranomaiselle tapaukset, joissa edellä mainitun viranomaisen tietoon tulee, että jälkimmäisen jäsenvaltion alueella rekisteröidyssä aluksessa ei noudateta tämän sopimuksen määräyksiä.

VI osa
Loppumääräyksiä

25 artikla

1. Tällä sopimuksella muutetaan palkkoja, työaikaa ja miehitystä koskevat vuosien 1946 ja 1949 (merenkulku) sopimukset.

2. Työaikaa ja miehitystä koskevan vuoden 1936 (merenkulku) sopimuksen 28 artiklan tarkoittamassa mielessä on tätä sopimusta myös pidettävä sopimuksena, joka muuttaa ensiksi mainitun sopimuksen.

* * *

26, 29 - 33 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

27 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin seuraavat ehdot on täytetty:
a) seuraavista jäsenvaltioista yhdeksän ratifioinnit on rekisteröity: Argentiina, Australia, Belgia, Brasilia, Kanada, Chile, Kiina, Tanska, Suomi, Ranska, Saksan liittotasavalta, Kreikka, Intia, Irlanti, Italia, Japani, Alankomaat, Norja, Puola, Portugali, Espanja, Ruotsi, Turkki, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto, Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti, Amerikan Yhdysvallat ja Jugoslavia;
b) ainakin viidellä niistä jäsenvaltioista, joiden ratifioinnit on rekisteröity, on rekisteröinnin tapahtumisaikana kullakin bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoonan rekisteritonnin kauppalaivasto;
c) niiden jäsenvaltioiden, joiden ratifioinnit on rekisteröity, kauppalaivasto on rekisteröinnin aikaan bruttovetoisuudeltaan yhteensä vähintään viisitoista miljoonaa rekisteritonnia.
Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

28 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että kymmenen vuoden määräaika on molemmissa kohdissa korvattu viiden vuoden määräajalla, eli sopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 110

Plantaasityöntekijäin työolot (1958)

Voimaantulopäivä 22.1.1960. Katso myös yleissopimukseen nro 110 liittyvä pöytäkirja vuodelta 1982.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 57/1961.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. "Plantaasilla" tarkoitetaan tässä sopimuksessa kuumassa tai lauhkeassa vyöhykkeessä sijaitsevaa maatalousyritystä, jossa säännöllisesti käytetään palkattua työvoimaa ja jossa pääasiassa viljellään tai tuotetaan kaupallisessa tarkoituksessa kahvia, teetä, sokeriruokoa, kumia, banaaneja, kaakaota, kookospähkinöitä, maapähkinöitä, puuvillaa, tupakkaa, tekstiilikuituja (sisalia, juuttia, hamppua), sitruunoita, palmuöljyä, kiinan kuorta tai ananasta. Sopimus ei koske perhe- ja pienyrityksiä, joiden tuotanto on tarkoitettu paikallisesti markkinoitavaksi ja joissa ei säännöllisesti käytetä palkattua työvoimaa.

2. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden tämä sopimus on voimassa, voi kuultuaan edustavimpia työnantajien ja työntekijäin järjestöjä, mikäli niitä on, ulottaa sopimuksen koskemaan muitakin plantaaseja
a) lisäämällä tämän artiklan 1 momentissa olevaan luetteloon yhden tai useampia seuraavista tuotteista: riisi, sikuri, kardemumma, geranium, pyrethrum, tai muun tuotteen;
b) lisäämällä tämän artiklan 1 momentissa tarkoitettuihin plantaaseihin siinä mainitsemattomia yritysryhmiä, joita kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan on pidettävä plantaaseina;
ja on jäsenvaltion ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavassa, sopimuksen soveltamista koskevassa vuosiraportissaan, mihin toimenpiteisiin tässä tarkoituksessa on ryhdytty.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan käsitteeseen "plantaasi" säännönmukaisesti kuuluvan plantaasin tuotteen tai tuotteiden ensimmäinen käsittely.

2 artikla

Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sen määräyksiä yhtäläisesti kaikkiin plantaasityöntekijöihin tekemättä eroa rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisen katsomuksen, kansallisuuden, yhteiskunnallisen alkuperän, heimon tai ammattiyhdistykseen kuulumisen perusteella.

3 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, tulee
a) soveltaa
(i) I osaa;
(ii) IV, IX ja XI osaa;
(iii) ainakin kahta osista II, III, V, VI, VlI, VIll, X, XII ja XIII;
(iv) XlV osaa;
b) jos se on jättänyt hyväksymättä sopimuksen velvoitukset yhteen tai useampaan osaan nähden, ratifiointiasiakirjaan liitetyssä selityksessä ilmoittaa, mikä osa tai mitkä osat on tällä tavoin jätetty hyväksymättä.

2. Jokaisen jäsenvaltion, joka on antanut tämän artiklan 1b) momentissa tarkoitetun selityksen, tulee Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa vuosiraportissaan ilmoittaa, mitä edistystä on tapahtunut silmällä pitäen hyväksymättä jätetyn osan tai osien soveltamista.

3. Jokainen jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, mutta on edellisten momenttien määräysten nojalla jättänyt ratifioimatta jonkin tai joitakin sopimuksen osia, voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle hyväksyvänsä sopimuksen velvoitukset aikaisemmin hyväksymättä jätettyyn osaan tai osiin nähden; tällaista hyväksymistä on pidettävä ratifiointina ja sillä on sama oikeudellinen vaikutus ilmoituksen antamisesta lähtien.

4 artikla

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 8 momentin mukaisesti tämän sopimuksen ei ole missään tapauksessa katsottava vaikuttavan mihinkään lakiin, tuomioistuimen päätökseen, tapaan taikka sopimukseen, joka turvaa kysymyksessä oleville työntekijöille sopimuksessa määrättyjä ehtoja edullisemmat työehdot.

II osa
Työhönotto ja työhönhankinta sekä muuttavat työntekijät

5 artikla

Sopimuksen tätä osaa sovellettaessa tarkoitetaan käsitteellä "työhönhankinta" toimenpiteitä, joihin ryhdytään tarkoituksena hankkia itselle tai toiselle työvoimaa henkilöistä, jotka eivät oma-aloitteisesti tarjoa palveluksiaan työpaikalla, julkisessa maastamuutto- tai työnvälitystoimistossa tai työnantajajärjestön johtamassa ja asianomaisen viranomaisen valvomassa toimistossa.

6 artikla

Perheenpään työhönhankintaan ei ole katsottava kuuluvan minkään muun perheenjäsenen työhönhankinnan.

7 artikla

Henkilö tai yhdistys ei saa harjoittaa ammattimaista työhönhankintaa, ellei ole siihen saanut asianomaisilta viranomaisilta toimilupaa ja hanki työntekijöitä työhön ainoastaan julkista hallintoa tai yhtä tai useampaa määrättyä työnantajaa tai työnantajien järjestöä varten.

8 artikla

Työnantajat, työnantajien asiamiehet, työnantajien järjestöt, työnantajien tukemat järjestöt ja työnantajien järjestöjen tai työnantajien tukemien järjestöjen asiamiehet eivät saa harjoittaa työhönhankintaa, elleivät ole saaneet toimilupaa asianomaiselta viranomaiselta.

9 artikla

1. Työhönhankitut työntekijät on esitettävä valtion virkamiehelle, jonka tulee varmistautua siitä, että työhönhankintaa koskevia lainsäännöksiä on noudatettu ja erityisesti siitä, etteivät työntekijät ole joutuneet laittoman painostuksen kohteiksi tai heitä ole hankittu työhön petollisesti tai erehdyksessä.

2. Työhönhankitut työntekijät on esitettävä mainitulle virkamiehelle niin lähellä työhönhankintapaikkaa kuin on mahdollista ja sopivaa, tai, kun on kysymys työntekijöistä, jotka on hankittu työhön jollakin alueella, toisella, erilaisen hallinnon alaisella alueella teetettävää työtä varten, viimeistään työhönhankinta-alueelta lähdettäessä.

10 artikla

Milloin se olosuhteiden vuoksi on mahdollista ja välttämätöntä, on asianomaisen viranomaisen vaadittava, että jokaiselle työhönhankitulle työntekijälle, jota ei oteta työhön työhönhankintapaikalla tai sen läheisyydessä, annetaan sellainen kirjallinen asiakirja, esimerkiksi työhönottotodistus, työkirja tai väliaikainen sopimus, joka sisältää asianomaisen viranomaisen sopiviksi katsomat tiedot, esimerkiksi työntekijän henkilötiedot, vastaiset työehdot samoin kuin työntekijälle maksetut palkkaennakot.

11 artikla

1. Jokainen työhönhankittu työntekijä on lääkärin tarkastettava.

2. Milloin työntekijä on hankittu työhön kaukana työhönhankintapaikalta sijaitsevalle työpaikalle tai hänet on jollain alueella hankittu työhön toisella erilaisen hallinnon alaisella alueella tehtävää työtä

varten, on lääkärintarkastus suoritettava niin lähellä työhönhankintapaikkaa kuin on mahdollista ja sopivaa ja, kun on kysymys työntekijöistä jotka on hankittu työhön jollakin alueella, toisella, erilaisen hallinnon alaisena olevalla alueella tehtävää työtä varten, viimeistään työhönhankinta-alueelta lähdettäessä.

3. Asianomainen viranomainen voi valtuuttaa valtion virkamiehen, jolle työhönhankitut työntekijät on 9 artiklan mukaan esitettävä, sallimaan näiden työntekijäin lähdön ilman lääkärintarkastusta, mikäli virkamies on varmistunut siitä,
a) että on ollut ja on edelleen mahdotonta saada lääkärintarkastusta toimitetuksi työhönhankinta- tai lähtöpaikalla;
b) että kukin työntekijä on fyysisesti sopiva matkustamaan ja hoitamaan tulevan työnsä;
c) että työntekijä tullaan alistamaan lääkärintarkastukseen hänen työpaikalle saapuessaan tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

4. Asianomainen viranomainen voi, varsinkin silloin kun työhönhankittujen työntekijöiden matkan pituus tai olosuhteet matkan aikana saattavat vaikuttaa haitallisesti työntekijöiden terveydentilaan, määrätä, että työhönhankitut työntekijät alistetaan lääkärintarkastukseen sekä ennen lähtöä että heidän saavuttuaan työpaikalle.

5. Asianomaisen viranomaisen on varmistuttava siitä, että on ryhdytty kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin työhönhankittujen työntekijöiden totuttamiseksi ilmastoon ja sopeuttamiseksi ympäristöön sekä heidän rokottamisekseen sairauksia vastaan.

12 artikla

1. Työhönhankkijan tai työnantajan on aina milloin se on mahdollista huolehdittava työhönhankittujen työntekijöiden kuljettamisesta työpaikalle.

2. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistaakseen,
a) että työntekijöiden kuljetukseen käytettävät ajoneuvot tai alukset ovat sellaiseen kuljetukseen sopivia, ovat terveydenhoidollisesti hyvässä kunnossa eivätkä ole liian täynnä;
b) että milloin matka joudutaan keskeyttämään yön ajaksi, työntekijöille järjestetään sopiva majoitus;
c) että pitkillä matkoilla on ryhdytty kaikkiin tarpeellisiin järjestelyihin lääkärinavun ja kohtuullisen viihtyisyyden hankkimiseksi työntekijöille.

3. Milloin työhönhankitut työntekijät työpaikalle päästäkseen joutuvat tekemään pitkiä matkoja jalan, on asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistuakseen,
a) ettei päivämatkojen pituus vaaranna työntekijöiden terveyden ja voimien säilymistä;
b) että milloin se työvoiman siirtymisen laajuuden vuoksi on välttämätöntä, järjestetään lepäämistä varten leirejä tai majoja sopiville paikoille pääteiden varsille, ne pidetään tyydyttävän siistissä kunnossa ja niissä voidaan tarvittaessa antaa lääkärinhoitoa.

4. Milloin työhönhankitut työntekijät joutuvat ryhminä kulkemaan pitkiä matkoja työpaikalle, tulee vastuunalaisen henkilön saattaa heitä.

13 artikla

1. Työhönhankkijan tai työnantajan tulee suorittaa kustannukset työhönhankittujen työntekijöiden kuljettamisesta työpaikalle samoin kuin heidän suojelemisestaan.

2. Työhönhankkijan tai työnantajan on varustettava työhönhankitut työntekijät kaikella, mikä heidän hyvinvointinsa kannalta on tarpeen matkalla työpaikalle, ja erityisesti, sen mukaan kuin paikalliset olosuhteet vaativat, riittävillä ja sopivilla elintarpeilla, juomavedellä, polttoaineella ja keittoastioilla sekä vaatteilla ja peitteillä.

14 artikla

Jokainen työhönhankittu työntekijä,
a) joka matkalla työpaikalle tulee työkyvyttömäksi joko sairauden tai tapaturman johdosta,
b) joka lääkärintarkastuksessa todetaan työhön kykenemättömäksi,

c) jota hänestä riippumattomasta syystä ei oteta työhön työhönhankkimisen jälkeen, tai
d) jonka asianomainen viranomainen toteaa hankituksi työhön petollisella tavalla tai erehdyksestä,
on kotiutettava työhönhankkijan tai työnantajan kustannuksella.

15 artikla

Milloin työhönhankittujen työntekijöiden perheiden on sallittu seurata heitä työpaikalle, on asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin perheiden terveyden ja hyvinvoinnin varjelemiseksi matkan aikana. Erityisesti
a) on sellaisiin perheisiin sovellettava tämän sopimuksen 12 ja 13 artiklaa;
b) on, mikäli työntekijä joudutaan kotiuttamaan 14 artiklan nojalla, myös hänen perheensä kotiutettava;
c) on, mikäli työntekijä kuolee matkalla työpaikalle, hänen perheensä kotiutettava.

16 artikla

Asianomaisen viranomaisen on määrättävä, kuinka paljon työhönhankituille työntekijöille enintään voidaan maksaa palkanennakkona, sekä määrättävä ne ehdot, millä tällaisia ennakkoja saadaan antaa.

17 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, sitoutuu kansallisen lainsäädännön sallimassa laajuudessa ryhtymään kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin maastamuuttoa ja maahanmuuttoa koskevan harhaanjohtavan propagandan estämiseksi.

2. Tässä tarkoituksessa jäsenvaltion tulee, mikäli se on tarkoituksenmukaista, toimia yhteistyössä muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa.

18 artikla

Jokaisen jäsenvaltion on toimivaltansa rajoissa tarpeen mukaan ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden henkilöiden lähdön, matkan ja vastaanoton helpottamiseksi, jotka muuttavat maasta mennäkseen työhön plantaasille.

19 artikla

Jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, sitoutuu toimivaltansa rajoissa ylläpitämään asianmukaista terveydenhuoltoa, jonka tehtävänä on
a) varmistua sekä lähdettäessä että saavuttaessa tarpeen mukaan siitä, että työntekijän, joka muuttaa maasta mennäkseen plantaasille työhön, samoin kuin niiden perheenjäsenten, jotka ovat saaneet luvan seurata häntä tai tulla hänen luokseen, terveydentila on tyydyttävä;
b) huolehtia siitä, että työntekijällä, joka muuttaa maasta mennäkseen työhön plantaasille, samoin kuin hänen perheensä jäsenillä on tarpeellinen lääkärinhoito ja hyvät terveydenhoidolliset olosuhteet matkalle lähdettäessä, matkan aikana ja määränpäähän saavuttaessa.

III osa
Työsopimukset ja rangaistusseuraamusten poistaminen

20 artikla

1. Asianomaisella alueella voimassa olevassa lainsäädännössä ja/tai muissa säännöksissä on määrättävä pisin palveluskausi, joka saadaan määrätä tai edellyttää jokaisessa kirjallisessa tai suullisessa sopimuksessa.

2. Pisin sellaisessa työsopimuksessa määrätty tai edellytetty palveluskausi, mikä ei edellytä pitkää ja kallista matkaa, ei missään tapauksessa saa ylittää 12 kuukautta, silloin kun perhe ei seuraa työntekijää, eikä kahta vuotta, jos perhe on hänen mukanaan.

3. Pisin sellaisessa työsopimuksessa edellytetty palveluskausi, mikä edellyttää pitkää ja kallista matkaa, ei saa missään tapauksessa ylittää kahta vuotta, silloin kun perhe ei seuraa työntekijää, eikä kolmea vuotta, jos perhe on hänen mukanaan.

4. Asianomainen viranomainen voi kuultuaan asianomaisia osapuolia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, vapauttaa soveltamasta sopimuksen tätä osaa työnantajien ja

sellaisten muuta kuin ruumiillista työtä tekevien työntekijöiden kesken tehtyihin sopimuksiin, joiden vapaus valita työpaikkansa katsotaan tyydyttävästi turvatuksi; tällainen poikkeus voidaan ulottaa koskemaan jonkin alueen kaikkia plantaasityöntekijöitä, tietyn tuotteen valmistamisessa työskenteleviä plantaasityöntekijöitä, määrätyn yrityksen työntekijöitä tai tiettyjä plantaasityöntekijöiden ryhmiä.

21 artikla

Kunkin sellaisen maan asianomaisen viranomaisen, jossa on olemassa rangaistusseuraamuksia työsopimuksen rikkomisesta plantaasityöntekijän puolelta, on ryhdyttävä toimenpiteisiin tällaisten seuraamusten poistamiseksi.

22 artikla

Kaikkien edellämainittujen rangaistusseuraamuksien poistamisen tulee tapahtua sellaisin sopivin toimenpitein, joihin voidaan välittömästi ryhtyä.

23 artikla

Sopimuksen tässä osassa ymmärretään "sopimuksen rikkomisella":
a) työntekijäin kieltäytymistä tai laiminlyöntiä, joka koskee sopimuksessa määrätyn työn aloittamista tai suorittamista;
b) työntekijän huolimattomuutta tai laiskuutta;
c) työntekijän poissaoloa luvatta tai ilman pätevää syytä; ja
d) työntekijän karkaamista.

IV osa
Palkat

24 artikla

1. On edistettävä minimipalkkojen määräämistä sellaisilla työehtosopimuksilla, jotka vapaasti tehdään asianomaisia työntekijöitä edustavien ammattiyhdistysten ja työnantajien tai heidän järjestöjensä kesken.

2. Milloin sopivaa järjestelmää vähimmäispalkkojen määräämiseksi työehtosopimuksin ei ole, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta vähimmäispalkat voitaisiin, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, määrätä kansallisella lainsäädännöllä, jolloin on kuultava työnantajien ja työntekijöiden edustajia, näihin luettuina heidän vastaavien järjestöjensä edustajat, mikäli sellaisia järjestöjä on, ja on tällaisen kuulemisen tapahduttava täydellistä tasa-arvoisuutta noudattaen.

3. Edellisessä momentissa tarkoitetulla tavalla vahvistettujen minimipalkkamäärien tulee sitoa asianomaisia työnantajia ja työntekijöitä niin, ettei niitä saa alittaa.

25 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin voimassa olevien vähimmäispalkkamäärien saattamiseksi asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden tietoon ja sen valvomiseksi, etteivät maksetut palkat alita sanottuja vähimmäispalkkamääriä, silloin kun näitä on sovellettava; näihin toimenpiteisiin tulee kuulua sellaisen valvonnan ja tarkastuksen järjestäminen ja sellaisten seuraamusten määrääminen, joita pidetään tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina kysymyksessä olevan maan plantaaseilla vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen.

2. Työntekijällä, johon nähden vähimmäispalkkamäärät ovat voimassa ja jolle on maksettu näitä palkkamääriä alempaa palkkaa, tulee olla oikeus periä maksetun palkan ja vahvistetun vähimmäispalkan ero joko oikeudenkäynnin avulla tai muulla sopivalla tavalla, jolloin on otettava huomioon kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti asetettu määräaika.

26 artikla

Rahana maksettava palkka on suoritettava ainoastaan laillisilla maksuvälineillä; maksaminen velkakirjoilla, vastamerkeillä tai kupongeilla tahi missä muussa muodossa tahansa, joka on tarkoitettu korvaamaan lailliset maksuvälineet, on kielletty.

27 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa voidaan sallia palkan osittainen maksaminen luontoisetuina siellä missä tämä maksutapa on käytännössä tai missä se on toivottava; palkan maksaminen väkevinä alkoholipitoisina juomina tai vahingollisten rohdosten muodossa ei ole sallittua missään tapauksessa.

2. Milloin on sallittua maksaa palkka osittain luontoisetuina, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että luontoisedut ovat tarkoituksenmukaisia huomioon ottaen työntekijän ja hänen perheensä henkilökohtaiset tarpeet ja edut.

3. Milloin ruoka, asunto, vaatteet ja muut tärkeät tarvikkeet tai palvelukset sisältyvät palkkaan, on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että tällaiset edut ovat riittävät ja että niiden raha-arvo on oikein määrätty.

28 artikla

Palkka on maksettava suoraan asianomaiselle työntekijälle, jollei kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa ole toisin määrätty tai työntekijä ei ole suostunut muuhun menettelyyn.

29 artikla

Työnantaja ei saa millään tavoin rajoittaa työntekijän vapautta käyttää palkkaansa mielensä mukaan.

30 artikla

1. Milloin yrityksen yhteyteen on perustettu työpaikkamyymälöitä tavaroiden myyntiä varten työntekijöille tai järjestetty mahdollisuus saada palveluksia, ei asianomaisiin työntekijöihin nähden saa harjoittaa minkäänlaista pakkoa, jotta heidät saataisiin käyttämään tällaisia työpaikkamyymälöitä tai palveluksia.

2. Milloin ei ole mahdollista käyttää muita myymälöitä tai palveluksia, asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen takaamiseksi, että tavarat myydään ja palvelukset toimitetaan käyvillä ja kohtuullisilla hinnoilla tai että työnantajan perustamia työpaikkamyymälöitä ei pidetä tai palveluksia toimiteta hyötymistarkoituksessa, vaan asianomaisten työntekijöiden edun vuoksi.

31 artikla

1. Palkanpidätys on sallittu vain niillä ehdoilla ja siinä laajuudessa kuin on säädetty kansallisessa lainsäädännössä tai määrätty työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa.

2. Työntekijöille on asianomaisen viranomaisen sopivimmaksi katsomalla tavalla ilmoitettava ne ehdot, joilla sellaisia pidätyksiä saadaan toimittaa, sekä mihin määrään ne ovat sallittuja.

32 artikla

Jokainen sellainen palkanpidätys on kielletty, minkä tarkoituksena on taata, että työntekijä saadakseen tai säilyttääkseen työpaikan maksaa suoraan tai välillisesti korvausta työnantajalle, hänen edustajalleen tai jollekin välittäjälle (kuten työvoimanhankkijalle).

33 artikla

1. Palkka on maksettava säännöllisin väliajoin. Jollei palkan maksamista säännöllisin väliajoin ole taattu muulla sopivalla tavalla, on kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa määrättävä palkanmaksujen väliset ajat.

2. Työsopimuksen päättyessä tulee vielä maksamatta olevien palkkaerien lopullisen suorituksen tapahtua kansallisen lainsäädännön, työehtosopimuksen tai välitystuomion mukaisesti, tai sellaisen lainsäädännön, työehtosopimuksen tai välitystuomion puuttuessa, sopimuksen määräykset huomioon ottaen, kohtuullisessa määräajassa.

34 artikla

On tarpeen mukaan ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin sen takaamiseksi, että työntekijöille ilmoitetaan sopivalla ja helposti ymmärrettävällä tavalla:
a) heihin nähden noudatettavat palkkaehdot ennen kuin heidät otetaan työhön ja aina kun näissä ehdoissa tapahtuu muutoksia; ja
b) jokaisen palkanmaksun yhteydessä ne perusteet, minkä mukaan heidän palkkansa on määrätty kysymyksessä olevalta maksukaudelta, mikäli nämä perusteet saattavat muuttua.

35 artikla

Lainsäädäntö, jolla toteutetaan sopimuksen 26-34 artikloiden määräykset,
a) saatettakoon asianomaisten henkilöiden tietoon;
b) määritelköön ne henkilöt, jotka ovat vastuussa säännösten täytäntöönpanosta;
c) määrätköön sopivat rangaistukset tai muut seuraamukset säännösten rikkomisesta;
d) määrätköön, milloin se on tarkoituksenmukaista, sopivien luetteloiden pitämisen hyväksytyn kaavan ja tavan mukaisesti.

V osa
Palkalliset lomat

36 artikla

Plantaaseilla työskenteleville työntekijöille on annettava palkallinen vuosiloma heidän oltuaan tietyn ajan yhdenjaksoisesti saman työnantajan palveluksessa.

37 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, voi vapaasti määrätä tavasta, jolla plantaasien palkalliset lomat myönnetään.

2. Plantaasien palkallisten lomien myöntäminen voidaan toteuttaa milloin se on tarkoituksenmukaista työehtosopimuksilla tai voidaan säännösten antaminen niistä uskoa erityisille elimille.

3. Mikäli plantaasien palkallisten lomien myöntämistapa sen sallii,
a) on ennakolta perusteellisesti kuultava asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, sekä muita, ammattinsa tai toimintansa perusteella asiassa erityisen pätevyyden omaavia henkilöitä, joiden kuulemista asianomainen viranomainen pitää tarkoituksenmukaisena;
b) on asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden osallistuttava palkallisia lomia koskevien säännösten laatimiseen tai on heidän kanssaan neuvoteltava tai annettava heille oikeus esittää mielipiteensä sillä tavoin ja siinä laajuudessa kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään, kuitenkin aina ehdottoman tasavertaisuuden pohjalla.

38 artikla

Vaaditun yhdenjaksoisen palvelusajan vähimmäisaika samoin kuin palkallisen vuosiloman vähimmäispituus on määrättävä kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksella, välimiestuomiolla tai sellaisten erityisten elinten toimesta, joille on uskottu plantaasien palkallisten lomien järjestely, tahi jollain muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla.

39 artikla

Milloin se on tarkoituksenmukaista, on plantaasien palkallisten lomien järjestelyä koskevan, voimassa olevan menetelmän mukaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin
a) nuorten työntekijöiden kohtelemiseksi edullisemmin, milloin aikuisille työntekijöille myönnettyjä palkallisia vuosilomia ei pidetä riittävinä nuorille työntekijöille;
b) palkallisen vuosiloman pidentämiseksi palvelusajan pituuden mukaan;
c) palvelusajan pituuteen verrattuna suhteellisen loman myöntämiseksi tai sen korvaamiseksi rahana, milloin työntekijän yhdenjaksoisen palvelusajan pituus ei oikeuta häntä palkalliseen vuosilomaan, mutta ylittää kuitenkin voimassa olevan menettelyn mukaisesti määrätyn palvelusajan vähimmäispituuden;
d) virallisten samoin kuin tavanmukaisten juhlapäivien ja viikkolepoaikojen sekä, siinä laajuudessa kuin voimassa olevan menetelmän puitteissa on määrätty, sairauden tai tapaturman aiheuttamien tilapäisten työstä poissa olojen jättämiseksi lukematta vuosilomaan.

40 artikla

1. Jokaisen sopimuksen tämän osan perusteella lomansa ottavan henkilön tulee saada koko loma-ajalta vähintään tavallinen palkkansa tai tämän artiklan 2 ja 3 momenttien mukaisesti määrätty palkka.

2. Loma-ajalta maksettava palkka on laskettava sillä tavoin kuin kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa on määrätty tahi niin kuin sellaiset erityiset elimet, joiden asiana on plantaasien palkallisten lomien järjestely, ovat määränneet tai muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla.

3. Milloin loman saavan henkilön palkkaan sisältyy luontoisetuja, voidaan näiden luontoissuoritusten arvo loman ajalta maksaa hänelle rahassa.

41 artikla

Sopimus, joka tarkoittaa vuosilomaoikeudesta luopumista tai sellaisen loman käyttämättä jättämistä, on mitätön.

42 artikla

Henkilön, joka on erotettu tai joka on jättänyt työpaikkansa, kun hänellä vielä on kokonaan tai osaksi saamatta hänelle kuuluva loma tai osa siitä, tulee kultakin sopimuksen tämän osan nojalla hänelle kuuluvalta lomapäivältä saada 40 artiklassa määrätty palkka.

VI osa
Viikkolepo

43 artikla

1. Mikäli seuraavissa artikloissa ei toisin määrätä, plantaasityöntekijöiden tulee saada jokaisen seitsemän päivän käsittävän ajanjakson kuluessa vähintään 24 tunnin yhdenjaksoinen lepoaika.

2. Tämä lepoaika on mikäli mahdollista annettava samanaikaisesti plantaasin kaikille työntekijöille.

3. Lepoaika on mikäli mahdollista sovitettava siksi päiväksi, mitä maan tai alueen perinnäistavan tai käytännön mukaan pidetään lepopäivänä.

44 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio voi kokonaan tai osaksi myöntää poikkeuksia (niihin luettuna lepoajan siirtäminen tai sen lyhentäminen) 43 artiklan määräyksistä ottaen erityisesti huomioon kaikki asiaan kuuluvat inhimilliset ja taloudelliset näkökohdat ja kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on.

2. Tällainen kuuleminen ei ole tarpeen niissä tapauksissa, joissa poikkeus jo on myönnetty voimassa olevan lainsäädännön nojalla.

45 artikla

Jokaisen jäsenvaltion on mikäli mahdollista annettava määräykset 44 artiklan nojalla siirrettyjen tai lyhennettyjen lepoaikojen korvaamiseksi annettavista lepoajoista, mikäli tällaisia lepoaikoja ei jo saada sopimusten tai tavan perusteella.

VII osa
Äitiyssuojelu

46 artikla

Sopimuksen tätä osaa sovellettaessa tarkoitetaan "naisella" jokaista naimisissa olevaa tai naimatonta naispuolista henkilöä ikään, kansallisuuteen, rotuun tai uskontoon katsomatta ja "lapsella" jokaista avioliitossa tai sen ulkopuolella syntynyttä lasta.

47 artikla

1. Nainen, johon sopimuksen tätä osaa sovelletaan, on oikeutettu äitiyslomaan kun hän esittää todistuksen arvioidusta synnytyksen ajasta.

2. Asianomainen viranomainen voi kuultuaan työnantajien ja työntekijäin edustavimpia järjestöjä, mikäli niitä on, määrätä, äitiysloman saamisen ehdoksi, että asianomainen on ollut työssä tietyn ajan, mikä ei saa olla suurempi kuin 150 päivää saman työnantajan palveluksessa synnytystä edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

3. Äitiysloman tulee kestää vähintään 12 viikkoa, ja siihen tulee kuulua pakollinen lomakausi synnytyksen jälkeen.

4. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä synnytyksen jälkeisen pakollisen loman pituus, mutta se ei saa missään tapauksessa olla kuutta viikkoa lyhyempi; äitiysloman muu osa voidaan sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään ottaa joko ennen arvioitua synnytyspäivää tai pakollisen loman päätyttyä tahi osaksi ennen arvioitua synnytyspäivää ja osaksi pakollisen loman päätyttyä.

5. Ennen synnytyksen arvioitua aikaa otettua lomaa on, milloin synnytys tapahtuu arvioitua myöhemmin, pidennettävä synnytykseen saakka, eikä synnytyksen jälkeen pidettävää pakollista lomaa saa tämän vuoksi lyhentää.

6. Sairaustapauksessa, jonka asianmukaisesti osoitetaan johtuneen raskaudesta, on kansallisessa lainsäädännössä määrättävä annettavaksi ennen synnytystä loma, jonka enimmäispituuden asianomainen viranomainen voi määrätä.

7. Sairaustapauksessa, minkä asianmukaisesti osoitetaan aiheutuneen synnytyksestä, nainen on oikeutettu pidennettyyn lomaan synnytyksen jälkeen, minkä loman enimmäispituuden asianomainen viranomainen voi määrätä.

8. Raskaana olevaa naista ei saa vaatia suorittamaan äitiyslomaa edeltävänä aikana työtä, joka voi vaikuttaa haitallisesti hänen terveyteensä.

48 artikla

1. Milloin nainen on poissa työstä 47 artiklan määräysten nojalla, hänellä on oikeus saada raha-avustusta ja lääkintäapua.

2. Raha-avustuksen määrä on kansallisessa lainsäädännössä vahvistettava sellaiseksi, että se riittää sekä naisen itsensä että hänen lapsensa täyteen ja terveyden vaatimuksia vastaavaan ylläpitoon kohtuullisen elintason mukaisesti.

3. Lääkintäapuun tulee kuulua tutkinnon suorittaneen kätilön tai lääkärin antama hoito ennen synnytystä, synnytyksen aikana ja sen jälkeen sekä tarvittaessa sairaalahoito. Siinä määrin kuin se on mahdollista, asianomaiselle on suotava mahdollisuus itse vapaasti valita lääkäri ja yleinen tai yksityinen sairaala.

4. Äitiysavustuksia jakavan pakollisen sosiaalivakuutusjärjestelmän jäsenmaksut ja maksettuihin palkkoihin perustuvat sekä näitä avustuksia varten kannettavat verot on, maksoivatpa ne työnantaja ja työntekijät yhdessä tai työnantaja yksin, maksettava yrityksen palveluksessa olevien miesten ja naisten kokonaisluvun perusteella tekemättä eroa sukupuolten välillä.

49 artikla

1. Jos nainen imettää lastaan, olkoon hän oikeutettu sitä varten keskeyttämään työnsä kansallisessa lainsäädännössä määrättävillä ehdoilla.

2. Imettämistä varten tapahtuvat työn keskeytykset on luettava työaikaan ja korvattava sen mukaan kuin asia on kansallisella lainsäädännöllä tai sen mukaisesti järjestetty; milloin asia on järjestetty työehtosopimuksella, on noudatettava sopimuksen määräyksiä.

50 artikla

1. Milloin nainen 47 artiklan määräysten nojalla on poissa työstä äitiyslomalla, hänen työnantajallaan ei ole laillista oikeutta erottaa häntä työstä sellaisen poissaolon aikana eikä myöskään sellaisena ajankohtana, että irtisanomisaika päättyisi poissaolon aikana.

2. Naista ei saa irtisanoa yksinomaan siitä syystä, että hän on raskaana tai imettää lastaan.

VIII osa
Työtapaturmien korvaaminen

51 artikla

Jokainen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, sitoutuu soveltamaan kaikkiin plantaasityöntekijöihin sitä lainsäädäntöä, jolla työntekijöille säädetään annettavaksi korvaus työn johdosta tai työn aikana sattuneista tapaturmista.

52 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, sitoutuu antamaan henkilölle, jolle sen alueella sattuu työtapaturma ja joka on sellaisen jäsenvaltion kansalainen, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, tai tällaisen henkilön huollettaville samanlaisen kohtelun kuin omille kansalaisilleen, mikäli koskee työtapaturmien korvaamista.

2. Tämä yhdenvertainen kohtelu on taattava ulkomaalaisille työntekijöille ja heidän huollettavilleen asettamatta asuinpaikkaa koskevia ehtoja. Niitä maksuja, joita jäsenvaltio tai sen kansalaiset saattavat tätä periaatetta sovellettaessa joutua suorittamaan jäsenvaltion alueen ulkopuolella, koskevista toimenpiteistä on, mikäli sitä pidetään tarpeellisena, määrättävä asianomaisten jäsenvaltioiden välisillä erityissopimuksilla.

53 artikla

Asianomaisten jäsenvaltioiden välisillä erityisillä sopimuksilla voidaan määrätä, että jonkin jäsenvaltion alueella tilapäisesti tai ajoittaisesti toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan yrityksen lukuun työskenteleville työntekijöille sattuneiden työtapaturmien korvaamiseen sovelletaan viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä.

IX osa
Järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvotteluoikeus

54 artikla

Asianmukaisin toimenpitein on turvattava työnantajien ja työntekijöiden oikeus perustaa järjestöjä kaikkia laillisia tarkoituksia varten.

55 artikla

Työnantajien ja työntekijöiden välisten riitojen tutkimista koskevan menettelyn tulee olla mahdollisimman yksinkertainen ja nopea.

56 artikla

1. Työnantajia ja työntekijöitä on kehotettava välttämään riitoja ja, mikäli sellaisia ilmaantuu, koettamaan saada ne sovitteluteitse oikeudenmukaisesti ratkaistuiksi.

2. Tässä tarkoituksessa on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen edustajien kuulemiseksi ja tilaisuuden antamiseksi heille osallistua sovitteluelinten perustamiseen ja toimintaan.

3. Vaikka tällaisia elimiä onkin toiminnassa, valtion virkamiesten velvollisuutena on tutkia riidat, pyrkiä edistämään sovintoon pääsyä sekä auttaa osapuolia saavuttamaan oikeudenmukainen ratkaisu.

4. Näiden virkamiesten on, mikäli mahdollista, oltava tällaisiin tehtäviin erityisesti määrättyjä.

57 artikla

1. On niin pian kuin mahdollista saatava aikaan työnantajien ja työntekijöiden välisten riitojen ratkaisemista tarkoittava menettely.

2. Asianomaisten työnantajien ja työtekijöiden edustajille, siihen luettuna heidän vastaavien järjestöjensä edustajat, mikäli tällaisia järjestöjä on, on mikäli mahdollista annettava tilaisuus osallistua tällaisen menettelyn soveltamiseen sillä tavalla ja siinä laajuudessa kuin asianomainen viranomainen määrää, joka tapauksessa kuitenkin yhtä suurella lukumäärällä ja yhtäläisin ehdoin.

58 artikla

1. Työntekijöiden tulee, kun on kysymys heidän työstään, nauttia riittävää suojelua kaikilta ammatillista järjestäytymistä vastaan kohdistetuilta syrjintätoimenpiteiltä.

2. Tällaista suojelua on annettava erityisesti silloin kun on kysymys toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on:
a) asettaa työntekijän työnsaannin ehdoksi, että hän ei liity ammattiyhdistykseen tai että hän eroaa ammattiyhdistyksen jäsenyydestä;
b) saada työntekijä erotetuksi tai tuottaa hänelle muulla tavoin haittaa sen vuoksi, että hän kuuluu ammattiyhdistykseen tai työajan ulkopuolella tai työnantajan suostumuksella työaikana osallistuu ammattiyhdistyksen toimintaan.

59 artikla

1. Työntekijöiden ja työnantajien järjestöjen on nautittava riittävää suojelua kaikkea joko suoraan vastapuolen tai sen asiamiesten tai jäsenten taholta tapahtuvaa sekaantumista vastaan järjestöjen perustamiseen, toimintaan tai hallintoon.

2. Tässä artiklassa tarkoitettuna sekaantumisena on erityisesti pidettävä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää työnantajien tai työnantajajärjestöjen vaikutusvallassa olevien työntekijäjärjestöjen perustamista tai rahallisesti tai muulla tavoin tukea työntekijäjärjestöjä, jotta nämä järjestöt saataisiin työnantajien tai työnantajajärjestöjen valvonnan alaisiksi.

60 artikla

Tarvittaessa on aikaansaatava maan olosuhteiden mukainen järjestelmä turvaamaan edellisissä artikloissa määritellyn järjestäytymisoikeuden loukkaamattomuus.

61 artikla

Tarvittaessa on ryhdyttävä maan olosuhteiden mukaisiin toimenpiteisiin toisaalta työnantajien ja työnantajien järjestöjen, toisaalta työntekijöiden järjestöjen välisiin neuvotteluihin perustuvan järjestelmän kaikinpuolisen kehittämisen ja hyväksi käyttämisen suosittelemiseksi ja edistämiseksi silmällä pitäen sitä, että työehdot järjestettäisiin työehtosopimuksilla.

X osa
Yhdistymisvapaus

62 artikla

Työntekijöillä ja työnantajilla tulee olla yhtäläinen oikeus ilman ennakolta hankittua lupaa perustaa järjestöjä oman mielensä mukaan sekä liittyä niihin ilman muita rajoituksia kuin mitkä asianomaisen järjestön säännöt asettavat.

63 artikla

1. Työntekijäin ja työnantajain järjestöillä tulee olla oikeus laatia omat sääntönsä ja toimintaohjeensa, vapaasti valita edustajansa, järjestää hallintonsa ja toimintansa sekä laatia ohjelmansa.

2. Julkisten viranomaisten on vältettävä kaikkea sellaista asiaanpuuttumista, mikä rajoittaisi tätä oikeutta tai estäisi sen laillista käyttämistä.

64 artikla

Työntekijäin ja työnantajain järjestöjä älköön voitako hajottaa eikä niiden toimintaa kieltää hallinnollisin toimenpitein.

65 artikla

Työntekijäin ja työnantajain järjestöillä tulee olla oikeus perustaa liittoja ja keskusjärjestöjä sekä liittyä niihin, ja kaikilla sellaisilla järjestöillä, liitoilla tai keskusjärjestöillä tulee olla oikeus liittyä kansainvälisiin työntekijä- ja työnantajajärjestöihin.

66 artikla

62, 63 ja 64 artikloiden määräyksiä sovelletaan työntekijäin ja työnantajain järjestöjen muodostamiin liittoihin ja keskusjärjestöihin.

67 artikla

Työntekijäin ja työnantajain järjestöjen muodostamien liittojen ja keskusjärjestöjen oikeuskelpoisuuden saavuttamiselle ei saa asettaa sellaisia ehtoja, jotka rajoittaisivat 62, 63 ja 64 artiklojen määräysten soveltamista.

68 artikla

1. Käyttäessään sopimuksen tässä osassa määrättyjä oikeuksia on työntekijöiden ja työnantajien samoin kuin heidän vastaavien järjestöjensä noudatettava maan lakeja muiden yksityishenkilöiden ja järjestäytyneiden yhteisöjen tavoin.

2. Maan lakeja ei saa laatia tai niitä soveltaa siten, että ne loukkaisivat sopimuksen tässä osassa määrättyjä takeita.

69 artikla

Sopimuksen tässä osassa tarkoitetaan "järjestöllä" työntekijöiden tai työnantajien yhteenliittymiä, joiden tarkoituksena on edistää ja puolustaa työntekijöiden tai työnantajien etuja.

70 artikla

Jokainen jäsenvaltio, johon nähden sopimuksen tämä osa on voimassa, sitoutuu ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin ja asianmukaisiin toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että työntekijät ja työnantajat vapaasti saavat käyttää järjestäytymisoikeuttaan.

XI osa
Ammattientarkastus

71 artikla

Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä sopimus on voimassa, on ylläpidettävä ammattientarkastusjärjestelmää.

72 artikla

Ammattientarkastuksen tulee olla asianmukaisen koulutuksen saaneiden tarkastajien tehtävänä.

73 artikla

Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus vapaasti ottaa yhteys tarkastajiin.

74 artikla

1. Ammattientarkastuksen tehtävänä on:
a) sikäli kuin asia kuuluu ammattientarkastajien toimivaltaan, turvata työntekijäin työoloja ja työsuojelua työn aikana kuten työaikaa, palkkaa, turvallisuutta, terveydellisiä oloja ja hyvinvointia sekä lasten ja nuorten käyttämistä työhön samoin kuin muita siihen liittyviä asioita koskevien lainsäännösten noudattaminen;
b) antaa työnantajille ja työntekijöille teknillisiä tietoja ja neuvoja tehokkaimmista keinoista voimassa olevien säännösten noudattamiseksi; ja

c) kiinnittää asianomaisen viranomaisen huomio sellaisiin puutteisiin ja epäkohtiin, joita ei ole erityisesti otettu huomioon voimassa olevissa säännöksissä.

2. Muut ammattientarkastajille annetut tehtävät eivät saa häiritä heidän ensisijaisten velvollisuuksiensa tehokasta suorittamista eivätkä millään tavoin haitata ammattientarkastajien tarpeellista arvovaltaa ja puolueettomuutta heidän suhteessaan työnantajiin ja työntekijöihin.

75 artikla

Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin edistääkseen
a) tehokasta yhteistoimintaa toisaalta ammattientarkastuksen ja toisaalta muiden valtion viranomaisten sekä samantapaista toimintaa harjoittavien julkisten tai yksityisten laitosten välillä;
b) ammattientarkastuksen henkilökunnan ja työnantajien ja työntekijöiden tai heidän järjestöjensä välistä yhteistyötä.

76 artikla

Tarkastushenkilökunnan tulee olla julkisia virkamiehiä, joiden asema ja työehdot ovat sellaiset, että ne takaavat heille vakinaisen virka-aseman sekä riippumattomuuden hallituksen vaihdoksista ja asiaankuulumattomasta ulkopuolisesta vaikutuksesta.

77 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin järjestääkseen ammattientarkastajille
a) paikallisia toimistoja, jotka on asianmukaisesti varustettu toiminnan vaatimuksia vastaavasti ja jotka ovat avoinna kaikille asianomaisille;
b) tehtävien suorittamista varten tarpeelliset kuljetusvälineet, mikäli sopivia yleisiä kulkuvälineitä ei ole käytettävissä.

2. Asianomaisen viranomaisen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, että ammattientarkastajille korvattaisiin kaikki matka- ja muut satunnaiset kulut, mitkä ovat välttämättömiä heidän tehtäviensä suorittamiseksi.

78 artikla

1. Asianmukaisella valtakirjalla varustettu ammattientarkastaja on oikeutettu:
a) vapaasti ja ilman ennakkoilmoitusta pääsemään kaikkina vuorokauden aikoina jokaiseen tarkastuksen alaiseen työpaikkaan;
b) pääsemään päiväsaikaan kaikkiin huoneistoihin, joiden he voivat kohtuudella syystä olettaa kuuluvan tarkastuksen alaisuuteen; sekä
c) suorittamaan kaikenlaisia tarkastuksia, tutkimuksia tai tiedusteluja, joita he voivat pitää tarpeellisina varmistautuakseen siitä, että lainsäännöksiä tarkoin noudatetaan, ja erityisesti:
(i) joko yksin tai todistajien läsnäollessa tiedustelemaan työnantajalta tai yrityksen henkilökunnalta kaikkia lain säännösten soveltamista koskevia asioita;
(ii) vaatimaan esitettäväksi kaikki kirjat, luettelot ja muut asiakirjat, mitkä kansallisessa työlainsäädännössä on määrätty pidettäviksi, todetakseen, että ne ovat lain määräysten mukaiset, tai ottaakseen niistä jäljennöksiä tai otteita;
(iii) vaatimaan työlainsäädännön määräämien tiedonantojen asettamista nähtäville; ja
(iv) analyysiä varten ottamaan ja viemään pois näytteitä käytettävistä tai käsiteltävistä aineista ehdolla, että tästä ilmoitetaan työnantajalle tai hänen edustajalleen.

2. Suorittaessaan tarkastuskäyntiä on tarkastajan ilmoitettava siitä työnantajalle tai hänen edustajalleen, mikäli hän ei katso tällaisen ilmoituksen haittaavan hänen tehtävänsä suorittamista.

79 artikla

Niitä poikkeuksia lukuun ottamatta, joita voidaan tehdä lainsäädännössä, ammattientarkastajat
a) eivät saa saada minkäänlaista välitöntä tai välillistä etua valvontansa alaisista yrityksistä;
b) velvoitetaan sopivien rangaistuksien tai kurinpitotoimenpiteiden uhalla olemaan ilmaisematta senkään jälkeen, kun ovat eronneet toimestaan valmistus- tai liikesalaisuuksia tai työmenetelmiä, mitkä he ovat voineet saada tietoonsa tehtäviään suorittaessaan; sekä

c) ovat velvoitettuja pitämään ehdottoman luottamuksellisena kaikki laitteiden puutteellisuuksia tai lain säännösten rikkomisia koskevat valitukset ja olemaan ilmaisematta työnantajalle tai hänen edustajalleen, että tarkastuskäynti suoritettiin sellaisen valituksen johdosta.

80 artikla

Ammattientarkastukselle on ilmoitettava työtapaturmat ja ammattitautitapaukset sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään.

81 artikla

Työpaikat on tarkastettava niin usein ja niin perusteellisesti kuin asianomaisten säännösten tehokkaan soveltamisen turvaamiseksi on tarpeen.

82 artikla

1. Henkilöitä vastaan, jotka rikkovat tai laiminlyövät niitä määräyksiä, joiden noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastajille, voidaan ilman ennakkovaroitusta ryhtyä lainmukaisiin toimenpiteisiin. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan kuitenkin määrätä poikkeuksia, jolloin on annettava asiaintilan korjaamista tai ehkäiseviin toimenpiteisiin ryhtymistä tarkoittava ennakkovaroitus.

2. Ammattientarkastajan tulee saada vapaasti harkita, antaako hän varoituksen tai neuvoja vai ryhtyykö hän laillisiin toimenpiteisiin tai tekee esityksen niihin ryhtymisestä.

83 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä sopivia rangaistuksia niiden lain säännösten rikkomisesta, joiden noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastajille, samoin kuin ammattientarkastajan estämisestä hoitamasta tehtäviään, ja on näitä rangaistuksia tehokkaasti sovellettava.

84 artikla

1. Ammattientarkastajan tai paikallisen tarkastusviranomaisen on annettava ammattientarkastuksen keskusviranomaiselle määräaikaisia kertomuksia tarkastustoimintansa tuloksista.

2. Tällainen kertomus on laadittava keskusviranomaisen kulloinkin määräämällä tavalla ja niin usein kuin tämä viranomainen määrää, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

XII osa
Asunto-olot

85 artikla

Asianomaisten viranomaisten on neuvotellen niiden työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa, joita asia koskee, mikäli tällaisia järjestöjä on, tuettava toimenpiteitä sopivien asuntojen hankkimiseksi plantaasityöntekijöille.

86 artikla

1. Asianomaisen julkisen viranomaisen on vahvistettava edellisen artiklan mukaisesti hankittavien asuntojen normit ja vähimmäisvaatimukset. Viranomaisen on mikäli mahdollista asetettava työnantajien ja työntekijöiden edustajista muodostettuja neuvoa-antavia elimiä, joiden tehtävänä on antaa lausuntoja asuntokysymyksistä.

2. Mainittuihin vähimmäisvaatimuksiin tulee sisältyä määräyksiä, mitkä koskevat
a) käytettävää rakennusmateriaalia;
b) asuntojen pienintä sallittua kokoa, niiden suunnittelua ja tuuletusta sekä huoneiden lattiapinta-alaa ja tilavuutta;
c) kuistin pinta-alaa samoin kuin keittiö-, pesu- ja säilytystiloja sekä vedensaantia ja terveydenhoidollisia laitteita.

87 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä sopivia rangaistuksia edellisen artiklan mukaisesti annettujen lainmääräysten rikkomisesta, ja on näitä rangaistuksia tehokkaasti sovellettava.

88 artikla

1. Milloin työnantaja hankkii asunnon plantaasityöntekijälle, vuokraehdot eivät saa olla maan tavan tai lainsäädännön nojalla voimassa olevia vuokraehtoja epäedullisemmat.

2. Jos asunnon vuokrannut työntekijä erotetaan työstä, on hänelle varattava kohtuullinen aika asunnosta muuttoa varten. Mikäli tällaista määräaikaa ei laissa ole määrätty, se on määrättävä hyväksytyllä neuvottelumenettelyllä tai, jollei tällä tavoin päästä sopimukseen, turvautumalla tavalliseen tuomioistuinmenettelyyn.

XIII osa
Lääkintähuolto

89 artikla

Asianomaisten viranomaisten on neuvotellen työnantajain ja työntekijäin asianomaisten järjestöjen edustajien kanssa, mikäli tällaisia järjestöjä on, tuettava toimenpiteitä asianmukaisen lääkintähuollon järjestämiseksi plantaasityöntekijöille ja heidän perheilleen.

90 artikla

1. Lääkintähuollon tulee olla julkisten viranomaisten määräämää tasoa. Sen tulee laajuudeltaan vastata sitä tarvitsevien henkilöiden lukumäärää ja sen palvelukseen on otettava riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa.

2. Mikäli asianomainen julkinen viranomainen järjestää lääkintähuollon, sen tulee olla tämän viranomaisen noudattaman tason, tavan ja käytännön mukainen.

91 artikla

Asianomaisen viranomaisen on neuvotellen työnantajien ja työntekijäin asianomaisten järjestöjen edustajien kanssa, mikäli tällaisia järjestöjä on, ryhdyttävä plantaasialueilla toimenpiteisiin siellä esiintyvien paikkakunnallisten tarttuvien tautien hävittämiseksi tai niiden silmälläpitämiseksi.

* * *

XIV osa
Loppumääräyksiä

92, 94 - 99 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

93 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin seuraavista maista kahden ratifioinnit on rekisteröity 3 artikla huomioon ottaen: Alankomaat, Amerikan Yhdysvallat, Argentiina, Belgia, Birma, Bolivia, Brasilia, Ceylon, Colombia, Costa Rica, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, Espanja, Etiopia, Filippiinit, Ghana, Guatemala, Haiti, Honduras, Indonesia, Intia, Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, Italia, Kiina, Kuuba, Liberia, Malaijin liittovaltio, Meksiko, Nicaragua, Pakistan, Panama, Peru, Portugal, Ranska, Salvador, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto, Sudan, Taimaa, Viet-Nam ja Yhdistynyt arabitasavalta.
Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUKSEEN NRO 110 LIITTYVÄ PÖYTÄKIRJA

Plantaasityöntekijäin työolot (1982)

Voimaantulopäivä 18.6.1982.
Suomi ei ole ratifioinut pääsopimusta eikä pöytäkirjaa.
Hallituksen (pöytäkirjaa koskeva) esitys 218/1983.

1 artikla

Jäsenvaltio voi plantaasisopimuksen, 1958, ratifiointiin liitetyllä tiedonannolla ilmoittaa, että se ratifioi sopimuksen korvaamalla sopimuksen 1 artiklan seuraavalla tekstillä:

Artikla 1 (muutettu)

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "Plantaasi" kuumassa tai lauhkeassa vyöhykkeessä sijaitsevaa maatalousyritystä, jossa säännöllisesti käytetään palkattua työvoimaa ja jossa pääasiassa viljellään tai tuotetaan kaupallisessa tarkoituksessa kahvia, teetä, sokeriruokoa, kumia, banaaneja, kaakaota, kookospähkinöitä, maapähkinöitä, puuvillaa, tupakkaa, tekstiilikuituja (sisalia, juuttia, hamppua), citrus-hedelmiä, palmuöljyä, kiinarikuorta tai ananasta. Sopimus ei koske perhe- ja pienyrityksiä, joiden tuotanto on tarkoitettu paikallisesti markkinoitavaksi ja joissa ei säännöllisesti käytetä palkattua työvoimaa.

2. Tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, kuultuaan asianomaisia eniten edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, missä niitä on, jättää sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle yritykset, joiden pinta-ala ei ole 12,5 eekkeriä (5 hehtaaria) suurempi ja joiden työntekijäin lukumäärä ei minään aikana kalenterivuoden kuluessa ylitä kymmentä jäsenvaltion tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavassa ensimmäisessä raportissaan sopimuksen soveltamisesta soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt yritysryhmät ja myöhemmissä raporteissaan toimenpiteet joihin on mahdollisesti ryhdytty sopimuksen soveltamiseksi joihinkin tai kaikkiin soveltamisen ulkopuolelle jätettyihin ryhmiin sekä sen varmistamiseksi, että sopimusta jatkuvasti sovelletaan sellaisiin yrityksiin jotka kuuluvat tämän kappaleen tarkoittamiin soveltamisalan ulkopuolelle jätettyihin ryhmiin, mutta jotka on muodostettu jakamalla plantaasi pienempiin yrityksiin sen jälkeen kun 1 artikla (muutettu) tuli voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden.

3. Jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, voi, kuultuaan asianomaisia eniten edustavia työnantajain ja työntekijäin järjestöjä missä niitä on, ulottaa sopimuksen koskemaan muitakin plantaaseja
a) lisäämällä tämän artiklan 1 kappaleessa olevaan luetteloon yhden tai useampia seuraavista viljelykasveista: riisi, sikuri, kardemumma, geranium ja pyrethrum tai muu viljelykasvi;
b) lisäämällä tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin plantaaseihin siinä mainitsemattomia yritysryhmiä, jotka kansallisessa lainsäädännössä luokitellaan plantaaseiksi;
ja on jäsenvaltion ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavissa, sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissaan, mihin toimenpiteisiin on tässä tarkoituksessa ryhdytty.

4. Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan käsitteeseen "plantaasi" säännönmukaisesti kuuluvan plantaasin tuotteen tai tuotteiden ensimmäinen käsittely plantaasilla tai sen läheisyydessä.

2 artikla

1. Jäsenvaltio, joka jo on plantaasisopimuksen, 1958, sopimuspuolena voi, lähettämällä tämän pöytäkirjan virallisen ratifiointinsa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi, hyväksyä sopimuksen 1 artiklan muutetun tekstin, joka on esitetty tämän pöytäkirjan 1 artiklassa. Ratifiointi tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on sen rekisteröinyt. Sen jälkeen se sopimuksen teksti, jossa 1 artiklan muutettu teksti on sitova asianomaiseen jäsenvaltioon nähden korvaa 1 artiklan alkuperäisen tekstin.

2. Sopimuksen 1 artiklan muutetun tekstin 2 kappaleen viittaus sopimuksen soveltamista koskevaan ensimmäiseen raporttiin on tulkittava, kun on kysymys jo sopimuspuolena olevasta jäsenvaltiosta, viittaukseksi ensimmäiseen raporttiin, jonka jäsenvaltio antaa tämän pöytäkirjan tultua voimaan siihen nähden.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto sopimuspuolten hänelle ilmoittamien pöytäkirjan ratifiointien rekisteröimisestä.

4. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

* * *

3 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: kuten yleissopimuksia koskeva tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 111

Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä (1958)

Voimaantulopäivä 15.6.1960.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1970.
Hallituksen esitykset 57/1961 ja 94/1969.
Säädöskokoelma 831/1970.
Sopimussarja 63/1970.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan "syrjinnällä":
a) kaikkea erottelua, hyljeksintää tai suosintaa rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisten mielipiteiden tai kansallisen tahi yhteiskunnallisen alkuperän perusteella, mistä on seurauksena, että samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tehdään tyhjäksi tai niitä rajoitetaan;
b) kaikenlaista muuta erottelua, hyljeksintää tai suosintaa, josta on seurauksena, että samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tehdään tyhjäksi tai niitä rajoitetaan, ja jonka jäsenvaltio on määritellyt kuultuaan edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, samoin kuin muita sopivia elimiä.

2. Erottelua, hyljeksintää tai suosintaa, joka perustuu tietyn työn luonteesta johtuviin vaatimuksiin, ei ole katsottava syrjinnäksi.

3. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan sanonnoilla "työmarkkinat" ja "ammatin harjoittaminen" mahdollisuutta saada ammattikoulutusta, päästä työhön ja määrättyyn ammattiin samoin kuin työehtoja ja työoloja.

2 artikla

Jokainen jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu kehittämään ja noudattamaan sellaista kansallista politiikkaa, jonka tarkoituksena on maan olosuhteisiin ja käytäntöön soveltuvin keinoin edistää yhtäläisten mahdollisuuksien suomista ja tasavertaista kohtelua työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä silmällä pitäen sitä, että kaikki syrjintä tässä suhteessa lopetetaan.

3 artikla

Jokainen jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu kansallisiin olosuhteisiin ja käytäntöön soveltuvin keinoin:
a) koettamaan saada työnantaja- ja työntekijäjärjestöt sekä muut asianomaiset elimet yhteistoimintaan tällaisen politiikan hyväksymisen ja noudattamisen edistämiseksi;
b) säätämään sellaisia lakeja ja tukemaan sellaisia koulutusohjelmia, joiden avulla tällaisen politiikan hyväksyminen ja noudattaminen voidaan otaksua varmistettavan;
c) peruuttamaan sellaiset lain säännökset ja muuttamaan sellaiset hallinnolliset ohjeet ja menettelytavat, mitkä ovat ristiriidassa tämän politiikan kanssa;
d) noudattamaan sanottua politiikkaa kansallisten viranomaisten välittömän valvonnan alaisissa töissä;
e) huolehtimaan siitä, että tällaista politiikkaa noudatetaan kansallisten viranomaisten johtamassa ammatinvalinnanohjaus-, ammattikasvatus- ja työnvälitystoiminnassa; ja
f) selvittämään sopimuksen soveltamista koskevissa vuosiraporteissaan, mihin toimenpiteisiin tällaisen politiikan noudattamiseksi on ryhdytty ja minkälaisiin tuloksiin näin on päästy.

4 artikla

Syrjintänä ei ole pidettävä sellaiseen henkilöön kohdistettuja toimenpiteitä, jonka syystä epäillään tai jonka todetaan harjoittavan valtakunnan turvallisuudelle vahingollista toimintaa, edellyttäen, että asianomaisella on oikeus tehdä valitus kansallisen käytännön mukaisesti perustetulle elimelle.

5 artikla

1. Erityisiä suojelu- tai auttamistoimenpiteitä, joihin on ryhdyttävä muiden Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien sopimusten tai suositusten johdosta, ei ole pidettävä syrjintänä.

2. Jäsenvaltio voi kuultuaan edustavia työnantajain ja työntekijäin järjestöjä, mikäli niitä on, päättää, ettei syrjinnäksi ole katsottava muita erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata sellaisten henkilöiden erityiset tarpeet, joiden sukupuolensa, ikänsä, työkyvyttömyytensä, perheenhuoltovelvollisuuksiensa tai sosiaalisen asemansa tahi sivistystasonsa vuoksi yleisesti myönnetään tarvitsevan erityistä suojelua tai apua.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sitä emämaahan kuulumattomilla alueilla Kansainvälisen työjärjestön perussäännön määräysten mukaisesti.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 112

Kalastajien alin työhönpääsyikä (1959)

Voimaantulopäivä 7.11.1961. Yleissopimus muutettiin vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 58/1961.

1 artikla

1. "Kalastusaluksella" tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaa laivaa tai venettä, minkälaatuista tahansa, jota käytetään suolaisessa vedessä tapahtuvaan merikalastukseen.

2. Tämä sopimus ei koske satamissa tai jokien suistoissa tapahtuvaa kalastusta eikä henkilöitä, jotka harjoittavat kalastusta urheilun tai virkistyksen vuoksi.

2 artikla

1. Viittätoista vuotta nuorempia lapsia älköön pidettäkö työssä kalastusaluksissa.

2. Tällaiset lapset saavat kuitenkin tilapäisesti osallistua työhön kalastusaluksessa loma-aikoina edellyttäen, että
a) työ ei ole vahingollista heidän terveydelleen tai säännölliselle kehitykselleen;
b) työ ei vaikuta haitallisesti heidän koulunkäyntiinsä; ja
c) työtä ei tehdä taloudellisen hyödyn saamiseksi.

3. Lapseen nähden, joka on täyttänyt neljätoista vuotta, voidaan lisäksi kansallisessa lainsäädännössä sallia sellaisen todistuksen antaminen, joka oikeuttaa pitämään tällaista lasta työssä siinä tapauksessa, että koulu tai muu sopiva kansallisessa lainsäädännössä mainittu viranomainen ottaen asianmukaisesti huomioon lapsen terveyden ja ruumiillisen kunnon sekä hänelle työstä sekä tulevaisuudessa että sillä hetkellä koituvat edut katsoo, että työ on lapsen edun mukainen.

3 artikla

Kahdeksaatoista vuotta nuorempia henkilöitä älköön käytettäkö hiilenluojina tai lämmittäjinä kivihiiltä polttoaineena käyttävissä kalastusaluksissa.

4 artikla

Mitä edellä 2 ja 3 artikloissa on määrätty, ei sovelleta työhön, jota lapsi suorittaa koulu- tai harjoitusaluksessa, mikäli julkinen viranomainen hyväksyy tämän työn ja valvoo sitä.

* * *

5 - 12 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 113

Kalastajien lääkärintarkastus (1959)

Voimaantulopäivä 7.11.1961.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 58/1961.

1 artikla

1. "Kalastusaluksella" tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaa laivaa tai venettä, minkälaatuista tahansa, jota käytetään suolaisessa vedessä tapahtuvaan merikalastukseen.

2. Asianomainen viranomainen voi kuultuaan asianomaisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä, mikäli niitä on, myöntää poikkeuksia tämän sopimuksen määräysten soveltamisesta sellaisten alusten osalta, jotka säännönmukaisesti eivät tee merellä kolmea päivää pitempiä matkoja.

3. Tämä sopimus ei koske satamissa tai jokien suistoissa tapahtuvaa kalastusta eikä henkilöitä, jotka harjoittavat kalastusta urheilun tai virkistyksen vuoksi.

2 artikla

Ketään älköön otettako toimeen kalastusalukseen, ellei hän esitä asianomaisen viranomaisen hyväksymän lääkärin allekirjoittamaa todistusta, joka osoittaa hänen olevan sopivan siihen työhön, mitä hänen on määrä merellä tehdä.

3 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee neuvoteltuaan kalastusalusten omistajain ja kalastajain asianomaisten järjestöjen kanssa, mikäli niitä on, määrätä lääkärintarkastuksen laatu ja lääkärintodistukseen otettavat yksityiskohdat.

2. Tarkastuksen laatua määrättäessä on asianmukaisesti otettava huomioon tarkastettavan henkilön ikä ja hänen suoritettavakseen tulevat tehtävät.

3. Lääkärintodistuksessa on erityisesti todettava, että asianomainen ei sairasta sellaista tautia, jonka voidaan odottaa pahenevan meripalveluksesta tai tekevän hänet siihen kykenemättömäksi tahi vaarantavan muiden aluksessa olevien henkilöiden terveyttä.

4 artikla

1. Kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempiin henkilöihin nähden on lääkärintodistus voimassa enintään vuoden sen antamispäivästä.

2. Kaksikymmentäyksi vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta määrää asianomainen viranomainen lääkärintodistuksen voimassaoloajan.

3. Jos todistuksen voimassaoloaika päättyy matkan aikana, todistus pysyy voimassa matkan loppuun.

5 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, että henkilö, jolta tarkastuksen jälkeen on evätty todistus, saa tilaisuuden pyytää uutta tarkastusta, jonka suorittaa yksi tai useampi tehtävään määrätty lääkäri, joka on riippumaton kalastusaluksen omistajasta tai kalastusalusten omistajain tai kalastajain järjestöistä.

* * *

6 - 13 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 114

Kalastajien työsopimukset (1959)

Voimaantulopäivä 7.11.1961.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 58/1961.

1 artikla

1. "Kalastusaluksella" tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaa rekisteröityä tai laivapaperilla varustettua laivaa tai venettä, olipa se minkälaatuinen tahansa, jota käytetään merikalastuksessa suolaisessa vedessä.

2. Asianomainen viranomainen voi neuvoteltuaan kalastusalusten omistajain ja kalastajain asianomaisten järjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, vapauttaa tämän sopimuksen määräysten soveltamisesta tietyn tyyppiset ja suuruiset kalastusalukset.

3. Asianomainen viranomainen voi, mikäli se on vakuuttunut siitä, että tässä sopimuksessa käsitellyt asiat on järjestetty tyydyttävästi kalastusalusten omistajain tai omistajain järjestöjen ja kalastajain järjestöjen välisin työehtosopimuksin, vapauttaa näiden työehtosopimusten piiriin kuuluvat omistajat ja kalastajat noudattamasta niitä tämän sopimuksen määräyksiä, mitkä koskevat yksilöllisiä työsopimuksia.

2 artikla

"Kalastajalla" tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista kalastusaluksessa toimessa tai palveluksessa olevaa ja sen miehistöluetteloon merkittyä henkilöä, olkoonpa hänen työnsä minkälaatuista hyvänsä, lukuun ottamatta kuitenkaan luotseja, koululaivojen oppilaita ja erityisen oppilassopimuksen tehneitä merimiesoppilaita samoin kuin sotalaivojen miehistöjä sekä muita vakinaisesti valtion palveluksessa olevia henkilöitä.

3 artikla

1. Työsopimuksen allekirjoittavat kalastusaluksen omistaja tai hänen valtuuttamansa asiamies sekä kalastaja. Kalastajalle ja hänen mahdolliselle neuvonantajalleen on varattava kohtuullinen aika ennen allekirjoittamista tarkastaa työsopimusta.

2. Olosuhteet, joiden vallitessa kalastaja allekirjoittaa työsopimuksen, on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä sellaisiksi, että ne takaavat riittävän valvonnan asianomaisen julkisen viranomaisen taholta.

3. Edellä olevia, työsopimuksen allekirjoittamista koskevia määräyksiä katsotaan noudatetun, jos asianomainen viranomainen todistaa, että sopimuksen määräykset on tälle viranomaiselle kirjallisesti esitetty ja että sekä kalastusaluksen omistaja tai hänen valtuuttamansa asiamies että kalastaja ovat ne vahvistaneet.

4. Kansalliseen lainsäädäntöön on sisällytettävä sopivia määräyksiä, joiden tarkoituksena on varmistaa, että kalastaja on ymmärtänyt sopimuksen sisällön.

5. Työsopimus älköön sisältäkö määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa kansallisen lainsäädännön kanssa.

6. Kansalliseen lainsäädäntöön tulee lisäksi sisältyä säännöksiä muista sellaisista työsopimuksen tekemistä koskevista muodollisuuksista ja takeista, mitkä katsotaan tarpeellisiksi kalastusaluksen omistajan ja kalastajan etujen turvaamiseksi.

4 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön mukaisin sopivin toimenpitein on varmistettava, ettei työsopimus sisällä määräyksiä, joiden nojalla sopimuspuolet edeltäkäsin voisivat päättää poiketa yleisistä säännöksistä, jotka koskevat tuomioistuinten pätevyyttä käsitellä työsopimusriitoja.

2. Tätä säännöstä ei ole tulkittava niin, että se estäisi turvautumasta välimiesmenettelyyn.

5 artikla

Kunkin kalastajan työtehtävistä on pidettävä kirjaa asianomaisen viranomaisen toimesta tai tämän määräämällä tavalla. Jokaisen matkan tai retken päättyessä on sitä koskevat merkinnät pidettävä kalastajan saatavana tai kirjoitettava hänen palveluskirjaansa.

6 artikla

1. Työsopimus voidaan tehdä joko määräajaksi tai tiettyä matkaa varten tai, jos se on sallittu kansallisessa lainsäädännössä, määräämättömäksi ajaksi.

2. Työsopimuksessa on selvästi ilmoitettava kummankin sopimuspuolen oikeudet ja velvollisuudet.

3. Sopimuksessa on mainittava seuraavat seikat, paitsi milloin yhden tai useamman seikan ilmoittaminen on tarpeetonta sen vuoksi, että kansallisessa lainsäädännössä asia jo on järjestetty toisin:
a) kalastajan suku- ja ristimänimet, hänen syntymävuotensa ja -päivänsä tai hänen ikänsä sekä hänen syntymäpaikkansa;
b) sopimuksentekopäivä ja -paikka;
c) sen kalastusaluksen nimi tai niiden kalastusaluksien nimet, joissa kalastaja sitoutuu työskentelemään;
d) suoritettava matka tai suoritettavat matkat, mikäli ne sopimusta tehtäessä voidaan määritellä;
e) työ, johon kalastajaa tullaan käyttämään;
f) mikäli mahdollista, missä ja milloin kalastajan tulee saapua alukseen aloittaakseen työnsä;
g) kalastajalle tuleva muona, mikäli kansallisessa lainsäädännössä ei tässä suhteessa ole säädetty muuta järjestelmää;
h) palkan tai, mikäli palkka määräytyy osapalkkiojärjestelmän perusteella, osuuden suuruus ja sen laskemisperuste tai sekä palkan että osuuden suuruus ja osuuden laskemisperuste, mikäli palkkaus muodostuu näistä molemmista, sekä mahdollisesti sovittu vähimmäispalkka;
i) sopimuksen päättyminen ja päättymisen ehdot s.o.:
(i) jos sopimus on tehty määräajaksi, sopimuksen päättymispäivä;
(ii) jos sopimus on tehty määrättyä matkaa varten, määräsatama sekä aika, jonka on kuluttava määräsatamaan saapumisesta, ennen kuin kalastaja voi jättää työnsä;
(iii) jos sopimus on tehty määräämättömäksi ajaksi, ehdot, joilla kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen, sekä irtisanomisaika, joka ei saa olla lyhyempi kalastusaluksen omistajalle kuin kalastajalle;
j) muut kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti määrättävät seikat.

7 artikla

Milloin kansallisessa lainsäädännössä määrätään, että aluksella on pidettävä miehistöluetteloa, on työsopimus joko jäljennettävä tai liitettävä tällaiseen luetteloon.

8 artikla

Jotta kalastajalla olisi tilaisuus päästä selville oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa laadusta ja laajuudesta, tulee asianomaisen viranomaisen antaa määräykset tarpeellisista toimenpiteistä, jotka tekevät kalastajalle mahdolliseksi aluksessa ollessaan saada tarkat tiedot työehdoistaan.

9 artikla

Määrättyä matkaa varten tai määräajaksi tahi määräämättömäksi ajaksi tehty työsopimus on katsottava asianmukaisesti lakanneeksi:
a) sopimuspuolten keskinäisestä sopimuksesta;
b) kalastajan kuoltua;
c) kalastusaluksen tuhouduttua tai sen tultua täysin merikelvottomaksi;
d) muusta kansallisessa lainsäädännössä mainitusta syystä.

10 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai yksilöllisissä työsopimuksissa on määriteltävä ne olosuhteet, joiden perusteella aluksen omistaja tai päällikkö ovat oikeutettuja ilman irtisanomista erottamaan kalastajan toimestaan.

11 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai yksilöllisessä työsopimuksessa on niin ikään määriteltävä ne olosuhteet, joiden perusteella kalastaja on oikeutettu vaatimaan heti eron työstään.

12 artikla

Mikäli tässä sopimuksessa ei ole toisin määrätty, voidaan sen määräykset panna täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä tai työehtosopimuksin.

* * *

13 - 20 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 115

Työntekijäin suojaaminen ionisoivalta säteilyltä (1960)

Voimaantulopäivä 17.6.1962.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1978.
Hallituksen esitykset 48/1962 ja 97/1978.
Säädöskokoelma 743/1979.
Sopimussarja 51/1979.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio sitoutuu panemaan sen täytäntöön lainsäädännöllä, käytännöllistä soveltamista koskevilla ohjeilla tai muulla sopivalla tavalla. Sopimuksen määräyksiä soveltaessaan asianomaisen viranomaisen on kuultava työnantajain ja työntekijäin edustajia.

2 artikla

1. Tämä sopimus koskee kaikkia toiminnanaloja, joilla työntekijä työnsä aikana joutuu alttiiksi ionisoivalle säteilylle.

2. Tämä sopimus ei koske sellaisia suljettuina tai avoimina säilytettyjä radioaktiivisia aineita eikä sellaisia ionisoivaa säteilyä synnyttäviä laitteita, jotka niistä mahdollisesti saatavien säteilyannosten vähäisyyden vuoksi on jonkin 1 artiklassa mainitun täytäntöönpanotavan nojalla jätetty sopimuksen määräysten ulkopuolelle.

3 artikla

1. Uusimmat käytettävissä olevat tiedot huomioon ottaen on ryhdyttävä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotta turvattaisiin työntekijäin tehokas suojaaminen ionisoivalta säteilyltä, mikäli koskee heidän terveyttään ja turvallisuuttaan.

2. Tässä tarkoituksessa on annettava tarvittavat määräykset ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä huolehdittava siitä, että on saatavissa tehokkaan suojauksen järjestämiseksi tarpeellisia tietoja.

3. Tehokkaan suojauksen varmistamiseksi:
a) tulee niiden toimenpiteiden, joihin asianomainen jäsenvaltio sopimuksen ratifioituaan ryhtyy työntekijäin suojaamiseksi ionisoivalta säteilyltä, olla sopimuksen määräysten mukaiset;
b) on asianomaisen jäsenvaltion niin pian kuin mahdollista muutettava sopimuksen määräyksiä vastaaviksi ne toimenpiteet, joihin se on ryhtynyt ennen sopimuksen ratifioimista ja edistettävä myös muiden, ratifioinnin aikaan sovellettavien toimenpiteiden muuttamista mainitulla tavalla;
c) on asianomaisen jäsenvaltion annettava sopimuksen ratifioidessaan Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoitus siitä, millä tavalla ja mihin työntekijäryhmiin sopimuksen määräyksiä sovelletaan, sekä sopimuksen soveltamista koskevissa selostuksissaan annettava tietoja siitä, kuinka soveltaminen on edistynyt;
d) on Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kolmen vuoden kuluttua siitä, kun sopimus ensiksi tuli voimaan, annettava yleiselle konferenssille erityinen selostus tämän momentin b kohdan soveltamisesta ja esitettävä siinä sopiviksi katsomansa ehdotukset asian vaatimiksi lisätoimenpiteiksi.

II osa
Suojaustoimenpiteet

4 artikla

Edellä 2 artiklassa mainittu toiminta on siten järjestettävä ja suoritettava, että sopimuksen tässä osassa tarkoitettu suojaus aikaansaadaan.

5 artikla

On kaikin tavoin koetettava rajoittaa työntekijöiden joutuminen alttiiksi ionisoivalle säteilylle niin vähiin kuin se käytännössä on mahdollista, ja on kaikkien asianosaisten vältettävä tarpeetonta säteilyn alaiseksi joutumista.

6 artikla

1. Kehon ulko- tai sisäpuolella olevista säteilynlähteistä saadun ionisoivan säteilyn suurimmat sallitut annokset samoin kuin ne radioaktiivisten aineiden suurimmat sallitut määrät, jotka keho saa vastaanottaa, on määrättävä eri työntekijäryhmien osalta tämän sopimuksen I osan mukaisesti.

2. Suurimpia sallittuja annoksia ja määriä on jatkuvasti tarkistettava alan viimeisimmän tietouden mukaisesti.

7 artikla

1. On 6 artiklan mukaisesti määrättävä sopivat annosnormit työntekijöiden osalta, jotka suoranaisesti ovat säteilyn alaisessa työssä ja ovat
a) kahdeksantoistavuotiaita tai sitä vanhempia;
b) kahdeksaatoista vuotta nuorempia.

2. Kuuttatoista vuotta nuorempaa työntekijää älköön pidettäkö työssä, johon liittyy ionisoivaa säteilyä.

8 artikla

On 6 artiklan mukaisesti määrättävä sopivat annosnormit työntekijöiden osalta, jotka eivät suoranaisesti ole säteilyn alaisessa työssä, mutta jotka oleskelevat tai kulkevat paikoissa, joissa he saattavat joutua alttiiksi ionisoivalle säteilylle tai radioaktiivisille aineille.

9 artikla

1. On käytettävä tarkoituksenmukaisia varoitusmerkkejä ilmoittamaan ionisoivan säteilyn aiheuttamaa vaaraa. Työntekijöille on annettava kaikki tässä yhteydessä tarpeelliset tiedot.

2. Työntekijöille, jotka suoranaisesti ovat säteilyn alaisessa työssä, on ennen työhön ryhtymistä ja työn kestäessä annettava riittävät ohjeet heidän terveytensä suojelemista ja turvallisuutensa varmistamista tarkoittavista varotoimenpiteistä ja selitettävä syyt niihin ryhtymiseen.

10 artikla

Lainsäädännössä on siinä määrätyllä tavalla säädettävä ilmoitusvelvollisuus sellaisista töistä, joissa työntekijät työnsä aikana joutuvat alttiiksi ionisoivalle säteilylle.

11 artikla

On suoritettava työntekijöiden ja työpaikkojen asianmukaista tarkkailua, jotta voitaisiin mitata työntekijöiden alttiinaolo ionisoivalle säteilylle ja radioaktiivisille aineille ja siten todeta, noudatetaanko määrättyjä annosnormeja.

12 artikla

Kaikkien suoranaisesti säteilyn alaisessa työssä olevien työntekijöiden on ennen tällaiseen työhön ryhtymistä tai pian sen jälkeen alistuttava asianmukaiseen lääkärintarkastukseen sekä myöhemmin sopivin väliajoin suoritettaviin lääkärintarkastuksiin.

13 artikla

Jollakin 1 artiklassa mainitulla sopimuksen täytäntöönpanotavalla on määriteltävä ne olosuhteet, joiden vallitessa ionisoivalle säteilylle alttiina olemisen laadun tai asteen tai niiden molempien vuoksi on viipymättä ryhdyttävä seuraaviin toimenpiteisiin;
a) työntekijälle on suoritettava asianmukainen lääkärintarkastus;
b) työnantajan on tehtävä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle tämän antamien määräysten mukaisesti;
c) säteilysuojaukseen perehtyneiden henkilöiden on tutkittava työntekijän työolosuhteet;

d) työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin teknillisten tutkimusten ja lääketieteellisten lausuntojen edellyttämien parannuksien aikaansaamiseksi.

14 artikla

Älköön ketään vastoin asiantuntevan lääkärin lausuntoa otettako työhön tai jatkuvasti pidettäkö työssä, jonka laadun vuoksi hän saattaa joutua alttiiksi ionisoivalle säteilylle.

15 artikla

Jokainen tämän sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu perustamaan asianmukaisia tarkastuselimiä, valvomaan sopimuksen määräysten soveltamista tai varmistumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

* * *

III osa
Loppumääräykset

16 - 23 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

18 artikla: Irtisanominen: tämä määräys poikkeaa tavanmukaisesta loppumääräyksestä siten, että kymmenen vuoden määräaika on molemmissa kohdissa korvattu viiden vuoden määräajalla, eli sopimuksen oltua voimassa viisi vuotta se on irtisanottavissa viiden vuoden välein.

YLEISSOPIMUS NRO 116

Loppuartiklojen muuttaminen (1961)

Voimaantulopäivä 5.2.1962.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1964.
Hallituksen esitys 64/1963.
Säädöskokoelma 375/1964.
Sopimussarja 23/1964.

1 artikla

Kansainvälisen työkonferenssin kolmenkymmenenkahden ensimmäisen istuntokautensa aikana hyväksymissä sopimuksissa loppuartikla, jonka mukaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on annettava yleiselle konferenssille selostus sopimuksen soveltamisesta, jätetään pois ja korvataan seuraavalla artiklalla: "Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille selostus tämän sopimuksen soveltamisesta ja harkittava, onko aihetta ottaa konferenssin päiväjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta."

2 artikla

Järjestön jäsenvaltion, joka tämän yleissopimuksen tultua voimaan ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle konferenssin ensimmäisillä kolmellakymmenelläkahdella istuntokaudellaan hyväksymän jonkin sopimuksen virallisesta ratifioinnista, on katsottava ratifioineen sopimuksen tämän yleissopimuksen mukaisesti muutettuna.

3 artikla

Konferenssin puheenjohtaja ja Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja vahvistavat allekirjoituksillaan tämän yleissopimuksen kaksi alkuperäiskappaletta. Toinen kappale talletetaan Kansainvälisen työtoimiston arkistoon ja toinen lähetetään Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille rekisteröitäväksi Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti. Pääjohtajan on lähetettävä oikeaksi todistettu jäljennös tästä yleissopimuksesta kullekin Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltiolle.

4 artikla

1. Tämän yleissopimuksen viralliset ratifioinnit on ilmoitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

2. Tämä yleissopimus tulee voimaan sinä päivänä, jolloin pääjohtaja on vastaanottanut Kansainvälisen työjärjestön kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Tämän yleissopimuksen voimaantulosta samoin kuin uusien ratifiointien vastaanottamisesta on Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan ilmoitettava kaikille Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

4. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio tunnustaa samalla, että tämän yleissopimuksen tultua ensimmäisen kerran voimaan 1 artiklaan sisältyvät muutetun artiklan määräykset korvaavat konferenssin ensimmäisillä kolmellakymmenelläkahdella istuntokaudellaan hyväksymissä sopimuksissa hallintoneuvostolle asetetun velvollisuuden sopimuksissa ilmoitetuin määräajoin antaa konferenssille selostus kunkin sopimuksen soveltamisesta ja samalla harkita, onko aihetta ottaa konferenssin päiväjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

5 artikla

Niistä määräyksistä huolimatta, joita sisältyy konferenssin ensimmäisillä kolmellakymmenelläkahdella istuntokaudellaan hyväksymiin sopimuksiin, jäsenvaltion suorittama tämän yleissopimuksen ratifiointi ei ipso jure aiheuta minkään sellaisen sopimuksen irtisanomista eikä tämän yleissopimuksen voimaantulo estä myöhemmin ratifioimasta mitä tahansa mainituista sopimuksista.

6 - 7 artiklat: Muuttaminen ja todistusvoimaiset tekstit: tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 117

Sosiaalipolitiikan perustavoitteet ja -vaatimukset (1962)

Voimaantulopäivä 23.4.1964.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 185/1965.

I osa
Yleisiä periaatteita

1 artikla

1. Kaikella politiikalla on ensi sijassa pyrittävä väestön hyvinvointiin ja kehittämiseen samoin kuin sen sosiaalista edistystä koskevien toiveiden tukemiseen.

2. Yleistä politiikkaa suunniteltaessa on asianmukaisesti otettava huomioon sen vaikutus väestön hyvinvointiin.

II osa
Elintason kohottaminen

2 artikla

Taloudellista kehittämistä suunniteltaessa on elintason kohottamista pidettävä päätavoitteena.

3 artikla

1. Taloudellista kehittämistä suunniteltaessa on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, että tällainen kehittäminen tapahtuisi rinnan asianomaisten yhdyskuntien terveen kehityksen kanssa.

2. Erityisesti on yritettävä välttää perheiden ja muiden perinteellisten sosiaalisten yksikköjen pirstoutumista esimerkiksi:
a) tutkimalla tarkoin muuttoliikkeiden syitä ja seurauksia ja tarvittaessa ryhtymällä asian vaatimiin toimenpiteisiin;
b) edistämällä yhdyskuntasuunnittelua siellä, missä taloudellisen kehittämisen seurauksena väestöä kerääntyy runsaasti samalle paikkakunnalle;
c) estämällä väestöä liiaksi ahtautumasta kaupunkialueille ja saneeraamalla liian tiheästi asutetut kaupunkialueet;
d) parantamalla maaseudun elinehtoja ja perustamalla sopivaa teollisuutta sellaisille maaseutupaikkakunnille, joilla on saatavissa riittävästi työvoimaa.

4 artikla

Tuotantotehon lisäämiseksi ja maanviljelijäväestön elintason kohottamiseksi tulee asianomaisten harkita seuraavia toimenpiteitä:
a) jatkuvan velkaantumisen syiden poistamista mahdollisimman laajassa mitassa;
b) muille kuin maanviljelijöille tapahtuvan viljelysmaiden luovuttamisen valvontaa, niin että luovuttaminen sallitaan vain silloin kun se on maan edun mukaista;
c) asianmukaisen lainsäädännön avulla tapahtuvaa maan ja muiden luonnonvarojen omistusoikeuden ja käytön valvontaa sen turvaamiseksi, että maita ja luonnonvaroja käytetään maan asukkaiden hyväksi ja että perityt oikeudet otetaan asianmukaisesti huomioon;
d) vuokraus- ja työehtojen valvontaa, jotta maanvuokraajille ja maataloustyöntekijöille voitaisiin turvata korkein mahdollinen elintaso ja kohtuullinen osuus tuottavuuden lisäyksestä tai hintatason kohoamisesta aiheutuvasta voitosta;
e) tuotanto- ja jakelukustannusten supistamista kaikin mahdollisin tavoin erityisesti perustamalla, tukemalla ja avustamalla tuottajien ja kuluttajien osuuskuntia.

5 artikla

1. On ryhdyttävä toimenpiteisiin sellaisten elinehtojen turvaamiseksi itsenäisille yrittäjille ja palkansaajille, jotka antavat heille mahdollisuuden omilla ponnistuksillaan kohottaa elintasoaan ja takaavat vähimmäiselintason, joka, sen jälkeen kun siitä on neuvoteltu edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, on määrätty virallisilla elinehtojen tutkimuksilla.

2. Vähimmäistasoa määrättäessä on otettava huomioon työntekijöiden perheiden välttämättömät tarpeet, kuten ruoka ja sen ravintoarvo, asunto, vaatetus, lääkintähuolto ja opetus.

III osa
Muuttavia työntekijöitä koskevia määräyksiä

6 artikla

Milloin työolosuhteet edellyttävät työntekijäin asumista kotipaikkakunnan ulkopuolella, on työehtoja määrättäessä otettava huomioon heidän perhe-elämäänsä koskevat tavanmukaiset vaatimukset.

7 artikla

Milloin jonkin alueen työvoimaa tilapäisesti käytetään toisella alueella, on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla helpotetaan työntekijäin palkan ja säästöjen jonkin osan lähettämistä viimeksi mainitulta alueelta sille alueelle, mistä työntekijät ovat tulleet.

8 artikla

1. Milloin jonkin maan työvoimaa käytetään toisen maan hallinnon alaisella alueella, näiden maiden asianomaisten viranomaisten on, mikäli se on tarpeellista tai toivottavaa, tehtävä sopimus sellaisten kummankin etua koskevien kysymysten järjestämiseksi, joita saattaa syntyä sovellettaessa tätä yleissopimusta.

2. Tällaisessa sopimuksessa on määrättävä, että muuttavan työntekijän tulee saada vähintään sama suoja ja samat edut kuin työpaikka-alueella asuvien työntekijöidenkin.

3. Sopimuksessa on määrättävä ryhdyttäväksi järjestelyihin, joiden avulla työntekijä voi lähettää osan palkastaan ja säästöistään kotiinsa.

9 artikla

Milloin työntekijät ja heidän perheensä muuttavat alueelta, jolla elinkustannukset ovat alhaiset, alueelle, jossa ne ovat korkeammat, on otettava huomioon muuton aiheuttama elinkustannusten nousu.

IV osa
Työntekijäin palkat ja niihin liittyvät kysymykset

10 artikla

1. On edistettävä vähimmäispalkkojen määräämistä työehtosopimuksilla, joista sovitaan asianomaisia työntekijöitä edustavien ammattiyhdistysten ja työnantajien tai heidän järjestöjensä välillä vapaasti käydyillä neuvotteluilla.

2. Milloin ei ole olemassa tehokasta menettelyä vähimmäispalkkojen määräämiseksi työehtosopimuksin, on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin vähimmäispalkkaperusteiden määräämiseksi neuvottelemalla työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa, näihin edustajiin luettuna heidän asianomaisten järjestöjensä edustajat, mikäli sellaisia järjestöjä on.

3. On ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että asianomaiset työnantajat ja työntekijät saavat tiedon voimassa olevista vähimmäispalkkaperusteista ja että palkat maksetaan vähintään näiden perusteiden mukaisesti silloin kun niitä on sovellettava.

4. Työntekijällä, johon sovelletaan vähimmäispalkkaperusteita ja joka niiden voimaantulon jälkeen on saanut pienempää palkkaa kuin nämä perusteet edellyttävät, tulee olla oikeus tuomioistuimessa tai muulla lainmukaisella menettelyllä vaatia vähimmäispalkan ja hänen saamansa palkan erotuksen maksamista lainsäädännössä määrättävän ajan kuluessa.

11 artikla

1. On ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin ansaittujen palkkojen asianmukaisen maksamisen varmistamiseksi ja työnantajat on velvoitettava pitämään luetteloa maksetuista palkoista, antamaan työntekijöille palkanmaksutodistukset ja ryhtymään muihin asianmukaisiin toimenpiteisiin tarpeellisen tarkkailun helpottamiseksi.

2. Palkanmaksussa on säännönmukaisesti käytettävä vain laillista maksuvälinettä.

3. Palkka on säännönmukaisesti maksettava suoraan työntekijälle.

4. Työntekijälle hänen suorittamastaan työstä kuuluvan palkan maksaminen osittain tai kokonaan alkoholi- tai muina päihdyttävinä juomina on kielletty.

5. Palkkaa ei saada maksaa anniskelupaikoissa tai myymälöissä, ellei ole kysymys siellä palveluksessa olevista työntekijöistä.

6. Jollei paikallinen tapa, jonka työntekijät asianomaisen viranomaisen käsityksen mukaan haluavat säilyttää, edellytä muuta, on palkka maksettava säännöllisesti sellaisin väliajoin, jotka ovat omiaan vähentämään palkansaajien velkaantumisvaaraa.

7. Milloin ruoka, asunto, vaatetus ja muut välttämättömät tarvikkeet ja palvelukset sisältyvät palkkaan, on asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin varmistuakseen siitä, että ne ovat riittävät ja että niiden raha-arvo on oikein määrätty.

8. On ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin:
a) työntekijäin saattamiseksi tietoisiksi palkkaa koskevista oikeuksistaan;
b) luvattomien palkanpidätysten estämiseksi; ja
c) niiden määrien rajoittamiseksi oikeaan raha-arvoonsa, jotka saadaan pidättää palkasta korvauksena palkkaan sisältyvistä tarvikkeista ja palveluksista.

12 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen on määrättävä palkkaennakkojen korkeimmat määrät ja niiden takaisinmaksutapa.

2. Asianomaisen viranomaisen on asetettava yläraja sille palkkaennakolle, joka voidaan maksaa työntekijälle, kun hän ottaa työpaikan; sallitun ennakon suuruus on selvästi ilmoitettava työntekijälle.

3. Asianomaisen viranomaisen määräämän rahamäärän ylittävää ennakkoa ei voida laillisesti vaatia takaisin maksettavaksi eikä sitä voida pidättää työntekijälle myöhemmin maksettavaksi lankeavasta palkasta.

13 artikla

1. On edistettävä vapaaehtoisen säästämisen muotoja palkansaajien ja itsenäisten yrittäjien keskuudessa.

2. Palkansaajien ja itsenäisten yrittäjien suojelemiseksi koronkiskomiselta on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin erityisesti pyrkimällä alentamaan lainankorkoa, valvomalla rahanlainaajien toimintaa ja lisäämällä mahdollisuuksia saada lainaa sopiviksi katsottaviin tarkoituksiin osuustoiminnallisten luottojärjestöjen tai viranomaisten valvonnassa olevien laitosten kautta.

V osa
Rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskonnolliseen vakaumukseen, heimojäsenyyteen tai ammattiyhdistykseen kuulumiseen perustuvan syrjinnän kieltäminen

14 artikla

1. Sosiaalipolitiikan eräänä päämääränä tulee olla kaiken työntekijöihin rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnollisen vakaumuksen, heimojäsenyyden tai ammattiyhdistykseen kuulumisen perusteella kohdistuvan syrjinnän lopettaminen mikäli koskee:
a) työlainsäädäntöä tai työsopimuksia, joiden tulee turvata taloudellisessa suhteessa tasavertainen kohtelu kaikille, jotka laillisesti asuvat tai työskentelevät maassa;
b) pääsyä julkisen tai yksityisen työnantajan palvelukseen;
c) työhönotto- ja ylenemisehtoja;
d) ammattikoulutuksen saamista;

e) työehtoja;
f) työterveyttä ja -turvallisuutta sekä huoltoa koskevia toimenpiteitä;
g) kurinpitoa;
h) osallistumista työehtosopimusneuvotteluihin;
i) palkkaperusteita, jotka on samassa työssä ja samassa yrityksessä määrättävä samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaatteen mukaan.

2. On ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin sellaisten palkkatasossa esiintyvien eroavaisuuksien supistamiseksi, jotka johtuvat rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskonnolliseen vakaumukseen, heimojäsenyyteen tai ammattiyhdistykseen kuulumiseen johtuvasta työntekijöiden syrjinnästä, nostamalla alempipalkkaisten työntekijäin palkkatasoa.

3. Toisesta maasta oleville työntekijöille, jotka on otettu työhön toiseen maahan, tulisi myöntää heidän palkkansa lisäksi raha- tai luontoisetuja kotipaikkakunnan ulkopuolella olevasta työpaikasta aiheutuvien kohtuullisten henkilökohtaisten tai perheen menojen peittämiseksi.

4. Tämän artiklan määräykset eivät saa estää ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka asianomainen viranomainen katsoo tarpeellisiksi tai toivottaviksi äitiyssuojelun ja naistyöntekijöiden terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

VI osa
Opetus ja ammattikoulutus

15 artikla

1. Paikallisten olosuhteiden sallimassa mitassa on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin laajan opetus-, ammattikoulutus- ja ammattioppijärjestelmän asteittaiseksi kehittämiseksi, jotta kumpaankin sukupuoleen kuuluville lapsille ja nuorille voitaisiin antaa tehokasta valmennusta hyödylliseen ammattiin.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä oppivelvollisuuden päättymisikä ja työhönpääsyn alin ikäraja ja työehdot.

3. Siinä tarkoituksessa, että lapset voisivat käyttää hyväksi tarjolla olevia opetuksensaantitilaisuuksia ja ettei alaikäisen työvoiman kysyntä ehkäisisi koululaitoksen kehitystä, on alueilla, missä suurimmalla osalla kouluikäisistä lapsista on riittävät mahdollisuudet opetuksensaantiin, kiellettävä oppivelvollisuusiässä olevien lasten työssäpitäminen koulutyön aikana.

16 artikla

1. Korkean tuottavuuden saavuttamiseksi ammattitaitoa kehittämällä on sopivasti järjestettävä uusien tuotantomenetelmien opetusta.

2. Asianomaisten viranomaisten on järjestettävä tällainen ammattikoulutus tai valvottava sitä neuvoteltuaan sekä sen maan, josta oppilas tulee, että sen maan, missä koulutus annetaan, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

* * *

VII osa
Loppumääräyksiä

17 - 18, 20 - 25 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

19 artikla

Tämän yleissopimuksen voimaantulo ei aiheuta sitä, että sosiaalipolitiikkaa (emämaahan kuulumattomilla alueilla) koskeva sopimus vuodelta 1947 katsottaisiin ipso jure irtisanotuksi minkään sellaisen jäsenvaltion osalta, johon nähden sopimus jatkuvasti on voimassa, eikä myöskään estä ratifioimasta mainittua sopimusta.

YLEISSOPIMUS NRO 118

Samanlaisen sosiaaliturvan myöntäminen ulkomaalaisille kuin maan omille kansalaisille (1962)

Voimaantulopäivä 25.4.1964.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1969.
Hallituksen esitys 185/1965.
Säädöskokoelma 662/1969.
Sopimussarja 48/1969.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsitteeseen "lainsäädäntö" luetaan kuuluviksi kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait, asetukset ja määräykset;
b) käsitteellä "etuudet" tarkoitetaan kaikkia etuuksia, avustuksia, eläkkeitä ja elinkorkoja, niihin luettuina mahdollisesti maksettavat lisät ja korotukset;
c) käsitteellä "siirtymäkauden järjestelmän perusteella myönnetyt etuudet" tarkoitetaan joko etuuksia, joita myönnetään henkilöille, jotka sovellettavan lainsäädännön voimaantullessa ovat sivuuttaneet määrätyn iän, tai etuuksia, joita myönnetään väliaikaisena toimenpiteenä jäsenvaltion nykyisten aluerajojen ulkopuolella sattuneiden tapahtumien tai päättyneiden vakuutuskausien johdosta;
d) käsitteellä "hautausavustus" tarkoitetaan kuolemantapauksen sattuessa maksettavaa kertakaikkista suoritusta;
e) käsitteellä "asuinpaikka" tarkoitetaan vakinaista asuinpaikkaa;
f) käsitteellä "määrätty" tarkoitetaan edellä a) kohdassa määritellyssä kansallisessa lainsäädännössä tai sen nojalla määrättyä;
g) käsitteellä "pakolainen" on se merkitys, joka sille on annettu 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn pakolaisten asemaa koskevan sopimuksen 1 artiklassa;
h) käsitteellä "kansalaisuudeton henkilö" on se merkitys, joka sille on annettu 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdyn, kansalaisuudettomien henkilöiden asemaa koskevan sopimuksen 1 artiklassa.

2 artikla

1. Kukin jäsenvaltio voi hyväksyä tämän yleissopimuksen velvoitukset yhden tai useamman jäljempänä luetellun sosiaaliturvan alan osalta, jota tai joita varten sillä on olemassa sen alueella asuviin maan omiin kansalaisiin todella sovellettava lainsäädäntö:[1]
a) lääkintähuolto;
b) rahasuoritukset sairauden johdosta;
c) raskauden ja synnytyksen johdosta myönnettävät edut;
d) työkyvyttömyyden johdosta myönnettävät edut;
e) vanhuuden johdosta myönnettävät edut;
f) jälkeenjääneille myönnettävät edut;
g) työvammatapauksissa myönnettävät edut;
h) työttömyyden johdosta myönnettävät edut; ja
i) perheavustukset.

2. Jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, on noudatettava sopimuksen määräyksiä sen sosiaaliturvan alan tai niiden sosiaaliturvan alojen osalta, joiden osalta se on hyväksynyt sopimuksen velvoitukset.

3. Jäsenvaltion on ratifioinnissaan ilmoitettava, minkä sosiaaliturvan alan tai alojen osalta se hyväksyy yleissopimuksen velvoitukset.

[1] Suomi on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteet a), b) ja g) kohtien osalta.

4. Yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy sopimuksen velvoitukset yhden tai useamman ratifioinnissa mainitsemattoman alan osalta.

5. Tämän artiklan 4 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia on pidettävä ratifioinnin osina ja niillä on ilmoituspäivästä lukien katsottava olevan sama vaikutus kuin ratifioinnilla.

6. Tämän yleissopimuksen soveltamista varten tulee jäsenvaltion, joka hyväksyy sopimuksen velvoitukset jonkin sosiaaliturvan alan osalta ja jolla on jäljempänä a) tai b) kohdissa mainitun tyyppisiä etuuksia edellyttäviä lakeja, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, mitä sen lainsäädännössä määrättyjä etuuksia se pitää
a) etuuksina, joiden myöntäminen on riippumaton sekä suojaa saavien henkilöiden tai heidän työnantajansa välittömästä osallistumisesta rahoitukseen että tietyn pituisesta työssäolokaudesta; tai
b) siirtymäkauden järjestelmän perusteella myönnettyinä etuuksina.

7. Tämän artiklan 6 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä ratifioinnin tai tämän artiklan 4 momentin mukaisesti annetun ilmoituksen yhteydessä sekä myöhemmin hyväksyttyjen lakien osalta kolmen kuukauden kuluessa niiden hyväksymisestä.

3 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, on myönnettävä alueellaan toisen sellaisen jäsenvaltion, johon nähden yleissopimus niin ikään on voimassa, kansalaisille lainsäädännössään samanlainen sosiaaliturva kuin omille kansalaisilleen sekä sosiaaliturvan piiriin että etuuksien saantioikeuteen nähden kullakin sosiaaliturvan alalla, jonka osalta jäsenvaltio on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitukset.

2. Samanlainen sosiaaliturva on lisäksi jälkeenjääneille annettavien etujen osalta myönnettävä sellaisen jäsenvaltion kansalaisten jälkeenjääneille näiden kansallisuudesta riippumatta, johon nähden yleissopimus on voimassa.

3. Jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan tämän artiklan edellisten momenttien määräyksiä tietyn sosiaaliturvan alan etuuksien osalta sellaisen toisen jäsenvaltion kansalaisiin, joka, vaikka sillä on tätä alaa koskevaa lainsäädäntöä, ei myönnä tällä alalla samaa sosiaaliturvaa ensiksi mainitun jäsenvaltion kansalaisille.

4 artikla

1. Sama sosiaaliturva etuuksien saantiin nähden on myönnettävä asettamatta asuinpaikkaehtoa. Määrätyn alan etuuksien osalta voidaan kuitenkin saman sosiaaliturvan myöntämiselle asettaa asuinpaikkaehto, milloin on kysymys sellaisen jäsenvaltion kansalaisista, jonka lainsäädännössä tämän alan etuuksien myöntäminen on määrätty riippuvaksi sen alueella asumisesta.

2. Tämän artiklan 1 momentin määräyksistä huolimatta voidaan 2 artiklan 6 a) momentissa mainittujen etuuksien myöntäminen, lukuun ottamatta lääkintähuoltoa, sairauden johdosta myönnettäviä rahasuorituksia, työvammatapauksissa myönnettäviä etuja ja perheavustuksia tehdä riippuvaksi siitä, että edunsaaja on asunut, tai kun on kysymys jälkeenjääneelle maksettavasta etuudesta, vainaja oli asunut sen jäsenvaltion alueella, jonka lainsäädännön nojalla etuus on suoritettava, määrätyn ajan, jota ei saa määrätä pitemmäksi kuin
a) kuudeksi etuuden myöntämistä koskevaa anomusta välittömästi edeltäväksi kuukaudeksi raskauden ja synnytyksen sekä työttömyyden johdosta annettavien etujen osalta;
b) viideksi peräkkäiseksi vuodeksi, jotka välittömästi edeltävät työkyvyttömyyden johdosta myönnettäviä etuja koskevaa hakemusta tai, kun on kysymys jälkeenjääneille maksettavasta avustuksesta, kuolemantapausta;
c) kymmeneksi vuodeksi luettuna 18 vuoden iästä, joista viisi peräkkäistä vuotta välittömästi ennen hakemuksen tekemistä, kun on kysymys vanhuuden johdosta myönnettävistä eduista.

3. Siirtymäkauden järjestelmän mukaan myönnettävistä etuuksista voidaan antaa erityisiä määräyksiä.

4. Asianomaisten jäsenvaltioiden on tarvittaessa erityisjärjestelyin sovittava siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä sen estämiseksi, ettei samoja etuuksia suoritettaisi useammalta taholta.

5 artikla

1. Sen lisäksi, mitä 4 artiklassa on määrätty, on jäsenvaltion, joka on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset yhden tai useamman tässä artiklassa mainitun sosiaaliturvan alan osalta, turvattava sekä omille kansalaisilleen että vastaavan alan tai vastaavien alojen velvoitukset hyväksyneen toisen jäsenvaltion kansalaisille näiden asuessa ulkomailla, työkyvyttömyysetujen, vanhuusetujen, jälkeenjääneille maksettavien etujen ja hautausavustusten samoin kuin työvammaeläkkeiden suorittaminen huomioon ottaen toimenpiteet, joihin tässä tarkoituksessa on tarpeen mukaan ryhdyttävä 8 artiklan määräysten mukaisesti.

2. Edunsaajan asuessa ulkomailla voidaan 2 artiklan 6 a) momentissa tarkoitettujen työkyvyttömyys- ja vanhuusetujen samoin kuin jälkeenjääneille myönnettävien etujen suorittaminen tehdä riippuvaksi siitä, että asianomaiset jäsenvaltiot osallistuvat oikeuksien säilyttämisjärjestelmään sen mukaan kuin 7 artiklassa on määrätty.

3. Tämän artiklan määräykset eivät koske siirtymäkauden järjestelmien nojalla myönnettäviä etuuksia.

6 artikla

Sen lisäksi mitä 4 artiklassa on määrätty, on jäsenvaltion, joka on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset perheavustusten osalta, turvattava sekä omille kansalaisilleen että muiden, tämän sopimuksen velvoitukset saman alan osalta hyväksyneiden jäsenvaltioiden kansalaisille perhe- ja lapsilisien myöntäminen lapsista, jotka asuvat jonkin tällaisen jäsenvaltion alueella, sellaisin ehdoin ja niissä rajoissa, joista asianomaiset jäsenvaltiot sopivat keskenään.

7 artikla

1. Jäsenvaltioiden, joihin nähden tämä yleissopimus on voimassa, tulee asianomaisten jäsenvaltioiden kesken 8 artiklan mukaisesti sovituin ehdoin pyrkiä kaikkien niiden sosiaaliturvan alojen osalta, joiden suhteen asianomaiset jäsenvaltiot ovat hyväksyneet yleissopimuksen velvoitukset, osallistumaan sellaisten saavutettujen tai syntymässä olevien oikeuksien säilyttämisjärjestelmään, jotka niiden lainsäädännössä tunnustetaan sellaisten jäsenvaltioiden kansalaisille, joihin nähden yleissopimus on voimassa.

2. Erityisesti on tällaisessa järjestelmässä oikeuksien saavuttamista, säilyttämistä tai takaisinsaamista sekä etuuksien laskemista silmällä pitäen määrättävä laskettavaksi yhteen vakuutus-, työssäolo- tai asumis- sekä muut niihin verrattavissa olevat kaudet.

3. Täten määrättyjen työkyvyttömyys- ja vanhuusetujen samoin kuin jälkeenjääneille myönnettävien etujen kustannukset on joko jaettava järjestelmään osallistuvien jäsenvaltioiden kesken tai määrättävä sen jäsenvaltion vastattaviksi, jonka alueella edunsaajat asuvat, sen mukaan kuin asianomaiset jäsenvaltiot ovat sopineet.

8 artikla

Jäsenvaltiot, joihin nähden tämä yleissopimus on voimassa, voivat täyttää 5 ja 7 artikloista johtuvat velvoituksensa joko ratifioimalla vuoden 1935 siirtolaisten eläkeoikeuksien säilyttämistä koskevan sopimuksen tai soveltamalla tämän sopimuksen määräyksiä keskinäisen sopimuksen perusteella tahi tekemällä kahden tai useamman valtion välisiä muita sopimuksia, jotka takaavat näiden velvoitusten noudattamisen.

9 artikla

Jäsenvaltiot voivat poiketa tästä yleissopimuksesta keskinäisin sopimuksin edellyttäen, että tällaiset sopimukset eivät vaikuta muiden jäsenvaltioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja että syntymässä olevien ja saavutettujen oikeuksien säilyttämistä koskevat ehdot määrätään yleisesti ottaen vähintään yhtä edullisiksi kuin tässä yleissopimuksessa on määrätty.

10 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräyksiä on sovellettava pakolaisiin ja kansalaisuudettomiin henkilöihin asettamatta vastavuoroisuusehtoa.

2. Tämä yleissopimus ei koske virkamiehiin tai sodan uhreihin nähden voimassa olevia erityisjärjestelmiä eikä huoltoapuetuja.

3. Tämä yleissopimus ei velvoita jäsenvaltiota soveltamaan sen määräyksiä henkilöihin, joihin kansainvälisten asiakirjojen määräysten perusteella ei sovelleta kansallista sosiaaliturvalainsäädäntöä.

11 artikla

Jäsenvaltioiden, joihin nähden tämä yleissopimus on voimassa, on annettava toisilleen maksuttomasti hallinnollista apua helpottaakseen sopimuksen soveltamista ja asianomaisen sosiaaliturvalainsäädännön täytäntöönpanemista.

12 artikla

1. Tämä yleissopimus ei koske etuja, jotka ovat erääntyneet maksettaviksi ennen kuin sopimus tulee voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden sen sosiaaliturvan alan osalta, johon kuuluvana etu on annettava.

2. Siitä, missä laajuudessa yleissopimusta on sovellettava ennen sen voimaantuloa sattuneiden tapahtumien perusteella suoritettaviin etuihin sen jälkeen kun yleissopimuksen määräykset ovat tulleet voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden sen sosiaaliturvan alan osalta, johon kuuluvina tällaiset etuudet on maksettava, on määrättävä kahden tai useamman valtion välisellä sopimuksella tai, mikäli sellaista sopimusta ei ole tehty, asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännöllä.

13 artikla

Tämän yleissopimuksen ei ole katsottava muuttavan mitään aikaisempaa sopimusta.

* * *

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 119

Koneiden varustaminen suojalaitteilla (1963)

Voimaantulopäivä 21.4.1965.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1969.
Hallituksen esitys 28/1965.
Säädöskokoelma 661/1969.
Sopimussarja 47/1969.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

1. Kaikkia uusia tai käytettyjä koneita, joiden käyttövoimana on muu kuin ihmisvoima, pidetään koneina tätä sopimusta sovellettaessa.

2. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee päättää, liittyykö ja missä määrin ihmisvoimalla käyviin uusiin tai käytettyihin koneisiin työntekijäin terveyttä uhkaavia vaaroja ja onko niitä pidettävä koneina tätä sopimusta sovellettaessa. Tällainen päätös on tehtävä sen jälkeen kun on neuvoteltu alan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa. Mikä tahansa näistä järjestöistä voi tehdä tällaisia neuvotteluja koskevan aloitteen.

3. Tämän yleissopimuksen määräykset koskevat
a) maantietä ja kiskoja pitkin kulkevia ajoneuvoja niiden liikkeellä ollessa vain sikäli kuin on kysymys niiden kuljettajahenkilökunnan turvallisuudesta;
b) liikkuvia maatalouskoneita vain sikäli kuin on kysymys niiden työntekijöiden turvallisuudesta, jotka työskentelevät tällaisten koneiden kanssa.

II osa
Myynti, vuokraus, muunlainen luovutus ja näytteillepano

2 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on kiellettävä tai muilla yhtä tehokkailla keinoilla estettävä sellaisten koneiden myynti ja vuokraus, joiden tämän artiklan 3 ja 4 momentissa mainitut vaaralliset osat ovat vailla asianmukaisia suojalaitteita.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on asianomaisen viranomaisen määräämässä laajuudessa kiellettävä tai muilla yhtä tehokkailla keinoilla estettävä sellaisten koneiden muunlainen luovutus tai näytteillepano, joiden tämän artiklan 3 ja 4 momentissa mainitut vaaralliset osat ovat vailla asianmukaisia suojalaitteita; kuitenkaan ei näytteillepanon aikana koneen esittelytarkoituksessa suoritettua suojalaitteiden tilapäistä poistamista ole katsottava tämän määräyksen rikkomiseksi, mikäli vaarojen välttämiseksi on ryhdytty asianmukaisiin suojatoimenpiteisiin.

3. Kaikki kiinnitysruuvit, pultit ja pidätinkiilat sekä, siinä laajuudessa kuin asianomainen viranomainen määrää, muut koneen liikkuvien osien ulkonevat kohdat, jotka liikkeessä ollessaan samoin voivat olla vaarallisia niitä koskettaville henkilöille, on niin suunniteltava, upotettava tai suojattava, että vältytään tällaisilta vaaroilta.

4. Kaikki vauhtipyörät, hammasvaihteet, kartio- tai lieriökitkakytkimet, nokkapyörät, hihnapyörät, hihnat, ketjut, ketjupyörät, kierukkavaihteet, kiertokammet ja ohjaimet sekä, siinä laajuudessa kuin asianomainen viranomainen määrää, akselit (sekä niiden päät) ja muut voimansiirtolaitteet, jotka liikkeessä ollessaan niin ikään voivat olla vaarallisia niitä koskettaville henkilöille, on niin suunniteltava tai suojattava, että vältytään tällaisilta vaaroilta. Myös koneiden säätö- ja ohjauslaitteet on niin suunniteltava tai suojattava, että vältytään vaaralta.

3 artikla

1. 2 artiklan määräykset eivät koske koneita tai niiden mainitussa artiklassa mainittuja vaarallisia osia, jotka

a) rakenteensa vuoksi ovat yhtä turvallisia kuin jos ne olisivat varustetut asianmukaisilla suojalaitteilla; tai

b) ovat tarkoitetut siten asennettaviksi tai sijoitettaviksi, että ne asennuksensa tai sijaintinsa vuoksi ovat yhtä turvallisia kuin jos ne olisivat varustetut asianmukaisilla suojalaitteilla.

2. Sellaiset koneet, jotka ovat siten suunniteltuja, että 2 artiklan 3 ja 4 momentin määräykset eivät tule täysin täytetyiksi koneita huollettaessa, voideltaessa, niiden liikkuvia osia vaihdettaessa tai koneita kokoonpantaessa tahi säädettäessä, eivät yksistään tästä syystä ole saman artiklan 1 ja 2 momentissa säädetyn myynti-, vuokraus-, luovutus- tai näytteillepanokiellon alaisia, mikäli mainitunlaiset työt on mahdollista suorittaa hyväksyttyjen turvallisuusvaatimusten mukaisesti.

3. 2 artiklan määräykset eivät estä koneiden myyntiä tai muunlaista luovutusta niiden varastoimista, romuttamista tai kunnostamista varten, mutta tällaisia koneita ei saada varastossapidon tai kunnostamisen jälkeen myydä, vuokrata, muulla tavalla luovuttaa tai panna näytteille, ellei niitä ole varustettu suojalaitteilla 2 artiklan määräysten mukaisesti.

4 artikla

Vastuun 2 artiklan määräysten noudattamisesta tulee kuulua koneen myyjälle, vuokraajalle tahi muulla tavalla luovuttajalle tai näytteillepanijalle ja, mikäli kansallisen lainsäädännön mukaisesti niin on määrätty, näiden asiamiehille. Valmistajalla, joka myy, vuokraa, muulla tavalla luovuttaa tai panee näytteille koneita, on sama vastuu.

5 artikla

1. Jäsenvaltio voi sallia väliaikaisen poikkeamisen 2 artiklan määräyksistä.

2. Tällaisen väliaikaisen poikkeamisen kestoaika, joka ei missään tapauksessa saa ylittää kolmea vuotta laskettuna yleissopimuksen voimaantulosta asianomaiseen jäsenvaltioon nähden, samoin kuin muut poikkeamista koskevat ehdot on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai muilla yhtä tehokkailla toimenpiteillä.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa on asianomaisen viranomaisen kuultava asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä sekä, milloin on asianmukaista, valmistajien järjestöjä.

III osa
Käyttö

6 artikla

1. Koneiden, joiden jokin vaarallinen osa, työpiste mukaan luettuna, on vailla asianmukaisia suojalaitteita, käyttö on kiellettävä kansallisessa lainsäädännössä tai estettävä muilla yhtä tehokkailla toimenpiteillä. Mikäli tätä kieltoa ei voida kuitenkaan täysin noudattaa koneen käyttöä estämättä, sitä on noudatettava siinä laajuudessa kuin koneen käyttö sen sallii.

2. Koneet on varustettava suojalaitteilla siten, että kansalliset työturvallisuutta ja -terveyttä koskevat määräykset ja vaatimukset tulevat huomioon otetuiksi.

7 artikla

Vastuun 6 artiklan määräysten noudattamisesta tulee kuulua työnantajalle.

8 artikla

1. 6 artiklan määräykset eivät koske koneita tai niiden osia, jotka rakenteensa, asennuksensa tai sijaintinsa perusteella ovat yhtä turvallisia kuin jos ne olisivat varustetut asianmukaisilla suojalaitteilla.

2. 6 ja 11 artiklan määräykset eivät estä hyväksyttyjen turvallisuusmääräysten mukaisesti suoritettavaa koneiden tai niiden osien huoltoa, voitelua, kokoonpanoa tai koneiden säätöä.

9 artikla

1. Jäsenvaltio voi sallia väliaikaisen poikkeamisen 6 artiklan määräyksistä.

2. Tällaisen väliaikaisen poikkeamisen kestoaika, joka ei missään tapauksessa saa ylittää kolmea vuotta, laskettuna yleissopimuksen voimaantulosta asianomaiseen jäsenvaltioon nähden, samoin kuin muut poikkeamista koskevat ehdot on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai muilla yhtä tehokkailla toimenpiteillä.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa tulee asianomaisen viranomaisen kuulla asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.

10 artikla

1. Työnantajan tulee ryhtyä toimenpiteisiin koneiden varustamista suojalaitteilla koskevan kansallisen lainsäädännön saattamiseksi työntekijäin tietoon ja sopivalla tavalla antaa heille tietoja koneiden käytöstä aiheutuvista vaaroista ja siinä yhteydessä noudatettavista varotoimenpiteistä.

2. Työnantajan tulee luoda ja ylläpitää sellaiset työolosuhteet, etteivät tässä yleissopimuksessa tarkoitetuilla koneilla työskentelevät työntekijät joudu mihinkään vaaraan.

11 artikla

1. Työntekijä ei saa käyttää konetta, kun siihen kuuluvat suojalaitteet eivät ole paikallaan, älköönkä myöskään työntekijää vaadittako käyttämään konetta, kun siihen kuuluvat suojalaitteet eivät ole paikallaan.

2. Kukaan konetta käyttävä työntekijä ei saa tehdä siihen kuuluvia suojalaitteita tehottomiksi; myöskään ei niitä saa tehdä tehottomiksi koneessa, jota jonkun työntekijän on määrä käyttää.

12 artikla

Tämän yleissopimuksen ratifiointi ei saa vaikuttaa sellaisiin työntekijäin oikeuksiin, jotka johtuvat kansallisesta sosiaaliturva- tai sosiaalivakuutuslainsäädännöstä.

13 artikla

Yleissopimuksen tämän osan määräykset työnantajien ja työntekijöiden vastuusta koskevat myös itsenäisiä yrittäjiä, mikäli ja siinä laajuudessa kuin asianomainen viranomainen siitä päättää.

14 artikla

Yleissopimuksen tässä osassa tarkoitetaan käsitteellä "työnantaja" myös työnantajan valtuuttamaa asiamiestä, mikäli se kansallisen lainsäädännön huomioon ottaen on asianmukaista.

IV osa
Soveltamistoimenpiteet

15 artikla

1. On ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, asianmukaisten rangaistusseuraamusten määrääminen niihin luettuna, tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaaksi täytäntöönpanemiseksi.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu ryhtymään asianmukaisiin tarkastustoimenpiteisiin yleissopimuksen soveltamisen valvomiseksi tai varmistautumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

16 artikla

Kansalliset lainsäädäntötoimenpiteet tämän yleissopimuksen määräyksien toteuttamiseksi on asianomaisen viranomaisen suoritettava neuvoteltuaan asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä, mikäli se on asianmukaista, valmistajien järjestöjen kanssa.

V osa
Soveltamisala

17 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräykset koskevat kaikkia elinkeinoelämän aloja, ellei sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio rajoita sen soveltamisalaa ratifiointiinsa liittämällään ilmoituksella.

2. Milloin tehdään ilmoitus soveltamisalan rajoittamisesta,
a) on yleissopimuksen määräyksiä sovellettava ainakin niihin yrityksiin tai elinkeinoelämän aloihin, joiden asianomainen viranomainen katsoo, neuvoteltuaan ammattientarkastuselimen ja asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, käyttävän koneita huomattavassa määrässä; mikä tahansa tällaisista järjestöistä voi tehdä sanotunlaisia neuvotteluja koskevan aloitteen;
b) on jäsenvaltion ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavissa raporteissaan, mitä edistystä on mahdollisesti tapahtunut yleissopimuksen määräysten soveltamisalan laajentamisessa.

3. Tämän artiklan 1 momentin mukaisen ilmoituksen antanut jäsenvaltio voi milloin tahansa peruuttaa ilmoituksen joko kokonaan tai osittain lähettämällä uuden ilmoituksen.

* * *

VI osa
Loppumääräyksiä

18 - 25 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 120

Kauppa- ja toimistotyön terveysolot (1964)

Voimaantulopäivä 29.3.1966.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1968.
Hallituksen esitys 14/1968.
Säädöskokoelma 587/1968.
Sopimussarja 62/1968.

I osa
Sopimuspuolten velvoitukset

1 artikla

Tämä sopimus koskee:
a) kauppaliikkeitä;
b) yrityksiä, laitoksia ja virastoja, joissa työntekijät tekevät pääasiallisesti toimistotyötä;
c) muiden yritysten, laitosten tai virastojen osastoja, joissa työntekijät suorittavat pääasiallisesti kauppa- tai toimistotyötä, mikäli ne eivät ole teollisuuden, kaivosten, kuljetusalan tai maatalouden terveysoloja koskevan kansallisen lainsäädännön tai muiden määräysten alaisia.

2 artikla

Asianomainen viranomainen voi, neuvoteltuaan niiden työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, joita asia välittömästi koskee, mikäli sellaisia järjestöjä on, jättää tämän yleissopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle määrätyt 1 artiklassa tarkoitettujen yritysten, laitosten ja virastojen tai niiden osastojen ryhmät, mikäli työolosuhteet ja -ehdot ovat sellaiset, että sopimuksen kaikkien tai joidenkin määräysten soveltaminen niihin ei olisi asianmukaista.

3 artikla

Milloin on epätietoista, kuuluuko jokin yritys, laitos tai virasto tämän sopimuksen soveltamisalaan, on joko asianomaisen viranomaisen ratkaistava kysymys neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, tai on kysymys ratkaistava muulla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla.

4 artikla

Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu
a) pitämään voimassa lainsäädännön, jolla turvataan II osassa esitettyjen yleisten periaatteiden soveltaminen; ja
b) takaamaan, että kaupan ja toimistotyön terveysoloja koskevan suosituksen vuodelta 1964 määräyksiä tai niitä täysin vastaavia määräyksiä toteutetaan siinä määrin kuin maan olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista ja toivottavaa.

5 artikla

Lainsäädäntö, jolla toteutetaan tämän yleissopimuksen määräykset, samoin kuin lainsäädäntö, jolla siinä määrin kuin maan olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista ja toivottavaa, toteutetaan kaupan ja toimistotyön terveysoloja koskevan, vuoden 1964 suosituksen määräykset tai niitä vastaavat määräykset, on laadittava sen jälkeen, kun on neuvoteltu asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on.

6 artikla

1. Sopivin toimenpitein, kuten riittävän tarkastuksen avulla tai muulla tavoin, on taattava 5 artiklassa tarkoitetun lainsäädännön asianmukainen soveltaminen.

2. Mikäli tämän yleissopimuksen täytäntöönpanotapa sallii, on tällaisen lainsäädännön soveltaminen turvattava tarpeenmukaisin rangaistuksin.

II osa
Yleiset periaatteet

7 artikla

Kaikki työntekijöiden käytössä olevat huonetilat samoin kuin niiden kalusteet on pidettävä hyvässä kunnossa ja puhtaina.

8 artikla

Kaikissa työntekijöiden käytössä olevissa huonetiloissa tulee olla riittävä ja asianmukainen, luonnollinen tai keinotekoinen tahi kummankinlainen tuuletus, jonka avulla saadaan raitista tai puhdistettua ilmaa.

9 artikla

Kaikissa työntekijöiden käytössä olevissa huonetiloissa tulee olla riittävä ja asianmukainen valaistus. Työpaikoilla tulee mikäli mahdollista olla päivänvalo.

10 artikla

Kaikissa työntekijöiden käytössä olevissa huonetiloissa on lämpötila pidettävä niin miellyttävänä ja tasaisena kuin olosuhteet sallivat.

11 artikla

Kaikki työskentelytilat on suunniteltava ja työpaikat sijoitettava niin, ettei siitä ole työntekijöiden terveydelle vahinkoa.

12 artikla

Työntekijöiden käytettäväksi on asetettava riittävästi hyvää juomavettä tai muuta terveellistä juomaa.

13 artikla

Sopivia peseytymispaikkoja ja mukavuuslaitoksia on järjestettävä riittävästi ja pidettävä ne hyvässä kunnossa.

14 artikla

Työntekijöiden käytettäväksi on asetettava riittävästi sopivia istuimia, ja heillä tulee olla tilaisuus käyttää niitä kohtuullisessa määrässä.

15 artikla

On järjestettävä sopivia tiloja ja pidettävä ne asianmukaisessa kunnossa sellaisten vaatteiden vaihtamista, säilyttämistä ja kuivattamista varten, joita työntekijät eivät pidä työssä.

16 artikla

Maanalaisten tai ikkunattomien huonetilojen, joissa työskennellään säännöllisesti, tulee täyttää asianmukaiset terveydelliset vaatimukset.

17 artikla

Tarkoituksenmukaisin ja käytännössä mahdollisin toimenpitein on työntekijöitä suojeltava vastenmielisiltä, epäterveellisiltä tai myrkyllisiltä tai muusta syystä vahingollisilta aineilta, menetelmiltä ja valmistustavoilta. Milloin työn laatu vaatii, on asianomaisen viranomaisen määrättävä käytettäväksi henkilökohtaisia suojavälineitä.

18 artikla

Melu ja tärinä, joka voi vaikuttaa vahingollisesti työntekijöihin, on vaimennettava mahdollisimman pieneksi tarkoituksenmukaisin ja käytännössä mahdollisin toimenpitein.

19 artikla

Jokaisen sellaisen yrityksen, laitoksen tai viraston tahi sen osaston, johon tätä sopimusta sovelletaan, tulee sen koosta ja vaaramahdollisuuksista riippuen,
a) ylläpitää omaa sairastupaa tai ensiapuasemaa; tai
b) ylläpitää sairastupaa tai ensiapuasemaa yhdessä muiden yritysten, laitosten tai virastojen tahi niiden osastojen kanssa; tai
c) järjestää yksi tai useampia ensiapukaappeja, -laatikoita tahi -pakkauksia.

* * *

III osa
Loppumääräykset

20 - 27 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 121

Työvammatapauksissa myönnettävät edut (1964)

Voimaantulopäivä 28.7.1967.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1968.
Hallituksen esitys 14/1968.
Säädöskokoelma 588/1968.
Sopimussarja 63/1968.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsitteeseen "lainsäädäntö" kuuluvat kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait ja asetukset samoin kuin hallinnolliset määräykset;
b) käsite "määrätty" tarkoittaa kansallisessa lainsäädännössä tai tällaisen lainsäädännön nojalla määrättyä;
c) käsite "teollisuusyritys" käsittää kaikki seuraavien elinkeinoelämän alojen yritykset: kaivannaisteollisuus, tehdasteollisuus, rakennustoiminta, sähkö-, kaasu-, vesi- ja puhtaanapitolaitokset sekä kuljetustoiminta, varastointi ja liikenne;
d) käsite "huollettava" viittaa huollontarpeeseen, jonka oletetaan olevan olemassa määrätyissä tapauksissa;
e) käsite "huollettava lapsi" tarkoittaa lasta,
(i) joka ei ole ylittänyt oppivelvollisuuden ylintä ikärajaa tai joka on 15 vuotta nuorempi, jolloin korkeampi ikä on määräävä, tai
(ii) maan lainsäädännössä määrätyin edellytyksin lasta, joka ei ole täyttänyt määrättyä alakohdassa i) mainittua ikää korkeampaa ikää ja joka on ammattiopissa tai jatkaa opintojaan tai on kroonisen sairauden tai fyysisen vajavuuden vuoksi kyvytön tekemään mitään ansiotyötä. Tätä sovelletaan vain mikäli kansallisessa lainsäädännössä ei määritellä käsitettä "huollettava lapsi" siten, että se käsittää kaikki määrättyä ikää nuoremmat lapset, mikä ikä on huomattavasti korkeampi kuin alakohdassa i) mainittu.

2 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka taloudelliset ja lääkintähuollon mahdollisuudet eivät ole riittävästi kehittyneet, voi ratifiointiinsa liitetyllä selityksellä käyttää hyväkseen seuraavissa artikloissa mainittua tilapäisen poikkeuksen mahdollisuutta: 5 artikla, 9 artiklan 3 momentin b) kohta, 12 artikla, 15 artiklan 2 momentti ja 18 artiklan 3 momentti. Selityksessä on esitettävä poikkeuksen syy.

2. Jäsenvaltion, joka on antanut tämän artiklan 1 momentin mukaisen selityksen, on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavissa tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan ilmoitettava jokaisen hyväkseen käyttämänsä poikkeuksen osalta,
a) että poikkeuksen syy jatkuvasti on olemassa; tai
b) että se määrätystä ajankohdasta alkaen luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen kysymyksessä olevaa poikkeusta.

3 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi ratifiointiinsa liittämällään selityksellä jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle:
a) merenkulkijat, merikalastajat heihin luettuina; ja
b) julkisten yhdyskuntien palveluksessa olevat virkamiehet, mikäli näiden turva perustuu erityisjärjestelmiin, joiden nojalla he yhteensä saavat vähintään yhtä hyvät edut kuin tässä yleissopimuksessa on määrätty.

2. Tämän artiklan 1 momentin nojalla annetun selityksen voimassa ollessa voi jäsenvaltio olla lukematta tällä tavoin sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjä henkilöitä työntekijöiden määrään laskettaessa 4 artiklan 2 momentin d) kohdan ja 5 artiklan mukaista prosenttilukua työntekijöistä.

3. Jäsenvaltio, joka on antanut tämän artiklan 1 momentin mukaisen selityksen, voi myöhemmin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoittaa hyväksyvänsä tämän yleissopimuksen velvoitukset sen ryhmän tai niiden ryhmien osalta, jotka yleissopimusta ratifioitaessa oli jätetty sen soveltamisalan ulkopuolelle.

4 artikla

1. Työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan kansallisen lainsäädännön tulee antaa turva kaikille julkisten ja yksityisten alojen, myös osuustoiminnallisten yritysten työntekijöille, ammattioppilaat mukaan luettuina ja, milloin on kysymys perheenhuoltajan kuolemasta, määrätyille edunsaajaryhmille.

2. Jäsenvaltio voi tehdä tarpeelliseksi katsomansa poikkeukset:
a) henkilöihin nähden, joiden työsuhde on tilapäisluonteinen ja joita ei ole otettu palvelukseen työnantajan liikettä tai yritystä varten;
b) kotonaan työskenteleviin henkilöihin nähden;
c) työnantajan perheen jäseniin nähden, jotka elävät hänen taloudessaan, hänen lukuunsa suoritetun työn osalta;
d) muihin työntekijäryhmiin nähden, joiden määrä ei saa ylittää 10 prosenttia kaikkien työntekijöiden määrästä, kun jätetään huomioonottamatta ne työntekijät, joihin a) - c) kohtien nojalla suoritusta ei sovelleta.

5 artikla

Milloin 2 artiklassa tarkoitettu selitys on voimassa, voidaan työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan kansallisen lainsäädännön soveltaminen rajoittaa koskemaan määrättyjä työntekijäryhmiä, joiden tulee käsittää yhteensä vähintään 75 prosenttia kaikista teollisuusyritysten työntekijöistä ja, milloin on kysymys perheenhuoltajan kuolemasta, määrättyjä edunsaajien ryhmiä.

6 artikla

Työvammatapauksiin tulee sisältyä
a) kaikki sairaustilat;
b) sairaustilasta johtuva ja ansion lakkaamisen aiheuttava kansallisessa lainsäädännössä määritelty työkyvyttömyys;
c) todennäköisesti pysyväksi jäävä ansiokyvyn täydellinen tai määrätyn asteen ylittävä osittainen menetys tai vastaava ruumiillisen suorituskyvyn aleneminen; ja
d) määrättyjen edunsaajaryhmien perheenhuoltajan kuoleman johdosta menettämä huolto.

7 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on määriteltävä käsite "työtapaturma" ja ilmoitettava määritelmässä myös ne olosuhteet, joissa työmatkalla sattunut tapaturma katsotaan työtapaturmaksi, sekä ilmoitettava määritelmän sanamuoto tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla antamissaan raporteissa.

2. Milloin työmatkalla sattuvat tapaturmat kuuluvat muun sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuin sen, jota sovelletaan työvammatapauksissa, ja tämä järjestelmä edellyttää työmatkatapaturmien osalta etujen suorittamista, jotka kokonaisuudessaan ovat vähintään yhtä edulliset kuin tässä yleissopimuksessa määrätyt, ei "työtapaturman" määritelmässä tarvitse määritellä työmatkatapaturmia.

8 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee
a) säätää luettelo taudeista, joita määrätyissä olosuhteissa on pidettävä ammattitauteina; tällaisen luettelon tulee sisältää ainakin tähän yleissopimukseen liittyvässä taulukossa I luetellut taudit; tai
b) sisällyttää lainsäädäntöönsä ammattitaudin yleismääritelmä, joka on niin väljä, että se käsittää ainakin tähän yleissopimukseen liittyvässä taulukossa I luetellut taudit; tahi
c) säätää a) kohdan mukainen luettelo, jota on täydennetty ammattitautien yleismääritelmällä tai muilla määräyksillä, joiden avulla voidaan osoittaa luettelossa mainitsemattomien tautien tai tautien, jotka ilmenevät määrätyistä olosuhteista poikkeavissa olosuhteissa, johtuvan ammatista.

9 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on taattava turvaa saaville henkilöille määrättyjen olosuhteiden vallitessa seuraavat edut:
a) lääkintähuolto ja siihen liittyvät edut sairaustilan ollessa kysymyksessä;
b) rahasuoritukset 6 artiklan b), c) ja d) kohdissa tarkoitettujen tapahtumien sattuessa.

2. Oikeutta etujen saantiin ei saada tehdä riippuvaksi työsuhteen kestoajasta, ajasta, jonka asianomainen on kuulunut vakuutuksen piiriin, tai maksujen suorittamisesta. Ammattitautien osalta voidaan kuitenkin määrätä tietty kausi, jonka aikana asianomaisen on ollut oltava alttiina taudin vaaralle.

3. Edut on myönnettävä kysymyksessä olevan vakuutustapahtuman koko kestoajaksi. Työkyvyttömyyden ollessa kysymyksessä voidaan rahasuoritus kuitenkin jättää maksamatta kolmelta ensimmäiseltä päivältä,
a) mikäli tämän yleissopimuksen voimaantullessa odotuskausi on määrätty jäsenvaltion lainsäädännössä, kuitenkin edellyttäen, että jäsenvaltio ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavissa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan, että syyt tällaisen poikkeuksen hyväksi käyttämiseen ovat yhä olemassa; tai
b) mikäli 2 artiklan nojalla annettu selitys on voimassa.

10 artikla

1. Sairaustilan johdosta annettavaan lääkintähuoltoon ja siihen liittyviin etuihin tulee kuulua:
a) yleislääkärin ja erikoislääkärin sairaalassa ja sen ulkopuolella antama hoito, kotikäynnit mukaan luettuina;
b) hampaiden hoito;
c) sairaanhoitajan joko kotona tai sairaalassa tahi muussa sairaanhoitolaitoksessa antama hoito;
d) hoito sairaalassa, toipilaskodissa, parantolassa tahi muussa sairaanhoitolaitoksessa;
e) hammashoidon tarvikkeet samoin kuin apteekki- ja muut sairaanhoito- tai kirurgiset tarvikkeet, niihin luettuina proteesit, niiden kunnossapito ja tarpeenmukainen uusiminen sekä silmälasit;
f) sellaisten toisiin ammattikuntiin kuuluvien henkilöiden lääkärin tai hammaslääkärin valvonnassa antama hoito, joiden ammatin tunnustetaan laillisesti kuuluvan lääkintähuollon piiriin; ja
g) työpaikalla mahdollisuuksien mukaan annettava seuraava hoito:
(i) ensiapu vaikeissa tapaturmissa loukkaantuneille;
(ii) sellaisten lievästi loukkaantuneiden jatkohoito, joiden ei tarvitse keskeyttää työtään.

2. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesti myönnetyillä eduilla on pyrittävä kaikin asianmukaisin keinoin säilyttämään tai palauttamaan loukkaantuneen henkilön terveys tai, milloin se ei ole mahdollista, parantamaan hänen terveyttään samoin kuin lisäämään hänen kykyään tehdä työtä ja huolehtia henkilökohtaisista tarpeistaan.

11 artikla

1. Jäsenvaltio, joka antaa lääkintähuollon ja siihen liittyvät edut yleisen terveydenhoitojärjestelmän tai kaikki työntekijät käsittävän lääkintähuoltojärjestelmän puitteissa, voi lainsäädännössään määrätä, että tällainen huolto on myönnettävä työvamman uhriksi joutuneille henkilöille samoilla ehdoilla kuin muille siihen oikeutetuille edellyttäen, että asiaa koskevat säännökset laaditaan sellaisiksi, etteivät asianomaiset joudu vaikeuksiin.

2. Jäsenvaltio, joka antaa lääkintähuollon ja siihen liittyvät edut korvaamalla siitä aiheutuneet kustannukset, voi lainsäädäntöönsä sisällyttää erityissäännöksiä niitä tapauksia varten, joissa tällaisen huollon laajuus, kestoaika tai kustannukset ylittävät kohtuulliset rajat edellyttäen, etteivät asiaa koskevat säännökset ole ristiriidassa 10 artiklan 2 momentissa määriteltyjen tavoitteiden kanssa ja että ne laaditaan sellaisiksi, etteivät asianomaiset joudu vaikeuksiin.

12 artikla

Milloin 2 artiklan nojalla annettu selitys on voimassa, tulee lääkintähuoltoon ja siihen liittyviin etuihin sisältyä ainakin:
a) yleislääkärin antama hoito, kotikäynnit siihen luettuina;

b) erikoislääkärin sairaalassa siellä hoidettavana oleville potilaille samoin kuin ulkopuolisille potilaille antama hoito ja sellainen erikoislääkärin antama hoito, joka on saatavissa sairaalan ulkopuolella;
c) lääkärin tai muun pätevän ammattihenkilön määräämät välttämättömät apteekkitavarat;
d) tarpeenmukainen sairaalahoito; ja
e) mahdollisuuksien mukaan työpaikalla annettava ensiapu työtapaturmissa loukkaantuneille.

13 artikla

Tilapäisen tai alkavan työkyvyttömyyden johdosta rahana maksettavan edun tulee olla joko 19 tai 20 artiklan määräysten mukaisesti laskettu toistuvaissuoritus.

14 artikla

1. Ansiokyvyn todennäköisesti pysyväksi jäävän menetyksen tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen johdosta rahana maksettavat edut on suoritettava kaikissa tapauksissa, joissa menetys tai aleneminen ylittää määrätyn asteen ja on yhä jäljellä sen kauden päätyttyä, jolta edut on maksettava 13 artiklan mukaisesti.

2. Ansiokyvyn todennäköisesti pysyväksi jäävän täydellisen menetyksen tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen sattuessa etuna tulee olla joko 19 tai 20 artiklan määräysten mukaisesti laskettu toistuvaissuoritus.

3. Ansiokyvyn todennäköisesti pysyväksi jäävän osittaisen ja huomattavan, määrätyn asteen ylittävän menetyksen tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen sattuessa etuna tulee olla toistuvaissuoritus, joka määrältään on sopivassa suhteessa tämän artiklan 2 momentissa määrättyyn suoritukseen.

4. Ansiokyvyn todennäköisesti pysyväksi jäävän osittaisen menetyksen, joka ei ole huomattava, mutta ylittää tämän artiklan 1 momentissa tarkoitetun määrätyn asteen, tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen sattuessa rahana maksettava etu voi olla kertasuoritus.

5. Tämän artiklan 1 ja 3 momentissa tarkoitetut ansiokyvyn menetyksen tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen asteet on määrättävä siten, etteivät asianomaiset joudu vaikeuksiin.

15 artikla

1. Poikkeuksellisissa olosuhteissa voidaan vammautuneen henkilön suostumuksella 14 artiklan 2 ja 3 momentissa määrätty toistuvaissuoritus kokonaan tai osaksi vaihtaa sen vakuutusmatemaattista arvoa vastaavaksi kertakaikkiseksi suoritukseksi, kun asianomaisella viranomaisella on syytä uskoa, että tällainen suoritus tulee käytetyksi vammautuneelle henkilölle erityisen edullisella tavalla.

2. Milloin 2 artiklassa tarkoitettu selitys on voimassa ja jäsenvaltio katsoo, ettei sillä ole tarvittavia hallinnollisia mahdollisuuksia toistuvaissuoritusten maksamiseksi, voidaan 14 artiklan 2 ja 3 momentissa määrätyt toistuvaissuoritukset vaihtaa niiden vakuutusmatemaattista arvoa vastaaviksi kertakaikkisiksi suorituksiksi, jotka lasketaan käytettävissä olevien tietojen perusteella.

16 artikla

Työkyvyttömille henkilöille, jotka pysyvästi ovat toisen henkilön avun tai huolenpidon tarpeessa, on myönnettävä korotuksia toistuvaissuorituksiin tahi muita lisä- tai erikoisetuja sen mukaan kuin tällaisista eduista on määrätty.

17 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä ehdot, joiden vallitessa ansiokyvyn menetyksen tai ruumiillisen suorituskyvyn vastaavan alenemisen sattuessa maksettavat toistuvaissuoritukset on tarkistettava, keskeytettävä tai peruutettava tällaisen menetyksen tai alenemisen asteen muuttuessa.

18 artikla

1. Perheenhuoltajan kuollessa rahana myönnettävän etuuden tulee olla leskeksi jääneelle vaimolle, niin kuin tämä käsite on kansallisessa lainsäädännössä määritelty, leskeksi jääneelle työkyvyttömälle ja huollettavalle aviomiehelle, huollettaville lapsille ja muille lainsäädännössä mahdollisesti määrätyille

henkilöille myönnettävä, 19 artiklan tai 20 artiklan määräysten mukaan laskettu toistuvaissuoritus. Leskeksi jääneelle työkyvyttömälle ja huollettavalle aviomiehelle ei kuitenkaan tarvitse myöntää tätä etua, mikäli muille jälkeenjääneille rahana maksettavat edut huomattavasti ylittävät tässä yleissopimuksessa määrätyt edut ja kun tällaiselle leskelle muun sosiaaliturvajärjestelmän kuin työvammajärjestelmän mukaan annetaan huomattavasti suuremmat edut kuin työkyvyttömyystapauksissa on määrätty maksettavaksi sosiaaliturvan minimitasoa koskevassa sopimuksessa vuodelta 1952.

2. Lisäksi on annettava vahvistetun määrän mukainen hautausavustus, joka ei saa olla tavallisia hautauskustannuksia pienempi; hautausavustuksen saamiselle voidaan kuitenkin asettaa määrättyjä ehtoja, mikäli jälkeenjääneille maksettavat toistuvaissuoritukset ovat huomattavasti tässä yleissopimuksessa määrättyjä suuremmat.

3. Milloin 2 artiklassa tarkoitettu selitys on voimassa ja asianomainen jäsenvaltio katsoo, että sillä ei ole käytettävissä toistuvaissuoritusten suorittamiseen tarvittavia hallinnollisia mahdollisuuksia, voidaan tämän artiklan 1 momentissa tarkoitetut toistuvaissuoritukset vaihtaa niiden vakuutusmatemaattista arvoa vastaaviksi kertakaikkisiksi suorituksiksi, jotka lasketaan käytettävissä olevien tietojen perusteella.

19 artikla

1. Toistuvaissuorituksessa, johon tätä artiklaa sovelletaan, tulee edun määrän lisättynä tapahtuman aikana maksettavien perheavustusten määrällä olla sellainen, että se kysymyksessä olevassa tapahtumassa on tähän yleissopimukseen liittyvässä taulukossa II mainitun edunsaajatyypin kohdalla ainakin yhtä suuri kuin taulukkoon merkitty prosentti edunsaajan tai hänen huoltajansa aikaisemmasta kokonaisansiosta sekä sellaisen turvaa saavan henkilön perheavustusten määrästä, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmat ansiot on laskettava määrättyjen sääntöjen mukaisesti ja, milloin turvaa saavat henkilöt tai heidän perheenhuoltajansa on ansion perusteella jaettu luokkiin voidaan heidän aikaisemmat ansionsa laskea niiden luokkien perusansioiden mukaan, joihin he ovat kuuluneet.

3. Edun määrälle tai edun määrää laskettaessa huomioon otettavalle ansiolle voidaan määrätä yläraja edellyttäen, että yläraja määrätään siten, että tämän artiklan 1 momentin määräykset tulevat täytetyiksi, milloin edunsaajan tai hänen huoltajansa aikaisempi ansio on sama tai alempi kuin ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka.

4. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisempi ansio, ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka, edun määrä ja perheavustukset on laskettava samaa aikaperustetta käyttäen.

5. Muiden edunsaajien osalta edun tulee olla kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuun.

6. Tässä artiklassa tarkoitetaan ammattitaitoisella miespuolisella ruumiillisen työn tekijällä:
a) muussa kuin sähkökoneita valmistavassa koneenrakennusteollisuudessa työskentelevää asentajaa tai sorvaria; tai
b) tyypilliseksi ammattitaitoiseksi työntekijäksi katsottavaa henkilöä, joka on valittu seuraavan momentin määräysten mukaisesti; tai
c) henkilöä, jolla on yhtä suuri tai suurempi ansio kuin 75 prosentilla kaikista turvaa saavista henkilöistä, jolloin nämä ansiot on laskettava vuotta tai lyhempää aikaa kohti sen mukaan kuin siitä määrätään; tai
d) henkilöä, jonka ansio on 125 prosenttia kaikkien turvaa saavien henkilöiden keskimääräisestä ansiosta.

7. Edellisen momentin b) kohdan mukaisena tyypillisenä ammattitaitoisena työntekijänä on pidettävä henkilöä, joka huomioon ottaen kulloinkin kysymyksessä olevan tapahtuman sattuessa turvaa saavien henkilöiden tai turvaa saavien henkilöiden perheenhuoltajien lukumäärän on suurimpana ryhmänä siinä

pääryhmässä, joka käsittää suurimman lukumäärän sellaisia ansiotyössä olevia henkilöitä tai perheenhuoltajia; tätä varten on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännellä istuntokaudellaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kaikista elinkeinoelämän aloista toiminnanaloittain laadittua kansainvälistä tyyppiluokittelua, joka on esitetty muutetussa muodossaan tämän yleissopimuksen liitteessä tähän luokitteluun myöhemmin tehdyin muutoksin.

8. Milloin edun määrä vaihtelee eri alueilla, voidaan kutakin aluetta varten määritellä ammattitaitoinen miespuolinen ruumiillisen työn tekijä tämän artiklan 6 ja 7 momentin mukaisesti.

9. Ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka on määrättävä säännöllisestä työajasta maksettavan palkan perusteella, joka on määrätty työehtosopimuksella tai soveltuvissa tapauksissa kansallisella lainsäädännöllä tai sen nojalla tahi vallitsevan tavan perusteella ja johon sisältyvät elinkustannusten kalleuden vuoksi mahdollisesti maksettavat lisät; milloin näin määrätyt palkat vaihtelevat eri alueilla eikä tämän artiklan 8 momenttia sovelleta, on käytettävä keskimääräistä palkkaa.

10. Mikään toistuvaissuoritus ei saa olla määrättyä vähimmäismäärää pienempi.

20 artikla

1. Toistuvaissuorituksessa, johon tätä artiklaa sovelletaan, tulee edun määrän lisättynä tapahtuman aikana maksettavien perheavustuksien määrällä olla sellainen, että se tähän yleissopimukseen liittyvässä taulukossa II mainitulle edunsaajatyypille kysymyksessä olevan tapahtuman sattuessa on vähintään taulukkoon merkitty prosentti tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkan ja sellaiselle turvaa saavalle henkilölle maksettavien perheavustusten yhteismäärästä, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka, edun määrä ja perheavustukset on laskettava samaa aikaperustetta käyttäen.

3. Toisten edunsaajien osalta edun tulee olla kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuun.

4. Tässä artiklassa tarkoitetaan tavallisella aikuisella miespuolisella sekatyöntekijällä:
a) henkilöä, jonka katsotaan tyypillisesti edustavan muita kuin sähkökoneita valmistavassa koneenrakennusteollisuudessa työskentelevää ammattitaidotonta työntekijää; tai
b) henkilöä, jonka katsotaan tyypillisesti edustavan seuraavan momentin määräysten mukaisesti valittua ammattitaidotonta työntekijää.

5. Edellisen momentin b) kohdan mukaisena tyypillisenä ammattitaidottomana työntekijänä on pidettävä henkilöä, joka ottaen huomioon kulloinkin kysymyksessä olevan tapahtuman sattuessa turvaa saavien miespuolisten ansiotyössä olevien henkilöiden tai turvaa saavien henkilöiden perheenhuoltajien lukumäärän on suurimpana ryhmänä siinä pääryhmässä, joka käsittää suurimman lukumäärän tällaisia ansiotyössä olevia henkilöitä tai perheenhuoltajia; tätä varten on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännellä istuntokaudellaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kaikista elinkeinoelämän aloista toiminnanaloittain laadittua kansainvälistä tyyppiluokittelua, joka muutetussa muodossaan on esitetty tämän yleissopimuksen liitteessä, tähän luokitteluun myöhemmin tehdyin muutoksin.

6. Milloin edun määrä vaihtelee eri alueilla, voidaan kutakin aluetta varten määritellä tavallinen aikuinen miespuolinen sekatyöntekijä tämän artiklan 4 ja 5 momentin mukaisesti.

7. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka on määrättävä säännöllisestä työajasta maksettavan palkan perusteella, joka on määrätty työehtosopimuksella tai soveltuvissa tapauksissa kansallisella lainsäädännöllä tai sen nojalla tahi vallitsevan tavan perusteella ja johon sisältyvät elinkustannusten kalleuden vuoksi mahdollisesti maksettavat lisät; milloin näin määrätyt palkat vaihtelevat eri alueilla eikä tämän artiklan 6 momenttia sovelleta, on käytettävä keskimääräistä palkkaa.

8. Mikään toistuvaissuoritus ei saa olla määrättyä vähimmäismäärää pienempi.

21 artikla

1. 14 artiklan 2 ja 3 momentin ja 18 artiklan 1 momentin nojalla rahana toistuvasti maksettavien etujen määriä on tarkistettava yleisessä ansiotasossa tapahtuneiden huomattavien muutosten johdosta, mikäli nämä aiheutuvat elinkustannusten huomattavista muutoksista.

2. Kunkin jäsenvaltion on sisällytettävä tällaisten tarkistusten tulokset Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettaviin, tämän yleissopimuksen soveltamista koskeviin raportteihin ja ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty niiden johdosta.

22 artikla

1. Etu, johon turvaa saavalla henkilöllä muutoin olisi oikeus tämän yleissopimuksen mukaan, voidaan pidättää siinä laajuudessa kuin määrätään:
a) siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö ei oleskele jäsenvaltion alueella;
b) siksi ajaksi, jona asianomaiselle henkilölle annetaan elatus julkisista varoista tai jonkin sosiaaliturvalaitoksen tai -elimen kustannuksella;
c) kun asianomainen henkilö on yrittänyt saada edun vilpillisesti;
d) kun työvamma on aiheutunut asianomaisen henkilön rikollisesta teosta tai laiminlyönnistä;
e) kun työvamma on aiheutunut asianomaisen henkilön itsensä aiheuttamasta päihtymystilasta tai ollut seurauksena hänen vakavanlaatuisesta ja tahallisesta rikkomuksestaan;
f) kun asianomainen henkilö ilman pätevää syytä jättää käyttämättä hänelle tarjolla olevaa lääkintähuoltoa ja siihen liittyviä etuja tai hänen käytettävissään olevia kuntouttamismahdollisuuksia tahi ei noudata tapahtuman sattumista tai sen jatkumisen toteamista tai edunsaajan käyttäytymistä koskevia määräyksiä;
g) siksi ajaksi, jona jälkeenjäänyt puoliso elää toisen henkilön kanssa tämän puolisona.

2. Määrätyissä tapauksissa ja rajoissa on osa rahana maksettavasta edusta, joka muutoin olisi tuleva asianomaiselle, maksettava hänen huollettavanaan oleville henkilöille.

23 artikla

1. Jokaisella edunhakijalla tulee olla oikeus valittaa edun epäämisestä tai sen laadusta tahi määrästä.

2. Milloin tätä yleissopimusta sovellettaessa lääkintähuollon hallinto on uskottu lakia säätävälle elimelle vastuussa olevalle hallituksen virastolle, voidaan tämän artiklan 1 momentissa määrätty muutoksenhakuoikeus korvata oikeudella saada lääkintähuollon epäämistä tai annetun huollon laatua koskeva valitus asianomaisen viranomaisen tutkittavaksi.

3. Kun hakemuksen ratkaisee erityistuomioistuin, joka on asetettu käsittelemään työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevia kysymyksiä tai yleensä sosiaaliturva-asioita ja jossa turvaa saavat henkilöt ovat edustettuina, ei muutoksenhakuoikeutta tarvitse myöntää.

24 artikla

1. Milloin hallintoa ei ole uskottu julkisten viranomaisten määräysten mukaan toimivalle laitokselle tai lakiasäätävälle elimelle vastuussa olevalle hallituksen virastolle, tulee turvaan oikeutettujen henkilöiden edustajien osallistua hallintoon tai määrätyin ehdoin olla siinä mukana neuvoa-antavina jäseninä; kansallisessa lainsäädännössä voidaan myös määrätä työnantajien ja julkisten viranomaisten osallistumisesta hallintoon.

2. Jäsenvaltion tulee ottaa yleinen vastuu asianomaisten laitosten tai elinten asianmukaisesta hallinnosta tätä yleissopimusta sovellettaessa.

25 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa yleinen vastuu tämän yleissopimuksen mukaisesti myönnettävien etujen asianmukaisesta suorittamisesta ja ryhtyä siinä tarkoituksessa kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin.

26 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee määrätyin edellytyksin
a) ryhtyä toimenpiteisiin työtapaturmien ja ammattitautien torjumiseksi;
b) perustaa kuntouttamiselimiä, joiden tehtävänä on mikäli mahdollista valmentaa vammautunut henkilö aikaisempaan työhönsä tai, mikäli se ei ole mahdollista, muuhun hänen taipumuksiinsa ja kykyihinsä parhaiten soveltuvaan ansiotyöhön; ja
c) ryhdyttävä toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on helpottaa vammautuneiden henkilöiden sijoittamista sopivaan työhön.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisissa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan mikäli mahdollista antaa tietoja työtapaturmien tiheydestä ja vaikeudesta.

27 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee alueellaan taata ulkomaalaisille työvammatapauksissa samanlaiset edut kuin maan omille kansalaisille.

28 artikla

1. Tämä yleissopimus muuttaa korvauksen suorittamista maataloustyössä sattuneiden tapaturmien johdosta koskevan sopimuksen vuodelta 1921, työssä sattuneiden tapaturmien korvaamista koskevan sopimuksen vuodelta 1925, ammattitautien johdosta annettavia korvauksia koskevan sopimuksen vuodelta 1925 ja muutetun, korvausta ammattitaudeista koskevan sopimuksen vuodelta 1934.

2. Milloin jäsenvaltio, joka on liittynyt korvausta ammattitaudeista koskevaan sopimukseen vuodelta 1934, ratifioi tämän yleissopimuksen, aiheutuu siitä välittömästi ipso jure ensiksi mainitun sopimuksen 8 artiklan nojalla mainitun sopimuksen irtisanominen, kun tämä yleissopimus tulee voimaan, mutta tämän yleissopimuksen voimaantulo ei estä sen jälkeen ratifioimasta mainittua sopimusta.

29 artikla

Sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan, vuoden 1952 sopimuksen 75 artiklan mukaisesti lakkaavat mainitun sopimuksen VI osa ja sen muiden osien vastaavat määräykset koskemasta jokaista tämän yleissopimuksen ratifioinutta jäsenvaltiota siitä päivästä lähtien, jolloin tämä yleissopimus tulee voimaan tuon jäsenvaltion osalta, mutta tämän yleissopimuksen velvoitusten hyväksymisen katsotaan merkitsevän vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen VI osan ja sen muiden vastaavien osien velvoitusten hyväksymistä mainitun sopimuksen 2 artiklan tarkoittamassa mielessä.

30 artikla

Mikäli konferenssin myöhemmin yhtä tai useampia tässä yleissopimuksessa käsiteltyjä asioita koskevassa yleissopimuksessa niin määrätään, lakkaavat ne tämän yleissopimuksen määräykset, jotka erityisesti mainitaan uudessa yleissopimuksessa, koskemasta uuden yleissopimuksen ratifioinutta jäsenvaltiota siitä päivästä lähtien, jolloin uusi yleissopimus tulee voimaan tuon jäsenvaltion osalta.

31 artikla

1. Kansainvälinen työkonferenssi voi jokaisella istuntokaudellaan, jonka päiväjärjestykseen asia on otettu, hyväksyä kahden kolmanneksen enemmistöllä muutoksia tämän yleissopimuksen I taulukkoon.

2. Tällaiset muutokset tulevat voimaan jokaiseen jäsenvaltioon nähden, joka jo on liittynyt yleissopimukseen, niin pian kuin tämä jäsenvaltio on ilmoittanut Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle muutosten hyväksymisestä.

3. Mikäli konferenssi muutoksen hyväksyessään ei toisin päätä, tulee muutos, konferenssin sen hyväksyttyä, voimaan jokaiseen jäsenvaltioon nähden, joka sen jälkeen ratifioi yleissopimuksen.

* * *

32 - 39 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

I TAULUKKO
Ammattitautien luettelo
(Muutettu v. 1980)[1]

Ammattitaudit	*Työt, joissa on ammattitautiin sairastumisen vaara**
1. Fibrogeenisen mineraalipölyn aiheuttamat pneumokonioosit (silikoosi, antrakosilikoosi, asbestoosi) ja silikotuberkuloosi milloin silikoosi on oleellinen syy toiminnanvajaukseen tai kuolemaan.	Kaikki työt, joissa on mainittuun ammattitautiin sairastumisen vaara.
2. Kovametallipölyn aiheuttamat keuhkojen ja alempien hengitysteiden sairaudet.	’’
3. Raakapuuvillapölyn aiheuttamat keuhkojen ja alempien hengitysteiden sairaudet (byssinoosi), tai pellava-, hamppu- tai sisalhamppuöljyn aiheuttamat keuhkojen ja alempien hengitysteiden sairaudet.	’’
4. Työssä esiintyvien, tunnetusti astmaa aiheuttavien herkistävien ja ärsyttävien aineiden aiheuttama ammattiastma.	’’
5. Allerginen alveoliitti ja sen jälkitaudit, jotka aiheutuvat orgaanisten pölyjen hengittämisestä, sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään.	’’
6. Berylliumin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
7. Kadmiumin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
8. Fosforin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
9. Kromin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
10. Mangaanin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
11. Arseenin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
12. Elohopean tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
13. Lyijyn tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
14. Fluorin tai sen myrkyllisten yhdisteiden aiheuttamat sairaudet.	’’
15. Rikkihiilen aiheuttamat sairaudet.	’’
16. Alifaattisten tai aromaattisten hiilivetyjen myrkyllisten halogeenijohdannaisten aiheuttamat sairaudet.	’’
17. Bentseenin tai sen myrkyllisten homologien (kemialliselta rakenteeltaan samankaltaisten aineiden) aiheuttamat sairaudet.	’’
18. Bentseenin tai sen homologien myrkyllisten typpi- ja aminojohdannaisten aiheuttamat sairaudet.	’’
19. Nitroglyserolin tai muiden typpihappoesterien aiheuttamat sairaudet.	’’
20. Alkoholien, glykolien tai ketonien aiheuttamat sairaudet.	’’
21. Tukahduttavien kaasujen, kuten hiilimonoksidin, syaanivedyn, sen myrkyllisten johdannaisten tai rikkivedyn aiheuttamat sairaudet.	’’
22. Melun aiheuttama huonokuuloisuus.	’’
23. Tärinän aiheuttamat sairaudet (lihasten, jänteiden, luiden ja nivelten, raajojen verisuonten tai ääreishermoston vauriot).	’’
24. Ylipaineen alaisena tehdyn työn aiheuttamat sairaudet.	’’
25. Ionisoivan säteilyn aiheuttamat sairaudet.	Kaikki työt, joissa työntekijä altistuu ionisoivan säteilyn vaikutukselle.

[1] Vuonna 1980 pidetyssä 66. työkonferenssissa hyväksytty ammattitautiluettelo, joka korvaa yleissopimuksen yhteydessä hyväksytyn alkuperäisen luettelon. Suomi on hyväksynyt muutetun luettelon.

Ammattitaudit (jatkuu)	*Työt, joissa on ammattitautiin sairastumisen vaara**
26. Sellaisten fysikaalisten, kemiallisten tai biologisten tekijöiden aiheuttamat ihotaudit, joita ei ole mainittu muissa kohdissa.	Kaikki työt, joissa on mainittuun ammattitautiin sairastumisen vaara.
27. Tervan, pien, bitumin, mineraaliöljyn, antraseenin tai näiden seosten, näitä aineita tai niiden jäämiä sisältävien tuotteiden aiheuttama primaarinen ihosyöpä (epitelioma).	,,
28. Asbestin aiheuttama keuhkosyöpä tai mesotelioma.	,,
29. Tartunta- ja loistaudit sellaisessa työssä, jossa on erityinen tartunnan vaara.	a) Terveydenhuoltotyö tai laboratoriotyö. b) Eläinlääkintätyö. c) Tartunnan aiheuttajan saastuttamien eläimien, eläinruhojen tai eläinruhonosien tai niiden edelleen saastuttaman kauppatavaran käsittely. d) Muu työ, jossa on erityinen tartunnan vaara.

* Sovellettaessa tätä luetteloa on altistumisen aste ja altistumistapa otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon.

II TAULUKKO

Edunsaajatyypeille maksettavat toistuvaissuoritukset

Tapahtuma	*Edunsaajatyyppi*	*Prosentti*
1. Tilapäinen tai alkava työkyvyttömyys	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	60
2. Ansiokyvyn täydellinen menetys tai vastaava fyysisen kunnon heikkeneminen	Mies, jonka huollettavana on vaimo ja kaksi lasta	60
3. Perheenhuoltajan kuolema	Leski, jonka huollettavana on kaksi lasta	50

LIITE

Kaikkien elinkeinoelämän alojen toiminnanaloittain laadittu kansainvälinen tyyppiluokitus[2]

[2] Ei ole liitteenä. Sopimukseen alunperin liitetty tyyppiluokitus on korvattu vuonna 1968 muutetulla luokituksella (katso yleissopimuksen nro 130 liite).

YLEISSOPIMUS NRO 122

Työllisyyspolitiikka (1964)

Voimaantulopäivä 15.7.1966.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1968.
Hallituksen esitys 14/1968.
Säädöskokoelma 589/1968.
Sopimussarja 64/1968.

1 artikla

1. Silmällä pitäen taloudellisen kasvun ja kehityksen edistämistä, elintason kohottamista, työvoimantarpeen tyydyttämistä ja työttömyys- ja vajaatyöllisyyskysymyksen ratkaisemista tulee kunkin jäsenvaltion eräänä tärkeimmistä tavoitteista tunnustaa ja harjoittaa aktiivista politiikkaa, jonka tarkoituksena on edistää tuottavaa ja työpaikan vapaaseen valintaan perustuvaa täystyöllisyyttä.

2. Tällä politiikalla on pyrittävä varmistamaan, että
a) työtä on tarjolla kaikille, jotka ovat käytettävissä ja hakevat työtä;
b) tällainen työ on mahdollisimman tuottavaa;
c) työpaikka voidaan vapaasti valita ja että jokaisella työntekijällä siinä määrin kuin suinkin on mahdollista on tilaisuus hankkia hänelle soveltuvaan työhön vaadittu pätevyys ja käyttää tällaisessa työssä hyväkseen taitojaan ja taipumuksiaan rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskontoon, poliittiseen mielipiteeseen tai kansalliseen tahi yhteiskunnalliseen syntyperään katsomatta.

3. Tällaisessa politiikassa on otettava asianmukaisesti huomioon taloudellisen kehityksen aste ja taso sekä työllisyystavoitteiden ja muiden taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden välinen suhde ja sitä on harjoitettava kunkin maan olosuhteisiin ja käytäntöön soveltuvalla tavalla.

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion on sillä tavoin ja siinä laajuudessa kuin maan olosuhteet huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista
a) määrättävä ja säännöllisin väliajoin tarkistettava järjestetyn talous- ja sosiaalipolitiikkansa puitteissa ne toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä 1 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi;
b) ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, joihin, milloin se on tarkoituksenmukaista, kuuluu ohjelman laatiminen näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi.

3 artikla

Tätä sopimusta sovellettaessa on työllisyyspolitiikasta neuvoteltava niiden piirien edustajien kanssa, joita toimenpiteet tulevat koskemaan, erityisesti työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa, jotta voitaisiin ottaa täysin huomioon heidän kokemuksensa ja mielipiteensä sekä varmistaa heidän osallistumisensa yhteistyöhön tällaista politiikkaa suunniteltaessa ja sille tukea hankittaessa.

* * *

4 - 11 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 123

Maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittu vähimmäisikä (1965)

Voimaantulopäivä 10.11.1967. Yleissopimus muutettiin vuonna 1973 yleissopimuksella nro 138.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 17/1968.

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnan alla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnan alla edellyttävillä menetelmillä.

2. Tämän yleissopimuksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnan alla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työnteon maanpinnanalaisissa kivilouhimoissa.

2 artikla

1. Henkilöitä, jotka eivät ole täyttäneet määrättyä ikää, ei saada pitää työssä tai he eivät saa tehdä työtä maanpinnan alla kaivoksissa.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on ilmoitettava tämä vähimmäisikä ratifiointiinsa liittämässään selityksessä.

3. Alin vähimmäisikä ei saa missään tapauksessa olla 16 vuotta alempi.

3 artikla

Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin antamallaan selityksellä ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se korottaa ratifioinnin yhteydessä ilmoittamaansa vähimmäisikää.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, asianmukaisten rangaistusten määrääminen niihin luettuna, varmistaakseen yleissopimuksen määräysten tehokkaan noudattamisen.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu joko ylläpitämään asianmukaista tarkastusjärjestelmää yleissopimuksen määräysten noudattamisen valvontaa varten tai varmistautumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

3. Maan lainsäädännössä on määrättävä yleissopimuksen määräysten noudattamisesta vastaavat henkilöt.

4. Työnantajan on pidettävä ammattientarkastajan käytettäväksi asetettavaa kortistoa, josta ilmenee henkilöiden osalta, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla ja joiden ikä ei ole kahta vuotta työhönpääsylle määrättyä alinta ikärajaa korkeampi,
a) syntymäaika, jos mahdollista, asianmukaisesti todistettuna, ja
b) se päivämäärä, jolloin henkilöä ensimmäisen kerran pidettiin työssä tai hän ensimmäisen kerran teki työtä maanpinnan alla yrityksessä.

5. Työnantajan on työntekijöiden edustajien pyynnöstä asetettava näiden käytettäväksi luettelo henkilöistä, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla ja joiden ikä ei ole kahta vuotta työhönpääsylle määrättyä vähimmäisikää korkeampi; tällaisesta luettelosta tulee ilmetä henkilöiden syntymäaika ja se päivämäärä, jolloin heitä ensimmäisen kerran pidettiin työssä tai he ensimmäisen kerran tekivät työtä maanpinnan alla yrityksessä.

5 artikla

Tämän yleissopimuksen 2 ja 3 artiklojen mukaisesti ilmoitettava vähimmäisikä on määrättävä sitten kun on kuultu asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.

* * *

6 - 13 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 124

Lääkärintarkastus, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa (1965)

Voimaantulopäivä 13.12.1967.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1968.
Hallituksen esitys 17/1968.
Säädöskokoelma 590/1968.
Sopimussarja 65/1968.

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnan alla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnan alla edellyttävillä menetelmillä.

2. Tämän yleissopimuksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnan alla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työnteon maanpinnanalaisissa kivilouhimoissa.

2 artikla

1. 21 vuotta nuorempien henkilöiden osalta on vaadittava työssäpitoa tai työntekoa varten maanpinnan alla kaivoksissa perusteellinen, työhön soveltuvuutta koskeva lääkärintarkastus ja 12 kuukautta lyhyemmin väliajoin suoritettava määräaikainen uusintatarkastus.

2. Muitakin 18-21-vuotiaiden nuorten henkilöiden terveyden valvontaa koskevia toimenpiteitä voidaan sallia, milloin asianomainen viranomainen katsoo, hankittuaan lääkärin lausunnon, että sellaiset toimenpiteet ovat yhtä hyvät tai tehokkaammat kuin tämän artiklan 1 momentissa mainitut toimenpiteet, ja on kuullut asiassa edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ja saanut näiden suostumuksen.

3 artikla

1. 2 artiklassa määrätyt lääkärintarkastukset
a) on suoritettava asianomaisen viranomaisen hyväksymän ammattitaitoisen lääkärin vastuulla ja valvonnassa;
b) niistä on annettava sopivalla tavalla laadittu todistus.

2. Ensimmäisen lääkärintarkastuksen ja myöhempienkin uusintatarkastusten yhteydessä, mikäli sitä pidetään lääketieteellisesti tarpeellisena, on määrättävä otettavaksi röntgenkuva keuhkoista.

3. Tässä yleissopimuksessa määrätyt lääkärintarkastukset eivät saa aiheuttaa nuorelle henkilölle, hänen vanhemmilleen tai holhoojilleen mitään kustannuksia.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, niihin luettuna asianmukaisten rangaistusten määrääminen, varmistaakseen tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaan noudattamisen.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu joko ylläpitämään asianmukaista tarkastusjärjestelmää yleissopimuksen määräysten valvomista varten tai varmistautumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

3. Maan lainsäädännössä on määrättävä yleissopimuksen määräysten noudattamisesta vastuussa olevat henkilöt.

4. Työnantajan tulee pitää ammattientarkastajan käytettäväksi asetettavaa kortistoa johon sisältyy kunkin 21 vuotta nuoremman henkilön osalta, jota pidetään työssä tai joka tekee työtä maanpinnan alla:

a) syntymäaika, mikäli mahdollista, asianmukaisesti todistettuna;
b) maininta hänen työnsä laadusta;
c) todistus hänen soveltuvuudestaan työhön, mutta joka ei sisällä lääketieteellisiä tietoja.

5. Työntekijäin edustajien pyynnöstä on työnantajan annettava tämän artiklan 4 momentissa mainitut tiedot heidän käytettäväkseen.

5 artikla

Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee kuulla asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, ennen kuin tehdään päätös tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoa tarkoittavasta yleisestä politiikasta ja hyväksytään yleissopimuksen soveltamissäännökset.

* * *

6 - 13 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 125

Kalastajien pätevyyskirjat (1966)

Voimaantulopäivä 15.7.1969.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 15/1969.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan ”kalastusaluksella” kaikkia julkisen yhteisön tai yksityisten omistamia aluksia, olivatpa ne minkälaatuisia tahansa, joita käytetään suolaisessa vedessä tapahtuvaan merikalastukseen ja jotka on rekisteröity alueella, johon nähden yleissopimus on voimassa, lukuun ottamatta
a) aluksia, joiden bruttovetoisuus on vähemmän kuin 25 rekisteritonnia;
b) valaanpyyntiin tai vastaavaan tarkoitukseen käytettäviä aluksia;
c) urheilu- tai virkistyskalastukseen käytettyjä aluksia;
d) tutkimusaluksia tai kalastuksen turvaamiseen käytettyjä aluksia.

2 artikla

Asianomainen viranomainen voi kuultuaan mahdollisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä sallia poikettavan tämän yleissopimuksen soveltamisesta kalastusalusten osalta, joita käytetään rannikkokalastukseen niin kuin se määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoittaa
a) ”päällikkö” henkilöä, jolla on kalastusaluksen päällikkyys;
b) ”perämies” henkilöä, jolle kuuluu kalastusaluksen alipäällikkyys, sekä muuta henkilöä, luotsia lukuun ottamatta, jolle milloin tahansa voidaan uskoa vastuu tällaisen aluksen navigoinnista;
c) ”konemestari” henkilöä, jolle vastuu kalastusaluksen kuljetuskoneiston toiminnasta pysyvästi kuuluu.

II osa
Pätevyyskirjojen myöntäminen

4 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee määrätä ne ammattitaitoa koskevat vaatimukset, jotka on täytettävä pätevyyskirjan saamiseksi, joka oikeuttaa sen haltijan toimimaan kalastusaluksessa päällikkönä, perämiehenä tai konemestarina.

5 artikla

1. Kaikissa kalastusaluksissa, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan, tulee olla pätevyyskirjan omaava päällikkö.

2. Kaikissa kalastusaluksissa, joiden bruttovetoisuus on yli 100 rekisteritonnia ja joita käytetään kansallisessa lainsäädännössä määriteltyihin tehtäviin ja siinä määritellyillä alueilla, tulee olla pätevyyskirjan omaava perämies.

3. Kaikissa kalastusaluksissa, joiden konevoima ylittää raja-arvon, jonka asianomainen viranomainen on määrännyt kuultuaan mahdollisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä, tulee olla pätevyyskirjan omaava konemestari; kalastusaluksen päällikkö tai perämies voi kuitenkin toimia konemestarina tietyissä tapauksissa ehdolla, että hänellä on myös konemestarin pätevyyskirja.

4. Päällikön, perämiehen tai konemestarin pätevyyskirjat voivat olla täydelliset tai rajoitetut riippuen kalastusaluksen koosta ja tyypistä sekä kalastuksen laadusta ja kalastusalueista sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään.

5. Asianomainen viranomainen voi yksityistapauksissa sallia kalastusaluksen lähtevän merelle vaikkei kaikilla laivaväkeen kuuluvilla olisikaan pätevyyskirjaa, mikäli viranomainen on vakuuttunut siitä, ettei sopivia sijaisia ole saatavissa ja että, ottaen huomioon kaikki tapaukseen liittyvät olosuhteet, ei ole vaarallista sallia aluksen lähtevän merelle.

6 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä pätevyyskirjan saamiseksi määrätty alin ikä ei saa olla alempi kuin
a) 20 vuotta päällikön osalta;
b) 19 vuotta perämiehen osalta;
c) 20 vuotta konemestarin osalta.

2. Alin ikä voidaan määrätä kuitenkin 18 vuodeksi päälliköiden ja perämiesten osalta, jotka palvelevat rannikkokalastukseen käytetyissä kalastusaluksissa, ja konemestarien osalta, jotka palvelevat pienissä kalastusaluksissa, joiden konevoima ei ylitä rajaa, jonka asianomainen viranomainen on määrännyt kuultuaan mahdollisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä.

7 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä määrätty ammattikokemuksen vähimmäismäärä perämiehen pätevyyskirjan saamiseksi ei saa olla merillä suoritettua kolmen vuoden kansipalvelusta lyhyempi.

8 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä määrätty ammattikokemuksen vähimmäismäärä päällikön pätevyyskirjan saamiseksi ei saa olla merillä suoritettua neljän vuoden kansipalvelusta lyhyempi.

2. Asianomainen viranomainen voi kuultuaan mahdollisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä vaatia, että osa tästä palvelusajasta on suoritettava perämiehen pätevyyskirjan saannin jälkeen. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä on määräyksiä eriasteisten pätevyyskirjojen, täydellisten ja rajoitettujen, myöntämisestä kalastusalusten päälliköille, voi suoritettavan palvelun laatu, kun asianomaisella jo on perämiehen pätevyyskirja, tai tällaisen palvelun suorittamiseen vaadittavan pätevyyskirjan tyyppi vastaavasti vaihdella.

9 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä konemestarin pätevyyskirjan myöntämiseksi vaaditun ammattikokemuksen vähimmäismäärän tulee olla vähintään kolme vuotta merillä suoritettua palvelusta kone-osastossa.

2. Pätevyyskirjan omaavalle päällikölle tai perämiehelle voidaan määrätä lyhyempi kausi meripalvelusta.

3. Kun on kysymys pienistä, tämän yleissopimuksen 6 artiklan 2 momentissa tarkoitetuista kalastusaluksista, voi asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia kalastusalusten omistajain ja kalastajain järjestöjä määrätä vaaditun meripalveluskauden 12 kuukaudeksi.

4. Tarvittaessa voidaan osa edellisissä momenteissa vaaditusta meripalveluksesta korvata konepajassa työskentelyllä.

10 artikla

Henkilöiden osalta, jotka menestyksellisesti ovat suorittaneet hyväksytyn ammattikoulutuskurssin, voidaan edellä 7, 8 ja 9 artiklojen nojalla vaaditusta meripalveluskaudesta vähentää tämä koulutusaika, kuitenkaan ei enempää kuin 12 kuukautta.

III osa
Tutkinnot

11 artikla

Asianomaisen viranomaisen järjestämissä ja valvomissa tutkinnoissa, joiden tarkoituksena on ottaa selville, onko pätevyyskirjaa hakevilla henkilöillä pätevyyskirjan edellyttämien tehtävien suorittamiseen tarvittava ammattitaito, on hakijoiden osoitettava omaavansa riittävät pätevyyskirjan luokkaa ja astetta vastaavat tiedot seuraavissa aineissa:

a) päälliköiden ja perämiesten:
i) yleisissä merenkulkuaineissa, niihin luettuna merimiestaito, aluksen ohjailu, ihmishengen turvaaminen merellä ja alusten yhteentörmäysten välttämistä tarkoittavien kansainvälisten säännösten hyvä tuntemus;
ii) käytännön navigaatiossa, siihen luettuna navigointia helpottavien sähkö- ja koneinstrumenttien käyttö;
iii) työturvallisuudessa, erityisesti kalastusvälineiden käsittelyssä;
b) koneenhoitajien:
i) höyrykoneiden ja polttomoottoreiden sekä niihin kuuluvien laitteiden teoriassa, käytössä, huollossa ja korjaamisessa;
ii) jäähdytyslaitteiden, pumppujen, kansinosturien ja muiden kalastusaluksiin kuuluvien mekaanisten laitteiden, niihin luettuna tasapainotuslaitteet, käytössä, huollossa ja korjaamisessa;
iii) aluksen sähkölaitteiden asennusta koskevissa periaatteissa ja kalastusalusten sähkökoneiden ja laitteiden huollossa ja korjaamisessa; ja
iv) teknisissä turvallisuusjärjestelyissä ja hätätilanteen vaatimissa toimenpiteissä, niihin luettuna hengenpelastus- ja palontorjuntavälineiden käyttö.

12 artikla

Tämän yleissopimuksen 11 artiklan a) alakohdassa mainittuihin päällikön ja perämiehen pätevyyskirjojen saantia koskeviin tutkintoihin saattavat kuulua myös seuraavat aineet:
a) kalastustekniikka, siihen luettuna, milloin on asianmukaista, kalojen paikallistamiseen tarvittavien elektronilaitteiden käyttö sekä kalastusvälineiden käyttö, huolto ja korjaus; sekä
b) kalojen lastaus, perkaus ja käsittely aluksessa.

13 artikla

Kolmen vuoden aikana siitä ajankohdasta lukien, jolloin tämän yleissopimuksen määräykset toteuttava kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan, voidaan pätevyyskirjoja antaa henkilöille, jotka eivät ole suorittaneet tämän sopimuksen 11 ja 12 artikloissa tarkoitettua tutkintoa, mutta jotka itse asiassa ovat hankkineet riittävän käytännöllisen kokemuksen pätevyyskirjoja vastaavissa tehtävissä ja jotka tiettävästi eivät ole tehneet mitään vakavaa teknistä virhettä.

IV osa
Soveltamistoimenpiteet

14 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee tehokkaalla tarkastusmenetelmällä varmistaa, että tämän yleissopimuksen määräykset toteuttavaa kansallista lainsäädäntöä sovelletaan.

2. Tämän yleissopimuksen määräykset toteuttavassa kansallisessa lainsäädännössä tulee olla määräyksiä niistä tapauksista, joissa jäsenvaltion viranomaiset voivat pidättää jäsenvaltion alueella rekisteröidyn aluksen tämän lainsäädännön rikkomisen johdosta.

15 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräykset toteuttavassa kansallisessa lainsäädännössä on säädettävä rangaistuksia tai kurinpidollisia seuraamuksia tämän lainsäädännön noudattamatta jättämisen varalta.

2. Erityisesti on säädettävä rangaistuksia tai kurinpidollisia seuraamuksia tapausten varalta, joissa
a) kalastusaluksen omistaja tai hänen asiamiehensä tahi aluksen päällikkö on ottanut palvelukseen henkilön, jolla ei ole vaadittua pätevyyskirjaa;
b) henkilö petoksella tai väärillä asiakirjoilla on saanut pätevyyskirjaa edellyttävän toimen vaikka hänellä ei olekaan vaadittua pätevyyskirjaa.

V osa
Loppumääräyksiä

* * *

16 - 23 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 126

Laivaväen asunnot kalastusaluksessa (1966)

Voimaantulopäivä 6.11.1968.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 15/1969.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin julkisten yhteisöjen tai yksityisten omistamiin mertakulkeviin konealuksiin, olivatpa ne minkälaatuisia tahansa, joita käytetään suolaisessa vedessä tapahtuvaan merikalastukseen ja jotka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana tämän yleissopimuksen tarkoittamassa mielessä.

3. Tätä yleissopimusta ei sovelleta vetoisuudeltaan alle 75 tonnin aluksiin; yleissopimusta sovelletaan kuitenkin 25-75 tonnin aluksiin mikäli asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä päättää, että tällainen on kohtuullista ja käytännössä mahdollista.

4. Kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä asianomainen viranomainen voi käyttää pituutta tonnimäärän asemasta kriteriona tätä yleissopimusta sovellettaessa. Tällaisessa tapauksessa sopimusta ei sovelleta 24,4 metriä (80 jalkaa) lyhyempiin aluksiin. Yleissopimusta on kuitenkin sovellettava 13,7-24,4 metrin (45-80 jalan) pituisiin aluksiin, milloin asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä päättää, että sellainen on kohtuullista ja käytännössä mahdollista.

5. Tätä yleissopimusta ei sovelleta
a) aluksiin, joita tavallisesti käytetään urheilu- tai virkistyskalastukseen;
b) aluksiin, jotka pääasiallisesti liikkuvat purjeen avulla, mutta joilla on apukone;
c) aluksiin, joita käytetään valaanpyyntiin tai vastaavanlaiseen toimintaan;
d) tutkimusaluksiin tai kalastusta turvaaviin aluksiin.

6. Tämän yleissopimuksen seuraavia määräyksiä ei sovelleta aluksiin, jotka tavallisesti ovat poissa kotisatamastaan 36 tuntia lyhyemmän ajan ja joiden laivaväki ei pysyvästi asu aluksessa sen ollessa satamassa:
a) 9 artiklan 4 momentti;
b) 10 artikla;
c) 11 artikla;
d) 12 artikla;
e) 13 artiklan 1 momentti;
f) 14 artikla;
g) 16 artikla.
Tällaiset alukset on kuitenkin varustettava riittävillä saniteettilaitteilla sekä tarpeellisilla ruokailu- ja ruoanvalmistusmahdollisuuksilla ja leposuojilla.

7. Tämän yleissopimuksen III osan määräyksistä voidaan poiketa minkä tahansa aluksen osalta, jos asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä katsoo poikkeusten tarjoavan etuja, joiden seurauksena olosuhteet kokonaisuudessaan otettuina eivät muodostu epäedullisemmiksi kuin jos sopimusta täydellisesti sovellettaisiin. Jäsenvaltion on annettava

yksityiskohtainen selostus tämänkaltaisista poikkeuksista kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, jonka tulee niistä ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan
a) "kalastusaluksella" tai "aluksella" alusta, johon yleissopimusta sovelletaan;
b) "tonnilla" bruttovetoisuuden rekisteritonnia;
c) "pituudella" pituutta mitattuna keularangan etureunan ja keulakannen jatkoviivan leikkauspisteestä perärangan ulkoreunaan tai, jollei perärankaa ole, peräsinakselin etureunaan;
d) "päällystöön kuuluvalla" päällikköä lukuun ottamatta henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön mukaan tai sopivan lainsäädännön puuttuessa työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan päällystöön kuuluvaksi;
e) "miehistöön kuuluvalla" muuta laivaväkeen kuuluvaa henkilöä kuin päällystöön kuuluvaa;
f) "laivaväen asunnoilla" sellaisia makuu- ja ruokailusuojia sekä terveydenhoitotiloja, jotka on tarkoitettu laivaväen käyttöön;
g) "määrätyllä" kansallisessa lainsäädännössä määrättyä tai asianomaisen viranomaisen määräämää;
h) "hyväksytyllä" asianomaisen viranomaisen hyväksymää;
i) "rekisteröinnin uusimisella" uudelleenrekisteröintiä aluksen rekisteröimismaan ja omistajan samanaikaisesti vaihtuessa.

3 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu pitämään voimassa sellaisen lainsäädännön, jolla varmistetaan tämän sopimuksen II, III, ja IV osien määräysten soveltaminen.

2. Tässä lainsäädännössä on
a) asianomainen viranomainen velvoitettava saattamaan lainsäädännön määräykset kaikkien asianomaisten tietoon;
b) määriteltävä ne henkilöt, jotka ovat vastuussa määräysten noudattamisesta;
c) huolehdittava sellaisen tarkastusjärjestelmän ylläpitämisestä, joka riittää varmistamaan määräysten tehokkaan soveltamisen;
d) määrättävä riittävät rangaistukset määräysten rikkomisesta;
e) velvoitettava asianomainen viranomainen kuulemaan säännöllisin väliajoin mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä säännöksiä laadittaessa ja olemaan yhteistyössä niiden kanssa siinä määrin kuin on käytännössä mahdollista näitä säännöksiä sovellettaessa.

II osa
Laivaväen asuntojen suunnittelu ja tarkastus

4 artikla

Ennen kuin kalastusaluksen rakentaminen aloitetaan ja ennen kuin jo olevassa aluksessa laivaväen asuntoja oleellisesti muutetaan tai uusitaan, on asianomaisen viranomaisen hyväksyttäväksi esitettävä yksityiskohtaiset piirustukset ja tarpeelliset tiedot kyseessä olevista asunnoista.

5 artikla

1. Aina kun
a) kalastusalus rekisteröidään tai rekisteröinti uusitaan,
b) laivaväen asuntoja aluksessa on oleellisesti muutettu tai uusittu, tai
c) joko tunnustettu kalastajain järjestö, joka edustaa koko laivaväkeä tai osaa siitä, tahi määrätty lukumäärä tai määrätty prosentuaalinen osa aluksen miehistöön kuuluvista on määrätyllä tavalla ja niin ajoissa, ettei aluksen matka viivästy, tehnyt asianomaiselle viranomaiselle valituksen siitä, että laivaväen asunnot eivät vastaa tämän yleissopimuksen määräyksiä,
tulee asianomaisen viranomaisen tarkastaa alus ja vakuuttua siitä, että laivaväen asunnot täyttävät lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

2. Asianomainen viranomainen voi harkintansa mukaan suorittaa määräaikaistarkastuksia.

III osa
Laivaväen asuntoja koskevat määräykset

6 artikla

1. Laivaväen asuntojen sijainnin, sisäänkäyntijärjestelyjen, rakenteen ja ryhmittelyn aluksen toisiin suojiin nähden tulee olla sellainen, että se takaa riittävän turvan, antaa suojan säätä ja merenkäyntiä vastaan sekä riittävän eristyksen toisista suojista tulevaa kuumuutta tai kylmyyttä, liiallista melua tai haihtumaeritteitä vastaan.

2. Laivaväen asuntojen eri osista tulee olla varauloskäytäviä siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista.

3. Siinä määrin kuin on mahdollista on vältettävä sitä, että ovet makuusuojiin avautuisivat suoraan kalojen ja kalajauhojen säilytykseen käytetyistä varastotiloista, konehuoneista, keittiöistä, öljyjen ja maalien säilytystiloista, kone-, kansi- tai muista tarvikesuojista, kuivaussuojista, yhteisistä pesusuojista tai käymälöistä. Sen osan seinää, joka erottaa sellaiset tilat makuusuojista, samoin kuin makuusuojien ulkoseinien on oltava teräksestä tai muusta hyväksytystä aineesta rakennettuja ja niiden on oltava veden- ja kaasunpitäviä.

4. Makuu- ja ruokailusuojien ulkoseinien tulee olla riittävästi eristetyt. Kaikkien konekaappien ja seinien, jotka rajoittuvat keittiöihin ja muihin tiloihin, joissa kehittyy lämpöä, tulee olla riittävästi eristetyt, milloin on olemassa mahdollisuus, että lämpöä pääsee niihin rajoittuviin asuntoihin tai käytäviin. Myöskin on huolehdittava höyry- ja/tai kuumavesiputkistosta tapahtuvan lämpösäteilyn ehkäisemisestä.

5. Sisäseinien tulee olla hyväksyttyä ainetta, joka ei aiheuta syöpäläisvaaraa.

6. Laivaväen asuntojen, makuusuojien, ruokailusuojien, virkistyssuojien ja käytävien tulee olla riittävästi eristetyt estämään hikeentymistä ja liiallista kuumenemista.

7. Vinssien ja muiden samankaltaisten apulaitteiden päähöyryputkia ja pääpakoputkia ei saa johtaa laivaväen asuntojen tai niihin johtavien käytävien läpi, milloin se vain voidaan teknisesti välttää. Jos putkien johtamista asuntojen tai käytävien läpi ei voida välttää, on putket riittävästi eristettävä ja koteloitava.

8. Sisävuorauksen tai päällyksen tulee olla ainetta, jonka pinta on helppo pitää puhtaana. Sauma- ja uurrettua lautaa tai muuta rakennetta, joka aiheuttaa syöpäläisvaaraa, älköön käytettäkö.

9. Asianomaisen viranomaisen tulee ratkaista, missä määrin on vaadittava ryhdyttäväksi palontorjunta- tai palon leviämisen rajoittamista tarkoittaviin toimenpiteisiin asuntoja rakennettaessa.

10. Makuu- ja ruokailusuojien seinäpintojen ja kattojen tulee olla helposti puhtaina pidettäviä ja, jos ne ovat maalatut, vaalean värisiä; kalkitsemista älköön käytettäkö.

11. Seinäpinnat on uusittava tai korjattava tarpeen vaatiessa.

12. Kaikkien laivaväen asuntojen lattioiden tulee olla hyväksyttyä ainetta ja rakennetta ja niiden tulee olla kosteutta läpäisemättömiä ja helppoja pitää puhtaana.

13. Laivaväen asuntojen yläpuolella olevat avoimet kannet on päällystettävä puulla tai siihen verrattavalla eristysaineella.

14. Missä lattia on massaa, tulee lattian ja seinien yhtymäkohdan olla pyöristetty rakojen välttämiseksi.

15. Tyydyttävä viemäri on järjestettävä.

16. On ryhdyttävä kaikkiin käytännössä mahdollisiin toimenpiteisiin, että estettäisiin kärpästen ja muiden hyönteisten pääsy laivaväen asuntoihin.

7 artikla

1. Makuu- ja ruokailusuojissa tulee olla riittävä ilmanvaihto.

2. Ilmanvaihtolaitteita on voitava säädellä siten, että ilma pysyy tyydyttävän hyvänä ja että saadaan aikaan riittävä ilmanvaihto kaikissa sää- ja ilmasto-olosuhteissa.

3. Aluksissa, jotka säännöllisesti kulkevat troopillisilla vesillä tai muilla alueilla, joiden ilmasto-olosuhteet ovat vastaavan kaltaiset, tulee olla, mikäli olosuhteet vaativat, sekä mekaaniset ilmanvaihtolaitteet että sähkötuulettimet; vain toiseen näistä laitteista voidaan tyytyä siellä, missä siten aikaansaadaan riittävä tuuletus.

4. Aluksissa, jotka kulkevat tällaisten alueiden ulkopuolella, tulee olla joko mekaaniset ilmanvaihtolaitteet tai sähkötuulettimet. Asianomainen viranomainen voi vapauttaa pohjoisen tai eteläisen pallonpuoliskon kylmillä vesillä säännöllisesti kulkevat alukset tämän vaatimuksen täyttämisestä.

5. Edellä 3 ja 4 momentissa määrättyjen ilmanvaihtolaitteiden käyttöön tarvittavaa voimaa tulee olla saatavissa, mikäli mahdollista, aina kun laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja kun olosuhteet sitä vaativat.

8 artikla

1. Laivaväen asunnoissa tulee olla tyydyttävät lämmityslaitteet, sikäli kuin se on ilmasto-olosuhteiden vuoksi tarpeellista.

2. Lämmityslaitteiden tulee olla toiminnassa, mikäli se on käytännössä mahdollista, aina kun laivaväki asuu tai työskentelee aluksessa ja kun olosuhteet sitä vaativat.

3. Avotulella tapahtuva lämmitys on kiellettävä.

4. Lämmityslaitteilla on voitava pitää laivaväen asuntojen lämpötila tyydyttävänä sellaisten normaalien sää- ja ilmasto-olosuhteiden vallitessa, jotka todennäköisesti ovat odotettavissa aluksen ollessa käytössä; asianomaisen viranomaisen tulee määrätä minkälainen lämpötilan tulee olla.

5. Lämpöpatterit ja muut lämmityslaitteet on sijoitettava ja, milloin on tarpeen, suojattava ja varustettava turvalaitteilla niin, ettei synny tulenvaaraa eikä myöskään muuta vaaraa tai haittaa suojissa asuville.

9 artikla

1. Kaikkien laivaväen suojien tulee olla riittävästi valaistut. Oleskelusuojissa on päivävalon vähimmäismääränä pidettävä sellaista valaistusta, että normaalin näkökyvyn omaava henkilö voi kirkkaana päivänä lukea tavallista sanomalehteä huoneessa kaikkialla, missä hän voi vapaasti liikkua. Milloin riittävää päivänvaloa ei ole, on järjestettävä edellä mainittua vähimmäisvaatimusta vastaava keinovalaistus.

2. Kaikissa aluksissa tulee laivaväen asunnoissa olla sähkövalaistus mikäli mahdollista. Ellei valaistukseen ole käytettävissä kahta toisistaan riippumatonta sähkölähdettä, on hätätarvetta varten järjestettävä lisävalaistus sopivasti suunnitelluin lampuin tai valaistuslaittein.

3. Keinotekoinen valaistus on järjestettävä siten että siitä on mahdollisimman suuri hyöty suojassa asuville.

4. Makuusuojan yleisvalaistuksen lisäksi tulee jokaisen makuusijan kohdalla olla asianmukainen lukuvalaistus.

5. Lisäksi tulee makuusuojassa yöllä olla pysyvä sinertävä valaistus.

10 artikla

1. Makuusuojien tulee sijaita aluksen keski- tai peräosassa. Erikoistapauksissa voi asianomainen viranomainen, jos aluksen koko, tyyppi tai suunniteltu käyttö tekee muun sijoituksen kohtuuttomaksi tai käytännössä mahdottomaksi, sallia makuusuojien sijoituksen aluksen keulaan, mutta ei missään tapauksessa yhteentörmäyslaipion keulapuolelle.

2. Makuusuojien lattiapinta-alan henkilöä kohti, lukuun ottamatta makuusijojen ja kaappien viemää lattiapintaa, tulee olla vähintään
a) 0,50 m^2 (5,4 neliöjalkaa) 25 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 50 tonnin aluksissa;
b) 0,75 m^2 (8,1 neliöjalkaa) 50 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 100 tonnin aluksissa;
c) 0,90 m^2 (9,7 neliöjalkaa) 100 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 250 tonnin aluksissa;
d) 1,0 m^2 (10,8 neliöjalkaa) 250 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

3. Jos asianomainen viranomainen päättää tämän yleissopimuksen 1 artiklan 4 momentin mukaisesti, että aluksen pituutta pidetään tämän yleissopimuksen kriteriona, tulee makuusuojien lattiapinta-alan henkilöä kohti, makuusijojen ja kaappien viemää lattiapintaa lukuun ottamatta, olla vähintään
a) 0,5 m^2 (5,4 neliöjalkaa) 13,7 metrin (45 jalan) tai sitä pitemmissä, mutta alle 19,8 metrin (65 jalan) aluksissa;
b) 0,75 m^2 (8,1 neliöjalkaa) 19,8 metrin (65 jalan) tai sitä pitemmissä, mutta alle 26,8 metrin (88 jalan) aluksissa;
c) 0,9 m^2 (9,7 neliöjalkaa) 26,8 metrin (88 jalan) tai sitä pitemmissä, mutta alle 35,1 metrin (115 jalan) aluksissa;
d) 1 m^2 (10,8 neliöjalkaa) 35,10 metrin (115 jalan) tai sitä pitemmissä aluksissa.

4. Laivaväen makuusuojien vapaan korkeuden tulee olla, mikäli mahdollista, vähintään 1,9 m (6 jalkaa 3 tuumaa).

5. Makuusuojia tulee olla niin monta, että kukin laivaväen osasto saa eri suojan tai suojat. Asianomainen viranomainen voi kuitenkin lieventää tätä määräystä pienten alusten ollessa kysymyksessä.

6. Samaan makuusuojaan sijoitettavien henkilöiden luku älköön ylittäkö seuraavia enimmäismääriä:
a) päällystö: yksi henkilö suojaa kohden mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin kaksi;
b) miehistö: kaksi tai kolme henkilöä suojaa kohden, mikäli mahdollista, eikä missään tapauksessa useampia kuin
(i) neljä henkilöä 250 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa;
(ii) kuusi henkilöä alle 250 tonnin aluksissa.

7. Jos asianomainen viranomainen päättää tämän yleissopimuksen 1 artiklan 4 momentin mukaisesti, että aluksen pituutta pidetään tämän yleissopimuksen kriteriona, älköön samaan makuusuojaan sijoitettavien miehistöön kuuluvien luku ylittäkö missään tapauksessa
a) neljää henkilöä 35,1 metrin (115 jalan) tai sitä pitemmissä aluksissa;
b) kuutta henkilöä alle 35,1 metrin (115 jalan) aluksissa.

8. Erikoistapauksissa voi asianomainen viranomainen sallia poikettavan tämän artiklan 6 ja 7 momenteissa esitetyistä vaatimuksista, jos aluksen koko, tyyppi tai suunniteltu käyttö tekee näiden vaatimusten täyttämisen kohtuuttomaksi tai käytännössä mahdottomaksi.

9. Makuusuojassa asuvien henkilöiden enimmäismäärän tulee olla selvästi ja pysyvästi merkittynä jokaisessa suojassa kohtaan, missä se on helposti nähtävissä.

10. Kullakin laivaväkeen kuuluvalla tulee olla oma makuusijansa.

11. Makuusijat eivät saa olla siten vierekkäin, että toiseen makuusijaan päästään vain toisen yli.

12. Makuusijoja saa olla päällekkäin enintään kaksi. Milloin makuusijat ovat pitkin aluksen sivua, ei kahta makuusijaa saa olla päällekkäin siinä, missä sivuikkuna on makuusijan yläpuolella.

13. Milloin makuusijoja on kaksi päällekkäin, tulee alemman niistä olla vähintään 30 cm (12 tuumaa) lattian yläpuolella ja ylemmän makuusijan suunnilleen alemman makuusijan pohjan ja kattopalkkien alasyrjän keskivälillä.

14. Makuusijan sisämittojen tulee olla, mikäli mahdollista, vähintään 1,90 x 0,68 m (6 jalkaa 3 tuumaa x 2 jalkaa 3 tuumaa).

15. Makuusijan kehyksen ja sen laidan, jos siinä sellainen on, tulee olla hyväksyttyä ainetta, kova, sileä ja sellainen, ettei se ole altis syöpymiselle eikä aiheuta syöpäläisvaaraa.

16. Jos makuusijan kehykset ovat putkea, tulee niiden olla täysin umpinaiset eikä niissä saa olla reikiä, joihin syöpäläiset voisivat päästä.

17. Jokainen makuusija on varustettava hyväksytystä aineesta valmistetulla jousipatjalla tai jousipohjalla ja hyväksytystä aineesta valmistetulla patjalla. Patjan täytteenä älköön käytettäkö olkea eikä muuta ainetta, joka aiheuttaa syöpäläisvaaraa.

18. Milloin makuusijan yläpuolella on toinen, on ylemmän makuusijan alle kiinnitettävä puusta, purjekankaasta tai muusta sopivasta aineesta tehty pölytiivis pohja.

19. Makuusuojat on suunniteltava ja kalustettava siten, että ne ovat helposti kunnossa pidettävissä ja tarjoavat niissä asuville kohtuullisen mukavuuden.

20. Kalustoon tulee kuulua vaatekaappi jokaista suojassa asuvaa kohden. Vaatekaapin tulee olla varustettu säpillä riippulukkoa varten sekä tangolla, jolle vaatteet voidaan panna riippumaan vaatepuilla. Asianomaisen viranomaisen on huolehdittava siitä, että kaappi on mahdollisimman tilava.

21. Jokaisessa makuusuojassa tulee olla pöytä, joka voi olla joko kiinteä tai kääntölevy- tai vetolevypöytä, sekä tarpeellinen määrä istuimia.

22. Kaluston tulee olla sileää, kovaa ainetta, joka ei ole altista vääntymiselle tai syöpymiselle eikä aiheuta syöpäläisvaaraa.

23. Kutakin makuusuojassa asuvaa kohden tulee kalustoon kuulua, milloin mahdollista vähintään 0,056 m^3 (2 kuutiojalan) vetolaatikko tai sitä vastaava säilytystila.

24. Makuusuojien ikkunat on varustettava uutimilla.

25. Makuusuojissa tulee olla peili, pieniä kaappeja henkilökohtaisia tarvikkeita varten, kirjahylly ja riittävä määrä vaatekoukkuja.

26. Mikäli mahdollista, on laivaväki sijoitettava makuusuojiin siten, että vahdit ovat erillään ja etteivät päivämiehet joudu asumaan yhdessä vahtivuoroissa olevien kanssa.

11 artikla

1. Kaikissa aluksissa, joissa laivaväkeen kuuluu enemmän kuin kymmenen henkeä, tulee olla makuusuojista erillään olevat ruokailusuojat. Mikäli mahdollista, tulee näin olla myös aluksissa, joissa laivaväen luku on pienempi. Ellei erillistä ruokailusuojaa voida kuitenkaan järjestää, voidaan ruokailusuoja yhdistää makuusuojaan.

2. Aluksissa, jotka harjoittavat avomerenkalastusta ja joissa laivaväkeen kuuluu enemmän kuin 20 henkeä, on voitava järjestää eri ruokailusuoja päällikölle ja päällystöön kuuluville.

3. Kunkin ruokailusuojan tilavuuden ja varusteiden tulee olla riittävät sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän sitä samanaikaisesti.

4. Ruokailusuojassa tulee olla riittävästi pöytiä ja kelvollisia istuimia sille henkilömäärälle, jonka voidaan odottaa käyttävän niitä samanaikaisesti.

5. Ruokailusuojien tulee sijaita niin lähellä keittiötä kuin on käytännössä mahdollista.

6. Milloin keittiöön ei päästä suoraan ruokailusuojasta, on järjestettävä riittävän kokoiset kaapit ruokailuvälineiden säilyttämistä ja asianmukaiset mahdollisuudet niiden pesemistä varten.

7. Pöytien ja istuimien yläpintojen tulee olla kosteutta kestävää ainetta, ilman halkeamia ja helposti puhtaana pidettäviä.

8. Mikäli on käytännössä mahdollista, on ruokailusuojat suunniteltava, sisustettava ja kalustettava siten, että niitä voidaan käyttää virkistystiloina.

12 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla riittävät saniteettisuojat, niihin luettuna pesualtaat ja ammeet ja/tai suihkut.

2. Kaikilla laivaväkeen kuuluvilla, jotka eivät asu sellaisissa suojissa, joiden yhteydessä on omat saniteettilaitteet, tulee olla mikäli mahdollista kutakin laivaväen ryhmää kohden seuraavat laitteet:
a) yksi kylpyamme ja/tai suihku jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
b) yksi vesiklosetti jokaista kokonaista tai alkavaa kahdeksan henkilön ryhmää varten;
c) yksi pesuallas jokaista kokonaista tai alkavaa kuuden henkilön ryhmää varten.
Kuitenkin voidaan, milloin jonkin ryhmän henkilöiden luku ylittää säädetyn lukumäärän tai sen tasakerrannaisen vähemmällä kuin puolella tästä säädetystä lukumäärästä, ylitys jättää huomioonottamatta tätä momenttia sovellettaessa.

3. Kaikissa yhteisissä peseytymissuojissa tulee olla käytettävissä kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai laitteet veden kuumentamista varten. Asianomainen viranomainen voi kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajien järjestöjä määrätä sen vähimmäismäärän suolatonta vettä, jonka tulee olla käytettävissä miestä ja päivää kohden.

4. Pesualtaiden ja kylpyammeiden tulee olla riittävän kokoisia ja valmistetut hyväksytystä sileäpintaisesta aineesta, joka ei ole altista halkeilemaan, lohkeilemaan eikä syöpymään.

5. Kaikissa vesikloseteissa tulee olla ulkoilmatuuletus, joka ei ole yhdistetty asuntojen tuuletukseen.

6. Vesiklosetteihin sijoitettujen saniteettilaitteiden tulee olla hyväksyttyä mallia ja varustetut tehokkaalla huuhteluvesilaitteella, joka toimii kaikkina vuorokauden aikoina ja on erikseen säädettävissä joka klosetin osalta.

7. Lasku- ja poistoputkien tulee olla tarpeeksi väljät ja siten asennetut, että tukkeutumisen vaara on mahdollisimman vähäinen ja puhdistaminen helppoa. Niitä ei saa johtaa suolatonta vettä tai juomavettä sisältävien säiliöiden kautta eikä myöskään, mikäli mahdollista, ruokailu- tai makuusuojien kattojen kautta.

8. Saniteettisuojien, jotka on tarkoitettu useamman kuin yhden henkilön käytettäväksi, tulee täyttää seuraavat vaatimukset:
a) lattioiden tulee olla hyväksyttyä, kestävää ainetta, helposti puhdistettavia, kosteutta läpäisemättömät ja varustetut tarpeellisilla likaviemäreillä;
b) seinien tulee olla terästä tai muuta hyväksyttyä ainetta ja niiden tulee olla vedenpitävät vähintään 23 cm (9 tuumaa) leveydeltä lattian pinnasta;
c) suojassa tulee olla riittävä valaistus, lämmitys ja tuuletus;
d) vesiklosettien tulee olla sopivan lähellä makuu- ja pesusuojia, mutta kuitenkin erillään niistä. Niihin ei saa olla suoraa pääsyä makuusuojista eikä sellaisista makuusuojien ja vesiklosettien välisistä käytävistä, joihin ei ole muuta pääsyä. Tätä määräystä ei kuitenkaan sovelleta, jos vesiklosetti sijaitsee kahden makuusuojan välissä, joissa asuu yhteensä enintään neljä henkilöä.

e) milloin samassa suojassa on useampia vesiklosetteja, niiden tulee olla riittävästi eristetyt toisistaan.

9. On järjestettävä sellaiset mahdollisuudet vaatteiden pesuun ja kuivaamiseen kuin laivaväen suuruus ja matkan normaali kestoaika edellyttävät.

10. Pesuvarusteisiin tulee kuulua sopivat viemärein varustetut pesualtaat, jotka voidaan sijoittaa peseytymissuojiin, ellei erillisiä vaatteiden pesutiloja voida käytännössä kohtuudella järjestää. Pesualtaisiin tulee olla saatavissa riittävästi kylmää ja lämmintä suolatonta vettä tai, ellei lämmintä vettä ole, vedenlämmityslaitteet.

11. Vaatteiden kuivattamismahdollisuus on järjestettävä makuu- ja ruokailusuojista sekä vesikloseteista erillään olevaan tilaan, jota voidaan riittävästi tuulettaa ja lämmittää ja jossa on kuivausnuorat tai muut välineet vaatteiden ripustamista varten.

13 artikla

1. Mikäli mahdollista, tulee sairastuneen tai loukkaantuneen laivaväkeen kuuluvan henkilön käytettävissä olla erillinen hytti. 500 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa tulee olla sairassuoja. Siinä tapauksessa, että asianomainen viranomainen tämän yleissopimuksen 1 artiklan 4 momentin mukaisesti päättää käyttää aluksen pituutta kriteriona tätä yleissopimusta sovellettaessa, tulee 45,7 metrin (150 jalan) tai sitä pitemmissä aluksissa olla sairassuoja.

2. Jokaisessa kalastusaluksessa, jossa ei ole lääkäriä, tulee olla hyväksytty lääkekaappi helppotajuisine ohjeineen. Tässä yhteydessä asianomaisen viranomaisen tulee ottaa huomioon vuoden 1958 aluksen lääkekaapin sisältöä ja vuoden 1958 merellä oleville aluksille radion välityksellä annettavaa lääkärineuvontaa koskevat suositukset.

14 artikla

Makuusuojien ulkopuolella, mutta niiden sopivassa läheisyydessä tulee olla tarpeeksi suuri ja riittävästi tuuletettu suoja, johon öljyvaatteet voidaan ripustaa.

15 artikla

Laivaväen asunnot on pidettävä puhtaina ja tyydyttävän asuttavassa kunnossa eikä niissä saa säilyttää asukkaille kuulumattomia tavaroita tai varastoja.

16 artikla

1. Kalastusaluksissa tulee olla tyydyttävät keittomahdollisuudet ja ne on sijoitettava mikäli mahdollista erilliseen keittiöön.

2. Keittiön tulee olla mitoiltaan riittävän suuri sekä hyvin valaistu ja tuuletettava.

3. Keittiö on varustettava keittoastioilla, tarvittavalla määrällä seinäkaappeja ja hyllyjä ja ruostumattomasta aineesta valmistetuilla altailla ja astiankuivaushyllyillä sekä tyydyttävällä viemärijärjestelmällä. Juomavesi on johdettava keittiöön putkien kautta. Milloin juomavettä saadaan paineen avulla, on laitteeseen asetettava suoja veden takaisinvirtaamisen estämiseksi. Ellei keittiöön saada kuumaa vettä, on sinne hankittava vedenlämmityslaite.

4. Keittiö on varustettava sopivilla laitteilla niin että milloin tahansa voidaan valmistaa kuumia juomia laivaväelle.

5. On järjestettävä riittävän tilava elintarvikkeiden säilytyshuone, joka voidaan pitää kuivana ja kylmänä ja hyvin tuuletettuna varastojen pilaantumisen estämiseksi. Mikäli tarvitaan, on hankittava jääkaappeja tai muita varastotiloja, joiden lämpötila voidaan pitää alhaisena.

6. Mikäli butaani- tai propaanikaasua käytetään keittiössä ruoanlaiton yhteydessä, on kaasupullot säilytettävä avokannella.

IV osa
Yleissopimuksen soveltaminen aikaisemmin rakennettuihin aluksiin

17 artikla

1. Sillä varauksella että otetaan huomioon tämän artiklan 2, 3 ja 4 momentin määräykset, tämä yleissopimus koskee kalastusaluksia, joiden köli on laskettu sen jälkeen kun yleissopimus on tullut voimaan aluksen rekisteröimisalueeseen nähden.

2. Sellaisessa aluksessa, joka on täysin valmiiksi rakennettu sinä päivänä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan aluksen rekisteröimisalueeseen nähden ja joka ei täytä yleissopimuksen III osan vaatimuksia, voi asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä vaatia, ottaen huomioon asiassa esiintyvät käytännölliset tekijät, suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan yleissopimuksen vaatimuksia, joita se pitää mahdollisina, milloin
a) aluksen rekisteröinti uusitaan;
b) aluksessa suoritetaan oleellisia rakenteellisia muutoksia tai suurehkoja korjauksia ennakolta laadittujen suunnitelmien perusteella eikä onnettomuustapauksen tai hätätilan vuoksi.

3. Sellaisessa kalastusaluksessa, joka on rakenteilla ja/tai uusittavana aikaisempaa käyttötarkoitustaan vastaavaksi sinä päivänä, jolloin tämä yleissopimus tulee voimaan aluksen rekisteröimisalueeseen nähden, voi asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita se käytännölliset tekijät huomioon ottaen pitää mahdollisina. Sellaisten muutosten on katsottava täyttävän lopullisesti tämän yleissopimuksen määräykset, niin kauan kuin aluksen rekisteröintiä ei uusita.

4. Siinä tapauksessa, että kalastusalus - lukuun ottamatta tämän artiklan 2 ja 3 momentissa mainittua alusta tai alusta, johon tämän yleissopimuksen määräykset olivat sovellettavissa sitä rakennettaessa - uudelleenrekisteröidään jollakin alueella sen jälkeen kun tämä sopimus on tullut voimaan tähän alueeseen nähden, voi asianomainen viranomainen kuultuaan mahdollisia laivanvarustajain ja kalastajain järjestöjä vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksessa sen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen vaatimuksia, joita viranomainen käytännölliset tekijät huomioon ottaen pitää mahdollisina. Näillä muutoksilla on tämän sopimuksen määräysten katsottava tulleen lopullisesti täytetyiksi niin kauan kuin alusta ei taas uudelleenrekisteröidä.

V osa
Loppumääräyksiä

18 artikla

Tämän yleissopimuksen mikään kohta älköön vaikuttako mihinkään lakiin, välitystuomioon, vakiintuneeseen tapaan tai laivanvarustajain ja kalastajain väliseen sopimukseen, joka takaa edullisemmat ehdot kuin mitkä tässä sopimuksessa määrätään.

* * *

19 - 26 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 127

Työntekijän kannettavaksi tarkoitetun taakan enimmäispaino (1967)

Voimaantulopäivä 10.3.1970.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 74/1973.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsite "taakkojen käsinkuljetus" tarkoittaa mitä tahansa kuljetusta, jossa taakan koko paino joutuu työntekijän kannettavaksi; se käsittää myös taakan nostamisen ja laskemisen;
b) käsite "taakkojen säännöllinen käsinkuljetus" tarkoittaa kaikkea toimintaa, joka on jatkuvasti tai pääasiallisesti taakkojen käsinkuljetusta tai johon tavallisesti sisältyy, joskaan ei yhtäjaksoisesti, taakkojen käsinkuljetusta;
c) käsite "nuori työntekijä" tarkoittaa työntekijää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta.

2 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan taakkojen säännölliseen käsinkuljetukseen.

2. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin elinkeinoelämän aloihin, joiden osalta asianomainen jäsenvaltio ylläpitää ammattientarkastusjärjestelmää.

3 artikla

Ketään työntekijää ei ole vaadittava kuljettamaan eikä kenenkään työntekijän ole sallittava kuljettaa käsin niin painavaa taakkaa, että se saattaa vaikuttaa haitallisesti hänen terveyteensä tai turvallisuuteensa.

4 artikla

Soveltaessaan 3 artiklassa esitettyä periaatetta jäsenvaltioiden tulee ottaa huomioon kaikki työn suorittamiseen liittyvät olosuhteet.

5 artikla

Kunkin jäsenvaltion on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että jokainen muiden kuin kevyiden taakkojen käsinkuljetukseen määrätty työntekijä saa sitä ennen riittävää koulutusta tai opetusta työmenetelmissä, jotta suojeltaisiin terveyttä ja vältyttäisiin tapaturmilta.

6 artikla

Taakkojen käsinkuljetuksen rajoittamiseksi tai helpottamiseksi on käytettävä asianmukaisia teknisiä apulaitteita siinä laajuudessa kuin mahdollista.

7 artikla

1. Naisten ja nuorten työntekijöiden määräämistä suorittamaan muiden kuin kevyiden taakkojen käsinkuljetusta on rajoitettava.

2. Milloin naisia ja nuoria työntekijöitä käytetään taakkojen käsinkuljetukseen, tulee taakkojen enimmäispainon olla selvästi alempi kuin aikuisten miestyöntekijöiden kuljetettavaksi tarkoitettujen taakkojen.

8 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee lainsäädäntöteitse tai muulla vallitsevan käytännön tai kansallisten olosuhteiden mukaisella tavalla ja neuvotellen asiasta asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi.

* * *

9 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 128

Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuudet (1967)

Voimaantulopäivä 1.11.1969.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1975.
Hallituksen esitys 74/1973.
Säädöskokoelma 1056/1976.
Sopimussarja 83/1976.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsite "lainsäädäntö" käsittää kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait ja asetukset sekä lakisääteiset määräykset;
b) käsite "määrätty" tarkoittaa kansallisessa lainsäädännössä tai kansallisen lainsäädännön nojalla määrättyä;
c) käsite "teollisuusyritys" käsittää kaikki seuraavilla elinkeinoelämän aloilla toimivat yritykset: kaivannaisteollisuus, tehdasteollisuus, rakennusteollisuus ja yleiset työt, sähkö-, kaasu-, vesi- sekä saniteettihuolto, kuljetus, varastointi ja liikennelaitos;
d) käsite ”asuinpaikka" tarkoittaa jäsenvaltion alueella sijaitsevaa vakinaista asuinpaikkaa ja käsite "asukas" henkilöä, joka asuu vakinaisesti jäsenvaltion alueella;
e) käsite "huollettava" viittaa riippuvuussuhteeseen, jonka määrätyissä tapauksissa oletetaan vallitsevan;
f) käsite “aviovaimo" tarkoittaa aviovaimoa, jonka toimeentulo on hänen aviomiehestään riippuvainen;
g) käsite "leskivaimo" tarkoittaa naista, jonka toimeentulo aviomiehen kuoleman sattuessa oli riippuvainen aviomiehestä;
h) käsite "lapsi" tarkoittaa
(i) oppivelvollisuusiässä olevaa tai 15 vuotta nuorempaa lasta, jolloin korkeampi ikä otetaan huomioon;
(ii) määrätyin edellytyksin lasta, joka ei ole saavuttanut määrättyä, edellisessä alakohdassa mainittua ikää korkeampaa ikää, silloin kun lapsi on ammattiopissa tai jatkaa opintojaan tai kun hän kroonisen sairauden tai ruumiinvamman vuoksi on kykenemätön ansiotyöhön; tämä vaatimus katsotaan kuitenkin täytetyksi, jos maan lainsäädännössä määritellään lapsi siten, että käsite peittää kaikki tiettyä ikää nuoremmat lapset, mikä ikä on huomattavasti korkeampi kuin edellisessä alakohdassa mainittu ikä;
i) käsite "odotusaika" tarkoittaa joko maksukautta, työssäolokautta tai asumisaikaa tahi mitä tahansa näiden yhdistelmää sen mukaan kuin on määrätty;
j) käsitteet "maksuihin perustuvat etuudet" ja "maksuttomat etuudet" tarkoittavat vastaavasti etuuksia, joiden saanti riippuu tai ei riipu turvaa saavien henkilöiden tai heidän työnantajansa välittömästä osallistumisesta rahoitukseen tai määrätystä ansiotyössäolokaudesta.

2 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, tulee soveltaa
a) I osaa;
b) ainakin yhtä osista II, III ja IV;
c) V ja VI osan vastaavia määräyksiä;
d) VII osaa.

2. Kunkin jäsenvaltion on ratifioinnissaan ilmoitettava, mitkä ovat ne osista II, III ja IV, joiden suhteen se hyväksyy yleissopimuksen velvoitukset.[1]

[1] Suomi on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteet kaikkien osien suhteen.

3 artikla

1. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy yleissopimuksen velvoitukset yhden tai useamman osan suhteen osista II-IV, jotka se oli jättänyt ratifiointiasiakirjassa ilmoittamatta.

2. Edellisessä momentissa mainittuja sitoumuksia on pidettävä ratifioinnin erottamattomana osana ja niillä on samanlainen oikeudellinen vaikutus kuin ratifioinnilla niiden ilmoittamispäivästä lähtien.

4 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka talouselämä on riittämättömästi kehittynyt, voi käyttää hyväkseen, liittämällä ratifiointiinsa perustellun ilmoituksen, seuraavissa artikloissa määrättyjä tilapäisiä poikkeuksia: 9 artiklan 2 momentti, 13 artiklan 2 momentti, 16 artiklan 2 momentti ja 22 artiklan 2 momentti. Ilmoituksessa on mainittava tällaisen poikkeuksen syy.

2. Kunkin tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen tehneen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavassa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan kunkin poikkeuksen osalta, jota se on käyttänyt hyväkseen,
a) että poikkeuksen syy on yhä olemassa; tai
b) että se määräpäivästä lähtien luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen kysymyksessä olevaa poikkeusta.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka on antanut tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen, tulee lisätä turvaa saavien työntekijöiden määrää siinä määrin kuin olosuhteet sallivat.

5 artikla

Milloin jäsenvaltio on velvollinen, soveltaakseen sitä yleissopimuksen II, III tai IV osaa, jota sen ratifiointi koskee, antamaan turvan määrätyille henkilöryhmille, jotka yhteensä käsittävät vähintään määrätyn prosentin työntekijöistä tai ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä, tulee jäsenvaltion ennen kuin se sitoutuu soveltamaan tätä osaa varmistua siitä, että kysymyksessä oleva prosenttiluku on saavutettu.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen II, III tai IV osan soveltamista varten voi jäsenvaltio ottaa huomioon vakuutusten antaman turvan, kun vakuutuksia, vaikka ne sen lainsäädännön mukaan eivät olekaan pakollisia turvattavien henkilöiden osalta,
a) valvoo julkinen viranomainen tai kun työnantajat ja työntekijät hoitavat niitä yhdessä määrättyjen vaatimusten mukaisesti;
b) kun vakuutusten piiriin kuuluu oleellinen osa niistä henkilöistä, joiden työansiot eivät ylitä ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän työansioita; ja
c) kun vakuutukset yhdessä toisten turvamuotojen kanssa, mikäli katsotaan sopivaksi, kattavat yleissopimuksen asiaa koskevat määräykset.

II osa
Työkyvyttömyysetuudet

7 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden yleissopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille työkyvyttömyysetuuden saanti tämän osan seuraavien artikloiden mukaisesti.

8 artikla

Kysymykseen tulevan vakuutustapahtuman tulee tarkoittaa määrätyn asteista kyvyttömyyttä ansiotyöhön, kun on todennäköistä, että kyvyttömyys tulee olemaan pysyväistä tai tulee jatkumaan määrätyn pituisen tilapäisen tai alkavan työkyvyttömyyskauden jälkeen.

9 artikla

1. Turvaa saaviin henkilöihin on luettava
a) kaikki työntekijät, ammattioppilaat mukaan luettuna; tai

b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä; tai
c) kaikki asukkaat tai ne asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä 28 artiklan määräysten mukaisesti määrättyä rajaa.

2. Kun 4 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, on turvaa saaviin henkilöihin luettava
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 25 prosenttia työntekijöiden kokonaismäärästä; tai
b) määrätyt teollisuusyritysten työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia teollisuusyritysten työntekijöiden kokonaismäärästä.

10 artikla

Työkyvyttömyysetuuden tulee olla toistuvaissuoritus, joka lasketaan
a) joko 26 tai 27 artiklan määräysten mukaan, milloin työntekijät tai määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät kuuluvat turvaa saaviin;
b) 28 artiklan määräysten mukaan, milloin kaikki asukkaat tai ne asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä määrättyä rajaa, kuuluvat turvaa saaviin.

11 artikla

1. 10 artiklassa mainittu etuus on taattava tässä tarkoitetun vakuutustapahtuman toteutuessa ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen odotusajasta, joka voi olla 15 vuoden maksu- tai työssäolokausi tai 10 vuoden asumisaika; tai,
b) mikäli turva käsittää periaatteessa kaikki ansiotyössä olevat henkilöt, turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisinä ikävuosinaan on suoritettu määrätty keskimääräinen luku tai määrätty luku vuotuismaksuja.

2. Milloin työkyvyttömyysetuuden saannin ehtona on vähimmäiskausi maksuja, työssäoloa tai asumista, on alennettu etuus taattava ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen viiden vuoden maksu- tai työssäolokaudesta tai asumisajasta; tai
b) mikäli turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat henkilöt, turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisinä ikävuosinaan on suoritettu puolet tämän artiklan 1 b momentissa mainittujen vuotuismaksujen keskimääräisestä luvusta tai puolet vuotuismaksujen luvusta.

3. Tämän artiklan 1 momentin vaatimukset on katsottava täytetyiksi, mikäli etuus, joka on laskettu V osan mukaisesti, mutta prosenttiluvun mukaan, joka on 10 yksikköä alempi kuin V osaan liitetyssä taulukossa asianomaisen edunsaajatyypin kohdalla ilmoitettu prosenttiluku, taataan ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaan vaatimuksen viiden vuoden maksu- tai työssäolokaudesta tai asumisajasta.

4. V osaan liitetyssä taulukossa ilmoitettua prosenttilukua voidaan vastaavasti alentaa, jos odotusaika alennettua prosenttilukua vastaavalle etuudelle on pitempi kuin viisi vuotta maksuja, työssäoloa tai asumista, mutta lyhyempi kuin 15 vuotta maksuja tai työssäoloa tai 10 vuotta asumista: alennettua etuutta on maksettava tämän artiklan 2 momentin mukaisesti.

5. Tämän artiklan 1 ja 2 momenttien vaatimukset on katsottava täytetyiksi, mikäli V osan mukaan laskettu etuus taataan ainakin turvaa saavalle henkilölle, joka määrättyjen säännösten mukaisesti on täyttänyt vaatimuksen maksu- tai työssäolokaudesta, joka ei saa ylittää viittä vuotta määrätyssä vähimmäisiässä, mutta jota voidaan pidentää iän lisääntyessä määrättyyn vuosien enimmäismäärään asti.

12 artikla

10 ja 11 artikloissa mainittua eläkettä on maksettava koko vakuutustapahtuman ajan tai siihen asti kun ruvetaan maksamaan vanhuuseläkettä.

13 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämän yleissopimuksen tämä osa on voimassa, tulee määrätyin ehdoin

a) järjestää kuntoutusta, jonka tarkoituksena on valmentaa vammainen henkilö kykeneväksi, aina kun on mahdollista; harjoittamaan aikaisempaa ammattiaan, tai, jos se ei ole mahdollista, tekemään muuta hänen taipumuksilleen ja kyvyilleen parhaiten soveltuvaa ansiotyötä; ja

b) ryhtyä toimenpiteisiin, joilla edistetään vammaisten henkilöiden sijoittamista sopivaan työhön.

2. Milloin 4 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, voi jäsenvaltio poiketa tämän artiklan 1 momentin määräyksistä.

III osa
Vanhuuseläke

14 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden yleissopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille vanhuuseläkkeen saanti tämän osan seuraavien artiklojen mukaisesti.

15 artikla

1. Vakuutustapahtuma on elämän jatkuminen määrätyn iän saavuttamisen jälkeen.

2. Määrätty ikä ei saa olla 65 vuotta korkeampi. Asianomainen viranomainen voi kuitenkin määrätä korkeamman iän ottaen asianmukaisesti huomioon väestölliset, taloudelliset ja sosiaaliset perusteet, joiden käyttökelpoisuuden tulee perustua tilastoihin.

3. Jos määrätty ikä on 65 vuotta tai sitä korkeampi, on ikää alennettava määrätyin ehdoin henkilöiden osalta, jotka ovat harjoittaneet ammattia, jonka kansallisessa lainsäädännössä katsotaan olevan rasittava tai epäterveellinen vanhuuseläkkeen myöntämisen kannalta.

16 artikla

1. Turvaa saaviin henkilöihin on luettava

a) kaikki työntekijät, ammattioppilaat mukaan luettuna; tai

b) määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä; tai

c) kaikki asukkaat tai ne asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä 28 artiklan määräysten mukaan määrättyä rajaa.

2. Milloin 4 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, on turvaa saaviin henkilöihin luettava

a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 25 prosenttia työntekijöiden kokonaismäärästä; tai

b) määrätyt teollisuusyritysten työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia teollisuusyritysten työntekijöiden kokonaismäärästä.

17 artikla

Vanhuuseläkkeen tulee olla toistuvaissuoritus, joka lasketaan:

a) joko 26 tai 27 artiklan määräysten mukaan, milloin työntekijät tai määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät kuuluvat turvaa saaviin;

b) 28 artiklan määräysten mukaisesti, milloin kaikki asukkaat tai ne asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä määrättyä rajaa, kuuluvat turvaa saaviin.

18 artikla

1. 17 artiklassa mainittu etuus on taattava tässä tarkoitetun vakuutustapahtuman toteutuessa ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on määrättyjen säännösten mukaisesti täyttänyt vaatimuksen odotusajasta, joka voi olla 30 vuoden maksu- tai työssäolokausi tai 20 vuoden asumisaika; tai
b) mikäli turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat henkilöt, turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt vaatimuksen määrätystä maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisinä ikävuosinaan on suoritettu määrätty keskimääräinen luku vuotuismaksuja.

2. Milloin vanhuuseläkkeen saannin ehtona on vähimmäiskausi maksuja tai työssäoloa, on alennettu etuus taattava ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen 15 vuoden maksu- tai työssäolokaudesta; tai
b) mikäli turva periaatteessa käsittää kaikki ansiotyössä olevat henkilöt, turvaa saavalle henkilölle, joka ennen vakuutustapahtumaa on täyttänyt vaatimuksen määrätystä maksukaudesta ja jonka hyväksi hänen työkykyisinä ikävuosinaan on suoritettu puolet tämän artiklan 1 b momentissa tarkoitettujen vuotuismaksujen keskimääräisestä luvusta.

3. Tämän artiklan 1 momentin vaatimukset on katsottava täytetyiksi, mikäli etuus, joka on laskettu V osan mukaisesti, mutta prosenttiluvun mukaan, joka on 10 yksikköä alempi kuin V osaan liitetyssä taulukossa asianomaisen edunsaajatyypin kohdalla ilmoitettu prosenttiluku, taataan ainakin jokaiselle turvaa saavalle henkilölle, joka on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen kymmenen vuoden maksu- tai työssäolokaudesta tai viiden vuoden asumisajasta.

4. V osaan liitetyssä taulukossa ilmoitettua prosenttilukua voidaan vastaavasti alentaa, jos odotusaika alempaa prosenttilukua vastaavalle etuudelle on pitempi kuin 10 vuotta maksuja tai työssäoloa tai 5 vuotta asumista, mutta lyhyempi kuin 30 vuotta maksuja tai työssäoloa tai 20 vuotta asumista. Milloin mainittu odotusaika on pitempi kuin 15 vuotta maksuja tai työssäoloa, on alennettua etuutta maksettava tämän artiklan 2 momentin mukaisesti.

19 artikla

17 ja 18 artikloissa tarkoitettuja etuuksia on suoritettava koko vakuutustapahtuman ajan.

IV osa
Jälkeenjääneiden etuudet

20 artikla

Kunkin jäsenvaltion, johon nähden yleissopimuksen tämä osa on voimassa, tulee taata turvaa saaville henkilöille jälkeenjääneiden etuuden saanti tämän osan seuraavien artiklojen mukaisesti.

21 artikla

1. Vakuutustapahtuman tulee tarkoittaa toimeentulomahdollisuuksien menettämistä, joka on aiheutunut leskivaimolle tai lapsille perheenhuoltajan kuolemasta.

2. Leskivaimon osalta voidaan jälkeenjääneen etuuden saannin ehdoksi asettaa, että hän on saavuttanut määrätyn iän. Tämä ikä älköön olko korkeampi kuin vanhuusetuuden saannille määrätty ikä.

3. Mitään ikää koskevaa ehtoa älköön asetettako, jos leskivaimo
a) on invalidi tämän käsitteen tarkoittamassa mielessä; tai
b) jos hän hoitaa vainajan lasta.

4. Lapsettoman leskivaimon osalta voidaan jälkeenjääneen etuuden saannin ehdoksi määrätä, että hänen avioliittonsa oli kestänyt tietyn vähimmäisajan.

22 artikla

1. Turvaa saaviin henkilöihin on luettava
a) aviovaimo, lapset ja muut kansallisessa lainsäädännössä mainitut huollettavat omaiset, joiden perheenhuoltaja oli työntekijä tai ammattioppilas; tai
b) aviovaimo, lapset ja muut kansallisessa lainsäädännössä mainitut huollettavat omaiset, joiden perheenhuoltaja kuului niihin määrättyihin ansiotyössä olevan väestön ryhmiin, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä; tai
c) kaikki leskivaimot, lapset ja muut kansallisessa lainsäädännössä mainitut perheenhuoltajansa menettäneet omaiset, jotka ovat maan asukkaita ja, mikäli pidetään asianmukaisena, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä 28 artiklan mukaisesti määrättyä rajaa.

2. Milloin 4 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, on turvaa saaviin henkilöihin luettava
a) aviovaimo ja lapset ja muut kansallisessa lainsäädännössä mainitut huollettavat omaiset, joiden perheenhuoltaja kuului johonkin niistä määrätyistä työntekijäryhmistä, jotka käsittävät vähintään 25 prosenttia työntekijöiden kokonaismäärästä; tai
b) aviovaimo ja lapset ja muut kansallisessa lainsäädännössä mainitut huollettavat omaiset, joiden perheenhuoltaja kuului johonkin niistä määrätyistä teollisuusyritysten työntekijäryhmistä, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia teollisuusyritysten työntekijöiden kokonaismäärästä.

23 artikla

Jälkeenjääneen etuuden tulee olla toistuvaissuoritus, joka lasketaan seuraavasti:
a) joko 26 tai 27 artiklan määräysten mukaan, milloin työntekijät tai ansiotyössä olevat väestöryhmät kuuluvat turvaa saaviin;
b) 28 artiklan määräysten mukaan, milloin kaikki asukkaat tai asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä määrättyä rajaa, kuuluvat turvaa saaviin.

24 artikla

1. 23 artiklassa mainittu etuus on taattava tässä tarkoitetun vakuutustapahtuman toteutuessa ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja oli täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen odotusajasta, joka voi olla 15 vuoden maksu- tai työssäolokausi tai 10 vuoden asumisaika; jos on kysymys leskivaimolle maksettavasta jälkeenjääneen etuudesta, voidaan kuitenkin katsoa riittävän, että leskivaimo on täyttänyt vaatimuksen määrätynpituisesta asumisajasta; tai
b) mikäli turva käsittää periaatteessa kaikkien ansiotyössä olevien henkilöiden vaimot ja lapset, turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja oli täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka perheenhuoltajan puolesta hänen työkykyisinä ikävuosinaan oli suoritettu määrätty keskimäärä tai määrätty määrä vuotuismaksuja.

2. Milloin jälkeenjääneen etuuden saannin ehtona on vähimmäiskausi maksuja tai työssäoloa, on alennettu etuus taattava ainakin
a) turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja oli täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen viiden vuoden maksu- tai työssäolokaudesta; tai
b) milloin periaatteessa kaikkien ansiotyössä olevien henkilöiden vaimot ja lapset kuuluvat turvaa saaviin, turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja oli täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen kolmen vuoden maksukaudesta ja jonka puolesta hänen työkykyisinä ikävuosinaan on suoritettu puolet tämän artiklan 1 b kohdassa tarkoitettujen vuotuismaksujen keskimäärästä tai vuotuismaksujen määrästä.

3. Tämän artiklan 1 momentin vaatimukset on katsottava täytetyiksi, mikäli etuus, joka on laskettu V osan määräysten mukaisesti, mutta prosenttiluvun mukaan, joka on 10 yksikköä alempi kuin V osaan liitetyssä taulukossa edunsaajatyypin kohdalla ilmoitettu prosenttiluku, taataan ainakin turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja on täyttänyt määrättyjen säännösten mukaisesti vaatimuksen viiden vuoden maksu- tai työssäolokaudesta tai asumisajasta.

4. V osaan liitetyssä taulukossa ilmoitettua prosenttilukua voidaan vastaavasti alentaa, mikäli odotusaika alempaa prosenttilukua vastaavalle etuudelle on pitempi kuin 5 vuotta maksuja, työssäoloa tai asumista, mutta lyhyempi kuin 15 vuotta maksuja tai työssäoloa tai 10 vuotta asumista; mikäli odotusaika on maksu- tai työssäolokausi, on alennettua etuutta maksettava tämän artiklan 2 momentin mukaisesti.

5. Tämän artiklan 1 ja 2 momenttien vaatimukset on katsottava täytetyiksi, jos V osan mukaan laskettu etuus taataan ainakin turvaa saavalle henkilölle, jonka perheenhuoltaja oli määrättyjen säännösten mukaisesti täyttänyt vaatimuksen maksu- tai työssäolokautta tarkoittavasta odotusajasta, joka ei saa olla viittä vuotta pitempi määrätyssä vähimmäisiässä ja joka voi pidentyä iän mukana aina määrättyyn enimmäislukuun vuosia.

25 artikla

23 ja 24 artikloissa mainitut etuudet on suoritettava koko vakuutustapahtuman ajan.

V osa
Toistuvaissuoritusten laskeminen

26 artikla

1. Kun on kysymys toistuvaissuorituksesta, johon tätä artiklaa sovelletaan, tulee etuuden, lisättynä vakuutustapahtuman aikana maksettavilla perhelisillä, olla määrältään sellainen, että se tähän osaan liitetyssä taulukossa tarkoitetun edunsaajatyypin osalta on kysymyksessä olevassa vakuutustapahtumassa vähintään yhtä suuri kuin tässä taulukossa ilmoitettu prosentti edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisempien työansioiden ja niiden perhelisien yhteissummasta, jotka maksetaan turvaa saavalle henkilölle, jolla on samanlaiset huoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmat työansiot on laskettava määrättyjen säännösten mukaan ja, mikäli turvaa saavat henkilöt tai heidän perheenhuoltajansa on jaettu eri luokkiin työansioiden mukaan, heidän aikaisemmat työansionsa voidaan laskea niiden luokkien perusansioista, joihin he kuuluivat.

3. Etuuden määrälle tai etuutta laskettaessa huomioon otettaville työansioille voidaan määrätä yläraja edellytettynä, että yläraja määrätään siten, että tämän artiklan 1 momentin määräykset tulevat täytetyiksi, silloin kun edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmat työansiot ovat yhtä suuret tai pienemmät kuin ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka.

4. Edunsaajan tai hänen perheenhuoltajansa aikaisemmat työansiot, ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka, etuus ja perhelisät on laskettava samalta aikaperustalta.

5. Muiden edunsaajien kohdalla etuuden tulee olla järkevässä suhteessa edunsaajatyypin etuuteen.

6. Tässä artiklassa tarkoitetaan ammattitaitoisella miespuolisella ruumiillisen työn tekijällä
a) muun kuin sähkökoneita valmistavan koneenrakennusteollisuuden palveluksessa työskentelevää asentajaa tai sorvaajaa; tai
b) tyypillisesti ammattitaitoista työntekijää edustavaa henkilöä, joka on valittu seuraavan momentin määräysten mukaisesti; tai
c) henkilöä, jonka työansiot ovat yhtä suuret tai suuremmat kuin 75 prosentilla kaikista turvaa saavista henkilöistä, jolloin ansiot on laskettava vuoden tai lyhyemmän ajanjakson perusteella sen mukaan kuin on määrätty;
d) henkilöä, jonka työansiot ovat 125 prosenttia kaikkien turvaa saavien henkilöiden keskimääräisistä työansioista.

7. Edellisen momentin b kohdan tarkoittamana ammattitaitoisen työntekijän tyyppinä on pidettävä henkilöä, joka työskentelee sellaisessa elinkeinoelämän luokassa, johon kuuluu suurin määrä kysymyksessä olevan vakuutustapahtuman varalta turvattuja, ansiotyössä olevia mieshenkilöitä tai turvaa saavien henkilöiden perheenhuoltajia pääryhmässä, joka puolestaan käsittää suurimman määrän tällaisia henkilöitä tai perheenhuoltajia; tähän tarkoitukseen on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännessä kokouksessaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää, kaikkien elinkeinoelämän alojen kansainvälistä tyyppiluokitusta, joka esitetään tämän yleissopimuksen liitteessä vuonna 1958 muutetussa muodossaan, ja otettava huomioon tähän luokitukseen mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

8. Mikäli etuuden määrä vaihtelee alueittain, voidaan ammattitaitoinen miespuolinen ruumiillisen työn tekijä valita kullakin alueella tämän artiklan 6 ja 7 momentin mukaisesti.

9. Ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka määräytyy säännöllisestä työajasta maksettavan palkan mukaan, joka on määrätty työehtosopimuksessa tai, mikäli niin tehdään, kansallisessa lainsäädännössä tai sen perusteella tai vallitsevan tavan mukaan ja johon sisältyvät mahdolliset kalliinajan lisät; milloin palkkamäärät vaihtelevat alueittain eikä tämän artiklan 8 momenttia sovelleta, on keskimääräinen palkka otettava perustaksi.

27 artikla

1. Kun on kysymys toistuvaissuorituksista, joihin tätä artiklaa sovelletaan, tulee etuuden, lisättynä vakuutustapahtuman aikana maksettavilla perhelisillä, olla määrältään sellainen, että se tähän osaan liitetyssä taulukossa tarkoitetun edunsaajatyypin osalta on kysymyksessä olevassa vakuutustapahtumassa vähintään yhtä suuri kuin taulukossa ilmoitettu prosentti tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkan ja niiden perhelisien yhteissummasta, jotka maksetaan turvaa saavalle henkilölle, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka, etuus ja perhelisät on laskettava samalta aikaperustalta.

3. Toisten edunsaajien osalta tulee etuuden olla järkevässä suhteessa edunsaajatyypin etuuteen.

4. Tässä artiklassa tarkoitetaan tavallisella aikuisella miespuolisella sekatyöntekijällä
a) muun kuin sähkökoneita valmistavan koneenrakennusteollisuuden palveluksessa työskentelevää tyypillistä sekatyöntekijää;
b) tyypillisesti ammattitaidotonta työntekijää edustavaa henkilöä, joka on valittu seuraavan momentin määräysten mukaisesti.

5. Edellisen momentin b kohdan tarkoittamana ammattitaidottoman työntekijän tyyppinä on pidettävä henkilöä, joka työskentelee sellaisessa elinkeinoelämän luokassa, johon kuuluu suurin määrä kysymyksessä olevan vakuutustapahtuman varalta turvattuja, ansiotyössä olevia mieshenkilöitä tai turvaa saavien henkilöiden perheenhuoltajia pääryhmässä, joka puolestaan käsittää suurimman määrän tällaisia henkilöitä tai perheenhuoltajia; tähän tarkoitukseen on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännessä kokouksessaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää, kaikkien elinkeinoelämän alojen kansainvälistä tyyppiluokitusta, joka esitetään tämän yleissopimuksen liitteessä vuonna 1958 muutetussa muodossa, ja otettava huomioon luokitukseen mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

6. Mikäli etuuden määrä vaihtelee alueittain, voidaan tavallinen aikuinen miespuolinen sekatyöntekijä valita kullakin alueella tämän artiklan 4 ja 5 momentin mukaisesti.

7. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka määräytyy säännöllisestä työajasta maksettavan palkan mukaan, joka on määrätty työehtosopimuksessa tai, mikäli niin tehdään, kansallisessa lainsäädännössä tai sen perusteella tai vallitsevan tavan mukaan ja johon sisältyvät mahdolliset kalliinajan lisät; mikäli palkkamäärät vaihtelevat alueen mukaan eikä tämän artiklan 6 momenttia sovelleta, on keskimääräinen palkka otettava perustaksi.

28 artikla

Kun on kysymys toistuvaissuorituksista, joihin tätä artiklaa sovelletaan,
a) on etuuden määrä laskettava määrätyn asteikon tai asianomaisen viranomaisen määrättyjen säännösten mukaisesti vahvistaman asteikon mukaan;
b) etuuden määrä voidaan alentaa vain siinä laajuudessa kuin edunsaajan perheen muut varat ylittävät määrätyt huomattavat rahamäärät tai asianomaisen viranomaisen määrättyjen säännösten mukaisesti vahvistamat huomattavat rahamäärät;
c) etuuden ja muiden varojen, sen jälkeen kun edellisessä kohdassa mainitut huomattavat rahamäärät on niistä vähennetty, yhteissumman tulee olla sellainen, että se riittää turvaamaan edunsaajan perheelle

terveet ja kohtuulliset elinehdot; kokonaissumma ei saa olla pienempi kuin 27 artiklan määräysten mukaan laskettujen vastaavien etuuksien määrä;
d) edellisen kohdan määräykset on katsottava täytetyiksi, jos kysymyksessä olevan yleissopimuksen osan mukaan maksettujen etuuksien yhteissumma ylittää vähintään 30 prosentilla niiden etuuksien yhteissumman, joka saataisiin soveltamalla 27 artiklan määräyksiä sekä
(i) 9 artiklan 1 momentin b kohdan määräyksiä II osan kohdalta;
(ii) 16 artiklan 1 momentin b kohdan määräyksiä III osan kohdalta;
(iii) 22 artiklan 1 momentin b kohdan määräyksiä IV osan kohdalta.

29 artikla

1. 10, 17 ja 23 artiklojen mukaan parhaillaan maksettavien toistuvaissuorituksien määrää on tarkistettava, kun on tapahtunut huomattavia muutoksia yleisessä ansiotasossa tai elinkustannuksissa.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa näiden tarkistusten tulokset raporttiinsa, jonka se on velvollinen antamaan tämän yleissopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla, ja ilmoittaa mihin toimenpiteisiin se on asian johdosta ryhtynyt.

V osaan kuuluva taulukko:
Edunsaajatyypeille maksettavat toistuvaissuoritukset

Osa	*Vakuutustapahtuma*	*Edunsaajatyyppi*	*Prosenttiluku*
II	Työkyvyttömyys	Mies, jolla on vaimo ja 2 lasta	50
III	Vanhuus	Mies, jolla on eläkeikäinen vaimo	45
IV	Perheenhuoltajan kuolema	Leskivaimo, jolla on 2 lasta	45

VI osa
Yhteiset määräykset

30 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, että parhaillaan hankittavat oikeudet maksuihin perustuviin työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuuksiin säilyvät määrätyin edellytyksin.

31 artikla

1. Työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneen etuuden maksaminen voidaan keskeyttää määrätyin ehdoin, mikäli edunsaaja on ansiotyössä.

2. Maksuihin perustuvaa työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden etuutta voidaan alentaa, mikäli edunsaajan työansiot ylittävät määrätyn summan; etuuden alennus ei saa olla suurempi kuin työansiot.

3. Maksuihin perustumatonta työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden etuutta voidaan alentaa, mikäli edunsaajan työansiot tai hänen muut varansa tai nämä molemmat yhdessä ylittävät määrätyn summan.

32 artikla

1. Etuus, jonka turvaa saava henkilö olisi muuten oikeutettu saamaan tämän yleissopimuksen II, III tai IV osan mukaan, voidaan lakkauttaa siinä laajuudessa kuin määrätään
a) siksi ajaksi, minkä asianomainen henkilö oleskelee jäsenvaltion alueen ulkopuolella, paitsi, määrätyin ehdoin, kun on kysymys etuudesta, joka suoritetaan maksuihin perustuvan järjestelmän nojalla;
b) siksi ajaksi, minkä asianomainen henkilö saa elatuksensa julkisista varoista tai sosiaaliturvalaitoksen tai -elimen kustannuksella;
c) mikäli asianomainen henkilö on esittänyt vilpillisen hakemuksen;
d) milloin vakuutustapahtuma on aiheutunut asianomaisen henkilön rikollisesta teosta;
e) milloin vakuutustapahtuma on aiheutunut asianomaisen henkilön karkeasta ja tahallisesta väärinkäytöksestä;

f) aiheellisiksi katsottavissa tapauksissa, jolloin asianomainen henkilö ilman pätevää syytä on jättänyt käyttämättä hänen käytettävissään olevaa lääkintö- tai kuntoutuspalvelua tai ei ole noudattanut sääntöjä, jotka on määrätty vakuutustapahtuman sattumisen tai sen jatkuvuuden toteamiseksi tai edunsaajien noudatettaviksi;
g) kun on kysymys leskivaimolle maksettavasta jälkeenjääneen etuudesta, siksi ajaksi, minkä hän elää yhdessä vieraan miehen kanssa olematta naimisissa.

2. Määrätyissä tapauksissa ja rajoissa voidaan osa maksettavaksi kuuluvasta etuudesta maksaa asianomaisen henkilön huollettaville.

33 artikla

1. Jos turvaa saava henkilö on tai olisi ollut samanaikaisesti oikeutettu saamaan useamman tässä yleissopimuksessa mainitun etuuden, voidaan näitä etuuksia määrätyin edellytyksin alentaa määrätyissä rajoissa; turvaa saavan henkilön tulee saada yhteensä vähintään edullisimman etuuden suuruinen rahamäärä.

2. Jos turvaa saava henkilö on tai muuten olisi ollut oikeutettu saamaan tämän yleissopimuksen mukaisen etuuden ja hänelle maksetaan rahassa samasta vakuutustapahtumasta muuta sosiaaliturvaetuutta kuin perhelisää, voidaan tämän yleissopimuksen mukaista etuutta alentaa tai se lakkauttaa määrätyin edellytyksin ja määrätyissä rajoissa edellytettynä, että alennetun tai lakkautetun etuuden osa ei saa olla suurempi kuin toisen etuuden määrä.

34 artikla

1. Hakemuksentekijällä tulee olla valitusoikeus siinä tapauksessa, että etuutta koskeva hakemus hylätään tai etuuden laadusta tahi määrästä syntyy erimielisyyttä.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä menettely, jonka avulla hakemuksentekijä voi tarvittaessa antaa valitsemansa pätevän henkilön tai turvaa saavien henkilöiden etuja edustavan järjestön edustajan edustaa tai avustaa itseään.

35 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on otettava yleisvastuu tämän yleissopimuksen mukaisesti maksettavien etuuksien myöntämisestä ja ryhdyttävä kaikkiin tätä varten tarvittaviin toimenpiteisiin.

2. Kunkin jäsenvaltion on otettava yleisvastuu tämän yleissopimuksen soveltamiseen osallistuvien laitosten ja elinten moitteettomasta hallinnosta.

36 artikla

Milloin hallintoa ei ole annettu julkisten viranomaisten säännösten mukaan toimivalle laitokselle tai eduskunnalle vastuussa olevalle valtion virastolle, tulee turvaa saavien henkilöiden edustajien osallistua asioiden hoitoon määrätyin ehdoin; kansallisessa lainsäädännössä voidaan samoin määrätä työnantajien ja julkisten viranomaisten edustajien osallistumisesta asioiden hoitoon.

VII osa
Sekalaisia määräyksiä

37 artikla

Jäsenvaltio, jonka lainsäädäntö antaa turvan työntekijöille, voi jättää, sen mukaan kuin on tarpeen, tämän yleissopimuksen soveltamisen ulkopuolelle
a) henkilöt, joiden työ on tilapäisluontoista;
b) työnantajan perheenjäsenet, jotka elävät hänen taloudessaan, sikäli kuin he suorittavat työtä hänen hyväkseen;
c) muut työntekijäryhmät, joiden lukumäärä ei saa ylittää 10 prosenttia niiden työntekijöiden kokonaismäärästä, joita ei ole jätetty yleissopimuksen ulkopuolelle tämän artiklan a ja b kohtien nojalla.

38 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio, jonka lainsäädännön mukaan työntekijöitä suojellaan, voi ratifiointiinsa liittämällään ilmoituksella tilapäisesti sulkea tämän yleissopimuksen soveltamisesta maataloussektorin työntekijät, joille sen lainsäädäntö ei takaa vielä turvaa sopimusta ratifioitaessa.

2. Jokaisen tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen tehneen jäsenvaltion tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavissa yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan, missä laajuudessa se on pannut tai aikoo panna täytäntöön yleissopimuksen maataloussektorin työntekijöitä koskevat määräykset ja mitä edistystä on mahdollisesti tapahtunut yleissopimuksen soveltamiseksi mainittuihin työntekijöihin tai, ellei mitään muutoksia ole ilmoitettavana, antaa asiaa koskeva selitys.

3. Jokaisen tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen tehneen jäsenvaltion tulee lisätä turvaa saavien maataloussektorin työntekijöiden määrää siinä laajuudessa ja tahdissa kuin olosuhteet sallivat.

39 artikla

1. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi ratifiointiinsa liittämällään ilmoituksella sulkea sopimuksen soveltamisesta
a) merenkulkijat, merikalastajat mukaan luettuina,
b) julkisen yhteisön palveluksessa olevat virkamiehet,
sikäli kuin nämä ryhmät saavat turvan erityisjärjestelmien nojalla, jotka antavat heille kokonaisuudessaan vähintään yhtä hyvät etuudet kuin mitkä tässä yleissopimuksessa määrätään.

2. Mikäli tämän artiklan 1 momentin nojalla tehty ilmoitus on voimassa, voi jäsenvaltio sulkea henkilöt, joita tämä ilmoitus tarkoittaa, niiden henkilöiden luvusta, jotka otetaan huomioon laskettaessa 9 artiklan 1 momentin b kohdassa ja 2 momentin b kohdassa, 16 artiklan 1 momentin b kohdassa ja 2 momentin b kohdassa, 22 artiklan 1 momentin b kohdassa ja 2 momentin b kohdassa ja 37 artiklan c kohdassa tarkoitettuja prosenttilukuja.

3. Jokainen tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen tehnyt jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy tämän yleissopimuksen velvoitukset sen ryhmän tai niiden ryhmien osalta, jotka jätettiin soveltamisen ulkopuolelle sopimusta ratifioitaessa.

40 artikla

Jos turvaa saava henkilö on kansallisen lainsäädännön nojalla oikeutettu saamaan perheenhuoltajan kuolemantapauksessa muita määräaikaisia toistuvaissuorituksia kuin jälkeenjääneen etuuden, voidaan tällaiset etuudet yhdistää jälkeenjääneiden etuuksiin tätä yleissopimusta sovellettaessa.

41 artikla

1. Jäsenvaltio, joka
a) on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset II, III ja IV osien kohdalta ja joka
b) antaa turvan sellaiselle prosentille ansiotyössä olevasta väestöstä, joka on vähintään kymmenen yksikköä korkeampi kuin 9 artiklan 1 momentin b kohdassa, 16 artiklan 1 momentin b kohdassa ja 22 artiklan 1 momentin b kohdassa vaadittu prosenttiluku tai joka täyttää 9 artiklan 1 momentin c kohdan, 16 artiklan 1 momentin c kohdan ja 22 artiklan 1 momentin c kohdan määräykset, ja joka
c) takaa vähintään kahdessa II, III ja IV osien tarkoittamassa vakuutustapahtumassa etuudet, jotka ovat määrältään vähintään viisi yksikköä suuremmat kuin V osan liitteessä olevassa taulukossa ilmoitetut prosentuaaliset määrät,
saa käyttää hyväkseen seuraavan momentin määräyksiä.

2. Tällainen jäsenvaltio voi
a) asettaa 11 artiklan 2 momentin b kohdassa ja 24 artiklan 2 momentin b kohdassa mainitun kolmen vuoden odotusajan sijalle viiden vuoden odotusajan;
b) määrätä jälkeenjääneiden etuuksien edunsaajat toisin kuin 21 artiklassa vaaditaan mutta kuitenkin siten, että edunsaajien kokonaisluku ei jää pienemmäksi kuin se edunsaajien määrä, joka saataisiin 21 artiklan soveltamisesta.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka on käyttänyt hyväkseen tämän artiklan 2 momentin määräyksiä, tulee ilmoittaa tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan, jonka se on velvollinen esittämään Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla, sen lainsäädännössä ja käytännössä vallitseva tilanne tässä momentissa mainittuihin asioihin nähden ja edistys, jota mahdollisesti on tapahtunut yleissopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

42 artikla

1. Jäsenvaltio, joka
a) on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset II, III ja IV osien kohdalta ja joka
b) antaa turvan sellaiselle prosentille ansiotyössä olevasta väestöstä, joka on vähintään 10 yksikköä suurempi kuin 9 artiklan 1 momentin b kohdassa, 16 artiklan 1 momentin b kohdassa ja 22 artiklan 1 momentin b kohdassa vaadittu prosenttiluku, tai joka täyttää 9 artiklan 1 momentin c kohdan, 16 artiklan 1 momentin c kohdan ja 22 artiklan 1 momentin c kohdan määräykset,
saa poiketa tietyistä II, III ja IV osien määräyksistä ehdolla, että kysymyksessä olevan osan nojalla maksettujen etuuksien yhteissumma on vähintään 110 prosenttia niiden etuuksien yhteissummasta, jotka saataisiin soveltamalla kysymyksessä olevan osan kaikkia määräyksiä.

2. Kunkin tällaisen poikkeuksen tehneen jäsenvaltion tulee ilmoittaa tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla, sen lainsäädännössä ja käytännössä vallitseva tilanne tällaisen poikkeuksen osalta ja edistys, jota mahdollisesti on tapahtunut yleissopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

43 artikla

Tätä yleissopimusta ei sovelleta
a) vakuutustapahtumiin, jotka ovat sattuneet ennen kuin yleissopimuksen vastaava osa tuli voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden;
b) etuuksiin, joita maksetaan vakuutustapahtumista, jotka ovat sattuneet yleissopimuksen vastaavan osan tultua voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden, mikäli oikeudet tällaisiin etuuksiin ovat peräisin tätä ajankohtaa edeltäneeltä ajalta.

44 artikla

1. Tällä yleissopimuksella muutetaan tämän artiklan esittämin ehdoin vuoden 1933 vanhuusvakuutussopimus (teollisuus ym.), vuoden 1933 vanhuusvakuutussopimus (maatalous), vuoden 1933 työkyvyttömyysvakuutussopimus (teollisuus ym.), vuoden 1933 työkyvyttömyysvakuutussopimus (maatalous), vuoden 1933 jälkeenjääneidenvakuutussopimus (teollisuus ym.) ja vuoden 1933 jälkeenjääneidenvakuutussopimus (maatalous).

2. Kun jäsenvaltio, joka on osapuolena yhdessä tai useammissa täten muutetuista sopimuksista, hyväksyy tämän yleissopimuksen velvoitukset, on siitä seuraavat juridiset vaikutukset sinä päivänä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan tähän jäsenvaltioon nähden:
a) yleissopimuksen II osan velvoitusten hyväksyminen aiheuttaa ipso jure vuoden 1933 työkyvyttömyysvakuutussopimuksen (teollisuus ym.) ja vuoden 1933 työkyvyttömyysvakuutussopimuksen (maatalous) välittömän irtisanomisen;
b) yleissopimuksen III osan velvoitusten hyväksyminen aiheuttaa ipso jure vuoden 1933 vanhuusvakuutussopimuksen (teollisuus ym.) ja vuoden 1933 vanhuusvakuutussopimuksen (maatalous) välittömän irtisanomisen;
c) yleissopimuksen IV osan velvoitusten hyväksyminen aiheuttaa ipso jure vuoden 1933 jälkeenjääneidenvakuutussopimuksen (teollisuus ym.) ja vuoden 1933 jälkeenjääneidenvakuutussopimuksen (maatalous) välittömän irtisanomisen.

45 artikla

1. Vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen 75 artiklan määräysten mukaisesti lakkaavat mainitun sopimuksen seuraavat osat ja sen muiden osien vastaavat määräykset koskemasta tämän yleissopimuksen ratifioivaa jäsenvaltiota siitä päivästä lähtien, jona tämän yleissopimuksen määräykset tulevat voimaan jäsenvaltioon nähden, eikä 38 artiklaan perustuvaa ilmoitusta ole voimassa:

a) IX osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset II osan kohdalta;
b) V osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset III osan kohdalta;
c) X osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset IV osan kohdalta.

2. Tämän yleissopimuksen velvoitusten hyväksymisen on katsottava merkitsevän, edellytettynä ettei 38 artiklaan perustuvaa ilmoitusta ole voimassa, vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen seuraavien osien ja sen muiden osien vastaavien määräysten velvoitusten hyväksymistä mainitun sopimuksen 2 artiklan tarkoittamassa mielessä:
a) IX osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset II osan kohdalta;
b) V osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset III osan kohdalta;
c) X osa, mikäli jäsenvaltio on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset IV osan kohdalta.

46 artikla

Mikäli yleissopimuksessa, jonka konferenssi mahdollisesti myöhemmin hyväksyy ja joka koskee yhtä tai useampaa tässä yleissopimuksessa käsiteltyä asiaa, niin määrätään, lakkaavat ne tämän yleissopimuksen määräykset, jotka nimenomaan mainitaan uudessa yleissopimuksessa, koskemasta uuden yleissopimuksen ratifioinutta jäsenvaltiota siitä päivästä lähtien, jona yleissopimus tulee voimaan tähän jäsenvaltioon nähden.

VIII osa
Loppuartiklat

* * *

47 - 48, 50 - 54 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

49 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimus ensiksi tuli voimaan, irtisanoa yleissopimuksen tai yhden tai useamman sen osista II - IV kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan rekisteröitäväksi. Irtisanominen ei tule voimaan ennen kuin vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa mainittua irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen tässä artiklassa mainituin ehdoin irtisanoa sopimuksen tai yhden tai useamman sen osista II - IV kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä.

LIITE
Kaikkien elinkeinoelämän alojen toiminnanaloittain laadittu kansainvälinen tyyppiluokitus[2]
(Muutettu v. 1958)

[2] Ei ole liitteenä. Sopimukseen alunperin liitetty tyyppiluokitus on korvattu vuonna 1968 muutetulla luokituksella (katso yleissopimuksen nro 130 liite).

YLEISSOPIMUS NRO 129

Maatalouden ammattientarkastus (1969)

Voimaantulopäivä 19.1.1972.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1974.
Hallituksen esitys 86/1973.
Säädöskokoelma 863/1974.
Sopimussarja 51/1974.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan “maatalousyrityksellä” sellaisia yrityksiä tai yrityksen osia, joissa harjoitetaan viljelystä, karjanhoitoa ja -kasvatusta, metsänhoitoa, puutarhanviljelyä ja maataloustuotteiden ensimmäistä jalostamista yrittäjän itsensä toimesta tai mitä tahansa muuta maatalouden piiriin kuuluvaa toimintaa.

2. Mikäli on välttämätöntä, tulee asianomaisen viranomaisen kuultuaan edustavimpia asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli sellaisia on, määritellä maatalouden ja toisaalta kaupan ja teollisuuden välinen raja siten, ettei mikään maatalousyritys jää kansallisen ammattientarkastusjärjestelmän ulkopuolelle.

3. Milloin syntyy epävarmuutta siitä, kuuluuko jokin yritys tai yrityksen osa tämän yleissopimuksen soveltamisalaan, tulee asianomaisen viranomaisen ratkaista asia.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsittää sanonta “lainsäännökset” lakien ja asetusten lisäksi välimiestuomiot ja työehtosopimukset, joille on annettu lain voima ja joiden noudattamisen valvonta kuuluu ammattientarkastajille.

3 artikla

Jokaisen Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, tulee ylläpitää maatalouden ammattientarkastusjärjestelmää.

4 artikla

Maatalouden ammattientarkastusjärjestelmää on sovellettava maatalousyrityksiin, joissa työskentelee työntekijöitä ja ammattioppilaita siitä riippumatta, missä muodossa heille maksetaan korvausta työstä tai minkä laatuinen, muotoinen tai pituinen heidän työsopimuksensa on.

5 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi liittämällä ilmoituksen ratifiointiasiakirjaansa sitoutua ulottamaan maatalouden ammattientarkastuksen koskemaan myös yhtä tai useampia seuraavista maatalousyrityksissä työskentelevistä henkilöryhmistä:
a) vuokraviljelijöitä, jotka eivät käytä vierasta työvoimaa, osuuspalkkaisia ja näihin verrattavia maataloustyöntekijäin ryhmiä;
b) kollektiiviseen taloudelliseen yritykseen osallistuvia henkilöitä, esim. osuuskunnan jäseniä;
c) yrittäjän perheenjäseniä niin kuin nämä määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoituksen, että se sitoutuu soveltamaan yleissopimusta yhteen tai useampaan edellisessä momentissa mainituista henkilöryhmistä, joita aikaisempi ilmoitus ei vielä koske.

3. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annettavissa raporteissaan, missä laajuudessa se on pannut tai aikoo panna täytäntöön yleissopimuksen määräykset niiden henkilöryhmien osalta, jotka mainitaan tämän artiklan 1 momentissa ja joita ilmoitus ei vielä koske.

6 artikla

1. Maatalouden ammattientarkastusjärjestelmän tehtävänä on
a) varmistaa työehtoja ja työntekijäin suojelua työssä koskevien lainsäännösten soveltaminen, esim. työaikaa, palkkoja, viikkolepoa ja lomia, työsuojelua, terveyttä ja viihtyvyyttä, naisten, lasten ja nuorten henkilöiden työssäpitämistä sekä muita näihin liittyviä asioita koskevien säännösten soveltaminen, sikäli kuin näiden säännösten soveltamisen varmistaminen kuuluu ammattientarkastajien tehtäviin;
b) antaa työnantajille ja työntekijöille teknisiä tietoja ja neuvoja siitä, miten lainsäännöksiä tehokkaimmin noudatetaan;
c) kiinnittää asianomaisen viranomaisen huomio sellaisiin puutteisiin tai epäkohtiin, joista ei ole erityisiä säännöksiä voimassa olevissa lainsäännöksissä, ja alistaa viranomaisen harkittavaksi lainsäädännön parantamista tarkoittavia ehdotuksia.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan maatalouden ammattientarkastajille antaa neuvoa-antavia tai toimeenpanotehtäviä, jotka liittyvät työntekijöiden ja heidän perheidensä elinehtoja koskeviin lainsäännöksiin.

3. Maatalouden ammattientarkastajille mahdollisesti annetut muut tehtävät eivät saa olla sen laatuisia, että ne häiritsevät heidän pääasiallisten virkatehtäviensä tehokasta hoitamista tai vaikuttavat jollain tavoin haitallisesti siihen arvovaltaan ja puolueettomuuteen, jota ammattientarkastajilta vaaditaan heidän suhtautumisessaan työnantajiin ja työntekijöihin.

7 artikla

1. Mikäli jäsenvaltion hallinnollisen käytännön kannalta on mahdollista, on maatalouden ammattientarkastus alistettava keskuselimen valvontaan ja ohjaukseen.

2. Liittovaltion osalta voi “keskuselin” tarkoittaa joko liittovaltion tai osavaltion tasolla toimivaa elintä.

3. Maatalouden ammattientarkastusta voi suorittaa esimerkiksi
a) yksi ainoa ammattientarkastuselin, joka on vastuussa taloudellisen toiminnan kaikista aloista;
b) yksi ainoa ammattientarkastuselin, joka järjestää keskuudessaan tehtäväkohtaisen erikoistumisen antamalla sopivan koulutuksen maatalouden piirissä työskentelemään joutuville ammattientarkastajille;
c) yksi ainoa ammattientarkastuselin, joka järjestää keskuudessaan toimialakohtaisen erikoistumisen perustamalla teknisesti pätevän osaston, jonka virkamiehet toimivat maatalouden piirissä;
d) maatalouden kysymyksiin erikoistunut tarkastuselin, jonka toimintaa valvoo keskuselin, jolla on samanlaiset valtuudet muiden alojen, esim. teollisuuden, kuljetuksen ja kaupan ammattientarkastukseen nähden.

8 artikla

1. Maatalouden ammattientarkastushenkilökunnan tulee koostua julkisoikeuden piiriin kuuluvista virkamiehistä, joiden asema ja työehdot takaavat heille työpaikan pysyvyyden ja riippumattomuuden hallitusvaihdoksista ja asiattomalta ulkopuoliselta vaikutukselta.

2. Mikäli se on kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaista, jäsenvaltio voi ottaa maatalouden ammattientarkastusjärjestelmäänsä ammatillisten järjestöjen virkailijoita tai edustajia, joiden toiminta täydentäisi julkisoikeuden piiriin kuuluvien virkamiesten toimintaa; näille virkailijoille tai edustajille on taattava pysyvä palvelussuhde ja heidät on turvattava asiattomalta ulkopuoliselta vaikutukselta.

9 artikla

1. Huomioon ottaen ne työhönottoehdot, jotka kansallisessa lainsäädännössä määrätään julkisoikeuden piiriin kuuluvien virkamiesten työhönotolle, on maatalouden ammattientarkastajat valittava työhön silmällä pitäen yksinomaan tehtävien hoitamiseen tarvittavaa pätevyyttä.

2. Asianomaisen viranomaisen on määrättävä tämän pätevyyden toteamistavat.

3. Maatalouden ammattientarkastajien tulee saada sopiva koulutus tehtäviensä hoitamiseen, ja on ryhdyttävä toimenpiteisiin tarkoituksenmukaisen lisäkoulutuksen antamiseksi heille työn yhteydessä.

10 artikla

Sekä miehiä että naisia on voitava nimittää maatalouden ammattientarkastuksen henkilökuntaan. Mikäli on välttämätöntä, voidaan määrätä erityistehtäviä mies- ja vastaavasti naistarkastajille.

11 artikla

Jäsenvaltion tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että asianmukaisen pätevyyden omaavia teknisiä asiantuntijoita ja alan ammattimiehiä, jotka voivat auttaa ratkaisemaan teknisiä tietoja vaativia pulmakysymyksiä, saadaan yhteistyöhön maatalouden ammattientarkastuksen kanssa maan olosuhteiden kannalta sopivimmiksi katsottavalla tavalla.

12 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin tehokkaan yhteistyön edistämiseksi maatalouden ammattientarkastuselinten ja niiden valtion elinten ja julkisten tahi hyväksyttyjen laitosten kanssa, jotka toimivat samalla alalla.

2. Tarvittaessa voi asianomainen viranomainen, saadakseen apua, siirtää tiettyjä ammattientarkastuksen tehtäviä alueellisella tai paikallisella tasolla sopivien valtion elimien tai julkisten laitosten hoidettavaksi tai sallia näiden elinten tai laitosten osallistua mainittujen tehtävien hoitamiseen edellytettynä, ettei tällainen menettely vaikuta haitallisesti tämän yleissopimuksen periaatteiden soveltamiseen.

13 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin yhteistyön edistämiseksi maatalouden ammattientarkastuksen virkamiesten ja työnantajien ja työntekijöiden tai heidän järjestöjensä välillä, mikäli sellaisia järjestöjä on.

14 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että maatalouden ammattientarkastajia on riittävästi tarkastustehtävien tehokkaan suorittamisen turvaamiseksi ja että tarkastajien luku määrätään ottaen huomioon

a) tarkastajien tehtävien tärkeys, erityisesti

(i) tarkastuksen alaisten maatalousyritysten lukumäärä, laatu, koko ja sijainti;

(ii) näissä yrityksissä työskentelevien työntekijöiden lukumäärä ja heidän jakautumisensa eri työntekijäryhmiin;

(iii) sovellettavien lainsäännösten lukumäärä ja niiden moninaisuus;

b) tarkastajien käytettävissä olevat aineelliset apukeinot;

c) tarkastuskäyntien tehokkaan suorittamisen käytännölliset edellytykset.

15 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee tarpeellisin toimenpitein huolehtia siitä, että maatalouden ammattientarkastajien käytettävissä on

a) paikallisia tarkastustoimistoja, joiden sijoituksessa on otettu huomioon maatalousyritysten maantieteellinen sijainti ja käytettävissä olevat kulkuyhteydet ja jotka ovat toiminnan vaatimusten mukaisesti varustettuja ja mikäli mahdollista avoinna kaikille asianosaisille;

b) heidän tehtäviensä hoitamisessa tarvittavia kulkuvälineitä, ellei sopivia julkisen liikenteen palveluksia ole käytettävissä.

2. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin matkakustannusten ja muiden tehtävien suorittamiseen tarvittavien kulujen korvaamiseksi maatalouden ammattientarkastajille.

16 artikla

1. Asianmukaisella valtakirjalla varustetulla maatalouden ammattientarkastajalla tulee olla oikeus

a) päästä vapaasti ja ennakolta ilmoittamatta mihin vuorokauden aikaa tahansa ammattientarkastuksen alaiseen työpaikkaan;

b) päästä päiväsaikaan mihin tahansa huoneistoon, jonka hän hyvällä syyllä voi uskoa olevan ammattientarkastuksen alaisen;

c) suorittaa tutkimuksia, kokeita tai selvityksiä, jotka hän katsoo tarpeelliseksi varmistuakseen siitä, että lainsäännöksiä tarkoin noudatetaan, ja erityisesti hänellä tulee olla oikeus
(i) joko yksin tai todistajien läsnäollessa esittää kysymyksiä työnantajalle, yrityksen henkilökunnalle tai muulle yrityksessä olevalle henkilölle kaikista lainsäännösten soveltamista koskevista asioista;
(ii) vaatia kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti määrätyllä tavalla kaikkien kirjojen, luetteloiden ja muiden asiakirjojen esittämistä, joiden pitämisen elin- ja työehtoja koskeva lainsäädäntö määrää, jotta hän voisi tarkastaa, että ne ovat lainsäännösten mukaiset, ja on hänellä oikeus ottaa niistä jäljennös tai otteita;
(iii) ottaa ja viedä analysoitavaksi näytteitä tuotteista, tarvikkeista ja aineista, joita yrityksessä käytetään tai käsitellään edellytettynä että työnantajalle tai hänen edustajalleen ilmoitetaan tässä tarkoituksessa tapahtuvasta tuotteiden, tarvikkeiden tai aineiden ottamisesta ja poisviennistä.

2. Ammattientarkastaja älköön menkö vedoten edellisen momentin 1 a tai b kohtaan maatalousyrittäjän yksityisasuntoon, ellei hän ole saanut tämän suostumusta siihen tai ellei hänellä ole asianomaisen viranomaisen antamaa erikoisvaltuutta.

3. Suorittaessaan tarkastuskäynnin tulee ammattientarkastajan ilmoittaa siitä työnantajalle tai hänen edustajalleen sekä työntekijöille tai heidän edustajilleen, mikäli tarkastaja ei katso tällaisen ilmoittamisen haittaavan tarkastuksen tehokkuutta.

17 artikla

Maatalouden ammattientarkastusta on niissä tapauksissa ja sillä tavalla kuin asianomainen viranomainen määrää käytettävä sellaisten uusien laitosten, uusien tarvikkeiden tai aineiden sekä tuotteiden käsittelyä tahi jalostamista tarkoittavien uusien menetelmien ennakkotarkastukseen, joiden voidaan epäillä olevan vaarallisia terveydelle tai turvallisuudelle.

18 artikla

1. Maatalouden ammattientarkastajalla tulee olla valtuudet ryhtyä toimenpiteisiin maatalousyritysten laitteissa, suunnittelussa tai työmenetelmissä, vaarallisten tarvikkeiden tai aineiden käyttö mukaan luettuna, havaittujen puutteiden poistamiseksi, joiden hän kohtuuden mukaan saattaa uskoa olevan vaarana terveydelle tai turvallisuudelle.

2. Voidakseen ryhtyä tällaisiin toimenpiteisiin ammattientarkastajalla tulee olla oikeus, ottaen huomioon kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti määrätyn oikeuden kääntyä tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen puoleen asian tutkimiseksi, määrätä tai määräyttää,
a) että määräajan kuluessa on tehtävä laitteisiin, huonetiloihin, työkaluihin, varusteisiin tai koneisiin sellaiset muutokset, jotka ovat tarpeelliset terveyttä tai turvallisuutta koskevien lainsäännösten noudattamisen varmistamiseksi; tai
b) että ryhdytään viipymättä toimenpiteisiin, jopa keskeytetään työ, silloin kun välitön vaara uhkaa työntekijäin terveyttä tai turvallisuutta.

3. Milloin 2 momentissa mainitut toimenpiteet eivät ole jäsenvaltion hallinnollisen tai oikeuskäytännön mukaiset, tarkastajalla tulee olla oikeus kääntyä asianomaisen viranomaisen puoleen siinä tarkoituksessa, että tämä heti antaisi määräykset tai määräisi heti ryhdyttäväksi muihin toimenpiteisiin.

4. Ne puutteellisuudet, jotka tarkastaja käyntinsä aikana on yrityksessä havainnut ja ne toimenpiteet, jotka hän on määrännyt 2 momentin mukaisesti tai joihin ryhtymistä hän aikoo pyytää 3 momentin mukaisesti, on heti saatettava työnantajan ja työntekijöiden edustajien tietoon.

19 artikla

1. Maatalouden ammattientarkastukselle on ilmoitettava maataloudessa sattuvat työtapaturmat ja ammattitaudit niissä tapauksissa ja sillä tavalla kuin kansallisessa lainsäädännössä määrätään.

2. Mikäli mahdollista tulee ammattientarkastajien saada osallistua kaikkiin tapahtumapaikalla suoritettaviin tutkimuksiin, jotka koskevat vakavampien työtapaturmien tai ammattitautien syitä, varsinkin sellaisten, joiden uhriksi on joutunut useampia työntekijöitä tai jotka ovat aiheuttaneet kuolemantapauksia.

20 artikla

Sillä varauksella että otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön mahdolliset poikkeukset, maatalouden ammattientarkastajat

a) älköön omistako välitöntä tai välillistä etua valvontansa alaisissa yrityksissä;

b) olkoot velvolliset asianmukaisten rangaistusseuraamusten tai kurinpidollisten toimenpiteiden uhalla pitämään omana tietonaan vieläpä työstä erottuaankin tehtäviensä hoitamisen yhteydessä mahdolliset tietoonsa tulleet valmistus- tai kauppasalaisuudet tai työmenetelmät;

c) käsitelköön ehdottoman luottamuksellisina kaikki heille tehdyt valitukset, jotka koskevat jotakin puutteellisuutta, työmenetelmässä esiintyvää vaaraa tai lainsäännösten rikkomista, älköötkä ilmoittako työnantajalle tai hänen edustajalleen, että tällainen valitus aiheutti tarkastuskäynnin.

21 artikla

Maatalousyritykset on tarkastettava niin usein ja niin perusteellisesti kuin on tarpeen tätä alaa koskevien lainsäännösten tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi.

22 artikla

1. Henkilöä vastaan, joka rikkoo tai jättää noudattamatta lainsäännöksiä, joiden noudattamisen valvonta kuuluu maatalouden ammattientarkastajille, voidaan ryhtyä heti ilman ennakkovaroitusta oikeus- tai hallinnollisiin toimiin. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan kuitenkin tehdä poikkeuksia niissä tapauksissa, joissa on annettava ensiksi parannusten suorittamista tai ehkäisytoimenpiteisiin ryhtymistä koskeva kehotus.

2. Maatalouden ammattientarkastajan on annettava itse ratkaista, antaako hän varoituksen ja ohjeita oikeustoimiin ryhtymisen tai niiden ehdottamisen sijasta.

23 artikla

Milloin maatalouden ammattientarkastajalla ei itsellään ole valtuuksia ryhtyä oikeustoimiin, hänellä tulee olla oikeus antaa lainsäännösten rikkomista koskeva selonteko suoraan sille viranomaiselle, jonka toimialaan tällaiset toimenpiteet kuuluvat.

24 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä ja käytännössä tehokkaasti sovellettava sopivia seuraamuksia niiden lainsäännösten rikkomisesta, joiden noudattamista maatalouden ammattientarkastajien tulee valvoa, samoin kuin ammattientarkastajien työskentelylle asetetuista esteistä.

25 artikla

1. Ammattientarkastajien tai, tapauksesta riippuen, paikallisten tarkastuselinten velvollisuus on antaa ammattientarkastuksen keskusviranomaiselle määräajoin selostus toimintansa tuloksista maatalouden piirissä.

2. Selostukset on laadittava ammattientarkastuksen keskusviranomaisen määräämällä tavalla ja niissä käsiteltävä niitä asioita, jotka tämä viranomainen kulloinkin määrää; selostukset on annettava niin usein kuin tämä viranomainen määrää, mutta kuitenkin ainakin kerran vuodessa.

26 artikla

1. Ammattientarkastuksen keskusviranomaisen tulee julkaista vuosikertomus maatalouden ammattientarkastuselinten toiminnasta joko erillisenä selontekona tai yleisen ammattientarkastuskertomuksen osana.

2. Tällaiset vuosikertomukset on julkaistava kohtuullisen ajan kuluessa kertomusvuoden päättymisestä ja joka tapauksessa kahdentoista kuukauden kuluessa mainitun vuoden päättymisestä.

3. Jäljennös vuosikertomuksesta on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle kolmen kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta.

27 artikla

Ammattientarkastuksen keskusviranomaisen vuosikertomuksessa on käsiteltävä erityisesti seuraavia asioita, mikäli ne kuuluvat tämän viranomaisen toimialaan:

a) maatalouden ammattientarkastusta koskevat lait ja asetukset;

b) maatalouden ammattientarkastuksen henkilökunta;

c) tarkastuksen alaisia maatalousyrityksiä ja niissä työskentelevien henkilöiden lukumäärää koskeva tilasto;

d) tarkastuskäyntejä koskeva tilasto;

e) lainrikkomuksia ja niiden johdosta määrättyjä rangaistusseuraamuksia koskeva tilasto;

f) työtapaturmia ja niiden syitä koskeva tilasto;

g) ammattitauteja ja niiden syitä koskeva tilasto.

* * *

28 - 35 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 130

Lääkintähuolto ja päiväraha (1969)

Voimaantulopäivä 27.5.1972.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1974.
Hallituksen esitys 86/1973.
Säädöskokoelma 864/1974.
Sopimussarja 52/1974.

I osa
Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsite "lainsäädäntö" käsittää kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait ja asetukset sekä lakisääteiset määräykset;
b) käsite "määrätty" tarkoittaa kansallisessa lainsäädännössä tai kansallisen lainsäädännön nojalla määrättyä;
c) käsite "teollisuusyritys" käsittää kaikki seuraavien toimialojen yritykset: kaivos- ja muu kaivannaistoiminta, teollisuus, rakennustoiminta, sähkö-, kaasu- ja vesihuolto, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne;
d) käsite "asuinpaikka" tarkoittaa jäsenvaltion alueella sijaitsevaa vakinaista asuinpaikkaa ja käsite "asukas" henkilöä, joka vakinaisesti asuu jäsenvaltion alueella;
e) käsite "huollettava" viittaa riippuvuussuhteeseen, jonka määrätyissä tapauksissa oletetaan vallitsevan;
f) käsite "aviovaimo" tarkoittaa aviovaimoa, jonka toimeentulo on hänen miehestään riippuvainen;
g) käsite "lapsi" tarkoittaa
i) oppivelvollisuusiässä olevaa tai 15 vuotta nuorempaa lasta, jolloin korkeampi näistä ikärajoista otetaan huomioon; jäsenvaltio, joka on antanut 2 artiklan mukaisen ilmoituksen, voi kuitenkin, niin kauan kuin ilmoitus on voimassa, soveltaa yleissopimusta ikään kuin sanonta "lapsi" tarkoittaisi joko oppivelvollisuusiässä olevaa lasta tahi 15 vuotta nuorempaa lasta;
ii) määrätyin edellytyksin lasta, joka ei ole saavuttanut määrättyä, i kohdassa mainittua ikää korkeampaa ikää, silloin kun lapsi on ammattiopissa tai jatkaa opintojaan tai kun hän kroonisen sairauden tai ruumiinvamman vuoksi ei kykene mihinkään ansiotyöhön; tämä vaatimus katsotaan täytetyksi, jos maan lainsäädännössä määritellään lapsen käsite siten, että se peittää kaikki tiettyä ikää, joka on huomattavasti korkeampi kuin i kohdassa tarkoitettu ikä, nuoremmat lapset;
h) käsite "edunsaajatyyppi" tarkoittaa miestä, jolla on vaimo ja kaksi lasta;
i) käsite "odotusaika" tarkoittaa joko maksukautta, työssäolokautta tai asumisaikaa tai mitä tahansa näiden yhdistelmää sen mukaan kuin määrätään;
j) käsite "sairaus" tarkoittaa kaikkia sairaudentiloja niiden syyhyn katsomatta;
k) käsite "lääkintähuolto" sisältää lääkärin antaman hoidon lisäksi muut siihen verrattavat palvelut.

2 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka taloudelliset ja lääkinnälliset mahdollisuudet eivät ole riittävästi kehittyneet, voi käyttää hyväkseen, liittämällä perustellun ilmoituksen ratifiointiinsa, niitä tilapäisiä poikkeuksia, jotka mainitaan 1 artiklan g) i kohdassa, 11 artiklassa, 14 artiklassa, 20 artiklassa ja 26 artiklan 2 momentissa.

2. Kunkin tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen antaneen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavassa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan kunkin poikkeuksen osalta, jota se on käyttänyt hyväkseen,
a) joko että poikkeuksen syy on yhä olemassa;
b) tai että se määräpäivästä lähtien luopuu oikeudesta käyttää hyväkseen kysymyksessä olevaa poikkeusta.

3. Kunkin tämän artiklan 1 momentin nojalla ilmoituksen antaneen jäsenvaltion tulee, sen mukaan kuin tällaisessa ilmoituksessa sanotaan ja kuin olosuhteet sallivat,
a) laajentaa turvaa saavien henkilöiden piiriä;
b) laajentaa lääkintähuollon alaa;
c) pidentää sitä aikaa, jolta päivärahaa maksetaan.

3 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka lainsäädäntö antaa turvan työntekijöille, voi liittämällä ratifiointiinsa ilmoituksen jättää tilapäisesti tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sellaiset maatalousalan työntekijät, jotka ratifioinnin tapahtuessa eivät turvaan nähden vielä kuulu tämän yleissopimuksen vaatimusten mukaisen lainsäädännön piiriin.

2. Kunkin 1 momentin nojalla ilmoituksen antaneen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavassa tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan, missä laajuudessa yleissopimuksen määräykset on pantu tai aiotaan panna täytäntöön maatalousalan työntekijöiden osalta sekä missä määrin edistystä on mahdollisesti tapahtunut sopimuksen soveltamisessa tällaisiin työntekijöihin tai, ellei mitään edistystä ole ilmoitettavana, antaa kaikki asiaa koskevat selitykset.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka on antanut tämän artiklan 1 momentin mukaisen ilmoituksen, tulee laajentaa maatalousalan turvaa saavien työntekijöiden piiriä siinä laajuudessa ja sillä nopeudella kuin olosuhteet sallivat.

4 artikla

1. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi liittämällä ratifiointiinsa ilmoituksen jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle
a) merenkulkijat, merikalastajat heihin luettuina;
b) julkisten yhteisöjen palveluksessa olevat virkamiehet,
mikäli näiden henkilöryhmien turva on järjestetty erikoisjärjestelmillä, jotka takaavat heille kokonaisuudessaan vähintään tämän yleissopimuksen etuuksien mukaiset etuudet.

2. Milloin 1 momentin nojalla annettu ilmoitus on voimassa, jäsenvaltio voi jättää huomioon ottamatta
a) tässä ilmoituksessa tarkoitetut henkilöt niiden henkilöiden luvusta, jotka on otettava huomioon laskettaessa 5 artiklan c kohdassa, 10 artiklan b kohdassa, 11 artiklassa, 19 artiklan b kohdassa ja 20 artiklassa ilmoitettuja prosenttilukuja;
b) ilmoituksessa tarkoitetut henkilöt sekä heidän vaimonsa ja lapsensa niiden henkilöiden luvusta, jotka on otettava huomioon laskettaessa 10 artiklan c kohdassa ilmoitettua prosenttilukua.

3. Kukin 1 momentin nojalla ilmoituksen antanut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy tämän yleissopimuksen velvoitukset sen tai niiden henkilöryhmien osalta, jotka oli jätetty yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle sopimusta ratifioitaessa.

5 artikla

Jäsenvaltio, jonka lainsäädäntö antaa turvan työntekijöille, voi siinä laajuudessa kuin on tarpeen jättää tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle
a) henkilöt, joiden työ on tilapäisluontoista;
b) työnantajan perheenjäsenet, jotka elävät hänen taloudessaan, sikäli kuin he suorittavat työtä hänen hyväkseen;
c) muut työntekijäryhmät, joiden lukumäärä ei saa ylittää 10 prosenttia niiden työntekijöiden kokonaismäärästä, joita ei ole jätetty yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle tämän artiklan a ja b kohtien nojalla.

6 artikla

Täyttäessään tämän yleissopimuksen velvoituksia saa jäsenvaltio ottaa huomioon vakuutusten antaman turvan, kun vakuutuksia, vaikka ne ratifioinnin tapahtuessa jäsenvaltion lainsäädännön mukaan eivät olekaan pakollisia turvattavien henkilöiden osalta

a) valvoo julkinen viranomainen tai kun työnantajat ja työntekijät hoitavat tällaista vakuutustoimintaa yhdessä määrättyjen vaatimusten mukaisesti;
b) kun vakuutusten piiriin kuuluu oleellinen osa niistä henkilöistä, joiden työansiot eivät ylitä 22 artiklan 6 momentissa määritellyn ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän työansioita; ja
c) kun vakuutukset, mahdollisesti yhdessä toisten turvamuotojen kanssa, täyttävät yleissopimuksen velvoitukset.

7 artikla

Kysymykseen tulevan vakuutustapahtuman tulee kattaa seuraavat tapaukset:
a) tarve saada lääkintähuoltoa sairaanhoidon muodossa ja määrätyin ehdoin ennalta ehkäisevänä hoitona;
b) sairaudesta johtuva ja ansiotulon lakkaamisen aiheuttava työkyvyttömyys sen mukaan kuin se määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

II osa
Lääkintähuolto

8 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee määrätyin ehdoin taata turvaa saaville henkilöille mahdollisuus saada lääkintähuoltoa sairaanhoitona tai ennalta ehkäisevänä hoitona 7 artiklan a kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman toteutuessa.

9 artikla

8 artiklassa tarkoitetulla lääkintähuollolla on pyrittävä säilyttämään, palauttamaan tai parantamaan turvaa saavan henkilön terveyttä ja hänen kykyään tehdä työtä ja huolehtia henkilökohtaisista tarpeistaan.

10 artikla

7 artiklan a kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattujen henkilöiden piirin tulee käsittää
a) joko kaikki työntekijät, ammattioppilaat heihin luettuina, ja näiden vaimot ja lapset;
b) tai määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä, sekä näihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden vaimot ja lapset;
c) tai määrätyt asukasryhmät, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia asukkaiden kokonaismäärästä.

11 artikla

Milloin 2 artiklan nojalla annettu ilmoitus on voimassa, tulee 7 artiklan a kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattujen henkilöiden piirin käsittää
a) joko määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 25 prosenttia työntekijöiden kokonaismäärästä, sekä näihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden vaimot ja lapset;
b) tai määrätyt teollisuusyritysten työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia teollisuusyritysten työntekijöiden kokonaismäärästä, sekä näihin ryhmiin kuuluvien työntekijöiden vaimot ja lapset.

12 artikla

Henkilöiden, joille maksetaan sosiaaliturvaetuutta työkyvyttömyyden, vanhuuden, perheenhuoltajan kuoleman tai työttömyyden johdosta, sekä, jos on tarpeen, tällaisten henkilöiden vaimojen ja lasten tulee määrätyin ehdoin jatkuvasti olla turvatut 7 artiklan a kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta.

13 artikla

8 artiklassa tarkoitetun lääkintähuollon tulee sisältää ainakin
a) yleislääkärin antama hoito, kotikäynnit mukaan luettuina;
b) hoito, jota erikoislääkäri antaa sairaalassa siellä hoidettavina oleville potilaille samoin kuin sinne hoitoa saamaan tuleville potilaille, sekä muualla kuin sairaalassa saatavissa oleva erikoislääkärin hoito;
c) lääkärin tai muun pätevän sairaanhoitoalan ammattihenkilön määräämät välttämättömät apteekkitarvikkeet;

d) tarpeenmukainen sairaalahoito;
e) hammashuolto sen mukaan kuin on määrätty; sekä
f) lääkinnällinen kuntouttaminen, siihen luettuna proteesien ja ortopedisten apuvälineiden hankinta, huolto ja uusiminen, sen mukaan kuin on määrätty.

14 artikla

Milloin 2 artiklan nojalla annettu ilmoitus on voimassa, tulee 8 artiklassa tarkoitetun lääkintähuollon sisältää ainakin
a) yleislääkärin antama hoito, mikäli mahdollista kotikäynnit mukaan luettuina;
b) hoito, jota erikoislääkäri antaa sairaalassa siellä hoidettavina oleville potilaille samoin kuin sinne hoitoa saamaan tuleville potilaille, sekä milloin on mahdollista muualla kuin sairaalassa saatavissa oleva erikoislääkärin hoito;
c) lääkärin tai muun pätevän sairaanhoitoalan ammattihenkilön määräämät välttämättömät apteekkitarvikkeet;
d) tarpeenmukainen sairaalahoito.

15 artikla

Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan oikeus 8 artiklassa tarkoitetun lääkintähuollon saantiin riippuu siitä, että turvaa saava henkilö tai hänen perheenhuoltajansa on täyttänyt tiettyä odotusaikaa koskevan vaatimuksen, eivät tätä odotusaikaa koskevat ehdot saa olla sellaiset, että säännön mukaan turvaa saaviin henkilöryhmiin kuuluvat henkilöt menettäisivät oikeuden lääkintähuollon saantiin.

16 artikla

1. 8 artiklassa tarkoitettua lääkintähuoltoa on annettava koko vakuutustapahtuman ajan.

2. Milloin edunsaaja lakkaa kuulumasta turvaa saavaan henkilöryhmään, voidaan oikeus lääkintähuollon jatkuvaan saantiin sairaustapauksessa, joka alkoi hänen vielä kuuluessaan tähän ryhmään, rajoittaa määrätyn pituiseksi, ei kuitenkaan 26 viikkoa lyhyemmäksi ajaksi edellytettynä, ettei lääkintähuollon antamista saada lopettaa niin kauan kuin edunsaajalle maksetaan päivärahaa.

3. Tämän artiklan 2 momentin määräyksistä huolimatta on lääkintähuollon antamista jatkettava määrätyissä sairauksissa, joiden kokemuksen mukaan tiedetään vaativan pitkäaikaista hoitoa.

17 artikla

Milloin jäsenvaltion lainsäädäntö vaatii edunsaajaa tai hänen perheenhuoltajaansa osallistumaan 8 artiklassa tarkoitetun lääkintähuollon kustannuksiin, on tätä koskevat säännökset laadittava sellaisiksi, etteivät ne aiheuta liian suurta rasitusta edunsaajalle eivätkä vaaranna lääkintä- ja sosiaaliturvan tehokkuutta.

18 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee määrätyin ehdoin taata turvaa saaville henkilöille oikeus päivärahaan 7 artiklan b kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman toteutuessa.

III osa
Päiväraha

19 artikla

7 artiklan b kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattujen henkilöiden piirin tulee käsittää
a) joko kaikki työntekijät, ammattioppilaat heihin luettuina;
b) tai määrätyt ansiotyössä olevat väestöryhmät, jotka käsittävät vähintään 75 prosenttia ansiotyössä olevan väestön kokonaismäärästä;
c) tai kaikki asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä 24 artiklan määräysten mukaisesti määrättyä rajaa.

20 artikla

Milloin 2 artiklan nojalla annettu ilmoitus on voimassa, tulee 7 artiklan b kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattujen henkilöiden piirin käsittää

a) joko määrätyt työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 25 prosenttia työntekijöiden kokonaismäärästä;

b) tahi määrätyt teollisuusyritysten työntekijäryhmät, jotka käsittävät vähintään 50 prosenttia teollisuusyritysten työntekijöiden kokonaismäärästä.

21 artikla

18 artiklassa tarkoitetun päivärahan tulee olla toistuvaissuoritus ja se on laskettava

a) 22 tai 23 artiklan määräysten mukaan, milloin työntekijöitä tai ansiotyössä olevia väestöryhmiä kuuluu turvattujen henkilöiden piiriin;

b) 24 artiklan määräysten mukaan, milloin kaikki asukkaat, joiden varat vakuutustapahtuman aikana eivät ylitä määrättyä rajaa, kuuluvat turvaa saaviin.

22 artikla

1. Kun on kysymys toistuvaissuorituksesta, jota tämä artikla koskee, tulee etuuden, lisättynä vakuutustapahtuman aikana maksettavilla perhelisillä, olla määrältään sellainen, että se edunsaajatyypin osalta on 7 artiklan b kohdassa tarkoitetussa vakuutustapahtumassa vähintään 60 prosenttia edunsaajan aikaisempien ansiotulojen ja niiden perhelisien yhteissummasta, jotka maksetaan turvaa saavalle henkilölle, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Edunsaajan aikaisemmat ansiotulot on laskettava määrättyjen sääntöjen mukaan ja, mikäli turvaa saavat henkilöt on jaettu eri luokkiin ansiotulojen mukaan, heidän aikaisemmat ansiotulonsa saadaan laskea niiden luokkien perusansioista, joihin he ovat kuuluneet.

3. Etuuden määrälle tai etuutta laskettaessa huomioon otettaville ansiotuloille voidaan määrätä yläraja edellytettynä, että se määrätään siten, että tämän artiklan 1 momentin määräykset tulevat täytetyiksi silloin kun edunsaajan aikaisemmat ansiotulot ovat yhtä suuret tai pienemmät kuin ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka.

4. Edunsaajan aikaisemmat ansiotulot, ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka, etuus ja perhelisä on laskettava samalta aikayksiköltä.

5. Muiden edunsaajien kohdalla etuuden tulee olla kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuuteen.

6. Tässä artiklassa tarkoitetaan ammattitaitoisella miespuolisella ruumiillisen työn tekijällä

a) muun kuin sähkökoneita valmistavan koneenrakennusteollisuuden palveluksessa työskentelevää asentajaa tai sorvaajaa;

b) henkilöä, jonka voidaan katsoa tyypillisesti edustavan ammattitaitoista työntekijää ja joka on valittu 7 momentin määräysten mukaisesti;

c) henkilöä, jonka ansiotulot ovat yhtä suuret tai suuremmat kuin 75 prosentilla kaikista turvaa saavista henkilöistä, jolloin ansiotulot on laskettava vuoden tai lyhyemmän jakson perusteella sen mukaan kuin on määrätty;

d) tai henkilöä, jonka ansiotulot ovat 125 prosenttia kaikkien turvaa saavien henkilöiden keskimääräisistä ansiotuloista.

7. 6 momentin b kohdan tarkoittamaksi ammattitaitoisen työntekijän tyypiksi on valittava henkilö, joka työskentelee sellaisessa toimialaluokassa, johon kuuluu suurin määrä 7 artiklan b kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattuja, ansiotyössä olevia mieshenkilöitä pääryhmässä, joka puolestaan käsittää suurimman määrän tällaisia henkilöitä; tähän tarkoitukseen on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännessä kokouksessaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kansainvälistä toimialaluokittelua, joka esitetään tämän yleissopimuksen liitteessä viimeksi vuonna 1968 muutetussa muodossaan, ja otettava huomioon tähän luokitukseen mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

8. Milloin etuuden määrä vaihtelee alueittain, saadaan ammattitaitoinen miespuolinen ruumiillisen työn tekijä valita kullakin alueella tämän artiklan 6 ja 7 momentin mukaisesti.

9. Ammattitaitoisen miespuolisen ruumiillisen työn tekijän palkka määräytyy säännöllisestä työajasta maksettavan palkan mukaan, joka on määrätty työehtosopimuksessa tai, jos on sopivaa, kansallisessa lainsäädännössä tai sen nojalla tai vallitsevan tavan mukaan ja johon sisältyvät elinkustannusten kalleuden johdosta mahdollisesti maksettavat lisät; milloin palkkamäärät vaihtelevat alueittain eikä tämän artiklan 8 momenttia sovelleta, on keskimääräinen palkka otettava perustaksi.

23 artikla

1. Kun on kysymys toistuvaissuorituksesta, jota tämä artikla koskee, tulee etuuden, lisättynä vakuutustapahtuman aikana maksettavilla perhelisillä, olla määrältään sellainen, että se on edunsaajatyypin osalta 7 artiklan b kohdassa tarkoitetussa vakuutustapahtumassa vähintään 60 prosenttia tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkan ja niiden perhelisien yhteissummasta, jotka maksetaan turvaa saavalle henkilölle, jolla on samanlaiset perheenhuoltovelvollisuudet kuin edunsaajatyypillä.

2. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka, etuus ja perhelisä on laskettava samalta aikayksiköltä.

3. Toisten edunsaajien osalta etuuden tulee olla kohtuullisessa suhteessa edunsaajatyypin etuuteen.

4. Tässä artiklassa tarkoitetaan tavallisella aikuisella miespuolisella sekatyöntekijällä
a) joko muun kuin sähkökoneita valmistavan koneenrakennusteollisuuden palveluksessa työskentelevää henkilöä, jonka voidaan katsoa tyypillisesti edustavan sekatyöntekijää;
b) tahi tyypillisesti ammattitaidotonta työntekijää edustavaa henkilöä, joka on valittu 5 momentin määräysten mukaisesti.

5. 4 momentin b kohdan tarkoittamaksi ammattitaidottoman työntekijän tyypiksi on valittava henkilö, joka työskentelee sellaisessa toimialaluokassa, johon kuuluu suurin määrä 7 artiklan b kohdassa tarkoitetun vakuutustapahtuman varalta turvattuja, ansiotyössä olevia mieshenkilöitä pääryhmässä, joka puolestaan käsittää suurimman määrän tällaisia henkilöitä; tähän tarkoitukseen on käytettävä Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston seitsemännessä kokouksessaan 27 päivänä elokuuta 1948 hyväksymää kansainvälistä toimialaluokittelua, joka esitetään tämän yleissopimuksen liitteessä viimeksi vuonna 1968 muutetussa muodossaan, ja otettava huomioon tähän luokitukseen mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset.

6. Milloin etuuden määrä vaihtelee alueittain, saadaan tavallinen aikuinen miespuolinen sekatyöntekijä valita kullakin alueella tämän artiklan 4 ja 5 momentin mukaisesti.

7. Tavallisen aikuisen miespuolisen sekatyöntekijän palkka määräytyy säännöllisestä työajasta maksettavan palkan mukaan, joka on määrätty työehtosopimuksessa tai, mikäli on sopivaa, kansallisessa lainsäädännössä tai sen nojalla tai vallitsevan tavan mukaan ja johon sisältyvät elinkustannusten kalleuden johdosta mahdollisesti maksettavat lisät; milloin palkkamäärät vaihtelevat alueittain eikä tämän artiklan 6 momenttia sovelleta, on keskimääräinen palkka otettava perustaksi.

24 artikla

Kun on kysymys toistuvaissuorituksesta, jota tämä artikla koskee,
a) on etuuden määrä laskettava määrätyn asteikon mukaan tai asteikon mukaan, jonka asianomainen julkinen viranomainen on määrättyjen sääntöjen mukaan vahvistanut;
b) saadaan etuuden määrää vähentää vain siinä määrin kuin edunsaajan perheen muut rahavarat ovat määrättyä, huomattavan suuruista rahamäärää tai asianomaisen julkisen viranomaisen määrättyjen sääntöjen mukaisesti määräämää huomattavan suuruista rahamäärää suuremmat;
c) tulee etuuden ja muiden rahavarojen yhteissumman b kohdassa tarkoitetun, huomattavan rahamäärän vähentämisen jälkeen olla sellainen, että se riittää turvaamaan edunsaajan perheelle terveelliset ja kohtuulliset elinehdot eikä se saa olla 23 artiklan a kohdan määräysten mukaan laskettua etuutta pienempi;

d) c kohdan määräykset on katsottava täytetyiksi, jos tämän yleissopimuksen mukaisesti maksettujen päivärahojen yhteissumma ylittää vähintään 30 prosentilla niiden päivärahojen yhteissumman, johon olisi päädytty soveltamalla 23 artiklan sekä 19 artiklan b kohdan määräyksiä.

25 artikla

Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan oikeus 18 artiklassa tarkoitettuun päivärahaan riippuu siitä, että turvaa saava henkilö on täyttänyt tiettyä odotusaikaa koskevan vaatimuksen, eivät tätä odotusaikaa koskevat ehdot saa olla sellaiset, että säännön mukaan turvaa saaviin henkilöryhmiin kuuluvat henkilöt menettäisivät oikeuden päivärahaan.

26 artikla

1. 18 artiklassa tarkoitettua päivärahaa on maksettava koko vakuutustapahtuman ajan; etuuden maksamisaikaa saadaan kuitenkin rajoittaa, mutta etuutta on maksettava vähintään 52 viikolta kussakin työkyvyttömyystapauksessa sen mukaan kuin siitä on määrätty.

2. Milloin 2 artiklan nojalla annettu ilmoitus on voimassa, ei 18 artiklassa tarkoitetun päivärahan maksamista saada rajoittaa 26 viikkoa lyhyempään kauteen missään työkyvyttömyystapauksessa sen mukaan kuin siitä on määrätty.

3. Mikäli jäsenvaltion lainsäädännön mukaan päivärahaa ei makseta ennen tietyn odotusajan päättymistä, ei odotusaika saa olla kolmea päivää pitempi laskettuna ansiotulon lakkaamispäivästä.

27 artikla

1. Milloin henkilö, joka sai tai oli hankkinut oikeuden saada 18 artiklassa tarkoitettua päivärahaa, kuolee, on hautausavustusta maksettava määrätyin ehdoin hänen jälkeenjääneille omaisilleen, muille henkilöille, joiden toimeentulo riippui hänestä, tai hautauskustannukset maksaneelle henkilölle.

2. Jäsenvaltio voi olla soveltamatta 1 momentin määräyksiä, jos seuraavat ehdot on täytetty:
a) jäsenvaltio on hyväksynyt vuoden 1967 työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuuksia koskevan yleissopimuksen IV osan sisältämät velvoitukset;
b) jäsenvaltion lainsäädännön mukaan maksetaan päivärahaa, joka määrältään vastaa vähintään 80 prosenttia turvaa saavien henkilöiden ansiotuloista;
c) julkisen viranomaisen valvonnassa oleva vapaaehtoinen vakuutus takaa hautausavustuksen maksamisen useimmille turvaa saaville henkilöille.

IV osa
Yhteisiä määräyksiä

28 artikla

1. Etuudesta, johon turvaa saava henkilö muuten olisi oikeutettu tämän yleissopimuksen mukaan, saadaan pidättää sellainen osa kuin mahdollisesti on määrätty
a) siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö ei oleskele jäsenvaltion alueella;
b) siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö saa korvausta samasta vakuutustapahtumasta kolmannelta henkilöltä siltä osin mikä vastaa tällaista korvausta;
c) jos asianomainen henkilö on yrittänyt saada etuuden vilpillisesti;
d) jos vakuutustapahtuma on aiheutunut asianomaisen henkilön rikollisesta teosta;
e) jos vakuutustapahtuma on aiheutunut asianomaisen henkilön vakavanlaatuisesta ja tahallisesta laiminlyönnistä;
f) jos asianomainen henkilö ilman pätevää syytä jättää käyttämättä hänelle tarjolla olevaa lääkintähuoltoa tai kuntoutusmahdollisuuksia tahi ei noudata vakuutustapahtuman sattumisen tai sen jatkumisen toteamista tai edunsaajan käyttäytymistä koskevia määräyksiä;
g) kun on kysymys 18 artiklassa tarkoitetusta päivärahasta siksi ajaksi, jona asianomaiselle henkilölle annetaan elatus julkisista varoista tai jonkin sosiaaliturvalaitoksen tai -elimen kustannuksella;
h) kun on kysymys 18 artiklassa tarkoitetusta päivärahasta siksi ajaksi, jona asianomainen henkilö saa muuta rahana maksettavaa sosiaaliturvan etuutta, perhelisää lukuun ottamatta, edellytettynä, että 18 artiklan mukaan maksettavasta etuudesta pidätetty osa ei ylitä toisen etuuden määrää.

2. Määrätyissä tapauksissa ja rajoissa, on osa siitä päivärahasta, joka muuten olisi myönnetty, maksettava asianomaisen henkilön huollettavana oleville henkilöille.

29 artikla

1. Jokaisella edunhakijalla tulee olla oikeus valittaa etuuden epäämisestä tai etuuden laatua tai määrää koskevasta päätöksestä.

2. Milloin tätä yleissopimusta sovellettaessa lääkintähuollon hallinto on uskottu lakia säätävälle elimelle vastuussa olevalle valtion virastolle, voidaan tämän artiklan 1 momentissa määrätty muutoksenhakuoikeus korvata oikeudella saada lääkintähuollon epäämistä tai annetun lääkintähuollon laatua koskeva valitus asianomaisen viranomaisen tutkittavaksi.

30 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa yleinen vastuu siitä, että tämän yleissopimuksen nojalla saatavia etuuksia asianmukaisesti myönnetään, ja ryhtyä siinä tarkoituksessa kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa yleinen vastuu niiden laitosten ja elinten asianmukaisesta hallinnosta, jotka hoitavat tämän yleissopimuksen soveltamista.

31 artikla

Milloin hallintoa ei ole uskottu julkisten viranomaisten valvonnassa olevalle laitokselle tai lakiasäätävälle elimelle vastuussa olevalle valtion virastolle,
a) tulee turvaan oikeutettujen henkilöiden edustajien osallistua hallintoon määrätyin ehdoin;
b) on kansallisessa lainsäädännössä määrättävä, että työnantajien edustajien tulee osallistua hallintoon, milloin se on sopivaa;
c) kansallisessa lainsäädännössä voidaan myös määrätä, että julkisten viranomaisten edustajien tulee osallistua siihen.

32 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee alueellaan taata ulkomaalaisille, jotka vakinaisesti asuvat tai työskentelevät maassa, samanlaiset oikeudet kuin omille kansalaisilleen tämän yleissopimuksen mukaan myönnettävien etuuksien saantiin.

33 artikla

1. Kun jäsenvaltio
a) on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitukset käyttämättä hyväkseen 2 ja 3 artikloissa esitettyjä mahdollisuuksia poikkeusten tekemiseen tai soveltamisalan ulkopuolelle jättämiseen;
b) kokonaisuudessaan myöntää paremmat edut kuin mitkä yleissopimuksessa määrätään ja käyttää lääkintähuoltoon ja päivärahoihin yhteensä vähintään neljä prosenttia maan kansantulosta; ja
c) täyttää vähintään kaksi seuraavasta kolmesta ehdosta, nimittäin
(i) turvaa ansiotyössä olevasta väestöstä prosentuaalisesti vähintään kymmenen yksikköä enemmän kuin 10 artiklan b kohdassa ja 19 artiklan b kohdassa vaaditaan tai kaikista asukkaista vähintään kymmenen yksikköä enemmän kuin 10 artiklan c kohdassa vaaditaan,
(ii) antaa sairaanhoidon muodossa ja ennakolta ehkäisevänä hoitona lääkintähuoltoa, joka on tasoltaan huomattavasti korkeampaa kuin 13 artiklassa vaadittu lääkintähuolto,
(iii) maksaa päivärahaa, joka on vähintään kymmenen yksikköä suurempi kuin 22 ja 23 artikloissa määrätty prosentti,
se saa kuultuaan edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, poiketa tilapäisesti eräistä yleissopimuksen II ja III osan määräyksistä ehdolla, että tällaiset poikkeukset eivät oleellisesti vähennä tai huononna tässä yleissopimuksessa taattuja perusoikeuksia.

2. Jokaisen tällaista poikkeusmahdollisuutta hyväkseen käyttäneen jäsenvaltion tulee ilmoittaa tämän sopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan, jotka se on velvollinen esittämään Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti, mikä on sen lainsäädännön ja vallitsevan käytännön tilanne poikkeukseen nähden sekä mitä edistystä on mahdollisesti tapahtunut pyrittäessä yleissopimuksen määräysten täydelliseen soveltamiseen.

34 artikla

Tämä yleissopimus ei koske
a) vakuutustapahtumia, jotka ovat toteutuneet ennen kuin yleissopimus tuli voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden;
b) etuuksia vakuutustapahtumissa, jotka toteutuvat yleissopimuksen tultua voimaan asianomaiseen jäsenvaltioon nähden, mikäli oikeus tällaiseen etuuteen on peräisin sopimuksen voimaantuloa edeltäneeltä ajalta.

V osa
Loppumääräykset

35 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan vuoden 1927 sairausvakuutussopimus (teollisuus) ja vuoden 1927 sairausvakuutussopimus (maatalous).

36 artikla

1. Vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen 75 artiklan mukaisesti lakkaavat mainitun sopimuksen III osa ja sen muiden osien vastaavat määräykset koskemasta jokaista tämän yleissopimuksen ratifioinutta jäsenvaltiota siitä päivästä, jona tämä yleissopimus tulee sitovaksi tähän jäsenvaltioon nähden, eikä mikään 3 artiklaan perustuva ilmoitus ole voimassa.

2. Edellytettynä ettei mikään 3 artiklaan perustuva ilmoitus ole voimassa on katsottava tämän yleissopimuksen velvoitusten hyväksymisen sisältävän vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan yleissopimuksen III osan velvoitusten ja sen muiden osien vastaavien määräysten hyväksymisen viimeksi mainitun sopimuksen 2 artiklan soveltamista silmällä pitäen.

37 artikla

Jos yleissopimuksessa, jonka konferenssi myöhemmin saattaa hyväksyä ja joka koskee jotakin tai joitakin tässä yleissopimuksessa käsiteltyjä aiheita, niin määrätään, tulee niiden tämän yleissopimuksen määräysten, jotka erityisesti on mainittu uudessa yleissopimuksessa, lakata olemasta voimassa uuden yleissopimuksen ratifioineeseen jäsenvaltioon nähden siitä päivästä lähtien, jona uusi yleissopimus tulee voimaan tähän jäsenvaltioon nähden.

* * *

38 - 45 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

LIITE
Kansainvälinen tyyppialaluokitus
(Muutettu v. 1968)

Toimialanimikkeistö

Pääluokka	Luokka	
		Toimiala 1. **Maa-, metsä- ja kalatalous, metsästys**
11		Maatalous ja metsästys
	111	Maatalous, puutarhanviljely
	112	Maatalouspalvelukset
	113	Metsästys ja riistaeläinten kasvatus
12		Metsätalous
	121	Metsänhoito
	122	Puunkorjuu, uitto
13	130	Kalatalous
		Toimiala 2. **Kaivos- ja muu kaivannaistoiminta**
21	210	Kivihiilien kaivuu
22	220	Raakaöljyn ja luonnonkaasun tuotanto
23	230	Malmikaivostoiminta
29	290	Muu kaivannaistoiminta
		Toimiala 3. **Teollisuus**
31		Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan valmistus
	311-312	Elintarvikkeiden valmistus
	313	Juomien valmistus
	314	Tupakkatuotteiden valmistus
32		Tekstiilien, vaatteiden, nahan ja nahkatuotteiden valmistus
	321	Tekstiilien valmistus
	322	Vaatteiden valmistus
	323	Nahan, turkisten, laukku- yms. nahkateosten valmistus
	324	Kenkien valmistus
33		Puutavaran valmistus
	331	Puutavaran paitsi puukalusteiden valmistus
	332	Ei-metallisten kalusteiden valmistus
34		Paperiteollisuustuotteiden valmistus, graafinen tuotanto
	341	Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus
	342	Graafinen tuotanto, kustantamotoiminta
35		Kemiallisten, maaöljy-, kumi- ja muovituotteiden valmistus
	351	Kemikaalien valmistus
	352	Muiden kemiallisten tuotteiden valmistus
	353	Maaöljyn jalostus
	354	Maaöljy- ja kivihiilituotteiden valmistus
	355	Kumituotteiden valmistus
	356	Muovituotteiden valmistus
36		Savi-, lasi- ja kivituotteiden valmistus
	361	Posliiniteosten ja saviastiain valmistus
	362	Lasin ja lasituotteiden valmistus
	369	Muu saven- ja kivenjalostusteollisuus
37		Metallien valmistus
	371	Raudan, teräksen ja ferroseosten valmistus
	372	Muiden metallien valmistus
38		Metalli- ja konepajatuotteiden valmistus
	381	Metallituotteiden valmistus
	382	Koneiden valmistus
	383	Sähköteknisten tuotteiden valmistus
	384	Kulkuneuvojen valmistus
	385	Instrumenttien ym. hienomekaanisten tuotteiden valmistus
39	390	Muu valmistus

Pääluokka	Luokka	
		Toimiala 4. **Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto**
41	410	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
42	420	Veden puhdistus ja jakelu
		Toimiala 5. **Rakennustoiminta**
50	500	Rakennustoiminta
		Toimiala 6. **Tukku- ja vähittäiskauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta**
61	610	Tukku- ja välityskauppa
62	620	Vähittäiskauppa
63		Ravitsemis- ja majoitustoiminta
	631	Ravitsemistoiminta
	632	Majoitustoiminta
		Toimiala 7. **Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne**
71		Kuljetus
	711	Maaliikenne
	712	Vesiliikenne
	713	Ilmaliikenne
	719	Kuljetusta palveleva toiminta, varastointi
72	720	Posti- ja teleliikenne
		Toimiala 8. **Rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta**
81	810	Rahoitustoiminta
82	820	Vakuutustoiminta
83		Kiinteistötoiminta ja liike-elämää palveleva toiminta
	831	Kiinteistöpalvelutoiminta
	832	Liike-elämää palveleva toiminta
	833	Koneiden ja kaluston vuokraus
		Toimiala 9. **Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset**
91	910	Julkinen hallinto
92	920	Puhtaanapito
93		Muut yhteiskunnalliset palvelukset
	931	Opetus
	932	Tutkimustoiminta
	933	Lääkintä- ja eläinlääkintäpalvelu
	934	Sosiaalihuolto
	935	Elinkeino- ja ammattijärjestöt
	939	Aatteelliset
94		Virkistys- ja kulttuuripalvelutoiminta
	941	Virkistyspalvelutoiminta
	942	Kirjastot ja museot
	949	Muu huvi- ja virkistyspalvelu
95		Kotitalouksia palveleva toiminta
	951	Kotitalousesineiden korjaus
	952	Pesulapalvelu
	953	Kotitalouspalvelu
	959	Henkilökohtainen palvelutoiminta
96	960	Kansainväliset järjestöt
		Toimiala 0. **Toimiala epäselvä**
00	000	Toimiala epäselvä

YLEISSOPIMUS NRO 131

Vähimmäispalkkojen määrääminen erityisesti kehitysmaat huomioon ottaen (1970)

Voimaantulopäivä 29.4.1972.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 5/1973.

1 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio sitoutuu perustamaan vähimmäispalkkajärjestelmän, joka antaa turvan kaikille niille palkansaajaryhmille, joiden työehdot ovat sellaiset, että on tarkoituksenmukaista ottaa heidät järjestelmän piiriin.

2. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee yhteisymmärryksessä asianomaisten edustavien työnantajain ja työntekijäin järjestöjen kanssa, mikäli niitä on, tai kuultuaan tarkoin näitä järjestöjä, määrätä mitkä palkansaajaryhmät otetaan järjestelmän piiriin.

3. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ilmoittaa ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessaan ne palkansaajaryhmät, joita ei ehkä ole voitu ottaa järjestelmän piiriin tämän artiklan mukaisesti, ja syyt siihen sekä ilmoittaa myöhemmin annettavissa selostuksissaan mikä on sen lainsäädännössä ja käytännössä vallitseva tilanne järjestelmän ulkopuolelle jätettyjen ryhmien osalta sekä missä laajuudessa yleissopimus on pantu tai aiotaan panna täytäntöön tällaisten ryhmien osalta.

2 artikla

1. Vähimmäispalkkasäännöksillä tulee olla lainvoima eikä palkkoja voida alentaa; niiden soveltamatta jättämisestä aiheutuu asianomaiselle henkilölle tai henkilöille asianmukainen rangaistus- tai muu seuraamus.

2. Ottaen huomioon 1 momentin määräykset on työehtosopimustoiminnan vapaus täysin turvattava.

3 artikla

Vähimmäispalkkatasoa määrättäessä huomioon otettaviin näkökohtiin on sisällytettävä siinä määrin kuin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista maan käytännön ja olosuhteiden kannalta:
a) työntekijöiden ja heidän perheidensä tarpeet ottaen huomioon maan yleinen palkkataso, elinkustannukset, sosiaaliturvaetuudet ja muiden sosiaaliryhmien suhteellinen elintaso;
b) taloudelliset tekijät, niihin luettuina taloudellisen kehityksen vaatimukset, tuottavuus ja korkean työllisyystason saavuttamisen ja ylläpitämisen toivottavuus.

4 artikla

1. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luoda ja/tai ylläpitää maan olosuhteiden ja tarpeiden mukaista menettelyä, jolla voidaan määrätä ja aika ajoin tarkistaa edellä 1 artiklassa tarkoitettujen palkansaajaryhmien vähimmäispalkat.

2. On ryhdyttävä toimenpiteisiin asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, tai jos sellaisia ei ole, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien kuulemiseksi täydessä laajuudessa edellä mainittua menettelyä luotaessa, sovellettaessa tai siihen muutoksia tehtäessä.

3. Milloin vähimmäispalkkojen määräämismenettelyn luonteeseen sopii, on myös ryhdyttävä toimenpiteisiin sitä silmällä pitäen, että menettelyn soveltamiseen voivat suoraan osallistua:
a) tasavertaisina asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajat tai jos sellaisia järjestöjä ei ole, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajat;

b) henkilöt, joita pidetään pätevinä edustamaan maan yleistä etua ja jotka on määrätty tehtävään sen jälkeen kun on kuultu täydessä laajuudessa asianomaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on ja mikäli sellainen kuuleminen on maan lainsäädännön tai käytännön mukaista.

5 artikla

On ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi luotava muilla toimenpiteillä täydennetty riittävä tarkastusjärjestelmä, sen varmistamiseksi, että kaikkia vähimmäispalkkoja koskevia määräyksiä sovelletaan tehokkaasti.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen ei ole katsottava muuttavan mitään olemassa olevaa yleissopimusta.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 132

Palkalliset vuosilomat (muutettu, 1970)

Voimaantulopäivä 30.6.1973.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1989.
Hallituksen esitykset 5/1973 ja 224/1988.
Säädöskokoelma 963/1990.
Sopimussarja 71/1990.

1 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksella, välimiestuomiolla, tuomioistuimen päätöksellä, lakisääteisellä palkanmääräämismenettelyllä tahi muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivaksi katsottavalla tavalla.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia työntekijöitä, merenkulkijoita lukuun ottamatta.

2. Mikäli on välttämätöntä, voidaan kussakin maassa asianomaisen viranomaisen toimesta tai sopivaa menettelyä käyttäen ryhtyä toimenpiteisiin, sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, sellaisten rajoitettujen henkilöryhmien jättämiseksi tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, joiden työ aiheuttaisi huomattavia yleissopimuksen soveltamiseen tai lainsäädännöllisiin tahi perustuslaillisiin kysymyksiin liittyviä erityisongelmia.

3. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ilmoittaa ensimmäisessä yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan, ne henkilöryhmät, jotka on mahdollisesti jätetty sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle tämän artiklan 2 momentin nojalla, ja syyt siihen sekä esittää myöhemmissä raporteissaan mikä on maan lainsäädännön ja käytännön tilanne näiden ryhmien osalta samoin kuin missä laajuudessa yleissopimus on saatettu tai aiotaan saattaa voimaan näiden ryhmien osalta.

3 artikla

1. Jokaisella henkilöllä, jota tämä yleissopimus koskee, on oikeus saada määrätyn pituinen palkallinen vähimmäisvuosiloma.

2. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee mainita ratifiointiinsa liitetyssä ilmoituksessa loman pituus.[1]

3. Loma ei saa vuoden palvelusajalta missään tapauksessa olla kolmea työviikkoa lyhyempi.

4. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se pidentää ratifioinnin yhteydessä mainittua loma-aikaa.

4 artikla

1. Henkilöllä, jonka työssäolo vuoden aikana on ollut lyhyempi kuin mikä vaaditaan edellisessä artiklassa määrätyn täyden loman saamiseen, tulee olla oikeus kysymyksessä olevan vuoden osalta hänen työssäoloaikaansa vastaavaan palkalliseen lomaan.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa sanonta vuosi tarkoittaa kalenterivuotta tai muuta samanpituista kautta, jonka maan asianomainen viranomainen on määrännyt tai joka on määrätty muulla asianmukaisella menettelyllä.

[1] Suomi on ilmoittanut loman pituudeksi 24 työpäivää. Suomi on myös hyväksynyt 15 artiklan 1(a) ja (b) kohtien määräykset.

5 artikla

1. Oikeuden saamiseksi palkalliseen vuosilomaan voidaan vaatia määrätty vähimmäistyössäoloaika.

2. Tällaisen vähimmäiskauden pituuden määrää maan asianomainen viranomainen tai määrätään se muulla asianmukaisella menettelyllä. Aika ei saa ylittää kuutta kuukautta.

3. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee määrätä tai muulla asianmukaisella menettelyllä on määrättävä millä tavalla lomaan oikeuttavan työssäoloajan pituus lasketaan.

4. Ottaen huomioon maan asianomaisen viranomaisen määräämät tai muulla asianmukaisella menettelyllä määrätyt ehdot on työstäpoissaolot, jotka johtuvat asianomaisen työntekijän määräämisvallasta riippumattomasta syystä, kuten sairaudesta, tapaturmasta tai raskaudesta, laskettava työssäoloajaksi.

6 artikla

1. Virallisia ja perinteellisiä juhlapäiviä, sattuivatpa ne vuosiloma-ajaksi tai ei, älköön laskettako tämän yleissopimuksen 3 artiklan 3 momentissa määrättyyn vähimmäisvuosilomaan kuuluviksi.

2. Ehdoin, jotka kunkin maan asianomainen viranomainen on määrännyt tai jotka muulla asianmukaisella menettelyllä on määrätty, ei työntekijän sairaudesta tai tapaturmasta johtuvia työkyvyttömyyskausia saa laskea tämän yleissopimuksen 3 artiklan 3 momentissa määrättyyn palkalliseen vähimmäisvuosilomaan.

7 artikla

1. Jokaisen, joka pitää tässä yleissopimuksessa tarkoitetun loman, tulee saada koko loman ajalta vähintään säännönmukainen tai keskimääräinen palkkansa (mukaan luettuna rahakorvaus palkkaan mahdollisesti kuuluvista luontoiseduista, mikäli ei ole kysymys pysyvistä eduista, joiden suorittaminen jatkuu lomasta riippumatta), joka lasketaan kussakin maassa asianomaisen viranomaisen määräämällä tai muulla asianmukaisella menettelyllä määrätyllä tavalla.

2. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesti laskettu rahamäärä on maksettava asianomaiselle työntekijälle ennen lomaa, jollei häntä ja työnantajaa sitovassa sopimuksessa toisin määrätä.

8 artikla

1. Maan asianomainen viranomainen voi sallia tai muuta sopivaa menettelyä käyttäen voidaan sallia palkallisen vuosiloman jakaminen osiin.

2. Jollei työnantajaa ja asianomaista työntekijää sitovassa sopimuksessa toisin määrätä ja edellytyksin, että asianomaisen henkilön työssäoloajan pituus oikeuttaa hänet niin pitkään lomaan, tulee yhden osan lomista olla vähintään kahden yhtäjaksoisen työviikon pituinen.

9 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 8 artiklan 2 momentissa tarkoitettu palkallisen vuosiloman yhtäjaksoinen osa on annettava ja pidettävä viimeistään vuoden kuluessa ja palkallisen vuosiloman jäljelle jäävä osa viimeistään 18 kuukauden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jonka osalta lomaoikeus on syntynyt.

2. Asianomaisen työntekijän suostumuksella saadaan määrätyn vähimmäisajan ylittävä vuosiloman osa siirtää pidettäväksi tämän artiklan 1 momentissa mainitun määräajan päättymisen jälkeenkin rajoitetun lisäajan kuluessa.

3. Asianomaisen viranomaisen on määrättävä tämän artiklan 2 momentissa tarkoitettu vähimmäisaika ja rajoitettu lisäaika, sitten kun on kuultu asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, tai on nämä ajat määrättävä työehtosopimusneuvotteluilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivaksi katsottavalla tavalla.

10 artikla

1. Työnantaja määrää loman pitämisajan kuultuaan asianomaista työntekijää tai tämän edustajia, ellei loman ajankohtaa ole määrätty asetuksella, työehtosopimuksella, välimiestuomiolla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

2. Loman ajankohtaa määrättäessä on otettava huomioon työn asettamat vaatimukset ja työntekijän käytettävissä olevat lepo- ja virkistysmahdollisuudet.

11 artikla

Työntekijän, joka on ollut työssä 5 artiklan 1 momentin nojalla mahdollisesti vaaditun vähimmäisajan, tulee työsuhteen päättyessä saada joko palkallinen loma, joka vastaa sen työssäoloajan pituutta, jolta hän ei ole vielä saanut lomaa, tai sitä vastaava lomakorvaus tai samanarvoinen hyvitys lomapäivätilille.

12 artikla

Sopimus, jonka tarkoituksena on luopua oikeudesta tämän yleissopimuksen 3 artiklan 3 momentissa määrättyyn palkalliseen vähimmäisvuosilomaan tai luopua sellaisesta lomasta korvausta vastaan tai muulla tavoin, olkoon, sen mukaan kuin maan olosuhteiden kannalta on tarkoituksenmukaista, mitätön tai kielletty.

13 artikla

Kussakin maassa on asianomaisen viranomaisen toimesta tai muuta asianmukaista menettelyä käyttäen laadittava erityissäännöksiä tapauksen varalta, että työntekijä lomansa aikana suorittaa loman tarkoituksen vastaista ansiotyötä.

14 artikla

Tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanotapaan soveltuvin tehokkain toimenpitein, riittävällä tarkastuksella tai muulla tavoin on varmistettava, että palkallisia lomia koskevia säännöksiä tai sopimusmääräyksiä asianmukaisesti sovelletaan ja noudatetaan.

15 artikla

1. Kukin jäsenvaltio voi hyväksyä tämän yleissopimuksen velvoitukset erikseen
a) muiden talouselämän alojen kuin maatalouden työntekijäin osalta;
b) maatalouden työntekijäin osalta.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee ratifiointinsa yhteydessä ilmoittaa, hyväksyykö se yleissopimuksen velvoitukset tämän artiklan 1 momentin a kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tai 1 momentin b kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tahi sekä a että b kohdassa tarkoitettujen henkilöiden osalta.

3. Kukin jäsenvaltio, joka tämän yleissopimuksen ratifioidessaan on hyväksynyt sopimuksen velvoitukset ainoastaan joko 1 momentin a kohdassa tai 1 momentin b kohdassa tarkoitettujen henkilöiden osalta, voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy yleissopimuksen velvoitukset kaikkien niiden henkilöiden osalta, joita tämä yleissopimus koskee.

16 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan palkallisia lomia koskeva sopimus, 1936, ja maatalouden palkallisia lomia koskeva sopimus, 1952, seuraavin ehdoin:
a) siitä, että jäsenvaltio, joka on sitoutunut soveltamaan palkallisia lomia koskevaa sopimusta, 1936, hyväksyy tämän yleissopimuksen velvoitukset muiden talouselämän alojen kuin maatalouden työntekijäin osalta, aiheutuu välittömästi vuoden 1936 sopimuksen irtisanominen;
b) siitä, että jäsenvaltio, joka on sitoutunut soveltamaan maatalouden palkallisia lomia koskevaa sopimusta, 1952, hyväksyy tämän yleissopimuksen velvoitukset maatalouden työntekijäin osalta, aiheutuu välittömästi vuoden 1952 sopimuksen irtisanominen;
c) tämän yleissopimuksen voimaantulo ei kuitenkaan ole esteenä maatalouden palkallisia lomia koskevan sopimuksen, 1952, ratifioimiselle vastaisuudessakin.

* * *

17 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 133

Laivaväen asunnot aluksessa (täydentävät määräykset, 1970)

Voimaantulopäivä 27.8.1991.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1974.
Hallituksen esitys 107/1973.
Säädöskokoelma 213/1992.
Sopimussarja 25/1992.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan mertakulkevaan alukseen, jota käytetään lastin tai matkustajien ammattimaiseen kuljetukseen tai muussa kaupallisessa tarkoituksessa ja joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, ja jonka köli on laskettu tai joka on siihen verrattavassa rakennusvaiheessa sopimuksen tullessa voimaan tai tultua voimaan tähän alueeseen nähden.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määriteltävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana aluksena tämän yleissopimuksen tarkoittamassa mielessä.

3. Tätä yleissopimusta sovelletaan hinaajiin, mikäli se on kohtuullista ja käytännössä mahdollista.

4. Tätä yleissopimusta ei sovelleta
a) alle 1000 tonnin aluksiin;
b) aluksiin, jotka pääasiallisesti kulkevat purjein siihen katsomatta onko niissä apukoneita vai ei;
c) aluksiin, joita käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai niihin verrattavaan toimintaan;
d) pintakiitäjiin ja ilmatyynyaluksiin.

5. Tätä yleissopimusta on kuitenkin sovellettava, milloin se on kohtuullista ja mahdollista,
a) aluksiin, joiden bruttovetoisuus on 200 - 1000 rekisteritonnia;
b) valaanpyyntiin tai siihen verrattavaan toimintaan käytettävissä aluksissa niiden henkilöiden asuntoihin, jotka palvelevat varsinaisena laivaväkenä.

6. Lisäksi voidaan poiketa jokaiseen alukseen nähden mistä tahansa yleissopimuksen 3 artiklan mukaan sovellettavasta määräyksestä, jos asianomainen viranomainen kuultuaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia ja merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä katsoo poikkeusten tuovan etuja, joiden seurauksena olosuhteet kokonaisuudessaan eivät ole huonommat kuin ne, jotka olisivat olleet seurauksena sopimuksen määräysten täydellisestä soveltamisesta. Kaikista tämänkaltaisten poikkeusten yksityiskohdista jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

7. Edelleen tulee asianomaisen viranomaisen kuultuaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia sekä merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä määrätä, missä laajuudessa on sopivaa, kun otetaan huomioon laivaväen työajan ulkopuolella tarvitsemat tilat, tehdä poikkeuksia tai poiketa tämän yleissopimuksen määräyksistä
a) mertakulkevien lauttalaivojen, tarviketäydennyksiä suorittavien ja niihin verrattavien alusten osalta, joissa ei ole jatkuvasti samaa vakinaista miehistöä;
b) mertakulkevien alusten osalta, milloin laivaväen lisäksi aluksessa tilapäisesti on mukana korjaustöitä tekevää henkilökuntaa;
c) mertakulkevien lyhyitä matkoja suorittavien alusten osalta, joiden yhteydessä laivaväkeen kuuluvat voivat joko palata kotiin tai käyttää hyväkseen siihen verrattavaa etua jokaisena matkapäivänä.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan
a) "aluksella" alusta, johon yleissopimusta sovelletaan;
b) "tonnilla" bruttovetoisuuden rekisteritonnia;
c) "matkustaja-aluksella" alusta, johon nähden on voimassa joko
i) kysymyksessä olevana ajankohtana voimassa olevan, ihmishengen turvaamisesta merellä hyväksytyn kansainvälisen sopimuksen mukaisesti annettu matkustaja-aluksen turvallisuuskirja tai
ii) matkustaja-alustodistus;
d) "päällystöön kuuluvalla" päällikköä lukuun ottamatta henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön mukaan tai asiaa koskevan lainsäädännön puuttuessa työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan päällystöön kuuluvaksi;
e) "miehistöön kuuluvalla" muuta laivaväkeen kuuluvaa henkilöä kuin päällystöön kuuluvaa;
f) "alipäällystöön kuuluvalla" johtavassa tai erityisen vastuunalaisessa asemassa palvelevaa miehistöön kuuluvaa henkilöä, joka kansallisen lainsäädännön mukaan tai asiaa koskevan lainsäädännön puuttuessa työehtosopimuksen tai vakiintuneen tavan mukaan luetaan alipäällystöön kuuluvaksi;
g) "aikuisella" vähintään 18-vuotiasta henkilöä;
h) "laivaväen asunnoilla" sellaisia makuusuojia, ruokailusuojia, saniteettitiloja, sairassuojia ja virkistystiloja, jotka on tarkoitettu laivaväen käytettäviksi;
i) "määrätyllä" kansallisen lainsäädännön tai asianomaisen viranomaisen määräämää;
j) "hyväksytyllä" asianomaisen viranomaisen hyväksymää;
k) "rekisteröinnin uusimisella" uudelleenrekisteröintiä aluksen rekisteröimismaan ja omistajan samanaikaisesti vaihtuessa.

3 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu noudattamaan niiden alusten osalta, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan,
a) vuoden 1949 laivaväen asuntoja aluksessa koskevan sopimuksen (muutettu) II ja III osan määräyksiä; ja
b) tämän yleissopimuksen II osan määräyksiä.

4 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu pitämään voimassa sopimuksen soveltamisen turvaavaa lainsäädäntöä.

2. Lainsäädännössä on
a) asianomainen viranomainen velvoitettava saattamaan lainsäädännön määräykset kaikkien niiden tietoon, joita ne koskevat;
b) määriteltävä määräysten noudattamisesta vastaavat henkilöt;
c) määrättävä riittävät rangaistusseuraamukset määräysten rikkomisesta;
d) määrättävä perustettavaksi ja ylläpidettäväksi sellaista tarkastusjärjestelmää, joka riittää turvaamaan määräysten tehokkaan noudattamisen;
e) velvoitettava asianomainen viranomainen kuulemaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia ja merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä säännöksiä laadittaessa ja, siinä laajuudessa kuin on käytännössä mahdollista, olemaan yhteistyössä asianomaisten osapuolten kanssa säännöksiä sovellettaessa.

II osa
Laivaväen asuntoja koskevat määräykset

5 artikla

1. Miehistöön kuuluville tarkoitettujen makuusuojien lattiapinta-alan tulee olla henkilöä kohden vähintään
a) 3,75 m^2 (40,36 neliöjalkaa) 1 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 3 000 tonnin aluksissa;
b) 4,25 m^2 (45,75 neliöjalkaa) 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 10 000 tonnin aluksissa;
c) 4,75 m^2 (51,13 neliöjalkaa) 10 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

2. Kahdelle miehistöön kuuluvalle tarkoitetun makuusuojan lattiapinta-alan tulee kuitenkin olla henkilöä kohden vähintään
a) 2,75 m^2 (29,60 neliöjalkaa) 1 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 3 000 tonnin aluksissa;
b) 3,25 m^2 (34,98 neliöjalkaa) 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 10 000 tonnin aluksissa;
c) 3,75 m^2 (40,36 neliöjalkaa) 10 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa.

3. Lisäksi tulee miehistöön kuuluville tarkoitettujen makuusuojien lattiapinta-alan matkustaja-aluksissa kuitenkin olla vähintään
a) 2,35 m^2 (25,30 neliöjalkaa) henkilöä kohden 1 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 3 000 tonnin aluksissa;
b) 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa
(i) 3,75 m^2 (40,36 neliöjalkaa) yhden henkilön käyttöön tarkoitetuissa makuusuojissa;
(ii) 6,00 m^2 (64,58 neliöjalkaa) kahden henkilön käyttöön tarkoitetuissa makuusuojissa;
(iii) 9,00 m^2 (96,88 neliöjalkaa) kolmen henkilön käyttöön tarkoitetuissa makuusuojissa;
(iv) 12,00 m^2 (129,17 neliöjalkaa) neljän henkilön käyttöön tarkoitetuissa makuusuojissa.

4. Samaan makuusuojaan älköön sijoitettako kahta useampaa miehistöön kuuluvaa henkilöä lukuun ottamatta matkustaja-aluksia, joissa suurin sallittu henkilöluku on neljä.

5. Alipäällystöön kuuluvilla tulee olla joko omat makuusuojat tai korkeintaan kahden henkilön käyttöön tarkoitetut makuusuojat.

6. Päällystöön kuuluville tarkoitetuissa makuusuojissa, milloin näillä henkilöillä ei ole käytettävissä omaa päivähuonetta, tulee lattiapinta-alan henkilöä kohden olla vähintään 6,50 m^2 (69,96 neliöjalkaa) alle 3 000 tonnin aluksissa ja vähintään 7,50 m^2 (80,73 neliöjalkaa) 3 000 tonnin ja sitä suuremmissa aluksissa.

7. Muissa kuin matkustaja-aluksissa tulee jokaisella laivaväkeen kuuluvalla aikuisella olla oma makuusuoja, milloin se on kohtuullista ja käytännössä mahdollista aluksen koon, käyttötarkoituksen ja pohjapiirustuksen huomioon ottaen.

8 Mikäli mahdollista, tulee 3 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa konepäälliköllä ja yliperämiehellä olla käytettävissä makuusuojan lisäksi siihen liittyvä päivähuone.

9. Se tila, jonka makuusijat ja kaapit, lipastot ja istuimet vievät, lasketaan lattiapinta-alaan. Pieniä ja muodoltaan epäsäännöllisiä tiloja, jotka eivät todellisuudessa lisää vapaata liikkumatilaa ja joihin ei voida sijoittaa huonekaluja, ei oteta lukuun.

10. Makuusijan sisämittojen tulee olla vähintään 1,98 x 0,80 m (6 jalkaa 6 tuumaa x 2 jalkaa 7,50 tuumaa).

6 artikla

1. Päällystön ja miehistön ruokailusuojien lattiapinta-alan tulee olla vähintään neliömetri (10,76 neliöjalkaa) ruokailijaa kohden suunnitellun istumapaikkaluvun mukaan laskettuna.

2. Ruokailusuojissa tulee olla riittävästi pöytiä ja kelvollisia kiinteitä tai liikuteltavia istuimia suurinta laivaväkeen kuuluvaa joukkoa varten, jonka voidaan odottaa käyttävän ruokailusuojaa samanaikaisesti.

3. Aina kun laivaväkeen kuuluvia on aluksessa, tulee olla mahdollisuus
a) käyttää jääkaappia, joka sijaitsee mukavasti ja jonka vetoisuus on riittävä ruokailusuojaa tai -suojia käyttävien henkilöiden lukuun nähden;
b) valmistaa kuumia juomia;
c) saada raikasta kylmää vettä.

4. Asianomainen viranomainen voi sallia sellaisia poikkeuksia tämän artiklan 1 ja 2 momentin ruokailusuojien järjestelyä koskevista määräyksistä, jotka saattavat olla tarpeen matkustaja-alusten erityisolosuhteiden vuoksi.

7 artikla

1. Päällystölle ja miehistölle on järjestettävä sopivasti sijoitetut ja asianmukaisesti kalustetut virkistyssuojat. Milloin sellaisia suojia ei ole järjestetty erilleen ruokailusuojista, on jälkimmäiset suunniteltava, kalustettava ja varustettava siten, että niitä voidaan käyttää virkistyssuojina.

2. Virkistyssuojissa tulee olla ainakin kirjahylly ja mahdollisuus lukemiseen, kirjoittamiseen ja mikäli mahdollista peleihin.

3. 8 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa on järjestettävä tupakka- tai kirjastohuone, jossa voidaan näyttää filmejä tai katsoa televisiota, ja lisäksi huone askartelua ja pelejä varten. Uima-altaan hankkimista on harkittava.

4. Tehtäessä virkistyssuojia koskevia suunnitelmia on asianomaisen viranomaisen harkittava kanttiinin perustamista.

8 artikla

1. Kaikissa aluksissa tulee olla sopivasti sijoitettuna päällystöä ja miehistöä varten vähintään yksi vesiklosetti ja yksi kylpyamme ja/tai suihku jokaista kokonaista tai alkavaa kuuden hengen ryhmää kohden, joilla ei ole käytettävissä tämän artiklan 2 - 4 momentin mukaisia saniteettilaitteita. Milloin aluksessa työskentelee naisia, on heille järjestettävä erilliset saniteettilaitteet.

2. 5 000 tonnin tai sitä suuremmissa, mutta alle 15 000 tonnin aluksissa tulee vähintään viiden päällystöön kuuluvan käyttöön tarkoitetun yksityisen makuusuojan yhteydessä olla kussakin erillinen kylpyhuone, jonka varusteisiin kuuluu vesiklosetti sekä kylpyamme ja/tai suihku sekä pesuallas, joihin tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä. Pesuallas voidaan sijoittaa makuusuojaan. Lisäksi 10 000 tonnin tai sitä suuremmissa mutta alle 15 000 tonnin aluksissa tulee kaikkien muiden päällystöön kuuluvien makuusuojissa olla samalla tavalla varustetut yksityiset kylpyhuoneet tai yhteinen kylpyhuone, jonne on pääsy eri makuusuojista.

3. 15 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa tulee päällystön yksityisten makuusuojien yhteydessä olla oma erillinen kylpyhuone, jonka varusteisiin kuuluu vesiklosetti sekä kylpyamme ja/tai suihku ja pesuallas, joihin tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä. Pesuallas voidaan sijoittaa makuusuojaan.

4. 25 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa, matkustaja-aluksia lukuun ottamatta, tulee olla kahta miehistöön kuuluvaa kohden kylpyhuone joko kahden erillisen makuusuojan välillä tai vastapäätä tällaisten makuusuojien sisäänkäyntiä. Kylpyhuoneen varusteisiin tulee kuulua vesiklosetti sekä kylpyamme ja/tai suihku sekä pesuallas, joihin tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä.

5. 5 000 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa, matkustaja-aluksia lukuun ottamatta, tulee jokaisessa päällystölle tai miehistölle tarkoitetussa makuusuojassa olla pesuallas, johon tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä paitsi milloin tällainen pesuallas on sijoitettu tämän artiklan 2, 3 tai 4 momentin mukaisesti asennettuun kylpyhuoneeseen.

6. Kaikissa aluksissa on järjestettävä laivaväen lukumäärän ja normaalin matka-ajan mukainen mahdollisuus vaatteiden pesemiseen, kuivattamiseen ja silittämiseen. Tässä tarkoitettujen suojien tulee sijaita mikäli mahdollista siten, että asianomaiset pääsevät niihin mukavasti makuusuojistaan.

7. Tätä varten on hankittava
a) pesukoneita;
b) kuivatuskoneita tai järjestettävä suojia, joita voidaan sopivasti lämmittää ja tuulettaa;
c) silitysrautoja ja -lautoja tai vastaavia apuvälineitä.

9 artikla

1. 1 600 tonnin tai sitä suuremmissa aluksissa tulee olla

a) pääasiassa komentosillalla työvuorossa oleville tarkoitetut erilliset saniteettitilat, joihin pääsee helposti komentosillalta ja joihin kuuluu vesiklosetti ja pesuallas, johon tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä;
b) vesiklosetti ja pesuallas, johon tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä, sijoitettuna niin, että sinne pääsee helposti konehuoneesta, mikäli tällaisia laitteita ei ole konehuoneen tarkkailukeskuksen läheisyydessä.

2. 1 600 tonnin ja sitä suuremmissa aluksissa, lukuun ottamatta aluksia, joissa koko koneosaston henkilökunnalle on järjestetty omat makuusuojat ja kokonaan tai puoleksi omaan käyttöön tarkoitetut kylpyhuoneet, on järjestettävä mahdollisuus vaatteiden vaihtoon tiloissa,
a) jotka on sijoitettu konehuoneen ulkopuolelle, mutta siten että niihin on helppo päästä konehuoneesta;
b) joissa on henkilökohtaiset vaatekaapit sekä kylpyamme ja/tai suihku sekä pesualtaat, joihin tulee kylmää ja kuumaa suolatonta juoksevaa vettä.

10 artikla

Kaikissa laivaväen tiloissa, joissa täysi liikkumavapaus on tarpeen, vähimmäiskorkeuden tulee olla vähintään 198 senttiä (6 jalkaa 6 tuumaa). Asianomainen viranomainen voi kuitenkin sallia rajoitetusti poikettavan tästä vähimmäiskorkeudesta laivaväen asuntojen jonkin tilan tai tilan osan kohdalla, milloin viranomainen on sitä mieltä, että se on kohtuullista eikä aiheuta hankaluutta laivaväelle.

11 artikla

1. Laivaväen asunnoissa tulee olla sopiva valaistus.

2. Lukuun ottamatta sellaisia erityisjärjestelyjä, jotka voidaan sallia matkustaja-aluksissa, tulee makuu- ja ruokailusuojiin päästä päivänvaloa ja ne on varustettava riittävällä keinovalaistuksella.

3. Kaikissa aluksissa on laivaväen asuntoihin järjestettävä sähkövalaistus. Ellei valaistusta varten ole käytettävissä kahta toisistaan riippumatonta sähkölähdettä, on järjestettävä hätätarvetta varten lisävalaistus sopivasti valmistetuin lampuin tai valaistuslaittein.

4. Makuusuojissa tulee jokaisen makuusijan pääpuolessa olla sähkölamppu lukemista varten.

5. Asianomaisen viranomaisen on vahvistettava sopivat normit päivänvalolle ja keinovalaistukselle.

12 artikla

Aluksiin nähden, joiden miehityksessä on otettava huomioon, syyllistymättä syrjintään, laivaväkeen kuuluvien henkilöiden erilaiset uskonnolliset ja sosiaaliset tavat, asianomainen viranomainen voi kuultuaan laivanvarustajien järjestöjä ja/tai laivanvarustajia sekä merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä ja edellyttäen, että nämä osapuolet ovat asiasta samaa mieltä, sallia poikettavan tämän yleissopimuksen 5 artiklan 1 - 4 ja 7 momentin ja 8 artiklan 1 ja 4 momentin määräyksistä ehdolla ettei siitä aiheudu tilannetta, joka kokonaisuudessaan otettuna olisi epäedullisempi kuin jos olisi sovellettu sopimuksen määräyksiä. Asianomaisen jäsenvaltion tulee ilmoittaa tällaisten poikkeamisten yksityiskohdat Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, joka saattaa ne Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioiden tietoon.

III osa
Yleissopimuksen soveltaminen olemassa oleviin aluksiin

13 artikla

1. Sellaisessa aluksessa, joka on täysin valmiiksi rakennettu sinä päivänä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan aluksen rekisteröintimaahan nähden ja joka ei täytä tämän sopimuksen vaatimuksia, voi asianomainen viranomainen kuultuaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia sekä merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä, vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen määräyksiä, joita viranomainen pitää kohtuullisina ja käytännössä mahdollisina ottaen huomioon erityisesti 5, 8 ja 10 artiklan soveltamiseen liittyvät tekniset, taloudelliset ja muut kysymykset, silloin kun
a) aluksen rekisteröinti uusitaan;

b) aluksessa suoritetaan oleellisia rakenteellisia muutoksia tai suurehkoja korjauksia ennakolta laaditun suunnitelman mukaisesti, eikä onnettomuustapauksen tai hätätilan seurauksena.

2. Sellaisessa aluksessa, joka sinä päivänä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan aluksen rekisteröintimaahan nähden, on rakenteilla ja/tai uusittavana, voi asianomainen viranomainen kuultuaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia sekä merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen määräyksiä, joita viranomainen pitää kohtuullisina ja käytännössä mahdollisina ottaen huomioon erityisesti sopimuksen 5, 8 ja 10 artiklan soveltamiseen liittyvät tekniset, taloudelliset ja muut kysymykset. Sellaiset muutokset on katsottava sopimuksen määräysten lopulliseksi täyttämiseksi.

3. Siinä tapauksessa että alus, lukuun ottamatta tämän artiklan 1 ja 2 momentissa tarkoitettua alusta tai alusta, johon tämän sopimuksen määräykset olivat sovellettavissa sitä rakennettaessa, rekisteröidään uudelleen jollakin alueella sen päivän jälkeen, jona sopimus tuli voimaan tähän alueeseen nähden, voi asianomainen viranomainen kuultuaan laivanvarustajain järjestöjä ja/tai laivanvarustajia sekä merenkulkijain bona fide ammatillisia järjestöjä vaatia suoritettavaksi sellaisia muutoksia aluksen saattamiseksi vastaamaan sopimuksen määräyksiä, joita viranomainen pitää kohtuullisina ja käytännössä mahdollisina ottaen erityisesti huomioon 5, 8 ja 10 artiklan soveltamiseen liittyvät tekniset, taloudelliset ja muut kysymykset. Sellaiset muutokset on katsottava tämän sopimuksen määräysten lopulliseksi täyttämiseksi.

IV osa
Loppumääräykset

* * *

14, 16 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

15 artikla: Voimaantulo kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kahdentoista jäsenvaltion, joilla on kullakin bruttovetoisuudeltaan yli miljoonan tonnin kauppalaivasto ja näistä vähintään neljällä bruttovetoisuudeltaan vähintään kahden miljoonan tonnin kauppalaivasto, ratifioinnit on rekisteröity. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 134

Merenkulkijain työtapaturmien torjunta (1970)

Voimaantulopäivä 17.2.1973.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1974.
Hallituksen esitys 107/1973.
Säädöskokoelma 882/1975.
Sopimussarja 50/1975.

1 artikla

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "merenkulkijalla" kaikkia niitä henkilöitä, jotka työskentelevät missä tehtävässä tahansa säännöllisesti merenkulkuun käytetyssä aluksessa, sota-alusta lukuun ottamatta, joka on rekisteröity alueella, johon nähden tämä sopimus on voimassa.

2. Mikäli syntyy epätietoisuutta siitä, kuuluvatko jotkut henkilöryhmät tämän yleissopimuksen tarkoittamiin merenkulkijoihin, kysymyksen ratkaisevat kunkin maan asianomaiset viranomaiset kuultuaan niitä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä, joita asia koskee.

3. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan "työtapaturmilla" sellaisia merenkulkijain tapaturmia, jotka johtuvat heidän työstään tai sattuvat heille työn aikana.

2 artikla

1. Kunkin merenkulkumaan asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että työtapaturmat ilmoitetaan ja tutkitaan asianmukaisella tavalla ja että niistä laaditaan yksityiskohtaisia tilastoja, joita eritellään.

2. Kaikista työtapaturmista on tehtävä ilmoitus, eikä tilastoa pidä rajoittaa kuolemaan johtaneisiin tapaturmiin tai tapaturmiin, jotka aiheutuvat itse alusta kohdanneesta onnettomuudesta.

3. Tilastosta tulee ilmetä työtapaturmien lukumäärä, laatu, syyt ja seuraukset, ja samalla on selvästi ilmoitettava se aluksen osasto, esimerkiksi kansi-, kone- tai talousosasto, ja se paikka, esimerkiksi merellä tai satamassa, jossa tapaturma sattui.

4. Asianomaisen viranomaisen tulee selvittää kuolemaan johtaneiden tai vaikean ruumiinvamman aiheuttaneiden työtapaturmien syyt ja olosuhteet, joissa ne sattuivat, samoin kuin muut kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti mainitut tapaturmat.

3 artikla

Lujan perustan luomiseksi merityön erityisvaaroista johtuvien tapaturmien torjunnalle on tutkittava tämänlaatuisten tapaturmien yleispiirteitä sekä tilastojen osoittamia erityisvaaroja.

4 artikla

1. Työtapaturmien torjuntaa koskevat säännökset on otettava lainsäädäntöön tai julkaistava käytännöllisten ohjeiden kokoelmana tai muussa sopivassa muodossa.

2. Näissä säännöksissä on viitattava sellaisiin yleisiin tapaturmien torjuntaa ja työntekijäin terveydensuojelua koskeviin säännöksiin, joita voidaan soveltaa merenkulkijain työhön, ja ilmoitettava merityölle tyypillisten tapaturmien torjuntatoimenpiteet.

3. Näiden säännösten tulee kattaa erityisesti seuraavat asiaryhmät:
a) yleiset ja perustavaa laatua olevat säännökset;
b) aluksen rakenteelliset tuntomerkit;
c) aluksen koneet;
d) erityiset turvallisuustoimenpiteet kansilla ja kansien alla;
e) lastaus- ja purkauslaitteet;
f) palotorjunta ja -sammutus;

g) ankkurit, kettingit ja köydet;
h) vaaralliset lastit ja painolasti ja
i) merenkulkijain henkilökohtaiset suojavarusteet.

5 artikla

1. Edellä 4 artiklassa tarkoitetuissa tapaturmantorjuntasäännöksissä on selvästi mainittava, että laivanvarustajat, merenkulkijat ja muut asianosaiset ovat velvolliset noudattamaan näitä säännöksiä.

2. Yleensä jokaiseen laivanvarustajalle asetettuun suojavälineiden ja muiden tapaturmantorjuntalaitteiden hankintavelvollisuuteen on liitettävä määräys, joka velvoittaa merenkulkijat käyttämään näitä välineitä ja laitteita sekä noudattamaan heitä koskevia tapaturmantorjuntatoimenpiteitä.

6 artikla

1. Sopivin toimenpitein, esim. riittävällä tarkastuksella tai muulla tavoin, on varmistettava 4 artiklassa tarkoitettujen säännösten asianmukainen soveltaminen.

2. On ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että 4 artiklassa tarkoitettuja säännöksiä noudatetaan.

3. Tarpeellisin toimenpitein on varmistettava, että 4 artiklassa tarkoitettujen säännösten soveltamista tarkastavat ja valvovat viranomaiset ovat perehtyneet merityöhön ja sen työtapoihin.

4. Mainittujen säännösten soveltamisen helpottamiseksi on näiden säännösten teksti tai niistä tehty yhteenveto saatettava merenkulkijain tietoon esimerkiksi asettamalla ne näkyvälle paikalle aluksessa.

7 artikla

On huolehdittava siitä, että laivaväen keskuudesta asetetaan yksi tai useampia sopivia henkilöitä tahi sopiva toimikunta vastaamaan päällikön alaisena tapaturmantorjunnasta.

8 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee yhteistyössä laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjen kanssa valmistaa työtapaturmien torjuntaohjelmia.

2. Tällaisten ohjelmien toimeenpano on järjestettävä siten, että asianomainen viranomainen, laivanvarustajat ja merenkulkijat tahi heidän edustajansa ja muut asianosaiset elimet voivat aktiivisesti osallistua siihen.

3. Erityisesti on asetettava yhteisiä kansallisia tai paikallisia tapaturmantorjuntatoimikuntia tai erityisiä työryhmiä, joissa sekä laivanvarustajain että merenkulkijain järjestöt ovat edustettuina.

9 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee edistää ja, mikäli kansallisissa olosuhteissa on tarkoituksenmukaista, varmistaa, että tapaturmantorjunnan ja työterveyden opetus otetaan ammattikoulutuksen osana ammattioppilaitosten kaikkiin merenkulkijain eri ryhmille ja arvoasteille tarkoitettuihin opinto-ohjelmiin.

2. Lisäksi on ryhdyttävä kaikkiin tarkoituksenmukaisiin ja käytännössä mahdollisiin toimenpiteisiin merenkulkijain huomion kiinnittämiseksi heitä uhkaaviin erityisiin vaaroihin esimerkiksi käyttämällä virallisia tiedotuksia, jotka sisältävät asiaa koskevia ohjeita.

10 artikla

Jäsenvaltioiden tulee, mikäli on asianmukaista, valtioiden välisten ja muiden kansainvälisten järjestöjen avulla pyrkiä keskinäisellä yhteistyöllä saavuttamaan mahdollisimman suuri yhdenmukaisuus muissa työtapaturmien torjuntaa tarkoittavissa toimenpiteissä.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 135

Työntekijäin edustajien suojelu yrityksessä ja heidän toimintansa helpottaminen (1971)

Voimaantulopäivä 30.6.1973.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1975.
Hallituksen esitys 117/1973.
Säädöskokoelma 1057/1976.
Sopimussarja 84/1976.

1 artikla

Yrityksessä toimivia työntekijäin edustajia on tehokkaasti suojeltava kaikilta heitä vahingoittavilta toimenpiteiltä, työstä erottaminen mukaan luettuna, joiden syynä on heidän työntekijäin edustajan asemansa tai heidän työntekijäin edustajana toimimisensa tai heidän ammattiyhdistysjäsenyytensä tai heidän osallistumisensa ammattiyhdistystoimintaan edellytettynä että edustajat toimivat voimassa olevien lakien tai työehtosopimusten tahi muiden yhteisten sopimusten mukaisesti.

2 artikla

1. Työntekijäin edustajien toimintaa yrityksessä on helpotettava, että nämä voisivat hoitaa edustajan tehtävänsä nopeasti ja tehokkaasti.

2. Tällöin on otettava huomioon maan työelämäsuhteiden kansalliset erityispiirteet sekä asianomaisen yrityksen tarpeet, koko ja mahdollisuudet.

3. Edustajien toiminnan helpottaminen ei saa vaikuttaa haitallisesti yrityksen toiminnan tehokkuuteen.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan sanonnalla ”työntekijäin edustaja” henkilöitä, jotka kansallisessa lainsäädännössä tai maan käytännön mukaan tunnustetaan työntekijäin edustajiksi, olivatpa nämä
a) ammattiyhdistysedustajia, so. ammattiyhdistysten tai ammattiyhdistysten jäsenten asettamia tai valitsemia edustajia; tai
b) valittuja luottamusmiehiä, so. yrityksen työntekijöiden kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten määräysten mukaisesti vapaasti valitsemia edustajia, joiden tehtäväpiiri ei käsitä sellaisia toimintoja, joiden myönnetään kuuluvan ammattiyhdistysten yksinomaisiin etuoikeuksiin asianomaisessa maassa.

4 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa, välimiestuomioissa tai tuomioistuimen päätöksissä voidaan määrätä, minkä tyyppisillä työntekijäin edustajilla tulee olla oikeus saada tässä yleissopimuksessa tarkoitettua suojelua ja helpotuksia.

5 artikla

Milloin yrityksessä on sekä ammattiyhdistysedustajia että valittuja luottamusmiehiä, on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin, milloin on syytä, sen varmistamiseksi, ettei valittujen luottamusmiesten olemassaoloa käytetä heikentämään asianomaisten ammattiyhdistysten tai näiden edustajien asemaa, sekä yhteistyön edistämiseksi valittujen luottamusmiesten ja toisaalta ammattiyhdistysten ja näiden edustajien välillä kaikissa molempia ryhmiä kiinnostavissa asioissa.

6 artikla

Tämä yleissopimus voidaan panna täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä tai työehtosopimuksella tahi muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 136

Suojelu bentseenimyrkytysvaaroilta (1971)

Voimaantulopäivä 27.7.1973.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1975.
Hallituksen esitys 117/1973.
Säädöskokoelma 1058/1976.
Sopimussarja 85/1976.

1 artikla

Tämä yleissopimus koskee kaikkia toimintoja, joissa työntekijät joutuvat alttiiksi
a) aromaattiselle hiilivedylle bentseenille C_6H_6, jota seuraavassa kutsutaan “bentseeniksi";
b) aineille, joiden bentseenipitoisuus ylittää 1 tilavuusprosentin ja joita seuraavassa kutsutaan "bentseenipitoisiksi aineiksi".

2 artikla

1. Milloin on saatavissa vaarattomia tai vaarattomampia bentseeniä korvaavia aineita, on niitä käytettävä bentseenin tai bentseenipitoisten aineiden sijasta.

2. Tämän artiklan 1 momentti ei koske
a) bentseenin valmistusta;
b) bentseenin käyttöä kemiallisissa synteeseissä;
c) bentseenin käyttöä moottorin polttoaineissa;
d) laboratorioissa suoritettavia analyysejä tai tutkimuksia.

3 artikla

1. Maan asianomainen viranomainen voi sallia tilapäisiä poikkeuksia tämän yleissopimuksen 1 artiklan b kohdassa määrätystä prosenttiluvusta ja 2 artiklan 1 momentin määräyksistä niillä ehdoilla ja niissä aikarajoissa, jotka on määrätty sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli sellaisia on.

2. Tällaisessa tapauksessa tulee asianomaisen jäsenvaltion ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa, tämän sopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan, mikä on sen lainsäädännön ja käytännön tilanne näiden poikkeusten osalta ja mitä edistystä on tapahtunut sopimuksen määräysten täydelliseksi soveltamiseksi.

3. Kun on kulunut kolme vuotta siitä kun tämä yleissopimus ensimmäisen kerran tuli voimaan, tulee Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston antaa konferenssille erityinen selonteko, joka koskee tämän artiklan 1 ja 2 momenttien soveltamista ja sisältää hallintoneuvoston sopiviksi katsomat ehdotukset tässä asiassa suoritettavista jatkotoimenpiteistä.

4 artikla

1. Bentseenin ja bentseenipitoisten aineiden käyttö on kiellettävä tietyissä, kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin määriteltävissä työprosesseissa.

2. Tämän kiellon tulee koskea ainakin bentseenin ja bentseenipitoisten aineiden käyttöä liuottimena tai ohentimena, paitsi milloin prosessi tapahtuu suljetussa tilassa tai kun käytetään muita yhtä turvallisia työmenetelmiä.

5 artikla

On ryhdyttävä työterveydellisiin ja teknisiin toimenpiteisiin niiden työntekijäin tehokkaaksi suojelemiseksi, jotka joutuvat alttiiksi bentseenille tai bentseenipitoisille aineille.

6 artikla

1. Tiloissa joissa valmistetaan, käsitellään tai käytetään bentseeniä tai bentseenipitoisia aineita, on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, että estettäisiin bentseenihöyryn leviäminen työpaikan ilmaan.

2. Milloin työntekijät ovat työssään alttiina bentseenille tai bentseenipitoisille aineille, tulee työnantajan huolehtia siitä, että työpaikan ilman bentseenipitoisuus ei ylitä enimmäispitoisuutta, jonka asianomainen viranomainen on määrännyt sellaiseksi, että pitoisuuden kattoarvo ei ylitä 25 ppm/ (80 mg/m^3).

3. Asianomaisen viranomaisen on annettava ohjeita työpaikkojen ilman bentseenipitoisuuden mittaamistavasta.

7 artikla

1. Bentseenin tai bentseenipitoisten aineiden käyttöä edellyttävät työprosessit on mikäli mahdollista suoritettava suljetussa tilassa.

2. Milloin työprosesseja ei voida suorittaa suljetussa tilassa, on ne työpaikat joissa käytetään bentseeniä tai bentseenipitoisia aineita varustettava tehokkailla laitteilla, jotka poistavat bentseenihöyryn siinä määrin kuin on tarpeen työntekijäin terveyden suojelemiseksi.

8 artikla

1. Työntekijät, joiden iho saattaa joutua kosketukseen nestemäisen bentseenin tai bentseenipitoisten nesteiden kanssa, on varustettava sopivilla henkilökohtaisilla suojavälineillä bentseenin ihon läpi imeytymisvaaran ehkäisemiseksi.

2. Työntekijät, jotka erityissyistä saattavat joutua alttiiksi työpaikoilla bentseenipitoiselle ilmalle, jonka pitoisuus ylittää tämän yleissopimuksen 6 artiklan 2 momentissa mainitun enimmäispitoisuuden, on varustettava sopivilla henkilökohtaisilla suojavälineillä bentseenihöyryn sisäänhengittämisvaaran ehkäisemiseksi. Altistuksen kestoaikaa on mahdollisuuksien mukaan rajoitettava.

9 artikla

1. Työntekijät, joiden on suoritettava työprosesseja, joihin sisältyy altistumista bentseenille tai bentseenipitoisille aineille, tulee saattaa
a) ennen työhönottoa perusteelliseen lääkärintarkastukseen, jolla selvitetään työhön soveltuvuus ja johon sisältyy verentutkimus;
b) määräaikaistarkastuksiin, joihin sisältyy biologisia kokeita, mm. verentutkimus, ja joita suoritetaan kansallisessa lainsäädännössä määrättävin väliajoin.

2. Kuultuaan asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, voi kunkin maan asianomainen viranomainen myöntää poikkeuksia tämän artiklan 1 momentin velvoituksista määrättyjen työntekijäryhmien osalta.

10 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 momentissa tarkoitetut lääkärintarkastukset on
a) suoritettava asianomaisen viranomaisen hyväksymän ammattitaitoisen lääkärin vastuulla ja, jos on tarpeen, pätevää laboratoriota apuna käyttäen;
b) todistettava suoritetuiksi asianmukaisella todistuksella.

2. Lääkärintarkastukset eivät saa aiheuttaa kustannuksia työntekijälle.

11 artikla

1. Naisia, jotka ovat lääketieteellisesti todetussa raskaudentilassa, ja imettäviä äitejä älköön pidettäkö työssä prosesseissa, joihin sisältyy altistumista bentseenille tai bentseenipitoisille aineille.

2. 18 vuotta nuorempia henkilöitä älköön pidettäkö työssä prosesseissa, joihin sisältyy altistumista bentseenille tai bentseenipitoisille aineille. Tätä kieltoa ei kuitenkaan tarvitse soveltaa koulutusta saaviin nuoriin henkilöihin, jos he ovat asianmukaisessa teknisessä ja lääkärin valvonnassa.

12 artikla

Sanan "bentseeniä" ja tarvittavien vaaranmerkkien tulee olla selvästi näkyvissä jokaisen bentseeniä tai bentseenipitoisia aineita sisältävän säiliön päällä.

13 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee tarpeellisin toimenpitein varmistaa, että jokainen bentseenille tai bentseenipitoisille aineille altistettu työntekijä saa asianmukaiset ohjeet siitä, miten hänen on meneteltävä suojatakseen terveytensä ja välttyäkseen tapaturmilta sekä silloin kun myrkytysoireita ilmaantuu.

14 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee

a) lainsäädännön avulla tai muuta maan käytännön ja olosuhteiden mukaista menettelyä käyttäen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi;

b) maassa vallitsevan käytännön mukaisesti määrätä se henkilö tai ne henkilöt, jotka ovat vastuussa tämän sopimuksen määräysten soveltamisesta;

c) sitoutua perustamaan sopiva tarkastuselin valvomaan tämän yleissopimuksen määräysten soveltamista tai varmistua siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

* * *

15 - 22 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 137

Satamissa käytettyjen uusien lastinkäsittelymenetelmien sosiaaliset vaikutukset (1973)

Voimaantulopäivä 24.7.1975.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1975.
Hallituksen esitys 113/1974.
Säädöskokoelma 1059/1976.
Sopimussarja 86/1976.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee henkilöitä, jotka ovat säännöllisesti käytettävissä satamatyöhön ja saavat siitä pääasiallisen vuositulonsa.

2. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteillä ”satamatyöntekijät” ja ”satamatyöt” kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä sellaisiksi määriteltyjä henkilöitä ja toimintoja. Asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultava tai niiden tulee muulla tavoin osallistua määritelmien laatimiseen ja niiden muuttamiseen. Tällöin on otettava huomioon uudet lastinkäsittelymenetelmät ja niiden vaikutus satamatyöntekijöiden eri työtehtäviin.

2 artikla

1. Kansallisella politiikalla on pyrittävä siihen, että kaikki asianomaiset piirit varmistavat, mikäli mahdollista, jatkuvan tahi vakinaisen työnsaannin satamatyöntekijöille.

2. Satamatyöntekijöille on joka tapauksessa turvattava vähimmäistyökausi tai vähimmäistulo, jolloin työssäolokauden pituus ja vähimmäistulon määrä riippuu asianomaisen maan ja sataman taloudellisesta ja sosiaalisesta tilanteesta.

3 artikla

1. Satamatyöntekijäin eri ryhmistä on laadittava rekisteri ja pidettävä se ajan tasalla siten kuin kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä määrätään.

2. Rekisterissä olevilla satamatyöntekijöillä tulee olla etusija työnsaantiin satamassa.

3. Rekisterissä olevien satamatyöntekijöiden tulee olla käytettävissä työhön, siten kuin kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä määrätään.

4 artikla

1. Rekisterin työntekijävahvuutta on määräajoin tarkistettava, niin että se vastaa sataman työvoimatarvetta.

2. Milloin rekisterin työntekijävahvuutta joudutaan pienentämään, on ryhdyttävä toimenpiteisiin satamatyöntekijöille siitä koituvien haittavaikutusten torjumiseksi tai niiden supistamiseksi mahdollisimman vähäisiksi.

5 artikla

Jotta uusista lastinkäsittelymenetelmistä saataisiin mahdollisimman paljon sosiaalisia etuja, on kansallisella politiikalla pyrittävä edistämään yhteistyötä työnantajien tai heidän järjestöjensä ja toisaalta työntekijäjärjestöjen välillä lisättäessä satamien työtehoa; tähän yhteistyöhön voivat asianomaiset viranomaiset osallistua, mikäli se on asianmukaista.

6 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee huolehtia siitä, että asianmukaisia turvallisuus-, terveys-, viihtyvyys- ja ammattikoulutussäännöksiä sovelletaan satamatyöntekijöihin.

7 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksilla, välimiestuomiolla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

* * *

8 - 15 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 138

Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä (1973)

Voimaantulopäivä 19.6.1976.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1975.
Hallituksen esitys 113/1974.
Säädöskokoelma 1060/1976.
Sopimussarja 87/1976.

1 artikla

Kukin jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu noudattamaan lapsityövoiman käytön tehokkaaseen lakkauttamiseen tähtäävää kansallista politiikkaa ja asteittain korottamaan toimeen tai työhön pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää tasolle, joka ei ole esteenä nuorten henkilöiden täydelliselle ruumiilliselle ja henkiselle kehitykselle.

2 artikla

1. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on määrättävä ratifiointiasiakirjaansa liitetyssä ilmoituksessa valtion alueella samoin kuin sen alueella rekisteröidyissä kulkuneuvoissa toimeen tai työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä; lukuun ottamatta tämän yleissopimuksen 4 - 8 artikloissa mainittuja tapauksia ketään tätä vähimmäisikää nuorempaa henkilöä ei saa ottaa toimeen tai työhön millään ammattialalla.[1]

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa, lähettämällä uuden ilmoituksen, Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se korottaa aikaisemmin määrättyä vähimmäisikää.

3. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesti määrätty vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin se ikä, jossa oppivelvollisuus päättyy, eikä se saa missään tapauksessa olla 15 vuotta alempi.

4. Tämän artiklan 3 momentin määräyksistä huolimatta jäsenvaltio, jonka talouselämä ja koulutusmahdollisuudet eivät ole riittävästi kehittyneet, voi aluksi määrätä vähimmäisiäksi 14 vuotta neuvoteltuaan asiasta asianomaisten työnantaja- sekä työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on.

5. Kunkin edellisen momentin nojalla 14 vuoden vähimmäisiän määränneen jäsenvaltion on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa selostuksissaan,
a) että sen päätöksen aiheuttanut syy on yhä olemassa tai
b) että se määrätystä ajankohdasta lukien luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen 4 momentin määräystä.

3 artikla

1. Vähimmäisikä sellaiseen toimeen tai työhön pääsyä varten, jossa työn laatu tai työolosuhteet saattavat vaarantaa nuorten henkilöiden terveyden, turvallisuuden tai moraalin, ei saa olla 18 vuotta alempi.

2. Ne toimet tai työt, joita tämän artiklan 1 momentti koskee, on määrättävä kansallisella lainsäädännöllä tai asianomaisten viranomaisten päätöksillä sen jälkeen kun asiasta on neuvoteltu asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on.

3. Tämän artiklan 1 momentin määräyksistä huolimatta voidaan kansallisessa lainsäädännössä määrätä tai asianomaiset viranomaiset voivat päättää neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, että 16 vuotta täyttäneet nuoret saavat ottaa toimen tai

[1] Suomi on määrännyt vähimmäisiäksi 15 vuotta.

tehdä työtä ehdolla, että heidän terveytensä, turvallisuutensa ja moraalinsa täysin taataan ja että he ovat saaneet vastaavalla työalalla riittävän erityisohjauksen tai ammattikoulutuksen.

4 artikla

1. Mikäli on tarpeellista asianomaiset viranomaiset voivat, neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, määrätä, ettei tätä yleissopimusta sovelleta sellaisiin rajoitettuihin toimi- tai työaloihin joilla sopimuksen soveltamisesta aiheutuisi erityisiä ja huomattavia ongelmia.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on ilmoitettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa ensimmäisessä selostuksessaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan perusteella, ne toimi- ja työalat jotka tämän artiklan 1 momentin nojalla on mahdollisesti jätetty soveltamisalan ulkopuolelle ja syyt siihen sekä selvitettävä myöhemmin annettavissa selostuksissaan vallitsevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä edellä mainittujen alojen osalta sekä sitä missä laajuudessa se on pannut tai aikoo panna täytäntöön tämän yleissopimuksen tällaisten alojen osalta.

3. Tämän artiklan nojalla ei saada jättää soveltamatta tätä yleissopimusta 3 artiklassa tarkoitettuihin toimiin tai töihin.

5 artikla

1. Jäsenvaltio, jonka talouselämä ja hallintojärjestelmä eivät ole riittävästi kehittyneet, voi neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, aluksi rajoittaa tämän yleissopimuksen soveltamisalaa.

2. Kunkin jäsenvaltion, joka käyttää tämän artiklan 1 momentissa määrättyä mahdollisuutta hyväkseen, on mainittava ratifiointiasiakirjaansa liitetyssä ilmoituksessa ne taloudellisen toiminnan alat tai yritystyypit, joihin se aikoo soveltaa yleissopimuksen määräyksiä.

3. Yleissopimuksen määräyksiä on sovellettava ainakin seuraaviin aloihin: kaivos- ja muu kaivannaistoiminta, teollisuus, rakennustoiminta, sähkö-, kaasu- ja vesihuolto, puhtaanapito, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne, viljelmät ja muut maatalousyritykset, jotka pääasiallisesti tuottavat kaupallisia tarkoituksia varten, lukuun ottamatta perheyrityksiä ja pientiloja, jotka tuottavat paikallisia markkinoita varten eivätkä säännöllisesti käytä palkkatyöntekijöitä.

4. Kunkin jäsenvaltion, joka on rajoittanut yleissopimuksen soveltamisalaa tämän artiklan nojalla:
a) tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa selostuksissa mikä on yleistilanne lasten ja nuorten henkilöiden työssäkäynnin osalta niillä toiminnan aloilla, jotka on jätetty tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, sekä onko mahdollisesti tapahtunut edistystä kohti yleissopimuksen määräysten laajempaa soveltamista;
b) voi milloin tahansa virallisesti laajentaa yleissopimuksen soveltamisalaa lähettämällä asiasta ilmoituksen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

6 artikla

Tämä yleissopimus ei koske lasten ja nuorten henkilöiden perus-, ammatti- tai teknillisissä kouluissa tai muissa oppilaitoksissa tekemää työtä eikä vähintään 14 vuotta täyttäneiden henkilöiden työtä sellaisissa yrityksissä, joissa työtä tehtäessä noudatetaan niitä määräyksiä, jotka asianomaiset viranomaiset ovat antaneet neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, edellytettynä, että työ on olennainen osa
a) koulun tai muun ammattioppilaitoksen ensisijaisella vastuulla olevaa oppi- tai ammattikurssia;
b) pääasiallisesti tai kokonaan yrityksessä noudatettua ammattikoulutusohjelmaa, jonka asianomaiset viranomaiset ovat hyväksyneet; tai
c) esivalmennusohjelmaa, jonka tarkoituksena on helpottaa ammatin tai ammattikoulutuslinjan valintaa.

7 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan sallia, että 13 - 15-vuotiaita henkilöitä pidetään kevyessä työssä tai että he tekevät kevyttä työtä,

a) joka ei todennäköisesti muodostu vahingolliseksi heidän terveydelleen tai kehitykselleen ja joka
b) ei ole sellaista, että se haittaisi heidän koulunkäyntiään, heidän osallistumistaan asianomaisten viranomaisten hyväksymiin ammatinvalinnanohjaus- tai ammattikoulutusohjelmiin tai vähentäisi heidän kykyään hyötyä saadusta opetuksesta.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan myös sallia, että vähintään 15 vuotta täyttäneitä henkilöitä, jotka eivät ole vielä täysin suorittaneet oppivelvollisuuttaan, pidetään sellaisessa työssä, joka täyttää tämän artiklan 1 momentin a) ja b) kohdissa mainitut edellytykset.

3. Asianomaisten viranomaisten tulee määrätä ne toimialat, joilla työssäkäynti tämän artiklan 1 ja 2 momenttien nojalla voidaan sallia, ja työtuntimäärät ja olosuhteet, joissa sellaista työtä voidaan suorittaa.

4. Välittämättä tämän artiklan 1 ja 2 momenttien määräyksistä voi jäsenvaltio sinä aikana, jona se käyttää hyväkseen 2 artiklan 4 momentin määräyksiä, korvata tämän artiklan 1 momentissa mainitut 13 ja 15 vuoden iät 12 ja 14 vuoden ikärajoilla ja tämän artiklan 2 momentissa mainitun 15 vuoden iän 14 vuoden iällä.

8 artikla

1. Neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, asianomaiset viranomaiset voivat myöntää yksittäistapauksissa annetuin luvin poikkeuksia yleissopimuksen 2 artiklan työssäpitämiskieltoon kun on kysymys esimerkiksi taide-esitykseen osallistumisesta.

2. Edellä mainituissa luvissa on rajoitettava työtuntimäärää ja määritettävä ne olosuhteet, joissa työ on sallittua.

9 artikla

1. Asianomaisten viranomaisten tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, sopivien rangaistusten säätäminen mukaan luettuna, että varmistettaisiin sopimuksen määräysten tehokas noudattaminen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaisten viranomaisten toimesta on määriteltävä ne henkilöt, jotka ovat vastuussa yleissopimuksen täytäntöönpanemisesta ja annettujen määräyksien noudattamisesta.

3. Kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaisten viranomaisten toimesta on määrättävä mitä luetteloita tai muita asiakirjoja työnantajan tulee pitää ja olla valmis esittämään. Luetteloiden tai asiakirjojen tulee sisältää työnantajan palveluksessa olevien tai hänen laskuunsa työtä tekevien 18 vuotta nuorempien henkilöiden nimet ja iät tai syntymäajat, mikäli mahdollista, asianmukaisesti todistettuina.

10 artikla

1. Tällä yleissopimuksella muutetaan tässä artiklassa jäljempänä mainituin edellytyksin alinta ikärajaa (teollisuus) koskeva sopimus, 1919, alinta ikärajaa (meripalvelus) koskeva sopimus, 1920, alinta ikärajaa (maatalous) koskeva sopimus, 1921, alinta ikärajaa (lämmittäjät ja hiilenkantajat) koskeva sopimus, 1921, alinta ikärajaa (muut kuin teolliset työt) koskeva sopimus, 1932, alinta ikärajaa (meripalvelus) koskeva sopimus (muutettu), 1936, alinta ikärajaa (teollisuus) koskeva sopimus (muutettu), 1937, alinta ikärajaa (muut kuin teolliset työt) koskeva sopimus (muutettu), 1937, alinta ikärajaa (kalastajat) koskeva sopimus, 1959, ja alinta ikärajaa (maanpinnanalaiset työt kaivoksissa) koskeva sopimus, 1965.

2. Tämän yleissopimuksen voimaantulo ei ole esteenä alinta ikärajaa (meripalvelus) koskevan sopimuksen (muutettu), 1936, alinta ikärajaa (teollisuus) koskevan sopimuksen (muutettu), 1937, alinta ikärajaa (muut kuin teolliset työt) koskevan sopimuksen (muutettu), 1937, alinta ikärajaa (kalastajat) koskevan sopimuksen, 1959, tai alinta ikärajaa (maanpinnanalaiset työt) koskevan sopimuksen, 1965, uusille ratifioinneille.

3. Alinta ikärajaa (teollisuus) koskeva sopimus, 1919, alinta ikärajaa (meripalvelus) koskeva sopimus, 1920, alinta ikärajaa (maatalous) koskeva sopimus, 1921, ja alinta ikärajaa (lämmittäjät ja hiilenkantajat) koskeva sopimus, 1921, eivät ole enää ratifioitavissa sen jälkeen kun kaikki näiden sopimusten osapuolet ovat suostuneet ratifiointimahdollisuuden poistamiseen joko ratifioimalla tämän yleissopimuksen tai lähettämällä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle asiaa koskevan ilmoituksen.

4. Kun tämän yleissopimuksen velvoitteet:
a) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (teollisuus) koskevassa sopimuksessa (muutettu), 1937, ja kun valtio tämän yleissopimuksen, 1937, 2 artiklan mukaisesti määrää vähimmäisiän, joka ei ole 15 vuotta alempi, aiheutuu tästä välittömästi ipso jure ensinmainitun yleissopimuksen irtisanominen,
b) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (muut kuin teolliset työt) koskevassa sopimuksessa, 1932, aiheutuu tästä muiden kuin teollisten töiden osalta niin kuin sellaiset työt edellä mainitussa sopimuksessa määritellään välittömästi ipso jure mainitun vuoden 1932 sopimuksen irtisanominen,
c) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (muut kuin teolliset työt) koskevassa sopimuksessa (muutettu), 1937, ja kun valtio tämän yleissopimuksen, 1973, 2 artiklan mukaisesti määrää vähimmäisiän joka ei ole 15 vuotta alempi, aiheutuu tästä muiden kuin teollisten töiden osalta niin kuin sellaiset työt edellä mainitussa muutetussa sopimuksessa määritellään välittömästi ipso jure mainitun vuoden 1937 sopimuksen irtisanominen,
d) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (meripalvelus) koskevassa sopimuksessa, (muutettu) 1936, ja kun valtio tämän yleissopimuksen, 1973, 2 artiklan mukaisesti määrää vähimmäisiän, joka ei ole 15 vuotta alempi tai kun se määrää, että tämän yleissopimuksen 3 artiklaa sovelletaan merellä suoritettavaan työhön, aiheutuu tästä välittömästi ipso jure mainitun vuoden 1936 sopimuksen irtisanominen,
e) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (kalastajat), 1959, koskevassa sopimuksessa ja kun valtio tämän yleissopimuksen, 1973, 2 artiklan mukaisesti määrää vähimmäisiän, joka ei ole 15 vuotta alempi tai kun se määrää, että tämän yleissopimuksen 3 artiklaa sovelletaan merikalastustyöhön, aiheutuu tästä välittömästi ipso jure mainitun vuoden 1959 sopimuksen irtisanominen,
f) hyväksyy jäsenvaltio, joka on osapuolena alinta ikärajaa (maanpinnanalaiset työt) koskevassa sopimuksessa, 1965, ja kun valtio tämän yleissopimuksen, 1973, 2 artiklan mukaisesti määrää vähimmäisiän, joka ei ole alempi kuin vuoden 1965 sopimuksen mukaisesti määrätty vähimmäisikä tai kun jäsenvaltio määrää, että tätä vähimmäisikää sovelletaan maanpinnan alla kaivoksissa tapahtuviin töihin tämän yleissopimuksen 3 artiklan nojalla, aiheutuu tästä välittömästi ipso jure mainitun vuoden 1965 sopimuksen irtisanominen,
edellytettynä, että tämä yleissopimus on tullut voimaan.

5. Tämän yleissopimuksen velvoitteiden hyväksyminen –
a) aiheuttaa alinta ikärajaa (teollisuus) koskevan sopimuksen, 1919, irtisanomisen sen 12 artiklan mukaisesti,
b) aiheuttaa maatalouden osalta alinta ikärajaa (maatalous) koskevan sopimuksen, 1921, irtisanomisen sen 9 artiklan mukaisesti,
c) aiheuttaa merellä suoritettavan työn osalta alinta ikärajaa (meripalvelus) koskevan sopimuksen, 1920, irtisanomisen sen 10 artiklan mukaisesti sekä alinta ikärajaa (lämmittäjät ja hiilenkantajat) koskevan sopimuksen, 1921, sen 12 artiklan mukaisesti,
edellytettynä, että tämä yleissopimus on tullut voimaan.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 139

Työnteon yhteydessä syöpää synnyttävistä aineista ja tekijöistä aiheutuvien vaarojen torjunta ja valvonta (1974)

Voimaantulopäivä 10.6.1976.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1977.
Hallituksen esitys 169/1975.
Säädöskokoelma 333/1978.
Sopimussarja 15/1978.

1 artikla

1. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee määräajoin määrittää ne syöpää synnyttävät aineet ja tekijät, joille altistaminen työtä tehtäessä on kiellettävä tahi joiden käytön ehdoksi on asetettava luvan saanti tai valvonnan järjestäminen, sekä ne aineet, joihin tämän yleissopimuksen muita määräyksiä on sovellettava.

2. Kiellosta saadaan myöntää poikkeus vain tapauskohtaisen luvan perusteella, jossa määritellään luvan saamiseksi täytettävät ehdot.

3. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisia määrityksiä tehtäessä on otettava huomioon Kansainvälisen työtoimiston mahdollisesti laatimiin ohjeisiin ja oppaisiin sisältyvät tuoreimmat tiedot sekä muiden pätevien elinten antamat tiedot.

2 artikla

1. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee kaikin tavoin pyrkiä siihen, että syöpää synnyttävät aineet ja tekijät, joille työntekijät saattavat työssä joutua alttiiksi, korvataan syöpää synnyttämättömillä tai vaarattomammilla aineilla tai tekijöillä; valittaessa korvaavia aineita tai tekijöitä on otettava huomioon niiden syöpää synnyttävät, myrkylliset ja muut ominaisuudet.

2. Syöpää synnyttäville aineille tai tekijöille altistettuna olevien työntekijöiden luku sekä altistuksen kestoaika ja määrä on alennettava turvallisuuden edellyttämälle vähimmäistasolle.

3 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee määrätä ne toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä työntekijöiden suojelemiseksi vaaralta joutua altistetuksi syöpää synnyttäville aineille tai tekijöille, ja järjestettävä asianmukainen tietojen rekisteröintijärjestelmä.

4 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että työntekijöille, jotka ovat, ovat olleet tai jotka ovat vaarassa joutua altistetuiksi syöpää synnyttäville aineille tai tekijöille, annetaan kaikki saatavissa olevat tiedot näiden aineiden ja tekijöiden sisältämistä vaaroista ja tarpeellisista varotoimenpiteistä.

5 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että työntekijöille suoritetaan työssäolokauden aikana ja sen päätyttyä sellaiset lääkärintarkastukset tai biologiset tai muunlaiset kokeet tai tutkimukset, jotka ovat tarpeen altistuksen arvioimiseksi ja heidän terveydentilansa tarkkailemiseksi terveydellisten vaarojen osalta.

6 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee
a) lainsäädännön avulla tai muuta maan käytännön ja olosuhteiden mukaista menettelyä käyttäen ja neuvotellen asiasta asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöön panemiseksi;

b) maassa vallitsevan käytännön mukaisesti määrätä ne henkilöt tai elimet, jotka ovat vastuussa tämän yleissopimuksen määräysten noudattamisesta;
c) luoda asianmukainen tarkastustoiminta tämän yleissopimuksen määräysten soveltamisen valvomiseksi tai varmistua siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 140

Taloudellisesti tuettu opintovapaa (1974)

Voimaantulopäivä 23.9.1976.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1992.
Hallituksen esitykset 169/1975 ja 86/1991.
Säädöskokoelma 632/1992.
Sopimussarja 56/1992.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsite taloudellisesti tuettu opintovapaa tarkoittaa työntekijälle opintotarkoituksiin määrätyn pituiseksi ajaksi työaikana myönnettyä vapaata, jonka aikana hänellä on oikeus saada riittävää taloudellista tukea.

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion on suunniteltava ja harjoitettava sellaista politiikkaa, jonka tarkoituksena on maan olosuhteisiin ja vallitsevaan käytäntöön soveltuvin keinoin ja tarvittaessa vaiheittain edistää taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntämistä
a) kaikentasoista koulutusta varten;
b) yleissivistävää opetusta, yhteiskunnallista ja kansalaiskasvatusta varten;
c) ammattiyhdistyskoulutusta varten.

3 artikla

Edellisessä artiklassa mainitulla politiikalla on pyrittävä myötävaikuttamaan tarvittaessa eri ehdoin,
a) ammatissa tai tehtävässä tarvittavien valmiuksien hankkimiseen, parantamiseen ja sovelluttamiseen sekä työllisyyden edistämiseen ja työpaikan turvaamiseen tieteen ja teknologian kehittyessä sekä talouselämän ja yhteiskunnan rakenteen muuttuessa;
b) työntekijöiden ja heidän edustajiensa asiantuntevaan ja aktiiviseen osallistumiseen yrityksen ja yhteiskunnan toimintaan;
c) työntekijöiden edistymiseen inhimillisellä, yhteiskunnallisella ja sivistyksellisellä tasolla ja
d) yleensä tarkoituksenmukaisen jatkuvan opetuksen ja koulutuksen edistämiseen työntekijöiden auttamiseksi sopeutumaan ajan vaatimuksiin.

4 artikla

Tässä politiikassa on otettava huomioon sekä maan että eri toimialojen kehitysaste ja erityistarpeet, ja politiikka on yhteensovitettava yleisen työllisyys-, opetus- ja koulutus- sekä työaikapolitiikan kanssa ottaen asianmukaisesti huomioon tarvittaessa työajan tai työmäärän kausittaiset vuodenaikoihin liittyvät vaihtelut.

5 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntäminen voidaan toteuttaa kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomioilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella menettelyllä.

6 artikla

Julkiset viranomaiset, työnantaja- ja työntekijäjärjestöt sekä opetusta ja koulutusta antavat laitokset tai elimet on kansallisiin oloihin ja kansalliseen käytäntöön sopivalla tavalla saatava mukaan taloudellisesti tuetun opintovapaan edistämistä tarkoittavan politiikan suunnitteluun ja soveltamiseen.

7 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan järjestelyjen tulee perustua säännölliseen ja riittävään, kansallisen käytännön mukaiseen rahoitukseen.

8 artikla

Taloudellisesti tuettua opintovapaata ei saa kieltäytyä myöntämästä työntekijälle rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisen mielipiteen tai kansallisen tai yhteiskunnallisen syntyperän perusteella.

9 artikla

Tarpeen vaatiessa on määrättävä taloudellisesti tuettua opintovapaata koskevia erityisjärjestelyjä,

a) milloin tiettyjen työntekijäryhmien, kuten pienyritysten työntekijöiden, maataloustyöntekijöiden tai muiden eristettyjen seutujen työntekijöiden, vuorotyöntekijöiden tai työntekijöiden, joilla on perhe huollettavanaan, on vaikea käyttää hyväkseen yleisjärjestelyjä;

b) milloin tiettyjen yritysryhmien, kuten pienyritysten tai kausiluontoisten yritysten, on vaikea sopeutua yleisjärjestelyihin, lähtien siitä, että näiden yritysten työntekijöitä ei tulisi jättää taloudellisesti tuetun opintovapaajärjestelmän ulkopuolelle.

10 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntämisehdot voivat vaihdella sen mukaan onko opintovapaan tarkoituksena

a) kaikentasoisen koulutuksen antaminen;

b) yleissivistävän opetuksen, yhteiskunnallisen tai kansalaiskasvatuksen antaminen; tai

c) ammattiyhdistyskoulutuksen antaminen.

11 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan on katsottava vastaavan todellista työssäoloaikaa ja antavan oikeuden vaatia työsuhteesta johtuvia sosiaalietuuksia ja muita oikeuksia sen mukaan kuin niistä on määrätty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuomiossa tai muulla kansallisen käytännön mukaisella menettelyllä.

* * *

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 141

Maaseudun työntekijäjärjestöt ja niiden osuus taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä (1975)

Voimaantulopäivä 24.11.1977.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1977.
Hallituksen esitys 163/1976.
Säädöskokoelma 696/1978.
Sopimussarja 45/1978.

1 artikla

Tämä yleissopimus koskee kaikenlaisia maaseudun työntekijäjärjestöjä, sellaiset järjestöt mukaan lukien, jotka eivät rajoitu maaseudun työntekijöihin mutta edustavat näitä.

2 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "maaseudun työntekijä" tarkoitetaan kaikkia maanviljelyksen, käsityön tai vastaavien ammattien piirissä maaseudulla työskenteleviä henkilöitä, jotka ovat palkansaajia tai tämän artiklan 2 momentin määräysten mukaisia itsenäisiä ammatinharjoittajia, kuten esimerkiksi vuokraviljelijöitä, osuuspalkkaisia tai itsenäisiä pienviljelijöitä.

2. Tämä yleissopimus koskee vain niitä vuokraviljelijöitä, osuuspalkkaisia tai itsenäisiä pienviljelijöitä, jotka saavat pääasiallisen tulonsa maanviljelyksestä, jotka itse viljelevät maata käyttäen ainoastaan perhettään tai tilapäistä ulkopuolista työvoimaa apunaan ja
a) joilla ei ole vakituista ulkopuolista työvoimaa; ja
b) joilla ei ole huomattavaa määrää kausityöntekijöitä; tai
c) jotka eivät vuokraa maata osuuspalkkaisille tai vuokraviljelijöille.

3 artikla

1. Kaikilla maaseudun työntekijäryhmillä, riippumatta siitä, ovatko he palkansaajia tai itsenäisiä ammatinharjoittajia, tulee olla oikeus lupaa kysymättä perustaa haluamiansa järjestöjä ja liittyä näihin järjestöihin vain sillä ehdolla, että he noudattavat niiden sääntöjä.

2. Yhdistymisvapauden periaatteita on täysin noudatettava; maaseudun työntekijäjärjestöjen on oltava luonteeltaan riippumattomia ja vapaaehtoisuuteen perustuvia ja pysyttävä vapaina kaikesta ulkopuolisesta asioihin puuttumisesta, pakosta tai painostuksesta.

3. Maaseudun työntekijäjärjestöjen oikeuskelpoisuuden saavuttamista ei saa tehdä riippuvaiseksi sellaisista ehdoista, jotka rajoittavat tämän artiklan edellisten momenttien sisältämien määräysten soveltamista.

4. Maaseudun työntekijöiden ja heidän järjestöjensä, kuten muidenkin henkilöiden ja järjestäytyneiden yhteisöjen, tulee noudattaa kansallista lainsäädäntöä harjoittaessaan tässä artiklassa säädettyjä oikeuksia.

5. Kansallinen lainsäädäntö ei saa olla sellainen eikä sitä saa soveltaa siten, että se heikentää tässä artiklassa taattuja oikeuksia.

4 artikla

Maaseudun kehittämistä koskevassa kansallisessa politiikassa tulee pyrkiä helpottamaan voimakkaiden ja riippumattomien maaseudun työntekijäjärjestöjen perustamista ja kehitystä vapaaehtoisella pohjalla, jotta tehokkaasti taattaisiin maaseudun työntekijöiden osallistuminen, ilman syrjintää, sellaisena kuin syrjintä määritellään työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevassa sopimuksessa, 1958, taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen ja siitä aiheutuviin etuuksiin.

5 artikla

1. Jotta maaseudun työntekijäjärjestöt pystyisivät osaltaan vaikuttamaan taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, tulee jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion harjoittaa aktiivisen kannustuksen politiikkaa näitä järjestöjä kohtaan erityisesti poistaakseen niiden perustamisen, kehityksen ja laillisen toiminnan hoitamisen esteet sekä niihin ja niiden jäseniin kohdistuvan, lainsäädännössä ja hallinnollisissa menettelyissä mahdollisesti esiintyvän syrjinnän.

2. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on varmistuttava siitä, että kansallinen lainsäädäntö, maaseudun erityisolot huomioonottaen, ei estä maaseudun työntekijäjärjestöjen perustamista ja kehitystä.

6 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, että mahdollisimman suuressa määrin tiedostettaisiin maaseudun työntekijäjärjestöjen kehittämistarve ja se työ, jonka nämä järjestöt voivat tehdä työllisyysmahdollisuuksien ja yleisten työ- ja elinehtojen parantamiseksi maaseudulla sekä kansantulon lisäämiseksi ja kansantulon tarkoituksenmukaisemman jaon aikaansaamiseksi.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 142

Ammatinvalinnanohjauksen ja ammattikoulutuksen osuus kehitettäessä inhimillisiä voimavaroja (1975)

Voimaantulopäivä 19.7.1977.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1977.
Hallituksen esitys 163/1976.
Säädöskokoelma 697/1978.
Sopimussarja 46/1978.

1 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee politiikassaan ottaa käytäntöön ja kehittää kokonaisvaltaisia ja koordinoituja ammatinvalinnanohjaus- ja ammattikoulutusohjelmia ja niveltää ne läheisesti työllisyyteen erityisesti julkisen työnvälityksen avulla.

2. Tässä politiikassa ja näissä ohjelmissa on otettava asianmukaisesti huomioon
a) sekä alueelliset että valtakunnalliset työllisyystarpeet, työtilaisuudet ja työllisyysongelmat;
b) taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyksellisen kehityksen vaihe ja taso; sekä
c) inhimillisten voimavarojen kehittämistavoitteen suhde muihin taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin tavoitteisiin.

3. Politiikkaa ja ohjelmia on toteutettava kunkin maan olosuhteisiin sovelletuilla menetelmillä.

4. Politiikalla ja ohjelmilla on pyrittävä parantamaan yksilön kykyä ymmärtää työ- ja sosiaalista ympäristöään sekä henkilökohtaisesti tai kollektiivisesti vaikuttaa siihen.

5. Politiikalla ja ohjelmilla on, ottaen huomioon yhteiskunnan tarpeet, rohkaistava ja autettava kaikkia ihmisiä kehittämään ja käyttämään hyväkseen yhdenvertaisina ja vapaina kaikesta syrjinnästä ammatillisia taipumuksiaan omien etujensa ja toiveidensa mukaisesti.

2 artikla

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee kunkin jäsenvaltion perustaa ja kehittää avoimia, joustavia ja toisiaan täydentäviä järjestelmiä yleissivistävän, teknisen ja tietopuolisen ammatillisen opetuksen, opinto-ohjauksen ja ammatinvalinnanohjauksen sekä varsinaisen ammattikoulutuksen antamista varten, harjoitettiinpa näitä toimintoja sitten virallisen koulujärjestelmän puitteissa tai sen ulkopuolella.

3 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee asteittain laajentaa ammatinvalinnanohjausjärjestelmäänsä, johon kuuluu jatkuva työllisyystilanteesta tiedottaminen, että varmistettaisiin, että kaikkien lasten, nuorten ja aikuisten saatavissa on mahdollisimman täydellisiä tietoja ja monipuolista ohjausta, johon sisältyy myös vajaakykyisille ja vammaisille tarkoitettuja sopivia ohjelmia.

2. Tiedottamisen ja ohjauksen tulee kohdistua ammatinvalintaan, ammattikoulutukseen ja siihen liittyviin opiskelumahdollisuuksiin, työllisyystilanteeseen, työnsaantinäkymiin, etenemismahdollisuuksiin, työoloihin, työturvallisuuteen ja -terveyteen sekä työelämän muihin taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin toimintoihin ja eri vastuutasoihin liittyviin näkökohtiin.

3. Tiedottamista ja ohjausta on täydennettävä antamalla tietoja työehtosopimusten yleisistä näkökohdista ja työlainsäädännön mukaan sopimuspuolille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Tällaisia tietoja on annettava maan lainsäädäntöä ja käytäntöä noudattaen ottaen huomioon asianomaisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen velvollisuudet ja tehtävät.

4 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee vähitellen laajentaa, muokata ja yhteensovittaa erilaiset ammattikoulutusjärjestelmänsä siten, että voidaan tyydyttää kaikissa elämän vaiheissa sekä nuorten että aikuisten ammattikoulutuksen tarve kansantalouden kaikilla sektoreilla, taloudellisen toiminnan kaikilla aloilla sekä kaikilla ammattitaidon ja vastuun tasoilla.

5 artikla

Ammatinvalinnanohjaus- ja ammattikoulutuspolitiikka ja -ohjelmat on laadittava ja niitä on sovellettava yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ja, sikäli kuin on tarkoituksenmukaista ja maan laki ja käytäntö sen sallii, muiden asianosaisten yhteisöjen kanssa.

* * *

6 - 13 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 143

Siirtolaisuuteen liittyvät väärinkäytökset sekä ulkomaalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistäminen (1975)

Voimaantulopäivä 9.12.1978. Yleissopimus täydentää muuttavia työntekijöitä koskevaa sopimusta (muutettu), 1949 ja työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevaa sopimusta, 1958.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 163/1976.

I. Siirtolaisuuteen liittyvät väärinkäytökset

1 artikla

Kukin jäsenvaltio, jossa tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu kunnioittamaan kaikkien ulkomaalaisten työntekijöiden ihmisoikeuksia.

2 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, jossa tämä yleissopimus on voimassa, on järjestelmällisesti pyrittävä selvittämään, onko sen alueella laittomasti palvelukseen otettuja ulkomaalaisia työntekijöitä sekä lähteekö sen alueelta, kulkeeko sen alueen kautta tai saapuuko sen alueelle työnsaantitarkoituksessa ulkomaalaisia työntekijöitä siten, että nämä matkansa aikana, saapuessaan tai alueella asumisensa ja työskentelynsä aikana ovat alttiina olosuhteille, jotka ovat ristiriidassa asiaa koskevien kansainvälisten, monenkeskisten tai kahdenkeskisten asiakirjojen tai sopimusten tai kansallisen lainsäädännön kanssa.

2. Työnantajien ja työntekijöiden edustavia järjestöjä on kuultava asiassa, ja niillä on oltava mahdollisuus antaa käytettävänään olevia tietoja asiasta.

3 artikla

Kunkin jäsenvaltion on sekä oman toimivaltansa puitteissa että yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa ryhdyttävä kaikkiin välttämättömiin ja asianvaatimiin toimenpiteisiin
a) estääkseen muuttavien työntekijöiden salaisen siirtolaisuuden ja siirtolaisten laittoman palvelukseenoton, ja
b) kyseisen jäsenvaltion alueelta lähtevien, sen alueen kautta kulkevien tai sen alueelle työnsaantitarkoituksessa muuttavien työntekijöiden laittomien tai salaisten siirtojen järjestäjiä vastaan ja niitä henkilöitä vastaan, jotka ottavat palvelukseensa laittomissa olosuhteissa maahanmuuttaneita ulkomaalaisia työntekijöitä, tarkoituksena estää ja poistaa tämän yleissopimuksen 2 artiklassa mainitut väärinkäytökset.

4 artikla

Erityisesti jäsenvaltioiden on yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen kanssa ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ovat välttämättömiä järjestelmälliselle yhteydenpidolle ja asiaa koskevien tietojen vaihdolle muiden valtioiden kanssa.

5 artikla

Tämän yleissopimuksen 3 ja 4 artiklojen perusteella suoritettavien toimenpiteiden eräänä tarkoituksena tulee olla se, että työvoimaa laittomasti välittävät henkilöt voidaan asettaa syytteeseen riippumatta siitä, mistä maasta käsin he harjoittavat toimintaansa.

6 artikla

1. Kansalliseen lainsäädäntöön perustuvin toimenpitein on tehokkaasti paljastettava ulkomaalaisten työntekijöiden laiton palvelukseenotto sekä määrättävä ja sovellettava sellaisia hallinnollisia, siviilioikeudellisia ja rikosoikeudellisia rangaistuksia, joiden piiriin kuuluu myös vankeusrangaistus, kun on kysymyksessä ulkomaalaisten työntekijöiden laiton palvelukseenotto, sellainen työllisyystilanteesta johtuvan siirtolaisuuden järjestely, joka käsittää tämän yleissopimuksen 2 artiklassa

mainitut väärinkäytökset, ja kun on kysymyksessä tällaisen toiminnan tietoinen tukeminen joko hyötymistarkoituksessa tai muusta syystä.

2. Mikäli työnantaja tämän artiklan nojalla annetun määräyksen perusteella asetetaan syytteeseen, hänellä tulee olla oikeus esittää todisteita vilpittömyydestään.

7 artikla

Työnantajien ja työntekijöiden edustavia järjestöjä on kuultava tässä yleissopimuksessa tarkoitetusta lainsäädännöstä ja muista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on estää ja poistaa yllämainitut väärinkäytökset, ja näiden järjestöjen mahdollisuus tehdä aloitteita tässä tarkoituksessa on tunnustettava.

8 artikla

1. Edellyttäen, että ulkomaalainen työntekijä on laillisesti asunut ja tehnyt työtä maassa, hänen oleskeluaan ei saa pitää laittomana tai määräysten vastaisena vain sillä perusteella, että hän on menettänyt työpaikkansa. Työpaikan menettäminen sinänsä ei saa merkitä oleskeluluvan tai, tapauksesta riippuen, työluvan peruuttamista.

2. Näin ollen ulkomaalaista työntekijää on kohdeltava samanarvoisesti kuin oman maan kansalaisia erityisesti työsuhteen turvaamisen, vaihtoehtoisen työn, yhteiskunnan toimesta työttömille järjestetyn erityistyön ja uudelleenkoulutuksen suhteen.

9 artikla

1. Loukkaamatta toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on säädellä työllisyystilanteesta johtuvaa muuttoliikettä ja taata se, että ulkomaalaisten työntekijöiden maahanmuutto ja palvelukseenotto tapahtuu asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti, ulkomaalaista työntekijää ja hänen perhettään on sellaisissa tapauksissa, joissa tätä lainsäädäntöä ei ole noudatettu ja joissa hänen asemaansa ei voi laillistaa, kohdeltava samanarvoisesti kuin kyseisen maan kansalaisia aikaisemmasta työsuhteesta johtuvien etuuksien osalta, kun on kysymyksessä palkka, sosiaaliturva ja muut etuudet.

2. Mikäli edellisessä kohdassa mainituista oikeuksista esiintyy erimielisyyttä, työntekijällä tulee olla mahdollisuus joko itse tai edustajansa välityksellä esittää asiansa asianomaiselle elimelle.

3. Mikäli työntekijä tai tämän perhe karkotetaan maasta, nämä eivät ole vastuussa karkotuksesta aiheutuneista kustannuksista.

4. Mikään tässä yleissopimuksessa ei estä jäsenvaltiota antamasta henkilöille, jotka laittomasti asuvat tai työskentelevät maassa, oikeutta jäädä maahan ja hankkia laillinen työpaikka.

II. Yhtäläiset mahdollisuudet ja yhtäläinen kohtelu

10 artikla

Kukin jäsenvaltio, jossa tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu harjoittamaan sellaista kansallista politiikkaa, jonka tarkoituksena on kansalliseen käytäntöön ja kansallisiin oloihin soveltuvilla menetelmillä edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia ja yhtäläistä kohtelua työpaikan ja ammatin, sosiaaliturvan, ammattiyhdistys- ja kulttuurioikeuksien sekä yksilöllisen ja kollektiivisen vapauden suhteen, sekä taata nämä henkilöille, jotka ulkomaalaisina työntekijöinä tai näiden perheiden jäseninä oleskelevat laillisesti jäsenvaltion alueella.

11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen II osassa käsitteellä "ulkomaalainen työntekijä" tarkoitetaan henkilöä, joka muuttaa tai joka on muuttanut maasta toiseen jonkun muun kuin omaan palvelukseensa, ja tämä käsite sisältää jokaisen, joka on saanut asianmukaisen luvan muuttaa maahan ulkomaalaisena työntekijänä.

2. Tämän yleissopimuksen II osa ei koske
a) työntekijöitä, jotka asuvat omassa maassaan, mutta käyvät työssä toisen valtion alueella;
b) taiteilijoita ja vapaiden ammattien harjoittajia, jotka ovat saapuneet maahan lyhyeksi ajaksi;
c) merimiehiä;

d) henkilöitä, jotka ovat tulleet maahan erityisesti koulutusta tai opetusta saamaan;
e) jonkin sopimusvaltion alueella toimivien järjestöjen tai yritysten työntekijöitä, jotka ovat työnantajansa pyynnöstä saaneet väliaikaisen luvan oleskella kyseisessä maassa suorittamassa erityistehtäviä tai -toimeksiantoja rajoitetun ja määrätyn ajan ja joita vaaditaan lähtemään kyseisestä maasta, kun tehtävät tai toimeksiannot on suoritettu.

12 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee kansallisiin oloihin ja kansalliseen käytäntöön soveltuvilla menetelmillä
a) pyrkiä yhteistyöhön työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen ja muiden asianomaisten elinten kanssa edistäessään tämän yleissopimuksen 10 artiklassa säädetyn politiikan hyväksymistä ja noudattamista;
b) säätää sellaisia lakeja ja edistää sellaisia opetusohjelmia, joiden voidaan arvioida takaavan tämän politiikan hyväksymisen ja noudattamisen;
c) ryhtyä toimenpiteisiin, tukea opetusohjelmia ja kehittää muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on perehdyttää ulkomaalaiset työntekijät mahdollisimman perusteellisesti tähän politiikkaan, oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa ja toimintaan, jonka tarkoituksena on tehokkaasti auttaa ulkomaalaisia työntekijöitä näille kuuluvien oikeuksien käyttämisessä ja tukea ulkomaalaisten työntekijöiden suojelemista;
d) kumota kaikki lainsäädännölliset määräykset ja muuttaa kaikkia sellaisia hallinnollisia määräyksiä tai käytäntöjä, jotka ovat ristiriidassa tämän politiikan kanssa;
e) yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen kanssa luoda sellainen kansallisiin oloihin ja kansalliseen käytäntöön soveltuva sosiaalipolitiikka, joka antaa ulkomaalaisille työntekijöille ja näiden perheille mahdollisuuden samoihin etuuksiin kuin kyseisen maan kansalaisilla on ottaen samalla huomioon, loukkaamatta yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun periaatetta, sellaiset erikoistarpeet, joita ulkomaalaisilla työntekijöillä saattaa olla, ennen kuin he ovat sopeutuneet työvoimaa vastaanottavan maan yhteiskuntaan;
f) ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin avustaakseen ja tukeakseen ulkomaalaisten työntekijöiden ja heidän perheidensä pyrkimyksiä säilyttää kansallinen ja etninen identiteettinsä ja kulttuurisiteensä maahan, josta he ovat lähtöisin, mukaan lukien lasten mahdollisuus saada äidinkielen opetusta;
g) taata yhtäläinen kohtelu työolojen suhteen kaikille ulkomaalaisille työntekijöille, jotka suorittavat samaa työtä, riippumatta työhön liittyvistä erityisehdoista.

13 artikla

1. Jäsenvaltio voi ryhtyä kaikkiin välttämättömiin toimenpiteisiin, jotka kuuluvat sen toimivaltaan, ja olla yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa helpottaakseen kaikkien laillisesti sen alueella asuvien ulkomaalaisten työntekijöiden perheiden uudelleen yhdistymistä.

2. Ne ulkomaalaisten työntekijöiden perheenjäsenet, joita tämä artikla koskee, ovat aviopuoliso sekä huollettavat lapset ja vanhemmat.

14 artikla

Jäsenvaltio voi
a) asettaa työpaikan vapaan valinnan ehdoksi, samalla kun se takaa ulkomaalaisille työntekijöille oikeuden maantieteelliseen liikkuvuuteen, sen, että ulkomaalainen työntekijä on laillisesti asunut ja tehnyt työtä kyseisen jäsenvaltion alueella määrätyn ajan, mikä asumisaikaehto ei kuitenkaan saa olla kahta vuotta pitempi, tai mikäli kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä määrätään alle kahden vuoden pituinen sopimuskausi, asettaa ehdoksi sen, että työntekijän ensimmäisen työsopimuksen aika on kulunut umpeen;
b) kuultuaan asianmukaisesti työnantajien ja työntekijöiden edustavia järjestöjä, antaa kyseisen jäsenvaltion alueen ulkopuolella hankitun ammattipätevyyden tunnustamista, todistukset ja diplomit mukaan lukien, koskevia säännöksiä;
d) rajoittaa pääsyä tiettyihin töihin tai tehtäviin, mikäli tämä kyseisen valtion etujen kannalta on välttämätöntä.

III Loppumääräykset

15 artikla

Tämä yleissopimus ei estä jäsenvaltioita tekemästä monenkeskisiä tai kahdenkeskisiä sopimuksia, joiden tarkoituksena on ratkaista tämän yleissopimuksen soveltamisesta johtuvia ongelmia.

16 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, voi sen ratifiointiin liitetyllä julistuksella jättää hyväksymättä sen I tai II osan.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on tehnyt sellaisen julistuksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän julistuksen uudella julistuksella.

3. Kunkin jäsenvaltion, jossa tämän artiklan 1 momentin nojalla tehty julistus on voimassa, tulee tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan ilmaista, mikä on tämän valtion lain ja käytännön suhde hyväksymättä jätetyn osan määräyksiin, missä määrin mainittu määräys on saatettu voimaan tai ehdotetaan saatettavaksi voimaan, ja miksi kyseinen jäsenvaltio ei ole vielä hyväksynyt näitä määräyksiä.

* * *

17 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 144

Kolmikantaneuvottelut, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista (1976)

Voimaantulopäivä 16.5.1978.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1978.
Hallituksen esitys 245/1977.
Säädöskokoelma 744/1979.
Sopimussarja 52/1979.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa "edustavilla järjestöillä" tarkoitetaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä, joilla on oikeus vapaaseen ammatilliseen järjestäytymiseen.

2 artikla

1. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan menettelyä, jolla turvataan tehokas neuvonpito hallituksen, työnantajien ja työntekijöiden edustajien välillä 5 artiklan 1 momentissa mainituista Kansainvälisen työjärjestön toimintoja koskevista asioista.

2. Tämän artiklan 1 momentissa tarkoitetun menettelyn luonne ja muoto on määriteltävä kunkin maan käytännön mukaisesti sen jälkeen kun on neuvoteltu edustavien järjestöjen kanssa, mikäli niitä on ja mikäli tällaista menettelyä ei vielä ole otettu käytäntöön.

3 artikla

1. Työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen, mikäli niitä on, tulee vapaasti valita edustajansa tässä yleissopimuksessa tarkoitettua menettelyä varten.

2. Työnantajien ja työntekijöiden tulee olla tasavertaisesti edustettuina jokaisessa elimessä, jossa neuvonpitoa tapahtuu.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ottaa vastuu tässä yleissopimuksessa tarkoitetun menettelyn vaatimasta hallinnollisesta tuesta.

2. Asianomaisen viranomaisen ja edustavien järjestöjen, mikäli niitä on, tulee ryhtyä keskenään sopiviin järjestelyihin kyseiseen menettelyyn osallistuvien henkilöiden tarvitseman koulutuksen rahoittamiseksi.

5 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa määrätyn menettelyn tarkoitus on aikaansaada neuvonpitoa
a) vastauksista, joita hallitukset antavat Kansainvälisen työkonferenssin työjärjestykseen otettuja asioita koskeviin kysymyssarjoihin, ja lausunnoista, joita ne antavat konferenssin käsiteltäviksi tulevista tekstiluonnoksista;
b) asianomaiselle viranomaiselle tai viranomaisille tehtävistä esityksistä siinä yhteydessä, kun niiden harkittavaksi alistetaan yleissopimuksia ja suosituksia Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan mukaisesti;
c) ratifioimattomien yleissopimusten ja toistaiseksi toteuttamatta jääneiden suositusten ottamisesta uudelleen tarkastettaviksi sopivin väliajoin, jotta harkittaisiin millä toimenpiteillä voitaisiin mahdollisesti edistää suositusten toteuttamista ja yleissopimusten ratifiointia;
d) kysymyksistä, joita saattaa ilmaantua Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti Kansainväliselle työtoimistolle annettavien selostusten yhteydessä;
e) ratifioitujen yleissopimusten irtisanomista koskevista ehdotuksista.

2. Tämän artiklan 1 momentissa tarkoitettujen kysymysten asianmukaisen tarkastelun varmistamiseksi neuvonpitoa on järjestettävä sopivin, yhteisesti määrättävin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

6 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee julkaista vuosikertomus tässä yleissopimuksessa tarkoitetun menettelyn soveltamisesta, milloin edustavien järjestöjen, mikäli niitä on, kanssa käydyn neuvonpidon jälkeen tämä katsotaan asianmukaiseksi.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 145

Merenkulkijain jatkuva työllistäminen (1976)

Voimaantulopäivä 3.5.1979.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1978.
Hallituksen esitys 65/1978.
Säädöskokoelma 745/1979.
Sopimussarja 53/1979.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee henkilöitä, jotka vakituisesti ovat käytettävissä merenkulkijan työhön ja jotka saavat pääasiallisen vuosiansionsa tällaisesta työstä.

2. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "merenkulkijat" kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tahi työehtosopimuksessa merenkulkijoiksi määriteltyjä henkilöitä, jotka tavallisesti työskentelevät laivaväen jäseninä mertakulkevassa aluksessa, joka ei ole
a) sota-alus;
b) alus, jota käytetään kalastukseen tai siihen suoranaisesti liittyviin toimintoihin tai valaanpyyntiin tai vastaavanlaisiin toimintoihin.

3. Kansallisessa lainsäädännössä on määriteltävä, milloin alusta on pidettävä "mertakulkevana aluksena" tämän yleissopimuksen merkityksessä.

4. Asianomaisia työnantajain ja työntekijäin järjestöjä on kuultava tai niiden tulee muulla tavoin osallistua tämän artiklan 2 ja 3 momenteissa tarkoitettujen määritelmien laatimiseen ja tarkistamiseen.

2 artikla

1. Kussakin merenkulkua harjoittavassa jäsenvaltiossa on kansallisella politiikalla pyrittävä saamaan kaikki asianosaiset piirit järjestämään mahdollisuuksien rajoissa jatkuvaa tai vakinaista työtä ammattitaitoisille merenkulkijoille ja täten hankittava laivanvarustajille vakinaista ja pätevää työvoimaa.

2. On kaikin tavoin pyrittävä varmistamaan merenkulkijoille joko vähimmäismäärä työssäolokausia tai turvaamaan heille joko vähimmäisansio tahi raha-avustus sillä tavalla ja siinä laajuudessa kuin kyseisen maan taloudellinen ja sosiaalinen tilanne sallii.

3 artikla

Toimenpiteisiin, joihin ryhdytään tämän yleissopimuksen 2 artiklassa esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi, voi kuulua
a) välikirjan tai sopimuksen tekeminen, jonka mukaan merenkulkualan yritys tai laivanvarustajain yhtymä pitää merenkulkijaa jatkuvasti tai vakinaisesti palveluksessaan;
b) toimenpiteitä, joilla pyritään turvaamaan merenkulkijain pysyvä työllistäminen laatimalla ja pitämällä ammattikohtaisia rekistereitä tai luetteloita ammattitaitoisista merenkulkijoista.

4 artikla

1. Milloin merenkulkijoiden jatkuva työllistäminen perustuu yksinomaan rekistereiden tai luetteloiden laatimiseen ja pitämiseen, tulee näiden rekistereiden ja luetteloiden käsittää merenkulkijoiden kaikki ammattiryhmät sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tahi työehtosopimuksessa määrätään.

2. Tällaiseen rekisteriin tai luetteloon otetuilla merenkulkijoilla tulee olla etusija otettaessa henkilöitä työhön merenkulkualalle.

3. Rekisteriin tai luetteloon otettujen merenkulkijoiden tulee olla valmiit ryhtymään työhön sen mukaan kuin kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tai työehtosopimuksessa määrätään.

5 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön sallimissa puitteissa on merenkulkijoita koskevan rekisterin tai luettelon henkilövahvuus määräajoin tarkistettava, että se saataisiin vastaamaan merenkulkualan tarvetta.

2. Kun tulee tarpeelliseksi vähentää rekisterin tai luettelon henkilövahvuutta, on kaikin asianmukaisin toimenpitein estettävä tai supistettava mahdollisimman vähäisiksi vähentämisestä merenkulkijoille aiheutuvat haittavaikutukset samalla huomioon ottaen kyseisen maan taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen.

6 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että työntekijöiden turvallisuutta, terveyttä, hyvinvointia ja ammattikoulutusta koskevia asianmukaisia määräyksiä sovelletaan merenkulkijoihin.

7 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei sovelleta työehtosopimuksilla tai välimiestuomioilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

* * *

8 - 15 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 146

Merenkulkijain palkallinen vuosiloma (1976)

Voimaantulopäivä 13.6.1979.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1989.
Hallituksen esitykset 65/1978 ja 224/1988.
Säädöskokoelma 964/1990.
Sopimussarja 72/1990.

1 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksella, välimiestuomiolla, tuomioistuimen päätöksellä, lakisääteisellä palkanmääräämismenettelyllä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivaksi katsottavalla tavalla.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia merenkulkijoina työskenteleviä henkilöitä.

2. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "merenkulkijat" henkilöitä, jotka ovat työssä jossakin tehtävässä mertakulkevassa aluksessa, joka on rekisteröity alueella johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, mutta joka ei ole:
a) sota-alus;
b) alus, jota käytetään kalastukseen tai siihen suoranaisesti liittyviin toimintoihin tai valaanpyyntiin tai vastaavanlaisiin toimintoihin.

3. Kansallisissa lainsäädännöissä on määriteltävä, sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä, mitä aluksia on pidettävä tämän yleissopimuksen tarkoittamina mertakulkevina aluksina.

4. Kuultuaan asianomaisia työnantajain ja työntekijäin järjestöjä, mikäli niitä on, kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, tehden kyseisen toimialan olosuhteiden vaatimat muutokset, laajentaa sopimuksen soveltamisalaa koskemaan tämän artiklan 2 momentin b) kohdassa esitetyn, merenkulkijoita koskevan määritelmän ulkopuolelle jääviä henkilöitä tai henkilöryhmiä.

5. Kunkin jäsenvaltion, joka tämän yleissopimuksen ratifioidessaan laajentaa sen soveltamisalaa tämän artiklan 4 momentin mukaisesti, tulee ilmoittaa ratifiointiin liitetyssä ilmoituksessa ne henkilöryhmät, joita laajentaminen koskee, ja ne muutokset, jotka mahdollisesti on jouduttu tekemään tässä yhteydessä.

6. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi lisäksi myöhemmin lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ilmoituksen, että se laajentaa yleissopimuksen soveltamisalaa koskemaan muita henkilöryhmiä kuin niitä, jotka se ilmoitti ratifioidessaan sopimuksen.

7. Mikäli on välttämätöntä, voi kunkin maan asianomainen viranomainen ryhtyä tai sopivaa menettelyä käyttäen voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä, mikäli niitä on, mertakulkevissa aluksissa työskentelevien rajoitettujen henkilöryhmien jättämiseksi tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

8. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ensimmäisessä tämän sopimuksen soveltamista koskevassa selonteossaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan, ilmoittaa ne henkilöryhmät, jotka on mahdollisesti jätetty soveltamisalan ulkopuolelle tämän artiklan 3 ja 7 momenttien nojalla, ja mainita syyt tällaiseen menettelyyn, ja on kunkin jäsenvaltion myöhemmin annettavissa selonteoissaan selostettava, miten sen lainsäädännössä ja käytännössä suhtaudutaan soveltamisalan ulkopuolelle jääviin ryhmiin sekä ilmoitettava, missä laajuudessa tämä yleissopimus on pantu täytäntöön tai aiotaan panna täytäntöön kyseisten ryhmien osalta.

3 artikla

1. Jokaisella merenkulkijalla, jota tämä yleissopimus koskee, tulee olla oikeus saada vähintään tietyn pituinen palkallinen vuosiloma.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee mainita ratifiointiinsa liitetyssä ilmoituksessa vuosiloman pituus.[1]

3. Loma ei saa vuoden palvelusajalta missään tapauksessa olla 30 kalenteripäivää lyhyempi.

4. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se pidentää ratifioinnin yhteydessä mainittua loma-aikaa.

4 artikla

1. Merenkulkijalla, joka vuoden aikana on ollut palveluksessa lyhyemmän ajan kuin mikä vaaditaan edellisessä artiklassa määrätyn täyden loman saamiseen, tulee olla oikeus saada kysymyksessä olevalta vuodelta hänen palvelusaikaansa vastaava lyhyempi palkallinen vuosiloma.

2. Tämä sopimuksen sanonta "vuosi" tarkoittaa kalenterivuotta tai muuta samanpituista kautta.

5 artikla

1. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee määrätä tai muulla asianmukaisella menettelyllä on määrättävä lomaan oikeuttavan palvelusajan laskemistapa.

2. Ehdoin, jotka kunkin maan asianomainen viranomainen määrää tai jotka määrätään muulla asianmukaisella menettelyllä, on palvelusaikaan laskettava aika, jona merimies on päästökatselmoituna työsopimuksen voimassa ollessa.

3. Ehdoin, jotka kunkin maan asianomainen viranomainen määrää tai jotka määrätään muulla asianmukaisella menettelyllä, on työstä poissaolot, jotka johtuvat hyväksyttyyn merenkulkualan ammattikoulutuskurssiin osallistumisesta tai asianomaisen merenkulkijan määräämisvallasta riippumattomista syistä, kuten sairaudesta, tapaturmasta tai raskaudesta ja synnytyksestä, laskettava palvelusajaksi.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen 3 artiklan 3 momentissa määrättyyn palkalliseen vuosilomaan kuuluviksi älköön laskettako:
a) aluksen lippumaassa virallisiksi tai perinteellisiksi tunnustettuja lomapäiviä sattuivatpa ne palkallisen vuosiloman ajalle tai ei;
b) merenkulkijain sairaudesta, tapaturmasta tai raskaudesta ja synnytyksestä johtuvia työkyvyttömyyskausia ehdoin, jotka kunkin maan asianomainen viranomainen määrää tai jotka määrätään muulla asianmukaisella menettelyllä;
c) merenkulkijalle työaikana annettua tilapäistä maissakäyntivapaata;
d) erilaisia hyvityslomia ehdoin, jotka kunkin maan asianomainen viranomainen määrää tai jotka määrätään muulla asianmukaisella menettelyllä.

7 artikla

1. Jokaisen merenkulkijan, joka pitää tässä yleissopimuksessa tarkoitetun vuosiloman, tulee saada koko loman ajalta vähintään säännönmukainen palkkansa (mukaan luettuna rahakorvaus palkkaan mahdollisesti kuuluvista luontoiseduista), joka lasketaan kunkin maan asianomaisen viranomaisen määräämällä tai muulla asianmukaisella menettelyllä määrätyllä tavalla.

2. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesti laskettu rahamäärä on maksettava asianomaiselle merenkulkijalle ennen lomaa, jollei kansallisessa lainsäädännössä tai häntä ja työnantajaa sitovassa sopimuksessa toisin määrätä.

[1] Suomi on ilmoittanut vuosiloman pituudeksi 30 päivää.

3. Merenkulkijan, joka lähtee tai erotetaan työnantajansa palveluksesta ennen kuin hän on pitänyt hänelle kuuluvan vuosiloman, tulee saada jokaiselta hänelle kuuluvalta lomapäivältä tämän artiklan 1 momentissa määrätty palkka.

8 artikla

1. Kunkin maan asianomainen viranomainen voi sallia tai muuta sopivaa menettelyä soveltaen voidaan sallia palkallisen vuosiloman jakaminen osiin tai yhden vuoden aikana ansaitun vuosiloman yhdistäminen seuraavaan lomaan.

2. Ellei oteta huomioon tämän artiklan 1 momentin sisältämää varaumaa ja ellei työnantajaa ja asianomaista merenkulkijaa sitovassa sopimuksessa toisin määrätä, tässä yleissopimuksessa määrätyn palkallisen vuosiloman tulee olla yhtäjaksoinen.

9 artikla

Poikkeustapauksissa voi kunkin maan asianomainen viranomainen ryhtyä toimenpiteisiin tai niihin voidaan ryhtyä sopivaa menettelyä käyttäen tähän yleissopimukseen perustuvan vuosiloman korvaamiseksi rahamäärällä, joka vastaa vähintään 7 artiklassa määrättyä palkkaa.

10 artikla

1. Työnantaja määrää loman pitämisajan kuultuaan asianomaista merenkulkijaa tai hänen edustajiaan ja mikäli mahdollista päästyään asiassa yksimielisyyteen tämän kanssa, mikäli loman ajankohtaa ei ole määrätty asetuksella, työehtosopimuksella, välimiestuomiolla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

2. Merenkulkijaa älköön vaadittako ilman hänen suostumustaan ottamaan hänelle kuuluvaa vuosilomaa muulla paikkakunnalla kuin siellä, missä hän haki työpaikan tai missä hänet otettiin työhön, sen mukaan kumpi näistä paikkakunnista on lähempänä hänen kotipaikkaansa, paitsi jos työehtosopimuksessa tai kansallisessa lainsäädännössä toisin määrätään.

3. Merenkulkijalla, joka on pakotettu ottamaan vuosilomansa muualla kuin tämän artiklan 2 momentin mukaan sallitulla paikkakunnalla, tulee olla oikeus saada ilmainen kuljetus sinne, missä hän haki työpaikan tai missä hänet otettiin työhön, sen mukaan kumpi näistä paikkakunnista on lähempänä hänen kotipaikkaansa, ja työnantajan tulee vastata merenkulkijan ylläpito- ja muista tähän matkaan suoranaisesti liittyvistä kustannuksista; matkaan mennyttä aikaa ei saa vähentää merenkulkijalle kuuluvasta palkallisesta vuosilomasta.

11 artikla

Sopimus, jossa määrätään luopumaan oikeudesta 3 artiklan 3 momentissa määrättyyn palkalliseen vuosilomaan tai jättämään loma pitämättä, olkoon mitätön, lukuun ottamatta tämän yleissopimuksen 9 artiklan tarkoittamia poikkeustapauksia.

12 artikla

Vuosilomalla olevan merenkulkijan saa kutsua palvelukseen vain äärimmäisissä hätätapauksissa, silloinkin kohtuullista varoitusaikaa noudattaen.

13 artikla

Tehokkain toimenpitein, jotka soveltuvat tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanotapaan, on varmistettava riittävällä tarkastuksella tai muulla tavoin, että palkallista vuosilomaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä asianmukaisesti sovelletaan ja noudatetaan.

14 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan merenkulkijoiden palkallista lomaa koskeva sopimus (muutettu), 1949.

* * *

15 - 22 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 147

Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1976)

Voimaantulopäivä 28.11.1981.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1978.
Hallituksen esitys 65/1978.
Säädöskokoelma 746/1979.
Sopimussarja 54/1979.

1 artikla

1. Ellei tässä artiklassa toisin määrätä, tätä yleissopimusta sovelletaan jokaiseen julkisen yhteisön tai yksityisen omistamaan mertakulkevaan alukseen, jota ansiotarkoituksessa käytetään lastin tai matkustajien kuljetukseen tai muuhun kaupalliseen tarkoitukseen.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määriteltävä, milloin alusta on pidettävä mertakulkevana aluksena tämän yleissopimuksen merkityksessä.

3. Tätä yleissopimusta sovelletaan mertakulkeviin hinaajiin.

4. Tätä yleissopimusta ei sovelleta:
a) aluksiin, jotka pääasiallisesti kulkevat purjein, siihen katsomatta, onko niissä apukoneistoa vai ei;
b) aluksiin, joita käytetään kalastukseen, valaanpyyntiin tai niihin verrattavaan toimintaan;
c) pieniin aluksiin tai esimerkiksi öljynporaustorneihin ja -alustoihin, silloin kun niitä ei käytetä merenkulkuun; kuultuaan edustavimpia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee päättää, mitä aluksia tämä määräys koskee.

5. Minkään tämän yleissopimuksen määräyksen ei ole katsottava laajentavan tämän yleissopimuksen liitteessä lueteltujen yleissopimusten tai niiden sisältämien määräysten soveltamisalaa.

2 artikla

Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu:
a) luomaan sellaisen lainsäädännön, jossa määritellään sen alueella rekisteröidyille aluksille:
(i) ihmishengen turvaamista aluksessa tarkoittavat turvallisuusvaatimukset, kelpoisuutta, työaikaa ja miehitystä koskevat vaatimukset mukaan lukien;
(ii) asianmukainen sosiaaliturvajärjestelmä;
(iii) työolosuhteet ja aluksessa asumiseen liittyvät järjestelyt, sikäli kuin niitä jäsenvaltion mielestä ei ole määritelty työehtosopimuksessa tai määrätty asianomaisten tuomioistuinten toimesta yhtä sitoviksi asianomaisiin laivanvarustajiin ja merenkulkijoihin nähden;
sekä varmistumaan siitä, että mainitun lainsäädännön määräykset ovat oleellisilta osiltaan samanmerkityksiset tämän yleissopimuksen liitteessä mainittujen yleissopimusten tai yleissopimusten artiklojen kanssa, mikäli jäsenvaltio ei ole muulla tavoin velvollinen panemaan täytäntöön kyseisiä yleissopimuksia;
b) tehokkaasti käyttämään toimivaltaansa tai harjoittamaan valvontaa alueellaan rekisteröityihin aluksiin mitä tulee:
(i) kansallisessa lainsäädännössä määrättyihin turvallisuusvaatimuksiin, kelpoisuutta, työaikaa ja miehitystä koskevat vaatimukset mukaan lukien;
(ii) kansallisessa lainsäädännössä määrätyn sosiaaliturvajärjestelmän toteuttamiseen;
(iii) työolosuhteisiin ja aluksessa asumiseen liittyviin järjestelyihin, jotka on määrätty kansallisessa lainsäädännössä tai määritelty asianomaisten tuomioistuinten toimesta yhtä sitoviksi asianomaisiin laivanvarustajiin ja merenkulkijoihin nähden;
c) varmistumaan siitä, että laivanvarustajat tai laivanvarustajien ja merenkulkijoiden järjestöt, jotka on muodostettu ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua koskevan sopimuksen, 1948, ja järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamista koskevan sopimuksen, 1949, perusperiaatteiden mukaisesti, sopivat aluksen

työolosuhteiden ja asumiseen liittyvien järjestelyjen tehokkaasta valvonnasta silloin, kun jäsenvaltiolla ei ole todellista toimivaltaa asiassa;
d) varmistamaan, että:
(i) on olemassa asianmukaiset menettelyt, jotka alistetaan asianomaisen viranomaisen yleiseen valvontaan, kun mainittu viranomainen sekä laivanvarustajien ja merenkulkijoiden edustavat järjestöt ovat tarvittaessa neuvotelleet asiasta kolmikantatasolla, merenkulkijoiden palvelukseen ottamiseksi jäsenvaltion alueella rekisteröityihin aluksiin ja tässä yhteydessä ilmenevien valitusten selvittämiseksi;
(ii) on olemassa asianmukaiset menettelyt, jotka alistetaan asianomaisen viranomaisen yleiseen valvontaan, kun mainittu viranomainen sekä laivanvarustajien ja merenkulkijoiden edustavat järjestöt ovat tarvittaessa neuvotelleet asiasta kolmikantatasolla, jokaisen sellaisen valituksen selvittämiseksi, joka tehdään siinä yhteydessä ja mikäli mahdollista sinä aikana kun kyseisen jäsenvaltion kansalaisuuden omaavia merenkulkijoita otetaan jäsenvaltion alueella palvelukseen vieraassa maassa rekisteröityyn alukseen; ja että kyseisen jäsenvaltion asianomainen viranomainen ilmoittaa välittömästi tällaisesta valituksesta sekä jokaisesta sellaisesta valituksesta, joka tehdään siinä yhteydessä ja mikäli mahdollista sinä aikana kun ulkomaalaisia merenkulkijoita otetaan kyseisen jäsenvaltion alueella palvelukseen vieraassa maassa rekisteröityyn alukseen, aluksen rekisteröintimaan asianomaiselle viranomaiselle toimittaen asiaa koskevan jäljennöksen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle;
e) varmistamaan, että sen alueella rekisteröidyissä aluksissa työskentelevillä merenkulkijoilla on asianmukainen ammattipätevyys tai koulutus niiden tehtävien hoitamiseen, joihin heidät otetaan, ottaen myös huomioon merenkulkijoiden ammattikoulutusta koskevan suosituksen, 1970;
f) varmistumaan tarkastusten avulla tai muulla tavoin siitä, että sen alueella rekisteröidyissä aluksissa noudatetaan sen ratifioimia, voimassa olevia kansainvälisiä työtä koskevia yleissopimuksia ja tämän artiklan a) kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä sekä, milloin se on kansallisen lainsäädännön perusteella asianmukaista, työehtosopimuksia;
g) toimittamaan virallisen tutkimuksen kaikista sen alueella rekisteröityjä aluksia koskevista vakavista merionnettomuuksista, erityisesti sellaisista, joissa on tapahtunut loukkaantumisia ja/tai ihmishengen menetyksiä, ja yleensä julkistamaan tutkimuksia koskevat loppuraportit.

3 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion tulee mahdollisuuksien mukaan jakaa kansalaisilleen tietoja niistä pulmista, joita saattaa syntyä näiden ottaessa toimen aluksella, joka on rekisteröity maassa, joka ei ole ratifioinut tätä yleissopimusta. Tietojen jakamista on harjoitettava siihen asti, kunnes jäsenvaltio on varmistunut siitä, että tässä yleissopimuksessa määrättyjä vähimmäisvaatimuksia vastaavia vaatimuksia noudatetaan. Toimenpiteet, joihin yleissopimuksen ratifioiva valtio tässä tarkoituksessa ryhtyy, eivät saa olla ristiriidassa työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa, joka määritellään sopimuksissa, joiden sopimuspuolia kyseiset kaksi valtiota mahdollisesti ovat.

4 artikla

1. Jos tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, jonka satamaan alus poikkeaa säännönmukaisella reitillään tai toiminnallisten syiden tähden, vastaanottaa valituksen tai saa näytön siitä, ettei kyseinen alus, yleissopimuksen tultua voimaan, ole tämän yleissopimuksen vaatimusten mukainen, se voi lähettää aluksen rekisteröintimaan hallitukselle selonteon toimittaen samalla siitä jäljennöksen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle sekä ryhtyä toimenpiteisiin turvallisuutta tai terveyttä aluksella selvästi vaarantavien olosuhteiden korjaamiseksi.

2. Tällaisiin toimenpiteisiin ryhtyessään jäsenvaltion tulee heti tehdä ilmoitus asiasta lippuvaltion lähimmälle merenkulku-, konsuli- tai diplomaattiedustajalle ja pyytää tätä olemaan läsnä, mikäli mahdollista. Jäsenvaltion ei pidä syyttä pidättää tai viivyttää alusta.

3. Tässä artiklassa tarkoitetaan "valituksella" tietoa, jonka on esittänyt laivaväkeen kuuluva henkilö, ammatillinen yhteisö, yhdistys tai ammattiyhdistys tai yleensä kuka tahansa aluksen turvallisuudesta, aluksen miehistön turvallisuutta ja terveyttä uhkaavat vaarat mukaan lukien, kiinnostunut henkilö.

5 artikla

1. Tämän yleissopimuksen voivat ratifioida jäsenvaltiot, jotka:
a) ovat sopimuspuolina ihmishengen turvallisuutta merellä koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, 1960, tai ihmishengen turvallisuutta merellä koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, 1974, tai muussa nämä yleissopimukset mahdollisesti myöhemmin muuttavassa yleissopimuksessa;
b) ovat sopimuspuolina kansainvälisessä lastiviivayleissopimuksessa, 1966, tai tämän yleissopimuksen mahdollisesti myöhemmin muuttavassa yleissopimuksessa;
c) ovat sopimuspuolina tai ovat panneet täytäntöön alusten yhteentörmäyksen estämistä merellä koskevat kansainväliset määräykset, 1960, tai yleissopimuksen, joka koskee alusten yhteentörmäyksen estämistä merellä koskevia kansainvälisiä määräyksiä, 1972, tai muun nämä kansainväliset asiakirjat mahdollisesti myöhemmin muuttavan yleissopimuksen.

2. Tämän yleissopimuksen voi myös ratifioida kuka tahansa jäsenvaltio, joka ratifioinnin yhteydessä sitoutuu täyttämään tämän artiklan 1 momentissa ratifioinnin ehdoksi asetetut vaatimukset, joita se ei ole aikaisemmin täyttänyt.

3. Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

* * *

6 artikla: Voimaantulo kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona vähintään kymmenen jäsenvaltion, joiden yhteisosuus maailman kauppalaivaston bruttorekisteritonnistosta on 25 prosenttia, ratifioinnit on rekisteröity. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kahdentoista kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

7 - 12 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi ratifiointeja ja voimaantuloa koskevat määräykset, jotka ovat yllä 5 ja 6 artikloissa.

LIITE

Yleissopimus, joka koskee vähimmäisikää, 1973 (n:o 138) tai
Sopimus, joka koskee minimi-ikää (merityö), (muutettu), 1936 (n:o 58) tai
Sopimus, joka koskee alinta ikärajaa (merityö), 1920 (n:o 7);
Sopimus, joka koskee laivanisännän vastuuta merimiehen sairastuessa tai joutuessa tapaturman uhriksi, 1936 (n:o 55) tai
Sopimus, joka koskee merimiesten sairausvakuutusta, 1936 (n:o 56) tai
Yleissopimus, joka koskee lääkintähuoltoa ja päivärahaa, 1969 (n:o 130);
Sopimus, joka koskee merenkulkijoiden lääkärintarkastusta, 1946 (n:o 73);
Yleissopimus, joka koskee merenkulkijain työtapaturmien torjuntaa, 1970 (n:o 134) (4 ja 7 artiklat);
Sopimus, joka koskee laivaväen asuntoja aluksessa (muutettu), 1949 (n:o 92);
Sopimus, joka koskee laivaväen ruoanpitoa aluksessa, 1946 (n:o 68) (5 artikla);
Sopimus, joka koskee päällystön pätevyyskirjoja, 1936 (n:o 53) (3 ja 4 artiklat)[1]
Sopimus, joka koskee merimiesten työsopimusta, 1926 (n:o 22);
Sopimus, joka koskee merimiesten kotiin lähettämistä, 1926 (n:o 23);
Sopimus, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua, 1948 (n:o 87);
Sopimus, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta, 1949 (n:o 98).

[1] Milloin aluksen päällystön pätevyyttä koskevan sopimuksen, 1936, vaatimusten tarkka noudattaminen aiheuttaa ongelmia jonkin valtion omaksumalle pätevyyskirjojen myöntämisjärjestelmälle tai niiden antamismenettelylle, on sovellettava pääasiallisen vastaavuuden periaatetta siten, ettei synny ristiriitaa kyseisen valtion tässä asiassa omaksumien menettelyjen kanssa.

YLEISSOPIMUKSEEN NRO 147 LIITTYVÄ PÖYTÄKIRJA

Kauppa-aluksissa noudatettava vähimmäistaso (1996)

Voimaantulopäivä 10.1.2003.
Suomi ei ole ratifioinut pöytäkirjaa.
Hallituksen esitys 154/1998.

1 artikla

1. Kunkin tämän pöytäkirjan ratifioivan jäsenvaltion tulee sisällyttää pääsopimuksen liitteenä olevaan yleissopimusluetteloon lisäliitteen A-osan sopimukset ja sellaiset mainitun liitteen B-osassa luetellut sopimukset, joita se mahdollisesti hyväksyy, alla olevan 3 artiklan mukaisesti.

2. Lisäliitteen A-osassa luetellun sopimuksen, joka ei vielä ole voimassa, sisällyttäminen toteutuu vasta sitten, kun kyseinen sopimus astuu voimaan.

2 artikla

Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samanaikaisesti kuin se ratifioi pääsopimuksen, tai milloin tahansa sen jälkeen, lähettämällä pöytäkirjan virallisesta ratifioinnista rekisteröintiä varten ilmoituksen Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

3 artikla

1. Kunkin tämän pöytäkirjan ratifioivan jäsenvaltion tulee soveltuvilta osin ratifiointiasiakirjan mukana olevassa ilmoituksessa eritellä, minkä sopimuksen tai mitkä sopimukset se lisäliitteen B-osassa olevista sopimuksista hyväksyy.

2. Jäsenvaltio, joka ei ole hyväksynyt kaikkia lisäliitteen B-osassa lueteltuja sopimuksia, voi myöhemmin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle lähetetyssä ilmoituksessa eritellä, minkä muun sopimuksen tai mitkä muut sopimukset se hyväksyy.

4 artikla

1. Jotta tämän pöytäkirjan 1 artiklan 1 kohdan sekä 3 artiklan tarkoitukset täyttyisivät asianomaisen viranomaisen tulee ennakkoon käydä neuvotteluja edustavien laivanvarustaja- ja merenkulkijajärjestöjen kanssa.

2. Asianomaisen viranomaisen on niin pian kun mahdollista saatettava edustavien laivanvarustaja- ja merenkulkijajärjestöjen käyttöön tiedot, jotka koskevat Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan alla olevan 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittamia ratifiointeja, ilmoituksia ja irtisanomisia.

5 artikla

Tässä pöytäkirjassa merenkulkijoiden kotimatkaoikeutta koskevan (muutetun) yleissopimuksen, 1987, katsotaan korvaavan merimiesten kotiin lähettämistä koskevan yleissopimuksen, 1926, mikäli jäsenvaltio hyväksyy ensin mainitun yleissopimuksen.

* * *

6 artikla: Voimaantulo kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun viiden jäsenvaltion, joista kolmen jäsenvaltion kunkin kauppalaivaston bruttovetoisuus on vähintään miljoona, ratifioinnit on rekisteröity. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kahdentoista kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

7 artikla

Tämän pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan aina silloin, kun pääsopimuksen 7 artikla mahdollistaa pääsopimuksen irtisanomisen, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Tämän pöytäkirjan irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

8 - 10 artiklat: Ratifioinneista ilmoittaminen, tiedotus Yhdistyneille kansakunnille ja uudistamistarpeen tutkinta: kuten yleissopimuksia koskevat tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

11 artikla

Mikäli tätä pöytäkirjaa halutaan muuttaa ja sulkea se ratifioinnilta, pääsopimuksen 11 artiklan määräyksiä tulee soveltaa *mutatis mutandis*.

12 artikla: Todistusvoimaiset tekstit: kuten yleissopimuksia koskeva tavanmukainen loppumääräys (katso liite I).

Lisäliite

Osa A
- Yleissopimus, joka koskee laivaväen asuntoja aluksessa (täydentävät määräykset), 1970, nro 133
- Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden työaikaa ja alusten miehitystä, 1996, nro 180

Osa B
- Yleissopimus, joka koskee merenkulkijain kansallisia henkilöllisyystodistuksia, 1958, nro 108
- Yleissopimus, joka koskee työntekijäin edustajien suojelua yrityksessä ja heidän toimintansa helpottamista, 1971, nro 135
- Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoitoa, 1987, nro 164
- Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden kotimatkaoikeutta (muutettu), 1987, nro 166

YLEISSOPIMUS NRO 148

Työntekijöiden suojaaminen työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta (1977)

Voimaantulopäivä 11.7.1979.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1979.
Hallituksen esitys 275/1978.
Säädöskokoelma 408/1980.
Sopimussarja 25/1980.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia elinkeinoelämän aloja.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, jättää tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ne elinkeinoelämän alat, joilla sopimuksen soveltamisesta aiheutuisi huomattavia erityisongelmia.

3. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on ilmoitettava tämän sopimuksen soveltamista koskevassa ensimmäisessä selostuksessaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan perusteella, ne elinkeinoelämän alat, jotka tämän artiklan 2 momentin nojalla on mahdollisesti jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, ja syyt siihen, sekä selvitettävä myöhemmin annettavissa selostuksissaan vallitsevaa lainsäädäntöä sekä käytäntöä edellä mainittujen alojen osalta sekä sitä, missä laajuudessa se on pannut tai aikoo panna täytäntöön tämän yleissopimuksen tällaisten alojen osalta.

2 artikla

1. Kukin jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, hyväksyä tämän yleissopimuksen velvoitteet erikseen
a) ilman epäpuhtauksien osalta;
b) melun osalta;
c) tärinän osalta.

2. Jäsenvaltion, joka ei hyväksy tämän yleissopimuksen velvoitteita yhden tai useamman vaaratekijäryhmän osalta, tulee ilmoittaa tämä selvästi ratifiointinsa yhteydessä sekä ilmoittaa syyt siihen tämän yleissopimuksen soveltamista koskevassa ensimmäisessä selostuksessaan, jonka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla. Myöhemmissä selostuksissa jäsenvaltion tulee selvittää vallitsevaa lainsäädäntöä sekä käytäntöä soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjen vaaratekijäryhmien osalta sekä sitä, missä laajuudessa se on pannut tai aikoo panna täytäntöön tämän yleissopimuksen kunkin vaaratekijäryhmän osalta.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka ei ratifioinnin yhteydessä ole hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitteita kaikkien vaaratekijäryhmien osalta, tulee myöhemmin varmistuttuaan siitä, että olosuhteet sen sallivat, ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle hyväksyvänsä yleissopimuksen velvoitteet sen ryhmän tai niiden ryhmien osalta, jotka aikaisemmin jätettiin soveltamisalan ulkopuolelle.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan
a) sanonnalla "ilman epäpuhtaudet" minkä tahansa fysikaalisen olomuodon omaavien terveydelle haitallisten tai muulla tavoin vaarallisten aineiden saastuttamaa ilmaa;

b) sanonnalla "melu" kaikkea ääntä, josta saattaa seurata kuulovamma tai joka on terveydelle haitallista tai muulla tavoin vaarallista;
c) sanonnalla "tärinä" kaikkea tärinää, joka siirtyy kiinteiden rakenteiden välityksellä ihmiskehoon ja joka on terveydelle haitallista tai muulla tavoin vaarallista.

II osa
Yleiset määräykset

4 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, että on ryhdyttävä toimenpiteisiin ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamien, työympäristössä esiintyvien vaarojen ehkäisemiseksi, niiden rajoittamiseksi ja työntekijöiden niiltä suojelemiseksi.

2. Täten määrättyjen toimenpiteiden käytännön toteuttamista koskevia määräyksiä voidaan antaa käyttäen teknisiä normeja, käytännön ohjeita tai muita sopivia tapoja.

5 artikla

1. Pannessaan täytäntöön tämän yleissopimuksen määräyksiä tulee asianomaisen viranomaisen neuvotella edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, joita asia koskee.

2. Työnantajien ja työntekijöiden edustajien tulee olla mukana laadittaessa 4 artiklan nojalla määrättyjen toimenpiteiden käytännön toteuttamista koskevia määräyksiä.

3. Työnantajien ja työntekijöiden tulee toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä kaikilla tasoilla tämän yleissopimuksen nojalla määrättyjä toimenpiteitä toteutettaessa.

4. Yrityksen työnantajan ja työntekijöiden edustajilla tulee olla mahdollisuus olla tarkastajien mukana näiden valvoessa tämän yleissopimuksen nojalla määrättyjen toimenpiteiden noudattamista, mikäli tarkastajat eivät, huomioon ottaen asianomaisen viranomaisen antamat yleiset määräykset, katso tämän olevan vahingollista heidän tehtäviensä tehokkaalle suorittamiselle.

6 artikla

1. Työnantajien tulee olla vastuussa edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

2. Milloin kaksi tai useampia työnantajia toimii samanaikaisesti samalla työpaikalla, heidän velvollisuutensa on toimia yhteistyössä mainittujen toimenpiteiden toteuttamiseksi; tämä velvollisuus ei saa vaikuttaa työnantajan vastuuseen hänen palveluksessaan olevien työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta. Sopivaksi katsottavissa tapauksissa asianomaisen viranomaisen tulee antaa tätä yhteistyötä koskevat yleiset menettelytapaohjeet.

7 artikla

1. Työntekijöiden tulee noudattaa työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamien vaarojen ehkäisyyn, rajoittamiseen ja niiltä suojautumiseen liittyviä turvallisuustoimenpiteitä.

2. Työntekijöillä tai heidän edustajillaan tulee olla oikeus esittää ehdotuksia, saada tietoja ja koulutusta sekä vedota asianomaisiin elimiin sen varmistamiseksi, että he voisivat suojautua työympäristössä esiintyviltä ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta.

III osa
Ehkäisevät ja suojaavat toimenpiteet

8 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee määrätä arvosteluperusteet, joiden avulla voidaan määrittää työympäristössä esiintyville ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamille vaaroille altistuminen sekä, milloin se on tarkoituksenmukaista, määritellä altistuksen raja-arvot näiden arvosteluperusteiden perusteella.

2. Näitä arvosteluperusteita laadittaessa ja altistuksen raja-arvoja määritettäessä asianomaisen viranomaisen tulee ottaa huomioon alan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen nimeämien asiantuntijoiden mielipiteet.

3. Arvosteluperusteet ja altistuksen raja-arvot on määrättävä, niitä on täydennettävä ja tarkistettava säännöllisesti käyttäen hyväksi uutta kansallista ja kansainvälistä asiantuntemusta ja tietoa; samalla on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon se työhön liittyvien vaarojen lisääntyminen, joka aiheutuu yhtäaikaisesta altistumisesta useille työpaikalla vaikuttaville haittatekijöille.

9 artikla

Työympäristöstä on poistettava mahdollisuuksien mukaan kaikki ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamat vaarat

a) uusien laitteistojen tai prosessien suunnittelussa tai asennuksessa suoritettavilla teknisillä toimenpiteillä tai olemassa olevien laitteistojen tai käytössä olevien prosessien teknisillä parannuksilla; tai milloin tämä ei ole mahdollista,

b) työn järjestelyyn liittyvillä lisätoimenpiteillä.

10 artikla

Milloin työympäristössä esiintyviä ilman epäpuhtauksia, melua ja tärinää ei 9 artiklan nojalla suoritetuilla toimenpiteillä saada vähennetyksi 8 artiklan nojalla määrättyjen raja-arvojen puitteisiin, tulee työnantajan hankkia käyttöön sopivat henkilökohtaiset suojavälineet ja huolehtia niiden hoidosta. Työnantaja ei saa vaatia työntekijää työskentelemään ilman tämän artiklan nojalla hankittuja henkilökohtaisia suojavälineitä.

11 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen määräämillä edellytyksillä ja sen määrittelemissä tapauksissa on järjestettävä sopivin väliajoin niiden työntekijöiden terveyden seurantaa, jotka ovat altistettuina tai saattavat joutua altistetuksi työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun tai tärinän aiheuttamille terveydellisille vaaroille. Tällaiseen terveyden seurantaan tulee sisältyä ennen työhön määräämistä suoritettu lääkärintarkastus sekä määräaikaisia lääkärintarkastuksia sen mukaan kuin asianomainen viranomainen on määrännyt.

2. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesta terveyden seurannasta ei saa aiheutua kustannuksia työntekijälle.

3. Milloin todetaan, ettei lääketieteellisten syiden vuoksi ole suotavaa antaa työntekijän jatkuvasti olla työssä, johon sisältyy altistumista ilman epäpuhtauksille, melulle tai tärinälle, on kaikin kansallisen käytännön ja kansallisten olosuhteiden sallimin keinoin pyrittävä järjestämään asianomaiselle työntekijälle muuta sopivaa työtä tai turvaamaan hänen toimeentulonsa sosiaaliturvatoimenpitein tai muulla tavoin.

4. Tämän yleissopimuksen täytäntöönpano ei saa vaikuttaa haitallisesti sellaisiin työntekijöiden oikeuksiin, jotka johtuvat sosiaaliturva- tai sosiaalivakuutuslainsäädännöstä.

12 artikla

Asianomaisten viranomaisten määrittelemien prosessien, aineiden, koneiden ja laitteiden käytöstä, joihin liittyy työntekijöiden altistuminen työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun tai tärinän aiheuttamille vaaroille, on tehtävä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle, joka voi sopiviksi katsomissaan tapauksissa asettaa niiden käytön luvanvaraiseksi määrätyin ehdoin tai kieltää niiden käytön.

13 artikla

Kaikille asiaankuuluville henkilöille on riittävästi ja sopivalla tavalla

a) tiedotettava ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän työympäristössä aiheuttamista mahdollisista vaaroista; ja

b) annettava opastusta käytettävissä olevista keinoista näiden vaarojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi sekä niiltä suojautumiseksi.

14 artikla

Kansalliset olosuhteet ja voimavarat huomioon ottaen on ryhdyttävä toimenpiteisiin työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamien vaarojen ehkäisyä ja rajoittamista koskevan tutkimuksen edistämiseksi.

IV osa
Soveltamistoimenpiteet

15 artikla

Asianomaisen viranomaisen määräämin edellytyksin ja sen määrittelemissä tapauksissa työnantajan tulee nimetä pätevä henkilö tai käyttää ulkopuolista tai useiden yritysten yhteistä asiantuntijapalvelua käsittelemään työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän ehkäisyyn ja rajoittamiseen liittyviä asioita.

16 artikla

Kunkin jäsenvaltion on
a) lainsäädäntöä tai muita kansallisen käytännön ja olosuhteiden mukaisia keinoja käyttäen ryhdyttävä toimenpiteisiin, asianmukaisten rangaistusten määrääminen mukaan lukien, tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi;
b) annettava asianmukaisten tarkastuselinten tehtäväksi tämän yleissopimuksen määräysten soveltamisen valvonta tai varmistuttava siitä, että riittävää valvontaa suoritetaan.

V osa
Loppumääräykset

* * *

17 - 18, 20 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

19 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti joko kokonaan tai yhden tai useamman 2 artiklassa mainitun vaaratekijäryhmän osalta kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyin ehdoin.

YLEISSOPIMUS NRO 149

Sairaanhoitohenkilöstön työ sekä työ- ja elinolot (1977)

Voimaantulopäivä 11.7.1979.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1979.
Hallituksen esitys 275/1978.
Säädöskokoelma 409/1980.
Sopimussarja 26/1980.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "sairaanhoitohenkilöstö" tarkoitetaan kaikkia sairaanhoidon ja sairaanhoitopalvelujen parissa työskenteleviä henkilöstöryhmiä.

2. Tämä yleissopimus koskee kaikkia sairaanhoitohenkilöstöön kuuluvia henkilöitä, riippumatta siitä, missä he työskentelevät.

3. Kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli tällaisia järjestöjä on, asianomaiset viranomaiset voivat antaa vapaaehtoisuuteen perustuvien sairaanhoitopalvelujen parissa työskentelevää sairaanhoitohenkilökuntaa koskevat erityismääräykset; nämä määräykset eivät saa poiketa tämän yleissopimuksen 2 artiklan 2 a) kohdan, 3 artiklan, 4 artiklan ja 7 artiklan määräyksistä.

2 artikla

1. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on kansallisiin oloihin soveltuvin menetelmin luotava ja otettava käytäntöön sairaanhoitopalveluja ja sairaanhoitohenkilöstöä koskevat toimintaperiaatteet joiden tarkoituksena on mahdollisen yleisen terveydenhuolto-ohjelman puitteissa turvata väestölle määrällisesti ja laadullisesti sellainen sairaanhoito, joka on tarpeen väestön mahdollisimman hyvän terveyden saavuttamiseksi. Tällöin on otettava huomioon koko terveydenhuollon alalla käytettävissä olevat resurssit.

2. Kunkin jäsenvaltion on ryhdyttävä välttämättömiin toimenpiteisiin järjestääkseen sairaanhoitohenkilöstölle:
a) heidän tehtäviensä suorittamiseen soveltuvan koulutuksen ja
b) palvelussuhteen ehdot ja työolot, mahdollisuus uralla etenemiseen ja palkka mukaan lukien,
jotka saavat alalle hakeutumaan ja alalla pysymään henkilöstöä.

3. Tämän artiklan 1 momentissa mainitut toimintaperiaatteet on laadittava neuvottelemalla asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli tällaisia järjestöjä on.

4. Nämä toimintaperiaatteet on asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvottelemalla koordinoitava muita terveydenhuollon näkökohtia ja muita terveydenhuollon työntekijöitä koskevien toimintaperiaatteiden kanssa.

3 artikla

1. Sairaanhoitohenkilöstön koulutusta ja koulutuksen valvontaa koskevat perusvaatimukset on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä, taikka asianomaisten viranomaisten tai asianomaisten alan elinten, joilla kansallisen lainsäädännön nojalla on tähän valtuudet, on määrättävä ne.

2. Sairaanhoitohenkilöstön koulutus on koordinoitava muiden terveydenhuollon työntekijöiden koulutuksen kanssa.

4 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä on määriteltävä sairaanhoitoammatin harjoittamista koskevat ehdot ja sallittava tämän ammatin harjoittaminen vain henkilöille, jotka täyttävät nämä ehdot.

5 artikla

1. Kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin menetelmin on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla edistetään sairaanhoitohenkilöstön osallistumista sairaanhoitopalvelujen suunnitteluun ja sairaanhoitohenkilöstön kannan huomioonottamista heitä koskevissa päätöksissä.

2. Palvelussuhteen ehdot ja työolot on mieluiten määrättävä asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välisin neuvotteluin.

3. Palvelussuhteen ehtoja määrättäessä syntyvien riitojen ratkaisemiseen on pyrittävä osapuolten välisin neuvotteluin, taikka - osapuolten välisen luottamuksen varmistamiseksi - riippumatonta ja puolueetonta menettelyä, kuten välitystä, sovittelua ja vapaaehtoista välimiesmenettelyä käyttäen.

6 artikla

Sairaanhoitohenkilöstöllä tulee seuraavissa asioissa olla sellaiset olot, jotka ovat vähintään samanarvoiset kuin kyseisessä maassa työskentelevillä muilla työntekijöillä:
a) työaika, mukaan lukien ylityön, epämukavien työaikojen ja vuorotyön säätely ja korvaus;
b) viikkolepo;
c) palkallinen vuosiloma;
d) opintovapaa;
e) äitiysloma;
f) sairasloma;
g) sosiaaliturva.

7 artikla

Kunkin jäsenvaltion on tarvittaessa pyrittävä parantamaan työterveyttä ja -turvallisuutta koskevaa voimassa olevaa lainsäädäntöään muuttamalla tätä lainsäädäntöä vastaamaan sairaanhoitotyön ja sen ympäristön, jossa tätä työtä harjoitetaan, erityisluonnetta.

8 artikla

Tämän sopimuksen määräykset on saatettava voimaan kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei ole saatettu voimaan työehtosopimuksilla, työsäännöillä, välimiestuomioilla, tuomioistuinten päätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella ja kansallisiin oloihin soveltuvalla tavalla.

* * *

9 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 150

Työasiainhallinnon rooli, tehtävät ja organisaatio (1978)

Voimaantulopäivä 11.10.1980.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1980.
Hallituksen esitys 49/1979.
Säädöskokoelma 134/1981.
Sopimussarja 14/1981.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsite "työasiainhallinto" tarkoittaa julkishallinnon maan työpolitiikan alalla harjoittamaa toimintaa;
b) käsite "työasiainhallinnon järjestelmä" käsittää kaikki valtionhallinnon elimet, jotka vastaavat työasiainhallinnosta ja/tai osallistuvat siihen, olipa kysymys ministeriöistä tai valtion instituutioista, mukaan lukien puolivaltiolliset yhteisöt sekä alue- tai paikallishallinnon tai muunmuotoisen hajautetun hallinnon elimet; lisäksi tämä järjestelmä käsittää jokaisen rakenteeltaan institutionaalisen elimen, joka on perustettu yhteensovittamaan edellä mainittujen elinten toimintoja ja varmistamaan työnantajien ja työntekijöiden ja heidän järjestöjensä kuulemisen ja osallistumisen.

2 artikla

Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, voi maan lainsäädännön tai käytännön nojalla siirtää tai antaa joidenkin työasiainhallinnon tehtävien hoidon muille kuin valtionhallinnon organisaatioille, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöille tai, jos on tarkoituksenmukaista, työnantajien ja työntekijöiden edustajille.

3 artikla

Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, voi katsoa eräiden sen kansalliseen työpolitiikkaan kuuluvien toimintojen olevan asioita, jotka maan lainsäädännön tai vallitsevan käytännön mukaisesti säännellään työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välisillä suorilla neuvotteluilla.

4 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee maan olosuhteisiin soveltuvalla tavalla varmistaa, että sen alueella järjestetään ja toimii tehokkaasti työasiainhallintojärjestelmä, jonka tehtävät ja vastuu on asianmukaisesti yhteensovitettu.

5 artikla

1. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee maan olosuhteisiin soveltuvin toimenpitein varmistaa, että työasiainhallintojärjestelmän puitteissa julkiset viranomaiset ja toisaalta työnantajien ja työntekijöiden edustavimmat järjestöt tai, jos on tarkoituksenmukaista, työnantajien ja työntekijöiden edustajat voivat kuulla toistensa mielipiteitä, toimia yhteistyössä ja neuvotella keskenään.

2. Siinä laajuudessa kuin on maan lainsäädännön ja vallitsevan käytännön mukaista, tällaisiin järjestelyihin on ryhdyttävä valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti sekä elinkeinoaloittain.

6 artikla

1. Työasiainhallintojärjestelmän asianomaisten elinten tulee, sen mukaan kuin on tarkoituksenmukaista, olla vastuussa maan työpolitiikan valmistelusta, hallinnoinnista, yhteensovittamisesta, seurannasta ja arvioinnista tai osallistua näihin eri vaiheisiin sekä toimia julkishallinnon toimivaltaan kuuluvissa asioissa työpolitiikkaa toteuttavan lainsäädännön valmistelijoina ja soveltajina.

2. Mainittujen elinten tulee erityisesti, ottaen huomioon kansainväliset työtä koskevat normit,
a) osallistua maan työllisyyspolitiikan valmisteluun, hallinnointiin, yhteensovittamiseen, seurantaan ja arviointiin maan lainsäädännön ja vallitsevan käytännön mukaisella tavalla;

b) tutkia ja jatkuvasti seurata työllisten, työttömien ja vajaatyöllisten tilannetta ottaen huomioon työoloja, työelämää sekä palvelussuhteen ehtoja koskevan kansallisen lainsäädännön ja vallitsevan käytännön ja kiinnittää huomio näissä oloissa ja ehdoissa todettuihin puutteisiin ja epäkohtiin sekä tehdä ehdotuksia niiden korjaamistavoista;
c) tarjota palveluksiaan työnantajille ja työntekijöille ja näiden vastaaville järjestöille maan lainsäädännön ja vallitsevan käytännön sallimin ehdoin, että edistettäisiin valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti sekä elinkeinoaloittain tehokasta neuvonpitoa ja yhteistyötä julkisten viranomaisten ja yhteisöjen ja toisaalta työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välillä samoin kuin mainittujen järjestöjen keskinäistä neuvonpitoa ja yhteistyötä;
d) antaa työnantajille ja työntekijöille ja näiden järjestöille teknistä neuvontaa pyydettäessä.

7 artikla

Mikäli maan olosuhteiden kannalta on välttämätöntä mahdollisimman monien työntekijöiden tarpeiden tyydyttämiseksi ja mikäli sellaista toimintaa ei vielä ole järjestetty, tulee kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion edistää työasiainhallintojärjestelmän tehtäväkentän laajentamista, tarvittaessa asteittain, niin että siihen sisällytetään muiden asianomaisten elinten kanssa harjoitettava yhteistoiminta, joka kattaa sellaisten työntekijäryhmien, joita ei lain mukaan pidetä palkansaajina, työehdot ja työelämän olosuhteet; tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi:
a) vuokraviljelijät, jotka eivät käytä ulkopuolista työvoimaa, maanvuokraajat, jotka maksavat vuokran osalla sadostaan, ja muut samankaltaiset maataloustyöntekijäin ryhmät;
b) itsenäiset ammatinharjoittajat, jotka eivät käytä ulkopuolista työvoimaa ja jotka työskentelevät sektorilla, joka maassa vallitsevan käsityksen mukaan on rakenteellisesti järjestäytymätön;
c) osuuskuntien ja työntekijöiden johtamien yritysten jäsenet;
d) henkilöt, jotka työskentelevät paikallisen yhteisön vakiintuneeseen tapaan tai perinteeseen perustuvan järjestelmän puitteissa.

8 artikla

Työasiainhallintojärjestelmän asianomaisten elinten tulee maan lainsäädännön ja vallitsevan käytännön sallimissa rajoissa osallistua kansainvälisiä työasioita koskevan kansallisen politiikan valmisteluun, valtion edustukseen kansainvälisiä asioita käsiteltäessä sekä niiden toimenpiteiden valmisteluun, joihin niiden johdosta on ryhdyttävä kansallisella tasolla.

9 artikla

Työasiainhallintojärjestelmän tehtävien ja vastuun asianmukaiseksi yhteensovittamiseksi maan lainsäädännön määräämällä tai vallitsevan käytännön mukaisella tavalla tulee työministeriöllä tai muulla siihen verrattavalla elimellä olla mahdollisuus ottaa selville, toimivatko ne puolivaltiolliset yhteisöt, jotka mahdollisesti ovat vastuussa tietyistä työasiainhallinnon tehtävistä ja ne alue- tai paikallishallinnon elimet, joille mahdollisesti on siirretty tiettyjen työasiainhallinnon toimintojen hoitaminen, maan lainsäädännön mukaisesti ja pyrkivätkö ne niille asetettuihin tavoitteisiin.

10 artikla

1. Työasiainhallintojärjestelmän henkilöstön tulee koostua henkilöistä, joilla on sopivat valmiudet heille osoitettavien tehtävien hoitamiseen, joilla on mahdollisuus saada näiden tehtävien edellyttämä koulutus ja joihin ei voida ulkopuolelta asiattomasti vaikuttaa.

2. Henkilöstöllä tulee olla tehtävien tehokkaaseen suorittamiseen tarvittava asema, aineelliset edellytykset ja riittävät taloudelliset resurssit.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 151

Julkisen sektorin järjestäytymisoikeuden suojelu ja palvelussuhteen ehtojen määräämismenettely (1978)

Voimaantulopäivä 25.2.1981.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1980.
Hallituksen esitys 49/1979.
Säädöskokoelma 135/1981.
Sopimussarja 15/1981.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia julkisten viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä sikäli kuin muiden kansainvälisten, työtä koskevien yleissopimusten edullisempia määräyksiä ei sovelleta heihin.

2. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, missä määrin tässä yleissopimuksessa säädetyt takeet koskevat korkean tason työntekijöitä, joiden tehtäviin yleensä katsotaan kuuluvan toimintapolitiikan hahmottelu tai johtamistehtävät, tai työntekijöitä, joiden tehtävät ovat erittäin luottamuksellisia.

3. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, missä määrin tässä yleissopimuksessa säädetyt takeet koskevat puolustusvoimia ja poliisia.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "julkisen sektorin työntekijä" tarkoitetaan kaikkia tämän yleissopimuksen piiriin yleissopimuksen 1 artiklan nojalla kuuluvia henkilöitä.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "julkisen sektorin työntekijäjärjestö" tarkoitetaan kaikkia järjestöjä - riippumatta niiden kokoonpanosta -, joiden tarkoituksena on edistää ja puolustaa julkisen sektorin työntekijöiden etuja.

II osa
Järjestäytymisoikeuden suojelu

4 artikla

1. Julkisen sektorin työntekijöiden tulee olla asianmukaisesti suojattuja kaikelta ammatillista järjestäytymistä vastaan kohdistuvalta toiminnalta, kun on kysymys heidän työsuhteistaan.

2. Sellaista suojelua on annettava varsinkin, kun on kysymys toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on:
a) asettaa julkisen sektorin työntekijän työnsaannin ehdoksi, että hän ei liity julkisen sektorin työntekijäjärjestöön tai että hän eroaa tällaisesta työntekijäjärjestöstä;
b) aiheuttaa julkisen sektorin työntekijän erottaminen tai tuottaa hänelle muulla tavoin vahinkoa sen johdosta, että hän kuuluu julkisen sektorin työntekijäjärjestöön tai osallistuu tällaisen järjestön normaaliin toimintaan.

5 artikla

1. Julkisen sektorin työntekijäjärjestöjen tulee olla täysin riippumattomia julkisista viranomaisista.

2. Julkisen sektorin työntekijäjärjestöjen tulee olla asianmukaisesti suojattuja kaikelta julkisten viranomaisten puuttumiselta järjestöjen perustamiseen, toimintaan tai hallintoon.

3. Erityisesti on katsottava asioihin puuttumiseksi tässä artiklassa tarkoitetussa merkityksessä sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on edistää julkisten viranomaisten vaikutusvallan alaisten julkisen

sektorin työntekijäjärjestöjen perustamista tai tukea tällaisia työntekijäjärjestöjä taloudellisesti tai muulla tavoin tarkoituksena saattaa ne julkisten viranomaisten valvontaan.

III osa
Julkisen sektorin työntekijäjärjestöjen toimintaedellytykset

6 artikla

1. Julkisen sektorin hyväksyttyjen työntekijäjärjestöjen edustajille on järjestettävä asianmukaiset toimintaedellytykset, jotta he pystyisivät nopeasti ja tehokkaasti hoitamaan toimintaansa sekä työaikana että työajan ulkopuolella.

2. Tällaisten edellytysten järjestäminen ei saa heikentää hallinnon tai kysymyksessä olevan alan tehokasta toimintaa.

3. Tämän yleissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettujen menetelmien mukaisesti tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla on määrättävä, minkälaisia näiden edellytysten tulee olla ja missä määrin niitä on järjestettävä.

IV osa
Palvelussuhteen ehtojen määräämismenettely

7 artikla

Tarpeen mukaan on ryhdyttävä kansallisten olosuhteiden mukaisiin toimenpiteisiin, jotta tuettaisiin ja edistettäisiin asianomaisten julkisten viranomaisten ja julkisen sektorin työntekijäjärjestöjen välisen, palvelussuhteen ehtoja koskevan neuvottelumenettelyn tai muiden sellaisten menetelmien perusteellista kehittämistä ja hyväksikäyttöä, joiden avulla julkisen sektorin työntekijöiden edustajat voivat osallistua näistä ehdoista päättämiseen.

V osa
Riitojen ratkaiseminen

8 artikla

Palvelussuhteen ehtoja määrättäessä syntyvät riidat on pyrittävä ratkaisemaan, sen mukaan kuin on sopivaa maan olosuhteiden kannalta, osapuolten välisin neuvotteluin taikka - osapuolten välisen luottamuksen varmistamiseksi - riippumatonta ja puolueetonta menettelyä käyttäen, kuten välitystä, sovittelua ja välimiesmenettelyä.

VI osa
Kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet

9 artikla

Julkisen sektorin työntekijöillä, kuten muillakin työntekijöillä, tulee olla yhdistymisvapauden normaaliin harjoittamiseen kuuluvat kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet, ilman muita velvoitteita kuin ne, jotka johtuvat heidän asemastaan ja heidän tehtäviensä luonteesta.

VII osa
Loppumääräykset

* * *

10 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 152

Työturvallisuus ja -terveys satamatyössä (1979)

Voimaantulopäivä 5.12.1981
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1982.
Hallituksen esitys 9/1981.
Säädöskokoelma 381/1982.
Sopimussarja 19/1982.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "satamatyö" sekä kokonaisuudessaan että erikseen kaikkia aluksen lastaukseen ja purkaukseen kuuluvia työvaiheita sekä niihin liittyviä töitä. Tällaisen työn määritelmä on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä tai vallitsevan käytännön mukaisesti. Asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultava tätä määritelmää vahvistettaessa tai muutettaessa tai niiden on siihen muulla tavoin osallistuttava.

2 artikla

1. Jäsenvaltio voi myöntää kokonaan tai osittain poikkeuksia tämän yleissopimuksen määräyksistä, jos on kysymys satamatyöstä paikkakunnalla, jossa liikenne on epäsäännöllistä ja rajoittuu pieniin aluksiin, tai satamatyöstä, joka koskee kalastusaluksia yleensä tai määrätynlaisia kalastusaluksia, sillä ehdolla, että
a) ylläpidetään turvallisia työskentelyolosuhteita; ja
b) asianomainen viranomainen kuultuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, joita asia koskee, on todennut, että kaikki olosuhteet huomioon ottaen on kohtuullista myöntää poikkeus.

2. Tämän yleissopimuksen III osan eräitä vaatimuksia voidaan muuttaa, jos asianomainen viranomainen kuultuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, joita asia koskee, on todennut, että muutoksilla saavutetaan vastaava tarkoitus ja että niihin perustuva suojelu ei kokonaisuudessaan ole tämän yleissopimuksen määräysten mukaista suojelua huonompi.

3. Tämän artiklan 1 momentin nojalla tehdyt täydelliset tai osittaiset poikkeukset ja tämän artiklan 2 momentin nojalla tehdyt oleelliset muutokset samoin kuin poikkeusten ja muutosten syyt on ilmoitettava Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa yleissopimuksen soveltamista koskevissa selostuksissa.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoittaa
a) käsite "työntekijä" jokaista satamatyötä tekevää henkilöä;
b) käsite "pätevä henkilö" henkilöä, joka omaa yhden tai useamman erityistehtävän suorittamiseen tarvittavat tiedot ja kokemuksen ja jonka asianomainen viranomainen voi sellaiseksi hyväksyä;
c) "vastuunalainen henkilö" tapauksesta riippuen työnantajan, aluksen päällikön tai laitteiden omistajan nimittämää henkilöä, jonka tulee vastata yhden tai useamman erityistehtävän suorittamisesta ja jolla on riittävät tiedot ja kokemus sekä tarvittavat valtuudet tehtävän tai tehtävien asianmukaiseksi suorittamiseksi;
d) käsite "valtuutettu henkilö" henkilöä jonka työnantaja, aluksen päällikkö tai vastuunalainen henkilö valtuuttaa suorittamaan erityistehtävän tai erityistehtäviä ja jolla on siihen tarvittavat tekniset tiedot ja kokemus;
e) käsite "nostolaite" kaikkia kiinteitä tai liikuteltavia lastinkäsittelylaitteita, mukaan lukien maalla sijaitsevat konekäyttöiset rampit, joita käytetään maissa tai aluksessa taakkojen kannattamiseen, nostamiseen tai laskemiseen tai niiden siirtämiseen paikasta toiseen taakan riippuessa tai sitä kannatettaessa;

f) käsite "irrallinen väline" kaikkia apuvälineitä, joiden avulla taakka voidaan kiinnittää nostolaitteeseen mutta jotka eivät muodosta kiinteää osaa nostolaitteesta tai taakasta;
g) käsite "kulkutie" myös poistumistietä;
h) käsite "alus" kaikenlaisia aluksia, proomuja ja ilmatyynyaluksia, sota-aluksia lukuun ottamatta.

II osa
Yleiset määräykset

4 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä, että satamatyön osalta on ryhdyttävä tämän yleissopimuksen III osan mukaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on
a) järjestää ja ylläpitää työpaikat ja varusteet sellaisessa kunnossa ja käyttää sellaisia työmenetelmiä, että ne ovat turvallisia eivätkä ole terveydelle vaarallisia;
b) järjestää ja pitää kunnossa turvalliset kulkutiet kaikille työpaikoille;
c) järjestää tiedottaminen ja koulutus sekä valvonta, jotka ovat tarpeellisia työntekijöiden suojelemiseksi työstä aiheutuvilta tai työn yhteydessä esiintyviltä tapaturma- tai terveysvaaroilta;
d) hankkia työntekijöille henkilökohtaiset suojavälineet ja suojavaatetus sekä hengenpelastuslaitteet, joiden hankintaa voidaan kohtuudella edellyttää silloin kun ei voida muulla tavoin riittävästi torjua tapaturma- ja terveysvaaroja;
e) järjestää ja pitää kunnossa tarkoituksenmukaiset ja riittävät ensiapu- ja pelastuslaitteet;
f) kehittää ja vahvistaa tarkoituksenmukaiset menettelyt erilaisten hätätilanteiden varalta.

2. Tämän yleissopimuksen nojalla suoritettaviin toimenpiteisiin tulee sisältyä
a) satamarakenteiden ja muiden paikkojen, joissa satamatyötä tehdään, rakentamista, varustamista ja kunnossapitoa koskevien yleisten määräysten antaminen;
b) palon- ja räjähdysten torjunta ja niiltä suojelu;
c) turvallisten kulkuteiden järjestäminen aluksiin, lastiruumiin, lastaustelineille, varusteille ja nostolaitteille;
d) työntekijöiden kuljetus;
e) luukkujen avaaminen ja sulkeminen, luukkuaukkojen suojaaminen ja ruumatyöskentelyn suojaaminen;
f) nosto- ja muiden lastinkäsittelylaitteiden suunnittelu, kunnossapito ja käyttö;
g) lastaustelineiden suunnittelu, kunnossapito ja käyttö;
h) aluksen lastipuomien rikaaminen ja käyttö;
i) soveltuvin osin nostolaitteiden ja irrallisten apuvälineiden, ketjut ja köydet niihin luettuna, sekä raksien ja muiden taakkaan kuuluvien nostovälineiden koettaminen, tutkiminen, tarkastaminen sekä todistusten antaminen niiden kunnosta;
j) erityyppisten lastien käsittely;
k) tavaroiden pinoaminen ja varastointi;
l) vaaralliset aineet ja muut vaarat työympäristössä;
m) henkilökohtaiset suojavälineet ja suojavaatteet;
n) saniteetti- ja peseytymis- sekä huoltotilat;
o) terveystarkastukset;
p) ensiapu ja pelastusvälineet;
q) työturvallisuus- ja terveydenhoito-organisaatio;
r) työntekijäin koulutus;
s) työtapaturmien ja ammattitautien ilmoittaminen ja niiden tutkiminen.

3. Tämän artiklan 1 momentin mukaisesti annettujen määräysten noudattaminen käytännössä on varmistettava tai sen tulee nojautua asianomaisen viranomaisen hyväksymiin teknisiin normeihin tai käytäntöä koskeviin ohjekokoelmiin tai muihin sopiviin maassa noudatetun käytännön ja vallitsevien olosuhteiden mukaisiin tarkoituksenmukaisiin menetelmiin.

5 artikla

1. Maan lainsäädännössä on määrättävä sopivat henkilöt, joko työnantajien, varustamojen tai laivanpäällystön edustajia tai muita henkilöitä, olemaan vastuussa tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 momentissa mainittujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

2. Milloin kaksi tai useampia työnantajia toimii samanaikaisesti samalla työpaikalla, heidän velvollisuutensa on toimia yhteistyössä sovellettaessa työstä annettuja määräyksiä; tämä yhteistyö ei saa vaikuttaa työnantajan vastuuseen hänen palveluksessaan olevien työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta. Sopivaksi katsottavissa tapauksissa asianomaisen viranomaisen tulee antaa tätä yhteistyötä koskevat yleiset menettelytapaohjeet.

6 artikla

1. On ryhdyttävä järjestelyihin sen varmistamiseksi, että
a) työntekijöiltä kielletään puuttuminen minkään heidän tai muiden henkilöiden suojelemiseksi tarkoitetun suojalaitteen toimintaan ja sen väärinkäyttäminen;
b) työntekijät huolehtivat tarkoituksenmukaisella tavalla omasta turvallisuudestaan sekä muiden henkilöiden turvallisuudesta, joille heidän toimensa tai laiminlyöntinsä työssä saattavat olla vaaraksi;
c) työntekijät ilmoittavat viipymättä lähimmälle esimiehelleen tilanteista, joiden heidän on syytä uskoa sisältävän vaaran, jota he eivät pysty itse poistamaan, niin että voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

2. Kunkin työpaikan työntekijöillä tulee olla oikeus osallistua työturvallisuuden varmistamiseen heidän käytössään olevien laitteiden ja työmenetelmien osalta sekä ilmaista mielipiteensä työssä käytettävien menettelytapojen turvallisuudesta. Mikäli kansallisen lainsäädännön ja vallitsevan käytännön kannalta on tarkoituksenmukaista, tämän oikeuden käyttäminen on uskottava työsuojelutoimikunnalle, mikäli sellainen on perustettu tämän yleissopimuksen 37 artiklan mukaisesti.

7 artikla

1. Pantaessa tämän yleissopimuksen määräyksiä täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä tai muilla maan käytäntöön ja olosuhteisiin soveltuvilla tavoilla tulee asianomaisen viranomaisen toimia yhteistyössä niiden työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, joita asia koskee.

2. On ryhdyttävä toimenpiteisiin läheisen yhteistyön aikaansaamiseksi työnantajien ja työntekijöiden tai heidän edustajiensa välille sovellettaessa tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä.

III osa
Tekniset toimenpiteet

8 artikla

Milloin työpaikalla ilmaantuu turvallisuutta tai terveyttä uhkaava vaara, on ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin (aitaaminen, vaaramerkillä varustaminen tai muut sopivat keinot ja tarvittaessa työn keskeyttäminen) työntekijäin suojelemiseksi siksi kunnes työpaikka on saatu uudelleen turvalliseksi.

9 artikla

1. Kaikki paikat joissa satamatyötä tehdään ja niihin johtavat kulkutiet on asianmukaisesti ja riittävästi valaistava.

2. Kaikki esteet, jotka saattavat olla vaaraksi nostolaitteen, ajoneuvon tai henkilön liikkumiselle, on, mikäli niitä ei voida käytännöllisten syiden vuoksi poistaa, asianmukaisesti ja näkyvästi merkittävä ja tarvittaessa riittävästi valaistava.

10 artikla

1. Kaikkien ajoneuvoliikenteeseen tai tavaroiden taikka tarvikkeiden latomiseen käytettävien alueiden pintojen tulee olla tarkoitukseen sopivat ja ne on pidettävä asianmukaisessa kunnossa.

2. Kun tavaroita tai tarvikkeita ladotaan, ahdataan tai puretaan, on työ suoritettava turvallisesti ja järjestelmällisesti ja tavaroiden tai tarvikkeiden laatu ja niiden pakkaustapa on otettava huomioon.

11 artikla

1. On jätettävä riittävän leveät kulkutiet niin, että ajoneuvoja ja lastinkäsittelylaitteita voidaan turvallisesti käyttää.

2. Mikäli on tarpeen ja käytännössä mahdollista, on järjestettävä erilliset kulkutiet jalankulkijoille; kulkuteiden tulee olla riittävän levyiset ja, mikäli tämä on käytännössä mahdollista, niiden tulee olla erillään ajoneuvojen käyttämistä kulkuteistä.

12 artikla

Tarkoituksenmukainen ja riittävä palokalusto tulee olla saatavilla siellä, missä satamatyötä tehdään.

13 artikla

1. Koneiden kaikki vaaralliset osat on varustettava tehokkailla suojalaitteilla, elleivät ne ole siten sijoitetut tai rakenteeltaan sellaiset, että ne ovat yhtä turvalliset kuin jos ne olisi varustettu tehokkailla suojalaitteilla.

2. Tehokkain toimenpitein on varmistettava, että hätätilanteessa voidaan nopeasti katkaista koneiden käyttövoima, mikäli se on tarpeen.

3. Kun koneessa on suoritettava puhdistus-, huolto- tai korjaustöitä, joihin sisältyy vaaran mahdollisuus, on kone pysäytettävä ennen töiden alkamista ja ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei konetta voida uudelleen käynnistää ennen töiden lopettamista. Vastuunalainen henkilö voi kuitenkin käynnistää koneen sellaista koekäyttöä tai säätöä varten, jota ei voitaisi suorittaa koneen ollessa pysähdyksissä.

4. Vain valtuutettu henkilö saa
a) poistaa suojuksen, jos se on tarpeellista työn suorittamisen vuoksi;
b) poistaa suojalaitteen tai tehdä se toimimattomaksi puhdistamista, säätöä tai korjausta varten.

5. Jos jokin suojus poistetaan, on ryhdyttävä riittäviin varotoimenpiteisiin ja suojus on pantava paikoilleen niin pian kuin se käytännössä on mahdollista.

6. Jos jokin suojalaite poistetaan tai tehdään toimimattomaksi, on se pantava paikoilleen tai saatettava toimivaksi niin pian kuin se on käytännössä mahdollista ja on ryhdyttävä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi ettei kysymyksessä olevaa konetta voida käyttää tai epähuomiossa käynnistää, ennen kuin suojalaite on pantu paikoilleen tai tehty jälleen toimivaksi.

7. Tässä artiklassa tarkoitetaan käsitteellä "kone" kaikkia nostolaitteita, konetoimisia luukunkansia tai moottorikäyttöisiä laitteita.

14 artikla

Kaikki sähkövarusteet ja -laitteet on siten suunniteltava, asennettava ja niitä on siten käytettävä ja huollettava, etteivät ne aiheuta vaaraa, ja niiden tulee olla asianomaisen viranomaisen hyväksymien normien mukaiset.

15 artikla

Kun alusta lastataan tai lastia puretaan laiturin tai toisen aluksen vieressä, on alukseen menoa varten järjestettävä tarkoituksenmukainen ja turvallinen kulkutie, joka on oikein sijoitettu ja kiinnitetty.

16 artikla

1. Milloin työntekijöitä joudutaan vesitse kuljettamaan alukseen tai muuhun paikkaan ja sieltä pois, on riittävin toimenpitein turvattava heidän alukseen menonsa, kuljetuksensa ja aluksesta poistumisensa. Kuljetuksessa käytettävien alusten ominaisuudet on tarkoin määriteltävä.

2. Milloin työntekijät joudutaan maitse kuljettamaan työpaikalle ja sieltä pois, tulee työnantajan hankkimien kuljetusvälineiden olla turvalliset.

17 artikla

1. Kulkutienä aluksen ruumaan tai lastikannelle tulee olla
a) kiinteät portaat tai, jos tämä ei ole mahdollista, kiinteät tikkaat tai tarkoituksenmukaisesti mitoitetut, riittävän lujat ja asianmukaisesti suunnitellut astuimet tai syvennykset; tai
b) muu kulkutie, jonka asianomainen viranomainen voi hyväksyä.

2. Mikäli kohtuudella on mahdollista, on tässä artiklassa tarkoitettujen kulkuteiden oltava erillään luukkuaukoista.

3. Työntekijät eivät saa käyttää eikä heitä saa vaatia käyttämään muita kuin tässä artiklassa määriteltyjä kulkuteitä aluksen ruumaan tai lastikannelle.

18 artikla

1. Vain sellaisia luukunkansia ja palkkeja saa käyttää, jotka ovat rakenteeltaan lujia, riittävän vahvoja tarkoitettuun käyttöön ja hyvässä kunnossa pidettyjä.

2. Nostolaitteella käsiteltäviin luukunkansiin on tehtävä tarkoituksenmukaiset ja kätevät kiinnityskohdat rakseja tai muita nostovälineitä varten.

3. Luukunkansissa ja palkeissa, jotka eivät ole keskenään vaihdettavia, tulee olla selvä merkintä, joka osoittaa mihin luukkuun ne kuuluvat sekä niiden paikan luukussa.

4. Vain tehtävään valtuutettu henkilö (milloin käytännössä on mahdollista aluksen miehistöön kuuluva) saa avata ja sulkea konekäyttöiset luukunkannet. Luukunkansia ei saa avata tai sulkea milloin niiden liikuttaminen aiheuttaa jollekulle loukkaantumisvaaran.

5. Tämän artiklan 4 momentin määräyksiä sovelletaan tarpeellisin muutoksin konekäyttöisiin oviin aluksen rungossa, ramppeihin, alaslaskettavaan autokanteen tai näiden tapaisiin aluksen konekäyttöisiin laitteisiin.

19 artikla

1. Riittävin toimenpitein on suojattava kaikki kannen tai välikannen aukot, joihin kannella työskentelemään joutuvat työntekijät tai siellä olevat ajoneuvot saattavat pudota.

2. Kaikki kansiluukut, joita ei ole varustettu riittävän korkealla ja lujalla kehyksellä, on suljettava tai niiden suojus on asetettava jälleen paikalleen, kun luukkua ei enää käytetä, lyhyitä työskentelytaukoja lukuun ottamatta, ja vastuunalaisen henkilön tehtävä on varmistaa, että nämä toimenpiteet on suoritettu.

20 artikla

1. Kaikin tarpeellisin toimenpitein on varmistettava ruumassa tai lastikannella työskentelevien työntekijöiden turvallisuus, silloin kun siellä on samanaikaisesti toiminnassa moottoriajoneuvoja tai kun siellä suoritetaan lastausta tai lastin purkamista moottorilla käyvillä laitteilla.

2. Luukunkansia ja palkkeja ei saa poistaa tai panna paikoilleen, jos samanaikaisesti työskennellään ruuman luukkuaukon kohdalla. Ennen kuin lastaus tai purkaus aloitetaan, on poistettava sellaiset luukunkannet ja palkit, joiden paikallaan pysymistä ei voida riittävän hyvin varmistaa.

3. Ruuman ja lastikannen riittävä tuuletus on järjestettävä raittiin ilman kierrolla, jotta estetään polttomoottoreista tai muista lähteistä tulevista kaasuista aiheutuvat terveysvaarat.

4. Työntekijöiden turvallisuuden varmistamiseksi on ryhdyttävä tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, joihin mm. kuuluu turvallisen pakotien varaaminen lastattaessa tai purettaessa kuivaa irtotavaraa ruumassa tai välikannella tai kun joudutaan työskentelemään aluksessa olevassa boksissa tai piikissä.

21 artikla

Kaikkien nostolaitteiden, kaikkien irrallisten apuvälineiden ja kaikkien raksien tai taakkaan kiinteästi kuuluvien nostovälineiden

a) tulee olla hyvin suunniteltuja ja valmistettuja, riittävän lujia käyttötarkoitukseensa, hyvin huollettuja ja, kun on kysymys nostolaitteista joiden kohdalla se on tarpeen, asianmukaisesti paikoilleen asennettuja;

b) käytössä on noudatettava turvallisia ja asianmukaisia menetelmiä ja on muistettava erityisesti, että niiden suurinta sallittua kuormitusta tai kuormituksia ei saa ylittää muulloin kuin määräysten mukaisen koetuksen yhteydessä pätevän henkilön valvonnassa.

22 artikla

1. Kaikki nostolaitteet ja irralliset apuvälineet on pätevän henkilön toimesta koetettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti, ennen kuin ne otetaan ensimmäistä kertaa käyttöön ja aina sellaisen oleellisen muutoksen tai korjauksen jälkeen, joka saattaa vaikuttaa niiden turvalliseen käyttöön.

2. Nostolaitteet, jotka muodostavat osan aluksen varusteista, on koetettava uudelleen vähintään joka viides vuosi.

3. Maissa sijaitsevat nostolaitteet on koetettava uudelleen asianomaisen viranomaisen määrääminä ajankohtina.

4. Kaikkien tämän artiklan mukaisesti suoritettujen nostolaitteiden ja irrallisten apuvälineiden koetusten jälkeen on koetuksen suorittaneen henkilön perusteellisesti tutkittava laitteet ja välineet ja annettava niistä todistus.

23 artikla

1. 22 artiklan määräysten lisäksi on pätevän henkilön säännöllisin väliajoin perusteellisesti tutkittava kaikki nostolaitteet ja kaikki irralliset apuvälineet ja annettava niistä todistus. Tällaisia tutkimuksia on suoritettava vähintään joka 12. kuukausi.

2. 22 artiklan 4 momentissa ja tämän artiklan 1 momentissa mainittu perusteellinen tutkiminen tarkoittaa pätevän henkilön suorittamaa yksityiskohtaista silmämääräistä tutkimista, jota tarvittaessa voidaan täydentää muilla keinoilla tai toimenpiteillä, jotta päästäisiin luotettavaan tulokseen tutkitun nostolaitteen tai irrallisen apuvälineen turvallisuudesta.

24 artikla

1. Kaikki irralliset apuvälineet on tarkastettava säännöllisesti ennen käyttöä. Käytössä kuluneita tai kertakäyttöisiä rakseja ei saa käyttää uudelleen. Presling-raksit on tarkastettava niin usein kuin kohtuudella on mahdollista.

2. Tämän artiklan 1 momentissa mainittu tarkastaminen tarkoittaa vastuunalaisen henkilön suorittamaa silmämääräistä tarkastusta, jolla määritetään välineen tai raksin turvallisuus jatkuvassa käytössä, sikäli kuin se tällä tavalla voidaan määrittää.

25 artikla

1. Sellaisia asianmukaisesti vahvistettuja asiakirjoja, jotka sisältävät luotettavan todisteen kysymyksessä olevien nostolaitteiden tai irrallisten apuvälineiden turvallisuudesta, on säilytettävä, tapauksesta riippuen, maissa tai aluksessa. Asiakirjoissa on tarkoin määriteltävä suurin sallittu kuormitus ja niistä on käytävä ilmi tämän yleissopimuksen 22, 23 ja 24 artikloissa tarkoitettujen koetusten, perusteellisten tutkimusten ja tarkastusten ajankohdat ja tulokset. Tämän yleissopimuksen 24 artiklan 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten osalta on asiakirja laadittava vain silloin kun tarkastuksessa paljastuu jokin vika.

2. Nostolaitteista ja irrallisista apuvälineistä on pidettävä luetteloa asianomaisen viranomaisen määräämässä muodossa Kansainvälisen työtoimiston suositteleman mallin huomioon ottaen.

3. Luettelon tulee sisältää asianomaisen viranomaisen myöntämät tai hyväksymät todistukset tai näiden todistusten oikeaksi todistetut jäljennökset asianomaisen viranomaisen määräämässä muodossa, huomioon ottaen Kansainvälisen työtoimiston suosittelemat mallit, jotka koskevat, tapauksesta riippuen, nostolaitteiden ja irrallisten apuvälineiden koetusta, perusteellista tutkimista ja tarkastusta.

26 artikla

1. Jotta varmistetaan, että tämän yleissopimuksen ratifioineet jäsenvaltiot keskenään hyväksyvät järjestelyt, jotka koskevat aluksen varusteisiin kuuluvien nostolaitteiden ja irrallisten apuvälineiden koetusta, perusteellista tutkimista, tarkastamista ja niitä koskevien todistusten laatimista sekä hyväksyvät asiaa koskevat pöytäkirjat,
a) tulee kunkin tämän yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion asianomaisen viranomaisen nimittää tai muulla tavoin hyväksyä pätevät henkilöt tai kansalaiset tai kansainväliset järjestöt suorittamaan

koetuksia ja/tai perusteellisia tutkimuksia ja niihin liittyviä tehtäviä sellaisin ehdoin, että nimitys tai tunnustaminen riippuu tulevaisuudessa tehtävien tyydyttävästä suorittamisesta;
b) tämän yleissopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden tulee hyväksyä tai tunnustaa tämän momentin (a) kohdan nojalla nimitetyt tai muulla tavoin tunnustetut henkilöt tai järjestöt tai solmia kahdenkeskisiä sopimuksia tällaisesta hyväksymisestä tai tunnustamisesta; kummassakin tapauksessa jatkuvan hyväksymisen tai tunnustamisen ehtona tulee olla tehtävien tyydyttävä suorittaminen.

2. Mitään nostolaitetta, irrallista apuvälinettä tai muuta lastinkäsittelylaitetta ei tule käyttää, jos
a) asianomainen viranomainen koetusta tai tutkimusta koskevaa todistusta tai oikeaksi todistettua asiakirjaa, tapauksesta riippuen, tutkittuaan ei ole voinut todeta että tarpeellinen koetus, tutkimus tai tarkastus on suoritettu tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti; tai
b) nostolaite tai apuväline ei asianomaisen viranomaisen käsityksen mukaan ole turvallinen käytettäväksi.

3. Tämän artiklan 2 momenttia ei saa soveltaa siten, että siitä aiheutuisi viivästymistä aluksen lastauksessa tai lastin purkamisessa milloin käytetään asianomaisen viranomaisen hyväksymiä laitteita.

27 artikla

1. Kaikkiin nostolaitteisiin (lukuun ottamatta aluksen lastipuomeja), joille on määritelty vain yksi suurin sallittu kuormitus, ja kaikkiin irrallisiin apuvälineisiin on selvästi merkittävä suurin sallittu kuormitus veistämällä tai, milloin tämä ei ole mahdollista, muulla sopivalla tavalla.

2. Kaikki nostolaitteet (lukuun ottamatta aluksen lastipuomeja), joille on määritelty useampia kuin yksi suurin sallittu kuormitus, on varustettava tehokkailla laitteilla, joiden avulla kuljettaja voi määritellä kussakin käyttötapauksessa suurimman sallitun kuorman.

3. Aluksen kaikkiin lastipuomeihin (lukuun ottamatta puominostureita) on selvästi merkittävä suurimmat sallitut kuormitukset, joita on noudatettava kun lastipuomia käytetään
a) erillisenä;
b) alemman lastipylpyrän kanssa;
c) kytkettynä toiseen lastipuomiin ja riippumatta pylpyrän sijaintipaikasta.

28 artikla

Kaikissa aluksissa tulee olla kaaviot takiloista ja kaikki muut oleelliset tiedot, joita tarvitaan lastipuomien ja niihin liittyvien välineiden turvalliseen rikaamiseen.

29 artikla

Kuormalavojen tms. välineiden, joilla taakkoja säilytetään tai kannatetaan, tulee olla huolella valmistettuja ja riittävän lujia eikä niissä saa olla näkyviä vikoja, jotka saattaisivat vaikuttaa haitallisesti niiden turvalliseen käyttämiseen.

30 artikla

Taakkoja ei tule nostaa tai laskea ellei niitä raksilla tai muulla tavoin ole turvallisesti kiinnitetty nostolaitteeseen.

31 artikla

1. Konttiterminaalit on suunniteltava ja hoidettava siten, että tarkoituksenmukaisella tavalla varmistetaan työntekijöiden turvallisuus.

2. Kontteja kuljettavien alusten ollessa kysymyksessä on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan kontteja surraavien tai niitä irrottavien työntekijöiden turvallisuus.

32 artikla

1. Kaikki vaaralliset lastit on pakattava, merkittävä sekä varustettava varoituslipukkeilla ja käsiteltävä, varastoitava ja ahdattava sekä kansainvälisten asiaanliittyvien määräysten mukaisesti, jotka koskevat vaarallisten tavaroiden kuljetusta vesitse, että niiden määräysten mukaisesti, jotka erityisesti koskevat vaarallisten tavaroiden käsittelyä satamissa.

2. Vaarallisia aineita ei tule käsitellä, varastoida tai ahdata ellei niitä ole pakattu, merkitty ja varoituslipukkeella varustettu tällaisten aineiden kuljetusta koskevien kansainvälisten määräysten mukaisesti.

3. Milloin vaarallisia aineita sisältävä säiliö tai kontti rikkoontuu tai vahingoittuu siinä määrin, että siitä aiheutuu vaara, on satamatyö, paitsi vaaran poistamiseksi välttämätön työ, keskeytettävä kysymyksessä olevalla alueella ja työntekijät on siirrettävä turvalliseen paikkaan kunnes vaara on poistettu.

4. On ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin, jotta vältetään työntekijöiden altistuminen myrkyllisille tai haitallisille aineille tai vaikutteille tai vähähappisen tai tulenaran ympäristön vaikutukselle.

5. Milloin työntekijöiden on siirryttävä suljettuun tilaan, jossa saattaa olla myrkyllisiä tai haitallisia aineita tai jossa saattaa esiintyä happivajausta, on ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin tapaturmien ja terveydellisten vahinkojen estämiseksi.

33 artikla

Tarkoituksenmukaisin toimenpitein on suojattava työntekijöitä joutumasta alttiiksi liiallisen melun haittavaikutuksille työpaikalla.

34 artikla

1. Milloin riittävää suojelua tapaturma- tai terveydellisiltä vaaroilta ei voida muulla keinoin varmistaa, on työntekijöille hankittava sellaiset henkilökohtaiset suojavälineet ja sellainen suojavaatetus, jota heidän työnsä suorittaminen kohtuudella edellyttää, ja heidät on velvoitettava näitä asianmukaisesti käyttämään.

2. Työntekijöiden on pidettävä huolta henkilökohtaisista suojavälineistään ja -vaatteistaan.

3. Työnantajan tulee asianmukaisesti huoltaa nämä henkilökohtaiset suojavälineet ja -vaatteet.

35 artikla

Tapaturmatapauksien varalta on oltava riittävästi tarvikkeita ja koulutettua henkilökuntaa valmiudessa kaikkien vaarassa olevien henkilöiden pelastamiseksi, ensiavun antamiseksi ja loukkaantuneiden henkilöiden poiskuljettamiseksi, sikäli kuin se voidaan kohtuudella suorittaa heidän terveydentilaansa enempää vaarantamatta.

36 artikla

1. Kaikkien jäsenvaltioiden tulee kansallisessa lainsäädännössä tai muulla kansallisen käytännön ja olosuhteiden mukaisella tavalla ja kuultuaan asianomaisia työnantajien ja työntekijöiden järjestöjä määritellä
a) ne työhön liittyvät vaaratekijät, joiden vuoksi on järjestettävä työhöntulotarkastusta vastaava terveystarkastus tai määräajoin toistuva terveystarkastus tai molemmat;
b) vaaran luonteen ja asteen ja erityiset olosuhteet huomioon ottaen kuinka usein terveystarkastukset tulee suorittaa;
c) erityisille työympäristössä esiintyville terveysvaaroille altistettuina olevien työntekijöiden ollessa kysymyksessä tarpeellisiksi katsottujen erityistutkimusten laajuus;
d) asianmukaiset toimenpiteet työterveyspalvelujen järjestämiseksi työntekijöille.

2. Kaikki tämän artiklan 1 momentin nojalla suoritetut terveystarkastukset ja tutkimukset ovat työntekijöille ilmaisia.

3. Terveystarkastuksiin ja tutkimuksiin liittyvät asiakirjat ovat luottamuksellisia.

37 artikla

1. Kaikkiin satamiin, joissa työskentelee huomattava määrä työntekijöitä, on perustettava työsuojelutoimikunta, johon kuuluu työnantajien ja työntekijöiden edustajia. Tällaisia toimikuntia on perustettava myös muihin satamiin tarpeen mukaan.

2. Tällaisten toimikuntien perustamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä on määrättävä kansallisessa lainsäädännössä tai muulla kansallisen käytännön ja olosuhteiden mukaisella tavalla, kun asiassa on ensin kuultu asianomaisia työnantajien ja työntekijöiden järjestöjä ja otettu huomioon paikalliset olosuhteet.

38 artikla

1. Ketään työntekijää ei tule ottaa satamatyöhön, ellei hänelle ole annettu hänen työhönsä liittyviä mahdollisia vaaroja ja tärkeimpiä varotoimenpiteitä koskevaa riittävää opastusta tai koulutusta.

2. Nostolaitetta tai muuta lastinkäsittelylaitetta saa käyttää vain henkilö, joka on vähintään 18 vuoden ikäinen ja joka omaa tähän tarvittavat taidot ja kokemuksen, tai henkilö, jota koulutetaan ja asianmukaisesti valvotaan.

39 artikla

Työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisytyön edistämiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan että niistä ilmoitetaan asianomaiselle viranomaiselle ja, että ne, milloin on tarpeellista, tutkitaan.

40 artikla

Kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti on kaikille satama-alueille järjestettävä ja pidettävä hyvässä kunnossa riittävä määrä tarkoituksenmukaisia saniteettilaitteita ja pesutiloja kohtuullisen lähelle työpaikkaa, mikäli mahdollista.

IV OSA
Soveltamisala

41 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee
a) määritellä satamatyön piirissä työskentelevien henkilöiden ja elinten velvollisuudet työsuojelun osalta;
b) ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan lukien asianmukaisten rangaistusten määrääminen, tämän yleissopimuksen määräysten voimaansaattamiseksi;
c) järjestää asianmukaiset tarkkailuelimet valvomaan tämän yleissopimuksen nojalla suoritettavien toimenpiteiden soveltamista tai varmistua siitä, että asianmukaista valvontaa suoritetaan.

42 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä on määrättävä ne aikarajat, joiden kuluessa tämän yleissopimuksen määräyksiä on sovellettava
a) alusten rakentamisessa tai varustamisessa;
b) maissa sijaitsevien nostolaitteiden tai muiden lastinkäsittelylaitteiden rakentamisessa tai varustamisessa;
c) irrallisten apuvälineiden valmistamisessa.

2. Tämän artiklan 1 momentin nojalla määrätyt aikarajat eivät saa ylittää neljää vuotta tämän yleissopimuksen ratifioimispäivästä lukien.

V OSA
Loppumääräykset

43 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan sopimus, joka koskee alusten lastauksessa tai purkauksessa työskentelevien työntekijöiden suojelemista tapaturmilta, 1929, ja sopimus, joka koskee alusten lastauksessa tai purkauksessa työskentelevien työntekijöiden suojelemista tapaturmilta (muutettu), 1932.

* * *

44 - 51 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 153

Työ- ja lepoajat maantiekuljetuksissa (1979)

Voimaantulopäivä 10.2.1983.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 9/1981.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee palkkaa ansaitsevia kuljettajia, jotka työskentelevät joko kolmansille osapuolille kuljetusta suorittavien yritysten tai omaan laskuunsa tavaroiden tai matkustajien kuljetusta suorittavien yritysten palveluksessa moottoriajoneuvoissa, joita käytetään ammattimaisesti tavaroiden tai matkustajien kuljettamiseen maanteitse kotimaassa tai ulkomailla.

2. Jos tässä yleissopimuksessa ei muulla tavoin määrätä, tämä yleissopimus koskee lisäksi maantiekuljetusta ammattimaisesti suorittavia moottoriajoneuvojen omistajia ja heidän perheenjäseniään, jotka eivät saa palkkaa, silloin kun he toimivat kuljettajina.

2 artikla

1. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi jättää tämän yleissopimuksen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle joko kokonaan tai osittain henkilöt, jotka kuljettavat ajoneuvoja, joita käytetään
(a) kuljetukseen kaupunkialueella tai tietyn tyyppiseen kuljetukseen kaupunkialueella niiden erityisten teknisten toimintaedellytysten ja paikallisten olosuhteiden vuoksi;
(b) maa- tai metsätaloudellisten yritysten tarvitsemiin kuljetuksiin, mikäli nämä kuljetukset suoritetaan traktoreilla tai muilla paikallisiin maa- tai metsätaloustöihin tarkoitetuilla ajoneuvoilla ja yksinomaan tällaisten yritysten tarvetta varten;
(c) sairaiden ja loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen, kuljetukseen pelastustyössä ja palolaitoksen toimintaan liittyvään kuljetukseen;
(d) maanpuolustusta ja poliisitoimintaa varten suoritettavaan kuljetukseen ja, mikäli tämä ei kilpaile kolmansille osapuolille kuljetuksia suorittavien yritysten kanssa, julkisten viranomaisten vastuulla olevia, muita välttämättömiä palveluja varten suoritettavaan kuljetukseen;
(e) taksikuljetukseen; tai
(f) kuljetuksiin, joiden käytetyn ajoneuvon tyypistä, ajoneuvojen tavara- tai matkustajakapasiteetista, rajoitetuista kulkureiteistä tai korkeimmasta sallitusta ajonopeudesta johtuen ei voida katsoa edellyttävän erityisiä työ- ja lepoaikoja koskevia määräyksiä.

2. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee vahvistaa riittävät työ- ja lepoaikoja koskevat normit niiden kuljettajien osalta, jotka tämän artiklan 1 momentin nojalla on jätetty kokonaan tai osittain tämän yleissopimuksen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle.

3 artikla

Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen on kuultava asianomaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, ennen kuin se tekee päätöksen tämän yleissopimuksen määräysten piiriin kuuluvasta asiasta.

4 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoittaa käsite "työaika" aikaa, jolloin palkkaa ansaitsevat henkilöt
(a) kuljettavat ajoneuvoa tai suorittavat muuta työtä ajoneuvon ollessa ajossa; ja
(b) suorittavat ajoneuvoon, sen matkustajiin tai kuormaan liittyvää aputyötä.

2. Aikaa, jolloin kuljettajat ovat pelkästään läsnä tai varalla joko ajoneuvossa tai työpaikalla ja jolloin he eivät ole vapaita käyttämään aikaansa, voidaan pitää työaikana siinä määrin kuin kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin määrää, taikka työehtosopimuksilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla määrätään.

5 artikla

1. Älköön kukaan kuljettako ajoneuvoa yhtäjaksoisesti neljää tuntia pitempää aikaa ilman lepotaukoa.

2. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi, kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen, myöntää luvan tämän artiklan 1 momentissa tarkoitetun työajan ylittämiseen enintään yhdellä tunnilla.

3. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee määrätä tässä artiklassa tarkoitetun lepotauon pituus ja tarvittaessa tapa, jolla tämä lepotauko voidaan jakaa osiin.

4. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi määritellä yksityiskohtaisesti ne tapaukset, joissa tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta sen tähden, että kuljettajilla on riittävästi lepotaukoja aikataulussa mainittujen keskeytysten tai työn ajoittaisen luonteen johdosta.

6 artikla

1. Yhteenlaskettujen ajotuntien enimmäismäärä, ylityö mukaan luettuna, ei saa ylittää yhdeksää tuntia päivässä eikä 48 tuntia viikossa.

2. Tämän artiklan 1 momentissa tarkoitettu ajotuntien yhteenlaskettu määrä voidaan laskea keskimääränä kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen määrittämän päivien tai viikkojen lukumäärän perusteella.

3. Tämän artiklan 1 momentissa tarkoitettua ajotuntien yhteenlaskettua määrää tulee vähentää silloin kun kuljetustehtäviä suoritetaan erityisen vaikeissa olosuhteissa. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee määritellä nämä tehtävät ja määrätä asianomaisiin kuljettajiin sovellettava yhteenlaskettujen ajotuntien määrä.

7 artikla

1. Jokaisella palkkaa ansaitsevalla kuljettajalla tulee olla oikeus lepotaukoon, kun hän on suorittanut tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 momentissa määriteltyä työtä yhtäjaksoisesti 5 tunnin ajan.

2. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee määrätä tämän artiklan 1 momentissa mainitun lepotauon pituus sekä tarvittaessa tapa, jolla tämä lepotauko voidaan jakaa osiin.

8 artikla

1. Kuljettajan vuorokausilevon tulee olla vähintään 10 perättäistä tuntia jokaisena 24 tuntia käsittävänä ajanjaksona, joka lasketaan työpäivän alkamisesta.

2. Vuorokausilepo voidaan laskea keskimääränä kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen määräämien ajanjaksojen perusteella. Vuorokausilepo ei missään tapauksessa saa olla 8 tuntia lyhyempi eikä sitä saa lyhentää 8 tunniksi useammin kuin kaksi kertaa viikossa.

3. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi antaa määräyksiä eri pituisista vuorokausilepoajoista sen mukaan, onko kysymyksessä matkustajien tai tavaroiden kuljetus ja vietetäänkö lepoaika kotona tai muualla edellytettynä, että noudatetaan tämän artiklan 1 ja 2 momenteissa määrättyä vähimmäislepokautta.

4. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi myöntää poikkeuksia tämän artiklan 1 ja 2 momenttien määräyksistä vuorokautisten lepoaikojen pituuden ja niiden pitämistavan osalta, kun kysymyksessä ovat kahden kuljettajan ajoneuvot ja lauttaa tai junaa käyttävät ajoneuvot.

5. Vuorokausilevon aikana kuljettajaa ei saa vaatia jäämään ajoneuvoon tai sen lähelle, mikäli kuljettaja on suorittanut tarvittavat varotoimenpiteet ajoneuvon ja sen kuorman turvallisuuden varmistamiseksi.

9 artikla

1. Kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi sallia tilapäisinä poikkeuksina, kuitenkin ainoastaan siinä määrin kuin on ehdottomasti tarpeellista välttämättömän työn suorittamista varten,

tämän yleissopimuksen 5, 6, 7 ja 8 artikloissa tarkoitetun ajoajan ja yhtäjaksoisen työajan pidentämisen sekä vuorokausilevon lyhentämisen
(a) tapaturmien sattuessa, ajoneuvojen vaurioituessa, ennakolta arvaamattomissa myöhästymistapauksissa, työhäiriöiden tai liikennekeskeytysten sattuessa;
(b) force majeure tapauksissa; ja
(c) pakottavissa ja poikkeuksellisissa tapauksissa, kun on välttämätöntä turvata yleishyödyllisten tehtävien suorittaminen.

2. Milloin kansalliset tai paikalliset olosuhteet, joissa maantiekuljetusta suoritetaan, eivät salli tämän yleissopimuksen 5, 6, 7 ja 8 artiklojen ehdotonta noudattamista, kunkin maan asianomainen viranomainen tai elin voi myöntää luvan ajoajan pidentämiseen, yhtäjaksoisen työajan pidentämiseen ja vuorokausilevon lyhentämiseen, joista on määrätty näissä artikloissa, sekä myöntää poikkeuksia 5, 6 ja 8 artiklojen soveltamisesta tämän yleissopimuksen 1 artiklan 2 momentissa tarkoitettuihin kuljettajiin. Tällaisessa tapauksessa asianomaisen jäsenvaltion on ratifiointinsa yhteydessä esitettävä selvitys kansallisista tai paikallisista olosuhteista sekä tämän momentin nojalla sallituista pidennyksistä, lyhennyksistä ja poikkeuksista. Kunkin tällaisen jäsenvaltion on ilmoitettava selostuksissaan, jotka se on velvollinen antamaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan perusteella, mitä edistystä on mahdollisesti tapahtunut tämän yleissopimuksen 5, 6, 7 ja 8 artiklojen täsmällisemmässä soveltamisessa tai soveltamisalan laajentamisessa; jäsenvaltio voi milloin tahansa peruuttaa tämän ilmoituksen lähettämällä uuden ilmoituksen.

10 artikla

1. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee
(a) antaa määräykset henkilökohtaisesta tarkastuskirjasta, sen antamisehdoista, sisällöstä sekä tavasta, jolla kuljettajien on tarkastuskirjaa pidettävä; ja
(b) määritellä menettelytapa, jota noudattaen ilmoitetaan tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 momentin nojalla tehty työaika sekä sen perusteena olevat olosuhteet.

2. Jokaisen työnantajan tulee
(a) pitää maan asianomaisen viranomaisen tai elimen vahvistaman kaavan mukaista luetteloa kaikkien hänen palveluksessaan olevien kuljettajien työ- ja lepoajoista;
(b) antaa tämä luettelo valvontaviranomaisten käyttöön maan asianomaisen viranomaisen tai elimen määräämällä tavalla.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut perinteiset valvontakeinot on korvattava tai niitä on täydennettävä, mikäli tämä osoittautuu tarpeelliseksi joittenkin kuljetusryhmien osalta, käyttämällä mahdollisuuksien mukaan nykyaikaisia keinoja, esimerkiksi ajopiirtureita, maan asianomaisen viranomaisen tai elimen vahvistamien määräysten mukaisesti.

11 artikla

Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tai elimen tulee antaa määräykset
(a) riittävästä valvontajärjestelmästä, jonka puitteissa suoritetaan tarkastuksia yrityksessä ja maanteillä; ja
(b) tämän yleissopimuksen määräysten rikkomisesta aiheutuvista asianmukaisista rangaistusseuraamuksista.

12 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on saatettava voimaan lainsäädännöllä, mikäli niitä ei ole muuten saatettu voimaan työehtosopimuksilla tai välimiestuomioilla taikka muulla kansallisen käytännön mukaisella ja kansallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla.

13 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan sopimus, joka koskee työ- ja lepoaikoja (maantiekuljetus), 1939.

* * *

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 154

Kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistäminen (1981)

Voimaantulopäivä 11.8.1983.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1983.
Hallituksen esitys 86/1982.
Säädöskokoelma 930/1983.
Sopimussarja 71/1983.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin taloudellisen toiminnan aloihin.

2. Kansallisessa lainsäädännössä tai kansallisen käytännön mukaisesti voidaan määrätä missä määrin tämän yleissopimuksen määräämiä takeita sovelletaan puolustusvoimiin ja poliisiin.

3. Kansallisessa lainsäädännössä tai kansallisen käytännön mukaisesti voidaan määrätä erityiset soveltamistavat tämän yleissopimuksen soveltamiselle julkiseen sektoriin.

2 artikla

Tämän yleissopimuksen mukaan käsite "kollektiivinen neuvottelumenettely" koskee kaikkia neuvotteluja, jotka käydään toisaalta työnantajan, työnantajaryhmän tai yhden tai useamman työnantajajärjestön ja toisaalta yhden tai useamman työntekijäjärjestön välillä tarkoituksena
a) määrätä työolosuhteet ja työehdot, ja/tai
b) säädellä työnantajien ja työntekijöiden väliset suhteet, ja/tai
c) säädellä työnantajien tai heidän järjestöjensä ja yhden tai useamman työntekijäjärjestön väliset suhteet.

3 artikla

1. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tunnustetaan työntekijäin edustajia koskevan yleissopimuksen, 1971, 3 artiklan b) kohdassa tarkoitettujen työntekijöiden edustajan olemassaolo, voidaan kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä määrätä missä laajuudessa tämän yleissopimuksen mukaan käsite "kollektiivinen neuvottelumenettely" käsittää myös mainittujen edustajien kanssa käytävät neuvottelut.

2. Milloin tämän artiklan 1 momentin mukaan käsite "kollektiivinen neuvottelumenettely" käsittää myös siinä mainittujen työntekijäin edustajien kanssa käytävät neuvottelut, on asianmukaisesti varmistettava, aina kun on tarpeen, ettei näiden edustajien olemassaoloa käytetä heikentämään asianomaisten työntekijäjärjestöjen asemaa.

II osa
Soveltamistavat

4 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksilla, välimiestuomioilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

III osa
Kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistäminen

5 artikla

1. On ryhdyttävä kansallisten olosuhteiden mukaisiin toimenpiteisiin kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistämiseksi.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla toimenpiteillä on oltava seuraavat tavoitteet:
a) kollektiivisen neuvottelumenettelyn käytön tulisi olla mahdollinen kaikille työnantajille ja kaikille työntekijäryhmille, jotka toimivat tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla;
b) kollektiivinen neuvottelumenettely olisi ulotettava asteittain koskemaan kaikkia tämän yleissopimuksen 2 artiklan a), b) ja c) kohdissa tarkoitettuja asioita;
c) työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välillä sovittavien menettelytapasäännösten aikaansaamista olisi edistettävä;
d) menettelytapasäännösten muuttuminen tai niiden riittämättömyys tai sopimattomuus ei saisi olla esteenä kollektiiviselle neuvottelumenettelylle;
e) työriitojen sovitteluelimet ja -tavat olisi suunniteltava sellaisiksi, että ne osaltaan edistävät kollektiivisen neuvottelumenettelyn käyttöä.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset eivät ole esteenä sellaisten työelämän suhteita varten perustettujen järjestelmien toiminnalle, joissa kollektiivinen neuvottelumenettely sisältyy sovittelu- ja/tai välimiesmenettelyyn tai -instituutioon, johon kollektiivisen neuvottelumenettelyn osapuolet osallistuvat vapaaehtoisesti.

7 artikla

Ennen kuin julkiset viranomaiset ryhtyvät kollektiivisen neuvottelumenettelyn tukemista ja edistämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin, niiden tulee neuvotella ja mikäli mahdollista sopia toimenpiteistä työnantajain ja työntekijäin järjestöjen kanssa.

8 artikla

Kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistämistä tarkoittavia toimenpiteitä ei saa suunnitella sellaisiksi tai soveltaa sillä tavalla, että ne ovat esteenä kollektiivisen neuvottelumenettelyn riippumattomuudelle.

IV osa
Loppumääräykset

9 artikla

Tällä yleissopimuksella ei muuteta mitään aikaisempaa sopimusta tai suositusta.

* * *

10 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 155

Työturvallisuus ja -terveys sekä työympäristö (1981)

Voimaantulopäivä 11.8.1983.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1985.
Hallituksen esitykset 86/1982 ja 112/1984.
Säädöskokoelma 217/1986.
Sopimussarja 23/1986.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, jättää kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle tietyt taloudellisen toiminnan alat, kuten merenkulun tai kalastuksen, joihin soveltamisesta aiheutuisi huomattavia erityisongelmia.

3. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luetella ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne alat, jotka on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle tämän artiklan 2 momentin nojalla ja ilmoittaa syyt tähän menettelyyn; sen on myös selostettava, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty soveltamisalan ulkopuolelle jätetyillä aloilla työskentelevien työntekijäin riittäväksi suojelemiseksi ja ilmoitettava myöhemmissä raporteissa, mitä edistystä on tapahtunut soveltamisalan laajentamisessa.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia sen piiriin kuuluvilla aloilla työskenteleviä työntekijöitä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, jättää kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla on erityisiä soveltamisvaikeuksia.

3. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luetella ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne rajoitetut työntekijäryhmät, jotka on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, ja ilmoittaa syyt tällaiseen menettelyyn; jäsenvaltion on ilmoitettava myöhemmissä raporteissaan, mitä edistystä on tapahtunut soveltamisalan laajentamisessa.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoittaa
a) käsite "taloudellisen toiminnan alat" kaikkia aloja, myös julkista sektoria, joilla työntekijöitä on työssä;
b) käsite "työntekijät" kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä, myös julkisen sektorin työntekijöitä;
c) käsite "työpaikka" kaikkia paikkoja, joissa työntekijät joutuvat oleskelemaan tai joihin he joutuvat menemään työnsä vuoksi ja jotka ovat työnantajan välittömässä tai välillisessä valvonnassa;
d) käsite "säädökset" kaikkia määräyksiä, jotka asianomainen viranomainen tai asianomaiset viranomaiset ovat vahvistaneet;
e) käsite "terveys" työn yhteydessä ei vain sairauden tai vamman puuttumista vaan myös niitä fyysisiä ja henkisiä terveyteen vaikuttavia tekijöitä, jotka liittyvät suoraan työpaikan turvallisuuteen ja terveysoloihin.

II osa
Kansallinen toimintapolitiikka

4 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee, ottaen huomioon maassa vallitsevat olosuhteet ja noudatettu käytäntö ja neuvotellen edustavimpien työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, määritellä, panna täytäntöön ja määräajoin tarkistaa yhtenäinen kansallinen toimintapolitiikka, jota noudatetaan työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevissa asioissa.

2. Tällä toimintapolitiikalla on pyrittävä, minimoimalla työympäristön vaaratekijät siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista, estämään työstä aiheutuvat, siihen liittyvät tai sen aikana sattuvat tapaturmat ja terveydelliset haitat.

5 artikla

Yleissopimuksen 4 artiklassa mainitussa toimintapolitiikassa on otettava huomioon seuraavat tärkeimmät toimintamuodot, sikäli kuin ne vaikuttavat työturvallisuuteen ja -terveyteen sekä työympäristöön:

a) työn aineellisten osatekijöiden (työpaikat, työympäristö, työvälineet, koneet ja laitteet, kemialliset, fysikaaliset ja biologiset aineet ja tekijät, työmenetelmät) suunnittelu, testaaminen, valinta, korvaaminen, asentaminen, käyttö ja kunnossapito;

b) työn aineellisten osatekijöiden suhde työtä tekeviin tai työntekoa valvoviin henkilöihin sekä koneiden, laitteiden, työajan, työn organisaation ja työmenetelmien sovittaminen työntekijöiden fyysisten ja henkisten kykyjen mukaisiksi;

c) niiden henkilöiden koulutus, tarpeellinen täydennyskoulutus, edellytykset ja motivaatio, joiden tehtävänä on jossakin ominaisuudessa toimia riittävän turvallisuus- ja terveellisyystason saavuttamiseksi;

d) tiedottaminen ja yhteistyö työryhmän ja yrityksen puitteissa sekä kaikilla muilla sopivilla tasoilla aina kansalliseen tasoon asti;

e) työntekijäin ja heidän edustajiensa suojaaminen kaikilta kurinpidollisilta toimenpiteiltä, joihin mahdollisesti ryhdyttäisiin sen vuoksi, että he ovat vilpittömässä mielessä toimineet yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun politiikan mukaisesti.

6 artikla

Muotoiltaessa 4 artiklassa mainittua toimintapolitiikkaa on siinä määriteltävä, mitkä tehtävät ja vastuu ovat julkisilla viranomaisilla, työnantajilla, työntekijöillä ja muilla asianosaisilla henkilöillä työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevissa asioissa; tällöin on otettava huomioon kansallisten olosuhteiden ja käytännön lisäksi se, että kunkin ryhmän vastuu on luonteeltaan täydentävä.

7 artikla

Työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevaa tilannetta on tarkasteltava sopivin väliajoin, joko kokonaisuudessaan tai tiettyjen alueiden osalta, pyrkimyksenä saada selville suuret pulmakysymykset, kehittää tehokkaita menetelmiä niiden ratkaisemiseksi ja määritellä toimenpiteiden tärkeysjärjestys ja arvioida niiden tulokset.

8 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee lainsäädäntöteitse tai käyttäen muuta maan olosuhteiden ja käytännön mukaista menettelyä ja neuvotellen asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yleissopimuksen 4 artiklan täytäntöönpanemiseksi.

III osa
Toiminta kansallisella tasolla

9 artikla

1. Työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevien lakien ja säädösten noudattaminen on varmistettava asianmukaisella ja riittävällä tarkastusjärjestelmällä.

2. Valvontajärjestelmään tulee sisältyä asianmukaiset rangaistusseuraamukset lakien ja säädösten rikkomisesta.

10 artikla

Työnantajille ja työntekijöille on järjestettävä neuvontaa, joka auttaa heitä noudattamaan säädettyjä velvollisuuksia.

11 artikla

Tämän sopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan toteuttamiseksi tulee asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten huolehtia siitä, että seuraavat toiminnot asteittain toteutetaan:

a) milloin vaaran luonne tai vaara-aste edellyttävät, määrätään ehdot, jotka säätelevät yritysten suunnittelua, rakentamista ja pohjapiirrosta, niiden toiminnan aloittamista, niihin tehtäviä huomattavia muutoksia tai niiden alkuperäisen käyttötarkoituksen muuttamista, työssä käytettävien teknisten laitteiden turvallisuutta sekä asianomaisten viranomaisten määrittelemien menettelytapojen soveltamista;

b) määritetään ne työmenetelmät ja aineet ja tekijät, joille alttiiksi saattaminen on kiellettävä, tai sitä on rajoitettava tai sen ehdoksi on asetettava asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten lupa tai valvonta; on otettava huomioon samanaikaisesti tapahtuvasta useille aineille tai tekijöille altistumisesta aiheutuvat terveysvaarat;

c) luodaan ja sovelletaan työtapaturmien ja ammattitautien ilmoittamismenettelyä, jonka mukaan ilmoituksen tekee työnantaja ja, jos on asianmukaista, vakuutuslaitos tai muu laitos tai henkilö, jota asia välittömästi koskee, sekä valmistetaan työtapaturmia ja ammattitauteja koskevia vuositilastoja;

d) toimeenpannaan tutkimuksia, milloin työn aikana sattuva tai työhön liittyvä työtapaturma, ammattitauti tai muu terveydellinen vahinko näyttää kuvastavan tilanteen vakavuutta;

e) julkaistaan vuosittain tietoja toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan mukaisesti, ja työtapaturmista, ammattitaudeista ja muista terveydellisistä vahingoista, joita ilmenee työn aikana tai työn yhteydessä;

f) otetaan käytäntöön tai laajennetaan, maan olosuhteet ja mahdollisuudet huomioon ottaen, järjestelmiä, joiden avulla tutkitaan kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijäin mahdollisia haittavaikutuksia työntekijöiden terveyteen.

12 artikla

Maan lainsäädännön ja käytännön mukaisin toimenpitein on huolehdittava siitä, että ne, jotka suunnittelevat, valmistavat, tuovat maahan, hankkivat tai luovuttavat työssä käytettäväksi koneita, laitteita tai aineita

a) hankkivat varmuuden, siinä määrin kuin se on käytännössä kohtuullisesti ottaen mahdollista, siitä, etteivät koneet, laitteet ja aineet aiheuta vaaraa niitä asianmukaisesti käyttävien henkilöiden turvallisuudelle ja terveydelle;

b) antavat tietoja koneiden ja laitteiden oikeasta asentamisesta ja käytöstä ja aineiden oikeasta käytöstä, koneisiin ja laitteisiin liittyvistä vaaroista sekä kemiallisten aineiden ja fysikaalisten ja biologisten tekijöiden tai tuotteiden vaarallisista ominaisuuksista ja ohjeita siitä, kuinka tiedossa olevat vaarat ovat vältettävissä;

c) suorittavat tutkimuksia ja tutkimustyötä tai muuten jatkuvasti seuraavat tieteellistä ja teknistä kehitystä voidakseen noudattaa tämän artiklan a) ja b) kohtien velvoituksia.

13 artikla

Työntekijän, joka on keskeyttänyt työskentelynsä tilanteessa, jonka hänellä on kohtuullinen syy uskoa vakavasti vaarantavan henkeään tai terveyttään, tulee maan olosuhteiden ja käytännön mukaan olla suojattu epäasiallisilta seuraamuksilta.

14 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla edistetään maan olosuhteisiin ja käytäntöön soveltuvalla tavalla työturvallisuus-, työterveys sekä työympäristöasioiden sisällyttämistä kaikkien tasojen koulutusohjelmiin, myös korkeampaan tekniseen, lääketieteelliseen ja ammatilliseen opetukseen, niin että kaikkien työntekijöiden koulutustarve saadaan tyydytetyksi.

15 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan ja sen soveltamistoimenpiteiden yhtenäistämiseksi tulee kunkin jäsenvaltion, neuvoteltuaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä maan olosuhteiden ja käytännön kannalta sopiviin järjestelyihin, joilla yhteensovitetaan niiden eri viranomaisten ja yhteisöjen toiminta, joiden tehtävänä on panna täytäntöön tämän yleissopimuksen II ja III osa.

2. Milloin olosuhteet sitä edellyttävät ja maan olosuhteet ja noudatettu käytäntö sen sallivat, mainittuihin järjestelyihin tulee kuulua keskuselimen perustaminen.

IV osa
Toiminta yritystasolla

16 artikla

1. Työnantajien velvollisuus on varmistaa siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista, että heidän valvontansa alaiset työpaikat, koneet, laitteet ja työmenetelmät ovat turvalliset eivätkä vaaranna työntekijöiden terveyttä.

2. Työnantajien velvollisuus on varmistaa siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista, että heidän valvonnassaan olevat kemialliset, fysikaaliset ja biologiset aineet ja tekijät eivät vaaranna terveyttä silloin kun asianmukaisiin suojatoimenpiteisiin on ryhdytty.

3. Työnantajien velvollisuus on hankkia työntekijöille, mikäli tarpeellista, asianmukainen suoja-asu ja suojavarusteet tapaturmavaarojen tai niiden terveydelle vahingollisten seurausten estämiseksi siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista.

17 artikla

Milloin kaksi tai useampia yrityksiä toimii samanaikaisesti samalla työpaikalla, niiden tulee olla yhteistyössä sovellettaessa tämän yleissopimuksen määräyksiä.

18 artikla

Työnantajien velvollisuus on huolehtia, milloin se on tarpeen, toimenpiteistä, mukaan lukien riittävät ensiapujärjestelyt, joihin on ryhdyttävä hätätilanteessa ja tapaturman sattuessa.

19 artikla

Yrityksessä on ryhdyttävä järjestelyihin, joiden mukaisesti

a) työntekijät työssään osaltaan auttavat työnantajaa täyttämään hänelle kuuluvat velvoitukset;

b) yrityksen työntekijöiden edustajat toimivat yhteistyössä työnantajan kanssa työturvallisuutta ja -terveyttä koskevissa asioissa;

c) yrityksen työntekijöiden edustajille annetaan riittävästi tietoja toimenpiteistä, joihin työnantaja on ryhtynyt turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi; edustajat voivat kysyä edustavien järjestöjensä mielipidettä saamistaan tiedoista sillä ehdolla, etteivät paljasta liikesalaisuuksia;

d) yrityksen työntekijöille ja heidän edustajilleen annetaan asianmukaista koulutusta työturvallisuutta ja -terveyttä koskevissa asioissa;

e) yrityksen työntekijät tai heidän edustajansa, ja tapauksesta riippuen, heitä edustavat järjestöt oikeutetaan maan lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tutkimaan kaikkia työturvallisuus- ja työterveysnäkökohtia, ja työnantaja tiedustelee heidän kantaansa niihin; tässä tarkoituksessa voidaan käyttää apuna ulkopuolisia teknisiä neuvonantajia, jos siitä yhteisesti sovitaan;

f) työntekijä heti ilmoittaa lähimmälle esimiehelleen tilanteen, jonka hänellä on kohtuullinen syy uskoa välittömästi ja vakavasti uhkaavan henkeään tai terveyttään; siihen asti kunnes työnantaja on, tapauksesta riippuen, ryhtynyt tilanteen korjaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin, hän ei voi vaatia työntekijöitä ryhtymään uudelleen työhön tilanteessa, jossa on yhä olemassa henkeä tai terveyttä välittömästi ja vakavasti uhkaava vaara.

20 artikla

Johdon ja työntekijöiden ja/tai heidän edustajiensa välisellä yhteistyöllä tulee olla keskeinen asema yleissopimuksen 16 -19 artiklojen mukaisissa organisaatio- ja muissa toimenpiteissä.

21 artikla

Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat toimenpiteet eivät saa aiheuttaa kustannuksia työntekijöille.

V osa
Loppumääräykset

22 artikla

Tällä yleissopimuksella ei muuteta mitään aikaisemmin tehtyä työtä koskevaa kansainvälistä yleissopimusta tai suositusta.

* * *

23 - 30 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUKSEEN NRO 155 LIITTYVÄ PÖYTÄKIRJA

Työturvallisuus ja –terveys sekä työympäristö (2002)

Voimaantulopäivä 9.2.2005.
Suomi on ratifioinut pöytäkirjan vuonna 2003.
Hallituksen esitys 75/2003.
Säädöskokoelma 950/2003.
Sopimussarja 54/2004.

I. Määritelmät

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa:
a) "työtapaturma" tarkoittaa työstä aiheutuvaa tai työn aikana sattunutta tapahtumaa, josta seuraa kuolema tai vamma;
b) "ammattitauti" tarkoittaa mitä tahansa sairautta, jonka syynä on työstä aiheutuville vaaratekijöille altistuminen;
c) "vaaratilanne" tarkoittaa kansallisissa laeissa ja määräyksissä määriteltyä selvästi erottuvaa tapahtumaa, joka mahdollisesti aiheuttaa työntekijälle tai yleisölle vamman tai sairauden;
d) "työmatkatapaturma" tarkoittaa kuoleman tai vamman aiheuttavaa tapaturmaa, joka tapahtuu työntekijän ollessa matkalla suoraan työpaikalta:
(i) vakinaiselle tai toissijaiselle asunnolleen tai sieltä työpaikalle, tai
(ii) normaaliin ruokailupaikkaansa tai sieltä työpaikalle, tai
(iii) normaaliin palkanmaksupaikkaansa tai sieltä takaisin työpaikalle.

II. Kirjaamis- ja ilmoittamismenettely

2 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee lakien, määräysten tai muiden, kansallisten olosuhteiden ja käytäntöjen kanssa yhdenmukaisten menetelmien mukaisesti ja edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan laatia ja aika ajoin tarkistaa vaatimukset ja menettelytavat, jotka koskevat:
a) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten kirjaamista
b) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamista.

3 artikla

Kirjaamista koskevissa vaatimuksissa ja menettelytavoissa tulee määritellä:
a) työnantajien vastuu:
(i) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten kirjaamisesta
(ii) kirjaamismenettelyä koskevasta asianmukaisesta tiedottamisesta työntekijöille ja näiden edustajille
(iii) kirjattujen tietojen asianmukaisen ylläpidon varmistamisesta sekä sen varmistamisesta, että kyseisiä tietoja käytetään ehkäisevien toimenpiteiden laatimiseen, ja
(iv) siitä, ettei työnantaja kohdista työtapaturmasta, ammattitaudista, vaaratilanteesta, työmatkatapaturmasta tai ammattitaudiksi epäillystä tapauksesta ilmoittavaan työntekijään kosto- tai kurinpitotoimia
b) kirjattavat tiedot
c) tietojen säilytysaika, ja
d) toimenpiteet, joilla varmistetaan työnantajan hallussa olevien henkilö- ja terveystietojen luottamuksellisuus kansallisten lakien, määräysten, olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti.

4 artikla

Ilmoitusta koskevissa vaatimuksissa ja menettelytavoissa tulee määritellä:
a) työnantajien vastuu:
(i) työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja

ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamisesta toimivaltaisille viranomaisille tai muille nimetyille elimille, ja
(ii) ilmoitettuja tapauksia koskevasta asianmukaisesta tiedottamisesta työntekijöille ja näiden edustajille
b) tarvittaessa järjestelyistä, joiden avulla vakuutuslaitokset, työterveyspalvelut, lääkärit ja muut elimet, joita asia suoraan koskee, ilmoittavat työtapaturmista ja ammattitaudeista
c) perusteet työtapaturmien, ammattitautien ja tarvittaessa vaaratilanteiden, työmatkatapaturmien ja ammattitaudeiksi epäiltyjen tapausten ilmoittamiselle, sekä
d) ilmoitusten määräajat.

5 artikla

Ilmoituksessa tulee olla tiedot seuraavista seikoista:
a) yritys, toimipaikka ja työnantaja
b) mahdollisuuksien mukaan loukkaantuneet henkilöt ja vamman tai sairauden laatu, ja
c) työpaikka, olosuhteet tapaturman tai vaaratilanteen sattuessa ja mikäli kyseessä on ammattitauti, olosuhteet joissa terveys vaarantui.

III. Kansalliset tilastot

6 artikla

Pöytäkirjan ratifioineen jäsenvaltion tulee vuosittain julkistaa ilmoituksiin ja muihin saatavilla oleviin tietoihin perustuvat tilastot, jotka on laadittu siten, että ne antavat edustavan kuvan koko maan työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä tarvittaessa vaaratilanteista ja työmatkatapaturmista, sekä julkistaa kyseisten tietojen analyysit.

7 artikla

Tilastojen laatimisessa tulee noudattaa luokittelujärjestelmiä, jotka ovat yhdenmukaisia uusimpien Kansainvälisen työjärjestön tai muiden toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen alaisten asianmukaisten kansainvälisten järjestelmien kanssa.

IV. Loppusäännökset

8 artikla

1. Jäsenvaltio voi ratifioida tämän pöytäkirjan samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa tai milloin tahansa yleissopimuksen ratifioinnin jälkeen ilmoittamalla pöytäkirjan virallisesta ratifioinnista Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten.

2. Pöytäkirja tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit. Sen jälkeen tämä pöytäkirja tulee kunkin jäsenvaltion osalta voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt sen ratifioinnin, ja yleissopimus sitoo sen jälkeen kyseessä olevaa jäsenvaltiota myös tämän pöytäkirjan 1-7 artiklan osalta.

9 artikla

1. Tämän pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan silloin, kun yleissopimuksen 25 artikla mahdollistaa yleissopimuksen irtisanomisen lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten.

2. Jos tämän pöytäkirjan ratifioinut jäsenvaltio irtisanoo yleissopimuksen sen 25 artiklan mukaisesti, irtisanominen merkitsee ipso jure myös tämän pöytäkirjan irtisanomista.

3. Pöytäkirjan irtisanominen tämän 9 artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisesti tulee voimaan vasta vuoden kuluttua pöytäkirjan irtisanomisen rekisteröinnin päiväyksestä.

10 - 12 artiklat: Ratifioinneista ilmoittaminen, tiedotus Yhdistyneille kansakunnille ja todistusvoimaiset tekstit: kuten yleissopimuksia koskevat tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 156

Perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu (1981)

Voimaantulopäivä 11.8.1983.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1983.
Hallituksen esitys 86/1982.
Säädöskokoelma 931/1983.
Sopimussarja 72/1983.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee sellaisia mies- ja naistyöntekijöitä, joilla on velvollisuuksia huollettaviin lapsiinsa nähden, mikäli nämä velvollisuudet rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan valmentautua työelämää varten, siirtyä tai osallistua siihen taikka edetä uralla.

2. Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan myös niihin mies- ja naistyöntekijöihin, joilla on velvollisuuksia muihin sellaisiin läheisiin perheenjäseniin nähden, jotka selvästi tarvitsevat heidän huolenpitoaan tai tukeaan, mikäli nämä velvollisuudet rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan valmentautua työelämää varten, siirtyä työelämään, osallistua siihen tai edetä uralla.

3. Tässä yleissopimuksessa käsite "huollettava lapsi" ja käsite "muu läheinen perheenjäsen, joka selvästi tarvitsee huolenpitoa tai tukea" tarkoittavat henkilöitä, jotka kussakin maassa tämän yleissopimuksen 9 artiklassa tarkoitetuin menetelmin määritellään näihin ryhmiin kuuluviksi.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja työntekijöitä kutsutaan seuraavassa perheenhuoltovelvollisuuksia omaaviksi työntekijöiksi.

2 artikla

Tämä yleissopimus koskee kaikkia työelämän aloja ja kaikkia työntekijäryhmiä.

3 artikla

1. Jotta mies- ja naistyöntekijöille voitaisiin tarjota samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu, kunkin jäsenvaltion on kansallisessa politiikassaan pyrittävä siihen, että perheenhuoltovelvollisuuksia omaavilla henkilöillä, jotka osallistuvat tai haluavat osallistua työelämään, on oikeus käydä työssä siten, että he eivät joudu syrjittyyn asemaan ja - siinä määrin kuin mahdollista - siten, että heidän työvelvollisuutensa ja perheenhuoltovelvollisuutensa eivät joudu ristiriitaan.

2. Tämän artiklan 1 momentissa käsitteellä "syrjintä" tarkoitetaan syrjintää työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä siinä merkityksessä kuin se määritellään työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevan yleissopimuksen, 1958, 1 ja 5 artikloissa.

4 artikla

Jotta mies- ja naistyöntekijöille voitaisiin tarjota samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu, on ryhdyttävä kaikkiin kansallisten olosuhteiden ja mahdollisuuksien mukaisiin toimenpiteisiin, että
a) perheenhuoltovelvollisuuksia omaavilla työntekijöillä olisi mahdollisuus käyttää oikeuttaan valita vapaasti työpaikkansa; ja että
b) heidän tarpeensa, sekä työehtojen että sosiaaliturvan suhteen, otettaisiin huomioon.

5 artikla

Tämän lisäksi on ryhdyttävä kaikkiin kansallisten olosuhteiden ja mahdollisuuksien mukaisiin toimenpiteisiin, että
(a) perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien työntekijöiden tarpeet otettaisiin huomioon yhteiskuntasuunnittelussa; ja että
(b) julkisia tai yksityisiä sosiaalipalveluja, kuten esim. lastenhoito- ja perhepalveluja sekä -järjestelyjä, kehitettäisiin tai edistettäisiin.

6 artikla

Kunkin maan asianomaisten viranomaisten ja elinten on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sellaisen tiedon ja koulutuksen edistämiseksi, jotka edistävät mies- ja naistyöntekijöiden samanlaisia mahdollisuuksia ja yhdenvertaista kohtelua koskevan periaatteen ja perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien työntekijöiden ongelmien laajempaa ymmärtämistä, sekä sellaisen yleisen mielipiteen luomiseksi, joka edistää näiden ongelmien ratkaisemista.

7 artikla

On ryhdyttävä kaikkiin kansallisten olosuhteiden ja mahdollisuuksien mukaisiin toimenpiteisiin, ammatinvalinnanohjausta ja ammattikoulutusta koskevat toimenpiteet mukaan lukien, jotta perheenhuoltovelvollisuuksia omaavilla työntekijöillä olisi mahdollisuus liittyä työvoimaan ja kuulua siihen sekä palata työvoiman piiriin perheenhuoltovelvollisuuksista aiheutuneen poissaolon jälkeen.

8 artikla

Perheenhuoltovelvollisuudet eivät sinänsä ole pätevä syy työsopimuksen irtisanomiselle.

9 artikla

Tämän yleissopimuksen määräyksiä voidaan soveltaa lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, työsäännöillä, välimiestuomioilla, tuomioistuinten päätöksillä tai yhdistämällä nämä menetelmät, taikka muulla kansallisen käytännön mukaisella ja, kansalliset olosuhteet huomioon ottaen, sopivalla tavalla.

10 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräyksiä voidaan tarpeen vaatiessa soveltaa asteittain, - ottaen huomioon kansalliset olosuhteet - edellyttäen, että yleissopimuksen toimeenpanemiseksi suoritettuja toimenpiteitä sovelletaan kaikkiin 1 artiklan 1 momentissa tarkoitettuihin työntekijöihin.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ilmoittaa ensimmäisessä yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan, joka annetaan Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla, aikooko se ja missä määrin käyttää hyväkseen tämän artiklan 1 momentissa tarkoitettua mahdollisuutta, ja sen on myöhemmissä raporteissaan ilmoitettava missä määrin tämä yleissopimus on saatettu voimaan tai aiotaan saattaa voimaan.

11 artikla

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä tulee olla oikeus osallistua kansallisten olosuhteiden ja kansallisen käytännön mukaisella tavalla sellaisten toimenpiteiden suunnitteluun ja soveltamiseen, joiden tarkoituksena on saattaa voimaan tämän sopimuksen määräykset.

* * *

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 157

Sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustaminen (1982)

Voimaantulopäivä 11.9.1986.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 218/1983.

I osa
Yleiset määräykset

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa –
a) käsite "jäsenvaltio" tarkoittaa kaikkia Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, jotka kuuluvat yleissopimuksen piiriin;
b) käsitteeseen "lainsäädäntö" luetaan kuuluviksi kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait, asetukset ja määräykset;
c) käsite "asianomainen jäsenvaltio" tarkoittaa jäsenvaltiota, jonka lainsäädännön nojalla kyseinen henkilö voi hakea etuutta;
d) käsite "laitos" tarkoittaa elintä tai viranomaista, joka on suoraan vastuussa jäsenvaltion lainsäädännön tai sen osan soveltamisesta;
e) käsite "pakolainen" tarkoittaa pakolaista siinä merkityksessä kuin pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28 päivältä heinäkuuta 1951 1 artiklassa ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan pöytäkirjan 31 päivältä tammikuuta 1967 1 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetaan;
f) käsite "valtioton henkilö" tarkoittaa valtiotonta henkilöä siinä merkityksessä kuin valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 28 päivältä syyskuuta 1954 1 artiklassa tarkoitetaan;
g) käsite "perheenjäsen" tarkoittaa perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi sen lainsäädännön nojalla määriteltyä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään tai annetaan, tai kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella määrättyä henkilöä; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi tai talouden jäseneksi vain sillä ehdolla, että hän asuu asianomaisen henkilön luona, tämä ehto on oleva toteen näytetty sellaisen henkilön suhteen, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa asianomaiselta henkilöltä;
h) käsite "jälkeenjäänyt" tarkoittaa jälkeenjääneeksi sen lainsäädännön nojalla määriteltyä tai tunnustettua henkilöä, jonka perusteella etuuksia myönnetään; mikäli joku asiaa koskevan lainsäädännön nojalla määritellään tai tunnustetaan jälkeenjääneeksi vain sillä ehdolla, että hän asui edunjättäjän luona tämän eläessä, katsotaan ehdon täyttyneen sellaisen henkilön suhteen, joka sai pääasiallisen toimeentulonsa edunjättäjältä;
i) käsite "asuminen" tarkoittaa vakinaista asumista;
j) käsite "oleskelu" tarkoittaa tilapäistä oleskelua;
k) käsite "vakuutuskausi" tarkoittaa maksu-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskautta, joka sillä lainsäädännöllä määritellään tai tunnustetaan vakuutuskaudeksi, jonka nojalla se on täytetty, ja sellaista muuta kautta, jota tämän lainsäädännön nojalla pidetään vakuutuskautta vastaavana kautena;
l) käsite "työskentelykausi" ja käsite "ammatinharjoittamiskausi" tarkoittavat kautta, joka sillä lainsäädännöllä, jonka nojalla se on täytetty, ammatinharjoittamiskaudeksi sekä sellaista muuta kautta, jota tämän lainsäädännön nojalla pidetään työskentely- tai ammatinharjoittamiskautta vastaavana kautena;
m) käsite "asumiskausi" tarkoittaa asumiskautta, joka sillä lainsäädännöllä, jonka nojalla se on täytetty, määritellään tai tunnustetaan tällaiseksi kaudeksi;
n) käsite "maksuihin perustumaton" tarkoittaa etuutta, jonka myöntäminen ei perustu vakuutetun tai hänen työnantajansa suoraan taloudelliseen osallistumiseen tai työn harjoittamisesta aiheutuvaan kelpoisuusaikaan, sekä muita järjestelmiä, joiden nojalla myönnetään yksinomaan tällaisia etuuksia;
o) käsite "väliaikaisjärjestelyihin perustuva etuus" tarkoittaa etuutta, joka myönnetään henkilölle, joka on saavuttanut tietyn iän asiaa koskevan lainsäädännön astuessa voimaan, sekä sellaista etuutta, joka

väliaikaisesti myönnetään sellaisen vakuutustapahtuman johdosta, joka on sattunut jäsenvaltion nykyisten aluerajojen ulkopuolella, tai sellaisen vakuutuskauden johdosta, joka on täytetty näiden rajojen ulkopuolella.

2 artikla

1. 4 artiklan 1 kappaleen ja 3 kappaleen a) kohdan määräyksistä huolimatta tämä yleissopimus koskee niitä jäljempänä mainittuja sosiaaliturvan aloja, joilla kysymyksessä olevalla jäsenvaltiolla on voimassa olevaa lainsäädäntöä:
a) terveydenhuolto;
b) sairausetuudet;
c) äitiysetuudet;
d) työkyvyttömyysetuudet;
e) vanhuusetuudet;
f) jälkeenjääneiden etuudet;
g) työtapaturma- ja ammattitautietuudet;
h) työttömyysetuudet; ja
i) perhe-etuudet.

2. Tämä yleissopimus koskee niitä kuntoutusetuuksia, joita myönnetään tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja sosiaaliturvan aloja koskevan lainsäädännön nojalla.

3. Tämä yleissopimus koskee kaikkia yleisiä ja erityisiä sosiaaliturvajärjestelmiä, maksuihin perustuvia ja maksuihin perustumattomia, sekä järjestelmiä, jotka perustuvat tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja sosiaaliturvan aloja koskevan lainsäädännön nojalla työnantajiin kohdistettuihin velvoitteisiin.

4. Tämä yleissopimus ei koske valtion eikä kunnan palveluksessa olevien eikä sodista kärsimään joutuneiden erityisjärjestelmiä, ei myöskään sosiaali- ja terveysalan huoltojärjestelmiä.

3 artikla

1. 4 artiklan 1 kappaleen ja 3 kappaleen b)-kohdan sekä 9 artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta tämä yleissopimus koskee henkilöitä, jotka ovat tai ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, sekä heidän perheenjäseniään ja jälkeenjääneitään kaikissa niissä tapauksissa, joissa tämän yleissopimuksen nojalla aikaansaatu oikeuksien säilyttämistä koskeva kansainvälinen järjestelmä edellyttää, että huomioon otetaan muun jäsenvaltion lainsäädäntö kuin sen, jonka alueella kyseiset henkilöt asuvat tai oleskelevat.

2. Tämä yleissopimus ei velvoita jäsenvaltioita soveltamaan yleissopimuksen määräyksiä henkilöihin, jotka kansainvälisten asiakirjojen nojalla on suljettu pois kysymyksessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalalta.

4 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat saattaa voimaan niille tämän yleissopimuksen II-VI osien määräyksistä aiheutuvat velvoitteet kahdenkeskisillä tai monenkeskisillä sopimuksilla, jotka takaavat velvoitteiden täyttymisen ehdoilla joista asianomaiset jäsenvaltiot keskenään sopivat.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta kunkin jäsenvaltion on välittömästi tämän yleissopimuksen tultua voimaan siinä jäsenvaltiossa sovellettava tämän yleissopimuksen 7 artiklan 4 kappaleen, 8 artiklan 2 ja 3 kappaleen, 9 artiklan 1 ja 4 kappaleen, 11 artiklan, 12 artiklan, 14 artiklan ja 18 artiklan 3 kappaleen määräyksiä.

3. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuissa sopimuksissa on erityisesti määriteltävä
a) ne sosiaaliturvan alat, joita nämä asiakirjat koskevat, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen 6 ja 10 artiklassa tarkoitettu vastavuoroisuuden vaatimus; niissä jäsenvaltioissa, joilla on näitä aloja koskevaa lainsäädäntöä, näihin aloihin tulee kuulua ainakin työkyvyttömyysetuudet, vanhuusetuudet, jälkeenjääneiden etuudet, työtapaturma- ja ammattitautieläkkeet, hautausavustukset mukaan lukien, sekä tämän yleissopimuksen 10 artiklan 1 kappaleen mukaisesti terveydenhuolto, sairausetuudet,

äitiysetuudet sekä työtapaturma- ja ammattitautietuudet lukuun ottamatta eläke-etuuksia ja hautausavustuksia;
b) ne henkilöryhmät, joita nämä asiakirjat koskevat; näihin ryhmiin tulee kuulua ainakin työntekijät (tarpeen vaatiessa myös rajankävijät ja kausityöntekijät) sekä näiden perheenjäsenet ja jälkeenjääneet, jotka ovat jonkin kysymyksessä olevan jäsenvaltion kansalaisia tai jotka ovat jonkin jäsenvaltion alueella asuvia pakolaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä;
c) järjestelyt annettujen etuuksien ja muiden sellaisten kustannusten korvaamiseksi, joista toisen jäsenvaltion järjestelmä on vastannut toisen jäsenvaltion järjestelmän puolesta, ellei ole sovittu, että korvausta ei suoriteta;
d) säännöt kaksinkertaisten maksujen, muiden vakuutusvelvollisuuksien tai etuuksien välttämiseksi.

II osa
Sovellettava lainsäädäntö

5 artikla

1. Tämän yleissopimuksen piiriin kuuluviin henkilöihin sovellettavasta lainsäädännöstä on päätettävä asianomaisten jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella, jotta vältyttäisiin niiltä oikeudellisista ristiriidoilta ja ei-toivotuilta seurauksilta, joita asianomaisille voisi aiheutua sosiaaliturvan puutteen taikka kaksinkertaisten maksujen, muiden vakuutusvelvollisuuksien tai etuuksien johdosta. Tällöin on seuraavat määräykset otettava huomioon:
a) jonkin jäsenvaltion alueella vakituisesti työskentelevien henkilöiden tulee olla lainsäädännön alaisia, siitä huolimatta, että he asuvat toisen jäsenvaltion alueella tai heitä työllistävällä yrityksellä on virallinen toimipaikkansa tai heidän työnantajallaan asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueella;
b) itsenäisten ammatinharjoittajien, jotka vakituisesti harjoittavat ammattiaan jonkun jäsenvaltion alueella, tulee olla tuon jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, huolimatta siitä, että he asuvat toisen jäsenvaltion alueella;
c) jonkin jäsenvaltion lipun alla kulkevalla aluksella työskentelevien henkilöiden ja tällaisella aluksella työskentelevien itsenäisten ammatinharjoittajien tulee olla tuon jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, siitä huolimatta että he asuvat toisen jäsenvaltion alueella tai heitä työllistävällä yrityksellä on virallinen toimipaikkansa tai heidän työnantajallaan asuinpaikkansa toisen jäsenvaltion alueella;
d) henkilöiden, jotka eivät kuulu työssäkäyvään väestöön, tulee olla sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, jonka alueella he asuvat, mikäli he eivät kuulu tämän kappaleen 1 a)—c) kohtien piiriin.

2. Huolimatta tämän artiklan 1 kappaleen a)—c) kohtien määräyksistä, kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat sopia, että tiettyihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, kuten itsenäisten ammatinharjoittajien, tulee olla sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, jonka alueella he asuvat.

3. Kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat yhteisestä sopimuksesta päättää asianomaisten henkilöiden eduksi muista poikkeuksista tämän artiklan 1 kappaleessa esitettyihin säännöksiin.

III osa
Syntymässä olevien oikeuksien säilyttäminen

6 artikla

Tämän yleissopimuksen 4 artiklan 3 a-kohdan määräysten mukaisesti kunkin jäsenvaltion on kaikkien muiden kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden kanssa pyrittävä osallistumaan syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin kaikilla tämän yleissopimuksen 2 artiklan mainituilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä, sellaisten henkilöiden eduksi, jotka ovat olleet kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön alaisia yhtäjaksoisesti tai kausittain.

7 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetuissa, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevissa järjestelmissä tulee tarpeen mukaan laskea yhteen vakuutuskaudet, työskentelykaudet, ammatinharjoittamiskaudet tai asumiskaudet, jotka on kulloinkin täytetty kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla tarkoituksena

a) osallistuminen vapaaehtoiseen vakuutukseen, tai tarpeen vaatiessa jatkuvaan vaihtoehtoiseen vakuutukseen;
b) oikeuksien syntyminen, säilyttäminen ja palauttaminen sekä tarpeen vaatiessa etuuksien laskeminen.

2. Päällekkäisesti kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön nojalla täytetyt kaudet on otettava huomioon vain kerran.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee tarpeen vaatiessa yhteisellä sopimuksella päättää erityisjärjestelyistä eri tyyppisten vakuutuskausien yhteenlaskemiseksi jotka antavat oikeuden erityisjärjestelmiin perustuviin etuuksiin.

4. Mikäli jollakin on vakuutuskausia kolmen tai useamman sellaisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jotka ovat osapuolina eri kahdenkeskisissä tai monenkeskisissä asiakirjoissa, kunkin samanaikaisesti kahden tai useamman tällaisen asiakirjan piiriin kuuluvan jäsenvaltion tulee laskea yhteen nämä vakuutuskaudet näiden asiakirjojen määräysten mukaisesti siinä määrin kuin on välttämätöntä etuuksia koskevien oikeuksien hankkimiseksi, säilyttämiseksi ja palauttamiseksi.

8 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetuissa, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevissa järjestelmissä on määriteltävä:
a) työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksien sekä jälkeenjääneiden etuuksien ja
b) ammattitautieläkkeiden myöntämisperusteet sekä tarpeen vaatiessa kulujen jakautuminen.

2. Tämän yleissopimuksen 7 artiklan 4 kappaleessa tarkoitetussa tapauksessa kunkin jäsenvaltion, joka samanaikaisesti kuuluu kahden tai useamman tällaisen asiakirjan piiriin, tulee soveltaa näiden asiakirjojen määräyksiä sellaisten etuuksien laskemiseksi, joihin kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntö antaa oikeuden, ottaen huomioon kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti yhteenlasketut vakuutuskaudet.

3. Mikäli tämän artiklan 2 kappaleen määräyksiä sovellettaessa jonkun jäsenvaltion olisi myönnettävä samanlaisia etuuksia samalle henkilölle kahden tai useamman kahdenkeskisen tai monenkeskisen asiakirjan nojalla, tuota jäsenvaltiota on vaadittava myöntämään vain se etuus, joka on asianomaiselle henkilölle näitä etuuksia myönnettäessä edullisin.

4. Tämän artiklan 2 kappaleen määräyksistä huolimatta kysymyksessä olevat jäsenvaltiot voivat tarpeen vaatiessa sopia mainitussa momentissa määriteltyjen etuuksien laskemista koskevista lisämääräyksistä.

IV osa
Saavutettujen oikeuksien säilyttäminen ja etuuksien suorittaminen ulkomaille

9 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on toimenpiteillään taattava lainsäädäntöönsä perustuvien työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksien, jälkeenjääneiden rahaetuuksien sekä työtapaturma- ja ammattitautieläkkeiden ja hautausavustusten suorittaminen edunsaajille, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia, pakolaisia tai valtiottomia henkilöitä, riippumatta heidän asuinpaikastaan mikäli välttämätöntä asianomaisten jäsenvaltioiden tai asianomaisten valtioiden välisellä sopimuksella.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta ne jäsenvaltiot, jotka kuuluvat tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuihin, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin, voivat suostua takaamaan mainitussa kappaleessa tarkoitettujen etuuksien maksamisen edunsaajille, jotka asuvat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella. Tällöin on toimittava tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen kahdenvälisten tai monenvälisten sopimusten mukaisesti.

3. Kun on kysymys maksuihin perustumattomista etuuksista, kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta määrätä yhteisellä sopimuksella ehdot, joilla

näiden etuuksien suorittaminen on taattava edunsaajille, jotka asuvat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 määräyksiä ei tarvitse soveltaa:
a) maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, joita myönnetään avustuksena tai tarpeen vaatiessa;
b) ylimenokausien perusteella myönnettäviin etuuksiin.

10 artikla

1. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on pyrittävä osallistumaan omaan lainsäädäntöönsä perustuvien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen III osan määräykset, kaikilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tällaisia aloja ovat terveydenhuolto, sairausetuudet, äitiysetuudet sekä työtapaturma- ja ammattitautietuudet, lukuun ottamatta eläkkeitä ja hautausavustuksia. Näissä järjestelmissä on taattava kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella määrättävillä ehdoilla ja tällaiseen sopimukseen perustuvien rajojen puitteissa tällaiset etuudet henkilöille, jotka asuvat tai oleskelevat jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella.

2. Jos tämän artiklan 1 kappaleessa edellytettyä vastavuoroisuutta ei varmisteta voimassa olevalla lainsäädännöllä, se voidaan varmistaa jäsenvaltion toimenpitein toisen jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvia etuuksia vastaavien etuuksien takaamiseksi tuon jäsenvaltion suostumuksen mukaisesti.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on pyrittävä osallistumaan omaan lainsäädäntöönsä perustuvien oikeuksien säilyttämistä koskeviin järjestelmiin, ottaen huomioon tämän yleissopimuksen III osan määräykset, kaikilla sosiaaliturvan aloilla, joilla näillä jäsenvaltioilla on voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tällaisia aloja ovat työttömyysetuudet, perhe-etuudet ja, tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen määräyksistä huolimatta, kuntoutusetuudet. Näissä järjestelmissä on taattava kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella määrättävillä ehdoilla ja tällaiseen sopimukseen perustuvien rajojen puitteissa tällaiset etuudet henkilöille, jotka asuvat jonkin muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella.

11 artikla

Jäsenvaltion lainsäädännön nojalla myönnettävien etuuksien tarkistamissäännöksiä tulee soveltaa tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla maksettaviin etuuksiin tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

V osa
Virka-apu ja tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden avustaminen

12 artikla

1. Jäsenvaltioiden viranomaisten ja laitosten tulee antaa toisilleen virka-apua tämän yleissopimuksen ja jäsenvaltioiden asiaa koskevan lainsäädännön soveltamisen helpottamiseksi.

2. Näiden viranomaisten ja laitosten toisilleen antaman virka-avun tulee periaatteessa olla maksutonta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sopia tiettyjen kulujen korvaamisesta.

3. Jäsenvaltion viranomaiset, laitokset ja tuomioistuimet eivät saa kieltäytyä vastaanottamasta niille osoitettuja hakemuksia tai muita asiakirjoja sillä perusteella, että ne on laadittu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä.

13 artikla

1. Mikäli hakemuksen esittäjä asuu muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella, hänen hakemuksensa on pätevä, jos hän esittää sen asuinpaikkakuntansa asianomaiselle, jonka tulee välittää se anomuksessa tarkoitetulle tai tarkoitetuille laitoksille.

2. Hakemukset, ilmoitukset tai valitukset, jotka jonkun jäsenvaltion lainsäädännön nojalla olisi pitänyt ajan kuluessa jättää tuon jäsenvaltion viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle, on hyväksyttävä, jos ne tuon ajan kuluessa esitetään toisen jäsenvaltion, jonka alueella hakemuksen esittäjä asuu,

viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle. Tällaisessa tapauksessa sen viranomaisen, laitoksen tai tuomioistuimen, joka vastaanottaa hakemuksen, ilmoituksen tai valituksen, tulee esittää se välittömästi ensinmainitun jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle. Sitä päivämäärää, jona hakemus, ilmoitus tai valitus esitetään jälkimmäisen jäsenvaltion viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle, on pidettävä virallisena päivämääränä, jona asiakirja esitetään asiasta vastaavalle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle.

3. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tekemän sopimuksen mukaisesti jäsenvaltio voi suorittaa etuuksia toisen jäsenvaltion alueella asuvalle tai oleskelevalle edunsaajalle joko suoraan maksusta vastaavan laitoksen kautta tai viimeksimainitun jäsenvaltion osoittaman laitoksen välityksellä paikkakunnalla, jolla edunsaaja asuu tai oleskelee.

14 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee edistää sosiaalipalvelujen kehittämistä tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden, erityisesti vierastyöläisten, auttamiseksi heidän asioidessaan viranomaisten luona, laitoksissa ja oikeusistunnoissa, erityisesti heille kuuluvien etuuksien myöntämistä ja saamista ja valitusoikeuden käyttämistä koskevissa asioissa, sekä heidän henkilökohtaisen ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistämiseksi.

VI osa
Erinäisiä määräyksiä

15 artikla

Tämän yleissopimuksen nojalla ei anneta eikä säilytetä oikeutta useisiin samanlaisiin, samaan pakolliseen vakuutus-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskauteen perustuviin etuuksiin, paitsi kun on kysymys työkyvyttömyys- ja vanhuusetuuksista, jälkeenjääneiden etuuksista sekä ammattitautietuuksista, joiden kustannukset jaetaan kahden tai useamman jäsenvaltion kesken.

16 artikla

1. Jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta maksamat etuudet ja muut kustannukset on korvattava näiden jäsenvaltioiden yhteiseen sopimukseen perustuvien ehtojen mukaisesti, elleivät nämä jäsenvaltiot ole sopineet, että korvausta ei makseta.

2. Tämän yleissopimuksen soveltamiseen liittyvien rahamäärien siirto tulee toteuttaa tarpeen vaatiessa asianomaisten jäsenvaltioiden voimassa olevien sopimusten mukaisesti siirtopäivänä. Tällaisten sopimusten puuttuessa asianomaisten jäsenvaltioiden tulee sopia välttämättömistä järjestelyistä.

17 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat poiketa tämän yleissopimuksen määräyksistä erityisjärjestelyin kahden tai useamman jäsenvaltion solmimien kahdenvälisten tai monenvälisten asiakirjojen rajoissa ja sillä ehdolla, että nämä järjestelyt eivät vaikuta jäsenvaltioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja että ne säätelevät oikeuksien säilymistä ehdoin, jotka kokonaisuudessaan ovat ainakin yhtä edulliset kuin tämän yleissopimuksen ehdot.

2. Jäsenvaltion katsotaan vastaavan yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen ja 11 artiklan määräyksiä:
a) jos jäsenvaltio takaa yleissopimuksen ratifiointipäivänä asiaankuuluvien etuuksien suorittamisen lainsäädäntönsä nojalla huomattavana rahamääränä kaikille edunsaajille kansallisuuteen ja asuinpaikkaan katsomatta; ja
b) jos jäsenvaltio saattaa voimaan tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleen ja 11 artiklan määräykset tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen kahdenkeskisten tai monenkeskisten asiakirjojen puitteissa.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 kappaleen määräyksiä, tulee ilmoittaa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla annetuissa, tämän yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissa:
a) että syyt tämän artiklan 2 kappaleen määräysten hyväksikäyttöön ovat yhä olemassa; tai

b) että jäsenvaltio tietystä päivämäärästä lähtien luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen tämän artiklan yllämainitun momentin määräyksiä.

VII osa
Ylimenokauden määräykset ja loppumääräykset

18 artikla

1. Tämä yleissopimus ei anna oikeutta etuuksien vakuutuskaudelta, joka on täytetty ennen yleissopimuksen voimaanastumista kysymyksessä olevissa jäsenvaltioissa.

2. Tämän yleissopimuksen määräysten soveltamiseksi kaikki vakuutus-, työskentely-, ammatinharjoittamis- tai asumiskaudet, jotka jonkin jäsenvaltion lainsäädännön nojalla on täytetty ennen päivää, jolloin tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskeva järjestelmä astuu voimaan tuossa jäsenvaltiossa, on otettava huomioon, jotta voitaisiin päättää, syntyykö tuon järjestelmän nojalla oikeuksia sen voimaantulopäivästä lähtien erityisten määräysten mukaisesti, joista kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden on tarpeen vaatiessa sovittava.

3. Tämän yleissopimuksen 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu etuus, jota ei ole myönnetty tai joka on lakkautettu sen johdosta, että hakemuksen esittäjä asuu muun valtion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella, on myönnettävä tai sen maksamista jatkettava - ellei asianomainen henkilö ole aikaisemmin saanut kertakaikkista korvausta tämän etuuden sijasta - asianomaisen henkilön pyynnöstä siitä päivästä lukien, jolloin tämä yleissopimus astuu voimaan jälkimmäisessä jäsenvaltiossa, tai siitä päivästä lukien, jolloin tämä yleissopimus astuu voimaan siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen henkilö on - sen mukaan, kumpi päivämäärä on myöhäisempi. Asianomaisen jäsenvaltion oikeuksien lakkauttamista koskevaa lainsäädäntöä ei saa käyttää asianomaista henkilöä vastaan, jos hän esittää hakemuksensa kahden vuoden kuluessa tästä päivästä lukien tai tarpeen vaatiessa siitä päivästä lukien, jolloin 9 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut toimenpiteet astuvat voimaan.

4. Kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden tulee yhteisellä sopimuksella määrätä, missä määrin tämän yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettua, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevaa järjestelmää sovelletaan sellaiseen vakuutustapahtumaan, joka on sattunut ennen tuon järjestelmän voimaantuloa näissä jäsenvaltioissa.

19 artikla

1. Tämän yleissopimuksen irtisanominen jäsenvaltioiden toimesta ei vaikuta jäsenvaltion velvoitteisiin sellaisten vakuutustapahtumien suhteen, jotka ovat sattuneet ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

2. Syntymässä olevat oikeudet, jotka säilytetään tämän yleissopimuksen nojalla, eivät lakkaa olemasta voimassa sen johdosta, että jäsenvaltio irtisanoo yleissopimuksen; niiden säilyttämisen jatkamisesta vakuutuskautena, joka seuraa päivää, jolloin tämä yleissopimus lakkaa olemasta voimassa, tulee päättää kysymyksessä olevan jäsenvaltion solmimilla kahdenvälisillä tai monenvälisillä sosiaaliturva-asiakirjoilla tai tällaisten asiakirjojen puuttuessa kysymyksessä olevan jäsenvaltion lainsäädännöllä.

20 artikla

1. Tämä yleissopimus muuttaa tämän artiklan seuraavissa kappaleessa esitetyin ehdoin sopimusta, joka koskee muuttavien työntekijöiden eläkeoikeuksien säilyttämistä, 1935.

2. Tämän yleissopimuksen voimaantulo tämän artiklan 1 kappaleessa mainitun sopimuksen piiriin kuuluvassa jäsenvaltiossa ei ipso jure merkitse mainitun sopimuksen välitöntä irtisanomista.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen mainittu sopimus lakkaa vaikuttamasta sen piirissä olevien kaikkien jäsenvaltioiden suhteisiin heti, kun tämän yleissopimuksen 6 artiklan mukaista, syntymässä olevien oikeuksien säilyttämistä koskevaa järjestelmää sovelletaan näihin suhteisiin.

* * *

21 - 28 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 158

Työnantajan toimesta tapahtuva palvelussuhteen päättäminen (1982)

Voimaantulopäivä 23.11.1985.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1992.
Hallituksen esitykset 218/1983 ja 87/1991.
Säädöskokoelma 1369/1992.
Sopimussarja 114/1992.

I osa
Täytäntöönpanomenetelmät, soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava täytäntöön lainsäädännöllä, mikäli niitä ei panna täytäntöön työehtosopimuksilla, välimiestuomioilla tai tuomioistuimen päätöksillä tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja ja kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä.

2. Jäsenvaltio voi jättää seuraavat työntekijät tämän yleissopimuksen ulkopuolelle:
a) työsopimuksen nojalla määräajaksi tai määrättyä tehtävää varten palkatut työntekijät;
b) koeaikaa tai kelpoisuusaikaa suorittavat työntekijät edellyttäen, että tällainen aika on ennakolta määrätty eikä ole kohtuuttoman pitkä;
c) tilapäisesti lyhyeksi ajaksi otetut työntekijät.

3. Riittävin toimenpitein on estettävä sellaisten määräajaksi tehtyjen työsopimusten käyttö, joiden tarkoituksena on kiertää tämän yleissopimuksen antama suoja.

4. Mikäli on tarpeen, maan asianomainen viranomainen tai elin voi, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän yleissopimuksen tai sen joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle sellaiset työntekijäryhmät, joiden palvelussuhteen ehdot ja työolot on säännelty erityisjärjestelmillä, jotka kokonaisuudessaan antavat niille vähintään tämän yleissopimuksen antamaa suojaa vastaavan suojan.

5. Mikäli on tarpeen, maan asianomainen viranomainen tai elin voi, kuultuaan asianomaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä missä niitä on, jättää tämän yleissopimuksen tai sen joidenkin määräysten soveltamisen ulkopuolelle muita rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla syntyisi huomattavia erityisongelmia työntekijöiden erityislaatuisten työolojen tai heidän työnantajayrityksensä koon tai laadun vuoksi.

6. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luetella ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 12 artiklan nojalla annettavassa sopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne työntekijäryhmät, jotka mahdollisesti on jätetty soveltamisen ulkopuolelle tämän artiklan 4 ja 5 kappaleitten nojalla, ja mainita syyt siihen sekä ilmoittaa myöhemmissä raporteissaan, mikä on valtion lainsäädännön ja käytännön tilanne soveltamisen ulkopuolelle jätettyjen ryhmien suhteen sekä missä määrin yleissopimus on pantu tai aiotaan panna täytäntöön niiden osalta.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteet "päättäminen" ja "palvelussuhteen päättäminen" tarkoittavat palvelussuhteen päättämistä työnantajan toimesta.

II osa
Yleiset soveltamisnormit

A. Palvelussuhteen päättämisen oikeellisuus

4 artikla

Palvelussuhdetta ei saa päättää, ellei siihen ole pätevää perustetta, joka liittyy työntekijän taitoon tai käytökseen tai joka perustuu yrityksen, laitoksen tai toimipaikan toimintaedellytyksiin.

5 artikla

Muun muassa seuraavat perusteet eivät ole päteviä perusteita palvelussuhteen päättämiselle:
a) ammattiyhdistykseen kuuluminen tai osallistuminen ammattiyhdistystoimintaan työajan ulkopuolella tai, työnantajan suostumuksella, työaikana;
b) se, että asianomainen pyrkii työntekijäin edustajaksi tai toimii tai on toiminut sellaisessa tehtävässä;
c) se, että asianomainen on tehnyt valituksen tai osallistunut oikeudenkäyntiin työnantajaa vastaan tämän väitetyn lainvastaisen menettelyn johdosta, tai että asianomainen on kääntynyt toimivaltaisten hallintoviranomaisten puoleen;
d) rotu, ihonväri, sukupuoli, perhesuhteet, perheenhuoltovelvollisuudet, raskaus, uskonto, poliittinen mielipide, kansallinen tai yhteiskunnallinen alkuperä;
e) poissaolo työstä äitiysloman aikana.

6 artikla

1. Sairauden tai vamman aiheuttama tilapäinen poissaolo työstä ei ole pätevä peruste palvelussuhteen päättämiselle.

2. Tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainittujen täytäntöönpanomenetelmien mukaisesti on määrättävä, miten määritellään tilapäinen poissaolo työstä, milloin vaaditaan lääkärintodistus ja mitä rajoituksia mahdollisesti asetetaan tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiselle.

B. Menettely ennen palvelussuhteen päättämistä ja sen päättämishetkellä

7 artikla

Työntekijän palvelussuhdetta ei saa päättää työntekijän käytökseen tai työsuoritukseen liittyvillä perusteilla, ennen kuin hänellä on ollut tilaisuus puolustautua esitettyjä syytöksiä vastaan lukuun ottamatta tapauksia, joissa työnantajan ei kohtuudella voida edellyttää antavan työntekijälle tätä tilaisuutta.

C. Valitusmenettely palvelussuhteen päättämistapauksessa

8 artikla

1. Työntekijällä, joka katsoo palvelussuhteensa tulleen epäoikeudenmukaisesti päätetyksi, tulee olla oikeus vedota päättämisestä johonkin puolueettomaan elimeen kuten tuomioistuimeen, työtuomioistuimeen, välimieslautakuntaan tai välimieheen.

2. Milloin toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt palvelussuhteen päättämisen, voidaan tämän artiklan 1 kappale sovittaa maan lainsäädännön tai käytännön mukaan.

3. Työntekijän voidaan katsoa menettäneen oikeutensa valituksen esittämiseen palvelussuhteen päättämisen johdosta, ellei hän ole käyttänyt tätä oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa palvelussuhteen päättämisestä.

9 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä tulee olla valtuudet tutkia palvelussuhteen päättämisperusteet ja muut tapaukseen liittyvät olosuhteet ja ratkaista palvelussuhteen päättämisen oikeellisuus.

2. Jotta todistustaakka palvelussuhteen epäoikeudenmukaisesta päättämisestä ei jäisi yksinomaan työntekijälle, tulee tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituissa täytäntöönpanomenetelmissä ottaa huomioon toinen tai molemmat seuraavista mahdollisuuksista:
a) työnantaja on velvollinen osoittamaan tämän yleissopimuksen 4 artiklassa määritellyn pätevän perusteen olemassaolo palvelussuhteen päättämiselle;
b) tämän sopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä tulee olla valtuudet muodostaa käsityksensä palvelussuhteen päättämisen perusteista osapuolten esittämän todistusaineiston perusteella maan lainsäädännön ja käytännön mukaista menettelyä noudattaen.

3. Tapauksissa, joissa palvelussuhteen päättämisen on ilmoitettu perustuvan yrityksen, laitoksen tai toimipaikan toimintaedellytyksiin, tulee tämän yleissopimuksen 8 artiklassa mainituilla elimillä olla valtuudet ratkaista, päätettiinkö palvelussuhde todellisuudessa niillä perusteilla. Se, missä määrin nämä elimet voivat myös ratkaista, riittävätkö esitetyt perusteet oikeuttamaan palvelussuhteen päättämiseen, on määriteltävä tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä.

10 artikla

Jos sopimuksen 8 artiklassa mainitut elimet toteavat, että palvelussuhteen päättäminen ei ole oikeutettu ja jos niillä maan lainsäädännön ja käytännön mukaan ei ole valtuuksia tai jos ne eivät pidä mahdollisena julistaa päättämistä pätemättömäksi ja/tai määrätä tai ehdottaa työntekijän palvelussuhteen palauttamista, niillä tulee olla valtuudet määrätä työntekijälle maksettavaksi kohtuullinen hyvitys tai muu sopivaksi katsottava korvaus.

D. Irtisanomisaika

11 artikla

Työntekijällä, jonka palvelussuhde aiotaan päättää, tulee olla oikeus kohtuullisen pituiseen irtisanomisaikaan tai sitä vastaavaan korvaukseen, ellei hän ole syyllistynyt vakavaan rikkeeseen, s.o. senlaatuiseen rikkeeseen että olisi kohtuutonta vaatia työnantajaa pitämään hänet työssä irtisanomisaikana.

E. Eroraha ja muut tulonsaannin turvaamismuodot

12 artikla

1. Työntekijällä, jonka palvelussuhde on päätetty, tulee olla oikeus kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti saada
a) eroraha tai muu erottamiseen liittyvä etuus, jonka määrä perustuu muun muassa palvelusajan pituuteen ja palkkatasoon ja jonka maksaa työnantaja itse tai työnantajien maksuilla toimiva rahasto, tai
b) työttömyysvakuutusetuuksia tai -korvauksia tai muuta sosiaaliturvaa, kuten vanhuus- tai työkyvyttömyysetuuksia niillä tavanmukaisilla ehdoilla, joilla näitä etuuksia myönnetään, tai
c) osia edellämainituista.

2. Työntekijä, joka ei täytä yleisen työttömyysvakuutus- tai työttömyysavustusjärjestelmän mukaisia ehtoja, ei voi vaatia tämän artiklan 1 momentin a) kohdassa tarkoitettua erorahaa tai etuutta yksinomaan sillä perusteella, ettei hän saa 1 momentin b) kohdan nojalla työttömyyskorvausta tai -avustusta.

3. Tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä voidaan määrätä, että oikeus tämän artiklan 1 kappaleen a) kohdassa mainittuun erorahaan tai etuuteen menetetään silloin kun palvelussuhteen päättämisen perusteena on vakava rike.

III osa
Täydentävät määräykset, jotka koskevat palvelussuhteen päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä

A. Työntekijöiden edustajien kuuleminen

13 artikla

1. Palvelussuhteiden päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä harkittaessa työnantajan tulee
a) antaa asianomaisille työntekijöiden edustajille hyvissä ajoin asiaa koskevat tiedot, muun muassa palvelussuhteiden päättämisperusteista, niiden työntekijöiden määrästä ja ryhmistä, joita asia tulee koskemaan ja siitä ajasta, jonka kuluessa palvelussuhteiden päättäminen aiotaan toteuttaa;
b) antaa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti asianomaisille työntekijöiden edustajille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tilaisuus neuvotteluun toimenpiteistä, joilla voitaisiin välttyä palvelussuhteiden päättämiseltä tai rajoittaa päätettävien palvelussuhteiden lukumäärä mahdollisimman pieneksi, sekä toimenpiteistä, joilla voitaisiin lieventää päättämisestä asianomaisille työntekijöille aiheutuvia epäedullisia seurauksia, esimerkiksi mahdollisuuksista sijoittaa heidät muuhun työhön.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen soveltaminen voidaan rajata tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainituilla täytäntöönpanomenetelmillä koskemaan tapauksia, joissa niiden työntekijöiden lukumäärä, joiden työsuhteen päättämistä harkitaan, on vähintään määrätynsuuruinen tai muodostaa määrätyn osan yrityksen työntekijöistä.

3. Tässä artiklassa tarkoitetaan käsitteellä "asianomaiset työntekijäin edustajat" työntekijäin edustajia koskevan yleissopimuksen, 1971, mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä sellaisiksi tunnustettuja henkilöitä.

B. Ilmoittaminen asianomaisille viranomaisille

14 artikla

1. Harkitessaan palvelussuhteiden päättämistä taloudellisista, teknologisista, rakenteellisista tai muista samankaltaisista syistä tulee työnantajan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti ilmoittaa asiasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianomaiselle viranomaiselle ja antaa asiaa koskevat tiedot, niihin luettuna kirjallinen selostus palvelussuhteiden päättämisperusteista, niiden työntekijöiden lukumäärästä ja ryhmistä, joita päättämiset todennäköisesti tulevat koskemaan, ja siitä ajanjaksosta, jonka kuluessa päättämiset aiotaan toteuttaa.

2. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan rajata tämän artiklan 1 kappaleen soveltaminen koskemaan tapauksia, joissa niiden työntekijäin lukumäärä, joiden palvelussuhteen päättämistä harkitaan, on vähintään määrätynsuuruinen tai muodostaa määrätyn osan yrityksen työntekijöistä.

3. Työnantajan tulee ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle tämän artiklan 1 kappaleen mainituista palvelussuhteiden päättämisistä kansallisessa lainsäädännössä määriteltävän vähimmäisajan kuluessa ennen ryhtymistä palvelussuhteiden päättämisiin.

IV osa
Loppumääräykset

* * *

15 - 22 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 159

Ammatillinen kuntoutus ja työllistäminen (vajaakuntoiset henkilöt, 1983)

Voimaantulopäivä 20.6.1985.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1985.
Hallituksen esitys 112/1984.
Säädöskokoelma 218/1986.
Sopimussarja 24/1986.

I osa
Määritelmät ja soveltamisala

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "vajaakuntoinen henkilö" henkilöä, jonka mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun fyysisen tai psyykkisen vamman tai vajavuuden vuoksi.

2. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tulee kunkin jäsenvaltion pitää ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena sitä, että vajaakuntoiselle henkilölle tehdään mahdolliseksi sopivan työn saaminen ja säilyttäminen sekä työssä eteneminen ja näin edistetään vajaakuntoisen henkilön integroitumista tai uudelleenintegroitumista yhteiskuntaan.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin ja kansallisen käytännön mukaisin toimenpitein.

4. Tämän yleissopimuksen määräykset koskevat kaikkia vajaakuntoisten henkilöiden ryhmiä.

II osa
Vajaakuntoisia henkilöitä koskevan ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen periaatteet

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee kansalliset olosuhteet, käytäntö ja mahdollisuudet huomioon ottaen laatia, toimeenpanna sekä määräajoin tarkistaa vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskeva kansallinen toimintapolitiikka.

3 artikla

Tämän toimintapolitiikan tarkoituksena on varmistaa, että kaikille vajaakuntoisten ryhmille on saatavilla asianmukaista ammatillista kuntoutusta, sekä edistää vajaakuntoisten henkilöiden työllistämismahdollisuuksia avoimilla työmarkkinoilla.

4 artikla

Tämän toimintapolitiikan tulee perustua sille periaatteelle, että vajaakuntoisilla työntekijöillä on samanlaiset mahdollisuudet kuin työntekijöillä muutoin. Vajaakuntoisten mies- ja naistyöntekijöiden tasavertaisten mahdollisuuksien ja kohtelun periaatetta on kunnioitettava. Erityisiä käytännön toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata todelliset tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu vajaakuntoisille verrattuna muihin työntekijöihin, ei tule pitää muita työntekijöitä syrjivinä.

5 artikla

Työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa on neuvoteltava tämän toimintapolitiikan täytäntöönpanosta sekä niistä toimenpiteistä, joihin tulee ryhtyä, jotta voitaisiin edistää ammatillista kuntoutustoimintaa harjoittavien julkisten ja yksityisten elinten välistä yhteistyötä ja yhteensovittamista. Lisäksi tulee neuvotella sekä vajaakuntoisten henkilöiden omien että heidän asioitaan ajamaan perustettujen, edustavien järjestöjen kanssa.

III osa
Vajaakuntoisten henkilöiden ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen kehittäminen kansallisella tasolla

6 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee kansallista lainsäädäntöä tai määräyksiä tai muuta kansallisten olosuhteiden tai käytännön mukaista tapaa noudattaen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen 2, 3, 4 ja 5 artiklojen täytäntöönpanemiseksi.

7 artikla

Asianomaisten viranomaisten tulee ryhtyä toimenpiteisiin ammatinvalinnanohjauksen, ammattikoulutuksen, työhönsijoittamis- ja työllistämispalvelujen sekä muiden näihin liittyvien palvelujen järjestämiseksi ja arvioimiseksi, jotta vajaakuntoisilla henkilöillä on mahdollisuus työn saamiseen ja säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen. Tähän tarkoitukseen tulee käyttää olemassa olevia työntekijöille yleisesti tarkoitettuja palveluja tarpeen mukaan muunneltuina silloin kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

8 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla tuetaan vajaakuntoisille henkilöille tarkoitettujen ammatillisen kuntoutuksen palvelujen ja työllistämispalvelujen luomista ja kehittämistä maaseudulla ja syrjäseuduilla.

9 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä varmistamaan vajaakuntoisten henkilöiden ammatinvalinnanohjauksesta, ammattikoulutuksesta, työhönsijoittamisesta ja työllistämisestä vastuussa olevien kuntoutusneuvojien sekä muun sopivan pätevyyden omaavan henkilökunnan kouluttaminen ja saatavuus.

IV osa
Loppumääräykset

* * *

10 - 17 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 160

Työtilastot (1985)

Voimaantulopäivä 24.4.1988.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1987.
Hallituksen esitys 78/1986.
Säädöskokoelma 344/1988.
Sopimussarja 18/1988.

I. Yleiset määräykset

1 artikla

Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsen sitoutuu säännöllisesti kehittämään, laatimaan ja julkaisemaan työtä koskevia perustilastoja sekä vähitellen voimavarojensa mukaan laajentamaan niitä, niin että ne kattavat seuraavat ilmiöalueet:
a) ammatissa toimiva väestö, työllisyys ja, mikäli asianmukaista, työttömyys sekä, mikäli mahdollista, näkyvä vajaatyöllisyys;
b) ammatissa toimivan väestön rakenne ja jakauma yksityiskohtaista analysointia varten sekä vertailutietoina käytettäviksi;
c) keskimääräiset ansiot ja työajat (tehdyt työtunnit tai tunnit, joista on saatu korvaus) sekä, mikäli tarkoituksenmukaista, taulukkopalkat ja säännöllinen työaika;
d) palkkarakenne ja -jakauma;
e) työvoimakustannukset;
f) kuluttajahintaindeksit;
g) kotitalouksien menot tai, mikäli tarkoituksenmukaista, perheiden menot sekä, mikäli mahdollista, kotitalouksien tulot tai, mikäli tarkoituksenmukaista, perheiden tulot;
h) työtapaturmat ja mahdollisuuksien mukaan ammattitaudit; sekä
i) työriidat.

2 artikla

Suunnitellessaan tai uudistaessaan tämän yleissopimuksen edellyttämien tilastojen keruu-, laatimis- ja julkaisemistyössä käytettäviä käsitteitä, määritelmiä ja menetelmiä jäsenten tulee ottaa huomioon uusimmat Kansainvälisen työjärjestön piirissä laaditut normit ja ohjeet.

3 artikla

Suunniteltaessa tai uudistettaessa tämän yleissopimuksen edellyttämien tilastojen keruu-, laatimis- ja julkaisemistyössä käytettäviä käsitteitä, määritelmiä ja menetelmiä tulee neuvotella edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli niitä on, jotta niiden tarpeet voidaan ottaa huomioon ja jotta yhteistyön aikaansaaminen voidaan varmistaa.

4 artikla

Tämä sopimus ei sisällä mitään, mikä velvoittaisi julkaisemaan tai tuomaan julki sellaisia tietoja, joiden seurauksena voisi tavalla tai toisella paljastua johonkin yksittäiseen tilastoyksikköön, kuten esimerkiksi henkilöön, kotitalouteen, toimipaikkaan tai yritykseen, liittyvää informaatiota.

5 artikla

Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu toimittamaan Kansainväliselle työtoimistolle, niin pian kuin se on mahdollista, sopimuksen mukaisesti laaditut tilastot julkaistuina sekä niiden julkaisutiedot, erityisesti
a) kulloinkin sovelletun käyttöönsaattotavan mukaiset viitetiedot (painetuista julkaisuista nimi ja viitenumero sekä vastaavat tiedot muissa muodoissa käyttöön saatetuista tietoaineistoista); sekä
b) viimeiset ajankohdat tai -jaksot, joilta eri tilastotyyppejä on saatavissa, sekä niiden julkaisu- tai julkistamisajankohdat.

6 artikla

Yksityiskohtaiset selosteet tämän yleissopimuksen mukaisia tilastoja kerättäessä ja laadittaessa käytetyistä lähteistä, käsitteistä, määritelmistä ja menetelmistä tulee
a) laatia sekä saattaa ajan tasalle merkittävien muutosten yhteydessä;
b) toimittaa mahdollisimman pian Kansainväliselle työtoimistolle sekä
c) julkaista asianomaisen kansallisen viranomaisen toimesta.

II. Työtä koskevat perustilastot

7 artikla

Ammatissa toimivasta väestöstä, työllisyydestä ja, mikäli asianmukaista, työttömyydestä sekä, mikäli mahdollista, näkyvästä vajaatyöllisyydestä tulee laatia ajankohtaisia, koko maata edustavia tilastoja.

8 artikla

Ammatissa toimivan väestön rakenteesta ja jakaumasta tulee laatia koko maata edustavia tilastoja yksityiskohtaista analysointia varten sekä vertailutietoina käytettäviksi.

9 artikla

1. Keskimääräisistä ansioista ja työajoista (tehdyistä työtunneista tai tunneista, joista on saatu korvaus) tulee laatia ajankohtaisia, koko maata edustavia tilastoja, jotka kattavat kaikki keskeiset palkansaajaryhmät ja toimialat.

2. Mikäli tarkoituksenmukaista, taulukkopalkoista ja säännöllisestä työajasta tulee laatia koko maata edustavia tilastoja, jotka kattavat keskeisten toimialojen keskeiset ammatit tai ammattiryhmät.

10 artikla

Palkkarakenteesta ja -jakaumasta tulee laatia keskeisten toimialojen palkansaajat kattavia tilastoja.

11 artikla

Työvoimakustannuksista tulee laatia keskeiset toimialat kattavia tilastoja. Mikäli mahdollista, näiden tilastojen tulee olla yhdenmukaisia vastaavien työllisyyttä ja työaikaa (tehtyjä työtunteja tai tunteja, joista on saatu korvaus) kuvaavien tietojen kanssa.

12 artikla

Merkittävien väestöryhmien tai koko väestön kulutustottumuksia edustavien tavaroiden ja palvelusten hinnoissa eri aikoina esiintyvien muutosten mittaamiseksi tulee laskea kuluttajahintaindeksejä.

13 artikla

Kotitalouksien menoista tai, mikäli tarkoituksenmukaista, perheiden menoista ja, mikäli mahdollista, kotitalouksien tuloista tai, mikäli tarkoituksenmukaista, perheiden tuloista tulee laatia koko maata edustavia tilastoja, jotka kattavat kaikentyyppiset ja -kokoiset yksityiset kotitaloudet tai perheet.

14 artikla

1. Työtapaturmista tulee laatia koko maata edustavia ja, mikäli mahdollista, kaikki toimialat kattavia tilastoja.

2. Ammattitaudeista tulee mahdollisuuksien mukaan laatia koko maata edustavia, kaikki toimialat kattavia tilastoja.

15 artikla

Työriidoista tulee laatia koko maata edustavia ja, mikäli mahdollista, kaikki toimialat kattavia tilastoja.

III. Velvoitteiden hyväksyminen

16 artikla

1. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee I osassa mainittujen yleisten velvoitteiden mukaisesti hyväksyä tämän yleissopimuksen velvoitteet yhden tai useamman II osan artiklan osalta.

2. Jokaisen jäsenen tulee ratifioinnissaan mainita, minkä II osan artiklan tai artiklojen osalta se hyväksyy yleissopimuksen velvoitteet.[1]

3. Jokainen tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle hyväksyvänsä yleissopimuksen velvoitteet sellaisen II osan artiklan tai sellaisten II osan artiklojen osalta, joita ei ole mainittu jäsenen jo suorittaman ratifioinnin yhteydessä. Näiden ilmoitusten ratifiointi on voimassa niiden toimittamispäivästä lukien.

4. Jokaisen tämän yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion tulee Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22 artiklan nojalla toimittamissaan yleissopimuksen soveltamista koskevissa selostuksissa ilmoittaa, mikä on jäsenvaltion lainsäädännön ja sen noudattaman käytännön suhde niissä II osan artikloissa mainittuihin ilmiöalueisiin, joiden osalta jäsenvaltio ei ole hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteita, sekä missä määrin yleissopimusta sovelletaan tai sitä ehdotetaan sovellettavaksi tällaisiin ilmiöalueisiin.

17 artikla

1. Jäsenvaltio voi aluksi rajoittaa siinä II osan artiklassa tai niissä II osan artikloissa mainittujen tilastojen alaa, joiden osalta se on hyväksynyt tämän yleissopimuksen velvoitteet, siten että tilastot kuvaavat vain määrättyjä työntekijäryhmiä, elinkeinoaloja, toimialoja tai maantieteellisiä alueita.

2. Jokaisen jäsenvaltion joka tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti rajoittaa tilastojen alaa, tulee ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22 artiklan nojalla toimittamassaan sopimuksen soveltamista koskevassa selostuksessa mainita, mitä II osan artiklaa tai artikloja rajoitus koskee, millainen rajoitus on luonteeltaan ja mitkä ovat sen syyt, sekä myöhemmissä selostuksissa ilmoittaa, missä määrin tilastojen alaa on ollut mahdollista ulottaa tai sitä on esitetty ulotettavaksi muihin työntekijäryhmiin, taloussektoreihin, toimialoihin tai maantieteellisiin alueisiin.

3. Neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa jäsen voi myöhemmin aina yleissopimuksen voimaantulovuosipäivää seuraavan kuukauden aikana ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ottavansa käyttöön uusia rajoituksia, jotka liittyvät jossakin sellaisessa II osan artiklassa tai joissakin sellaisissa II osan artikloissa mainittujen tilastojen tekniseen alaan, joiden osalta jäsen on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteet. Tällaiset ilmoitukset tulevat voimaan vuoden kuluttua niiden rekisteröimisestä. Jokaisen tällaisia rajoituksia käyttöön ottavan jäsenvaltion tulee Kansainvälisen työjärjestön peruskirjan 22 artiklan nojalla toimittamissaan yleissopimuksen soveltamista koskevissa selostuksissa antaa tämän artiklan 2 kohdassa mainitut tiedot.

18 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan työpalkka- ja työaikatilastoja koskeva sopimus vuodelta 1938.

IV. Loppumääräykset

* * *

19 - 20, 22 - 26 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

21 artikla: Irtisanominen: tämä artikla sisältää tavanmukaisten loppumääräysten (1 ja 2 kohdat) lisäksi 3 ja 4 kohdat:

[1] Suomi on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteet 7 – 10 ja 12 – 15 artiklojen osalta.

3. Kun viisi vuotta on kulunut tämän yleissopimuksen voimaantulosta, yleissopimuksen ratifioinut jäsen voi asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle peruuttavansa yleissopimuksen velvoitteita koskevan hyväksymisensä yhden tai useamman II osan artiklan osalta, edellyttäen että jäsenvaltio edelleenkin hyväksyy velvoitteet ainakin yhden II osan artiklan osalta. Peruutus tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

4. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei tämän artiklan 3 kohdassa mainittua viisivuotiskautta seuraavana vuotena ole käyttänyt kyseisessä kohdassa tarkoitettua peruutusoikeutta, sitoutuu noudattamaan niitä II osan artikloja, joiden osalta se on hyväksynyt yleissopimuksen velvoitteet uudeksi viisivuotiskaudeksi, ja voi sen jälkeen peruuttaa näitä velvoitteita koskevan hyväksymisensä aina viisivuotiskauden päätyttyä tämän artiklan määräysten mukaisin ehdoin.

YLEISSOPIMUS NRO 161

Työterveyshuolto (1985)

Voimaantulopäivä 17.2.1988.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1987.
Hallituksen esitys 8/1986.
Säädöskokoelma 345/1988.
Sopimussarja 19/1988.

I osa
Kansallisen toimintapolitiikan periaatteet

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsitteellä "työterveyshuolto" tarkoitetaan palveluja, joiden keskeisenä tehtävänä on ennaltaehkäisy ja työnantajan, työntekijöiden ja heidän edustajiensa neuvonta kysymyksissä, jotka koskevat
(i) sellaisen turvallisen ja terveellisen työympäristön luomisen ja ylläpitämisen vaatimuksia, joka mahdollistaa työntekijöille mahdollisimman hyvän fyysisen ja psyykkisen työterveyden;
(ii) työn sovittamista työntekijöiden kykyjä vastaavaksi heidän fyysisen ja psyykkisen terveydentilansa huomioon ottaen;
b) termillä "yrityksen työntekijöiden edustajat" tarkoitetaan henkilöitä, jotka on määritelty sellaisiksi kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

2 artikla

Kansalliset olosuhteet ja kansallinen käytäntö huomioon ottaen kunkin jäsenvaltion tulee yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, laatia, toteuttaa ja tietyin väliajoin tarkistaa johdonmukainen työterveyshuollon kansallinen toimintapolitiikka.

3 artikla

1. Kukin jäsenvaltio sitoutuu asteittain järjestämään työterveyshuollon kaikille työntekijöille, mukaan lukien julkisen sektorin työntekijät ja tuotanto-osuuskuntien jäsenet, elinkeinoelämän kaikilla aloilla ja kaikissa yrityksissä. Järjestelyn tulisi olla sopiva ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon yrityksille ominaiset vaaratekijät.

2. Mikäli työterveyshuoltoa ei voida välittömästi järjestää kaikissa yrityksissä, kunkin asianomaisen jäsenvaltion tulee yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, laatia suunnitelma työterveyshuollon järjestämiseksi.

3. Kunkin asianomaisen jäsenvaltion tulee ilmoittaa ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti toimitettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti laaditut suunnitelmat sekä seuraavissa raporteissaan niiden soveltamisessa tapahtuneet edistysaskeleet.

4 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee neuvotella työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa, mikäli sellaisia on, toimenpiteistä, joihin tulee ryhtyä tämän yleissopimuksen määräysten toimeenpanemiseksi.

II osa
Tehtävät

5 artikla

Puuttumatta kunkin työnantajan vastuuseen huolehtia palveluksessaan olevien työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta ja ottaen asianmukaisesti huomioon sen, että työntekijöiden osallistuminen työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien kysymysten käsittelyyn on välttämätöntä, työterveyshuollolle tulee kuulua sellaisia seuraavassa luetelluista tehtävistä, jotka ovat yrityksessä esiintyvien työstä johtuvien vaarojen kannalta sopivia ja tarkoituksenmukaisia:
a) työpaikalla esiintyvien terveydellisten vaara- ja haittatekijöiden toteaminen ja arviointi;
b) sellaisten työympäristössä ja työskentelytavoissa esiintyvien tekijöiden seuranta, jotka saattavat vaikuttaa työntekijöiden terveyteen; tämä koskee saniteettitiloja, työpaikkaruokaloita sekä asuntoja, silloin kun työnantaja tarjoaa työntekijöilleen kyseiset palvelut;
c) työn suunnittelua ja työjärjestelyjä koskeva neuvonta, mukaan lukien työtilojen suunnittelu, koneiden ja muiden laitteiden ja välineiden valintaa, huoltoa ja kuntoa sekä työssä käytettäviä aineita koskeva neuvonta;
d) työskentelytapojen parantamiseen tähtäävien ohjelmien kehittämiseen osallistuminen sekä uusien laitteiden ja välineiden koekäyttö ja niihin liittyvien terveysnäkökohtien arviointi;
e) työterveyttä, työturvallisuutta ja työhygieniaa sekä ergonomiaa ja henkilökohtaisia suojaimia ja yhteisiä suojalaitteita koskeva neuvonta;
f) työntekijöiden työterveyden seuranta;
g) työn sovittaminen vastaamaan työntekijöiden edellytyksiä;
h) ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteisiin vaikuttaminen;
i) yhteistyö tiedotuksen ja koulutuksen järjestämiseksi työterveyden ja työhygienian sekä ergonomian aloilla;
j) ensiavun järjestäminen;
k) osallistuminen tapaturma-analyysiin ja ammattitautien tutkimukseen.

III osa
Organisaatio

6 artikla

Työterveyshuollon järjestämisestä tulee huolehtia
a) säädöksillä ja määräyksillä; tai
b) työehtosopimuksilla tai muulla asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden keskenään sopimalla tavalla; tai
c) jollakin muulla asianomaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla, sen jälkeen kun asiasta on neuvoteltu työntekijöitä ja työnantajia edustavien järjestöjen kanssa.

7 artikla

1. Työterveyshuolto voidaan järjestää erikseen yksittäiselle yritykselle tai yhteisesti useammalle yritykselle, siten kuin on tarkoituksenmukaista.

2. Kansallisten olosuhteiden ja käytännön mukaisesti työterveyshuollon voivat järjestää
a) asianomaiset yritykset tai yritysryhmät;
b) julkiset viranomaiset tai palvelulaitokset;
c) sosiaaliturvalaitokset;
d) muut asianomaisen viranomaisen valtuuttamat yksiköt;
e) jokin edellä mainittujen tahojen yhdistelmä.

8 artikla

Työnantajan, työntekijöiden ja heidän keskuudestaan mahdollisesti valitsemiensa edustajien tulee työskennellä yhteistyössä ja osallistua yhdenvertaiselta pohjalta organisatoristen ja muiden työterveyshuoltoon liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseen.

IV osa
Toimintaehdot

9 artikla

1. Työterveyshuollon tulisi olla monitieteistä tavalla, joka on sopusoinnussa kansallisen lainsäädännön ja käytännön kanssa. Henkilökunnan kokoonpanon tulee määräytyä suoritettavien tehtävien luonteen perusteella.

2. Työterveyshuollon tulee suorittaa tehtävänsä yhteistyössä yrityksen muiden toimintojen kanssa.

3. Riittävän yhteistyön ja yhteensovittamisen varmistamiseksi työterveyshuollon ja muiden tarkoitukseen soveltuvien terveydenhuollon järjestämisestä huolehtivien tahojen kanssa tulee ryhtyä toimenpiteisiin tavalla, joka on sopusoinnussa kansallisen lainsäädännön ja käytännön kanssa.

10 artikla

Työterveyshuoltohenkilöstön tulee suorittaessaan artiklassa 5 lueteltuja tehtäviä voida toimia ammatillisesti täysin riippumattomana työnantajista, työntekijöistä ja heidän mahdollisista edustajistaan.

11 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee määritellä työterveyshuollon henkilöstöltä vaadittava pätevyys suoritettavien tehtävien luonteen vaatimalla tavalla ja tavalla, joka on sopusoinnussa kansallisen lainsäädännön ja käytännön kanssa.

12 artikla

Työntekijöiden työterveyden seurannasta ei tule aiheutua työntekijöille ansionmenetystä, sen tulee olla maksutonta ja tapahtua, mikäli mahdollista, työaikana.

13 artikla

Kaikille työntekijöille tulee antaa tietoa heidän työhönsä liittyvistä terveydellisistä vaaroista.

14 artikla

Työnantajan ja työntekijöiden tulee antaa tiedot työterveyshuollon henkilöstölle kaikista sellaisista työympäristössä esiintyvistä tiedossa olevista ja epäillyistä tekijöistä, joilla saattaa olla vaikutusta työntekijöiden terveyteen.

15 artikla

Työterveyshuollon henkilöstölle tulee antaa tiedot työntekijöiden äkillisistä sairastumisista ja sairauspoissaoloista, jotta voitaisiin todeta, onko heikon terveyden tai poissaolojen ja työpaikalla mahdollisesti esiintyvien terveydellisten vaarojen välillä yhteyttä. Työnantaja ei saa vaatia työterveyshuollon henkilöstöä selvittämään työstä poissaolojen syitä.

V osa
Yleismääräykset

16 artikla

Kun työterveyshuolto on järjestetty, tulee kansallisen lainsäädännön tai kansallisten määräysten nojalla nimetä se viranomainen tai ne viranomaiset, jotka ovat vastuussa sekä työterveyshuollon toiminnan valvomisesta että sen ohjaamisesta.

* * *

17 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 162

Turvallisuus asbestin käytössä (1986)

Voimaantulopäivä 16.6.1989.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1988.
Hallituksen esitys 210/1987.
Säädöskokoelma 478/1989.
Sopimussarja 25/1989.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia toimintoja, jotka aiheuttavat työntekijöille asbestille altistumista heidän työnsä kuluessa.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi neuvoteltuaan asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ja työhön liittyvien terveysvaarojen ja sovellettavien turvallisuustoimenpiteiden arvioinnin perusteella jättää soveltamisalan ulkopuolelle joidenkin yleissopimuksen määräysten osalta tiettyjä elinkeinoelämän aloja tai tiettyjä yrityksiä, sen jälkeen kun on selvitetty, että kyseisten määräysten soveltaminen näille aloille tai näihin yrityksiin ei ole välttämätöntä.

3. Toimivaltaisen viranomaisen tulee päättäessään tiettyjen elinkeinoelämän alojen tai yritysten jättämisestä soveltamisalan ulkopuolelle ottaa huomioon altistuksen toistuvuus, kesto ja taso sekä työn luonne ja olosuhteet työpaikalla.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa
(a) käsite "asbesti" tarkoittaa sellaisten mineraalisilikaattien kuitumaista muotoa, jotka kuuluvat serpentiiniryhmän kalliota muodostaviin mineraaleihin kuten krysotiili (valkoinen asbesti) tai amfiboliryhmään kuten aktinoliitti, amosiitti (ruskea asbesti, cummingtoniitti-gruneriitti), antofylliitti, krokidoliitti (sininen asbesti), tremoliitti tai mitä tahansa seosta, joka sisältää yhtä tai useampaa näistä;
(b) käsite "asbestipöly" tarkoittaa ilmaan päässeitä asbestihiukkasia tai laskeutuneita asbestihiukkasia, jotka voivat päästä ilmaan työympäristössä;
(c) käsite "ilmassa oleva asbestipöly" tarkoittaa mittausten yhteydessä käytettynä pölyhiukkasia, jotka mitataan gravimetrisesti tai muulla vastaavalla menetelmällä;
(d) käsite "hengittyvät asbestikuidut" tarkoittaa asbestikuituja, joiden halkaisija on pienempi kuin 3 mikrometriä ja joiden pituus-halkaisijasuhde on suurempi kuin 3:1. Vain 5 mikrometriä pidemmät kuidut otetaan huomioon mittauksissa;
(e) käsite "altistuminen asbestille" tarkoittaa altistumista työssä hengittyville asbestikuiduille tai asbestipölylle, jotka ovat peräisin asbestista; mineraaleista taikka asbestia sisältävistä materiaaleista tai tuotteista;
(f) käsite "työntekijät" käsittää myös tuotanto-osuuskuntien jäsenet;
(g) käsite "työntekijöiden edustajat" tarkoittaa kansallisen lainsäädännön tai käytännön nojalla sellaisiksi määriteltyjä työntekijöiden edustajia vuoden 1971 työntekijöiden edustajia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

II osa
Yleiset periaatteet

3 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä tai määräyksissä on määrättävä ne toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä työperäisen asbestille altistumisen aiheuttamien terveysvaarojen ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja torjumiseksi.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut kansalliset lait ja määräykset on ajoittain tarkistettava tekniikan kehityksen ja tieteellisen tietämyksen lisääntymisen huomioon ottaen.

3. Toimivaltainen viranomainen voi myöntää tilapäisiä poikkeuksia tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista määräyksistä niillä ehdoilla ja niiksi ajanjaksoiksi, jotka päätetään asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa käytävien neuvottelujen jälkeen.

4. Myöntäessään poikkeuksia tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti toimivaltaisen viranomaisen on varmistuttava siitä, että työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ryhdytään tarpeellisiin varotoimenpiteisiin.

4 artikla

Toimivaltaisen viranomaisen on neuvoteltava asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa toimenpiteistä, joihin tulee ryhtyä tämän yleissopimuksen määräysten voimaan saattamiseksi.

5 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 3 artiklassa tarkoitettujen lakien ja määräysten voimaan saattaminen tulee varmistaa tarkoituksenmukaisen ja sopivan tarkastusjärjestelmän avulla.

2. Kansallisissa laeissa ja määräyksissä on määriteltävä tarvittavat keinot, mukaan lukien asianmukaiset rangaistukset, joiden avulla varmistetaan tämän yleissopimuksen määräysten tehokas voimaansaattaminen ja noudattaminen.

6 artikla

1. Työnantajat on velvoitettava noudattamaan säädettyjä toimenpiteitä.

2. Kun kaksi tai useampi työnantajaa toimii samanaikaisesti yhdellä työpaikalla, heidän on toimittava yhdessä säädettyjen toimenpiteiden noudattamiseksi ilman, että kummankaan työnantajan vastuu omien työntekijöidensä terveydestä ja turvallisuudesta vähenee. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa määriteltävä yleiset menettelytavat tälle yhteistyölle.

3. Työnantajien on yhteistyössä työturvallisuus- ja työterveyshuoltohenkilöstön kanssa ja neuvoteltuaan ensin asianomaisten työntekijöiden edustajien kanssa laadittava toimintaohjeet hätätilanteiden varalta.

7 artikla

Työntekijät on velvoitettava vastuuvelvollisuutensa rajoissa noudattamaan säädettyjä turvallisuutta ja hygieniaa koskevia toimintaohjeita, joiden tarkoituksena on ehkäistä, rajoittaa ja torjua työperäisen asbestialtistuksen aiheuttamia terveysvaaroja.

8 artikla

Työnantajien ja työntekijöiden tai heidän edustajiensa on toimittava mahdollisimman läheisessä yhteistyössä kaikilla yrityksen tasoilla tämän yleissopimuksen määräämien toimenpiteiden suorittamiseksi.

III osa
Torjunta- ja ehkäisytoimenpiteet

9 artikla

Tämän yleissopimuksen 3 artiklassa tarkoitetuissa kansallisissa laeissa ja määräyksissä on edellytettävä, että asbestille altistuminen on ehkäistävä tai sitä on rajoitettava soveltaen yhtä tai useampaa seuraavista toimenpiteistä:
(a) asbestialtistumista mahdollisesti aiheuttavan työn saattaminen sellaisten määräysten alaiseksi, joissa määritellään riittävät tekniset toimenpiteet ja työmenetelmät, työpaikkahygienia mukaan lukien;
(b) erityissääntöjen ja -menettelytapojen, luvanvaraistaminen mukaan luettuna, määrääminen asbestin, tiettyjen asbestityyppien tai asbestia sisältävien tuotteiden käytölle taikka tietyille työmenetelmille.

10 artikla

Silloin kun se on tarpeellista työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ja teknisesti mahdollista, kansallisissa laeissa ja määräyksissä on edellytettävä yhtä tai useampia seuraavista toimenpiteistä:
(a) aina kun se on mahdollista, asbestin, tiettyjen asbestityyppien tai asbestia sisältävien tuotteiden korvaaminen muilla materiaaleilla tai tuotteilla taikka käyttämällä muunlaista teknologiaa, jonka toimivaltainen viranomainen on tieteellisesti arvioinut vaarattomaksi tai vähemmän vaaralliseksi;
(b) täydellinen tai osittainen asbestin, tiettyjen asbestityyppien tai asbestia sisältävien tuotteiden käytön kieltäminen tietyissä työmenetelmissä.

11 artikla

1. Krokidoliitin ja sitä sisältävien tuotteiden käyttö tulee kieltää.

2. Toimivaltaisella viranomaisella tulee olla valta, neuvoteltuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa, myöntää poikkeuksia tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kiellosta, silloin kun on kohtuutonta vaatia muunlaisten menetelmien käyttöä, edellyttäen että ryhdytään toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei työntekijöiden terveyttä vaaranneta.

12 artikla

1. Kaikkien asbestilaatujen ruiskuttaminen tulee kieltää.

2. Toimivaltaisella viranomaisella tulee olla valta, neuvoteltuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa, myöntää poikkeuksia tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kiellosta, silloin kun on kohtuutonta vaatia muunlaisten menetelmien käyttöä, edellyttäen että ryhdytään toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei työntekijöiden terveyttä vaaranneta.

13 artikla

Kansallisissa laeissa tai määräyksissä on vaadittava, että työnantajien on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle tämän määräämällä tavalla ja tämän määräämässä laajuudessa tietyistä töistä, joihin liittyy asbestille altistumista.

14 artikla

Asbestin tuottajat ja toimittajat sekä asbestia sisältävien tuotteiden valmistajat ja toimittajat on velvoitettava merkitsemään pakkaukset asianmukaisesti ja, milloin siihen ei ole estettä, merkitsemään tuotteen sillä kielellä ja tavalla, joka on helposti työntekijöiden ymmärrettävissä, siten kuin toimivaltainen viranomainen määrää.

15 artikla

1. Toimivaltaisen viranomaisen on määrättävä työntekijöiden asbestille altistumisen raja-arvot tai muut arvosteluperusteet, joilla työympäristössä altistumista arvioidaan.

2. Altistumisen raja-arvot tai muut arvosteluperusteet on määriteltävä ja ajoittain ajanmukaistettava teknologian kehittymisen sekä uusimman teknisen ja luonnontieteellisen tiedon huomioon ottaen.

3. Kaikilla niillä työpaikoilla, joissa työntekijät altistuvat asbestille, työnantajan on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin asbestipölyn ilmaan pääsemisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi sen varmistamiseksi, että altistumisen raja-arvoja tai muita arvosteluperusteita noudatetaan sekä myös altistumisen vähentämiseksi niin vähäiseksi kuin se on kohtuudella mahdollista.

4. Mikäli tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät vähennä asbestille altistumista tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen raja-arvojen tai muiden arvosteluperusteiden alapuolelle, työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön, ylläpidettävä sekä tarvittaessa uusittava riittävät hengityksensuojaimet ja tarvittaessa erityinen suojapuku ilman tästä työntekijöille aiheutuvia kustannuksia. Hengityksensuojainten on täytettävä toimivaltaisen viranomaisen niille asettamat vaatimukset ja niitä tulee käyttää ainoastaan lisäkeinona, väliaikaisena keinona, hätäkeinona tai poikkeuskeinona, eikä teknisten torjuntakeinojen vaihtoehtoina.

16 artikla

Työnantajat on velvoitettava kehittämään ja toteuttamaan käytännön toimenpiteitä heidän palveluksessaan olevien työntekijöiden asbestille altistumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi sekä työntekijöiden suojelemiseksi asbestin aiheuttamilta vaaroilta.

17 artikla

1. Vapautuvia asbestieristysmateriaaleja sisältävien rakennusten ja rakenteiden purkamista ja asbestin poistamista sellaisista rakennuksista ja rakenteista, joista asbestia helposti pääsee ilmaan, saavat suorittaa vain sellaiset työnantajat ja urakoitsijat, jotka toimivaltainen viranomainen on todennut päteviksi suorittamaan tällaista työtä tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti, ja jotka on valtuutettu tekemään tällaista työtä.

2. Työnantajaa ja urakoitsijaa tulee vaatia ennen purkutyön aloittamista laatimaan työsuunnitelma, jossa eritellään suoritettavat toimenpiteet, mukaan lukien toimenpiteet
(a) työntekijöiden kaikinpuoliseksi tarpeelliseksi suojaamiseksi;
(b) asbestipölyn ilmaan pääsemisen rajoittamiseksi ja,
(c) asbestia sisältävän jätteen pois kuljettamisen järjestämiseksi tämän yleissopimuksen 19 artiklan mukaisesti.

3. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta työsuunnitelmasta on kuultava työntekijöitä tai heidän edustajiaan.

18 artikla

1. Sellaista työtä varten, jossa työntekijöiden henkilökohtainen vaatetus voi saastua asbestipölystä, työnantajan on kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti ja neuvotellen työntekijöiden edustajien kanssa hankittava työntekijöille sopiva työvaatetus, jota ei saa käyttää työpaikan ulkopuolella.

2. Käytettyjen työvaatteiden ja erityisten suojavaatteiden käsittelyn ja puhdistuksen tulee asbestipölyn vapautumisen ehkäisemiseksi tapahtua toimivaltaisen viranomaisen edellyttämissä valvotuissa olosuhteissa.

3. Kansallisessa lainsäädännössä tai määräyksissä on kiellettävä työvaatteiden, erityisten suojavaatteiden ja henkilökohtaisten suojavälineiden vieminen kotiin.

4. Työnantajan tulee olla vastuussa työvaatetuksen, erityisten suojavaatteiden ja henkilökohtaisten suojavälineiden puhdistamisesta, huollosta ja varastoinnista.

5. Työnantajan on varattava asbestille altistuneille työntekijöille mahdollisuus peseytyä, kylpeä tai käydä suihkussa työpaikalla, milloin se on tarkoituksenmukaista.

19 artikla

1. Työnantajan on hävitettävä asbestia sisältävät jätteet kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti tavalla, joka ei aiheuta terveydellisiä vaaroja asianomaisille työntekijöille, asbestijätteitä käsittelevät työntekijät mukaan lukien, eikä yrityksen lähiympäristön väestölle.

2. Toimivaltaisen viranomaisen ja työnantajien on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin työympäristöstä vapautuvan asbestipölyn aiheuttaman ympäristön saastumisen ehkäisemiseksi.

IV osa
Työympäristön ja työntekijöiden terveydentilan seuranta

20 artikla

1. Silloin kun se on tarpeellista työntekijöiden terveyden suojelemiseksi, työnantajan on mitattava työpaikan ilman asbestipölypitoisuudet ja seurattava työntekijöiden altistumista asbestille toimivaltaisen viranomaisen määrittelemin väliajoin ja menetelmin.

2. Työympäristön ja työntekijöiden asbestille altistumisen seurannasta saatuja tietoja on säilytettävä toimivaltaisen viranomaisen määräämän ajan.

3. Työntekijöillä, joita asia koskee, ja heidän edustajillaan sekä tarkastusviranomaisilla on oltava oikeus saada käyttöönsä nämä tiedot.

4. Työntekijöillä tai heidän edustajillaan on oltava oikeus pyytää työympäristöä koskevia mittauksia ja vedota toimivaltaiseen viranomaiseen mittausten tuloksista.

21 artikla

1. Työntekijöille, jotka altistuvat tai ovat altistuneet asbestille, on järjestettävä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti sellaiset lääkärintarkastukset, jotka ovat tarpeellisia heidän terveydentilansa seuraamiseksi työympäristössä esiintyvät vaaratekijät huomioon ottaen sekä asbestialtistumisen aiheuttamien ammattitautien diagnosoimiseksi.

2. Asbestin käyttöön liittyvä työntekijöiden terveydentilan seuranta ei saa aiheuttaa heille ansionmenetystä. Sen tulee olla ilmaista ja sen tulee, mikäli mahdollista, tapahtua työaikana.

3. Työntekijöille on tiedotettava asianmukaisella tavalla lääkärintarkastusten tuloksista, ja kullekin työntekijälle on annettava henkilökohtaisia neuvoja hänen terveydentilansa ja työnsä välisistä yhteyksistä.

4. Kun asbestialtistumista aiheuttavan työn jatkamista ei voida lääketieteellisin perustein pitää suositeltavana, on ryhdyttävä kaikkiin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisiin toimenpiteisiin, jotta asianomaiset työntekijät säilyttäisivät tulonsa muulla tavalla.

5. Toimivaltaisen viranomaisen on kehitettävä asbestin aiheuttamien ammattitautien ilmoitusmenettely.

V osa
Tiedotus ja koulutus

22 artikla

1. Toimivaltaisen viranomaisen on ryhdyttävä sopiviin järjestelyihin neuvotellen ja toimien yhteistyössä asianomaisten edustavimpien työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa asbestialtistumisen aiheuttamia terveysvaaroja sekä ehkäisy- ja torjuntakeinoja koskevan tiedotuksen ja koulutuksen edistämiseksi niiden piirissä, joita asia koskee.

2. Toimivaltaisen viranomaisen tulee varmistaa, että työnantajilla on kirjallisesti vahvistettu toimintasuunnitelma ja kirjalliset menettelytavat työntekijöiden kouluttamiseksi ja määräajoin uudelleen kouluttamiseksi tuntemaan asbestin aiheuttamat vaarat sekä ehkäisy- ja torjuntakeinot.

3. Työnantajan on varmistettava, että kaikille asbestille altistuville ja todennäköisesti altistuville työntekijöille on tiedotettu heidän työhönsä liittyvistä terveysvaaroista ja että heille annetaan ehkäisytoimenpiteitä ja oikeita työtapoja koskevia ohjeita samoin kuin että heille annetaan jatkuvaa koulutusta näissä asioissa.

VI osa
Loppumääräykset

* * *

23 - 30 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 163

Merenkulkijoiden viihtyvyys ja hyvinvointi merellä ja satamissa (1987)

Voimaantulopäivä 3.10.1990.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1992.
Hallituksen esitykset 28/1989 ja 224/1991.
Säädöskokoelma 1370/1992.
Sopimussarja 115/1992.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa
(a) käsitteellä "merenkulkija" tarkoitetaan henkilöä, joka työskentelee jossakin tehtävässä meriliikenteessä olevalla laivalla, joka on joko julkisessa tai yksityisessä omistuksessa, mutta muu kuin sotalaiva;
(b) käsitteellä "merimiespalvelutoiminta/merimiespalvelut" tarkoitetaan merenkulkijoiden hyvinvointiin liittyviä sekä kulttuuri-, virkistys- ja tiedotuspalveluja.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee neuvoteltuaan laivanvarustajien ja merenkulkijoiden keskeisten järjestöjen kanssa määritellä kansallisilla laeilla tai määräyksillä, mitä sen alueella rekisteröityjä laivoja tulee pitää tämän yleissopimuksen merimiespalvelutoimintaa koskevien määräysten piiriin kuuluvina meriliikenteessä olevina laivoina.

3. Asianomaisten viranomaisten tulee neuvoteltuaan kalastusalusten omistajien ja kalastajien keskeisten järjestöjen kanssa soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä, siinä määrin kuin sen katsotaan olevan mahdollista, ammattimaiseen merikalastukseen.

2 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, jonka osalta tämä yleissopimus on voimassa, sitoutuu varmistamaan, että merenkulkijoille järjestetään riittävät merimiespalvelut sekä satamassa että laivalla.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että tämän yleissopimuksen määräysten mukaisen merimiespalvelutoiminnan rahoittamiseksi ryhdytään tarpeellisiin järjestelyihin.

3 artikla

1. Kukin jäsenvaltio sitoutuu varmistamaan, että merimiespalvelut järjestetään maan tarkoitukseen sopivissa satamissa kaikille merenkulkijoille, riippumatta heidän kansallisuudestaan, rodustaan, ihonväristään, sukupuolestaan, uskonnostaan, poliittisista mielipiteistään tai sosiaalisesta taustastaan ja siitä valtiosta, jonka alueella laiva, jossa he ovat työssä, on rekisteröity.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee neuvoteltuaan laivanvarustajien ja merenkulkijoiden keskeisten järjestöjen kanssa määritellä, mitä satamia tulee pitää tässä artiklassa tarkoitettuina tarkoitukseen sopivina satamina.

4 artikla

Kukin jäsenvaltio sitoutuu varmistamaan, että merimiespalvelut järjestetään kaikilla, sekä julkisessa että yksityisessä omistuksessa olevilla merellä liikennöivillä laivoilla, jotka on rekisteröity sen alueella, kaikkien merenkulkijoiden hyödyksi.

5 artikla

Merimiespalvelutoiminta tulee ottaa usein uudelleenarvioinnin kohteeksi, jotta varmistetaan, että palvelut ovat tarkoituksenmukaiset ottaen huomioon merenkulkijoiden muuttuneet tarpeet merenkulkualan teknisestä, toiminnallisesta ja muusta kehityksestä johtuen.

6 artikla

Kukin jäsenvaltio sitoutuu
(a) toimimaan yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa tämän yleissopimuksen soveltamiseksi; ja
(b) varmistamaan asianomaisten osapuolten yhteistyön edistettäessä merenkulkijoiden hyvinvointia merellä ja satamissa.

* * *

7 - 14 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 164

Merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoito (1987)

Voimaantulopäivä 11.1.1991.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1994.
Hallituksen esitykset 28/1989 ja 89/1994.
Säädöskokoelma 1656/1995.
Sopimussarja 84/1995.

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia sekä julkisessa että yksityisessä omistuksessa olevia merellä liikennöiviä laivoja, jotka on rekisteröity jonkun sellaisen jäsenvaltion alueella, jonka osalta yleissopimus on voimassa, ja joilla normaalisti harjoitetaan kauppamerenkulkua.

2. Asianomaisen viranomaisen tulee neuvoteltuaan kalastusalusten omistajien ja kalastajien keskeisten järjestöjen kanssa, siinä määrin kuin sen katsotaan olevan mahdollista, soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä ammattimaiseen merikalastukseen.

3. Mikäli esiintyy epävarmuutta siitä, tuleeko tätä yleissopimusta sovellettaessa joitakin laivoja pitää kauppamerenkulkua tai ammattimaista merikalastusta harjoittavina vai ei, asianomaisen viranomaisen tulee ratkaista kysymys neuvoteltuaan kyseisten laivanvarustajien, merenkulkijoiden ja kalastajien järjestöjen kanssa.

4. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "merenkulkija" tarkoitetaan henkilöä, joka työskentelee jossakin tehtävässä sellaisella meriliikenteessä olevalla laivalla, jota tämä yleissopimus koskee.

2 artikla

Tämä yleissopimus tulee saattaa voimaan kansallisilla laeilla tai määräyksillä, työehtosopimuksilla, työpaikkasäännöillä, välimiesoikeuden päätöksillä tai tuomioistuinten päätöksillä tai muulla kansallisten olosuhteiden mukaisella tavalla.

3 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee velvoittaa kansallisilla laeilla tai määräyksillä laivanvarustajat pitämään laivat terveydellisesti ja hygienialtaan asianmukaisessa kunnossa.

4 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että laivalla ryhdytään sellaisiin merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoitoa koskeviin toimiin,
(a) joilla varmistetaan, että merenkulkijoihin sovelletaan merenkulkuammatin mukaista työsuojelua ja sairaanhoitoa koskevia yleismääräyksiä sekä erikoisesti laivalla työskentelyä koskevia erityismääräyksiä;
(b) joiden tarkoituksena on turvata merenkulkijoille sellainen terveyden- ja sairaanhoito, joka vastaa mahdollisimman hyvin yleensä maissa työskentelevien käytettävissä olevaa terveyden- ja sairaanhoitoa;
(c) jotka takaavat merenkulkijoille oikeuden päästä mahdollisuuksien mukaan viivytyksettä lääkärin vastaanotolle laivan saavuttua poikkeamissatamaan;
(d) joilla varmistetaan, että merenkulkijat saavat sairaan- ja terveydenhoidon sopimuksen mukaisen palvelun aikana maksutta kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti;
(e) jotka eivät rajoitu sairaiden ja loukkaantuneiden merenkulkijoiden hoitoon, vaan käsittävät myös luonteeltaan ennalta ehkäisevät toimenpiteet, ja joissa kiinnitetään erityistä huomiota terveyden edistämiseen ja terveyskasvatusohjelmien kehittämiseen, niin että merenkulkijat voivat itse aktiivisesti vaikuttaa sairauksien esiintymiseen keskuudessaan.

5 artikla

1. Jokaisessa tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvassa laivassa tulee olla laiva-apteekki.

2. Laiva-apteekin sisällöstä ja mukana kuljetettavista lääkintätarvikkeista määrää asianomainen viranomainen ottaen huomioon sellaiset tekijät kuten laivatyyppi, laivassa olevien henkilöiden lukumäärä ja matkojen luonne, päämäärä ja ajallinen kesto.

3. Laiva-apteekin sisältöä ja mukana kuljetettavia lääkintätarvikkeita koskevia kansallisia määräyksiä hyväksyessään ja tarkistaessaan asianomaisen viranomaisen tulee ottaa huomioon alan kansainväliset suositukset, kuten viimeisimmät painokset Maailman terveysjärjestön julkaisemista kirjasista International Medical Guide for Ships (Kansainvälinen laivalääkintäopas) ja List of Essential Drugs (Luettelo tärkeimmistä lääkkeistä) sekä lääketieteellisessä tietämyksessä ja hyväksytyissä hoitomenetelmissä tapahtuva edistys.

4. Asianomaisen viranomaisen tehtävään määräämien vastuuhenkilöiden tulee säilyttää laiva-apteekki ja sen sisältö sekä lääkintätarvikkeet asianmukaisesti ja tarkastaa ne säännöllisesti vähintään 12 kuukauden väliajoin, ja heidän tulee varmistaa, että kaikkien lääkkeiden vanhenemispäivämäärät ja säilytysolosuhteet tarkastetaan.

5. Asianomaisen viranomaisen tulee varmistaa, että laiva-apteekin sisältö on lueteltu ja että etiketteihin on tavaramerkkien lisäksi merkitty tuotteiden yleiset nimet, vanhenemispäivämäärät ja säilytysolosuhteet ja että se on kansallisessa käytössä olevan lääkintäoppaan mukainen.

6. Asianomaisen viranomaisen tulee varmistaa, että silloin kun lastia, joka on luokiteltu vaaralliseksi, ei ole mainittu Kansainvälisen merenkulkujärjestön julkaisun Medical First Aid Guide for Use in Accidents involving Dangerous Goods (Vaarallisten tavaroiden käsittelyn yhteydessä tapahtuvia tapaturmia koskeva ensiapuopas) viimeisessä painoksessa, aineiden luonnetta, niihin liittyviä vaaroja, tarvittavia henkilökohtaisia suojaimia, asiaankuuluvia lääkintämenetelmiä ja erityisiä vasta-aineita koskevat tiedot ovat laivan päällikön, merenkulkijoiden ja muiden asianosaisten käytettävissä. Laivalla tulee olla tällaisia vasta-aineita ja henkilökohtaisia suojaimia aina kun sillä kuljetetaan vaarallisia tavaroita.

7. Silloin kun on kyse kiireellisestä tapauksesta ja kun pätevän lääkintähenkilökunnan merenkulkijalle määräämää lääkettä ei ole laiva-apteekissa, laivanvarustajan tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin sellaisen hankkimiseksi mahdollisimman pian.

6 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva laiva on velvoitettava pitämään mukana asianomaisen viranomaisen hyväksymä laivan lääkintäopas.

2. Lääkintäoppaassa tulee selvittää, kuinka laiva-apteekin sisältöä tulee käyttää, ja sen tulee olla suunniteltu niin, että muut henkilöt kuin lääkäri pystyvät huolehtimaan sairaista tai loukkaantuneista laivalla sekä silloin, kun he saavat lääkärin apua radion tai satelliitin välityksellä että silloin, kun tällaista apua ei ole saatavilla.

3. Kansalliseen käyttöön tulevaa lääkintäopasta hyväksyessään ja tarkastaessaan asianomaisen viranomaisen tulee ottaa huomioon alan kansainväliset suositukset, mukaan lukien viimeisimmät painokset julkaisuista International Medical Guide for Ships ja Medical First Aid Guide for Use in Accidents involving Dangerous Goods.

7 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee varmistaa etukäteisjärjestelyin, että radion tai satelliitin välityksellä merellä oleville laivoille annettavia lääkintäpalveluja, erikoislääkärin palvelut mukaan lukien, on saatavissa kaikkina vuorokauden aikoina.

2. Tällaisten lääkintäpalvelujen, mukaan lukien lääkärin viestien välitys radion tai satelliitin välityksellä laivan ja maassa olevien neuvoa antavien henkilöiden välillä, tulee olla maksutonta kaikille laivoille rekisteröintipaikasta riippumatta.

3. Sen varmistamiseksi, että radion tai satelliitin välityksellä tarjoutuvia mahdollisuuksia saada lääkintäpalveluja käytetään hyväksi mahdollisimman laajasti,
(a) kaikkien sellaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien laivojen, joilla on radiolaitteet, tulee pitää mukanaan listaa kaikista niistä radioasemista, joiden kautta lääkintäpalveluja voidaan saada;
(b) kaikkien sellaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien laivojen, joilla on satelliittiyhteysjärjestelmä, tulee pitää mukanaan listaa kaikista niistä rannikkoasemista, joiden kautta lääkintäpalveluja voidaan saada;
(c) listat tulee pitää ajan tasalla, ja niiden tulee olla laivalla viestinnästä vastuussa olevan henkilön huostassa.

4. Laivalla radion tai satelliitin välityksellä lääkintäpalveluja pyytävät merenkulkijat tulee opettaa käyttämään laivan lääkintäopasta ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön julkaisun International Code of Signals (Kansainväliset merkinantokoodit) tuoreinta painosta niin, että he ymmärtävät, millaisia tietoja auttava lääkäri tarvitsee, ja että he ymmärtävät myös saamansa hoito-ohjeet.

5. Asianomaisen viranomaisen tulee varmistaa, että tämän artiklan mukaisia lääkintäpalveluja antavat lääkärit saavat asianmukaisen koulutuksen ja tuntevat laivalla vallitsevat olosuhteet.

8 artikla

1. Kaikissa tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa laivoissa, joissa on vähintään 100 merenkulkijaa, ja jotka normaalisti suorittavat yli kolme päivää kestäviä toisiin maihin suuntautuvia matkoja, tulee olla laivaväen joukossa lääkäri, joka huolehtii sairaanhoidon antamisesta laivalla.

2. Kansallisissa laeissa tai määräyksissä tulee määritellä, mitä laivoja tulee vaatia pitämään mukanaan lääkäriä laivaväen jäsenenä, ottaen huomioon mm. sellaiset tekijät kuten matkan kesto, luonne ja olosuhteet sekä laivalla olevien merenkulkijoiden lukumäärä.

9 artikla

1. Kaikissa niissä tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa laivoissa, joilla ei ole laivaväen joukossa lääkäriä, tulee miehistön jäsenenä olla yksi tai useampia sellaisia henkilöitä, jotka nimenomaan huolehtivat sairaanhoidosta ja lääkkeistä osana säännönmukaisia tehtäviään.

2. Sellaisten henkilöiden, jotka huolehtivat sairaanhoidon antamisesta laivalla, mutta jotka eivät ole lääkäreitä, tulee suorittaa tyydyttävästi asianomaisen viranomaisen hyväksymä kurssi, jolla annetaan sekä teoreettista että käytännön koulutusta lääkintätaidoissa. Tällaisen kurssin tulee sisältää:
(a) sellaisten bruttovetoisuudeltaan alle 1 600 tonnin laivojen osalta, joiden on normaalitapauksessa mahdollista saada pätevää sairaanhoitoa kahdeksan tunnin sisällä, alkeiskoulutus, joka antaa koulutetuille henkilöille valmiuden ryhtyä välittömästi tehokkaisiin toimiin laivoilla tavallisesti sattuvissa tapaturma- ja sairaustapauksissa sekä käyttää hyväkseen radion ja satelliitin välityksellä saatavia lääkintäpalveluja;
(b) kaikkien muiden laivojen osalta, perusteellisempi lääkintäkoulutus, johon kuuluu mahdollisuuksien mukaan käytännön harjoittelu sairaalan ensiapuklinikalla/tapaturmaosastolla ja koulutus sellaisissa hengenpelastusmenetelmissä, kuten esim. laskimonsisäinen hoito, jotka antavat asianomaisille henkilöille valmiuden osallistua tehokkaasti merellä oleville laivoille tarjolla oleviin koordinoituihin lääkintäpalvelujärjestelmiin ja järjestämään sairaille ja loukkaantuneille tasoltaan tyydyttävän sairaanhoidon sinä aikana, jonka he todennäköisesti joutuvat oleskelemaan laivalla. Milloin mahdollista, tämä koulutus tulee antaa sellaisen lääkärin valvonnassa, joka tietää ja tuntee tarkoin merenkulkijoiden ammattiin liittyvät lääkintäongelmat ja olosuhteet, mukaan lukien radion ja satelliitin välityksellä annettavat lääkintäpalvelut.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen kurssien tulee perustua Kansainvälisen merenkulkujärjestön julkaisujen International Medical Guide for Ships, Medical First Aid Guide for Use in Accidents involving Dangerous Goods, Document for Guidance – An International Maritime Training Guide

(Kansainvälinen merenkulkualan koulutusopas) sekä International Code of Signals -julkaisun lääketieteellisen osan ja myös vastaavien kansallisten oppaiden sisältöön.

4. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden ja muiden asianomaisten viranomaisten velvoittamien merenkulkijoiden tulee suunnilleen viiden vuoden välein suorittaa kertauskurssi, jonka avulla he voivat pitää yllä ja kartuttaa tietojaan ja taitojaan sekä pysyä ajan tasalla uuden kehityksen suhteen.

5. Kaikkien merenkulkijoiden tulee saada merenkulkijoiden ammattikoulutuksen yhteydessä opetusta, jonka avulla he osaavat ryhtyä välittömiin toimiin onnettomuuden tai muun sairaustapauksen sattuessa laivalla.

6. Laivan sairaanhoidosta huolehtivan henkilön tai henkilöiden lisäksi tietyn miehistön jäsenen tai jäsenten tulee saada koulutusta sairaanhoidon perustiedoissa, jotta hän/he pystyisi(vät) ryhtymään välittömästi tehokkaisiin toimenpiteisiin laivalla tavallisesti sattuvissa tapaturma- ja sairaustapauksissa.

10 artikla

Kaikkien tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien laivojen tulee mahdollisuuksien mukaan antaa kaikkea mahdollista lääkintäapua muille sellaisille aluksille, jotka saattavat sitä pyytää.

11 artikla

1. Kaikkiin bruttovetoisuudeltaan vähintään 500 tonnin laivoihin, joilla on vähintään 15 merenkulkijaa, ja jotka ovat yli kolme päivää kestävällä matkalla, tulee varata erilliset sairaanhoitotilat. Asianomainen viranomainen voi lieventää tätä vaatimusta rannikkoliikenteessä olevien laivojen osalta.

2. Tätä artiklaa tulee soveltaa kaikissa bruttovetoisuudeltaan 200 - 500 tonnin laivoissa ja hinaajissa silloin, kun se on kohtuullista ja mahdollista.

3. Tämä artikla ei koske laivoja, joiden pääasiallisena käyttövoimana ovat purjeet.

4. Sairaanhoitotilojen tulee sijaita sopivassa paikassa niin, että sinne päästään helposti ja niin, että siellä olijat voivat asua siellä mukavasti ja saada osakseen asianmukaisen huomion kaikilla säillä.

5. Sairaanhoitotilat tulee suunnitella niin, että siellä on helppo ottaa vastaan sairastuneita ja antaa lääkinnällistä ensiapua.

6. Sisäänkäynti, vuoteet, valaistus, tuuletus, lämmitys ja vedensaanti tulee suunnitella niin, että varmistetaan asukkaiden mukavuus ja helpotetaan hoidon antamista.

7. Asianomaisen viranomaisen tulee määrätä vaadittava sairaansijojen lukumäärä.

8. WC-tilat tulee asettaa ainoastaan sairaanhoitotiloissa asuvien käyttöön, joko osana niitä tai niiden välittömässä läheisyydessä.

9. Sairaanhoitotiloja ei saa käyttää muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin.

12 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee hyväksyä merenkulkijoiden sairaskertomusta varten erityinen lomakemalli laivalääkäreiden, laivojen päälliköiden ja lääkintähuollosta huolehtivien henkilöiden sekä maissa olevien sairaaloiden ja lääkäreiden käyttöön.

2. Lomake tulee suunnitella erityisesti helpottamaan yksittäisten merenkulkijoiden sairaanhoitoa koskevien ja muiden siihen liittyvien tietojen välitystä laivan ja rannikon välillä sairastumis- ja loukkaantumistapauksissa.

3. Sairaskertomukseen sisältyvät tiedot tulee säilyttää luottamuksellisina, eikä niitä saa käyttää muihin tarkoituksiin kuin helpottamaan merenkulkijoiden hoitoa.

13 artikla

1. Niiden jäsenvaltioiden, joiden osalta tämä yleissopimus on voimassa, tulee työskennellä toistensa kanssa edistettäessä merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoitoa laivalla.

2. Tällainen yhteistyö voisi käsittää seuraavat asiat:
(a) etsintä- ja pelastusyritysten kehittäminen ja yhteensovittaminen ja nopean lääkintäavun ja evakuoinnin järjestäminen merellä vakavasti sairastuneille tai loukkaantuneille sellaisilla keinoilla kuten laivan sijaintia koskeva ajoittainen ilmoitusvelvollisuus, pelastuskeskukset ja hätätapauksissa tarvittavat helikopteripalvelut vuoden 1979 kansainvälisen merietsintää ja -pelastusta koskevan sopimuksen määräysten ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön laatimien Merchant Ship Research and Rescue Manual (Kauppalaivojen etsintä- ja pelastuskäsikirja) ja IMO Search and Rescue Manual (Kansainvälisen merenkulkujärjestön etsintä- ja pelastuskäsikirja) -julkaisujen mukaisesti;
(b) lääkäriä mukanaan kuljettavien kalastusalusten hyväksikäyttäminen ja sellaisten laivojen asettaminen merelle, joilla on mahdollisuudet sairaanhoitoon ja pelastustoimiin;
(c) kansainvälisen listan laatiminen ja ylläpitäminen sellaisista lääkäreistä ja sairaaloista/terveysasemista ympäri maailmaa, jotka voivat antaa merenkulkijoille sairaanhoitoa hätätapauksissa;
(d) merenkulkijoiden jättäminen satamakaupunkiin väliaikaiseen hoitoon;
(e) ulkomaille sairaanhoitoon jätettyjen merenkulkijoiden kotiin palauttaminen niin pian kuin mahdollista tapauksesta vastuussa olevan lääkärin neuvojen mukaisesti ottaen huomioon merenkulkijan omat toiveet ja tarpeet;
(f) henkilökohtaisen avustajan järjestäminen merenkulkijan kotimatkan ajaksi tapauksesta vastuussa olevan lääkärin neuvojen mukaisesti ottaen huomioon merenkulkijan omat toiveet ja tarpeet;
(g) terveyskeskusten perustaminen merenkulkijoille
(i) suorittamaan merenkulkijoiden terveydentilaa, sairaanhoitoa ja ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa koskevaa tutkimusta;
(ii) antamaan terveyden- ja sairaanhoidon henkilökunnalle merilääketieteen koulutusta;
(h) merenkulkijoiden työtapaturmia, ammattitauteja ja kuolemantapauksia koskevien tilastojen kokoaminen ja arviointi ja niiden sulauttaminen muihin olemassa oleviin kansallisiin työtapaturmia, ammattitauteja ja kuolemantapauksia koskeviin tilastoihin, jotka koskevat muita työntekijäryhmiä;
(i) kansainvälisen teknisen informaation, koulutusaineiston ja henkilökunnan vaihdon sekä kansainvälisten koulutustilaisuuksien ja seminaarien järjestäminen sekä työryhmien perustaminen;
(j) erityisen parantavan ja ennalta ehkäisevän terveyden- ja sairaanhoidon järjestäminen kaikille merenkulkijoille satamissa tai asettamalla heidän käyttöönsä yleiset terveyden- ja sairaanhoidon palvelut sekä kuntoutuspalvelut;
(k) kuolleiden merenkulkijoiden ruumiiden tai tuhkan kotiinkuljetuksen järjestäminen omaisten toivomusten mukaan niin pian kuin se on mahdollista.

3. Terveyden- ja sairaanhoidon alalla tapahtuvan kansainvälisen yhteistyön tulee perustua jäsenvaltioiden välisiin kahdenkeskisiin tai monenkeskisiin sopimuksiin tai neuvotteluihin.

* * *

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 165

Merenkulkijoiden sosiaaliturva (muutettu, 1987)

Voimaantulopäivä 2.7.1992.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 28/1989.

I osa
Yleismääräykset

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
(a) käsitteellä "jäsenvaltio" tarkoitetaan kaikkia niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joita yleissopimus sitoo;
(b) käsitteeseen "lainsäädäntö" sisältyvät kaikki sosiaaliturvaa koskeva säännöt sekä lait ja määräykset;
(c) käsitteellä "merenkulkijat" tarkoitetaan henkilöitä, jotka työskentelevät jossakin tehtävässä meriliikenteessä olevalla laivalla, joka suorittaa ammattimaista lastin tai matkustajien kuljetusta tai jota käytetään johonkin muuhun kaupalliseen tarkoitukseen tai joka on meriliikenteessä oleva hinaaja, lukuun ottamatta henkilöitä, jotka työskentelevät
(i) pienissä aluksissa, mukaan lukien ne, jotka kulkevat ensisijaisesti purjeilla, riippumatta siitä, onko ne varustettu apumoottorein;
(ii) öljynporauslautoilla ja vastaavilla aluksilla, silloin kun nämä eivät ole liikenteessä;
sen, mitä aluksia ja laitteistoja alakohdissa (i) ja (ii) tarkoitetaan, ratkaisee kunkin jäsenvaltion asianomainen viranomainen neuvotellen yhdessä laivanvarustajien ja merenkulkijoiden keskeisimpien järjestöjen kanssa;
(d) käsitteellä "huollettava" on se merkitys, joka sille on annettu kansallisessa lainsäädännössä;
(e) käsitteellä "jälkeen jääneet" tarkoitetaan henkilöitä, jotka on määritelty tai yleisesti hyväksytty sellaisiksi siinä lainsäädännössä, jonka nojalla etuudet myönnetään; silloin kun henkilöt määritellään tai hyväksytään jälkeen jääneiksi kyseisen lainsäädännön nojalla ainoastaan sillä ehdolla, että he asuivat vainajan kanssa tämän eläessä, tämä seikka tulee katsoa toteen näytetyksi sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden pääasiallinen huoltaja vainaja oli;
(f) käsitteellä "asianomainen jäsenvaltio" tarkoitetaan sitä jäsenvaltiota, jonka lainsäädännön nojalla kyseinen henkilö voi vaatia itselleen etuutta;
(g) käsitteellä "asua" ja "asuva" viitataan vakituiseen asuntoon;
(h) käsitteellä "asua väliaikaisesti" viitataan väliaikaiseen oleskeluun;
(i) käsitteellä "kotiin lähettäminen" tarkoitetaan kuljetusta paikkaan, johon merenkulkijat ovat oikeutettuja tulemaan palautetuiksi heitä koskevien lakien tai määräysten tai työehtosopimusten mukaan;
(j) käsitteellä "maksuihin perustumaton" viitataan etuuksiin, joiden myöntäminen ei riipu vakuutettujen henkilöiden tai heidän työnantajansa suoranaisesta taloudellisesta osallistumisesta tai vaadittavasta työssäolojaksosta;
(k) käsitteellä "pakolainen" on se merkitys, joka sille on annettu 28. heinäkuuta 1951 tehdyn pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 1 artiklassa ja 21. tammikuuta 1967 laaditun pakolaisten oikeusasemaa koskevan pöytäkirjan 1 artiklan 2 kohdassa;
(l) käsitteellä "valtioton henkilö" on se merkitys, joka sille on annettu 28. syyskuuta 1954 tehdyn valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 1 artiklassa.

2 artikla

1. Yleissopimus koskee kaikkia merenkulkijoita ja soveltuvin osin heidän huollettaviaan ja jälkeen jääneitä omaisiaan.

2. Asianomaisen viranomaisen tulee neuvoteltuaan kalastusalusten omistajien ja kalastajien keskeisten järjestöjen kanssa soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä, siinä laajuudessa kuin sen katsotaan olevan mahdollista, ammattimaiseen merikalastukseen.

3 artikla

Jäsenvaltiot ovat velvollisia noudattamaan 9 tai 11 artiklan määräyksiä ainakin kolmen seuraavassa luetellun sosiaaliturvalajin osalta:
(a) sairaanhoito;
(b) sairausetuudet;
(c) työttömyysetuudet;
(d) vanhuusetuudet;
(e) työtapaturmaetuudet;
(f) perhe-etuudet;
(g) äitiysetuudet;
(h) työkyvyttömyysetuudet;
(i) jälkeen jääneiden etuudet; mukaan lukien ainakin yksi alakohdissa (c), (d), (e), (h) ja (i) mainituista sosiaaliturvalajeista.

4 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee määritellä yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä, minkä 3 artiklassa mainittujen sosiaaliturvalajien osalta se hyväksyy 9 artiklan tai 11 artiklan velvoitteet, sekä osoittaa kunkin lajin osalta erikseen, sitoutuuko se soveltamaan kyseiseen sosiaaliturvalajiin 9 artiklan mukaisia vähimmäisvaatimuksia vai 11 artiklan mukaisia korkeampia vaatimuksia.

5 artikla

Kukin jäsenmaa voi ilmoittaa myöhemmin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se hyväksyy ilmoituksen ajankohdasta lukien tämän yleissopimuksen velvoitteet yhden tai useamman sellaisen 3 artiklassa mainitun sosiaaliturvalajin osalta, jota/joita ei ole jo erityisesti mainittu yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä, osoittaen kunkin lajin osalta erikseen, sitoutuuko se soveltamaan tähän sosiaaliturvalajiin 9 artiklan mukaisia vähimmäisvaatimuksia vai 11 artiklan mukaisia korkeampia vaatimuksia.

6 artikla

Jäsenvaltio voi Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle tehtävällä ilmoituksella, joka tulee voimaan ilmoituksen ajankohdasta lukien, myöhemmin ryhtyä soveltamaan 9 artiklan määräysten sijasta 11 artiklan määräyksiä kunkin hyväksytyn sosiaaliturvalajin osalta.

II osa
Merenkulkijoille taattava suojelu
Yleisvaatimukset

7 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee lainsäädännössään taata kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin kuuluville merenkulkijoille kunkin 3 artiklassa mainitun sosiaaliturvalajin osalta, jota koskevaa lainsäädäntöä sillä on voimassa, sellainen sosiaaliturva, joka ei ole huonompi kuin vastaavasti maissa työskenteleviin henkilöihin sovellettava sosiaaliturva.

8 artikla

Silloin kun henkilö, joka on lakannut kuulumasta tietyn jäsenvaltion merenkulkijoita koskevan pakollisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, siirtyy tämän jäsenvaltion vastaavan maissa työskenteleviä henkilöitä koskevan järjestelmän piiriin tai päinvastoin, tulee tämän henkilön oikeuksien pitämiseksi voimassa keskeytyksettä ryhtyä järjestelyihin kyseisten järjestelmien välillä.

Vähimmäisvaatimukset

9 artikla

Silloin kun jäsenvaltio on sitoutunut soveltamaan tämän artiklan määräyksiä johonkin sosiaaliturvalajiin, merenkulkijoiden ja soveltuvin osin heidän huollettaviensa ja jälkeen jääneiden omaistensa, joita jäsenmaan lainsäädäntö suojelee, tulee olla oikeutettuja sosiaaliturvaetuuksiin, jotka eivät ole etuuksien määrän, myöntämisehtojen, tason ja maksuajan suhteen huonompia kuin ne, jotka on

määritelty vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäisvaatimuksia koskevan sopimuksen seuraavissa määräyksissä koskien kyseistä sosiaaliturvan lajia:
(a) sairaanhoidon osalta artikloissa 8, 10 (1, 2 ja 3 kohdat), 11 ja 12 (1 kohta);
(b) sairausetuuksien osalta artikloissa 14, 16 (yhdessä 65 tai 66 tai 67 artiklan kanssa), 17 ja 18 (1 kohta);
(c) työttömyysetuuksien osalta artikloissa 20, 22 (yhdessä 65 tai 66 tai 67 artiklan kanssa), 23 ja 24;
(d) vanhuusetuuksien osalta artikloissa 26, 28 (yhdessä 65 tai 66 tai 67 artiklan kanssa), 29 ja 30;
(e) työtapaturmaetuuksien osalta artikloissa 32, 34 (kohdat 1, 2 ja 4), 35, 36, (yhdessä 65 tai 66 artiklan kanssa) ja 38;
(f) perhe-etuuksien osalta artikloissa 40, 42, 43, 44 (soveltuvin osin yhdessä 66 artiklan kanssa) ja 45;
(g) äitiysetuuksien osalta artikloissa 47, 49 (1, 2 ja 3 kohdat), 50 (yhdessä 65 tai 66 artiklan kanssa), 51 ja 52;
(h) työkyvyttömyysetuuksien osalta artikloissa 54, 56 (yhdessä 65 tai 66 tai 67 artiklan kanssa), 57 ja 58;
(i) jälkeen jääneiden etuuksien osalta artikloissa 60, 62 (yhdessä 65 tai 66 tai 67 artiklan kanssa), 63 ja 64.

10 artikla

Jäsenvaltio voi ottaa huomioon 9 artiklan alakohtien (a), (b), (c), (d), (g) (koskien sairaanhoitoa), (h) tai (i) määräysten noudattamisessa vakuutuksen avulla toteutetun suojelun, jota sen lainsäädännössä ei ole säädetty pakolliseksi merenkulkijoille silloin, kun tämä vakuutus
(a) on julkisten viranomaisten valvoma tai, määrättyjen vaatimusten mukaisesti, laivanvarustajien ja merenkulkijoiden yhdessä hallitsema;
(b) kattaa huomattavan osan merenkulkijoista, joiden ansiot eivät ylitä ammattitaitoisen työntekijän ansioita; ja
(c) on yhdessä muiden suojelun muotojen kanssa, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäisvaatimuksia koskevan sopimuksen mukainen.

Korkeammat vaatimukset

11 artikla

Silloin kun jäsenvaltio on sitoutunut soveltamaan tämän artiklan määräyksiä johonkin sosiaaliturvan lajiin, merenkulkijoiden ja soveltuvin osin heidän huollettaviensa ja jälkeen jääneiden omaistensa, joita jäsenvaltion lainsäädäntö suojelee, tulee olla oikeutettuja sosiaaliturvaetuuksiin, jotka eivät ole etuuksien määrän, myöntämisehtojen, tason ja maksuajan suhteen huonompia kuin ne, jotka on määritelty
(a) sairaanhoidon osalta vuoden 1969 lääkintähuoltoa ja päivärahaa koskevan yleissopimuksen artikloissa 7 (a), 8, 9, 13, 15, 16 ja 17;
(b) sairausetuuksien osalta vuoden 1969 lääkintähuoltoa ja päivärahaa koskevan yleissopimuksen artikloissa 7 (b), 18, 21 (yhdessä 22 tai 23 tai 24 artiklan kanssa), 25 ja 26 (1 ja 3 kohta);
(c) vanhuusetuuksien osalta vuoden 1967 työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden etuuksia koskevan yleissopimuksen artikloissa 15, 17 (yhdessä 26 tai 27 tai 28 artiklan kanssa), 18, 19 ja 29 (1 kohta);
(d) työtapaturmaetuuksien osalta vuoden 1964 työvammatapauksissa myönnettäviä etuja koskevan yleissopimuksen artikloissa 6, 9 (kohdat 2 ja 3 (johtolause)), 10, 13 (yhdessä 19 tai 20 artiklan kanssa), 14 (yhdessä 19 tai 20 artiklan kanssa), 15 (1 kohta), 16, 17, 18 (1 ja 2 kohta) (yhdessä 19 tai 20 artiklan kanssa) ja 21 (1 kohta);
(e) äitiysetuuksien osalta vuoden 1952 äitiyden suojelua koskevan sopimuksen (muutettu) artikloissa 3 ja 4;
(f) työkyvyttömyysetuuksien osalta vuoden 1967 työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden etuuksia koskevan yleissopimuksen artikloissa 8, 10 (yhdessä 26 tai 27 tai 28 artiklan kanssa), 11, 12, 13 ja 29 (1 kohta);
(g) jälkeen jääneiden etuuksien osalta vuoden 1967 työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden etuuksia koskevan yleissopimuksen artikloissa 21, 23 (yhdessä 26 tai 27 tai 28 artiklan kanssa), 24, 25 ja 29 (1 kohta);
(h) työttömyysetuuksien ja perhe-etuuksien osalta missä tahansa tulevassa yleissopimuksessa, jossa asetetaan 9 artiklan (c) ja (f) -alakohdissa määriteltyjä vaatimuksia korkeampia vaatimuksia, jotka

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokous on sen voimaan tultua hyväksynyt tätä ehtoa silmällä pitäen pöytäkirjassa, joka hyväksytään yleiskokouksen esityslistaan kuuluvan erityisen merenkulkualaa koskevan kysymyksen puitteissa.

12 artikla

Jäsenvaltio voi ottaa huomioon 11 artiklan alakohtien (a), (b), (c), (e) (koskien sairaanhoitoa), (f), (g) tai (h) (työttömyysetuudet) määräysten noudattamisessa vakuutuksen avulla toteutetun suojelun, jota sen lainsäädännössä ei ole säädetty pakolliseksi merenkulkijoille, silloin kun tämä vakuutus

(a) on julkisten viranomaisten valvoma tai, määrättyjen vaatimusten mukaisesti, laivanvarustajien ja merenkulkijoiden yhteisesti hallitsema;

(b) kattaa huomattavan osan merenkulkijoista, joiden ansiot eivät ylitä ammattitaitoisen työntekijän ansioita; ja

(c) on yhdessä muiden suojelun muotojen kanssa, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, edellä 11 artiklan määräyksissä tarkoitettujen yleissopimusten määräysten mukainen.

III osa
Laivanvarustajan velvollisuudet

13 artikla

Laivanvarustajia tulee vaatia turvaamaan merenkulkijoille, joiden tila vaatii sairaanhoitoa silloin kun he ovat laivalla tai kun heidät on heidän tilastaan johtuen jätetty muun kuin asianomaisen jäsenvaltion alueelle,

(a) asianmukainen ja riittävä sairaanhoito siihen saakka, kunnes he tervehtyvät tai kunnes heidät palautetaan kotiin, sen mukaan kumpi tapahtuu ensin;

(b) täysihoito siihen asti, kunnes he kykenevät saamaan sopivan työpaikan tai heidät lähetetään kotiin, sen mukaan kumpi tapahtuu ensin; ja

(c) kotiin lähettäminen.

14 artikla

Ne merenkulkijat, jotka on heidän tilastaan johtuen jätetty laivasta muun kuin kyseisen jäsenvaltion alueelle, ovat jatkuvasti oikeutettuja saamaan täyden palkan (lisäpalkkioita lukuun ottamatta) siitä ajankohdasta lukien, jolloin heidät jätettiin laivasta siihen saakka, kunnes he saavat sopivan työtarjouksen, tai kunnes heidät lähetetään kotiin tai kunnes jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn pituinen ajanjakso (joka ei saa olla vähemmän kuin 12 viikkoa) on kulunut umpeen, sen mukaan mikä tapahtuu ensin. Laivanvarustajan velvollisuus maksaa palkkaa päättyy siitä ajankohdasta lukien, josta lähtien merenkulkijat ovat oikeutettuja kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisiin korvauksiin.

15 artikla

Ne merenkulkijat, jotka tilastaan johtuen lähetetään kotiin tai lasketaan maihin asianomaisen jäsenvaltion alueella, ovat edelleen oikeutettuja täyteen palkkaan (lisäpalkkioita lukuun ottamatta) siitä ajankohdasta lukien, jolloin heidät lähetetään kotiin tai lasketaan maihin, kunnes he parantuvat tai kunnes tämän jäsenvaltion laeissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn pituinen ajanjakso (joka ei saa olla vähemmän kuin 12 viikkoa) on kulunut umpeen, sen mukaan mikä tapahtuu ensin. Kukin sellainen ajanjakso, jonka aikana palkka on maksettu 14 artiklan nojalla, tulee vähentää tällaisesta ajanjaksosta. Laivanvarustajan velvollisuus maksaa palkkaa loppuu siitä ajankohdasta lukien, kun tällaiset merenkulkijat ovat oikeutettuja kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisiin korvauksiin.

IV osa
Vieras- ja siirtotyöläisten suojelu

16 artikla

Seuraavat säännöt koskevat yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön piiriin kuuluvia tai kuuluneita merenkulkijoita sekä soveltuvin osin heidän huollettaviaan ja jälkeen jääneitä omaisiaan kunkin sellaisen 3 artiklassa luetellun sosiaaliturvalajin osalta, jonka suhteen kullakin tällaisella jäsenvaltiolla on voimassa olevaa merenkulkijoita koskevaa lainsäädäntöä.

17 artikla

Lakeihin liittyvien ristiriitojen ja sellaisten vähemmän toivottujen seurausten välttämiseksi, joita saattaisi aiheutua asianomaisille joko suojelun puuttumisen takia tai tarpeettoman lukuisten korvausten tai muiden suoritusten tai etuuksien takia, jäsenvaltioiden tulee määritellä merenkulkijoihin sovellettava lainsäädäntö seuraavien sääntöjen mukaan:
(a) merenkulkijoiden tulee kuulua vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön piiriin;
(b) tämän lainsäädännön tulee olla periaatteessa
- sen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka lipun alla laiva purjehtii, tai
- sen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka alueella merenkulkija asuu;
(c) edellisissä alakohdissa esitetyistä säännöistä huolimatta asianomaiset jäsenvaltiot voivat keskenään sopia muusta merenkulkijoihin sovellettavasta lainsäädännöstä asianomaisten henkilöiden parhaaksi.

18 artikla

Niiden merenkulkijoiden, jotka kuuluvat jonkun jäsenmaan lainsäädännön piiriin ja jotka ovat toisen maan kansalaisia, tai jotka ovat jäsenvaltion alueella asuvia pakolaisia tai valtiottomia henkilöitä, tulee kyseisen lainsäädännön nojalla saada osakseen tasavertainen kohtelu ensiksi mainitun jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa sekä silloin kun on kyse etuuksien laajuudesta että oikeuksista etuuksiin. Heidän tulee saada osakseen tasavertainen kohtelu ilman mitään asumista koskevaa ehtoa ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella, mikäli sen omat kansalaiset kuuluvat suojelun piiriin ilman mitään sellaista ehtoa. Tämä vaatimus koskee soveltuvin osin myös merenkulkijoiden huollettavien ja jälkeen jääneiden omaisten oikeutta etuuksiin kansallisuudesta riippumatta.

19 artikla

Artiklan 18 määräyksistä huolimatta maksuihin perustumattomien etuuksien myöntäminen voidaan tehdä riippuvaiseksi edunsaajasta, joka on asunut asianomaisen jäsenvaltion alueella, tai jälkeen jääneiden etuuksien osalta vainajasta, joka on asunut siellä ajanjakson, jota ei saa määrätä pitemmäksi kuin
(a) työttömyys- ja äitiysetuuksien osalta kuusi kuukautta välittömästi ennen vaatimuksen esittämistä;
(b) työkyvyttömyysetuuksien osalta viisi peräkkäistä vuotta välittömästi ennen vaatimuksen esittämistä tai jälkeen jääneiden etuuksien osalta välittömästi ennen kuolemaa; ja
(c) vanhuusetuuksien osalta kymmenen vuotta 18 vuoden iän ja eläkeiän välillä; tällöin voidaan vaatia, että näistä viiden vuoden on edellettävä välittömästi vaatimuksen jättämistä.

20 artikla

Kunkin jäsenmaan tulee varmistaa 13 - 15 artikloissa määrättyjä laivanvarustajan velvollisuuksia koskevilla laeilla ja määräyksillä merenkulkijoille tasavertainen kohtelu heidän asuinpaikastaan riippumatta.

21 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä osallistumaan jokaisen muun asianomaisen jäsenvaltion kanssa järjestelmiin, joilla pidetään voimassa oikeudet kunkin sellaisen 3 artiklassa luetellun sosiaaliturvalajin osalta, jota koskevaa lainsäädäntöä kullakin näistä jäsenvaltioista on voimassa, sellaisten henkilöiden eduksi, jotka ovat kuuluneet merenkulkijoina perättäisesti tai vaihtoehtoisesti sanotun jäsenvaltion lainsäädännön piiriin.

22 artikla

Artiklassa 21 mainituissa oikeuksien voimassa pitämiseen tähtäävissä järjestelmissä tulee määrätä tarpeellisessa määrin sellaisten vakuutus-, työskentely- ja asumiskausien pituuksien yhteenlaskemisesta, jotka on tapauksesta riippuen suoritettu asianomaisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti oikeuksien hankkimiseksi, säilyttämiseksi tai palauttamiseksi, ja tapauksesta riippuen, etuuksien laskemiseksi.

23 artikla

Artiklassa 21 tarkoitetuissa oikeuksien voimassa pitämiseen tähtäävissä järjestelmissä tulee määritellä, millä perusteilla työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden etuudet myönnetään, sekä tapauksesta riippuen, miten niihin liittyvät kustannukset jaetaan.

24 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee turvata sellaisten työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen jääneiden korvausten, työtapaturmista johtuvien eläkkeiden ja hautausavustusten maksaminen, joihin on hankittu oikeus maan lainsäädännön mukaan, niille edunsaajille, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia tai pakolaisia tai valtiottomia henkilöitä heidän asuinpaikastaan riippumatta, silloin kun he kuuluvat tätä koskevien toimenpiteiden piiriin, ja sikäli kuin se on tarpeen, jäsenvaltioiden tai valtioiden välisillä sopimuksilla.

25 artikla

Artiklan 24 määräyksistä riippumatta asianomaiset jäsenvaltiot voivat maksuihin perustumattomien etuuksien osalta keskinäisellä sopimuksella määritellä ehdot, joilla näiden etuuksien maksaminen tulee varmistaa asianomaisen jäsenvaltion alueen ulkopuolella asuville edunsaajille.

26 artikla

Jäsenvaltio, joka on hyväksynyt vuoden 1962 samanlaisen sosiaaliturvan myöntämistä ulkomaalaisille kuin oman maan kansalaisille koskevan yleissopimuksen yhden tai useamman 24 artiklassa mainitun sosiaaliturvalajin osalta, muttei vuoden 1982 sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan yleissopimuksen vastaavia kohtia, saa sellaisen sosiaaliturvalajin kohdalla, jonka osalta se on hyväksynyt ensiksi mainitun yleissopimuksen velvoitteet, poiketa 24 artiklan määräyksistä ja soveltaa sen sijaan kyseisen yleissopimuksen 5 artiklan määräyksiä.

27 artikla

Asianomaisten jäsenvaltioiden tulee pyrkiä osallistumaan järjestelmiin, jotka tähtäävät sen lainsäädännön mukaan saavutettujen oikeuksien voimassa pitämiseen, seuraavien sosiaaliturvalajien osalta, joiden suhteen kullakin näistä jäsenvaltioista on voimassa olevaa merenkulkijoita koskevaa lainsäädäntöä: sairaanhoito, sairausetuudet, työttömyysetuudet, muut työtapaturmaetuudet kuin eläke- ja hautausavustus, perhe-etuudet ja äitiysetuudet. Näiden järjestelmien tulee turvata tällaiset etuudet henkilöille, jotka asuvat vakinaisesti tai tilapäisesti jonkun muun jäsenvaltion kuin asianomaisen jäsenvaltion alueella niillä edellytyksillä ja niissä puitteissa, jotka määritellään asianomaisten jäsenvaltioiden välisellä sopimuksella.

28 artikla

Tämän osan määräykset eivät koske sosiaali- ja lääkintäapua.

29 artikla

Jäsenvaltiot voivat poiketa 16 - 25 artiklojen ja 27 artiklan määräyksistä kahden tai useamman valtion välillä tehtävin kahden- tai monenkeskisin asiakirjoin sillä edellytyksellä, etteivät nämä vaikuta muiden jäsenvaltioiden oikeuksiin tai velvoitteisiin ja että ne varmistavat merenkulkijoina toimiville vieras- ja siirtotyöläisille sosiaaliturvaa koskevissa asioissa suojelun sellaisten määräysten nojalla, jotka ovat yhdessä vähintään yhtä edulliset kuin näissä artikloissa vaaditut.

V osa
Lakiin perustuvat ja hallinnolliset vakuudet

30 artikla

Kullakin asianomaisella henkilöllä tulee olla oikeus valittaa etuuden epäämisestä tai myönnetyn etuuden luonteesta, tasosta, määrästä tai laadusta.

31 artikla

Silloin kun sairaanhoidon hallinto on uskottu lakia säätävälle elimelle vastuussa olevan ministeriön tehtäväksi, kullakin asianomaisella henkilöllä tulee olla 30 artiklassa määrätyn oikeuden lisäksi oikeus tutkituttaa sairaanhoidon epäämistä tai sairaanhoidon laatua koskeva valitus asianomaisella viranomaisella.

32 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee ryhtyä toimenpiteisiin varmistaakseen, että 13 - 15 artikloissa määriteltyjä laivanvarustajan velvollisuuksia koskevat riidat ratkaistaan nopeasti ja vähin kustannuksin.

33 artikla

Jäsenvaltioiden tulee ottaa kantaakseen yleinen vastuu tämän yleissopimuksen mukaisten etuuksien asianmukaisesta järjestämisestä ja ryhtyä kaikkiin asiassa vaadittaviin toimenpiteisiin.

34 artikla

Jäsenvaltioiden tulee ottaa kantaakseen yleinen vastuu niiden laitosten ja palvelujen asianmukaisesta hallinnosta, jotka tulevat kyseeseen tämän yleissopimuksen soveltamisessa.

35 artikla

Silloin kun sairaanhoidon hallintoa ei ole uskottu sellaiselle laitokselle, joka kuuluu julkisten viranomaisten sääntelyn piiriin, tai ministeriölle, joka on vastuussa lakia säätävälle elimelle,
(a) suojelun kohteena olevien merenkulkijoiden edustajien tulee osallistua hallintoon kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen ehtojen mukaisesti;
(b) kansallisessa lainsäädännössä tulee myös silloin, kun se on tarkoituksenmukaista, määrätä laivanvarustajien edustajien osallistumisesta; ja
(c) kansallisessa lainsäädännössä voidaan myös määrätä julkisten viranomaisten edustajien osallistumisesta.

VI osa
Loppumääräykset

36 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan vuoden 1936 merimiesten sairausvakuutusta koskeva sopimus ja vuoden 1946 merenkulkijain sosiaalista turvallisuutta koskeva sopimus.

* * *

37 - 38, 40 - 45 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

39 artikla

Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sitä niihin emämaahan kuulumattomiin alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista se on vastuussa, Kansainvälisen työjärjestön perussäännön määräysten mukaisesti.

YLEISSOPIMUS NRO 166

Merenkulkijoiden kotimatkaoikeus (muutettu, 1987)

Voimaantulopäivä 6.7.1991.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 28/1989.

I osa
Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia sekä julkisessa että yksityisessä omistuksessa olevia merellä liikennöiviä laivoja, jotka on rekisteröity jonkun sellaisen jäsenvaltion alueella, jonka osalta yleissopimus on voimassa, ja joilla normaalisti harjoitetaan kauppamerenkulkua, sekä tällaisten laivojen omistajia ja merenkulkijoita.

2. Asianomaisen viranomaisen tulee neuvoteltuaan kalastusalusten omistajien ja kalastajien keskeisten järjestöjen kanssa, siinä määrin kuin sen katsotaan olevan mahdollista, soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä ammattimaiseen merikalastukseen.

3. Mikäli esiintyy epävarmuutta siitä, tuleeko tässä yleissopimuksessa joitakin laivoja pitää kauppamerenkulkua ja ammattimaista merikalastusta harjoittavina vai ei, asianomaisen viranomaisen tulee ratkaista kysymys neuvoteltuaan kyseisten laivanvarustajien, merenkulkijoiden ja kalastajien järjestöjen kanssa.

4. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "merenkulkija" tarkoitetaan henkilöä, joka työskentelee jossakin tehtävässä sellaisella meriliikenteessä olevalla laivalla, jota tämä yleissopimus koskee.

II osa
Oikeudet

2 artikla

1. Merenkulkija on oikeutettu kotimatkaan seuraavissa olosuhteissa:
(a) mikäli tietyksi ajanjaksoksi tai tiettyä matkaa varten sovittu palvelusaika päättyy ulkomailla;
(b) kun työehtosopimuksen tai merenkulkijan oman työsopimuksen määräysten mukainen irtisanomisaika on kulunut umpeen;
(c) kun merenkulkija on sairastunut tai loukkaantunut tai kun hänen terveydellinen tilansa on muuten sellainen, että hänet on tarpeen lähettää kotiin, silloin kun henkilön katsotaan olevan lääketieteellisesti sellaisessa kunnossa, että hän pystyy matkustamaan;
(d) haaksirikon sattuessa;
(e) silloin kun laivanvarustaja ei kykene jatkossa täyttämään laillisia tai sopimukseen perustuvia velvoitteitaan merenkulkijan työnantajana konkurssin, laivan myynnin tai laivan rekisteröinnin muutoksen vuoksi tai muusta vastaavasta syystä;
(f) silloin kun laiva on matkalla alueelle, joka kansallisten lakien tai määräysten tai työehtosopimusten nojalla määritellään sotavyöhykkeeksi, ja jonne merenkulkija ei suostu menemään;
(g) silloin kun työsuhde päätetään tai keskeytetään toimialakohtaisen päätöksen tai työehtosopimuksen mukaan tai silloin kun työsuhde päätetään jostain muusta vastaavasta syystä.

2. Kansallisissa laeissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa tulee määrätä sellaisten enimmäispalveluaikojen kestosta, jonka jälkeen merenkulkija on oikeutettu kotimatkaan; tällaiset ajanjaksot eivät saa ylittää 12 kuukautta. Enimmäisaikoja määriteltäessä tulee ottaa huomioon tekijät, jotka vaikuttavat merenkulkijan työympäristöön. Kunkin jäsenvaltion tulee aina kun se on mahdollista pyrkiä lyhentämään näitä aikoja ottaen huomioon teknologiassa tapahtuneet muutokset ja kehitykset, ja ohjeena tässä voidaan käyttää Merenkulkualan yhteiskomission asiasta antamia suosituksia.

III osa
Määräpaikka

3 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion, jonka osalta tämä yleissopimus on voimassa, tulee määrätä kansallisilla laeilla tai määräyksillä ne määräpaikat, joihin merenkulkijat voidaan palauttaa.

2. Tällä tavoin määriteltyjen määräpaikkojen joukossa tulee olla paikka, jossa merenkulkija sopi palvelukseen astumisesta, paikka josta määrätään työehtosopimuksessa, merenkulkijan asuinmaa tai muu sellainen paikka, josta voidaan sopia molemminpuolisesti palvelukseen ottamisen yhteydessä. Merenkulkijalla tulee olla oikeus valita näiden määräpaikkojen joukosta se, johon hänet lähetetään.

IV osa
Kotimatkaa koskevat järjestelyt

4 artikla

1. Laivanvarustaja on velvollinen järjestämään kotimatkan sopivalla ja nopealla tavalla. Normaali kuljetusväline on lentokone.

2. Laivanvarustajan tulee maksaa kotimatkasta aiheutuvat kulut.

3. Silloin kun kotiin lähettämiseen on ollut syynä se, että merenkulkijan on kansallisten lakien tai määräysten tai työehtosopimusten mukaan huomattu vakavasti laiminlyöneen työvelvollisuutensa, mikään tässä yleissopimuksessa ei estä perimästä merenkulkijalta joko kokonaan tai osittain kotimatkasta aiheutuneita kustannuksia kansallisten lakien tai määräysten tai työehtosopimusten mukaisesti.

4. Laivanvarustajan maksamiin kustannuksiin tulee sisältyä:
(a) matka 3 artiklan mukaisesti valittuun kotimatkan määräpaikkaan;
(b) majoitus ja ruoka siitä hetkestä, kun merenkulkija lähtee laivasta siihen saakka, kunnes hän saapuu määräpaikkaan;
(c) palkka ja päiväraha siitä hetkestä, jolloin hän lähtee laivasta siihen saakka, kunnes hän saapuu määräpaikkaan, mikäli näin on määrätty kansallisissa laeissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa;
(d) 30 kg painavien merenkulkijan matkatavaroiden kuljettaminen määräpaikkaan;
(e) sairaanhoito tarvittaessa siihen saakka, kunnes merenkulkija on lääketieteellisesti siinä kunnossa, että hän pystyy matkustamaan määräpaikkaan.

5. Laivanvarustaja ei saa vaatia merenkulkijaa suorittamaan etukäteen työsuhteensa alussa maksua, joka vastaisi kotiin lähettämisestä aiheutuvia kuluja, eikä laivanvarustaja saa periä kotimatkasta aiheutuneita kustannuksia merenkulkijan palkasta tai muista hänelle kuuluvista eduista muuten kuin edellä 3 kohdassa määrätyssä tapauksessa.

6. Kansallisilla laeilla tai määräyksillä ei saa estää laivanvarustajalta oikeutta periä niiden merenkulkijoiden, jotka eivät ole laivanvarustajan palveluksessa, kotimatkasta aiheutuneita kuluja näiden työnantajalta.

5 artikla

Mikäli laivanvarustaja laiminlyö kotimatkan järjestämisen tai tästä aiheutuvien kustannusten maksamisen kotimatkaan oikeutetulle merenkulkijalle,
(a) sen jäsenvaltion asianomaisen viranomaisen, jonka alueella laiva on rekisteröity, tulee järjestää merenkulkijan kotimatka ja maksaa tästä aiheutuvat kulut; jos se ei tee näin, se valtio, josta merenkulkija on lähetettävä kotiin, tai se valtio, jonka kansalainen hän on, voi järjestää hänen kotimatkansa ja periä kustannukset siltä jäsenvaltiolta, jonka alueella laiva on rekisteröity;
(b) jäsenvaltio, jonka alueella laiva on rekisteröity, saa periä kotimatkasta aiheutuneet kustannukset laivanvarustajalta, ja

(c) kotimatkasta aiheutuneita kustannuksia ei saa missään tapauksessa periä merenkulkijalta, edellä 4 artiklan 3 kohdassa määriteltyä tapausta lukuun ottamatta.

V osa
Muut järjestelyt

6 artikla

Kotiin lähetettävien merenkulkijoiden tulee saada haltuunsa passi ja muut asiakirjat, joita tarvitaan kotimatkan yhteydessä.

7 artikla

Aikaa, joka kuluu kotimatkaa odotettaessa ja itse matkalla, ei saa vähentää merenkulkijalle kertyneestä palkallisesta lomasta.

8 artikla

Merenkulkijan katsotaan tulleen asianmukaisesti kotiin palautetuksi, kun hän on saapunut 3 artiklan mukaiseen määräpaikkaan, tai kun merenkulkija ei vaadi kotimatkaoikeuttaan, kansallisissa laeissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn kohtuulliseksi katsottavan ajan sisällä.

9 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset tulee, mikäli niitä ei ole muutoin saatettu voimaan työehtosopimuksilla tai muulla kansalliset olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla, saattaa voimaan kansallisilla laeilla tai määräyksillä.

10 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee helpottaa sellaisilla laivoilla työskentelevien merenkulkijoiden kotiin palauttamista, jotka käyvät sen satamissa tai kulkevat sen alue- tai sisävesien kautta, kuten myös heidän korvaamistaan toisilla merenkulkijoilla.

11 artikla

Kunkin jäsenvaltion asianomaisen viranomaisen tulee varmistaa sopivin valvontatoimin, että sen alueella rekisteröityjen laivojen omistajat noudattavat yleissopimuksen määräyksiä, ja viranomaisten tulee antaa Kansainväliselle työtoimistolle asiaa koskevat tiedot.

12 artikla

Tämän yleissopimuksen tekstin tulee olla asianmukaisella kielellä jokaisen sellaisen jäsenvaltion alueella rekisteröidyn laivan miehistön käytettävissä, jonka osalta yleissopimus on voimassa.

VI osa
Loppumääräykset

13 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan vuoden 1926 merimiesten kotiin lähettämistä koskeva sopimus.

* * *

14 - 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 167

Turvallisuus ja terveys rakentamisessa (1988)

Voimaantulopäivä 11.1.1991.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1996.
Hallituksen esitykset 239/1989 ja 206/1995.
Säädöskokoelma 872/1997.
Sopimussarja 68/1997.

I SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkea rakennustoimintaa, nimittäin talonrakentamista, maa- ja vesirakentamista sekä pystytys- ja purkamistyötä, mukaan lukien kaikki rakennustyömaalla tapahtuvat prosessit, toiminnat tai kuljetukset työmaan valmisteluista hankkeen loppuun saattamiseen asti.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi neuvoteltuaan asiasta edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, missä sellaisia on olemassa, jättää yleissopimuksen tai joidenkin sen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle talouselämän erikoisaloja tai erityisiä yrityksiä, joihin soveltaminen aiheuttaisi erityisongelmia ehdolla, että turvallinen ja terveellinen työympäristö säilytetään.

3. Tätä yleissopimusta sovelletaan myös sellaisiin itsenäisiin työnsuorittajiin, jotka kansallisissa laeissa tai säädöksissä ehkä määritellään.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa:
a) käsite "rakentaminen" kattaa:
(i) talonrakentamisen, mukaan lukien kaiken tyyppisten rakennusten tai rakennelmien perustusten kaivaminen ja rakentaminen, rakenteellinen muuttaminen, uudistaminen, korjaaminen, kunnossapito (mukaan lukien siivous ja maalaus) ja purkaminen;
(ii) maa- ja vesirakentamisen, mukaan lukien esimerkiksi lentokenttien, telakoiden, satamien, sisävesiväylien, patojen, jokea, lumivyöryä ja merta vastaan tehtyjen suojarakenteiden, teiden ja maanteiden, rautateiden, siltojen, tunneleiden, maasiltojen sekä yhteiskunnallisten palvelujen kuten tietoliikenne, ojitus, viemäröinti, vesi- ja energiahuolto, tuottamiseen liittyvät kaivuutyöt ja rakentaminen, rakenteellinen muuttaminen, korjaaminen, kunnossapito sekä purkaminen;
(iii) tehdasvalmisteisten rakennusten ja rakennelmien pystyttämisen ja purkamisen kuin myös esivalmisteisten rakenneosien valmistuksen rakennustyömaalla;
b) käsite "rakennustyömaa" tarkoittaa kaikkia sellaisia paikkoja, joissa mitä tahansa edellä alakohdassa (a) kuvattuja prosesseja tai toimintoja harjoitetaan;
c) käsite "työpaikka" tarkoittaa kaikkia paikkoja, joissa työntekijöiden on oltava tai joihin heidän on mentävä työnsä vuoksi ja jotka ovat jäljempänä alakohdassa (e) määritellyn työnantajan valvonnan alaisina;
d) "työntekijä" tarkoittaa jokaista henkilöä, joka on rakentamisen palveluksessa;
e) käsite "työnantaja" tarkoittaa:
(i) jokaista luonnollista tai oikeushenkilöä, jolla on yksi tai useampi työntekijä rakennustyömaalla; ja
(ii) asiayhteydestä riippuen pääurakoitsijaa, sivu- tai alaurakoitsijaa;
f) käsite "pätevä henkilö" tarkoittaa henkilöä, jolla on riittävät valmiudet, kuten sopiva koulutus ja riittävät tiedot, kokemus ja taito määrätyn työn turvallista suorittamista varten. Toimivaltaiset viranomaiset voivat määrittää sopivat kriteerit tällaisten henkilöiden nimittämistä varten ja määrätä heidän velvollisuutensa;
g) käsite "teline" tarkoittaa kaikkia väliaikaisia, kiinteitä, riippuvia tai liikkuvia rakennelmia ja niihin kuuluvia osia, joita käytetään kannattamaan työntekijöitä ja raaka-aineita tai pääsytienä jokaiseen sellaiseen rakennelmaan ja joka ei ole jäljempänä alakohdassa (h) määritelty "nostolaite";

h) käsite "nostolaite" tarkoittaa kaikkia kiinteitä tai liikkuvia laitteita, joita käytetään henkilöiden tai kuormien nostamiseen tai laskemiseen;
i) käsite "nostoapuväline" tarkoittaa jokaista laitetta tai välinettä, jolla kuorma voidaan kiinnittää nostolaitteeseen, mutta joka ei muodosta laitteen tai kuorman olennaista osaa.

II YLEISET MÄÄRÄYKSET

3 artikla

Edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on kuultava tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

4 artikla

Jokainen jäsenvaltio, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, sitoutuu asiaan liittyvien turvallisuus- ja terveysriskien arvioinnin perusteella hyväksymään ja pitämään voimassa ne lait tai säädökset, jotka varmistavat yleissopimuksen määräysten soveltamisen.

5 artikla

1. Edellä 4 artiklan mukaisesti hyväksyttyjen lakien ja säädösten käytäntöön soveltaminen voidaan varmistaa teknisten standardien tai käytännöksi hyväksyttyjen sääntöjen mukaisesti tai muiden soveliaiden, kansallisia olosuhteita ja käytäntöä vastaavien menetelmien avulla.

2. Toteuttaessaan 4 artiklaa ja tämän artiklan 1 kappaletta jokaisen jäsenvaltion on otettava huomioon standardisoinnin alalla tunnustetun kansainvälisen järjestön hyväksymät asiaan kuuluvat standardit.

6 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta varmistettaisiin että työnantajat ja työntekijät toimivat yhteistyössä kansallisten lakien tai säädösten määrittämällä tavalla turvallisuuden ja terveyden edistämiseksi rakennustyömailla.

7 artikla

Kansallisten lakien tai säädösten tulee edellyttää, että työnantajilla ja itsenäisillä työnsuorittajilla on velvollisuus noudattaa määrättyjä turvallisuus- ja terveystoimenpiteitä työpaikalla.

8 artikla

1. Jos kaksi tai useampi työnantaja toimii samanaikaisesti samalla rakennustyömaalla –
a) pääurakoitsijan tai muun henkilön tai elimen, joka varsinaisesti valvoo tai on ensisijaisesti vastuussa rakennustyömaan kokonaistoiminnoista, tulee vastata määrättyjen turvallisuus- ja terveystoimenpiteiden yhteensovittamisesta ja, mikäli kansalliset lait ja säädökset sen sallivat, tällaisten toimenpiteiden toteuttamisesta;
b) mikäli kansalliset lait ja säädökset sen sallivat, silloin kun pääurakoitsija tai muu henkilö tai elin, joka varsinaisesti valvoo tai on ensisijaisesti vastuussa rakennustyömaan kokonaistoiminnoista, ei ole läsnä työmaalla, tämän tulee nimetä pätevä henkilö tai elin työmaalta, jolla on tarvittavat valtuudet ja keinot varmistaa hänen puolesta, että yhteensovittaminen ja toimenpiteiden noudattaminen toteutetaan kuten edellä alakohdassa (a) edellytetään;
c) kunkin työnantajan on vastattava määrättyjen toimenpiteiden soveltamisesta alaisuudessaan oleviin työntekijöihin.

2. Silloin kun työnantajat tai itsenäiset työnsuorittajat toimivat samanaikaisesti samalla rakennustyömaalla, he ovat velvollisia toimimaan yhteistyössä määrättyjen turvallisuus- ja terveystoimenpiteiden soveltamisessa, kuten kansallisissa laeissa tai säädöksissä ehkä määritellään.

9 artikla

Rakennushanketta suunnittelevien henkilöiden tulee ottaa huomioon rakennustyöntekijöiden turvallisuus ja terveys kansallisten lakien, säädösten ja käytännön mukaisesti.

10 artikla

Kansallisten lakien tai säädösten tulee edellyttää, että työntekijöillä on oikeus ja velvollisuus kaikilla työpaikoilla osallistua turvallisten työolosuhteiden varmistamiseen siinä määrin kuin työvälineet ja -menetelmät ovat heidän valvonnassaan ja ilmaista mielipiteensä omaksutuista työskentelytavoista turvallisuuden ja terveyden kannalta.

11 artikla

Kansallisten lakien tai säädösten tulee edellyttää, että työntekijöillä on velvollisuus –

a) toimia mahdollisimman kiinteässä yhteistyössä työnantajansa kanssa määrättyjen turvallisuus- ja terveystoimenpiteiden soveltamisessa;

b) pitää kohtuullista huolta omasta turvallisuudestaan ja terveydestään sekä niiden muiden henkilöiden turvallisuudesta ja terveydestä, joihin heidän tekonsa tai laiminlyöntinsä työssä voivat vaikuttaa;

c) käyttää heidän itsensä ja muiden suojelemiseksi käytettävissä olevia välineitä ja välttää niiden väärinkäyttöä;

d) ilmoittaa viivytyksettä lähimmälle esimiehelleen ja työsuojeluvaltuutetulle, mikäli sellainen on olemassa, kaikista tilanteista, joihin heidän mielestään liittyy riskitekijä ja joita he eivät itse pysty kunnolla hoitamaan;

e) noudattaa määrättyjä turvallisuus- ja terveystoimenpiteitä.

12 artikla

1. Kansallisten lakien tai säädösten tulee edellyttää, että työntekijällä on oikeus poistua vaaratilanteesta kun hänellä on hyvä syy uskoa, että hänen turvallisuuttaan tai terveyttään uhkaa välitön ja vakava vaara, ja velvollisuus ilmoittaa asiasta välittömästi esimiehelleen.

2. Silloin kun välitön vaara uhkaa työntekijöiden turvallisuutta, työnantajan on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin toiminnan keskeyttämiseksi ja evakuoitava työntekijät sopivalla tavalla.

III VARO- JA SUOJATOIMENPITEET

13 artikla

Työpaikkojen turvallisuus

1. Kaikkiin asianmukaisiin varotoimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta varmistettaisiin, että kaikki työpaikat ovat turvallisia eivätkä aiheuta vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.

2. Kaikilta työpaikoilta ja kaikille työpaikoille on järjestettävä ja ylläpidettävä sekä tarvittaessa merkittävä turvalliset pääsy- ja poistumistiet.

3. Kaikkiin asianmukaisiin varotoimenpiteisiin on ryhdyttävä rakennustyömaalla tai sen läheisyydessä olevien henkilöiden suojelemiseksi kaikilta tällaisen työmaan mahdollisesti aiheuttamilta vaaroilta.

14 artikla

Telineet ja tikkaat

1. Missä työtä ei voida tehdä turvallisesti maan pinnalla tai sieltä käsin tai rakennuksen tai muun pysyvän rakennelman osasta, tulee järjestää ja ylläpitää turvallisia ja sopivia telineitä tai huolehtia asiasta muulla yhtä turvallisella ja sopivalla tavalla.

2. Ellei ole vaihtoehtoista turvallista keinoa päästä korkealla sijaitseville työpaikoille, on järjestettävä sopivat ja lujarakenteiset tikkaat. Ne on kunnollisesti varmistettava tahattoman liikkumisen varalta.

3. Kaikki telineet ja tikkaat on pystytettävä ja niitä on käytettävä kansallisten lakien ja säädösten mukaisesti.

4. Pätevän henkilön on tarkastettava telineet kansallisten lakien tai säädösten määräämissä tapauksissa ja niiden määrääminä ajankohtina.

15 artikla
Nostolaitteet ja nostoapuvälineet

1. Jokaisen nostolaitteen ja yksittäisen nostoapuvälineen niihin kuuluvine osineen, kiinnityslaitteineen, kiinnityspisteineen ja tukineen tulee –
a) olla hyvin suunniteltu ja konstruoitu, luotettavasta raaka-aineesta valmistettu ja riittävän lujatekoinen siihen tarkoitukseen, johon sitä käytetään;
b) olla oikein asennettu ja käytetty;
c) olla pidetty hyvässä käyttökunnossa;
d) olla pätevän henkilön tarkastama ja testaama sellaisina ajankohtina ja sellaisissa tapauksissa kuin kansallisissa laeissa tai säädöksissä määrätään; näiden tarkastusten ja testien tulokset on kirjattava;
e) olla sellaisten työntekijöiden käyttämiä, jotka ovat saaneet sopivan koulutuksen kansallisten lakien ja säädösten mukaisesti.

2. Ketään henkilöä ei saa nostaa, laskea eikä kuljettaa nostolaitteella, ellei sitä ole konstruoitu, asennettu ja käytetty tähän tarkoitukseen kansallisten lakien ja säädösten mukaisesti, paitsi hätätilanteessa, johon saattaa liittyä vakavan henkilövahingon tai hengenmenetyksen vaara ja johon nostolaitetta voidaan turvallisesti käyttää.

16 artikla
Kuljetus-, maansiirto- ja materiaalinkäsittelylaitteet

1. Kaikkien kulkuneuvojen ja maansiirto- tai materiaalinkäsittelylaitteiden tulee –
a) olla hyvin suunniteltuja ja konstruoituja ottaen mahdollisimman pitkälle huomioon ergonomiset periaatteet;
b) olla pidetty hyvässä käyttökunnossa;
c) olla oikein käytettyjä;
d) olla kansallisten lakien ja säädösten mukaisesti sopivan koulutuksen saaneiden työntekijöiden käyttämiä.

2. Kaikilla rakennustyömailla, joilla käytetään kulkuneuvoja, maansiirto- tai materiaalinkäsittelylaitteita –
a) niille on varattava turvalliset ja sopivat pääsytiet; ja
b) liikenne on siten järjestettävä ja valvottava, että niiden turvallinen toiminta varmistetaan.

17 artikla
Tuotantolaitokset, koneet, välineet ja käsityökalut

1. Tuotantolaitosten, koneiden ja välineiden käsi- ja moottorikäyttöiset käsityökalut mukaan lukien tulee –
a) olla hyvin suunniteltuja ja konstruoituja ottaen mahdollisimman pitkälle huomioon ergonomiset periaatteet;
b) olla pidetty hyvässä käyttökunnossa;
c) olla käytössä vain sellaiseen työhön, johon ne on suunniteltu, ellei pätevä henkilö ole päätynyt siihen, että alkuperäisen käyttötarkoituksen ulkopuolista käyttöä voidaan pitää turvallisena;
d) olla sopivan koulutuksen saaneiden työntekijöiden käyttämiä.

2. Valmistajan tai työnantajan on tarvittaessa annettava riittävät turvallista käyttöä koskevat ohjeet käyttäjille ymmärrettävässä muodossa.

3. Pätevän henkilön on tarkastettava ja testattava paineenalaiset laitteistot ja välineet kansallisten lakien tai säädösten määräämissä tapauksissa ja niiden määrääminä ajankohtina.

18 artikla
Korkeilla paikoilla tehtävät työt kattotyöt mukaan lukien

1. Silloin kun on tarpeen varoa vaaraa tai kun rakennelman korkeus tai sen kaltevuus ylittää kansallisissa laeissa tai säädöksissä määrätyt arvot, on ryhdyttävä varotoimenpiteisiin työntekijöiden ja työvälineiden tai muiden esineiden tai raaka-aineiden putoamista vastaan.

2. Silloin kun työntekijät joutuvat työskentelemään kattojen tai muiden helposti särkyvällä aineella peitettyjen paikkojen, joiden läpi he saattavat pudota, päällä tai läheisyydessä, on ryhdyttävä varotoimenpiteisiin epähuomiossa tapahtuvaa liikehtimistä tai helposti särkyvän aineen läpi putoamista vastaan.

19 artikla
Kaivannot, kuilut, maarakennustyöt, maanalaiset työt ja tunnelit

Tarkoitustaan vastaaviin varotoimenpiteisiin on ryhdyttävä kaikissa kaivannoissa, kuiluissa, maarakennustöissä, maanalaisissa töissä tai tunneleissa –
a) jotta sopivalla tuennalla tai muulla tavoin suojeltaisiin työntekijöitä maan, kallion tai muun aineen putoamisen tai siirtymän aiheuttamilta vaaroilta;
b) jotta varauduttaisiin vaaroihin, jotka aiheutuvat ihmisten, aineiden tai esineiden putoamisesta tai veden syöksymisestä kaivantoon, kuiluun, maarakennuspaikkaan, maanalaiseen työpaikkaan tai tunneliin;
c) jotta varmistettaisiin riittävä ilmanvaihto kaikilla työpaikoilla niin, että ilma voidaan pitää hengittämiselle kelvollisena sekä rajoittaa kaikenlaiset savut, kaasut, höyryt, pöly tai muut epäpuhtaudet tasoille, jotka eivät ole vaarallisia tai vahingollisia terveydelle ja jotka ovat kansallisten lakien tai säädösten asettamissa rajoissa;
d) jotta työntekijöille tulisi mahdolliseksi päästä turvaan tulipalon sattuessa tai veden tai muun aineen syöksyessä sisään;
e) jotta työntekijät välttyisivät riskiltä, joka aiheutuu mahdollisista maanalaisista vaaroista, kuten nesteiden virtauksista tai kaasutaskuista, on suoritettava tarkoituksenmukaisia tutkimuksia niiden paikallistamiseksi.

20 artikla
Arkkupadot ja uppoarkut

1. Jokaisen arkkupadon ja uppoarkun tulee olla –
a) hyvin konstruoitu sekä sopivasta ja luotettavasta raaka-aineesta valmistettu ja riittävän lujatekoinen;
b) varustettu tarkoitustaan vastaavilla välineillä, jotta työntekijät pääsevät turvaan veden tai muun aineen syöksyessä sisään.

2. Arkkupadon tai uppoarkun rakentamisen, paikalleen sijoittamisen, muuntelemisen tai purkamisen on tapahduttava pätevän henkilön välittömässä valvonnassa.

3. Pätevän henkilön on tarkastettava jokainen arkkupato ja uppoarkku määrätyin väliajoin.

21 artikla
Työ paineilmassa

1. Työtä paineilmassa saadaan tehdä vain kansallisten lakien tai säädösten määräämien toimenpiteiden mukaisesti.

2. Työtä paineilmassa saavat tehdä vain työntekijät, joiden fyysinen soveltuvuus tällaiseen työhön on todettu lääkärintarkastuksessa ja kun pätevä henkilö on paikalla valvomassa toiminnan johtamista.

22 artikla
Runkorakenteet ja muotit

1. Runkorakenteiden ja rakenneosien, muotin, tukitelineen ja tuennan pystyttäminen saadaan tehdä vain pätevän henkilön valvonnassa.

2. Tarkoitustaan vastaaviin varotoimiin on ryhdyttävä työntekijöiden suojelemiseksi vaaralta, joka aiheutuu jonkin rakenteen tilapäisestä heikkoudesta tai epävakaisuudesta.

3. Muotti, tukiteline ja tuenta tulee olla siten suunniteltu, konstruoitu ja ylläpidetty, että se kannattaa turvallisesti kaikki sille tulevat kuormat.

23 artikla
Työ veden yläpuolella

Työskenneltäessä veden yläpuolella tai sen välittömässä läheisyydessä tulee huolehtia riittävästi –
a) työntekijöiden suojelemisesta veteen putoamiselta;
b) hukkumisvaarassa olevien työntekijöiden pelastamisesta;
c) turvallisesta ja tarkoitustaan vastaavasta kuljetuksesta.

24 artikla
Purkaminen

Kun on mahdollista, että rakennuksen tai rakennelman purkaminen saattaa aiheuttaa vaaraa työntekijöille tai yleisölle –
a) tulee ottaa käyttöön sopivat varotoimenpiteet, työmenetelmät ja menettelytavat jätteiden tai jäännösten hävittämiseen liittyvät mukaan lukien kansallisten lakien tai säädösten mukaisesti;
b) työ on suunniteltava ja toteutettava vain pätevän henkilön valvonnassa.

25 artikla
Valaistus

Tarkoitustaan vastaava ja sopiva valaistus, mukaan lukien kannettava valaistus olosuhteiden sitä edellyttäessä on järjestettävä kaikille työpaikoille ja jokaiseen muuhunkin paikkaan rakennustyömaalla, missä työntekijä saattaa joutua kulkemaan.

26 artikla
Sähkö

1. Pätevän henkilön on konstruoitava, asennettava ja huollettava kaikki sähkölaitteet ja -asennukset, ja niitä on käytettävä vaaroilta suojautuen.

2. Ennen kuin rakentaminen aloitetaan ja sen kuluessa on ryhdyttävä tarkoitustaan vastaaviin toimenpiteisiin jokaisen työmaan alapuolella, yläpuolella tai päällä sijaitsevan jännitteisen sähköjohdon tai -laitteen paikalla olon varmistamiseksi ja työntekijöiden suojelemiseksi sen aiheuttamalta vaaralta.

3. Rakennustyömailla sähköjohtojen ja -laitteiden asentamisen ja huollon on perustuttava kansallisella tasolla sovellettaviin teknisiin sääntöihin ja standardeihin.

27 artikla
Räjähdysaineet

Räjähdysaineita ei saa varastoida, kuljettaa, käsitellä tai käyttää muutoin kuin –
a) kansallisten lakien tai säädösten edellyttämissä olosuhteissa; ja
b) pätevän henkilön toimesta, jonka tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, etteivät työntekijät tai muut henkilöt joudu loukkaantumisriskille alttiiksi.

28 artikla
Terveysriskit

1. Silloin kun työntekijä voi altistua jollekin kemialliselle, fysikaaliselle tai biologiselle vaaralle siinä määrin, että se voi olla vaaraksi hänen terveydelleen, ennaltaehkäiseviin suojatoimenpiteisiin on ryhdyttävä tällaisen altistumisen varalta.

2. 1 kappaleessa mainittuihin suojatoimenpiteisiin kuuluu –
a) vaarallisten aineiden korvaaminen vaarattomilla tai vähemmän vaarallisilla aineilla silloin kun se suinkin on mahdollista; tai
b) tuotantolaitokseen, koneistoon, välineistöön tai prosessiin sovellettavia teknisiä toimenpiteitä; tai
c) silloin, kun ei ole mahdollista noudattaa edellä olevia alakohtia a) tai b), muita tehokkaita toimenpiteitä mukaan lukien henkilökohtaisten suojainten ja suojavaatetuksen käyttö.

3. Silloin, kun työntekijöitä vaaditaan menemään alueelle, missä voi olla myrkyllistä tai vahingollista ainetta, tai missä voi esiintyä hapen puutetta tai ilma on helposti syttyvää, on ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin tällaisten vaarojen varalta.

4. Jätteitä ei saa tuhota eikä muuten poistaa rakennustyömaalla tavalla, josta voi aiheutua terveydellisiä haittoja.

29 artikla
Palontorjunta

1. Työnantajan on ryhdyttävä kaikkiin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin –
a) välttääkseen palon vaaran;
b) taistellakseen nopeasti ja tehokkaasti jokaista irtipäässyttä paloa vastaan;
c) saadakseen aikaan henkilöiden nopean ja turvallisen evakuoinnin.

2. Palaville nesteille, kiinteille aineille ja kaasuille on järjestettävä riittävä ja sopiva varastointitila.

30 artikla
Henkilökohtaiset suojaimet ja suojavaatetus

1. Silloin kun riittävää suojaa tapaturman- tai terveyden vaurioitumisen riskiä, altistuminen haitallisille olosuhteille mukaan lukien, vastaan ei voida varmistaa muilla keinoilla, sopivat henkilökohtaiset suojaimet ja suojavaatetus, ottaen huomioon työn ja riskien laatu, on työnantajan toimesta järjestettävä ja ylläpidettävä työntekijöille kustannuksia aiheuttamatta siten, kuin kansallisissa laeissa tai säädöksissä ehkä määrätään.

2. Työnantajan tulee sopivilla keinoilla huolehtia siitä, että työntekijät voivat käyttää henkilökohtaisia suojalaitteita, ja varmistaa niiden oikea käyttö.

3. Suojalaitteiden ja -vaatetuksen tulee noudattaa toimivaltaisen viranomaisen asettamia standardeja ottaen mahdollisimman pitkälle huomioon ergonomiset periaatteet.

4. Työntekijät on velvoitettava käyttämään henkilökohtaisia suojaimia ja suojavaatetusta oikein ja pitämään niistä hyvää huolta.

31 artikla
Ensiapu

Työnantajan tulee vastata siitä, että ensiapua ja siihen koulutettua henkilökuntaa, on saatavilla kaikkina aikoina. On ryhdyttävä järjestelyihin, jotta varmistettaisiin mahdollisuudet siirtää tapaturman uhreiksi joutuneet tai äkillisesti sairastuneet työntekijät lääkärinhoitoon.

32 artikla
Huolto

1. Jokaiselle rakennustyömaalle tai kohtuulliselle etäisyydelle siitä tulee järjestää riittävä määrä raikasta juomavettä.

2. Jokaiselle rakennustyömaalle tai kohtuulliselle etäisyydelle siitä tulee järjestää ja ylläpitää seuraavat työntekijöiden lukumäärästä ja työn kestoajasta riippuvat palvelut –
a) käymälät ja peseytymistilat;
b) tilat vaatteiden vaihtamista, säilyttämistä ja kuivaamista varten;
c) ruokailutilat ja tilat, joihin voi suojautua työn keskeydyttyä epäsuotuisien sääolosuhteiden vuoksi.

3. Mies- ja naispuolisille työntekijöille tulisi järjestää erilliset käymälät ja peseytymistilat.

33 artikla
Tiedottaminen ja koulutus

Työntekijöitä on riittävästi ja sopivalla tavalla –
a) informoitava mahdollisista turvallisuus- ja terveysriskeistä, joille he voivat altistua työpaikallaan;
b) opastettava ja koulutettava käytettävissä olevin keinoin näiden riskien ehkäisyyn ja valvontaan sekä niiltä suojautumiseen.

34 artikla
Tapaturmista ja sairauksista ilmoittaminen

Kansallisten lakien ja säädösten tulee edellyttää määrätyn ajan kuluessa työtapaturmista ja ammattitaudeista ilmoittamista toimivaltaiselle viranomaiselle.

IV TÄYTÄNTÖÖNPANO

35 artikla

Jokaisen jäsenvaltion tulee –
a) ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin mukaan lukien sopiviin rangaistuksiin ja kurinpidollisiin toimiin, jotta varmistetaan yleissopimuksen määräysten tehokas voimaan saattaminen;
b) järjestää tarkoituksenmukaisia tarkastuspalveluja yleissopimuksen mukaisten toimenpiteiden soveltamisen valvomiseksi ja järjestää näille palveluille tarpeelliset voimavarat niiden loppuun suorittamista varten, tai vakuuttua siitä, että tarkoituksenmukainen tarkastus toteutetaan.

V LOPPUMÄÄRÄYKSET

36 artikla

Tämä yleissopimus muuttaa yleissopimuksen, joka koskee turvallisuusmääräyksiä rakennusteollisuudessa, 1937.

* * *

37 - 44 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 168

Työllisyyden edistäminen ja työttömyysturva (1988)

Voimaantulopäivä 17.10.1991.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1990.
Hallituksen esitys 239/1989.
Säädöskokoelma 1174/1991.
Sopimussarja 64/1991.

I. YLEISMÄÄRÄYKSET

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsite "lainsäädäntö" kattaa kaikki sosiaaliturvaa koskevat lait ja asetukset sekä muut säädökset;
b) käsitteellä "määrätty" tarkoitetaan määritelty kansallisessa lainsäädännössä tai kansallisen lainsäädännön nojalla.

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin työttömyysturvajärjestelmänsä ja työllisyyspolitiikkansa yhteensovittamiseksi. Tässä tarkoituksessa sen tulee pyrkiä varmistamaan, että sen työttömyysturvajärjestelmä ja erityisesti työttömyysetuuksien myöntämistavat myötävaikuttavat osaltaan täystyöllisyyden sekä tuottavan ja yksilön vapaaseen valintaan perustuvan työn edistämiseen, eivätkä ole sellaisia, että ne ehkäisisivät työnantajia tarjoamasta tuottavaa työtä ja työntekijöitä hakeutumasta tuottavaan työhön.

3 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset tulee panna täytäntöön neuvotellen ja yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa kansallisen käytännön mukaisesti.

4 artikla

1. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi liittää ratifiointiinsa ilmoituksen, jonka mukaan se sulkee pois VII osan määräykset ratifioinnin yhteydessä hyväksymistään velvoitteista.

2. Kukin 1 kohdan mukaisen ilmoituksen tehnyt jäsenvaltio voi peruuttaa sen milloin tahansa myöhempänä ajankohtana tehtävällä ilmoituksella.

5 artikla

1. Kukin jäsenvaltio voi käyttää hyväkseen ratifiointiin liitettävällä ilmoituksella ne enintään kaksi väliaikaista poikkeusta, joihin annetaan mahdollisuus 10 artiklan 4 kohdassa, 11 artiklan 3 kohdassa, 15 artiklan 2 kohdassa, 18 artiklan 2 kohdassa, 19 artiklan 4 kohdassa, 23 artiklan 2 kohdassa, 24 artiklan 2 kohdassa ja 25 artiklan 2 kohdassa. Tällaisessa ilmoituksessa tulee esittää syyt, joihin nämä poikkeukset perustuvat.

2. Huolimatta 1 kohtaan sisältyvistä määräyksistä jäsenvaltio voi, silloin kun se on maan sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen työttömyysturvan kattavuuden huomioon ottaen perusteltua, käyttää hyväkseen ratifiointiin liitettävällä ilmoituksella ne väliaikaiset poikkeukset, joihin annetaan mahdollisuus 10 artiklan 4 kohdassa, 11 artiklan 3 kohdassa, 15 artiklan 2 kohdassa, 18 artiklan 2 kohdassa, 19 artiklan 4 kohdassa, 23 artiklan 2 kohdassa, 24 artiklan 2 kohdassa ja 25 artiklan 2 kohdassa. Tällaisessa ilmoituksessa tulee esittää syyt, joihin nämä poikkeukset perustuvat.

3. Kunkin 1 tai 2 kohdassa mainitun ilmoituksen tehneen jäsenvaltion tulee sisällyttää tämän yleissopimuksen soveltamista koskeviin Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan nojalla toimitettaviin raportteihinsa jokaisen tekemänsä poikkeuksen osalta selvitys
a) siitä, että sillä on olemassa syy tehdä näin; tai
b) siitä, että se luopuu oikeudestaan käyttää hyväkseen kyseistä poikkeusta mainitusta ajankohdasta lukien.

4. Kunkin 1 tai 2 kohdassa mainitun ilmoituksen tehneen jäsenvaltion tulee, sen mukaan kuin se ilmoituksen antamisen tarkoituksen ja olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista,
a) ottaa huomioon tilanteet, jolloin henkilö on osittain työtön;
b) lisätä työttömyysturvan piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärää;
c) lisätä etuuksien määrää;
d) lyhentää omavastuuaikaa;
e) pidentää etuuksien maksukautta;
f) sovittaa lakisääteiset sosiaaliturvajärjestelmät vastaamaan osa-aikatyöntekijöiden ammatillisia olosuhteita;
g) pyrkiä varmistamaan terveydenhuollon järjestäminen henkilöille, jotka saavat työttömyysetuuksia, sekä heidän huollettavilleen;
h) pyrkiä takaamaan, että ajanjaksot, joilta tällaista etuutta maksetaan, otetaan huomioon hankittaessa oikeutta sosiaaliturvaetuuksiin ja, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, laskettaessa työkyvyttömyys-, vanhuus- ja eloon jääneiden omaisten etuuksia.

6 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa kaikille työttömyysturvan piiriin kuuluville henkilöille yhdenvertainen kohtelu syrjimättä ketään hänen rotunsa, ihonvärinsä, sukupuolensa, uskontonsa, poliittisen mielipiteensä, kansallisen alkuperänsä, kansallisuutensa, etnisen tai yhteiskunnallisen lähtökohtansa, vammaisuuden tai iän perusteella.

2. 1 kohdan määräykset eivät saa estää ryhtymästä erityisiin toimenpiteisiin, jotka ovat perusteltuja 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin järjestelmiin kuuluvien tiettyjen ryhmien olosuhteet huomioon ottaen, tai jotka on tarkoitettu palvelemaan sellaisten henkilöryhmien tarpeita, joilla on erityisongelmia työmarkkinoilla - erityisesti huonompiosaisia - tai solmimasta valtioiden välisiä työttömyysetuuksia koskevia monen- tai kahdenkeskisiä sopimuksia vastavuoroisuuden pohjalta.

II. TUOTTAVAN TYÖN EDISTÄMINEN

7 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa ensiarvoisen tärkeäksi tavoitteekseen sellainen toimintalinja, jonka tarkoituksena on edistää täystyöllisyyttä sekä tuottavaa ja yksilön vapaaseen valintaan perustuvaa työtä kaikin tarkoituksenmukaisin keinoin, sosiaaliturva mukaan lukien. Tällaisiin keinoihin tulee kuulua mm. työvoimapalvelut, ammatillinen koulutus ja ammatinvalinnanohjaus.

8 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä laatimaan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti erityisiä ohjelmia, joilla edistetään työnsaantimahdollisuuksia ja tuetaan työllistymistä, sekä pyrkiä edistämään niiden heikompiosaisten henkilöryhmien mahdollisuuksia saada vapaaseen valintaan perustuvaa ja tuottavaa työtä, joilla on tai tulee todennäköisesti olemaan vaikeuksia pysyvän työpaikan löytämisessä; näitä ryhmiä ovat esim. naiset, nuoret työntekijät, vajaakuntoiset henkilöt, vanhemmat työntekijät, pitkäaikaistyöttömät, maassa laillisesti asuvat siirtotyöläiset sekä rakennemuutoksen kohteiksi joutuneet työntekijät.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee eritellä Kansainvälisen työtoimiston perussäännön 22 artiklan mukaisesti toimitettavissa raporteissaan ne henkilöryhmät, joita silmällä pitäen se sitoutuu edistämään työllisyysohjelmia.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä vähitellen ulottamaan tuottavan työn edistäminen koskemaan yhä useampia ryhmiä.

9 artikla

Tässä osassa esiteltyihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä ottaen huomioon vuoden 1975 inhimillisiä voimavaroja koskeva yleissopimus ja suositus ja vuoden 1984 työllisyyspolitiikkaa koskeva suositus (täydentäviä määräyksiä).

III. TYÖTTÖMYYSTURVAN PIIRIIN KUULUVAT TILANTEET

10 artikla

1. Työttömyysturvan piiriin kuuluviin tilanteisiin tulee määrätyin ehdoin kuulua tilanne, jolloin henkilö on kokonaan työtön, mikä määritellään ansionmenetykseksi, joka johtuu kyvyttömyydestä saada sopivaa työtä ottaen asianmukaisesti huomioon 21 artiklan 2 kohdan määräykset siinä tapauksessa, että henkilö on työkykyinen, työmarkkinoiden käytettävissä ja todella hakee työtä.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee lisäksi pyrkiä ulottamaan yleissopimuksessa määritelty työttömyysturva koskemaan määrätyin ehdoin seuraavia tilanteita:
a) ansionmenetys, joka johtuu osittaisesta työttömyydestä, mikä määritellään normaalin tai lakisääteisen työajan väliaikaiseksi lyhentymiseksi; ja
b) ansiotulojen loppuminen tai väheneminen työn väliaikaisesta loppumisesta johtuen, ilman että työsuhde katkeaa erityisesti syistä, jotka ovat luonteeltaan taloudellisia, teknologisia, rakenteellisia tai vastaavia.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee lisäksi pyrkiä järjestämään etuuksien maksaminen niille osa-aikatyöntekijöille, jotka itse asiassa hakevat kokoaikatyötä. Heidän osa-aikatyöstä saamiensa etuuksien ja ansioiden kokonaissumma voi olla sellainen, että se pitää yllä motivaatiota pyrkiä kokoaikatyöhön.

4. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, 2 ja 3 kohdan osalta täytäntöönpanoa voidaan siirtää.

IV. TYÖTTÖMYYSTURVAN PIIRIIN KUULUVAT HENKILÖT

11 artikla

1. Työttömyysturvan piiriin kuuluviin henkilöihin tulee lukeutua määrätyt työntekijäryhmät, jotka muodostavat vähintään 85 prosenttia kaikista työntekijöistä, julkisen sektorin työntekijät ja oppisopimussuhteiset työntekijät mukaan lukien.

2. 1 kohdan määräyksistä huolimatta ne julkisen sektorin työntekijät, joiden työ on turvattu normaaliin eläkeikään saakka kansallisilla laeilla tai säädöksillä, voidaan jättää pois työttömyysturvan piiristä.

3. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, työttömyysturvan piiriin kuuluviin henkilöihin tulee lukeutua
a) määrätyt työntekijäryhmät, jotka muodostavat vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä; tai
b) silloin kun se kehitystason huomioon ottaen on erityisen perusteltua, määrätyt työntekijäryhmät, jotka muodostavat vähintään 50 prosenttia kaikista työntekijöistä sellaisilla teollisilla työpaikoilla, jotka työllistävät 20 tai useampia henkilöitä.

V. TYÖTTÖMYYSTURVAN JÄRJESTÄMISTAVAT

12 artikla

1. Mikäli tässä yleissopimuksessa ei toisin määrätä, kukin jäsenvaltio voi määritellä työttömyysturvan järjestämisen osalta tavan tai tavat, joilla se haluaa panna täytäntöön yleissopimuksen määräykset järjestelmällä, joka joko perustuu maksuihin tai on niihin perustumaton tai tällaisten järjestelmien yhdistelmällä.

2. Mikäli jäsenvaltion lainsäädäntö kuitenkin takaa työttömyysturvan kaikille niille asukkaille, joiden varat eivät työttömyyden aikana ylitä määrättyä rajaa, myönnettävä työttömyysturva voidaan rajoittaa edunsaajan tai hänen perheensä varat huomioon ottaen 16 artiklan määräysten mukaisesti.

VI. MYÖNNETTÄVÄT ETUUDET

13 artikla

Määräajoin toistuvien maksujen muodossa työttömille suoritettavat etuudet voivat määräytyä työttömyysturvan järjestämistapojen mukaan.

14 artikla

Silloin kun henkilö on täysin työtön, etuudet tulee suorittaa määräajoin toistuvien maksujen muodossa, jotka lasketaan siten, että edunsaajalle maksetaan summa, joka korvaa hänen palkkansa osittain ja väliaikaisesti siten, että samalla vältetään luomasta esteitä joko työllistymiselle tai työtilaisuuksien luomiselle.

15 artikla

1. Tilanteessa, jolloin henkilö on kokonaan työtön ja hänen ansiotulonsa ovat väliaikaisesta työn loppumisesta johtuen keskeytyneet ilman että työsuhde on katkennut, silloin kun tämä tilanne kuuluu työttömyysturvan piiriin etuudet tulee suorittaa määräajoin toistuvien maksujen muodossa, jotka lasketaan seuraavasti:

a) silloin kun nämä etuudet perustuvat työttömyysturvan piiriin kuuluvan henkilön suorittamiin maksuihin tai hänen puolestaan suoritettuihin maksuihin tai aikaisempiin ansiotuloihin, ne tulee määritellä vähintään 50 prosentin tasolle aikaisemmista ansiotuloista; tällöin on mahdollista määritellä etuuden tai huomioon otettavien ansiotulojen määrälle enimmäismäärä, joka voidaan suhteuttaa esim. ammattitaitoisen ruumiillista työtä tekevän työntekijän palkkaan tai kyseisen alueen työntekijöiden keskimääräiseen palkkaan;

b) silloin kun tällaiset etuudet eivät perustu maksuihin tai aikaisempiin ansiotuloihin, ne tulee määritellä vähintään 50 prosentin tasolle lakisääteisestä vähimmäispalkasta tai tavallisen työläisen palkasta tai tasolle, joka turvaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan vähimmäismäärän, sen mukaan mikä näistä on korkein.

2. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, etuuksien määrän tulee vastata

a) vähintään 45 prosenttia aikaisemmista ansiotuloista; tai

b) vähintään 45 prosenttia lakisääteisestä vähimmäispalkasta tai keskivertotyöläisen palkasta tai tasoa, joka tarjoaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan vähimmäismäärän.

3. Tarvittaessa 1 ja 2 kohdassa määriteltyihin prosenttimääriin voidaan päätyä vertaamalla määräajoin suoritettavia nettokorvauksia verojen ja maksujen vähentämisen jälkeen niihin nettoansioihin, jotka jäävät jäljelle verojen ja maksujen vähentämisen jälkeen.

16 artikla

Huolimatta 15 artiklan määräyksistä 19 artiklan 2 a) kohdassa määriteltyä perusmaksukautta pitempään maksettava etuus, kuten myös jäsenvaltion 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti maksamat etuudet, voidaan määritellä ottaen ensin huomioon muut edunsaajan ja hänen perheensä käytettävissä olevat tietyn rajan ylittävät varat määrätyn asteikon mukaan. Joka tapauksessa näiden etuuksien tulee yhdessä muiden sellaisten etuuksien kanssa, joihin he saattavat olla oikeutettuja, turvata heille kansallisten normien mukaiset terveelliset ja kohtuulliset elinolosuhteet.

17 artikla

1. Silloin kun jäsenvaltion lainsäädännössä oikeus työttömyysetuuksiin on säädetty riippuvaiseksi etuuteen oikeuttavan kauden täyttymisestä, tämä aika ei saa olla pitempi kuin se, mikä katsotaan tarpeelliseksi väärinkäytön estämiseksi.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä sovittamaan etuuteen oikeuttava kausi kausityöntekijöiden ammatillisten olosuhteiden mukaan.

18 artikla

1. Mikäli jonkun jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että silloin kun on kyse kokonaan työttömästä henkilöstä, etuuden maksaminen tulisi aloittaa vasta omavastuuajan kuluttua umpeen, tällainen aika ei saa olla pitempi kuin seitsemän päivää.

2. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, omavastuuajan pituus ei saa ylittää kymmentä päivää.

3. Kausityöntekijöiden kohdalla 1 kohdassa määritelty omavastuuaika tulee sovittaa heidän ammatillisten olosuhteidensa mukaan.

19 artikla

1. Tapauksissa, jolloin henkilö on kokonaan työtön ja hänen ansiotulonsa ovat väliaikaisesta työn loppumisesta johtuen keskeytyneet ilman että työsuhde on katkennut, etuudet tulee maksaa koko työttömyyden tai väliaikaisen työttömyyden kestoajan.

2. Kuitenkin silloin kun on kyse kokonaan työttömästä henkilöstä
a) 15 artiklassa määrätyn etuuden perusmaksukauden pituus voidaan rajoittaa 26 viikkoon kunakin työttömyysjaksona tai 39 viikkoon kunkin 24 kuukauden jakson aikana;
b) silloin kun työttömyys jatkuu yli tämän perusmaksukauden, etuuden, joka voidaan laskea ottaen huomioon etuudensaajan ja hänen perheensä varat 16 artiklan määräysten mukaisesti, maksukauden pituus voidaan rajoittaa määrätyksi ajanjaksoksi.

3. Mikäli jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että 15 artiklassa määrätyn perusmaksukauden pituuden tulee vaihdella etuuteen oikeuttavan kauden pituuden mukaan, etuuksien maksukauden keskimääräisen pituuden tulee olla vähintään 26 viikkoa.

4. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, etuuden maksukauden pituus voidaan rajoittaa 13 viikkoon kultakin 12 kuukauden ajanjaksolta tai keskimäärin 13 viikkoon, mikäli lainsäädännössä säädetään, että perusmaksukauden pituuden tulee vaihdella etuuteen oikeuttavan kauden pituuden mukaan.

5. Edellä 2 b) kohdassa esitetyissä tapauksissa kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä myöntämään asianomaisille henkilöille tarvittavaa lisäavustusta silmällä pitäen sitä, että heille annetaan mahdollisuus löytää tuottava työ, jonka he voivat itse vapaasti valita, erityisesti turvautuen II osassa eriteltyihin toimenpiteisiin.

6. Kausityöntekijöiden kohdalla etuuksien maksukauden pituus voidaan sovittaa heidän ammatillisten olosuhteidensa mukaan edellä 2 b) kohdassa esitettyjen määräysten sitä estämättä.

20 artikla

Etuus, johon työttömyysturvan piirissä oleva henkilö olisi oikeutettu ollessaan kokonaan tai osittain työtön tai kun hänen ansiotulonsa ovat keskeytyneet työn väliaikaisen loppumisen vuoksi ilman että työsuhde on katkennut, voidaan evätä, peruuttaa, keskeyttää tai sitä voidaan pienentää määrätyssä määrin
a) niin kauaksi aikaa, kun henkilö on poissa jäsenvaltion alueelta;
b) silloin kun asianomainen viranomainen on todennut, että kyseinen henkilö on itse myötävaikuttanut irtisanomiseensa;
c) silloin kun asianomainen viranomainen on todennut, että kyseinen henkilö on jättänyt työpaikkansa omasta tahdostaan ilman hyväksyttävää syytä;
d) työriidan aikana silloin, kun asianomainen henkilö on lopettanut työskentelynsä ottaakseen osaa työriitaan tai kun hän on estynyt työskentelemästä välittömänä seurauksena sellaisesta työnseisauksesta, joka johtuu työriidasta;
e) silloin kun asianomainen henkilö on yrittänyt saada tai saanut etuuden vilpillisin perustein;
f) silloin kun asianomainen henkilö on ilman aiheellista perustetta jättänyt käyttämättä hyväkseen tarjolla olevia mahdollisuuksia sopivaan työhön sijoittumista, ammatinvalinnanohjausta, koulutusta, uudelleenkoulutusta tai uudelleen työllistämistä silmällä pitäen;
g) niin kauaksi aikaa kun asianomainen henkilö saa muuta kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä toimeentulotukea, lukuun ottamatta perheenhuoltovelvollisuuden perusteella maksettavaa etuutta, sikäli kuin keskeytetty etuuden osa ei ylitä tämän toisen etuuden määrää.

21 artikla

1. Etuus, johon työttömyysturvan piiriin kuuluva henkilö olisi oikeutettu ollessaan kokonaan työtön, voidaan evätä, peruuttaa, keskeyttää tai sitä voidaan pienentää määrätyssä määrin silloin, kun asianomainen henkilö kieltäytyy ottamasta vastaan sopivaa työtä.

2. Määriteltäessä työn sopivuutta tulee erityisesti ottaa huomioon, määrätyin ehdoin ja sopivassa määrin, työttömän ikä, hänen palveluksensa kesto aikaisemmassa ammatissa, hänen saavuttamansa työkokemus, työttömyyden kesto, työmarkkinatilanne, kyseisen työn vaikutus hänen henkilökohtaiseen ja hänen

perhetilanteeseen ja se, onko työpaikka avoinna välittömänä seurauksena työnseisauksesta, joka johtuu meneillään olevasta työriidasta.

22 artikla

Silloin kun työttömyysturvan piiriin kuuluvat henkilöt ovat saaneet kansallisten lakien tai säännösten tai työehtosopimusten mukaisesti suoraan työnantajaltaan tai jostain muusta lähteestä erorahan, jonka pääasiallisena tarkoituksena on korvata heille ansionmenetys tilanteessa, jolloin he ovat kokonaan työttömiä,

a) työttömyysetuus, johon kyseiset henkilöt olisivat oikeutettuja, voidaan keskeyttää ajaksi, joka vastaa sitä aikaa, jolta eroraha korvaa henkilölle ansionmenetyksen; tai

b) erorahaa voidaan pienentää määrällä, joka vastaa arvoltaan niiden määräajoin suoritettavien maksujen kokonaissummaa, joihin kyseiset henkilöt ovat oikeutettuja ajanjaksolta, joka vastaa aikaa, jolta eroraha korvaa ansionmenetyksen, siten kuin kukin jäsenvaltio itse päättää.

23 artikla

1. Kunkin sellaisen jäsenvaltion, jonka lainsäädäntö turvaa oikeuden terveydenhuoltoon ja säätää sen riippuvaksi suoraan tai epäsuorasti ammatissa toimimisesta, tulee pyrkiä varmistamaan määrätyin ehdoin terveydenhuollon järjestäminen henkilöille, jotka saavat työttömyysetuutta, sekä heidän huollettavilleen.

2. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, 1 kohdan täytäntöönpanoa voidaan siirtää.

24 artikla

1. Kunkin jäsenmaan tulee pyrkiä takaamaan työttömyysetuutta saaville henkilöille määrätyin ehdoin, että ajanjakso jolta etuudet maksetaan, otetaan huomioon

a) hankittaessa oikeutta työkyvyttömyys-, vanhuus- ja eloon jääneiden omaisten etuuksiin ja, mikäli tarkoituksenmukaista, näitä etuuksia laskettaessa;

b) hankittaessa oikeutta terveydenhuoltoon ja sairaus-, äitiys- ja perhe-etuuksiin työttömyyden päätyttyä,

silloin kun jäsenvaltion lainsäädännössä turvataan tällaiset etuudet ja säädetään ne suoraan tai epäsuorasti riippuviksi ammatissa toimimisesta.

2. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, 1 kohdan täytäntöönpanoa voidaan siirtää.

25 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että sellaiset lakisääteiset sosiaaliturvajärjestelmät, jotka perustuvat ammatissa toimimiseen, on sovitettu osa-aikaisten työntekijöiden ammatillisten olosuhteiden mukaan, paitsi silloin kun heidän työaikansa tai ansionsa voidaan määrätyin ehdoin katsoa vähäisiksi.

2. Silloin kun 5 artiklan nojalla tehty ilmoitus on voimassa, 1 kohdan täytäntöönpanoa voidaan siirtää.

VII. UUSIA TYÖNHAKIJOITA KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

26 artikla

1. Jäsenvaltioiden tulee ottaa huomioon se tosiasia, että on olemassa useita työnhakijaryhmiä, joita ei ole koskaan pidetty tai joita on lakattu pitämästä työttöminä, tai jotka eivät ole koskaan kuuluneet tai jotka ovat lakanneet kuulumasta työttömyysturvajärjestelmien piiriin. Vastaavasti ainakin kolmen seuraavasta kymmenestä työnhakijaryhmästä tulee saada sosiaalietuuksia määrättyjen ehtojen mukaisesti:

a) nuoret, jotka ovat päättäneet ammatillisen koulutuksensa;

b) nuoret, jotka ovat päättäneet opintonsa;

c) nuoret, jotka ovat suorittaneet pakollisen varusmiespalvelunsa;

d) henkilöt, jotka ovat olleet tietyn aikaa kotona kasvattamassa lapsia tai hoitamassa sairasta tai vajaakykyistä henkilöä tai vanhusta;

e) henkilöt, joiden puoliso on kuollut, silloin kun he eivät ole oikeutettuja lesken eläkkeeseen;

f) eronneet tai erossa asuvat henkilöt;

g) vapautetut vangit;

h) aikuiset, myös vajaakuntoiset henkilöt, joiden koulutusjakso on päättynyt;

i) siirtotyöläiset, jotka palaavat kotimaahansa, paitsi silloin kun he ovat saavuttaneet oikeuksia sen maan lainsäädännön mukaan, jossa he viimeksi työskentelivät;
j) henkilöt, jotka ovat olleet aiemmin itsenäisiä ammatinharjoittajia.

2. Kunkin jäsenvaltion tulee eritellä Kansainvälisen työjärjestön 22 artiklan nojalla toimitettavissa raporteissaan ne edellä 1 kohdassa luetellut henkilöryhmät, joille se sitoutuu järjestämään työttömyysturvan.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee vähitellen laajentaa työttömyysturva koskemaan yhä useampia henkilöryhmiä.

VIII. LAILLISET, HALLINNOLLISET JA TALOUDELLISET VAKUUDET

27 artikla

1. Silloin kun etuus evätään, peruutetaan, keskeytetään tai sitä pienennetään tai silloin kun syntyy riitaa sen määrästä, etuutta hakeneilla tulee olla oikeus valittaa asiasta sille elimelle, joka huolehtii etuusjärjestelmästä, ja jättää asia sen jälkeen riippumattoman elimen ratkaistavaksi. Heille tulee tiedottaa kirjallisesti käytettävissä olevista menettelyistä, joiden tulee olla yksinkertaiset ja nopeat.

2. Valitusmenettelyssä etuutta hakeneelle tulee antaa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti mahdollisuus siihen, että häntä edustaa tai avustaa hänen itsensä valitsema pätevä henkilö tai keskeisen työntekijäjärjestön valtuuttama henkilö tai työttömyysturvan piiriin kuuluvia henkilöitä edustavan järjestön valtuuttama henkilö.

28 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa yleinen vastuu niiden laitosten ja palvelujen luotettavasta hallinnosta, joiden tehtäväksi on annettu yleissopimuksen soveltaminen.

29 artikla

1. Silloin kun hallinto on annettu suoraan parlamentille vastuussa olevan ministeriön hoidettavaksi, työttömyysturvan piiriin kuuluvien henkilöiden ja työnantajien edustajien tulee olla mukana hallinnossa neuvonantajina määrätyin ehdoin.

2. Silloin kun hallintoa ei ole uskottu parlamentille vastuussa olevalle ministeriölle,
a) työttömyysturvan piiriin kuuluvien henkilöiden edustajien tulee osallistua hallintoon tai olla mukana neuvonantajina määrätyin ehdoin;
b) kansallisissa laeissa tai säädöksissä voidaan myös määrätä työnantajien edustajien osallistumisesta;
c) laeissa tai säädöksissä voidaan edelleen määrätä julkisten viranomaisten edustajien osallistumisesta.

30 artikla

Silloin kun valtio tai sosiaaliturvajärjestelmä myöntää rahallista tukea työllisyyden turvaamiseksi, jäsenvaltioiden tulee ryhtyä tarvittaviin toimiin varmistaakseen, että maksut käytetään ainoastaan aiottuun tarkoitukseen ja estääkseen petokset ja väärinkäytökset tällaisten maksujen saajien taholta.

IX. LOPPUMÄÄRÄYKSET

31 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan vuoden 1934 työttömyysetuuksia koskeva sopimus.

* * *

32 - 39 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 169

Itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansat (1989)

Voimaantulopäivä 5.9.1991.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 306/1990.

I Yleiset periaatteet

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee
a) niitä itsenäisissä maissa eläviä heimokansoja, jotka eroavat selvästi maan muista väestöryhmistä sosiaalisten, kulttuuristen ja taloudellisten olojensa puolesta ja joiden asema määräytyy kokonaan tai osittain niiden omien tapojen tai perinteiden tai erityislainsäädännön mukaan;
b) niitä itsenäisissä maissa eläviä kansoja, joita pidetään alkuasukkaina, koska
- he polveutuvat väestöstä, joka maan valloituksen tai asuttamisen tai nykyisten valtionrajojen muodostumisen aikaan asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella, johon maa kuuluu, ja
- jotka oikeudellisesta asemastaan riippumatta ovat säilyttäneet kokonaan tai osittain omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutionsa.

2. Määriteltäessä ryhmät, joihin tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan, on olennaisena perusteena pidettävä sitä, että kansa itse pitää itseänsä alkuperäis- tai heimokansana.

3. Tässä yleissopimuksessa käytettävää ilmausta "kansat" ei ole tulkittava siten, että sillä olisi vaikutuksia niihin oikeuksiin, joita tähän ilmaisuun saattaa liittyä kansainvälisen oikeuden mukaan.

2 artikla

1. Hallituksille kuuluu vastuu kysymyksessä olevien kansojen oikeuksia puolustavien ja heidän koskemattomuutensa takaavien yhteensovitettujen ja järjestelmällisten toimien kehittämisestä yhteistyössä näiden kansojen kanssa.

2. Näihin toimiin tulee sisältyä hankkeita, joiden avulla
a) näiden kansojen jäsenille varmistetaan pääsy yhdenvertaisesti osallisiksi maan lainsäädännön muille väestöryhmille myöntämistä oikeuksista ja mahdollisuuksista;
b) edistetään näiden kansojen sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen oikeuksien täysimääräistä toteutumista, kunnioittaen niiden sosiaalista ja kulttuuri-identiteettiä, niiden tapoja, perinteitä ja instituutioita;
c) autetaan näiden kansojen jäseniä kaventamaan alkuperäisväestön ja muun väestön välillä mahdollisesti vallitsevia sosiaalis-taloudellisia eroja mainittujen kansojen pyrkimysten ja elintapojen kanssa yhteensopivilla tavoilla.

3 artikla

1. Alkuperäis- ja heimokansojen tulee voida nauttia täysimääräisesti ihmisoikeuksista ja perusvapauksista ilman rajoituksia ja syrjintää. Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan tasapuolisesti mainittujen kansojen mies- ja naispuolisiin jäseniin.

2. Näiden kansojen ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, mukaan lukien tässä yleissopimuksessa mainitut oikeudet, ei saa loukata minkäänlaisin voima- tai pakkokeinoin.

4 artikla

1. Mainittujen kansojen jäsenten, instituutioiden, omaisuuden, työvoiman, kulttuurin ja ympäristön suojelemiseksi on tarvittaessa ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin.

2. Tällaiset erityistoimenpiteet eivät saa olla näiden kansojen vapaasti ilmaisemien toiveiden vastaisia.

3. Tällaiset erityistoimenpiteet eivät saa myöskään estää yleisten kansalaisoikeuksien toteutumista ilman syrjintää.

5 artikla

Sovellettaessa tämän yleissopimuksen määräyksiä
a) on tunnustettava ja suojattava näiden kansojen sosiaaliset, kulttuuriset, uskonnolliset ja henkiset arvot ja tavat sekä otettava asianmukaisesti huomioon näitä kansoja ryhminä ja yksilöinä kohtaavien ongelmien luonne;
b) on kunnioitettava näiden kansojen arvojen, tapojen ja instituutioiden loukkaamattomuutta;
c) on yhteistyössä näiden kansojen kanssa luotava toimintaohjelmia lieventämään niiden vaikeuksia kohdata uusia elin- ja työoloja.

6 artikla

1. Sovellettaessa tämän yleissopimuksen määräyksiä hallitusten on
a) neuvoteltava kyseisten kansojen kanssa asianmukaisella tavalla ja erityisesti näiden kansojen edustuselinten kautta aina, kun harkitaan lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia toimenpiteitä, joilla voi olla näihin kansoihin välitön vaikutus;
b) luotava näille kansoille vähintään samat mahdollisuudet kuin maan muille väestöryhmille osallistua vapaasti päätöksentekoon kaikilla tasoilla vaaleilla valituissa instituutioissa sekä hallinnollisissa ja muissa elimissä, jotka ovat vastuussa näitä kansoja koskevista toimintaperiaatteista ja -ohjelmista;
c) luotava mahdollisuudet ja tarvittaessa taattava varat näiden kansojen omien instituutioiden ja aloitteiden täysimittaiselle kehittämiselle.

2. Tämän yleissopimuksen soveltamisen edellyttämät neuvottelut on käytävä vilpittömin mielin ja olosuhteisiin katsoen asianmukaisella tavalla pyrkimyksenä saavuttaa yhteisymmärrys tai hyväksyntä ehdotetuille toimenpiteille.

7 artikla

1. Kysymyksessä olevilla kansoilla on oltava oikeus itse päättää niiden elämään, uskomuksiin, instituutioihin ja henkiseen hyvinvointiin sekä niiden asuttamiin tai muutoin käyttämiin maihin vaikuttavien kehittämistoimien tärkeysjärjestyksestä sekä hallita mahdollisimman laajasti omaa taloudellista, sosiaalista ja kulttuurikehitystään. Lisäksi niiden on saatava osallistua sellaisten kansallisten ja alueellisten kehittämissuunnitelmien ja -ohjelmien laadintaan, toteutukseen ja arviointiin, jotka voivat suoraan koskea niitä.

2. Näiden kansojen kanssa yhteistyössä toteutettavalle kansojen elin- ja työolosuhteiden parantamiselle ja terveys- ja koulutustason kohottamiselle on annettava etusija näiden kansojen asuttamien alueiden taloudellisen kehittämisen yleissuunnitelmassa. Samoin on näiden alueiden kehittämistä koskevat erityissuunnitelmat laadittava siten, että ne edistävät tällaisen päämäärän saavuttamista.

3. Hallitusten on varmistettava, että suunniteltujen kehitystoimenpiteiden mahdolliset sosiaaliset, henkiset sekä kulttuuri- ja ympäristövaikutukset tulevat tarvittaessa aina tutkituiksi yhteistyössä näiden kansojen kanssa. Näiden tutkimusten tuloksia on pidettävä tärkeimpinä perusteina toimenpiteiden toteuttamiselle.

4. Hallitusten on ryhdyttävä, yhteistyössä kysymyksessä olevien kansojen kanssa, toimiin niiden asuttamien alueiden ympäristön suojelemiseksi.

8 artikla

1. Sovellettaessa kansallista lainsäädäntöä kysymyksessä oleviin kansoihin on niiden tavat tai tapaoikeus otettava asianmukaisesti huomioon.

2. Näillä kansoilla on oltava oikeus säilyttää omat tapansa ja instituutionsa elleivät ne ole ristiriidassa valtion lainsäädännön määrittelemien perusoikeuksien ja kansainvälisesti tunnustettujen ihmisoikeuksien kanssa. Tarpeen mukaan on luotava menettelytapoja tämän periaatteen soveltamisesta aiheutuvien ristiriitojen ratkaisemiseksi.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 momentin soveltaminen ei saa estää näiden kansojen jäseniä käyttämästä maan kaikille kansalaisille kuuluvia oikeuksia eikä täyttämästä vastaavia velvollisuuksia.

9 artikla

1. Siinä määrin kuin kansallinen oikeusjärjestys ja kansainvälisesti tunnustetut ihmisoikeudet sen sallivat, on kunnioitettava kysymyksessä olevien kansojen tavanomaisia menetelmiä käsiteltäessä näiden kansojen jäsenten tekemiä rikoksia.

2. Viranomaisten ja tuomioistuimien on otettava huomioon näiden kansojen rikosasioihin liittyvät tavat näitä asioita käsitellessään.

10 artikla

1. Määrättäessä yleisen lainsäädännön mukaisia rangaistuksia näiden kansojen jäsenille on heidän taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriin liittyvät erityispiirteensä otettava huomioon.

2. Muille rangaistusmuodoille kuin vapausrangaistuksille on annettava etusija.

11 artikla

Lukuun ottamatta laissa mainittuja kaikkia kansalaisia koskevia tapauksia, on laillisen rangaistuksen uhalla kiellettävä pakollisten, yhtä hyvin maksua vastaan kuin ilmaiseksi suoritettavien, henkilökohtaisten palvelusten vaatiminen missään muodossa kysymyksessä olevien kansojen jäseniltä.

12 artikla

Kysymyksessä olevia kansoja on suojeltava heidän oikeuksiensa loukkaamiselta ja heillä on oltava mahdollisuus ryhtyä joko yksityisinä henkilöinä tai edustuselimiensä kautta oikeudellisiin toimiin näiden oikeuksien puolustamiseksi. On ryhdyttävä toimiin sen varmistamiseksi, että näiden kansojen jäsenet kykenevät, tarvittaessa tulkitsemalla tai muita tehokkaita keinoja käyttäen, ymmärtämään oikeuskäsittelyn ja tulemaan siinä ymmärretyiksi.

II Maa

13 artikla

1. Sovellettaessa yleissopimuksen tämän osan määräyksiä hallitusten on kunnioitettava sitä erityistä merkitystä, joka kysymyksessä olevien kansojen suhteella siihen maahan tai alueeseen, jolla he asuvat tai muuten käyttävät, on niiden kulttuurille ja henkisille arvoille, ja erityisesti tämän suhteen yhteisöllisiä näkökohtia.

2. Ilmaisulla 'maa' tarkoitetaan artikloissa 15 ja 16 myös alueita, jotka sisältävät koko sen ympäristön, jossa kysymyksessä olevat kansat asuvat tai jota he muuten käyttävät.

14 artikla

1. Kyseisille kansoille on tunnustettava omistus- ja hallintaoikeus niihin maihin, joilla ne perinteisesti asuvat. Soveltuvissa tapauksissa on lisäksi turvattava asianmukaisilla toimenpiteillä näiden kansojen oikeudet käyttää alueita, jotka eivät ole niiden yksinomaista asuinaluetta, mutta joita ne ovat perinteisesti voineet käyttää toimeentulonsa hankkimista ja perinteisiä toimiaan varten. Tässä suhteessa on kiinnitettävä erityistä huomiota paimentolaiskansojen ja kiertävien viljelijöiden tilanteeseen.

2. Hallitusten on tarpeellisin toimenpitein määriteltävä kysymyksessä olevien kansojen perinteisesti asuttamat maat ja taattava tehokas suoja niiden omistus- ja hallintaoikeudelle.

3. Kansalliseen oikeusjärjestykseen on sisällytettävä tarkoituksenmukainen menettely kysymyksessä olevien kansojen maahan liittyvien vaatimusten ratkaisemiseksi.

15 artikla

1. Kysymyksessä olevien kansojen oikeuksia maittensa luonnonvaroihin on erityisesti suojeltava. Näihin oikeuksiin sisältyy kansojen oikeus osallistua näiden luonnonvarojen käyttöön, hallintaan ja suojeluun.

2. Tapauksissa, joissa valtio säilyttää omistusoikeuden mineraalivaroihin tai maanalaisiin luonnonvaroihin tai oikeudet muihin maahan liittyviin luonnonvaroihin, hallitusten on luotava tai ylläpidettävä menettelytapoja varmistaakseen, että mitään kysymyksessä olevien kansojen maahan kohdistuvaa tutkimus- tai hyödyntämisohjelmaa ei aloiteta tai sitä koskevaa lupaa ei myönnetä, ennen kuin kansojen kanssa on neuvoteltu siitä, vaikuttaisiko ohjelma haitallisesti niiden etuihin ja missä määrin. Näiden kansojen on mahdollisuuksien mukaan päästävä osallisiksi tällaisten toimintojen tuottamasta hyödystä ja saatava oikeudenmukainen korvaus kaikesta vahingosta, jota tällainen toiminta voi niille aiheuttaa.

16 artikla

1. Jäljempänä tässä artiklassa mainittuja tapauksia lukuun ottamatta ei kysymyksessä olevia kansoja saa siirtää pois maalta, jolla he asuvat.

2. Milloin näiden kansojen uudelleenasuttaminen katsotaan välttämättömäksi poikkeusmenettelyksi, se voidaan suorittaa vain kansojen vapaalla ja tietoisella suostumuksella. Ellei suostumusta voida saada, uudelleenasuttaminen voi tapahtua vain noudattaen kansallisen lainsäädännön määrittämiä asianmukaisia menettelytapoja, joihin kuuluvat soveltuvissa tapauksissa muun muassa julkiset kuulemiset, joissa näillä kansoilla tulee olla mahdollisuus tehokkaaseen edustukseen.

3. Mikäli mahdollista, näille kansoille on taattava oikeus palata perinteisille mailleen heti, kun uudelleenasuttamiseen johtaneita syitä ei enää ole.

4. Mikäli sopimuksin tai, jos sopimusta ei ole solmittu, asianmukaisia menettelytapoja noudattaen on todettu, ettei palaaminen ole mahdollista, kansoille on kaikissa mahdollisissa tapauksissa annettava laadullisesti ja oikeudellisesti vähintään samanarvoista maata kuin niillä aikaisemmin oli asuttavanaan. Maan on riitettävä turvaamaan kansojen senhetkiset tarpeet ja vastaiset kehitysmahdollisuudet. Mikäli kansat haluavat mieluummin korvauksen rahana tai tavarana, se on suoritettava riittävin takuin.

5. Tällä tavoin siirretyille henkilöille on annettava täysi korvaus siirron aiheuttamista menetyksistä tai vahingoista.

17 artikla

1. Maahan liittyvien oikeuksien siirrossa kysymyksessä olevien kansojen jäsenten kesken on näiden kansojen vakiintuneita menettelytapoja kunnioitettava.

2. Kysymyksessä olevien kansojen kanssa on neuvoteltava aina, kun käsitellään niiden kelpoisuutta luovuttaa maitaan tai muulla tavoin siirtää oikeuksiaan maahan oman yhteisönsä ulkopuolisille.

3. Näihin kansoihin kuulumattomia henkilöitä on estettävä käyttämästä hyväkseen kansojen tapoja tai niiden jäsenten laintuntemuksen puutetta hankkiakseen siten itselleen näille kuuluvien maiden omistus-, hallinta- ja käyttöoikeuden.

18 artikla

Laissa on määrättävä riittävät rangaistukset oikeudettomasta kysymyksessä olevien kansojen maille tunkeutumisesta ja niiden luvattomasta käytöstä. Hallitusten on ryhdyttävä toimiin tällaisten rikkomusten estämiseksi.

19 artikla

Kansallisissa maatalousohjelmissa kysymyksessä oleville kansoille on varmistettava samanlainen kohtelu kuin muille väestönosille sikäli kuin on kysymyksessä

a) lisämaan hankkiminen näille kansoille silloin, kun käytettävissä oleva maa-ala ei riitä turvaamaan niille tavanomaista toimeentuloa tai kattamaan niiden mahdollisen väestönkasvun aiheuttamaa maantarvetta;

b) tarvittavien varojen myöntäminen näiden kansojen omistuksessa ennestään olevien maiden parantamista varten.

III Työhönotto ja työehdot

20 artikla

1. Hallitusten on kansallisen lainsäädännön puitteissa ja yhteistyössä kyseisten kansojen kanssa ryhdyttävä erityistoimiin suojellakseen tehokkaasti näihin kansoihin kuuluvia työntekijöitä työhönoton ja työehtojen suhteen sikäli kuin työntekijöitä yleensä koskevat lait eivät suojele heitä tehokkaasti.

2. Hallitusten on parhaansa mukaan estettävä kaikenlainen näihin kansoihin kuuluvien työntekijöiden ja muiden työntekijöiden välinen syrjintä, erityisesti mitä tulee
a) työnsaantiin, mukaan lukien ammattitaitoa vaativat työpaikat, sekä ylenemis- ja etenemismahdollisuuksiin;
b) samanarvoisesta työstä maksettavaan samaan palkkaan;
c) lääkintä- ja sosiaalihuoltoon, työturvallisuuteen ja työterveydenhuoltoon, kaikkiin sosiaaliturvaetuihin ja muihin työhön liittyviin etuihin sekä asunto-oloihin;
d) yhdistymisvapauteen ja oikeuteen vapaasti osallistua kaikkeen lailliseen ammattiyhdistystoimintaan sekä oikeuteen tehdä työehtosopimuksia työnantajien tai työnantajajärjestöjen kanssa.

3. Mainittujen toimenpiteiden tulee myös varmistaa
a) että kyseisiin kansoihin kuuluvat työntekijät, mukaan lukien kausityöläiset, tilapäiset työntekijät ja siirtotyöläiset maatalous- ja muissa töissä sekä urakoitsijoiden palkkaamat työntekijät saavat osakseen saman kansallisen lain ja käytännön suoman suojan kuin muut saman alan työntekijät ja että he ovat täysin tietoisia työlainsäädännön mukaisista oikeuksistaan ja käytössään olevista oikeussuojakeinoista;
b) että näihin kansoihin kuuluvia työntekijöitä ei saateta terveyttä vaarantaviin työskentelyoloihin, erityisesti alttiiksi tuholaismyrkyille tai muille myrkyllisille aineille;
c) että näihin kansoihin kuuluvia työntekijöitä ei alisteta pakkovärväysjärjestelmiin, mukaan lukien kaikenlaatuinen pakkotyö velan maksamiseksi;
d) että näihin kansoihin kuuluville mies- ja naistyöntekijöille taataan tasa-arvoiset mahdollisuudet ja kohtelu työelämässä sekä suoja seksuaaliselta ahdistelulta työpaikalla.

4. Erityistä huomiota on kiinnitettävä riittävien työsuojelutarkastuspalveluiden kehittämiseen alueilla, joilla kysymyksessä oleviin kansoihin kuuluvia työntekijöitä on työssä, jotta näin voidaan valvoa yleissopimuksen tämän osan määräysten noudattamista.

IV Ammattikoulutus, käsityöammatit ja maaseudun teollisuus

21 artikla

Kysymyksessä olevien kansojen jäsenillä tulee olla vähintään samat mahdollisuudet ammattikoulutukseen kuin muilla kansalaisilla.

22 artikla

1. Kysymyksessä olevien kansojen jäsenten vapaaehtoista osallistumista yleisluontoisiin ammattikoulutusohjelmiin on edistettävä.

2. Milloin yleiset erityisammattikoulutusohjelmat eivät vastaa näiden kansojen jäsenten erityistarpeita, hallitusten on yhteistyössä näiden kansojen kanssa järjestettävä erityiskoulutusohjelmat ja -mahdollisuudet.

3. Näiden erityiskoulutusohjelmien tulee perustua kansojen taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurioloihin sekä käytännön tarpeisiin. Kaikki mahdolliset tätä aluetta koskevat tutkimukset on suoritettava yhteistyössä näiden kansojen kanssa, joiden kanssa on neuvoteltava tällaisten ohjelmien järjestämisestä ja toiminnasta. Mikäli mahdollista, kansojen tulee saada ottaa niin päätettyään enenevästi vastuuta tällaisten erikoisohjelmien järjestämisestä ja toiminnasta.

23 artikla

1. Käsityöammatit, maaseudun ja pienyhteisöjen teollisuus sekä luontaistalous ja perinteiset metsästys-, kalastus-, ansastus- ja keräilyelinkeinot tulee tunnustaa tärkeiksi tekijöiksi näiden kansojen kulttuurien tukemisessa ja niiden taloudellisessa riippumattomuudessa ja kehityksessä. Hallitusten on yhteistyössä

kansojen kanssa ja aina kun se on mielekästä varmistettava, että näitä toimintoja vahvistetaan ja edistetään.

2. Kansojen pyynnöstä niille on mahdollisuuksien mukaan annettava asiaankuuluvaa teknistä ja taloudellista tukea ottaen huomioon kansojen perinteinen teknologia ja kulttuuripiirteet sekä kestävän ja tasapuolisen kehityksen tärkeys.

V Sosiaaliturva ja terveydenhuolto

24 artikla

Sosiaaliturvajärjestelmät on ulotettava enenevästi koskemaan kyseisiä kansoja ja niitä on sovellettava ilman minkäänlaista näihin kansoihin kohdistuvaa syrjintää.

25 artikla

1. Hallitusten tulee huolehtia riittävän terveydenhuollon järjestämisestä näille kansoille tai myönnettävä niille varoja, joiden avulla ne voivat itse kehittää ja tarjota tällaisia palveluita omalla vastuullaan ja omassa hallinnassaan. Tavoitteena on näiden kansojen fyysisen ja henkisen terveyden ylläpitäminen mahdollisimman hyvänä.

2. Terveydenhuollon tulee mahdollisuuksien mukaan olla yhdyskuntapohjaista. Palvelut on suunniteltava ja hallittava yhteistyössä kysymyksessä olevien kansojen kanssa ottaen huomioon niiden taloudelliset, maantieteelliset, sosiaaliset ja kulttuuriolot samoin kuin niiden perinteiset terveydenhuolto-, parannus- ja lääkintämenetelmät.

3. Terveydenhuoltojärjestelmässä on annettava etusija paikallisten terveystyöntekijöiden koulutukselle ja palkkaamiselle sekä keskityttävä perusterveydenhuoltoon pitäen kuitenkin yllä kiinteitä yhteyksiä muiden tasojen terveyspalveluihin.

4. Terveydenhuollon tulee olla yhteensovitettu muiden maassa suoritettavien sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuritoimien kanssa.

VI Koulutus ja viestintävälineet

26 artikla

Kaikille kyseisten kansojen jäsenille on turvattava mahdollisuus saada koulutusta kaikilla tasoilla vähintään tasa-arvoisina maan muun väestön kanssa.

27 artikla

1. Kysymyksessä oleville kansoille tarkoitetut koulutusohjelmat ja -palvelut tulee kehittää ja toteuttaa yhteistyössä näiden kansojen kanssa, jotta mainitut ohjelmat ja palvelut täyttäisivät niiden erityistarpeet, ja niihin on sisällytettävä näiden kansojen historia, tietämys ja teknologia, arvojärjestelmät sekä muut sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuripyrkimykset.

2. Asianomaisten viranomaisten on pidettävä huolta kansojen jäsenten koulutuksesta sekä osallistumisesta koulutusohjelmien suunnitteluun ja toteutukseen tarkoituksena antaa näille kansoille mahdollisuuksien mukaan enenevästi vastuuta näiden ohjelmien johtamisesta.

3. Lisäksi hallitusten on tunnustettava näiden kansojen oikeus luoda omia oppilaitoksiaan ja koulutusmahdollisuuksiaan edellyttäen, että tällaiset laitokset täyttävät asianomaisten viranomaisten yhteistyössä kysymyksessä olevien kansojen kanssa määrittelemät vähimmäisnormit. Tähän tarkoitukseen on myönnettävä asianmukaiset varat.

28 artikla

1. Kyseisiin kansoihin kuuluvat lapset on mahdollisuuksien mukaan opetettava lukemaan ja kirjoittamaan omaa äidinkieltään tai sitä kieltä jota ryhmä, johon he kuuluvat, yleisimmin käyttää. Ellei tämä ole käytännössä mahdollista, on asianomaisten viranomaisten neuvoteltava kansojen kanssa toimenpiteistä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

2. On huolehdittava riittävässä määrin siitä, että näillä kansoilla on mahdollisuus oppia sujuvasti käyttämään maan kansalliskieltä tai yhtä maan virallisista kielistä.

3. Kysymyksessä olevien kansojen omien kielten säilyttämiseksi ja niiden kehittymisen ja käytön edistämiseksi on ryhdyttävä toimiin.

29 artikla

Kyseisten kansojen jäsenille annettavan opetuksen päämääränä on oltava sellaisten yleistietojen antaminen ja taitojen opettaminen lapsille, että nämä pystyvät toimimaan täydellisesti ja tasa-arvoisina sekä omissa yhteisöissään että kansallisella tasolla.

30 artikla

1. Hallitusten on ryhdyttävä kyseisten kansojen perinteisiin ja kulttuuriin sopiviin toimiin, jotta niille selvitettäisiin niiden oikeudet ja velvollisuudet, erityisesti mitä tulee työhön, taloudellisiin mahdollisuuksiin, koulutukseen ja terveydenhuoltoon, sosiaalihuoltoon ja tähän yleissopimukseen perustuviin oikeuksiin.

2. Tarvittaessa on turvauduttava kirjallisiin käännöksiin ja kansojen omilla kielillä tapahtuvaan joukkotiedotukseen.

31 artikla

Maan kaikkia väestöryhmiä ja erityisesti niitä, jotka lähinnä joutuvat kosketukseen kyseisten kansojen kanssa, tulee valistaa näiden ryhmien kyseisiä kansoja kohtaan mahdollisesti tuntemien ennakkoluulojen poistamiseksi. Tätä varten on pyrittävä varmistamaan, että historiankirjoissa ja muussa oppimateriaalissa annetaan tasapuolinen, tarkka ja todenmukainen kuva näiden kansojen yhteisöistä ja kulttuureista.

VII Yhteydenpito ja yhteistyö rajojen yli

32 artikla

Hallitusten on ryhdyttävä tarkoituksenmukaisiin toimiin, muun muassa solmimalla kansainvälisiä sopimuksia, helpottaakseen alkuperäis- ja heimokansojen yhteydenpitoa ja yhteistyötä rajojen yli, mukaan lukien taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset, henkiset ja ympäristölliset toiminnat.

VIII Hallinto

33 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa mainituista asioista vastaavan valtion viranomaisen on varmistettava, että kyseisiä kansoja koskevien ohjelmien hallinnoimiseksi on olemassa laitoksia, virastoja tai soveliaita toimielimiä, ja että niillä on riittävät voimavarat hoitaa asianmukaisesti niille annetut tehtävät.

2. Näihin ohjelmiin tulee sisältyä
a) tämän yleissopimuksen määräysten edellyttämien toimenpiteiden suunnittelu, koordinointi, toteutus ja arviointi yhteistyössä kyseisten kansojen kanssa;
b) lainsäädännöllisten ja muiden toimien ehdottaminen toimivaltaisille viranomaisille sekä suoritettujen toimien sovellutusten valvonta yhteistyössä näiden kansojen kanssa.

IX Yleiset määräykset

34 artikla

Tämän yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi tehtävien toimien laatu ja laajuus on ratkaistava joustavasti kunkin maan erityisolosuhteet huomioon ottaen.

35 artikla

Tämän yleissopimuksen määräyksien soveltaminen ei saa vaikuttaa haitallisesti kysymyksessä olevien kansojen niihin oikeuksiin ja etuihin, jotka perustuvat muihin yleissopimuksiin, suosituksiin,

kansainvälisiin asiakirjoihin ja sopimuksiin taikka kansallisiin lakeihin, päätöksiin, tapoihin tai sopimuksiin.

X Voimaantulomääräykset

36 artikla

Tämä yleissopimus korvaa alkuasukas- ja heimoasteella olevia väestöryhmiä koskevan yleissopimuksen, 1957.

* * *

37 - 44 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 170

Työturvallisuus kemikaaleja käytettäessä (1990)

Voimaantulopäivä 4.11.1993.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 88/1991.

I OSA
SOPIMUKSEN ALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tämä sopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja, joilla käytetään kemikaaleja.

2. Neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa sekä kulloistenkin vaaratekijöiden ja toteutettavien suojatoimien arvioinnin perusteella tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion asianomainen viranomainen -
(a) voi sulkea erityisiä taloudellisen toiminnan aloja, yrityksiä tai tuotteita tämän yleissopimuksen tai tiettyjen sen määräysten soveltamisen ulkopuolelle, milloin -
(i) ilmenee luonteeltaan olennaisia erityisongelmia; ja
(ii) kansallisen lainsäädännön ja käytännön antama kokonaissuoja ei ole heikompi kuin se suoja, mihin yleissopimuksen määräysten täysimääräinen soveltaminen johtaisi;
(b) on velvollinen laatimaan erityismääräyksiä, sikäli kuin ne eivät vaaranna työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä, sellaisen luottamuksellisen tiedon suojelemisesta, jonka tulon kilpailijan tietoon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle.

3. Tämä yleissopimus ei koske tavaroita, jotka normaaleissa tai kohtuudella ennakoitavissa käyttöolosuhteissa eivät altista työntekijöitä vaarallisille kemikaaleille.

4. Tämä yleissopimus koskee organismien kehittämiä kemikaaleja, mutta ei itse organismeja.

2 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa -
(a) sanonnalla "kemikaali" tarkoitetaan kemiallisia alkuaineita ja yhdisteitä sekä näiden seoksia, olivatpa ne luonnollisia tai synteettisiä;
(b) sanonta "vaarallinen kemikaali" sisältää jokaisen kemikaalin, joka on luokiteltu vaaralliseksi 6 artiklan mukaisesti tai josta on olemassa asiallista kemikaalin vaaralliseksi osoittavaa tietoa;
(c) sanonta "kemikaalien käyttö työssä" tarkoittaa kaikkea työtä, joka saattaa altistaa työntekijän kemikaaleille, mukaan lukien -
(i) kemikaalien valmistuksen;
(ii) kemikaalien käsittelyn;
(iii) kemikaalien varastoinnin;
(iv) kemikaalien kuljetuksen;
(v) kemikaalijätteiden hävittämisen ja käsittelyn;
(vi) työstä aiheutuvat kemikaalien päästöt;
(vii) kemikaalien käsittelylaitteiden ja säiliöiden huollon, korjaamisen ja puhdistuksen;
(d) sanonta "taloudellisen toiminnan alat" tarkoittaa kaikkia aloja, joilla käytetään palkkatyövoimaa, julkiset palvelut mukaan lukien;
(e) sanonta "tuote" tarkoittaa valmistuksen aikana tiettyyn muotoon tai rakenteeseen työstettyä tai luonnollisessa muodossaan olevaa esinettä, jonka käyttö tällaisena on kokonaan tai osittain riippuvainen sen muodosta tai rakenteesta;
(f) sanonta "työntekijöiden edustajat" tarkoittaa kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijäin edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

II OSA
YLEISIÄ PERIAATTEITA

3 artikla

Niiden toimenpiteiden yhteydessä, joihin tämän yleissopimuksen määräysten voimaan saattamiseksi ryhdytään, tulee neuvotella edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

4 artikla

Kansalliset olosuhteet ja käytäntö huomioon ottaen ja neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa kunkin jäsenvaltion tulee muotoilla ja toteuttaa yhtenäistä toimintaohjelmaa kemikaalien turvallisessa käytössä työssä sekä aika ajoin tarkistaa ja uudistaa tätä toimintaohjelmaa.

5 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla valtuudet turvallisuus- ja terveyssyiden niin vaatiessa kieltää tai rajoittaa tiettyjen vaarallisten kemikaalien käyttöä, tai vaatia ennakkoilmoitusta ja -valtuutusta ennen sellaisten kemikaalien käyttöä.

III OSA
LUOKITUS JA SIIHEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET

6 artikla
Luokitusjärjestelmät

1. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisia tai kansainvälisiä normeja noudattaen luoda järjestelmät ja erityiset arvosteluperusteet, jotka soveltuvat kaikkien kemikaalien luokitukseen niiden sisältämien todellisten terveydellisten ja fyysisten vaarojen tyypin ja asteen mukaan, sekä sen tiedon asianmukaisuuden arviointiin, jota edellytetään jonkin kemikaalin vaarallisuuden toteamiseksi.

2. Kahdesta tai useammasta kemikaalista koostuvien seosten vaaralliset ominaisuudet voidaan päätellä niiden ainesosien sisältämien todellisten vaarojen arvioiden perusteella.

3. Kuljetuksen kohdalla tällaisissa järjestelmissä ja kriteereissä tulee ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien suositukset vaarallisten tavaroiden kuljettamisesta.

4. Luokitusjärjestelmiä ja niiden soveltamista tulee vähitellen laajentaa.

7 artikla
Merkinnät

1. Kaikissa kemikaaleissa tulee olla merkinnät, joiden perusteella ne voidaan tunnistaa.

2. Vaarallisissa kemikaaleissa tulee lisäksi olla päällysmerkintä, joka työntekijöille helposti ymmärrettävällä tavalla antaa oleellista tietoa niiden luokituksesta, niiden aiheuttamista vaaroista sekä noudatettavista turvatoimista.

3. (1) Asianomaisen viranomaisen tai jonkin sen hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti laatia kemikaalien merkitsemistä koskevat vaatimukset tämän artiklan 1 ja 2 kohtien nojalla.
(2) Näissä vaatimuksissa tulee kuljetusten osalta ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien suositus vaarallisten tavaroiden kuljettamisesta.

8 artikla
Kemikaalien turvallisuusohjeet

1. Vaarallisista kemikaaleista tulee työnantajille toimittaa turvallisuusohjeet, jotka sisältävät yksityiskohtaiset oleelliset tiedot kemikaalien yksilöinnistä, toimittajasta, luokituksesta, vaaroista sekä turvallisuus- ja hätätoimenpiteistä.

2. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin sen hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti laatia kemikaalien turvallisuusohjeiden laatimista koskevat arvosteluperusteet.

3. Kemikaalin tunnistamiseksi turvallisuusohjeessa käytetyn kemiallisen tai yleisnimen tulee olla sama kuin päällysmerkinnässä käytetty nimi.

9 artikla
Tavarantoimittajien velvollisuudet

1. Kemikaalien toimittajien, olivatpa he valmistajia, maahantuojia tai jälleenmyyjiä, tulee huolehtia siitä, että
(a) kyseiset kemikaalit on luokiteltu 6 artiklan mukaisesti niiden ominaisuuksia koskevan tietämyksen ja saatavilla olevan tiedon tutkimisen perusteella, tai arvioitu tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti;
(b) kyseiset kemikaalit on merkitty niiden tunnistamiseksi 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti;
(c) heidän toimittamansa vaaralliset kemikaalit on varustettu päällysmerkinnällä 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti;
(d) kyseisistä vaarallisista kemikaaleista laaditaan ja toimitetaan työnantajille turvallisuusohjeet 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Vaarallisten kemikaalien toimittajien tulee kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisin keinoin huolehtia siitä, että laaditaan ja toimitetaan työnantajille tarkistetut päällysmerkinnät ja turvallisuusohjeet aina kun ilmenee uutta aiheellista turvallisuutta ja terveyttä koskevaa tietoa.

3. Artiklan 6 mukaisesti luokittelemattomien kemikaalien toimittajien tulee tunnistaa toimittamansa kemikaalit sekä arvioida niiden ominaisuudet saatavilla olevan tiedon tutkimisen perusteella sen toteamiseksi, ovatko ne vaarallisia kemikaaleja.

IV OSA
TYÖNANTAJIEN VELVOLLISUUDET

10 artikla
Tunnistaminen

1. Työnantajien tulee huolehtia siitä, että kaikki työssä käytettävät kemikaalit on merkitty siten kuin 7 artiklassa edellytetään, ja että niistä on toimitettu 8 artiklan mukaisesti turvallisuusohjeet, jotka ovat työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

2. Työnantajien vastaanottaessa sellaisia kemikaaleja, joita ei ole merkitty 7 artiklan mukaisesti, tai joista ei ole toimitettu turvallisuusohjeita siten kuin 8 artiklassa edellytetään, heidän tulee hankkia asianmukaiset tiedot tavarantoimittajalta tai muista kohtuudella käytettävissä olevista lähteistä, sekä pidättyä käyttämästä kyseisiä kemikaaleja kunnes sanotut tiedot on saatu.

3. Työnantajien tulee huolehtia siitä, että käytetään vain sellaisia kemikaaleja, jotka on luokiteltu 6 artiklan mukaisesti tai tunnistettu ja arvioitu 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä merkitty 7 artiklan mukaisesti, ja että niitä käytettäessä noudatetaan kaikkia tarpeellisia varotoimia.

4. Työnantajien tulee pitää työpaikalla käytetyistä vaarallisista kemikaaleista luetteloa, joka sisältää ristiinviittaukset asianomaisiin turvallisuusohjeisiin. Tämän luettelon tulee olla kaikkien asianosaisten työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

11 artikla
Kemikaalien siirtäminen

Työnantajien tulee huolehtia siitä, että silloin kun kemikaaleja siirretään muihin säiliöihin tai laitteeseen, niiden sisältö ilmaistaan siten että työntekijät tietävät, mistä aineesta on kysymys, mitä vaaroja sen käyttöön liittyy sekä millaisia turvallisuustoimia heidän tulee noudattaa.

12 artikla
Altistuminen

Työnantajien tulee
(a) huolehtia siitä, että työntekijät eivät altistu kemikaaleille laajuudessa, joka ylittää asianomaisen viranomaisen tai tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen kansallisten tai kansainvälisten normien mukaisesti määräämät altistusrajat tai muut työympäristön arvioimiseksi tai valvomiseksi asettamat altistusarvot;
(b) arvioida työntekijöiden altistumista vaarallisille kemikaaleille;
(c) seurata ja tallentaa työntekijöiden altistuminen vaarallisille kemikaaleille ja pitää kirjaa tällaisesta altistumisesta, milloin tämä on välttämätöntä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi tai siten kuin asianomainen viranomainen on mahdollisesti määrännyt;
(d) huolehtia siitä, että työympäristön sekä vaarallisia kemikaaleja käyttävien työntekijöiden altistumisen seurannasta pidetään kirjaa asianomaisen viranomaisen määräämältä ajanjaksolta sekä että kirjatut tiedot ovat työntekijöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä.

13 artikla
Toiminnallinen valvonta

1. Työnantajien tulee arvioida työssä käytettävien kemikaalien aiheuttamat riskit sekä suojata työntekijät kyseisiltä riskeiltä asianmukaisin keinoin, kuten
(a) valitsemalla kemikaaleja, jotka poistavat riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
(b) valitsemalla teknologian, joka poistaa riskit tai saattaa ne mahdollisimman vähäisiksi;
(c) toteuttamalla riittävää teknistä valvontaa;
(d) ottamalla käyttöön työmenetelmiä ja -tapoja, jotka poistavat riskit tai saattavat ne mahdollisimman vähäisiksi;
(e) toteuttamalla riittäviä työhygieenisiä toimenpiteitä;
(f) milloin yllä mainittuihin toimiin turvautuminen ei riitä, toimittamalla käyttöön henkilökohtaisia suojalaitteita ja -vaatteita ilman työntekijälle aiheutuvia kustannuksia, huolehtimalla niiden asianmukaisesta kunnosta sekä ryhtymällä toimenpiteisiin niiden käytön varmistamiseksi.

2. Työnantajien tulee
(a) rajoittaa altistumista vaarallisille kemikaaleille työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojaamiseksi;
(b) huolehtia ensiavusta;
(c) suorittaa järjestelyjä hätätilanteiden varalta.

14 artikla
Hävittäminen

Sellaisia vaarallisia kemikaaleja, joita ei enää tarvita, sekä tyhjennettyjä säiliöitä, joissa saattaa edelleen olla vaarallisten kemikaalien jäämiä, tulee käsitellä ja ne tulee hävittää kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tavalla, joka poistaa tai saattaa mahdollisimman vähäisiksi niiden turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheuttamat riskit.

15 artikla
Tiedotus ja koulutus

Työnantajien tulee
(a) tiedottaa työntekijöille työpaikalla käytettäville kemikaaleille altistumiseen liittyvistä vaaroista;
(b) opastaa työntekijöitä päällysmerkinnöissä ja turvallisuusohjeissa olevien tietoja hankkimisessa ja käyttämisessä;
(c) käyttää turvallisuusohjeita yhdessä erityisesti työpaikkaa koskevien tietojen kanssa perustana työntekijöille annettaville, tarvittaessa kirjallisille työohjeille;
(d) kouluttaa jatkuvasti työntekijöitä niiden käytäntöjen ja menetelmien suhteen, joita tulee noudattaa kemikaalien turvallisen käytön varmistamiseksi.

16 artikla
Yhteistyö

Työnantajien tulee velvoitteitaan täyttäessään toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa asioissa, jotka koskevat kemikaalien turvallista käyttöä työssä.

V OSA
TYÖNTEKIJÖIDEN VELVOLLISUUDET

17 artikla

1. Työntekijöiden tulee toimia mahdollisimman läheisessä yhteistyössä työnantajien kanssa näiden täyttäessä velvoitteitaan sekä noudattaa kaikkia menettelytapoja ja käytäntöjä, jotka liittyvät kemikaalien turvalliseen käyttöön työssä.

2. Työntekijöiden tulee ryhtyä kaikkiin kohtuullisina pidettäviin toimenpiteisiin työssä käytettävien kemikaalien heille itselleen tai muille aiheuttamien riskien poistamiseksi tai saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi.

VI OSA
TYÖNTEKIJÖIDEN JA HEIDÄN EDUSTAJIENSA OIKEUDET

18 artikla

1. Työntekijöillä tulee olla oikeus poistua kemikaalien aiheuttaman vaaran ulottuvilta silloin, kun heillä on perusteltu syy uskoa, että heidän turvallisuutensa ja terveytensä on välittömällä tai vakavalla tavalla uhattuna, ja mistä heidän tulee välittömästi ilmoittaa esimiehelleen.

2. Työntekijöitä tulee suojata epäoikeudenmukaisilta seuraamuksilta, mikäli he edellisen kohdan määräysten mukaisesti poistuvat vaaran ulottuvilta tai käyttävät joitakin muita tässä yleissopimuksessa määriteltyjä oikeuksiaan.

3. Asianomaisilla työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus
(a) tietoon siitä, mitä kemikaaleja he työssään käyttävät, kyseisten kemikaalien vaarallisista ominaisuuksista sekä niiden edellyttämistä varotoimenpiteistä, koulutuksesta ja opetuksesta;
(b) päällys- ja muissa merkinnöissä oleviin tietoihin;
(c) turvallisuusohjeisiin;
(d) kaikkeen muuhun tietoon, jonka ylläpitoa tämä yleissopimus edellyttää.

4. Milloin kemiallisen seoksen jonkin ainesosan yksilöinnin tulon kilpailijan tietoon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, työnantaja voi yllä 3 artiklassa edellytettyä tietoa toimittaessaan suojata mainitun yksilöinnin tavalla, jonka asianomainen viranomainen 1 artiklan 2 b kohdan nojalla on hyväksynyt.

VII OSA
KEMIKAALEJA VIEVIEN VALTIOIDEN VELVOLLISUUDET

19 artikla

Milloin kemikaaleja vievä jäsenvaltio on työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvistä syistä kieltänyt kaikki tai jotkut vaarallisten kemikaalien käyttötavat, jäsenvaltion tulee saattaa kielto perusteluineen kaikkien niiden maiden tietoon, joihin kemikaaleja viedään.

VIII OSA
LOPPUMÄÄRÄYKSET

* * *

20 - 27 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 171

Yötyö (1990)

Voimaantulopäivä 4.1.1995.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 88/1991.

1 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa
a) sanonnalla "yötyö" tarkoitetaan kaikkea työtä, jota tehdään vähintään seitsemän peräkkäisen tunnin ajanjaksona, johon sisältyy keskiyön ja klo 05.00 välinen aika ja jonka asianomainen viranomainen määrittelee kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä, tai joka määritellään työehtosopimuksilla;
b) sanonnalla "yötyöntekijä" tarkoitetaan palkkatyötä tekevää henkilöä, jonka työ edellyttää useampien tuntien mittaisen yötyön suorittamista siten, että tämän työn kesto ylittää määritellyn rajan. Asianomainen viranomainen määrittelee tämän rajan kuultuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpia järjestöjä tai se määritellään työehtosopimuksilla.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia palkkatyötä tekeviä henkilöitä lukuun ottamatta maatalouden, karjankasvatuksen, kalastuksen, meriliikenteen ja sisävesiliikenteen palveluksessa olevia.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenmaa voi asianmukaisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan sulkea kokonaan tai osaksi sopimuksen piiristä rajoitettuja työntekijäryhmiä, milloin yleissopimuksen soveltaminen näihin aiheuttaisi luonteeltaan huomattavia erityisongelmia.

3. Jokaisen sellaisen jäsenmaan, joka käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 kohdassa suotua mahdollisuutta, tulee Kansainvälisen työjärjestön sääntöjen 22 artiklan nojalla esitettävässä selonteossa yleissopimuksen soveltamisesta mainita ne erityiset työntekijäryhmät, jotka tällä tavoin on jätetty yleissopimuksen ulkopuolelle sekä tämän ulkopuolelle jättämisen syyt. Niinikään tulee esittää kuvaus niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen määräysten ulottamiseksi vähitellen koskemaan kyseisiä työntekijöitä.

3 artikla

1. Yötyöntekijöiden terveyden suojaamiseksi, heidän auttamisekseen täyttämään perhe- ja sosiaaliset velvoitteensa, ammatissa etenemisen mahdollisuuksien tarjoamiseksi heille sekä asianmukaisen korvauksen turvaamiseksi yötyöstä yötyöntekijöiden suhteen tulee ryhtyä yötyön luonteen vaatimiin erityistoimiin, jotka sisältävät vähintään artikloissa 4 - 10 tarkoitetut toimenpiteet. Tällaisiin toimenpiteisiin tulee ryhtyä myös kaikkien yötyötä tekevien työntekijöiden turvallisuutta ja äitiyssuojelua koskevilla alueilla.

2. Yllä 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet voidaan toteuttaa vähitellen.

4 artikla

1. Työntekijöillä tulee olla oikeus saada halutessaan ilmainen terveystarkastus sekä opastusta työhönsä liittyvien terveysongelmien vähentämisessä ja välttämisessä
a) ennen yötyötä sisältävän työsopimuksen tekemistä;
b) säännöllisin väliajoin tällaisen työsopimuksen voimassaoloaikana;
c) jos heillä tällaisen työsopimuksen voimassaoloaikana ilmenee terveydellisiä ongelmia, jotka eivät ole muun kuin yötyön aiheuttamia.

2. Tällaisten tarkastusten tuloksia ei tule toimittaa muille ilman työntekijän suostumusta eikä niitä tule käyttää heidän etujensa vastaisesti lukuun ottamatta tilanteita, joissa tarkastuksen tuloksena todetaan, että työntekijä on yötyöhön soveltumaton.

5 artikla

Yötyötä tekevien työntekijöiden käyttöön tulee antaa sopivat ensiaputarvikkeet, mukaan lukien järjestelyt tällaisten työntekijöiden siirtämiseksi tarvittaessa nopeasti paikkaan, jossa heille voidaan antaa riittävää hoitoa.

6 artikla

1. Yötyöntekijät, jotka terveyssyistä on todettu yötyöhön soveltumattomiksi, tulee mahdollisuuksien mukaan siirtää heille soveltuviin muihin vastaaviin tehtäviin.

2. Ellei siirtoa tällaisiin tehtäviin käytännön syistä voida suorittaa, näille työntekijöille tulee turvata samat edut kuin muille sellaisille työntekijöille, jotka eivät pysty tekemään työtä tai onnistu hankkimaan työpaikkaa.

3. Yötyöntekijälle, joka on todettu tilapäisesti yötyöhön soveltumattomiksi, tulee antaa sama irtisanomissuoja kuin muillekin sellaisille työntekijöille, jotka ovat terveyssyistä estyneitä tekemästä työtä.

7 artikla

1. Tulee ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että naispuolisille työntekijöille, joiden muutoin edellytettäisiin suorittavan yötyötä, on tarjolla vaihtoehtoista työtä:
(a) vähintään kuudentoista viikon ajaksi ennen ja jälkeen synnytyksen, mistä ajasta vähintään kahdeksan viikkoa tulee ajoittua ennen laskettua synnytysaikaa;
(b) lisäajanjaksoiksi, joiden lääkärintodistuksen nojalla osoitetaan olevan tarpeen äidin tai lapsen terveydelle:
(i) raskauden aikana;
(ii) edellä olevassa alakohdassa (a) määrätyn synnytystä seuraavan jakson jälkeen erikseen määriteltävänä ajanjaksona, jonka keston määrittelee asianomainen viranomainen edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä voivat olla päivätyöhön siirtäminen milloin tämä on mahdollista, sosiaaliturvaetuuksien myöntäminen tai äitiysloman pidentäminen.

3. Tämän artiklan kohdassa 1 mainittuina ajanjaksoina:
(a) naispuolista työntekijää ei saa erottaa eikä irtisanoa muutoin kuin perustelluista raskauteen tai synnytykseen liittymättömistä syistä;
(b) naispuolisen työntekijän ansiot tulee pitää tasolla, joka riittää ylläpitämään kohtuullisen elintason hänelle itselleen ja lapselle. Tällaisen ansion turvaaminen voidaan varmistaa jollakin tämän artiklan 2 kohdassa luetelluista keinoista, joillakin muilla soveltuvilla keinoilla tai yhdistelemällä niitä;
(c) naispuolinen työntekijä älköön menettäkö säännölliseen yötyötehtäväänsä mahdollisesti liittyviä virka-asemaa, palveluvuosia tai uralla etenemistä koskevia etuja.

4. Tämän artiklan määräykset eivät saa vaikuttaa äitiyslomaan liittyviä etuja tai suojaa vähentävästi.

8 artikla

Yötyön luonne tulee ottaa huomioon yötyöntekijöille työajan, palkan tai muiden vastaavien etujen muodossa myönnettävässä korvauksessa.

9 artikla

Yötyöntekijöille ja tarpeen vaatiessa myös yötyötä suorittaville muille työntekijöille tulee turvata asianmukaiset sosiaalipalvelut.

10 artikla

1. Ennen yötyön tekemistä edellyttävän työtuntijärjestelmän käyttöönottoa työnantajan tulee kuulla asianomaisten työntekijöiden edustajia työtuntijärjestelmän yksityiskohdista ja yötyön järjestämistavoista, jotka parhaiten vastaavat työpaikan ja sen henkilöstön tarpeita, sekä vaadittavista

työpaikkaterveydenhuolto- ja sosiaaliturvajärjestelyistä. Tällaisen kuulemisen tulee olla säännöllistä sellaisilla työpaikoilla, joilla työskentelee yötyöntekijöitä.

2. Tätä artiklaa sovellettaessa sanonnalla "työntekijöiden edustajat" tarkoitetaan kansallisen lainsäädännön tai käytännön tällaisiksi tunnustamia henkilöitä siten kuin Työntekijäin edustajia koskevassa yleissopimuksessa, 1971, on säädetty.

11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräyksiä voidaan toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä, työehtosopimuksilla, välitys- tai muun tuomioistuimen päätöksillä, näiden keinojen yhdistelmällä tai jollakin muulla kansallisten olosuhteiden ja käytännön mukaisella keinolla. Sikäli kuin näitä määräyksiä ei ole saatettu voimaan jollakin muulla keinolla, ne tulee toteuttaa säädöksillä tai hallinnollisilla määräyksillä.

2. Silloin kun tämän yleissopimuksen määräyksiä toteutetaan säädöksillä ja hallinnollisilla määräyksillä, tulee edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia kuulla etukäteen.

* * *

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 172

Hotellien, ravintoloiden ja vastaavien yritysten työolot (1991)

Voimaantulopäivä 7.7.1994.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 306/1992.

1 artikla

1. Artiklan 2 kohdan 1 määräysten mukaisesti tämä sopimus koskee työntekijöitä, jotka työskentelevät:
a) hotelleissa ja vastaavissa majoitusliikkeissä,
b) ravintoloissa ja vastaavissa, ruokaa, juomia tai molempia tarjoavissa liikkeissä.

2. Kukin jäsenvaltio määrittelee yllä a) ja b) alakohdassa tarkoitettujen luokkien sisällön ottaen huomioon kansalliset olot sekä neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa. Kukin yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan jättää soveltamisalan ulkopuolelle tietyn tyyppiset, yllä mainitun määrittelyn piiriin kuuluvat yritykset, joihin liittyy luonteeltaan olennaisia erityisongelmia.

3. a) Kukin yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan laajentaa sen soveltamisalaa muihin vastaaviin yrityksiin, jotka tarjoavat matkailupalveluja. Nämä yritykset tulee määritellä ratifiointiasiakirjaan liitetyssä ilmoituksessa.
b) Kukin yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan lisäksi ilmoittaa myöhemmin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se laajentaa yleissopimuksen soveltamisalaa muihin vastaaviin yritystyyppeihin, jotka tarjoavat matkailupalveluja.

4. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ensimmäisessä tämän yleissopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavassa raportissa luetella kaikki yritystyypit, jotka on 2 kohdan nojalla jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, perustellen niiden poissulkemisen ja ilmoittaen asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kannat poissulkemiseen, sekä ilmoittaa myöhemmissä raporteissa valtion lain ja käytännön suhde soveltamisalan ulkopuolelle jätettyihin yrityksiin sekä laajuus, jossa yleissopimusta sovelletaan tai ehdotetaan sovellettavaksi näihin yrityksiin.

2 artikla

1. Tätä yleissopimusta tulkittaessa käsitteellä "asianomaiset työntekijät" tarkoitetaan työsuhteen luonteesta ja kestosta riippumatta työntekijöitä, jotka työskentelevät yrityksissä, joihin tätä sopimusta 1 artiklan määräysten nojalla sovelletaan. Kansallisen lainsäädännön, kansalliset olot ja käytännön huomioon ottaen sekä asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan kukin jäsenvaltio voi kuitenkin sulkea tietyt työntekijöiden erityisryhmät kaikkien tai joidenkin tämän yleissopimuksen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee ensimmäisessä tämän yleissopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavassa raportissa luetella kaikki työntekijäryhmät, jotka mahdollisesti on 1 kohdan nojalla jätetty soveltamisalan ulkopuolelle ja perustella tällainen poissulkeminen, sekä ilmoittaa myöhemmissä raporteissa kaikesta soveltamisalan laajentamista edistävästä kehityksestä.

3 artikla

1. Asianomaisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen itsenäisyyttä kunnioittaen kunkin jäsenvaltion tulee kansalliseen lainsäädäntöön, kansallisiin oloihin ja käytäntöön soveltuvalla tavalla hyväksyä ja noudattaa toimintalinjaa, jolla pyritään parantamaan asianomaisten työntekijöiden työoloja.

2. Tällaisen toimintalinjan tulee yleisesti pyrkiä varmistamaan, että asianomaisia työntekijöitä ei suljeta kansallisella tasolla työntekijöille yleensä säädetyn vähimmäistason ulkopuolelle, mukaan luettuna sosiaaliturvaetuuksia koskeva vähimmäistaso.

4 artikla

1. Ellei kansallinen lainsäädäntö tai käytäntö toisin määrää, käsite "työaika" tarkoittaa aikaa, jona työntekijä on työnantajan käytettävissä.

2. Asianomaisilla työntekijöillä tulee olla oikeus kohtuulliseen, säännölliseen työaikaan ja ylityöehtoihin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

3. Asianomaisille työntekijöille on annettava kohtuulliset päivittäiset ja viikoittaiset vähimmäislepoajat kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

4. Asianomaisille työntekijöille on annettava mahdollisuuksien mukaan tieto työvuoroista riittävän ajoissa etukäteen, jotta heillä on mahdollisuus järjestää henkilökohtaiset asiansa ja perhe-elämänsä niiden mukaisesti.

5 artikla

1. Jos työntekijöiden on työskenneltävä yleisinä vapaapäivinä, se tulee korvata heille asianmukaisesti joko vapaa-aikana tai rahassa siten kuin siitä on määrätty työehtosopimuksissa tai kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

2. Asianomaisilla työntekijöillä tulee olla oikeus palkalliseen vuosilomaan, jonka pituus on määrätty työehtosopimuksissa tai kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

3. Tapauksissa, joissa asianomaisten työntekijöiden työsopimus päättyy tai heidän yhtämittainen palvelusaikansa ei ole ollut riittävän pitkä, jotta heille syntyisi oikeus täysimittaiseen vuosilomaan, heillä tulee olla oikeus palkalliseen lomaan, jonka pituus määräytyy työssäoloajan pituuden mukaisesti, tai tämän sijasta maksettavaan palkkaan, sen mukaan mitä työehtosopimuksissa sovitaan tai kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti.

6 artikla

1. Käsite "juomaraha" tarkoittaa rahamäärää, jonka asiakas antaa vapaaehtoisesti työntekijälle sen rahamäärän lisäksi, joka hänen tulee maksaa saamistaan palveluista.

2. Juomarahoista huolimatta asianomaisten työntekijöiden on saatava säännöllisin välein maksettava peruspalkka.

7 artikla

Työpaikkojen ostaminen ja myyminen artiklassa 1 tarkoitettuihin yrityksiin on kiellettävä, jos sellaista esiintyy käytännössä.

8 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräysten noudattaminen voidaan varmistaa kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomioilla tai oikeuden päätöksillä tai jollakin muulla sopivalla tavalla kansallisen käytännön mukaisesti.

2. Niissä jäsenvaltioissa, joissa tämän yleissopimuksen määräysten käsittelemät asiat tavallisesti jätetään työnantajien tai työnantajajärjestöjen ja työntekijäjärjestöjen välisten sopimusten varaan tai tavallisesti hoidetaan muutoin kuin lainsäädännöllä, näitä määräyksiä katsotaan noudatettavan, jos niitä sovelletaan tällaisilla sopimuksilla tai muilla tavoin asianomaisten työntekijöiden suureen enemmistöön.

* * *

9 - 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 173

Työntekijöiden saatavien turvaaminen työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa (1992)

Voimaantulopäivä 8.6.1995.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1994.
Hallituksen esitys 313/1993.
Säädöskokoelma 1160/1994.
Sopimussarja 96/1994.

OSA I
YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "maksukyvyttömyys" tarkoitetaan tilanteita, joissa kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti on käynnistetty menettelyt työnantajan varojen jakamiseksi velkojien saatavien suorittamiseksi.

2. Tätä yleissopimusta soveltaessaan jäsenvaltio voi laajentaa käsitteen "maksukyvyttömyys" koskemaan muitakin tilanteita, joissa työntekijöiden saatavia ei voida maksaa työnantajan taloudellisen tilanteen vuoksi, esimerkiksi silloin, kun työnantajan varojen määrä on todettu riittämättömäksi maksukyvyttömyysmenettelyjen käynnistämiseen.

3. Se, missä laajuudessa työnantajan varat kuuluvat 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn piiriin, määritetään kansallisen lainsäädännön, hallinnollisten määräysten tai käytäntöjen perusteella.

2 artikla

Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan käytäntöön lainsäädännöllä tai hallinnollisilla määräyksillä tai muilla kansallisen käytännön mukaisilla keinoilla.

3 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on hyväksyttävä joko osan II velvoitteet, joilla määrätään työntekijöiden saatavien turvaamisesta etuoikeudella, tai osan III velvoitteet, joilla määrätään työntekijöiden saatavien turvaamisesta palkkaturvajärjestelmällä, tai molempien osien velvoitteet. Tästä valinnasta on ilmoitettava ratifioinnin yhteydessä.[1]

2. Jäsenvaltio, joka on aluksi hyväksynyt vain tämän yleissopimuksen osan II tai vain osan III, voi myöhemmin Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle annettavalla ilmoituksella laajentaa hyväksyntänsä koskemaan myös toista osaa.

3. Jäsenvaltio, joka hyväksyy tämän yleissopimuksen molempien osien velvoitteet, voi edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan rajoittaa osan III soveltamisen tiettyihin työntekijäryhmiin ja tiettyihin talouden osa-alueisiin. Tällaiset rajoitukset on määriteltävä hyväksymistä koskevassa ilmoituksessa.

4. Jäsenvaltion, joka on rajoittanut osan III velvoitteiden hyväksyntää tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti, on ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perustamissäännön 22 artiklan mukaisessa raportissaan esitettävä hyväksyntänsä rajoittamisen syyt. Seuraavissa raporteissa sen on annettava tietoja tämän yleissopimuksen osan III mukaisen turvan mahdollisesta laajentamisesta muihin työntekijäryhmiin tai muille talouden osa-alueille.

[1] Suomi on hyväksynyt osan III velvoitteet.

5. Tämän yleissopimuksen osan II ja III velvoitteet hyväksynyt jäsenvaltio voi edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan sulkea osan III mukaisesti turvatut vaatimukset osan II soveltamisalan ulkopuolelle.

6. Jäsenvaltion hyväksyessä tämän yleissopimuksen osan II velvoitteet aiheutuu tästä *ipso jure* vuoden 1949 palkansuojelua koskevan yleissopimuksen 11 artiklan mukaisten velvoitteiden päättyminen.

7. Jäsenvaltio, joka on hyväksynyt ainoastaan tämän yleissopimuksen osan III velvoitteet, voi Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle antamallaan ilmoituksella lakkauttaa vuoden 1949 palkansuojelua koskevan yleissopimuksen 11 artiklan mukaiset velvoitteensa niiden saatavien osalta, jotka on osan III mukaisesti turvattu.

4 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia työntekijöitä ja kaikkia talouden osa-alueita alla 2 kohdassa määrättyjä poikkeuksia ja 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti määriteltyjä rajoituksia lukuun ottamatta.

2. Asianomainen viranomainen voi edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan sulkea tietyt työntekijäryhmät, erityisesti julkisen alan työntekijät, tämän sopimuksen osan II, osan III tai molempien osien ulkopuolelle näiden työsuhteen erityisluonteen perusteella, tai jos muunlaiset takeet antavat heille tätä yleissopimusta vastaavan turvan.

3. Jäsenvaltion, joka käyttää yllä 2 kohdan mukaisia poikkeusmahdollisuuksia, on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisissa raporteissaan annettava tietoja tällaisista poikkeuksista ja esitettävä niiden syyt.

OSA II
TYÖNTEKIJÖIDEN SAATAVIEN TURVAAMINEN ETUOIKEUDELLA

Turvatut saatavat

5 artikla

Työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa työsuhteesta johtuvat työntekijöiden saatavat on suojattava etuoikeudella siten, että ne maksetaan maksukyvyttömän työnantajan varoista ennen kuin etuoikeudettomat velkojat voivat saada osuutensa.

6 artikla

Etuoikeuden on katettava vähintään:
a) työntekijöiden palkkasaatavat säädetyltä ajalta, joka ei saa olla lyhyempi kuin kolme kuukautta ennen maksukyvyttömyyden alkua tai työsuhteen päättymistä,
b) työntekijöiden lomakorvaussaatavat työstä, joka on suoritettu vuonna, jona työnantaja tuli maksukyvyttömäksi tai työsuhde päättyi, sekä tätä edeltävänä vuonna,
c) työntekijöiden muun tyyppisiin palkallisiin vapaisiin perustuvat saatavat erikseen säädetyltä ajalta, joka ei saa olla lyhyempi kuin kolme kuukautta ennen maksukyvyttömyyden alkamista tai työsuhteen päättymistä, ja
d) työntekijöille näiden työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavat erokorvaukset.

Rajoitukset

7 artikla

1. Työntekijöiden saatavien etuoikeutta voidaan kansallisella lainsäädännöllä tai hallinnollisilla määräyksillä rajoittaa säädettyyn määrään, joka ei saa olla sosiaalisesti hyväksyttävän tason alapuolella.

2. Kun työntekijöiden saataville myönnettävää etuoikeutta rajoitetaan tällä tavoin, säädettyä määrää on tarpeen mukaan tarkistettava sen arvon säilyttämiseksi.

Etuoikeusjärjestys

8 artikla

1. Työntekijöiden saataville on kansallisella lainsäädännöllä tai hallinnollisilla määräyksillä annettava parempi etuoikeusasema kuin useimmille muille etuoikeutetuille saataville ja erityisesti valtion ja sosiaaliturvajärjestelmän saatavia parempi etuoikeus.

2. Silloin kun työntekijöiden saatavat on kuitenkin turvattu tämän yleissopimuksen osan III mukaisella palkkaturvajärjestelmällä, sen piiriin kuuluville saataville voidaan antaa alempi etuoikeusasema kuin valtion ja sosiaaliturvajärjestelmän saataville.

OSA III

TYÖNTEKIJÖIDEN SAATAVIEN TURVAAMINEN PALKKATURVAJÄRJESTELMÄLLÄ

Yleiset periaatteet

9 artikla

Työsuhteesta johtuvat työntekijöiden saatavat työnantajalta on turvattava palkkaturvajärjestelmällä, kun työnantaja ei voi suorittaa niitä maksukyvyttömyytensä vuoksi.

10 artikla

Pannessaan yleissopimuksen tämän osan täytäntöön jäsenvaltio voi edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvoteltuaan ryhtyä asianmukaisiin toimiin mahdollisten väärinkäytösten estämiseksi.

11 artikla

1. Palkkaturvajärjestelmän organisaatiosta, johdosta, toiminnasta ja rahoituksesta määrätään 2 artiklan mukaisesti.

2. Edeltävä kohta ei estä sitä, että jäsenvaltiot erityisominaisuuksiensa ja -tarpeittensa mukaisesti voivat antaa vakuutusyhtiöiden tarjota 9 artiklassa tarkoitettua turvaa niin kauan kuin ne tarjoavat riittävät takuut.

Palkkaturvajärjestelmän turvaamat saatavat

12 artikla

Yleissopimuksen tämän osan mukaisesti turvattujen työntekijöiden saatavien on sisällettävä vähintään:
a) työntekijöiden palkkasaatavat säädetyltä ajalta, joka ei saa olla lyhyempi kuin kahdeksan viikkoa ennen maksukyvyttömyyden alkua tai työsuhteen päättymistä,
b) työntekijöiden lomakorvaussaatavat työstä, joka on suoritettu säädettynä aikana, joka ei saa olla lyhyempi kuin puoli vuotta ennen maksukyvyttömyyden alkua tai työsuhteen päättymistä,
c) työntekijöiden muun tyyppisiin palkallisiin vapaisiin perustuvat saatavat säädetyltä ajalta, joka ei saa olla lyhyempi kuin kahdeksan viikkoa ennen maksukyvyttömyyden alkua tai työsuhteen päättymistä, ja
d) työntekijöille työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavat erokorvaukset.

13 artikla

1. Yleissopimuksen tämän osan mukaisesti turvatut saatavat voidaan rajoittaa säädettyyn määrään, joka ei saa olla sosiaalisesti hyväksyttävän tason alapuolella.

2. Kun turvatut saatavat on rajoitettu tällä tavoin, säädettyä määrää on tarpeen mukaan tarkistettava sen arvon säilyttämiseksi.

Loppusäännökset

14 artikla

Tämä yleissopimus muuttaa vuoden 1949 palkansuojelua koskevaa yleissopimusta yllä 3 artiklan 6 ja 7 kohtien määräämässä laajuudessa, mutta ei sulje tuota yleissopimusta ratifioinneilta.

** *

15 - 22 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 174

Suuronnettomuuksien torjunta teollisuudessa (1993)

Voimaantulopäivä 3.1.1997.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 332/1994.

I OSA
SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisten aineiden käytöstä johtuvien suuronnettomuuksien torjuminen ja onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

2. Tämä yleissopimus koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia.

3. Tämä yleissopimus ei koske
a) ydinlaitoksia ja laitoksia, joissa käsitellään radioaktiivisia aineita, paitsi niitä osia laitoksista, joissa käsiteltävät aineet eivät ole radioaktiivisia,
b) sotilaallisia laitoksia,
c) muita kuin putkistoa pitkin tapahtuvia kuljetuksia laitoksen alueen ulkopuolelle.

4. Yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä sellaisten osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle laitoksia tai taloudellisen toiminnan aloja, joilla on järjestetty vastaava suojelu.

2 artikla

Mikäli erityisiä, olennaisia ongelmia ilmenee, joiden vuoksi ei ole mahdollista välittömästi panna täytäntöön kaikkia yleissopimuksen mukaisia ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä, jäsenvaltion tulee laatia suunnitelma neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, kyseisten toimenpiteiden asteittaisesta täytäntöönpanosta määrätyn ajan kuluessa.

3 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa
a) käsitteellä "vaarallinen aine" tarkoitetaan ainetta tai aineiden seosta, joka kemikaalisten, fysikaalisten tai myrkyllisten ominaisuuksiensa vuoksi yksin tai yhdisteessä aiheuttaa vaaraa,
b) käsitteellä "kynnysarvo" tarkoitetaan sitä tietyn vaarallisen aineen tai aineryhmän määrää, jonka kansallisessa lainsäädännössä säädetyissä olosuhteissa ylittämisestä tunnistaa suurta vaaraa aiheuttavan laitoksen,
c) käsitteellä "suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos" tarkoitetaan laitosta, joka pysyvästi tai väliaikaisesti tuottaa, jalostaa, käsittelee, pitää hallussaan tai varastoi yhtä tai useampaa vaarallista ainetta tai aineluokkaa sellaisia määriä, jotka ylittävät kynnysarvon,
d) käsitteellä "suuronnettomuus" tarkoitetaan äkillistä tapahtumaa - kuten päästöä, tulipaloa tai räjähdystä - suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen toiminnassa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine joka aiheuttaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vakavaa vaaraa työntekijöille tai ympäristölle tai väestölle,
e) käsitteellä "turvallisuusselvitys" tarkoitetaan teknistä, yritysjohdollista ja toiminnallista tietoa sisältävää kirjoitettua esitystä, joka kattaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaarat ja riskit ja niiden valvonnan ja antaa perusteet laitoksen turvallisuuden vuoksi tehdyille toimenpiteille,
f) käsitteellä "vaaratilanne" tarkoitetaan mitä tahansa äkillistä tapahtumaa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka olisi voinut laajentua suuronnettomuudeksi ilman tilanteen vakavuutta lieventäviä tekijöitä, toimia tai järjestelmiä.

II OSA
YLEISIÄ PERIAATTEITA

4 artikla

1. Ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön sekä kansalliset olosuhteet ja käytännön ja neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden asianomaisten kanssa kunkin jäsenvaltion tulee määritellä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota jäsenvaltion tulee toteuttaa sekä määräajoin tarkistaa.

2. Tätä toimintaohjelmaa tulee toteuttaa ryhtymällä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia koskeviin ennaltaehkäiseviin ja suojeleviin toimenpiteisiin, ja toimintaohjelman tulee, mikäli mahdollista, edistää parhaan saatavilla olevan turvallisuusteknologian käyttöä.

5 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee, neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, luoda 3 artiklan c kohdan tarkoittaman suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen tunnistamiseksi järjestelmä, joka perustuu luetteloon vaarallisista aineista tai aineryhmistä tai näistä molemmista ja jossa aineiden yhteydessä mainitaan niiden kynnysarvot kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisten standardien mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua järjestelmää tulee säännöllisesti tarkistaa ja saattaa ajan tasalle.

6 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee, neuvoteltuaan edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä erityisiin toimiin suojatakseen luottamuksellista tietoa, joka on toimitettu viranomaiselle tai sen saataville 8, 12, 13 tai 14 artiklan mukaisesti ja jonka ilmitulon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, mikäli toimenpiteet eivät aiheuta vakavan vaaran uhkaa työntekijöille tai ympäristölle tai sen väestölle.

III OSA
TYÖNANTAJIEN VELVOLLISUUDET

Tunnistaminen

7 artikla

Työnantajien tulee tunnistaa kaikki heidän valvonnassaan olevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset 5 artiklassa tarkoitetun järjestelmän perusteella.

Ilmoittaminen

8 artikla

1. Työnantajien tulee tehdä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle kustakin tunnistamastaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta laitoksesta
a) määrätyn ajan kuluessa, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva laitos,
b) ennen uuden laitoksen käynnistämistä.

2. Työnantajien tulee ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle etukäteen myös suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen pysyvästä sulkemisesta.

Järjestelyt laitoksissa

9 artikla

Kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen kohdalla työnantajan tulee luoda ja pitää yllä kirjallisesti esitettyä vakavien vaaratilanteiden valvontajärjestelmää, johon sisältyvät seuraavat järjestelyt:

a) vaarojen tunnistaminen ja analysointi sekä riskien arviointi, mukaan lukien aineiden välisten mahdollisten vuorovaikutusten huomioonottaminen,

b) tekniset toimenpiteet, mukaan lukien laitoksen suunnittelu, turvallisuusjärjestelmät, laitoksen rakentaminen, kemikaalien valinta, laitoksen toiminta, kunnossapito ja systemaattinen tarkastus,

c) organisaatiota koskevat toimenpiteet, mukaan lukien henkilökunnan koulutus ja opastus, varusteiden hankinta henkilökunnan turvallisuuden takaamiseksi, henkilökunnan koulutuksen ja työtehtävien vastaavuus, työaika, vastuun määrittely ja ulkopuolisten urakoitsijoiden sekä tilapäisten työntekijöiden valvonta laitoksen alueella,

d) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät, mukaan lukien:

(i) laitoksen tehokkaiden hätätilanteessa noudatettavien suunnitelmien ja menetelmien valmistelu, lääkintähuolto mukaan lukien, joita on tarkoitus soveltaa suuronnettomuudessa tai sen uhatessa ja joiden tehokkuus tarkastetaan ja arvioidaan määräajoin sekä jotka uusitaan tarpeen mukaan,

(ii) tiedon toimittaminen laitoksessa mahdollisesti ilmenevistä onnettomuuksista ja laitoksen omista hätäsuunnitelmista viranomaisille ja niille elimille, jotka ovat vastuussa laitoksen ulkopuolista väestöä ja ympäristöä suojaavien hätäsuunnitelmien ja -menetelmien kehittämisestä,

(iii) kaikki tarpeelliset neuvottelut kyseisten viranomaisten ja elinten kanssa,

e) toimenpiteet suuronnettomuuden seurausten rajoittamiseksi,

f) neuvottelut työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa,

g) järjestelmän parantaminen, mukaan lukien toimenpiteet tiedon keräämiseksi sekä onnettomuuksien ja vaaratilanteiden analysoimiseksi. Tällä tavoin saadusta tiedosta tulee keskustella työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa, ja tieto tulee merkitä muistiin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

Turvallisuusselvitys

10 artikla

1. Työnantajien tulee valmistella 9 artiklassa asetettuihin vaatimuksiin perustuva turvallisuusselvitys.

2. Selvitys valmistellaan

a) kansallisessa lainsäädännössä määrätyn ajanjakson kuluessa ilmoituksen tekemisestä, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos,

b) ennen uuden suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen käynnistämistä.

11 artikla

Työnantajien tulee tarkistaa, uudistaa ja korjata turvallisuusselvitystä

(a) sellaisen muutoksen yhteydessä, jolla on merkittävä vaikutus laitoksen tai sen tuotantomenetelmien turvallisuustasoon tai vaarallisten aineiden määriin laitoksessa,

(b) milloin tämä on tarpeellista teknisen tietämyksen kehityksen tai vaarojen arvioinnin vuoksi,

(c) kansallisissa laeissa ja säädöksissä säädetyin väliajoin,

(d) asianomaisen viranomaisen pyynnöstä.

12 artikla

Työnantajien tulee toimittaa asianomaiselle viranomaiselle tai saattaa kyseisen viranomaisen saataville 10 ja 11 artiklassa tarkoitetut turvallisuusselvitykset.

Onnettomuudesta ilmoittaminen

13 artikla

Työnantajien tulee ilmoittaa suuronnettomuudesta asianomaiselle viranomaiselle ja muille tätä tarkoitusta varten nimitetyille elimille välittömästi suuronnettomuuden sattuessa.

14 artikla

1. Työnantajien tulee määrätyn ajan kuluessa suuronnettomuudesta esittää asianomaiselle viranomaiselle yksityiskohtainen raportti, jossa analysoidaan onnettomuuden syitä ja kuvataan välittömiä laitoksessa ilmenneitä seurauksia sekä kaikkia niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty onnettomuuden vaikutusten lieventämiseksi.

2. Raportin tulee sisältää yksityiskohtainen suositus toimenpiteistä, joiden avulla onnettomuuden uusiutuminen voidaan estää.

IV OSA
ASIANOMAISTEN VIRANOMAISTEN VELVOLLISUUDET

Laitoksen ulkopuolinen hätätilavalmius

15 artikla

Otettuaan huomioon työnantajan toimittamat tiedot asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta laaditaan hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät ulkopuolisen ympäristön ja sen väestön suojelemiseksi, ja että nämä suunnitelmat ja menetelmät saatetaan ajan tasalle sopivin väliajoin ja yhteistyössä asianomaisten viranomaisten ja elinten kanssa.

16 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että

(a) tietoa turvatoimenpiteistä ja oikeanlaisesta käyttäytymisestä suuronnettomuustilanteessa jaetaan väestön sille osalle, jota suuronnettomuuden voi olettaa koskettavan, ilman että tällaista tietoa tarvitsee erikseen pyytää sekä huolehtia siitä, että tällainen tieto saatetaan ajan tasalle ja jaetaan uudelleen sopivin väliajoin,

(b) varoitus annetaan mahdollisimman nopeasti suuronnettomuuden sattuessa,

(c) siellä missä suuronnettomuudella saattaa olla maan rajat ylittäviä vaikutuksia, yllä a ja b kohdissa vaadittu tieto ilmoitetaan niille valtioille, joita asia koskee, jotta nämä voivat osallistua yhteistyö- ja koordinointijärjestelyihin.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittaminen

17 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee laatia toimintaohjelma suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tarkoituksenmukaisesta sijoittamisesta, jolla järjestetään ehdotettujen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten asianmukainen erottaminen työ- ja asuinalueista ja julkisista laitoksista sekä valmistellaan asianmukaisia toimenpiteitä jo olemassa olevia suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia varten. Näiden toimintaperiaatteiden tulee noudattaa yleissopimuksen II osassa esitettyjä yleisiä periaatteita.

Tarkastus

18 artikla

1. Asianomaisella viranomaisella tulee olla pätevä, koulutettu ja kykenevä henkilökunta, jolla on mahdollisuus saada riittävästi teknistä ja ammatillista tukea tarkastaakseen, tutkiakseen ja arvioidakseen tässä yleissopimuksessa käsiteltyjä asioita, neuvoakseen näissä asioissa ja huolehtiakseen kansallisen lainsäädännön noudattamisesta.

2. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien tulee saada mahdollisuus olla mukana tarkastajien valvoessa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluviksi määrättyjen toimenpiteiden toteuttamista käytännössä, elleivät tarkastajat katso, asianomaisen viranomaisen yleiset ohjeet huomioonottaen, tämän voivan haitata heidän tarkastuksensa tehokkuutta.

19 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla oikeus keskeyttää mikä tahansa toiminta, joka aiheuttaa välitöntä suuronnettomuuden vaaraa.

V OSA
TYÖNTEKIJÖIDEN JA HEIDÄN EDUSTAJIENSA OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

20 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa tulee neuvotella asianmukaisissa yhteistyöelimissä työn turvallisuuden varmistamiseksi. Erityisesti

a) työntekijöille ja heidän edustajilleen tulee antaa riittävää ja asianmukaista tietoa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaaroista ja niiden todennäköisistä seurauksista,

b) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee olla tietoisia kaikista asianomaisen viranomaisen antamista määräyksistä, ohjeista tai suosituksista,

c) työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus tutustua seuraaviin asiakirjoihin, joiden valmistelusta tulee myös neuvotella heidän kanssaan:

(i) turvallisuusselvitys,

(ii) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menettelytavat,

(iii) onnettomuusraportit,

d) työntekijöitä ja heidän edustajiaan tulee säännöllisesti opastaa ja kouluttaa suuronnettomuuksien torjuntaan tarkoitettuihin käytännön toimiin ja menettelytapoihin, suuronnettomuuteen todennäköisesti johtavien tapahtumien hallintaan ja menetelmiin, joita on noudatettava suuronnettomuuden sattuessa,

e) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee oman työalansa puitteissa ja ilman vaaraa epäedulliseen asemaan joutumisesta ryhtyä korjaamaan tilannetta ja tarpeen mukaan keskeyttää toiminta, mikäli heillä koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on perusteltua syytä olettaa välittömän suuronnettomuuden vaaran olevan käsillä sekä ilmoittaa esimiehelleen tai käynnistää hälytys, harkinnan mukaan, ennen toimiin ryhtymistä tai mahdollisimman nopeasti sen jälkeen,

f) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee neuvotella työnantajan kanssa kaikista mahdollisista vaaroista, joiden he katsovat voivan käynnistää suuronnettomuuden, ja heillä on oikeus ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle näistä vaaroista.

21 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden tulee

a) noudattaa kaikkia käytännön toimenpiteitä ja menettelytapoja, jotka liittyvät suuronnettomuuden torjuntaan ja sellaisten tapahtumien hallintaan, jotka todennäköisesti johtavat suuronnettomuuteen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavassa laitoksessa,

b) noudattaa kaikkia hätätilanteita varten laadittuja suunnitelmia suuronnettomuuden sattuessa.

VI OSA
VIEJÄMAIDEN VASTUU

22 artikla

Mikäli vievässä jäsenvaltiossa vaarallisten aineiden, menetelmien tai vaarallisen teknologian käyttö on kielletty mahdollisena suuronnettomuuden aiheuttajana, vievän jäsenvaltion tulee saattaa tieto tästä kiellosta ja kiellon syistä kaikkien tuojamaiden saataville.

VII OSA
LOPPUSÄÄNNÖKSET

* * *

23 - 30 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 175

Osa-aikatyö (1994)

Voimaantulopäivä 28.2.1998.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1999.
Hallituksen esitys 207/1995.
Säädöskokoelma 301/2000.
Sopimussarja 17/2000.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa
a) käsitteellä "osa-aikatyöntekijä" tarkoitetaan työssä olevaa henkilöä, jonka säännöllinen työaika on lyhyempi kuin vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevän työntekijän,
b) edellä a) alakohdassa tarkoitettu säännöllinen työaika voidaan laskea viikoittaisena tai tietyn ajanjakson keskimääräisenä työaikana,
c) käsitteellä "vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevä työntekijä" tarkoitetaan kokoaikatyöntekijää, joka
(i) on tehnyt samantyyppisen työsopimuksen,
(ii) toimii samassa tai samankaltaisessa työssä tai ammatissa, ja
(iii) on työssä samassa toimipaikassa tai, kun toimipaikassa ei ole vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevää työntekijää, samassa yrityksessä tai, kun yrityksessä ei ole vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevää työntekijää, samalla alalla kuin kyseessä oleva osa-aikatyöntekijä,
d) kokoaikatyöntekijöitä, jotka ovat osittain työttömiä sen seurauksena, että heidän säännöllistä työaikaansa on kollektiivisesti ja tilapäisesti lyhennetty taloudellisista, teknisistä tai rakenteellisista syistä, ei pidetä osa-aikatyöntekijöinä.

2 artikla

Tämä yleissopimus ei vaikuta osa-aikatyöntekijöihin sovellettaviin muiden kansainvälisten työtä koskevien yleissopimusten mukaisiin edullisempiin määräyksiin.

3 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin osa-aikatyöntekijöihin, mutta jäsenvaltio voi kuitenkin neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa jättää kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä työntekijä- tai yritysryhmiä, jos sen soveltaminen näihin ryhmiin aiheuttaisi huomattavia erityisongelmia.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen edellisessä kohdassa määrättyä mahdollisuutta, tulee tämän yleissopimuksen noudattamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa raporteissa ilmoittaa kaikki nimenomaiset työntekijä- ja yritysryhmät, jotka on siten jätetty soveltamisalan ulkopuolelle ja syyt, miksi tätä pois jättämistä pidettiin tai edelleen pidetään tarpeellisena.

4 artikla

Toimiin, joilla taataan osa-aikatyöntekijöille samantasoinen suojelu kuin vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevillä työntekijöillä tulee ryhtyä seuraavien asioiden suhteen:
a) järjestäytymisoikeus, oikeus käydä työehtosopimusneuvotteluja ja oikeus toimia työntekijöiden edustajina,
b) työturvallisuus ja -terveys,
c) työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä.

5 artikla

Kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisiin toimiin tulee ryhtyä sen varmistamiseksi, että osa-aikatyöntekijät eivät vain sen takia, että he tekevät osa-aikatyötä, saa peruspalkkaa, joka on suhteellisesti työajan, suoritusten tai urakan perusteella laskettuna alempi kuin vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevän työntekijän samalla menetelmällä laskettu peruspalkka.

6 artikla

Työntekoon perustuvia lakisääteisiä sosiaaliturvajärjestelmiä on sopeutettava siten, että osa-aikatyöntekijöitä koskevat ehdot ovat samantasoiset kuin vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekeviä työntekijöitä koskevat ehdot; nämä ehdot voidaan määritellä suhteutettuna työn kestoon, sosiaaliturvamaksuihin tai ansioihin tai muilla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisilla menetelmillä.

7 artikla

On ryhdyttävä toimiin, joilla taataan osa-aikatyöntekijöille samantasoiset ehdot kuin vastaavaa työtä kokoaikaisesti tekevillä työntekijöillä on seuraavilla aloilla:
a) äitiyssuojelu,
b) työsopimuksen päättäminen,
c) palkallinen vuosiloma ja palkalliset yleiset vapaapäivät,
d) sairausloma,
kuitenkin niin, että rahalliset korvaukset voidaan suhteuttaa työn kestoon tai ansioihin.

8 artikla

1. Jäsenvaltio voi jättää osa-aikatyöntekijät, joiden työn kesto on määrättyä vähimmäisaikaa lyhyempi tai ansiot määrättyä vähimmäismäärää pienemmät,
a) minkä tahansa 6 artiklassa tarkoitetun sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle, paitsi kun kyseessä ovat työtapaturman tai ammattitaudin perusteella maksettavat korvaukset,
b) minkä tahansa 7 artiklan kattamien toimien soveltamisalan ulkopuolelle, paitsi kun kyseessä ovat muut kuin lakisääteisten sosiaaliturvajärjestelmien mukaiset äitiyssuojelua koskevat toimet.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen vähimmäisedellytysten tulee olla tarpeeksi lievät, jotta ne eivät sulje pois kohtuuttoman suurta prosenttiosuutta osa-aikatyöntekijöistä.

3. Jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen 1 kohdassa määrättyä mahdollisuutta, tulee:
a) ajoittain tarkistaa voimassa olevat vähimmäisedellytykset,
b) tämän yleissopimuksen soveltamisesta Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa raporteissa ilmoittaa voimassa olevat vähimmäisedellytykset, niiden perusteet ja se, harkitaanko suojan asteittaista laajentamista ulkopuolelle jätettyjä työntekijöitä koskevaksi.

4. Edustavimpien työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa tulee neuvotella tässä artiklassa tarkoitettujen vähimmäisedellytysten asettamisesta, uudelleenarvioinnista ja uudistamisesta.

9 artikla

1. Tuottavaan ja vapaasti valittuun osa-aikatyöhön, joka vastaa sekä työntekijöiden että työnantajien tarpeita, pääsyn helpottamiseksi tulee ryhtyä toimiin, edellyttäen, että 4 ja 7 artiklojen mukainen suoja on varmistettu.

2. Näiden toimien tulee sisältää seuraavat asiat:
a) sellaisten lakien tai asetusten, jotka saattavat estää tai haitata osa-aikatyön aloittamista tai sen vastaanottamista, uudelleenarviointi,
b) työvoimapalvelujen käyttäminen, kun niitä on saatavilla, siten että tiedotuspalvelujen ja työnvälitystoiminnan yhteydessä tunnistetaan mahdollisuudet osa-aikatyöhön ja tiedotetaan niistä,
c) erityisen huomion kiinnittäminen työllisyyspolitiikassa erityisryhmien, kuten työttömien, perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden, ikääntyneiden työntekijöiden, vammaisten työntekijöiden ja yleissivistävässä tai ammatillisessa koulutuksessa olevien työntekijöiden, tarpeisiin ja mieltymyksiin.

3. Näihin toimiin voivat myös kuulua tutkimus ja tiedon levittäminen siitä, missä määrin osa-aikatyö vastaa työntekijöiden ja työnantajien taloudellisia ja sosiaalisia tavoitteita.

10 artikla

Kun se on tarkoituksenmukaista, tulee ryhtyä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisiin toimiin sen varmistamiseksi, että siirtyminen kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön tai päinvastoin on vapaaehtoista.

11 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset on pantava toimeen laeilla tai asetuksilla, lukuun ottamatta määräyksiä, jotka saatetaan voimaan kollektiivisin sopimuksin tai jollakin muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla. Edustavimpien työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa tulee neuvotella ennen tällaisten lakien tai asetusten hyväksymistä.

* * *

12 - 19 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 176

Terveys ja turvallisuus kaivoksissa (1995)

Voimaantulopäivä 5.6.1998.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1997.
Hallituksen esitys 256/1996.
Säädöskokoelma 54/1998.
Sopimussarja 9/1998.

I OSA
MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta tulkittaessa käsitteellä "kaivos" tarkoitetaan:
(a) maanpinnalla tai maan alla olevia alueita, joissa tapahtuu erityisesti seuraavaa toimintaa:
(i) mineraalien etsintää öljyä ja kaasua lukuun ottamatta, johon liittyy maaperän mekaanista liikuttelua;
(ii) mineraalien louhintaa öljyä ja kaasua lukuun ottamatta;
(iii) louhitun materiaalin käsittelyä, mukaan lukien murskaus, jauhaminen, rikastaminen ja peseminen; ja
(b) kaikkia koneita, laitteita, välineitä, tehdaslaitoksia, rakennuksia ja maa- ja vesirakentamisen rakenteita, joita käytetään edellä kohdassa (a) mainitun toiminnan yhteydessä.

2. Tätä yleissopimusta tulkittaessa käsitteellä "työnantaja" tarkoitetaan ketä tahansa fyysistä tai juridista henkilöä, joka työllistää yhden tai useampia työntekijöitä kaivoksessa sekä, asiayhteydestä riippuen, kaivostoiminnan harjoittajaa, pääurakoitsijaa, urakoitsijaa tai aliurakoitsijaa.

II OSA
SOVELTAMISALA JA -KEINOT

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia kaivoksia.

2. Neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion asianomainen viranomainen:
(a) voi jättää yleissopimuksen tai sen tiettyjen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle joitakin kaivostyyppejä, jos kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukainen yleissuojelu näissä kaivoksissa ei ole huonompaa kuin se suojelu, jonka kaikkien yleissopimuksen määräysten soveltaminen antaisi tulokseksi;
(b) jos jotkin kaivostyypit jätetään soveltamisalan ulkopuolelle edellä olevan (a) kohdan nojalla, asianomaisen viranomaisen on suunniteltava soveltamisen laajentamista koskemaan asteittain kaikkia kaivoksia.

3. Yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion, joka käyttää hyväkseen edellä 2(a) kohdassa tarjottua mahdollisuutta, on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettavissa yleissopimuksen soveltamista koskevissa raporteissaan mainittava ne kaivostyypit, jotka on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, ja ilmoitettava syyt tällaiseen menettelyyn.

3 artikla

Ottaen huomioon kansalliset olosuhteet ja käytännön ja neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa jäsenvaltion on määriteltävä ja toteutettava yhtenäinen turvallisuutta ja terveyttä kaivoksissa koskeva ohjelma ja tarkistettava sitä määräajoin. Tällöin on erityisesti otettava huomioon toimenpiteet yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi.

4 artikla

1. Toimenpiteet yleissopimuksen soveltamisen varmistamiseksi on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä.

2. Tätä kansallista lainsäädäntöä on tarvittaessa täydennettävä:
(a) teknisillä standardeilla, toimintaperiaatteilla tai ohjekokoelmilla; tai
(b) muilla soveltamiskeinoilla, jotka asianomainen viranomainen on tunnistanut kansallista käytäntöä vastaaviksi.

5 artikla

1. Edellä olevan 4 artiklan 1 kohdan mukaisessa kansallisessa lainsäädännössä on ilmoitettava, minkä asianomaisen viranomaisen tehtävänä on valvoa ja säädellä turvallisuutta ja terveyttä kaivoksissa.

2. Sellaisen kansallisen lainsäädännön on edellytettävä, että:
(a) turvallisuutta ja terveyttä valvotaan kaivoksissa;
(b) kaivoksia tarkastavat asianomaisen viranomaisen siihen tehtävään nimittämät tarkastajat;
(c) kuolemaan johtaneiden ja vakavien tapaturmien, vaaratilanteiden ja kaivosonnettomuuksien raportointia ja tutkintaa varten on olemassa kansallisen lainsäädännön määräysten mukaiset menettelytavat;
(d) tapaturmista, ammattitaudeista ja vaaratilanteista kerätään ja julkaistaan tilastoja kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti;
(e) asianomaisella viranomaisella on valtuudet keskeyttää tai rajoittaa kaivostoimintaa turvallisuus- ja terveyssyistä, kunnes keskeytykseen tai rajoitukseen johtanut seikka on korjattu; sekä
(f) luodaan tehokkaat menettelytavat sen varmistamiseksi, että pannaan täytäntöön työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeus tulla kuulluksi työpaikan turvallisuutta ja terveyttä koskevissa asioissa sekä oikeus osallistua niihin liittyviin toimenpiteisiin.

3. Sellaisessa kansallisessa lainsäädännössä on edellytettävä, että räjähteiden ja sytytyslaitteiden valmistuksen, varastoinnin, kuljetuksen ja käytön kaivoksella suorittavat pätevät henkilöt, joilla on niihin valtuudet, tai että ne suoritetaan sellaisten henkilöiden välittömässä valvonnassa.

4. Sellaisessa kansallisessa lainsäädännössä on erityisesti mainittava:
(a) kaivoksesta pelastamista, ensiapua ja asianmukaista lääkintähuoltoa koskevat vaatimukset;
(b) velvollisuus antaa maanalaisten hiilikaivosten ja tarvittaessa muidenkin maanalaisten kaivosten työntekijöiden käyttöön riittävät hengityslaitteet pelastautumista varten ja velvollisuus pitää ne kunnossa;
(c) suojelutoimet hylättyjen kaivosten suojaamiseksi, jotta turvallisuutta ja terveyttä uhkaavat vaarat saadaan poistetuksi tai minimoiduksi;
(d) vaatimukset kaivostoiminnassa käytettyjen vaarallisten aineiden ja kaivoksella syntyneiden jätteiden turvallisesta varastoinnista, kuljetuksesta ja hävityksestä; sekä
(e) tarvittaessa velvollisuus järjestää riittävät saniteettitilat, sekä tilat peseytymiseen, vaatteiden vaihtoon ja ruokailuun ja pitää ne hygieenisinä.

5. Sellaisessa kansallisessa lainsäädännössä on edellytettävä, että kaivoksesta vastaavan työnantajan on varmistettava, että ennen toiminnan aloittamista tehdään asianmukaiset kaivosta koskevat suunnitelmat ja että sellaiset suunnitelmat tarkistetaan aika ajoin merkityksellisten muutosten varalta ja ne pidetään kaivostyömaalla saatavilla.

OSA III
ENNALTAEHKÄISEVÄT TOIMENPITEET JA SUOJELUTOIMET KAIVOKSELLA

A. Työnantajien vastuu

6 artikla

Kun työnantaja ryhtyy tässä yleissopimuksen osassa mainittuihin ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin ja suojelutoimiin, hänen on arvioitava vaara ja käsiteltävä sitä seuraavassa järjestyksessä:
(a) vaara eliminoidaan;

(b) vaaraa valvotaan sen syntypaikalla;
(c) vaara minimoidaan keinoin, joihin kuuluu turvallisten työjärjestelmien suunnittelu; ja
(d) jos vaara on edelleen olemassa, käytettäväksi annetaan henkilönsuojaimia,
ottaen huomioon kohtuullisuuden, käytännöllisyyden, toteutettavuuden sekä hyvän käytännön ja riittävän huolellisuuden.

7 artikla

Työnantajien on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin eliminoidakseen tai minimoidakseen heidän valvonnassaan olevissa kaivoksissa turvallisuutta ja terveyttä uhkaavat vaarat ja erityisesti:
(a) varmistettava, että kaivos on siten suunniteltu, rakennettu ja varustettu sähkölaittein, mekaanisin ja muin laittein, viestintäjärjestelmä mukaan lukien, että olosuhteet kaivoksessa antavat mahdollisuuden turvalliseen toimintaan ja terveelliseen työympäristöön;
(b) varmistettava, että kaivostoiminta aloitetaan, kaivosta käytetään ja huolletaan ja toiminta lopetetaan siten, että työntekijät voivat suorittaa heille osoitetut työt vaarantamatta omaa turvallisuuttaan ja terveyttään tai muiden henkilöiden turvallisuutta ja terveyttä;
(c) ryhdyttävä toimiin maaperän lujuuden säilyttämiseksi sellaisilla alueilla, joille henkilöt pääsevät työnsä yhteydessä;
(d) jos mahdollista, järjestettävä jokaisesta maanalaisesta työpisteestä kaksi uloskäyntiä, joista kummallakin on yhteys omaan erilliseen poistumisreittiin maanpinnalle;
(e) varmistettava työympäristön valvonta, arviointi ja säännölliset tarkastukset niiden eri vaarojen tunnistamiseksi, joille työntekijät voivat joutua alttiiksi sekä arvioidaan heidän altistumistasonsa;
(f) varmistettava riittävä ilmanvaihto kaikissa maanalaisissa kaivoksissa, joihin pääsy on sallittu;
(g) laadittava ja pantava täytäntöön toimintasuunnitelma ja menettelytavat turvallisen työjärjestelmän varmistamiseksi ja työntekijöiden suojelemiseksi niillä vyöhykkeillä, joilla voi olla erityisiä vaaroja;
(h) ryhtyä kaivostoiminnan luonteeseen sopiviin toimenpiteisiin ja varotoimiin tulipalojen ja räjähdysten alkamisen ja leviämisen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja torjumiseksi;
(i) varmistuttava siitä, että kun työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä uhkaa vakava vaara, toiminta keskeytetään ja työntekijät evakuoidaan turvalliseen paikkaan.

8 artikla

Työnantajan on valmisteltava pelastussuunnitelma erikseen jokaisen kaivoksen tarpeisiin kohtuullisen hyvin ennustettavissa olevien teollisuus- ja luonnonkatastrofien varalta.

9 artikla

Jos työntekijät ovat alttiina fyysisille, kemiallisille tai biologisille vaaroille työnantajan on:
(a) tiedotettava työntekijöille ymmärrettävällä tavalla heidän työhönsä liittyvistä vaaroista ja terveysriskeistä sekä ehkäisy- ja suojelutoimenpiteistä niiden varalta;
(b) ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin noille vaaroille altistumisesta johtuvien riskien eliminoimiseksi tai minimoimiseksi;
(c) annettava ilmaiseksi työntekijän käyttöön ja huolehdittava niiden huollosta kansallisessa lainsäädännössä määritellyt sopivat suojaimet, tarvittava vaatetus ja muut välineet, jollei riittävää suojelua tapaturmavaaran tai terveyden vaarantumisen varalta, altistuminen haitallisille olosuhteille mukaan lukien, voida varmistaa muulla tavalla; sekä
(d) järjestettävä ensiapu, asianmukainen kuljetus työpaikalta ja pääsy asianmukaiseen sairaanhoitoon niille työntekijöille, jotka ovat loukkaantuneet tai sairastuneet työpaikalla.

10 artikla

Työnantajan on varmistettava, että:
(a) työntekijöille annetaan ilmaiseksi riittävä koulutus, täydennyskoulutus ja ymmärrettävät ohjeet turvallisuutta ja terveyttä koskevista asioista, kuten myös siitä työstä, joka heille on osoitettu;
(b) kansallisen lainsäädännön mukaisesti jokaista työvuoroa ohjataan ja valvotaan riittävästi kaivoksen turvallisen toiminnan varmistamiseksi;
(c) luodaan järjestelmä, jonka avulla kaikkien maan pinnan alapuolella olevien henkilöiden nimet sekä heidän todennäköinen sijaintinsa voidaan milloin tahansa tietää tarkasti;
(d) kaikki kansallisessa lainsäädännössä määritellyt tapaturmat ja vaaratilanteet tutkitaan ja ryhdytään asianmukaisiin korjaustoimenpiteisiin; sekä

(e) onnettomuuksista ja vaaratilanteista tehdään kansallisen lainsäädännön mukaisesti raportti asianomaiselle viranomaiselle.

11 artikla

Työnantajan on yleisten työterveyttä koskevien periaatteiden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti varmistettava, että niille työntekijöille, jotka joutuvat alttiiksi kaivostyölle ominaisille terveysvaaroille, järjestetään säännöllinen terveyden seuranta.

12 artikla

Jos samalla kaivoksella toimii useita työnantajia, kaivoksesta vastaavan työnantajan on koordinoitava kaikkien työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskevien toimenpiteiden täytäntöönpano, ja tätä työnantajaa on pidettävä ensisijaisesti vastuussa toiminnan turvallisuudesta. Tämä ei vapauta yksittäisiä työnantajia vastuusta panna täytäntöön kaikki ne toimenpiteet, jotka koskevat heidän työntekijöidensä turvallisuutta ja terveyttä.

B. Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet

13 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön nojalla, johon on viitattu 4 artiklassa, työntekijöillä tulee olla seuraavat oikeudet:
(a) oikeus ilmoittaa onnettomuuksista, vaaratilanteista ja vaaroista työnantajalle ja asianomaiselle viranomaiselle;
(b) jos turvallisuus- ja terveyssyistä on syytä huoleen, oikeus pyytää ja saada työnantaja ja asianomainen viranomainen suorittamaan tarkastuksia ja tutkimuksia;
(c) oikeus tietää ja saada tietoja työpaikan vaaroista, jotka voivat vaikuttaa heidän turvallisuuteensa tai terveyteensä;
(d) oikeus saada ne työnantajan tai asianomaisen viranomaisen hallussa olevat tiedot, joilla on merkitystä heidän turvallisuudelleen tai terveydelleen;
(e) oikeus poistua mistä tahansa kaivoksen osasta sellaisten olosuhteiden syntyessä, joiden voidaan kohtuullisen oikeutetusti katsoa aiheuttavan vakavan vaaran heidän turvallisuudelleen tai terveydelleen; sekä
(f) oikeus yhteisesti valita edustajansa turvallisuutta ja terveyttä koskevia asioita varten.

2. Edellä 1(f) kohdassa mainituilla edustajilla turvallisuutta ja terveyttä koskevissa asioissa on oltava seuraavat oikeudet kansallisen lainsäädännön mukaisesti:
(a) oikeus edustaa työntekijöitä kaikissa työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvissä asioissa, edellä 1 kohdassa annettujen oikeuksien harjoittaminen soveltuvin osin mukaan lukien;
(b) oikeus:
(i) osallistua työnantajan ja asianomaisen viranomaisen työpaikalla suorittamiin tarkastuksiin ja tutkimuksiin; ja
(ii) valvoa ja tutkia turvallisuus- ja terveysasioita;
(c) oikeus turvautua neuvonantajiin ja riippumattomiin asiantuntijoihin;
(d) oikeus ajankohdan edellyttämällä tavalla neuvotella työnantajan kanssa turvallisuus- ja terveysasioista toimintaperiaatteet ja menettelytavat mukaan lukien;
(e) oikeus neuvotella asianomaisen viranomaisen kanssa; sekä
(f) oikeus vastaanottaa ilmoituksia tapaturmista ja vaaratilanteista niillä alueilla, joita varten heidät on valittu.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainittujen oikeuksien harjoittamisen menettelytavoista on erityisesti mainittava:
(a) kansallisessa lainsäädännössä; sekä
(b) neuvotteluissa työnantajien ja työntekijöiden sekä näiden edustajien välillä.

4. Kansallisella lainsäädännöllä on varmistettava, että edellä 1 ja 2 kohdassa mainittuja oikeuksia voidaan käyttää ilman syrjintää tai kostoa.

14 artikla

Kansallisen lainsäädännön nojalla työntekijöillä on oltava koulutuksensa mukaisesti velvollisuus:
(a) noudattaa määräysten mukaisia turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä toimenpiteitä;
(b) huolehtia kohtuullisesti omasta turvallisuudestaan ja terveydestään sekä niiden muiden henkilöiden turvallisuudesta ja terveydestä, joihin heidän toimenpiteensä tai toimimatta jättämisensä työssä voivat vaikuttaa, mukaan lukien heidän käyttöönsä tähän tarkoitukseen annettujen suojavaatteiden, välineiden ja laitteiden huolellinen huolto ja käyttö;
(c) ilmoittaa heti lähimmälle esimiehelleen jokaisesta tilanteesta, jonka he arvelevat voivan olla vaaraksi heidän tai muiden henkilöiden turvallisuudelle ja terveydelle, ja jota he eivät itse voi kunnolla hoitaa; sekä
(d) toimia yhteistyössä työnantajan kanssa antaakseen mahdollisuuden niiden tehtävien ja velvollisuuksien noudattamiseen, jotka yleissopimuksen mukaisesti on asetettu työnantajalle.

C. Yhteistyö

15 artikla

On ryhdyttävä kansallisen lainsäädännön mukaisiin toimenpiteisiin, joilla kannustetaan työnantajia ja työntekijöitä ja heidän edustajiaan yhteistyöhön turvallisuuden ja terveyden edistämiseksi kaivoksissa.

OSA IV
TÄYTÄNTÖÖNPANO

16 artikla

Jäsenvaltion on:
(a) ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, asianmukaisten rangaistusten ja korjaustoimenpiteiden säätäminen mukaan lukien, yleissopimuksen määräysten tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi; sekä
(b) järjestettävä asianmukaiset tarkastajapalvelut niiden toimenpiteiden soveltamisen valvomiseksi, joihin yleissopimuksen mukaisesti on ryhdyttävä, ja annettava näille tarkastajille heidän tehtäviensä suorittamisessa tarvittavat voimavarat.

OSA V
LOPPUSÄÄNNÖKSET

* * *

17 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 177

Kotityö (1996)

Voimaantulopäivä 22.4.2000.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1998.
Hallituksen esitys 241/1997.
Säädöskokoelma 302/2000.
Sopimussarja 18/2000.

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa:
a) käsitteellä "kotityö" tarkoitetaan työtä, jota kotityöntekijä suorittaa
(i) kotonaan tai muissa valitsemissaan tiloissa, ei kuitenkaan työnantajan työpaikalla,
(ii) vastiketta vastaan,
(iii) jossa tuloksena on työnantajan yksilöimä tuote tai palvelu, riippumatta siitä kuka toimittaa käytettävät työvälineet, materiaalit tai muut panokset, kunhan tämä henkilö ei ole siinä määrin itsenäinen tai taloudellisesti riippumaton, että häntä voidaan kansallisen lainsäädännön tai tuomioistuimen päätösten mukaan pitää itsenäisenä ammatinharjoittajana;
b) työsuhteessa olevia henkilöitä ei katsota tämän yleissopimuksen tarkoittamiksi kotityöntekijöiksi, jos he vain satunnaisesti tekevät työtä kotonaan tavanomaisen työpaikkansa sijasta;
c) käsite "työnantaja" tarkoittaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka teettää kotityötä liiketoimintansa mukaisesti joko suoraan tai välittäjän kautta, oli välittäjistä säädetty kansallisessa lainsäädännössä tai ei.

2 artikla

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin 1 artiklassa tarkoitettuihin kotityötä tekeviin henkilöihin.

3 artikla

Kuultuaan edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ja mahdollisia kotityöntekijöitä edustavia ja kotityöntekijöiden työnantajia edustavia järjestöjä kunkin tämän yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion tulee hyväksyä, panna täytäntöön ja määräajoin tarkistaa kotityötä koskeva kansallinen ohjelma, jonka tavoitteena on parantaa kotityöntekijöiden asemaa.

4 artikla

1. Kotityötä koskevan kansallisen ohjelman tulee edistää mahdollisuuksien mukaan kotityöntekijöiden ja muiden palkansaajien välistä yhdenvertaista kohtelua ottaen huomioon kotityön erityispiirteet ja tarvittaessa ehdot, joita sovelletaan yrityksessä suoritettavaan samaan tai samankaltaiseen työhön.

2. Yhdenvertaista kohtelua tulee edistää erityisesti, kun kyseessä on:
a) kotityöntekijän oikeus oman valintansa mukaan perustaa järjestöjä tai liittyä niihin sekä osallistua sellaisten järjestöjen toimintaan,
b) suojelu syrjintää vastaan työhönotossa ja työssä,
c) työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvä suojelu,
d) palkkaus,
e) lakisääteisen sosiaaliturvan suoja,
f) koulutukseen pääsy,
g) työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä, ja
h) äitiyssuojelu.

5 artikla

Kotityötä koskeva kansallinen ohjelma tulee panna täytäntöön lainsäädännön, työehtosopimusten tai välitystuomion avulla tai jollakin muulla sopivalla tavalla kansallisen käytännön mukaisesti.

6 artikla

On ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin, jotta työtilastot mahdollisessa määrin sisältävät kotityön.

7 artikla

Työturvallisuutta ja -terveyttä koskevan kansallisen lainsäädännön tulee koskea kotityötä ottaen huomioon sen erityispiirteet, ja säätää edellytykset, joiden mukaan tietyt työmuodot ja tiettyjen aineiden käyttö voidaan kieltää kotityössä turvallisuuden ja terveyden vuoksi.

8 artikla

Milloin välittäjien käyttö kotityössä on sallittua, tulee kansallisen käytännön mukaisesti lainsäädännöllä ja tuomioistuimen päätöksillä määrätä työnantajille ja välittäjille kullekin kuuluva vastuu.

9 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisen valvontajärjestelmän tulee taata kotityöhön sovellettavan lainsäädännön noudattaminen.

2. Tämän lainsäädännön rikkomusten varalta on säädettävä riittävät oikeuskeinot, mukaan luettuna tarvittaessa rangaistukset, ja niitä on tehokkaasti sovellettava.

10 artikla

Tämä yleissopimus ei vaikuta muissa kansainvälisissä työtä koskevissa sopimuksissa annettuihin edullisempiin kotityöntekijöihin sovellettaviin määräyksiin.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 178

Merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastukset (1996)

Voimaantulopäivä 22.4.2000.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1999.
Hallituksen esitys 153/1998.
Säädöskokoelma 303/2000.
Sopimussarja 19/ 2000.

OSA I
SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Ellei tässä artiklassa toisin määrätä, tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin yksityisessä tai julkisessa omistuksessa oleviin merenkulkuun käytettäviin aluksiin, jotka on rekisteröity sellaisessa jäsenvaltiossa, jossa yleissopimus on voimassa, ja joita käytetään kaupalliseen lastin tai matkustajien kuljettamiseen tai muuhun kaupalliseen tarkoitukseen. Tässä yleissopimuksessa alus, joka on kahden jäsenvaltion rekisterissä, katsotaan rekisteröidyksi siinä jäsenvaltiossa, jonka lipun alla se purjehtii.

2. Tässä yleissopimuksessa merenkulkuun käytettäviksi aluksiksi katsotaan kansallisen lainsäädännön mukaan merenkulkuun käytettäviksi aluksiksi määritellyt alukset.

3. Yleissopimusta sovelletaan merihinaajiin.

4. Yleissopimusta ei sovelleta aluksiin, joiden bruttovetoisuus on alle 500, eikä esimerkiksi öljynporauslauttoihin ja porausasemiin silloin kun niitä ei käytetä merenkulkuun. Päätöksen siitä, mitkä alukset luetaan tämän kohdan piiriin, tekee koordinoiva viranomainen neuvoteltuaan laivanvarustajien ja merenkulkijoiden edustavimpien järjestöjen kanssa.

5. Tämän yleissopimuksen määräykset koskevat ammattimaisia merikalastusaluksia siinä määrin kuin koordinoiva viranomainen katsoo mahdolliseksi kalastusalusten omistajien ja kalastajien edustavien järjestöjen kanssa neuvoteltuaan.

6. Mikäli on epäselvää, voidaanko joidenkin alusten katsoa harjoittavan kauppamerenkulkua tai ammattimaista merikalastusta tämän yleissopimuksen tarkoittamassa merkityksessä, asian ratkaisee koordinoiva viranomainen neuvoteltuaan ensin asianomaisten laivanvarustajia, merenkulkijoita ja kalastajia edustavien järjestöjen kanssa.

7. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan:
a) “koordinoivalla viranomaisella“ ministeriä, valtion virastoa tai muuta viranomaista, jolla on oikeus antaa ja valvoa säännöksiä, määräyksiä tai muita ohjeita, joilla on sitova vaikutus tarkastettaessa merenkulkijoiden työ- ja asuinoloja jäsenvaltiossa rekisteröidyssä aluksessa;
b) “tarkastajalla“ valtion virkamiestä tai muuta julkisen viran haltijaa, joka on vastuussa merenkulkijoiden työ- ja elinolojen tai niiden osan tarkastuksesta, sekä henkilöä, jolla on koordinoivan viranomaisen 2 artiklan 3 kohdan nojalla valtuuttaman laitoksen tai järjestön antama valtakirja tarkastusten suorittamiseen;
c) ”säännökset ja määräykset” lakien ja asetusten lisäksi välitystuomioita ja työehtosopimuksia, jotka ovat oikeudellisesti velvoittavia;
d) “merenkulkijat“ henkilöiksi, jotka työskentelevät jossakin tehtävässä sellaisella merenkulkuun käytettävällä aluksella, johon yleissopimusta sovelletaan. Mikäli on epäselvää, voidaanko jokin työntekijäryhmä tämän yleissopimuksen puitteissa katsoa kuuluvaksi merenkulkijoihin, asian ratkaisee koordinoiva viranomainen neuvoteltuaan ensin laivanvarustajien ja merenkulkijoiden asianomaisten järjestöjen kanssa.

e) “merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteilla“ olosuhteita ja ehtoja, jotka liittyvät aluksella olevien asuin- ja työtilojen huoltoon ja siisteyteen, vähimmäisikään, työsopimukseen, ruokaan ja ruokahuoltoon, miehistön majoitukseen, työhönottoon, miehitykseen, pätevyysvaatimuksiin, työaikaan, lääkärintarkastuksiin, työtapaturmien ehkäisyyn, terveydenhoitoon, sairaus- ja tapaturma-avustukseen, sosiaaliturvaan ja siihen liittyviin asioihin, kotiinpalauttamiseen, kansallisen lainsäädännön alaisiin työsuhteen ehtoihin, sekä yhdistymisvapauteen niin kuin se on määritelty vuonna 1948 Kansainvälisen työjärjestön sopimuksessa, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua.

OSA II
TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

2 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, jota yleissopimus sitoo, ylläpitää merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastusjärjestelmää.

2. Koordinoiva viranomainen koordinoi merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteita osittain tai kokonaan koskevia tarkastuksia ja määrittelee niissä noudatettavat periaatteet.

3. Koordinoiva viranomainen on kaikissa tapauksissa vastuussa merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastamisesta. Se voi valtuuttaa päteväksi ja riippumattomaksi katsomiaan julkisia laitoksia tai muita järjestöjä suorittamaan puolestaan merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastuksia. Näistä laitoksista ja järjestöistä koordinoivan viranomaisen on ylläpidettävä luetteloa, jonka on oltava yleisön saatavilla.

3 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio huolehtii, että kaikki sen alueella rekisteröidyt alukset tarkastetaan vähintään kolmen vuoden määräajoin ja mikäli mahdollista yhden vuoden välein sen varmistamiseksi, että merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteet aluksella noudattavat kansallista lainsäädäntöä.

2. Jos jäsenvaltiolle tehdään valitus tai esitetään näyttöä siitä, ettei sen alueella rekisteröity alus ole kansallisen lainsäädännön mukainen merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden osalta, jäsenvaltion on ryhdyttävä tarkastustoimenpiteisiin mahdollisimman nopeasti.

3. Kun aluksella on tehty huomattavia rakenteellisia tai majoitusjärjestelyjä koskevia muutoksia, alus on tarkastettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua muutosten tekemisestä.

4 artikla

Jokainen jäsenvaltio nimittää tehtävien hoitamiseen pätevät tarkastajat ja huolehtii siitä, että tarkastajia on riittävä määrä tämän yleissopimuksen vaatimusten täyttämiseksi.

5 artikla

1. Tarkastajien asema ja palvelusehdot takaavat riippumattomuuden hallituksen vaihdoksista ja asiattomista ulkopuolisista vaikutteista.

2. Asianmukaisen valtakirjan saaneilla tarkastajilla on valtuudet:
a) nousta jäsenvaltion alueella rekisteröityyn alukseen ja päästä tarkastuksen kannalta tarpeellisiin tiloihin;
b) suorittaa tarpeelliseksi katsomiaan tutkimuksia, kokeita tai tiedusteluja selvittääkseen, että säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan tarkasti;
c) vaatia, että puutteet korjataan; ja
d) silloin, kun on aihetta uskoa, että puute aiheuttaa huomattavaa vaaraa merenkulkijoiden terveydelle ja työturvallisuudelle, kieltää aluksen lähtö satamasta ennen kuin välttämättömät toimenpiteet on suoritettu, kuitenkin sillä edellytyksellä että alusta ei kohtuuttomasti viivytetä eikä pidätetä; kiellosta on oikeus valittaa oikeus- tai hallintoviranomaisille.

6 artikla

1. Kun suoritetaan tarkastus tai ryhdytään tämän yleissopimuksen edellyttämiin toimenpiteisiin, pyritään kaikin kohtuullisin keinoin välttämään aluksen kohtuuton pidättäminen tai viivyttäminen.

2. Jos alusta on kohtuuttomasti pidätetty tai viivytetty, laivanvarustaja tai laivanisäntä on oikeutettu korvauksiin kärsimistään menetyksistä tai vahingoista. Todistustaakka väitteestä, että pidättäminen tai viivyttäminen on ollut kohtuutonta, on laivanvarustajalla tai laivanisännällä.

OSA III
RANGAISTUKSET

7 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä määrätään riittävät rangaistukset tarkastajien toimivaltaan kuuluvien säännösten ja määräysten rikkomisesta ja tarkastajan työn estämisestä, ja rangaistukset pannaan tehokkaasti täytäntöön.

2. Tarkastajat voivat harkintansa mukaan antaa varoituksia ja neuvoja sen sijaan, että he ryhtyvät oikeudellisiin toimenpiteisiin tai suosittelevat niihin ryhtymistä.

OSA IV
KERTOMUKSET

8 artikla

1. Koordinoiva viranomainen pitää kirjaa merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastuksista.

2. Koordinoiva viranomainen julkaisee tarkastustoiminnasta vuosittain kertomuksen, johon sisältyy luettelo tarkastuksia tekemään valtuutetuista laitoksista ja järjestöistä. Vuosittainen kertomus on julkaistava kohtuullisen ajan kuluttua käsiteltävänä olevan vuoden päättymisestä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa.

9 artikla

1. Tarkastajat toimittavat jokaisesta tarkastuksesta kertomuksen koordinoivalle viranomaiselle. Aluksen päällikölle toimitetaan kertomuksesta joko englanninkielinen tai aluksen työkielellä kirjoitettu kappale, toinen kappale toimitetaan aluksen ilmoitustaululle merenkulkijoiden tiedoksi tai lähetetään heidän edustajilleen.

2. Huomattavan tapahtuman jälkeen tehtävästä tarkastuksesta on annettava kertomus mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua tarkastuksen loppuun saattamisesta.

OSA V
LOPPUMÄÄRÄYKSET

10 artikla

Tämä yleissopimus korvaa suosituksen joka koskee merimiestyön tarkastuksen yleisiä periaatteita, 1926.

* * *

11 - 18 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 179

Merenkulkijoiden työnvälitys (1996)

Voimaantulopäivä 22.4.2000.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1999.
Hallituksen esitykset 154/1998 ja 268/1998.
Säädöskokoelma 304/2000.
Sopimussarja 20/2000.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa:
a) “toimivaltaisella viranomaisella“ tarkoitetaan ministeriä, nimettyä virkamiestä, valtion virastoa tai muuta viranomaista, jolla on valta antaa säännöksiä, määräyksiä tai muita sitovia ohjeita työhönotosta ja työllistämisestä merenkulkualalla;
b) “työnvälityspalvelulla“ henkilöä, yhtiötä, laitosta, virastoa tai muuta yksityistä tai julkista organisaatiota, joka työnantajien lukuun ottaa työhön merenkulkijoita tai etsii merenkulkijoille työnantajan;
c) “laivanvarustajalla“ aluksen omistajaa tai muuta organisaatiota tai henkilöä, esimerkiksi laivanisäntää, toimitsijaa tai ilman miehistöä rahdatun aluksen rahdinottajaa, jolle laivanvarustajan vastuu aluksen toiminnasta on siirtynyt, ja joka vastuun siirron yhteydessä on sopinut vastaavansa kaikista asianmukaisista tehtävistä ja vastuista;
d) “merenkulkijalla“ henkilöä, joka täyttää kelpoisuusehdot johonkin työhön tai toimeen merenkulkuun käytettävällä aluksella, lukuun ottamatta valtion sotilaskäytössä tai muussa kuin kaupallisessa käytössä olevia aluksia.

2. Toimivaltainen viranomainen voi harkintansa mukaan, kalastusalusten omistajia ja kalastajia tai lähimerenkulun alusten omistajia ja niiden miehistöä edustavien järjestöjen kanssa neuvoteltuaan soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä kalastajiin tai lähimerenkulun alusten miehistöön.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus ei:
a) rajoita jäsenvaltion oikeutta ylläpitää maksutonta julkista merimiesten työnvälityspalvelua, joka on suunniteltu tyydyttämään merenkulkijoiden ja laivanvarustajien tarpeet, joko osana kaikille työntekijöille ja työnantajille tarkoitettua julkista työnvälityspalvelua tai sen yhteydessä,
b) velvoita jäsenvaltiota perustamaan yksityistä työnvälitysjärjestelmää.

2. Kun yksityinen työnvälityspalvelu on perustettu tai sellainen aiotaan perustaa, palvelua saa harjoittaa jäsenvaltion alueella vain lupa- tai kelpuutusmenettelyn tai muun sääntelyn mukaisesti. Laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavia järjestöjä tulee kuulla ennen kuin tällainen järjestelmä perustetaan, sitä ylläpidetään tai muutetaan millään tavoin. Työnvälityspalvelujen perustamista suuremmassa määrin kuin on tarpeen ei pidä rohkaista.

3. Tämä yleissopimus ei rajoita jäsenvaltion oikeutta soveltaa kansallista lainsäädäntöä miehistön työnvälitykseen kyseisen valtion lipun alla purjehtivilla aluksilla.

3 artikla

Tämä yleissopimus ei millään tavoin vaaranna merenkulkijan ihmisoikeuksia, mukaan lukien ammattiyhdistysoikeudet.

4 artikla

1. Jäsenvaltion on kansallisen lainsäädännön tai sovellettavien määräysten avulla
a) varmistettava, että työnvälityksestä tai työn tarjoamisesta aiheutuvat kulut tai maksut eivät tule suoraan tai välillisesti, osin tai kokonaan merenkulkijan maksettavaksi; tässä sopimuksessa ei katsota kansallisen lainsäädännön mukaisista lääkärintarkastuksista, todistuksista, henkilökohtaisista

matkustusasiakirjoista ja kansallisesta merimieskirjasta koituvia kustannuksia “työnvälityksestä aiheutuviksi maksuiksi tai kuluiksi“,
b) päätettävä millaisin ehdoin työnvälityspalvelut voivat välittää merenkulkijoita ulkomaille,
c) määriteltävä tietosuojan ja luottamuksellisuuden vaatimusten puitteissa merenkulkijoiden henkilötietojen käsittelyä työnvälityksessä koskevat ehdot, mukaan lukien oikeus kerätä, säilyttää ja yhdistellä tietoja ja luovuttaa niitä kolmansille osapuolille,
d) päätettävä ehdot, joiden nojalla lupia, kelpuutuksia tai muita vastaavia työnvälitykseen annettuja valtuutuksia voidaan peruuttaa tai kumota, jos lakeja ja määräyksiä rikotaan, ja
e) milloin jäsenvaltiossa on muu kuin lupiin tai kelpuutuksiin perustuva sääntelyjärjestelmä, määriteltävä ehdot, joiden mukaan työnvälitys toimii, ja rangaistukset, jotka ehtojen rikkomisesta seuraavat.

2. Jäsenvaltion on varmistettava, että toimivaltainen viranomainen:
a) valvoo tarkasti kaikkia työnvälityspalveluita,
b) myöntää tai uudistaa luvan, kelpuutuksen tai muun valtuutuksen vasta varmistettuaan, että kyseinen työnvälityspalvelu on kansallisessa lainsäädännössä esitettyjen vaatimusten mukainen,
c) vaatii, että merenkulkijoille tarkoitettujen työnvälityspalveluiden johtajilla ja henkilökunnalla on riittävä koulutus ja merenkulkualan tuntemusta,
d) kieltää työnvälityspalveluita käyttämästä keinoja, menetelmiä tai luetteloita, joiden tarkoituksena on estää tai vaikeuttaa merenkulkijoiden työnsaantia,
e) vaatii, että työnvälityspalvelut mahdollisuuksiensa mukaan varmistavat sen, että työnantaja turvaa työntekijän niin, että häntä ei jätetä vieraaseen satamaan, ja
f) varmistaa, että vakuutuksen tai muun sopivan järjestelyn avulla perustetaan turvajärjestelmä, jolla merenkulkijoille korvataan heidän kärsimänsä rahalliset menetykset siinä tapauksessa, että työnvälityspalvelu ei täytä velvoitteitaan.

5 artikla

1. Kaikkien työnvälityspalveluiden on pidettävä kirjaa kaikista työhön välittämistään merenkulkijoista, ja luettelon on oltava toimivaltaisen viranomaisen saatavilla ja tarkastettavissa.

2. Kaikkien työnvälityspalveluiden on varmistettava, että
a) kaikki heidän työhön välittämänsä merenkulkijat ovat päteviä ja heillä on toimeen vaadittavat asiapaperit,
b) työsopimukset ja työehdot ovat sovellettavien lakien, määräysten ja työehtosopimusten mukaisia,
c) merenkulkijoille tiedotetaan työnvälityksen aikana tai ennen työsopimuksen solmimista työsopimuksessa ja työehdoissa määritellyistä oikeuksista ja velvollisuuksista, ja
d) merenkulkijat voivat sekä ennen allekirjoittamista että sen jälkeen perehtyä työsopimukseen ja työehtoihin, ja että he saavat jäljennöksen työsopimuksestaan.

3. Edellä oleva 2 kohta ei millään tavoin vähennä laivanvarustajan tai aluksen päällikön vastuuta ja velvollisuuksia.

6 artikla

1. Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että työnvälityspalveluita koskevien valitusten tutkimiseen tarvittaessa löytyy sopiva koneisto ja menettelytavat; soveltuvin osin mukana tutkinnassa voi olla myös laivanvarustajien ja merenkulkijoiden edustajia.

2. Kaikkien työnvälityspalveluiden on tutkittava niiden toiminnasta tehdyt valitukset ja vastattava niihin, sekä ilmoitettava ratkaisemattomista valituksista toimivaltaiselle viranomaiselle.

3. Milloin työnvälityspalveluiden tietoon saatetaan valituksia, jotka koskevat työ- ja elinolosuhteita aluksilla, työnvälityspalvelun on toimitettava valitus toimivaltaiselle viranomaiselle.

4. Tämä yleissopimus ei estä merenkulkijaa tekemästä valitusta suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle.

7 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan merimiesten työnvälitystä koskevaa yleissopimusta vuodelta 1920.

* * *

8 - 15 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

9 artikla: Voimaantulo: tämä artikla sisältää tavanmukaisten voimaantuloa koskevien loppumääräysten (katso liite I) lisäksi alakohdan 4:

“4. Jäsenvaltion tekemä tämän sopimuksen ratifiointi katsotaan voimaantulopäivästään lukien vuoden 1920 Merimiesten työnvälitystä koskevan sopimuksen välittömäksi irtisanomiseksi.“

YLEISSOPIMUS NRO 180

Merenkulkijoiden työaika ja alusten miehitys (1996)

Voimaantulopäivä 8.8.2002.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 2002
Hallituksen esitykset 154/1998 ja 63/2002.
Säädöskokoelma 500/2002.
Sopimussarja 100/2002.

OSA I
SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin julkisessa tai yksityisessä omistuksessa oleviin merenkulkuun käytettäviin aluksiin, jotka on rekisteröity sellaisessa jäsenvaltiossa, jossa yleissopimus on voimassa, ja jotka tavallisesti harjoittavat kauppamerenkulkua. Tässä yleissopimuksessa alus, joka on kahden jäsenvaltion rekisterissä, katsotaan rekisteröidyksi siinä jäsenvaltiossa, jonka lipun alla se purjehtii.

2. Neuvoteltuaan asiasta kalastusalusten omistajien ja kalastajien edustavien järjestöjen kanssa toimivaltaisen viranomaisen on sovellettava tämän yleissopimuksen määräyksiä ammattimaiseen merikalastukseen siinä määrin kuin on mahdollista.

3. Mikäli on epäselvää onko alus katsottava merenkulkuun käytettäväksi alukseksi tai kauppamerenkulkua tai ammattimaista merikalastusta harjoittavaksi alukseksi tässä sopimuksessa tarkoitetussa merkityksessä, asian ratkaisee toimivaltainen viranomainen neuvoteltuaan asianomaisten laivanvarustajia, merenkulkijoita ja kalastajia edustavien järjestöjen kanssa.

4. Tätä yleissopimusta ei sovelleta perinteisellä tavalla rakennettuihin puisiin aluksiin kuten "dhow" ja "dzonkki".

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan
a) "toimivaltaisella viranomaisella" ministeriä, valtion virastoa tai muuta viranomaista, jolla on oikeus antaa merenkulkijoiden työ- tai lepoaikaa tai alusten miehitystä koskevia säännöksiä, määräyksiä tai muita ohjeita, joilla on sitova vaikutus,
b) "työajalla" aikaa, joka merenkulkijan on työskenneltävä aluksen lukuun,
c) "lepoajalla" työajan ulkopuolista aikaa; käsitteeseen eivät sisälly lyhyet tauot,
d) "merenkulkijalla" henkilöä, joka on niin määritelty kansallisessa lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa ja joka työskentelee tai on palkattu mihin tahansa tehtävään merenkulkuun käytettävälle alukselle, johon tätä yleissopimusta sovelletaan,
e) "laivanvarustajalla" aluksen omistajaa tai muuta yhteisöä tai henkilöä, kuten laivanisäntää tai ilman miehistöä rahdatun aluksen rahdinottajaa, jolle laivanvarustajan vastuu aluksen toiminnasta on siirtynyt ja joka vastuun siirron yhteydessä on sopinut vastaavansa kaikista asianmukaisista tehtävistä ja vastuista.

OSA II
MERENKULKIJOIDEN TYÖ- JA LEPOAJAT

3 artikla

Jäljempänä 5 artiklassa määriteltyjen rajojen mukaisesti määrätään joko enimmäistyöajasta, jota ei saa ylittää tietyn jakson aikana, tai vähimmäislepoajasta, joka on annettava tietyn jakson aikana.

4 artikla

Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio hyväksyy, että samoin kuin muidenkin työntekijöiden, myös merenkulkijoiden normaali työaika perustuu kahdeksantuntiseen työpäivään, että viikossa on yksi lepopäivä ja että kansalliset juhlapäivät ovat lepopäiviä. Tämä ei kuitenkaan estä jäsenvaltiota hyväksymästä tai rekisteröimästä työehtosopimusta, jossa merenkulkijoiden normaali työaika määritetään perusteella, joka ei ole epäedullisempi kuin tämä normi.

5 artikla

1. Työ- ja lepoaikojen rajat ovat seuraavat:
a) enimmäistyöaika saa olla enintään:
(i) 14 tuntia 24 tunnin jakson aikana, ja
(ii) 72 tuntia seitsemän päivän jakson aikana tai
b) vähimmäislepoajan on oltava vähintään:
(i) kymmenen tuntia 24 tunnin jakson aikana, ja
(ii) 77 tuntia seitsemän päivän jakson aikana.

2. Lepoajan saa jakaa korkeintaan kahdeksi jaksoksi, joista toisen on oltava vähintään kuusituntinen, ja peräkkäisten lepoaikojen väli saa olla korkeintaan 14 tuntia.

3. Kokoonkutsumiset, palo- ja pelastusveneharjoitukset ja harjoitukset, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä ja kansainvälisissä sopimuksissa, on suoritettava tavalla, joka mahdollisimman vähän häiritsee lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

4. Tilanteissa, joissa merenkulkija on päivystysvuorossa, esimerkiksi kun konetilassa ei ole valvojaa, merenkulkijalla on oltava riittävä korvaava lepoaika, jos normaali lepoaika häiriintyy työkutsuista.

5. Jos työehtosopimusta tai välitystuomiota ei ole, tai jos toimivaltainen viranomainen päättää, että sopimuksen tai välitystuomion määräykset, jotka koskevat 3 tai 4 kohtaa ovat riittämättömät, toimivaltaisen viranomaisen on päätettävä määräyksistä, jotka varmistavat merenkulkijoille riittävän levon.

6. Mikään 1 ja 2 kohdan sisältämästä ei estä jäsenvaltiota soveltamasta kansallista lainsäädäntöä tai menettelytapoja, joiden mukaisesti toimivaltainen viranomainen hyväksyy tai rekisteröi työehtosopimuksia, jotka sallivat poikkeuksia annettuihin rajoihin. Kyseisten rajoitusten tulee mahdollisuuksien mukaan noudattaa annettuja normeja, mutta niissä voidaan ottaa huomioon useammat tai pitemmät vapaa-ajat tai korvaavan vapaan myöntäminen, joka koskee vahtivuorossa olevia merenkulkijoita tai merenkulkijoita, jotka työskentelevät aluksella lyhyillä matkoilla.

7. Jäsenvaltion on vaadittava, että aluksella noudatettava työjärjestelytaulukko on esillä helppopääsyisessä paikassa ja että taulukosta ilmenee kunkin toimen osalta ainakin seuraavat asiat:
a) meri- ja satamatyöskentelyn aikataulu, ja
b) lippuvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön tai määräysten tai työehtosopimusten mukainen enimmäistyöaika tai vähimmäislepoaika.

8. Edellä 7 kohdassa mainittu taulukko on laadittava vakiomuodossa laivan työskentelykielellä tai työskentelykielillä sekä englanniksi.

6 artikla

Alle 18-vuotiaat merenkulkijat eivät saa tehdä yötyötä. Tässä artiklassa "yöllä" tarkoitetaan aikaa, joka kestää ainakin yhdeksän tuntia yhtäjaksoisesti, mukaan lukien keskiyön ja aamuviiden välinen aika. Tätä määräystä ei tarvitse soveltaa, jos 16 - 18-vuotiaiden nuorten merenkulkijoiden ohjelman- ja aikataulunmukainen koulutus häiriintyisi.

7 artikla

1. Mikään tässä yleissopimuksessa ei rajoita aluksen päällikön oikeutta vaatia merenkulkijaa tekemään kuinka kauan tahansa työtä, joka on välttämätön aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin välittömän turvallisuuden vuoksi, tai avun antamiseksi muille aluksille tai henkilöille, jotka ovat merihädässä.

2. Edellä 1 kohdan mukaisesti aluksen päällikkö voi peruuttaa toistaiseksi työ- tai lepoaikoja koskevan aikataulun ja vaatia merenkulkijaa tekemään työtä niin kauan kuin se on välttämätöntä, kunnes tilanne on palautunut normaaliksi.

3. Sen jälkeen kun tilanne on palautunut normaaliksi aluksen päällikön on mahdollisimman pian varmistettava, että merenkulkijat, jotka ovat työskennelleet aikataulun mukaisena lepoaikana, saavat riittävän lepoajan.

8 artikla

1. Jäsenvaltion on vaadittava, että merenkulkijoiden päivittäisestä työajasta tai päivittäisestä lepoajasta pidetään kirjaa 5 artiklan määräysten noudattamisen valvomiseksi. Merenkulkijalle on annettava jäljennös häntä koskevista merkinnöistä, jotka aluksen päällikkö tai tämän valtuuttama henkilö sekä merenkulkija ovat vahvistaneet.

2. Toimivaltainen viranomainen määrittelee menettelytavat, joilla kyseistä kirjaa aluksella pidetään, mukaan lukien merkintöjen kirjaamisen välinen aika. Merenkulkijoiden työ- tai lepoaikojen kirjaamismuodon päättää toimivaltainen viranomainen ottaen huomioon Kansainvälisen työjärjestön mahdolliset ohjeet tai käyttäen järjestön muuta vakiomuotoa. Kirjaamismuoto on annettava 5 artiklan 8 kohdassa määrätyllä kielellä tai määrätyillä kielillä.

3. Yleissopimusta koskevan kansallisen lainsäädännön säännösten ja asianomaisten työehtosopimusten jäljennökset on pidettävä aluksessa ja niiden on oltava miehistön helposti nähtävissä.

9 artikla

Toimivaltainen viranomainen tutkii ja vahvistaa 8 artiklassa mainitun kirjanpidon sopivin väliajoin valvoakseen niiden työ- tai lepoaikaa koskevien määräysten noudattamista, joilla tämä yleissopimus on jäsenvaltiossa saatettu voimaan.

10 artikla

Jos kirjanpito tai muu näyttö osoittaa, että työ- tai lepoaikoja koskevia määräyksiä on rikottu, toimivaltainen viranomainen edellyttää, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvittaessa mukaan lukien aluksen miehityksen tarkistaminen mahdollisien tulevien rikkomusten estämiseksi.

OSA III
ALUSTEN MIEHITYS

11 artikla

1. Kaikki alukset, joita tämä yleissopimus koskee, on miehitettävä riittävästi, turvallisesti ja tehokkaasti turvallisen miehityksen vähimmäistasoa koskevan asiakirjan tai toimivaltaisen viranomaisen antaman muun vastaavan asiakirjan mukaisesti.

2. Määrättäessä, hyväksyttäessä tai muutettaessa miehityksen tasoa, toimivaltainen viranomainen ottaa huomioon:
a) tarpeen välttää ylityötä tai mahdollisuuksien mukaan supistaa ylimääräisten työtuntien määrää riittävän levon varmistamiseksi ja väsymyksen rajoittamiseksi, ja
b) johtolauseessa mainitut kansainväliset asiakirjat.

12 artikla

Alle 16-vuotiaat eivät saa työskennellä aluksissa.

OSA IV
LAIVANVARUSTAJAN JA ALUKSEN PÄÄLLIKÖN VASTUU

13 artikla

Laivanvarustajan on varmistettava, että aluksen päälliköllä on käytettävissään tarpeelliset voimavarat tämän yleissopimuksen velvollisuuksien noudattamiseksi, mukaan lukien ne, jotka koskevat aluksen asianmukaista miehitystä. Aluksen päällikön on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin

varmistaakseen, että tästä yleissopimuksesta johtuvia, merenkulkijoiden työ- ja lepoaikoja koskevia vaatimuksia noudatetaan.

OSA V
SOVELTAMINEN

14 artikla

Jäsenvaltio, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, vastaa sen määräysten soveltamisesta lainsäädännön avulla, paitsi milloin määräykset saatetaan voimaan työehtosopimuksin, välitystuomioin tai oikeuden päätöksin.

15 artikla

Jäsenvaltion tulee:
a) ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin, mukaan lukien asianomaiset pakotteet ja korjaavat toimenpiteet, varmistaakseen tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaan toimeenpanon,
b) ylläpitää asianmukaista tarkastuspalvelua valvoakseen tämän yleissopimuksen nojalla suoritettujen toimenpiteiden soveltamista ja antaa sille tarvittavat voimavarat tätä tarkoitusta varten, ja
c) luoda menettelytavat tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvista asioista tehtyjen valitusten tutkimiseksi neuvoteltuaan laivanvarustajien ja merenkulkijoiden järjestöjen kanssa.

OSA VI
LOPPUMÄÄRÄYKSET

16 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan yleissopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä (muutettu), 1958, yleissopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä (muutettu), 1949, yleissopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä, 1946, ja yleissopimus, joka koskee työaikaa aluksessa ja miehitystä, 1936. Siitä päivämäärästä lukien, jolloin tämä yleissopimus tulee voimaan, yllä mainitut yleissopimukset eivät enää ole ratifioitavissa.

* * *

17, 19 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

18 artikla: Voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun on rekisteröity viiden jäsenvaltion, joista kolmella kullakin kauppalaivasto on bruttovetoisuudeltaan vähintään miljoona, ratifioinnit. Muiden jäsenvaltioiden osalta voimaantulo kuuden kuukauden kuluttua ratifioinnin rekisteröimisestä.

YLEISSOPIMUS NRO 181

Yksityiset työnvälitystoimistot (1997)

Voimaantulopäivä 10.5.2000.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1999.
Hallituksen esitys 268/1998.
Säädöskokoelma 305/2000.
Sopimussarja 21/2000.

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "yksityinen työnvälitystoimisto" tarkoitetaan ketä tahansa julkisista viranomaisista riippumatonta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa yhtä tai useampia seuraavista työvoimapalveluista:
a) työtarjousten ja työhakemusten yhteensovittaminen ilman, että yksityinen työnvälitystoimisto on osapuolena mahdollisesti syntyvässä työsuhteessa;
b) palveluja, jotka käsittävät työntekijöiden palkkaamisen aikomuksena saattaa heidät kolmannen osapuolen käyttöön, joka voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (jäljempänä "käyttäjäyritys"), joka osoittaa heidän tehtävänsä ja valvoo niiden suorittamista;
c) muita työnhakuun liittyviä, toimivaltaisen viranomaisen työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa käymien neuvottelujen perusteella määrittämiä palveluja, esimerkiksi tiedon tuottaminen, jotka eivät suoranaisesti liity työtarjousten ja työhakemusten yhteensovittamiseen.

2. Tässä yleissopimuksessa käsitteeseen "työntekijät" luetaan myös työnhakijat.

3. Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "työntekijöiden henkilötietojen käsittely" tarkoitetaan tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa työntekijää koskevan tiedon keräämistä, tallettamista, yhdistämistä, luovuttamista tai muuta käyttöä.

2 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin yksityisiin työnvälitystoimistoihin.

2. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin työntekijäryhmiin ja toimialoihin. Sitä ei sovelleta merenkulkijoiden työnvälitykseen.

3. Tämän yleissopimuksen eräänä tavoitteena on määräystensä puitteissa sallia yksityisten työnvälitystoimistojen toiminta sekä suojella niiden palveluja käyttäviä työntekijöitä.

4. Jäsenvaltio voi neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa:
a) tiettyjen olosuhteiden vallitessa jonkin työntekijäryhmän tai toimialan osalta kieltää yksityisiltä työnvälitystoimistoilta toimiminen yhden tai useamman 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palvelun tarjoamiseksi;
b) tiettyjen olosuhteiden vallitessa jättää jonkin toimialan työntekijät tai osa heistä yleissopimuksen tai joidenkin siihen sisältyvien määräysten ulkopuolelle edellyttäen, että asianomaisille työntekijöille on muulla tavoin taattu riittävä turva.

5. Jäsenvaltion, joka ratifioi tämän yleissopimuksen, on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan edellyttämässä raportissaan mainittava jokainen edellä 4 kohdassa tarkoitettu kielto tai poissulkeminen, jota se on käyttänyt, sekä perusteet sille.

3 artikla

1. Yksityisten työnvälitystoimistojen oikeudellinen asema on määriteltävä kansallisen lain ja käytännön mukaisesti sekä edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa neuvotellen.

2. Jäsenvaltion on määriteltävä yksityisten työnvälitystoimistojen toimintaa koskevat ehdot lupa- tai kelpuutusmenettelyllä, jollei niitä ole kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä muuten tarkoituksenmukaisella tavalla säännelty tai määritelty.

4 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, ettei 1 artiklassa tarkoitettuja palveluita tarjoavien yksityisten työnvälitystoimistojen välittämien työntekijöiden järjestäytymisoikeutta eikä kollektiivista neuvotteluoikeutta loukata.

5 artikla

1. Jotta edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja yhdenvertaista kohtelua työn saannissa ja tiettyihin ammatteihin pääsyssä, jäsenvaltion on varmistettava, että yksityiset työnvälitystoimistot kohtelevat työntekijöitä syrjimättä heitä rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisen mielipiteen, kansallisen alkuperän, yhteiskunnallisen aseman tai muun kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tarkoitetun seikan, kuten ikä tai vajaakuntoisuus, perusteella.

2. Tämän artiklan 1 kohtaa ei saa toimeenpanna siten, että yksityisiä työnvälitystoimistoja estetään tarjoamasta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden työnhaun helpottamiseksi suunniteltuja erityispalveluja tai tavoiteohjelmia.

6 artikla

Työntekijöiden henkilötietojen käsittelyn yksityisissä työnvälitystoimistoissa on

a) tapahduttava siten, että tietosuoja ja työntekijöiden yksityisyyden kunnioittaminen turvataan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti;

b) rajoituttava asianomaisten työntekijöiden ammattitaitoa ja työkokemusta koskeviin seikkoihin ja muihin asiaan välittömästi vaikuttaviin tietoihin.

7 artikla

1. Yksityiset työnvälitystoimistot eivät saa periä, suoraan tai välillisesti, osin tai kokonaan, maksuja tai kuluja työntekijöiltä.

2. Mikäli työntekijöiden etu sitä vaatii, toimivaltainen viranomainen voi neuvoteltuaan työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa hyväksyä tiettyjen työntekijäryhmien sekä yksityisten työnvälitystoimistojen tarjoamien määrättyjen palvelujen osalta poikkeuksia edellä olevan 1 kohdan määräyksiin.

3. Jäsenvaltion, joka on hyväksynyt edellä 2 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan edellyttämissä raporteissaan ilmoitettava tällaisista poikkeuksista ja perusteltava ne.

8 artikla

1. Jäsenvaltion on työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien järjestöjen kanssa neuvoteltuaan otettava käyttöön kaikki tarvittavat ja tarkoituksenmukaiset toimet oman oikeudenkäyttövaltansa puitteissa ja tarvittaessa yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa, jotta työntekijöille, joita yksityiset työnvälitystoimistot välittävät tai sijoittavat työhön kyseisen jäsenvaltion alueelle tarjotaan riittävä suojelu sekä estetään heihin kohdistuvat väärinkäytökset. Niihin on kuuluttava lainsäädäntö, joka mahdollistaa rangaistukset, mukaan lukien vilpillisiä käytäntöjä ja väärinkäytöksiä harjoittavien yksityisten työnvälitystoimistojen kieltäminen.

2. Välitettäessä yhden jäsenvaltion työntekijöitä työhön toiseen jäsenvaltioon kyseisten jäsenvaltioiden on harkittava kahdenvälisten sopimusten solmimista, jotta estetään työntekijöiden välittämiseen ja työsuhteeseen liittyvät väärinkäytökset ja vilpilliset käytännöt.

9 artikla

Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä toimiin, joilla varmistetaan, etteivät yksityiset työnvälitystoimistot käytä tai tarjoa lapsityövoimaa.

10 artikla

Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että yksityisten työnvälitystoimistojen toimintaan kohdistuvien valitusten, väitettyjen väärinkäytösten ja vilpillisten käytäntöjen tutkimiseen on olemassa sopiva koneisto ja menettelytavat, joihin soveltuvin osin työnantajien ja työntekijöiden edustavimmat järjestöt osallistuvat.

11 artikla

Jäsenvaltion on kansallisen lain ja käytännön mukaisesti ryhdyttävä tarvittaviin toimiin yksityisten työnvälitystoimistojen 1 artiklan 1 (b) kohdan tarkoittamalla tavalla palkattujen työntekijöiden riittävän suojelun takaamiseksi seuraavissa asioissa:
a) järjestäytymisvapaus,
b) työehtosopimusneuvottelut,
c) vähimmäispalkat,
d) työaika ja muut työehdot,
e) lakisääteiset sosiaalietuudet,
f) koulutukseen pääsy,
g) työterveys ja -turvallisuus,
h) korvaus työtapaturman tai ammattitaudin sattuessa,
i) korvaus työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa ja työntekijöiden saatavien turvaaminen,
j) äitiys- ja vanhempainsuojelu ja niihin liittyvät etuudet.

12 artikla

Jäsenvaltion on määriteltävä kansallisen lain ja käytännön mukaisesti 1 artiklan 1 (b) kohdan tarkoittamia palveluita tarjoavien yksityisten työnvälitystoimistojen ja käyttäjäyritysten välinen vastuunjako seuraavissa asioissa:
a) työehtosopimusneuvottelut,
b) vähimmäispalkat,
c) työaika ja muut työehdot,
d) lakisääteiset sosiaalietuudet,
e) koulutukseen pääsy,
f) työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvä suojelu,
g) korvaus työtapaturman tai ammattitaudin sattuessa,
h) korvaus työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa ja työntekijöiden saatavien turvaaminen,
i) äitiys- ja vanhempainsuojelu ja niihin liittyvät etuudet.

13 artikla

1. Neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa jäsenvaltion on kansallisen lain ja käytännön mukaisesti muotoiltava, määriteltävä ja määräajoin tarkistettava ehdot julkisen työnvälityksen ja yksityisten työnvälitystoimistojen välisen yhteistyön edistämiseksi.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen ehtojen tulee perustua sille periaatteelle, että julkisilla viranomaisilla on lopullinen päätösvalta, kun on kyseessä:
a) työmarkkinapolitiikan määrittely,
b) tuon politiikan toimeenpanoa varten varattujen julkisten varojen käyttö ja käytön valvonta.

3. Yksityisten työnvälitystoimistojen on toimivaltaisen viranomaisen määräämin väliajoin toimitettava viranomaiselle - tietojen luottamuksellisuuden puitteissa - sen pyytämät tiedot, joita tarvitaan:
a) jotta toimivaltainen viranomainen kansallisten ehtojen ja käytäntöjen edellyttämällä tavalla olisi selvillä yksityisten työnvälitystoimistojen rakenteesta ja toiminnoista,
b) tilastollisiin tarkoituksiin.

4. Toimivaltaisen viranomaisen on koottava ja määräajoin asetettava nämä tiedot yleisesti saataville.

14 artikla

1. Tämän yleissopimuksen määräykset on täytäntöönpantava kansallisen lainsäädännön avulla tai muilla keinoilla, jotka ovat kansallisen käytännön mukaisia, kuten tuomioistuinten päätöksillä, välitystuomioilla ja työehtosopimuksilla.

2. Työsuojelun valvonnasta vastaava tai muu toimivaltainen viranomainen on vastuussa tämän yleissopimuksen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanon valvonnasta.

3. Tämän yleissopimuksen rikkomusten varalle on oltava käytettävissä ja tehokkaasti sovellettavissa riittäviä oikeuskeinoja, joihin tarvittaessa kuuluu myös rangaistuksia.

15 artikla

Tämä yleissopimus ei vaikuta muissa kansainvälisissä työtä koskevissa sopimuksissa annettuihin määräyksiin, jotka ovat edullisempia yksityisten työnvälitystoimistojen välittämien tai palkkaamien työntekijöiden kannalta.

16 artikla

Tällä yleissopimuksella muutetaan maksullisia työnvälitystoimistoja koskevaa yleissopimusta (muutettu), 1949, sekä maksullisia työnvälitystoimistoja koskevaa sopimusta, 1933.

* * *

17 - 24 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 182

Lapsityön pahimpien muotojen kieltäminen ja välittömät toimet niiden poistamiseksi (1999)

Voimaantulopäivä 19.11.2000.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 1999.
Hallituksen esitys 170/1999.
Säädöskokoelma 300/2000.
Sopimussarja 16/2000.

1 artikla

Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on ryhdyttävä välittömiin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin varmistaakseen lapsityön pahimpien muotojen kiireellisen kieltämisen ja poistamisen.

2 artikla

Sanalla “lapsi” tarkoitetaan tässä yleissopimuksessa kaikkia alle 18-vuotiaita henkilöitä.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa ilmaisu “lapsityön pahimmat muodot” käsittää:
a) kaikki orjuuden muodot ja orjuuteen verrattavat käytännöt, kuten lasten myynnin ja lapsikaupan, velkaorjuuden ja maaorjuuden sekä pakkotyön mukaan lukien lasten pakkovärväyksen käytettäväksi aseellisessa selkkauksessa;
b) lapsen käytön, välityksen tai tarjoamisen prostituutioon, pornografian tuotantoon tai pornografisiin esityksiin;
c) lapsen käytön, välityksen tai tarjoamisen laittomiin toimiin, erityisesti huumausaineiden tuotantoon ja kauppaan, kuten asiaankuuluvissa kansainvälisissä sopimuksissa on määritelty;
d) työn, joka luonteensa tai olosuhteidensa vuoksi saattaa olla haitallista lasten terveydelle, turvallisuudelle tai moraalille.

4 artikla

1. Työt, jotka on mainittu 3 artiklan d-kohdassa on määritettävä kansallisella lainsäädännöllä tai asianomaisen viranomaisen määräyksillä sen jälkeen kun asiasta on neuvoteltu asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ottaen huomioon asiaankuuluvat kansainväliset normit ja erityisesti lapsityön pahimpia muotoja koskevan suosituksen, 1999, kohdat 3 ja 4.

2. Asianomaisen viranomaisen on neuvoteltuaan asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa yksilöitävä, missä näin määritettyjä töitä tehdään.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa määritettyjä töitä koskeva luettelo on määräajoin tarkistettava ja tarvittaessa uusittava yhteistyössä asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

5 artikla

Kunkin jäsenvaltion on neuvoteltuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa perustettava tai osoitettava asianmukainen toimintajärjestelmä tämän yleissopimuksen määräysten toimeenpanon valvomiseksi.

6 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on laadittava ja pantava toimeen toimintaohjelmia lapsityön pahimpien muotojen kiireelliseksi poistamiseksi.

2. Tällaiset toimintaohjelmat on laadittava ja pantava toimeen neuvotellen asianmukaisten valtion elinten ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ottaen tarvittaessa huomioon muiden asianosaisten ryhmien näkemykset.

7 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaan toimeenpanon ja noudattamisen varmistamiseksi mukaan lukien rangaistusseuraamusten tai tarvittaessa muiden sanktioiden säätäminen ja soveltaminen.

2. Ottaen huomioon koulutuksen merkityksen lapsityön poistamisessa kunkin jäsenvaltion on ryhdyttävä tehokkaisiin ja aikaan sidottuihin toimenpiteisiin, joilla
a) estetään lasten käyttö lapsityön pahimmissa muodoissa;
b) annetaan tarvittavaa ja asianmukaista suoraa apua lasten siirtämiseksi pois lapsityön pahimpien muotojen piiristä sekä heidän kuntouttamiseensa ja sosiaaliseen sopeuttamiseensa;
c) varmistetaan pääsy ilmaiseen peruskoulutukseen ja, milloin mahdollista ja asianmukaista, ammatilliseen koulutukseen kaikille lapsityön pahimmista muodoista poissiirretyille lapsille;
d) tunnistetaan ja tavoitetaan erityisriskeille alttiina olevat lapset;
e) otetaan huomioon tyttöjen erityisongelmat.

3. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä asianmukainen viranomainen, joka vastaa tämän yleissopimuksen määräysten toimeenpanosta.

8 artikla

Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin auttaakseen toisiaan tämän yleissopimuksen määräysten toimeenpanossa tehostetun kansainvälisen yhteistyön ja/tai avustamisen keinoin mukaan lukien tuki sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle, köyhyydenpoisto-ohjelmille ja kaikkien saatavilla olevalle koulutukselle.

* * *

9 – 16 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 183

Äitiyssuojelusopimuksen (muutettu, 1952) uudistaminen (2000)

Voimaantulopäivä 7.2.2002.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 88/2001.

SOVELTAMISALA

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa sanalla ”nainen” tarkoitetaan kaikkia naispuolisia henkilöitä ilman minkäänlaista erottelua ja sanalla ”lapsi” tarkoitetaan kaikkia lapsia ilman minkäänlaista erottelua.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia työssäkäyviä naisia, mukaan lukien ne naiset, jotka ovat epätyypillisissä työsuhteissa riippuvuussuhteessa työnantajaan ja tekevät epäitsenäistä työtä.

2. Kukin yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi kuitenkin, kuultuaan tämän yleissopimuksen soveltamisalan piiriin kuuluvien työntekijöiden kannalta edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, kokonaan tai osaksi sulkea yleissopimuksen ulkopuolelle rajoitettuja työntekijäryhmiä, mikäli yleissopimuksen soveltaminen niihin aiheuttaisi merkittäviä erityisongelmia.

3. Kunkin jäsenvaltion, joka käyttää edellisessä kohdassa myönnettyä mahdollisuutta, on ensimmäisessä yleissopimuksen soveltamista koskevassa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisessa raportissaan lueteltava ne työntekijäryhmät, jotka on siten suljettu sopimuksen ulkopuolelle, sekä poissulkemisen perusteet. Myöhemmin annettavissa raporteissaan jäsenvaltion on esiteltävä toimet, joilla näiden ryhmien saamista yleissopimuksen määräysten piiriin on edistetty.

TERVEYDEN SUOJELU

3 artikla

Kunkin jäsenvaltion on, edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan, ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin varmistaakseen, ettei raskaana olevia tai imettäviä naisia velvoiteta tekemään työtä, jonka toimivaltainen viranomainen on todennut olevan vahingollista äidin tai lapsen terveydelle, tai jonka selvityksen perusteella on arvioitu aiheuttavan merkittävän riskin äidin tai hänen lapsensa terveydelle.

ÄITIYSVAPAA

4 artikla

1. Tämän yleissopimuksen piiriin kuuluvalla naisella, joka esittää kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisen lääkärinlausunnon tai muun asianmukaisen todistuksen, jossa todetaan lapsen arvioitu syntymäaika, on oikeus vähintään 14 viikon pituiseen äitiysvapaaseen.

2. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava edellä tarkoitetun vapaan pituus tämän yleissopimuksen ratifiointiin liitettävässä selityksessä.

3. Jäsenvaltiot voivat myöhemmin toimittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle täydentävän selityksen, jossa ilmoitetaan äitiysvapaan keston pidentämisestä.

4. Äidin ja lapsen terveyden suojelemiseksi äitiysvapaaseen tulee sisältyä kuuden viikon pituinen pakollinen vapaa lapsen syntymän jälkeen, mikäli hallitus ja edustavat työnantaja- ja työntekijäjärjestöt eivät muuta sovi kansallisella tasolla.

5. Äitiysvapaan syntymää edeltävää osaa on pidennettävä lapsen lasketun syntymäajankohdan ja syntymän välisellä ajanjaksolla ilman, että syntymän jälkeistä pakollista vapaata lyhennetään.

VAPAA SAIRAUS- TAI KOMPLIKAATIOTAPAUKSISSA

5 artikla

Lääkärinlausuntoa vastaan on naiselle myönnettävä vapaata ennen äitiysvapaata tai sen jälkeen raskaudesta tai synnytyksestä johtuvan sairauden, komplikaatioiden tai komplikaatioriskin perusteella. Tällaisen vapaan luonteen ja enimmäiskeston voi määrittää kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

ETUUDET

6 artikla

1. Naisille, jotka ovat poissa työstään 4 tai 5 artiklassa mainitulla vapaalla, on myönnettävä rahallisia etuuksia kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

2. Rahaetuuksien tulee taata naiselle mahdollisuus elää lapsensa kanssa asianmukaisen terveellisissä oloissa ja ylläpitää asianmukaista elintasoa.

3. Mikäli 4 artiklassa tarkoitetun vapaan osalta maksettavat rahaetuudet kansallisen lainsäädännön tai käytännön nojalla perustuvat aiempiin ansioihin, etuuksien määrä ei saa olla pienempi kuin kaksi kolmasosaa naisen aiemmista ansioista tai siitä ansiotulojen osasta, joka otetaan huomioon etuuksia laskettaessa.

4. Mikäli 4 artiklassa tarkoitetun vapaan osalta maksettavat rahaetuudet kansallisen lainsäädännön tai käytännön nojalla lasketaan jollakin toisella tavalla, etuuksien määrän tulee olla verrattavissa edellisen kohdan määräysten soveltamisesta keskimäärin johtuvien etuuksien määrään.

5. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että rahaetuuksien saamisen ehdot ovat sellaiset, että laaja enemmistö tämän yleissopimuksen piirissä olevista naisista voi täyttää ne.

6. Mikäli nainen ei kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti tai muuten kansallisen käytännön mukaisesti täytä rahaetuuksien saamisen ehtoja, hänelle on taattava riittävät etuudet sosiaaliturvavaroista kyseeseen tulevien tukien edellyttämän tarveharkinnan mukaan.

7. Naiselle ja hänen lapselleen on annettava kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai muun kansallisen käytännön mukaiset terveydenhoitoetuudet. Näihin etuuksiin tulee sisältyä syntymää edeltävä, synnytyksen aikainen ja syntymän jälkeinen hoito sekä tarvittaessa sairaalahoito.

8. Naisten työmarkkina-aseman suojaamiseksi 4 ja 5 artikloissa tarkoitetun vapaan osalta maksettavat etuudet tulee maksaa pakollisen sosiaalivakuutuksen varoista tai julkisista varoista tai muulla kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisella tavalla. Työnantaja ei ole henkilökohtaisesti vastuussa palveluksessaan olevalle naiselle maksettavien rahaetuuksien suorista kustannuksista, ellei hän siihen nimenomaisesti suostu, paitsi jos:
(a) jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö tai käytäntö on niin edellyttänyt ennen kuin Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi tämän yleissopimuksen; tai
(b) hallitus ja edustavat työnantaja- ja työntekijäjärjestöt niin myöhemmin sopivat kansallisella tasolla.

7 artikla

1. Jäsenvaltion, jonka talous ja sosiaaliturvajärjestelmä eivät ole riittävän kehittyneet, katsotaan täyttävän 6 artiklan 3 ja 4 kohtien vaatimukset, mikäli maksettavat rahaetuudet ovat vähintään samantasoiset kuin kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaan maksettava sairausetuus tai väliaikainen työkyvyttömyysetuus.
2. Jäsenvaltion, joka käyttää edellä olevassa kohdassa myönnettyä mahdollisuutta, on ensimmäisessä yleissopimuksen soveltamista koskevassa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisessa raportissaan ilmoitettava tämän mahdollisuuden käytön syyt sekä myönnettävien rahaetuuksien taso. Myöhemmin annettavissa raporteissaan jäsenvaltion on esiteltävä toimet, joilla näiden etuuksien tason korottamista on pyritty edistämään.

TYÖSUHDETURVA JA SYRJINNÄN KIELTO

8 artikla

1. Työnantajan suorittama irtisanominen, joka tapahtuu naisen raskauden tai hänen 4 tai 5 artiklassa tarkoitetun vapaansa aikana tai irtisanominen, joka tapahtuu kansallisessa lainsäädännössä tai määräyksissä määriteltynä aikana hänen työhönpaluunsa jälkeen on säädettävä lainvastaiseksi paitsi jos se perustuu syihin, jotka eivät liity raskauteen tai lapsen syntymään ja sen seurauksiin tai imettämiseen. Työnantajalla on todistustaakka siitä, että irtisanomisen syyt eivät liity raskauteen tai lapsen syntymään ja sen seurauksiin tai imettämiseen.

2. Naiselle taataan oikeus palata äitiysvapaansa jälkeen samaan tai vastaavaan asemaan ja saada samantasoinen palkka.

9 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on soveltuvin toimin varmistettava, ettei äitiydestä aiheudu syrjintää työelämässä, mukaan lukien työhönpääsyn - 2 artiklan l kohdasta riippumatta.

2. Edellisessä kohdassa tarkoitettuihin toimiin tulee sisältyä kielto, jonka mukaan työtä hakevalta naiselta ei saa vaatia raskaustestiä tai todistusta tällaisesta testistä, paitsi kansallisen lainsäädännön tai määräysten niin vaatiessa, kun kyseessä on työ:

(a) jota raskaana olevat tai imettävät naiset eivät kansallisen lainsäädännön tai määräysten mukaan saa tehdä lainkaan tai jota he saavat tehdä vain rajoitetusti, tai
(b) johon sisältyy tunnettu tai merkittävä naisen ja lapsen terveyden vaarantava riski.

IMETTÄVÄT ÄIDIT

10 artikla

1. Naiselle on annettava oikeus yhteen tai useampaan päivittäiseen taukoon tai päivittäisen työajan lyhennykseen, jotta hän voi imettää lastaan.

2. Aika, jona imetystauot tai päivittäisen työajan lyhennys ovat sallittuja, imetystaukojen määrä ja kesto sekä tapa, jolla päivittäistä työaikaa lyhennetään, määräytyvät kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaan. Imetystauot tai päivittäisen työajan lyhennys on laskettava työajaksi ja korvattava sen mukaisesti.

AJOITTAINEN SELVITYS

11 artikla

Kunkin jäsenvaltion on ajoittain selvitettävä yhdessä edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, onko tarpeen pidentää 4 artiklassa tarkoitettua vapaata tai korottaa 6 artiklassa tarkoitettujen rahaetuuksien määrää tai tasoa.

TOIMEENPANO

12 artikla

Tämä yleissopimus on toimeenpantava laeilla tai määräyksillä, paitsi silloin kun se saa voiman muulla tavoin, esimerkiksi työ- tai virkaehtosopimusten, välitystuomioiden tai tuomioistuinten päätösten perusteella taikka jollakin muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

13 artikla

Tällä yleissopimuksella uudistetaan äitiyssuojelua koskeva yleissopimus (muutettu), 1952.

* * *

14 – 21 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 184

Maatalousalan työturvallisuus ja –terveys (2001)

Voimaantulopäivä 20.9.2003.
Suomi on ratifioinut yleissopimuksen vuonna 2003.
Hallituksen esitys 250/2002.
Säädöskokoelma 82/2003.
Sopimussarja 26/2003.

I. SOVELTAMISALA

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "maatalous" tarkoitetaan maatalousyrityksissä suoritettavia maataloudellisia ja metsätaloudellisia toimintoja, mukaan lukien kasvinviljely, maatalouteen liittyvät metsätaloudelliset toiminnot, kotieläinten ja hyönteisten hoito, yrityksessä tai sen puolesta tehty puolesta tehty maatalous- ja eläintuotteiden jatkojalostus sekä koneiden, välineiden, laitteiden, työkalujen ja maatalouslaitteistojen käyttö ja kunnossapito, sisältäen kaikki maatalousyrityksessä tapahtuvat prosessit, varastoinnit, toiminnot tai kuljetukset, jotka liittyvät suoranaisesti maataloustuotantoon.

2 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsitteellä "maatalous" ei tarkoiteta:
a) kotitarveviljelyä,
b) teollisia prosesseja, joissa käytetään maataloustuotteita raaka-aineina sekä näihin liittyviä palveluja, ja
c) metsien teollista hyödyntämistä.

3 artikla

1. Asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen:
a) voi sulkea yleissopimuksen tai joidenkin sen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä maatalousyrityksiä tai rajoitettuja työntekijäryhmiä, mikäli yleissopimuksen soveltaminen niihin aiheuttaisi merkittäviä erityisongelmia; ja
b) on velvollinen näiden sopimuksen ulkopuolelle suljettujen yritysten ja työntekijäryhmien osalta laatimaan suunnitelmia, joiden avulla nämä yritykset ja työntekijäryhmät asteittain saatetaan yleissopimusten määräysten piiriin.

2. Kunkin jäsenvaltion on ensimmäisessä yleissopimuksen soveltamista koskevassa Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaisessa raportissaan lueteltava ne yritykset ja ryhmät, jotka tämän artiklan 1(a) kohdan mukaisesti on suljettu sopimuksen ulkopuolelle sekä poissulkemisen perusteet. Myöhemmin annettavissa raporteissaan jäsenvaltion on esiteltävä toimenpiteet, joiden avulla yleissopimuksen määräyksiä laajennetaan asteittaisesti kattamaan poissuljetut työntekijät.

II. YLEISET MÄÄRÄYKSET

4 artikla

1. Jäsenvaltioiden on laadittava, pantava toimeen ja määräajoin tarkistettava yhtenäinen maatalousalan työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva kansallinen toimintaohjelma, jonka laatimisessa on kuultava asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ja otettava huomioon kansalliset olosuhteet ja käytäntö. Tämän toimintaohjelman tavoitteena tulee olla työstä aiheutuvien, työhön liittyvien tai työn kuluessa tapahtuvien tapaturmien ja terveyshaittojen ennaltaehkäiseminen poistamalla, minimoimalla tai valvomalla maataloustyöympäristössä esiintyviä vaaroja .

2. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kansallisen lainsäädännön ja määräysten tulee:
a) nimetä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa toimintaohjelman toimeenpanosta sekä valvoo

maatalousalan työturvallisuutta ja -terveyttä koskevan kansallisen lainsäädännön ja määräysten noudattamista,
b) määritellä työnantajien ja työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät maatalousalan työturvallisuuteen ja -terveyteen, ja
c) perustaa maatalousalan eri sektoreita edustavien asianomaisten viranomaisten ja toimielinten välille yhteistyöelimiä ja määritellä niiden toimi- ja vastuualueet ottaen huomioon niiden tehtävien toisiaan täydentävän luonteen sekä kansalliset olosuhteet ja käytännön.

3. Tehtävää hoitamaan määrätyn toimivaltaisen viranomaisen tulee määrätä toimenpiteistä, joiden avulla voidaan korjata sellaiset maatalouteen liittyvät toiminnot, jotka aiheuttavat välitöntä vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Vaaraa aiheuttavista toiminnoista tulee määrätä asianmukainen rangaistus kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti. Tarvittaessa toiminta tulee voida keskeyttää tai sitä tulee voida rajoittaa siihen asti kunnes terveyden tai turvallisuuden vaarantavat olosuhteet on korjattu.

5 artikla

1. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että niillä on riittävä ja asianmukainen järjestelmä maataloustyöpaikkojen tarkastusta varten ja että sen toimintaan on osoitettu riittävät varat.
2. Kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltainen viranomainen voi alueellisella tai paikallisella tasolla sallia asianmukaisen valtion viranomaisen, julkisen laitoksen tai yksityisen, valtion valvoman laitoksen avustavan tiettyjen tarkastusten suorittamisessa tai suorittaa tarkastukset yhteistyössä tällaisten laitosten kanssa.

III. ENNALTAEHKÄISEVÄT JA SUOJAAVAT TOIMET

YLEISTÄ

6 artikla

1. Työnantajalla tulee olla velvollisuus varmistaa työntekijöiden turvallisuus ja terveys kaikkien työhön liittyvien näkökohtien osalta kansallisen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti.

2. Kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai toimivaltaisen viranomaisen tulee edellyttää, että kahden tai useamman työnantajan tai yhden tai useamman työnantajan ja yhden tai useamman itsenäisen ammatinharjoittajan toimiessa samalla maataloustyöpaikalla näiden tulee olla yhteistyössä turvallisuus- ja terveysmääräyksiä sovellettaessa. Toimivaltaisen viranomaisen tulee tarvittaessa määrätä tässä yhteistyössä noudatettavista yleisistä menettelytavoista.

7 artikla

Yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun kansallisen toimintaohjelman noudattamiseksi kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai toimivaltaisen viranomaisen tulee määrätä yrityksen koko ja sen toiminnan laatu huomioon ottaen, että työnantajan on:
a) arvioitava asianmukaisesti työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen liittyvät riskit ja otettava käytäntöön ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä arvioinnin tuloksen niin edellyttäessä. Kyseisillä toimenpiteillä varmistetaan, että kaikissa aiotuissa käyttöolosuhteissa kaikki työnantajan valvonnan alaiset maataloudelliset toiminnot, työpaikat, koneet, välineet, kemikaalit, työkalut ja prosessit ovat säädettyjen turvallisuus- ja terveysnormien mukaisia,
b) varmistettava, että maataloustyöntekijöitä tarpeellisessa määrin valvotaan ja että he saavat riittävän ja asianmukaisen koulutuksen, selkeät ohjeet ja tarpeellisen opastuksen turvallisuuteen ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Ohjeiden ja opastuksen tulee koskea työhön liittyviä vaaroja ja riskejä ja sitä, miten niiltä suojaudutaan. Tällöin on otettava huomioon koulutustaso ja kielelliset erot, ja
c) ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin sellaisen toiminnan pysäyttämiseksi, joka aiheuttaa välittömän ja vakavan vaaran turvallisuudelle ja terveydelle sekä työntekijöiden evakuoimiseksi soveltuvalla tavalla.

8 artikla

1. Maataloustyöntekijöillä on oltava oikeus:
a) saada tietoa ja tulla kuulluksi turvallisuus- ja terveyskysymyksissä sekä uusien teknologioiden aiheuttamista vaaroista,

b) osallistua turvallisuus- ja terveystoimenpiteiden soveltamiseen ja tarkistamiseen sekä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti työsuojeluvaltuutetun ja työsuojelutoimikuntien jäsenten valintaan, ja
c) pidättäytyä työstä jos heillä on perusteltua syytä uskoa sen aiheuttavan välittömän ja vakavan vaaran heidän turvallisuudelleen ja terveydelleen. Asiasta tulee välittömästi ilmoittaa työnjohdolle. Nämä toimenpiteet eivät millään tavalla saa huonontaa heidän asemaansa.

2. Maataloustyöntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla velvollisuus noudattaa säädettyjä turvallisuutta ja terveyttä koskevia menettelytapoja ja tehdä yhteistyötä työnantajien kanssa, jotta jälkimmäiset voivat noudattaa omia velvollisuuksiaan ja vastuitaan.

3. Menettelytavat, joita noudatetaan 1 ja 2 kappaleissa mainittuja oikeuksia ja velvollisuuksia toteutettaessa, määritellään kansallisessa lainsäädännössä ja määräyksissä, toimivaltaisen viranomaisen päätöksissä, työ- tai virkaehtosopimuksissa tai muulla soveltuvalla tavalla.

4. Ennen kuin tämän yleissopimuksen määräyksiä pannaan toimeen 3 kappaleen perusteella, on ensin kuultava asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.

KONEIDEN KÄYTTÖTURVALLISUUS JA ERGONOMIA

9 artikla

1. Kansallisessa lainsäädännössä ja määräyksissä tai toimivaltaisen viranomaisen on määrättävä, että maataloudessa käytettävät koneet, välineet, mukaan lukien henkilökohtaiset suojavarusteet, laitteet ja käsityökalut ovat kansallisten tai muiden tunnustettujen turvallisuus- ja terveysnormien mukaisia ja tarkoituksenmukaisesti asennettuja, kunnossapidettyjä ja suojattuja.

2. Toimivaltaisen viranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin varmistaakseen, että valmistajat, maahantuojat ja toimittajat noudattavat 1 kappaleessa mainittuja normeja ja antavat käyttäjien sekä pyydettäessä toimivaltaisten viranomaisten käyttöön riittävää ja tarkoituksenmukaista tietoa, johon luetaan mukaan vaarasta varoittavat merkinnät käyttäjämaan virallisella kielellä tai kielillä.

3. Työnantajien tulee varmistaa, että työntekijät ymmärtävät ja että heillä on käytössään valmistajien, maahantuojien ja toimittajien toimittama turvallisuuteen ja terveyteen liittyvä informaatio.

10 artikla

Kansallisessa lainsäädännössä ja määräyksissä on säädettävä, että:
a) maatalouskoneita ja -laitteita tulee käyttää ainoastaan siihen työhön jota varten ne on suunniteltu paitsi siinä tapauksessa, että muuta käyttöä, johon niitä ei alunperin ole suunniteltu, pidetään turvallisena kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. Erityisesti niitä ei tule käyttää ihmisten kuljettamiseen, jollei niitä ole suunniteltu tai mukautettu henkilökuljetuksiin:
b) maatalouskoneita ja laitteita käyttävien henkilöiden tulee olla koulutettuja ja päteviä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

TAVAROIDEN KÄSITTELY JA KULJETUS

11 artikla

1. Toimivaltaisen viranomaisen tulee asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan laatia tavaroiden käsittelylle ja kuljetukselle, erityisesti jos se tehdään ihmisvoimin, turvallisuus- ja terveysmääräykset. Näiden on perustuttava riski arviointeihin, teknillisiin normeihin ja lääketieteellisiin lausuntoihin. Lisäksi huomioon on otettava kaikki työn suorittamisen kannalta merkitykselliset olosuhteet kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

2. Ihmisvoimin tehtävänä työnä ei tule teettää tai sallia teetettävän sellaista taakkojen käsittelyä tai kuljetusta, jossa taakka painonsa tai luonteensa vuoksi todennäköisesti vaarantaa työntekijöiden turvallisuuden tai terveyden.

KEMIKAALIEN ASIANMUKAINEN KÄSITTELY

12 artikla

Toimivaltaisen viranomaisen tulee ryhtyä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisiin toimenpiteisiin joilla varmistetaan, että:

a) on olemassa soveltuva kansallinen järjestelmä tai jokin muu toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä järjestelmä, jossa määritellään täsmälliset kriteerit maataloudessa käytettävien kemikaalien maahantuonnille, luokittelulle, pakkaamiselle ja merkitsemiselle sekä niiden kieltämiselle tai rajoittamiselle,

b) ne, jotka valmistavat, tuovat maahan, toimittavat, myyvät, siirtävät, varastoivat tai hävittävät maataloudessa käytettäviä kemikaaleja noudattavat kansallisia tai muita tunnustettuja turvallisuus- ja terveysnormeja toimittavat käyttäjille ja pyydettäessä toimivaltaiselle viranomaiselle riittävää ja asianmukaista tietoa maan virallisella kielellä tai virallisilla kielillä, ja

c) kemiallisen jätteen, käytöstä poistettujen kemikaalien ja tyhjien kemikaalisäiliöiden turvallista keräämistä, kierrätystä ja hävittämistä varten on olemassa sopiva järjestelmä, jonka avulla vältetään niiden käyttö muihin tarkoituksiin ja poistetaan tai minimoidaan turvallisuudelle ja terveydelle sekä ympäristölle aiheutuvat riskit.

13 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai toimivaltaisen viranomaisen tulee varmistaa, että yritystasolla on ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä kemikaalien käyttöä ja kemiallisen jätteen käsittelyä varten.

2. Näiden toimien tulee kattaa muun muassa:

a) kemikaalien valmistus, käsittely, käyttö, varastointi ja kuljetus,

b) maataloudelliset toiminnot, joiden tarkoituksena on kemikaalien levittäminen,

c) kemikaalien käsittelyvälineiden ja säiliöiden kunnossapito, korjaus ja puhdistus, ja

d) tyhjien säiliöiden hävittäminen sekä kemiallisen jätteen ja käytöstä poistettujen kemikaalien käsittely ja hävittäminen.

ELÄINTEN KÄSITTELY JA SUOJAUTUMINEN BIOLOGISILTA RISKEILTÄ

14 artikla

Kansallisen lainsäädännön ja määräysten tulee varmistaa se, että biologisia tekijöitä käsiteltäessä varaudutaan tartuntojen, allergioiden ja myrkytysten riskien ennalta ehkäisyyn ja minimointiin ja että eläimiin ja eläintiloihin liittyvissä toiminnoissa noudatetaan kansallisia tai muita tunnustettuja terveys- ja turvallisuusnormeja.

MAATALOUSLAITTEISTOT

15 artikla

Maatalouslaitteistojen rakentamisessa, kunnossapidossa ja korjauksessa on noudatettava kansallista lainsäädäntöä, määräyksiä sekä turvallisuus- ja terveysvaatimuksia.

IV. MUUT MÄÄRÄYKSET

NUORET TYÖNTEKIJÄT JA VAARALLINEN TYÖ

16 artikla

1. Maataloustyöhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa alittaa 18 vuotta, mikäli työ luonteensa tai työskentelyolosuhteidensa vuoksi todennäköisesti vaarantaa nuorten henkilöiden turvallisuuden ja terveyden.

2. Kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai toimivaltaisen virnaomaisen on asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan määriteltävä 1 kappaleessa tarkoitetut tehtävät tai työt..

3. Huolimatta 1 kappaleen määräyksestä kansallinen lainsäädäntö tai määräykset taikka toimivaltainen viranomainen voi, asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan hyväksyä

kappaleessa tarkoitetun työn suorittamisen 16 vuoden iästä alkaen sillä ehdolla, että työhön annetaan soveltuvaa ennakkokoulutusta ja että nuorten työntekijöiden turvallisuus ja terveys täydellisesti turvataan.

TILAPÄISET JA KAUSITYÖNTEKIJÄT

17 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan se, että tilapäisten ja kausityöntekijöiden turvallisuus ja terveys on suojattu samalla tavalla kuin vakinaisten maataloustyöntekijöiden.

NAISTYÖNTEKIJÄT

18 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin joilla varmistetaan se, että naispuolisten työntekijöiden raskauteen, imetykseen ja lisääntymisterveyteen liittyvät erityiset tarpeet otetaan huomioon

HYVINVOINTI- JA MAJOITUSPALVELUT

19 artikla

Kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai toimivaltaisen viranomaisen tulee määrätä, asianmukaisia edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuultuaan,

a) työntekijälle järjestettävistä riittävistä, maksuttomista sosiaalitiloista, ja

b) majoituksen vähimmäisnormeista työntekijöille, jotka työn luonteen vuoksi joutuvat asumaan tilapäisesti tai vakinaisesti yrityksessä.

TYÖAIKAJÄRJESTELYT

20 artikla

Maataloustyöntekijöiden työaikojen, yötyön ja lepoaikojen tulee olla kansallisen lainsäädännön ja määräysten tai työ- ja virkaehtosopimusten mukaisia.

SUOJA TYÖTAPATURMIA JA AMMATTITAUTEJA VASTAAN

21 artikla

1. Kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti maataloustyöntekijöiden tulee kuulua sellaisen vakuutussuojan tai sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, joka kattaa kuolemaan johtavat ja muut työtapaturmat ja ammattitaudit sekä työkyvyttömyyden ja muut työhön liittyvät terveysriskit ja vastaa vähintään muiden toimialojen työntekijöiden suojan tasoa.

2. Nämä järjestelmät voivat joko muodostaa osan kansallista järjestelmää tai olla muussa soveltuvassa, kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisessa muodossa.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

* * *

22 – 29 artiklat: Tavanmukaiset loppumääräykset (katso liite I).

YLEISSOPIMUS NRO 185

Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset (muutettu, 2003)

Voimaantulopäivä 9.2.2005.
Suomi ei ole ratifioinut yleissopimusta.
Hallituksen esitys 196/2004.

1 artikla
SOVELTAMISALA

1. Tämän yleissopimuksen tarkoittamana merenkulkijana pidetään jokaista henkilöä, joka työn laadusta riippumatta työsuhteessa tai muutoin toimii tai työskentelee vakinaisesti merenkulkuun käytetyllä aluksella - ei kuitenkaan sota-aluksella.

2. Mikäli syntyy epätietoisuutta siitä, tuleeko joitakin henkilöryhmiä pitää tässä yleissopimuksessa tarkoitettuina merenkulkijoina, tulee toimivaltaisen viranomaisen siinä valtiossa, jonka kansalaisia he ovat tai jossa he pysyvästi oleskelevat, ratkaista asia asianomaisia laivanvarustajain ja merenkulkijain järjestöjä kuultuaan tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

3. Toimivaltainen viranomainen voi, kalastusalusten omistajia ja kalastusaluksissa työskenteleviä henkilöitä edustavia järjestöjä kuultuaan soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä kaupalliseen merikalastukseen.

2 artikla
MERENKULKIJOIDEN HENKILÖLLISYYSTODISTUSTEN MYÖNTÄMINEN

1. Kunkin jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, tulee myöntää jokaiselle kansalaiselleen, joka on merenkulkija, hänen hakemuksestaan tämän yleissopimuksen 3 artiklan määräysten mukainen merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus.

2. Ellei tässä yleissopimuksessa toisin määrätä, merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien myöntäminen voi tapahtua samoilla edellytyksillä, joita kansallinen lainsäädäntö ja määräykset asettavat matkustusasiakirjojen myöntämisen ehdoksi.

3. Kukin jäsenvaltio voi myöntää 1 kappaleessa tarkoitettuja merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia myös niille merenkulkijoille, joilla on oikeus pysyvään maassa oleskeluun. Pysyvän oleskeluluvan haltijoiden tulee matkustaessaan aina noudattaa 6 artiklan 7 kappaleen määräyksiä.

4. Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset myönnetään tarpeettomia viivytyksiä välttäen.

5. Merenkulkijoilla tulee olla oikeus hallinnolliseen muutoksenhakuun siinä tapauksessa, että heidän hakemuksensa on evätty.

6. Tämän yleissopimuksen ei tule vaikuttaa niihin jäsenmaiden velvoitteisiin, jotka johtuvat pakolaisia ja valtiottomia henkilöitä koskevista kansainvälisistä järjestelyistä.

3 artikla
SISÄLTÖ JA MUOTO

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetun merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tulee sisällöltään vastata I liitteen mukaista mallia. Asiakirjan muodon ja materiaalien tulee noudattaa jäljempänä määriteltyihin kriteereihin perustuvan mallin yleisiä ominaisuuksia. Edellyttäen, että muutos on yhdenmukainen jäljempänä seuraavien kappaleiden kanssa voidaan I liitettä tarvittaessa – erityisesti milloin teknillinen kehitys sitä edellyttää – muuttaa 8 artiklassa määrätyllä tavalla. Päätöksessä, jolla muutos hyväksytään, tulee ilmoittaa muutoksen voimaantulon ajankohta ottaen huomioon, että jäsenvaltiot tarvitsevat riittävästi aikaa uudistaakseen merenkulkijoiden kansalliset henkilöllisyystodistukset ja niiden myöntämismenettelyn mahdollisten muutosten edellyttämällä tavalla.

2. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tulee olla muotoilultaan yksinkertainen ja valmistettu meriolosuhteet huomioon ottaen kestävästä materiaalista sekä koneellisesti luettava. Käytettävien materiaalien tulee:
a) mahdollisuuksien mukaan estää asiakirjan muuntaminen tai väärentäminen ja mahdollistaa muutosten helppo havaitseminen; sekä
b) olla yleisesti sellaisia, joita hallitukset edullisimmin voivat hankkia ottaen huomioon edellisen (a)-kohdan mukaiset tavoitteet.

3. Jäsenvaltioiden tulee hyödyntää käytettävissä olevia Kansainvälisen työjärjestön kehittämiä teknisiä standardeja koskevia ohjeistoja, jotka mahdollistavat yleisten kansainvälisten määritelmien hyväksikäyttämisen.

4. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen ei tule olla suurempi kuin tavanomainen passi.

5. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tulee sisältää sen myöntäneen viranomaisen nimi, tieto siitä, miten kyseiseen viranomaiseen saadaan nopeasti yhteys, asiakirjan myöntämisaika ja -paikka sekä seuraavat maininnat:
a) tämä asiakirja on Kansainvälisen työjärjestön merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskevassa yleissopimuksessa (muutettu) 2003 tarkoitettu merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus; ja
b) tämä asiakirja on erillinen asiakirja, ei passi.

6. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen voimassaoloajan enimmäispituuden suhteen tulee noudattaa sen myöntävän valtion lainsäädäntöä ja määräyksiä. Henkilöllisyystodistuksen voimassaoloaika ei koskaan saa ylittää kymmentä vuotta ja se tulee uudistaa ensimmäisen viisivuotiskauden jälkeen.

7. Merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen tulee sisältää vain seuraavat sen haltijaa koskevat tiedot:
a) täydellinen nimi (etu- ja sukunimi mikäli mahdollista);
b) sukupuoli;
c) syntymäaika ja -paikka;
d) kansalaisuus;
e) erityiset muut ruumiilliset tuntomerkit, jotka saattavat helpottaa tunnistamista;
f) sähköisesti luettava tai perinteinen valokuva; ja
g) nimikirjoitus.

8. Sen estämättä, mitä edellisessä 7 kappaleessa määrätään, merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tulee sisältää sen haltijan liitteen I mukaisia määritelmiä vastaava tai muunlainen biometrinen tunniste edellyttäen, että:

a) biometrisen tunnisteen ottamisella ei loukata kyseisten henkilöiden yksityisyyttä tai ihmisarvoa, aiheuteta heille haittaa eikä vaaranneta heidän terveyttään;
b) asiakirjan biometrinen tunniste on silmin luettava ja sellainen, ettei sitä voida jäljentää mallista tai

muusta taltioinnista;

c) biometrisen tunnisteen ottamiseen ja todentamiseen tarkoitetut laitteet ovat käyttäjäystävällisiä ja yleisesti sellaisia, joita hallitukset edullisesti voivat hankkia;
d) biometrisen tunnisteen todentamiseen tarkoitettuja välineitä voidaan vaivattomasti ja luotettavasti käyttää satamissa ja muissa paikoissa alukset mukaan lukien, jossa toimivaltaiset viranomaiset tavallisesti tarkastavat henkilöllisyyden;
e) biometristä tunnistejärjestelmää (mukaan luettuna laitteet, teknologia ja käyttöjärjestelmä) käytettäessä henkilöllisyys voidaan todentaa yhdenmukaisella ja luotettavalla tavalla.

9. Kaikkien asiakirjaan sisältyvien merenkulkijaa koskevien tietojen tulee olla silmin luettavia. Merenkulkijoille tulee järjestää mahdollisuus vaivattomasti tarkistaa asiakirjan myöntävän viranomaisen tai sen puolesta järjestettyä konetta käyttäen sellaisia itseään koskevia tietoja, jotka eivät ole silmin luettavia.

10. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen sisällön ja muodon suhteen tulee ottaa huomioon I liitteessä mainitut asiaan liittyvät kansainväliset määritelmät.

4 artikla
KANSALLINEN SÄHKÖINEN TIETOKANTA

1. Kunkin jäsenvaltion tulee varmistaa, että merkintä jokaisesta myönnetystä sekä väliaikaisesti tai kokonaan peruutetusta merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksesta tallennetaan sähköiseen tietokantaan, joka tulee tarvittavin toimenpitein suojata niin, ettei sitä voi häiritä tai ettei siihen voi luvattomasti tunkeutua.

2. Tallennuksen tulee rajoittua vain sellaisiin yksityiskohtaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tai merenkulkijastatuksen todentamiseksi ja jotka eivät ole ristiriidassa merenkulkijoiden yksityisyyttä koskevan oikeuden kanssa. Lisäksi on huomioitava kaikki asiaan liittyvät tietosuojavaatimukset. Yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät II liitteeseen, jota voidaan muuttaa 8 artiklassa määrätyllä tavalla ottaen huomioon, että jäsenvaltiot tarvitsevat riittävästi aikaa kansallisen tietokantansa uudistamisen mahdollisten muutosten edellyttämällä tavalla.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee laatia menettelytavat, joiden avulla jokainen merenkulkija, jolle se on myöntänyt merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen, voi tutkia, tarkistaa ja tarpeen mukaan oikaista niitä itseään koskevia tietoja, jotka sisältyvät elektroniseen tietokantaan tai jotka on siihen tallennettu ilman, että hänelle aiheutuu siitä kustannuksia.

4. Kunkin jäsenvaltion tulee määrätä pysyvä yhteyspiste, jonka välityksellä vastataan järjestön muiden jäsenvaltioiden maahanmuuttoviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten tekemiin tiedusteluihin, jotka koskevat jäsenmaan myöntämän merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen oikeaperäisyyttä ja voimassaoloaikaa. Pysyvää yhteyspistettä koskevat yksityiskohtaiset tiedot tulee ilmoittaa Kansainväliselle työtoimistolle, jonka tulee ylläpitää niitä koskevaa luetteloa ja tiedottaa siitä järjestön kaikille jäsenmaille.

5. Järjestön jäsenvaltioiden maahanmuuttoviranomaisilla tai muilla toimivaltaisilla viranomaisilla tulee aina olla mahdollisuus välittömästi saada tietoonsa edellä 2 kappaleessa mainitut yksityiskohtaiset tiedot sähköisesti tai 4 kappaleessa tarkoitetun pysyvän yhteyspisteen välityksellä.

6. Tämän yleissopimuksen tarkoitus edellyttää, että asianmukaisilla rajoituksilla tulee varmistaa, ettei mitään tietoja – erityisesti valokuvia – vaihdeta ellei asianmukaista tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevia periaatteita noudateta.

7. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, ettei sähköisen tietokannan sisältämiä henkilötietoja käytetä muuhun

tarkoitukseen kuin merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen todentamiseen.

5 artikla
LAADUNVALVONTA JA ARVIOINNIT

1. Vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien myöntämismenettelyä ja toimintaohjeita laadunvalvonta mukaan luettuna, sisältyvät tämän yleissopimuksen III liitteeseen. Nämä vähimmäisvaatimukset määrittelevät ne pakolliset hallinnolliset menettelytavat, joita jokaisen jäsenvaltion tulee noudattaa merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia myöntäessään.

2. Menettelyillä ja toimintaohjeilla tulee ehdottomasti varmistaa:
a) merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuslomakkeiden valmistuksen ja jakelun luotettavuus;
b) merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuslomakkeiden ja valmiiden merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien säilytyksen, käsittelyn ja seurannan luotettavuus;
c) myöntävän viranomaisen ja asiakirjojen myöntämisestä vastaavan yksikön toiminnan luotettavuus silloin, kun hakemuksia käsitellään, kun merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuslomakkeita työstetään valmiiksi merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksiksi ja kun niitä luovutettaessa;
d) tietokannan käytön ja ylläpidon luotettavuus; sekä
e) toimintaohjeita koskevan laadunvalvonnan ja säännöllisen arvioinnin luotettavuus.

3. Mikäli edellisen 2 kappaleen määräyksistä ei muuta johdu, voidaan III liitettä muuttaa 8 artiklassa määrätyllä tavalla. Tällöin tulee ottaa huomioon se, että jäsenmaat tarvitsevat riittävästi aikaa uudistaakseen menettelynsä ja toimintaohjeensa mahdollisten muutosten edellyttämällä tavalla.

4. Kunkin jäsenvaltion tulee vähintään viiden vuoden väliajoin puolueettomasti arvioida merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien myöntämistä koskeva hallinnollinen menettelynsä mukaan luettuna laadunvalvontaa koskevat toimintaohjeet. Arviointiraportit, joista tulee poistaa mahdolliset luottamukselliset tiedot, tulee toimittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle. Lisäksi niistä tulee toimittaa kopio asianomaisen jäsenvaltion laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustaville järjestöille. Tämän raportointivelvollisuuden ei tule vaikuttaa niihin velvoitteisiin, joita jäsenvaltiolla on Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan perusteella.

5. Kansainvälisen työtoimiston tulee huolehtia siitä, että jäsenvaltiot saavat nämä arviointiraportit. Muiden kuin tämän yleissopimuksen sallimien tietojen julkistamiseen tarvitaan raportin antaneen jäsenvaltion suostumus.

6. Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston tulee päättämässään järjestyksessä kaikkien asiaan liittyvien tietojen perusteella hyväksyä luettelo niistä jäsenvaltioista, jotka täyttävät kaikki 1 kappaleessa mainitut vähimmäisvaatimukset.

7. Järjestön jäsenvaltioiden tulee aina voida käyttää luetteloa, jota tulee päivittää uusien tietojen edellyttämällä tavalla. Erityisesti silloin, kun jonkun jäsenvaltion luetteloon hyväksyminen perustellusti kyseenalaistetaan 8 kappaleen mukaista menettelyä noudattaen, tulee välittömästi informoida muita jäsenvaltioita.

8. Hallintoneuvoston päättämässä järjestyksessä tulee niillä jäsenvaltioilla, jotka on poistettu luettelosta tai jotka ovat vaarassa joutua siitä poistetuksi, samoin kuin yleissopimuksen ratifioineiden jäsenmaiden hallituksilla sekä niiden laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavilla järjestöillä halutessaan olla mahdollisuus esittää hallintoneuvostolle mielipiteensä sekä samaa järjestystä noudattaen saada mahdolliset erimielisyytensä nopeasti ja puolueettomasti ratkaistua.

9. Jäsenvaltion myöntämien merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien tunnustaminen edellyttää, että kyseinen jäsenvaltio täyttää 1 kappaleen mukaiset vähimmäisvaatimukset.

6 artikla

MERENKULKIJOIDEN MAISSAKÄYNNIN, KAUTTAKULUN JA SIIRTYMISEN HELPOTTAMINEN

1. Tämän yleissopimuksen mukaisena merenkulkijana tulee pitää jokaista merenkulkijaa, jolla on tämän yleissopimuksen mukaisesti myönnetty, voimassa oleva merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus, jonka on myöntänyt jäsenvaltio, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, ellei ole perusteltua syytä epäillä merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen oikeellisuutta.

2. Merenkulkijoille tai laivanvarustajille ei tule aiheutua kustannuksia todentamisesta ja siihen liittyvistä tiedusteluista ja muodollisuuksista, joilla varmistetaan, että merenkulkija, jolle pyydetään lupaa tulla maihin 3–6 tai 7–9 kappaleiden perusteella, on tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti myönnetyn merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen haltija.

Maissakäynti

3. Todentaminen ja siihen liittyvät tiedustelut ja muodollisuudet, joita 2 kappaleessa tarkoitetaan, tulee suorittaa mahdollisimman nopeasti edellyttäen, että haltijan saapumisesta on ilmoitettu toimivaltaisille viranomaisille etukäteen riittävän aikaisin. Haltijan saapumisesta annettavan ilmoituksen tulee sisältää II liitteen 1 osassa määritellyt yksityiskohtaiset tiedot.

4. Kun lupaa pyydetään lyhytaikaista maissakäyntiä varten aluksen ollessa satamassa, tulee jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, viipymättä sallia merenkulkijan pääsy alueelleen. Edellytyksenä on kuitenkin, että hänellä on voimassa oleva merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus eikä ole perusteltua syytä epäillä sen oikeellisuutta.

5. Sanotunlainen maissakäynti tulee sallia edellyttäen, että aluksen saapumismuodollisuudet on täytetty ja että toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole syytä kieltää sitä kansanterveydellisistä syistä, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden vuoksi.

6. Merenkulkijoiden maissakäynnin ei tule edellyttää viisumia. Jokaisen jäsenvaltion, joka ei voi tätä määräystä täydellisesti täyttää, tulee varmistaa, että sen lait ja määräykset tai käytäntö mahdollistavat pääpiirteissään vastaavanlaisen menettelyn.

Kauttakulku ja siirtyminen

7. Jokaisen jäsenvaltion, johon nähden tämä yleissopimus on voimassa, tulee mahdollisimman nopeasti sallia alueelleen pääsy silloin, kun kysymyksessä ovat merenkulkijat, joilla on voimassaolevan merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen lisäksi passi, kun maihin pyrkimisen tarkoituksena on:
a) alukseen meno tai siirtyminen toiseen alukseen;
b) kauttakulku toisessa maassa sijaitsevaan alukseen menemistä tai kotiin palaamista varten tai jokin muu kyseisen jäsenvaltion viranomaisten hyväksymä tarkoitus.

8. Sanotunlainen maissakäynti tulee sallia edellyttäen ettei ole perusteltua syytä epäillä merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen oikeellisuutta. Lisäksi edellytetään, että toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole syytä kieltää sitä kansanterveydellisistä syistä, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden vuoksi.

9. Ennen kuin jäsenvaltio sallii pääsyn alueelleen 7 kappaleessa mainitussa tarkoituksessa, se voi vaatia merenkulkijan matka-aikeesta ja hänen mahdollisuuksistaan sen toteuttamiseksi riittävän selvityksen kirjallisine todistuksineen. Jäsenvaltio voi myös rajoittaa merenkulkijan oleskelun alueellaan ajaksi, joka katsotaan kohtuulliseksi oleskelun tarkoitukseen nähden.

7 artikla
JATKUVA HALLUSSAPITO JA PERUUTTAMINEN

1. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tulee olla aina merenkulkijan hallussa paitsi silloin, kun kyseisen aluksen päällikkö huolehtii sen säilytyksestä merenkulkijan kirjallisella suostumuksella.

2. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen myöntäneen valtion tulee peruuttaa asiakirja välittömästi, jos todetaan, että merenkulkija ei enää täytä niitä ehtoja, joita sen myöntäminen tämän yleissopimuksen mukaan edellyttää. Päätettäessä menettelytavoista, joita merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien määräaikainen tai lopullinen peruuttaminen edellyttää, tulee kuulla laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavia järjestöjä. Menettelytapoihin tulee sisältyä mahdollisuus hallinnolliseen muutoksenhakuun.

8 artikla
LIITTEIDEN MUUTTAMINEN

1. Edellyttäen, ettei tämän yleissopimuksen asiaan liittyvistä määräyksistä muuta johdu, Kansainvälinen työkonferenssi voi Kansainvälisen työjärjestön asianmukaisesti nimetyn kolmikantaisen merenkulkua käsittelevän elimen esityksestä tehdä liitteisiin muutoksia. Päätös vaatii kahden kolmasosan äänten enemmistön konferenssissa läsnä olevien edustajien äänistä; näistä vähintään puolet tulee olla yleissopimuksen ratifioineita jäsenmaita.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän yleissopimuksen, voi ilmoittaa pääjohtajalle kirjallisesti kuuden kuukauden kuluessa muutoksen hyväksymispäivästä, että muutos ei tule voimaan kyseisen jäsenvaltion osalta tai että se tulee voimaan vasta myöhemmin, siten kun kirjallisesti ilmoitetaan.

9 artikla
SIIRTYMÄMÄÄRÄYS

Jokainen jäsenvaltio, joka on hyväksynyt vuoden 1958 merenkulkijain henkilöllisyystodistuksia koskevan yleissopimuksen ja joka ryhtyy Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan edellyttämiin toimenpiteisiin ratifioidakseen tämän yleissopimuksen, voi ilmoittaa pääjohtajalle aikomuksestaan soveltaa tätä väliaikaisesti. Tällaisen jäsenvaltion myöntämää merenkulkijoiden henkilöllisyystodistusta tulee pitää tämän yleissopimuksen tarkoittamana merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksena, edellyttäen että se täyttää tämän yleissopimuksen 2-5 artikloiden vaatimukset ja että kyseinen jäsenvaltio hyväksyy tämän yleissopimuksen mukaisesti myönnetyt merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

10 artikla
Tällä yleissopimuksella muutetaan vuoden 1958 merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskeva yleissopimus.

***

11-18 artiklat: Tavanomaiset loppumääräykset (katso liite I), paitsi:

12 artikla: Poikkeaa tavanomaisista voimaantuloa koskevista loppumääräyksistä siten, että kohdissa 2 ja 3 voimaantulo on 12 kuukauden sijasta 6 kuukautta.

14 artikla: Tavanomaiset ratifioinnista ilmoittamista koskevat määräykset, joiden lisäksi kohta 3: ”Pääjohtajan tulee ilmoittaa kaikista 8 artiklan mukaisesti tehdyistä liitteiden muutosten rekisteröinneistä sekä muista niihin liittyvistä huomioista kaikille jäsenvaltioille.”

LIITE I

Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen malli

Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus, jonka muoto ja sisältö määritellään jäljempänä, tulee valmistaa laadukkaista materiaaleista. Mahdollisuuksien mukaan hinnan ohella huomioon tulee ottaa se, ettei materiaalien tule olla yleisesti saatavissa. Asiakirjassa ei tule olla tilaa enempää kuin mikä on tarpeen yleissopimuksen edellyttämiä tietoja varten.
Sen tulee sisältää myöntävän valtion nimi ja seuraava maininta:
"This document is a seafarers' identity document for the purpose of the Seafarers' Identity Documents Convention (Revised), 2003, of the International Labour Organization. This document is a stand-alone document and not a passport."
Tämä asiakirja on Kansainvälisen työjärjestön merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskevassa yleissopimuksessa (muutettu) 2003 tarkoitettu merenkulkijoiden henkilöllisyystodistus. Tämä asiakirja on erillinen asiakirja, ei passi.
Asiakirjan lihavoidulla merkitty (merkityt) tietosivu(t) tulee suojata laminaatilla tai pinnoituksella tai kuvausmenetelmällä ja pohjamateriaalilla, jotka vastaavalla tavalla estävät kuvan tai muiden henkilötietojen muuttamisen.
Käytettävien materiaalien, mittojen ja tietojen sijoittelun tulee olla yhdenmukaisia Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) asiakirjan 9303 Osa 3 (2. laitos, 2002) tai asiakirjan 9303 Osa 1 (5. laitos, 2003) määritelmien kanssa.

Muihin turvaominaisuuksiin tulee sisältyä ainakin jokin seuraavista:

Vesileima, UV-turvatekijät, erikoismusteet, erityinen värisuunnittelu, perforoitu kuva, hologrammi, lasermerkintä, mikropainatus ja kuumalaminointi.

Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen tietosivu(i)lle tulee merkitä vain seuraavat tiedot:

I. Myöntävä viranomainen:
II. Viranomaisen puhelinnumero(t), sähköpostiosoite ja verkkosivuosoite:
III. Myöntämisaika ja -paikka:

---- Merenkulkijan digitaalinen tai perinteinen valokuva ----

a) Merenkulkijan täydellinen nimi:
b) Sukupuoli:
c) Syntymäaika ja -paikka:
d) Kansalaisuus:
e) erityiset muut ruumiilliset tuntomerkit, jotka saattavat helpottaa merenkulkijan tunnistamista:
f) Nimikirjoitus:
g) Viimeinen voimassaolopäivä:
h) Asiakirjan laji tai tarkoitus
i) Asiakirjan yksilöllinen numero:
j) Henkilötunnus (ei pakollinen):
k) Biometrinen tunniste, joka perustuu numeroina viivakoodiin tallennettuun sormenjälkeen kehitettävän standardin edellyttämällä tavalla;
l) Koneella luettava vyöhyke sen mukaisesti, kuin edellä mainitussa ICAOn asiakirjassa 9303 edellytetään.

IV. Myöntävän viranomaisen virallinen sinetti tai leima.

Tietojen selitykset

Tietosivu(je)n kenttien otsikoissa voidaan käyttää asiakirjan myöntävän valtion kieltä (kieliä). Jos kansallinen kieli on muu kuin englanti, ranska tai espanja, otsikoissa tulee käyttää myös jotakin näistä kielistä.
Tämän asiakirjan kaikissa merkinnät tulee tehdä latinalaisia kirjaimia käyttäen.

Edellä mainittujen tietojen perusteella tulee käydä ilmi

I. Myöntävä viranomainen: Myöntävän valtion ISO-koodi, merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen myöntäneen viraston nimi ja täydellinen osoite sekä henkilöllisyystodistuksen myöntämisen valtuuttaneen henkilön nimi ja asema.
II. Puhelinnumeron, sähköpostiosoitteen ja verkkosivujen osoitteen tulee olla samat kuin ne, joiden kautta voidaan saada yhteys yleissopimuksessa tarkoitettuun yhteyspisteeseen.
III. Myöntämisaika ja -paikka: päivämäärä tulee kirjoittaa kaksinumeroisia arabialaisia lukuja käyttäen muotoon päivä/kuukausi/vuosi – esim. 31/12/03; paikka tulee merkitä samalla tavoin kuin kansallisessa passissa.

----Valokuvan koko: Kuten edellä mainitussa ICAOn asiakirjassa 9303----

a) Merenkulkijan täydellinen nimi: sukunimi (mikäli on) ensin ja sen jälkeen merenkulkijan muut nimet;
b) Sukupuoli: ”M” tarkoittaa miestä ja ”F” naista;
c) Syntymäaika ja -paikka: päivämäärä kirjoitetaan kaksinumeroisia arabialaisia lukuja käyttäen muotoon päivä/kuukausi/vuosi; paikka merkitään samalla tavoin kuin kansallisessa passissa;
d) Kansalaisuuden määrittely: määritellään kansalaisuus;
e) Erityiset ruumiilliset tuntomerkit: muut ilmeiset tunnusmerkit, jotka helpottavat tunnistamista;
f) Merenkulkijan nimikirjoitus;
g) Viimeinen voimassaolopäivä: kaksinumeroisia arabialaisia lukuja käyttäen muotoon päivä/kuukausi/vuosi;
h) Asiakirjan laji tai tarkoitus: asiakirjan tyyppikoodi kirjoitettuna latinalaisilla suuraakkosilla (S);
i) Asiakirjan yksilöllinen numero: maatunnus (katso edellä I), jota seuraa lomakkeen numero, jossa saa olla enintään 9 aakkosnumeerista merkkiä;
j) Henkilötunnus: merenkulkijan henkilötunnus (ei pakollinen), jossa saa olla enintään 14 aakkosnumeerista merkkiä;
k) Biometrinen tunniste: kehitettävä täsmällinen määritelmä;
l) Koneellisesti luettava vyöhyke: sen mukaisesti kuin edellä mainitussa ICAOn asiakirjassa 9303 edellytetään.

LIITE II

Sähköinen tietokanta

Tämän yleissopimuksen 4 artiklan 1, 2, 6 ja 7 kappaleiden mukaiseen elektroniseen tietokantaan, jota jokaisen jäsenvaltion tulee ylläpitää, tulee tallentaa vain seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

1 osa
1. Henkilöllisyystodistuksessa ilmoitetun myöntävän viranomaisen nimi.
2. Merenkulkijan täydellinen nimi sellaisena kuin se on henkilöllisyystodistuksessa.
3. Henkilöllisyystodistuksen yksilöllinen numero.
4. Henkilöllisyystodistuksen viimeinen voimassaolopäivä tai päivämäärä, jolloin se määräaikaisesti tai lopullisesti peruutettiin.

2 osa

5. Henkilöllisyystodistuksen sisältämän biometrisen tunnisteen piirrekartta.
6. Valokuva.
7. Yksityiskohtaiset tiedot kaikista niistä tiedusteluista, joita merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksesta on tehty.

LIITE III

Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksen myöntämismenettelyä koskevat vaatimukset ja suositukset

Tässä liitteessä määritellään merenkulkijoiden henkilöllisyystodistusten (jäljempänä ”SID”) myöntämistä koskeviin toimintaohjeisiin liittyvät vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen jäsenvaltion tämän yleissopimuksen 5 artiklan nojalla tulee hyväksyä laadunvalvontaa koskevat toimintaohjeet mukaan luettuna.
Osa A sisältää luettelon pakollisista tavoitteista, joita jokaisen jäsenvaltion SIDien myöntämismenettelyn tulee vähintään täyttää.
Osa B sisältää suosituksia toimintaohjeista ja käytännöistä, joiden avulla tavoitteisiin voidaan päästä. Huolimatta siitä, että osa B ei ole velvoittava, jäsenmaiden tulee ottaa se huomioon.

A-osa. Pakolliset vaatimukset

1. SID-lomakkeiden valmistus ja jakelu

Menettelyjen ja toimintaohjeiden avulla on varmistettava SID-lomakkeiden valmistuksen ja jakelun riittävä luotettavuus. Tähän sisältyy se, että
a) kaikkien SID-lomakkeiden laatutaso on yhtenäinen ja että niiden muoto ja sisältö vastaavat I liitteen määritelmiä;
b) niiden valmistusmateriaaleja suojataan ja valvontaan;
c) SID-lomakkeita valmistus- ja jakeluvaiheen aikana suojataan ja valvotaan siten, että ne voidaan yksilöllisesti jäljittää ja tunnistaa;
d) SID-lomakkeiden valmistuksesta ja jakelusta vastaavilla tahoilla on mahdollisuudet vastata sopimuksen asianmukaisesta täyttämisestä;
e) SID-lomakkeiden kuljetus valmistajalta myöntävälle viranomaiselle on varmistettu.

2. SID-lomakkeiden ja valmiiden SIDien säilytys, käsittely ja seuranta

Menettelyjen ja toimintaohjeiden avulla on varmistettava SID-asiakirjalomakkeiden ja valmiiden SIDien säilytyksen, käsittelyn ja seurannan riittävä luotettavuus. Tähän sisältyy se, että
a) myöntävä viranomainen valvoo SID-lomakkeiden ja valmiiden SIDien säilytystä ja käsittelyä;
b) SID-lomakkeita, valmiita ja mitätöityjä SIDejä - myös mallikappaleina käytettyjä - valvotaan ja suojataan niin, että ne voidaan jäljittää ja tunnistaa;
c) menettelyyn osallistuva henkilöstö on luotettavaa, uskottavaa ja vilpitöntä sekä asemansa edellyttämällä tavalla koulutettua;
d) virkailijoiden keskinäistä vastuunjakoa hyväksi käyttämällä estetään laittomien SIDien myöntäminen.

3. Hakemusten käsittely; SIDien tilapäinen tai lopullinen peruuttaminen; muutoksenhakumenettely

Menettelyjen ja toimintaohjeiden avulla on varmistettava , että asiakirjan myöntämisestä vastaavan viranomaisen ja yksikön toiminta, joka liittyy hakemuksien käsittelyyn, SID-lomakkeiden yksilöllisiksi SIDeiksi työstämiseen ja niiden luovuttamiseen, on riittävän luotettavaa. Tähän sisältyy
a) menettelyt, joiden avulla todennetaan ja varmistetaan, että ensimmäistä kertaa haettujen tai uudistettujen SIDien myöntämisen perusteena on se, että

(i) hakemukset ovat sisältäneet kaikki I liitteen edellyttämät tiedot,
(ii) hakijan henkilöllisyys on todennettu myöntävän valtion lainsäädännön ja käytännön mukaisesti;
(iii) hakijan kansalaisuus tai vakinainen asuinpaikka on todennettu,
(iv) hakijan 1 artiklan mukainen merenkulkijastatus on todennettu,
(v) on varmistettu, ettei hakijoille - erityisesti niille, joilla on useampi kuin yksi kansalaisuus tai jotka ovat pysyvän oleskeluluvan haltijoita - ole myönnetty kuin yksi SID,
(vi) on varmistettu, että hakija ei ole vaaraksi turvallisuudelle ottaen asianmukaisesti huomioon kansainvälisissä asiakirjoissa määritellyt perusoikeudet ja -vapaudet.
b) menettelyt, joiden avulla varmistetaan, että
(i) kaikki II liitteen edellyttämät yksityiskohtaiset tiedot tallennetaan tietokantaan samanaikaisesti, kun SID myönnetään,
(ii) hakijan tiedot, valokuva, nimikirjoitus ja biometrinen tunniste liittyvät hakijaan,
(iii) hakijan tietoja, valokuvaa, nimikirjoitusta ja biometrista tunnistetta käsitellään yhtenä kokonaisuutena SID-hakemusta käsiteltäessä, myönnettäessä ja luovutettaessa.
c) tietokannan päivittäminen viipymättä tapauksissa, joissa myönnetty SID peruutetaan määräaikaisesti tai lopullisesti;
d) mahdollisuus SIDin uudistamiseen ja/tai voimassaoloajan pidentämiseen silloin kun se merenkulkijan kannalta on tarpeen tai kun SID on kadonnut;
e) laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavien järjestöjen kuuleminen määriteltäessä niitä tilanteitä, joissa SID määräaikaisesti tai lopullisesti peruutetaan;
f) tehokas ja avoin muutoksenhakumenettely.

4. Tietokannan käyttö, suojaus ja ylläpito

Menettelyjen ja toimintaohjeiden avulla on varmistettava tietokannan käytön, suojauksen ja ylläpidon riittävä luotettavuus. Tähän sisältyy
a) tietokannan suojaaminen siten, ettei sitä voida muuttaa tai ettei siihen voi luvattomasti tunkeutua;
b) tietojen päivitys ja suojaaminen katoamiselta siten, että niitä voidaan aina käyttää vastattaessa yhteyspisteen kautta tulleisiin tiedusteluihin;
c) kielto liittää, kopioida linkittää tai tallentaa tietokantoja toisiin tietokantoihin sekä käyttää niitä muihin tarkoituksiin kuin merenkulkijan henkilöllisyyden toteamiseen;
d) yksilön oikeuksien kunnioittaminen; tähän sisältyy
(i) oikeus yksityisyyteen henkilötietojen keräämisessä, tallentamisessa, käsittelyssä ja välittämisessä; ja
(ii) oikeus saada itseään koskevia tietoja sekä oikaista niissä olevia virheellisyyksiä viipymättä.

5. Menettelyä koskeva laadunvalvonta ja säännölliset arvioinnit

a) Menettelyjen ja toimintaohjeiden avulla on varmistettava, että toimintaohjeita koskeva laadunvalvonta ja säännölliset arvioinnit, joihin sisältyy menettelyjen jatkuva tarkkailu, ovat riittävän luotettavia ja takaavat vaaditun turvatason toteutumisen. Tämä koskee
(i) SID-lomakkeiden valmistusta ja jakelua,
(ii) SID-lomakkeiden, mitätöityjen ja yksilöityjen SIDien säilytystä, käsittelyä ja seurantaa,
(iii) asiakirjan myöntämisestä ja jakelusta vastaavan viranomaisen ja yksikön toimintaa, joka liittyy hakemuksien käsittelyyn ja SID-lomakkeiden yksilöllisiksi SIDeiksi työstämiseen,
(iv) tietokannan käyttöä, suojausta ja ylläpitoa.
b) Säännöllisin väliajoin suoritettavien tarkastuksien avulla tulee varmistaa myöntämismenettelyn ja toimintaohjeiden luotettavuus sekä niiden yhdenmukaisuus tämän yleissopimuksen vaatimuksien kanssa.
c) Asianmukaisten toimintaohjeiden avulla tulee varmistaa muiden yleissopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden säännöllisistä arvioinneista antamien raporttien luottamuksellisuus.

B-osa. Menettelytapoja ja käytäntöä koskevat suositukset

1. SID-lomakkeiden valmistus ja jakelu

1.1. Jäsenvaltion myöntämien SIDien luotettavuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi toimivaltaisen viranomaisen tulisi hankkia SID-lomakkeet luotettavalta toimittajalta.
1.2. Jos lomakkeiden valmistamisesta vastaa sen myöntämisestä vastaava viranomainen (myöntävä viranomainen), tulisi soveltaa 2.2 kohtaa.
1.3. Jos toimittajaksi valitaan ulkopuolinen yritys, toimivaltaisen viranomaiseen tulisi:
1.3.1. tarkistaa, että yritys on maineeltaan moitteeton, taloudellisesti vakaa ja luotettava;
1.3.2. edellyttää, että yritys nimeää kaikki SID-lomakkeiden valmistukseen osallistuvat työntekijät;
1.3.3. vaatia, että yritys esittää viranomaiselle selvityksen siitä, että nimettyjen työntekijöiden voidaan osoittaa olevan asianmukaisesti luotettavia, uskottavia ja vilpittömiä sekä että jokaisen toimeentulo ja työpaikan pysyvyys on riittävästi turvattu;
1.3.4. solmia yrityksen kanssa kirjallinen sopimus, jossa - rajoittamatta viranomaisen omaa vastuuta SIDeistä - tulisi erityisesti sopia 1.5 kohdassa mainituista määritelmistä ja ohjeista sekä edellyttää, että yritys
1.3.4.1. varmistaa, että vain sellaiset nimetyt työntekijät, jotka ovat sitoutuneet noudattamaan ehdotonta salassapitovelvollisuutta, osallistuvat SID-lomakkeiden valmistukseen;
1.3.4.2. ryhtyy kaikkiin tarvittaviin turvaamistoimenpiteisiin, joilla varmistetaan SID-lomakkeiden kuljetus sen tiloista myöntävän viranomaisen tiloihin. Myöntäviä tahoja ei voida vapauttaa vastuusta sillä perusteella, että ne eivät ole tässä suhteessa syyllistyneet laiminlyöntiin;
1.3.4.3. liittää jokaiseen lähetykseen tarkan selvityksen sen sisällöstä. Selvityksessä tulisi erityisesti ilmoittaa kuhunkin pakkaukseen sisältyvien SIDien viitenumerot.
1.3.5. Varmistaa, että sopimukseen sisältyy määräys, joka mahdollistaa tehtävän loppuun suorittamisen siinä tapauksessa, että alkuperäinen toimittaja ei kykene siitä suoriutumaan;
1.3.6. Varmistaa ennen sopimuksen allekirjoittamista, että yrityksellä on edellytykset suoriutua kaikista edellä mainituista velvoitteista.
1.4. Jos SID-lomakkeiden toimittaja on jäsenvaltion ulkopuolella oleva viranomainen tai yritys, jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi antaa vieraan valtion asianomaisen viranomaisen tehtäväksi varmistaa, että tässä osassa suositellut vaatimukset täytetään.
1.5. Toimivaltaisen viranomaisen tulisi muun muassa:
1.5.1. laatia yksityiskohtaiset määritelmät kaikista SID-lomakkeiden valmistuksessa käytetyistä materiaaleista. Kyseisten materiaalien tulee vastata tämän yleissopimuksen I liitteeseen sisältyviä yleisiä määritelmiä;
1.5.2. laatia SID-lomakkeiden muotoa ja sisältöä koskevat tarkat määritelmät I liitteen mukaisesti;
1.5.3. varmistaa, että nämä määritelmät mahdollistavat SID-lomakkeiden yhdenmukaisuuden siinäkin tapauksessa, että myöhemmin käytetään eri painokoneita;
1.5.4.antaa täsmälliset ohjeet jokaiseen SID-lomakkeeseen painettavasta yksilöllisestä sarjanumerosta I liitteen mukaisesti; ja
1.5.5. määritellä täsmälliset ohjeet, jotka koskevat kaikkien materiaalien säilytystä tuotantoprosessin aikana.

2. SID-lomakkeiden ja valmiiden SIDien säilytys, käsittely ja seuranta

2.1. Kaikkien myöntämismenettelyyn liittyvien toimenpiteiden (mukaan lukien SID-lomakkeiden, mitätöityjen ja valmiiden SIDien säilytys, niiden valmiiksi työstämiseen käytetyt materiaalit ja välineet, SID-hakemusten käsittely, SIDien myöntäminen, tietokannan ylläpitäminen ja suojaus) tulisi tapahtua myöntävän viranomaisen välittömässä valvonnassa.
2.2. Myöntävän viranomaisen tulisi tehdä erilliset arviot kaikkien myöntämismenettelyyn osallistuvien virkamiesten luotettavuudesta, uskottavuudesta ja vilpittömyydestä.
2.3. Myöntävän viranomaisen tulisi varmistaa, etteivät myöntämismenettelyyn osallistuvat virkamiehet ole lähisukulaisia.
2.4. Myöntävän viranomaisen tulisi asianmukaisesti määritellä myöntämismenettelyyn osallistuvien

virkamiesten yksilölliset vastuualueet.
2.5. Kenenkään yksittäisen virkamiehen ei tulisi olla vastuussa kaikista SID-hakemukseen ja vastaavan SIDin valmistamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Virkamiehen, jonka tehtävänä on toimittaa hakemukset SIDin myöntämisestä vastaavalle virkamiehelle, ei tulisi osallistua myöntämismenettelyyn. SID-hakemuksen käsittelyyn ja myöntämiseen liittyvät tehtävät tulisi suorittaa niihin osallistuvia virkamiehiä kierrättämällä.
2.6. Myöntävän viranomaisen tulisi laatia sisäiset säännöt, joilla varmistetaan, että
2.6.1. SID-lomakkeet säilytetään lukitussa paikassa, josta ainoastaan niille virkamiehille, jotka vastaavat niiden työstämisestä yksilöidyiksi SIDeiksi tai muulle erityisesti valtuutetulle virkamiehelle, luovutetaan vain päivittäistä tarvetta vastaava määrä lomakkeita sekä että ylimääräiset lomakkeet palautetaan työpäivän päättyessä. SIDien turvaamistoimenpiteisiin kuuluvat myös ne, joiden tarkoituksena on asiattoman oleskelun estäminen ja tunkeilijoiden havaitseminen;
2.6.2. kaikki näytteinä käytetyt SID-lomakkeet mitätöidään ja merkitään vastaavasti;
2.6.3. päivittäin suojatussa paikassa pidettävään arkistoon rekisteröidään tiedot SID-lomakkeiden sekä yksilöityjen vielä myöntämättä olevien sekä myönnettyjen SIDien olinpaikoista samoin kuin tietyn virkamiehen tai virkamiesten hallussa olevien SIDien olinpaikoista. Rekisterin ylläpidon tulisi olla sellaisen virkamiehen vastuulla, jonka työtehtäviin ei kuulu SID-lomakkeiden eikä vielä myöntämättä olevien SIDien käsittely;
2.6.4. ainoastaan SID-lomakkeiden työstämisestä vastuussa olevilla tai muilla erityisesti valtuutetulla virkamiehellä on mahdollisuutta käyttää SID-asiakirjalomakkeita ja niiden työstämisessä tarvittavia välineitä ja materiaaleja;
2.6.5 jokainen yksilöity SID säilytetään lukitussa paikassa ja luovutetaan ainoastaan sille virkamiehelle, joka vastaa SIDin myöntämisestä tai muulle erityisvaltuutuksen saaneelle virkamiehelle;
2.6.5.1. erityisvaltuutettujen virkamiesten tulisi rajoittua
a) niihin henkilöihin, jotka viraston johtaja tai muu häntä virallisesti edustava henkilö on siihen kirjallisesti valtuuttanut ja
b) kohdassa 5 mainittuun valvovaan esimieheen sekä henkilöihin, joiden tehtäviin kuuluu tarkastus tai muu valvonta;
2.6.6. virkamiehiä ehdottomasti kielletään osallistumasta sellaisen SIDin myöntämismenettelyyn, jossa hakijana on heidän perheenjäsenensä tai läheinen ystävänsä;
2.6.7. poliisiviranomaisten tutkittaviksi viipymättä ilmoitetaan jokainen varkaus tai sellaisen yritys, joka kohdistuu SIDeihin tai välineisiin tai materiaaleihin, joiden avulla SIDejä voidaan muuntaa toisen henkilön nimiin.
2.7. Mikäli myöntämismenettelyssä tapahtunutta virhettä ei voida korjata tulisi SID mitätöidä.

3. Hakemusten käsittely, SIDien määräaikainen tai lopullinen peruuttaminen; muutoksenhakumenettely

3.1. Myöntävän viranomaisen tulisi varmistaa, että kaikki SID-hakemuksia tarkastavat virkamiehet on koulutettu asian mukaisesti havaitsemaan väärennökset ja käyttämään tietotekniikkaa.
3.2. Myöntävän viranomaisen tulisi laatia säännöt, joiden avulla varmistetaan, että SIDin myöntäminen voi perustua ainoastaan merenkulkijan omakätisesti täyttämään ja allekirjoittamaan hakemukseen sekä todisteisiin, jotka osoittavat hänen henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa tai vakinaisen asuinpaikkansa ja merenkulkija-statuksensa.
3.3. Hakemuksen tulisi sisältää kaikki ne tiedot, jotka tämän yleissopimuksen I liitteessä on määritelty pakollisiksi. Hakemuslomakkeessa tulisi muistuttaa hakijaa siitä, että tietoisesti väärien tietojen antaminen on rangaistavaa ja saattaa johtaa syytteeseen.
3.4. SIDiä ensimmäistä kertaa haettaessa ja tarvittaessa sitä uusittaessa tulisi edellyttää, että
3.4.1. hakija henkilökohtaisesti antaa valmiiksi täytetyn, allekirjoittamattoman hakemuksen sille virkamiehelle, jonka myöntävä viranomainen on tähän tehtävään nimennyt;
3.4.2. hakijasta nimetyn virkamiehen valvoessa otetaan digitaalinen tai perinteinen valokuva sekä biometrinen tunniste;
3.4.3. hakija nimetyn virkamiehen läsnä ollessa allekirjoittaa hakemuksen;
3.4.4. nimetty virkamies sen jälkeen toimittaa hakemuksen suoraan myöntävän viranomaisen

käsiteltäväksi.
3.5. Myöntävän viranomaisen tulisi ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan digitaalisen tai perinteisen valokuvan ja biometrisen tunnisteen luottamuksellisuus ja suojaus.
3.6. Hakijan tulisi todistaa henkilöllisyytensä myöntävän valtion lainsäädännön ja käytännön edellyttämällä tavalla. Todisteena voidaan käyttää hakijan uudehkoa valokuvaa, jonka laivanvarustaja tai aluksen päällikkö taikka hakijan muu työnantaja tai sen oppilaitoksen johtaja, jossa hakija opiskelee, todistaa esittävän hakijaa.
3.7. Todisteeksi hakijan kansalaisuudesta tai asuinpaikasta tulee tavallisesti hyväksyä
hakijan passi tai todistus, joka oikeuttaa pysyvään oleskeluun maassa.
3.8. Hakijoita tulisi pyytää ilmoittamaan kaikki muut mahdolliset kansalaisuutensa ja vahvistamaan, että heille ei ole myönnetty eivätkä he ole hakeneet SIDiä
mistään toisesta jäsenvaltiosta.
3.9. Hakijalle ei tulisi myöntää SIDiä niin kauan kun hänellä on hallussaan toinen SID
3.9.1. Merenkulkijalla tulisi olla mahdollisuus uudistaa hakemuksensa aikaisemmin silloin, kun hän etukäteen tietää, ettei hänellä ole mahdollisuutta uudistaa hakemustaan palvelujakson viimeisenä voimassaolopäivänä tai sinä päivänä, jolloin se olisi viimeistään uudistettava.
3.9.2. SIDin voimassaoloaikaa tulisi voida jatkaa silloin, kun palvelujakso odottamattomasta tapahtumasta johtuen pitenee.
3.9.3. SIDin katoamistapauksia varten tulisi varautua mahdollistamalla asianmukaisen väliaikaisen asiakirjan myöntäminen.
3.10. Todisteeksi hakijan tämän yleissopimuksen 1 artiklan mukaisesta merenkulkija-statuksesta tulisi hyväksyä:
3.10.1. aikaisempi SID tai merenkulkijan kotiutuskirja; tai
3.10.2. ammatti-, koulutus- tai muuta pätevyyttä osoittava todistus; tai
3.10.3. muu yhtä luotettava selvitys.
3.11. Tarvittaessa todisteita tulisi voida täydentää.
3.12. SIDejä myöntävän viranomaisen toimivaltaisen virkamiehen tulisi kaikissa tapauksissa kunkin hakemuksen osalta
3.12.1. varmistaa, että hakemus on täydellinen eikä sisällä epäjohdonmukaisuuksia,
jotka antaisivat aihetta epäillä ilmoitettujen seikkojen todenperäisyyttä;
3.12.2. varmistaa, että annetut yksityiskohtaiset tiedot ja nimikirjoitus ovat yhdenmukaisia hakijan passin tai muun luotettavan asiakirjan sisältämien tietojen kanssa;
3.12.3. varmistaa passi- tai muun toimivaltaisen viranomaisen avulla passin tai muun esitetyn asiakirjan aitous. Jos on aihetta epäillä passin aitoutta, alkuperäinen asiakirja tulisi lähettää sille viranomaiselle, jolle asia kuuluu. Muussa tapauksessa voidaan lähettää kopiot kyseisistä sivuista;
3.12.4. verrata tarvittaessa annettua valokuvaa edellä 3.4.2 kohdassa tarkoitettuun
digitaaliseen valokuvaan;
3.12.5. varmistaa, että edellä 3.6 kohdassa tarkoitettu todiste on todella aito;
3.12.6. varmistaa, että 3.10 kohdassa tarkoitetut todisteet vahvistavat hakijan olevan
todella merenkulkija;
3.12.7. varmistaa yleissopimuksen 4 artiklassa tarkoitetun tietokannan avulla, ettei hakijan tuntomerkkejä vastaavalle henkilölle ole aikaisemmin myönnetty SIDiä. Jos hakijalla on tai hänellä voi olla useampia kuin yksi kansalaisuus tai vakinainen asuinpaikka muualla kuin siinä maassa, jonka kansalainen hän on, tulisi asiaa tiedustella kyseisen toisen maan tai toisten maiden toimivaltaisilta viranomaisilta;
3.12.8. varmistaa kaikkien asiaan liittyvien kansallisten ja kansainvälisten tietokantojen avulla, joihin myöntävällä viranomaisella on mahdollisuus päästä, ettei henkilö, jonka tuntomerkit vastaavat hakijan tuntomerkkejä ole mahdollisesti riski turvallisuudelle.
3.13. Virkamiehen, jota tarkoitetaan edellisessä 3.12 kohdassa, tulisi tehdä kunkin edellä tarkoitetun tarkastuksen tuloksesta arkistoa varten lyhyt muistio, jossa myös kiinnitetään huomiota niihin seikkoihin, joiden perusteella voidaan todeta hakijan merenkulkijastatus.
3.14. Kun hakemus on perusteellisesti tarkistettu, se tulisi kaikkine liiteasiakirjoineen ja arkistoa varten tehtyine muistioineen toimittaa virkamiehelle, joka vastaa hakijalle myönnettävän SIDin loppuun työstämisestä.

3.15. Valmiiksi työstetty SID tulisi myöntävän viranomaisen siihen liittämien asiakirjojen kanssa toimittaa edelleen saman viranomaisen ylemmän virkamiehen hyväksyttäväksi.
3.16. Ylemmän virkamiehen hyväksymisen edellytyksenä tulisi olla se, että hän jo arkistoa varten tehtyjen muistioiden perusteella voi todeta, että asiassa on menetelty oikealla tavalla ja että SIDin myöntäminen hakijalle on perusteltua.
3.17. Tämä hyväksyminen tulisi antaa kirjallisena. Mikäli hakemuksessa on seikkoja, jotka vaativat erityistä huomiota, tulisi hyväksymiseen liittää täydentävä selitys.
3.18. SID (yhdessä passin tai muun vastaavan esitetyn asiakirjan kanssa) tulisi luovuttaa suoraan hakijalle kuittausta vastaan. Se voidaan myös lähettää hakijalle, tai hakijan pyynnöstä, hänen aluksensa päällikölle tai työnantajalleen. Näissä tapauksissa edellytetään luotettavaa postitustapaa ja vastaanottajan kuittausta.
3.19. Kun hakijalle on myönnetty SID, tämän yleissopimuksen II liitteessä määritellyt yksityiskohtaiset tiedot tulisi tallentaa yleissopimuksen 4 artiklassa tarkoitettuun tietokantaan.
3.20. Myöntävän viranomaisen säännöissä tulisi määritellä pisin aika, joka saa kulua lähettämisen ja vastaanottamisen välillä. Jos ilmoitusta kuittauksesta ei tämän ajan kuluessa saada, tulee asiasta ilmoittaa merenkulkijalle, jonka jälkeen tietokantaan tulisi tehdä tästä asianmukainen merkintä ja ilmoittaa SID virallisesti kadonneeksi ja ilmoittaa siitä merenkulkijoille.
3.21. Kaikki merkinnät - erityisesti arkistoa varten tehdyt lyhyet muistiot (katso edellä 3.13 kohta) - sekä 3.17 kohdassa tarkoitetut selitykset - tulisi säilyttää suojatussa paikassa SIDin voimassaoloajan lisäksi kolme vuotta sen päättymisen jälkeen. Muistiot ja 3.17 kohdassa tarkoitetut selitykset tulisi tallentaa erilliseen sisäiseen tietokantaan, johon pääseminen on mahdollista ainoastaan (a) valvonnasta vastaaville henkilöille; (b) SID-hakemuksia tarkastaville virkamiehille; ja (c) koulutustarkoituksia varten.
3.22. SIDin mahdollisimman nopeaa peruuttamista varten myöntävälle viranomaiselle tulisi viipymättä ilmoittaa tiedoista, joiden mukaan SID on mahdollisesti myönnetty väärin perustein tai että olosuhteet, joiden vallitessa se myönnettiin, ovat muuttuneet.
3.23. Kun SID peruutetaan määräajaksi tai lopullisesti, myöntävän viranomaisen tulisi viipymättä päivittää tietokanta osoittamaan, että kyseinen SID ei ole voimassa.
3.24. Jos SID-hakemus evätään tai jos SID päätetään peruuttaa määräajaksi tai lopullisesti, hakijalle tulisi virallisesti ilmoittaa kaikki ne syyt, joihin päätös perustuu sekä että hänellä on oikeus hakea kyseiseen päätökseen muutosta.
3.25. Muutoksenhakumenettelyn tulisi olla mahdollisimman nopea ja perustua oikeudenmukaiseen ja perusteelliseen harkintaan.

4. Tietokannan käyttö, suojaus ja ylläpito

4.1. Myöntävän viranomaisen tulisi tarvittavien järjestelyjen ja sääntöjen avulla panna täytäntöön tämän yleissopimuksen 4 artikla. Tällöin tulisi erityisesti varmistaa:
4.1.1. että käytettävissä on yhteyskeskus tai sähköinen yhteys, joka toimii 24 tuntia vuorokaudessa seitsemän päivää viikossa tai sähköinen yhteys siten kuin yleissopimuksen 4 artiklan 4, 5 ja 6 kappaleissa edellytetään;
4.1.2. että tietokanta on suojattu;
4.1.3. että tietoja säilyttäessä, käsiteltäessä ja siirrettäessä kunnioitetaan yksilön oikeuksia;
4.1.4. että kunnioitetaan merenkulkijan oikeutta tarkistaa itseään koskevia tietoja ja viipymättä oikaista niissä olevia mahdollisia virheellisyyksiä.
4.2. Myöntävän viranomaisen tulisi laatia asianmukaiset toimintaohjeet, joiden avulla tietokanta suojataan. Tämä edellyttää;
4.2.1. tietokannasta säännöllisesti tehtäviä varmuuskopioita, joita säilytetään viestintävälineessä suojatussa paikassa muualla kuin myöntävän viranomaisen tiloissa;
4.2.2. rajoitusta, jolla varmistetaan, etteivät muut kuin erityisvaltuuksin toimivat virkamiehet voi päästä tietokantaan tai tehdä siihen muutoksia sen jälkeen, kun tiedot tallentanut virkamies on vahvistanut tallennuksensa.

5. Menettelytapoja koskeva laadunvalvonta ja säännölliset arvioinnit

5.1. Myöntävän viranomaisen tulisi määrätä valvojaksi ylempi, maineeltaan moitteeton, lojaali ja luotettava virkamies, jonka tehtäviin ei kuulu SIDien säilytys tai käsittely. Hänen tulisi:
5.1.1. seurata jatkuvasti näiden vähimmäisvaatimusten täytäntöönpanoa;
5.1.2. kiinnittää välittömästi huomiota kaikkiin täytäntöönpanossa ilmeneviin puutteellisuuksiin;
5.1.3. antaa johtajalle ja asianomaisille virkamiehille ohjeita siitä, miten SIDien myöntämismenettelyä voidaan parantaa; ja
5.1.4. laatia johdolle raportti edellä mainittuja seikkoja koskevasta laadunvalvonnasta. Valvojan tulee mahdollisuuksien mukaan perehtyä kaikkiin toimenpiteisiin, joita hänen on valvottava.
5.2. Valvojan tulisi raportoida suoraan myöntävän viranomaisen johtajalle.
5.3. Kaikkien myöntävän viranomaisen virkamiesten velvollisuuksiin - myös johtajan - tulisi kuulua se, että valvojalle toimitetaan kaikki asiakirjat ja tiedot, joita tämä pitää tehtäviensä hoitamisen kannalta merkityksellisenä.
5.4. Myöntävän viranomaisen tulisi asianmukaisten järjestelyjen avulla varmistaa, että virkamiehet voivat keskustella valvojan kanssa ilman, että heidän täytyy pelätä haitallisia seuraamuksia.
5.5. Valvojan ohjeissa tulisi erityisesti korostaa seuraavia tehtäviä, jotka edellyttävät:
5.5.1. varmistautumista siitä, että myöntävän viranomaisen käytettävissä olevat resurssit, tilat, välineet ja henkilökunta mahdollistavat kyseisen viranomaisen tehokkaan toiminnan;
5.5.2. varmistautumista siitä, että SID-lomakkeiden ja valmiiden SIDien säilytys on järjestetty riittävän turvallisesti;
5.5.3. varmistautumista siitä, että asiaan liittyvät säännöt, järjestelyt tai toimintaohjeet ovat yhdenmukaiset 2.6, 3.2, 4 ja 5.4 kohtien kanssa;
5.5.4. varmistautumista siitä, että asianomaiset virkamiehet tuntevat ja ymmärtävät nämä säännöt, toimintaohjeet sekä järjestelyt;
5.5.5. varmistautumista siitä, että kaikkia SID-hakemuksien käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä sekä niihin liittyviä muistioita ja muita tietoja seurataan yksityiskohtaisten satunnaisotosten avulla hakemuksen vastaanottamisesta sen myöntämiseen asti;
5.5.6. varmistautumista siitä, että SID-lomakkeiden, työvälineiden ja materiaalien säilytykseen liittyvät turvatoimet ovat tehokkaita;
5.5.7. varmistautumista siitä, - tarvittaessa luotettavaa asiantuntijaa apuna käyttäen, että sähköisesti tallennetut tiedot ovat varmoja ja oikeaperäisiä sekä että tiedot todella ovat käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa;
5.5.8. huolehtimista siitä, että kaikki luotettavat raportit, jotka koskevat mahdollisesti väärin perustein myönnettyä tai väärennettyä tai petoksella hankittua SIDiä tutkitaan, jotta voidaan selvittää, onko väärin perustein myöntäminen, väärennös tai petos johtunut väärästä menettelystä tai järjestelmän sisäisestä heikkoudesta;
5.5.9. huolehtimista siitä, että valitukset, jotka koskevat vaikeuksia päästä tietokannan yksityiskohtaisiin tietoihin tutkitaan. Tällöin tulee ottaa huomioon yleissopimuksen 4 artiklan 2, 3 ja 5 kappaleiden määräykset ja se, että kyseiset tiedot voivat olla epätarkkoja;
5.5.10. varmistautumista siitä, että myöntävän viranomaisen johtaja on ryhtynyt viipymättä tehokkaisiin toimenpiteisiin niiden raporttien johdosta, jotka koskevat myöntämismenettelyn parantamista ja sen heikkouksien tunnistamista:
5.5.11. ylläpidettäväksi arkistoa, joka sisältää tiedot tehdyistä laadunvalvontatarkastuksista;
5.5.12. varmistautumista siitä, että johto on tehnyt laadunvalvontaa koskevat tarkastukset ja että tarkastustulokset kirjataan.
5.6. Myöntävän viranomaisen johtajan tulisi varmistaa, että myöntämismenettelyn ja toimintaohjeiden luotettavuus sekä niiden yhdenmukaisuus yleissopimuksen vaatimusten kanssa määräajoin arvioidaan. Arvioinnissa tulisi huomioida:
5.6.1. myöntämisjärjestelmää ja toimintaohjeita koskevien tarkistusten tulokset;
5.6.2. tutkimusraportit ja -tulokset sekä muut asiaan liittyvät tiedot, jotka koskevat niiden toimenpiteiden tehokkuutta, joihin on ryhdytty raporteissa havaittujen heikkouksien tai puutteellisten turvatoimien vuoksi;
5.6.3. tiedot myönnetyistä, kadonneista, mitätöidyistä tai turmeltuneista SIDeistä;

5.6.4. laadunvalvonnan toimivuutta koskevat tiedot;
5.6.5. tiedot sähköisen tietokannan luotettavuutta tai suojausta koskevista ongelmista. Näihin kuuluvat tietokantaa koskevat tiedustelut;
5.6.6. tiedot siitä, miten teknologian kehitys tai uudistukset vaikuttavat SIDien myöntämisjärjestelmään ja siihen liittyviin toimintaohjeisiin;
5.6.7. johdon arviointeihin perustuvat johtopäätökset;
5.6.8. raportit, joiden avulla varmistaudutaan siitä, että toimintaohjeita sovelletaan asiaan liittyvissä ILOn asiakirjoissa ilmaistujen työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien mukaisesti.
5.7. Toimintaohjeiden ja menettelyjen avulla tulisi varmistaa, ettei toisten jäsenvaltioiden raporteista anneta tietoja ilman lupaa.
5.8. Kaikkien tarkastusta koskevien toimintaohjeiden ja menettelyjen avulla tulisi varmistaa, että valmistustekniikat ja turvakäytännöt, joihin sisältyvät varastoja koskevat valvontamenettelyt, ovat asianmukaiset ja vastaavat tämän liitteen vaatimuksia.

Julkilausuma, joka koskee Kansainvälisen työjärjestön päämäärää ja tehtäviä (Philadelphian julistus, 1944)

Sopimussarja 13/1947.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi kokoontuneena Philadelphiaan kahdenteenkymmenenteenkuudenteen istuntoonsa, hyväksyy tänä kymmenentenä päivänä toukokuuta 1944 seuraavan julkilausuman, joka koskee Kansainvälisen työjärjestön päämääriä ja tehtäviä sekä niitä periaatteita, joiden tulisi ohjata jäsenvaltioiden politiikkaa.

I

Konferenssi vahvistaa uudelleen ne pääperiaatteet, joille järjestö perustuu ja varsinkin:
a) että työ ei ole kauppatavaraa;
b) että sanan- ja yhdistymisvapaus on välttämätön jatkuvan edistyksen edellytys;
c) että köyhyys, missä tahansa se esiintyykin, on vaarana koko maailman hyvinvoinnille;
d) että taistelua puutetta vastaan on käytävä järkkymättömällä kansainvälisellä yhteistyöllä, johon työnantajain ja työntekijäin edustajat samanarvoisina hallitusten edustajien kanssa osallistuvat käsitellen asioita vapaasti ja tehden päätöksiä demokraattisessa hengessä, yhteistä menestystä silmälläpitäen.

II

Vakuutettuna siitä, että kokemus on täysin osoittanut oikeaksi Kansainvälisen työjärjestön perussäännössä esitetyn lausunnon, että pysyvä rauha voidaan aikaansaada vain sosiaalisen oikeudenmukaisuuden pohjalla, konferenssi vahvistaa että:
a) kaikki ihmiset, katsomatta rotuun, uskontunnustukseen tai sukupuoleen, ovat oikeutettuja työskentelemään sekä aineellisen hyvinvointinsa että henkisen kehityksensä hyväksi vapaissa ja taloudellisesti turvallisissa olosuhteissa, jotka suovat kaikille samat mahdollisuudet;
b) kaiken sekä kansallisen että kansainvälisen politiikan päätehtävänä tulee olla luoda sellaiset olosuhteet, jotka tekevät tämän mahdolliseksi;
c) kaikkia kansallisia ja kansainvälisiä toimintaohjelmia ja toimenpiteitä, varsinkin sellaisia, jotka ovat laadultaan taloudellisia tai rahataloudellisia, on arvosteltava tältä näkökannalta ja hyväksyttävä ainoastaan sikäli, kuin ne ovat omiaan edistämään tämän päämäärän saavuttamista eivätkä ole sille esteenä;
d) Kansainvälisen työjärjestön on silmälläpitäen tätä päämäärää tarkastettava ja harkittava kaikkia taloudellista tai rahataloudellista laatua olevia kansainvälisiä toimintaohjelmia ja toimenpiteitä;
e) suorittaessaan niitä tehtäviä, jotka sille on uskottu, voi Kansainvälinen työjärjestö, harkittuaan kaikkia asiaankuuluvia taloudellista ja rahataloudellista laatua olevia tekijöitä, sisällyttää päätöksiinsä ja suosituksiinsa kaikki ne määräykset, joita se pitää sopivina ja tarkoituksenmukaisina.

III

Konferenssi tunnustaa Kansainvälisen työjärjestön pyhäksi velvollisuudeksi edistää maailman kansojen keskuudessa kaikkia sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat omiaan toteuttamaan:
a) täystyöllisyyden ja paremman elintason;
b) työntekijäin sijoittamisen ammatteihin, joissa he voivat parhaiten käyttää ammattitaitoaan ja mahdollisimman suuressa määrässä edistää yleistä hyvinvointia;
c) tämän päämäärän saavuttamiseksi ja tarpeellisin takein kaikkiin asianosaisiin nähden, tilaisuuksien järjestämisen ammattikasvatukseen ja työvoiman siirtymiseen, siihen luettuna työntekijäin ja uudisasukkaiden siirtolaisuus;
d) mahdollisuuden kaikille saada oikeudenmukainen osuus edistyksen saavutuksista, mitä tulee palkkoihin, tuloihin, työaikaan ja muihin työehtoihin, sekä minimipalkan takaamisen kaikille palkannauttijoille, jotka ovat tällaisen suojelun tarpeessa;
e) oikeuden tunnustamisen kollektiivisiin neuvotteluihin, tuotannon tehokkuuden jatkuvaa parantamista tarkoittavan yhteistyön yrityksen johdon ja työntekijäin kesken sekä yhteistyön työntekijäin ja työnantajain kesken sosiaalisten ja taloudellisten toimenpiteiden suunnittelussa ja sovellutuksessa;

f) sosiaalisten turvallisuustoimenpiteiden laajentamisen tarkoituksella turvata kaikille, jotka ovat tällaisen suojelun tarpeessa, kohtuullinen perustulo sekä täydellinen lääkintähuolto;
g) työntekijäin hengen ja terveyden asianmukaisen suojelun kaikissa ammateissa;
h) lastensuojelun ja äitiyshuollon;
i) tyydyttävät ravitsemis- ja asunto-olot ja mahdollisuudet virkistykseen sekä sivistykseen;
j) samanlaisten mahdollisuuksien takaamisen kaikille kasvatukseen ja työhön pääsyyn nähden.

IV

Vakuuttuneena siitä, että maailman tuotannollisten varojen täydellisempi ja laajempi hyväksikäyttö, joka on välttämätön tässä julkilausumassa mainittujen päämäärien toteuttamiseksi, voidaan saavuttaa tehokkailla kansallisilla ja kansainvälisillä toimenpiteillä ja varsinkin toimenpiteillä, jotka ovat omiaan kohottamaan tuotantoa ja kulutusta, estämään vakavia taloudellisia vaihteluja, edistämään taloudellista ja sosiaalista kehitystä vähemmän kehittyneissä osissa maailmaa, turvaamaan raaka-aineiden ja elintarpeiden maailmanhintojen suuremman vakavuuden sekä edistämään laajaa ja vakaata maailmankauppaa, konferenssi lupaa Kansainvälisen työjärjestön täydellisen yhteistyön kaikkien sellaisten kansainvälisten elinten kanssa, joille voidaan uskoa osa vastuuta tästä suuresta tehtävästä ja kaikkien kansojen terveyden, kasvatuksen ja hyvinvoinnin edistämisestä.

V

Konferenssi toteaa, että ne periaatteet, jotka mainitaan tässä julkilausumassa, ovat täysin sovellutettavissa kaikkiin kansoihin maailmassa ja vaikkakin niitä sovellettaessa on asianmukaisesti otettava huomioon yksityisten kansojen saavuttama sosiaalinen ja taloudellinen taso, niiden asteettainen soveltaminen kansoihin, jotka eivät vielä ole itsenäisiä, sekä niihin, jotka ovat saaneet itsehallinnon, on kysymys, joka koskee koko sivistynyttä maailmaa.

Kansainvälisen työjärjestön julistus työelämän perusperiaatteista ja –oikeuksista (1998)

Hallituksen esitys 194/1999.

Koska Kansainvälisen työjärjestön perustana on vakaumus, että maailmanlaajuinen ja pysyvä rauha edellyttää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta;

Koska taloudellinen kasvu on tärkeä, mutta ei riittävä köyhyyden poistamisen, yhteiskunnallisen kehityksen ja tasa-arvon edellytys ja Kansainvälisen työjärjestön on siksi edistettävä voimakkaita yhteiskunnallisia uudistuksia, oikeudenmukaisuutta ja demokratiaa;

Koska Kansainvälisen työjärjestön on enemmän kuin koskaan aikaisemmin hyödynnettävä kaikkia normitoiminnan, teknisen yhteistyön ja tutkimuksen voimavarojaan kaikilla vastuualueillaan, erityisesti työllisyyden hoidossa, ammattikoulutuksessa ja työolojen kehittämisessä sen varmistamiseksi, että talous- ja sosiaalipolitiikka tukevat toisiaan maailmanlaajuisen taloudellisen ja sosiaalisen strategian puitteissa ja saavat siten aikaan laaja-alaista kestävää kehitystä;

Koska Kansainvälisen työjärjestön on kiinnitettävä huomiota erityisiä sosiaalisia tarpeita omaavien henkilöiden, varsinkin työttömien ja muuttavien työntekijöiden ongelmiin, ja kannustettava kansainvälisiä, alueellisia ja kansallisia pyrkimyksiä näiden ryhmien ongelmien ratkaisemiseksi sekä edistettävä tehokasta työllisyyspolitiikkaa;

Koska pyrittäessä ylläpitämään yhteiskunnallisen kehityksen ja taloudellisen kasvun välistä yhteyttä työelämän perusperiaatteiden ja –oikeuksien takaaminen on erityisen tärkeää sen vuoksi, että ne turvaavat jokaiselle mahdollisuuden vapaasti ja tasa-arvoon perustuen vaatia omaa osuuttaan yhdessä luodusta vauraudesta ja kehittyä omien kykyjensä mukaisesti;

Koska Kansainvälisellä työjärjestöllä on perussääntönsä nojalla valtuudet käsitellä ja laatia kansainvälisiä työelämän normeja ja koska se nauttii maailmanlaajuista tukea ja tunnustusta edistäessään tavoitteidensa mukaisia työelämän perusoikeuksia;

Koska kasvava keskinäinen taloudellinen riippuvuus vaatii kiireellisesti järjestön perussääntöön kirjattujen perusperiaatteiden ja –oikeuksien muuttumattomuuden korostamista ja niiden maailmanlaajuisen toteutumisen edistämistä;

Kansainvälinen työkonferenssi

1. Katsoo,
(a) että liittyessään vapaaehtoisesti Kansainvälisen työjärjestön jäseniksi kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet perussäännössä ja Philadelphian julistuksessa ilmaistut oikeudet ja periaatteet ja sitoutuneet toimimaan järjestön yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi voimavarojensa ja erityisolojensa puitteissa;
(b) että nämä periaatteet ja oikeudet on ilmaistu ja kirjattu tarkasti määritellyiksi oikeuksiksi ja velvollisuuksiksi yleissopimuksissa, jotka tunnustetaan ydinsopimuksiksi niin järjestössä kuin sen ulkopuolella.

2. Toteaa, että kaikilla jäsenvaltioilla, myös niillä jotka eivät ole ratifioineet kyseisiä ydinsopimuksia, on järjestön jäseninä velvollisuus noudattaa, edistää ja toteuttaa järjestön perussäännön mukaisesti ydinsopimuksissa ilmaistuihin perusoikeuksiin liittyviä periaatteita, joita ovat:
(a) yhdistymisvapaus ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tehokas tunnustaminen;
(b) kaikenlaisen pakkotyön poistaminen;
(c) lapsityövoiman käytön tehokas kieltäminen; ja
(d) työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistaminen.

3. Toteaa, että järjestö on velvollinen auttamaan jäsenvaltioita niiden tarpeiden mukaisesti kyseisten tavoitteiden saavuttamisessa ja tätä tarkoitusta varten käyttämään sääntöjensä, toimintansa ja taloudellisten voimavarojensa sallimia keinoja, mukaan lukien ulkoisten voimavarojen ja tuen

hankkiminen, sekä kannustamaan muita kansainvälisiä järjestöjä, joiden kanssa se ylläpitää perussääntönsä 12 artiklan mukaisia suhteita, kyseisten pyrkimysten tukemisessa:
(a) tarjoamalla teknistä yhteistyötä ja neuvontaa edistääkseen ydinsopimusten ratifiointia ja toteuttamista;
(b) auttaa jäsenvaltioita, joiden ei vielä ole mahdollista ratifioida joitakin tai kaikkia näitä yleissopimuksia, edistämään ja toteuttamaan kyseisissä yleissopimuksissa ilmaistuja perusoikeuksia; ja
(c) auttaa jäsenvaltioita luomaan edellytykset taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle.

4. Päättää ottaa käyttöön tämän julistuksen liitteessä selostetun tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan seurantamenettelyn, jotta tämä julistus toteutuisi kokonaisuudessaan. Liitettä on pidettävä julistuksen olennaisena osana.

5. Korostaa, että työelämän normeja ei saisi käyttää protektionististen kaupallisten tarkoitusperien edistämiseen, että mihinkään tämän julistuksen tai sen seurannan määräysten kohtaan ei saisi vedota tai niitä muutoin käyttää tällaisiin tarkoituksiin ja että tällä julistuksella tai sen seurannalla ei myöskään saisi kyseenalaistaa minkään maan suhteellista etua.

LIITE
Julistuksen seuranta

I. Tavoite

1. Jäljempänä kuvatun seurannan tavoitteena on kannustaa jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä toimia Kansainvälisen työjärjestön perussäännössä ja Philadelphian julistuksessa ilmaistujen ja tässä julistuksessa vahvistettujen perusperiaatteiden ja –oikeuksien edistämiseksi.

2. Tämän yksinomaan kannustavaksi tarkoitetun tavoitteen mukaisesti tällä seurannalla kyetään kohdentamaan järjestön tarjoama tekninen yhteistyö siten, että se saattaa olla hyödyksi jäsenvaltioille kyseisten perusperiaatteiden ja –oikeuksien toteuttamisessa. Seuranta ei korvaa nykyisiä valvontamekanismeja eikä estä niiden toimintaa, joten niiden alaisia erityistilanteita ei tarkastella tämän seurannan puitteissa.

3. Tämän seurannan sisältämät kaksi osaa perustuvat nykyiseen käytäntöön: ratifioimattomien ydinsopimusten vuosittainen seuranta tuo vain vähäisiä muutoksia perussäännön 19 artiklan 5(e) kohdan soveltamiseen, ja maailmanlaajuisen selvityksen (global report) avulla perussäännön edellyttämistä menettelyistä saadaan paras mahdollinen hyöty.

II. Ratifioimattomien ydinsopimusten vuosittainen seuranta

A. Tavoite ja kattavuus
1. Seurannassa tarkastellaan vuosittain julistuksen toteutumista niissä jäsenvaltioissa, jotka eivät ole vielä ratifioineet kaikkia ydinsopimuksia, yksinkertaistetulla menettelyllä, joka korvaa hallintoneuvoston vuonna 1995 hyväksymän nelivuotisseurantamenettelyn.

2. Vuosittainen seuranta kattaa julistuksessa määritellyt neljä perusperiaatteiden ja –oikeuksien aluetta.

B. Menettely
1. Seuranta perustuu jäsenvaltioilta perussäännön 19 artiklan 5(e) kohdan nojalla pyydettyihin selvityksiin. Selvityslomakkeiden avulla pyritään saamaan tiedot lainsäädännön ja käytäntöjen muutoksista niiltä valtioilta, jotka eivät ole ratifioineet kaikkia ydinsopimuksia perussäännön 23 artiklan ja vakiintuneen käytännön mukaisesti.

2. Toimisto laatii selvityksistä yhteenvedon, jonka hallintoneuvosto käsittelee.

3. Toimisto voi pyytää hallintoneuvoston tarkoitukseen nimittämää asiantuntijaryhmää laatimaan näin tehtyyn selvitykseen johdannon, jossa kiinnitetään huomiota lähempää tarkastelua vaativiin kohtiin.

4. Hallintoneuvoston menettelytapoja on voitava tarpeen vaatiessa muuttaa, jotta myös ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole edustettuina hallintoneuvostossa voivat tehdä maakohtaisiin selvityksiinsä täydennyksiä, jotka saattavat olla tarpeen tai hyväksi hallintoneuvoston keskusteluissa.

III. Maailmanlaajuinen selvitys

A. Tavoite ja kattavuus

1. Selvityksen tavoitteena on antaa dynaaminen kuva perusperiaatteiden ja –oikeuksien maailmanlaajuisesta toteutumisesta kuluneena nelivuotiskautena, ja sitä käytetään arvioitaessa järjestön antaman avun vaikuttavuutta sekä määritettäessä seuraavan kauden tärkeimmät tavoitteet teknisen yhteistyön toimintasuunnitelmiin, joiden avulla pyritään saavuttamaan kyseiset tavoitteet hyödyntämällä niin sisäisiä kuin ulkoisiakin voimavaroja.

2. Selvitys kattaa kunakin vuonna yhden perusperiaatteiden ja –oikeuksien neljästä alueesta.

B. Menettely

1. Selvitys, jonka laatiminen on pääjohtajan vastuulla, perustuu virallisiin tietoihin tai vakiintuneen käytännön mukaisesti kerättyihin ja arvioituihin tietoihin. Tiedot niistä valtioista, jotka eivät ole ratifioineet ydinsopimuksia perustuvat etupäässä edellä mainitun vuosittaisen seurannan tuloksiin. Kyseiset yleissopimukset ratifioineita jäsenvaltioita käsittelevä selvitys perustuu pääasiassa perussäännön 22 artiklan mukaisiin selostuksiin.

2. Selvitys toimitetaan konferenssille pääjohtajan raporttina kolmikantakeskustelua varten. Konferenssi voi käsitellä selvitystä erillään konferenssin menettelyjärjestyksen 12 artiklassa määritellyistä selvityksistä ja keskustella siitä omassa erillisessä istunnossa tai käsitellä sitä jollakin muulla sopivalla tavalla. Käsittelyn pohjalta hallintoneuvoston on pikaisesti tehtävä tarvittavat johtopäätökset seuraavan nelivuotiskauden toimintalinjoja ja teknisen yhteistyön suunnitelmia varten.

IV. Täten päätetään seuraavaa:

1. Hallintoneuvoston ja konferenssin menettelyjärjestystä esitetään muutettavaksi siten, että edellä luetellut kohdat voidaan toteuttaa.

2. Konferenssin on sopivana ajankohtana tarkasteltava tästä seurannasta saatuja kokemuksia ja arvioitava niiden perusteella I osassa esitettyjen kokonaistavoitteiden toteutumista.

Liite I: Tavanomaiset loppumääräykset

Nykyisiä vastaavat loppumääräykset koskien ratifiointeja, voimaantuloa, irtisanomista, ratifioinneista ilmoittamista, uudistamistarpeen tulkintaa ja todistusvoimaisia tekstejä hyväksyttiin vuonna 1928. Sopimuksen muuttamisen vaikutusta koskeva seitsemäs loppumääräys otettiin ensi kertaa mukaan vuonna 1929. Yhdistyneille kansakunnille tiedottamista koskeva loppumääräys sisällytettiin sopimusteksteihin vuonna 1946.

Eri aikoina tehtyjen loppumääräysten suomennoksissa esimerkiksi sanajärjestykset saattavat poiketa hieman toisistaan. Tähän liitteeseen on valittu uusimmissa sopimuksissa käytetyt suomennokset.

1. Ratifioinnit
Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

2. Voimaantulo
1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit Kansainvälisen työtoimiston pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

3. Irtisanominen
1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, kun yleissopimus on alunperin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua rekisteröimispäivämäärästä.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä kohdassa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyin ehdoin.

4. Ratifioinnista ilmoittaminen
1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ja rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivämäärään.

5. Tiedotus Yhdistyneille kansakunnille
Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

Huom. Tätä määräystä ei ole yleissopimuksissa nro 1 – 67.

6. Uudistamistarpeen tutkinta
Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esiteltävä yleiskonferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko tarpeen ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys yleissopimuksen uusimisesta osittain tai kokonaan.

Huom. Yleissopimuksissa nro 1 – 98 tämä määräys edellytti alun perin hallintoneuvoston raportointia kymmenen vuoden välein sopimuksen voimaantulosta lähtien. Tämä teksti korvattiin yllä olevalla loppuartiklojen muuttamista koskevan yleissopimuksen, 1961 (nro 116), mukaisesti.

7. Sopimuksen muuttamisen vaikutus
1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain korvaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin
a) jäsenvaltion ratifioidessa uuden korvaavan yleissopimuksen aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanoutuminen irtisanomista koskevista ehdoista huolimatta jos ja kun uusi korvaava yleissopimus on tullut voimaan,
b) uuden korvaavan yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ratifioineet sen mutta eivät korvaavaa yleissopimusta.

Huom. Tätä määräystä ei ole yleissopimuksissa nro 1 – 26. Yleissopimukset nro 27 – 33 eivät sisällä sanoja ”eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin”.

8. Todistusvoimaiset tekstit
Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Huom. Yleissopimuksissa nro 1 – 67 tämä määräys kuuluu: ”Tämän sopimuksen ranskan- ja englanninkieliset tekstit ovat molemmat pidettävät alkuperäisinä.”

Liite II: Yleissopimusten soveltaminen emämaahan kuulumattomilla alueilla

Eri aikoina tehdyissä suomennoksissa esimerkiksi sanajärjestykset saattavat poiketa hieman toisistaan. Tähän liitteeseen on valittu kunkin ryhmän uusimmassa sopimuksessa käytetty suomennos.

Yleissopimukset nro 1 – 9

1. Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu soveltamaan sitä myös siirto-, suojelus- ja alusmaihinsa, joilla ei ole täydellistä itsehallintoa, kuitenkin sillä edellytyksellä:
a) ettei sen määräysten sovelluttaminen paikallisten olosuhteitten vuoksi ole mahdotonta, ja
b) että sopimukseen voidaan tehdä sellaisia muutoksia, jotka ovat välttämättömät sen määräysten sovelluttamiseksi paikallisiin olosuhteisiin.

2. Jokaisen jäsenvaltion on ilmoitettava kansainväliselle työtoimistolle toimenpiteet, joihin se on ryhtynyt niihin siirto-, suojelus- ja alusmaihin nähden, joilla ei ole täydellistä itsehallintoa.

Yleissopimukset nro 10 – 25

Jokainen kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltio, joka ratifioi tämän sopimuksen, sitoutuu soveltamaan sitä siirtomaissaan, alusmaissaan tai suojeluvaltioissaan, Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklan määräysten mukaisesti.[1]

Yleissopimukset nro 50, 53 – 57, 64 ja 65

1. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklassa tarkoitettuihin alueisiin nähden on jokaisen mainitun järjestön jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, liitettävä ratifiointiinsa selitys, josta ilmenee:
a) alueet, joilla jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä ilman muutoksia;
b) alueet, joilla jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä muutoksilla ja mitkä nämä muutokset ovat;
c) alueet, joilla sopimusta ei sovelleta ja syyt tähän;
d) alueet, joihin jäsenvaltio pidättää itselleen oikeuden myöhemmin tehdä päätöksensä.

2. Tämän artiklan 1 kohdan alakohdissa a) ja b) mainittuja sitoumuksia pidetään ratifioinnin oleellisena osana ja niillä on sama vaikutus.

3. Jokainen jäsenvaltio voi uudella selityksellä joko kokonaan tai osittain luopua siitä varauksesta, joka on annettu hänen alkuperäisessä selityksessään tämän artiklan 1) kohdan b) ja c) tai d) alakohtien mukaisesti.

Yleissopimukset nro 81 ja 84 – 88

… artikla

1. Mitä tulee alueisiin, jotka on mainittu Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettu Kansainvälisen työjärjestön perussäännön muuttamista koskevassa asiakirjassa, 1946, lukuun ottamatta alueita, jotka on mainittu täten muutetun artiklan 4 ja 5 kohdissa, järjestön kunkin jäsenvaltion, joka ratifioi tämän sopimuksen, on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle mahdollisimman pian ratifiointinsa jälkeen tiedonanto, jossa ilmoitetaan:

[1] Tämän määräyksen loppuosa on muutettu loppuartiklojen muuttamista koskevan yleissopimuksen nro 80 edellyttämällä tavalla, eli viittaus Versailles'n sopimuksen 421 artiklaan ja muiden rauhansopimusten vastaaviin artikloihin on muutettu viittaukseksi Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklaan.

a) alueet, joiden puolesta se sitoutuu siihen, että sopimuksen määräyksiä sovelletaan varauksetta;
b) alueet, joiden puolesta se sitoutuu siihen, että sopimuksen määräyksiä sovelletaan erinäisin muutoksin sekä näiden muutosten sisältö;
c) alueet, joilla sopimusta ei voida soveltaa, ja näissä tapauksissa syyt, minkä vuoksi sitä ei voida soveltaa;
d) alueet, joiden suhteen se pidättäytyy päätöksenteosta.

2. Tämän artiklan ensimmäisen kohdan a) ja b) alakohdissa mainittujen sitoumusten on katsottava kuuluvan oleellisesti ratifiointiin ja tulevan voimaan samalla lailla.

3. Kukin jäsenvaltio voi lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain niistä varauksista, joita sen aikaisempi tiedonanto sisältää tämän artiklan 1 kohdan b), c) ja d) alakohtien mukaisesti.

4. Kukin jäsenvaltio voi sinä aikana, jolloin tämä sopimus voidaan sanoa irti 17 artiklan määräysten mukaisesti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikista aikaisempien tiedonantojen sisällön suhteen tapahtuneista muutoksista sekä tilanteesta määrättyjen alueiden suhteen.

… artikla

1. Kun tässä sopimuksessa käsitellyt kysymykset kuuluvat emämaahan kuulumattoman alueen viranomaisten omaan toimialaan, tämän alueen kansainvälisistä suhteista vastuunalainen jäsenvaltio voi, yhteisymmärryksessä mainitun alueen hallituksen kanssa, lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle sitoumuksen siitä, että se vastaa tämän alueen nimissä velvoituksesta soveltaa tässä sopimuksessa esitettyjä määräyksiä.

2. Sitoumuksen vastuusta soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä voi Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle lähettää:
a) kaksi tai useampia järjestön jäsenvaltioita niiden yhteisessä hallinnossa olevan alueen puolesta;
b) kukin kansainvälinen elin, joka vastaa jonkin alueen hallinnasta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten mukaisesti tai kaikkien muiden tämän alueen suhteen voimassaolevien määräysten mukaisesti.

3. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle tämän artiklan edellä olevien kohtien mukaisesti lähetetyissä tiedonannoissa on ilmoitettava, sovelletaanko sopimuksen määräyksiä alueella erinäisin muutoksin tai varauksetta. Kun tiedonannossa ilmoitetaan, että sopimuksen määräyksiä sovelletaan erinäisin muutoksin, on siinä määriteltävä näiden muutosten sisältö.

4. Asianomainen jäsenvaltio, jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat lähettämällä uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain oikeudesta vedota muutokseen, josta ne ovat ilmoittaneet aikaisemmassa tiedonannossa.

5. Asianomainen jäsenvaltio tai jäsenvaltiot tai kansainvälinen elin voivat sinä aikana, jona tämä sopimus voidaan sanoa irti 17 artiklan määräysten mukaisesti, lähettää Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle uuden tiedonannon kaikista kaikkien aikaisempien tiedonantojen sisällön suhteen tapahtuneista muutoksista sekä tiedottaen tilanteesta tämän sopimuksen soveltamisen suhteen.

Yleissopimukset nro 94 – 103

… artikla

1. Niissä tiedonannoissa, jotka lähetetään Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklan 2 momentin mukaisesti Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, on ilmoitettava:
a) alueet, joihin nähden asianomainen jäsenvaltio sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä muutoksitta;
b) alueet, joihin nähden se sitoutuu soveltamaan sopimuksen määräyksiä muutettuina, sekä minkälaisia nämä muutokset ovat;
c) alueet, joihin nähden sopimusta ei voida soveltaa, ja siinä tapauksessa ne syyt, joiden vuoksi sitä ei voida soveltaa;

d) alueet, joihin nähden se lykkää päätöksenteon odottaen asian perusteellisempaa tutkimista.

2. Tämän artiklan 1 momentin a) ja b) kohdissa mainittujen sitoumusten on katsottava kuuluvan oleellisesti ratifiointiin ja niillä on sama vaikutus kuin ratifioinnilla.

3. Kukin jäsenvaltio voi uudella tiedonannolla joko täydellisesti tai osittain peruuttaa aikaisemmassa tiedonannossaan tämän artiklan 1 momentin b), c) ja d) kohtien nojalla tekemänsä varaukset.

4. Kukin jäsenvaltio voi sinä aikana, jonka kuluessa tämä sopimus 16 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon, joka missä tahansa muussa suhteessa muuttaa kunkin aikaisemman tiedonannon sisällön sekä selostaa tilanteen määrätyillä alueilla.

… artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 35 artiklan 4 ja 5 momenttien mukaisesti lähetetyissä tiedonannoissa on ilmoitettava, sovelletaanko sopimuksen määräyksiä alueella muutoksitta tai erinäisin muutoksin; milloin tiedonannossa ilmoitetaan, että sopimuksen määräyksiä sovelletaan muutettuina, on mainitut muutokset lähemmin selvitettävä.

2. Asianomainen jäsenvaltio tai jäsenvaltiot tai kansainvälinen viranomainen voi lähettäen uuden tiedonannon luopua kokonaan tai osittain oikeudesta vedota aikaisemmin ilmoitettuun muutokseen.

3. Asianomainen jäsenvaltio tai jäsenvaltiot tai kansainvälinen viranomainen voi sinä aikana, jonka kuluessa tämä sopimus 16 artiklan määräysten mukaisesti voidaan sanoa irti, lähettää pääjohtajalle uuden tiedonannon muuntaen kaikissa muissa suhteissa aikaisemman tiedonannon sisällön ja selostaen tämän sopimuksen soveltamisen nykyvaihetta.

Liite III: Luettelo Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksista (1.1.2005)

Peruutettujen ja ”hyllytettyjen” yleissopimuksien numerot ovat sulkeissa. Peruutusaika on merkitty peruutettujen sopimuksien yhteydessä erikseen, muut sulkeissa olevat sopimukset ovat ”hyllytettyjä”.

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
1	Sopimus, joka rajoittaa työajan teollisuus-yrityksissä kahdeksaksi tunniksi päivässä ja neljäksikymmeneksikahdeksaksi tunniksi viikossa	1919	44/1921			
2	Sopimus, joka koskee työttömyyttä	1919	58/1920 44/1921	1921 176/1921	2/1921	19.10.1921
3	Sopimus, joka koskee naisten pitämistä työssä ennen lapsen synnyttämistä ja sen jälkeen	1919	44/1921			
(4)	Sopimus, joka koskee naisten käyttämistä yötyössä	1919	44/1921 52/1927			
5	Sopimus, joka määrää alimman ikärajan lapsille teollisuustyössä	1919	44/1921			
6	Sopimus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä teollisuusammateissa	1919	44/1921			
7	Sopimus, joka määrää alimman ikärajan	1920	59/1921	1925	36/1925	10.10.1925
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 19.6.1976 yleissopimuksen nro 138 tultua voimaan.					
8	Sopimus, joka koskee korvausta aluksen haaksirikon aiheuttamasta työttömyydestä	1920	59/1921 54/1949	1949 853/1949	40/1949	20.01.1950
9	Sopimus, joka koskee merimiesten työn-välitystä	1920	59/1921	1922 228/1922	15/1922	07.10.1922
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 22.4.2000 yleissopimuksen nro 179 tultua voimaan.					
10	Sopimus, joka koskee lasten käyttämistä maataloustöissä	1921	39/1922			
11	Sopimus, joka koskee maataloustyöntekijäin yhdistymis- ja kokoontumisvapautta	1921	39/1922	1923 166/1923	13/1923	19.06.1923
12	Sopimus, joka koskee korvauksen suorittamista maataloustyössä sattuneiden tapaturmien johdosta	1921	39/1922 55/1949	1949 854/1949	41/1949	20.01.1950
13	Sopimus, joka koskee lyijyvalkoisen käyttämistä maalaustöissä	1921	39/1922 54/1927	1929 102/1929	9/1929	05.04.1929
14	Sopimus, joka koskee viikkolevon sovelluttamista teollisuusyrityksissä	1921	39/1922	1923 167/1923	14/1923	19.06.1923
(15)	Sopimus, joka vahvistaa alimman ikärajan lämmittäjinä tai hiilenkantajina käytettäville nuorille henkilöille	1921	39/1922	1925 280/1925	38/1925	10.10.1925
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 19.6.1976 yleissopimuksen nro 138 tultua voimaan.					

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
16	Sopimus, joka koskee meripalveluksessa olevien lasten ja nuorten henkilöiden pakollista lääkärintarkastusta	1921	39/1922	1925 279/1925	37/1925	10.10.1925
17	Sopimus, joka koskee työssä sattuneiden tapaturmain korvausta	1925	28/1926 56/1949	1949 855/1949	42/1949	20.01.1950
18	Sopimus, joka koskee ammattitautien johdosta annettavia korvauksia	1925	28/1926	1927 236/1927	20/1927	17.09.1927
19	Sopimus, joka koskee tasa-arvoisuuden noudattamista oman ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmien johdosta annettavaan korvaukseen	1925	28/1926	1927 235/1927	19/1927	17.09.1927
(20)	Sopimus, joka koskee yötyötä leipomoissa	1925	28/1926 47/1927	1928 194/1928	15/1928	26.05.1928
	Suomi on irtisanonut sopimuksen 31.3.1983.					
(21)	Sopimus, joka koskee siirtolaistarkastuksen yksinkertaistuttamista laivoilla	1926	11/1927	1929 106/1929	10/1929	05.04.1929
22	Sopimus, joka koskee merimiesten työsopimusta	1926	11/1927	1947 249/1947	4/1947	08.04.1947
23	Sopimus, joka koskee merimiesten kotiinlähettämistä	1926	11/1927			
24	Sopimus, joka koskee teollisuus-, kauppa- ja kotitaloustyöntekijäin sairausvakuutusta	1927	60/1928			
25	Sopimus, joka koskee maataloustyöntekijäin sairausvakuutusta	1927	60/1928			
26	Sopimus, joka koskee minimipalkkojen määräämismenettelyn aikaansaamista	1928	36/1929			
27	Sopimus, joka koskee aluksilla kuljetettavien raskaiden kollien painon merkitsemistä	1929	61/1930 19/1932	1932 218/1932	7/1932	08.08.1932
(28)	Sopimus, joka koskee alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojelemista tapaturmilta	1929	61/1930			
29	Sopimus, joka koskee pakollista työtä	1930	63/1934	1935 373/1935	44/1935	13.01.1936
30	Sopimus, joka koskee liikkeiden ja toimistojen työajan säännöstelyä	1930	63/1934	1935 372/1935	43/1935	13.01.1936
	Suomi on irtisanonut sopimuksen 23.6.1999.					
(31)	Sopimus, joka koskee työaikaa hiilikaivoksessa	1931	63/1934			
	Sopimus peruutettu 88. työkonferensissa vuonna 2000.					
32	Sopimus, joka koskee alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojelemista tapaturmilta (muutettu)	1932	63/1934	1949 444/1949	51/1949	23.08.1949
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 5.12.1981 yleissopimuksen nro 152 tultua voimaan.					

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
33	Sopimus, joka koskee lasten alinta ikää pääsyä varten muihin kuin teollisiin töihin	1932	63/1934			
(34)	Sopimus, joka koskee maksullisia työnvälitystoimistoja	1933	63/1934	1935 371/1935	42/1935	13.01.1936
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 22.12.1951 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 96.					
(35)	Sopimus, joka koskee teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollista vanhuusvakuutusta	1933	63/1934			
(36)	Sopimus, joka koskee maatalousyritysten työntekijäin pakollista vanhuusvakuutusta	1933	63/1934			
(37)	Sopimus, joka koskee teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollista työkyvyttömyysvakuutusta	1933	63/1934			
(38)	Sopimus, joka koskee maatalousyritysten työntekijäin pakollista työkyvyttömyysvakuutusta	1933	63/1934			
(39)	Sopimus, joka koskee teollisten ja kaupallisten yritysten, vapaiden ammattien sekä kotityöntekijäin ja palvelusväen pakollista jälkeenjääneiden vakuutusta	1933	63/1934			
(40)	Sopimus, joka koskee maatalousyritysten työntekijäin pakollista jälkeenjääneiden vakuutusta	1933	63/1934			
41	Sopimus, joka koskee naisten yötyötä (muutettu)	1934	37/1936			
42	Sopimus, joka koskee korvausta ammattitaudeista (muutettu)	1934	37/1936 57/1949	1949 856/1949	43/1949	20.01.1950
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 23.9.1968 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 121.					
(43)	Sopimus, joka koskee työaikaa automaattisissa ikkunalasitehtaissa	1934	37/1936			
44	Sopimus korvauksen tai avustuksen takaamisesta henkilöille, jotka ilman omaa syytään ovat joutuneet työttömiksi	1934	37/1936			
45	Sopimus, joka koskee naisten pitämistä maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa	1935	34/1937	1938 195/1938	14/1938	03.03.1938
	Suomi on irtisanonut sopimuksen 19.9.1997.					
(46)	Sopimus, joka koskee työajan rajoittamista hiilikaivoksissa (muutettu)	1935	34/1937			
			Sopimus peruutettu 88. työkonferensissa vuonna 2000.			
47	Sopimus, joka koskee työajan lyhentämistä neljäänkymmeneen tuntiin viikossa	1935	34/1937 224/1988	1989 961/1990	69/1990	23.11.1989
(48)	Sopimus, joka koskee kansainvälisen järjestelmän perustamista oikeuksien säilyttämiseksi työkyvyttömyys-, vanhuus- ja kuolemantapausvakuutuksessa	1935	34/1937			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
(49)	Sopimus, joka koskee työajan lyhentämistä pullolasitehtaissa	1935	34/1937			
(50)	Sopimus, joka koskee työnkijäin pestaamista tarkoittavien eräiden erikoisjärjestelmien säännöstelemistä	1936	55/1938			
(51)	Sopimus, joka koskee työajan lyhentämistä yleisissä töissä	1936	55/1938			
		Sopimus peruutettu 88. työkonferensissa vuonna 2000.				
52	Sopimus, joka koskee vuosilomaa	1936	55/1938	1949 389/1949	50/1949	23.08.1949
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 15.1.1990 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 132.					
53	Sopimus, joka koskee kauppa-alusten päällystön ammattipätevyyden minimivaatimusta	1936	50/1946	1947 250/1947	5/1947	08.04.1947
54	Sopimus, joka koskee merimiesten vuosilomaa	1936	50/1946			
55	Sopimus, joka koskee laivanisännän vastuuta siinä tapauksessa, että merimies sairastuu, joutuu tapaturman uhriksi tai kuolee	1936	50/1946			
56	Sopimus, joka koskee merimiesten sairausvakuutusta	1936	50/1946			
57	Sopimus, joka koskee aluksessa noudatettavaa työaikaa ja aluksen miehitystä	1936	50/1946			
58	Sopimus, joka koskee merityöhön käytettävien lasten minimi-iän vahvistamista (muutettu)	1936	50/1946			
59	Sopimus, joka koskee lasten minimi-ikää pääsyä varten teollisuustyöhön (muutettu)	1937	50/1946			
(60)	Sopimus, joka koskee lasten minimi-ikää pääsyä varten muuhun kuin teollisuustyöhön (muutettu)	1937	50/1946			
(61)	Sopimus, joka koskee työajan lyhentämistä tekstiiliteollisuudessa	1937	50/1946			
		Sopimus peruutettu 88. työkonferensissa vuonna 2000.				
62	Sopimus, joka koskee turvallisuusmääräyksiä rakennusteollisuudessa	1937	50/1946	1947 251/1947	6/1947	08.04.1947
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 23.1.1997 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 167.					
63	Sopimus, joka koskee työpalkka- ja työaikatilastoa tärkeimmissä kaivos- ja tehdasteollisuuksissa, rakennusteollisuus mukaanluettuna, sekä maataloudessa	1938	50/1946	1947 252/1947	7/1947	08.04.1947
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 24.4.1988 yleissopimuksen nro 160 tultua voimaan.					
(64)	Sopimus, joka koskee alkuasukastyöntekijäin kirjallisten työsopimusten säännöstelemistä	1939	50/1946			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
(65)	Sopimus, joka koskee rangaistusseuraamuksia työsopimusten rikkomisesta alkuasukastyöntekijäin puolelta	1939	50/1946			
(66)	Sopimus, joka koskee muuttavien työntekijäin työhönottamista, työnvälitystä ja työehtoja	1939	50/1946			
		Sopimus peruutettu 88. työkonferensissa vuonna 2000.				
(67)	Sopimus, joka koskee työ- ja lepoaikojen säännöstelemistä maantiekuljetuksessa	1939	50/1946			
68	Sopimus, joka koskee laivaväen ruoanpitoa aluksessa	1946	30/1948			
69	Sopimus, joka koskee laivakokkien pätevyystodistusta	1946	30/1948			
70	Sopimus, joka koskee merenkulkijain sosiaalista turvallisuutta	1946	30/1948			
71	Sopimus, joka koskee merenkulkijain eläkkeitä	1946	30/1948			
72	Sopimus, joka koskee merenkulkijain palkallista lomaa	1946	30/1948	1949 388/1949	50/1949	23.08.1949
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 14.9.1967 yleissopimuksen nro 91 tultua voimaan.					
73	Sopimus, joka koskee merenkulkijain lääkärintarkastusta	1946	30/1948 136/1955	1956 275/1956	7/1956	15.05.1956
74	Sopimus, joka koskee matruusien pätevyystodistusta	1946	30/1948			
75	Sopimus, joka koskee laivaväen asuntoja aluksessa	1946	30/1948	1949 387/1949	50/1949	23.08.1949
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 29.1.1953 yleissopimuksen nro 92 tultua voimaan.					
76	Sopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä	1946	30/1948			
77	Sopimus, joka koskee lääkärintarkastusta, millä todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus teollisuustyöhön	1946	64/1948			
78	Sopimus, joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus ei-teollisilla aloilla	1946	64/1948			
79	Sopimus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyön rajoittamista ei-teollisissa töissä	1946	64/1948			
80	Sopimus, joka koskee niiden sopimusten osittaista muuttamista, jotka Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi on hyväksynyt 28:lla siihen asti pidetyllä istuntokaudellaan, ja jonka tarkoituksena on määrätä eräiden kansliatehtävien vastaisesta hoitamisesta, joista mainittujen sopimusten mukaan on huolehtinut Kansainliiton pääsihteeri, ja tehdä niihin täydentävät muutokset, jotka Kansainliiton purkaminen...	1946	29/1947 64/1948	1947 505/1947	13/1947	28.06.1947

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
	...ja Kansainvälisen työjärjestön perussäännön muuttaminen ovat tehneet tarpeellisiksi					
81	Sopimus, joka koskee ammattientarkasta teollisuudessa ja kaupassa	1947	84/1949	1949 857/1949	44/1949	20.01.1950
P81	Ammattientarkastusta koskevaan yleissopimukseen (nro 81), 1947, liittyvä pöytäkirja vuodelta 1995	1995	257/1996	1997 55/1998	10/1998	09.06.1997
82	Sopimus, joka koskee sosiaalipolitiikkaa emämaahan kuulumattomilla alueilla	1947	84/1949			
83	Sopimus, joka koskee kansainvälisten työnormien soveltamista emämaahan kuulumattomilla alueilla	1947	84/1949			
84	Sopimus, joka koskee yhdistymisvapautta ja työriitojen sovittelua emämaahan kuulumattomilla alueilla	1947	84/1949			
85	Sopimus, joka koskee ammattientarkastusta emämaahan kuulumattomilla alueilla	1947	84/1949			
(86)	Sopimus, joka koskee alkuasukastyöntekijöiden työsopimusten pituuden enimmäismäärää	1947	84/1949			
87	Sopimus, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua	1948	58/1949	1949 858/1949	45/1949	20.01.1950
88	Sopimus, joka koskee työnvälityksen järjestelyä	1948	36/1950 224/1988	1989 962/1990	70/1990	23.11.1989
89	Sopimus, joka koskee teollisuudessa työskentelevien naisten yötyötä (muutettu)	1948	36/1950			
P89	Naisten yötyötä koskevaan yleissopimukseen nro 89 (muutettu), 1948, liittyvä pöytäkirja vuodelta 1990	1990	88/1991			
90	Sopimus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä teollisuudessa (muutettu)	1948	36/1950			
(91)	Sopimus, joka koskee merenkulkijoiden palkallista lomaa (muutettu)	1949	19/1951	1951 623/1951	28/1951	22.12.1951
	Yleissopimus on irtisanoutunut Suomen osalta 15.1.1990 sen ratifioitua yleissopimuksen nro 146.					
92	Sopimus, joka koskee laivaväen asuntoja aluksessa (muutettu)	1949	19/1951	1951 624/1951	29/1951	22.12.1951
93	Sopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä (muutettu)	1949	19/1951			
94	Sopimus, joka koskee työlausekkeita välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena	1949	19/1951	1951 623/1951	30/1951	22.12.1951
95	Sopimus, joka koskee palkansuojelua	1949	19/1951			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
96	Sopimus, joka koskee maksullisia työnvälitystoimistoja (muutettu) *Suomi on irtisanonut sopimuksen 30.6.1992.*	1949	19/1951	1951 626/1951	31/1951	22.12.1951
97	Sopimus, joka koskee muuttavia työntekijöitä (muutettu)	1949	19/1951			
98	Sopimus, joka koskee järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamista	1949	19/1951	1951 627/1951	32/1951	22.12.1951
99	Sopimus, joka koskee maatalouden minimipalkkojen määräämismenetelmää	1951	104/1952			
100	Sopimus, joka koskee samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa	1951	104/1952 47/1962	1963 128/1963	9/1963	14.01.1963
101	Sopimus, joka koskee maatalouden palkallisia lomia	1952	130/1953 39/1954			
102	Sopimus, joka koskee sosiaaliturvan vähimmäistasoa	1952	130/1953 39/1954			
103	Sopimus, joka koskee äitiyssuojelua (muutettu)	1952	130/1953 39/1954			
(104)	Sopimus, joka koskee niiden rangaistusseuraamusten kumoamista, joita on käytetty alkuasukastyöntekijöiden rikkoessa työsopimuksen	1955	53/1956			
105	Sopimus, joka koskee pakkotyön poistamista	1957	39/1959	1960 244/1960	17/1960	27.05.1960
106	Sopimus, joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa	1957	39/1959			
107	Sopimus, joka koskee itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista	1957	39/1959			
108	Sopimus, joka koskee merenkulkijain kansallisia henkilöllisyystodistuksia	1958	17/1960 182/1969	1970 832/1970	64/1970	26.10.1970
109	Sopimus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä (muutettu)	1958	17/1960			
110	Sopimus, joka koskee plantaasityöntekijäin työoloja	1958	57/1961			
P110	Plantaasityöntekijäin työoloja koskevaan yleissopimukseen nro 110, 1958, liittyvä pöytäkirja vuodelta 1982	1982	218/1983			
111	Yleissopimus, joka koskee työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää	1958	57/1961 94/1969	1970 831/1970	63/1970	23.04.1970

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
112	Sopimus, joka koskee kalastajien alinta työhönpääsyikää	1959	58/1961			
113	Sopimus, joka koskee kalastajien lääkärintarkastusta	1959	58/1961			
114	Sopimus, joka koskee kalastajien työ-sopimuksia	1959	58/1961			
115	Sopimus, joka koskee työntekijäin suo-jaamista ionisoivalta säteilyltä	1960	48/1962 97/1978	1978 743/1979	51/1979	16.10.1978
116	Yleissopimus, joka koskee Kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin ensim-mäisillä kolmellakymmenelläkahdella istunto-kaudellaan hyväksymien sopimusten osit-taista muuttamista niiden määräysten yhden-mukaistamiseksi, jotka koskevat sopimusten soveltamisesta Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston annettavien selostusten laatimista	1961	64/1963	1964 375/1964	23/1964	01.06.1964
117	Yleissopimus, joka koskee sosiaalipoli-tiikan perustavoitteita ja -vaatimuksia	1962	185/1965			
118	Yleissopimus, joka koskee samanlaisen sosiaaliturvan myöntämistä ulkomaalai-sille kuin oman maan kansalaisille	1962	185/1965	1969 662/1969	48/1969	15.08.1969
119	Yleissopimus, joka koskee koneiden varustamista suojalaitteilla	1963	28/1965	1969 661/1969	47/1969	15.08.1969
120	Yleissopimus, joka koskee kauppa- ja toimistotyön terveysoloja	1964	14/1968	1968 587/1968	62/1968	23.09.1968
121	Yleissopimus, joka koskee työvamma-tapauksissa myönnettäviä etuja	1964	14/1968	1968 588/1968	63/1968	23.09.1968
122	Työllisyyspolitiikkaa koskeva yleis-sopimus	1964	14/1968	1968 589/1968	64/1968	23.09.1968
123	Yleissopimus, joka koskee maanpinnan-alaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää	1965	17/1968			
124	Yleissopimus, joka koskee lääkärintarkas-tusta, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa	1965	17/1968	1968 590/1968	65/1968	23.09.1968
125	Kalastajien pätevyyskirjoja koskeva yleissopimus	1966	15/1969			
126	Laivaväen asuntoja kalastusaluksessa koskeva yleissopimus	1966	15/1969			
127	Työntekijäin kannettavaksi tarkoitetun taakan enimmäispainoa koskeva yleis-sopimus	1967	74/1973			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
128	Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeen-jääneiden etuuksia koskeva yleissopimus	1967	74/1973	1975 1056/1976	83/1976	13.01.1976
129	Yleissopimus, joka koskee maatalouden ammattientarkastusta	1969	86/1973	1974 863/1974	51/1974	03.09.1974
130	Yleissopimus, joka koskee lääkintähuol-toa ja päivärahaa	1969	86/1973	1974 864/1974	52/1974	03.09.1974
131	Yleissopimus, joka koskee vähimmäis-palkkojen määräämistä erityisesti kehitys-maat huomioon ottaen	1970	5/1973			
132	Yleissopimus, joka koskee palkallisia vuosilomia (muutettu)	1970	5/1973 224/1988	1989 963/1990	71/1990	15.01.1990
133	Yleissopimus, joka koskee laivaväen asuntoja aluksessa (täydentävät määräykset)	1970	107/1973	1974 213/1992	25/1992	22.11.1974
134	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijain työtapaturmien torjuntaa	1970	107/1973	1974 882/1975	50/1975	22.11.1974
135	Yleissopimus, joka koskee työntekijäin edustajien suojelua yrityksessä ja heidän toimintansa helpottamista	1971	117/1973	1975 1057/1976	84/1976	13.01.1976
136	Yleissopimus, joka koskee suojelua bentseenimyrkytysvaaroilta	1971	117/1973	1975 1058/1976	85/1976	13.01.1976
137	Yleissopimus, joka koskee satamissa käytettyjen uusien lastinkäsittelymene-telmien sosiaalisia vaikutuksia	1973	113/1974	1975 1059/1976	86/1976	13.01.1976
138	Yleissopimus, joka koskee työhön pää-semiseksi vaadittavaa vähimmäisikää	1973	113/1974	1975 1060/1976	87/1976	13.01.1976
139	Yleissopimus, joka koskee työnteon yhteydessä syöpää synnyttävistä aineista ja tekijöistä aiheutuvien vaarojen torjuntaa ja valvontaa	1974	169/1975	1977 333/1978	15/1978	04.05.1977
140	Taloudellisesti tuettua opintovapaata koskeva yleissopimus	1974	169/1975 86/1991	1992 632/1992	56/1992	24.02.1992
141	Yleissopimus, joka koskee maaseudun työntekijäjärjestöjä ja niiden osuutta taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityk-sessä	1975	163/1976	1977 696/1978	45/1978	14.09.1977
142	Yleissopimus, joka koskee ammatinvalin-nanohjauksen ja ammattikoulutuksen osuutta kehitettäessä inhimillisiä voima-varoja	1975	163/1976	1977 697/1978	46/1978	14.09.1977
143	Yleissopimus, joka koskee siirtolaisuu-teen liittyviä väärinkäytöksiä sekä ulko-maalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistämistä	1975	163/1976			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
144	Yleissopimus, joka koskee kolmikanta-neuvotteluja, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista	1976	245/1977	1978 744/1979	52/1979	02.10.1978
145	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijain jatkuvaa työllistämistä	1976	65/1978	1978 745/1979	53/1979	02.10.1978
146	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijain palkallista vuosilomaa	1976	65/1978 224/1988	1989 964/1990	72/1990	15.01.1990
147	Yleissopimus, joka koskee kauppa-aluksissa noudatettavaa vähimmäistasoa	1976	65/1978	1978 746/1979	54/1979	02.10.1978
P147	Kauppa-aluksissa noudatettavaa vähim-mäistasoa koskevaan yleissopimukseen, nro 147, liittyvä pöytäkirja vuodelta 1996	1996	154/1998 63/2002	2002 500/2002	101/2002	04.07.2002
148	Yleissopimus, joka koskee työntekijöiden suojaamista työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta	1977	275/1978	1979 408/1980	25/1980	08.06.1979
149	Yleissopimus, joka koskee sairaanhoito-henkilöstön työtä sekä työ- ja elinoloja	1977	275/1978	1979 409/1980	26/1980	08.06.1979
150	Yleissopimus, joka koskee työasiainhal-linnon roolia, tehtäviä ja organisaatiota	1978	49/1979	1980 134/1981	14/1981	25.02.1980
151	Yleissopimus, joka koskee julkisen sektorin järjestäytymisoikeuden suojelua ja palvelusuhteen ehtojen määräämis-menettelyä	1978	49/1979	1980 135/1981	15/1981	05.06.1981
152	Yleissopimus, joka koskee työturvalli-suutta ja -terveyttä satamatyössä	1979	9/1981	1982 381/1982	19/1982	03.07.1981
153	Yleissopimus, joka koskee työ- ja lepo-aikoja maantiekuljetuksissa	1979	9/1981			
154	Yleissopimus, joka koskee kollektiivisen neuvottelumenettelyn edistämistä	1981	86/1982	1983 930/1983	71/1983	09.02.1983
155	Yleissopimus, joka koskee työturvalli-suutta ja -terveyttä sekä työympäristöä	1981	86/1982 112/1984	1985 217/1986	23/1986	24.04.1985
P155	Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevaan yleissopimukseen, 1981, liittyvä pöytäkirja 2002	2002	75/2003	2003 950/2003		09.12.2003
156	Yleissopimus, joka koskee perheen-huoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaisia mahdolli-suuksia ja yhdenvertaista kohtelua	1981	86/1982	1983 931/1983	72/1983	09.02.1983
157	Yleissopimus, joka koskee sosiaaliturva-oikeuksien säilyttämistä koskevan kan-sainvälisen järjestelmän perustamista	1982	218/1983			

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
158	Yleissopimus, joka koskee työnantajan aloitteesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä	1982	218/1983 87/1991	1992 1369/1992	114/1992	30.06.1992
159	Yleissopimus, joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt)	1983	112/1984	1985 218/1986	24/1986	24.04.1985
160	Yleissopimus, joka koskee työtilastoja	1985	78/1986 344/1988	1987	18/88	27.04.1987
	- artiklaa 11 koskevan varauman peruutus	2000	97/2000	107/2001	11/2001	5.12.2000
161	Yleissopimus, joka koskee työterveyshuoltoa	1985	78/1986	1987 345/1988	19/88	27.04.1987
162	Yleissopimus, joka koskee turvallisuutta asbestin käytössä	1986	210/1987	1988 478/1989	25/1989	20.06.1988
163	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia merellä ja satamissa	1987	28/1989 224/1991	1992 1370/1992	115/1992	30.06.1992
164	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden terveyden- ja sairaanhoitoa	1987	28/1989 89/1994	1994 1656/1995	84/1995	17.01.1995
165	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden sosiaaliturvaa (muutettu)	1987	28/1989			
166	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden kotimatkaoikeutta (muutettu)	1987	28/1989			
167	Yleissopimus, joka koskee turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa	1988	239/1989 206/1995	1996 872/1997	68/1997	23.01.1997
168	Yleissopimus, joka koskee työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa	1988	239/1989	1990 1174/1991	64/1991	19.12.1990
169	Yleissopimus, joka koskee itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja	1989	306/1990			
170	Yleissopimus, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä	1990	88/1991			
171	Yleissopimus, joka koskee yötyötä	1990	88/1991			
172	Yleissopimus, joka koskee hotellien, ravintoloiden ja vastaavien yritysten työoloja	1991	306/1992			
173	Yleissopimus, joka koskee työntekijöiden saatavien turvaamista työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa	1992	313/1993	1994 1160/1994	96/1994	20.06.1994
174	Yleissopimus, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa	1993	332/1994			
175	Yleissopimus, joka koskee osa-aikatyötä	1994	207/1995	1999 301/2000	17/2000	25.05.1999
176	Yleissopimus, joka koskee terveyttä ja turvallisuutta kaivoksissa	1995	256/1996	1997 54/1998	9/1998	09.06.1997

Liite III

Nro	Sopimuksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys nro	Ratifiointi/ Säädöskok.	Sopimus-sarja	Ratifiointi rekisteröity
177	Yleissopimus, joka koskee kotityötä	1996	241 /1997	1998	18/2000	17.06.1998
178	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastuksia	1996	153/1998	1999 303/2000	19/2000	24.02.1999
179	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden työnvälitystä	1996	154/1998 268/1998	1999 304/2000	20/2000	25.05.1999
180	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden työaikaa ja alusten miehitystä	1996	154/1998 63/2002	2002 500/2002	100/2002	04.07.2002
181	Yleissopimus, joka koskee yksityisiä työnvälitystoimistoja	1997	268/1998	1999 305/2000	21/2000	25.05.1999
182	Yleissopimus, joka koskee lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi	1999	170/1999	1999 300/2000	16/2000	17.01.2000
183	Yleissopimus, joka koskee äitiyssuojelun (uudistettu, 1952) uudistamista	2000	88/2001			
184	Yleissopimus, joka koskee maatalousalan työturvallisuutta ja –terveyttä	2001	250/2002	2003 80/2003	26/2003	21.2.2003
185	Yleissopimus, joka koskee merenkulkijoiden kansallista henkilöllisyystodistusta	2003	196/2004			

Liite IV: Luettelo Kansainvälisen työjärjestön suosituksista (1.1.2005)

Vuonna 2002 peruutettiin 20 suositusta ja vuonna 2004 vastaavasti 16 suositusta. Peruutettujen suosituksien numerot ovat sulkeissa.

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
(1)	Suositus, joka koskee työttömyyttä	1919	26.01.1921
(2)	Suositus, joka koskee tasa-arvoisuuden käyttämistä vieraan maan työntekijäin suhteen	1919	26.01.1921
3	Suositus, joka koskee toimenpiteitä pernaruton (Anthrat'in) estämiseksi	1919	26.01.1921
4	Suositus, joka koskee naisten ja lasten suojelua lyijymyrkytystä vastaan	1919	26.01.1921
(5)	Suositus, joka koskee valtion terveydenhoidon perustamista	1919	26.01.1921
6	Suositus, joka koskee Bernissä 1906 tehdyn sopimuksen voimaansaattamista kiellosta käyttää valkeaa fosforia tulitikkuteollisuudessa	1919	26.01.1921
7	Suositus, joka koskee työajan rajoittamista kalastuksessa	1920	67/1921
8	Suositus, joka koskee työajan rajoittamista sisävesiliikenteessä	1920	67/1921
9	Suositus, joka koskee kansallisten merimiehiin kohdistuvien lainsäännösten kodifioimista	1920	67/1921
10	Suositus, joka koskee merimiesten työttömyysvakuutusta	1920	67/1921
(11)	Suositus, joka koskee työttömyyden ehkäisemistä maataloudessa	1921	39/1922
(12)	Suositus, joka koskee maataloudessa työskentelevien naispuolisten palkkatyöntekijäin suojelemista ennen synnyttämistä ja sen jälkeen	1921	39/1922
13	Suositus, joka koskee naisten yötyötä maataloudessa	1921	39/1922
14	Suositus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyötä maataloudessa	1921	39/1922
(15)	Suositus, joka koskee teknillisen maatalousopetuksen kehittämistä	1921	39/1922
(16)	Suositus, joka koskee maataloustyöntekijäin asunto-oloja	1921	39/1922
17	Suositus, joka koskee sosiaalivakuutusta maataloudessa	1921	39/1922
(18)	Suositus, joka koskee viikkolevon sovelluttamista kauppaliikkeissä	1921	39/1922
19	Suositus, joka koskee siirtolaisten maasta- ja maahanmuutosta sekä kotimaahan palaamisesta ja kauttakulusta koottavien tilastollisten ynnä muiden tietojen toimittamista kansainväliselle työtoimistolle	1922	23/1923

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
20	Suositus, joka koskee ammattientarkastuksessa noudatettavien tavien yleisten periaatteiden määrittelyä, jolla turvattaisiin työntekijäin suojelua koskevien lakien ja asetusten soveltaminen	1923	45/1924
(21)	Suositus työntekijäin vapaa-ajan käytöstä	1924	22/1925
22	Suositus, joka koskee korvausten minimäärää	1925	28/1926
23	Suositus, joka koskee tuomioistuimia, joiden tehtävänä on ratkaista riidat työssä sattuneiden tapaturmien korvaamisesta	1925	28/1926
24	Suositus, joka koskee ammattitautien johdosta annettavia korvauksia	1925	28/1926
25	Suositus, joka koskee tasa-arvoisuuden noudattamista oman maan ja vieraan maan työntekijöiden suhteen, mitä tulee työssä sattuneiden tapaturmain johdosta annettavaan korvaukseen	1925	28/1926
(26)	Suositus, joka koskee siirtolaisina laivoilla matkustavien naisten ja nuorten tyttöjen suojelua	1926	11/1927
27	Suositus, joka koskee laivan päällikön ja oppilaiden kotiinlähettämistä	1926	11/1927
28	Suositus, joka koskee merimiestyön tarkastuksen yleisiä periaatteita	1926	11/1927
29	Sairausvakuutuksen yleisiä periaatteita koskeva suositus	1927	60/1928
30	Suositus, joka koskee minimipalkkojen määräämis-menettelyn soveltamista	1928	36/1929
31	Suositus, joka koskee työtapaturmain ehkäisemistä	1929	61/1930
(32)	Suositus, joka koskee vastuunalaisuutta mekaanisella voimalla käyvien koneiden suojustamiseen nähden	1929	61/1930
(33)	Suositus, joka koskee vastavuoroisuutta alusten lastauksessa tai purkamisessa työskenteleväin työntekijäin suojelemiseen nähden tapaturmilta	1929	61/1930
(34)	Suositus, joka koskee työntekijäin ja työnantajain järjestöjen kuulemista laadittaessa alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin turvallisuutta koskevia säännöksiä	1929	61/1930
35	Suositus, joka koskee välillistä työpakkoa	1930	63/1934
(36)	Suositus, joka koskee pakollisen työn säännöstelyä	1930	63/1934
(37)	Suositus, joka koskee työajan rajoittamista hotelleissa, ravintoloissa ja niihin verrattavissa yrityksissä	1930	63/1934
(38)	Suositus, joka koskee teattereiden ja muiden huvittelu-paikkojen työajan säännöstelyä	1930	63/1934
(39)	Suositus, joka koskee työajan säännöstelyä yrityksissä, joissa sairaille, heikoille, puutteenalaisille ja mielisairaille annetaan hoitoa ja käsittelyä	1930	63/1934

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
40	Suositus vuonna 1932 hyväksytystä, alusten lastauksessa tai purkamisessa työskentelevien työntekijäin suojelemista tapaturmilta koskevassa sopimuksessa säädetyn vastavuoroisuuden jouduttamisesta	1932	63/1934
41	Suositus, joka koskee lasten alinta ikää pääsyä varten muihin kuin teollisiin töihin	1932	63/1934
(42)	Suositus, joka koskee työnvälitystoimistoja	1933	63/1934
(43)	Suositus, joka koskee työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden vakuutuksen yleisiä periaatteita	1933	63/1934
44	Suositus, joka koskee työttömyysvakuutusta ja muita työttömien avustusmuotoja	1934	37/1936
(45)	Suositus, joka koskee nuorisotyöttömyyttä	1935	34/1936
(46)	Suositus, joka koskee pestauksen asteittaista lakkauttamista	1936	55/1938
47	Suositus, joka koskee vuosilomaa	1936	55/1938
48	Suositus, joka koskee toimenpiteitä merimiesten huollon parantamiseksi satamissa	1936	50/1946
49	Suositus, joka koskee työaikaa ja aluksen miehitystä	1936	50/1946
(50)	Suositus, joka koskee kansainvälistä yhteistoimintaa yleisiin töihin nähden	1937	50/1946
(51)	Suositus, joka koskee yleisten töiden kansallista suunnittelua	1937	50/1946
52	Suositus, joka koskee lasten minimi-ikää pääsyä varten teollisuustyöhön perheyrityksissä	1937	50/1946
53	Suositus, joka koskee turvallisuusmääräyksiä rakennusteollisuudessa	1937	50/1946
(54)	Suositus, joka koskee tarkastusta rakennusteollisuudessa	1937	50/1946
55	Suositus, joka koskee yhteistoimintaa tapaturmien ehkäisemiseksi rakennusteollisuudessa	1937	50/1946
(56)	Suositus, joka koskee ammattikasvatusta rakennusteollisuudessa	1937	50/1946
57	Suositus, joka koskee ammattikasvatusta	1939	50/1946
(58)	Suositus, joka koskee alkuasukastyöntekijäin kirjallisten työsopimusten pisintä voimassaoloaikaa	1939	50/1946
(59)	Suositus, joka koskee ammattientarkastusta alkuasukastyöntekijöitä varten	1939	50/1946
60	Suositus, joka koskee oppilaskasvatusta	1939	50/1946
61	Suositus, joka koskee muuttavien työntekijäin työhönottamista, työnvälitystä ja työehtoja	1939	50/1946

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
62	Suositus, joka koskee valtioiden välistä yhteistyötä muuttavien työntekijäin työhönottamiseen, työnvälitykseen ja työehtoihin nähden	1939	50/1946
(63)	Suositus, joka koskee henkilökohtaisia tarkastuskirjoja maantiekuljetuksessa	1939	50/1946
(64)	Suositus, joka koskee yötyön säännöstelemistä maantiekuljetuksessa	1939	50/1946
(65)	Suositus, joka koskee menetelmiä työajan säännöstelemiseksi maantiekuljetuksessa	1939	50/1946
(66)	Suositus, joka koskee yksityisten omistamien ajoneuvojen ammattimaisten kuljettajien lepoaikoja	1939	50/1946
67	Suositus, joka koskee taloudellista turvallisuutta	1944	69/1947
68	Suositus, joka koskee sotaväestä ja vastaavanlaatuisesta palveluksesta kotiutettujen sekä sotateollisuudesta vapautettujen henkilöiden taloudellista turvallisuutta ja lääkintähuoltoa	1944	69/1947
69	Suositus, joka koskee lääkintähuoltoa	1944	69/1947
(70)	Suositus, joka koskee sosiaalipolitiikan minimitasoa alueilla, jotka eivät ole itsenäisiä	1944	69/1947
71	Suositus, joka koskee työtilaisuuksien järjestämistä siirtymäkautena sodasta rauhaan	1944	69/1947
(72)	Suositus, joka koskee työnvälitystä	1944	69/1947
(73)	Suositus, joka koskee yleisten töiden kansallista suunnittelua	1944	69/1947
(74)	Suositus, joka koskee sosiaalipolitiikan minimitasoa alueilla, jotka eivät ole itsenäisiä (täydentävät määräykset)	1945	69/1947
75	Suositus, joka koskee sopimuksia merenkulkijain sosiaalisesta turvallisuudesta	1946	30/1948
76	Suositus, joka koskee merenkulkijain huollettavien sairashuoltoa	1946	30/1948
77	Suositus, joka koskee merenkulkijain ammattikoulutuksen järjestämistä	1946	30/1948
78	Suositus, joka koskee vuodevaatteiden sekä ruokailu- ja muiden välineiden hankkimista laivaväelle laivanvarustajan toimesta	1946	30/1948
79	Suositus, joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan lasten ja nuorten henkilöiden soveltuvaisuus työhön	1946	64/1948
80	Suositus, joka koskee lasten ja nuorten henkilöiden yötyön rajoittamista ei-teollisissa töissä	1946	64/1948
81	Suositus, joka koskee ammattientarkastusta	1947	84/1949
82	Suositus, joka koskee ammattientarkastusta kaivos- ja kuljetusyrityksissä	1947	84/1949

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
83	Suositus, joka koskee työnvälityksen järjestelyä	1948	36/1950
84	Suositus, joka koskee työlausekkeita välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena	1949	19/1951
85	Suositus, joka koskee palkansuojelua	1949	19/1951
86	Suositus, joka koskee muuttavia työntekijöitä (muutettu)	1949	19/1951
87	Suositus, joka koskee ammatinvalinnan ohjausta	1949	19/1951
88	Suositus, joka koskee aikuisten ammattikoulutusta invalidit näihin luettuina	1950	4/1952
89	Suositus, joka koskee maatalouden minimipalkkojen määräämismenetelmää	1951	104/1952
90	Suositus, joka koskee samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa	1951	104/1952
91	Suositus, joka koskee työehtosopimuksia	1951	104/1952
92	Suositus, joka koskee vapaaehtoista sovittelua ja välimiesmenettelyä	1951	104/1952
93	Suositus, joka koskee maatalouden palkallisia lomia	1952	130/1953 39/1954
94	Suositus, joka koskee työnantajien ja työntekijöiden välillä, yrityksen puitteissa tapahtuvaa neuvonpitoa ja yhteistyötä	1952	130/1953 39/1954
95	Suositus, joka koskee äitiyssuojelua	1952	130/1953 39/1954
(96)	Suositus, joka koskee alinta ikärajaa maanalaisessa työssä hiilikaivoksissa	1953	54/1954
97	Suositus, joka koskee työntekijöiden terveydensuojelua työpaikalla	1953	54/1954
98	Suositus, joka koskee palkallisia lomia	1954	120/1955
99	Suositus, joka koskee invalidien työhuoltoa	1955	53/1956
100	Suositus, joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla	1955	53/1956
101	Suositus, joka koskee maatalouden ammattikoulutusta	1956	130/1957
102	Suositus, joka koskee työntekijäin hyvinvointia ja viihtyvyyttä edistäviä toimenpiteitä	1956	130/1957
103	Suositus, joka koskee viikkolepoa kauppaliikkeissä ja toimistoissa	1957	39/1959
104	Suositus, joka koskee itsenäisissä maissa alkuasukkaina ja muiden heimoasteella tai vastaavissa oloissa elävien väestöryhmien suojelua ja sulauttamista	1957	39/1959
105	Suositus, joka koskee aluksen lääkekaapin sisältöä	1958	17/1960

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
106	Suositus, joka koskee merellä oleville aluksille radion välityksellä annettavaa lääkärinneuvontaa	1958	17/1960
107	Suositus, joka koskee merenkulkijan ottamista toimeen vieraassa maassa rekisteröityyn alukseen	1958	17/1960
108	Suositus, joka koskee alusten rekisteröinnin vaikutusta merenkulkijain työoloihin ja turvallisuuteen	1958	17/1960
109	Suositus, joka koskee palkkoja, työaikaa aluksessa ja miehitystä	1958	17/1960
110	Suositus, joka koskee plantaasityöntekijäin työoloja	1958	57/1961
111	Suositus, joka koskee työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää	1958	57/1961
112	Suositus, joka koskee työterveyshuollon järjestämistä työpaikoille	1959	58/1961
113	Suositus, joka koskee julkisten viranomaisten ja työmarkkinajärjestöjen välistä neuvonpitoa ja yhteistyötä elinkeinoaloittain ja kansallisella tasolla	1960	48/1962
114	Suositus, joka koskee työntekijäin suojaamista ionisoivalta säteilyltä	1960	48/1962
115	Suositus, joka koskee työntekijäin asunto-oloja	1961	64/1963
116	Suositus, joka koskee työajan lyhentämistä	1962	185/1965
117	Suositus, joka koskee ammattikoulutusta	1962	185/1965
118	Suositus, joka koskee koneiden varustamista suojalaitteilla	1963	28/1965
119	Suositus, joka koskee työnantajan puolelta tapahtuvaa työsuhteen päättämistä	1963	28/1965
120	Suositus, joka koskee kauppa- ja toimistotyön terveysoloja	1964	14/1968
121	Suositus, joka koskee työvammatapauksissa myönnettäviä etuja	1964	14/1968
122	Työllisyyspolitiikkaa koskeva suositus	1964	14/1968
123	Suositus, joka koskee perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäoloa	1965	17/1968
124	Suositus, joka koskee maanpinnanalaisiin töihin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää	1965	17/1968
125	Suositus, joka koskee maanpinnan alla kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden työehtoja	1965	17/1968
126	Kalastajien ammattikoulutusta koskeva suositus	1966	15/1969
127	Osuuskuntien merkitystä kehitysmaiden taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä koskeva suositus	1966	15/1969
128	Työntekijäin kannettavaksi tarkoitetun taakan enimmäispainoa koskeva suositus	1967	74/1973

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
129	Yrityksen johdon ja työntekijäin välistä tiedotustoimintaa koskeva suositus	1967	74/1973
130	Valitusten tutkimista ja selvittämistä yrityksessä koskeva suositus	1967	74/1973
131	Työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuuksia koskeva suositus	1967	74/1973
132	Suositus, joka koskee vuokraviljelijöiden, osuuspalkkalaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien elin- ja työehtojen parantamista	1968	182/1970
133	Suositus, joka koskee maatalouden ammattientarkastusta	1969	86/1973
134	Suositus, joka koskee lääkintähuoltoa ja päivärahaa	1969	86/1973
135	Suositus, joka koskee vähimmäispalkkojen määräämistä erityisesti kehitysmaat huomioon ottaen	1970	5/1973
136	Suositus, joka koskee kehitystarkoituksessa laadittavia nuorison työllistämistä ja koulutusta koskevia erityisohjelmia	1970	5/1973
137	Suositus, joka koskee merenkulkijain ammattikoulutusta	1970	107/1973
138	Suositus, joka koskee merenkulkijain viihtyvyyttä ja hyvinvointia merellä ja satamissa	1970	107/1973
139	Suositus, joka koskee aluksissa tapahtuvasta teknisestä kehityksestä aiheutuvia työllisyysongelmia	1970	107/1973
140	Suositus, joka koskee laivaväen asuntojen ja eräiden muiden aluksen tilojen ilmastointia	1970	107/1973
141	Suositus, joka koskee vahingollisen melun torjuntaa laivaväen asunnoissa ja työskentelytiloissa	1970	107/1973
142	Suositus, joka koskee merenkulkijain työtapaturmien torjuntaa	1970	107/1973
143	Suositus, joka koskee työntekijäin edustajien suojelua yrityksessä ja heidän toimintansa helpottamista	1971	117/1973
144	Suositus, joka koskee suojelua bentseenimyrkytysvaaroilta	1971	117/1973
145	Suositus, joka koskee satamissa käytettyjen uusien lastinkäsittelymenetelmien sosiaalisia vaikutuksia	1973	113/1974
146	Suositus, joka koskee työhön pääsyä varten vaadittavaa vähimmäisikää	1973	113/1974
147	Suositus, joka koskee työnteon yhteydessä syöpää synnyttävistä aineista ja tekijöistä aiheutuvien vaarojen torjuntaa ja valvontaa	1974	169/1975
148	Taloudellisesti tuettua opintovapaata koskeva suositus	1974	169/1975
149	Suositus, joka koskee maaseudun työntekijäjärjestöjä ja niiden osuutta taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä	1975	163/1976
150	Suositus, joka koskee ammatinvalinnanohjauksen ja ammatti-koulutuksen osuutta inhimillisiä voimavaroja kehitettäessä	1975	163/1976

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
151	Suositus, joka koskee ulkomaalaisia työntekijöitä	1975	163/1976
152	Suositus, joka koskee kolmikantaneuvotteluja, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista, ja Kansainvälisen työjärjestön toimintoihin liittyviä kansallisen tason toimenpiteitä	1976	245/1978
153	Suositus, joka koskee nuorten merenkulkijain suojelua	1976	65/1978
154	Suositus, joka koskee nuorten merenkulkijain jatkuvaa työllistämistä	1976	65/1978
155	Suositus, joka koskee kauppa-alusten vähimmäistason nostamista	1976	65/1978
156	Suositus, joka koskee työntekijöiden suojaamista työympäristössä esiintyvien ilman epäpuhtauksien, melun ja tärinän aiheuttamilta vaaroilta	1977	275/1978
157	Suositus, joka koskee sairaanhoitohenkilöstön työtä sekä työ- ja elinoloja	1977	275/1978
158	Suositus, joka koskee työasiainhallinnon roolia, tehtäviä ja organisaatiota	1978	49/1979
159	Suositus, joka koskee julkisen sektorin palvelussuhteen ehtojen määräämismenettelyä	1978	49/1979
160	Suositus, joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä satamatyössä	1979	9/1981
161	Työ- ja lepoaikoja maantiekuljetuksessa koskeva suositus	1979	9/1981
162	Ikääntyviä työntekijöitä koskeva suositus	1980	97/1981
163	Työehtosopimusmenettelyn edistämistä koskeva suositus	1981	86/1981
164	Suositus, joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä	1981	86/1982
165	Suositus, joka koskee perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaisia mahdollisuuksia ja yhdenvertaista kohtelua	1981	86/1982
166	Suositus, joka koskee työnantajan toimesta tapahtuvaa palvelussuhteen päättämistä	1982	218/1983
167	Suositus, joka koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän perustamista	1982	218/1983 112/1984
168	Suositus, joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt)	1983	112/1984
169	Suositus, joka koskee työllisyyspolitiikkaa (täydentäviä määräyksiä)	1984	92/1985
170	Suositus, joka koskee työtilastoja	1985	78/1986
171	Suositus, joka koskee työterveyshuoltoa	1985	78/1986

Nro	Suosituksen nimi	Vuosi	Hallituksen esitys tai tiedonanto
172	Suositus, joka koskee turvallisuutta asbestin käytössä	1986	210/1987
173	Suositus, joka koskee merenkulkijoiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia merellä ja satamissa	1987	28/1989
174	Suositus, joka koskee merenkulkijoiden kotimatkaoikeutta	1987	28/1989
175	Suositus, joka koskee turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa	1988	239/1989
176	Suositus, joka koskee työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa	1988	239/1989
177	Suositus, joka koskee työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä	1990	88/1991
178	Suositus, joka koskee yötyötä	1990	88/1991
179	Suositus, joka koskee hotellien, ravintoloiden ja vastaavien yritysten työoloja	1991	306/1992
180	Suositus, joka koskee työntekijöiden saatavien turvaamista työnantajan maksukyvyttömyystapauksessa	1992	313/1993
181	Suositus, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa	1993	332/1994
182	Suositus, joka koskee osa-aikatyötä	1994	207/1995
183	Suositus, joka koskee terveyttä ja turvallisuutta kaivoksissa	1995	256/1996
184	Suositus, joka koskee kotityötä	1996	241/1997
185	Suositus, joka koskee merenkulkijoiden työ- ja elinolosuhteiden tarkastuksia	1996	153/1998
186	Suositus, joka koskee merenkulkijoiden työnvälitystä	1996	154/1998
187	Suositus, joka koskee merenkulkijoiden palkkoja, työaikaa ja alusten miehitystä	1996	154/1998
188	Suositus, joka koskee yksityisiä työnvälitystoimistoja	1997	268/1998
189	Suositus, joka koskee yleisiä edellytyksiä pienten ja keskisuurten yritysten työpaikkojen luomisen edistämiseksi	1998	194/1999
190	Suositus, joka koskee lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi	1999	170/1999
191	Suositus, joka koskee äitiyssuojelun (uudistettu 1952) uudistamista	2000	88/2001
192	Suositus, joka koskee työsuojelua maataloudessa	2001	250/2002
193	Suositus, joka koskee osuustoiminnan edistämistä	2002	75/2003
194	Suositus, joka koskee ammattitautien luetteloa sekä työtapaturmien ja ammattitautien kirjaamista ja ilmoittamista	2002	75/2003
195	Suositus, joka koskee inhimillisten voimavarojen kehittämistä	2004	